

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsatt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsatt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

B

1,020,186

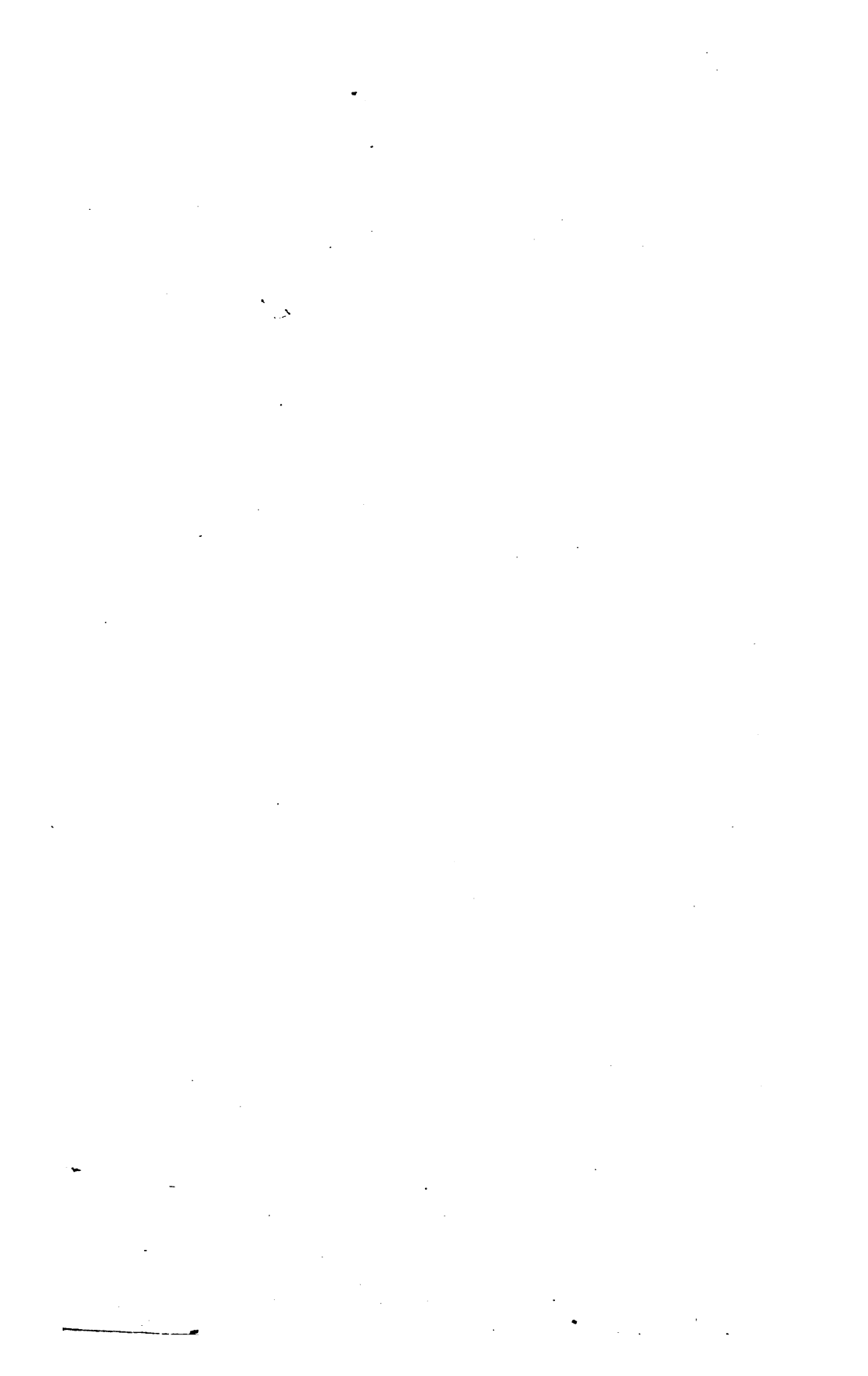

NORSK FORFATTER-LEXIKON

1814—1880.

FØRSTE BIND.

NORSK FORFATTER-LEXIKON

1814—1880.

PAA GRUNDLAG AF J. E. KRAFTS OG CHR. LANGES

„NORSK FORFATTER-LEXIKON 1814—1856“

SAMLET, REDIGERET OG UDGIVET MED UNDERSTØTTELSE AF STATSKASSEN

Jens Halvorsen AF
J. B. HALVORSEN,
AMANUENSIS VED UNIVERSITETS-BIBLIOTHEKET I KRISTIANIA.

FØRSTE BIND

A — B.

KRISTIANIA.

DEN NORSKE FORLAGSFORENING.

H. ASCHEHOUG & CO.

ALB. CAMMERMEYER.

J. W. CAPPELEN.

P. T. MALLINGS BOGHANDEL.

1885.

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI.

~~Ruten~~
17246
17246

Stang. 10
y. S. 1814
5 9 67
67

Forord.

Idet 1ste Bind af «Norsk Forfatter-Lexikon 1814—1880» afsluttes, tør det af forskjellige Grunde være hensigtsmæssigt og nyttigt at forudskikke nogle Forord til Oplysning om Arbejdets Plan og Formaal, dets Omfang og dets Begrænsning.

I den Subskriptionsindbydelse, som den norske Forlagsforening i sin Tid udsendte, hed det bl. a.: «Ordnet alfabetisk efter Personnavnene skal «Norsk Forfatter-Lexikon» give biografiske Oplysninger om enhver norsk Mand eller Kvinde, der i Tidsrummet fra 1814 til nu, saavidt det er kommet til Udgiverens Kundskab, har optraadt som Forfatter, Oversætter eller Udgiver af selvstændige Skrifter, eller som gennem betydeligere Arbejder har deltaget i den offentlige Diskussion i den periodiske Presse. Til de biografiske Efterretninger, der ligesaalidt som den bibliografiske Afdeling befatter sig med Kritik eller Karakteristik, føjes Henvisninger til Kilder, hvor udførligere Oplysninger om vedkommendes Slægt eller Liv og Virksomhed er at finde. Efter en lignende Plan gives saavidt mulig fuldstændige Anførsler angaaende hver enkelt Forfatters eller Forfatterindes Skrifter, med Oplysninger om Tiden for deres Udgivelse eller Offentliggjørelse, om Oversættelser deraf, om de Skrifter og Polemiker, de har foranlediget i Samtiden, og Henvisninger til de Kilder, hvor disse er at finde osv. Og da efter dette brede Anlæg af Værkets Plan de fleste af Landets fremragende eller fortjente Mænd paa de forskjellige Omraader vil faa en Plads mellem de norske Forfattere i det 19de Aarhundrede vil det sees, at Arbejdet, samtidig med at være et literærhistorisk Kildeskrift, tillige vil udfylde den almindelige Plads som et norsk biografisk Lexikon, i hvilket der vil findes korte Levnetsbeskrivelser af antagelig omkring 4000 Personer».

Jeg antager, at der nu ikke længer vil gjøres Indsigelse mod det rigtige eller endog selvfølgelig i at vælge Aaret 1814 til Udgangspunkt

i Tid for Udarbejdelsen af et norsk Forfatter-Lexikon. Hvad der i saa Henseende udtaltes i 1840 af en nu afdød dansk Literat (I. Levin), som — i en Recensjon af den da fremlagte Plan til Erslews Forfatter-Lexikon — med Styrke søgte at hævde den danske og norske Literaturs fortsatte Udelelighed ogsaa efter Rigernes Adskillelse, tør vel betragtes mere som et Udslag af den nævnte Videnskabsmands Tilbøjelighed til polemisk Ensidighed, end som et Vidnesbyrd om historisk Blik og Fremsyn. Et Spørgsmaal, som derimod har været Gjenstand for min Tvivl, er dette, om Aaret 1814 ogsaa skulde tages til Udgangspunkt ved Behandlingen af de ikke faa norskfødte Forfattere, der havde begyndt sin literære Virksomhed før Rigernes Adskillelse og efter denne dels fortsat, dels ikke fortsat den, medens de vel levede i Norge efter nævnte Aar. Jeg har her, baade af praktiske Hensyn og af literærhistoriske Grunde, i Tilslutning til mine nærmeste Forgjængere, Sorenskriver Kraft og Rigsarkivar Lange, afgjort Spørgsmaalet saaledes, at alle norskfødte eller i Norge efter 1814 levende Forfattere af nævnte Klasse er taget med i mit Værk; men jeg er ogsaa gaaet videre end Kraft og Lange, idet jeg ikke har nøjet mig med for Tiden før 1814 at give en almindelig Henvisning til eller et kort Uddrag af Nyerups og Krafts Literaturlexikon; alle Oplysninger om saadanne Forfattere er søgt tilvejebragt i samme Maalestok og redigeret efter samme Principer, som om de baade ved Liv og Virksomhed helt tilhørte det Tidsrum, mit Lexikon egentlig omfatter, nemlig Tiden efter 1814. Herved er vundet, foruden større Enhed i Værkets hele Redaktion, at de nødvendige Oplysninger om vedkommende Personer ikke behøver at søges paa to eller — om Worms Lexikon regnes med — endog tre Steder og at nye eller Berigtigelser af ældre Oplysninger, som dette Aarhundredes Forskning har tilvejebragt, har kunnet indpasses paa sit Sted i de biografiske eller bibliografiske Artikler om disse Forfattere; jeg henviser her eksempelvis til min Behandling i dette Bind af Rektor F. C. H. Arentz, Biskop J. N. Brun, Biskop P. O. Buggé. — Ulige lettere at fastslaa end denne mit Arbejdes *terminus a quo*, var dets *terminus ad quem*. Min Afgjørelse i saa Henseende er givet i Titlen. Værket er afsluttet ved Udgangen af Aaret 1880, saaledes at forstaa, at en Person ikke optages i Lexikonet, medmindre hans literære Virksomhed er begyndt — om det blot er ved en ubetydelig Oversættelse eller et Tidsskrift-Bidrag — før Udløbet af det nævnte Aar, men for deres Vedkommende, som indenfor denne Tidsskrift-grænse har kvalificeret sig til en Plads i Værket, har jeg søgt at holde alle Oplysninger, de biografiske saavel som de literære, *à jour* til Dagen for Trykningen af hvert Ark, paa hvis Fod Datum i saa Henseende er angivet. Herved er vundet, at enhver, der bruger mit Arbejde

i literært Øjemed, har et bestemt Tidspunkt givet, fra hvilket man kan fortsætte sine Undersøgelser paa egen Haand, indtil det hele Værk foreligger afsluttet og Lejlighed gives til i et Tillæg af Rettelser og Supplementer at give det hele Arbejde den sidste og afsluttende Begrænsning saavel i Tid som Indhold.

Ved Siden af Tidsgrænserne har selvfølgelig Bestemmelsen af Udtrykket «Forfatter», Spørgsmaalet om, hvilke Forfattere og hvilke Skrifter der skal optages, været et af de principielt vigtigste Spørgsmaal, men tillige et af de vanskeligste og tvivlsomste at afgjøre. Der foreligger om dette Emne saavel i den danske Literatur fra Begyndelsen af dette Aarhundrede, da Nyerup i 1815 havde udgivet en Plan og Prøve af sit Lexikon, som i flere fremmede Literaturer, fornemmelig i Fortalerne til de tyske provinsielle Forfatterlexika, tildels ogsaa fra den allersidste Tid i de engelske Journalers Recensjoner af det iaar paabegyndte *Dictionary of National Biography*, en hel Del skarpsindige og træffende Bemærkninger af kyndige Mænd. Mening staar imidlertid her mod Mening og Skjøn mod Skjøn. I de fleste Tilfælde har de, som har været nødte til praktisk at træffe en Afgjørelse, Udgiverne selv nemlig af dette Slags Arbejder, stan- set ved den Anskuelse, at det var rigtigst at tage med saavidt muligt alle Forfattere og alle Skrifter, «fordi et Forfatter-Lexikon ikke, som en Literaturhistorie, kan gjøre en kritisk Vurdering af en Forfatters eller et Skrifts Betydning til Hovedbasis, og fordi det ikke altid lader sig bestemme, hvilken Vigtighed en Forfatter eller et Skrift kan have i de forskjellige Perioder eller ved særegne Lejligheder»; eller — som Recensenten af det nævnte engelske Værk nylig skrev i *The Athenaeum* — «i et Arbejde af denne Art maa Oplysninger findes om hver den, som mindes i sit Land, selv om hans Bedrift var en Forbrydelse og hans Skrift kun en Skandale». Begge disse Anførsler fra to forskjellige Literaturer og fra vidt forskjellige Tidspunkter maa naturligvis forstaaes med den nødvendige Reservation. Selv med den her givne tilsyneladende Ubegrænsethed for Kvalifikationerne hos dem, der gives en Plads i et Arbejde som nærværende, forudsættes der hos vedkommende Udgiver en literær Indsigt og et skarpt Skjøn, der paa den ene Side ikke optager enhver Udgiver af «Nyeste og paalidelig Drømmebog» eller af «Anvisning til at udrydde Rotter» eller af enhver oversat Indre-Missjons-Traktat, men paa den anden Side ikke udelukker den, som kanske blot har skrevet en enkelt Recensjon i et videnskabeligt Tidsskrift eller kun udgivet en kritisk-systematisk Katalog over et Billedgalleri eller en Haandskriftsamling. Ved Afgjørelsen af, hvilke Forfattere og hvilke Skrifter der optages i mit Arbejde, har jeg — ogsaa her i Tilslutning til mine Forgjængere i

den danske og den norske Literatur, og støttet til min Erfaring om, at ingen kan sig i Øjeblikket, hvilke literære Hjælpemidler, endog af den største Ubetydelighed, en speciel Undersøgelse kan i Tilfælde tiltrænge — fulgt den ovenfor gjængivne Anskuelse og i Tilfælde af Tvivl heller taget med end udeladt en obskur Forfatter eller et ubetydeligt Skrift. Det Skjøn, der saaledes har maattet træffes, har imidlertid ikke blot angaaet i selvstændig Bogform udgivne, originale eller oversatte, navngivne eller unavngivne Skrifter, men ogsaa — hvad der har været endnu vanskeligere — Bidrag til den periodiske Presse. I vort Land har efter 1814 Pressen i snævrere Forstand, de større politiske Dag- og Ugeblade, spillet en saa betydelig Rolle i vort literære og hele offentlige Liv, at et Forfatter-Lexikon, som ikke ved Planlæggelse og Udførelse tog Hensyn til det deri nedlagte literære Arbejde, blot halvt maatte siges at løse sin Opgave. De smaa literære Forhold hos os har medført, at vore største Dag- og Ugeblade i lange Aarrækker — i de sidste Aartier endog mere end før — har maattet ved Siden af sin egentlige Opgave overtage tillige de udenlandske «Revuers» Rolle. Almenhedens Kræv og Forfatterens Interesser har i lige Grad medvirket til at fremkalde og udvikle dette Forhold. Men deraf, at Udgiveren saaledes har været nødt til ved Indsamlingen af Materialet at udstrække sine Undersøgelser ogsaa til Aarhundredets norske Presse, følger ikke, at ethvilket som helst Bidrag af nogen Spaltelængde i et af de store Blade bliver at optægne i Forfatter-Lexikonet tilligemed biografiske Meddelelser om enhver Indsender af en «til Borgerheld sigtende» Artikel. Det umulige vilde her falde sammen med det principløse. Hvad der i mit Arbejde er tilstræbt er dette: at rødde fra Glemsel Bidrag i den periodiske Presse, hvilke maa antages at have Betydning ud over Øjeblikket enten ved sit Emnes Art eller paa Grund af sit eget indre Værd, eller fordi de var Dagens Indlæg i en bevæget Tids Kamp, til hvis historiske Belysning der ikke kan gives for mange Bidrag, eller endelig fordi de paa Grund af sin Forfatters Stilling i vor Literatur og vort offentlige Liv tjener til den alsidigste Belysning af hans Udvikling, Karakter og Ejendommelighed. Et Hensyn til har været medbestemmende ved Afgjørelsen af hidhørende Spørgsmaal. Det er antydet i Forlæggerens Subskriptionsindbydelse og det har øvet sin store Indflydelse baade paa Planlæggelsen og Udførelsen af mit Værk. Norge savner, ligesom Danmark, hvad der har været Formaal for snart sagt ethvert civiliseret Lands historiske og literære Bestræbelser, undertiden i Slægtled efter Slægtled, og hvad der før Tiden er eller længe har været under Udførelse i Sverige, England, Belgien, Tyskland og Østerrige, nemlig et almindeligt, nationalt biografisk Lexikon. Jeg har troet at kunne til en vis Grad forene

i et og samme Værk det norske Literatur-Lexikon for det 19de Aarhundrede med det manglende biografiske Lexikon for samme Tidsrum, uden at Hovedopgavens Løsning, Tilvejebringelsen af et paalideligt, den hele boglige Virksomhed omfattende Kildeskrift, blev forvansket eller tilsidesat. I to Retninger maatte imidlertid denne Forening af to vel ikke modsatte, men heller ikke ganske sammenfaldende Formaal øve Indflydelse paa mit Arbejde. Ved Afgjørelsen af Spørgsmaalet om en Persons Adgang til at blive optaget i Forfatter-Lexikonet maatte Vægten undertiden blive at lægge ikke saameget paa hans literære Virksomheds Omfang eller Størhed, som paa hans Betydning for Norges almindelige Historie og Kultur. Og paa den anden Side krævede hint Hensyn til den biografiske Fremstilling, at Meddelelserne om de enkelte Personers Livsførelse blev givet i mindre schematisk-kalendarisk Form end i noget tidligere norsk eller dansk-norsk Literatur-Lexikon, ligesom det, efter min Mening, maatte være en selvsagt Ting, at den Forskjel, som har fundet eller finder Sted imellem de mange og mangeartede Forfatteres Evner, Virksomhed og Indflydelse i Literatur, Videnskab og offentligt Liv maatte faa sit Udtryk i den større og mindre Udførlighed saavel i den biografiske Fremstilling som i de literære Oplysninger

Jeg er herved kommen til det andet Hovedpunkt af det, som i disse Forord tør tiltrænge nogle korte forklarende Bemærkninger, Gjennemførelsen nemlig af den ovenfor fremsatte Plan for mit Arbejde, dets Methode og Teknik.

Det første og uafviselige Krav, som alle maa stille til et Værk af denne Art, er dets Sandhedskjærlighed og Nøjagtighed. Jeg er mig bevidst i saa Henseende ikke at have givet efter for nogen Fristelse og ikke at have skyet nogen Anstrengelse. Derfor har jeg ogsaa med en Omhu, hvis Planmæssighed tør springe i Øjnene paa hver den, som i dette Stykke sammenligner det nu afsluttede Bind af mit Arbejde med Nyerups, Erslews eller Krafts og Langes Lexika, ved hver eneste Artikel givet Henvisninger til de Kilder, hvor rigere eller andre Oplysninger findes om vedkommende Forfatteres Liv og Virksomhed, eller for de optegnede Bøgers og Skriftstykkers Vedkommende til de Recensjoner eller de Fejder, de har foranlediget i Norges og fremmede Landes Literatur. Ingen Del af mit Arbejde har kostet saa megen Anstrengelse, foranlediget saa majsommelige og omfattende Undersøgelser som disse Henvisninger; der er Steder, ikke et eller to, men mange, hvor uden Overdrivelse hver Linje har kostet Timer og hver ny Korrektur har foranlediget nye Undersøgelser. Det vilde have været meget behageligere i alle Henseender, i de fleste ogsaa meget lettere, at have fulgt Lysten til at gjøre Forsøg i

literær Portrættegning, at have givet farverige Skildringer af de Samfunds- og Literaturtilstande, under hvilke Heroerne i Landets videnskabelige, literære og offentlige Liv er optraadt, have efterforsket Forudsætningerne for deres Virken i Fortid og Samtid og paavist deres Indflydelse paa Efterslægten. Jeg havde imidlertid sat mig en mere beskeden, om end nyttig Opgave, som jeg har søgt og fremdeles vil søge at løse efter bedste Skjøn og Evne. Der har heller ikke, mig bekjendt, været rejst nogen Anke mod mig for Ladhed eller Unøjagtighed, men mere eller mindre privat har det ikke månglet paa Antydninger om, at Arbejdet — i alle Fald paa et enkelt Punkt — havde en politisk Farve eller i det mindste Farvnuance. Hvis disse Antydninger havde mindste Spor af Berettigelse, vilde de indeholde en kapital Anklage mod mit Arbejde som historisk Kildeskrift, hvor høje Lovord man end fandt at kunne ødsle paa det i alle andre Retninger. Det maa derfor findes rimeligt, at jeg nytter Lejligheden til en Gang for alle at afvise saadanne Insinuationer. Har Artikelen om Bjørnstjerne Bjørnson — det er næsten overflødt at sige, at det er dette Navn, Antydningerne gjælder — faaet et — efter nogles Mening for — stort Omfang, saa har jeg blot at sige, at mine Materialsamlinger tillader mig og jeg skal efterhvert udnytte dem til at give ligesaa udførlige Meddelelser om Aarhundredets andre Stormænd i den norske Literatur. Og for denne omfangsrige Upartiskhed tror jeg, at Fremtidens Historikere, i hvis Tjeneste jeg arbejder, vil være mig erkjendtlig.

Hvad ovenfor er sagt, indeholder det væsentligste af det, som jeg med Hensyn til mit Arbejdes almindelige Karakter har fundet nyttigt at udhæve ved nærværende Lejlighed. Hvad Enkeltheder angaar, er lidet at tilføje. Jeg har, med de Ændringer, som fulgte af den ovenfor forklarede Udvidelse af Planen og af den literære Stofmasses større Omfang nu mod før, i de store Træk saavidt muligt holdt Redaktionen af Enkelthederne i de af Forjængere hjemme og ude optrukne Spor, dog, haaber jeg, med en mere gennemført Konsekvens. I de biografiske Artikler har jeg overalt brugt Formen «er født» om endnu levende, derimod Udtrykket «blev født» om afdøde Forfattere, hvorved man strax, uden at læse en Artikel tilende, kan faa Svar paa Spørgsmaalet, om en Forfatter endnu lever eller er død. Fremdeles har jeg i de biografiske Meddelelser medtaget Karakteren for Examen artium — dog ikke hvor Karakteren er *Non c.* — og for Embedsexamina, hvorved man slipper for at søge disse Oplysninger i Kalendere eller andre Kilder. At jeg ikke har fulgt Erslews, navnlig i de 3 Supplementsbind af hans Værk givne, Exempel og yderligere udvidet mit Arbejde til at være et Magazin for genealogiske Oplysninger, indkapslede i Parentheser og Klammere som

i kinesiske Æsker, vil forhaabentlig blot Dilettanter i den nu saa populære genealogiske Forskning bebrejde mig. Disse i og for sig baade nyttige og interessante Detaljoplysninger bidrage ikke til at øge Oyerskueligheden og Klarheden i min danske Forgjængers ellers saa fortræffelige Arbejde. I den bibliografiske Del af Arbejdet har jeg først meddelt Bogtitlerne, ordnet kronologisk, og ved hver enkelt af disse igjen givet Meddelelser om de enkelte Oplag, om Oversættelser, om Recensjoner og Følgeskrifter m. v., alt med den Økonomi, som lod sig forene med Tydelighed og Sikkerhed i Anførslerne. Saavidt gjørligt og hvor ikke Meddelelserne maatte gives i en længere Redaktion, hvis Form tilhørte mig, har jeg derhos ved Benyttelse af Fraktur eller Antikva betegnet den Skriftsort, hvormed de anførte Bøger eller Blade og Tidsskrifter selv er trykt. At jeg, med vort Lands literære og videnskabelige Historie for Øje, har lagt stor Vægt paa at faa alle Oplysninger saa fuldstændige og nøjagtige som gjørligt angaaende norske Forfatteres i Udlandet trykte eller oversatte Arbejder, tør jeg vente billiget af alle kyndige Mænd. Ogsaa et rent praktisk Hensyn har her gjort sig gjældende. Bio-bibliografiske Haandbøger kan nemlig i de store offentlige Bogsamlinger betragtes som et Slags diplomatisk Repræsentation for de enkelte Landes literære og videnskabelige Interesser. Hvad Forskere forgjæves vil søge i Gesandtskabshoteller og paa Konsulatkontorer, vil de finde besvaret i Landenes Bog- og Literatur-Lexika, og det turde være det ofte ikke mindst fortjenstfulde eller for Udgiverne mindst taknemmelige, at disse stilsfærdige Boghylderepræsentanter for et Lands Aandsliv og dets Historie i Tilfælde har vindiceret den rette Mand og den rette Nation Æren for en Opdagelse, et stort Fremskridt eller en stor Bedrift.

Endnu maa jeg tilføje et Par Ord — jeg haaber til Beroligelse for de mange, som offentlig eller pr vat har udtalt sin Beklagelse over den langsomme Udgivelse. Jeg indrømmer, at denne hidtil har gaaet adskiligt langsommere, end jeg tænkte mig, da jeg begyndte, og ingen kan beklage dette mere end jeg selv. Men for det første vil alle med dette Slags Arbejder erfarne Mænd vide, at den sidste og endelige Bearbejdelse af store Materialsamlinger af denne Art altid støder paa Vanskeligheder, som ikke var forudset, og disse vinder man først Bugt med, naar nogen Tid er gaaet og den erfaringsmæssige Routine erhvervet. Dernæst har jeg maattet kjæmpe med de Hindringer, som vore smaa Forhold lægger i Vejen for et literært Foretagende som dette. Skjønt mit Arbejde er bleven betegnet som et Nationalverk af stor og blivende Betydning, har Antallet af Subskribenter dog endnu ikke naaet den beskedne Sum af 600. Hvis ikke Storthinget ifjor havde øget Statens Tilskud til Udgivelsen saa

vidt, at jeg kunde blive befriet for tidsspildende Arbejde i Pressens Tjeneste, vilde jeg ikke have kunnet række saa langt som nu. Kort nok vil man sige. — og jeg indrømmer det, selv om jeg tror at kunne tilføje, at Bogstaverne *C.* og *D.* vil være færdige ved Udløbet af indeværende Aar — men man glemmer da eller er uvidende om lignende Værkers Skjæbne i Udlandet, hvor alle Forhold hjælper og støtter slige Arbejders Udgivelse. Tager man disse til Sammenligning, tør kanske de kritiske Bemærkninger om den Tid, jeg har brugt, vende sig til min Ros, og den Frygt, enkelte har nærret for at det hele ikke skal blive færdigt, blive tilintetgjort. Min danske Kollega Erslews Værk (6 Bind) tog i det hele 28 Aar for at afsluttes og 1ste Bind af Hovedværket 3 Aar. Linnströms *Svenskt Boklexikon 1830—65* (2. Bind) har brugt 17 Aar for at blive færdigt eller fra 1867 til 1884. Den under Münchener-Akademiets Auspicier udgivne «Allgemeine Deutsche Biographie», der tæller en Mængde Medarbejdere og som udgives med Understøttelse af Kongen af Bayern, paabegyndte Trykningen i 1874 og er nu nylig naaet til sit 20 Bind (Bogstav *M.*) «Lexikon der Hamburgischen Schriftsteller» (8 Bind) begyndte at udkomme 1849 og afsluttedes 1883. Den belgiske *Biographie nationale*, der udgives af Akademiet i Bruxelles, begyndte at udkomme 1866 og er nu (1885) naaet til sit 8de Bind (Bogstav *G.*) Og endelig har Const. von Wurzbach nylig efter netop 30 Aars Forløb, siden 1ste Bind udkom, seet sin kolossale Flid og Energi lønnet med den lykkelige Afslutning af sit «Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich». Disse Anførsler tør vise, at store literære Opgaver, selv om de udføres af Enkeltmand, kan løses, om det end gaar langsomt, og jeg haaber at forundes Tid til at løse min. Men jeg lægger til, at naar mit Taalmod har holdt ud i de tyve Aars Forberedelse af Arbejdet, saa lader jeg mig ikke nu ved den endelige Udførelse deraf ved andres Utaalmodighed friste til et Hastværk, som kunde øve en mindre heldig Indflydelse paa dets solide Egenskaber.

Før jeg slutter disse Forord, maa det være mig tilladt at bringe min Tak til de mange, som paa Henvendelse har hjulpet mig med Oplysninger; særlig maa jeg dog takke Hr. Professor Dr. *L. Daae*, som har havt den Godhed ved hvert Korrekturark at give mig Vidnesbyrd om, at ligesom mit Arbejde i ham har sin varmeste Ven, saaledes har det ogsaa i ham sin kyndigste Kritiker.

Kristiania, 7de Marts 1885.

J. B. Halvorsen.

Aabel, Morten Andreas Leigh, Søn af nedennævnte Provst P. P. A., er født i Sogndals Prestegaard 9 (eller 10) Februar 1830, blev Student med Laud. fra Kristiania Kathedralskole 1848 og medicinsk Kandidat med Haud Sommeren 1856. Til Vaaren 1857 var han derpaa Kandidat paa Rigshospitalet, fungerede saa et halvt Aars Tid som konst. Distriktslæge i Hammerfest og nedsatte sig derpaa som privat praktiserende Læge først et halvt Aar i Aasnæs, siden i Næs paa Romerike. Her forblev han, indtil han den 16 Januar 1864 udnævntes til Distriktslæge i indre Søndfjord, hvorfra han 10 Februar 1876 forflyttedes til søndre Valders Lægedistrikt.

* 28 Decbr. 1857 *Louise Vilhelmine Collett* (f. paa Strømsø 11 Maj 1834), D. af Kjøbmand, senere Bankadministrator, Herman Christian C. († 1878) og Louise Vilhelmine Arveschoug.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I, 7; Kiser: Norges Læger, I og 479; «Familien Collett», S. 113 og 123—24.

Rimstubber, især fra Studenteraarene. Chra. 1862. 16. 78 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. s A. No. 24).

Et Tjaug Sange, og et Par atpaa for Næs Skyttelag. 1861—62. Chra. 1862. 12. 22 S.

I Norsk Mag. f. Lægevid. 3 R. III. 53—54: Rjæt Distinctio; S. 75: Flere medfødte Feil i samme Slægt.

3 *Hollevennen* XV. 34—45: *Roget om Sandnæs*; 208—217: *En Serje*. — XVI. 308—335: *Norrøne Navn*.

I Visebog for det norske Studentersamfund (1856) er af ham: No. 15 (Samfundsrepublikken), No. 18 (For Friheden i Norden [optaget i Visebogen af 1871 som No. 207]) og No. 66 («Se Norges Blomsterdal!» [i Visebogen af 1871 No. 202]).

I Turistforeningens Årbog 1873, S. 158 fg.: *Vårlængsel* [Digt]

Særskilt trykt eller spredt i forskjellige Blade, f. Ex. i Bergensposten, Ill. Nyhedsbl., Schulzes «Skjemt og Alvor» m. fl., er desuden flere Digte eller Lejlighedssange af ham.

Aabel, Oluf Andreas, foregaaendes Broder, er født i Sogndals Prestegaard 9 Oktober 1825, blev Student med Laud. fra Kristiania

Kathedralskole 1843 og theologisk Kandidat med Laud. i Decbr. 1847. Aaret efter blev han Førstelærer ved den af Faderen grundlagte højere Almuskole i Land, blev 1852 Lærer ved Nissens Latin- og Realskole og var i Aarene fra 1851 til og med 1854 Universitetsstipendiat i Theologi; af Helbredshensyn maatte han imidlertid frasige sig denne Post og gik saa tilbage til sin Lærerstilling ved Nissens Skole. 30 Decbr. 1857 blev han udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen, 9 Mai 1863 til res. Kap. til Sigdal, 28 Januar 1878 til Sogneprest til Jevnaker, hvorfra han 1 Novbr. 1879 forflyttedes til søndre Lands Sognekald.

* 18 Juli 1854 *Christiane Lovise Meinich* (f. i Land 24 Novbr. 1826), D. af Foged i Land og Valders Jens Christian M. († 1855), og Vilhelmine Magelssen.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 7.

Det nye Testaments Grammatik. Af G. B. Winer. Oversat. Chra. 1852. 8. VIII. 183 S.

Omrids af det christelige Troesindhold. Udarbejdet til Brug ved Religionsundervisningen i Nissens Latin- og Realskoles øverste Klasser. Chra. 1855. 8. 59 S.

Omrids af det christelige Troesindhold. Forsøg til en Lærebog i Religion for viderekomne Disciple. Som Anhang: Den Augsburgske Troesbekjendelses første Afdeling. Chra. 1864. 8. 112 S. [Er en ny revideret Udgave af foregaaende Skrift; den er anm. i Luth. Kirketid. III. 174 fg.]

Med udgiver af den norske Oversættelse af Otto von Gerlach's Bibelen eller den Hellige Skrift med Indledninger og oplysende Anmærkninger. D. I—V. Chra. 1854—61. A.s. Andel i dette Verk er knyttet til 4de og 5te Del, der udkom ogsaa med særskilt Titel:

Forklaring over det nye Testament. Overfjet og knyttet til den af det norske Bibelselskab udgivne Oversættelse af D. A. Aabel. 1ste Del. 1857. 8. 726 S. Andet Oplag 1864—67. 8. 1 Bl. 672 S. — 2den Del. Overf. af D. A. A., E. Munch Myhre og [F. Chr.] Dons. 1861. 8. 695 S. Andet Oplag 1867—70. 607 S. [Jfr. N. Bogførtegn. 1848—65, S. 31 og 1866—72, S. 70].

Han har udgivet Biskop H. P. S. Schreuders Skrift: «Lidt til Regulering af Overformynderiueiret i den norske Mission». Chra. 1875. 8.

Aabel, Peter Pavels, blev født 19 Decbr. 1795 i Justedal Prestegaard i Sogn, hvor Faderen *Ole Aabel* (f. paa Gaarden Aabel i Tved Prestegjæld 1757, † i Aurland 1852) da var Prest; Moderen hed *Christine Margrethe Pavels* (f. 1752, † 1863). Han blev Student fra Bergens Skole 1816 og theologisk Kandidat med Haud. i Mai 1821. 13 April 1822 udnævntes han til Sogneprest til Justedal, forflyttedes 20 August 1823 til Sogndal og blev Provst i indre Sogn 1829; 17 Juni 1833 udnævntes han til Sogneprest til Land og fik i 1853 Bestalling som Provst i Valders Provsti. Fra Provstembedet tog han Afsked 1863, fra Prestembedet erholdt han Afsked (ved kgl. Res. 3 April 1865) fra Nytaar 1866,

men forlod allerede i Oktbr. 1865 Kaldet, hvis Bestyrelse han overlod til sin personelle Kapellan. I Land fik han i sin Tid oprettet den første højere Almuskole i Norge. Han døde i Juli 1869.

* 27 Marts 1822 *Margrethe Engelke Magdalene Leigh* (f. i Kvikne 18 Januar 1800, † 5 Juli 1863), D. af Sogneprest til Aal i Hallingdal Morten Andreas Leigh († 1819), og hans anden Hustru Petronelle Mørch.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 6, Pavels's Dagbøger fl. St.

Bemærkninger angaaende Fordelingen og Anvendelsen af Oplysningsvæsenets Fonds Midler og Forslag til Forandringer i Lovgivningen herom. Lillehammer 1839. 8. (Jfr. Forf.s Bemærkninger i Morgenbl. 1839, No. 184 Till.)

Rogle Ord om Reform af Almueskolevæsenet paa Landet. Chra. 1840. 8. 24 S.

Raadholdsagen, betragtet fra Christendommens Stade, eller den kristelige Friheds nødvendige Indskrænkning med Hensyn paa Brugen af Brændevin. En Tale. Chra. 1841. 8. 16 S. (jfr. Oranferen IV. No. 41).

3 Prædikener af norske Geistlige (1856). 1. 201—207: Prædiken paa Skjærthorsdag; II. 95—108: Prædiken paa 8de Søndag efter Trefoldighed.

3 Theologisk Tidsskrift I. 361—536: Om den kristne Kirke som udvortes bestaaende Samfund, dens Forhold til Staten og hvre Organisation.

3 Oranferen IV. No. 21 og 22: Om Forholdet mellem Stat og Kirke, ordinære og combinerede Formandskaber, og om Trangen til en ordnet Kirkeforfatning i Norge (jfr. Bemærkninger af C. B. Hjelm i Morgenbl. 1841 No. 343 Till. og Forf.s Gjenmæle i f. Bl. 1842 No. 50 Till.).

3 Morgenbladet 1840 No. 59, 82 og 121: Om Kapellaniet pro loco i Land; No. 327: Ang. Undervisningsvæsenet i Norge m. m.; 1842 No. 217 Tillæg: Om Fordelingen og Anvendelsen af Oplysningsvæsenets Fonds vedvarende Indtægter; 1843 No. 198: Ang. Geistlighedens Vænningsmaade (jfr. f. Bl. No. 220 (af G. Faye) og No. 229).

3 Christiania-Posten 1850 No. 538—539: Noget om og fra den høiere Almueskole i Land. 7/8 Spalte (jfr. No. 603.); 1851 No. 939: Fortsat Beretning om den høiere Almueskole i Land. 3 Sp.

3 Lillehammers Tilskuer 1849, No. 43 og 44: Om høiere Almueskoler i Almindelighed og Skolen i Land i Særdeleshed.

Han har meddelt de væsentligste Oplysninger til W. Lassen's anførte Stamtavle over Familjen Aabel i N. Stamtavler I. 1—13.

Aadnesen, Tarje, blev født af fattige Forældre i Moland i øvre Thelemarken 4 Januar 1833. I 1854 blev han udexamineret med Karakteren «Meget godt» fra Holts Skolelærerseminarium. Han var derefter i nogle Aar Lærer først i Dybvaag, senere i Tvedestrand. Han tog 1858 Telegrafstexamen og døde som Telegrafist i Kragerø 21 Decbr. 1868. Efterat være bleven Telegrafist, foretog han en Reise til Danmark, Tyskland og England, hvorunder han udvidede sine allerede før gode Sprogkundskaber. Hans Enke, en Søster af Mægler Tellefsen i Cardiff, lever i Tvedestrand.

Apostlerne, deres Levnet og Virksomhed. Efter «the Apostles' life» ved A. Risør 1868. 8. 222 S. (Anm. i Luth. Kirketid. III. 384.)

Selections from british poets compiled by T. A. and H. Henriksen. Risør 1866. 8. 4 Bl. 118 S.

Kortfattet engelsk Grammatik til Skolebrug. Risør 1866.

Engelsk Læsebog til Skolebrug. I. [eneste]. Chra. 1867. 8. 48 S.

I Kirkeligt Folkeblad 1865, No. 12—16: Den engelske Historiekræver Macaulays Fremstilling af Katholicismens og Protestantismens Historie og indbyrdes Forhold. Han leverede i sin Tid flere oversatte Bidrag til Risørs Blad.

I Forening med Sproglærer Crøger bebudede han i 1858 Udgivelsen (fra Arendal) af et maanedligt «Tidsskrift for den norske Ungdom», hvoraf dog intet vides at være udkommet.

Aakre, Børnt, Søn af Gaardbruger *Erik Larsson A.* og Hustru *Berte Knudsdatter*, blev født 16 Februar 1817 paa Gaarden Aakre i Hjørendfjord paa Søndmøre. Mens han som Unggut en Tid laa paa Sygehuset i Aalesund, fik han Lejlighed til at tilfredsstille sin sterke Lyst til Læsning. Nogle Aar senere fik han en Post som Omgangsskolelærer i sin Hjembygd og benyttede nu sin Fritid til at tage Undervisning i Latin og Græsk hos Presten der, nedennævnte A. Boeck. Med en Anbefaling fra ham reiste Aakre til Bergen, hvor Biskop Neumann og Overlærer Sagen tog sig af ham. I Bergen fik han en afgjort Lyst til Naturfagene, rejste til Kristiania og derfra, med Understøttelse af Statsminister Stang, til Stockholm, hvor han blev optaget paa Veterinærinstituttet. Her studerede han 1845—46, men forlod saa Skolen og reiste tilbage til Kristiania, hvor han med Udmærkelse underkastede sig Veterinærexamen for Prof. Chr. Boeck. Han søgte og fik derefter Bevilling til at praktisere som Dyr læge. Som saadan nedsatte han sig 1849 i Aas Prestegjæld, hvor han ogsaa med en kort Afbrydelse — han var nemlig 1 Aars Tid ansat som Dyr læge ved Artilleriet i Kristiania — blev boende omtrent lige til sin Død 13 Decbr. 1879.

* 1849 *Sophia Helena Guldbrandsen*, D. af Universitetsbud G. i Kristiania.

Jfr. Nekrolog i Aftenposten 1879, No. 295 A.

Forløg til Korff Dyr lægebog, Ietsfattelig Anvisning til at lære at kjende, forebygge og helbrede de almindeligste Huusdyr sygdomme. Chra. 1849. 8. 3 Bl. 260 S. m. 2 lith. Pl.

Aalholm, Niels Matthias, er født 22 Juni — hans egen Opgave, hans Døbeseddel i Enkekassen har 20 Juni — 1811 i Arendal, hvor Faderen, *Matthias Schröder A.*, var Skibsfører og senere Kjøbmand og Trælasthandler; Moderen hed *Karen Kiær* († 1871). Han var ansat ved Handelen til sit 21de Aar. Under omtrent 1½ Aars Ophold i Frankrige lagde han sig efter de levende Sprog og deres Literatur; han var derpaa Redaktør og Boghandler i Arendal og nedsatte sig saa i 1835 i Christiania

som Bogtrykker, men blev Aaret efter Sproglærer ved Arendals Middels- og Realskole; 1842 blev han Translatør, 1850 konstitueret og 23 Marts 1852 virkelig Adjunkt ved Arendals Skole.

* *Hanna Cecilia Foss* (f. 12 Juni 1818), D. af Seilmager og Stads-kaptein Ole Henrik Foss i Arendal og saaledes Søster af nedennævnte Frithjof Foss.

Jfr. Thues Læsebog, S. 602.

Sjofna, original norsk Nystaarsgave for 1838. Arendal 1832. 12. 209 S.

Bignetter til norske Digtere. Arendal 1838. 8. VI. 32 S.

Læsebog for Ungdommen. Udarbejdet efter det Franste. Arendal 1838. 8. 98 S.

Sønnebog for Børn Efter G. F. Dinter. Arendal 1838. 8. 24 S. — 2den Udgave sft. 1835. 12. 32 S.

Kortfattet norsk Sproglære, til Brug i Almueskoler. Arendal 1835. 8. 15 S.

Norsk Theater-Repertoire No. 1—3 (1. Den Gjerriges Datter af Bayard og Duport. 36 S. 2. Et kejserligt Indfald, af Anicet og Dumanoir. 16 S. 3. Før, under og efter, af Scribe og de Rougemont. 27 S.) Oversatte. Chra 1837—38. 8.

Cantate ved Secularfesten (1837). Arendal 1837. 8.

Norske Noveller af Theodor Reginald. I. Præsten i Tellemarken. Løjens Datter. Chra 1838. 8. VI. 258 S. II. En norsk Matros. Chra 1843. 441 S. (Anm. i Mgbl. 1844 No. 48 og Nigstid. f. N. No. 286). III. Dyd og Slugg. Arendal 1847. 320 S. (Anm. i N. Tidsskr. f. Vid. o. Lit. I. 203—5 af G. J. Thue.)

Franste Stiisøvelser. Chra 1840. 8. IV. 164 S. (Anm. i Norgbl. 1840. No. 347).

Fransk Læsebog for Begyndere og Viderekomne. Chra 1843. 8. 242 S. (Anm. i Mgbl. 1843 No. 178). — 2den foreg. Udg. ib. 1849. 8. VIII. 324 S. 3 foregede Udg. ib. 1857. 8. VIII. 375 S. — 4 Udg. ib. 1863. 8. 3 Bl. 382 S.

Udtog af det norske Sprogs Grammatik til Brug i Almue- og Søndags-skoler. Chra 1843. 8. 32 S.

Cantate i Anl. af Carl Johans femogtyveaarige Regjering. 1843.

Cantate ved Sørgeseften over Carl Johan. 1844.

Materialier til tydske Stiisøvelser, methodisk ordnede og forsynede med Henvisninger til Antenrieths og Hjorts Grammatiker. Chra 1847. 8. VIII. 127 S. — 2den Udg. ib. 1851. 8. 124 S. (Anm. af S. A. Jbsen i N. Tidsskrift. II. 104—109). — 3die Udgave. ib. 1860. 8. IV. 179 S. — 4 Udgave ib. 1866. IV. 1 Bl. 187 S. — 5 Udg. ib. 1873. IV. 1 Bl. 194 S.

Materialier til franste Stiisøvelser for Begyndere og Viderekomne. Chra 1853. 8. 4 Bl. 150 S.

Tydske Læsebog for Begyndere. Chra 1854. 8. 200 S. (Anm. i Norgbl. 1854 No. 345). — 2 Udg. ib. 1858. 2 Bl. 223 S. — 3 Udg. ib. 1863. 2 Bl. 231 S. — 4 Udg. ib. 1869. 1 Bl. 232 S. — 5 Udg. ib. 1875. 2 Bl. 232 S.

Partie du maître au second cours de thèmes français. Chra. 1856. 8. 2 Bl. 55 S.

Norsk-Fransk Ordsamling og Parleur. *Vocabulaire & Dialogues norvégiens-français.* Chra 1861. 8. VI. 176 S.

Redudgiver (med S. D. Wolff) af Cabinets-Bibliothek af Noveller og Fortællinger af de bedste udenlandske Forfattere. 1ste (enefte) H. Arendal 1837. 16.

II. 88 S. (Deri overfattede han Millionærens Søn, Fortælling af Mad. A. Thierry, anm. i Morgbl. 1838 No. 46, jfr. No. 53 og 67).

Samling af udvalgte norske Sange. Arendal [1838—]1837. 8. 108 S. Redaktør [sammen med N. C. Halb] af „Den vestlandske Tidende“ fra Begyndelsen (Juli 1832) indtil Udgangen af 1835, hvori han foruden Digte og Redaktionsartikler har skrevet politiske Overfigter, literære Anmeldelser og en Rængde andre Opsatser.

I Maanedsskriftet „Nat og Dag“: Mine Onklers Historie, original Fortælling.

I *Dictionnaire de la conversation et de la lecture* (Paris 1835): Artiklen Johan Nordal Bruu.

I Maanedsskriftet „Sifingen“ III. 86—90 (jfr. *Bien* VIII. 3 S. 118), i „Bragi“, udg. af M. C. Hansen, i „Bien“ og i „Morgenbladet“ i tidligere Dage har han skrevet forskjellige Digte.

Den i Kraft-Langes Lexikon under A. anførte Samling Anekdoter «Vittigt og Dumt» (Arendal 1835) «er vel forlagt, men hverken samlet eller redigeret af ham». (A.s Brev til Chr. Lange af 18 Maj 1857).

Aall, Hans Cato, Søn af Kjøbmand i Porsgrund, senere Landmand *Nicolai Benjamin A.* (f. 1776, † 1811) og *Anne Cathrine Iversen* (f. 1786, † 1849), blev født i Porsgrund 13 April 1807. Opdraget hos Farbroderen Statsraad N. Aall, blev han privat dimitteret Student med Haud. 1824 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Septbr. 1829. Fra 1 Januar 1830 blev han konst. som Bestyrer af Laurviks Skole under A. Hysings Fravær paa Storthinget; efter dette Vikariats Udløb udnævntes han 13 Septbr. 1830 til pers. Kapellan hos Sogneprest Pavels i Sandehered, befordredes 12 Septbr. 1833 til Sogneprest til Hammerfest, fik i August 1840 Bestalling som Provst i Vestfinmarkens Provsti og forflyttedes under 30 Novbr. 1844 til Sogneprest til Brunlanes, hvor han døde 7 April 1862. I 1842 mødte han paa Storthinget som 2den Repræsentant for Finmarkens Amt.

* 1) 31 Oktober 1831 *Karen Nicoline Harris* (f. i Laurvik 8 April 1807, † 28 Maj 1856), D. af Skibskaptejn Nils H. og Henriikka Schwingel.

* 2) 4 Novbr. 1859 med hendes Søster *Olava Harris* (f. 26 Novbr. 1814).

Jfr. Lassen : N. Stamtavler I, 22; B. Moe's Efterretninger 8.

Beskrivelse over de norske Finlapper af Hans Friis. Paany udgivet med nogle Fortællelser og et Anhang. Tromsø 1841. 8. 68 S. [1ste Udgave, anonym, Kbh. 1740 og senere trykt under Peder Dals's Navn; se Peder Dals's Saml. Skrifter, udg. af N. E. Eriksen I. S. LXX].

Aall, Hans Jørgen Christian, efterfølgendes Søn, er født paa Næs Jernværk den 4 Novbr. 1806. Til sit 13de Aar blev han opdragen og undervist i sit Hjem af Huslærere; i 1819 blev han sat ind i Drammens Latinskole, hvorfra han blev dimitteret til Universitetet blandt Sko-

lens første Kuld af Dimittender 1822. Efterat have taget Examen artium med Laud. og Andenexamen med Udmerkelse, begyndte han at studere Filologi, men slog senere om og tog i Decbr. 1827 juridisk Embedsexamen med Laud. I nogen Tid var han derpaa Fuldmægtig hos daværende Advokat, senere Statsraad Sørenssen, udnævntes saa 17 Novbr. 1829 til Auditor i Bergenske Brigade, hvilken Stilling han ti Aar senere ombyttede med et Assessorembede i Bergens Stiftsverret, hvortil han udnævntes den 21de Januar 1840. Medens han var Auditor, kastede han sig tillige over Dispachørvæsenet og udnævntes 30 Maj 1838, efter i Kjøbenhavn at have gjort de fornødne Studier, til Dispachør. Den 9 Juni 1846 blev han udnævnt til Amtmand i Bratsbergs Amt, i hvilken Stilling han blev staaende lige til han i 1877 søgte Afsked, der blev bevilget ham den 13 Juli med H. M. Kongens Beklagelse af, «at Alderen satte en Grændse for hans i lige Grad indsigtfulde og nidkjære Embedstjeneste», idet Kongen samtidig «som yderligere Anerkjendelse af hans lange og fortjenstfulde Virksomhed som Statsborger og Embedsmand» tildelte ham Medaljen for Borgerdaad i Guld. Til denne Kongens Anerkjendelse af Aalls Fortjenester sluttede sig Aaret efter ogsaa Stortinget. Da han besad nogen Privatformue, som han ansaa tilstrækkelig for sig og sine, havde han søgt Afsked uden Pensjon. Stortinget i 1878 bevilgede ham efter Initiativ og omtrent enstemmigt Forslag fra Gage- og Pensjonskomiteen «i Anerkjendelse af hans Fortjenester af Fædrelandet», enstemmig og uden Debat 6000 Kroner aarlig fra 1ste Januar s. A. (Hans Takkeskrivelse til Præsidenten er trykt i Storth. Tid. 1878, S. 38—39). Siden 1878 har han boet i Kristiania. Aall kom tidlig ind i vort Lands offentlige Liv. Under sit Ophold i Bergen, hvor han var Medlem af og Ordfører i Formandskabet, deltog han i og ydede kraftig Bistand ved Oprettelsen af de første gjensidige Søforsikringsselskaber saavel i Bergen som i Drammen, ligesom han var den egentlige Grundlægger af en lignende Forening i Porsgrund. I 1843 blev han Medlem af en i Bergen ved kgl. Res. af 23 September nedsat Kommissjon til at udarbejde Lovforslag om Kjøb- og Ladestædernes Skattevæsen; og i 1850 blev han Medlem af den kgl. Søfartslovkommissjon (jfr. Dept. Tid. 1850 No. 4). Senere har han i 1865 været Formand i en kgl. Kommissjon til Undersøgelse og Befaring af Kongsbjergs Sølvverk; i 1877 atter Medlem af en kgl. Kommissjon ang. Forandring i Søfartslovgivningen og siden Amtmand Meinichs Død har han ifølge kgl. Res. af 12 Oktbr. 1878 været og er fremdeles Formand for Hovedskylddelings-Kommissjonen (efterat Dr. O. J. Broch havde undslaaet sig for at overtage dette Hverv). Ved Valget i Bergen i Septbr. 1841, da han var Byens 2den Valgmand (af 18), blev han udkaaret til anden Repræsentant paa Stortinget og gjenvalgtes som første Repræsentant til Thinget i 1845. Da han var flyttet til Bratsbergs Amt, mødte han som første Repræsentant paa Storthingene 1851, 1854, 1859—60, 1862—63,

1864 og 1868—69. Til de mellemliggende Thing frabad han sig Gjenvalg og efter Indførelsen af aarlige Storthing trak han sig tilbage fra det politiske Liv (ved en Erklæring af 9 Juni 1870, indført i «Corr.» for 14de s. M.) I 1845 valgtes han til Præsident i Odelstinget, afvexlende med L. Kr. Daa, og fra 1851 til 1869 valgtes han uafbrudt til Præsident i Storthinget, alternerende med Vicepræsidenten G. P. Harbitz. I 1842 var han Medlem af og Sekretær i Kriminalkomiteen, i hvilken Egenskab det tilfaldt ham at forfatte Indstillingen angaaende den fra foregaaende Thing gjentagne kgl. Prop. til ny Kriminallov, hvis Gjennemførelse paa dette Thing for en væsentlig Del skyldtes A. (se J. H. Vogts «Optegnelser», S. 171). Paa dette Thing var han tillige Sekretær i den specielle Komite til Behandling af den kgl. Prop. til Lov om civile og militære Embedsgaarde. 1845 og 1854 var han Formand i Justitskomiteen No. 2, i 1851 Formand i Militærkomiteen No. 2, 1859—60 Formand i Vejkomiteen, 1862—63 Formand i Militærkomiteen og 1868—69 Medlem af Budgetkomiteen. I Aarenes Løb hædredes han derhos med Valg til Fuldmagtskomiteen og Valgkomiteen uafbrudt fra 1845—69; som oftest var han tillige disse Komiteers Formand. Blandt specielle Komiteer, som nedsattes i hans Thingtid, var han Medlem, tildels Formand, af Fængselsreformkomiteen i 1845 og af Komiteen ang. Lovarbejdernes Fremme samme Aar; af Adressekomiteen i 1851; af Komiteen ang. extraordinær Bevilgning i Anledning af de europæiske Forviklinger i 1854; af Adressekomiteen i Anledning af Statholdersagen i 1860; af Stemmerets- og Jernbanekomiteerne i 1869. Under Ministerkrisen i Decbr. 1861 blev han indtrængende anmodet om at indtræde i Statsraadet, men han afslog Kaldelsen. Ved Kjøbenhavns Universitets Jubelfest 1879 blev han kreeret til Æresdoktor i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet. Han blev udnævnt til Ridder af St. Olafsordenen ved dens Stiftelse 21 August 1847; 12 Juli 1858 blev han Kommandør og 22 August 1864 Storkors af samme Orden. Da han Høsten 1846 skulde forlade Bergen, gav Byens Borgere en Æresmiddag for ham, ved hvilken Leilighed der blev overrakt ham en blandt disse subskriberet Kapital, hvorfor der skulde oprettes et Legat «til Erindring om Amtmand Aalls Fortjenester af Bergens By», (se N. Stift. III. 610—11). Da han i 1871 fejrede sit 25 Aars Jubilæum som Amtmand, udstedte Amtsformandskabets Medlemmer samt Formandskaberne i Skien, Porsgrund, Brevik og Kragerø Indbydelse til Subskription af en Kapital, som overraktes ham af Amtsformandskabets samtlige Medlemmer og Ordførerne i Amtets Byer i Juni 1872 og hvorfor der blev stiftet et Legat til Minde om hans Fortjenester som Amtmand (som hans største Fortjeneste som saadan kan merkes Skienskanalens Anlæg.)

* 17 Juli 1838 med sit Søkendebarn *Mariane Møller* (f. 26 Marts 1812), D. af Grosserer Hans M. i Porsgrund († 1860) og Inger Aall.

Portrat med biogr. Notits i Ill. Nyhedsbl. 1854, No. 29; med *Biograf* [af H. Schröder] i Skill. Mag. 1877, No. 37; jfr. Lassen: Norske Stamtavler I. 21; Norske Stiftelser; B. Moes Efterretninger S. 7 fg.; Chr. Johnsens Norske Haandlexikon; Nord. Konv. Lex., 1 og 2 Udg.; Bergens Stiftstidende 1846, No. 49 [hvor to Taler af ham ved Bergens Afskedsfest for ham er trykt]; Forhandl. i Bratsbergs Amtsformandskab 1877, S. 127—29; Bladet «Norge», Juli 1877; samtlige Skiens- og Kragerø-Blade Juli 1877; Kar.kterskildringer af 11te ord. Storting, S. 15—16; Stortinget i 1851 (a G. A. Berg), S. 19; Stortinget 1862—63, (Chra. 1865), S. 29 fg.

Jacob Aalls Biographi [trykt foran dennes „Erindringer“, 2den Udgave S. 1—10].

Hans Femaarsberetninger om Bratsbergs Amt for 1846—50, 1851—55, 1856—1860, 1861—1865, 1866—1870, 1871—1875 er trykt dels i de af Indredepartementet tidligere udgivne „Beretninger om Rigets oeconomicke Tilstand“, dels [siden 1868] i «Norges officielle Statistik», C. No. 2.

I Stortingss-Forhandlinger [1851, 4de Del, Sitr. N. Udstift til en Lov angaaende Søfarten [forfattet af A., som dertil havde samlet Materialier siden 1846, i Aaret 1849 og revideret af den ovenfor omtalte Kommissjon i 1850]. Topp. 4. 67 S.

I Bergens Stiftstidende 1843, No. 58—63: Om Beskatning i Bergens By. — 1846, No. 79: Motiveret Udstift til Statuter for et Legat i Bergen med hans Navn.

Aall, Jacob, Søn af Kjøbmand i Porsgrund og Ejer af Ulefos, cand. theol. og tidligere en kort Tid Amanuensis hos Biskop Gunnerus *Nicolai Benjamin A.*, (f. 1739, † 1798) og Hustru *Amborg Førgensen* (f. 1741, † 1815), blev født i Porsgrund 27 Juli 1773. Efter først at være bleven undervist hjemme, blev han i sit 15de Aar sendt til Nyborg Latinskole i Danmark og kom der i Huset hos Rektoren Magister Tornøe. 1791 blev han, dimitteret derfra, Student med Udmerkelse og Sommeren 1795 tog han theologisk Embedsexamen, ligeledes med Udmerkelse. Han valgte imidlertid af Beskedenhed og Mistillid til sine Evner som Taler ikke at gaa den gejstlige Vej. Efter et Besøg i Hjemmet begyndte han Sommeren 1796 i Kjøbenhavn at høre Forelæsninger over Mineralogi, Kemi og Fysik. Om Vaaren det følgende Aar tiltraadte han en Rejse til Tyskland og studerede nu Naturvidenskaberne ved Universiteterne i Kiel, Leipzig og Göttingen og tilbragte Vinteren 1798—99 i Freiberg, hvor han hørte Werner. Han besøgte derhos for sin praktiske Uddannelses Skyld Gruberne i Sachsen og Schlesien. Sommeren 1799 kom han tilbage til Norge og købte nu, da Faderen var død, for den ham tilfaldne Arvelod i Forening med sin yngre Broder, hvem han dog kort efter udløste, Næs Jernverk i Holt for 170,000 Rd. d. Cour. Han tiltraadte samme Høst sin nye Eiendom, hvor han siden blev boende til sin Død, udfoldende en stor og velsignelsesrig industriel og kommerciel Virksomhed. Først i de seneste Aar af sit Liv overlod han Bestyrelsen af Verket, i hvis Drift han indførte mange Forbedringer, til sin ældste Søn. Ved Siden af sin Virksomhed som Driftsherre og Filanthrop og sin Deltagelse i Landets offentlige Liv, udfoldede han tillige helt fra Aarhundredets

Begyndelse en betydelig literær og videnskabelig Virksomhed, om hvis Enkeltheder nærmere Oplysninger findes nedenfor. I Krigs- og Hungersnødaarene i Begyndelsen af Aarhundredet viste han en ualmindelig Offervillighed for Lindring af Nøden og hele sit Liv igjennem understøttede han med stor Liberalitet alle almennyttige Formaal. Til Oprettelse af det norske Universitet skjænkede han alene 20,000 Rdlr. I 1814 mødte han ved Rigsforsamlingen paa Eidsvold som første Repræsentant for Nedenæs Amt og blev her valgt til Medlem af Konstitutionskomiteen og af Værnepligtskomiteen. Paa Eidsvold stemte han «i den Overbevisning, at Fædrelandets Vel fordrede dette Offer», for Foreningen med Sverige, hvorimod han senere afslog et Tilbud fra Grev Wedel om at optages paa Forslagslisten til det nye Statsraad. Fra Nedenæs Amt mødte han fremdeles som Repræsentant paa Stortingene 1815—16, 1821, 1822, 1827, 1828 og 1830. Han var ogsaa valgt til Stortinget 1839, men meldte Sygdomsforfald, der godkjendtes. Paa Stortinget 1815—16 var han Medlem bl. A. af Valgkomiteen og den saakaldte sjette Komite, hvorhos han paa dette Thing ogsaa valgtes til et af de tre Medlemmer, hvormed den faste Lovkomite forsterkedes for at gjøre Udkast til en ny Berganordning, samt af den specielle Komite ang. Erstatning til Danmark for de ved Rigerens Adskillelse i norske Havne værende Krigsfartøjer, Post- og Paketbaade. Han tog paa dette Thing særlig en virksom Andel i Afgjørelsen af de vigtige Spørgsmaal om Bank- og Pengevæsenet (han var bl. a. en Modstander af Ejdsvoldsgarantien; hans Foredrag herom i Odelstinget er gjengivet i «Storth. Efterr.» 1814—33. I. 253—256), ligesom det var ham, der først satte i Bevægelse Spørgsmaalet om Kongsbergs Sølvverks Gjenoptagelse for Statens Regning. Paa samtlige Storting fra 1821 var han Medlem af Valgkomiteen og af Fuldmagtskomiteen; i 1827 Formand i Komiteen for Berg- og Skovvæsenet og Medlem af Komiteen for Handel- og Næringsfrihed og 1830 af Komiteen for Næringsvejene. I 1823 var han Medlem af Stortingets Deputation til Stockholm i Anledning af daværende Kronprins Oskars Formæling. Ogsaa udenfor Stortinget blev hans Indsigter og Arbeidskraft benyttet i det Offentliges Tjeneste; allerede før han kom paa Thinget, havde han været Medlem af den ifølge Forordn. af 1 Oktbr. 1802 til Jordejendommenes Vurdering i sit Distrikt nedsatte Kommissjon. 1815—18 var han Medlem af den ovenfor omtalte Lovkommissjon til Udarbejdelse af en ny Berganordning, 1821—24 af en kgl. Kommissjon til Undersøgelse af de offentlige Indretninger paa Kongsberg og ligesaa var han Medlem af den Kommissjon, som nedsattes ang. Bergværkslovgivningen ved kgl. Res. af 10 Septbr. 1837 og hvis Arbejder bl. a. resulterede i Bergværksloven af 14 Juli 1842. Efterat han i 1830 havde endt sit Storthingsliv og omtrent paa samme Tid havde begyndt at trække sig tilbage fra de løbende Verksforretninger, viede han sit Otium næsten udelukkende til videnskabelige og literære Sysler. «Den

tidlige Morgen fandt ham ved Skrivebordet og under Dagens nøjagtige Inddeling tilbragte han altid her de fleste Timer». Han var 1822 bleven optagen som Medlem af Videnskabssekskabet i Throndhjem og blev senere kaaret til Medlem af det danske Videnskabssekskab, af det nordiske Oldskriftssekskab i Kjøbenhavn, af Samfundet for Udgivelse af «Handlingar rörande Skandinaviens Historia» i Stockholm m. fl. I 1809 blev han Ridder af Dannebrog, 1821 hædret med Medaljen for Borgerdaad, 182* Ridder af Nordstjernen og 1839 Kommandør af Wasa. Efter mange Aars Lidelser døde han 4 Aug. 1844.

* 1799 *Lovise Andrea Stephansen* (f. i Kbhvn. 30 Oktbr. 1779, † paa Næs 30 Mai 1825), D. af Justitsraad, Bogholder Lauritz Nyeland S. og Anna Sejersløv.

Autobiografi i Molbechs Hist. biogr. Saml. I. 123—130. *Portræt med Biografi* foran hans «Erindringer», 2den Udg.; i Portræter af mærkelige Nordmænd II. 58—64; Ejdsvold-Galleri S. 24—32 af P. Botten-Hansen; Berømte Nordmænd No. 11; Norsk Portræt-Galleri, 5. Levering; Skill.-Mag. 1852, No. 10; Skand. Folkekalender (Kbh.) 1846, 154—58 af Fr. Barfod; Skand. Folkemagazin (Kbh.) 1861, No. 21; jfr., foruden hans egne «Erindringer» og Storthings-Forhandlingerne, B. Moes Efterretninger S. 1 fg. [hvorfra optrykt i Lassens Stamtavler I, 19 fg.]; Conv. Lex. der Gegenwart I. [overs. med tilføjede Anmærkninger i Norske Læsefrugter IV. 123—27]; Chr. Johnsens Norske Haandlexikon; Nord. Conv. Lex., 1 og 2 Udgave; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, I. 8; Pavels's Dagbøger m. St. [saavel som den paa disse og andre samtidige Kilder byggede Fremstilling af «Norge 1815—16» (af M. Birkeland) i «Morgenbladet» 1868 No. 1—219]; Fr. Schmidts Dagbøger fl. St.; Wergelands Konstitutions Historie II. II. 29 og fl. a. St.; Bloms «Norges Statsforandring i 1814», navnlig 11te og 14de Kap.; A. Fayes «Norge i 1814» fl. St.; J. H. Vogts Optegnelser 286 fg.; C. N. Schwachs «Jacob Neumann» (Bergen 1848). S. 16; A. Munchs «Barndoms- og Ungdoms-minder» S. 109—19; L. Daas «Gerhard Schøning» (Chra. 1880), S. 89; Const. Floods «Fra Agdesiden», S. 71—72, N. A. Larsens «Fra Krigens Tid», S. 78 fg. og 120 fg.; N. Stift. III. 36, 53, 505, 660; Kohls Rejser i Danmark og Hertugdømmerne I. 264; Oversigt over det danske Vidensk.-Selsk. Forhandl. i 1855, S. 207 fg.; Hammerichs Danska och norska Läsestycken 233—42 og 438. — *Nekrologer* i Rigtidende 1844, No. 224, 228, 254; D. Const. No. 222; N. Tidsskr. f. Vid. og Lit. IV. 28. *Mindedigte* i D. Const. 1845. No. 335 af C. N. Schwach; i Berg. Stiftst. 1844, No. 67; i Jørgen Moes Saml. Skrifter I. 44—45. Om *Portræter* af ham se A. Strunks Portrætkatalog (Kbh. 1865), S. 1.

Om *Jernmalmleier og Jernvirkning i Norge*. Kbhvn. 1806. 8. [Hans første literære Arbejde. Særtryk af Staud. Lit.-Selsk. Skrifter].

Fædrelandske Ideer. Chr.jaub 1809. 8.

Om *Kornmangelen i Norge*, med Hensyn paa Risværten 1812. Chr.jaub 1813. 8. Lovforslag angaaende Saugbrugsprivilegier i Fremtiden. Chra. 1815. 8. (Uden særskilt Titel).

Rogle Ord i Anledning af Resolutionen om Dvarantaine-Bæsenet af 5te December 1831. Chra. 1832. 8. 39 S. (Anm. i Morgenbl. 1832, No. 46).

Nutid og Fortid, et Hæftekrift I—III. 1832—36. 8. Bd. I. 246, 188, VIII. + 162 S. Bd. II. IV. + 222 + III. 186 og 278 S. Bd. III. 402 og 156 S. — I. 1 Hefte. Arendal 1832 [indeholdende om Bank- og Pengevæsenet, rec. af Schweigaard i Bidar No. 20—21, og Bemærkninger derved i No. 27—28; i Nglb.

1832 No. 325 og Bøstf. Tidende 1832 No. 51. 52]. §. 2 ibid. 1833 [inbeh. om Bjergværksvæsenet, rec. i *Bidar* No. 37—41 af U. A. Røgsfeldt]. §. 3 ibid. eod. [inbeh. Om Dagens Tone, ogsaa særskilt udgivet. (Recension af P. Flor, *Chra.* 1833. 8; rec. og meddelt i Udbrag i *Kjøbenhavnsposten* 1833 No. 142, 144—48); Svar paa Recensionerne over 1ste §. og Fragmenter af *Flatsøhogen*. §. 1—8 er rec. i *Skandia* III. (Upsala 1834), S. 331 fg.] II. §. 4. ibid. eod. [inbeh. om Rongsberg Sølvværk, Bankens Discontering og „Et Ord til Rec. af §. 2 i *Bidar*“]. §. 5—6 ibid. 1834 [inbeh. Om Communevæsenet. Necrolog over N. S. Stephansen]. B. III. *Chra.* 1836 [inbeh. a. Betragtninger over Næringsveienes indbyrdes Forhold i Fædrelandet; b. Om Pengevæsenet med Hensyn paa Coursforbedring og Parivegling]. 8.

Snorre Sturlesons norske Kongers Sagaer. Oversatte. I—III. *Chra.* 1838—39. A. I. XII. 365 S. II. IV. 228 S. III. X. 386, XIX. S. Med 15 Staaft. og 1 Kart over det gamle Norge. (Jfr. G. Munthe).

Erindringer som Bidrag til Norges Historie fra 1800—1815. I—III. *Chra.* 1844—45. [Sidste Del blev udgivet af A. Faye. Bd. I er anm. i *Frey* 1844, 79—85; II i *Reds* S. 548—56 af T.-M.; fremdeles i *Den Const.* 1844, No. 210 og 212; jfr. „Nogle Bemærkninger“ i *Mgbl.* 1843, No. 360]. — 2den Udgave i 1 Bind. Med Forf.s Biografi af J. C. Aall. Udg. med nogle Rettelser og Tillæg af C. C. A. Lange. *Chra.* [1858—]1859. 8. VIII. 776 S. [Anm. i *Chrpost.* 1858, No. 348 og 1859, No. 8 og 24].

Det af Lange som Manuskript til denne Udgave benyttede Exemplar af 1ste Udg. med L.s Rettelser og tilføjede Bemærkninger findes nu paa Universitetsbibliotheket. Ifølge et utrykt Brev fra Aall til Statsraad Jonas Collett (i Hr. Thv. Boecks Eje) har Forf. af „Erindringer“ senere delvis forandret sin oprindelige Anskuelse af Christian Frederik, som Følge af de fra Collett modtagne Oplysninger. — Af en ved Fr. Brandt besørget Udgave [2det usforandrede Oplag] udkom blot 1ste Hefte, *Chra.* 1857, 8. 96 S. [anm. i *Ill. Nyhedshl.* 1857, No. 46, jfr. No. 47 og 48]. Udgaven blev nemlig indstillet, da Forf.s Arvinger ikke havde givet sit Minde dertil, hvorimod de nu gav sit Samtykke til den af Lange besørgede Udgave; jfr. *Chrpost.* 20 Novbr. 1857. — Den i 1880 i „ny Subskription“ i 8 Hefter udkomne Udgave er kun en af Forlæggeren foranstaltet Realisation af Restoplaget af 2den Udgave.

J. Starbin. Lit.-Selskabs Skrifter 1806 I. 1—76. Om Jernmalmeier og Jerntilvirkning i Norge.

J. Decon. teknologiske Samlinger I Bd. I. 1—29: Om Norges Kornhandel; S. 91—116: Om Norges Myrer (Anm. i *Literaturtid.* 1813 No. 1 og 16).

J. Hist. filosof. Samlinger III. D. II 177—236: Om Culturen i Norge med Hensyn til det norske Universitet. IV. D. II. 203—58: Den norske Geistlighedss Forsatning og Forhold til Staten i Fortid og Nutid.

J. Indberetninger om National-Festen d. 11 Dec. 1811, udgivne af L. St. Platou, S. 235—42: En Tale.

J. Saga, udg. af J. St. Munch, I. 1—20: Hjartan Olafssons Omvendelse, overf. efter *Varbæla-Saga*; S. 153—84: Oluf Trygvessons Rejse til Benden og Slaget ved Svolder; S. 297—362 og II. 1—188: Oversættelse af en Deel af *Kjala Saga*. III. 1—306: *Varbæla-Saga*, overf.

J. Alm. norsk Maanedskrift (udg. af J. A. Hielm) I. 429—82: Statsøkonomiske Betragtninger over Agerdyrningens Forhold til andre Næringsveje m. m.; II. 161—204: Om Rongsberg Sølvværk (*Mgbl.* 1831 No. 245—46).

§ *Vien*, II. 8 S. 22—25, *Frøe*, overf. af *Flatsbogen*.

§ *Saml. t. d. norske Folks Sprog og Hist.* IV. 187—286 og 387—437: *Hitabals-Rjempens Historie, tilligemed en Indledning om Sagaskriftens Oprindelse*.

Flere Afhandlinger af ham findes i de offentlige Blade, dels med hans Navn, dels under Mærket a, hvoriblandt udhæves:

§ *Den Constitutionelle* 1836 No. 41—48: *Bemærkninger over Finantse-departementets Foredrag i Anl. af Underhandlingerne med det engelske Ministerium om Trælastoldens Nedsættelse*. 1841 No. 213—15: *Nogle Bemærkninger til det af den under 28 Aug. 1835 nedsatte Commission forfattede Udlast til en Lov om Handelen*. 1843 No. 169—70: *Bemærkninger ang. Forholdet mellem Jernstøbning fra Ruppelovn og Marsøvn*.

§ *Morgenbladet* 1831 No. 88 og 216: to Afhandlinger om Kornetold og den norske Kornhandel; 1842 No. 82, Till.: *Om Privatbanke*. 1845 No. 82, Till. *Er-Næring om Brændeviinsagen* (skrevet 1843).

§ *Vestlandske Tidende* 1838: *Læie i Høltis Formandskab* (aftrykt i *Mgl.* No. 55 s. W.)

Paa sin Bekostning lod han trykke: *Vatnsdala Saga ok Saga af Finnboga hinum rama*, udg. af E. C. Werlauff (Kbh. 1812) og *Björn Haldorsens islandske Lexikon*, udg. af R. K. Rask (Kbh. 1814). Bd. 1—2. 4. — [Aall, «paatog sig tilligemed en anden Ven (Carsten Anker) de med Udgiven af denne Ordbog forbundne Omkostninger; men da Omstændighederne forbød hans Ven at følge ham paa denne Vej, maatte han alene bestride denne ikke ubetydelige Udgift». *Saml. til d. norske Folks Sprog og Hist.* IV. S. 282].

Aall, Nicolai Benjamin, Broder af ovennævnte Sogneprest Hans Cato A., blev født ved Porsgrund 12 Marts 1805, Student med Haud. fra Drammens Skole 1823 (ikke 22) og theologisk Kand. med Laud. i Decbr. 1826. I 1827 blev han ansat som Adjunkt ved Skiens lærde Skole, i Mai 1830 Kateket og Førstelærer ved Tønsbergs Borgerskole, udnævntes 27 December 1833 til Sogneprest til Næsodden og forflyttedes 28 Juni 1842 til Sogneprest til Soggendal i Dalernes Provsti, fra hvilket Embede han erholdt Afsked i Naade 1 Aug. 1861. Han døde 26 Decbr. 1873.

* 27 Maj 1837 *Anne Sophie Krüger* (f. i Roskilde 26 Jan. 1806), D. af Kaptejn Johan Hartvig Ernst v. K. og Margrethe Sophie Birch.

Jfr. Lassens N. Stamtafler I. 22.

Ordet „svævede“ i „og Guds Aand svævede over Vandene“. *Chra.* 1848. 12. 28 C.

§ *Morgenbladet* 1840, No. 142 Till. og 144: *Bemærkninger til det i Morgenbl. No. 77 og 78 fremsatte Forslag til Forandringer ved de ti Bud*.

Aall, Nicolai Benjamin, efternævntes Broder og Søn af foran-nævnte Sogneprest Hans Cato A. i dennes første Ægteskab, er født paa Gaarden Unneberg i Sandehered 15 August 1832. Privat dimitteret blev han Student med Laud. 1850 og tog i Juni 1855 juridisk Embedsexamen

med Laud. Han var derpaa en Tid Amtsfuldmægtig i Stavanger og blev 1858 Kopist i Justitsdepartementet. Fra denne Stilling var han gjentagne Gange permitteret for at bestyre vakante Embeder, saaledes 1864—65 Byfogedembedet i Sandefjord og 1865—66 Byfogedembedet i Tønsberg. I 1867 udnævntes han til kgl. Fuldmægtig i Justitsdepartementet og 14 Septbr. 1872 til Byfoged i Hammerfest.

* 15 Novbr. 1867 *Dorthea Schøyen* (f. 1841), D. af Stempletpapirforvalter, Kammerherre Peder Martin Schøyen († 1878) og Elise Nathalie Monrad. Jfr. Lassen: N. Stamtavler 1, 22.

Repertorium for praktisk Lovkyndighed. En affortet Bearbejdelse af Norff Retstidende, samt Udvalg af ældre Høiesteretsdomme. 2den Samling, 1843—1850, udg. af A. og M. Jugst. Bd. 1—2. Chra. 1871—73. 8. I. 1087 S. II. 1052 S.

Flere Artikler af ham (f. Ex om Grundskatten i Kristiania, 1864) findes i de offentlige Blade.

Aall, Nils Christian Stockfleth, foregaaendes Broder, er født i Laurvik 10 Januar 1842, blev, dimitteret af Faderen, Student med Laud. i 1860 og tog 1865 juridisk Embedsexamen med Laud. I henved 3 Aar arbejdede han derefter paa forskellige Embedskontorer, den meste Tid som edsvoren Fuldmægtig ved Valders Sorenskriverkontor. 1868 blev han ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 1876 konstitueredes som Fuldmægtig. 1878 udnævntes han til Sekretær ved Kongsbergs Sølverk, hvor han tillige er første Medlem af Direktionen for Stedets offentlige Fattigvæsen.

Repertorium for praktisk Lovkyndighed. En affortet Bearbejdelse af Norff Retstidende, samt Udvalg af ældre Høiesteretsdomme. 3dje Samling 1851—1860. S. 1—8. [S. 1—1024]. 8. Chra. 1878—80. — Fortsættes. Anmeldt i N. Retstid. 1880 No. 36 samt i Mgb. 1881, No. 3, hvor tillige Referatet af «Thranitersagen» er aftrykt. Repertoriets 1ste Saml. er udg. af Fr. Brandt, det 2den Samling af Nicolai Aall og M. Ingstad; se disse. Registeret til 2den Samling (Kra. 1875. S. XVI. 214 S.) er udarbejdet af N. C. S. Aall.

Han har assisteret for en væsentlig Del ved Udgivelsen af den Vøgt-Arntzenske Lovsamling for Aarene 1868—74.

I Fædrelandet 1878 meddelte han Referat af Stortingets Forhandlinger i dette Aar.

I Morgenbladet, Aftenposten og enkelte Provinsblade, specielt i Correspondenten og Kongsbergs Adresse, har han skrevet forskellige anonyme Artikler om politiske, sociale og andre Forhold.

Aamodt, Andreas, Søn af Sogneprest til Lyngdal *Christen Thorn A.*, er født i Aaret 1803, blev Student med Non fra Kristianssands Skole 1824 og theologisk Kandidat med Non i Septbr. 1829. Aaret efter blev han udnævnt til pers. Kapellan i Lyngdal, hvilket Kald han bestyrede i 7 Aar, befordredes 1837 til Undals res. Kapellani, blev 1844 Sogneprest til Hægebostad og 1862 til Haaland, fra hvilket Embede han erholdt Afsked 22 Decbr. 1874 fra 1 Januar 1875 at regne.

* *Karen Andrea Michaeline Coucheron* (f. 1800, † 3 Februar 1879), D. af Kaptejn Hans Nobel de C. og Anna Marie Glückstadt.

Jfr. E. Sundt: Om Renligheds-Stellet i «Norge», S. 141 og «Om Ædrueligheds-Tilstanden i Norge», S. 69.

Ridder til at stille og lindre Tandpine og læge Tandbyld. Samlede af gode Lægebøger og ved ca. 50 Aars Erfaring prøvede. U. St. o. A. [o: Stavanger, 1880] 32. 21 S.

Aamodt, O. O., var, da han udgav nedennævnte Skrift, Politibetjent i Bergen.

En enfoldig Kristens aandelige Sange tilligemed endel Heiligheds-Sange, samt nogle religiøse Fortællinger. Samlede og udgivne [under Merket *O. O. A.*] Bergen 1864. 16. 104 S.

Aanestad, Karl Hølgesen, Søn af Gaardbruger og Kirkesanger *Helge Olsen A.* († 1877) og *Anne Malene Knudsatter Kvie* († 1866), er født den 23 Sept. 1840 paa Gaarden Aanestad i Varhoug Annex (Jæderen). Fra Januar 1858 til Sommeren 1859 tjente han som Omgangsskolelærer i Haaland, hvorefter han reiste til Stordøens Seminarium, fra hvilket han blev dimitteret i Decbr. 1861 med Udmerkelse. Efter en kort Tid at have været konstitueret som Kirkesanger og Kredsskolelærer i Varhoug, blev han i Maj 1862 ansat som Tredjelærer ved Borgerskolen i Kragerø. I Juli 1863 flyttede han tilbage til Varhoug, hvor han nu fik fast Ansættelse som Kirkesanger og Lærer; ved Siden heraf blev han konst. som Enelærer ved en højere Almskole i Haa, der efter hans Initiativ sattes igang i 1866; denne Stilling fratraadte han ved Udgangen af 1875 og oprettede samtidig en Folkehøjskole paa Mossige i Thime. Høsten 1876 blev han ansat i sin nuværende Stilling som Bestyrer af og Førstelærer ved Amtsskolen i Jæderen og Dalernc. Han har været Viceordfører i Haa 1870—75 og Medlem af Formandskabet i Thime siden 1877. Han har mødt som Valgmand ved samtlige Distriktsforsamlinger for Stavanger Amt siden 1873 og er bleven valgt til Suppleant til Stortinget i de 3 sidste Valgperioder.

* 17 Maj 1866 *Berte Hansdatter Øvre-Aase* (f. 5 Septbr. 1844), D. af Gaardbruger Hans Johnsen Øvre-Aase i Klep og Anne Margrethe Johnsen Haar.

Han har leveret Bidrag til forskellige Blade, hvoriblandt merkes:

‡ *Den norske Folkeskole* 1866, No. 30. Hvad er Grunden til at faa mange blandt Almuen sætter sig imod Indførelsen af den nye Lærebog?

‡ *Almueskole-Lidende flere Stykker*, hvoriblandt i 1868, No. 8—9: Om Tro og Troelsere.

‡ *Stavangeren* til forskjellige Lieder Opsatser og Meddelelser, hvoribl. i No. 3662 og 63 en Artikel (merket *D.*) om Ørl. § 92.

‡ *Stavanger Amtstidende* 1878, No. 267, 268, 269, 278, 280, 282 og 1879, No. 2, 5, 9, 12, 15, 38, 41 og 44: Nogle politiske Betragtninger [væsentlig

rettet mod en vantro Politik]; 1880, No. 250: Nogle Ord med nærmest Hensyn til Kvindens Stilling og Betydning (jfr. No. 276); No. 273: Samvittighed — Ophøsnig og Dannelse — Kristendom (jfr. No. 289).

Hans Aarsberetninger om Amtskolen er trykt i Stavaanger Amtsformandskabs Forhandlinger 1877—1880.

Aarflot, Berthe Canutte — Navnet skrives ogsaa «Berte Kanutte» — Datter af nedennævnte *Sivert Knudssøn A.*, blev født paa Gaarden Aarflot i Volden (Ørstens Sogn), Søndmøre, den 3 Januar 1795, hvor hun ogsaa boede til sin Død den 29 Oktbr. 1859.

* 1817 *Amund Knudsen Aarflot*.

Jfr. hendes *Selvbiografi* [anført nedf.]; Biografi i «Smuler til Næring for Livet i Gud», Bergen. 1868; i «Liysbilleder af kristelige Kvinder», af T. Thygesen, Bergen 1874; «Nordmanden» 1855, No. 38—39 [af P. Botten-Hansen]; i Norsk Folkeblad 1869, No. 3 (med Portræt); Nekrolog i N. Kirketid. 1859, 792; i Aftenbl. s. A. No. 281 [af B. Bjørnson?]. Portræt foran 9de Udgave af hendes «Troens Frugt», Bergen 1874.

Troens Frugt. En Samling af aandelige Sange, i tvende Del.

3die Dplag. Eegsæt 1836. 12. 189 S. 4de forbedrede og med et nyt Tillæg forsøgte Udgave. Bergen 1842. 12. 177 S. — 5 Dplag. ib. 1852. 6 Dplag. ib. 1856. 16. XII. 192 S. — 8 Dpl. ib. 1868. 192 S. — 9 Dpl. [med Forf.s Portræt] ib. 1874. 12. 186 S.

Troens Frugt [2]. En Samling af religiøse Dymuntrings og Opbyggelses-Breve. Bergen 1844. 8 VIII. 114 S.

Sjælens Morgen- og Aftenoffer, Bønner, Sukke og Sange paa hver Dag i Ugen tilligemed Sange paa de fire Aarets Tider. Bergen 1852. 8. 56 S. — 2 Dplag ib. 1854. — 4 Dplag ib. 1857. IV. 88 S. — 5 Dplag ib. 1867.

Sjælens aandelige Høitidsglæde, indeholdende Bønner og Sange paa de i Aaret indfaldende Høitidsbage, med et Tillæg af nogle Psalmer samt Paamindelse om at undersøge sin Sjæls Tilstand førend man gaar til Herrens Bord. Bergen 1853. 12. 118 S. — 3 Dplag ib. 1861. XI. 128 S. — 4 Dplag ib. 1867. XI. 128 S.

Religiøse Breve til Dymuntring og Opbyggelse samt Bestyrkelse i Tro, Haab og Kjærlighed, med et Anhang af Leilighedsfange samt en Morgen- og Aftenbøn med hofsøiede Sange. Bergen 1853. 12. 212 S. — 3 Dplag ib. 1859. VIII. 196 S. — 4 Dplag ib. 1866. VIII. 192 S.

En gudelskende Sjæls opbyggelige Sange. Disse Sange bleve skrevne da Forfatterinden endnu var en ganske ung Pige i sin Faders Hus i Bergen. — 4 Dplag Bergen 1854. 12. 26 S. 6 Dplag ib. 1862. 16 S. — 7 Dplag, ib. 1870. 16 S.

Smuler til Næring for Livet i Gud. En Samling af [hendes] Skrifter. Første—femte Del. Bergen 1856—62. 16. — Ny Udgave ib. 1868—70. (Udgjør de ovenfor nævnte særskilt udgivne Skrifter undtagen „Troens Frugt“ [2]).

Berte Kanutte Siversdatter Aarflots Selvbiografi, indeholdende Optegnelser om hendes aandelige Livsudvikling, tilligemed Sognepræst Braamanns Tale ved hendes Grav samt nogle Mindesange [af hendes Sønners Johannes A. og Knud A., A. D. Poulsen, S. Welle og A. Welle.] Eegsæt 1860. 8. 46 S. (Anm. i Norsk Kirketid. 1860, 811).

Aarflot, Mauritz Andreas Rasmussøn, efternævntes Søn, er født paa Gaarden Egsæt 13 April 1821. Han fik i 1847 Bevilling til at drive Bogtrykkeri paa sin nævnte Odelsgaard. Han blev valgt til 1ste Repræsentant for Romsdals Amt paa Stortinget 1854 og har senere været gjenvalgt, som oftest som 1ste Repræsentant, til og har mødt paa alle ordentlige og overordentlige Storting indtil nu. Paa Stortinget har han været Medlem af Vejkomiteen (1854), Bankkomiteen (1857—63), Justitskomiteen No. 2 (1865—79) og Jernbanekomiteen (siden 1880) samt siden 1862 Medlem af Lagthinget, hvor han har været valgt til Sekretær siden 1874. Derhos har han været hædret med Valg til Medlem af Valgkomiteen uafbrudt siden 1868. I 1873 var han Medlem af Stortingets Kroningsdeputation til Stockholm. I sin Hjembygd har han været Formandskabets Ordfører 1850—57, Forligelseskommissær uafbrudt fra 1860 til nu; Formand i Heredskommissjonen 1848—79 og af den forberedende Komite 1864—67. Siden 1854 har han været Direktør for Voldens og Ørstens Sparebank og siden 1856 Direktionens Formand. I 1858—59 var han Medlem af den kgl. Kommissjon ang. Lovgivningen om Markfred og Gjørdehold.

* *Nikoline Christine Schjeldrup* (f. 30 Septbr. 1827), D. af Landhandler i Volden Peder Elias S. († 1859) og Thomesine Fredrikke Meldal.

Portrait med biogr. Skitse i Norsk Folkeblad 1868, No. 11.

R. Aarflots [hans Faders] Biografi i „Nogle deeltagende Benneres Sørgedvad ved Rasmus S. Aarflots Grav“, Egsæt 1847.

Norske Almuefangeres Kløverblad, eller Bruns, Frimanns og Bettli's Sange for den norske Bondestand. [Udgivet]. Godtjæbsudgave. Egsæt 1858. 16. 372 S.

Udgiver og Redaktør af Postbudet. For Sandalmuen. 1—24 Aargang. Egsæt 1845—68. [Udkom en Gang om Ugen. Redaktionen blev i flere Aar, under R. A. A.'s Fravær ved Stortinget, besørget af hans Broder, Rasmus A.]

Udgiver og Redaktør af Norsk Landbrugs-Tidende. 1—8 Aarg. Egsæt 1848—55. [Udkom med 48 No., halvbart i Oktav, aarlig].

Aarflot, Rasmus Sivertssøn, efternævntes Søn, blev født paa Aarflot i Ørstens Sogn i Volden 17 Jan. 1792. I 1808 var han Pelotonanfører ved Kystværnet; 1813 overtog han Bestyrelsen af Faderens Bogtrykkeri, som han selv fik Bevilling til at drive 11 August 1832; 1816 blev han Lensmand i Voldens og 1827 tillige i Ørstens Skibrede. Fra 1811 til 1840 var han Postaabner i Volden, 1826—34 Vejinspektør i søndre Søndmøre; 1844 valgtes han til Forligelseskommissær i Voldens Thinglag. Han mødte som Repræsentant for Romsdals Amt paa Stortingene 1824 (Medlem af Komiteen for Fiskerierne), 1827 (samme Komite), 1828, 1833 (da han indvalgtes i Lagthinget og var Medlem af Militærkomiteen) samt 1839,

ligesom han var valgt til Stortinget 1845, men døde før Thingets Sammentræde paa Egsæt 19 Januar 1845.

* 1816 *Synneve Mauritzdatter Birkedal* († 1854), D. af Mauritz Danielsen Søre-Birkedal og Lisbet Knudsdatter fra Alsaker i Nordfjord.

Jfr. det under Sønnen foran nævnte Skrift; Nekrolog i «Landboavisen» for 29 Jan. 1845; «Nordmanden», 1855, No. 29 (af P. Botten-Hansen); B. Moes Efterretn. S. 8 fg.

Han udgav: 1817—19 Ugebladet; 1820— Den lille Naanedes-Avis; 1832—1845: Landboavisen; alle udtom paa Egsæt.

Enkelte Lejlighedsange af ham er særskilt trykt.

Aarflot, Sivert Knudssøn, Søn af Gaardbruger *Knud Pedersen A.* og *Berte Axelsdatter*, blev født paa Aarflot eller Stølen i Ørstens Sogn 23 Oktober 1759. Hans Moder lærte ham at læse, selv lærte han sig at skrive. I 1775 blev han konfirmeret af Claus Frimann, som den Gang var Kapellan i Volden, og denne Mands saavel som den lærde Prest Hans Strøms Undervisning skyldte han meget. Ved Strøms Hjælp blev han 1778 beskikket til Omgangsskolelærer i Ørsten; i denne Stilling fortsatte han med Iver sin Selvuddannelse, særlig lagde han sig paa egen Haand efter Astronomi. I 1798 blev han ansat som Lensmand i Voldens Skibrede og i Aaret 1800 flyttede han med sin Familie til Gaarden Egsæt, som han Aaret forud havde købt og hvor han ifølge Bevilling af 15 Juli 1808 anlagde et Bogtrykkeri. 1805 var han tillige bleven Postaabner. I 1811 stiftede han «Selskabet for Voldens Præstegjælds Vel», ligesom han havde skjænket sin Bogsamling paa 550 Bind foruden Karter m. m. til et Almubibliothek, der — voxet til omkring 1000 Bind — brændte 9 Januar 1844. For denne Opofrelse blev han i Aaret 1800 hædret med det danske Landhusholdnings-Selskabs Guldmedalje «den fortjente til Ære». I 1802 begyndte han en Søndagsskole for Voldens Ungdom, idet han i Hovedkirkens Sakristi gav Ungdommen Undervisning i de almindelige Skolefag et Par Timers Tid efter Gudstjenesten hver Søndag; hans Foredrag ved denne Undervisning haves endnu i Haandskrift; Hæderspladsen i disse Foredragshefter er indrømmet Naturfagene, særlig Astronomi. I Hungersaarene i Begyndelsen af Aarhundredet «var han som en Fader for sine Sambygdinger»; i Tale og Skrift gav han dem Anvisning paa Brødsurrogater, hvorfor han 1803 blev tildelt en Guldmedalje af Kongen «for ædel Daad». 1809 blev han Danebrogsmænd. Ved Siden af sit Arbejde for Udbredelse af Oplysning rettede han ogsaa sine Bestræbelser paa Forbedringer i Jordbruget; saaledes var han den første Mand i Volden, som opførte Stengjærder og som anlagde Frugt- og Kaalhaver. Han døde paa Egsæt 14 Juli 1817.

* 1789 *Gunhild Rasmusdatter Ekrem* († 22 Marts 1836).

Jfr. A. s Levnet, fortalt af ham selv, i «Udvalg af Breve til Prof. R. Nyerup», udg. af L. Daae, S. 99—104; «Sivert Aarflots Minde» af L. A. Stenholt, Aalesund 1881, 8. 32 S. [Begyndelsen trykt som Føljeton i Aales. Bl. 1880, No. 92 fg.]; «S. Aarflots Minde» af Cl. Frimann, Egsæt 1819; «Minerva» 1798, III. 272—78 og 1799, I. 85—90 af L. A. Rodtvidt; Guldbergs «Bondevennen» I. 167—174; «Budstikken» VI. (1825), 616 fg. af Biskop Neumann; «Nordmanden» 1855, No. 27—28 [af P. Botten-Hansen]; Norske Stiftelser III. 702.

Hampens Dyrkning og Tilberedning. Kbhvn. 1805. 8 31 S. (Anm. i 2. Efterr. 1805, No. 17).

Korst Jorddyrkers Almanak for Aaret 1805. Kbh. 1805. 16. 64 S. — Samme for 1806. 16. 48 S. (Den første er anm. i Duffens Decon.-Annaler V. 427—32).

• **Fjeldboerød mod Hungersnød eller vildbogende Fjeldplanter, Sjølandsk Ros, Gjetnastov, og Mariegræs.** Egsæt 1812. 8. (Olev gratis udbelt af Forf.)

Dyrerigets første Bog, eller Pattedyrenes Naturhistorie med 90 Afb. og 192 Beskrivelser. Egsæt 1815. — **Dyrerigets anden Bog, eller Fuglenes Naturhistorie, med ca. 70 Afb., samt Beskrivelse over mere end 300 Fugle-Slags og Arter ib. 1816.**

Ny Regnebog efter Speciemynts Beregninger. Første Hefte. Egsæt 1817. 8. Fra sit eget Bogtrykkeri udgav og redigerede han Ugebladet *Nordst Landboeblad*. 1—7 Marg., 1810—1816. 4. (jfr. Neumanns Annaler II. 367 fg.)

S Handels- og Industrie-Tidende (Kbh.) 1804, No. 49—58: Naturlige Aarsager til Fiskeriernes Til- og Fragang ved de nordenfjeldske Kyster. — 1805, No. 43, 51: Om Søndmørs Fiskeri; No. 43, 51, 75, 96 og 97: Udtog af en søndmørk [meteorologisk] Dagbog. 1806, No. 86 og 1807, No. 90: Et Par Strikkelser fra ham. 1808, No. 29: Om Kornets Slæde af Frosten.

S Dagen, Marg. 1808—6: Landøkonomiske Efterretninger.

S Minerva 1798, III. 272: Mindefang over Hans Strøm.

Foruden de her nævnte Skrifter har han udgivet Et Globikort, i Træsnit med Beskrivelse, Egsæt 1817; Landkort over Skandinavien i Træsnit med Beskrivelse; Dyretabeller over Pattedyr No. 1—3 og over Fugle No. 1—5. Særskilt trykt findes ogsaa en Mængde Lejlighedssange af ham samt Smaablade af økonomisk, historisk og moralsk Indhold.

I Haandskrift efterlod han sig bl. a. Samlinger til en Søndmørs Beskrivelse samt en Afhandling om Stjernehimlen med Afbildning af forskellige Stjernebilleder.

Aarnseth, S. A., Skoleholder i Stadsbygden ved Throndhjem.

Meditation paa min Rejse til Christiania igjennem Østerdalen Aar 1832, i et Digt. Thjem 1832. 8. 29 S.

En lille velmeent Ytring om Stadsbyggdens Prættegjæld i Vers. Thjem. 1835. 8. 32 S.

Aars, Axel Andreas, Søn af nedennævnte Kvæstor A., blev født i Kristiania 15 Maj 1839, blev privat dimitteret Student med Haud i 1857 og studerede efterat have taget anden Examen Theologi; ved Siden deraf lagde han sig fortrinsvis efter den kirkelige Musik. Døde 14 Oktober 1860.

Af Aksel Andreas Aars's efterladte Papirer. Mindeblade for hans Efterladte. Trykt som Haandskrift. Kra. (Decbr.) 1868. 8. 15 S.

§ Morgenbladet 1860, No. 178: § Anledning af Seminarielærer Berghe's første Opfatt vedkommende Salmefangststriden.

§ Stilling-Magazin 1860: Om Orgelet.

§ Drammens Tidende 1859, No. 1: Nytaarsbetragtninger. — 1860, (12 og 18 Febr.): Anmeldelse af Landstads og Bindemanns Udgave af „N. Suthers aandelige Sange“. 6 Sp. (Gjenmøle herimod i f. Bl. for 28 Februar, hvorpaa A. svarte i No. for 15 Marts).

Aars, Harald, Søn af Kasserer i Enkekassen, Overkrigskommissær *Jonathan Julius A.* (f. 1783, † 1850) og dennes første Hustru *Karen Cudrio Munch* (f. 1786, † 1820), er født (Tvilling) i Kristiania 5 Februar 1812. Han blev Student fra Kristiania Skole 1830 og juridisk Kandidat med Haud i Decbr. 1835; den praktiske Prøve underkastede han sig dog først 1841. Allerede 1831 var han bleven ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 1838 blev konst. og 22 Februar 1840 udnævnt til Fuldmægtig; 4 Decbr. 1843 blev han Bureauchef i Tabelkontoret, men gik ved Oprettelsen af Indredepartementet over i dette og blev 1848 Chef for Vejkontoret; siden 17 Maj 1850 har han været Kvæstor ved Universitetet. Han er tillige Kasserer ved den alm. Brandforsikringsindretning, Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for Selskabet for kristelige Andagtsbøgers Udgivelse, Regnskabsfører ved Videnskabselskabet i Kristiania og for Tiden Viceformand i Selskabet for Kristiania Bys Vel.

* 26 April 1836 med sin Stedmoders Søster *Anna Cathrine Pauline Hofgaard* (f. 28 April 1807), D. af Sogneprest til Sigdal Andreas H. († 1826) og Mette Abigael Petersen († 1853).

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I 33; J. H. Vogts Optegnelser, S. 334; A. Munchs «Barndoms- og Ungdomsminder», fl. St.

§ Norsk Folketælling for 1848, S. 86—95: Om Folketællingen i 1845.

Som Chef for Finantsdepartementets Tabelkontor havde han (sammen med senere Statsraad Manthey og Prof. Schweigaard) væsentlig Andel i Bearbejdelsen og Udgivelsen af den tidligste Række af den officielle Statistik og Amtmændenes Femaarsbetragtninger.

Aars, Jacob, Halvbroder af forannævnte Kvæstor A. og Søn af Kasserer i Enkekassen *Jonathan Julius A.* i dennes andet Ægteskab med *Kirstine Elisabeth Hofgaard* († 1865), blev født i Kristiania 17 Novbr. 1830. Dimmitteret fra Kristiania Kathedralskole blev han Student med Laud. 1848 og tog Sommeren 1852 theologisk Embedsexamen ligeledes med Laud. Et Aars Tid var han derefter Lærer ved en Privatskole i Kristiania, var saa 1853—54 paa Kontoret hos Sogneprest Kaurin til Lier og derefter fra 1854 til og med 1857 Lærer ved Borgerskolen paa Bragernæs. I 1858 blev han ansat som Lærer ved Askers Skolelærerseminarium, til hvilken Stilling han fik kgl. Udnævnelse 25 Februar 1863; 18 Juli s. A. blev han udnævnt til res. Kapellan til Asker og Be-

styrer af samt Førstelærer ved Seminariet. Efter flere Aars Sygelighed døde han i denne Stilling 1869.

* 17 Juli 1856 *Anna Maria Kaurin* (f. i Sigdal 17 Maj 1830) D. af nedennævnte Biskop Kaurin.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 35.

Om Almueskolen. Efter K. Bormann. [Efter Forf.s Død udg. af hans yngre Broder N. J. J. Aars]. Kra. 1870. 8. 3 Bl. 155 S. — 2det Oplag ib. 1874. 8. 2 Bl. 155 S.

Om Behandlingen af Udvalgte Stykker af Læsebogen (Skolelovens § 5, litr. c.) [Kra.] 1870. 8. 16 S. [Et af Skoledirektør Haslund besørget Aftryk af forannævnte, den Gang under Pressen værende, Skrift, trykt efter Stiftsdirektionens Foranstaltning til Vejledning for Lærerne ved den lavere Almuskole i Stiftets Landdistrikter].

Aars, Jakob Jonathan, Søn af forannævnte Kvæstor *Harald A.* er født i Kristiania 12 Juli 1837. Efterat have gaaet i Kristiania Kathedralskole blev han, privat dimitteret, Student med Laud. 1854 og filologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1860. Fra Paaske til Sommerferienes Begyndelse 1858 vikarierede han som Lærer ved Drammens Latinskole, i 1861 ved Kristiania Kathedralskole og var derhos fra 1859—64 fast ansat som Lærer ved Nissens Latin- og Realskole. I 1863 oprettede han i Forening med nedennævnte P. Voss en Latin- og Realskole i Kristiania, der senere er bleven udvidet til et fuldstændigt Latin- og Realgymnasium. Han har oftere rejst i Udlandet; saaledes besøgte han 1863, 1871 og 1873—74 Tyskland og Italien, hvor han bl. a. i længere Tid opholdt sig i Rom; 1865 besøgte han Kjøbenhavn, 1868 og oftere Sverige, tildels i pædagogisk Øjemed. I 1864 blev han Medlem af «Det norske Oldskriftsselskabs» Bestyrelse. I 1873 var han Medlem af den kgl. Kommissjon, som udarbejdede ny Plan for Uddannelse og Tilgang af Søofficerer.

* 12 Juli 1866 *Anna Ernesta Birch-Reichenwald* (f. 21 Decbr. 1839), D. af nedennævnte Sorensskriver Chr. B.-R.

Jfr. Lassen: Norske Stamtavler I. 33.

Forsøg til en Vejledning i norsk Retskrivning til Brug ved Undervisning. Chra. 1858. 8. 55 S. (Anm. i Morgenbl. 1859, No. 69 af —/ [Michael Sundt]; i «Den norske Folkeskole» af K. Knudsen).

Oldnorske Formlære for Begyndere. Udg. af det norske Oldskriftsselskab. Chra. 1862. 8. IV. 92 S. (Anm. i Aftenbl. 1862, No. 151 [af G. A. Krohg?]; i Fædrelandet [Kbhvn.] 1865 ²⁴/₁₀ af U. F. A. Wimmer; i *The Gentleman's Magazine* Juli 1868 af G. Stephens; jfr. *Folkevennen* XI. 556 og 562—68 af E. Sundt).

Udvalgte norske Oldkvad, som Bidrag til Kundskab om vore Forfædres Religion og Liv i Hedenold, oversatte og forklarede. Kra. 1864. 8. 2 Bl. 118 S.

(Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1864, No. 33; Aftenbl. No. 173; Folkevennen XIV. 467—69 af A. Feragen).

I hvilken Retning bør vort højere Skolevæsen reformeres? Tre pædagogiske Opsatser. Kra. 1866. 8. 88 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1866 $\frac{1}{7}$; Ill. Tid. [Kbh. 1866] No. 353; Dagbl. [Kbh.] 1866 $\frac{30}{8}$; Aulin's Ped. Tidsskr. 1866, 254 fg. [overs. i Aftenbl. No. 215]; Hamiltons Nord. Tidsskr. August 1866; Aftenbladet s. A. No. 173).

Retskrivningsregler til Skolebrug. Kra. 1866. 8. 18 S. (Anm. [af A. E. Eriksen] i Aftenbl. 1867, No. 152). — Anden omarbejdede Udgave ib. 1870. 8. 28 S. — Tredje Udgave ib. 1874. 8. 31 S. — Fjerde Udgave ib. 1877. 8. 36 S. (og 4 S. Fortale samt et «Tillæg» 4 S. upagineret). — Femte Udgave ib. 1878. 8. 39 S. (og 4 S. Fortale).

Svenske Læsestykker, udgivne til Skolebrug af J. Aars og A. E. Eriksen. Kra. 1871. 8. VIII. 88 S. — Anden udgave ib. 1880. 8. 2 Bl. 107 S.

Om skjebnen hos Homer. Aftryk af Nordisk tidsskrift for filologi, ny række, III. Kbh. 1877. 8. 56 S. (Anmeldt i Hults og Olbers Ped. Tidsskr. 1879, 16 fg.)

Tale ved skolefesten i Aars og Voss's latin- og realskole 10de juli 1879. Trykt som manuskript. Kra. 1879. 8. 16 S.

Lidt om vort sprog og dets udtale. Særskilt aftryk af Aars' og Voss's skoles indbydelsesskrift for 1880. Kra. 1880. 8. 44 S. (Anm i [dansk] Fædrelandet af A. Larsen i en Artikel «De norske Sprogreformer», der blev optrykt i Mgbl. 1881, No. 13, hvorpaa Aars svarte i Mgbl. No. 22 A. med Replik fra L. i No. 31 A og Duplik fra Aars i No. 35 A. Jfr. ogsaa Indlæg i Striden i Dagbl. 1881, No. 17 og 33).

I Forening med sin Kollega P. Voss har han udgivet:

Plan for Aars's og Voss's Latin- og Realskole. Kra. 1863. 8. 44 S. (Skrevet af A. og V. i Forening; til Stykket om «Realafdelingen» leverede nedennævnte Thv. Broch Udkastet).

Indbydelsesskrifter til de offentlige Examina ved Aars's og Voss's Skole 1864—80. (17 Hefter). De i disse Indbydelsesskrifter meddelte Skolefetterretninger og Undervisningsplaner er i Regelen redigerede af A. Iøvrigt har A. i disse Programmer offentliggjort følgende Arbejder: I 1868: Om Iliadens 18de bog; Om indførelse af øvelser i den græsk-makedoniske elementartaktik i latinskolerne (Jfr. Morgenbl. s. A. No. 202). 1869: Lidt om de homeriske digte som læsning for ungdommen. — 1871: Svenske Læsestykker. (Særskilt aftrykt, se ovf.) 1872: Nogle Vink om Fremgangsmaaden ved Undervisningen i fremmede Sprog, især om Forfatterlæsningen; (ogsaa optaget i noget omarbejdet Skikkelse i Progr. for 1878 og 1880). — 1875: Zeus. Brudstykke af en fremstilling af den græske gudelære, især den homeriske. — 1878: Om religions-undervisningen i gymnasierne. Forhandlinger om en forandring i retskrivningen, 1880: Lidt om vort sprog og dets udtale. (Særskilt aftrykt; se ovf.)

I Forening med V. Kleist Gedde, H. Nissen og P. Voss har han udgivet:

Om Discipeltallet i en Skoles forskjellige Klasser. (En Fællesudtalelse fra Bestyrelserne for Nissens og Aars's og Voss's Latin- og Realskoler). Kra. 1865. 8. 22 S. [Oprindelig trykt i Morgenbladet 1865, No. 71 Tillæg].

I Norsk Læse bog udg. af A. E. Eriksen og P. A. Paulsen. 2den Del (4de Udg. S. 383—391): Odysseus og Polyfemos.

§ Folkevennen XXI. (1872) S. 428—497. Sokrates's Forfvarstale, oversat (med Indledning).

I Tidsskrift for Philologi og Pædagogik (Kbhv.) I. 326—345: Lærere vore Forsædres Mythologi evige Straffe? — Ny Række III. 1—56: Om skjebnen hos Homer. (Se ovenfor).

I sin Samtid's periodiske Presse har han skrevet adskillige — dels navngivne, dels anonyme — Artikler, for største Del om pædagogiske og sproglige Emner. Blandt disse Artikler merkes:

§ Christiania-Posten 1860, 29 Jan: Om Oldnorsk som Undervisningsgenstand i Skolerne.

§ Morgenbladet 1860, No. 191: Ann. af [S. B. Hjorts] „Balafangen, Ravnegårderet og Bismandstalen“ (jfr. Jll. Nyhedsbl. No. 22, hvorpaa A. svarte i Mgbt. No. 200). — 1861, No. 214: Et Indlæg i Klaficitetsagen [mod R. Knudsen, der svarte i No. 280, 282, 307, 309, 310 og 320]. — 1864, No. 298: Endnu noget om Examen artium [foranlediget ved nogle „Betragtninger“ i Mgbt. 17/10]; No. 298 og 1865, No. 59 m. fl. Nr.: Nogle dels navngivne, dels anonyme polemiske Stykker mod R. Knudsen om Humanisternes Stilling til Spørgsmaalet om den latinske Stil i Skolerne og om Klafikterne og Sædeligheden [jfr. 1864, No. 291, 312, 342 fg. (af R. R.), 353, 360 (af R. R.) samt 1865, No. 17 og 18 (af R. R.)]. — 1868 No. 17 og 18: Om et Par af de smaa Skolespørgsmaal [nemlig om Afkaffelsen af store Forbogstaver og om Indførelse af latinske Bogstaver; i Forening med P. Voss].

§ Aftenbladet 1866, No. 59, 60, 90, 92, 106 og 112: Skoleanliggender (Optaget som 2det og 3die Stykke i hans ovf. nævnte Arbejde om Skolevæsenets Reform). — 1867, No. 258: Fæsttale i Studenterfamfundet den 4 Novbr. — 1868, No. 167: „Norsk Folkeblad“ om Norsk Læsebog ved A. E. Griften og P. A. Paulsen. — 1878, No. 11, 13, 14: Anmeldelse af R. Knudsens „Den landsqulbige norske utale“. [Delsvis optaget i det ovennævnte Skrift „Vdt om vort sprog og dets udtale“.]

Aars, Jens, Søn af Sorenskriver i Aker Jacob A. (f. 1736, † 1807) og Margrethe f. Hoherup (f. 1744, † 1820), blev født i Kristiania 1 Okt. 1780 og Student med Laud fra sin Fødebys Latinskole 1796. I 1801 tog han theologisk Embedsexamen med Laud og udnævntes 11 Maj 1804 til res. Kapellan til Rødø; 6 Juni 1806 blev han Vicepastor i Enebak, hvortil Biskopen i Akershus da var Sogneprest; 1 Septbr. 1817 blev han udnævnt til Sogneprest til Hadsel og forflyttedes 23 August 1821 til Liers Sognekald, hvor han døde Skjærthorsdag (27 Marts) 1834. 1827 blev han Hofprædikant og 1832 gejstligt Medlem af Wasaordenen. Han mødte som 2den Repræsentant for Nordlands Amt paa Stortinget i 1821 og det overordentlige Thing 1822. Han var Medlem af Stortingets Deputation til Stockholm i 1823 i Anl. af Kronprins Oscars Formæling.

* 10 Decbr. 1803 *Nikoline Elisabeth Nielsen* (f. i Kristiania 19 Oktbr. 1783, † 22 Marts 1873), D. af Kjøbmand Lars N. og Antonette Ancher Moe.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 29; B. Moes Efterretn. 9 fg.; Erlandsens Tromsø Geistlighed S. 201 fg.; Fru Dunkers »Gamle Dage«, S. 56, 62, 289.

§ Budstikken I. (1817—18), 23—36: Efterretninger om Enebaks Præstegjæld.

Aars, Niels Frøderik Julius, Søn af ovennævnte Hofprædikant *Jens A.*, blev født i Enebak 9 Marts 1807 og Student med Haud fra Drammens Skole 1827. I Septbr. 1832 tog han theologisk Embedsexamen med samme Karakter og blev 26 Novbr. næstefter udnævnt til personel Kapellan hos sin Fader i Lier. Den 27 Novbr. 1834 blev han efter Almuens Ansøgning udnævnt til res. Kap. til Lier, forflyttedes 10 Januar 1845 som Sognepræst til Alten-Talvik og beskikkedes 1847 til Provst i Vestfinmarkens Provsti. Den 24 Sept. 1851 blev han udnævnt til Sognepræst til Lom og 13 Decbr. 1862 til østre Thoten, hvor han døde 11 Juli 1865. Han var 1848 og 1851 Storthingsmand fra Finmarkens Amt.

* 29 Juli 1832 *Sophie Stabel* (f. 21 April 1813), D. af Ejdsvoldsmanden, Sognepræst Hans Jacob S. og Sophie Christine Schnitler Piro.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 29 fg.; Fru Dunkers «Gamle Dage», S. 129, 156; Erlandsens Tromsø Geistlighed, S. 10 fg.

I Morgenbladet 1849. No. 201, 205, 211, 212 og 215: Svar til Hr. Pastor Stodfletth paa hans Sendebrev [til Repræsentanterne ved 12te ord. Storting etc., ang. Sappernes Undervisning. Herpaa svarede Stodfletth i første Afsnit af sin Brochure „Øberligere Bidrag“ etc., Chra. 1851].

Aars, Sofus Christian Munch, foregaaendes Søn, er født i Lier 1 Oktober 1841, blev Student med Haud fra Lillehammers Skole 1861, og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1868. Han var derefter i flere Aar edsvoren Sorenskriverfuldmægtig i Eker, Modum og Sigdal, blev 1872 Kopist i Indredepartementet og udnævntes 18 Oktober 1879 til kgl. Fuldmægtig sammesteds.

Om Præmie for Udbrydelse af Ræv. [U. L. S. og N. Særtryk af Aftenbladet for 22 Marts 1879 og ombest i Stortinget ved Behandlingen af den kort efter vedtagne Tillægslov til Jagtloven.] 8. 6 S. [+ 2 S. Tillæg af S. Raich].

Om visse Røddes Indflydelse paa det madnyttige mindre Vildt i Norge. (Astrak af Aftenbladet) [U. L. S. og N. Kra. 1880]. 8. 20 S. (Senere optaget i Meddelelser fra Norsk Jæger- og Fiskerforening, IX. 44—56).

Fra 1874—81 har han i nogle af Kristianias Dagblade, dog for det meste i Aftenbladet, leveret forskellige anonyme Bidrag, især angaaende Jagt og Sport samt enkelte Boganmeldelser.

Aas, Bernt Theodor, blev født 1807 i Throndhjem, hvor Faderen var Klokker. Dimitteret fra sin Fødebyes lærde Skole, blev han Student med Laud. 1829 og 1832 ansat som Lærer ved Throndhjems Realskole, i hvilken Stilling han døde 1853.

* *Caroline Bergithe Castesie*, D. af Hospitalsforstander Paul Iversen i Throndhjem.

I Nordlyset 1845 har han offentliggjort flere poetiske Stykker, undertegnet B. Th. A.

Aas, Gunder, blev født 13 Maj 1785 paa Gaarden Øjaas i Melhus, hvor Faderen, der hed L. Gundersen, var Bonde. I 1812 tog han juridisk Examen i Modersmaalet og blev derefter Prokurator ved Underretterne i Lister og Mandals Fogderi. 1 Juli 1814 udnævntes han til Byfoged i Vardø samt Garnisonsauditor, Magasins- og Ammunitions-Forvalter ved Vardøhus Fæstning, fra hvilke Poster han fik Afsked med Vartpenge 1817. Det følgende Aar blev han Stiftsoverretssagfører i Throndhjem og s. A. adjungeret Sorenskriver i Strinden og Selbu, 3 Marts 1821 Overretsprokurator og 23 August s. A. Sorenskriver i vestre Raabygdelalet, 9 Februar 1829 Sorenskriver i Jæderen og Dalerne og 12 Septbr. 1833 Amtmand i Stavangers Amt. Han døde i Stavanger 5 Maj 1853. I 1833 var han Repræsentant for Stavanger Amt paa Stortinget, hvor han var Medlem af Næringskomiteen og Sekretær i den paa dette Thing nedsatte specielle Finmarkskomite. Som Sorenskriver og Amtmand indlagde han sig særlig Fortjenester af en forbedret Jurisdiktionsinddeling i sine Embedsdistrikter, saaledes at for Administrationen byrdefulde Uoverensstemmelser mellem den verdslige og gejstlige Inddeling blev hævet. R. N. O. (1843), R. St. O. O. (1849).

* 1812 *Anne Margrete Gabrielle Lund* (f. 16 August 1784, † i Stavanger, efterat have været blind i 8 Aar, 13 Juni 1864), D. af Kjøbmand Gabriel G. L. i Farsund og Karen Margrethe Lund.

Jfr. B. Moes Esterretn., S. 10; Stamtavle over Fam. Lossius og Brandt, S. 50 fg.; Stamt. over Fam. Sundt, S. 20; Stav. Amtstid. 1853, No. 37, J. H. Vogts Optegnelser, S. 316 fg.

Hans Femaarberetninger om Stavanger Amt er trykt i „Beretninger om Rigets oeconomiske Tilstand“ ved Udgangen af 1835, S. 177—98, 1836—40, S. 127—87, for 1840—45, S. 109—18 og for 1846—1850, S. 1—12.

Aas, John, Søn af Proviantskriver ved Røraas Kobberverk *Johannes Johnsson A.* eller Aasen († 1836) og *Karen Maria f. Linding* († 1837), blev født 17 Oktbr. 1793 paa Røraas og nedstammede i 6te Led fra Bonden Hans Olsen, som først opdagede Kobbergruberne der. Sin første Undervisning fik han af sin 80 Aar gamle Farmoder, senere kom han paa Verkets Almskole og i August 1805 blev han sat ind i Throndhjems Latinskole, hvorfra han 1813 blev dimitteret. Efterat have taget Artium med Laud., blev han den første Student, som indskreves ved det nye norske Universitet. I Januar 1818 tog han theologisk Embedsexamen med Udmerkelse. Efterat han havde opholdt sig 1 Aar til ved Universitetet for at fortsætte sine Studeringer, blev han 18 Januar 1819 kaldet til Kapellan *pro loco* ved Akershus Slotsmenighed og Akers Prestegjæld og forflyttedes 28 Oktbr. 1820 til Gjerestad Sognekald, hvilket Embede han beholdt til sin Død 6 April 1867. Fra 1846 til 1866 var han tillige Provst i østre Nedenæs Provsti. Han mødte som Storthings-

mand fra Nedenæs Amt 1836, 1837, 1842 og 1845. I Gjerestad, hvor han navnlig tog sig med Iver af Skole- og Fattigvæsenet samt Jordbruget, var han ofte Medlem af Formandskabet (dets Ordfører), ligesom han i 14 Aar var Forligelseskommissær og 1838—42 tillige Amtsrevisor. R. St. O. O. 21 August 1866.

* 12 April 1826 *Anna Baun*. (f. 19 Januar 1805), D. af Klokker og Skolelærer i Risør Salomon B. og Birte Marie Land.

Biografi af A. Faye i hans nedennævnte Skrift om Gjerestad S. 158—63; Nekrolog i Aftenbladet 1867, No. 88; Aftenposten s. A. No. 87; jfr. B. Moes Efterretn. S. 10; 11te ord. Storting (Chra. 1845) S. 71 fg.; Hjorts og Krag's Efterretn. om Røraas, S. 243. 247 og Siamtavlen S. 338; samt «Taler ved Provst Aas's Jordefærd 15 April 1867». Risør 1867. 8.

Bondebog eller Bondepraktik, fire Samtaler om Vandvæsenet ved Gregers Hovorsen, forhen Klokker i Søndeled Sogn, med en Fortale udgiven. Chra 1823. 8. 64 S.

P. Hjorts og P. S. Krag's Efterretninger om Røraas Robberverk og Præstegjeld, udgivne med Tillæg. Chra. 1846. 8. XXX. 338 S.

Gjerestads Præstegjeld og Præster. Til Læsning for Almuen. Udarbejdet af J. N. og efter hans Død fuldenbt og udgivet af A. Faye. Risør 1869. 8. 168 S.

Bife om Mælaas-Ginna i Gjerstad Sogn. Ditte paa Bygdemaal. [Chra. 1849. 8. Utrykt i foregaaende Skrift, S. 167 fg.]

J Schwach's Nor for 1815, S. 126—29. Fjeldfædet i Gulbølen (et Digt).

J Rigstidende 1824, No. 8: Ved Statsraads Ridder Hans Knudhøns Grav.

Aas er Forfatter — efter bestaaet Konkurrence — af Indskriften paa Krohgs-Støtten i Kristiania.

Aas, Kirstine, Datter af nedennævnte Provst *Erik A. Colban*, blev født i Marts 1791 i Bø Prestegaard i Vesteraalen, hvor Faderen da var Prest. I 1817 blev hun gift med Kancelliraad, Sørenskriver i Senjen og Tromsø *Johannes Henrikssøn Aas* († 5 Februar 1822), Søn af Henrik Jonssøn Aasen og Malene Didriksdatter. Som Enke var hun først bosat i Throndhjem, hvor hun tog Del i Stiftelsen af det første Barne-Asyl i Norge, senere i Kristiania, hvor hun i 1838 ligeledes var Medstifterske af Grønlands Asyl og ved en anonym Opfordring gav Stødet til Oprettelsen af Understøttelsesselskabet af 17 Decbr. 1838. Hun døde i Kristiania 16 April 1863.

Nekrologisk Notits i *III. Nyhedsbl.* 1863, No. 16; jfr. Erlandsen: Om Tromsø Gejstl. 94—95; Hjort og Krag's Efterretn. om Røraas S. 336—37; Asylvennen 1843, I. 16 [Henr. Wergelands Digt «Asylbørnenes Sang i Marts 1840», ogsaa særskilt aftrykt med Tillæg]; en særskilt trykt Sang til hende i Marts 1846 af P. Andresen [i Albrechtsøns Vise-Samling paa Univ. Bibl.]

Erindringer om Provst Erik Andreas Colban. Thjem 1829. 8. 8 S. Rogle Digte. Chra. 1864. 16. 3 Bl. 62 S.

3 *Finnmarkens Amtstidende* 1ste Aarg. (1832), S. 89—91: *En Sang om den nordlandske Bondestand*; S. 99—101, 106—109 og 124—25: *Bemærkninger ved G. P. Bloms Rejse i Nordlandene*.

3 *Nordlyset* 1ste Aarg. (1848): *Haagelassen, et Digt*.

Hun udgav 2det Oplag af *Asylvennen*, Jule- og Nytaarsgave for 1843, hvori hun har skrevet 12 Sange.

Hun har udarbejdet Kartet til *Faderens Beskrivelse over Lofoten og Vesternalen* (se ndf. under Artikelen E. A. Colban).

Hun er efter al Sandsynlighed den anonyme Forfatterinde af Skriftet: «*Asyler vedkommende*». Chra. 1839. S. 44 S.

Aas, Peter Emil, -- Slægten heder egentlig Wessel — Søn af Lensmand i Hiterdal *Ole A.* (f. 1807, † 29 Marts 1881) og *Karen Nicoline Halling*. blev født i Hiterdal 19 Septbr. 1835. Privat dimitteret blev han Student med Laud. 1854 og studerede først en Tid Medicin, men slog senere om til Theologi, hvori han tog Embedsexamen med Non Sommeren 1863 og derefter som Reiterant med Haud Sommeren 1871. Han var en Tid ansat som Extraskriver i Kirkedepartementet, men maatte gaa ud af Departementet, da han blev sindssyg. Af Stortinget 1878 blev bevilget ham Vartpenge, saalænge han opholder sig ved Sindssygeasyl.

3 *Illustreret Nyhedssblad* 1856, No. 29, 30, 32 og 35: *Et Thelemarkskiff Bryllup*. [Oversat paa Engelsk i *Sheffield Review* 1858]. — 1859, No. 30, 31: *Luddat i Thelemarken*.

Aasen, Ivar Andreås, er født 5 Aug. 1813 paa Gaarden Aasen i Ørsten Sogn, Voldens Prestegjæld, paa Søndmøre. Faderen, Gaardbruger og Lejlending *Ivar Fonsen* døde 1826. Moderen *Gudrid Fonsdatter* (f. 1763) døde allerede 1816. Ivar var det yngste af 7 Børn. Saalænge Faderen levede, havde han nogenlunde Lejlighed til sin Yndlingsfornejelse: at læse; men efter Faderens Død maatte han i 5 Aar alene beskæftige sig med Gaardsarbejde. I Septbr. 1831 blev han ansat som konstitueret Skoleholder i Sognet, og al den Tid, han fik tilovers fra sit Arbejde i denne Stilling, nyttede han til at samle Kundskaber, hvortil han især fik Lejlighed ved den Adgang, han fik til Lensmand R. S. Aarflots Bogsamling. I Septbr. 1833 kom han i Huset hos daværende Sogneprest til Herø H. C. Thoresen (Forfatterinden Magdalene Thoresens Mand, se dem ndfr.); og T. underviste ham nu i de forskjellige Fag, bl. a. ogsaa i Latin for det Tilfælde, at Aasen vilde gaa den studerende Vej; efter nogen Vaklen besluttede han sig dog til ikke at vælge denne Vej, bl. a. «i Betragtning af hvor tungt og vanskeligt det vilde være for En af saa ringe Stand at omdanne sig saa aldeles». Efterat have opholdt sig i Thoresens Hus i lidt over 2 Aar, kom han i Novbr. 1835 til Kapt. Daae

paa Solnor som Privatlærer og her fortsatte han nu paa egen Haand sine Sprogstudier. («Grammatiker og Læseböger i Tysk, Fransk og Engelsk»). Paa denne Tid opkom hos ham den Tanke, at han til et Forsøg vilde selvstændig og paa egen Haand undersøge og behandle et Sprog, det nemlig, som han egentlig kunde kalde sit Modersmaal og som han ikke fandt behandlet i nogen Grammatik; for at forberede sig yderligere til Udførelsen af denne Plan, søgte han nu ogsaa at erhverve Kundskab om det gammelnorske og det svenske Sprog; imidlertid optegnede han alt hvad der tjente til hans Hensigt og uddrog af sine Materialier først en grammatikalsk Oversigt, skreven i 1839, og senere en lidt fuldkommere i 1841. Ved Siden af sine Sprogstudier drev han i disse Aar ivrigt paa Studiet ogsaa af Botanik. Sommeren 1841 foretog han en Rejse til Bergen, hvor han blev indført til Biskop Neumann; ved sit Besøg hos denne medbragte han i fire store Pakker et søndmørsk Herbarium, hvori Planterne fandtes med Slegter og Arter bestemt af ham efter Linnés System, samt et Manuskript

«Den Søndmørske Dialekt», en grammatikalsk Oversigt med Fragmenter af en Ordbog, — den ovenfor nævnte «fuldkommere Oversigt», med Fortale, dateret Maj 1841 — og som Bilag hertil en Samling Søndmørske Ordsprog. Tilfældigvis opholdt den Gang den daværende Præsæs i Videnskabselskabet i Thronhjelm Rektor F. M. Bugge sig i Bergen, og ved hans Medvirkning blev der fra Høsten 1842 tildelt Aasen et Stipendium af 150 Spd. aarlig «for efterhaanden at opholde sig i de Egne, hvor der i Almudialekterne findes de fleste og bedste Levninger af Nordens, ved Forbindelsen med det germaniserede Danmark fortrængte Oldsprog, og for at udarbejde en lexikalsk og grammatikalsk Oversigt over disse Dialekter». (N. Vdskb. Selsk. Skr. i det 19 Aarh. IV. 1. S. 21). I de derpaa følgende Aar berejste han med Selskabets Understøttelse foruden de vestenfjeldske Egne ogsaa de søndenfjeldske og nordenfjeldske indtil 1847, da han bosatte sig i Kristiania for at gennemgaa og bearbejde sine Samlinger. Ved kgl. Res. af 10 Decbr. 1850 erholdt han en aarlig Løn af Oplysningsvæsenets Fond, hvilken af Stortinget blev bevilget med 300 Spd. aarlig, i 1860 forhøjet til 400 Spd., i 1868 til 2400 Kroner og 1881 til 3000. 1852 blev han Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjelm. Han er Æresmedlem af «Det norske Samlag», af hvis Bedømmelseskomite han har været Medlem siden Selskabets Stiftelse, og han valgtes ved Selskabets Stiftelse i April 1881 ligeledes til Æresmedlem af «Foreningen for norske Dialekter og Folketraditioner». Af Kong Carl erholdt han Sommeren 1871 Medaljen *Literis et artibus* og af Kong Oscar II blev han 19 Juli 1873 udnævnt til Ridder af St. Olafs Orden «for literær Fortjeneste».

Autobiografi meddelt af Biskop Neumann i Berg. Stift tid. 1841, No. 67 og 68 [optr. i Den Const. s. A. No. 252]; jfr. Berg. Tid. Decbr. 1869 [af Kr. Janson's literærhistoriske Forelæsninger, optr. i Dr. Blad 1870 No. 5 fg., Føljetonen]; Almuevennen 1877, No. 17; Chr. Johnsens «Norsk Haandlexikon S. 4 fg.; Nord. Conv. Lex., 1 og 2 Udg.; Nord. Familjebok I, 10 fg.; Wittstocks Autodidakten-Lexikon (Leipzig) I. Abth. 1,

S. 1—3 [overs. i Bergensp. 1874, No. 300 Till.]; de Gubernatis: *Disionario biografico*, S. 1; Nordmanden 1855, No. 7; Ill. Folkeblad 1856 [af B. Bjørnson]; Ill. Nyhedsbl. 1855, No. 40 [Overs. af G. Vigfussons *Ferdasaga ur Noregi* i Ny Felagsrit XV. 67—69] og 1857, No. 4; Aftenbladet 1874, 7 Maj [af M. D. Gjessing]; Fraa By og Bygd, 3 Aarg. S. 237—41 [Meddelelser fra et Besøg i Aasens Hjem og hos hans Slegt paa Sandmøre]; A. O. Vinjes *A Norseman's Views etc.*, App. S. 3 fg.; M. Hammerichs *Danska och norska läsestycken*, S. 121 fg. og 439; Dept. Tid. 1851, No. 13; Storth. Forh. 1851, VII. 561; 1854, VII. 456 og IX. 73; 1860, VII. 106 og IX. 40; 1868—69, VIII. 448 og X. 59.

Fem Biser i søndre Søndmørs Almuesprog. Eegsæt 1843. 8. 15 S.

Det norske Folkesprogs Grammatik. Udg. paa det lgl. norske Videnskabs-Selskabs Beføstning. Chra. 1848. 8. XVI. 289 S. (Anm. af P. A. Munch i Norsk Tidsskrift II. 282—98; af N. K. F. Dyrhøvd i Antikv. Tidsskr. (Nbh.) 1848, 236—57.

Ordbog over det norske Folkesprog. Udg. efter det lgl. Norske Videnskabs-Selskabs Foranstaltning og paa dets Beføstning. Chra. 1850. 8. [tospaltet] XV. 689 S. (Anm. af P. A. Munch i Norsk Tidsskr. IV. 335—46; i Thyrpost. 1850, No. 786; i Gersdorffs Repertorium 1850, I. 131—36 [i Forening med Grammatiken, af Th. Robius]; i Antikv. Tidsskr. 1850, S. 133 fg. af N. K. F. Dyrhøvd; i Fore 25 Aug. 1850 af G. Stephens).

Søndmørs Grammatik eller korthæftet Udderretning om Bygdemaalene paa Søndmør. Eegsæt 1851. 8. IV. 43 S.

Prøver af Landsmaalet i Norge. Chra. 1853. 8. VI. 120 S. (Anm. af E. H. Unger i Norsk Tidsskrift VI. 290—95; af P. A. Munch i Morgenbl. 1853, No. 177; i Ill. Nyhedsbl. f. N. No. 26).

En liden Læsebog i Gammel Norsk. Chra. 1854, 8. 46 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1854, No. 36; i Den norske Folkestole III. 106—8 af Ole Sig).

Norske Ordbyrø, samlede og ordnede. Chra. 1856. 8. XXIII. 262 S. (Anm. i Den norske Folkestole IV. 342—47 af O. Sig; i Nord. Univ.-Tidsskr. II. S. 3. 155—59; i The Gentleman's Magazine Oktb. 1856 af G. Stephens).

Ervingen. Sangpil i 1 Akt. Chra. 1855. 8. [tospaltet] 24 S. [Med 9 Musiknummer. Anonymt. Stykket blev opført paa Kra. norske Theater 1855] og derefter anm. af N. F. Monrad i N. Tidsskr. VII. 366—77; i Ill. Nyhedsbl. 1855, No. 18 og i Aftenbl. f. N. No. 102. Det er senere oftere bleven opført paa Theatrene i Bergen (første Gang 1857), i Thronhjem (første Gang 10 August 1860 og atter 21 Decbr. 1862, da det fremkaldte en Række Artikler i „Thj. Nr.“ No. 298, 299 og 302 med Modskrifter i „Thj. St.“ Decbr. f. N.) samt paa Kristiania Theater (første Gang 17 Maj 1865). Om anden Udgave s. ndfr.]

Fridtjof's Saga. 3 Dmkrift i det nyere Landsmaal. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Chra. 1858. 8. 44 S. [Tillægshefte til „Folkevænnens“ 7de Aarg. Anm. af N. Arbo i „Dølen“, I. No. 52].

Norske Plantenavne. (Særskilt aftrykt af Duidstikken No. 1, 1860). (Chra. 1860). 8. 31 S.

Symra. Ivo Dylfter med nye Biser. Chra. 1863. 12. 47 S. — Andra Utgava ib. 1867. 12. 48 S. — Tredje Utgava. [Med Notar] ib. 1875. 8. 48 S. Text og 19 S. Noter. [Alle anonyme].

Norsk Grammatik. Omarbejdet Udgave af „Det norske Folkesprogs Grammatik“. Chra. 1864. 8. XVIII. 399 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1864, No. 14:

i Aftenbladet 1865, No. 113 og 114 [af Henrik Krohn] med Bem. af Red. i No. 116; i Tidskr. f. Phil. og Pæd. [Kbh.] VI. 54—74 af M. Nygaard).

Norskt Ordbog med dansk Forklaring. Samarbejdet og forøget Udgave af en ældre „Ordbog over det norske Folkesprog“. Chra. [1871—]1873. 8. [tospaltet] XIV. + 1 Bl. + 976 S. (Anm. af Felix Diebrecht i *Gøtt. gel. Anz.* 1871, S. 1474—80; af samme i *Høpner og Sachs Zeitschr. f. d. Phil.* 1874, S. 369—374; af Konrad Maurer i *Germania* 1872, S. 235—38; i *Smaal. Amtst.* 1871. No. 53 [af M. Arnesen]; i *Berg. Tid.* 1873).

Ervingen. Spelslykke i 1 Akt. Andre Utgave (avkortet og umbøet). Kra. 1874. 8. 44 S. + 2 Bl. Musik. [Udg. af „Det norske Samlag“ for Aaret 1873. Anon.]

Norskt Navnebog eller Samling af Mandnavne og Kvindnavne. Kra. 1878. 8. 1 Bl. 108 S.

I Det fgl. Norske Vidensk. Selskabs Skrifter IV. 53—96: Om en Ordbog over det norske Almuesprog samt en dertil hørende Grammatik. [Skrevet 1845].

I Langes Norskt Tidskrift II. 269—80: Anmeldelse af „Norske Viser og Stev“. V. 217—43: Anmeldelse af Tidskriftet „Folkevennen“.

I Folkevennen III. 32—49. Om norske Fjokkenavne. — IV. 277—306: Register over norske Fjokkenavne (anm. i *Jll. Nyhedsbl.* 1853, No. 1). — VI: Om Dannelsen og Norskheden.

I Illustreret Folketalender 1855, 49—54: Manne-Hausen og Bentjevigsle (to Stykker i Landsmaalet).

I Norskt Folke-Kalender. Ny Række, 1859 S. 111—116: Svein Urædd, Folkesagn i Landsmaalet [med et Trænit].

I Norske Folkelivs-billeder [udg. af Chr. Lønsberg], 1ste Række (1854), N: Sildebøtte paa Bergenskyften. — 2den Række (1858), VI: Kortspillerne; VII: St. Hansaften paa Landet; N: Det indre af en Sildebod i Bergen.

I Illustreret Nyhedsblad 1855, No. 41: Dikt og Sanning, Rim i Landsmaalet. — 1858, No. 45 og 46: Om Sprogsagen.

I Dølen I. (1858), No. 10: Om „Ny Hungvøetja“; No. 16: Brev om Kulturen fra Ohle Dhtgen; No. 18, 19, 21, 22 og 23: Minninger fraa Maalstriden [senere optrykt i „Laubduskar“]; — IV. No. 26: Om Ramnet Oslo; No. 36: Vortale over Kulturen; — VIII. No. 17, 18 og 19: Songen um Kloffa. (Efter Schiller). — Med Undtagelse af det førstnævnte er alle disse Bidrag anonyme, ligesom det samme er Tilfældet med hans øvrige mindre Bidrag til dette Blad, i hvilket han derhos under Pseudonymet Dulheim har skrevet adskillige Digte, saasom i I. No. 17: Sveinkalla-Bija [der fremtalte Binjes „Nøytjerling-Bija“ i No. 18]; i No. 43: Gamle Bouer o. fl.

I Budstikken II (1860), S. 9—37: Norske Plantenavne.

I Nytaarsgave, udg. af P. Botten-Hanien, 1862, S. 37—41: Storm og Stilla.

I Morgenbladet 1849, No. 5: Samtale mellem to Bønder [i Landsmaalet]. — 1854, No. 110: Om de latinske Bogstaver (jfr. No. 128).

I Daas Norske Tilskuer 1852, No. 46 a og b: Mere om det norske Sprog.

I Christiania-Posten 1860: Svein Duga. (Efter Runeberg).

I Laubduskar (Kra. 1867—73) er flere af hans ovennævnte Bidrag til „Dølen“ saaveljom Stykkerne „Bentjevigsle“, „Svein Urædd“, „Storm og Stilla“ samt

„Svein Duva“, optrykt. Desuden har han i denne Samling af Smaastykker paa Landsmaal skrevet „Minneord over N. D. Vinje“.

Han har skrevet Fortællingen til „Norges Saga i Stutemaal“ af E. T. Sommer (Kra. 1862).

En hel Del Sange af ham er særskilt trykt (deriblandt «I Anledning af Lensmand R. Aarflovs Død», aftrykt i «Sørgeskvad ved hans Grav», 1847, S. 10—12) og andre, navnlig af «Ervingen» og «Symra», er Gang paa Gang optrykte og særskilt udgivne dels som Festsange ved forskellige Lejligheder, dels som Gadeviser, fornemmelig i Kristiania og Bergen. Det vides fremdeles at han har skrevet ikke faa Sange og Bygdeviser, som er udgivet fra Bogtrykkeriet paa Egsæt før 1843. men omtrent alle disse er nu forsvundne og de ganske enkelte, som findes bevaret, hører til de største literære Sjældenheder.

Utrykt er et paa Kristiania norske Theater 1853 opført (anonymt) Stykke af ham: «I Marknaden».

Aaser, Ivar, Søn af Gaardbruger A. i Askim, blev i September 1863 udexamineret fra Aas højere Landbrugsskole med Karakteren «Udmerket Godt» og studerede derefter en Tid ved Landbohøjskolen i København. Med Stipendium af Selskabet for Norges Vel opholdt han sig saa Høsten og Vinteren 1864—65 i Danmark for at studere dette Lands Mejeriforhold, hvorpaa han efter sin Hjemkomst blev ansat som Mejerimester i Selskabets Tjeneste. I Oktbr. 1866 fratraadte han denne sin Post for at overtage Bestyrelsen af en ved Selskabet oprettet Mejeriskole paa Ellinggaard; senere blev han Forpagter af Fornebo, hvor han døde som Følge af et Ulykkestilfælde 1875.

Kortfattet Veiledning i Mellestel og Smørtilvirkning for norske Gaardmandskoner. Fredriksstad 1867. 8. 28 S. (Ann. i Morgenbl. 1867, No. 101 A). — Andet Dplag. Ktra. 1868. 8. 32 S.

I Marsberetning fra Selskabet f. Norges Vel 1865, S. 60—67: Indberetning om hans Rejse i Danmark i 1864; S. 67—71: Indberetning om hans Virksomhed som Mejerimester i 1865. — 1866, S. 63—66: Indb. om do. i 1866.

I Norsk Landmandsbog for 1866, S. 51—59: Nogle Bink om Ordningen af Mellestellet. — Aarg. 1867, S. 90—101: Om Smørtjerning og Flødens forelselige Stel. — Aarg. 1868, S. 56—66: Om Flødeaffætningen; S. 148—154: Om Røstholbet. — Aarg. 1870, S. 160 fg.: Forslag til Indretning af et Rejnskab over Bortfølgen.

I Almuevenen 1866: Om Nødvendigheden af større husmoderlig Dygtighed blandt Bøndernes Kvinder.

Aaset, Ole Olsen (Nordre-Aaset), Gaardbruger i Aamot i Østerdalen, mødte paa det ordentlige Storting 1821 og det overordentlige i 1822 som tredje (sidste) Repræsentant for Hedemarkens Amt; han valgtes til Medlem af Lagthinget og af Gage- og Pensjonskomiteen samt af Komiteen til Behandling af den kgl. Prop. ang. Salg af det beneficerede Gods. Ved den skriftlige Votering den 29 Maj 1821 var han blandt de

21, som stemte imod at Norge alene skulde betale den ved Konventionen med Danmark af 1 Septbr. 1819 bestemte Gjæld af 3 Mill. Rdl. Hbg. Bco.

Jfr. Lars v. Engeströms «Minnen och Anteckningar», II. 276.

§ Rigstidenden 1821, No. 14: Tale, fremfagt i Stortinget den 12 Februar 1821 [jfr. f. Bl. No. 28 og flere ironiske Stykker i Nationalbladet XX. No. 49—52 og 63—66].

Astrand, Johan Julius, Søn af Overlærer ved Gøteborgs Navigationsskole Kaptein *Peter A.* (f. 23 Juli 1784, † 26 Januar 1847) og *Beata Andersson*, er født paa Gaarden Eckra nær Gøteborg 22 Septbr. 1819. Af sin Fader blev han undervist i lavere og højere Matematik, Astronomi og nautiske Videnskaber samt Sprog. For praktisk at uddanne sig til Navigationslærer gjorde han derpaa to Sørejser til Rio de Janeiro og til London. I 1842 blev han Underlærer og ved Faderens Død konstitueret Overlærer ved Gøteborgs Navigationsskole; fra 1844 var han derhos Sekretær i det derværende *Sjømanna-Sällskapet*. I 1846 opholdt han sig i Kjøbenhavn for at høre H. C. Ørstedes og Ramus's Forelæsninger og var efter Hjemkomsten sysselsat med Privatundervisning og literære Arbejder, indtil han i Januar 1855 blev ansat som Navigationslærer og Bestyrer af Observatoriet i Bergen. I Aarene 1862 og 1863 foretog han med offentligt Stipendium geodætiske og astronomiske Observationer i søndre Bergenhus og Stavangers Amter og 1866 tjenstgjorde han som Trigonometrist ved Gradmaalingsarbejderne i det Thronhjemske. I de senere Aar har han med Gage af Statskassen været ansat som Detaljör ved de meteorologiske Iagttagelser. I 1864 besøgte han paa egen Bekostning London for at gjøre sig bekendt med Observatorier og optiske Verksteder. Han deltog i de astronomiske Kongresser i Leyden 1875 og i Stockholm 1877.

* 6 Juni 1858 *Marie Christensen* (f. 31 Aug. 1822), D. af Raadmand i Bergen Peder C. († 6 Juni 1840) og Margarethe Wiingaard Middelthon.

Regnebog for Skoleungdommen. Bergen 1857. 8. 215 S. (Num. af J. R. Christie i Bergensposten f. N. No. 324). — 2den forsøgte Udgave ib. 1861. 8. 219 S. og 4 upag. Bl. — 3die Udgave. (Sjette Tusinde) ib. 1867. 8. 188 S. og 4 Bl.

Svar paa Tableregningsopgaverne i Regnebog for Skoleungdommen. Bergen 1857. 8. 24 S. — 2den forsøgte Udg. ib. 1861. 8. 24 S. — 3die Udg. ib. 1867. 8. 20 S.

Regnebog for Almueskoler og Begyndere. Bergen 1859. 8. 2 Bl. 92 S. — 2 Dplag ib. 1865. 8. 2 Bl. 92 S.

Svar paa de skriftlige Opgaver i Regnebog for Almueskoler. Bergen 1859. 8. 14 S. — 2 Dplag ib. 1865. 8. 14 S.

Let og nøjagtig Methode for Bestemmelse af den paakommende Bredder og Længde om Middagen samt Compassets Misvisning, uden Hjælp af Lo-

garithmer. Med tre numeriske og to graphiske Tabeller. Bergen 1864. st. 4. 3 Bl. 8 S. (foruden 4 Bl. Tabeller). (Anm. i Bergensposten s. A. No. 87; Aftenbladet 1866, No. 81 af r. [o: Oskar Storm] med Å.s Gjenmæle i No. 96; i *Monthly Not. of the R. Astr. Society* 1866, No. 8).

Vommebog ved Kjøb og Salg, hvorefter man hurtigt kan finde hvormeget 1, 2, 3 osv. indtil 18,000 Stykker, Alen, Lønder, Potter m. m. koster fra $\frac{1}{4}$ Stilling til de høieste Priser, tilligemed Rentetabeller fra 4 til 9 Procent. Fjerde Udgave. Bergen 1867. 32. 360 S. [En anden Udgave af samme Bog med noget forandret Titel og betegnet alene som „Øjennemseet og forbedret af Å.“ er udfkommen i Bergen 1869. 16. 360 S.; jfr. R. Bogfortegnelse 1866—72, S. 4 og 107—8. — Atter en anden Udgave med Tittlen: „Ny og fuldstændig Vommebog ved Kjøb og Salg i Kroner og Øre, hvorefter man hurtigt kan finde“ (o. f. v.) er udfkommen i Bergen 1876. 16. 406 S.]

Indberetning om Bergens Observatorium i Aarene 1868, 1869 og 1870. [Ogsaa med tysk Titel]. Bergen 1871. 4. 2 Bl. 9 tospaltede S. [Med norsk og tysk Text].

Regnetabel for let og sikker Beregning af Produkter, Kvotienter og Betalingssummer, samt af Vexel-, Diskonto- og Rentebeløb. Anden forbedrede Udgave. Bergen 1872. 1 Bl. fol. [Samme Tabel i svensk Udgave. Stockholm 1872. 1 Bl. fol.]

Stjernekart, 2500 Stjerner, Stjernegrupper, Dobbeltstjerner og Taagepletter paa den nordlige og en Del af den sydlige Himmel. (Autograferet). Bergen 1878.

I *Nyt Mag. f. Naturvidskb. XII.* (1863), S. 1—78: Indberetning . . . om astronomiske og geodætiske Observationer paa en Rejse i S. Bergenhus og Stavanger Amtet Sommeren 1861. [Ogsaa særskilt aftrykt. Chra. 1863. 8. 78 S.]. — *XIII.* (1864), S. 193—224: Indberetning . . . om astron. og geod. Observationer paa en Rejse i S. Bergenhus Amt i Sommeren 1863. [Ogsaa særskilt aftrykt. Chra. 1864. 8. 32 S.]

I Chra. Vid. Selsk. Forhandl. 1862, S. 190 fg.: Meddelelse om et for første Gang i Norge fundet Exemplar af *Sorex pygmaeus*. — 1871, S. 493—501: Ny Interpolationsmethode. — 1874, S. 114—134: Geodætisk Bestemmelse af Bergens Observatoriums geografiske Beliggenhed. [Ogsaa særskilt aftrykt. Chra. 1875. 8. 22 S. m. 4 Fig.]

I *Öfversigt af kgl. Vet.-Akad.s förhandlingar XXII.* (1866), 583—597: Enkel approximationsmethode för tidslongituds-bestämningar. *XXXII.* (1875), No. 39, S. 49—57: Om «Archibald Smiths metod» för beräkning af kompassens lokaldeviationer, samt ett par enklare och noggrannare metoder för samma ändamål.

I Grunerts *Archiv der Mathematik XII.* (1849), S. 420—21: Ueber die Binomial-Formel als Quotient. — *XIII.* 398—400: Methode um die Länge eines Kreisbogens annähernd durch Construction einer Geraden zu finden. — *XVIII.* 479—80: Neue Beweise der Formeln für $\sin(x+y)$ und $\cos(x+y)$ [jfr. *Sjömanna-Sällskapets i Göteborg Kalender* 1853, S. 75 fg. af Grunert].

I *Astronomische Nachrichten XLVII.* (1858) Sp. 321—28: Die Constanten der Sonnenfinsterniss am 14 u. 15 März 1858. — *LXI.* (1863) Sp. 197—202: Ueber Polhöhenbestimmung durch circummeridiane Beobachtungen mittelst des Passageninstruments. Ein Beitrag zur Erweiterung der Bessel'schen Methode. [Ogsaa separat aftrykt i nogle faa Expl.] — *LXXX.* (1873), Sp. 69—74: Ein Paar Beiträge zur practischen Astronomie. — *LXXXIX.* Sp. 347—50: Neue einfache Transformation und Auflösung

der Gleichungen von der Form $xa - ax \frac{1}{x} b = 0$. — *XCII.* (1878), Sp. 177—180:

Ueber die Bestimmung der Collimationsfehler eines Meridianinstruments.

I *Wien.-Akad. Sitzungsberichte* LVI. (1867, Abth. 2), S. 6—35: Neue einfache Methode für Zeit- und Längenbestimmung. [Med indledende Bemærkninger af Karl v. Littrow S. 1 fg. Ogsaa særskilt aftrykt i 50 Expl. Anm. i *Hansa, Zeitschr. f. Seewesen* (Hamburg) 1868, No. 110 [af Schuermann] og i *Moniteur Scientifique* 1867, S. 1052 fg. af M. R. Radau. Åstrands Methode og Skrift anføres ogsaa blandt Kilderne og citeres hyppig i K. v. Littrow's Skrift «Andeutungen für Seeleute Länge und Missweisung zu bestimmen», Wien 1868].

I *Morgenbladet 1866*, No. 89: Bergens Observatoriums Jemaars-Beretning, 1861—1865 inkl. [jfr. *Aftbl.* 1866, No. 81]; — 1868, No. 141: Beretning om Bergens Observatoriums Virksomhed i Treaaret 1865—67.

I *Bergensposten* har han siden 1858 leveret en hel Del Bidrag, hvor i tidligere Dage, dels populære Opsatser om astronomiske Emner, dels om Musik og Litteratur og dels endelig enkelte Digte. Blandt disse Bidrag merkes: *Aarg. 1856*, No. 287: Sammendrag af de meteorologiske Observationer i 1856 paa Bergens Observatorium; No. 296: Planeten Jupiters Formørkelse den 2 Januar. — 1857, No. 326: Kogle Ord om Undervisning i Regning. — 1858, No. 17: Solførørkelsen den 15 Marts. — 1859, No. 5: Kogle astronomiske Fænomener i indberørende Aar; No. 8, 9 og 18: Om Kronometerregulering [jfr. No. 10, 16, 17]. — 1860, No. 30: Om indbildte Gaader og Mysticisme i Musiken [jfr. No. 27 og 31 af E. Hølsfeldt-Houen med Svar fra A. i No. 32]; No. 34: Bergelands Frihedsfang, komp. for Mandchor af D. Lühbert, anmeldt; No. 44: Min Lærervirksomhed ved Smandsøolen [jfr. No. 46 af G. A. Diriks, No. 47 af A. og No. 49 af D.]. — 1862, No. 5: Kogle Ord om Astrologi og Planetaspellets; No. 23: Om Arkitekt Stodfleth's „Forsøg at overføre oldnordisk Kunst paa Møbler og andre Gjenstande for Nutidens Brug“; No. 66: Den nye Komet; No. 93: Om Kompassets Misvisning i Bergen og ved den norske Sydvestkyst. — 1864, No. 81: Anmeldelse af „Havets syfiste Geografi“ ved P. J. Müller. — 1867, No. 72: Stjerneflugt og Kometer.

I *Bergenseren* 1860 forskellige Bidrag om astronomiske Fænomener.

I *Bergens Tidende* 1868, No. 54, 55, 57, 59, 62, 65, 69, 74, 77, 78 og 79: En astronomisk Fantasireise gennem Verdensrummet. Efter Flammarion. [Ogsaa særskilt aftrykt i 20 Exemplarer. Bergen 1868. 8].

I Göteborgs Handelstidning leverede han i Aarene 1844—54 en hel Del mindre Oprætter af populært naturvidenskabeligt Indhold.

Førøvrigt har han, før han bosatte sig i Norge, udfoldet en ret omfangsrig litterær Virksomhed i Sverige. I forkortet Form og uden literære Henvisninger hidrættes for Fuldstændigheds Skyld her Titlerne paa hans i Sverige særskilt udgivne Arbejder:

Nautisk Ordbok. Göteborg. 1840. 8. 257 S. [Tildels i Forening med Mag. C. M. Ekbohm]. — Ny tabell för Lunar-distancers corrigerande. ib. 1845. 4. 6 S. — Soldeklinationstabeller till år 1860. ib. 1846. — Fickbok för köpmän. ib. eod. [2 Udgaver]. — Räknebok för Skolungdomen. ib. 1847. — Arithmetiska genvägar. ib. 1846 [2 Udg. 1852]; — Praktisk handbok i affärs-kunskapar. ib. 1849. — Anden i Naturen af H. C. Ørsted. Øfvers. ib. 1850. — Karta öfver solförmörkelsen 28 Juli. ib. 1851 [Anonymt]. — Hjelptabeller vid last- och frakt-räkningar. ib. 1854. — Sjömanna-Sällskapets Kalender för år 1851 och för 1853. ib. 1851—53. — Universal-lexikon för köpmän, fabrikanter etc. D. 1—2. Sthlm. 1855. Imp. 8. 384, 399 2spaltede S.

Aasumb, Hans Olsøn, ældste Søn af Bonde, Smed og Maskinist *Ole Hansen A.* og Hustru *Marte Hansdatter*, er født paa Gaarden Aasumb i Vinger 28 Juli 1845. Med Hovedkarakter «Meget duelig» blev han 1865 dimitteret fra Askers Skolelærerseminarium, hvorefter han i to Aar var Lærer ved en Folkeskole i Vinger og derpaa i ni Aar Lærer ved Kongsvinger Borgerskole. Han er nu atter Lærer ved en Folkeskole i Nærheden af Kongsvinger.

Dresskrifter for Ungdommen. No. 1. [Indhold: 1. Skilt og samlet, Novelle. 2. Biografi af B. Bjørnson]. Chra. 1876. 8. 82 S. (Ann. f. A. i Renigmænds Blad).

I Norsk Folkeblad 1866, No. 82: Til min Mor [Digt]. — 1867, No. 85: Erik Jernsten og Hulbren [Digt]; No. 50 og 51: Solvalfsen [Førtælling, med Ann. af B. B.]. — 1868, No. 5 og 6: Thor og Mari, en Skitse; No. 21: Moderens Bøn [Digt].

I Søndagsbladet 1879: Forsoning, en Førtælling.

I Hedemarkens Amtstidende har han skrevet Digte, Noveller og Artikler af forskjelligt Indhold i hele Tidsrummet fra 1866—1880, hvoriblandt merkes i Aarg. 1870 No. 28: Gjenhøn af Fødelandet [af et utrykt dramatisk Arbejde] og No. 92: Bergit Løvsbold [af en større, utrykt Novelle].

Han var Medudgiver i 1876 af Ugebladet Vaarblomsten, i hvilket han skrev flere Digte og Skitser m. v.

Desuden findes mange Lejlighedssange af ham særskilt trykt og Digte spredt i forskjellige andre Blade, saasom Morgenbladet, Den norske Folkeskole, Norsk Familjeblad 1869, m. v.

Abel, Niels Henrik, Søn af nedenfor nævnte Sogneprest *Søren Georg A.* og hans Hustru *Ane Marie Simonsen*, blev født paa Finnø Prestegaard 5 August 1802. Sammen med en ældre Broder blev han opdragen og undervist af Faderen, indtil han i November 1815 blev indsat i Kristiania Kathedralskole. Da i Aaret 1818 den nedennævnte B. Holmboe var bleven ansat som Lærer ved Skolen, begyndte Abels matematiske Talent at ytre sig og efter kort Tids Forløb blev det nødvendigt at forelægge ham særegne Opgaver. Med Elementærmatematiken blev han i en Hast færdig og efter hans Anmodning gav Holmboe ham derefter privat Undervisning i den højere Mathematik. Dels under Holmboes Vejledning, dels paa egen Haand studerede han nu Euler, Lacroix, Francoeur, Poisson, Gauss, Garnier, men fornemmelig Lagrange og «han begyndte allerede selv at bearbejde forskjellige Dele af Mathematiken». Med dette Fond af Viden blev han 1821 dimitteret til Universitetet, hvor han blev Student med Haud. Da hans Fader var død Aaret i Forvejen, tog flere af Universitetslærerne sig af ham, ligesom han strax efter Artium fik en af de ledige Pladse paa Universitetsstiftelsen «Regentsen» (paa Hjørnet af Lakkegaden og Grønland). I Juni 1822 tog han anden Examen, hvorefter han

fortsatte sine matematiske Studier. Sommeren 1823 blev han ved Hjælp af Professor Rasmussen sat istand til at foretage en Rejse til Kjøbenhavn. En omkring denne Tid paa Fransk skreven Afhandling om «Integration af Differentialformler» indsendte han til Universitetet, hvis akademiske Kollegium oversendte den til Regjeringen, idet det anbefalede ham til at erholde et Rejsestipendium til Udlandet og en maanedlig Understøttelse af 20 Spd. fra 1ste Januar 1824, indtil han kunde tiltræde Rejsen. Ved kgl. Res. af 24 Marts 1824 bevilgedes der ham en aarlig Understøttelse af Statskassen paa 200 Spd. for et Tidsrum af indtil 2 Aar, for at han kunde fortsætte sine Studeringer ved Universitetet, bl. a. ogsaa af «de lærde Sprog og andre for hans Hovedstudium, Mathematiken, vigtige Videnskaber». Efter Ansøgning erholdt han derpaa ved kgl. Res. af 27 August 1825 et Rejsestipendium stort 600 Spd. aarlig i to Aar. I de første Dage af September drog han herfra med en Jagt, som den Gang gik i Paketfart, til Kjøbenhavn, hvorfra han efter et kort Ophold fortsatte Rejsen over Lübeck og Hamburg — han gjorde her personligt Bekjendtskab med Astronomen Schumacher — til Berlin. I Berlin kom han snart i et fortroligt Venskabsforhold til Crelle, som nu grundlagde sin «Journal», hvoraf Abel blev Medarbejder, og hvis Udgivelse og Redaktion Crelle senere tilbød Abel. Han studerede senere i Freiberg, besøgte Dresden og Wien og kom i Juli 1826 til Paris; her opholdt han sig til henimod Juletid og gjorde Bekjendtskab med alle Samtidens berømte Matematikere. Allerede den 30 Oktbr. 1826 indleverede han til det franske Akademi en Afhandling om transcendent Funktioner, hvortil Haandskriftet dog en Tid blev liggende mellem Mathematikeren Cauchys Papirer, saaledes at det først blev offentliggjort i 1841. Fra Paris begav han sig tilbage til Berlin og efter et nyt Ophold her fra Januar til Slutningen af April 1827 vendte han over Danmark tilbage til Kristiania, hvor han ankom 20 Maj s. A. «Neppe havde han meldt sin Ankomst for Kollegiet, før dette satte sig i Værk med en Forestilling til Regjeringen om at forskaffe ham en offentlig Understøttelse til Fortsættelse af sine Studier og Arbejder. Regjeringens Svar var en Vægning; der var ikke Midler til Disposition for et saadant Øjemed». Kort Tid efter fornyede Universitetets Vedkommende sit Andragende, men dette blev af Regjeringen atter afslaaet, ogsaa i sin nye Form som Forslag om, at Abel maatte faa tilbage det Stipendium af 200 Spd., han havde nydt før sin Udrejse. «Hvordan den gjældbundne Mathematiker nu saagodtsom gennem et helt Aar fra denne Tid har maattet friste Livet, er meget vanskeligt at forstaa». «Det kan sees, at han gjenoptog et tidligere lidet Erhverv ved at læse Trigonometri og Stereometri med Studerende» til anden Examen. Endelig aabnede Hansteens forestaaende Rejse til Siberien en Udvej, idet Abel i hans Fravær blev overdraget at læse to Timer ugentlig over Mekanik ved den militære Højskole for en maanedlig Løn fra Begyndelsen af 1828

af 11 Spd. 13 Sk. Efter Anbefaling af det akademiske Kollegium blev Abel ogsaa ved kgl. Res. af 16 Februar 1828 konstitueret som Docent ved Universitetet under Hansteens Fravær med en aarlig Løn af 400 Spd. I Udlandet optraadte imidlertid Crelle, Gauss og Humboldt til Fordel for ham for gjennem den preussiske Kultusminister at skaffe ham en Kaldelse til Berlins Universitet — i et Brev, som han fik fra Legendre paa sit Dødsleje, meddeltes efter et Brev fra Humboldt, at Kongen af Preussen havde besluttet at oprette et Seminarium i Berlin for Studiet af den højere Mathematik og Fysik og at Abel og Jacobi vilde blive kaldet til Professorer ved samme — og fra Paris sendte Medlemmer af det franske Akademi en Skrivelse til «Kongen af Sverige» for at formaa ham til at kalde Abel til Akademiet i Stockholm. Men «overanstrengende Arbejder og ringe Hvile, Bekymringer, der stadig nagede ham, dertil Følgerne maaske af ligefrem Nød og af stærke Livsuregelmæssigheder, alt dette skulde nu kræve sin Ret. Hans ikke kraftige Helbred var undergravet, og kun et lidet Stød var nok for at fremskynde Resten». I Midten af Decbr. 1828 afrejste han til Frolands Værk, hvor hans Forlovede siden Julen 1824, *Christine Kemp*, Datter af en Kobbersmed i Kjøbenhavn og efter Abels Død gift med nedennævnte Professor B. M. Keilhau, da var Guvernante hos Familjen Smith. Kort efter Fremkomsten til Froland fik han Blodstyrtning og maatte gaa tilsengs. Hans Sygdom gik over til Lungebetændelse og derpaa til en hurtigt fremadskridende Tæring, som endte hans Liv 6 April 1829. Han blev begravet tæt ved Frolands Kirke paa den Smithske Familjes Begravelsesplads. Nogle Aar efter hans Død blev der, efter Forslag af Keilhau, af denne og syv andre Venner af den afdøde rejst et lidet Mindesmærke af Erts paa hans Grav. Aaret efter hans Død uddelte det franske Akademi sin store matematiske Pris, 3900 Francs, til ligelig Fordeling mellem Königsberger-Mathematikeren Jacobi og Abels Arvinger. Og for hvert Aar siden hans tidlige Død er hans Verdensry voxet. Sin Nekrolog i 1829 sluttede Crelle med de Ord: «Ære være da Mindet om denne Mand, i lige Grad udmærket ved de overordentligste Talenter og sin Karakters Renhed, en af disse sjeldne Væsener, som Naturen neppe frembringer en Gang i et Aarhundrede». Ved Upsala Universitets Jubelfest i 1877 udtalte den officielle Udsending fra Videnskabsakademiet i Berlin Prof. Borchardt, i sin Svartale paa Kanslerens Hilsen til de fremmede Deputerede, bl. a. følgende: «Maa det være mig som Mathematiker tilladt at minde Dem om hin i sin Ungdoms Blomst bortrevne Lærde, hvis Navn hører til de dyrebareste for alle Nationers Mathematik. Jeg taler om et af de største Genier, som nogensinde er optraadt i de exakte Videnskaber, jeg taler om Abel. For et halvt Aarhundrede siden gjorde han sine store Opdagelser af den nye Theori om de elliptiske Funktioner og af det Theorem, som bærer hans Navn, — Opdagelser, der blev modtaget med Enthusiasme i Frankrige af Legendre, Abels høit

bedagede Forgjænger, med Beundring i Tyskland af Jacobi, Abels rivaliserende Kampfælle. Disse Opdagelser har befrugtet Matematikens Jordbund paany, de har ført til en Række af nye, fortsatte Opdagelser og mere og mere udvidet Videnskabens Omraade». (Borchardts Tale findes i Originalsproget i *Upsala Univ. 400 Års Jubelfest*, Stockholm 1879, 4. S. 119).

Jfr. *N. H. Abel*. En skildring af hans liv og videnskabelige virksomhed af *C. A. Bjerknes*. Sthlm. 1880. 8. 129 S. [tidligere delvis trykt i (Letterstedtske) «Nordisk Tidsskrift» 1878 og 1879 og endnu tidligere. forsaavidt angaar hans Skolegang og Studenteraar, i Morgenbladet 1875 No. 19 fg. Denne Monografi er i alt væsentligt Kilden for den ovenfor givne Fremstilling, hvis Citater er hentet fra den]; *Kort Fremstilling af N. H. Abels Liv af B. Holmboe*. Chra. 1829. 8. 23 S. [Aftryk af «Mag. f. Naturvid.» IX. og i det Væsentlige gjengivet paa Fransk i Fortalen til første Del af H.s Udgave af *A.s Oeuvres Complètes*, hvor ogsaa flere berømte Videnskabsmænds Domme om A.s Arbejder er gjengivet]; *Nekrolog af Crelle* i «Journal für Mathematik» IV. No. 4 [overs. i Morgenbl. 1829, No. 311, jfr. No. 350 og Aarg. 1830, No. 46 og 254]; *Gauss's og Schumachers Correspond.*, Bd. II. 1828, 30 Maj, 6 Juni; 1829, 12 og 19 Maj; 1830, 6 Marts; *Jacobis og Legendres Brevvexling i Crelles Journal* Bd. 80; Abhdlg. d. Berl. Akademie 185*, S. af Lejeune Dirichlet; *Moniteur scientifique* XII. (1870), 660—64; *Didots Nouvelle Biographie universelle* (Paris 1852), S. 107; *La Biogr. universelle* af G. Libri; *Michaud's Biogr. univers.*, Suppl.; *Dictionnaire de la Convers.* (1832), No. 1; *British Penny Encyclopaedia*; *Encyclopaedia Britannica*, Vol. I (London 1875); *Illustreret Nyhedsblad* 1862, No. 9—10 af Chr. Hansteen og Morgenbladet 1861, 20 Febr. *Populære Levnets-Skildringer* af ham, for største Del med hans Portræt, findes i *Ny Hermoder* IV. H. 9; *Bien* XXII. 1. 111—121 af M. R.; *Mærkelige Nordmænd*, 2 R., 45—48; *Norsk Portræt-Galleri*, udg. af Chr. Tønsberg, 7de Lev.; *Skill.-Mag.* 1857, No. 45 fg. (af C. A. Bjerknes); *Hjemmet* 1877, No. 9—10; *Verdens Gang* 1881, No. 15, 18 og 21 (af A. Helland); Chr. Johnsens «Norsk Haandlexikon»; *Nord. Familjebok*, utg. af N. Linder, I. 31 fg.; *Nord. Conv. Lex.*, 1 og 2 Udg.; *Conv. Lex. d. neuesten Zeit.* (1832), I. S. 1 (af P. Treschow Hanson); *Brockhaus's Conv. Lex.*

Jfr. fremdeles *Crelles Journal* Bd. 23, H. 1 [Facsimile af A.] og Bd. 24, H. 3 [do. af Legendre]; *Den norske Huusven* III. No. 25 [Digt ved hans Død af H. C. Hammer]; *Vidar* 1833, No. 39; *Bergens Stiftst.* 1846, No. 75; og *Storth. Forhandl.* 1873, I. 119—21 og VI. 142; 1875, I. A. 1—3; 1877, I. A. 49—50 og VI. 362.

Hans Portræt, malet af Bergslien efter Gørbitz, hænger i Kollegiets Forsamlingsværelse paa Universitetet; det findes desuden nu almindelig udbredt i Lithografi (af Henchel i Kbh. 1830 og Bærentzen & Co. sætts. 184*), i Fotografi og i Træsnit.

Mémoire sur les équations algébriques, où on démontre l'impossibilité de la résolution de l'équation générale du cinquième degré. Chra. 1824. 4. [En Omarbejdelse af denne Afhandling findes i *Crelles Journal*, 1ste Hefte].

Oeuvres complètes, avec des notes et développements, rédigées par ordre du roi par B. Holmboe. T. 1—2. Chra. 1839. 4. T. 1. XVI. 479 Pag. T. 2. 294 Pag.

Oeuvres d'Abel. 2de édition augmentée, publiée aux soins du gouvernement par S. Lie et P. L. Sylow. T. 1—2. Chra. [1878—]1881. 4. [Af denne paa offentlig

lig Bekostning foranstaltede Udgave, der vil udkomme i Løbet af Aaret 1881, er hidtil trykt 108 Ark. Til Udgivelsen har der paa Statsbudgettet været bevilget ca. 24,000 Kr. siden 1873. Nærmere Oplysninger desangaaende findes paa ovenfor anførte Steder af Storth. Forhandl.]

I *Magazin for Naturvidenskaberne* I. 216—29: Almindelig Methode til at finde Funktioner af een variabel Størrelse, naar en Egenskab af disse Funktioner er udtrykt ved en Ligning mellem to Variable. — II. 53—68 og 205—15: Opløsning af et Par Opgaver ved Hjælp af bestemte Integraler. — III. 219—26: Om Maanens Indflydelse paa Pendelens Bevægelse. (Berigtigelse til denne Afhandling i IV. 143 fg.) VI. 182—89: Det endelige Integral $\sum^n \varphi^x$ udtrykt ved et enkelt bestemt Integral.

§ *Det norske Vidensk. Selsk. Skrifter* i det 19 Aarh., II. S. 2, S. 177—207: Et lidet Bidrag til Læren om afvillige transcendent Functioner.

Medarbejder i *Crelles Journal*, hvori han i Bd. I—VI. har offentliggjort en Række Afhandlinger, om hvis Titler og Omfang specielle Henvisninger er givet i *Catalogue of scientific papers* Vol. I. S. 5.

I *Gergonnes Ann. des Math.* XVII. (1826—27), S. 204—213: Recherche de la quantité qui satisfait à la fois à deux équations algébriques données.

I *Nouvelles Annales de Math.* IV. (1845), S. 536—540: Théorèmes posthumes.

I *Astronomische Nachrichten* VI. (1828), Sp. 365—88: Solution d'un problème général concernant la transformation des Fonctions elliptiques; jfr. Tillæg hertil i Bd. VII. 33—44.

I *Paris. Mém. Sav. Etrang.* VII. (1841), S. 176—264: Mémoire sur une propriété générale d'une classe très-étendue de Fonctions transcendentes.

Abel, Paul Severin, Søn af Sogneprest til Vigedal i Ryfylke, Provst *Hans A.* og dennes anden Hustru, Sorenskriverdatteren *Maren Povelsdatter Skaanvig* (Schaanvig), blev født paa Vigedals Prestegaard 12 August 1751. I 1770 blev han dimitteret til Universitetet, hvor han tog theologisk Embedsexamen 1778. Aaret efter blev han Skibsprest i det asiatiske Kompagnis Tjeneste, 1786 Sogneprest til Klep paa Jæderen, 1793 til Tinn og 1799 til Vanse paa Lister, hvor han fra 1812 af tilige var Provst i Listers Provsti. A. tog sig med Nidkærhed af Skolevæsenet og medvirkede ligeledes ved Stiftelsen af Selskabet for Vanse Sogns Vel (hvis Formand han var), hvilket havde til Formaal ved Udbredelse af passende Skrifter og Udsættelse af Præmier at virke for Sognets Fremgang i moralsk og økonomisk Henseende. A. døde 10 April 1827.

* 14 Februar 1787 *Karen Sybille Barth* (døbt 9 Septbr. 1768, † 25 Januar 1850), D. af Sorenskriver i Ryfylke, Kancelliraad Georg Daniel B. († 1782) og dennes anden Hustru Marie Catharine Weibye († 1826).

Jfr. Const. Flood: Listerlandet, 2 Udg., S. 176—78.

§ *Dibichsens Magazin for Rørigsstanden* I. (265. 1796): Forslag til Gaareablens Forbedring i Norge.

Abel, Søren Georg, blev født 3 Januar 1772 paa Gaarden Sande i Mo Sogn i øvre Thelemarken, hvor Faderen *Hans Matthias A.* (f. 1738, † 1803), da var Sogneprest. Moderen hed *Elisabeth Knuth Nor-*
mann (f. 1737, † 1817). 1788 blev han Student med Udmerkelse fra Helsingørs Skole, dimitteret af N. Treschow, og 1792 theologisk Kandidat med Laud. 10 Januar 1794 blev han udnævnt til pers. Kap. hos sin Fader i Gjerestad, blev 26 Juli 1799 Sogneprest i Finnø og 2 Decbr. 1803 sin Faders Eftermand i Gjerestad. Paa det overordentlige Storting 1814 mødte han som første Repræsentant for Nedenæs Amt, hvilket Distrikt han ogsaa repræsenterede i 1818. Af Stortinget i 1814, hvor han talte for Foreningen med Sverige (et Referat af hans Foredrag læses i «Storth. Efterretn. 1814—33» I. 144), valgtes han til Medlem af den Deputation, der med Christie til Ordfører skulde afgaa til Stockholm for at overrække Kongen en Adresse i Anledning af Rigernes Forening og Kongevalget samt et af Stortingets samtlige Medlemmer underskrevet Exemplar af Grundloven; ved Sygdomsforfald blev han imidlertid forhindret fra at deltage i Deputationen, i hvilken Etatsraad Hans Knudtzon indtraadte i hans Sted. R. D. O. 1813 for sin Iver og Dygtighed som Anfører for Kystværnet. A. døde 5 Maj 1820.

* 25 Marts 1800 *Ane Marie Simonsen*, D. af Kjobmand Nils S. i Risør.

Biografi i «Gjerestads Præstegjæld og Præster» af John Aas, S. 151—57; jfr. B. Moes Esterr. S. 11; Pavels Dagbøger fl. St.; Nationalbladet VI. 164 fg.

Religions-Spørgsmaal med Svar, indrettede efter de Unges Fatte-Toner. Kbh. 1806. 8. — 2 Dpl. ib. 1807. — 4 Dpl. Chra. 1811. — 5 Dpl. ib. 1812. — 6 Dpl. ib. 1816. 8. 54 S. [Bogen fremkaldte en vidtløftig Polemik med daværende Lektor Stenersen, hvis Indlæg findes i „Nationalbladet“ VI. 53—63, 74—78, 83—93, 185—86 (af N.), 212—17, 226—29 (af N.), samt XII. 133—36, 159—66, 183—89 og 211 fg.]

De sædvanlige Morgen- og Aftenandagter, samt nogle flere Bønner, omarbejdede. Kbh. 1807. 8.

Tale, holden ved Bogaardsheiens Kirkes Indvielse 19 August 1810. Chra. 1810. 8.

I Nationalbladet XII. 169—72: I Anledning af den i Stortinget oplæste Klage fra Joh. Hjort mod Profurator Krogh (jfr. Rigst. 1818, No. 72 og Storth. Efter. f. N. No. 81 fg.)

Abigaël, Pseudonym for Fru A. A. Hamilton, se denne.

Abildgaard, Jens, Søn af Sogneprest *Martin A.* og *Alhed f. Bruun*, blev født i Elverums Prestegjæld 26 Marts 1760. Han blev Student 1777. Fra 1785 til 1795 var han personel Kapellan hos sin Fader i Faaberg, og 1788 tillige Feltprest; 1795 blev han Sogneprest til Næsodden og 3 Januar 1806 til Haabøl, hvor han døde ugift 7 Juli 1837.

«Han besad megen Kundskab i Landhusholdningen og var en god Jorddyrker».

Et «*Mindeblad*» udkom i Folio i Kristiania ved hans Død; Mindedigt i Mrgbl. 1837, No. 197; jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.bibl. 4to, II. 1, 510.

3 Budstikken, 1 Marg. (1817—18), Sp. 353—371: Noget om Haabel Prestegjæld; Sp. 369—78: Noget om Dieavl, især Smaalehnens; Sp. 793—98 og 809—32: Almindelige Bemærkninger over Guldbrandbalden i statistisk og oeconomic Henseende.

Abildgaard, Theodor Frøderik Scheel, Søn af Skolelærer *Jacob Andreas A. og Margrethe Scheel*, er født i Arendal 29 Septbr. 1826 og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1845. Fra 1850 deltog han med Marcus Thrane i Arbejderbevægelserne og i Centralmøderne 1850 og 1851, blev i sidstnævnte Aar fængslet sammen med ham og dømtes af Højesteret 25 Juni 1855 til 4 Aars Strafarbejde. Han har i de senere Aar i nogen Tid været ansat som Kasserer ved Kristiania Fattigvæsen, men afskedigedes fra denne Post Høsten 1880.

* *Fredrikke Colbjørnsen* (f. 9 Maj 1822).

Jfr. Repertorium for Lovkyndighed 3 R., I.

Han redigerede Arbejder-Foreningernes Blad fra Begyndelsen af 1851, indtil han s. A. blev fængslet, (No. 1—35), og Krev ogsaa siden flere Artikler deri, ligesom vistnok i det senere paabegyndte „Arbejder-Bladet“; jfr. N. Bogfort. 1848—66, S. 11.

3 Daas Norste Tilftuer 1852, No. 32: Om Arbejdernes Politik (jfr. No. 38, 41, 42).

Han begyndte i 1850 Udgivelsen af Christianssandsposten, hvoraf udkom mindst No. 1—13.

Abrahamson, Haldor Kristian August, Søn af Skomagermester *Gunnar Tobias A. og Aashild f. Olsen*, er født i Kristianssand 10 August 1842. Efter at have gaaet paa Borgerskolen i sin Fødeby, blev han 1858 optagen som Elev paa Holts Seminarium, hvorfra han blev udexamineret Sommeren 1860. Høsten samme Aar fik han Ansættelse som Lærer i vestre Randø Sund i Oddernæs, Vaaren 1861 blev han Andenlærer ved samme Sogns faste Skole paa Lund, ansattes fra Høsten 1863 som Andenlærer og blev Vaaren 1879 Førstelærer ved Kristianssands Almskole. Fra 1861 har han været Instruktør for flere af Kristianssands Sangforeninger og Kvartetter.

* 1864 *Anne Kristence Knudsen* (f. 31 Marts 1837), D. af Stykjunker Knud K. og Oline Kristine Olsen.

Sange for Skolen og Hjemmet. Samlede og udvalgte for to lige Stemmer. Første Hefte, 40 Sange. Krt.fand 1868. 8. 30 S. 2 Bl. (Num. i Mrgbl. 1868, No. 59). — Andet Hefte, 40 Sange. Samlede og tilbids harmoniserede ib. 1868. 8. 34 S. 1 Bl.

Flerstemmige Sange, for blandet Kor, saml. og udg. Første Hefte, 22 Sange. Kr.sand 1869. st. 8. 36 S.

Sange til Brug i Skolernes nederste Klasse, saml. og udg. 1ste Hefte, 47 Sange. Kr.sand 1869. 12. 44 S. 2 Bl.

Toner [til foregaaende Bøg]. Kr.sand 1869. tv. 8. 84 S. 1 Bl.

Siden 1862 har han i flere af Landets Blade, dels under Navn, men hyppigere under forskjellige Mærker, jævnlig leveret Indlæg i de paa Dagsordenen staaende Spørgsmaal, saavel af pædagogisk og religiøs som politisk Art.

Fra Oktober 1875 var han Medarbejder af Kristianssandsbladet *Jædrelandsveenen*, hvis Ledelse han delvis overtog Vaaren 1876 og hvis Hovedredaktør han nu er.

Adler, Johan Gunder, Søn af Bødkermester *Adolf A.* († i Kbhvn. 9 Januar 1819) og *Ingeborg f. Lund* († 15 Novbr. 1823), blev født i Kjøbenhavn 5 Marts 1784. I 1802 blev han Student med Udmærkelse fra det Schouboeske Institut, tog Andenexamen 1804 og blev i 1812 Bestyrer og Førstelærer ved Skolen «Christian Augusts Minde» (den senere lærde Skole) paa Fredrikshald, med Titel af Lektor fra 10 April s. A. Efter Prins Christian Fredriks Valg til Norges Konge blev han 26 Juli 1814 Kabinetssekretær hos denne og fulgte ham i Oktbr. s. A. tilbage til Danmark, hvor Adler vedblev at være knyttet til Prinsen, ogsaa efter dennes Thronbestigelse, og efterhaanden steg til Gehejmekonferentsraad m. m. A. døde paa en Baderejse i Hof i Bayern 26 Maj 1852.

* *Anna Marie Hoyer* (f. i Kbhvn. 1786).

Jfr. iøvrigt Erslevs danske Forf.-Lex. I. 8—9, Suppl. I. 7—8 og de der givne Kilde-Henvisninger samt L. Kr. Daa's «Kr. M. Falsen», S. 60—63. Om Portrætter af ham findes Oplysninger i Strunks Katalog S. 8.

I Forening med nedennævnte C. M. Falsen havde han, før Rigsforsamlingen paa Ejdsvold traadte sammen, udarbejdet et Udkast til en Constitution for Kongeriget Norge, der blev lagt til Grund for Forhandlingerne paa Ejdsvold. Dette Arbejde blev trykt i N. Wulfsbergs «Journal for Lovgivning, Rigsforfatning og Politie», I. H. 2 (Chra. 1814), ligesom det ogsaa blev særskilt udgivet. Chra. 1814. 8. 82 S. Ifølge Gjessing's Christian VIII.s Historie, S. 75, havde Adler forfattet den første, statsretslige Del af Udkastet, Falsen den sidste, hovedsagelig juridiske Del. Jfr. Aalls «Erindringer», 2 Udg., S. 401 fg. og Bilag No. 73, S. 757 fg.; samt Bloms «Norges Statsforandring i 1814», S. 153 Noten.

Han skal være Forfatter af forskjellige offentlige Aktstykker og Kundgjørelser paa Embedsvegne, indførte i det af N. Wulfsberg udgivne Blad *Tiden* i 1814 (jfr. Venturinis «Russlands u. Deutschlands Befreiungs-Kriege» IV. 12—48).

I Historisk Tidsskrift (Kbhvn.), 3 R., VI. 285—298: Nogle samtidige Op- tegnelser af A. om Begivenhederne i Norge 1814. Meddelt af Fr. Schiern.

Breve fra ham til M. F. Irgens-Bergh, Chargé d'Affaires i Dresden, findes trykt i Breve fra Danske og Norske, udg. af L. Daae, S. 11—24. Disse Breve ere skrevne i Tidsrummet mellem 15 Febr. 1818—7 Juli 1827.

Aga, Johannes Johannessøn, hvis Slegt paa Spindesiden kan føres tilbage til Rustung-Ætten i det 15de og 16de Aarhundrede, er født

paa Gaarden Aga i Ullensvang den 25 Marts 1814. Hans Fader var Lensmand og Forligelseskommissær *Johannes Pedersen A.*; hans Moder hed *Guro Larsdatter*. Johannes A. blev opdragen i Forældrenes Hus uden nogen egentlig Skolegang, men han havde i Hjemmet saavel som ved Adgang til Provst N. Hertzbergs Bogsamling dog god Lejlighed til at tilfredsstille sin Læselyst. Yngst af syv Søskende blev han konfirmeret 1829. I 1840 kom han ind i Ullensvangs Formandskab, hvis Ordfører han blev 1844. I mere end en Menneskealder blev han staaende i dette kommunale Ombud, hvorhos han i Aarenes Løb har været valgt til Forligelseskommissær, Amtsrevisor, Medlem af Hereds- og Amtskommisjoner m. v. I 1857 valgtes han til 1ste Repræsentant paa Stortinget for søndre Bergenhus Amt, der gjenvalgte ham til Thingene 1859—60, 1862—63, 1865—66, 1868—69 og 1871—73. Paa Stortinget var han stadig Medlem af Protokolkomiteen, fra 1868 dens Sekretær, ligesom han i 1868 blev Medlem af Valgkomiteen. Paa det overordentlige Storting 1858 var han Medlem af den saakaldte Finantskomite og i 1864 af den Komite, der behandlede Feltregulativet. I 1860 var han Medlem af Kroningsdeputationen i Thronhjem. 1877 blev han af Kongen tildelt Medaljen «til Belønning for det norske Landbrug»; den Maade, hvorpaa denne Udmerkelse blev omtalt i en Artikel [af Storthingsmand Gaardbruger H. Løberg] i Bladet «Hardangeren» gav Anledning til Sagsanlæg mod Forf. for Majestætsforbrydelse.

* Novbr. 1842 *Guri Styrksdatter Kongsthun*.

Portræt m. biogr. Skitse i Norsk Folkeblad 1867, No. 28; i Skill. Mag. 1881, No. 3.

Slægttavler, væsentlig vedkommende Ullensvang. Samlede. Ullensvang (tr. i Bergen) 1878, 8. V. 1 Bl. 301 S.

Agathon, Paul, Pseudonym, se **Ellisabeth Schøyen**.

Agerup, Benedicte, f. Erbe, Søster af nedennævnte G. A. Erbe.

„*Spring*“. Originale Gaader. Trykt som Manuskript. Åra. 1878. 8. i Bl. 26 S.

I Ny illustreret Tidende har hun meddelt en Del versificerede Gaader, under Mærket *B. A.*

Ahlborn, Husflidsinstruktør i Stockholm, der i Aaret 1874 besøgte Kristiania, Fredrikshald og en Del andre norske Byer for at holde Foredrag over og meddele Undervisning i Husflid.

Den svenske Husflids nærværende Standpunkt og de Foranstaltninger, der ere trufne til dens videre Fremme. Foredrag, holdt i den norske Industriforening i Christiania den 20 Mai 1874. Tryk. 1874, tospaltet 4. 10 S. (Særskilt Aftryk af Morgenbladet).

I *Smaalenenes Amtstidende* har han oftere skrevet om *Susfids-Kulig-*
gender og andre bibørende Emner.

Albertsen, M. L., Pseudonym for **M. L. Rønne**; se denne.

Album, Morten Kirkgaard, Søn af Kjøbmand *Andreas Gar-*
mann A. og Hustru *Maren f. Kirkgaard*, er født i Drammen 2 Juli
1824 og blev 1842 Student med Laud. fra Drammens Skole. Efter det
følgende Aar at have taget anden Examen, opholdt han sig et Par Aar
dels i Drammen, dels paa Ringerike, hvor han underviste ved den der-
værende Realskole. I Septbr. 1848 tog han filologisk Embedsexamen
med Haud, og efter et Aars Tid at have vikarieret først ved Tønsbergs
Borger-skole, derpaa ved Drammens Latins-kole, blev han 17 Novbr. 1849
udnævnt til Adjunkt ved Laurviks Skole, der i sin omordnede Skikkelse
som kombineret Middel- og Realskole var begyndt sin Virksomhed 1
Septbr. 1849; den 27de Februar 1864 udnævntes han til Overlærer ved
Drammens Latin- og Realskole, hvilket Embede han tiltraadte ved Skole-
aarets Begyndelse s. A. Vinteren 1855—56 opholdt han sig i Udlandet,
fornemmelig i England og Skotland. Saavel i Laurvik som i Drammen
har han været Medlem af disse Byers Formand- og Repræsentantskab.

* 1854 *Anne Cathrine Elisabeth Capjon* (f. 1828), D. af Søren
C. og Petronelle Marie v. Cappelen Omsted.

Autobiogr. Notits i Program fra Drammens Skole 1867, S. 41.

Fortegnelse over Skolens [3: Drammens Latin- og Realskole:] Elever i
de halvhundrede Aar fra 14 Septbr. 1816 til 14 Sepbr. 1866. 8. LXXX S. [Med-
fulgte, heftet sammen med, Indbydelsesskrift til Hovedexamen i Drammens lærde og
Realskole i Juli 1867. Se nedenfor under S. S. Knutzen].

Alf Buestrøng, Pseudonym.

Smaa-Stubber [Polemiske Digte]. Tvedestand 1873. 8. 47 S. [Tillægs-
hefte til «Lærerstandens avis»].

Allum, Hans, blev født 1777 i Botne Prestegjeld nær ved Holme-
strand. I 1800 udgik han fra det daværende Skolelærer-Seminarium i
Tønsberg og blev Almuskolelærer i Holmestrand; 1806 blev han Klok-
ker i Skouger og var senere Privatlærer ved Arendal. Han døde 23
Mai 1848.

Jfr. Nationalbladet IV. 192; V. 9, 12, 40 og 110; (F. Bætzmann) Om Sprog-
bevægelsen i Norge (Kjøbh. 1867), S. 19; Joh. Storm: «Det norske Maalstræv» i
Nord. Tidsskrift, utg. af Letterstedtska Föreningen, 1878, S. 420—21.

Antikritisk Bidrag eller Strøtanke over Hr. Procurator Debes's Critiske
Bemærkninger, forsaavidt deri er talt om Bønderfolk, Seminarister og dermed for-
bundne Gjenstande. Tryk. 1809. 8.

Gjæringen eller Alvor og Skjemt. Et Digt. Drammen 1817. 8. 16 S. (Num. i Nationalbl. VI. 129—42 og 153—59 af S. t. A. Paa denne og andre Kritikker svarede Allum i s. Bl. VII. 161—71).

Sandsigelse eller Alvor og Skjemt No. 2. Drammen 1817. 8. 16 S.
Manifest eller Hjelvedsbrev, et Circulaire fra Fanden, fundet og til Trykken leveret af Halbjørn. Drammen 1818. 8. 16 S.

Et lidet Offer paa Skrivefrihedens Alter, eller den i sin Kredt behendte Trykkefrihedsjag imod Klokkeren i Stouge. Drammen 1823. 8. 132 S.

Kongsberg eller Norges Sølvværk, et Iyrlig, beskrivende Digt i fem Sange. Med Anhang af historisk-kritiske og physikaliske Anmærkninger. Chra. 1828. 8. V. 124 S. (Jfr. Ngl. 1828 No. 196 af J. Chr. Berg ang. Allums Udfald mod R. Th. Brännich).

Fortsatte, frimodige Bemærkninger over Sølvværket Kongsberg; med Svar til den nævnte Anmelder af mit Skift: Kongsberg eller Norges Sølvværk. Første Bilag til Digtets Anhang. Chra. 1828. 8. 24 S. (jfr. Næste Skilderi 1830, No. 26, 28, 38, 39 [af Allum] og 30—31 af Prof. Esmark).

Provindsjaden, eller den lille Reiselabyrinth i Hækerub. Et natmuntret Lusedigt i firti og otte Aphorismer. Chra. 1831. 8. 118 S.

Fornuftpersen, eller Rundtur paa Philosophien, et theosophisk Læredigt af Fjnderen til Lucifers Manifest, Halbjørn Justesen. Kbhvn. 1832. 8. (Jfr. Allums Dplysninger i Ngl. 1834 No. 195 og under Betjendtgjørelser i No. 199).

Den norske Hunsmoder i sit Kjøkken og Spisestue, eller Norsk Huns-holdningsbog i alfabetaisk Orden paa Vers. Chra. 1833. 8. IV. 68 S. (Hovedsagelig af Allum; for en Trebiedel af H. Hanson og en Løitnant Hagerup).

Broder Ebben i Fødelandet, eller Amerikareisen. Norsk-patriotisk, statsmoralisk Skuespil i fire Akter. Chra. 1839. 8. 130 S.

De to syngende Værter, Farce eller Lærspil i to Optrin. Chra. 1839. 8. 16 S.

J. Folkevise og Stev (udg. af J. Roe, Kra. 1840), S. 52—65: Fjre Viser [tidligere særskilt trykte dels i Jarlsbergs, dels i Ekers Dialekt. Disse Viser, der er gjengivet efter Forfatterens Haandskrift i nævnte Samlings 3die Udgave ved Hans Rofs (Chra. 1869), S. 25—37, er de bekjendte: 1) Jæ Ru au ha Post t'aa gifta mei, Jan; 2) Naa Jenta bare er konsermera; 3) Elle Rørfoll har saa mæ aa si, Jan; 4) De 'erute græt for rætti Rjær't aa saa, Di. — Saavel før som efter Offentliggjørelsen i den her nævnte Samling har disse Viser Gang paa Gang været udgivet særskilt blandt Gadevise-Literatur, fornemmelig i Kristiania og andre af Østlandets Byer. I Albrechtsens Bisesamling paa Univ. Bibl. findes bl. a. en Udgave af No. 3 fra 1845 og af No. 1 fra 1846. Jfr. en Anmeldelse i Tidsskr. f. Lit. og Kritik, Kbhvn. 1840, og Ny Hermoder II. S. 5.]

Bidrag af ham paa Vers og i Prosa findes i Norges Minerva af Morgenstjerne H. 1 og 3 (otte Smaadigte); i Nationalbladet IV—VII (Digte) og i IV. S. 94, 110, 124 (cfr. V. 9 og 110) V. 28, VI. 230, VII. 11 (prosaiske Stykker); i Drammens Tidende, især i Aarene 1816—28, da han dels var Medarbejder, dels (i nogle Maaned) Redaktør af Bladet; i Statsborgeren og i Maanedsskriftet Iduna.

Han efterlod sig i Haandskrift forskellige poetiske Arbejder. I August 1841 foretog han i Badesalonen paa Eidsvold et Heltedigt i 8 Sange ved Navn «Satan»;

men «Tilhørerne flygtede næsten alle ud af Salen, før Hr. A. var færdig med sin første Sang». (Ny Hermoder, II. H. 10).

Amberg, Herman, blev født 20 Maj 1754 i Helsingør, hvor Faderen *Lars A.*, en Gudbrandsdøl, var Guldsmed; Moderen hed *Anne Elisabeth Wallbom*. 1772 (ikke 1775) blev han Student fra Helsingørs Skole, fik 1787 Ansættelse som Femtelektiehører ved Kristiania Cathedral-skole, hvor han 1799 blev Overlærer, da Skolen ved Rektor (senere Statsraad) N. Treschows Bestræbelser fik en forandret Organisation. 19 Septbr. 1806 blev han udnævnt til Rektor i Kristianssand, fra hvilket Embede han tog Afsked 1825. Han levede forøvrigt i Kristianssand til sin Død 23 Decbr. 1837.

* 1798 *Marthe Bonsach* (f. 1758).

Jfr. Hædersminde fra Aaret 1825 for en fratrædende Lærer, saml. af taknemlige Disciple. Chr.sand 1828. 8. m. A.'s Portræt; Dagen 1825, No. 182; Mgb. 1838, No. 52 [Mindedigt over A. af C. D. U. Foltmar]; Erslevs Forf. Lex. I. 14 og Suppl. I. 16; N. C. Østs «Materialier», Sp. 1047; Pavels Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 462; Fru Dunksers «Gamle Dage», S. 69 og 126—27; L. Daaes «Det gamle Christiania», S. 274; A. Munchs «Barndoms- og Ungdoms-Minder», S. 128—30 og 146—49; Hist. Tidsskr. (Kra.), 2 R., III. 74; N. M. Petersens Bidrag t. d. d. Lit. Hist. (se Reg.); F. E. Hundrups Biogr. Efterr. om phil. Kand., H. 2, S. 2.

Meget, til Bedste for Opdragelse og Underviisning, beghndt med Lidet, og under gubdommelig Betsignelse beundringsværdigen fremmet ved Aug. Herm. Francks kristelige Ridtjærheb. Et Jubel-Minde fra sidst afvigte Aarhundrede. [Indbydelseskrift til Reformationseften] Chr.sand. 1817. 4. 12 S.

Absolvitur translata e Germanico disputatio Garviana «De amore inimicis præstando». Christianssand 1824. Fol. 4 S.

Discedenti in academiam filio præcipiens idonea pater, d. e.: En Faders belærende Afsked fra sin til Akademiet gaende Søn [etc.] (Oversættelse, paa Latin og Norsk, efter C. F. Gellert). Chr.sand 1826. 8. XV. 47 S.

Før 1814 udgav han:

Willots Verdens Historie ved Christiani. Overf. 3—5 Del. Kbhvn. 1782. 8.

Flere Skoleprogrammer, hvoriblandt Nyerup og Erslev nævner følgende: Om de lærde Sprogs Vigtighed i Opdragelsen. Chra. 1802. 4. (indf. i Minerva 1803. I. 35—48). — De vocabulorum latinæ præcipuæ linguæ accurate intelligendorum difficultate. Chr.sandi 1807. 8. (anm. i Engelstofts Annal. 1810. I. 114). — De habitu Christiansandiz ad scholam literariam. ib. 1808. 4. (anm. samst. 1810, I. 107—115). — In veterum literarum disciplina esse præsidium vernaculæ exercendæ excolendæque. ib. 1809, fol. (anm. samst. 308—310).

Han havde betydelig Del i Broderen H. C. Ambergs Tydsk-dansk og Dansk-tydsk Ordbog I—III. Kbhv. 1797—1810, hvilket Lexikon har gaaet under Badens Navn, idet nemlig Forf. var anonym, mens Prof. J. Baden under sit Navn skrev en Fortale til 1ste Del ang. det tyske Sprogs og den tyske Literaturs Værd for Danske.

— Ligeledes havde han Andel i J. Badens latinsk-danske Lexikon, hvormed nærmere Oplysninger findes i Minerva 1786. II. 238.

Nogle Breve fra Amberg [til Thorkelin og J. Chr. Berg, skrevne i Tidsrummet mellem 31 Decbr. 1796 og 9 Januar 1803] har Dr. L. Daae ladet trykke i Ill. Nyhedsblad 1860, No. 1.

Amble, Ole, efterfølgendes Søn, er født 17 August 1820, tog i Juli 1842 norsk-juridisk Examen og fik samme Aar Ansættelse paa et Sorenskriverkontor. 1845 blev han autoriseret som Sorenskriverfuldmægtig, fik 1854 Autorisation som Underretssagfører i søndre Bergenhus og 1859 som Overretssagfører i Nordlands Amt. 13 Septbr. 1876 udnævntes han til Foged i søndre Helgeland.

* *Ida Thomine Frederikke Hansen* (f. 24 Febr. 1827), D. af Prokurator Frederik Christian H. og Albine Elise Fougner.

Udlaft til Lov, indeholdende Tillæg til og Forandringer i Lov af 28de Maj 1857 angaaende Løstfiskerierne i Nordlands Amt og Senjens og Tromsø Fogderi. Bods 1868. 20 S. 4. (Udlaftet er affattet af A. som Medlem af en af Nordlands Amtsformandskab under 19 Juli 1866 nedsat Kommission, jfr. Aftenbl. 1868 No. 204; samt No. 207 fg af D. N. Søberg).

J Aftenbl. 1856, No. 164: Om den nye Lov ang. Løstfiskeriet.

Amble, Thomas Olsen, en Bergenser af Fødsel, der efter først at have tjent som Underofficier og senere som Lærer, dels i Kristiania, dels i Drammen, i 1820 blev ansat som Klokker og Skolelærer i Oslo, i hvilken Stilling han døde 10 Oktober 1822, 44 Aar gammel. Efter en af ham i Januar 1821 udstedt Opfordring stiftedes «Kristiania Skolelærerforening», saavidt vides det første Selskab af denne Art i vort Land.

* *Rønnov Eriksdatter*.

Jfr. Den norske Folkeskole II. 237—39 af B. Svendsen.

Havehaandbog for norske Bønder, indeholdende en Anviisning til Frugttræers Dyrkning, saavel som de for en Bondehuusholdning meest uundværlige Kjællerbæger, samt Humlens Dyrkning. Samlet og udgivet, deels efter egen Erfaring, deels af andre Skrifter. Chr. sand 1816. 8. VIII. 88 S.

Amdal, Paul.

Om Stamhed og dens Helbredelse. Et Foredrag. Thjem. 1878. 12. 49 S.

Amlie, P., Kjøbmand i Haugesund.

Betragtninger over Forskjellen imellem den nyevangeliske Rosenianiske Lære, som hans Venner bekjender sig til, og den evangelisk-lutheriske Lære, som S. N. Hauges Venner bekjender sig til, samt med Ebr. 13, 7 for Die. En kort Beskrivelse over Johan Arndts og Hans Nielsen Hauges Død og i Henhold til Matth. 7, 7, og Ap. Gj. 10, 4. En sand Beretning om Johan Arndts Paradises Urte-Gaard, som tvende Gange har været i Jiden, uden at fortæres af Luerne. Kra. 1876. 8. 144 S.

Af Indledningen til dette Skrift sees, at Forf. tidligere, formentlig i Aaret 1872 eller 1873, har udgivet et Skrift med Titlen: „Nogle Ord om de nye og gamle Arbejdere i Herrens Svingaard“, der er bleven anmeldt bl. a. i «Fædrelandet» 1873 af F. S. og i L. Oftedahls «Bibelbudet» 1873, No. 50.

Amundsen, Ingebrigt.

Sjendtmændens Kurser mellem Bergen og Barbo. Bergen 1865. 8. —
Tredie Oplag ib. 1867. 8. 8 S. + 1 Bl. — Fjerde Oplag ib. 1880. 8. 8 S.

Amundsen, Isak, er født i Skien 1833 og siden 1863 Bestyrer af en Pigeskole i Kristiania.

Udvalg af Psalmer til Luthers Katechismus, især for Almskolen. Chra. 1863. 16. 95 S. (Ann. af B. i Luth. Kirketid. III. 29, hvortil Bemærkninger af Amundsen i f. Bd. S. 108 fg.)

Udvalgte Psalmer for Skolen og Hjemmet. Chra. 1863. 16. VIII. 168 S. (Ann. i N. Kirketid. 1863, 173 fg.; Aftbl. 1863, No. 67).

Hus-Psalmebog til Brug ved Bibelesninger, Missionsmøder og huslig Andagt; med historisk Udsigt over den christne Kirkes Psalmebigtning. Chra. 1864. 12. XII. 384 og 48 S. (Ann. af —x i Luth. Kirketid. IV. 31 fg.)

Psalmer og aandelige Sange for Børn. En liden Julegave til de Smaa. Chra. 1864. 16. 32 S. — [Ny Udgave, ib. 1871. 16. 32 S.] (Begge anonyme.)

Andersen A., var, da han udgav nedennævnte Skrift, Lærer ved Porsgrunds Sømandsskole.

Beilebning til at besvare de mundtlige Spørgsmaal i Navigation, som fordres befjendte ved en almindelig Styrmændsegamen. Skien 1856. 8. 30 S.

Andersen, Axel, Søn af Bødker *Christian A.* og *Johanne Marie f. Becker*, er født i Staværn 22 August 1846 og blev Student med Laud. fra Nissens Skole 1864. Han tog filologisk Embedsexamen med samme Karakter 1871 og udnævntes, efter en Tid at have været ansat som Klasselærer, til Adjunkt ved Kathedralskolen i Kristiania 7 August 1876.

Latinsk Læsebog for Middelskolen. Af A. A. og M. Gjør. Chra. 1875. 8. 3 Bl. 136 S. (Ny Udgave under Pressen).

Latinske Stiløvelser for Middelskolen og Gymnasiet. Af A. A. og M. Gjør. Kra. 1877. 8. 4 Bl. 206 S.

Andersen, A. G.

Praktisk Tabel for Reduction af Pund Sterling, Francs, Reichsmark og holl. Gyldent til Kronemynt efter ca. 60 forskellige Courser af hver Myntsort. Porsgrund 1879. 8. 56 S.

Andersen, A. O.

Efterretninger for Søfarende. Samlede og udgivne af E. Brønlund og A. O. A., Bd. I—II. H. 1. Arendal 1863—64. 8. I. 1. 2 Bl. 123 S. I. 2. 212 S. II. 1. 112 S.

Andersen, C., død 1875 som Lærer ved den Biermann'ske Skole i Kristiania.

Tropstadbuisjen. Original Fortælling, grundet paa en virkelig Tildragelse. Kxa. 1873 8. 68 S.

Andersen, Chr.

Fragttabel over Forholdet mellem Christiania, Drammens Battens og Petersburger Standard, tilligemed Sammenligning i Esterling, Francs og Gulden. Udarbejdet. Drammen (u. A.) 1 Bl. i Folio.

Forholdstabel over Prisen paa skaaren Last i Francs pr metrisk Fod ansat til Pris i Estrl. pr. 1440 engelske Fod og i Bco., ligeledes pr. 1440 engelske Fod. samt i holl. Gulden pr. 100 amsterdammer Fod. Chra. (u. A.) 1 Blad i Folio.

Tabellarisk Priis- og Fragtfortegnelse over 2½" 6¼" Battens for Salg til England med og uden Fradrag af Fragt for 2520 og 1440 løb. Fod. Udarbejdet. Drammen (u. A.) 1 Blad i Folio.

Andersen, Edvard.

Det practiske Seilmageri, udarbejdet. Med fire lith. Plancher. Chra. 1870. 4. VIII. 60 S.

Andersen, Ernst Pøtter, Søn af Bogbinder *Lars A.* († 1836) og *Anne Malene Dahl* († 1860), blev født i Bergen 17 Septbr. 1829, lærte sin Faders Haandværk og bosatte sig i Slutningen af 50-Aarene i sin Fødeby som Bogbinder og Ejer af et lidet Lejebibliothek, hvorhos han ved Siden deraf drev i beskeden Maalestok et Slags antikvarisk Boghandel. Han døde i Bergen 13 Mai 1870.

* 1861 *Anne Martine Berentsdatter.*

Ny miniature Bisebog. Udgivet og forlagt. Bergen 1856. 16. 82 S. (Alt heri er af A.)

Den muntre Esqut. Norfomme Smandsfange og Eventyr af Peter. ih. eod. 12. 24 S.

Fortællinger og Genre-Billeder. Af Ernst. Bergen 1857. 16. 96 S.

[Syttent Biser. Bergen 1866. 8. Uden særskilt Titelblad eller Angivelse af Tryksted og Aarstal. 8 af Biserne er forfattet af A.]

3 Familievennen (Bergen) 1858, No. 12: Den Saubittige (Digt).

Desuden findes af ham forskellige særskilt trykte (anonyme) Lejlighedsvers, Gadeviser m. v. Utrykt (og uopført?) blev et originalt Lystspil af ham: «Styrmanden i Land», der i 185° blev indsendt til Kristiania norske Theater.

Andersen, Johan Bernhard, født 15 Januar 1834, var i flere Aar Bogtrykker paa Stenkjær, hvor han døde 11 Juni 1878. Venner og Medborgere rejste ham paa hans Grav en Mindestøtte, der afsløredes 13 Maj 1880.

Han var, mere han boede paa Stenkjær, Ejer og Redaktør af «Indherreds-Posten».

Andersen, Jon Olivius, Søn af Provst og Sogneprest til Vang (Hedemarken) *Even A.* († 6 Maj 1841) og *Johanne Stenersen*, er født paa Næs Prestegaard paa Hedemarken 15 Maj 1824, tog i Januar 1843 Præliminærexamen med anden Karakter og blev i Marts 1849 medicinsk Examinat med samme Karakter. Til Marts 1850 var han derefter Kandidat paa Rigshospitalet, nedsatte sig i Begyndelsen af 1851 som praktiserende Læge i nordre Fron, flyttede i 1854 derfra til Gausdal, hvor han var ansat som Fattiglæge, indtil han 22 Marts 1858 udnævntes til Distriktslæge i Tinn, hvorfra han 16 Januar 1864 forflyttedes til Saudlands Distrikt.

* *Petrine Sophie Lidemark* (f. i Kristiania, Maj 1816), D. af Kjøbmand Peder L. og Anne Elisabeth Clausen

Jfr. Kiser: Norges Læger, 3 fg. i

I Norsk Mag. for Lægevid. 2 R. VIII. 720—726: Et Tilfælde af Bækkenforsnevring. — IX. 17—24: *Vulnus punctum penetrans abdominis et vulnus penetrans genu.*

Andersen, Marie Christine, Søster af nedennævnte Oscar Andersen Dietz og Datter af Grosserer paa Fredrikshald, Exam. jur. *Christian A.* og *Maren Sofie Johannesen*, er fød paa Fredrikshald 19 Februar 1837.

Tre Fortællinger: Fr. hald 1878. S. 1 Bl. 290 C.

Dels anonymt, dels under forskellige Mærker: *M—n*, *Marie — n* o. fl. har hun leveret, især novellistiske og skjønliterære Bidrag til Blade og Tidsskrifter. Heraf merkes:

3 Fre drilshalds Tilskuer 185°: Tabt og fundet, Novelle af en Dame.

3 Underholdningsblad fra den nyere Skjønliteratur (red. af Andstør Carl Dahl), 1859: Guldklumpen paa Ode:snæs, original Novelle. — 3 Merg. 1860: Kongens Arming, Novelle.

3 Norsk Folkeblad 1867, No. 28: En Udflygt til Landet. [Rejseindbring fra Wermland].

J Norden, udg. af J. Sieblein, Bd. V. 74—94: *Sindoff, en Fortælling efter Birteligheden.*

J Nyebladet 1868, No. 189: *Strømfæd Saltjøbad, Skitse. 5 Spalter.*

Andersen, Oscar, se Oscar Andersen Dietz.

Andersen, Peder, Skibsfører, boende paa Hesnæsø pr. Grimstad.

Haandbog i det praktiske Sømandsjob. Med Plader og Tabeller. Chra. 1867. 8. 258 S. m. 9 litg. Pl. — 2det Dølag ib. 1878. 8. 265 S. (Begge Udgaver anonyme).

Andersen, Severin Christian, Søn af Kjøbmænd og Skibredere *Torres A.* († 1849) og *Margarethe Røer* († 1860), er født i Arendal 12 Decbr. 1817. Efterat have gennemgaaet Arendals Middelskole og Realskole uddannedes han 1833—34 videre paa Handelsinstituttet i Lübeck; efter Hjemkomsten derfra fik han i 1836 Ansættelse paa et Handelskontor i Kristiania, hvor han 1845 selv etablerede sig. 1849 udnævntes han til dansk Konsul og 1869 til Generalkonsul. Han har været Medlem af en i 1858 af Finantsdepartementet oprettet Kommissjon til Udlaan af ved midlertidig Kredit i London erhvervede Midler, i flere Aar af Børs- og Handelskomiteen i Kristiania og siden 1848 af Direktionen for Statslaanene; han er tillige Medlem af Repræsentantskabet i Selskabet for Norges Vel. Han underhandlede om og afsluttede med Finantsdepartementet de store Statslaan (med Hambro & Søn i London) af 1876 og 1880. R. D. O. (1859), K.² D. O. (1878).

* 26 Septbr. 1846 *Charlotte Louise Kraft* (f. 8 August 1822), D. af nedennævnte Sorenskriver Jens Edvard Kraft og Henriette Rosenkilde.

Aperçu des emprunts d'état et des finances du Royaume de Norvège. Chra. 1875. 8. [Trykt som Manuskript. Anm. i *Economist* 4 Novbr. 1876]. — 2me éd. augmentée. Chra. 1880. 8. 25 pp. [Tr. som Manusk. Anm. i *Messenger de Paris* 24 April 1880].

J Morgenbladet 1871, Oktober: *Om en norsk Thinglæsningstidende.* — 1878, Februar: *Om Klagerne over Bankbestyrelsen i Throndhjem.* — Forøvrigt har han ogsaa frebet en Del andre Opfatier i dette Blad angaaende Handelsanliggender.

Andersen, Victor Christian Hjort, Søn af Orlogsprovst, den Gang Sogneprest til Næs, senere til Vang *Even A.* († 6 Maj 1841) og *Johanne Stenersen*, († 26 Febr. 1849), er født i Næs Prestegjeld paa Hedemarken 7 Septbr. 1825, blev Student med Haud fra Overlærer Møllers Institut i 1841 og filologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1847; i Juni 1850 tog han tillige theologisk Embedsexamen med Haud.

Blev 14 August 1851 konstitueret og 23 Marts 1852 virkelig Adjunkt ved Fredrikshalds lærde og Realskole, hvor han 13 December 1862 udnævntes til Overlærer. Han har fra 1859—73 og fra 1877 til nu været Medlem af Fredrikshalds Almuskolekommission.

* *Caroline Theodora Jacobine Frølich* (f. 9 April 1837), D. af Rektor Jens Lyster F. og Annie Gunhilde f. Dahl.

I Indbydelsesskrift fra Fredrikshalds Skole 1865, S. 63—105: Forfølgelse over Skolens Bogsamling. — I samme for 1874, S. 109—125: Skoleefterretninger for Aarene 1870—74.

Anderson, Johan, blev født i Sverige 13 Maj 1793, opholdt sig fra 1820 som Skolelærer i Bergen, hvor han oprettede en Borger- og Handelsskole, der bestod til ud i 50-Aarene under Navn af «det Andersonske Institut». Han døde i Bergen 11 Marts 1833.

Værebog i Arithmetik og Algebra til Brug for dem, der ville lære sig selv at regne. Bergen 1833.

Anderson, Johan August, foregaaendes Søn, Almuskolelærer og Skrivelærer i Bergen.

Han har udgivet og tildels omarbejdet og forøget *H. J. Grøgaard's ABC-Bog*. Med et Udtag af „Skolelærerforeningens ABC“. 7de Oplag. Bergen 1854 12. 52 S. — 8de Udg. ib. 1859 12. 48 S. — 10de Opl. ib. 1872. 12. 40 S.

Latinske Forskrifter. 1ste Kursus. For Begyndere. 2det Oplag. Bergen 1872. obl. 8. 12 Bl. — 2det Kursus. 2det Oplag ib. 1874 obl. 8. 12 Bl.

Anderson, Niels Anton, blev født 25 Oktober 1782 i Kristianssand, hvor Faderen *Nils A.* var Overtoldbetjent; hans Moder hed *Anne Cathrine Holm*. Han tog 1800 Examen artium ved sin Fødebys Skole, var siden Kontorist i Kjøbenhavn, kom tilbage til Norge og blev i Juni 1808 adjungeret Faderen samt udnævntes 1816 til Overtoldbetjent i Kristianssand, hvor han døde 15 Juli 1824.

* *Inger Marie Salvesen* (f. 1798), D. af Kjøbmand Ole S. i Mandal.

Festdagsmindet. Efterspil i een Akt. Chr.sand 1818. 8. 28 S.

Hæderbågen, et Drama. Chr.sand 1810. 8. 20 S.

Han skrev forskellige Festsange, Forspil, Efterspil og Lejlighedsdigte, der tildels er trykt. [Jfr. «Chr.sands Adressecontors Efterretn.» 1819, No. 21—24].

Anderssen, Anders Christian, Søn af Lensmand i Id *Hans A.* og *Anne Andersdatter* (f. 1788, † 1862), er født 4 Januar 1811, blev Student fra Fredrikshalds Skole 1829 og theologisk Kandidat 1836

med Laud til alle Examinere. I 1837 blev han pers. Kapellan hos Sogneprest Ad. Weisser til Berg i Borgesyssel, udnævntes 29 Okt. 1845 til Sogneprest til Rendalen, 30 Decbr. 1850 til Sogneprest i Porsgrund og 8 Juni 1858 til res. Kap. ved Trefoldighedskirken i Kristiania, fra hvilket Embede han søgte og erholdt Afsked i 1879.

* 28 Februar 1841 *Bolette Oline Christine Selmer* (f. i Kbhvn. 28 Februar 1812), Søster af Statsminister S. og Datter af Kjøbmand paa Fredrikshald Johan Christian (Pederssøn) S. og Johanne Ditlevine Mikea Vibe.

Jfr. Stamtavle over de norske forgreninger af slekten Selmer (Kbh. 1864), S. 18; Biogr. Efterr. om Elever paa Fredrikshalds Skole af M. Arnesen, S. 5.

Om Barnebaaben. Et Foredrag. Porsgrund 1856. 8. 24 S.

3 Prædikener af norske Geistlige (1856), II. 154—61. Prædiken paa 16 Søndag efter Tref.; S. 184—98: Prædiken paa 20 Søndag efter Tref.

Han har skrevet Forord til «Mindeblade til mine elskede Børn» af M. B. Chra. 1862.

Anderssen, Joakim, Søn af Kjøbmand *Førgen A.* og *Dorthea f. Rybdahl*, er født i Aalesund 14 December 1829, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1848 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1854. Han tog 1858 Bevilling som Sagfører i Aalesund, men denne har han saagodtsom ikke benyttet, da han snart gik over til Handelen og det praktiske Liv. For Tiden er han administrerende Direktør i Aalesunds Sparebank og dansk Vicekonsul. I flere Aar har han været Medlem af Formandskabet i Aalesund samt overdraget andre af Byens kommunale Tillidshverv. I 1876 var han Jurymand i Fiskeriafdelingen ved den internationale Verdensudstilling i Filadelfia. Han er Formand i Aalesunds Filial af «Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme».

* *Charlotte Amalie Bull*, D. af forhenv. Toldkasserer i Aalesund Jens Lemvig B. og Pauline f. Mürer.

Beretning om Fiskeriafdelingen ved Verdensudstillingen i Philadelphia i 1876 tilligemed en kort, sammenlignende Fremstilling af Fiskerierne og Fiskeriforholdene i Nordamerika, Nova Scotia og New Foundland. Aalesund 1877. 8. 51 S.

Han har af og til leveret Bidrag til sin Samtids Dagspresse om forskellige Spørgsmaal, navnlig til Aalesunds Blade om Fiskeriforhold. I Dagbladet for 1879, ligesom i de nævnte lokale Blade, findes et Par Artikler af ham om den den Gang i Aalesund formentlig iagttagne Søorm.

Andreasen, Christian, blev født af norske Forældre (fra Karlso) 19 Jan. 1828 og besøgte omkring 1845 et Aars Tid Tromsø Seminarium, hvor imidlertid hans økonomiske Kaar ikke tillod ham at opholde sig saa længe, at han kunde underkaste sig Afgangsexamen. Efter Hjem-

komsten fra Seminariet blev han ansat som Omgangskolelærer i Næsseby og senere fast ansat som Lærer og Kirkesanger sammesteds. I 1859 blev han beskikket til Lensmand i Polmak og flyttede 1876 i samme Egen- skab tilbage til Næsseby. Han var begge Steder betroet Bygdens kom- munale Tillidshverv (Ordfører, Forligelseskommissær og Valgmand) og var Medlem af de kgl. Kommissjoner ang. Ordningen af Forholdet mellem Flytlapperne og de fastboende (1875) samt ang. Jordforholdene i Tanen (1878). Som Suppleant for Finmarkens Amt mødte han paa Stortinget 1878—79 og var valgt til 1ste Repræsentant for Valgperioden 1880—82, men døde inden Stortingets Sammentræde i Vadsø 15 Oktober 1879.

* 1854 *Kirstine Olsen* (f. 1819, † 1875).

Han var den anonyme Udgiver og Redaktør af *Mistalagje* (Fortælleren), et Blad paa Lappisk, som udkom paa Vadsø med et Numer maanedlig i lidet, tospaltet Kvartformat fra April 1873. Bladets Formaal var «at bidrage til Oplysningens Fremme blandt Fin- nerne ved at tiltale dem i deres eget Tungemaal, der antages at være det naturligste Middel og den sikreste Maade, hvorved disse vore oplysningsfattige Brødre kan delagtig- gjøres i Oplysningens Goder». A. skrev paa et Par Stykker nær alt i dette Blad, hvoraft der udkom mindst Aarg. 1—3, No. 9 eller ialt 33 Numer fra April 1873 til Septbr. 1875. Komplette Exemplarer af Bladet hører nu til de literære Sjældenheder.

Han har oversat flere norske Arbejder paa Lappisk, bl. a. N. W. Lunde- qvists «Haandbog i Jordbruget» (*Sivtgassem birra Sameednamest* Kra. 1864. 8. 40 S.) og T. C. Bernhofts «Følg Jesus!»

Andresen, Carl Ferdinand, Søn af Grosserer, Konsul *Nicolai A.* († 1861, Storthingsmand fra Kristiania 1818 og 1824) og *Engel Jo- hanne Christiane Reichborn* († 1826), er født i Kristiania 24 Juni 1824, blev 1841 Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut og tog 1846 mineralogisk Embedsexamen med Laud. 1849 blev han ansat som Aspirant ved Kongsbergs Sølvverk og 1850—53 var han ansat dels som Einfahrer, dels som konst. Bergmester sammesteds. Omkring 1 Aar var han derefter Geschworne i nordentjeldske Bergdistrikt og i omkring 2½ Aar Hytteskriver ved Kongsbergs Sølvverk. Han var derefter Bestyrer af det private Interessentskab «Vinoren Sølvverks» Bergverksdrift fra dets Oprettelse i Slutningen af 1856 til Udgangen af 1866. 30 Decbr. 1865 udnævntes han til Geschworne i østre søndenfjeldske Distrikt, blev derhos 1866 tredie Medlem af Kongsbergs Sølvverks Direktion og har siden 3 Juli 1869 været første eller administrerende Direktør ved Sølvverket. Siden 1863 har han været Medlem af Direktionen for Kongsbergs offent- lige Fattigvæsen. Han har været Medlem af flere kgl. Kommissjoner, saaledes af Kommissjonen ang. Kongsbergs Sølvverk i Anledning af Spørgsmaalet om Haus Sachsen Grubes Gjenoptagelse (1865), af Kom- missjonen ang. Forandring i Penge-, Mynt- og Banklovgivningen (1872) og af Kommissjonen ang. Forandring i Bergverkslovgivningen (1875, dens

Formand). Paa Kongsberg har han bl. a. været Medlem af Formandskabet 1865—66, det ene Aar som dets Ordfører. I Valgperioden 1871—73 var han Kongsbergs Repræsentant paa Stortinget og paa Thinget 1881 møder han som Suppleant, da Repræsentanten, Oberstløjtnant Landmark, er afgaaet ved Døden. R. St. O. O. (1877).

* *Karen Dorothea Nielsen* (f. 1832), D. af Sorenskriver Johan Carl N. († 1865) og Wilhelmine Charlotte Margrethe Colbjørnsen († 1879).

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 10de Møde (i Kra. 1868), S. 558—571. Om Gangformationer ved Kongsberg [hvori paavises, at der er en ældre sølvførende og en yngre, ikke sølvførende Gangformation. Afhandlingen er omhandlet i *Annales des mines* 1877 i en Afhdlg. om Kongsbergs Sølvverk af G. Rolland].

‡ *Storthings-Forhandlinger* — foruden siden 1869 de aarlige Driftsberetninger om Kongsbergs Sølvverk, afgivne af A. i Forening med hans to Kolleger i Direktionen — 1854, II, S. No. 5, S. 78—92. Betænkning afgivet i 1851 ang. Indstilling fra den lgl. Kommissjon af 14 Februar 1851, til Befaling af Kongsbergs Sølvverk, dens Affnit „Grubedriften“ og „Driftens Udvidelse og Christians Stoll“. [A. S. Betænkning blev lagt til Grund for Stortingets Beslutninger i Anledning af den i 1859 foretagne Stansning af Christians Stolls Drift fra Fondalen, som i nogle Aar havde været ført i Henhold til Kommissjonsindstillingen af 1851. Jfr. Stth. Forh. 1859—60, VII, S. 218]. — 1865—66, IV, S. No. 20: Betænkning fra den lgl. Kommissjon af 10de Juli 1865 ang. Hans Sachsens Grubes Gjenoptagelse. — 1880, III, O. No. 28, Bilag: Indstilling angaaende Forandring i Bergverkslovgivningen, afgiven i Forening med de to andre Medlemmer, H. B. Gjerp og B. Dvale, af den lgl. Kommissjon af 25 Novbr. 1875.

Som Bestyrer af Anlægget udgav han særskilt trykte Aarlige Driftsberetninger om Vinoren Sølvverk 1858—67, hvoraf Uddrag findes meddelt i Morgenbladet hvert Aar i Begyndelsen af Juli Maaned.

‡ *Morgenbladet* 1866, No. 146: Om Ulykkestilfælde i Gruber [jfr. No. 138 og 148].

Andresen, Emil Johannes Gamborg, Søn af Fabrikbestyrer A. i Kristiania og dennes Hustru, en Gaardmandsdatter fra Gudbrandsdalen — begge Forældrene ere døde — er født i Kristiania 19 Marts 1846. Forældrene havde ønsket, at han skulde gaa den studerende Vej, men efterat han havde gennemgaaet Kristiania Borger- og Realskole, blev han, fornemmelig efter Tilskyndelse af sin Sproglærer, A. D. Messøll, og af Hensyn til sine musikalske Interesser anbragt ved Brødrene Hals's Forretning, der beskæftigede ham i 15 Aar. I 1872 foretog han som dette Firmas Repræsentant en Rejse til den permanente Kunst- og Industri-Udstilling i South Kensington Museet, paa hvilken Rejse han benyttede Opholdet i Kjøbenhavn, Hamburg og London til at gjøre Studier i disse Stæders Fabrikliv, Museer og sociale Forhold m. v. Høsten 1876 modtog han en Ansættelse som Sekretær ved de den Gang forenede norsk-svenske

og danske Konsulater i Cadiz, hvilken Stilling han fremdeles beklæder, idet han oftere i Vakancer har fungeret som tjenstgjørende Konsul og derhos omtrent lige siden sin Ankomst til Spanien har arbejdet i spanske Blade og Tidsskrifter for at fremme dette Lands Kjendskab til norske og i det hele nordiske Forhold paa de forskjelligste Omraader, bl. a. ogsaa ved at introducere norske Tonedigteres Arbejder i spanske Koncertsale eller musikalske Selskaber. Han er Medlem af *La Sociedad económica gaditana de amigos del pais*, valgtes i 1879 til Jurymand ved Kunst- og Industriudstillingen i Cadiz og blev 20 Decbr. 1880 udnævnt til Ridder af Isabella den katholskes Orden.

Excursiones sobre terrenos económicos. Un bosquejo. Cadiz 1880 8. 87, S. [Habitationskrift for hans Optagelse i ovennævnte Selskab. Anm. i flere norske, svenske og danske Blade i Februar 1881].

El metodo ortopedico, como se practica en el instituto del Dr. A. Tidemand 8. 14 S. [Overs. fra Fransk, med indledende Forord om Familien Tidemand af Oversæteren og trykt som Supplement til Don Cayetano del Foros Tidsskrif «*La Cronica oftalmologica*»].

I Spaniens periodiske Presse har han offentliggjort en Mængde Artikler, dels originale, dels Oversættelser eller Referater fra nordiske Sprog. De betydeligste af disse Bidrag anføres her:

I *El Cadix* 1878, No. 7 og 12 og 1879, No. 20: *Cartas abiertas* [adresseret til Forfatterinden Doña Patrocimo de Biedma og ang. den danske Skueplads og den danske Literatur]; 1879, No. 31: *Una tarde en Theatre-français*; 1880, S. 262 fg. og 276 fg.: *Pensamientos al abrir y cerrar el testamento de un filosofo*. [Recensjon af en Novelle med denne Titel af nævnte Forfatterinde]. Desuden har han i dette Tidsskrift leveret Oversættelser af flere af H. C. Andersens Eventyr, ledsaget af biografiske Meddelelser om Digteren.

I *La Verdad* (Cadiz) IV. No. 114, 118, 122, 124, 125, 126 og 127: *Una mirada sobre la enseñanza publica de Suecia* [et Blik paa Sveriges Folkeundervisning, skrevet efter Materialier, der tilstilledes Forf. fra det svenske Ekklesiastikdepartement. Artiklerne blev i udførligt Uddrag gjengivet i Barcelonas fornemste pædagogiske Tidsskrift *El Clamor del magisterio* XV. No. 20—26]. Til *La Verdad* har han desuden jævnlig leveret «*Noticias del Estrangero*»: Meddelelser om de nordiske Landes Kunst og Literatur.

I *la Academia* (Madrid) 1878, No. 6—7: *Cronica Gaditana*; No. 17: *La estudiantina sueco noruega* [ang. H. Kjerulf og G. Wennerberg].

Større og mindre Bidrag af ham — altid under hans Navn — findes fremdeles i følgende Blade og Tidsskrifter: *La Ilustracion Andaluza* I. No. 10; *La Propaganda [Seccion de artes]* I, No. 3; *Gaceta Comercial de Sevilla* 1879, No. 459; *Le Journal des Consuls*; *el Diario de Cadiz* 1880; *el Diario de Barcelona* 1880; *el Eco de Cartagena* *el Boletin Gaditano*; *el Defensor de Granada* m. fl.

Han er fast Medarbejder af *El Boletin Gaditano* (Cadiz) og af *La Correspondencia musical* (Madrid).

I norske Blade har han skrevet forskjelligt siden 1869, dels om Musik og Kunst, dels Rejseerindringer, dels ogsaa om kommercielle Anliggender. Saadanne Bi-

drag af ham findes i Aftenposten 1869—72, i Aftenbladet 1875—76; i Norsk Folkeblad 7de—8de Aarg.; i Ill. Nyhedsblad, ny Række (udg. af Falck Ytter), 1ste—2den Aarg.; i Drammens Blad 1876; i Bergens Aftenblad 1880—81 (Breve fra Spanien); i Morgenbladet 1879, No. 100 Om Nødvendigheden af nye Markeders Erhvervelse; No. 150: De algerske Provindser; 1880, No. 190: Fra Cadiz.

Andresen, Jens Peter, Broder af ovennævnte Sølverksdirektør C. F. A., blev født i Kristiania 16 August 1818, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1836 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1840. Han blev i 1848 autoriseret som Sagfører ved Over- og Underretterne i Kristiania Stift og udnævntes 19 Juli 1858 til Høiesteretsadvokat. Vaaren 1861 tog han en fremragende Del i Stiftelsen af den norske Sagførerforening og i Grundlæggelsen af *Ugeblad for Lovkyndighed*. Han var Formand i Kristiania Theaters Direktion 1866—71. Døde ugift i Kristiania 1 Marts 1871.

Nekrolog og Karakteristik af O. A. Bachke i N. Retst. 1871, S. 169—74.

I *Ugeblad for Lovkyndighed* I. 185—190: Om Værnetinget i Forhold til Tingsvidne- og Stjenssager (jfr. f. Aarg. No. 16 af Johs. Bergh). — II. 358—61 og 401—404: Om den dømmende Magt (jfr. Bemærkninger herved i Aarg. III. S. 1 fg.)

Under Merket — har han endvidere i dette Blad skrevet: III, 113—116: Uheldige Følger af negotiorum gestio. (Jfr. S. 121 fg.) — V. 221 fg. Foredrag i Sagførerforeningen.

Han skrev oftere i sin Samtids Dagblade, dels under Navn, dels anonymt. Af hans Artikler mærkes følgende:

I *Christiania-posten* 1853, No. 1821: Bankadministrator Stabell. 4 Sp. 1859, No. 103: Branden i Morgenbladet.

I *Aftenbladet* 1856. No. 156: Det Administrative og det Judicielle. 3 Sp. 1857. No. 44: Befordringsprinciper. 2 Sp. 1858. No. 49: Christiania-postens Regjeringsmagimer — Statsministerpostens Besættelse; No. 296: Statsraadsstiftet. 1860. No. 51: Om det forenede Statsraad. 5 Sp. 1863. No. 27: Et Bidrag til Theaterfagets Historie. 1864. No. 71: Theaterstyrelsen.

I *Morgenbladet* 1857, No. 238: Om Statsraadernes Deltagelse i Stortingets Forhandlinger. 3 Sp. 1859, No. 309: Reformforeningen; No. 358: Den lgl. Prop. til Lov indeholdende Indskrænkning i Adgangen til at gaa irette for Andre. 3 Sp. 1860. No. 14: Rigtstidenden om den lgl. Prop. til Lov om Indskrænkning i Adgangen til at gaa irette for Andre. 1862. No. 301: Theatertrijen. 1863, No. 297, 298 og 300: Om Justitsfagen mod Niels Johnsen og Peder Pedersen Spandalsmønt. 8 Sp.; No. 329: Om samme Justitsfag og dens Anmelder i Rtbl.

I *Rigtstidenden* 1861, No. 70: Justitsfagen mod Andreas Nygaard; No. 74, 79 og 88: Svar til Expeditionssekretæren i Justitsdepartementet i Anledning af samme Sag. 8 Sp.

I *Christiania Intelligentsjebler* 1864. No. 242: Theaterforhold.

Andresen, Johan Henrik, foregaaendes Broder, blev født i Kristiania 25 Marts 1815 og fik sin første Uddannelse paa Overlærer Møllers Institut, hvorefter han rejste til Udlandet og tog Ansættelse paa et Handelskontor der. Efter sin Hjemkomst etablerede han en Agenturforretning i Kristiania; men overtog allerede 1846 den bekjendte Tiedemannske Tobaksfabrik, hvis Forretninger i Aarenes Løb blev betydeligt udvidet samtidigt med, at hans Firma drev en af Hovedstadens største Engrosforretninger i Kolonialvarer. A. var Medlem af Formandskabet i Kristiania 1856—63 og fra 1863 til sin Død Medlem af Repræsentantskabet samt Valgmand ved alle Valg fra 1862 til sin Død. Ved Storthingsvalget i 1870 blev han kaaret til 1ste Suppleant og valgtes til 4de Repræsentant for Kristiania i Valgperioden 1874—76. Han var kongevalgt Direktør i Hypothekbanken fra 1861, ligesom han i Aarenes Løb var Medlem af følgende kgl. Kommissjoner: ang. Konkurs og Konkursboers Behandling (1861), ang. Lovgivningen om ildsfarlige Gjenstande (1869), den skandinaviske Myntkommissjon (1872), ang. Forandring i Penge-, Mynt- og Banklovgivningen (1872) og ang. Udvidelse af Kristiania Bys Grænser (1873). Han døde 4 Juni 1874.

* 3 Novbr. 1852 *Petra Juell* (f. i Kristiania 2 Oktbr. 1829), D. af Kjøbmand i Kristiania Hans Lemmich J. (Firma: Tofte & Juell) og Anne Marie Hamborg.

Portræt med biogr. Skitse i Ny ill. Tid. 1874, No. 28; jfr. Nekrolog og Beretning om hans Jordefsærd, med Taler af O. Løvenskiold og Prof. Aschehoug, i Morgbl. s. A. No. 154 A og 159 A; «Familjen Juell», S. 9.

Om Myntforandringen. (Trykt som Manuskript). Krs. 1878. 8. 15 S. (Jfr., foruden Indlæggene i Dagspressen Februar—Maj 1873, følgende i 1873 særskilt udkomne Stridskrifter: 1) Særskilt Votum i Myntsagen af Dr. O. J. Broch. Chra. 8. 101 S.; 2) Om Norges Myntcirkulation af Tho. Joh. Hefstye. ib. 8. 58 S.; 3) Mynt-Conventionen 1873 [af Joach. Ebbell]. ib. 8. 30 S.; 4) D'Hr. J. H. Andresen og Ths. J. Hefstye som Myntautoriteter. [Aftryk af «Dagbladet»]. ib. 4. 12 S.)

Andresen, Kjeld Nicolai Gotthard, blev født i Kristiania 3 Juli 1808 af Forældrene Kjøbmand *Johan Carl A.* († 1824) og *Cecilia Katharina Fabritius*. Han blev Student 1825. Efterat have taget anden Examen i 1827 leverede han forskellige Arbejder, især Oversættelser, til Tidsskrifter og Dagblade, indtil han i 1841 optraadte som Leder af de da stiftede Maadeholds-Foreninger, hvis Overgang til Afholds-Foreninger væsentlig skyldes ham. Med offentlig Understøttelse rejste han derefter omkring i Landet for at virke for Sagen, og paa en saadan Rejse døde han paa Skiftet Morstuen paa Hedemarken 2 April 1851.

Mindetale over ham af Statsraad J. H. Vogt i Maanedsskr. f. Afholdsref. 1850 S. 85—88, og derfra i Chrpost. No. 1127; jfr. J. H. Vogts Optegnelser S. 366—67; samt «Afholds-Tidende» 6 Aarg. S. 33—48, hvor hans Ansøgning om Understøttelse

af Statskassen til Rejser til Sagens Fremme er trykt. Mindedigt i «Agdesidens Budstikke» 1851 No. 30 og i Morgbl. 1851 No. 152.

Beretning om den af Christianias ældre Maadeholdsselskab foranstaltede Kirkehøitidelighed for Maadeholdssagen i Vor Frelfers Kirke i Christiania den 11 October 1848. Med Indlebd. om Maadeholdsreformens Væsen [m. v.] og et kort Omrids af dens Fremgang i Norge indtil ovennævnte Tid. Udg. efter Forank. af Selskabets Direction. Chra. 1848. 8. 82 S. med Rusifikbilag.

Maadeholds - Katekismus, eller Spørgsmaal og Svar ang. Maadeholdsreformen, til Veiledning for den norske Ungdom, fremstillet. Chra. 1844. 16. 82 S. (Num. i Morgenbl. 1844 No. 97) — Bogen oplevede 8 Oplag, fra 4 Oplag af (1846) under Titel: Afholds-Katekismus [ete.], udg. efter Foranstaltning af Direktionen for „Den norske Forening mod Brændeviinsdrif“. Skrifter blev oversat paa Lappisk af R. B. Stodfletth (Kra. 1847. 16. 16 S.) og paa Svensk i flere Udgaver, blandt hvilke nærværende Udgiver kjendte følgende:

1) Afhållsamheds-katechismus. Øfvers. [af P. Odhner] Mariestad 1848. 8. —
2) Nykterhetskatekes utg. af sv. nykterhets-sällskapet. [Øfvers. af J. M. Lindblad]. Sthlm 1847 [Der findes mindst 4 Udgaver af denne Oversættelse, udkomne i Aarene 1847—51. dels i Stockholm. dels i Wexiø] — 3) Nykterhetskatekes i frågor och svar ang. bränvinet och dess missbruk. Helsingfors 1872. 16. 42 S.

Beretninger fra en Rejse til Afholdsreformens Udbredelse i Norge. foretaget paa Statens Bekostning fra August Maanedes Begyndelse 1844. Chra. 1845. 8. 46 S

Om Fordommene med Hensyn til Brændeviinsbrændingens Nytte og Forbrug. Efter det Evenk. Chra 1844. 8. 16 S.

Om Afstæffelse af Brændevinets Brug som Drik, eller Afholdsreformen og Bibrerne til denne Reformes Gjennemførelse. En Haandbog nærmest bestemt for Stiftelse og Bestyrere af Afholdsforeninger. Chra. 1846. 8. 308 S. (Num. i Morgbl. 1846 No. 111, 124, og af Chr. Lange i Norsk Tidkr. I. 200—202). Det uforandrede Oplag ib. 1847. 8. 272 S. 3die Oplag udkom noget forandret under Titel:

Haandbog i Afholdsreformens Grundsætninger. 3die af Forf. gjennemseede Udg. ib. 1848 (3; 1847) 8. 256 S. — En svensk Oversættelse [ved E. Rasmstedt] udkom i Stockholm 1847. 8.

I Norsk Folkekalender 1847. S. 48—52: Kortfattet Fremstilling af Afholdsreformens Væsen, Oprindelse, Udbilling og nærv. Standpunkt i Norge 1848, S. 96—105: Afholdsreformen i Norge.

Han redigerede de to første Aargange (2 No. maanedligt) af den af Christianias Maadeholdsselskab udgivne Maadeholds-Tidende (1842—1843, jfr. forøvrigt A. Schjøth ndfr.), hvori af ham bl. A.: I. 9—14, 17—21: Fremstilling af Maadeholdssagens Oprindelse, Udvikling og nuværende Standpunkt i Christiania. S. 81—94. og 97—104: Tør det antages at ville bidrage til Maadeholdssagens Fremme i Norge, om Medlemmerne forpligte sig til fuldkommen Afholdenhed? S. 124—135 og 137—144: Maadeholdssagen betragtet i dens Forhold til Religionen.

Ligesaa redigerede han Norsk Maanedsskrift for Afholdsreformen, udg. af Den n. Foren. mod Brændeviinsdrik. 1—2 Aarg. Chra. 1849—1850, hvoraf Slutningen først udkom i August 1851 efter hans Død, samt de 5 første Aarsberetninger om de Norske Afholdsforeninger. 1845—1849, udg. af Den n. Foren. mod Brændeviinsdrik, Christiania. 8.

Af hans Skrifter i anden Retning mærkes: I Maanedsskriftet *Bien* flere biografiske Skitser af mærkelige Mænd, saasom P. A. Heiberg, E. L. Bulwer o. fl. I *Biens* Fortsættelse *Norske Løsefrugter* V. (1840) 1 H. S. 90—117, 2 H. S. 1—108, 3 H. 1—38: *De Forældreløse eller Besøget i Norge* (en Novelle); og i *Tidsskriftet For Menigmand* en Bearbejdelse af Bibelens Fortælling om Josef og hans Brødre.

Andresen, Peter Rasmussen, blev født i Uk ved Flensborg 21 April 1814, tog Examen ved Skaarup Seminarium ved Svendborg 1835 og var derpaa 1836—1842 Huslærer i Tvedestrand. 1842 gik han til Kristiania for at studere Medicin, hvilket han opgav, da han blev konstitueret som Inspektør og Lærer i Religion ved Asylet, Almuskolen og Redningsanstalten paa Grønland ved Kristiania. Denne Konstitution opsagde han i August 1844 og beskæftigede sig siden den Tid med Privatinformationer og literære Sysler. Han døde i Kristiania 7 September 1853.

* 1848 med en Datter af Skibsfører Olsen i Tvedestrand.

Eft. rnele af A. Strøm i *Den norske Folkeskole* I. 108—16; Nekrolog af H. Brun i *Chra. Posten* 1853 No. 1804. Mindesang i *Mgbl.* s. A. No. 254. Jfr. *Erslevs Forf. Lex.* I. 19 og *Suppl.* I. 32—33, samt det danske Fædrelandet 1853, No. 220.

Wgir, Psalmer for christelige Sømænd. *Odenje* 1841. 8. Art 8.

Børnepsalmer. *Odenje* 1842. 1. Art 8.

Psalmer og aandelige Digte, 1ste Hefte. *Indeholdende Morgen- og Aften-Psalmer*. *Chra.* 1848. 8. 64 S. (1847 med omtrykt Titlenblad: *Morgen- og Aften-Psalmer*).

Psalmer for Redningsanstalter og Asylsler. *Chra.* 1848.

Beretning om Festen i Grønlands Asyl den 28 Januar 1844. *Chra* 1844. 8. 24 S.

Bibelske Krønikke-Riim, eller historiske Psalmer og Sange over de vigtigste Fortællinger af det gamle og det nye Testamente til Børnelærdom. *Chra.* 1846. 12. VIII. 100 S. (Anm. i *Morgbl.* s. A. No. 69). — 2det forøg. Dplag med 6 Steentr. ib 1849 (1848) 8. 8 Bl. 82 S. (Anm. af L. Wig i den norske Folkeskole I. 167—69).

En liden Trøste-Bog for betyngrede Forældre. *Chra.* 1847. 8. 128 S.

Evangelier paa alle Søn- og Helligdage i Aare, saangvis forfattede af Peder Dass, gennemseet og ledsaget med en Fortale, hvori Forf. s. *Levnetsløb*. *Chra.* 1847. 12. VIII. 158 S.

Garantier for Harmonien og Friheden af Wily. Weilling. *Oversættelse*. 1—2 Afdeling. *Chra.* 1847. 12. IV. 144. IV. 104 S.

Christelige Bønner og Psalmer hær til Kirkearets Høitider, udgivne. *Eglet* 1847. 8. 197 S.

Psalmebog, med et Tillæg af Bønner for christelige Søfarende. *Chra.* 1847. 16. 295 S. (Ny omarb. Udg. af „Wgir“)

Psalmer og Riim til Julen. *Chra.* 1847. 12. 24 S.

Børne-Bibel. *En Andagtsbog paa Kirkearets Høitidssange for den christelige Ungdom*. *Chra.* 1848. 32. 98 S.

Halvhundrede Gaader til Forstandsvælle for Væen. Chra. 1848. 12. 28 S.

En kortfattet Historie om Jerusalems Ødelæggelse. Til Opbyggelse og Belærelse sammendraget. (Med et Tillæg af 3 Psalmer). Chra. 1849. 16. 24 S.

De mærkeligste Martyrers og Helgeneres Levnetshistorier. En christelig Folkebog, samlet og bearb. Chra. 1850. 8. 3 Bl. 332 S.

Et Udvalg af bibelske Krønike-Rim over Fortællinger af det gamle og nye Testaments, især til Brug i Almueskoler. Chra. 1850. 8. 32 S.

Han udgav, i Foræning med N. A. Biørn [staar der paa Titelbladet, men i Virkeligheden dog saagodtsom ganske alene]: Christelig Huusven, et Blad, hvoraf 1ste Aargang udkom 1847, og var i nogen Tid Redaktør af Asyl- og Skoletidenden. Med K. Knudsen og O. Vig var han Medudgiver af 1ste Aarg. af Maanedsskriftet: Den Norske Folkeskole; i dette Tidsskrift er af ham; i Bd. I. S. 22--28: Om Forældres Forhold til Skolen; S. 184--87: Om Undervisning i Jordbeskrivelse; S. 187--90: Om Folkehøiskolen i Rødning; i II. 54--58: Anmeldelse af Gislæns Bibelhistorie

I *Sjyenske Tidsskr. f. Almueskolevæsenet* V. (1838), S. 90--98: Tase holden i en Privatskole i Norge ved en Elevs Confirmation.

Forøvrigt har han leveret Bidrag til mange norske og danske Blade, hvoribl.: *Hempels Avis* (Dansk Jubelsalme, 1836 No. 194), *Nordisk Kirketidende* (f. Ex. 1838 No. 35), *Børnevennen*, *Christeligt Søndagsblad*, *For Fattig og Rig* (foruden mange Salmer en Række Artikler: «Nogle af vore Kirkøpsalmers Historie»), *Den vestlandske Tidende*, *Norske Tilskuer*, *Morgenbl.*, *Chr.-Posten*, (f. Ex. i No. 678: Mindesang over Student C. J. Birch; No. 993: Oslo-Sang; No. 1077: Paa N. F. S. Grundtvigs Fødselsdag; No. 1285: Paaskemorgen; No. 1316: Amtmand C. V. Falsen); *Afholdstidenden* o. fl.

Angell, Catharine Sabine, Datter af Sogneprest til Frue Kirke i Throndhjem *Bendix Støren* (Afsked 1840) og *Elen Margrete Coldevin* († 1830), blev født 27 Maj 1795.

* 10 Juli 1839 med nedennævnte Skattefoged *Henrik Lysholm Angell*,

Jfr. *Erlandsens Nordenfjeldske Geistlighed*, S. 73; *Erslevs Forf.-Lex.*, Suppl. I. 35.

Practisk Haandbog for værende og vordende Huusmødre i Væen og paa Landet, til Veilebning i Huusvæsenets forskjellige Ørene. D. 1—2. Kbhvn. 1849. 8. 480, 327 S.

Rosenhaven. Blomsterkunster og Svibelassortiment samt Blomsterprog. Udg. efter det Tydste af en Blomsternøder. Kbhvn. 1850 8. 121 S. (Denne Bog udgav hun i Forening med sin Mand).

Angell, Cornelius, Søn af Kjøbmand og Bankkasserer, senere Kæmner og tilsidst Stadsmægler *Knud Andreas A.* (f. 8 Decbr. 1784, † 30 April 1856) og *Anne Elisabeth Konow* (f. 11 Juni 1789, † 18 Marts 1875), blev født i Bergen 17 Septbr. 1812; efterat være udexamineret fra Krigsskolen blev han 1833 ansat som Sekondløjtnant i Bergen-

ske Infanteribrigade, fik 1834 Ansættelse som surnumerær Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han efter bestaaet Examen ved den militære Højskole traadte i virkeligt Numer 1837 og 18 Februar 1854 udnævntes til Stabskaptejn og Batterichef i Bergen. 9 Nov. 1872 udnævntes han til Toldkasserer paa Fredrikshald, hvor han døde 1 Novbr. 1874.

* 1) 6 Marts 1844 (ikke 45) *Mathilde Føyn Wiel* (f. 29 Septbr. 1819, † 25 Maj 1857), D. af Kommerceraad Johannes Arbo W. til Bærby og Bodil Marie Føyn.

* 2) 17 Decbr. 1862 *Maren Johanne Poulsen* (f. paa Modum 22 Marts 1821), D. af Geschworner J. C. P. († 1828) og Maren Severine Kulland.

Jfr. Stamtavler over Familien Campbell. S. 38 fg.

§ Militært Tidsskrift 15de Hefte. S. 21—33: Historiske Bidrag til Taktikkens Studium. Føgtningen ved Bosco. Oversat; S. 43—46 og 16de Hefte. S. 16—40: Om et Cavallericorps's Organisation, Formation, Brug m. m., oversat og sammenbraget.

§ Morgenbladet 1884, No. 304 Tidl.: Noget om den lgl. Krigsskole. 8 Spalte. (Dette Stykke fremkaldte nogle Bemærkninger af U. S. Røller i f. Bl. No. 334. hvorpaa Angell svarte i No. 354 Tidl.; jfr. ogsaa No. 320, 322 og 336).

Angell, Henrik August, Son af nedennævnte Stiftsprovst i Throndhjem *Jonas A.* og dennes anden Hustru *Lydia Hagerup*, blev født i Throndhjem 5 Maj 1788, Student 1804 og theologisk Kandidat 1808. I sidstnævnte Aar blev han Lærer ved den borgerlige Realskole og i 1810 tillige ved det militære Institut i Throndhjem, blev 8 Novbr. 1814 Biskopens Vicepastor i Strinden og udnævntes 3 Septbr. 1840 til Sogneprest til Vor Frue Kirke i Throndhjem, i hvilken Stilling han døde 6 April 1861.

* 14 Septbr. 1815 *Anne Katharina Lysholm* (f. 20 Dec. 1791, † 15 Maj 1863), D. af Vejer og Maaler i Throndhjem Johan Møllmann L. († 1839) og Cæcilie C... Fabricius.

Jfr. Erlandaens Nordenfj. Geistlighed, S. 73—74; Blochs Throndhjemiske Blandinger 3 H., S. 288; Nekrolog i Thj. Adr. 1861, No. 43.

Betraad ved mundtlig Underviisning i det danske Sprogs Retfærdning for Lærere. Thjem. 1818.

Prædiken over Jesu Ord: Jeg tjener Mine og hendes af Mine. Thjem. 1824. 8. 16 S.

Bibelcatechismus, det er kort og tydelig Underretning om den hellige Skrifts Indhold. [Af F. W. Krummacher]. Af det Tydske. Oversat. Thjem. 1833. 8. 181 S.

Om Engvaandig med Tegning af en simpel, men findrig Maskine dertil i Robberstil. Overs. af Tydsk. Thjem. 1834. 8. 24 S.

Om Rorndibbling, med Tegning af Raffinen dertil i Steentryk, efter Collets. Thjem. 1837. 8. 8 S.

Om gydede Ralkværkshuses Bygningsmaade af Rydin, med Tegninger i Steentryk. Oversf. af Sventf. efter andet Oplag. Thjem. 1837. 8. 20 S.

Kunsten at brænde Muurstone uden Ovne paa en lidet beløstelig og hurtig Maade. Oversf. fra Sventf. Thjem 1842. 8. 36 S. med 1 lith. Tavle.

Sørgetale ved Gudstjenesten den 26de April 1844 i Val. af Kong Carl Johans Død. Thjem. 1844. 8. 16 S.

Samling af kongelige og andre Anordninger for Throndhjems milde Stiftelser og Fattigvæsen. [S. 1]. Thjem. 1850. 8. 184 S. — S. 2. ibid. 1859. 8. 80 S. (Run med Omflagstitel. Begge Hefter anm. i „Thj. Abr.“ 1859, No. 89).

§ Thjems Adresse 1858, No. 141: Den norske Mission i Julu.

Angell, Henrik Lysholm, nedennævnte Lorenz Angells Broder, blev født 7 Februar 1784 paa Sundnes i Inderøen, tog Examen artium ved Throndhjems Skole, blev immatrikuleret i Kjøbenhavn 1803 og tog 1809 juridisk Examen; han vendte i 1815 tilbage til Norge, var fra 1819 Sekretær ved Statholderskabet, indtil han 1828 blev Skattefoged og Auktionsforvalter i Christianssand, fra hvilket Embede han afskedigedes 1846; siden opholdt han sig i nogle Aar i Kjøbenhavn, men bosatte sig senere i Throndhjem, hvor han døde 25 Decbr. 1871.

* 1839 med førnævnte *Catharine Sabine f. Støren*.

Jfr. Erslevs Forf.-Lex. Suppl. I. 35.

Quindens æble og stille Kalb. Prædiken paa Mariae Døbud. Dag af S. D. Wallin, oversf. Kbhvn. 1847. — 2det Oplag. Thjem. 1856. 12. 32 S.

Om Tilberedelsen af engelsk Chesterost og Italiensk Parmasanoft; samt Norsk Priim- eller Myseost og Sammelost; med Indlebd. Kbhvn. 1848. 8. 31 S.

Notiseret Udlæst til en Creditsforening for Kongeriget Norges Grundciere. Udg. Kbhvn. 1850. 8. 110 S. m. en Tabel. [Tilfattet Stortinget i 1851. Ifølge Udgiverens Forord er Bogen „et omarbejdet Udtog af Professor i Kbhvn. Bergises Skrift „Not. Udlæst til en Creditsforening f. danske Grundbesiddere“. Ved at totalisere dette Skrift har Udg. „bestræbt sig for at tillempe Originalens Hovedindhold efter Nutidens Forhold i Norge“, „til Vejledning for dem af Landets Grundeiere, som kunne ville forene sig om, med Regjeringens Samtykke, at grundlægge en norsk Creditsforening“.]

Botetesplanter, dens Egenheder, Cultur og Anvendelser; Kartagen til dens Kræftfyge og dennes Udstrækning til andre Planter, grundet paa de meest erfarne tyske og engelske Naturforskere og Agronomers nyeste Jagttagelser. Udg. Hær for Landmænd, Stivelses- og Sukker-Fabrikanter, Brændeviinsbrændere og Hushøuseconomer. Thjem. 1858. 8. 5 Bl., 164 S. m. 2 Pl.

Angell, Jonas, Søn af Kjøbmand *Lorents Jonassen A.* († 1784) og *Marie Must* († 1778), blev født i Throndhjem 16 Marts 1742, Student fra sammes Skole 1760 og theologisk Kandidat 1762; blev 1765

personel Kapellan hos den resid. Kapellan til Thronhjems Domkirke M. F. Bang, hvem han fulgte i dette Embede 1771, blev 12 Januar 1798 Sogneprest til Domkirken, blev 1808 konstitueret og 22 Novbr. 1817 virkelig Stiftsprovst; paa Carl Johans Kroningsdag 7 Septbr. 1818 udnævntes han til gejstligt Medlem af Nordstjerneordenen. Han døde 8 Decbr 1828.

* 1) 1773 *Agneta Susanna Bernhoff* (f. 1752, † 1774), D. af Sogneprest i Meldalen Anders B.

* 2) 1777 *Lydia Hagerup* (f. 1754, † 1814), D. af Berghauptmand Joachim H. († 1775) og Helene Frantsdatter Bakke.

Jfr. Erlandsens Nordenfjeldske Geistlighed S. 49—50; L. Daac: Thjems Stifs geistl. Hist., S. 196; Af Johan v. Bülow's Papirer, S. 191 fg.

Brædiken paa den anordnede Talle- og Bøn-Best, som helligholdtes Trinitatis Søndag, Thjem. 1814. 8. 16 S.

Angell, Lorenz. Søn af Major *Henrik A.* († 6 April 1804) og *Anna Catharina Lysholm* († 30 Aug. 1834), blev født 1782 paa Gaarden indnes i Inderøen, blev Student fra Thronhjems Skole 1800 og juridisk Kandidat 1804, han var i et Par Aar Kancellist, blev derpaa Auditor i Holsten i to Aar og derefter ved det Holstenske Regiment i Kjøbenhavn hvilken Post han nedlagde 1814; med Broderen, ovennævnte H. L. Angell, vendte han i 1815 tilbage til Norge, levede saa nordenfjelds uden offentlig Ansættelse, indtil han 1822 blev Justitssekretær i Thronhjems Overret 1824 blev han Justitssekretær i Højesteret og 10 April 1826 Assessor i Akershus Stiftsoverret, i hvilken Stilling han døde ugift i Kristiania 29 Marts 1829.

Om Rjæbstedstatten, Inddragelsesfatten, Raangfatten og dobbelte Slatter af Underbruge, samt Forslag deels til Affæffelse af disse Slatter, deels til en anden Fordeling af samme paa Statlegjenstandene. Chra. 1821. 8. 80 S. (Særskilt Aftryk af Morgenstiernes „Juridisk Repertorium“ No. 4).

Om dobbelte Slatter af Underbruge. 2den forbedrede Udg. Chra. 1827. 8. 40 S.

J Almind Rorfft Raanedeskrift III. 819—828: Om Kirkers og Kirkegubjes Forbrudelse og Affændelse.

Angell, Theodor Gottlieb August, Sønesøn af forannævnte Stiftsprovst Jonas A. og Søn af Stiftsprovst i Thronhjem *Lorents A.* (f. 11 August 1778, † 5 August 1860) og *Magdalena Maria Knutson* (f. i Kristianssund 5 August 1787, † 1872), er født 29 Febr. 1824; han blev Student med Udmerkelse fra Thronhjems Skole 1841 og theologisk Kandidat med Laud 1845; ansattes i 1846 som Lærer ved Thronhjems borgerlige Realskole, blev 8 Novbr. 1849 personel Kapellan hos Faderen

i Throndhjem, udnævntes 1860 til Sogneprest til Klæbu, 1870 til res. Kapellan til Strømsø og 6 Juni 1874 til Sogneprest i Laurvik. Han er valgt til Suppleant for Laurvik og Sandefjord til Stortinget 1880—1882.

* 11 Mai 1853 *Marie Magdalena Thaulow* (f. 3 Marts 1831), D. af Kjøbmand i Throndhjem Christian T. og dennes første Hustru Lorentze Holm.

Jfr. P. C. T. Holtermann: «Erindringer fra Kværnæs Præstegjæld» (Thjem. 1879), S. 83.

Brædten paa 6de Søndag efter Trefoldighed. Thjem. 1856. 8. 16 S.

Anker, **Bernt Olaus**, Søn af Grosserer i Kristiania *Morten A.* († 6 Juli 1838) og *Annette Karine Thorsen* († 25 Maj 1830), er født paa Frogner ved Kristiania 25 November 1809, blev Student 1827 og i December 1831 juridisk Kandidat med Haud. Han var en Tid Fuldmægtig hos Sorenskriver i Eker C. Falsen og i hans Fravær paa Stortinget konst. Sorenskriver fra 1 Jan. til Novbr. 1836; fra Septbr. 1837 til Juni 1840 var han konst. Sorenskriver i øvre Thelemarkens vestfjeldske Sorenskriveri. 6 Maj 1840 udnævntes han til Justitssekretær i Bergens Stiftsoverret, 26 Maj 1847 til Sorenskriver i Guldalen og 21 Juni 1856 ligesaa i Inderøen, fra hvilket Embede han erholdt Afsked 20 Novbr. 1869 fra 1 Juni 1870 at regne.

* 27 Decbr. 1837 *Dorothea Ulrikke Arveschoug* (f. paa Solum i Skouger 18 Decbr. 1811), Søster af nedennævnte Amtmand N. W. A.

Jfr. Lassens Norske Stamtvæler I. 98.

3 Ugeblad for Bøvelighed III, 269—71: Om Umvædigjørelse (jfr. S. 417 fg.) — IV, 109—111: Noogle Bemærkninger i Anl. af Beretningen i Jur. Ugebl. No. 11 om Justitslagen mod Basse Sørensen Hattem (hvortil Svarebemærkninger af Reb. S. 111).

3 Christianiaposten (1852) No. 1460: Om fast Bøn for Underdommerne.

Anker, **Carl Johan**, Søn af Generalmajor *Erik A.* (f. 1785, † 26 August 1858) og *Betsy Sneedorff**) (f. 1790, † 12 Marts 1875), er født paa Gaarden Storhammer i Vang Hedemarken) 22 Maj 1835. Han blev Kadet 1852 og Officier 1855, hvorefter han var ansat som Løjtnant ved den norske Garde i Stockholm 1856—60. Fra Februar 1863 til Juni 1868 var han Inspektionsofficier først ved 1ste og senere ved 2den Brigades Underofficiersskoler og fra 1868 til 1874 var han Brigadeadjutant. 28 Marts 1874 blev han udnævnt til Kaptejn og Kvartermester og 1877 til Chef for 4de Kompagni af norske Jægerkorps. Fra Septbr. 1860 til Maj 1861 opholdt han sig med offentligt Stipendium i Berlin, London, Paris og Kjøbenhavn for at uddanne sig til Instruktør i militær

*) Portræt m. Biografi og Mindedigt af Th. Kjerulf i Ny ill. Tid. 1875, No. 13.

Norsk Forfatterlexikon 1814—1880.

Gymnastik og Vaabenføring og 1879 besøgte han, ligeledes med Stipendium, Lejren ved Hald i Jylland. 1859—1872 var han Ordonantsofficer hos Kong Carl, ligesom han var attacheret General H. N. S. Wergeland paa dennes Ambassade til Hofferne i Wien, München og Neapel i Anledning af Kongens Død i Septbr. 1872. 1873 blev han udnævnt til Kammerherre. Han er dekoreret med Wasaordenens og flere udenlandske Ordeners Ridderkors samt tildelt den danske Guld-Medalje *ingenio et arti*.

* 11 Maj 1863 *Charlotte Amalie Wolff* (f. 25 Maj 1838), D. af Etatsraad B. W., Ejer af Engelholm i Sjælland, og Juliane Louise Sneedorff.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 92.

Ledetraad ved Undervisning i Gymnastik m. v. nærmest til Brug ved Skytterlag, Seminarier og Almueskoler. Gjennemseet og anbefalet af Centralforeningens Bestyrelse. Chra. 1864. 8. 4 Bl. 135 S.

Om Svømning. Særft. Aftryk af „Folkevennen“. Chra. 1862. 8. 16 S.

Om Stotsiets særlige Form. Foredrag afholdt i Kta. Underofficersforening. Kta. 1877. 8. 28 S. med 17 Træsnit i Teksten. — 2det Oplag. Siborg 1880. 8. 24 S. (Oprindeligt trykt i „Almuevennen“ 1877, hvorfra Afhandlingen gik over i „Folkefæstning“ og i „Underofficersbladet“ 1878, hvorhos den blev overført i *Svenska Soldaten* 1879 og i *Deutsche Schumacher Zeitung* 1880).

Om hemmelig Skrift. Kta. 1878. Topspaltet 4. 15 S.

I Militært Tidsskrift 1867, S. 1—14: Beretning om den praktiske Del af Undervisningen ved 1ste Brigades Underofficersskole. 1875, S. 261—70: Den danske Skydeskole. 1876, S. 202—16: Anmeldelse af Kühnes „Wanderungen“; S. 358—72: Om militær Anstand. 1877, S. 473—510: Nogle danske Militærforhold. 1878, S. 223—27: Nogle praktiske Vink for Tropskommandører; S. 639 fg.: Om Skydning paa Kasser, fyldt med skarp Ammunition. (Anon.; overs. i *Revue militaire* s. A.)

I *Svenska Krigsvetenskaps-Akademiens Tidskrift* 1876, S. 513—23: Om Disciplin. Et Foredrag. (Aftrykt i *Aftonbladet* 1 December 1876 og overs. i *Folkevennen* 1877, S. 36—47 samt i *Chambers' Journal* 14 Mai 1881). 1878, S. 801 fg.: Om et af Forf. konstrueret Skydetelt.

I *Folkevennen* XI. S. 170—175: Den gymnastiske Undervisning ved Danmarks Seminarier og Almueskoler; S. 196—209: Om Svømning (se ovf.)

I Ny illustreret Tidende 1877, No. 21 og 22: Om de preussiske Kæretter, et Foredrag i det militære Samfund. (Optrykt i Dag. Nyh., Kbhvn., Novbr. 1878). 1878, No. 4: Sherrers Kjøkkenvogn.

I *Morgenbladet* 1878, 29 April: Kvarterer—Kaserner. — 1879, 31 Maj: Om at oprette et Monument for Harald Haarfager.

I *Almuevennen* 1877: Om Stotsiets særlige Form (se ovf.) — 1879, 26 Marts: General H. N. S. Wergelands Biografi.

I *Nordtj. Familjeblad*, Bd. IV. (1861), No. 84 fg.: Om Oberst Tidemand. Foredrag i det militære Samfund.

I *Underofficersbladet* 1879, 1 Marts: Om den danske Infanterists Udrustning m. m.; 1 Septbr.: Om de danske Underofficiersers Pensionering etc.; 1 Novbr.: Biografi af Oberst C. Gill. — 1 Decbr. og 1880, 1 Jan.: Om de svenske Underofficers-Skoler paa Carlsborg. 1880, 1 Oktbr.: Biografi af Stabssergeant Bye; 1 Febr.:

Om Disciplinkompaniet paa Carlsborg; 1 April: Om det finske Undervisningskompani; 1 Maj: Om Terrængkassen (jfr. 1 Novbr. 1879).

Til Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg, har han leveret Biografien af Carsten T. Anker og til Norsk Haandlexikon, udg. af Chr. Johnsen, de biografiske Notiser om 11 Medlemmer af Familjen Anker S. 59—60, samt Artiklerne: Om Centralforsvar S. 282 og Fæstninger S. 592—93.

Han har udgivet «Oberst Nicolaj Tidemands Optegnelser om sit Liv og sin Samtid i Norge og Danmark 1766—1828». Kra. 1881. 8. VIII. 222 S. [samt en af Udg. udarbejdet Stamtavle over den Tidemand'ske Familje]. (Se N. Tidemaad ndfr.).

Anker, Carsten (Tank, hvilket Navn han aldrig brugte), en Sønnens Søn af denne Slægts norske Stamfader Erik A. (der i 1667 flyttede hid fra Sverige og døde i Kristiania som en velstaaende Høvmand 1699) og Søn af Ejeren af Moss Jernverk Agent *Erik A.* († 1785) og *Anna Katharina Tank* († 1761), blev født paa Fredrikshald 17 Novbr. 1747. Sine første tolv Aar tilbragte han i Forældrenes Hus, hvor han nød en meget omhyggelig Opdragelse. I 1759 blev han derpaa sammen med sin nedenfor omtalte Broder Peter og ledsaget af deres Hovmester, den senere Etatsraad Andreas Holt, sendt til Udlandet paa en sexaarg Studierejse, under hvilken de især opholdt sig i Norwich, i Toulouse og ved Bergakademiet i Freiburg (i to Aar) og paa hvilken de kom i Berøring med flere af Datidens fremragende Mænd, især i England. Efter Hjemkomsten fra denne Rejse fik Carsten Anker i nogle Aar Andel med Faderen i Bestyrelsen af Moss Jernverk. 1771 blev han sendt til Stockholm for at underhandle med den svenske Regjering om Flødningsfrihed for norsk Tømmer i Klarelven, hvilket der, trods Gustav III.'s Imødekommenhed mod den norske Udsending, dog ikke blev noget af, navnlig paa Grund af Revolutionen i Stockholm i August 1772. I 1774 blev han ansat som Sekretær i Kommercekollegiet i Kjøbenhavn. Senere opnaaede han forskjellige andre Embeder og steg efterhaanden til 2den Deputeret i Bergverksdirektoriet, ligesom han udnævntes til Etatsraad (1779) og Konferentsraad (1784). Ved en enkelt Lejlighed skal han imidlertid være kommen til at krydse Grev Chr. Fr. D. Reventlows Planer, hvoraf Følgen blev, at Bergverksdirektoriet ophævedes og dettes Embedsmænd, deriblandt ogsaa A., afskedigedes. I Aarene 1777—82 var A. Medlem af den norske Fabrikdirektion, 1782—92 af Bestyrelsen for det kgl. Handels- og Kanalkompagni, ligesom Opsynet over de norske Glasverker var ham betroet til hans Død. I en lang Række af Aar, fra 1792 til 1811, stod han i Spidsen for det danske asiatiske Kompagni og opholdt sig, for at opgjøre flere indviklede Handelsanliggender, der krævede vidtløftige Underhandlinger med det engelsk-ostindiske Kompagni, i 3½ Aar — fra August 1801 til Januar 1805 — i London. Da han havde løst Vanskelighederne, tilstillede det asiatiske Kompagni ham en Æresgave (et Bordservice af Sølv) til Værdi af 10,000 Rdlr. I de følgende Aar overdroges der ham af Regjeringen flere halvt-

diplomatiske Missjoner. 1778 var han tilligemed sin nedennævnte Broder Peter A. bleven «naturaliseret» som dansk Adelsmand. I 1811 solgte han sine Ejendomme i Danmark og bosatte sig paa Ejdsvolds Verk, som han havde kjøbt af Ritmester Iver Elieson i 1794 for 57,313 Rdlr.; han udvidede og forbedrede i flere Henseender dettes Drift, men de uheldige Handelskonjunkturer 1812—14 og senere tvang ham til i sine sidste Aar at realisere sine Ejendomme, efterat han først havde maattet opgive en Plan om at sælge Ejdsvold til Kronprinsen for 150,000 Rdlr. S. V. Allerede under sit Ophold i Kjøbenhavn var Anker bleven knyttet til Prins Christian Frederik, og da denne Fyrste i 1813 kom til Norge, blev A. hans vigtigste Raadgiver. Hos ham holdtes «Notabelmødet» den 16 Febr 1814, og ligesaa overlod han sin Gaard til Afbenyttelse for Rigsforsamlingen. Da Christian Frederik organiserede sin Regjering, blev A., som allerede om Høsten 1813 havde været tiltænkt en lignende Stilling som Medlem af en raadgivende Regjeringskommission, udnævnt til Regjeringsraad og Chef for 5te Departement, der omfattede Fabrik- og Skovvæsenet m. v. Omtrent samtidig med denne Udnævnelse blev han af Prinsen sendt til England for at paavirke Stemningen i dette Land til Fordel for Norge; hans Mission mislykkedes imidlertid, uagtet han havde videt at skaffe sig Adgang til saadanne Mænd som Østerriges og Preussens Førstemistre, da disse samme Aar kom til London; den i Castlereaghs Fravær fungerende engelske Udenrigsminister Lord Liverpool tilstod vistnok A. en Audients, men udviklede deri for ham de Grunde, som bestemte den engelske Regjering til at holde fast ved det antagne System og opfylde sin med Sverige sluttede Traktat om Norges Forening med samme. Da A. om Høsten 1815 vendte tilbage fra England efter et tildels paa Grund af udviklede Handelsanliggender ufrivillig forlænget Ophold, fandt han en ny Tingenes Orden indført i Norge. Allerede i Februar 1815 havde han indsendt sin Ansøgning om Afsked som Statsraad, hvilken først blev indvilget ham under 5 Maj s. A. i Naade og med $\frac{2}{3}$ af hans Gage i Pensjon. Den tilbagestaaende Del af sit Liv forblev han uden anden Ansættelse i Statens Tjeneste end som Bestyrer af Norges Glasverker. I 1815 blev han tilbudt at gaa som norsk-svensk Gesandt til Lissabon med Løfte om senere at faa den samme Post i Madrid, men afslog dette Tilbud. Derimod var det hans Tanke at lade sig naturalisere i Danmark og blive Amtmand over Laurviks Grevskab, der ved Kielerfreden var forbeholdt Frederik VI. Under en Rejse paa Oplandet Vinteren 1824 paadrog den gamle Mand sig en sterk Forkjølelse, der kastede ham paa et flere Maaneders Sygeleje, som endte hans Liv paa Birid Glasverk den 13 Marts s. A. I 1816 var han bleven Ridder og 1818 blev han Kommandør af Nordstjernen, hvilken Dekoration Karl Johan overrakte ham, da han med Kronprins Oskar den 26 August fortsatte Rejsen til Kroningen i Throndhjem, efterat have overnattet hos Anker paa Ejdsvold.

* 2 Juli 1784 *Hedevig Conradine Ernestine Christine v. Wegener* (f. i Slesvig 1763, † paa Storhammer 1846), D. af Generalløjtnant og Chef for Landkadetkorpset i Kjøbenhavn Wilhelm Theodor v. W. og Henriette D. C. Walter.

Biografiske Efterretninger i B. Moes Tidsskrift f. n. Personalthist., 1 R., S. 431—456, jfr. S. 521 fg.; *Portrat m. Biogr.* i Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg. 12te Lev.; jfr. Læssens N. Stamtavler I. 88—90; M. Arnesens Haldensia, S. 32; Aalis Erindringer, 2 Udg., fl. St., især S. 319 fg., 339, 345 fg., 366—68 og 751—53; Bloms «Norges Statsforandring i 1814». fl. St., især S. 98, 139, 189 og 208—9; H. Wergelands Konst. Hist., S. 86 og 149; Essens Breve, udg. af Yngvar Nielsen, fl. St., navnlig S. XLVI fg., 62 fg., 70 og 84; Pavels Dagbøger og «Dagbogs-Optegnelser 1815—16» fl. St. (se Reg.); P. C. Holst's «Optegnelser» fl. St. (se Reg.); Oberst Tidemand's Optegnelser. S. 136, 138; L. Daac. «Det gamle Christiania», S. 241 fg.; «Norge i 1814» af A. Faye, (se Reg.); Bidrag til Norges og Sveriges Historie ved Yngvar Nielsen S. 158 fg.; Norges Historie efter 1814 af Dr. Yngvar Nielsen, I. S. 29—31; Tvende Breve om Begivenhederne i Norge 1814 (Chra. 1861), S. 18 fg. [af S. B. Hersleb]; Om Begivenhederne i Norge i 1814 af Julius Rée, fl. St., særlig S. 14 fg. og 19 fg.; Kampen om Norge af C. T. Sørensen, II, S. 165, 168, 276 fg. og 281 fg.; L. v. Engestrøms Minnen, II, S. 247, 275, 394; Norges Sag i det engelske Parlament [af F. Betzmann] i Bergens Tidende 1881, 1ste Halvaar; Norsk historisk Tidsskrift, anden Række, I, 10 fg.; ligesom mange Oplysninger om A. vil findes paa flere Steder i nogle snart udkommende «Bidrag til Norges Historie i 1814» ved Dr. Yngvar Nielsen.

J. Thaarups Materialier til det danske Monarchies Statistisk I. H. 2 (Kbh. 1791), S. 113—151 har A. meddeelt nogle Udflytter „om Potaste og dens Tilvirkning i Norge“.

J. R. E. Vists Materialier No. 16 (Kbh. 29 Marts 1835) er trykt et Brev fra A., dat. Kbhvn. 14 Aug. 1799, til C. Pram. [Udtrykt paaany efter Originalen i B. Moes Tidsskrift, 1 R., S. 508—10].

J. III. Nyhedsblad 1858, No. 1 fg. har M. Birkeland offentliggjort en Del af Carsten Ankers Brevvevling, fornemmelig med Biskop P. O. Nytte, i Aarene 1812—14. (Ogsaa særskilt aftrykt med Tittlen: Bidrag til Norges nyere Historie. Chra. 1858. 8. 60 S.)

I Aarene 1783 og 1796 skal han have skrevet «nogle værdifulde Afhandlinger, som blev trykte, om Gjenstande vedkommende den asiatiske Handel». (Fr. Thaarup: Fædrel. Nekrolog I, 258).

Anker ejede, foruden en Samling af Materier, Mineralier osv., et Bibliothek paa over 5000 Bind og en Samling af Haandskrifter paa omkring 770 No., som han under sit langvarige Ophold i Kjøbenhavn Tid efter anden havde bekostet afskrevet efter Originalerne i de derværende Bibliotheker og Arkiver. Det blev altsammen spredt ved Salg ved offentlig Auktion; en Del af Haandskrifterne blev kjøbt af J. Chr. Berg, der senere lod et Par af dem trykke i «Saml. t. d. n. F. Sprog og Hist.» VI. 1—68 og 134—144.

Anker, Christopher, Søn af Sogneprest til Ringebu *Bernt A.* (f. 1747, † 23 Juli 1812) og *Johanne Maria Leigh* († 1840), blev født i Ringebu 6 Marts 1795. 20 Decbr. 1814 ansattes han som Officier ved

Oplandske Infanteriregiment, hvorfra han 1 Januar 1818 forsattes til 2den Akershuske Brigade; han blev Premierløjtnant 1825 og Kaptejn 29 August 1832. 15 April 1854 udnævntes han til Hovedregnskabsfører og 7 Februar 1855 til Brigadeintendant ved Ingeniørbrigaden. Han deltog i Feltoget 1814 og forrettede Vagtjeneste ved Rigsforsamlingen paa Ejds-vold. Han var 1825—26 Medbestyrer af Armeens Intendantur, ligesom han var Sekretær i de fleste af de mellem Aarene 1818—31 nedsatte Militærkommissjoner. Ved Højtideligholdelsen af sit 50 Aars Embeds-jubilæum 13 Februar 1864 blev han Ridder af St. Olavs Ordenen. Han døde ugift i Kristiania 8 Decbr. 1866.

Nekrolog i Aftenbl. 1866, No. 289; jfr. Lassens Norske Stamtavler I. 86.

I Militært Tidsskrift 3 R. V. 579—588: Nogle Bemærkninger om Infanteriets Munderingssager og disses Konservasjon. — XI. 162—166: Om Infanteriets Excercer- eller Rekrutskoler; 166—68: Nogle Notitser om Infanteriet.

Anker, Herman, Søn af nedennævnte Grosserer *Peter Martin Anker* paa Rød i dennes andet Ægteskab, er født paa Rød 15 Juli 1839, blev Student med Laud fra Fredrikshalds Latinskole 1857 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1863. Da han ved Faderens Død var kommen i Besiddelse af en betydelig Formue, anvendte han en ikke liden Del af denne til Oprettelse af «Sagatun Folkehøjskole» — den første her i Landet — som aabnedes 1 Novbr. 1864 og hvis Bestyrelse han overtog i Forening med nedennævnte O. Arvesen. I 1873 overlod han Skolen til den sidstnævnte alene, medens han selv siden den Tid har bestyret sine Ejendomme og Fabrikker ved Hamar. Han er Overformynder i Vangs Kommune og har i flere Aar været Formand i Hedemarkens Fogderis Landbrugsforening.

* 15 Septbr. 1863 *Marie Elisabeth Bojsen* (f. 13 Decbr. 1843, ikke 42), D. af Sogneprest til Stege paa Møen Fredrik Engelhardt B. og Eline Heramb.

Jfr. Lassen: Norske Stamtavler I. 109; M. Arnesen: Biogr. Efterr. om Elever fra Fredrikshalds Skole, S. 6. Et Digt til ham findes i Bjørnsøns «Digte og sange», 2 Udg., S. 187—90; hans Portræt med et Digt af Jonas Lie i N. Folkebl. 1869, No. 6.

I *Rirkeligt Folkeblad* 1864, No. 46: Tale ved Aabningen af Folkehøjskolen paa Hamar. [Om Nedlæggelsen af Grundstenen til Folkehøjskolens Bygning paa Sagatun i April 1865 findes en Beretning af O. Arvesen optrykt fra Hamars Budst. i Morgenbl. 1865, No. 120].

I Hamars Stiftstidende 1872, No. 18 Tillæg og [g. No.: Svar til Seminarlærer Sage [ang. Højeftersdommen over Sognepræst Gunnerus].

I Oplandenes Avis 1878 og 1879 har han leveret Indlæg til Forsvar for Folkehøjskoleagen i Anledning af Amtsformandskabets Behandling af Sagatun-Stolens Andragender om Bidrag af Amtskommunen. (Jfr. Forhandlinger i Hedemarkens Amtsformandskab 1877, S. 341—43 og 349 [g.]; 1878, S. 386—99 og 1879 S. 227—30).

Anker, Morten Ulrik, Søn af forannævnte Sorenskriver *Bernt Olaus A.*, er født 13 Oktbr. 1838 i Hvitesejd i Thelemarken, hvor Faderen den Gang var konstitueret Sorenskriver. Han gik paa Throndhjems Latinskole 1848—55, i hvilket sidste Aar han, privat dimitteret, blev Student med Laud.; 1856 tog han anden Examen og i Decbr. 1861 juridisk Embedsexamen, ligeledes med Laud. Efterat have været i flere juridiske Stillinger, bl. a. som Sekretær i Kristiania Magistrat og senere som Kopist i Finantsdepartementets 1ste Toldkontor, gik han i 1870 over i Toldfaget som Undertoldbetjent i Bergen, hvorfra han blev forflyttet til Arendals Tolddistrikt, idet han 18 August 1877 udnævntes til Over-toldbetjent med Station i Risør, hvor han tillige er forrettende Toldkasserer.

* 25 Maj 1866 *Lovise Marie Wessel-Berg* (f. 20 Maj 1841), D. af nedennævnte Sorenskriver F. A. W.-B.

Oljejæren. Efter det Engellske. Chra. 1866. 8. 48 S. (Anonymt).

Forfattet Overtigt over det norske Missionsseffelskabs Virksomhed i Sydafrika og paa Madagaskar. Til Veiledning for yngre Missionsvenner. Bergen 1875. 8. 48 S.

Missionskart over Madagaskar, udarbejdet efter de nyeste Kilder. Bergen 1875.

Referat af Samtaler angaaende Daaben mellem Lutheranere, Baptister og Medlemmer af den Sammerske Frimenighed i Bergen. Med Forord af Sogneprest C. G. Winsnes. Bergen 1876. (Oprindelig trykt i Bergensposten 1876).

Missionskart over Zululand og tilgrænsende Distrikter. Bergen 1877.

Nogle oplysende Bemærkninger om vore Presters Embedsdragt o. s. v. Et Bidnesbyrd for Vægfolket i Statskirken. [Til Forjvar mod Pastor Wettergreens Angreb i „Broderbaandet“ No. 12 for 1879]. Risør 1880. 8. 7 S.

Han er den anonyme Oversætter af følgende Arbejder af den engelske Forfatterinde Hæsa Stretton:

May Krømer. En Fortælling fra Strasburgs Beleiring. Med Forord af Sogneprest C. M. Eckhoff samt 13 Billeder. 2 Dvlag. Bergen 1877. 8. 140 S.

Intet Arbejde, intet Brød. Bergen 1872. 16. [Trykt sammen med Fortællingen „Hvidere end Sne“].

Stephen Fern. Nogle Træk af Livet ved Englands Kulgruber. Med Forord af C. M. Eckhoff samt 5 Billeder. Bergen 1873. 8. 216 S.

Børnene i Cloverley. En Fortættelse af „Stephen Fern“. Med 5 Billeder. Bergen 1873. 8. 244 S.

Kellys tunge Dage. Med Forord af Sogneprest Saache, samt 6 Billeder. Bergen 1874. 8. 104 S.

Sophie Chantreh. [Med Billeder]. Bergen 1878. 8. 183 S.

Han har ligeledes oversat nogle af Ashworth's Fortællinger fra Dybet af Folkelivet (1—4. Bergen 1874—77), nemlig Fortællingerne Omstrejferne, Mine blinde Venner og Den gamle Børs.

Han var Redaktør af Fædrelandet fra dets Grundlæggelse i Juli 1868 til Udgangen af Mars 1869, da Redaktionen overtoges af P. L. Hærem og Th. Klavenæss.

§ Korrfl Retstidende 1874, No. 17: Om Havnefogedpenge's Erlæggelse.

§ Redenæs Amtstidende, 1878: Referat af to Menighedsmøder i Hissør angaaende Abfolutionens Forbindelse med Kapperen. — § Aulebning af et anonymt Angreb paa nogle af hans Ytringer i nævnte Menigheds møde, Krev han i samme Mærgang af Bladet et „Sornudent Tilsvær“. — § Mærg. 1879: En Række Artikler om Krigen i Zululand.

§ Korrfl Missio Tidende, 1879: Nogle Ord om Fængselslaverne ved Sirabé.

Blandt «Dokumenter vedkommende Kristiania kommunale Styrelse», Aarg. 1870, findes trykt en af ham udarbejdet Oversigt over Christiania Kommunes Gjæld ved Udgangen af 1869, forsaavidt Bykassen betræffer. 7 S. Tab. i Tværfolio.

Utrykt er af ham en Tabel over Indførselstoldsatserne fra 1762—1874, der i 1874 blev indsendt til Finantsdepartementet og benyttet af den da nedsatte kgl. Tarifkommissjon.

Ankør, Pøter, ældre Broder af ovennævnte Carsten A., blev født paa Fredrikshald 31 Juli 1744 og nød sammen med Broderen en omhyggelig Opdragelse først i Hjemmet, senere paa deres 6 Aars Udenlandsrejse, paa hvilken Peter A. bl. a. i Paris studerede Arkitektur under en af de første dalevende Arkitekter. I 1773 finder vi ham ansat som dansk-norsk Konsul i Hull — han havde først Titel af Agent — og som saadan blev det ham paalagt af Regjeringen i Kjøbenhavn særlig at studere Englands kommercielle, tekniske og industrielle Forhold, fornemmelig Manufakturvæsenet; det var rimeligvis gjennem hans i 1775 hjemsendte Indberetninger og Tegninger, at Dampmaskinen første Gang blev nøjagtig kjendt i Danmark og Norge. I 1777 blev han forflyttet til London som Generalkonsul, i hvilken Stilling han ligeledes udfødede en Virksomhed, som blev paaskjønnet af hans Regjering, idet han 19 Maj 1783 tildeltes Guldmedaljen *pro meritis*. 24 Maj 1786 fik han Titel af Oberst og udnævntes til Guvernør over Trankebar og de øvrige danske Besiddelser i Ostindien. Efter et Besøg i Kjøbenhavn om Sommeren, tiltraadte han i Novbr. 1787 sin Rejse fra England til Indien og ankom i Maj det følgende Aar til sit Bestemmelsessted. 17 Maj 1788 overtog han Guvernementet og forblev i denne Stilling, indtil han, træt af Livet i Indien og af de mangehaande Vanskeligheder og Fortrædeligheder, som der havde mødt ham, i 1806 erholdt Tjenestefrihed og Rejsetilladelse til Europa og 10 Juli 1807 fik udvirket den ansøgte Afsked med Bibehold af sin fulde Gage i Vartpenge. Efter et Ophold i England kom han hjem til Norge, hvor han 1808 forpagtede og tog fast Bopæl paa Gaarden Øraker ved Kristiania. Han deltog i Notabelmødet paa Ejdsvold den 16 Febr. 1814 og sluttede sig her til dem, der talte for Norges Uafhængighedserklæring. Senere paa Aaret fulgte han en Opfordring af Prins Christian Frederik til at begive sig til England i samme Missjon som hans tidligere derhen afsendte Broder Carsten, men skjønt han opholdt sig i London til Oktober Maaned, bragte

hans Sendelse ikke større Udbytte end hans Broders. Efter Hjemkomsten fra denne Rejse tilbragte han Resten af sit Liv i tilbagetrukken Ro paa Øraker; her døde han ugift 17 April 1832. A. var 2 Maj 1788 bleven udnævnt til Generalmajor og 1804 til Ridder (Storkors) af Danebrog. 1789 blev han optagen som Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjem. De i nedennævnte lille Skrift omtalte Bronzebilleder af indiske Guder, som i 1799 var funden ved Trankebar og da højtidelig var Guvernøren foræret af Brahminerne, blev i 1843 kjøbt af Kong Christian VIII; hans Bibliothek, hvoriblandt flere sjeldne Karter og Haandtegninger, udførte af hinduiske Kunstnere, henlagdes uden Tilsyn paa Ladegaardsøens Hovedgaard, hvor det ødelagdes af Væde; Mesteparten solgtes 1856 ved Auktion i Kristiania. En Del er endnu bevaret; saaledes er den største Del af hans værdifulde Tegninger fra Indien af hans Familie skjænket til den ethnografiske Samling i Kristiania.

Biografi i B. Moes Tidsskr. f. d. norske Personalhist., 1 R., S. 333—368; i Hist. Tidsskrift (1 R.) I. 273—385 af Yngvar Nielsen [hvilken Fremstilling hovedsagelig er bygget paa A.'s Kopibøger, Relationer, Breve osv., hvilke er i hans Familjes Besiddelse]. Jfr., foruden Lassens Stamtavler I. 87 fg., om hans Missjon til England i 1814 de ovenfor under Artikelen Carsten Anker givne Henvisninger, særlig Aalls Erindringer, 2 Udg., S. 347 og 368 fg., samt L. v. Engestrøms Minnen II. 247, 275, 395 og Danmark-Norges udenrigske Historie 1791—1807 af E. Holm, I. 109, 228, 230.

En Samling af mythologiske Antiquer. Bragt fra Hindustan af General-Major Anker 1806 s. l. & a. (Chra. 1825). 4. 8 Bl.

Anker, Pøter Martin, Søn af Grosserer *Nils Ancher d. y.* (efter meddelt «Naturalisation» som dansk Adelsmand i 1790 *Anker*, † 1812) og *Annette Beata v. Wackenitz* († 1855), blev født paa Fredrikshald 20 Juni 1801. I 1826 tog han Børgerskab i Fredrikshald og omkring 1833 købte han Gaarden Rød i Bergs Prestegjæld, som den Gang tilhørte hans Svigerfader Statsraad Tanks Bo; her boede han til sin Død 24 Februar 1863. «Sat i Spidsen for en stor Virksomhed og en særdeles anseelig Formue (omkring 1 Million Specier) søgte han altid med Opoffelse og Uegenytighed at gjøre denne Stilling gavnlig for det almene i videre og engere Kredse». «Ethvert patriotisk Foretagende havde i ham en varm Talsmand og redebøn Støtte; ogsaa Videnskab, Kunst og Literatur havde i ham en trofast og varmhjertet Beskytter». I Bergs Prestegjæld var han jevnlig overdraget kommunale Tillidshverv. I 1839 mødte han paa Storthinget som valgt 1ste Suppleant for Smaalenenes Ant, idet den ene af de valgte Repræsentanter, J. A. Hielm, efterat Suppleantvalget var foregaaet i Distriktsforsamlingen, erklærede at ville benytte sig af sin Ret til at frasige sig det paa ham faldne Valg. R. St. O. O. 1862.

* 1) 1824 *Petronelle Didrikke Tank* (f. 29 August 1806, † 26 Novbr. 1833), D. af nedennævnte Statsraad Carsten T. og Cathrina Cappelen.

* 2) 29 August 1835 *Cathrine Olava Nikoline Gloersen* (f. 1 September 1814), D. af Major Christian G. og Karen Wetlesen.

Portræt med Biografi i Skill. Mag. 1864, S. 337 fg.; jfr. B. Moes Tidsskr. f. d. norske Personalhist. 1 R., S. 527; Lassens N. Stamtavler I, 107—8; *Nekrologer* i Ill. Nyhedsbl. 1863, No. 9; i Aftenbl. No. 47 og 57 [tildels efter Smal. Amtst.]; *Mindedigte* i Ill. Nyhedsbl. 1863, No. 21 af M. B. Landstad [optrykt i «Sange og Digte», S. 303 fg.] og i Aftenbladet No. 56 af C. D. U. Foltmar. Om hans Forhold til den saakaldte «Ankerske Sag» i hans Egenskab af Læsthandler og Skovejer i Sverige, se Dunkers Skrift «Om Revisjon af Foreningsakten», S. 31—41. Hans Portrætbuste er udført af Billedhugger C. Borch.

Som Besidder af Ejendomme paa den svenske Grænse udvikledes Anker oftere i Stridigheder med svenske Autoriteter og han greb da raskt i Aviserne til Orde for at paatale sin Ret. Bl. a. har han saaledes i Christiania-Posten (1854) No. 1915 meddelt Oplysning om Sammenhængen med en i svenske Blade ført Klage over, at han ej vilde møde for svensk Ret (jfr. Morgenbl. Januar s. A.); i Morgenbladet 1856, No. 130: Om Kanaliseringen af Fredrikshalds Vædrag [og hans Forhold dertil], jfr. s. Bl. No. 210; i Aftenbladet 1857 No. 53 og No. 184 gav han Oplysninger i to lignende Anledninger, som ovf. nævnt. De polemiske Indlæg, som disse hans Artikler fremkaldte, findes i Aftenbl. 1857, No. 63, 85 og 187; i Chra.post. No. 74 og i Morgbl. No. 80.

Antzee, J. C. *

Samling af latterlige Anekdoter og Indfald. Saml. og udg. 5. 1—2. Chra. 1817—18. 8. Hvert Hefte 16 S.

Samling af ubvalgte Selskabsjange. Saml. og udg. 5. 1 (eneste?) Chra. 1818. 8. 16 S.

Rogle Formaninger til Børn, i Anledning af det nye Aar 1824. Chra. 1826. 8. 8 S.

Aqvillnus, Pseudonym for Martin Arnøsen, se denne.

Arbo, Axel Christian Smith, Søn af daværende Sogneprest til Aamlid *William A.* († 31 Oktbr. 1855) og *Andrea Smith* († 13 Novbr. 1866), er født i Aamlid 2 Maj 1825, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1841, studerede, efterat have taget Andenexamen, i 3 Aar Medicin i Kjøbenhavn, vendte saa tilbage til Kristiania og tog i Oktbr. 1848 medicinsk Embedsexamen med Haud. Efter derpaa i flere Aar at have været Lærer i Naturhistorie ved Nissens Latin- og Realskole og en søgt Manuduktør i Botanik, var han 1855—57 Kandidat paa Rigshospitalet; 1857—58 var han konstitueret Distriktslæge paa forskjellige Steder, i 1859

var han en Tid under den store Blodgangsepidemi ansat som Epidemilæge i nedre Thelemarken, indtil han selv blev angreben af Sygdommen. Senere praktiserede han en Tid i Øjestad, hvor han ogsaa har været bosat (ugift) siden 1863; men — tildels paa Grund af Sygdom — lidet befatter sig med Praxis.

Jfr. Lassens N. Stamtavler I. 124; Kiær: Norges Læger, S. 6—7.

Grundrids af Planteriget's Naturhistorie, til Skolebrug, med 73 Trænit i Teksten. Chra. 1859. 8. 68 S. — 2det Oplag. ib. 1856. 8. 68 S. — 3die Oplag. ib. 1862. 8. 68 S. — 4de Oplag. ib. 1870. 8. 68 S.

Compendium i den medicinske Botanik, med 75 i Teksten indtrykte Træsnit. Chra. 1854. 8. 157 S. — 2den Udgave, omarbejdet ved N. Bryhn. Med 61 Afbildn. i Træsnit. Chra. 1875. 8. 2 Bl. 143 S.

Tabellariff Overfigt over Hvirveldyrene. Chra. 1854. 8. 20 S. (Anonymt).

Tourist-Skizzer fra enedel af Norges mærkeligste Egne. Chra. 1859. 8. 2 Bl. 77 S. (Anm. i *Jll. Nyhedsbl.* 1859, No. 31; i *Dølen* I. No. 41. En større Del af denne Bog havde tidligere været trykt i *Jll. Nyhedsbl.*, se ndfr.)

Betragtninger over Sjælens Bæien og de vigtigste sjælelige Tilstande. En Henvendelse til alle sande Christne. Arendal 1860. 8. 19 S. (Anm. af D. Sandberg i *N. Mag. f. Lægevid.*, 2 R. XIV, 1136—38).

Om Tretalstanken. En Undersøgelse. Arendal 1876. 8. 14 S.

I den norske fri Bearbejdelse af Fr. Schoedler: *Naturens Bog*, 2det Oplag (Chra. 1859) og 3die uforandrede Oplag (Chra. 1867), har A. bearbejdet Afnittet Botaniken.

I Illustreret Nyhedsblad 1854, No. 38 og 40: *Nardal* i Sogn; No. 44: *Simebalden* i Hardanger; No. 47 og 48: *Excursioner* fra *Randsbals* Vand i Øvre Thelemarken. — 1855, No. 16 og 18—21: *Skizzer* fra *Romsbals* Amt (m. Bill.); No. 22: *Nærøfjorden* og *Nærøbalden* i *Bergens* Stift; No. 25: *Hornelen*; No. 43: *Notitser* ang. *Nardal* i Sogn; No. 46: *Galdhøpiggen* i *Dom.* — 1856. No. 6: *Rufbalsfosjen* ved *Taffjorden* paa *Søndmøre*; No. 19: *Højelesfosjen* i *Nebenæs*; No. 28: *Skizzer* af *Romsbals* Amt.

I *Dølen* 1 Hæft., No. 52: *Anmeldelse* af *Fridtjovs Saga* ved *Jvar* *Nasen*.

Arbo, Carl Oscar Eugen, Søn af Overlærer ved Drammens Skole *Christian Fredrik A.* (f. 12 April 1791, † 21 Aug. 1868) og *Marie Christiane Rosen* (f. 1796), Enke efter Justitsraad John Collett, er født paa Gaarden *Gulskogen* ved *Drammen* 17 August 1837. Efterat have gennemgaaet *Drammens* Latinskole blev han, privat dimitteret, Student med *Laud.* 1858 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1865. Efterat have været ansat som Kandidat paa *Rigshospitalet* og *Fødselsstiftelsen*, rejste han om *Vaaren* 1866 paa egen Bekostning til *Udlandet*, hvor han i *Wien*, *Berlin* og *Paris* specielt lagde sig efter *Øjen-* og *Øresygdomme*. Efter *Hjemkomsten* *Høsten* 1867 blev han ansat som *Assistentlæge* ved *Kristiania* *Sindssygeasyl* og *Mangelsgaarden*; fra denne Post

tog han Afsked det følgende Aar, da han 24 Septbr. 1868 var bleven udnævnt til Kompagnikirurg i Kristianssandske Brigade. 1869 blev han overflyttet til Armeens Hovedstation og Aaret efter ansat ved det norske Gardekompagni i Stockholm, hvor han forblev til 1873, da han blev udnævnt til national Korpslæge i Bergenske Brigade. 28 Maj 1881 blev han udnævnt til Korpslæge i 1ste Akershuske Brigade; han er bosat paa Gulsbogen. Da han under sin Tjeneste som Militærlæge var bleven opmærksom paa de mange saavel legemlige som aandelige Forskjelligheder, der findes inden de norske Bygdelag, har han i de senere Aar gjort Studiet heraf eller den anthropologiske Undersøgelse af det norske Folk til sin Hovedopgave, ligesom han ogsaa ad militærstatistisk Vej har forsøgt at paavise ethnologiske Forskjelligheder inden Folket. For disse Studiers Skyld har han i 1878 og i 1879 haft Understøttelse til Ophold i Udlandet dels af Statsmidler, dels af den Letterstedtske Forening. Han er korr. Medlem af *Société d'anthropologie de Paris* og af *Société de médecine publique et d'hygiène professionnelle de Paris* (1880). Han blev R. W. O. 1873.

* 16 Septbr. 1868 *Jenny Mathilde Pram Kaurin* (f. 30 Oktbr. 1845), D. af Provst og Sogneprest til Børsen Henning Junghans K. og Alette Sophie Musæus.

Jfr. Lassen: N. Stamtafler I. 118; Familien Collett, S. 88; Kier: Norges Læger, S. 7.

Om sessions-undersøgelsernes og recruterings-statistikens betydning for videnskaben og staten med et udkast til en derpå grundet statistik for de tre nordiske riger. Med 2 karter. Chra. 1875. 8. 2 Bl. 167 S (Anm. i Morgenbladet).

Det norske Gardekompagni i Stockholm. En militærmedicinsk Studie af Gardens tidligere Læge. (Efter N. Mag. f. Lægevid.) Drammen 1876. 8. 66 S. m. Træsnit.

I Chra. Vid.-Selsk. Forhandl. 1876, S. 13 fg. Angaaende Undersøgelser over Haar, Øjne og Hudfarve hos Landets Befolkning. [Trykt i Uddrag].

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. 2 R. XXII, 167—75: Om en acut Phosphorforgiftning. — 3 R. VI. 1—33, 80—114: Det norske Gardekompagni i Stockholm [ogsaa særskilt udgivet. se ovf.] Desuden findes af ham i dette Tidsskrift nogle mindre Opsatser og Oversættelser; ligesom et af ham i «Medicinsk Selskabs Forhandlinger» indført Foredrag er meddelt i Uddrag i Nord. Med. Archiv II. No 27, S. 30.

I Norsk militær Tidsskrift XXXIX (1876), S. 344—357: Iagttagelser ang. Indkvarteringsforholdene inden Bergenske Brigades Distrikt.

I Morgenbladet — foruden flere Smaaopfatser, Anmeldelser og Korrespondancer under forskjellige Merke — 1877, No. 100 A og 114 A: Karakter eller privat Indkvartering? 11 Sp. No. 162 A og 163 A: Den anthropologiske Undersøgelse af det Norske Folk. 5 Sp. — 1880, No. 48 og 49: Den anthropologiske Undersøgelse af det Norske Folk. 4 Sp.

Archer, Archibald, Søn af Kjøbmand og storbritanisk Vicekonsul i Laurvik *William A.* (som indvandrede hertil Landet fra Perth i Skotland i 1825 og døde i Laurvik 1869) og *Julia Walker* († 1880), er født i Skotland 1820. Efterat han havde gaaet paa Laurviks Skole fra 1831 til 1834 blev han sendt over til Skotland, hvor han paa et af de store mekaniske Verksteder praktisk uddannedes til Ingeniør. Han gik derefter tilsøs som Skibstømmermand, for i nogen Tid til Koffardis paa Farvandene i Kina og nedsatte sig saa paa Sydhavsøerne, hvor han dels som Ingeniør ledede Opførelsen af flere Sukkermøller og lignende Fabrikanlæg, dels drev Kaffe- og Tobaksplantager. I Begyndelsen af 60-Aarene kom han hjem til Norge, men drog efter et Par Aars Forløb atter ud, til Queensland (Australien), hvor han, naar fraregnes enkelte, tildels aarlange Besøg i Norge samt en Tid, da han var ansat som Queensland-Regjeringens Emigrations-agent i London, siden har været bosat som Jorddyrker og Uldproducent. I Queensland har han dels gennem Virksomhed i Pressen, dels ved offentlige Foredrag øvet adskillig Indflydelse paa Ordningen af Koloniens Immigrations- og Jordforhold. Saavel under sit første Ophold i Queensland som nu i de senere Aar har han været Medlem af Kolonialparlamentets andet Kammer.

Sagen og dens Formærelse i Norge. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Andet Tillægshefte til „Folkevennen“, N. N., 1 Bd. Kra. 1877. S. 88 S. — Nyt Optryk. ibid. 1879. 8.

Han har skrevet adskilligt i den australiske Presse og tillige i særskilt udgivne Brochurer behandlet politiske og sociale Spørgsmaal vedkommende de australiske Forhold.

Archer, Collin, foregaaendes Broder, er født i Laurvik 1832 og gennemgik sammes Skole i Aarene 1843—49. Han drog derefter til Kalifornien som Guldgraver, opholdt sig der et Aars Tid og rejste saa til Sandwichøerne, hvor hans forannævnte Broder Archibald den Gang var bosat. Her blev han imidlertid ikke længe, men rejste til Australien, hvor flere af hans ældre Brødre boede som Kolonister og hvor han selv forblev til omkring 1862, da han vendte hjem til Norge, hvor han senere har været bosat.

* 1869 *Sophie Wiborg* fra Kragerø.

I Polyteknisk Tidsskrift XIX (1872), S. 157—163, 169—175; XX (1873), S. 6—16: Anvisning til konstruktion af lystfartøier og baade. Med 4 Plancher. (Ogsaa særskilt aftrykt. Kra. 1873. Toespaltet 4to).

Paa Engelsk har han ladet adskilligt trykke, dels særskilt udgivne Brochurer, dels Bidrag til engelske og australiske Tidsskrifter (f. Ex. *The Field* o. a.), fornemmelig angaaende Principerne for Baades og Fartøjers Konstruktion m. v.

Arctander, Adolf Mauritz Støenbuch, Søn af Lensmand i Hadsel *Jesper Andreas A.* (f. 1806, † 16 Septbr. 1873, Storthingsmand fra Nordlands Amt i en Del af Sessjonen 1854) og *Ane Marie f. Paulsen* (f. 1813), er født i Hadsels Prestegjæld 23 Oktober 1847 og blev Student med Haud fra Thronhjems lærde Skole 1867. Han blev theologisk Kandidat med Laud i Juni 1872 og har senere været Folkehøjskolelærer paa forskjellige Steder i Landet, i de sidste Aar i Hardanger.

Jfr. Stamtavler over Familien Breder [m. v. Kra. 1876], S. 172.

Filoktetes. Tragedie af Sofokles, metrisk oversat. Thjem. 1867. 8. 2 Bl. 75 S. (Anm. i Lieblein's Norden IV. S. 260; i Morgenbl. 1867. No. 352 B.)

To Foredrag af Fr. Ingier og H. Brun holdte i et Veenemøde i Kristiania paa Luthers Fødselsdag den 10 November 1876. Udgivne efter Opfordring. Kra. 1877. 8. II. 60 S.

I Nordisk Månedsskrift f. folk. og krist. Oplysning, 1873, I. 89—117: Af Polybs Historie, de tyve første Kapitler. [Overs. er egentlig udført af den 1871 afdøde danske Prest Kr. Køster og kuu gennemseet og bearbejdet af A.]; 187—226 og 350—379: Polybios og hans samtid.

Forøvrigt har han leveret Bidrag til flere af sin Samtids norske (og danske) Blade og Tidsskrifter, navnlig angaaende Grundtvigianismen og Folkeoplysnings-Ångiggender.

Arctander, August Hjeronimus, Søn af daværende Distriktslæge *Ove Guldberg A.* (f. i Kjøbenhavn 2 Oktbr. 1780, † i Fredriksstad som Landfysikus i Smaalenene 15 Oktbr. 1822) og *Karen Sibylle Rødder Helt* (f. 1776, † 1834), blev født i Stavanger 21 August 1818, blev, privat dimitteret, Student med Laud. 1836, læste derefter i flere Aar til filologisk Embedsexamen og vikarierede som Lærer ved forskjellige lærde Skoler. I 1846 rejste han til Sverige og fik i Januar 1847 et Stipendium af Statskassen for at gjøre sig bekendt med Skolevæsenets Organisation i Sverige. Han blev derefter boende nogle Aar i Stockholm, hvor han oprettede en Privatskole og holdt Foredrag i «*Bildningscirklen*». Den 8 Februar 1853 blev han udnævnt til Adjunkt ved Skiens lærde og Realskole, i hvilken Stilling han døde 5 Decbr. 1878.

* 28 Decbr. 1848 *Carolina Andrietta Rosamunda Ahlsell* fra Stockholm.

Jfr. Stamtavler over Familien Breder [etc.] S. 173—74; Morgenbladet 1870, 3 og 10 Septbr. samt 16 Oktbr.

Under sit Ophold i Stockholm udgav han følgende Arbejder:

Plan för privata nya elementarskolan på Söder, utgifven. Sthlm. 1847. 8. 8 S. [og et Bilag].

Kort schema til formlära i det isländska eller norröna språket, utgifvet. Upsala 1847. 8. (Trykt som Manuskript).

Några upplysningar om privata nya elementarskolan på söder 1849—1851. Sthlm. 1849—51. 8. 76 S.

Läsning i hemmet för barn med bidrag af Wilhelmina [Stålberg], Schmidt, Cedervall, G. H. Mellin, Fock, Wenström, S. Lovén m. fl. No. 1—13. Sthlm. 1849—50. 16.

Elementarkurs i engelska språket. Efter en ny plan utarbetad. 1—3. Sthlm. 1851—52. 12.

Efter sin Hjemkomst her til Landet udgav han:

Nogle Oplysninger om „Privata nya Elementarskolan i Stockholm“. Skien 1856. 8. 47 S. (Jubbelsskrif).

Den christne Kirkes Historie af Westermeyer. Udg. af „Den christelige Forening“ i det nordlige Lydland. Oversat fra Lydsk. D. 1—3. Skien 1855—57. — 2det Oplag. D. 1—3 eller Bd 1—7. Skien og Chra. 1861. 8. Bb. 1: VII, 224 S.; Bb. 2: 109 og 166 S.; Bb. 3: 176 og 123 S.; Bb. 4: 150 og 67 S.; Bb. 5: 304 S.; Bb. 6: 130 S.; Bb. 7: 143 S. (jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—1865, S. 278).

Dr. Martin Luthers Bevnet, eller den tydske Reformations Historie til Luthers Død. Af Westermeyer. Overs. efter 3 Oplag, Skien 1857. 8. 202 S.

I Univ.- og Skole-Annaler, 2 R., IV. 359—62: Anmeldelse af *Tidskrift för lärare och uppfostrare*.

I Morgenbladet 1846, No. 299, 300 og 302: Om Reform i det norske Skolevæsen efter Mønstret af nogle svenske Skoler. 15 Spalter. [Artiklen fremkaldte Svar fra C. A. Holmboe i No. 322 og fra J. Nissen i No. 343 Tillæg, hvortil A. gav Gjen svar i Aarg. 1847, No. 109 og 110; jfr. Holmboes og Nissens Gjenmæle i No. 117 og 119 samt Indlæg (af J. Holmboe?) i Bergens Stifts-tid. 1846, No. 91, 92, 93 og 95].

I Aftenbladet 1853. 18 Juli: Nogle Underretninger om det norske Undervisningsvæsen.

Han var Redaktør af Bratsbergs Amtstidende (Skien) fra 1 Jan. 1855.

Arctander, Karl Johan Ludvig Wilhelm August, foregaaendes Søn, er født i Stockholm 2 Oktbr. 1849 og blev Student med Laud. fra Skiens lærde Skole 1867. Han fortsatte ikke sine Studier ved Universitetet, men levede i nogle Aar som Publicist først i Kristiania, senere i Skien, indtil han i August 1870 udvandrede til Nordamerika. Her bosatte han sig i Chikago, hvor han en Tid var Redaktør af «Norsk Aftenblad», senere var han dels knyttet til forskellige skandinaviske Blades Redaktioner, dels (i 1871) Direktør for og Skuespiller ved et norsk Skuespillerselskab, som gav Forestillinger i «Vestsidens Turnhalle» i Chikago. Nogle Aar senere (i 1874) finder vi ham som Sagfører og nu senest omtales han som Advokat i Minneapolis. I Amerika har han giftet sig.

Jfr. Stamtavler over Familien Breder [etc.], S. 174 og de der givne Henvisninger til «Morgenbladet».

Han var Redaktør, indtil han rejste til Amerika, af Norsk Illustreret Familjeblad, der begyndte paa Wald. Kriebis Forlag i Kristiania 1 Januar 1870 (1 Hefte à 48 S. tospaltet 4to hver Raaned). Jfr. Johan Bøgh, Jonas Ste og Th. Thoresen ndr.

Han grundlagde og redigerede „Bratsbergs Amtstidende“, der udkom i Borsgrund 2 Gange egentlig i 1868 og 1869.

3 Norskt Folkeblad 1869, No. 40: Om Stien.

Arctander, Ove Guldberg, foregaaendes Broder, er født i Stockholm 15 Marts 1853, blev Student med Laud fra Skiens Skole 1871 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1876. Han var efter Examen en Tid Lærer i Grimstad og blev i 1879 ordineret som konst. Sogneprest i Risør, hvilket Embede han bestyrede til Udgangen af 1ste Halvaar 1881.

Kæller vor Kirke Livets Brød til sine Børn? Brædten paa Midfaftesøndag 1880 i Risør Kirke. Risør [1880]. S. 21 S. [Aan Omslagstitel].

Den rette Forbising om Søndernes Forlæbelse af Jeremias F. Reus. (1731). Paany udgivet af N. Risør 1881. S. 44 S.

Arctander, Sophus Anton Birger, Søn af Overtoldbetjent *Hans Steenbuch A.* (f. i Buksnæs 25 April 1807) og hans anden Hustru *Martha Dahll f. Nielsen*, er født i Kristiania 22 Jan. 1845, blev Student med Laud fra Kristianssands Kathedralskole 1863 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1871. Han var Sorenskriverfuldmægtig i Lofoten fra Begyndelsen af 1872 til August 1875 og derefter konst. Sorenskriver sammesteds til Udgangen af sidstnævnte Aar. Til Februar 1880 var han saa Overretssagfører i Hadsel, blev ansat som Lensmand i Ofoten og er siden Oktober 1880 Lensmand i Hadsel. Han var Ordfører i Hadsel Formandskab 1875—80, mødte som indkaldt Suppleant paa Stortinget 1878—79 og valgtes i 1879 til 3dje Repræsentant fra Nordlands Amt for Valgperioden 1880—82. Paa Stortinget var han de to førstnævnte Aar Medlem af Næringskomiteen No. 1; i 1880 valgtes han til Formand i Gage- og Pensjonskomiteen og til Medlem af Lagthinget, hvor han har været Sekretær skiftevis med forannævnte M. A. Aarflot. Han er f. T. Medlem af den ved kgl. Res. af 21 August 1879 nedsatte Kommission til at tage under Overvejelse Lovgivningen om Lejlendingsvæsenet.

Medudgiver af Samfundsbåde, 1ste [enefte] Hefte. Aar. 1866. 8. Seri er af ham forskjellige Digte, S. 5—11 og S. 38—40.

3 Dagbladet 1876, 1ste Halvaar og 2det Halvaar, No. 164: Uoføffket og Soven af 28de Maj 1857. (8 Artikler).

Forøvrigt har han leveret en Del anonyme Bidrag til flere Blade, særlig til Dagbladet, Tromsøposten, Bergensposten og Nordlands Amtstidende.

Arentz, Frederik Christian Holberg, blev født 28 September 1736 paa Askevolds Prestegaard i Søndfjord, hvor Faderen *Frederik A.*, der døde 1779 som entlediget Biskop i Bergen, da var Sogneprest. Moderen *Cathrine Fredrikke Holberg* (f. omkring 1715, † 1738) — Biskop Arentz's første Hustru — var Ludvig Holbergs Broderdatter. Efter

privat Undervisning af sin Svoger, daværende Kand. theol. Johan Plahte Bruun, blev A. dimitteret til Universitetet 1751 og tog Aaret efter Examen philosophicum. De følgende 4 Aar tilbragte han i Hjemmet, dels undervisende to yngre Brødre, dels selv studerende Theologi under sin Faders Vejledning. 1756 tog han theologisk Examen med bedste Karakter. Han blev imidlertid liggende ved Universitetet i 2 Aar til for at studere Filosofi og Mathematik, og da Erfaring havde vist ham, at han ikke var istand til at memorere en Prædiken, opgav han for bestandig den gejstlige Stand, hvortil han havde forberedt sig, og valgte — saa meget mere som han havde privat Formue — at ofre sig for Videnskaben. Paa denne Tid fik han Tilbud om som Mathematiker at ledsage den af Fredrik den femtes Regjering udrustede videnskabelige Expedition til Arabien. Da nogle af dette lærde Rejseselskab først skulde studere to Aar i Göttingen, gik ogsaa Arentz til et fremmed Universitet for yderligere at forberede sig i sine Fag; 1758—59 studerede han saaledes i Leyden, hvor han navnlig hørte den da berømte Muschenbrock over Mathematik og Fysik. Strax efter sin Tilbagekomst til Hjemmet i 1759 blev han, uden Ansøgning, konstitueret som Lektor i Mathematik og Fysik ved det nogle Aar i Forvejen efter Initiativ af Biskop Pontoppidan oprettede *Seminarium Fredericianum*, et Slags Realskole, hvor dels Cathedral-skolens modnere Elever, dels andre unge Mennesker undervistes i Filosofi, nyere Sprog, Mathematik osv. Denne Ansættelse gjorde, at han ikke kom til at deltage i Expeditionen til Arabien; i hans Sted blev dette Hverv tildelt den berømte Niebuhr. 24 Septbr. 1762 blev han udnævnt til virkelig Lektor ved Seminariet og 1769 blev han tillige Konrektor ved Bergens Cathedralskole, hvis Rektor han blev 1781 og vedblev at være, lige til han efter Ansøgning erholdt Afsked med sin fulde Gage i Pensjon under 22 Marts 1825. Han døde den 31 Decbr. s. A. 1773 var han bleven Magister, 1806 titulær Professor, 1810 R. D. O. og 1820 R. W. O. 1774 blev han Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjem og 1775 af Videnskabsselskabet i Kjøbenhavn. I 1812 bekostede flere af hans ældre Disciple i Norge og Danmark hans Portræt udført (af Maler N. J. Bredal) og ophængt i Latinskolens øverste Klasseværelse, hvilket Portræt i 1816 blev stukket i Kobber (af Bagge) og udgivet. Paa hans 90 Aars Fødselsdag i 1825 lagde hans fordums Disciple Grundvolden til et Legat med hans Navn, hvis Renter anvendes til et Universitetsstipendium for hans Descendenter eller for Disciple fra Bergens Skole; ligeledes stiftede en af hans tidligere Elever, nedennævnte Højesterets-assessor Omsen (og Hustru) i 1828 et Universitetslegat «Rektor Arentz's Minde»; og endelig oprettede han selv ved Testament af 1 Juli 1824 tre Legater, et til Universitetsstipendier, et til Selskabet for Norges Vel og et for Bergens Bys Fattige.

* 1) 1764 *Christiane Meldal* (f. 1743, † 1765), D. af Sogneprest til Indviken Jørgen Evensen M. og Christiane Bergmann.

2) 1767 *Ingeborg Maria Frørup* (f. 1739, † 1775), D. af Sogneprest til Graven Hans Chr. F. og Marie Margrethe Stabel.

* 3) 1777 *Bolette Rebekka Meldal* (f. 1747, † 1819), en Søster af hans 1ste Hustru.

Prof. og Rector F. C. H. Arentz's Biographie med Portrait. Af J. N. Bruun. Kbhvn. 1816. 8. 24 S.; *Biographie* ved [Sønnen] H. S. Arentz, med hans Portræt. Thjem. 1827. 8. 96 S. *Parentation* over afd Rector F. C. H. Arentz af *Jas. Neumann*. Bergen 1826. 8. 12 S. Jfr. Lassens Stamtavler I. 133—34; Mærkelige Nordmænd II. 223—30 [m. Portr.]; Prof. A.s Minde af N. Hertzberg i Bergenske Borgerven 1826, No. 37—39; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, I. 999; Worms Lexikon I. 36 og III. 22, 893; Fr. Thaarups Nekrolog S. 344 fg.; Molbechs Det danske Vid Selsk. Hist., S. 120 fg. og 230; N. M. Petersens Bidrag t. d. d. Lit. Hist. (se Reg.); Om Bergens Latinskole [Indbydelsesskrift 1828 af L. Sagen], S. 29, 41, 43, 47; Bergens Beskrivelse af Sagen og Foss, S. 615; L. Daes Udvalg af Breve til R. Nyerup, S. 50; Autobiographiske Meddelelser af P. A. Jensen i Ill. Nyhedsbl. 1863, No. 10; Ill. Tid. (Kbhvn.) Oktbr. 1879 af — [D. Thrup?]; Personalhist. Tidskr. (Kbh.) I. 164; Holbergs Epistler, udg. af Chr. Bruun, II. S. 378; Morgenbl. 1825, No. 294; Dagen 1825, No. 258 og 1826, No. 23; Hesperus V, H. 5; Norske Stiftelser, III. 850; *Mindesange* over ham i Hermoder X, No. 10 (af A. Olsen), samt en særskilt trykt af L. Sagen; under hans Portræt (af A. Olsen) i «Snotra» (Bergen 1821), S. 149

Jubel-Indbydelse til Bergens Bues over den i disse Lande og Neger hundrebaarige Souverænitets jubilerende Jublaanere. Bergen 1760. 4.

De studio mathematico. Bergen 1761. 4. (Program).

De primo principio Juris Naturæ. ibid. 1762. 4. (Program).

Programma. (Om de naturlige Aarsager til den i Bergen jevnlig faldende Regn. Overs. af Latin). Bergen 1777. 8.

Tabeller over Universalhistorien. Bergen 1788. Fol.

Nomenclator hebraicus. Bergen 1784. 8.

Commentatio brevis de arte quadam memorizæ quasi mechanica studiosæ juventuti utilissima. Bergen 1812. 8.

Forlag vedkommende det beneficerede Gods i Norge. Chra. 1815. 8. 88 S.

En Kort Undervisning om de fornemste Hjælpemidler, hvorved man kan i det Latinske forandre saavel enkelte Ord som hele Meninger. Bergen 1822. 8. 52 S.

I Kjøbenh. Vidensk. Selsk. Skrifter XI, 47—80: Betragtninger over Fictionen i den circulaire Bevægelse; 81—92: Observationer over Regnens Mængde i Bergen. — XII, 159—190: Om Umueligheden, at nogen matematisk Særreffe kan være virkelig uendelig; 247—270: At det er umueligt, at Verden kan være uendelig, enten i Henseende til Tid eller Rum. — I Ny Saml. I, 536—556: En nyere Bestemmelse af Tegnene + og ÷ i Henseende til deres Betydning og Brug. — V, 341—356: Om Lysets anden Aberration; 357—371: Om Skygge-Aberrationer.

§ *Første Bidekst.-Selsk. Skrifter*, ny Saml., I. 507—548: Forslag til en almindeligere og kortere Raade at forfatte og prøve Fornuftsflutninger — II. 251—286: Hvorledes man paa korteste Raade kan opløse saadanne Equationer, som indeholde flere og mange ubekjendte Størrelser tillige.

§ *N. B. S. Str.* i det 19 Aarh. II, 87—108: Om de ubestemte algebraiske Operationer; 109—180: Forsøg til en med mathematisk Nøiagtighed fremfat Theorie om parallelle Linier og deres Egenheder; 181—191: Betragtninger over den første af Kant's Antinomier og de dermed forbundne Ideer om Tid og Rum. (En af ham til Selskabet i 1825 indleveret Afhandling over den fjerde af Kants Antinomier — hans sidste literære Arbejde — vides ikke at være bleven trykt).

I Gilberts *Annalen der Physik* XXIX (1808), S. 184—89: Noch einige Bemerkungen über die Winter-Gewitter.

§ *Topografisk Journal* XXV 166—198: Svar paa L. A. Rodvitts Besvarelser i hans Poem om det Bergenske Seminarium [i f. Tidsskr. XXII; jfr. *Minerva* 1800, II, 224 fg af N. S. Weinich].

§ *Nationalbladet* X. 229—236: Uddrag af en Betænkning ang. det af Lovkomiteen foresatte Udkast til en Lov om de lærde Skoler.

§ *Første Tilskuer*, 4 Aarg. (1820), S. 194—224: Tanker om Banksejerss mulige Credit og Sikkerhed.

§ *Patrioten*, 3 S., No. 19—21: Forslag [til Stortinget] til vigtige Planer [sic: o: Planer] for Norges Vel.

Arentz, Hans Michael, Søn af Kjøbmænd og Stadskafejns i Throndhjem *Hans A.* (f. 1791, † 1860) og *Georgine Margrethe Fredrikke Selmer* (f. 1800, † 1852), er født i Throndhjem 23 Marts 1826 og blev Student med Haud fra sammes Skole 1845. I April 1853 tog han medicinsk Embedsexamen, var fra Sommeren samme Aar til 1856 Kommunelæge i Sparbu, Stod og Bejstaden og derefter privat praktiserende Læge i Stenkjær, indtil han 22 Marts 1858 udnævntes til Distriktslæge i Opdal, hvorfra han under 27 Juli 1878 forflyttedes til Ringebu Distriktslægeembede.

* 3 August 1855 *Nanna Petra Boisen Nannestad* (f. 12 April 1825, † 26 Februar 1880), D. af tit. Assessor, Overtoldbetjent Frøderik N., som en Tid var Ejer af Stor-Fosen Gods, og Louise Christine Holtermann.

Jfr. Lassen: N. Stamtafler I. 146 fg.: Kiær: Norges Læger, S. 9 fg.

I *Norsk Mag. f. Lægevidsk.* 2 R., XIV. 401—415: Meningitis cerebrospinalis som Epidemi i Opdals Lægedistrikt i 1859.

I Beretning om Sundhedstilstanden [osv.] 1863, S. 152 fg.: Endel Bemærkninger om Sundhedspleien i Almuskolerne.

I *Nord. med. Arkiv* II No. 14 S. 35 fg. er i Uddrag meddelt et af ham i medicinsk Selskab (i Kra.) holdt Foredrag.

Arentz, Hans Nicolai Theodor, Søn af nedenaævnte Ingeniør-major *Michael Smith A.*, er født i 1

1810. Privat

dimitteret blev han Student med Laud 1838 og tog i Decbr. 1844 juridisk Embedsexamen, ligeledes med Laud. I Juni 1846 blev han ansat som Kopist i Indredepartementet, men maatte af Helbredshensyn gaa ud af Departementet, hvorpaa han fra Høsten 1849 i 3 Aar opholdt sig i Italien og i Paris. Efter sin Hjemkomst traadte han i 1852 ind som Kopist i Indredepartementet, blev i Novbr. 1857 ansat som Revisor ved Telegrafvæsenet og har siden 11 Oktober 1860 været Protokolsekretær i Højesteret.

Jfr. Lassen: N. Stamtafvel I. 154.

Han har, efter eget Opgivende, si de sidste 30 Aar skrevet en Utalighed af Opsatser i vore Hovedblade. Fra 4 Novbr. 1864 til nu har han været Kristiania-Korrespondent til *Nya Dagl. Allehanda*. En Tid har han tillige skrevet Korrespondancer fra Kristiania til *Göteborgs H. och S. Tidn*, til *Dagbladet* i Kjøbenhavn og nu senest til *Göteborgsposten*. I en Række af Aar sendte han derhos et Par Gange om Ugen Breve fra Kristiania til «Drammens Tidende».

Af hans Bidrag til den norske Hovedstads Blade kan merkes.

I *Christianiaaposten* 1850, No. 622, 631, 643 og 656: Om Florents.

I *Morgenbladet* Decbr. 1852—Jan. 1853: Optegnelser fra Rom.

I *Aftenbladet* 1855, No. 25 og 26: En Udflugt til Pompeji. — 1858, No. 266, 278, 286 og 287: Om Genrefkultyr og Genremaleri. [Polemik mod Artiller af Emil Tidemand i *Morgenbl.* f. N. No. 317 fg.; se L.] — Af *Aftenbladet* har A. siden den Tid været fast Redarbejder til nu og deri skrevet dels om Kunstforeningens Udstillinger, især i tidligere Aar — en kort Tid leverede han ogsaa Theateranmeldelser — og dels Referater fra Højesteret.

Før Kristiania Theater har han oversat: «Damernes F6»; af Scribe og Légouvé, opført 1ste Gang 7 Decbr. 1858; «En Ungdomsdrøm», af Scribe og Biévin, opf. i Gang 16 Oktbr. 1859; «Et godt Parti», af E. Augier og E. Foussier, opf. i G. 26 Jan. 1860; «Den afdøde Fætter», af E. Plouvier og J. Adenis, opf. i G. 24 Maj 1860; samt «Askepot», af Barrière, opf. i G. 6 Decbr. 1860.

Arentz, Hans Søverlin, Søn af ovenfor nævnte Rektor F. C. H. A. i dennes tredie Ægteskab, blev født i Bergen 29 Juni 1789 og Student fra sammes Kathedralskole 1806. I April 1811 tog han theologisk Embedsexamen med Udmerkelse, blev det følgende Aar udnævnt til Adjunkt ved Kristianssands Skole, 23 Oktober 1815 til Prest ved Hospitalet og Tugthuset i Throndhjem og var desuden 1816—21 konst. Adjunkt ved Throndhjems Kathedralskole; i Aarene 1821—28 vikarierede han for Sognepresten til Domkirken, den ovenfor nævnte Stiftsprovst Jonas Angell, i dennes Svagelighed. 31 Maj 1827 blev han udnævnt til Sogneprest til Skogn og beskikkedes i 1834 til Provst i Indhereds Provsti. Han døde i Skogn 15 Januar 1853.

* 29 Juni 1817 *Riborg Johanne Nissen* (f. i Kbhvn. 24 Novbr. 1797 † 13 April 1870), D. af Provst og Sogneprest til Melhus Peder Schjelderup N. og Bolette Margrethe Musæus.

Jfr. Lassen: N. Stamt. I, 142; Erlandsens Nordenfj. Gejællighed S. 310—11; Pavels's «Dagbogs-Optegnelser 1815—16», S. 419 fg. og 538; Chra.-posten No. 1591, o: 14 Febr. 1853 [ang. hans Jordeferd tilligemed en Gravsang].

Christelig Religionstale, udtvillende de Religionens Trøstegrunde, hvor- med vi kunne berolige os ved den Dybiges Grav. Chra.sand 1813. 8.

Program [fra Thronbhjems Cathedralskole i Anl. af Reformationens Jubelfest] Thjem. 1817. 4. $\frac{1}{2}$ Art.

Den troe og redbelige Arbejders herlige Løn ved Livets Aften. Prædiken paa Søndag Septuagesima den 22de Januar 1826. Thjem. 1826. 8. 22 S.

Professor og Rector J. C. S. Arentz's Biographie [med Portræt]. Trykt paa det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Betøstning. Thjem. 1827. 8. 96 S.

Salig-afgangne Provst og Sognepræst Peder Schjelderup Nisjens Minde. Udg. af det Kgl. Norske Videnskabers Selskab. Thjem. 1828. 8. 32 S.

Herrens Røst selv i Prøvelser og tunge Tilfællefer. Prædiken. Thjem. 1833. 8. 15 S.

Pagten med Gud. Confirmations-Gave for veloplyste Confirmander. Chra. 1838. 8. — 2det Oplag. ibid. 1842. 8. VIII. 96 S. — 3die Oplag. ibid. 1856. 8. VIII. 96 S.

De Umvndiges Hosianna. Tale, holdt til Indvielse af Aftabdhong faste Skoles nye Locale den 19 Oktober 1843. Thjem. 1843. 8. 8 S

Trøstetale, holden i Levanger Kirke i Anledning af Iidebranden paa Levanger. Thjem. 1846. 8.

J Rigstidende 1816, No. 71: Mindedigt over Biskop J. R. Brun (jfr. Pavels I. c. 538).

J Christiania-Posten (1851) No. 377: Et christeligt Formaningsord fra Skogens Menigheds Sjælesørger [i Anl. af Opløbet paa Levanger, se Artiklen Carl Johan Michelsen ndfr. A's „Formaningsord“ findes ogsaa indtaget i Bergenske Blade 1851, No. 330].

Arentz, Hans Severin, Søn af Student og kgl. Fiskeriinspektør paa Shetlandsøerne *Jens Christian A.* (f. i Jelse 1763, † i Farsund 1828) og *Anne Elisabeth Urbye*, (f. 1775, † 1851), blev født i Farsund 15 November 1806. Han blev Student 1825 og konst. som Adjunkt ved Skiens lærde Skole 30 Juli 1829, til hvilket Embede han erholdt Udnæv- nelse 10 Juli 1830. I denne Stilling — han var desuden Skolens Kas- serer — blev han staaende, lige til han paa Grund af Sygelighed maatte søge Afsked fra Begyndelsen af Skoleaaret 1866 (kgl. Res. 25 Juni 1866). Han fungerede som Skolens Rektor i Skoleaaret 1851—52. Af Skiens Formandskab var han Medlem saagodtsom uafbrudt fra For- mandskabsinstitutionens Indførelse og næsten ligesaa længe Kommunens Ordfører; da han Vaaren 1867 af Helbredshensyn maatte træde tilbage fra denne Stilling, blev han af Byens Magistrat og Kommunestyrelse tak- ket ved en særlig Skrivelse, trykt bl. a. i Morgenbl. s. A. den 8 April; da hans Helbred senere tillod det, traadte han atter ind i Kommunestyrelsen

og fungerede som dens Ordfører til sin Død den 13 Febr. 1875. Han mødte som Repræsentant for Skien (og Porsgrund) paa Stortinget i 1842, i 1858 (som Suppleant, da Repr. Bankbogholder Böttger var afgaaet ved Døden) og 1859—60. Af Stortinget valgtes han til Bankadministrator i Skien, til hvilken Stilling han alt 1839 valgtes som 1ste Suppleant.

* 8 Oktbr. 1838 *Margrethe Cathrine Stockmann* (f. i Skien 19 Novbr. 1806), D. af Kjøbmand Christian Paus S. og Rachel Nilsen.

Jfr. Lassen: N. Stamt. I. 157; Program fra Kristiansands Skole 1852, af J. Musæus; neksologiske Meddelelser i Skiens-Bladene «Varden» og «Correspondenten» Februar 1875.

Om Funktionen Γm, især med Hensyn til dens numeriske Evaluation. [Chra. 1850]. 4. 36 S. [Aftryk af Skiens Skoleprogram for 1850].

Arøntz, Ludvig Holberg, Søn af Barbersvend, senere Underkirurg ved det offentlige Sygehus i Bergen *Samuel A.*^{*)} († 1801) og *Anne Christine Alm* (hvis Moder skal have været beslægtet med Ludvig Holberg), blev født 30 August 1796. Efter sine Forældres Død blev han opdraget af Regimentsfeltkjær, senere Brigadelæge Schwindt. Efterat have gennemgaaet de første Klasser paa Bergens Latinskole, blev han 1816 ansat som Kompagnikirurg ved Bergenske Brigade. I Februar 1818 tog han derefter Præliminærexamen og i Maj 1821 norsk medicinsk Examen, hvorpaa han 13 Juli s. A. udnævntes til Distriktslæge i Senjen; 11 Maj 1826 udnævntes han til Korpslæge ved Sognske nationale Jægerkorps, fra hvilket Embede han tog Afsked i Februar 1828, da han ansattes som privat Læge ved Modums Blaafarveverk. Denne Stilling indehavde han til sin Død (paa Rigshospitalet i Kristiania) 17 Februar 1836.

* 17 Maj 1822 *Johanne Margrethe Bernstorff* (f. i Bergen 12 Juni 1797, † i Drammen 16 April 1851), D. af (en danskfødt) Skræddermester Johan Henrich Just B. og hans 1ste Hustru Anna Sophia Langberg.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 161 fg.; Kiær Norges Læger, S. 10.

3 Eyr I. 43—47. Praktiske Jagttagelser ved et Svangerstab og paafulgt for tidlig Tvillingfødsel, [oversat i Magaz. d. ausländ. Literatur d. gesammten Heilkunde v. Gerson u. Julius 1826, Mai—Juni]. III. 284—87: En mærkelig Byld i det øverste Dienlaag paa et Barn. IV. 134—41: En betydelig Øvæstning med paafølgende Amputation af begge Saachen. V. 313—319: Om Skedeband som blodfyllende Ribbel. VII. 9—12: Beskrivelse af et vanflabt Pigebarn. IX. 324—38: Om en i Modum Sogn fra 1832—33 herkende Herdeseber-Epidemie.

^{*)} Herer ifølge Lassens Stamtavler I. 161 til en yngre bergensk Slegt, hvis Navn oprindelig har været Arentsen, hvilket senere er bleven forandret til Arøntz, «formentlig for at sætte et skikkere Sving» paa det.

Arentz, Mauritz Hilarius, Søn af Kaptejn i Infanteriet *Otto Schröder A.* (f. 3 April 1793) og *Christine Andrea Selmer* (f. 3 Septbr. 1806), er født paa Gaarden Indalen i Stadsbygden 14 Maj 1835. Han blev Officier i 1854, da han 11 Decbr. udnævntes til Sekondløjtnant i Thronhjemske Brigade, hvor han 3 Marts 1856 udnævntes til Premierløjtnant. Efterat have underkastet sig Højskoleexamen i 1858, blev han 23 Marts 1859 udnævnt til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 17 Marts 1864 befordredes til Premierløjtnant og 24 Februar 1872 til Kaptejn samt Bestyrer af Hovedarsenalets Laboratorium. Høsten 1867 opholdt han sig nogle Maaneder med offentligt Stipendium i Udlandet for at gjøre sig bekendt med de nyeste Forbedringer i Artilleriet.

* 11 Januar 1859 med sit Søkendebarn *Marine Christiane Berg* (f. i Aafjorden 9 Maj 1838), D. af Gaardbruger Thore Peter B. og Johanne Cathrine Selmer.

Jfr. Lassens Norske Stamtavler I, 149; Slægten Selmer, Kbhvn. 1864, S. 32.

Veiledning til Undervisningen i Norsk ved Artilleribrigadens Underofficiersskole. Chra. 1862. 8. 55 S. — 2det Oplag. ibid. 1867. 8. 55 S.

Befæling til Undervisningen i Norsk ved Artilleri-Brigadens Ærkeristabel-Skoler. Chra. 1870. 8. 82 S.

Arentz, Michael Smith, Søn af daværende Kaptejn *Hans Sigvard A.* († 1820 som Land- og Søkrigskommissær, med Oberstløjtnants Rang, i Kristianssandske Distrikt) og *Marthe Dorothea Bull* († 1827), blev født i Stavanger 16 Juni 1794. I 1810 blev han Officier og, efterat have taget den militære Højskoleexamen, blev han 1 April 1811 udnævnt til Sekondløjtnant ved «det kgl. Ingeniør-Korps»; 1818 blev han Kaptejn og 17 Januar 1846 Major i Ingeniørbrigaden; fra 1832 var han ansat som Ingeniør ved Akershus. Han var Medlem af Kommissionen for Kongeboligens Opførelse og tog ogsaa ellers virksom Del i flere for Kristiania gavnlige Foretagender. Bl. a. skyldes Oprettelsen af Industrimagasinet for trængende Fruentimmer hans Forslag (1831), ligesom Stiftelsen af den norske Livrenteforening skyldes hans Initiativ og Henvendelse derom (i 1842) til daværende Statsraad J. H. Vogt. Han blev R. S. O. 1822. Han døde af Kolera 5 Septbr. 1853.

* 6 Febr. 1819 *Dorothea Marie Rosenberg* (f. 12 Oktbr. 1799), D. af Kjøbmand i Kristiania Nils R. og hans første Hustru Mariane Winther.

Jfr. Lassen: N. Stamtavler I. 154; J. H. Vogts Optegnelser S. 366.

I *Militært Tidsskrift* IV 214—16: Kort Beskrivelse over Egercer- og Ridehuset i Christiania.

I *Morgenbladet* 1843, No. 338: Om Sandværket i Christiania og nogle dermed i Forbindelse staaende Indretninger (jfr. Bemærkninger af Julius Thaulow i j. Bl. No. 344). — 1853, No. 103: Om Brændemagasinets Oprettelse i Christiania.

Arndtsen, Adam Frederik Oluf, er født 15 Decbr. 1829 paa Skjæggesnes paa Alstenøen i Helgeland, hvor Faderen *Ole A.* († 26 Februar 1846 som Foged i Bamble), da var Foged; Moderen hed *Vilhelmine Cathrine Castberg* († 28 Juni 1853). Efterat have gaaet i Laurviks Skole 1843—46, blev han efter Faderens Død sat i Malerlære i Kristiania, men opgav dog snart denne Professjon for at fortsætte Studeringerne og tog, privat dimitteret, Examen artium med Laud 1847. I Oktbr. 1854 tog han derefter medicinsk Embedsexamen med Haud. Hele Aaret 1851 havde han midlertidig Ansættelse ved Universitetet som Demonstrator i Histologi og i 1852 vandt han den Skjelderupske Guldmedalje for Besvarelsen af det medicinske Fakultets Prisspørgsmaal: «Om Melkeglandlernes Struktur hos Kvinden, deres Fysiologi og pathologiske Forandringer». Fra 1ste August 1854 var han Lærer i Fysik ved Krigsskolen og samtidig fra 1854 til Udgangen af 1860 Amanuensis ved Universitetets fysiske Kabinet. Fra Septbr. 1856 til Udgangen af 1867 var han ansat som Universitets-Stipendiat i Fysik. I første Semester 1857 bestyrede han efter Prof. Langbergs Død Lærerposterne i Fysik ved Universitetet og den militære Højskole og ligesaa var han efter Prof. Christies Død tilforordnet som Docent i samme Fag ved Universitetet fra Midten af April 1873 til Udgangen af 1874, hvorhos han i Christies Sted ogsaa var Medlem af Opsynskommissionen for Maal og Vegt og af den farmaceutiske Examenskommission. Ved den militære Højskole har han været fast ansat som Lærer i Fysik siden Vaaren 1873. Sommeren 1875 fungerede han nogle Maaneder under indtruffen Vakance som Direktør ved Rigshospitalet, ved hvilket han allerede Høsten 1860 havde faaet Ansættelse som Elektriser med Forpligtelse til at undervise de studerende i Elektroterapi. Siden 25 August 1875 har han med kgl. Konstitution været Direktør for Justervæsenet. Han har oftere foretaget videnskabelige Rejser til Udlandet, tildels med offentlig Understøttelse; saaledes opholdt han sig fra Sommeren 1857 til Høsten 1858 i Göttingen og Paris for at studere Fysik; i 1861 og i 1868 besøgte han Tyskland, Østerrige og Frankrige for at studere Elektroterapi og for at gjøre sig bekendt med de nyere medico-pneumatiske Anstalter. Sommeren 1860 anstillede han magnetiske lagttagelser langs Norges Kyst. Han er Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania (18 Marts 1859) og Ridder af Æreslegionen (1878), ligesom han ved Verdensudstillingen i Paris 1878 tildeltes Guldmedaljen for den ved ham udstillede Samling af metriske Redskaber m. m.

* 24 Juni 1855 *Thora Clausen* (f. 27 Decbr. 1828), D. af Toldbetjent, tidligere Grosserer i Kristiania Lars C. og Lovise Thrane.

Anmærkninger og Tillæg til „Müllers Grundriis der Physik und Meteorologie“. Til Brug for de Studerende udg. Gjennemseede af Doctor Chr. Saugberg. Med 97 lith. Fig. Chra. 1849. 8. 187 S.

Physik til Brug ved Borger- og Realskoler. Efter „Müllers Physik“, „Natures Bog“ etc. bearbejdet. Med 185 i Texten indtrykte Træsnit. Chra. 1853. 8. VI. 145 S. (Anm. af S. Christie i Nord Tidskrift VII, 343—350).

Kortfattet Lærebog i Physik for Borger- og Realskoler. 2det selvstændig omarb. Oplag [af foregaaende Bog]. Med 173 tilbøis nye Figurer. Chra 1863. 8. 3 Bl. 181 S.

Haandbog i Chirurgien af Robert Druitt. Overs. fra Engelsk. Med 20 i Texten indtrykte Træsnit. Chra. [1854—]1856. 8. VIII. 649 S.

Physikalske Meddelelser. Efter Foranstaltning af det akad. Coll. udg. af Dr. Chr. Hansteen. (Univ.-Progr. for 2det Semester 1858). Chra. 1858. 4. 4 Bl. 75 S. og 4 lith. Pl. [Heri er af A.: S. 23—63: Magnetiske Undersøgelser, anstillede med W. Webers Diamagnetometer; S. 67—75: Nikkelens Ledningsmodstand].

Elektroterapi, kort og praktisk fremstillet. M. i Træsnit og 8 lith. Blade. Chra. 1872. 8. VIII. 97 S.

Elleve Forelæsninger over medicinsk Varmelære, omfattende en elementær Fremstilling af den mekaniske Varmetheori med Anvendelse paa Physiologi og Pathologi. Med 23 Figurer i Texten. Chra. 1875. 8. VII. 112 S. (Anm. af Dr. E. Bull, i N. Mag. f. Lægevid., 3 R. V. 710, samt i Morgenbl. og flere af vore Dagblade).

Som Justerdirektør har han udgivet og, med Undtagelse af de Tillæg til Aarsberetningerne, for hvilke der udtrykkelig er angivet anden Forfatter, affattet følgende Skrifter:

Den norske Justerbestyrelses første Aarsberetning. Med 6 Tillæg [af Dr. O. J. Broch, S. Wleugel og C. Fearnley] og 1 lith. Figur. Afgiven den 1 Nov. 1877. Kra. 1877. 8. VII. 127 S. (+ Tillæg). — Anden Aarsberetning. M. 4 Tillæg [deribl. af P. Waage]. Afg. den 28 Decbr. 1878. Kra. 1878. 8. VII. 84 S. [+ Tillæg]. — Tredie Aarsberetning. M. 3 Tillæg [deribl. af Dr. O. J. Broch]. Afg. den 30 Jan. 1880. Kra. 1880. 8. 2 Bl. 96 S. [+ Tillæg]. — Fjerde Aarsberetning. M. 2 Tillæg [deribl. af Dr. O. J. Broch]. Afg. den 31 Jan. 1881. Kra. 1881. 8. 2 Bl. 98 S. [+ Tillæg].

Om Alkoholometret med Regler og Tabeller for dets praktiske Brug til Bestemmelse af Alkoholmængden i Brændevin m. m. Med 3 Figurer. Kra. 1876. 8. 2 Bl. 70 S. [Dette Skrift er en noget forøget Udgave af det i 1862 ved Indredepartementets Foranstaltning udgivne Skrift: «Om Brændevinsprøveren» etc.]

Beskrivelse af metriske Maa- og Vægtredskaber med Atlas, indeholdende 18 lith. Blade. Kra. 1876. 8. 3 Bl. 56 S.

Instrux for Justerkamre og Justerere. Udfærdiget af Justerbestyrelsen. Kra. 1877. 8. 56 S.

Første Tillæg til Reglement for Justervæsenet af 22 Januar 1876. s. l. & a. [dat. Kra. 16 Jan. 1878]. 8. 7 S. m. 2 lith. Pl. — Andet Tillæg [dat. Kra. 1 Mars 1878]. 8. 7 S. — Tredie Tillæg [dat. Kra. 15 Oktbr. 1878]. 8. 12 S. — Fjerde Tillæg [dat. Kra. 15 Novbr. 1879]. 8. 7 S. m. 1 lith. Tab. [Alle uden enkelte Tilblad].

Instrux No. 1 for Politiets Embedsmænd og Betjente i Anledning af det dem paahvilende offentlige Eftersyn af Maal og Vægt. Approberet ved kgl. Res. af 29 Maj 1879. Kra. 1879. 8. 46 S. — Instrux No. 2 osv. Approb. ved kgl. Res. af 13 Novbr. 1880. Kra. 1881. 8. 17 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidsk., 2 R., foruden mindre Uddrag af fremmede Skrifter, i Bd. V. 316—28: Om en ny Planteform i Favus [med Fig., tegnet efter Naturen, lith. af Forf.]; VII, 152—161: Om Øienspejl, m. lith. Fig.; XVI, 753—83, 825—58, 941—58; XIX, 824—41, 993—1019; og XX, 219—235; Optegnelser vedkommende Elektroterapien; XXIII, 185—205, 433—41: Rejseberetning [i Uddrag meddelt i *Nord. med. Arkiv* II, No. 6]; S. 340 fg. og XXIV. 261 fg.: Elektroterapi [i Uddrag i *N. med. Arkiv* II. No. 7 og III. No. 5]. — 3 R. I. 313—23: Elektroterapi.

I Nordisk med. Arkiv I. No. 12: Beretning fra hans elektrotherapeutiske Anstalt for 1867.

I Chra Videnskabs-Selskabs Forhandlinger 1862, S. 15—25: Iagttagelser over den magnetiske Krafts Retning og Styrke paa en Rejse langs Norges Kyster fra Kristianssand til Varangerfjorden. [Ledsaget med Bemærkninger af Chr. Hansteen].

I Polyteknisk Tidsskr. XII (1865) 159—165: Beardslæes magneto-elektriske Apparat til Antænding af Miner og Telegrafering i Felten. — XIII. 8—11: Moniers Gasbrænder og Luther Youngs Trykregulator.

I *Annales de Chimie*, LIV (1858), S. 403—421: Note sur la polarisation circulaire de la lumière dans divers liquides. [Ogsaa trykt i Poggendorfs Annalen CV, 312—17 og i Comptes rendus (Paris) XLVII, 738—40]; S. 440—43: Mémoire sur la résistance électrique des métaux à diverses températures. [Ogsaa trykt i Poggendorfs Annalen CIV, 1—57 og CV. 148—55]. — LVI (1859), S. 246—49: Expériences magnétiques.

I *Poggendorfs Annalen* CIV (1858), S. 587—611 og CV, S. 148 fg.: Magnétique Untersuchungen, angestellt mit dem Diamagnetometer des Herrn Prof. Weber.

Han har deltaget i den norske Bearbejdelse af Naturens Bog af Fr. Schøedler (Chra. 1851, 2 Dpl. 1859, 3 Dpl. 1867), idet Afsnittet „Plystilen“ i dette Bort er oversat og bearbejdet af A.

I Norsk Folketælling 1853, S. 48—62: Om Djet (m. 13 Træsnit). — 1855, S. 18—27: Om Syden og Dret (m. 7 Træsnit.)

I *Spilling-Magazin* 1856, No. 9—15: Den elektriske Telegraphie, med specielt Henblik til den norske Stats Telegraph, med mange Figurer.

I *En Tylot Forelæsninger*, 8de Tilslægshefte til „Folkevennen“ XI (1862), S. 146—66: Elektriske Telegrafer.

Arneberg, Martin Rudolph, Søn af Provst og Sogneprest til Vanse *Ulrik Frederik Christian A.** († 2 Juli 1835) og *Anne Margrethe Willumsen* er født i Vanse 10 Maj 1834; blev 1854 Officier og ansat som Sekondløjtnant i Bergenske Brigade, blev 1857 forsat til 2den Akershuske Brigade, hvor han blev Premierløjtnant 22 Decbr. 1860, Kaptejn

*) Forfatter af adskillige Digte; se C. Flood: Listerlandet, 2 Udg., S. 179—181.

og Kvartermester ved norske Jægerkorps 9 Marts 1867 og 8 Septbr. 1869 Chef for 2det Linjekompani af Valdres Bataljon. Var i flere Aar Lærer ved Qvams Latin- og Realskole i Kristiania og er siden 1875 Lærer i Mathematik ved den tekniske Skole i Kristiania. Vandt 1861 det militære Tidsskrifts Sølvmedalje for Besvarelsen af nedennævnte Prøpogave om Skydeselskaber. Siden 1878 har han været Medlem af det militære Tidsskrifts Tilsynskomite. R. W. O. (1869).

* 2 Novbr. 1857 *Christine Dahl* (f. i Oppegaard, Næsodden, 8 Juli 1837), D. af Gaardbruger Michael D. og Laurentze Hansen.

Jfr. Lassens Norske Stamtavler I. 187.

Om Riflen og dens Brug. En kortfattet Beilebning nærmest bestemt for Skyttelagene's Medlemmer. Chra. 1862. 8. 53 S. Med 6 Træsnit i Teksten. (Anm. af G. i *Jll. Nyhedsbl.* 1862, No. 15; i *Lhj. Nbr.* f. N. No. 101).

Aritmetik, nærmest til Brug i Middelskolen. Kra. 1875. 8. 3 Bl. 134 S.

I Militært Tidsskrift 3 R. VI. 112—125: Efter hvilken Plan bør man i Norge søge Skydeselskaber oprettede, saaledes at disse i størst mulig Grad kunne bidrage til at udbrede gode Vaaben og Militæraand blandt Befolkningen? (Prisbelønnet Afhandling). — XLII. 393—409: Nogle Bemærkninger med Hensyn til Infanteriets Skiveskydning og hvad dermed staar i Forbindelse.

Han har desuden skrevet adskillige anonyme Artikler dels i «Mil. Tidsskr.» dels i Dagbladene, ligesom mange Lejlighedsaange — de fleste, som i de sidste 20 Aar. er fremkommet i det militære Samfund — skyldes ham.

Arnesen, Carl Julius, Søn af Departementsbud *Iver A.* og Hustru *Anne Christiansdatter*, er født i Kristiania 24 Januar 1847, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1865 og tog i Juni 1870 theologisk Embedsexamen med Laud. 1872 udnævntes han til personel Kapellan til Balestrand, blev 14 Marts 1874 Sogneprest til Bindalen og 6 Juni 1878 res. Kapellan til Horten.

* *Elise Sverdrup*, D. af nedennævnte Sogneprest H. U. Sverdrup.

Tertullians Forsvarskrift for de Kristne mod Hedningerne. Oversat [med en Efterkrift af Overf.] Chra. 1880. 8. 139 S. (Ogsaa med Titlen: Sidneskynd af Kirkefædrene. II.)

I Lutherst Kirketidende, Ny Række, VI (1872. 1.) S. 373—81: Et Par Bemærkninger i Anledning af Dr. Horns Opsats [i No. 17] om falk Opsatning af Loven. — VII. 182—186: Fremdeles om Lovens Behandling i Forklaringen [med Dr. Horn i f. Bd. No. 4].

I Ny Lutherst Kirketidende II. (Bergen 1878), S. 60—66: Et Par Ord om Lægmandsvirksomhed; S. 151—58, 161—69 og 177—86: Atter om Lægmandsvirksomheden (jfr. Red.s polemiske Artikler i f. Bd., hvorom henvises til Registeret).

Arnesen, Hakon Arne Christian, Søn af Foged *Haagen A.* og *Elen f. Bjerck*, er født i Kvams Annex til Fron 29 Maj 1834 og

blev Student med Laud fra Drammens Skole 1852. I Juni 1861 tog han theologisk Embedsexamen med Laud, virkede derefter en Tid i den indre Missjons Tjeneste i Kristiania, udnævntes 1864 til personel Kapellan i Opdal, blev 1868 Stiftskapellan i Thronhjems Stift, 24 Septbr. 1872 Sogneprest til Hevne og 16 Juni 1877 til Søndeled. Han assisterede ved Kongeparrets Kroning 1873 formedelst sin ypperlige Færdighed i at messe.

* 15 Maj 1866 *Agnes Wilhelmine Bordoe*.

Om den nuværende Ordning af Ridsr Indremissionsforening. Rogle Ord. Ridsr 1880. 8. 20 S.

3 Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Edhoff. [1ste Saml.] (Kra. 1880), S. 495—508: Prædiken paa 17de Søndag efter Trefoldighed.

Arnesen, Kristian Arnt, Søn af Kirkesanger *Johannes A.* og Hustru *Mari Kristensdatter*, er født i Øjer i Gudbrandsdalen 12 August 1846, blev 1867 Student med Laud fra Lillehammers Skole og i Juni 1872 theologisk Kandidat med Haud. 1873 blev han udnævnt til pers. Kapellan til Røken, 1875 konst. som Kaldskapellan i østre Aker og 15 Juni 1878 udnævnt til res. Kapellan til vestre Toten.

Katalog over Lillehammer lærde og Realskoles Bibliothek. 5. 1—2. Lillehammer 1867—68. 8. 79, 49 S. — Tillægskatalog. ibid. 1878. 8. 24 S.

Lillehammer Skoles Dimittender 1856—74. Kra. 1877. 8. 7 S.

Affledsprædiken i Østre Aker Kirke 6te Søndag efter Trefoldighed 1878. (Trykt som Mindeblad for Venner i Aker). Kra. [1878]. 8. 8 S.

Donika, Augustins Moder. Lillehammer 1879. 8. 15 S.

Arnesen, Martin (Seppingsbøl), Søn af Gaardejer *Arne Olsen* i Hof (f. 1799, † 28 Oktober 1841) og *Olia Bentsdatter Aarnes* (f. 1800, † 24 Januar 1876), er født paa Gaarden Seppingsbøl i Hof (Solør) 12 Oktbr. 1829 og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1852; i 1854 tog han Anden-examen, var senere (1856) et Aar Huslærer og blev i Juni 1859 filologisk Kandidat med Haud, fik derefter om Høsten Ansættelse som Timelærer ved Fredrikshalds Latinskole, hvor han 1 Septbr. 1866 udnævntes til Adjunkt. For et Par Aar siden oprettede han en Boghandel paa Fredrikshald for antikvarisk Literatur og Sortiment, hvilken Forretning han solgte i 1880. Han har derhos været bibliotekar ved Fredrikshalds offentlige Bibliothek, som han har været med at stifte, ligesom han har bragt Fredrikshalds tidligere i katolsk Uorden henliggende Stadsarkiv i bedste Orden og Skik. Han har foretaget videnskabelige Rejser i England, Danmark og Tyskland, deltog 1874 i den arkæologiske Kongres i Stockholm og har gjen-tagte Gange haft offentlig Understøttelse til antikvariske Rejser og Undersøgelser af Helleristninger i Smaalenene og i øvre Thelemarken.

* 30 Oktbr. 1860 *Lagertha Nilsine Rolsdorph* (f. 7 Febr. 1837, † 8 August 1873), D. af Lensmand i Grue og Brandvold Arne R., Ejer

af Kongshaug, Hveberg, Kværner og Tollerud i Grue, og Oline Fredrikke Gran.

Jfr. «Kongshaug-Ætten» af A. E. Eriksen. S. 16.

Rorft Bog-Portegnelse 1848—1855. Med Anhang, indeholdende:
I. Indbydelseskrifter. II. Universitetsprogrammer. (Supplement til *R. Risjens Bog-
fortegnelse 1814—1847*). *Etta* 1855. 8. II. 69 S. (Anm. af *H. Winter Hjelm* i
Aftenbl. 1855, No. 249, hvorefter A. svarte i No. 255 og *H.* gav Tilsvaer i No. 258;
i *Jll. Nyhedsbl.* 1855, No. 42 af *P. Botten Hansen*; i *Begholdts Anzeiger f. Biblio-
graphie* 1856, S. 88).

De adverbiale Afledninger paa *-ledes* i de nordiske Sprog og Dialekter.
En etymologisk Undersøgelse. (Fr.hald 1864). 8. 27 S. [Afstryk, uden særskilt
Titelblad, af Fr.halds Skoles Program 1864. Anm. i *Smaal. Amtst.* 1864, No. 95 (af
C. D. U. Foltmar); i *Fr.halds Tilsk. s. A.* No. 49 (af *A. M. Glückstad*); i *Ill. Ny-
hedsblad s. A.* No. 26 af *P. B. Hansen*].

Etymologisk Undersøgelse om norske Stedsnavne (paa *-lo, -vin, -
-sang*). Fr.hald 1865. 8. 62 S. (Særtryk af Fr.halds Skoles Program s. A. Anm. i
Forbindelse med foregaaende Skrift i *Aftenbl.* 1865, No. 194 [af *G. A. Krohg?*] og i
Aftenbl. s. A.)

Minder om hedensk Gudsdyrkelse i vore Stedsnavne. Fr.hald
1866. 8. (Særtryk af Fr.halds Skoles Program s. A. Jfr. *Kuhns Zeitschrift XXII*
(1874), 89—94. og *Liebjeins Tidsskrift «Norden»* II, 135 fg.)

Om Roden *sva* i vore Stedsnavne. Fr.hald 1867. 8. (Særtryk af Fr.halds
Skoles Program s. A. Anm. i *Fr.halds Tilsk.* 1867, No. 51, med Svar fra A. i No. 53
og Tilsvaer fra Red. i s. No.)

Alfabetisk Fortegnelse over mærkelige Steders Navne, som fore-
komme i Prof. L. K. Daa's historiske Lærebøger, med Angivelse af deres geografiske
Beliggenhed. Kra. 1868. 8. 2 Bl. 24 S.

Dpflysninger til *Schillers Wilhelm Tell*. Kra. 1871. 8. 48 S.

Snorre Sturlassjens Harald Haarfagers Saga. Overfjet. Udg.
som Festsage og Tilfølgshæfte til *Gald Vtters Ugeskrift «Vornenes Blad»*. Kra. 1872.
8. 81 S.

Biografiske Efterretninger om de 830 Elever, der har gaaet
paa Fredrikshalds Latin- og Realskole i 50 Aar fra dens Begyndelse 1823
til 1872. (Særtryk af Skoleprogrammet for 1874). Fr.hald 1874. 8. 2 Bl. 107 S.

Stamtavler over Familien Breder og de med den beslegtede Familier
Preus og *Arctander* med alle disse Familiers Sidelinier. Paa Foranledning af *Grosserer*
Jørgen Breder samlet af *M. Arnesen* og *Ivar H. Breder*. Kra. 1876. 8. 2 Bl. S. 1—124,
I—IV, 125—184; I—VIII, 185—220 foruden Tabeller.

Fre-Digt, bestaaende af adskillige Betæntninger, Heltesange og Lydnov-
ner, i hvilke *Boris allernaadigste Arve-Ferris* og *Kongis Konning Frederich den fierdis*
af Gud forlente store og mertelige Segervindinger, i *Særbelis* Hæd den sidste erholdet
i Norge Aar 1718 den 11 December [etc. etc.] af *Jørgen Sorterup*. Fr.hald
1876. 8. 119. VI S. (Særtryk af Fr.halds Skoles Program 1876).

Herregaarde i *Smaalenenes Amt*. Forsøg til en historisk Beskrivelse.
(Særtryk af «Smaal. Amtst.») Fr.hald 1877. 8. 34 S.

Haldensia. Bidrag til Fredrikshalds Historie, samlede. 1ste [hidtil eneste] Hefte. Fr. halv 1878. 8. IV. 96 S. [Den første Del af Bogen har oprindelig været trykt i „Smaal. Amtst.“]

Stamtavle over Slægten Henne. Fr. halv 1879. 8. 12 S.

Stamtavle over den yngre Fredrikshaldske Slægt Stang. Fr. halv (Sarpsborg) 1879. 8. 55 S. med 1 Tabel. [Udarbejdet af A. i Forening med N. A. Stang].

Oberst Hans Rolbjørnsens Efterkommere. (Udtryk af „Smaal. Amtst.“) Fr. halv 1880. 8. 7 S.

I Indbydelsesskrift fra Fredrikshalds Skole 1864: De adverbiale Afledninger paa *-lids* (se ovf.); 1865, S. 3—63: Etymologisk Undersøgelse om norske Stedsnavne (se ovf.); 1866, S. 27—63: Minder om hedensk Gudsdyrkelse i vore Stedsnavne (se ovf.); 1867: Roden *svu* i vore Stedsnavne (se ovf.); 1871: Gravskrifter fra Kirkekjelderne paa Fredrikshald. (Ogsaa særskilt aftrykt. 8. IV. 19 S.); 1874: Biografiske Efterretninger [etc.] (se ovf.); 1876: Ære Digt [etc.] af Jørgen Sorterup (se ovf.)

I Nordisk Univ. Tidsskrift I. H. 3, S. 73—87: Statistisk Udsigt over den norske Literatur 1847—1855. (Overs. i Magazin f. d. Lit. d. Auslands og i Børsenblatt f. d. d. Buchhandel s. A.; jfr. sidstnævnte Blad 1857, S. 504).

I Chra. Vid. Selsk. Forhandl. 1873, S. 455 fg. har O. Rygh indført en af A. meddelt Oversigt over «Helleristninger i Norge». (Ogsaa særskilt aftrykt med et Kart. Denne Oversigt fremkaldte et Angreb af P. M. Sægaard i Aftenbl. 1874, No. 259, hvorpaa A. gav Svar i No. 275 og Sægaard Tilsvar i No. 288 samt Rygh i No. 301; jfr. en ny Artikel af Sægaard i Dagbladet 1876, No. 230 og en *Intervenients* Indlæg i s. Bl. No. 243 nævnte Aar).

I Kuhns Zeitschrift i. vergl. Sprachforschung, XXII. (1874). S. 89—92: Norwegische Ortsnamen, die von spielen im alterthum zeugen; S. 93—94: Namen auf *-bern* im friesischen und nordgermanischen.

I Personalhistorisk Tidsskrift, udg. af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie, — hvilket han var med at stifte og af hvis norske Bestyrelse A. er Medlem — Bd. H, S. 175—78: Uddrag af Lig-Laugs Protokollen paa Fredrikshald; S. 178 fg. Meddelelser om Slægten Fog.

I Norden udg. af, J. Vieblein, II. 112—119: *Tun* paastift i vore Stedsnavne.

I Norsk Folkeblad blev han forskjellige, dels anonyme, dels med M. A. merke, Artikler. især af etymologisk Indhold. Blandt disse merkes i Aarg. 1867, No. 23: *Gfiskdal* og *Mannabauben*; 1868, No. 31, 34, 42 o. fl.: *Byers Navne* i Norge; 1869, No. 37, 39 og 40: Om Oslo Hereds *Behyggelse*; 1871, No. 188, 196 o. fl.: *Kirkelge Benævnelser*.

I Christiania Posten 1859, No. 62. Ogsaa en norsk Grammatik (jfr. af B. Roggen); No. 238: Anmeldelse af „Norsk Grammatik af S. B. Michaelsen“, (hvorpaa N. svarte i No. 270 og 291, med Gjensvar fra N. i No. 280 fg. og Tilsvar fra N. i No. 300).

I Morgenbladet 1855, No. 1: Anmeldelse af Carl Schmidts „Den mundtlige Navigation“ (hvorpaa Svar fra S. i No. 6). — 1874, No. 118 A: Anmeldelse af „Den røde Bog“. — 1881, No. 142 A: Anmeldelse af Oberst N. Tidemands Op-
tegnelser.

§ *Aftenbladet* 1865, No. 37: Om Ordet „Lapslaus“; No. 96: Fremmede foranfæbte Ord i vort Sprog; No. 280: Rastad, den fjerde Station paa den nordre Jernbane til Sverige nær Ragnar (jfr. Bem. i *Morgbl.* 1865, No. 307 og 334). — 1866, No. 48: „Ragnar“ og „Rasten“, to Stedsnavne, etymologisk forklarede (jfr. Bem. i No. 51). — 1871, No. 248 Om Hællerstjninger i Almindelighed og de smaa- lenke i Særleshed.

§ *Drammens* Blad 1873, No. 181: Oprindelsen og Betydningen af Navnet *Drammen*.

§ *Smaalenenes* Auktstibende har han skrevet en Rængde Artikler, dels af historisk, dels af etymologisk og sprogligt Indhold. En Del af hans Bidrag til dette Blad har været undertegnet med Pseudonymet *Aquilinus*, saaledes Mæg 1863, No. 152, en Række etymologiske Forklaringer over Fremmedord og i Mæg. 1864 en Række Artikler ang. Gaardsnavne omkring *Frebriksfald*.

Han har leveret en Dialekt-Ordliste fra Solør til I. Aasens Ordbog; se dette Verks anden Udgave, S. XIV.

Arntzen, Bredo Christian Bjørnskov, Søn af nedennævnte Stiftamtmand i Kristiania *Karelius A. A.*, er født i Thronhjelm 12 Juli 1841. Vaaren 1860 kom han ind paa den polytekniske Skole i Hannover, hvorfra han blev udexamineret 1864; s. A. blev han ansat som Lærer ved og Medlem af Direktionen for Kunst- og Tegneskolen i Kristiania; 1868 oprettede han i Forening med Apotheker Sissener (den senere nedlagte) «Rosenborg Mineralvand-Fabrik» ved Kristiania. Omkring 1870 rejste han tilbage til Hannover, hvor han fik en Ansættelse ved den preussiske Jernbanedirektions tekniske Bureau og hvor han i de sidste Aar har været Ingeniør ved Vandværket.

* 24 April 1867 *Auguste Marie Wenzel* (f. i Hannover 1 Oktbr. 1843), D. af Hofpianist Edouard W. og Cathrine Müller.

Jfr. Lassens N. Stamtavler, I. 265.

Perspektivlære, kortfattet fremstillet. Med V Plancher. Gjennemset af d'Hrr. Landskabsmaler Eckersberg og Arkitekt Nordan. Chra. 1870. 8. IV. 69 S.

I Polyteknisk Tidsskrift XVIII (1871) S. 161—65. Chaussebro ved stationen Herzberg på Syd-Harz-Banen. (M. 2 Pl.)

Arntzen, Carl, Søn af daværende Student, senere efterhaanden Sagfører, Advokat, Magistratspræsident, Højesteretsassessor, Skovejer og Lastehandler, tilsidst Statsraad *Andreas Arntzen* (f. 1777, † 1837, Storthingsrepræsentant fra Kristiania 1814, 1818, 1821 og 1822) og dennes første Hustru *Marie Margrethe Knudsen* fra Kjøbenhavn (sep. 1808, † 1863), blev født i Kjøbenhavn 1 Oktober 1801. Ved Forældrenes Separation fulgte han i Maj 1809 med sin Moder og sine Søskende til Kjøbenhavn, hvor han blev opdragen. Der tog han ogsaa Examen artium 1819 og Andenexamen 1820. I sidstnævnte Aar vendte han tilbage til Norge og underkastede sig, efterat være immatrikuleret ved vort Univer-

sitet i 1821, i Juni 1824 juridisk Embedsexamen med Laud. Ved kgl. Res. af 4 Februar 1826 blev han konstitueret som Docent i Lovkyndighed ved Universitetet. (Kollegiet havde indstillet ham til Ansættelse som ny tredje Lektor, men Regjeringen fandt, at han som «en meget ung Mand» «ej hidtil havde haft nogen særdeles Anledning til at lægge for Dagen, at han er i Besiddelse af en saa omfattende Theori af sin Videnskab», at han allerede da skulde faa kongelig Udnævnelse til Universitetslærer). Universitetet, hvor A. især læste over Tingsret og Lovfortolkning, forlod han imidlertid allerede det følgende Aar, da han den 7 Decbr. udnævntes til Prokurator ved Overretterne. 29 Novbr. 1830 blev han udnævnt til Højesteretsadvokat, men maatte paa Grund af en hurtig tiltagende Døvhed forlade denne Stilling, og blev 26 April 1832 Expeditionssekretær i Revisjonsdepartementet. Fra 1837 til 1843, da Kommissjonen ophævedes ved kgl. Res. af 17 August, var han Medlem af Lovkommissjonen, men vendte derefter tilbage til sin Stilling i Departementet; 26 Juli 1844 udnævntes han til Justitiarius i Kristiania Stiftsoverret, hvilket Embede han dog først tiltraadte i Juni 1845, idet han i Mellemtiden fik Tilladelse til at fuldføre et Lovudkast ang. Værnepligten og Sessjonsvæsenet, hvilket han allerede havde paabegyndt som Medlem af Lovkommissjonen i Henhold til kgl. Res. af 17 August 1843. Efterat Stiftsoverretten var bleven omdannet ved Lovene af 16 Juli 1845 og 4 Juni 1866, var han Justitiarius i Rettens 1ste Afdeling, indtil han efter Ansøgning erholdt Afsked 29 Juni 1876. Han døde i Kristiania 2 April 1877. Arntzens juridiske Indsigt blev ofte benyttet ved Forberedelsen af større Lovarbejder. Saaledes blev han ved Storthingsbeslutning af 27 Aug. 1827 valgt til Suppleant for Lektor C. W. Hielm som Medlem af Lovkomiteen for at udarbejde en almindelig Civillovbog (jfr. Storth. Efterr. 1814—33, II, 670, Noten). Han var Medlem (bl. a. med J. H. Rye, N. A. Sem og N. A. Thrap) af den ved kgl. Res. af 30 Oktbr. 1833 nedsatte Kommissjon til Udarbejdelse af Love ang. Kommunalvæsenet; det er særlig A., man i denne Egenskab skylder den ved Formandskabsloven af 14 Januar 1837 tilvejebragte Ordning af By- og Heredskommunernes Styrelse ved et Formandskab og et Repræsentantskab, medens Rye har Æren og Fortjenesten af Indretningen med Amtsformandskaberne som repræsentative Myndighedsorganer for hele Amtet. Fremdeles har Arntzen deltaget i Forhandlingerne om det oprindelig af Rye udarbejdede Udkast til militær Straffelov (i 1849 og som Medlem af den kgl. Kommissjon i 1858), om Udkastet til Lov om Værnepligt og Udskrivning (1856), om Konkursloven (som Medlem af Kommissjonen af 3 Januar 1861) og om Lov ang. Armeens Sundheds- og Sygepleje (som tilforordnet Armeens Lægekommis-sjon i 1865). A. var Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjelm (siden 1843). Han blev R. N. O. 1843, R. St. O. O. 1855 og Kommandør af samme 1862.

* 19 Novbr. 1830 *Birgitte Andrea Margrethe Motzfeldt* (f. i Bergen 30 Juni 1810, † 8 April 1838), D. af nedennævnte Statsraad Peter M. og Erneste B. M. Stenersen.

Portræt med biografisk Skitse i Ny ill. Tid. 1877, No. 15; jfr. Lassens Stam-tavler I. 263 fg.; J. H. Vogts Optegnelser S. 75—76; Ugeblad f. Lovkyndighed 1870, S. 123 fg.; Storth. Forh. 1877, VI A., S. 51, og Storth. Tid. 1877, S. 61—65; Kristianias Dagblade Februar 1876 [ang. hans 50 Aars Embedsjubilæum]; Nekrolog i Mgbl. 1877, No. 90.

Love, Anordninger, Kundgjørelser, aabne Breve, Resolutioner m. M., der vedkomme Kongeriget Norges Lovgivning og offentlige Bestyrelse samlede udgøvis og i tidsfølgende Orden udgivne af E. Arntzen og R. A. Arntzen. Aarg. 1814, 1815 og 1816. 2den Udgave*). Chra. 1833—1837. 8. 11¹/₂, 12¹/₂, 21 Art.

Love, Anordninger, [osv.] Aarg. 1826 og 1827. [Udg. af E. Arntzen alene]. Chra. 8. 10¹/₂, 21¹/₂ Art. (Jfr. Korst Bogsfortegnelse 1814—47, S. 90, samt Udgivernes Artikler i Morgenbl. 1837, No. 139, 140, 144, 145 og 146 i Anledning af Forlæggerfirmaet Guldberg & Dyonotowski's Optryk af denne Udgave, og R. Retstid. 1842, S. 699—698 og 705—718).

Om Lov og Kongebud for Armeen. Chra. 1874. 8. 45 S. [Dette Skrift, der nærmest var foranlediget ved Regeringens Sanktionsnægtelse paa Storthingsbeslutningen af 1873 til Lov om Armeens Sundheds- og Sygepleie, fremkaldte „Røbbemærkninger etc.“ af Færden, se ham ndr. Jfr. ogsaa Storth. Forh. 1873, V. Dol. No. 43, hvor en Skrivelse fra A. til Dr. Danielsen er trykt, indeholdende en Oversigt over et Par af de rettlige Synsmaader, hvorpaa den militære Lægekommission's Lovforslag var bygget; cfr. Storth. Forh. 1874. V. Dol. No. 89 af Joh. Helberg og VI. B, S. 7 fg.]

Om høieste Befaling over Krigsmagten efter Norges Grundlov. Trykt som Manuskript. Kra. 1876. 8. 84 S.

I Juridiske Samlinger I. 486—484: Det juridiske Facultets Responsum i en Agerfag, forfattet paa Facultetets Vegne.

I Korst juridisk Tidsskrift I. 328—400: Svar paa Advokat Dunters Bemærkninger ved Creditlovudkastet af 1842 (sammen med Høieseretsassessor Hjelm).

I Den Constitutionelle 1836, No. 296 og 297: Erindringer ved 4de Post af det overordentlige Storthings 2den Committees Indstilling ang. Civilstatens Gælseslister; 1842, No. 188—193: Om de paatænkte Forandringer i Creditlovgivningen.

I Rigstidenden 1848, No. 123 Tillæg: Om Adressefagen.

Han var Redaktør af Departements-Tidende fra Begyndelsen af 1834 til 1837, No. 18.

Han var med at grundlægge og redigere Dagbladet Christiania-Posten fra dette Blads Begyndelse den 17 Maj 1848 til 9 April 1853. Af hans mange Bidrag til dette Blad merkes: i No. 3, 13, 23, 24, 59 84: Adressefagen samt Svar paa Hr. A. B. Stabells Gjenmæle desang. No. 434, 436 og 437: Om Landmandens Behov for Pengelaan under almindelige Omstændigheder (Foredrag i Landbrugsrådet 6 Septbr. 1849). No. 749, 752, 757, 761, 770, 856, 857, 871, 872, 892 og 898: Om Pengemarkedets Frigivelse og Ordning med Hensyn til faste Saan. No. 1277 og 1298: Om Hr. Adolf B. Stabells Fortjenester.

*) 2ste Udg. af disse Aars Love blev udg. af P. Vogt.

Han har leveret mange og væsentlige Bidrag til W. Lassens Stamtavle over Familien Arntzen.

Som ung Student skrev A. (idet han konkurrerede om og vandt den udsatte Pri) Melodien til S. O. Wolffs saakaldte «kronede», i 1821 skrevne Studentersang: «Fra Støvdækket hæver sig tidlig vor Aand», til hvilken Melodi J. S. Welhaven senere skrev sin endnu mere kjendte Studentersang «Vi færdes med Lyst paa den stejleste Vej». (Se «Blade fra Samfundet», Kra. 1857, S. 24).

Arntzen, Josephine, Datter af en Klokker A. i Bindalen. Omkring Midten af 60-Aarene opholdt hun sig dels i Kristiania, dels i Kjøbenhavn, senere skal hun være gaaet over til Katholicismen og var for et Par Aar siden bosat i Florentz, hvor hun havde giftet sig med Maleren *Emilio Constantini*.

§ Norden, udg. af S. Sieblein, IV. 352—362 og 425—449: Fonden paa Selgeland. (Efter et nordlandsk Sagn. [Digt, merket J.]). — V. 448—446: Lappetigen [Digt, merket . . . J.]

Arntzen, Karellus August, Broder af forannævnte Justitiarius Carl A., blev født i Kjøbenhavn 10 Novbr. 1802 og Student ved Universitetet der i 1820, ligesom han Aaret efter ogsaa tog Andenexamen der. I 1821 vendte han hjem til Norge, hvor han en Tid studerede Medicin, som han imidlertid maatte opgive paa Grund af mindre god Hørsel. I Marts 1824 blev han ansat som Kopist i Justitsdepartementet, hvor han 20 Novbr. 1826 udnævntes til Fuldmægtig og — efterat han i 1827 havde taget juridisk Embedsexamen med Laud — 11 August 1831 til Bureauchef samt 15 August 1833 til Expeditionssekretær. 18 Juni 1840 blev han Stiftamtmand i Throndhjem og Amtmand i søndre Throndhjems Amt og forflyttedes 11 Juni 1857 til Kristiania som Stiftamtmand der. Fra dette Embede tog han Afsked 9 Maj 1874 og døde i Kristiania 25 Maj 1875. Under sit Ophold i Throndhjem var han Medlem af Repræsentationen i Norges Bank 1842—48, i 1845 dens Ordfører. I 1860 blev han Medlem af Enkekassens Administration og i 1861 var han, under Kongens Fravær i Frankrige, Medlem af Interimsregjeringen. Han var Medlem af den ved kgl. Res. af 20 Decbr. 1844 nedsatte Kommissjon ang. Omregulering af Sorenskriveres, Fogders og Lensmænds Virkekreds, hvilken Kommissjon hævdedes efter ikke at have kunnet bringe Sagen paa det rene; af den kgl. Kommissjon af 23 Januar 1858 ang. Ordning af Kristiania Bys civile Embedsverk; ligesom han var Formand i en efter Finantsdepartementets Anmodning nedsat Komite for Oustmyrens Opdyrking, der var i Virksomhed et halvt Snes Aar. Han blev R. N. O. 1843, R. St. O. O. 1851 og 1865 Kommandør af samme Orden, hvis Ceremonimester og Sekretær han var bleven 1857.

* 11 Juli 1830 *Hanna Maria Mathea Gjerdrumine Arntzen*,

hans Søkendebarn (f. i Ringsaker 25 Juni 1808, † 12 Oktbr. 1869), D. af Præsident Arne A. og Karen Magdalene Ancher.

Portræt med biogr. Notits i Ny ill. Tid. 1875, No. 27; jfr. Lassens Stamtavler I, 264 fg.; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 173; J. H. Vogts Optegnelser, S. 310; Storth. Forb. 1875, VI. 23 og Storth.-Tid. 1875, S. 21—23. I Anl. af nogle Ytringer af O. Løvenskiold under den paa sidstnævnte Sted refererede Debat, anholdt Prof. Fr. Brandt ved en motiveret Skrivelse (trykt i Aftenbl. 1875, No. 52) til Kristiania Formandskab om Entledigelse fra sin Stilling som Medlem af Byens Repræsentantskab; dette Andragende blev imidlertid af Kommunebestyrelsen enst. negtet Indvilgelse efter en Debat, som findes refereret i Morgenbl. 1875, No. 75 A. Jfr. om Arntzen fremdeles Morgenbl. 1874, No. 92 A [ang. hans 50-Aars Jubilæum].

Bose, Knorrbninger, Kundgjørelser [etc.], samlede udtogsvis og i tidsfjælgende Orden udgivne, for Aarene 1828—1887. Chra. 8. 12, 9¹/₄, 21, 8, 9, 18¹/₂, 10¹/₄, 9¹/₄, 16 og 20¹/₄ Rrl. (Jfr. ovenfor under Broderen. I Forening med Chr. Birch-Keichenwald bejrogede han desuden den Udgave af denne — den fæstaldte „Sogt-Krønike“ — Sogtsamlings Aargang 1817. Chra. 1889. 8. 20¹/₄ Rrl.)

Han var med at stifte Departementets-Lidende og deltog i dens Redaktion fra Begyndelsen 1 Januar 1829 til 1 Juli 1840.

Hans Femaarsberetninger om Søndre Thronhjemms Amt er trykt i „Beretninger om Rigets økonomiske Tilstand“ for 1836—40, S. 202—16; 1840—45, S. 164—79; 1846—50, Sitr. Q. 18 S. tosp. 4to; og 1851—55, Sitr. Q. 21 S. tosp. 4to.

Hans Femaarsberetninger om Kristiania Kjøbstads økonomiske Tilstand 1856—60, 1861—65 og 1866—70 er trykt i *Norges officielle Statistik C. No. 2*, Litr. A. [for sidste Femår udarbejdet af Magistraten og kun „vedtaget“ af A.]

I Nordlyset 1845 blev han et polemisk „Ojemåle“ (i No. 13—15) og et „Obersigere Ojemåle“ (i No. 33—34) i Anledning af nogle af Procurator Fr. Schrøder i en Artikel i samme Blad No. 5, 8 og 10 brugte Ytringer om ham med Hen syn til en Embedserklæring paa en Ansøgning fra S.; jfr. Morgenbl. 1845, No. 42 Till., 68 Till. og 97.

Arntzen, Oluf, foregaaendes Broder, er født i Kristiania 21 Marts 1807, blev Søkadet 1820 og udnævntes 29 Januar 1828 til Sekondløjtnant i Marinen, hvor han 27 Novbr. 1833 blev Premierløjtnant. I 1834 blev han ansat som Assistent ved Fyrvæsenet, udnævntes 29 Juli 1841 til Fyrdirektør, 13 April 1855 til Toldkasserer i Sarpsborg og 18 Marts 1861 til Toldinspektør i Drammen. Han var Medlem af den ved kgl. Res. af 6 August 1855 nedsatte Kommission ang. Fyrvæsenet. Han blev R. St. O. O. 1873.

* 1834 *Agnethe Dorothea Arntsen*, hans Søkendebarn (f. i Grue 26 Januar 1812, † 11 Maj 1881), D. af Oberstløjtnant Svend A. og Hede- vig Sophie Luth.

Jfr. Lassens N. Stamtavler I, 266.

Kortfattet Beskrivelse over Fyre og Dagmærker paa den norske Kyst (med 1 Pl.) Udg. af Directøren for Fyr- og Mærke-Væsenet efter Marine-Departementets Befaling Chra. 1845. 8. 18 S. — Ny forøget Udgave. Chra. 1854. 8. 18 S. med 1 Pl.

Kart over Kyststrækningen fra Boværet til Solværet, visende Beliggenheden af Fyrene paa Qvitholmen og Stavnæset paa Thronhjems Led, med Beskrivelse, 1842. Folio.

Kart over den norske Kyst fra Sandø til Christianssand, med Beskrivelse over Indæilingen ved Arendal og ved Christianssand. 1844. Folio. (Jfr. C. M. de Seue: Norges geografiske Opmaaling. Kra. 1878, S. 145—46).

I Morgenbladet 1845, No. 9: Om Fyrvæsenet. 7 Sp.; No. 111: Om Fyrvæsenet. 4 Sp. (i Anl. af en Opsats i No. 88); No. 137: Om Fyrbetjentenes Lønninger; No. 225: Om Bevillingen til Fyrvæsenet.

I Rigstidenden 1847, No. 309: Om Fyrvæsenet. 11 Sp.

I Christiania-Posten (1848) No. 71: Om Opgelkommitteens Indstilling ang. Lønninger til Fyrvæsenet (jfr. No. 75, 78); — (1849) No. 296—98: Anmærkninger ved Lovudkastet ang. Baarskibfficeriet. 18 Sp.; — (1851) No. 972: Om Opgelkommitteens Indstilling ang. Bevilling til Fyrvæsenet; No. 1178: Om Fyrvæsenet.

Arnulf, Pseudonym.

Sigrid. Original Fortælling. Thjem. 1861. 8. 96 S. (Ann. i III. Nyhedsbl. 1861, No. 85).

Arup, Jens Lauritz, Søn af Klokker *Torkild A. og Elen Dorothea Dokkedal* († 1809), blev født i Kristianssand 20 April 1793. Efter syv Aars Undervisning i sin Fødebys lærde Skole blev han i 1811 dimitteret til Københavns Universitet af Skolens Rektor, den foran nævnte H. Amberg. Paa Grund af sine trange Kaar var han nødt til allerede Aaret efter at forlade Universitetet og tog i Antwerpen Ansættelse som Skibssekretær paa det med Danske og Nordmænd bemandede Orlogsskib «Danzig». Til Minde om denne sin Deltagelse i fransk Krigstjeneste modtog han senere af Kejser Napoleon III. St. Helena-Medaljen. I flere Aar efter sin Hjemkomst (1813) levede han nu som Huslærer paa forskellige Steder i Norge (Porsgrund) og Danmark (paa Falster), indtil han i 1816 kunde i Kristiania faa fortsætte og afslutte sit paabegyndte theologiske Studium. I Januar 1818 tog han derefter theologisk Embedsexamen med Udmerkelse, og da han Aaret efter havde holdt sin Dimispræken, blev han 28 August 1819 udnævnt til res. Kapellan til Ullensaker. 16 September 1825 blev han befordret til det res. Kapellani til Brageræs og Strømsø og til — hvad den Gang hermed var forenet — Adjunkt ved Drammens lærde Skole. Den 15 Juni 1832 blev han, efter Menighedens derom indgivne Andragende, befordret til Sogneprest til Brageræs, forflyttedes 19 August 1845 til Kristiania som Stiftsprovst der, men blev allerede 3 Januar 1846 udnævnt til Sørenssens Eftermand som Biskop i Kristiania Stift. I denne Stilling døde han 9 April 1874. Han var Storthingsmand fra Drammen 1836, da han var Formand i Toldkomiteen, 1837, 1842 og 1845, paa de to sidstnævnte Thing Formand i Kirkekomiteen og havde som saadan i 1845 en væsentlig Andel i Dissenter-

lovens Tilblivelse. I 1843 var han Medlem af den kgl. Kommissjon til at afgive Lovforslag ang. Fattigvæsenet og 1859—70 af den store Kirkekommissjon. Han var Medlem af Interimsregjeringen under Kong Oskar I's Udenlandsrejse Sommeren 1852 og ligesaa af Interimsregjeringen under Kongens Sygdom fra Oktbr. 1852 til Vaaren 1853 samt om Høsten 1857. Den 5 August 1860 udførte han Kong Carls Kroning i Thronhjems Domkirke og blev ved denne Lejlighed udnævnt til Storkors af St. Olavs Ordenen, hvis Ridderkors han havde faaet ved Ordenens Indstiftelse den 21 August 1847. Hans efterladte Bogsamling skjænkede hans Arvinger til Drammens Kommune.

* 1) 29 Septbr. 1819 *Diderikke Petronelle Christiane Cappelen* (f. i Skien 29 Septbr. 1794, † paa Strømsø 24 Jan. 1833).

* 2) 4 Septbr. 1834 *Jacobine Louise Juliane Cappelen* (f. i Porsgrund 5 Novbr. 1811, † paa Bragernæs 18 Juli 1842), begge Døtre af Grosserer i Skien Ulrik Frederik C.

Portræt med Biogr. i Ill. Nyhedsbl. 1862, S. 43; Norsk Folkebl. 1866, No. 44; Ny ill. Tid. 1874, No. 16; Norsk ill. Familjeblad 3 Aarg., S. 33 fg. og 5 Aarg., S. 169 fg.; jfr. B. Moes Efterretn. 15 fg.; H. Wergeland: Jødesagen, S. 55; Daas Norske Tilskuer I, 206; Drammen før, nu og i Fremtiden [af Chr. A. Wulfsberg], S. 84; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon S. 88; B Svendsen: Kirkerne i Chra. Stiftsprovsti S. 14 og samme Forf.s Manuskript paa Univ. bibl. 4to; nekrologiske Meddelelser i Morgenbl. 1874, No. 99 A, jfr. No. 104 A, og i de øvrige Kristiania Dagblade i April 1874; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, I, 1158 fg. Portræt, malet af Frk. Schreiber 1858, i Vor Frelsers Kirkes Sakristi, hvorefter igjen Lith. udført i Bærentsen & Co.s Institut, Kbhvn. Sang ved hans Jordeførd af Jørg. Moe særskilt trykt (optrykt i Saml. Skr. I. 436—37). Mindetale over ham af Stiftsprovst Tandberg ved Festen til Fædrenes Minde trykt i Morgenbl. 1875, No. 46 B.

Fislandereren i Norge. Med nogle Forandringer oversat efter Victor Hugos Han d'Islande. Bd. 1—3. Chra. 1831. 8. I. 204 S. II. 216 S. III. 207 S.

Bemærkninger i Anledning af Hr. J. F. Thornes Forslag til en forandret Korntoldlov. Chra. 1831. 8. 48 S.

Herrens Røst til os i Livets Ulykker. Prædiken, holden i Bragernæs Kirke. Drammen 1838. 8. 15 S.

Til Christiania Stifts Geistlighed. [Chra. 1847]. 4. 8 S. [Uddrag heraf er trykt i Den Const. 1847, No 30—32].

Til Christiania Stifts Geistlighed. Den 31 December 1858. Chra. 1859. 8. 52 S. (Ann. i N. Kirketid. 1859, 108 fg., hvortil Arups Indsigelse 198 fg. og Red.s Gjensvar f. fteds.)

I Morgenbladet 1840, No. 300—302, 307—8 og 311: Om Prof. Hjelm's Forslag til Lov ang. Grændserne for Religionsfriheden m. v. 34 Spalter. [Hjelms svarede med en „Kritisk Oversigt“ i f. Bl. 1841, No. 8, 10, 12 og 14, hvilken igjen fremtalte A.s „Belysning af Prof. Hjelm's Kritiske Oversigt“ i f. Aarg. No. 48 og og 51, med H.s Svar hertil i No. 71 og 73]. — 1843, No. 99: Mindedigt over E. J. Sandberg.

I *Maanedsskrift for Ufholdtsreformen 1860*, S. 87 fg. og S. 88 fg. er trykt af ham: *To Foredrag ved Aarsmøderne 1860 og 1861*.

I *Forhandl. paa 3die skand. Kirkemøde* (i Kra. 1861), S. 15—24: Prædiken over 1 Pet. 1,22 ved Indledningsgudstjenesten i Vor Frelser's Kirke.

Arup, Lars Christian, foregaaendes Broder, blev født i Kristianssand 6 Januar 1805 og dimitteret fra sammes Skole, Student med Laud 1822; i August 1826 tog han theologisk Embedsexamen med Laud, udnævntes derefter 16 Januar 1828 til Sogneprest til Valle i Sætersdalen, blev 22 Juli 1833 befordret til res. Kapellan i Fredriksstad og Overlærer ved sammes Borger- og Realskole, 29 Marts 1838 til Flesbergs Sognekald og 23 Septbr. 1843 til Sogneprest i Fredriksstad. Han valgtes 1848 til Provst i nedre Borgesyssel. Han døde 12 Septbr. 1853.

* *Caroline Walter*, D. af Dr. med. Lorents Vilhelm W., Landfysikus i Flekkefjord.

Mindedigt af M. L[andstad] i *Chrpost.* 1853, No. 1807, optrykt i *L.'s Sange og Digte*, 280—82; jfr. Skaar: *Norsk Salmehistorie* II, 604—606.

Om den kristelige Psalmevang, et Sendebrev til Hr. Pastor Andr. N. S. Stenerfen, i Ualebning af hans Ofsats om Psalmevangen i Den Constitutionelle No. 48 og følgende for dette Aar. Chra. 1841. 8. 95 S.

Bidrag til et nyt Psalmeværk for den norske Kirke. Chra. 1843 8. 147 S.

I *Theologisk Tidsskrift* VI. 397—506 og 541—98: Om Principerne for Afskaffelsen og Indførelsen af et nyt Psalmeværk for vor Kirke.

Rogle Ord om Revision af vor kirkelige Lovgivning, navnlig af Ritual og Alterbog, samt Forslag til en Formular ved Fraklites Bistelse [trykt S. 7—48 i „Discussioner ang. en Reform i vor kirkelige Lovgivning“ (etc.) udg. af Nedre Borgesyssels Provsties geistlige Forening (8. Fr. Stab 1845), med Bemærkninger dertil af J. Landberg s. freds S. 49—64].

I *Morgenbladet* 1841, No. 17 Til.: Kritik af J. S. Welhavens „Antydninger til et forbedret Psalmeværk for den norske Kirke“, [se Welhaven]. — 1842, No. 48: Mindedigt over H. B. Holmboe.

Arveschoug, Nils Weyer, Søn af Kjøbmand, siden Landmand i Skouger *Ulrich Fredrik A.* († 1841) og *Barbara Kjerkegaard*, er født i Skouger 2 Januar 1807, blev Student med Haud fra Drammens Skole 1825 og i Juli 1831 juridisk Kandidat med Laud. Samme Aar blev han ansat som Kopist i Justitsdepartementet, hvor han 1836 blev konst. og 1839 virkelig Fuldmægtig. 6 Maj 1840 udnævntes han til Auditor ved 2den Akershuske Infanteribrigade, 16 Juni 1848 til Amtmand i Nordlands og 10 Septbr. 1853 til Amtmand i Romsdals Amt. Han var Medlem af en ved kgl. Res. af 14 Novbr. 1845 nedsat Kommissjon ang. Avancementsreglerne ved Armeen. I 1854 mødte han paa Storthin-

get som 1ste Repræsentant fra Nordlands Amt. Han blev R. St. O. O. 1863, K. St. O. O. 21 Jan. 1876.

* 19 Oktbr. 1837 *Kathinka Anker* (f i Kristiania 9 Febr. 1815), Søster af den foran nævnte Sorenskriver B. O. A.

Jfr. Lassens N. Stamtavler I. 99.

Hans Hemaarsberetning om Nordlands Amt 1846—50 er trykt i „Beretninger om Kongeriget Norges oeconomicke Tilstand“ for nævnte Aar (Chra. 1858), 1 Aft 4, figneret S. Hans Beretning om Romsdals Amt 1851—55 er trykt i Beretningerne for nævnte Aar (Chra. 1858) Vitr. P, 17 S. tosp. 4to; og de senere Beretninger: i *Norges officielle Statistik C No. 2*, Vitr. P.

§ Indbydelseskrift fra Rolde Skole 1866, S. 21—26 er trykt en Tale af ham ved Indvielsen af den nye Skolebygning.

Arvesen, Olaus, Søn af Gaardbruger *Arve Olsen* og *Antonette Christiane f. Sandberg*, er født i Onso Prestegjeld i Smaalenene 26 Septbr. 1830 og blev i Decbr. 1850 udexamineret med Udmerkelse fra Askers Skolelærerseminarium. Han var derefter i 5 Aar Huslærer i Sogn, mens han samtidigt læste til Examen artium, som han, privat dimitteret, tog med Haud i 1855. Sommeren 1862 blev han theologisk Kandidat med samme Karakter. Da foran nævnte Herman Anker havde oprettet den første Folkehøjskole her i Landet paa Sagatun ved Hamar, blev Arvesen hans Medbestyrer af denne Skole, som han i de senere Aar har styret alene. Ved Valgene i 1879 blev han kaaret til 1ste Suppleant til Stortinget for Hedemarkens Amt.

* *Sofie Marie Stangeby* (f. i Onso 1842), D. af Skibsreder Nils S. og Endrea S.

Hans *Portrat* med et Digt af Jonas Lie findes i N. Folkebl. 1869, No. 6; jfr. ogsaa Dagbladet 1881, No. 167 af B. Bjørnson, med Bemærkninger hertil i «Thj. Adr.» No. 152 og «Hamars Stiftst.» No. 54 s. A. samt A.s Svar i «Opl. Avis» No. 79.

Enkelt af Die Bigs Arbeider til Folkelæsning, paa en Comittees Foranfaaltning. Samlede og udgivne. Chra. 1859. 8. VIII. 366 S.

Beretning om Sagatun Folkehøjskoles Virksomhed. Hamar 1877. Tojpalet 4. 14 S.

Udgiver og Redaktør af „Kirkeligt Folkeblad“. Et Ugeskrift for Kirke og Kristendom. Ny Række. 1—8 Aarg. Kra. [11 Januar] 1863—[25 Decbr] 1870. [Udkom med et Nummer hver Søndag. En Række Artikler uden Navn eller Merke, angaaende Religionssfrihed, Skrifttheologi og Grundtvigianisme, Missionsvirksomhed, Kirkehistorie og kirkepolitiske Spørgsmaal, Folkeoplysning o. l. har han skrevet i dette Blad, foruden enkelte Digte og opbyggelige Betragtninger. Den ældre Række af Udskriftet blev udgivet 1857—62 af J. Wegelsen og O. A. T. Krogness; se disse].

Redaktør af Hamars Stiftstidende [tidligere hed den Hamars Budstikke] fra 1 Oktbr. 1866 til 1872.

Grundlægger og Redaktør af Opplandenes Avis fra Juli 1872 til nu (fortsættes).

I Blade fra Samfundet [H. 2], S. 161—197: Forholde i Sogn.

I Norsk Folkeblad 1867, No. 46: Folkehøjstolen paa Sagatun.

I Aftenbladet har han skrevet en hel Del Artikler, navnlig Bøgenmeldelser, i Årene 1858—62. I Aarg. 1861, No. 180—186 leverede han bl. A. i dette Blad et udførligt Referat af Forhandlingerne ved det 3die nordiske Kirkemøde. I Aarg. 1862 (2det Halvaar) førte han i dette Blad en langvarig Fejde, angaaende Daabspagten's Oprindelse og Stilling i Kirken, mod Christoffer Bruun, nuværende Prof. F. B. Bugge, nuv. Sogneprest E. F. B. Horn og Prof. Gisle Johnson; se bl. a. No. 223, 228 og 229.

I Stilling-Magazin 1858, No. 6 fg.: Biografi af Ole Sig. I samme Aarg. af dette Blad No. 41—44 har han skrevet: Træl af Livet i Sogn.

I Mindeblade om Grundtvigs Jubelfest, udg. af Fr. Barfod (25h. 1861) er en Sang og en Tale af A. trykt S. 44—47.

Iøvrigt har han i tidligere Aar leveret Bidrag til For Fattig og Rig (nogle Digte i 50 Aarene), til Christianiaposten og til Morgenbladet. — Særskilt trykt, dels i Kristiania, dels paa Hamar, er ikke faa Lejlighedsdigte af ham.

I Decbr. 1873 holdt han i Stockholm en Række (utrykte) Foredrag over »Stilling og Forhold i Norge», »Nordens Gudesagn og deres Forhold til Folkenaturen og Kristendommen» samt »de gamle Nordboers Opfatning af Kvinden».

Asbjørnsen, Peter Christen, er født 15 Januar 1812 i Kristiania, hvor hans Fader *Anders A.* (f. 1776, † 1 Febr. 1849) var Glas-mester; hans Moder *Thurine Elisabeth Bruun* († 1845) var en Lensmandsdatter fra Søndmøre. Paa Fædresiden stammede Slægten — P. Chr. A. er den sidste af Ætten — fra Gudbrandsdalen. Privat dimitteret blev A. Student 1833, men var nødt til strax at tage ud som Huslærer (paa Romerike). Først i 1837 kom han tilbage til Kristiania og tog Andenexamen; han studerede derefter en Tid Medicin, men fornemmelig Naturhistorie, hvori han var Lærer ved flere Skoler, ligesom han vejledede medicinske Studerende i Zoologi. «Allerede Aaret før han blev Student havde han saa smaat begyndt med at nedtegne og samle de Eventyr og Sagn, som han fandt bevaret hos sine nærmeste Omgivelser, og ude paa Landet, hvor Omstændighederne hensatte ham, fandt han nu den bedste Lejlighed til at fortsætte dette Yndlingsarbejde. Hans Hu drog ham ogsaa ud paa de Fodvandring i Skov- og Fjeld-egne, som nu hører til Dagens Orden, men den Gang bare foretoges af ganske enkelte. Under disse Fodture og Vandringer fandt han Vejen frem til den rige Eventyrskat, der laa gjemt og upaaagtet hos Folket». Sammen med sin Barndomsven og Skolekammerat Jørgen Moe, som ogsaa paa sin Side med lignende Flid og Held havde arbejdet i samme Retning, forsøgte han derefter allerede i 1840 at forelægge sine Landsmænd det første Udbytte af disse sine Arbejder; det udkom dog først i 1842 (se ndfr.). I A.'s tidligere Liv gik Studiet af Folkepoesien og Folke-traditioner jevnslidet med Studiet af Zoologien, særlig af den norske Dyb-

havsauna. Med Understøttelse af Universitetsstipendier foretog han zoologiske Undersøgelsesrejser paa forskjellige Strøg af Norges Kyster i 1846, 1847, 1849, 1851 og 1853. I sidstnævnte Aar var hans Undersøgelsesstation Søndhordland og Hardangerfjorden, hvor han gjorde højst mærkværdige Lagtagelser med Hensyn til Fjordens Dybde og Sødyrenes Fordeling i bathymetriske Regioner. Forøvrigt er denne Rejse især bleven navnkundig ved det Fund, A. gjorde paa en Dybde af 178 Meter af en ny Søstjerne, som han gav Navnet *Brisinga* (efter Freyas Brystsmykke Brising, som Loke efter Oldsagnet gjemte bort i Urtidens Havdyb), hvilket Fund kastede det første Lys over egne, tidligere ukjendte geologiske Forhold og derved, sammen med den af Prof. M. Sars mange Aar senere fundne og beskrevne «Stenilje», gav et af de første Stød til nogle af de mest storartede Udrustninger og omfattende Undersøgelser, som har fundet Sted i zoologisk Øjemed (f. Ex. de engelske Expeditioner med *Lightening*, *Porcupine* og *Challenger* under Ledelse af Professorerne Carpenter, Wyville Thompson og J. Gwyn Jeffreys). Foruden disse i zoologisk Øjemed foretagne Rejser, har A. gennemkrydset Norge paa langs og paa tværs, dels for at samle Eventyr og andre Folketraditioner, dels paa Skovbrugets og Torvdriftens Vegne. Fra 1856 til 1858 opholdt han sig nemlig med Stipendium i Udlandet for at studere Forstvæsen ved Akademiet i Tharand, samt i tyske og østerrigske Skovegne. Efter sin Hjemkomst blev han i 1860 ansat som Forstmester i de thronhjemske Amter. I denne Stilling, hvori han blev staaende til 1864, «bidrog han væsentlig til Ordningen af de forviklede Skovforhold deroppe, idet der navnlig efter hans Indberetning om Tilstandene og Forestilling om Midlerne derimod blev oprettet en Kommissjon med dømmende Myndighed». I 1864 blev han af Regjeringen sendt til Holland, Hannover, Oldenburg og Danmark for at lægge sig efter Tilberedningen af Brændtorv; efter Hjemkomsten fra denne Rejse blev han ansat som Bestyrer af de offentlige Undersøgelser og Foranstaltninger, sigtende til en forbedret Behandling af Torven. Som saadan virkede han, til han søgte og den 8 Januar 1876 erholdt Afsked med Pensjon. 1849—50 besøgte han som Forvalter paa Korvetten «Ørnen» Middelhavslan­dene og Ægypten (se herom «Ydale»). I 1848 fik han af Kong Oskar I Guldmedaljen *Memoriæ pignus*. I 1871 blev han udnævnt til R. W. O., men afslog at modtage denne Udmerkelse. A. er Medlem af en Mængde lærde og literære Selskaber i Ind- og Udland. Saaledes er han (eneste norske) Æresmedlem af «Den norske Turistforening» (1870), af «Kunstnerforeningen» i Kristiania (1876), af «Foreningen for norske Dialekter og Folketraditioner» (1881), blandt hvis Stiftere han var, og af «Den norske Forstforening» (1881); fremdeles af «Naturforschende Gesellschaft» i Leipzig (1858) og af «Småfoglarnes Vänner» i Gøteborg (1870). Videre er han Medlem af «Verein für deutsche Culturgeschichte» i Weimar (1858); korresp. Medlem af «Sächsischer Verein zu Erforschung

vaterländischer Alterthümer» (1858), af det naturhistoriske Selskab «Isis» i Dresden (1858), og af «Naturwissenschaftlicher Verein» i Hamburg (1858); Medlem af «Det finske Literaturselskab» (1860); af Videnskaberne's Selskab i Throndhjem (1861); af «K. K. Verein für Zoologie und Botanik» i Wien (1863); af «Gøteborgs Vitterhets og Vetenskaps-Samhälle» (1873); af «Svenska Fornskrift-Sällskapet» (1874); af «British Scandinavian Society» i London (1875); af Geographical Society of New York (1875), samt korr. Medlem af «Société Imp. acad. de Cherbourg» (1872).

Jfr. *P. Chr. Asbjørnsen. En literær-biografisk Skitse af Alfred Larsen. Med Tillæg af en bibliografisk Oversigt ved J. B. Halvorsen.* [Med Portræt]. Chra. 1872. 4. 50 S. *P. Chr. Asbjørnsens Forfattervirksomhed 1872—1876.* (Supplement til foregaaende Skrift ved J. B. H.) 4. 4 S. *La vie et les oeuvres de P. Chr. Asbjørnsen.* Chra. 1873. 4. [Oversættelse i Uddrag af foranævnte Arbejder ved V. Molard], *Portræt med Biografi* i Skilling-Magazin 1864, No. 18; i *Almuevennen* 1871, No. 48—52 (det oprindelige Grundlag for den særskilt udgivne Biografi, der blev foranstaltet og bekostet af nævnte Blads Udgever Chr. Johnsen i Anl. af A.s 60 Aars Fødselsdag); i *Illustreret Tidende* (Kbhvn.) 24 Decbr. 1865 af Carl Andersen; i «*Ny Ill. Tidning*» 1866, No. 3, af L. Dietrichson; i *Norsk Folkeblad* 1866, No. 3 [af Ole Hansen]; i *Verdens Gang* 1875, No. 71; i *Ny ill. Tid.* 1874, No. 45; *Gartenlaube* 1881, No. 10 af Dr. F. Winkel Horn (senere udførligere bearbejdet af Forf. i *N. C. Roms «Husvennen»* 1881, No. 27 og i *Familjevennen* 1881, S. 402 fg.); *Melusine* (Paris) 1877, S. 393—98 af Gaston Paris; i «*Nordiske Digtere*», udgivet af P. Hansen (Kbhvn. 1870), S. 464 fg. og 2den Udg. (1880), S. 481 fg. Jfr. fremdeles: *Thues Læsebog*, S. 605 fg.; *Hammerichs «Danska och norska Läsestycken»* S. 15 fg., 440; sammes «*Danske og norske Läsestykker*». S. 424; *Goldschmidts «Nord og Syd»* 1850. Bd. 3, S. 47 fg. [aftrykt i «*Morgenbladet*» 1850, No. 30 og 31, jfr. «*Krydsereen*» s. A., No. 50. Senere optrykt i *Goldschmidts «Blandede Skrifter»* Bd. 2, S. 117 fg.]; «*Illustreret Folkeblad*» [udg. af Bj. Bjørnson] 1856, No. 10; H. Olaf Hansen's «*Den norske Literatur»* S. 103—107; L. Dietrichson's «*Den norske Poesis Historie*», II, S. 133—142 og navnlig 175—78; P. Botten-Hansen's «*La Norvege littéraire*», fl. St.; [F. Bætzmann's] «*Om Sprogbevægelsen i Norge*» (Kbh. 1867), S. 27; A. O. Vinje's «*Om vaart nationale Stræv*» (Bergen 1869), S. 8 fg.; Joh. Storm's «*Det norske Maalstræv*» i (Letterstedske) *Nordisk Tidsskrift*, I, fl. St., navnlig S. 540 fg.; A. Garborg's *Den ny-norske Sprogbevægelse* (Kra. 1877), fl. St.; H. Jæger's *Literaturhistoriske Penne-tegninger* fl. St., navnlig S. 211, 213 fg.; *Samtiden*, utg. af C. F. Bergstedt, 1873, No. 13; P. Botten-Hansen's *Biografi af Jørgen Moe* i «*Ill. Nyhedsblad*» 1865, No. 30; L. Dietrichson: *Adolf Tidemand* (Stölm. 1877), S. 9 fg.; N. J. Sørensen i «*Nord. Månedskr. f. folk. og krist. Oplysning*», 1878, I 308 fg.; *Nordisk Conversations-Lexikon*, 1 og 2 Udg.; «*Männer der Zeit*», 1ste Serie (Leipzig 1860), S. 527; Chr. Johnsen's *Norsk Haandlexikon*, S. 89 fg.; *Nordisk Familiebok* I, 1165 fg.; *Brockhaus's Conversations-Lexikon*, 11te og 12te Udgave; de Gubernatis: *Dizionario biografico*, S. 61 fg.; *Heinr. Zeise's «Reiseblätter aus dem Norden»* (Altona 1848), S. 110; *Alex. Ziegler's «Meine Reisen im Norden»* (Leipzig 1860), I, 138 fg.; *Heidelberger Jahrbücher* 1872, No. 53—54 af Felix Liebrecht; *Fraser's Magazine* Oktbr. 1872, S. 445 af Edm. W. Gosse; *Revue des*

deux Mondes, 1 Septbr. 1874; Lettres Scandinaves par Mme C. S. [Carla Serena] (Stlm. 1874), S. 116 fg.; Revue de Marseille et de Provence, Oktbr. 1879, S. 45—61 af V. Molard; Storth. Forhandl. 1876, VI. 34.

Nor, en Billedbog for den norske Ungdom. Indeholdende: Store og gode Handlinger af Nordmænd [af B. Moe]; norske Folkeeventyr og Sagn [af P. Chr. A.] Chra. 1888. 16. (Num. af N. Fage i „Morgenbl.“ 1888, No 52). — 2det forsøgede Dplag. Chra. 1848. 8. X. 128 S. m. 6 illum. Kobber. — 3die [Eftertryk] Dplag. Chra. 1865. 8. 128 S. m. 6 illum. Kobber.

Barndomshjemmet, eller Hjertet i dets bedste Dannelsesetid. En Bog for Ungdommen af Joh. S. C. Abbot. Oversat [af P. C. A.] Chra. 1840. 8. II. 181 S. — 2det Dplag. Chra. 1847. 16. 178 S.

Roberhjemmet, eller Kvinden i sin skønneste Virkekreds. En Bog for Mødre af Joh. S. C. Abbot. Oversat [af P. C. A.] Chra. 1841. 8. 174 S. — 2det Dplag. Chra. 1851. 16. VII. 166 S.

Christoph v. Schmid's udvalgte Fortællinger for Børn. Oversat [af P. C. A.] Chra. 1841. 8. 46 S.

Genoveva af Brabant. En Fortælling for Børn og Ungdom af Christoph v. Schmid. Oversat. Chra. 1851. 16. 188 S. — 2det Dplag. Chra. 1860. 16. 3 Bl. 138 S.

Udvalgte Fortællinger for alle Aldere af Christoph. v. Schmid. (Oversatte fra Tydsk). Udgivet af P. Chr. A. I. 2det forsøgede Dplag. Chra. (1860). 16. 2 Bl. 98 S. (No. III. [Chra. 1862] er ikke er oversat af A. Jfr. „Norsk Bogfortegnelse 1848—65“, S. 212).

Udvalgte Eventyr af Jac. og Wilh. Grimm. [Oversatte af P. C. A.] Chra. 1841. 16. 98 S. — [Nytt Dptryk mod Forf.s Vidende og Vilje]. Chra. 1864. 16. 2 Bl. 91 S.

Hjemmet og Sandringen. En Aarbog for 1847. Udgivet. Chra. 1847. 8. 245 S. [Heri er af A.: „En Signehjerring“ S. 222—40]. (Num. i „Den Konst.“ 1847, No. 25 og 26, jfr. No. 29 [af Chr. Hansken?] og Morgenbl. i A. No. 47; i „Norsk Lidskrift“ I, S. 128—129, af M. J. Monrab).

Ydals. Et Binterkrift. Udgivet. I. (eneste) Chra. 1851 (o: 1850). 8. VIII. 358 S. (Heri er af A.: „Billeder fra en Middelhavsreise med Korvetten Ornen“, S. 5—184. Num. i Chra.-Posten No. 817 (22 Decbr. 1850) [af A. Munch], i Jbun (Chra.) 1851, No. 1; jfr. Morgenbl. 1850, No. 361: „Eil Udgiveren af Ydals“ [af S. Orsøn]).

Fuletræet for 1850. En Samling af norske Folke- og Børneeventyr, fortalte. Med 22 Illustrationer efter Originaltegninger af Joh. Edersberg. Chra. 1850. 12. 4 Bl. 78 S.

Fuletræet for 1851. Norske Eventyr og Folke Sagn. Med Illustrationer af Joh. Edersberg. Chra. 1851. 12. 3 Bl. 91 S.

Fuletræet for 1852. Nogle norske Folkesagn i Erindringer fra en Rejse til Egypten. Med 15 Illustrationer. Chra. (1852). 12. IV. 79 S.

Fuletrøld, udvalgte Folke- og Børne-Eventyr, oversatte. Med Illustrationer af Johan Edersberg. Chra. (1851). 12. 2 Bl. 79 S. foruden 15 paa særskilte Blade trykte Illustrationer.

Nord und Süd. Ein Märchenstrauch von P. Chr. A. und J. G. Th. Gräfe.

Dresden (1858). 8. (Anm. i „Sächsishe Konst. Zeit.“ 1858, No. 219 af Julius Hammer; i „Dresdener Journal“ 1858, No. 298 af J. [o: Alex. Ziegler].)

Eventyr fra fremmede Lande Fornemmelig efter Asbjørnsen og Græffes „Nord u. Süd“. Med Illustrationer. Chra. (1860). 12. 3 Bl. 200 S. (Anm. i „Morgenbladet“ 1861, No. 355).

Juletræet 1866. Norske Folke- og Børne-Eventyr, fortalte af P. Chr. A. Første, andet og tredje Uflag. Chra. (Decbr.) 1866. 8. 98 S. (Anm. i „Aftenbl.“ 1866, No. 292 af + [o: Anton Røying], jfr. Berigtigelse i No. 294; i „Morgenbl.“ f. A. No. 350 B; „Nl. Nyhedsbl.“ f. A. No. 47; „Adressebladet“ f. A. No. 50; „Bergensposten“ 1867, No. 5; „Aftenbladet“ 1866, No. 296, jfr. „Vort Land“ No. 15; „Framtiden“ VI. (1871). S. 520 fg. af P. A. Gbbede; „Folkets Avis“ 1866, No. 298; „Fædrelandet“ (Kbhvn.) f. A. No. 297; „Nl. Tid.“ No. 377, Till. (Bd. VIII S. 91); „Danck Raanedskrift“ 1867, I, S. 84 fg. af C. Rosenbergs „Skjænit“ 1867, S. 197; „Lit. Centralblatt“ 1867, No. 46 af A. Ruhn).

Norske Folkeeventyr, samlede ved P. Chr. A. og Jørg. Roe. I. 5 1—3. Chra. 1842—43. 16. 268 S. (Anm. i „Den Constitutionelle“ 1842, No. 81 [af Rolf Olsen] og No. 288 [af A. Munch]; „Morgenbladet“ 1842, No. 89 [af M. J. Konrad]; „Dagen“ 1842, No. 111; „Berl. Tid.“ i flere Numere f. A.; R. Dybeds „Buna“ 1845, Pag. CXI; „Studier, Kritiker och Notiser“ (Lund) 1844, No. 33, Pag. 256 [af C. A. Hagberg]; „Frey“ 1842, Pag. 403; „Zeipziger Allgem. Zeit.“ 1843, No. 70, Beilage [af P. A. Munch]; „Hamb. lit. u. krit. Blätter“ 1844, No. 108 [af L. Wienberg] Chr. endvidere Jac. Grimm's Deutsche Mythologie, 2 Ausg. I. (Göttingen 1844), Forrede Pag. XIV; Wilh. Grimm's Kinder- und Hausmärchen, 6te Ausg. (Göttingen 1850), Einleitung Pag. LXI, samt Chr. Rolfsch's Udvalgte Eventyr og Fortællinger (Kbh. 1843), Indledning S. XVII. — II. 5. 1. Chra. 1844. 16. 96 S. — Da 1ste Bind var udsolgt, blev denne Samling ikke fortsat, hvorimod udtom:

Norske Folkeeventyr, samlede og fortalte af P. C. A. og J. M. 2den forsøgte Udgave. Chra. 1852 (o: 1851). 12. LXVIII. [af Roe med Undtagelse af Litteraturangivelsen, der er af A.] 502 S. (Anm. i „Nl. Nyhedsbl.“ 1851, No. 13 [af P. B. Hansen]; i „Morgenbl.“ 1852, No. 41 (6 Spalter) af 45 [o: Rolf Olsen]. Jfr. „Islenzkar Þjóðsögur“ (Ug 1863—64), I, Fortalen S. XXV fg.; Heidelbergers Jahrbücher 1872, No. 53—54 af Felix Viebrecht; samt Fortalen til „Lo Rondallayre“, af Maspons y Sabros (Barcelona 1871), S. VI).

Norske Folke-Eventyr, fortalte af P. Chr. A. og J. M. 3die Udgave. [Beføret af A. alene]. Chra. 1866 (o: 1865). 8. XVI. 312 S. (Anm. — fer- uden i mange norske Provinssblade — i „Nl. Nyhedsbl.“ 1865, No. 50, jfr. f. Bl. 1866 No. 10, S. 52 [af Jac. Solke]; „Morgenbl.“ 1865, No. 351; „Aftenposten“ 1866, No. 77; „Skil. Mag.“ 28 Decbr. 1865; „Almuevennen“ 1866, No. 1; „Danck Raanedskrift“ 1867, I, S. 84—92 af C. Rosenbergs; „Nl. Tid.“ No. 324 (Bd. V, S. 88); „Berl. Tid.“ 1865, No. 297; „Ny Ill. Tidning“ 1866, No. 3; „Svensk Lit. Tidskrift“ 1865, S. 498 fg. af D. [o: H. Dietrichson?]; Hamiltons „Nordisk Tidskrift“ 1866, S. 511; „Aftenbladet“ 1866, No. 298; „Literar. Centralblatt“ 1866, No. 9, Sp. 238 [af A. Ruhn]; „Göttingische gelehrte Anzeigen“ 1868, Stüd 35. S. 1362, 1391 fg. af Reinhold Köhler).

Norske Folke-Eventyr, fortalte af P. C. A. og J. M. Fjerde Udgave. [Beføret af A. alene; Roe har dog her foretaget nogle Endringer i sine Bidrag].

Chra. 1868 (∴ 1867). 8. XVI. 322 S. (Anm. i „Skil.-Mag.“ 1867, No. 47 [af P. B. Hansen]; „Norsk Folkebl.“ 1868, No. 5 [af Th. Kjerulf]; „Norden“ utg. af J. Dieblein, V. S. 120 fg. af Udg.; „Aftenbladet“ 1867, No. 277 [af F. Bergmann]; „Aftenposten“ f. A., No. 286; „Bergensposten“ 1868, No. 15 [af J. B. Halvorsen], jfr. No. 18 [af Hens. Krohn?]; i „N. Tid.“ No. 430 (Bd. IX, S. 101); „Ugeblade f. Menigmand“ (1868), No. 60 [af C. Rosenbergs]; jfr. „Fædrelandet“ 1868, No. 124; (Danf.) „Dagbladet“ 1867, No. 291, Till.; «Framtiden» VI Sthlm. 1871), S. 520 fg. af P. A. Odde; «Aftenbladet» 1868, No. 8 [af F. Bergmann]; «Skirnir» 1868, S. 41; „Altonær Merkur“ 1867, No. 298 af Klaus Groth [jfr. „Aftenbl.“ f. A., No. 300]; „Sclandinaven“ (Chilago, Ill.) No. 49 (21 Septbr. 1871).

Norske Folke-Eventyr, fortalte af P. Chr. A. og J. Roe. Femte Udgave. Ottende Lufinde. Chra 1874 (∴ Decbr. 1873). 8. XVI. 319 S. (Anm. i Morgenbl. 1878 No. 352 A; Aftenbl. No. 296 f. A.; Adresfebladet No. 51 f. A.; Ny ill. Tid. 1874, S. 15; hvorhos denne nye Udgave er kortelig omtalt i de fleste norske Provinssblade i December 1873 og Januar 1874. Af tyffe Anmeldelser kan mærkes Konrad Maurers i *Germania*, 19 Aarg. S. 102 fg.)

Norske Folke-Eventyr, fortalte af P. Chr. A. Ny Samling. (Med Bidrag fra Søren Møes Keiser og Optegnelser). Chra. (Oktbr.) 1871. 8. VIII. 248 S. (Anm., foruden i en Rængde norske Provinssblade, i „Skil.-Mag.“ 1871, No. 47 [af J. B. Halvorsen]; i „N. Folkebl.“ 1871, No. 47; „Aftenbl.“ 1871, No. 294 [af Ar. Elster]; „Morgenbl.“ 1871, No. 351 A af R. A. W. S. [∴ Winter-Sjelm]; Adresfebl. 1872, No. 9 af Alfred Larsen; „Lærerstandens Avis“ I. (Stavanger 1871), No. 4; „N. Tidende“ No. 638, Till. (Kbhvn. 17 Decbr. 1871); (danf.) „Dagbladet“ 1871, No. 309; „Dagstelegrafen“ 1871, No. 338, Till.; *Stockholms Dagblad* 1871, No. 291 *Göteborgs-Posten* 1871, No. 283; *Tidskrift för Hemmet*, XIII. (1871), S. 399; *Heidelberg Jahrbücher* 1872, No. 53, 54 af Felix Diebrecht; jfr. No. 56 og 57; *Germania* 1872, S. 235—38 af R. Maurer; *Frasers Magazine* 1872, 629—640 af W. R. S. Ralston; *The Academy* 1872, No. 48; *The Athenæum* No. 2309 (27 Januar 1872) [af W. R. S. Ralston]; *Revue des deux mondes* 1 Septbr. 1874, S. 239 fg. Jfr. endelig „Dagbladet“ (Ara.) 1871, No. 304 [af Hans Rois]).

Norske Folke-Eventyr. Ny Samling. 2den Udgave. Kbhvn. 1876. 8. VI. 269 S. (Anm. i Fædrelandet [Kbhvn.] 1876, No. 299; Nær og Fjern No. 288 [2 Januar 1877]; Det niittende Aarhundrede; N. Tid. (Kbh.) 17 Decbr. 1876; Berl. Tid. f. A. No. 295; Morgenbl. No. 353 A; Dagbladet 22 Decbr. f. A.; Aftenbl. No. 299; Nat. Tid. (Kbh.) 1876, No. 241; (danf.) Morgenbl. 1876, No. 305).

I Aarenes Løb er Norske Folke-Eventyr bleven oversat paa flere europæiske Sprog, dels i sin Helhed, dels enkeltvis eller i Udvalg. Om disse Oversættelser og den Literatur, de har fremkaldt, meddeles følgende Oplysninger:

Efter Originalens 4de Udgave er udkommet: *Norska folksagor och äfventyr*. Svensk öfversättning af Herman Hörner. B.1—2. Med 4 teckningar af J. A. Malmström. Sthlm. 1868. 8. (Anm. i Posttidn. 1868, No. 292 B; N. dagl. Alleh. No. 292; Aftenbl. No. 295; Gøteb.posten No. 294). — 2dra uppl. Sthlm. 1874. 12. 332 S. En endnu større Udbredelse end denne Samling har de Udvalg faaet, som er foretaget deraf og udgivet som Hefter af Samlingen «Øreskrifter för folket» (Sthlm. 1868—75). Svenske Oversættelser af Eventyrene findes i denne Samlings No. 35 (2 Oplag), 36 (2 Oplag), 37 (2 Oplag), 59, 60, 61, 62, 77, 78, 79, 80 og 81.

Norwegische Volksmärchen. Deutsch von Fr. Bresemann. Mit einem Vorworte von Ludwig Tieck. Berlin 1847. Bd. 1. 2. 8. (Anm. i «Wiener Jahrbücher der Literatur» Bd. 119 (1847), S. 227—250 af Ferd. Wolf i en sammenlignende Recensjon af: «Der Pentamerone», übertragen von Felix Liebrecht, «Aftentyr og Folksagor» af Hyltén-Cavallius och Stephens og «Norwegische Volksmärchen»; [jfr. «Norsk Tidsskrift» II. (1848), S. 467 og «Ill. Nyhedsbl.» 1851, No. 13]; i «Literaturblatt von Wolfgang Menzel», 1847, No. 6).

Popular Tales from the Norse with an introductory Essay on the origin and diffusion of popular tales. By George Webbe Dasent. Edinburgh. [Decbr.] 1858. 8. (Anm. i «The Times» 1 Februar 1859, [overs. i «Morgenbl.» 1859, No. 44]). — Second edition, enlarged, Edinburgh, March 1859. 8. (Anm. i «Fædrelandet» (Kbh.) 1859. No. 111; «The Athenæum» (1859), No 1633, Pag. 218 [overs. i «Ill. Nyhedsbl.» 1859, No. 32]; i «Saturday Review» 1859 [overs. i «Aftenbladet» 1859, No. 97. Till. og 99. Till.]; den sidste Anmeldelse var af Max Müller, der senere har bearbejdet og udvidet den for sit Verk «Chips from a German workshop». Vol. II. (London 1867), Pag. 219—239 og for sine tyske «Essays», Bd. II. (Leipzig 1869), S. 195 fg.) — Third edition. Edinburgh 1877.

Af denne sin store Udgave har den engelske Oversætter senere foretaget et Udvalg under Titlen: *A Selection from the Norse Tales for the use of children* (With Ill. Edinburgh 1862. 8.), hvilken igjen paany er udgivet i 1864: «for the use of young people».

Dasents *Popular tales from the Norse* er, ifølge den engelske Oversætters Efterretning i Fortalen til det strax nedenfor nævnte Verk, blevne eftertrykte i store Oplag af Forlæggerfirmaet Appleton i New York. Uddrag af Dasents Oversættelser er gjort i «Folk-Lore and Fairy Tales» by W. A. Leonard. (Bistol 1874).

Tales from the Fjeld. A second series of popular tales. From the Norse of P. Chr. A. by G. W. Dasent. 8. London 1874. (Anm. i «The Athenæum» 3 Jan. 1874 af W. R. S. Ralston [overs. i Chra. Intell. 1874. No. 10]; i «Spectator» 14 Febr. 1874 af Edmund Gosse; i «Saturday Review» 1874, Pag. 211 fg. [af Ralston]; i «The Times» 19 Decbr. 1873; i «Daily News» 27 Decbr. 1873; i «The Observer» 8 Febr. 1874. En Oversigt over samtlige de her nævnte Anmeldelsers Indhold er givet i Morgenbladet 1874, No. 98 B.

Med Hensyn til denne Mr. Dasents Oversættelse af «Norske Folke-Eventyr, ny Samling» hid sættes følgende Oplysning af Fortalen: «The translator began by setting the tales in a frame formed by the imaginary adventures of English sportsmen on the Fjeld or Fells of Norway. After a while he grew weary of the setting and framework and when about a third of the volume had been thus framed he resolved to let the tales speak for themselves and stand alone as in the first series of «Popular tales from the Norse». Det kan tilføjes, at en Del af de i Dasents Bog oversatte Eventyr oprindelig, men uden Angivelse af Kilde, har været offentliggjort i det populære Underholdningsblad «Once a week», f. Ex. i Aarg. 1868, S. 277 fg. (Pandekagen), og i «Blackwoods Magazine». Det bør ogsaa udhæves, at den engelske Oversætter og «Bearbejder» overalt saavel paa Titelbladene som ellers har angivet sig som «Forfatter» af de norske Folkeeventyr, eller forbeholdt sig en Forfatters Ret til Oversættelser, og derved i den engelske Opinion efterhaanden har tilsmaget sig ogsaa Navn og Anseelse som saadan.

Efter Ralstons skriftlige Meddelelse er endvidere i St. Petersburg i 1874 udkommet en russisk Oversættelse af 15 af Folke-Eventyrene under Titlen: *Norvekskija skaski*. (Noriske Eventyr).

Enkeltvis er flere af Eventyrene bleven oversat i Tidsskrifter, Kalendere og lignende Samlinger paa Svensk, Tysk, Engelsk, Fransk, Italiensk og Polsk. Herom henvises til den ovenfor anførte bibliografiske Oversigt af J. B. Halvorsen, S. 38 og 53. Blandt de senere end Trykningen af dette Arbejde udkomne Oversættelser kan merkes H. L. Brækstads engelske Oversættelse af Eventyrene «Pandekagen», «Gutten og Nordenvinden» samt «Vestefrik med Felen» i Samlingen *Northern Fairy Tales. With 36 (col.) illustrations by R. T. Pritchett and Clifford Merton*. London (Decbr 1880). 4to og Fol. 1—2 Oplag. Hvert af Eventyrene udkom og solgtes ogsaa særskilt (i Oplag paa 20,000 Expl.) i Rækken *Sampson Low & Co.'s International Series of Toy Books*, og blev anmeldt i de fleste Londoner-Blade i Decbr. 1880.

Norste Huldreeventyr og Folkesagn. 1ste Samling. Chra. 1845. 8. VI. 210 S. med 1 Musiktilæg. (Anm. [af P. J. Collett] i „Den Const.“ 1845, No. 215; denne Anmeldelse fremkalte en Opsats „Om Fortællenaaden af Eventyr og Sagn“ af Jørgen Moe i f. Bl. 1845, No. 231; fremdeles anm. i „Morgenbl.“ 1845, No. 258, Till.; i „Nord. Lit.-Tid.“ (Kbh. 1846?), No. 20 af Fr. Hammerich; i *Frey* 1846, S. 89 fg.; i Dybeds «Runa» 1845, S. CXI. [jfr. 2den Udg. S. XI]; i «Aftenbladet» 1845, No. 261. [Jfr. ogsaa „Nl. Nyhedsbl.“ 1864, No. 45 om en bebudet ny Udgave, samt Ordsjes *Tresor de livres rares* etc. (1859) Pag. 287].

Norste Huldreeventyr og Folkesagn, fortalte. I. Anden forsøgede Udgave. Chra. (Juni) 1859. 8. XXX 301 S. (Anm. i *Nl. Nyhedsbl.* 1859, No. 35; i „Aftenbl.“ j. A. No. 234 Till.; i „Dølen“, 1ste Aarg., No. 45).

Norste Huldreeventyr og Folkesagn, fortalte. 2den Samling Chra. 1848 (o: 1847). 8. 254 S. (Anm. af A. Munch i „Norst. Tidsskrift“ II. S. 127—132; i „Bergenske Blade“ 1848, No. 6).

Norste Huldre-Eventyr og Folkesagn, fortalte. Anden Samling. 2den forsøgede Udgave. Chra. 1866. 8. VIII. 301 S. (Anm. i „Morgenbl.“ 1866, No. 359; i „Nl. Nyhedsbl.“ j. A., No. 47; i Steenstrups „Danst Raanedskrift“ 1867, I, S. 84—92; i «Ny ill. Tidning» 1867, No. 9; i «Svensk Literatur-Tidskrift» III S. 187—89 af E. N. Nyblom; i «Skirnir» 1867, S. 197; i *Jarudes Centralblatt* 1867. No. 46 af A. Ruhn)

Da begge Samlinger saavel i de gamle som nye Udgaver paa det nærmeste var udsolgt, udkom en belsig samlet i et Bind:

Norste Huldre-Eventyr og Folkesagn, fortalte. Tredje Udgave. Chra. (Decbr.) 1870. 8. VI. 2 Bl. 301 S. (Anm. i „Morgenbl.“ 1870, No. 248 B [af R. A. Winter-Hjelm]; „Aftenbl.“ 1870, No. 296 [af Kr. Elster]; „Skil. Mag.“ 1870, No. 51 [af S. B. Halvorsen]; „N. Folkebl.“ 1870, No. 52; «Ny ill. Tidning» 1871, No. 16; „Nl. Tidende“ No. 587 (Kbhvn. 25 Decbr. 1871); «For Ide og Virkelighed», Decemberheftet 1870 (Omflaget); „Folkets Avis“ 1870, af Eric Bøgh [optrykt i „Aftenposten“ 1870, No. 292]; „Dagbladet“ (Kbhvn.) 5 Marts 1871; «Skirnir» 1870, S. 34; „Lit. Centralblatt“ 1871, No. 37 af A. Ruhn); «Gött. gelehrte Anz.» 1871, Stüd 37, S. 1474 fg. af Felig Siebrecht [jfr. „Morgenbl.“ 1871, No. 290].)

Af Huldre-Eventyrene er enkelte Afsnit oversat paa fremmede Sprog. saaledes i: «Svenska Jägareförb. Tidskr.» I. (1862), S. 49—63 (En Tiurleg i

Holleia); i «Hamb. lit. u. krit. Blätter» 1846; i Kühnes «Europa» 1857, S. 1664 fg. («Per Gynts Jagdthaten» af «Rensdyrjagt ved Ronderne»); i Haupts «Zeitschrift f. Alterthumskunde» V. S. 502 fg. (Jutulen og Johannes Blessom, ved Jac. Grimm); i F. Metcalf's «The Oxonian in Norway»; i E. Beauvois's «Contes populaires», S. 80—92 (Tustefolket paa Sandflæsen); i Tidsskriftet «Melusine» (Paris) 1877, No. 4 (Egebergkongen, «traduit du Danois par E. Sanderson»).

Køstte Følge- og Huldre-Eventyr i Udvalg. Med Illustrationer efter Originaltegninger af P. N. Arboe, J. Gude, S. St. Lerche, Eilif Petersen, A. Schneider, Otto Sinding, A. Tidemand og E. Werenskiöld [og med zologr. Portrætter af Asbjørnsen og Moe]. Kbhvn. 1879. 8. 2 Bl. 360 S. (Num. i Ude og Hjemme, 2 Aarg., No. 104 af Otto Vorcksenius; i Fædrel. 1879, No. 239 af S. Vandby; Dag. Nyh. f. A. No. 324 af Erik Bøgh; Dagbladet (Kbh.) No. 276; Jll. Tid. (Kbh.) No. 1045 af Carl Andersen; Nat.tid. No. 1226 af Holger Drachmann; Berl. Tid. No. 298 Till.; samt i (norste) Morgenbl. 1879, No. 283 A, Aftenbl. No. 298, Berg. Tid. No. 262, o. m. fl.)

Auswahl Norwegischer Volksmärchen und Waldgeister-Sagen. Aus dem Norwegischen übersezt von J. Denhardt. Mit 106 Illustrationen nach Originalzeichnungen von P. N. Arboe [etc.] Leipzig 1881. 8. VIII. 289 S. (I denne Oversættelse er udeladt Kase Gaasepige. Samlingen er anmeldt bl. a. i Hamb. Nachr. 1880, No. 304; Weil. z. Hamb. Corr. No. 298 f. A.; Zeitschr. f. bild. Kunst, Beiblatt 1880, No. 9; Jll. Zeit.; Mag. f. d. S. d. Ausl.; L'Avanguardia (Palermo) 1881, No. 22 af Prof. E. Moratti).

En autoriseret svensk Oversættelse af dette Udvalg med en Biografi af A. ved Dr. P. A. Gödecke er under Pressen, ligesom en lignende Udgave paa Engelsk er under Forberedelse.

Naturhistorie for Ungdommen. D. 1. Pattedyrrene. Med 147 Afbildninger. Chra. 1838. 12. VI. 160 S. — 2det Dplag ib. 1844. VII. 271 S. — D. 2. Fuglene. Med 142 Afbildn. ib. 1840. 12. 240 S. — D. 3. Krybdyrrene og Fiskene. Med 58 Afbildn. ib. 1844. 12. XXII. 237 S. — D. 4. Insecterne. Med 155 Afbildn. ib. 1848. 12. VIII. 445. XVIII S. — D. 5. Tusindbeen, Eddertopagtige, Krebsdyr, Haarføddede, Ringdyr, Hjuuldyr, Indvoldsorme og Bløddyr. Med Afbildn. ib. 1849. 12. VIII. 640 S. — D. 6. Plantedyrrene. Med Afbildn. ib. 1848. 12. 219. CXLI S. (Num. i „Christiania-Posten“ 1848, No. 104; i „Norsk Tidsskrift“, VI. (1853—54) S. 108—110 af J. J. Rasm; i «Årsberättelse om Naturvetenskapens framsteg» 1854 af Sundevall og Lovén).

Om Ulve- og Rævefangst, en Beskrivelse over forskellige Maader, hvorpaa man i Sverige fanger, jager og skyder Ulv og Ræv. Oversat efter det svenske Jägarförbundets Tidsskrift. Chra. 1840. 8. VIII. 91 S. m. 4 Stenryt.

Frugt i haugen eller Anviisning for Almuen til at opøffe Frugttræer af Hjerner, samt om Frugttræers Plantning, Forædling og Pleie. Med oplysende Figurer. Chra. 1841. 8.

Kortfattet Naturlære. Til Brug for Almuen og ved Undervisning i Skolerne. Chra. 1841. 12. 118 S. (Anon.)

Naturhistorie for Børn. Med 17 lithographeerede og illuminerede Plader. Teksten omarbejdet af P. E. A. (Chra. 1842). 2det Dplag. Chra. (1844). 4. V. 92 S.

Bildrene. (Chra. 1852). 16. 29 S. m. Træsnit. (Særskilt Aftryk i

20 Copl. uden Titelblad af „*Jll. Nyhedsbl.*“ 1852. Jfr. „*Rebdelejer fra N. J. og F. Foren.*“ 1878, No. 2, S. 88 fg. af N. [Bergeland] og Reb. Barnards «*Sport in Norway*» fl. St.)

Bidrag til Christianiafjordens Litoralfauna. (Chra. 1853). 8. 60 S. (Særskilt Aftryk, uden Titelblad, af «*Nyt Mag. for Naturvidensk.*» Bd. VII. 307—66. — Anm. af H. H. Rasch i «*Norsk Tidsskrift.*», VI. S. 107. Jfr. «*Bidrag til Kundskab om Christianiafjordens Fauna*» af M. Sars, II (Chra. 1870), S. 48, 114; «*Norwegian Molluscs*» by J. Gwyn Jeffreys i «*Annals and Mag. of Nat. History*», 4th Series (1870), No. XXX, Pag. 438).

Barketræet samt den nyere tydske Barktrædyrkning. (Særskilt aftrykt af „*Follevennen*“). Chra. 1858. 8. 2 Bl. 121 S.

Om Skovene og om et ordnet Skovbrug i Norge. Chra. 1855. 8. VIII. 288 S. (Anm. i „*Chra.posten*“ 31 Marts 1856; i „*Morgenbl.*“ f. A. No. 24; *Jll. Nyhedsbl.* 1855, No. 50; *Follevennen* IV (1855), S. 384; *Archenius's Tidsskrift for Landmanna-Ekonomien* 1856. Jfr. ogsaa *Man and Nature* by G. P. Marsh (London 1864, New York 1867), Pag. 188 fg.)

Om Myrddyrkning. Tilveels efter Indebetous Præisstrift. (Med 43 Træsnit). Chra. 1856. 8. XXVI. 116 S. (Anm. i *Jll. Nyhedsbl.* 1856, No. 29; *Aftenbl.* f. A., No. 159; *Chra.posten* f. A. No. 2837; *Follevennen*, V. (1856), S. 323).

Om Surhø og Brunhø eller bedste Rytning af Græs, Blade og Blætter i vaade Aaringer. Fornemmelig efter Professor Alexander Müller's Foredrag ved Landbrugsmødet i Odteborg i Juli (1860). Udgivet af „*Dudstikkens*“ Redaktion. Med Træsnit. Chra. 1860. 8. 16 S. (Anm. i *Morgenbl.* 1860, No. 246, jfr. 1861, No. 184; i „*Nordre Thronbhj. Amtstid.*“ 1861, No. 53).

Fødemidlernes Opbevaring i Land og By, for Skibsprovantering og Rejsebrug. De bedste og nyeste Fremgangsmaader ved Saltning, Røgning osv. Med Træsnit. Hovedsagelig Aftryk af „*Dudstikken*“. Chra. 1860. 8. 98 S. (Anm. i *Morgenbl.* 1860, No. 846).

Feltfæng til Brug paa Rejser i Norge. Chra. 1860. 8. 16 S. (Særskilt Aftryk af „*Jll. Nyhedsbl.*“ Anonymt).

Træ- og Udsjærings-Arbejde til Husflidens Fremme i Norge. Med Understøttelse af Selskabet for Norges Vel udgivet med 114 Tegninger i Træsnit. (Særskilt Aftryk af „*Dudstikken*“). Chra. 1862. 8. 2 Bl. 44 S. (Anm. i „*Jll. Nyhedsbl.*“ 1862, No. 33; „*Morgenbladet*“ 1862 [af J. Edm. de Coninck], jfr. f. Bl. 1863, No. 310 af Agronom Jacobsen; jfr. ogsaa Eilert Sundts Skrift „*Om Husfliden i Norge*“, S. 318 og „*Morgenbl.*“ 1872, No. 78).

Om Skovtræk og Markaast. Med Træsnit. (Særskilt Aftryk af „*Dudstikken*“). Chra. 1861. 8. 2 Bl. 46 S. (Anm. i *Aftenbl.* 1862, No. 107; *Morgenbl.* f. A. No. 37; „*Almuevennen*“ 1862, No. 5; „*Nordre Thronbhj. Amtstid.*“ 1862, No. 6 og 7).

Om Kaffeen. Dens Rytte, Bærd, rette Behandling og Forfalskning samt de saaladte Surrogater eller Rødmidler for samme. Med Illustrationer. Særskilt Aftryk af „*Dudstikken*“. Chra. 1861. 8. 60 S. (Jfr. *Aftenbl.* 1863, No. 148, med Tilføje i *Morgenbl.* f. A., No. 183 samt det polemiske Skrift „*Rogle Bemærkninger angaaende den overdrevene Brug af Kaffe [osv.]*“ af Dr. F. C. Faye. Chra. 1863).

Planternes Anatomi og Physiologi i Grundtræk. Af Herman Schacht. Med Understøttelse af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Thronhjelm, udgivet (i Oversættelse) af P. Chr. A. og Dr. Fr. Chr. Schübeler. Med 349 Tegninger paa 159 Plader. Chra. 1861. 8. VIII. 240 S. (Anm. i III. Nyhedsbl. 1861, No. 33; i Morgenbl. 1867, No. 295).

Fødemidlerne, som de maa være, for at vedligeholde Hilsen, give Kræfter og spare Penge i Hussholdningen. Af Albin Koch. Oversat efter 2den Udgave. (Med Anmærkninger). Chra. 1863. 8. 3 Bl. 62 S. (Anm. i „Nl. Nyhedsbl.“ 1863, No. 22). — Anden forbedrede Udgave udkom med Titlen: Ernæringsføde- maalet eller Fødemidlerne, som de maa være, for at vedligeholde Hilsen, give Kræfter og spare Penge i Hussholdningen. Frit oversat. Chra. (Juli) 1868. 8. 74 S.

Fornuftigt Madstel. En tidsnæssig Koge- og Hussholdningsbog af Clemens Bonifacius. Chra. 1864. 16. XXII. 266 S. (Anm. [af N. Rosing] i „Aftenbl.“ 1864, No. 193, med Rødbemærkninger af „en Kvinde“ i f. Bl. No. 198; af „Fater familias“ i „Morgenbl.“ 1864, No. 363, jfr. Dr. Tid. 1864, No. 298, hvor N. for første Gang offentlig angaves som Forfatter af Bogen; fremdeles anm. i „Søndags Aftenblad“ 1865, No. 9 af Anthon Bang; i „Adressebladet“ 1865, No. 18; i „Folkevennen“ XIV, S. 81 af Eilert Sundt). — 2den Udgave. Chra. 1865. 8. XIX. 268 S. (Anm. i „Aftenbl.“ 1865, No. 297; „Adressebl.“ 1866, No. 2; „Rand. Tid.“ 1866, No. 9 [af R. R. Selmer]; «Aftenbladet» 1866, No. 7).

Endnu inden 2den Originaludgave var udkommen, udgav «Selskabet for Natur lærens Udbredelse» i Kjøbenhavn en Omarbejdelse af Skriftets første generelle Afdeling for danske Forhold, hvilken udsendtes uden Betaling til et stort Antal Pigeskoler i Danmark. Denne danske Bearbejdelse har følgende Titel:

Fornuftig Madlavning og Husbrug eller om hensigtsmæssig Salg og Tilberedning af Kæringsmidler. Omarbejdet efter Forstmeester Asbjørnsens Bog „Fornuftigt Madstel“ og udgivet med forskellige Tillegg af E. A. Scharling, Professor i Chemi. Kbhvn. 1866. 8. 3 Bl. 119 S.

Af denne danske Bearbejdelse foranstaltedes igjen senere en svensk Oversættelse uden Forf.s Navn:

Åndamålsenlig Matlagning och vägledning i hushållet enligt kemiska grundar. Svensk bearbetning med åtskilliga tillägg. Sthlm. (Decbr.) 1867. 16. 128 S.

En svensk Oversættelse af den fuldstændige 2den Originaludgave udkom senere med følgende Titel:

Tidsenlig matlagning. Kok- och hushållsbok [etc.]. Öfvers. af Mathilde Langlet. («Allmännyttigt Handbibliothek» No. 49). Sthlm. 1871. 12. 123 S. (Anm. af H. S. i «Aftenbladet» 19 Septbr. 1871; i *Posttiden*. s. A., se Aftenbl. 1871, No 163).

En Ytring i Fortalen til 1ste Udgave af «Fornuftigt Madstel» om det national-økonomiske Tab, som forårsagedes ved de norske Bondekøners tilvante Grødkogningsmethode, fremkaldte en Indsigelse af Eilert Sundt i «Folkevennen» XIII. (1864). S. 639 og XIV. (1865), S. 81—88: «Om det kvindelige Stel», jfr. VII. S. 190, 194 fg. og 259 fg. Denne Indsigelse blev senere paa Aarsmødet den 27 Febr. 1865 i «Selskabet for Folkeoplysningens Fremme» af Prof. Fr. Brandt fremholdt blandt andre Ankepunkter mod Sundts Redaktion af Selskabets Tidsskrift. Den Diskussion, som herom rejste sig, og som findes refereret i «Morgenbladet» 1865, No. 60, gav Anledning til en derpaa følgende langvarig Avisfejde, som er kjendt under Navn af «Grødsstriden», og hvori

de forskjellige Indlæg findes paa følgende Steder: I «Aftenbl.» 1865, No 65 og 66: «Aabent Brev til Folkevennens Redaktør» fra «Agricola» [A. Rosing], med Svarbemærkninger af Eilert Sundt i s. Bl. No. 67 og No. 76 [i hvilket sidste Nr S. afviste videre Debat med R.] samt Repliker fra «Agricola» i «Aftenbl.» No. 74 og 83; i «Morgenbladet» 1865, No. 81: Om «Videnskabeligheden» og om «Groueten» [af Dr. Th. Buchholtz?], hvorpaa Sundt svarede med en Opsats «Om Bondens Stel» i s. Bl. No. 88, hvortil igjen Replik fremkom i No. 111 Till.: «Om «Videnskabeligheden» og om den Veestiske Grødttest»; i «Morgenbl.» 1865, No. 96: «Eilert Sundt og Madstrævet»; i s. Bl. No. 108: «Grødkogningen og Clemens Bonifacius» af —, hvorpaa R. [s: A. Rosing] svarede med en Artikel: «Kjendsgjæringer i Grødstriden» i «Morgenbl.» 1866, No. 39, hvortil igjen Svar fra E. Sundt i No. 66 og Tilsvaer fra Asbjørnsen i en Artikel «Til Orientering i Grødstriden» i No. 118. — Fra Dagbladene førtes Striden over i Videnskabselskabet i Kristiania, hvor Prof. Faye 6 April 1866 holdt et Foredrag over «Undersøgelser angaaende Brug og Nytte af vore stivelseholdige Næringsmidler», hvilket senere blev trykt i Selskabets «Forhandlinger i Aaret 1866», S. 51—90, og i nogle Særtryk tilligemed et kort Referat af den i Videnskabselskabet ved Fayes Foredrag fremkaldte Diskussion stilledes i Boghandelen. (Chra. 1866. 8. 45 S.) Striden fortsattes derefter paany i de Anmeldelser, Fayes Skrift fremkaldte, — hvilke findes i: «Morgenbladet» 1867, No. 74 A, samt No. 268 og 272; «Aftenbl.» s. A., No. 65; «Almuevennen» s. A., No. 12; samt Hamiltons «Nordisk Tidsskrift» 1867, Tillægsblad No. 8 — og i Dr. L. Dahls Bearbejdelse af Virchows Afhandling «Om Næringsmidlerne» i «Lidt naturvidenskabelig Læsning», 4de Tillægshefte til «Folkevennen» XVII. (1868), S. 18 fg. Jfr. fremdeles «Aftenbladet» 1867, No. 59 af Eilert Sundt (angaaende hans Fratrædelse som Redaktør af «Folkevennen») og hans Skrift «Om Renlighedsstellet i Noige» (Chra. 1869), S. 455. Et satirisk Indlæg i Striden var endelig den i «Vikingen» 1866, No. 6, 7 og 8 meddelte «Graut-sagaen om Kong Romala og hans Kjæmper, som Rise Viking kogte Kveldsverden til».

Torv og Torvdrift. Med 106 Træjnit. Udgivet efter Foranstaltning af den Kgl. Norske Regjerings Departement for det Indre. Chra. 1868. 8. 136 S. (Ann. bl. a. i «Aftenbl.» 1868, No. 241; «Bergensposten» s. A., No. 201; «Stift. Mag.» 1868, No. 33; «N. Folkebl.» s. A., No. 38 [af Rob. Collett]; «Adressebladet» s. A., No. 44; «Fødbæred-Posten» 1868, No. 88 og 1869, No. 1 [af Andr. Schult]; i «Polyteknisk Tidsskr.» XV, S. 175; «Ugekr. for Landmænd», (Kbh.) 1868, No. 15, S. 257—59. Jfr. ogsaa «Om de svenska brännorfsmossorna» af L. B. Falkmann (Ehlm. 1869), S. 148 o. fl. St., samt «Några ord om torf i allmänhet och kultur i synnerhet» af Edouard von Horn (Göteb. 1871). S. 14—19, 27 o. fl. St.)

Keiser Napoleons Historie af A. Hugo. Oversat [af Lorenz Dreher og P. Chr. A.] Chra. 1841. 8. II. 535 S. med 15 Staalstif. — 2det Oplag. Chra. 1845. 8. IV. 535 S. m. 15 Staalstif. [Det er de første Aft., som ere oversatte af Dreher, hele Resten af A.]

Anton Rosing. Et Livsbillede. (Afskrift af Norsk Landmandsbog for 1868). (Chra. 1868). 8. 34 S.

I en særlig for den Afdødes udenlandske Venner bestemt Udgave udkom foranævnte Arbejde i (en noget udvidet) fransk Oversættelse med Titlen: *Anton Rosing. Biographie.* Chra. 1869. 2 ff. 48 pp. in 8vo.

Til Erindring om Professor Dr. Michael Sars. Ved Mindebægeret i

Festen til Fædrenes Minde den 30 Januar 1870. *Chra.* (1870). 8. 8 S. (Særskilt Aftryk af „Aftenbladet“).

Michael Sars. Nogle Træk af en Naturforskers Levnet og Arbejde. (Særskilt Aftryk af „Illustreret Tidende“ 1870, No. 568). Kbhvn. 1870. 8. 24 S.

Andreas Wulfsberg Grøtting. (Særskilt Aftryk [med Portræt] af „Korff Følgeblad“ No. 20, 1870). 2-spaltet 4. 4 S. (Ogsaa optaget i og derpaa særskilt aftrykt af „Turistforeningens Aarbog“ 1876).

Han var Medredaktør (med P. O. Bovesen, C. T. Christensen og F. C. Schübeler) af *Budstikken*, et Maanedskrift, udg. af Direktionen i det lgl. Selskab for Norges Vel. *Chra.* 1859—61. I—III. St. 8. IV. 588 S. m. 1 Kart; IV. 591 S. m. 2 Pl.; IV. 572 S. samt Tillægshæfter. — Heri er af ham foruden flere Smaa-stykker: I. 24—29, 112—129: Sæterbruget i de østerrigke Alpelande; 135—140: Hønseavl; 207—228: Nogle almindelige praktiske, naturvidenskabelige Strøvinl for Kjøkken og Rabstel. — II. 96—108: Om Opbevaring af Levnetsmidler og især af Kjøb; 108—110: Fra søndre Bergenhus Amt; 145—175: Om de Grundsetninger for Agerdyrkningschemien, som ere hentede fra Naturvidenskaberne. (Efter Dr. Grouven); 175—183: Torvulvbrænding i Wiler; 228—238: Den mikroskopiske Planteverden i dens Forhold til den øvrige Stabning og til Mennekets praktiske Liv; 253—264: Vinavl og Vintilvirkning; 264—288: Om Opbevaring af Levnetsmidler og især af Kjøb, Æg og Mælk; 289—304 og 394—404: De organiske Vægernes nærmere og fjernere Bestanddele. (Efter Dr. Grouven); 304—319: Om Stovrindningens Indflydelse paa Vasdragens Rintning. (Efter Boussingault); 319—328: Brand eller Kulag hos Kornarterne; 328—351: Om Opbevaring af Grønsager og Kjøkkenurter; 351—365: Om Tilberedning af Brunns og Surrs i Østerrig; 365—394: Om Torking og Pressing af Grønsager og Kjøkkenurter. — III. 20—40: Om Næringsmidler i Almindelighed. (Efter Dr. Grouven. Anon.); 40—57: Anmeldelse af „Folkets Helse“ af Høegh (Anon.); 65—77: Darwin's nye Stabningslære (Anon.); 89—121 og 262—275: Om Martlefæde og Stovtørk; 132—139, 157—181 og 198—224: Om Kaffe og Rødmidlerne for samme; 187—190: Fred for Fuglereder og Sangfugle! (Anon.); 224—262: Om Træffjæring og Tilvirkning af mangehaande Trævarer i det sydlige Bayern; 529—539: Stubbedryberen og Stovrindderen (Anon.)

I *Korff Landmandsbog 1865*, S. 67—76: Fuglenes Fredning. (Senere udgivet i flere tusind Separataftryk af „Foreningen til Dyrenes Beskyttelse“, i No. 15 af dets Skrifter (1866), S. 1—10. Et særskilt Aftryk i nogle hundrede Expl. blev derhos foranstaltet og uddelt af D. Graah. *Chra.* 8. 8 S.) — 1866, S. 85—106: Nogle Landmandsbøvener blandt de vilde Pattedyr (ligeledes optrykt i det nævnte Selskabs Skrifter No. 15, S. 11—24); S. 154—160: Kugelasjer for insektædende Fugle. (Særskilt aftrykt i nogle hundrede Expl. ved D. Graah. *Chra.* 8. 7 S.)

Litterat Landmandsbogens Grundlægger og Udgiver Anton Rosing var afgaaet ved Døden, overtog Asbjørnsen Udgivelsen af de følgende tre Aargange 1868—70. Til disse Bind har han selv leveret, foruden Smaaaftryk, følgende Bidrag: Aarg. 1868, S. V—XXXVII: Anton Rosing, et Livsbillede. [Ogsaa særskilt, se ovfr.]; S. 119—130: Heimdalssmyrene [i Forening med Th. Rjerulf]. Aarg. 1869, S. 121—147: Om Torvbrug og Torvbrændjel.

I *Polyteknisk Tidsskrift* 1854, No. 2: Russisk Ovn; No. 8: Om Skovenes Indflydelse paa Veirlaget.

I *Nyt Magazin for Naturvidenskaberne* VII, S. 366: Bidrag til Christianiafjordens Litoralfauna. (Ogsaa særskilt; se ovfr.)

for vort Land; No. 17, 18, 19 og 20: Dagbogsblade fra Verdensudstillingen, udbragne og rettede for Nyhedsbladet af P. Davidfen; No. 20: Geoffroy Saint Hilaire: Om Acclimatislation af fremmede og Læmningen af vilde Dyrarter; No. 49: Bergementspapir eller Læderpapir. — 1863, No. 18: Anekdoter om Digteren Claus Frimann; No. 16: Fede Fjoll og deres Fremtidsudfigter; No. 18: Et Par libet paafjonnede Landmandsvenner (efter Dr. Hamm); No. 21: Ailanthus-Spinderen; No. 22: Engeske Kammerladnings-Rifler; No. 28, 29 og 35: For Husbrug og Haandværksdrift. — 1864, No. 24: Anmeldelse af Jón Arnason's „Islenzkar Þjóðsögur“, II.; No. 25: For Husbrug og Haandværksdrift; No. 26: Paa Fladmærk. — 1865, No. 18: Jrelandsk Lørdrift.

I Illustreret Kalender 1853, S. 38 fg.: Præstepølse; S. 78—88: Præstens Nøder. — 1854, S. 75—77: Tre Citroner, et Eventyr. — 1855, S. 23—39: Tre Eventyr (hvoraf et senere aftrykt i „N. Folkeblad“ 1856, No. 10; samt et „temmelig uforandret“, et andet „omfortalt“ optaget i „Juletræet“ 1866, S. 49—64 og S. 82 fg.)

I En Nytaarsbog (Chra. 1854), S. 81—110: En Aften i Rabogaarden. (Anm. i „Morgenbladet“ 1854 No. 1, 4 og 15).

I Nytaarsgave, udg. af P. Botten-Hansen, 1861, S. 3—81: En Udflugt til Africa.

I Dybmads Folkekalender 1880, S. 84—91: Frier Frost, et russisk Eventyr efter Kalfion; i samme for 1881, S. 82—106: Fremmede Eventyr.

I Folkevennen III. (1854), S. 169—232: Om Værketræet; S. 281—387: Kort Fremstilling af den nyere tydske Værkøddyrkning. (Ogsaa særskilt aftrykt; se ovf.) — XVII. (1868): Om Lørmyrer og Lørdrift. — XX. (1871), S. 145 fg.: Om Lørdriften i 1870 (under Artiklen „Norge i 1870“). — XXI. (1872), S. 189—197: Lørdriften 1871.

I Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer 1851—1873 (Chra. 1874) findes af A.: I. 420—439: Bestandske Skovforhold, Beretning om en forfklig Underfølgelsesrejse i det bestensjeldste Norge Sommeren og Høsten 1859. (Egentlig kun en Indledning til en udførligere Skildring af bestandske Skov- og Almenningsforhold, hvortil A. efter Forstmeister Ølserfens Oplysning i samme Skrift S. 486 havde samlet „et værdifuldt Materiale til Belysning af deres retslige og forslige Forsatning“. Dette blev overladt Ølserfen, der overtog Forstvæsenet i det Bestensjeldste, medens A. blev ansat i det Throndhjemste, hvor hans Tid i flere Aar blev fuldt optagen af de der herskende vanskelige Almenningsforhold). — II. 1—51: Beretninger om Almenningsforholdene væsentlig i nordre Throndhjemms Amt fra 1860—68. (Disse Beretninger referere sig til en Mængde Arbejder og specielle Beskrivelser over Skovforholdene og Almenningerne, hvilke ikke ere optagne i den af Dept. udgivne Samling).

I Storkings-Forhandlinger ere hans forskjellige embedsmæssige Forslag og Forestillinger som Lørdriftsbestyrer trykte i Forbindelse med Indredepartementets Budgetforslag for Aarene 1865—66, 1868—69, 1872, 1873 og 1874.

I Morgenbladet 1853, No. 192 og 193: Om Værketræets Dyrkning og nationaløkonomiske Betydning i Skotland og England. — 1854, No. 165 Till.: Anmeldelse af „Kort praktisk Veiledning i vilde Træers Dydræt etc.“. Af Adolph Jensen. Bergen 1853. — 1855, No. 51: Om Juren og dennes Værkforhold. — 1856, No. 80: Skoven og dens nationaløkonomiske Betydning. — 1859, No. 91: Om Klendes

og Ørretfiskeri; No. 34 og 38: Odderen; No. 37: Den nordiske Bjørn; No. 38: Kongeørnen; No. 40 og 42: Organiske Bevninger fra Urverdenen. — I Aarg. 1841 10 mindre Bidsag.

I *Vilieb-Magazin for Børn* (Chr. 1839), hvilket han efter M. C. Hansens og R. D. Knuzens Fratrædelse redigerede uden Medarbejdere fra *Den Aargangs 4de Hefte* til 12te (Slutnings-) Hefte, krev han originale og overfattede Eventyr, Folkesagn og naturhistoriske Opfatter m. m.

I *Den Constitutionelle* 1843, No. 85: Fuglesang og Huldræt; No. 99 og 108: En Signethjerrings Fortællinger; No. 309: En Langvilstour; No. 358: En gammelbøgs Juleaften. — 1844, No. 32: Jutulen og Johannes Blesfom.

I *Norsk Folke-Kalender 1847*, S. 46—48: Han Ja'er sjøl i Stua; S. 53—54: Rovfuglsfangst ved Høgebur; 1849, S. 21—47: Jagten i Norge, dens Betydning for og Tilstand i Landet; S. 47—49: Korfuglesfangst ved Buur; S. 71—79: Starvne fra Udsøst, et Eventyrsagn fra Nordlandene; 1851, S. 89—98: Roerilden; 1855, S. 84—81: Fra Sognefjorden.

I *Norske Universitets- og Skole-Annaler*, *Den Kælle*, V. 255—68: Indberetning om en med Universitetets Stipendium foretagen Rejse i Sommeren 1847 for at samle Folkebidtninger, Eventyr, Sagn osv.; ibid 311—17: Indberetning om en zoologisk Rejse i Arendals-Eggen 1846; VII. 83—103: Indberetning om en i Sommeren 1851 foretagen Rejse i Østebalen for at samle Folkebidtninger.

I *Illustreret Nyhedsblad I.* (1851—52), No. 1—2, 6—7, 10, 13 og 14: Elg og Elgjagt; No. 17: Tamme Duer; No. 18, 20, 22, 23, 25 og 29: Uldejagt og Uldefangst; No. 25: Fanden paa Røssødden; No. 30 og 34: Bryllupsfiske i Sætersbælen [meddele af P. M. Søegaard]; No. 34: Dama og Alpaka; No. 38: Drager og Fabeldyr; No. 41, 44, 46, 50, 52 og 56: Der vilde Jagt, Åsgaardsreiden; No. 51: Eldre Kirke; No. 55, 57, 58, 59 og 60: Bildrenen. (Ogsaa særskilt aftrykt; se ovenr.) — 1853, No. 11: Flodhesten; No. 12: Plag fra Huldræns Siegevoold; No. 20 og 21: Eventyr, Sagn og Dvertro i Østebalen (senere indtaget i den ovenfor anførte Rejseberetning i „*Univ.- og Skole-Annaler*“ VII.); No. 50: De skandinaviske Kvægracers Oprindelse. — 1854, No. 1 og 2: En Udflugt til Pyramiderne, No. 3, 5 og 7: Michael Sars (overfat i „*Illustrirte Zeitung*“ 1856); No. 6 og 8: Nilens Betydning for Egypten og Folkefester ved dens Flod; No. 10: Landskabsmaler Gude; No. 13: De indiske Løver (overfat); No. 14: Et uhyre Træ i Kalifornien (overfat); No. 15 og 17: Arabiske Dandsferinder; No. 20: Den kunstige Fiskeformarelse; No. 22 og 25: Overlag, Danielsøen; No. 27: Sunde og lustige Boliger for Almuen; No. 32: Abbas Pascha; No. 35: Fiskeformarelse ved kunstig Befrugtning; No. 38, 40 og 41: Industriudstillingen i Christiania; No. 42: Schiblers Udstilling. — 1855, No. 1: Anmeldelse af Cærsbergs Prospetter fra Rabeira; No. 5: Oranen og dens Væxtforhold; Anmeldelse af Botyknisk Tidsskrift; No. 7 og 8: Egen og dens Væxtforhold; No. 46: Den kunstige Fiskeformarelse i Lay. — 1856, No. 1 og 2: Ciber eller Ubleuin; No. 3 og 4: Om sammenhængende Udhuse for Landmanden; No. 11, 12, 13 og 15: Om Betydningen og Vigtigheden af Myrdeyrkning for Norge (i noget forkortet Stikfelse optaget i det ovenfor S. 118 nævnte Skrift); No. 16: Om Saaning og Behandling af Granstrø; No. 23: Om Planternes Væxt i lukkede Glaslaster; No. 24: Øgen og Sagen. — 1857, No. 20: Stovtillande i Sydtyrol; No. 51 og 52: Uebelstenenes Symbolik. — 1859, No. 1: Manden, som kjænte alle Slags Sprog. (Et snukt Eventyr). — 1860, No. 8: For Turister og Rejsende. — 1862, No. 14: Isflaabe og Isflaaser, nye

for vort Land; No. 17, 18, 19 og 20: Dagbogsblade fra Verdensudstillingen, udbragne og rettede for Nyhedsbladet af P. Davidsen; No. 20: Geoffroy Saint Hilaire: Om Acclimatisering af fremmede og Læmningen af vilde Dyrarter; No. 49: Bergemøntpapir eller Løderpapir. — 1863, No. 13: Knektotter om Digteren Claus Frimann; No. 16: Fede Folk og deres Fremtidsudsigter; No. 18: Et Par lidet paakjendte Landmandsbvenner (efter Dr. Hamm); No. 21: Ailanthus-Spinderen; No. 22: Engelske Kammerladnings-Rifler; No. 28, 29 og 35: For Husbrug og Haandværksdrift. — 1864, No. 24: Anmeldelse af Jón Arnason's *Islenskar fjólsögur*, II.; No. 25: For Husbrug og Haandværksdrift; No. 26: Paa Fladmarsk. — 1865, No. 13: Irlandsk Lørdrift.

I Illustreeret Kalender 1853, S. 33 fg.: Præstepølse; S. 78—83: Præstens Roder. — 1854, S. 76—77: Tre Citroner, et Eventyr. — 1855, S. 23—39: Tre Eventyr (hvoraf et senere aftrykt i „Ill. Folkeblad“ 1856, No. 10; samt et „temmelig uforandret“, et andet „omfortalt“ optaget i „Juletræet“ 1866, S. 49—64 og S. 82 fg.)

I En Nytaarsbog (Chra. 1854), S. 81—110: En Aften i Rabogaarden. (Anm. i „Norgebladet“ 1854 No. 1, 4 og 15).

I Nytaarsgave, udg. af P. Votten-Hansen, 1861, S. 3—31: En Udflugt til Africa.

I Daghvads Folkekalender 1860, S. 84—91: Frier Frost, et russisk Eventyr efter Kalfon; i samme for 1881, S. 82—106: Fremmede Eventyr.

I Folkevennen III. (1854), S. 169—232: Om Værettræet; S. 261—337: Kort Fremstilling af den nyere tydske Værettrædyrkning. (Ogsaa særskilt aftrykt; se oven.) — XVII. (1868): Om Lørdmyrer og Lørdrift. — XX. (1871), S. 145 fg.: Om Lørdriften i 1870 (under Artiklen „Norge i 1870“). — XXI. (1872), S. 189—197: Lørdriften 1871.

I Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer 1851—1873 (Chra. 1874) findes af A.: I. 420—439: Bestandste Skovforhold, Beretning om en forfklig Undersøggelsesrejse i det vestkjeldske Norge Sommeren og Høsten 1859. (Egentlig kun en Indledning til en udførligere Skildring af vestkjeldske Skov- og Almenningsforhold, hvortil A. efter Forstmeester Ulserens Oplysning i samme Skrift S. 486 havde samlet „et værdifuldt Materiale til Belysning af deres retslige og forfklige Forfatning“. Dette blev overladt Ulseren, der overtog Forstvæsenet i det Vestkjeldske, medens A. blev ansat i det Throndhjemsk, hvor hans Tid i flere Aar blev fuldt optagen af de der herkende vanskelige Almenningsforhold). — II. 1—51: Beretninger om Almenningsforholdene væsentlig i nordre Throndhjemsk Amt fra 1860—63. (Disse Beretninger referere sig til en Rængde Arbejder og specielle Beskrivelser over Skovforholdene og Almenningerne, hvilke ikke ere optagne i den af Dept. udgivne Samling).

I Stortings-Forhandlinger ere hans forskjellige embedsmæssige Forslag og Forestillinger som Lørdriftsbestyrer trykte i Forbindelse med Indredepartementets Budgetforslag for Aarene 1865—66, 1868—69, 1872, 1873 og 1874.

I Norgebladet 1853, No. 192 og 193: Om Værettræets Dykning og nationaløkonomiske Betydning i Skotland og England. — 1854, No. 165 Till.: Anmeldelse af „Kort praktisk Veiledning i vilde Træers Opdræt etc.“. Af Adolph Jensen. Bergen 1853. — 1855, No. 51: Om Juren og dennes Væretforhold. — 1856, No. 80: Skoven og dens nationaløkonomiske Betydning. — 1859, No. 91: Om Klendes

franske Røgebog. — 1860, No. 346: Om Næringsmidlernes Konserveration. — 1861, No. 105: Indberetning om Almindingsforholdene i nordre Throndhjemms Amt. (Denne Indberetning i Forbindelse med en i No. 102 optagen anonym Artikel fra det Nordensjællandske fremkladte Almenningsskommisjionens Rebsættelse og den betjendte Jenssen'ske Proces). — 1862, No. 21: Ogsaa en Martyr for Træolien. — 1865, No. 274: Om Brændtorv fra Danmark og Holland og Norge paa Klingenbergsudstillingen; No. 278: Om Pileplante ved Udstillingen paa Klingenberg. (Denne Artikel foranledigede en Avisfejde om hollandsk og tybsk Baandpil og om Tegnelærer B. Hansons Pileplantninger ved Stavanger. De forskjellige Indlæg i denne Fejde findes i „Norgsbl.“ 1866, No. 127, 198 B [af Asbj.]; 1871, No. 306 A. af Stolebestyrer Olsen; i „Aftenbladet“ 1866, No. 278 og 1867, No. 89, 60 m. fl.; i „Stavanger Amtstidende“ 1864, No. 81; 1865, No. 84, 94 m. fl.) — 1868, No. 297: Anmeldelse af Polyteknisk Tidsskrift, 14de Aargang. — 1869, No. 189: Udbrag af Reiseberetning om Lorbdriftens Fremgang i Søndre Bergenhus Amt; No. 224: Udbrag af Reiseberetning om Lorb- og Brændeforhold i de hallingdalske Sæteregne. — 1870, No. 199: Reiseberetning om Lorbdrift i Rittedalen, Bang, Sæiten, søndre Bergenhus, Sønd- og Nordfjord samt det Throndhjemmske. — 1871, Aug. eller Septbr.: Udbrag af en Beretning om Foreanstaltninger til Lorbdriftens Fremme og fornemmelig om Reiser i Finmarken. — 1872, No. 227: Om Lorbdriftens Standpunkt i det søndenjællandske og throndhjemmske. — 1874, No. 74 A: Om Overtroens Bæsen og Betydning. Kærnest i Anl. af afbøde Læser J. Th. Storakers efterladte Samlinger (se Art. Storaker ndfr.)

I Fra nordiske Digttere, et Album (Kbh. 1869), S. 41—63: En vestlandsk Skovdal. [Overs. i Helsingfors Dagblad. 1870, No. 105—107].

I Grässes «Jägerbrevier», 2den Udgave (Wien 1869), S. 223—248 findes et udførligt Udbrag paa Tysk af Artiklen Asgaardsreiden i Ill. Nyhedsbl. 1851—52; og til samme Forfatters «Bierstudien» har A. leveret (S. 102—4) statistiske Meddelelser om Bryggeri-, Udskibnings- og Indførselsforhold i Norge i 1870 samt et Par Indskrifter paa norske Ølboller.

Asbjørnsen har helt eller delvis skrevet Texten til flere af de nationale Billedverker, vor Literatur ejer. Saaledes er han for en større Del den anonyme Forfatter af den beskrivende Text, som ledsagede P. F. Wergmann's «Norge fremstillet i lithographerede Billeder efter Naturen». 1ste (eneste) Bind. Chra. 1836. obl. 4. 76 S. m. 46 lith. Pl. — Ligeledes har han skrevet hele Texten til «Norge fremstillet i Tegninger». Udgivet af Chr. Tønsberg. Chra. 1846—49. obl. 4. 82 lith. Pl. med 196 S. Text. — Delvis blev denne A.'s Text ogsaa benyttet saavel for den nye Udgave af dette Verk [med oplysende Text paa Norsk, Tydsk og Engelsk], hvilken udkom i 1855, som for den tidligere foranstaltede franske Udgave af samme Arbejde: La Norvège pittoresque. (Chra. 1849. obl. 4. VIII. 55 pp.) — Endvidere har han skrevet Texten til flere af Plancherne i Chr. Tønsbergs Norske Folkelivsbilleder, 1ste Række (Chra. 1854), næmlic til følgende: Pl. II [i Forening med A. W. Grøtting]: En Katechisation; Pl. IV. En Søndagsaften i Hardanger; Pl. VI. Juleskik; og Pl. VIII. Sæterreisen. Samtlige fire Skitser ere paany optrykte i de senere udgivne Udvalgte norske Folkelivsbilleder etc. Chra. 1863—64.

Endelig har A. udgivet og med Debikation [S. III—VII.] forsynet Paul Boten's St. Hansnats Eventyr. En Nytaarsgave for Forfatteren [P. S. Hansen]. (Trykt som Manuskript i 22 Expl.) Chra. 1862. 8. VII. 12 S.

Asche, Harald Hannibal Fridthjof, Søn af kgl. Fuldmægtig *Carl Laurentius A.* og *Bertha f. Tofte*, er født i søndre Fron i Gudbrandsdalen 23 August 1849. Han blev Student med Laud fra Nissens Skole 1866 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1871. I Februar 1872 blev han ansat som Extrasriver i Marine- og Post-Departementet, i hvilket han 14 Oktober 1876 udnævntes til Chef for 1ste Post-administrations-Kontor.

* *Fanny Dietsch* (f. 1853), D. af Stadtrath Theodor D. i Annaberg i Sachsen og Therese f. Winzer.

Han har siden Januar 1879 været Redaktør af Norges Communicationer samt Post- og Telegrafvæsen.

Aschehoug, Johan, Søn af efternævnte Konsistorialraad *Thorhild A.*, blev født paa Rakkestad Prestegaard 10 Maj 1795 og blev, privat dimitteret, Student 1811. Han var derefter i nogen Tid Huslærer hos daværende Lektor Esmark paa Kongsberg og studerede under hans Vejledning Mineralogi. Senere forandrede han Studium, blev i 1815 immatrikuleret ved det norske Universitet og tog i August 1817 theologisk Embedsexamen med Laud. 22 September s. A. blev han personel Kapellan hos Faderen i Rakkestad, udnævntes 1821 til res. Kapellan i samme Kald, blev 6 Oktober 1827 Sogneprest til Bamble og 10 August 1835 Faderens Eftermand i Rakkestad. Her døde han 16 Januar 1867.

* 27 Marts 1822 *Marthe Elisabeth Føys* (f. 21 Juli 1799), D. af John J., Ejer af Østby i Skeberg, tidligere Betjent i det britisk-ostindiske Kompagnis Tjeneste.

Jfr. Nekrolog i Morgenbl. 1867, No. 23.

Til den fysiografiske Forening i Kristiania indsendte han i Haandskrift «Bemærkninger paa en Rejse fra Kristiania til Fredrikshald og Id», hvorfra flere Højdemaalinger er benyttet af A. Vibe ved de af ham i *Gæa Norvegica I.* indførte Højdebestemmelser.

Aschehoug, Nils Stockfleth Darre, er født 10 Septbr. 1828 paa Id Prestegaard, hvor Faderen *Halvor Thorhildsen A.* (f. 1 Septbr. 1786, † 10 Decbr. 1829) da var Sogneprest. Moderen hed *Anna Christine Darre* (f. 10 Maj 1799). Han blev Student med Laud fra Fredrikshalds Skole 1845 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1850. Aaret efter blev han ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 10 Maj 1858 udnævntes til Fuldmægtig, 28 Septbr. 1861 til Bureauchef og 29 Januar 1870 til Expeditions-Sekretær. Siden 14 Sepbr. 1872 har han været Byfoged i Laurvik. Han var Sekretær i Selskabet for Norges Vel fra 1864 til Februar 1870.

* *Helene Larsen*, D. af Løjtnant og Skolelærer Edvard Gram L. og Anne Tjersvaag.

Jfr. B. Moes Tidsskr. f. Personahist. N. R., S. 373 fg.; M. Arnesen's Biogr. Efterr. om Elever fra Fr. halds Skole.

Han har udarbejdet Registret til Norske Samlinger [in 8vo], 1ste Bind. Chra. 1852.

Han konciperede som Sekretær de aarlige Beretninger om Selskabet for Norges Vel 1865—1868.

Aschehoug, Thorkild, blev født 27 August 1756 paa Gaarden Askehaug i Nordby Annex til Aas, hvor Faderen *Halvor Baltzersen Askehaug* var Lensmand. Han blev Student 1774 og theologisk Kandidat 1779. I tre Aar var han derefter Huslærer paa Moss. Den 3 Decbr. 1783 udnævntes han til res. Kapellan i Rakkestad, hvis Sogneprest han blev 23 Novbr. 1792; fra dette Embede tog han Afsked 13 April 1835. Han var Provst i Mellem-Borgesyssel fra 1805 til Oktbr. 1823 og Forligelseskommissær i 27 Aar. Paa egen Bekostning oprettede han et Bibliothek for Almuen, ligesom han ogsaa fik istandbragt et Korn-Laanemagasin for Prestegjældet. 17 Januar 1812 udnævntes han til Konsistorialraad (hvilken Titel han frasagde sig i 1817, idet han gav nærmere Oplysninger om Grunden hertil i «Nationalbl.» VII. 142 fg.), og 28 Januar 1812 blev han R. D. O. for sine Opofrelser under Krigen 1808—9. I 1821 blev han Medlem af N. O. Han mødte som Repræsentant fra Smaalenene paa Stortingene i 1814 og 1821 samt paa det overordentlige Storting i 1822. Han døde 26 Oktbr. 1838.

* 1784 *Anne Kathrine Olsen* (f. i Juli 1763, † 13 April 1839), D. af Kjøbmand Johan O. paa Moss.

Jfr. B. Moes Efterr. om Storthingsmænd. S. 16—17; B. Svendsens Manusk. paa Univ.bibl. 4to, II, 1. 568—75; Pavels's Dagbøger, S. 309 fg., 357 og Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 36.

§ Nationalbladet, §. 21, S. 379—384 har han efter Opforbring ladet trykke et af ham som Storthingsmand 1821 afgivet Bøtum i Adelsagen. (Jfr. Storth.-Efterr. 1814—88, II. 180).

Aschehoug, Torkel Halvorsen, foregaaendes Sønesøn og Broder af førnævnte Nils A., er født paa Id Prestegaard i Smaalenene 27 Juni 1822. Efter Faderens Død i 1829 kom han i nogle Aar i Huset hos sin Farfader Konsistorialraad A. i Rakkestad, blev i 1835 sat ind i den lærde Skole paa Fredrikshald og blev 1839 Student derfra med Laud. I Juni 1844 blev han juridisk Kandidat med Laud. Han studerede derefter fortrinsvis Statistik og Statsøkonomi, i hvilke Fag han blev ansat som Universitetsstipendiat fra 1 Januar 1846. Med Stipendium af Statskassen foretog han derpaa en videnskabelig Rejse til England og Sverige. Efter Hjemkomsten i 1848 holdt han en kort Tid Forelæsninger ved Universitetet, men blev s. A. konst. og 1849 virkelig Fuldmægtig samt 1852 konst. Bureauchef i Finantsdepartementets Expeditionskontor. Efter

Konkurrance med Fr. Brandt og J. J. A. Schmidt blev han 4 Oktober 1852 udnævnt til Lektor i Lovkyndighed ved Universitetet, hvor han 24 Maj 1862 udnævntes til Professor. Fra 1851 til Vaaren 1860 var han Sekretær i Selskabet for Norges Vel, af hvis Direktion han har været Medlem fra 1865 til 1870. Det skyldes for en stor Del A.s Virksomhed dels som Sekretær, dels som Direktør i dette Selskab, at der i sin Tid blev fra det offentlige Side sørget for Indkaldelse af schweitzerske Kvægrøgttere, for Ansættelse af Statsagronomer og for Indførelse af systematisk Draining. I den første Halvdel af 50-Aarene var A. Medlem af Bestyrelsen i Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Ligesom det var ham, der gav Stødet til Folkeoplysningsselskabets Atlas, saaledes var det ogsaa ham, der gav Stødet til, at Selskabet i 1855 tog Kristiania Almuskolevæsens Tilstand under Diskussjon, hvilket resulterede i en af Selskabets Bestyrelse samme Aar afgiven Betænkning (trykt som 1ste Tillægshæfte til «Folkevennen», V.) og en paa Grundsætningerne i denne bygget gennemgribende Reform af Hovedstadens Almuskolevæsen (Oktober 1856). Han har af Regjeringen været benyttet som Medlem af en Mængde kgl. Kommissjoner, saaledes af Kommissjonen angaaende Husmandsvæsenet (1850), angaaende Pensjonsvæsenet (1852), angaaende det offentlige Fattigvæsen paa Landet (1853), af Maltskatkommissjonen (1857), af Skattekommissjonen (1859), af Unionskommitteen (1865—67), af Kommissjonen ang. Formuesforholdet i Ægteskab (1871), af den skandinaviske Myntkommissjon (1872) og af den særlig norske Kommissjon ang. Forandring i Penge-, Mynt- og Banklovgivningen (1872) samt af Toldkommissjonen (1880—81, dens Formand). Af Tilsynskommissjonen ved Aas Landbrugsskole var han Medlem lige fra denne Kommissjons Tilblivelse 1861 til Udgangen af Aaret 1872. Han var Medlem af Hovedjernbanens Direktion fra 1865 til Decbr. 1871, da han sammen med sin Kollega Halvor Schou — det tredje Medlem R. Kierulf var udtraadt tidligere paa Grund af sin Udnævnelse til Statsminister — indgav sin Dimissjon af Hensyn til, at en mindelig Udjævning af det den Gang saa spændte Forhold til de engelske Præferenceaktieejere maaske vilde kunne lettes ved, at en hel ny Direktion indtraadte fra norsk Side. 1874 blev han udnævnt til Direktør i Hypothekbanken; 1872—74 var han Medlem af Enkekassens Administration. Siden 1863 har han været extraordinær Assessor i Højesteret. Han har repræsenteret Norge ved forskjellige Kongresser og lignende Møder i Udlandet, saaledes ved den internationale statistiske Kongres i Wien 1857 og i Berlin 1863. Af Videnskabselskabet i Kristiania blev han Medlem ved dets Stiftelse i 1857. Ved Lunds Universitets Jubelfest i 1868 blev han kreeret til Æresdoktor i det juridiske Fakultet, og da den norske Afdeling af Letterstedtska Föreningen skulde oprettes, blev han af den svenske Styrelse i 1875 udnævnt til Ordfører for de 17 stiftende norske Medlemmer. Da det skandinaviske Sel-

skab stiftedes i Kristiania 1864, var han en af Indbyderne dertil og blev strax Medlem af dets Bestyrelse. Han er fremdeles Medlem af Videnskabselskabet i Thronhjelm; af «Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog» (i hvilket efter 1814 kun tre Nordmænd er bleven optaget, A., M. Birkeland og L. Daae); fremdeles er han Æresmedlem af *Statistical Society* i London (1874), Medlem af Videnskabselskabet i Upsala (1880) og af *l'Institut de droit international*. Ved Valget i 1868 blev han — efterat være stillet som Kandidat af Prof. Schweigaard m. fl. ved Prøvevalgsdiskussionen i Valgmændenes Møde den 9 Maj 1868 — sendt som fjerde Repræsentant paa Stortinget for Kristiania, Hønefos og Kongsvinger; siden den Tid er han bleven gjerntvalgt ved hvert Valg til nu, altid som første Repræsentant, undtagen i Valgperioden 1877—79, da de to første Repræsentanter havde lige mange Stemmer og A. ved Lodtrækning blev anden Repræsentant. Paa Stortinget har han den hele Tid været indvalgt i Lagthinget. I 1868—69 var han Formand i Justitskomiteen No. 1, senere har han været indvalgt i Konstitutionskomiteen. Derhos har han været Medlem af Fuldmagtskomiteen 1874—1879 og af Valgkomiteen 1871—1880, foruden af flere af de i hans Thingtid nedsatte specielle Komiteer, saasom Stemmeretskomiteen 1869, Jernbanekomiteen 1872—73, af Komiteen ang. de kommunale Skattelove samt af den forstærkede Budgetkomite i Anledning af Forslagene om Indtægtsskat og udvidet Stempelafgift i Aarene 1878—80. A. blev R. St. O. O. 21 August 1866 «for videnskabelig Fortjeneste» og Kommandør af første Klasse af samme Orden 21 Aug. 1875 «for statsborgerlig og videnskabelig Fortjeneste». Han er desuden Kommandør af Nordstjernen (1871), Ridder af Dannebr og (1869) og Kommandør af 1ste Klasse af samme Orden (1879).

* 1) 1849 *Anne Catharine Marie Aschehoug* (f. 1 Decbr. 1822, † 18 Oktbr. 1854).

* 2) 1856 *Johanne Bolette Aschehoug* f. 9 Maj (1832), begge Døtre af hans Farbroder, forannævnte Sogneprest Johan A.

Portræt med Biografi [af L. Daae] i *Skill. Mag.* 1874, No. 37; i *Ny illustrerad Tidning* 1880, No. 47 af Nils Højer; i *Budstikken* 1881, No. 73; jfr. M. Arnesen: *Biogr. Efterr. om Elever fra Fredrikshalds Skole*, S. 7 fg.; Chr. Johnsens *Norsk Haandlexikon*, *Nordisk Konv. Lex.*, 1 og 2 Udg.; *Nord. Familjebok*, utg. af N. Linder, I. 1170 fg. af Yngvar Nielsen; de Gubernatis: *Dizionario Biografico*, 62 fg. Bidrag til hans Biografi og Karakteristik findes desuden i talrig Mængde i den samtidige Dagspresses Polemik angaaende Landets indre Politik, særlig i Indlæggene for og imod hans Valg i Kristianias Dagblade første Halvaar 1868 og i Diskussionen ang. Unionsforslaget i Aarene 1868—71. Jfr. ogsaa (G. A. Berg's) Stortinget i 1851, S. 27.

Indledning til den norske Retsvidenskab. Chra. 1845. 62 Ark. 410. Kontratryk. (Anm. i *Morgenbl.* s. A. No. 257).

Om Unionskomiteens Udlaft til en ny Foreningsaft. (Udtryk af en

Steffe Artikler i Morgenbladet. Chra. 1870. 8. 231 S. [med Anhang S. 233—267: Den Igl. Prop. til Foreningsakt mellem Norge og Sverige]. (Om Striden ang. Unionsforlaget findes de nærmere Oplysninger og Henvisninger samlet under Artiklen **B. Dunter** ndfr.)

Norges offentlige Ret. Første Afdeling. Statsforfatningen i Norge og Danmark indtil 1814. [Ogsaa med særskilt Titelblad: Statsforfatningen i Norge og Danmark indtil 18 4]. Chra. 1866. 8. XVI. 604 S. (Anm. i Morgenbl. 1866, No. 338, 344 B og 346 A [af Chr. H. Schweigaard]; i Aftenbl. 1866, No. 275 [af L. Daae]; i Hamiltons Nord. Tidsskrift 1867, S. 233—245 af H. L. R[ydin]; i Berl. Tid. 1867, No. 79 Till.; i Fædrel. 1867 No. 82 af C. Rosenberg).

Norges offentlige Ret. Anden Afdeling. Norges nuværende Statsforfatning. 1ste—3die Bd. H. 3. Chra. 1874—1881. 8. Bd. 1, 1875. XVI. 458 S. — Bd. 2, 1879. XII. 365 S. + 1 Bl. — Bd. 3, H. 1—3, S. 1—384. (Da 1ste Bind var udkommet komplet, blev Verket belønnet med den Ørsted'ske Præmedalje i Guld. Bd. I er anm. af [dansk Prof.] Henning Matzen i Letterstedtske Nord. Tidsskrift I, 80—87).

Om Retsforholdet mellem Naboeiendomme. Kra. 1877. 8. 1 Bl. 63 S. (Rec. i Letterstedtske Nordisk Tidsskrift I, 403 fg. af L. Annerstedt; jfr. isvrigt nedenfor under Oplysningerne om A.'s Deltagelse i Juristmødernes Forhandlinger).

Medudgiver [med K. J. Berg og A. F. Krieger] af Nordisk Retsencyklopædi. H. 1—4. Kbhvn. 1879—81.

I **Norsk Tidsskrift i. Vid. og Vit. II. 198—214: Anmeldelse af Tvethes „Norges Statsfil“**; 305—407: Om Norges Folkemængde 1664 og 1666. — V. 65—77: Anmeldelse af E. Snuhls Beretning om Fanteføllet i Norge. — VII. 209—249: Om tinglige Rettigheder efter de gamle norske Love. (Præveforelæsning).

I **Univ. og Skole-Annaler, 2 R. IV. 557—70: Jubberetning om hans med offentlig Understøttelse foretagne videnskabelige Rejse i Udlandet.**

I **Norske Samlinger** [8vo], I, 120—33: Aktstykker om Finmarken i Aaret 1667; og 161—220: Om Kronens Indtægter og Udgifter af Akerhus Len 1557—58 og 1560—61.

I **Chra. Vid. Selskabs Forhandl. 1858, 164—66: Om Organisationen af den danske Regjerings Auctoriteter efter Souverainitetens Indførelse indtil 1814.** [Trykt i kort Uddrag]. — 1860, 197—209: Om den historiske Foranledning til, at Gjenstandene for den kongelige Sanktionsret ikke ere fuldstændigere omhandlede i den norske Grundlov.

I **Forhandlinger i det skand. Selskab 1864—66, S. 105—132: Om handel, haandverk og fabrikdirift efter de skandinaviske rigers lovgivning** [med Referat af den ved dette Foredrag fremkaldte Diskussion S. 132—170. Den i Aagesens «Fortegnelse over nordisk Retslitteratur» nævnte Afhandling af Aschehoug om samme Emne i Aftenbl. 1865 er kun dette Blads Referat af det her anførte Foredrag].

I **Norsk Retstidende 1876, S. 145—159: Historiske Oplysninger om Brugen af det kongelige Veto til Stortingets Lovbeslutninger; jfr. Meddelelsen om Vetoets Brug i Danmark siden 1849 i s. Bd. S. 751. — 1879, S. 717—763: Om Erstatning for tvungen Grundafstaaelse til Gader og offentlige Pladse samt for den ved Reguleringen fremkomne Indskrænkning i Ejerenes Ret til at bebygge sin Grund.**

I **Forhandlinger paa det 1ste nord. Juristmøde (i Kbh. 1872), Bilag VIII (S. 78—107): Om Formuesforholdet mellem Ægtefæller, med Forf.s Indledningsforedrag S. 145—153 og Mødets Diskussion S. 153—93 foran.** [Jfr. Forhandl. ved

2det Juri-tmøde S. 83 fg., særlig A.'s Foredrag S. 98—108]. — I Forh. paa det 3die Møde (i Kra. 1878), Bilag I. (S. 3—54): Om Retsforholdet mellem Nabo-eiendomme. [Foruden den Diskussion, denne Afhdlg. fremkaldte paa selve Mødet og som er refereret i Beretningen S. 122—163, foranledigede den ogsaa Udgivelsen af de dels særskilt, dels i Beretningen som Bilag II, S. 65—94 trykte «Bemærkninger vedrørende Retsforholdet mellem Nabo-eiendomme» af den danske Kontorchef H. Øllgaard].

I Storthings-Forhandlinger har han i de sidste ti Aar, som Ordfører for Mindretallet i Konstitutionskomiteen, skrevet alle dissenterende Vota angaaende de paa Dagsordenen bragte konstitutionelle og politiske Spørgsmaal. Forøvrigt maa af hans kristelige Arbejder paa Thinget merkes: 1868—69, Bd. V, Dok. No. 15: Forslag til Lov ang. visse Brugsrettigheder over fremmed Ejendom; Bd. IX. S. 499—508: Indstilling ang. Skjærkholdts Forslag til Lov om Skyldsætning af Arvefeste-eiendomme; 1876, Bd. VI, Indstill. S. VII, Anh.: Yderligere Bemærkninger om det belgiske Regnskabsvæsen.

§ **Korff Bændmandsbog for 1865, S. 59—67: Om Testament til Forbæl for den aafædesberettigede Søn.**

§ **Illustreret Nyhedsblad 1856, No. 14: Det europæiske Pengemarked.**

§ **Christiania-Posten forskjellige Bidrag, hvoriblandt i Slutningen af Aarg. 1851: Betragtninge: over Storthingets Komite-Indstilling om Arbejdsklassens Forhold; og i No. 571, 572, 716, 730, 746, 772, 812, 830, 1418, 1456 og 1476: Bemærkninger angaaende Fordebogspriserne, ledsagede af Udtækk af Sorenskriverens Opgaver ang. Skyldbalerens Gjennemsnitspris.**

I Morgenbladet 1847, No. 99: Foreløbig Beretning om hans videnskabelige Rejse i Udlandet. (Beretningen fremkaldte en Polemik med Rolf Olsen, hvis Bemærkninger findes i No. 173 og 201; A.s Svar i No. 192 og 224). I de følgende Aar leverede han forskjellige Bidrag til dette Blad, hvis udenlandske Artikel han redigerede fra Slutningen af 1852 til 1868 og i hvis Redaktion han deltog som en af de betydeligste Medarbejdere fra 1 Maj 1856 til Udgangen af Aaret 1868. [En offentlig Erklæring om sin Udtrædelse af Bladets Redaktion gav han paa Foranledning under Debatten om den kommunale Stemmerets Udvidelse i Lagthinget den 16 Januar 1869, da han udtalte, at «han havde opgivet enhver Befatning med Morgenbladet»].

Som Sekretær i Selskabet har han konciperet de aarlige Beretninger om Selskabet for Norges Vel 1851—59

Endelig har han som Medlem af de ovennævnte kgl. Kommissioner Andel i de af dem afgivne Indstillinger og Betænkninger, af hvilke flere næsten udelukkende eller for en væsentlig Del er forfattet af ham. Dette er saaledes Tilfældet med Pensjons-Kommissionens «Betænkning og Forslag» (Chra. 1854. 4. 177 S.; jfr. Betænkningen S. 47); med Fattigvæsens-Kommissionens «Betænkning og Indstilling» (Chra. 1856. 4. 152 S.; jfr. Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 45 og 46); og med Unionskomiteens «Betænkning» (Chra. 1867. 4. 63 S., foruden Anhæng).

Aschenberg, Svend, blev født 27 September 1769 paa Molde, hvor Faderen *Lars A.* († 1785) var Tolder og Postmester. Moderen hed *Maren Severine Haslund* († 89 Aar gl. 12 Marts 1830 efter anden Gang at have været gift med Kjøbmand Tho. Schjelderup paa Molde). A. blev Student fra Thronhjems Skole 1787 og theologisk Kandidat Sommeren 1791. Han blev 30 Maj 1794 udnævnt til Sogneprest til Mo

i øvre Thelemarken, hvor han senere i nogle Aar ogsaa var Provst. 28 Marts 1806 blev han Sogneprest til Røros, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 15 Febr. 1845. Ved Kroningen i 1818 blev han gejstligt Medlem af Nordstjerneordenen og i 1826 Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem. Han mødte som Repræsentant fra søndre Throndhjems Amt paa Stortinget 1815—16 og 1830, sidstnævnte Aar som Suppleant istedenfor Sørenskriver A. Rambech, der havde frasagt sig Valget i Henhold til Grl. § 63.

* 1) 18 Juli 1794 *Gertrud Pauline Funghans* (f. 11 Juli 1771, † 25 August 1828), D. af Kateket og Klokker ved Throndhjems Domkirke Melchior Frederik J. og Søster af nedennævnte Sogneprest B. L. J.

* 2) 1835 Enkemad. *Malene Kjeldsberg* († paa Røros 19 Septbr. 1872, 74½ Aar gl.)

Jfr. B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd S. 18; Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed, S. 184; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, mange St. (se Reg.)

Hermann Reutels Rinde. Kbhvn. 1792. 8. 27 S. [Et anonymt Skrift mod det theologiske Fakultet, nærmest Koldenhøuser, som heri beskyldes for at have forvoldt Student Reutels Selvmord].

Forslag til en Lov angaaende den offentlige Cultus m. v. Chra. 1815. 8. 16 S.

Forslag om Ophævelsen af privilegeret Handel paa Nøraas. (Trykt som Manuskript under Stortinget 1830).

Askengreen, C . . . Hugo, Søn af en svensk Prest, var, da han udgav nedennævnte Skrifter, Førstelærer ved Navigationsskolen i Stavanger.

* — — *Dietrichson*, D. af Krigskommissær D. i Stavanger.

Nogle Regler for Skibes hensigtsmæssige Bastlægning og Bestuvelse. Med 4 Tabeller. Stavanger 1854. 8. 12 S.

Den mundtlige Deel af Navigationen, vedkommende den alm. Styrmandsøramen. Udarbejdet til Afbenyttelse ved Sømandsskolerne. (Efter Seelmundens Lærebog i Navigationen). Stavanger 1854. — 2det Oplag. ib. 1855. — 3die forøgede Udgave. ib. 1863. 8. 47 S. — 4de, omarbejdede Udgave. ib. 1868. 8. 54 S. — 7de Udgave. ib. 1876. 8. 54 S. — 8de Udgave. ib. 1880. 8. 54 S.

Kort Fremstilling af Perspektivlærens første Grunde. I Afdeling: Stinearperspectiv, med 18 lith. Figurer (paa et Foliøart). Stavanger 1856. 8. 14 S.

Askevold, Anders (Monssøn), Søn af Kirkesanger *Mons Andersson A.* (Storthingsmand fra nordre Bergenhus Amt 1854) og *Johanne A.*, er født 25 Decbr. 1834. Ved Stiftamtmand Christies Bistand kom han til Bergen, hvor han fik Undervisning dels paa Tegneskolen, dels hos Landskabsmaler H. L. Reusch. Senere studerede han under Gudes Vejledning i Düsseldorf og derefter i en længere Aarrække i Paris, hvor han uddannede sig til Landskabs- og Dyremaler; han henter som saadan fortrinsvis sine Motiver fra Vestlandets Sæterliv og Fjordlandskaa-

ber. I 1866 bosede han sig i Bergen og levede uafbrudt der, indtil han i 1880 igjen flyttede til Paris. Ved Verdensudstillingen i Wien 1873 vandt han Medalje.

* 14 August 1862 *Catharina Marie Didrikke Gran* (f. i Bergen 11 Juni 1834), D. af Kjøbmand Clamer Meltzer G. (f. 1800, † 1863) og Maren Marie Arentz.

Jfr. *Norwegian Cat. for the int. Exhib. of Philadelphia*, S. 64; Stamtavle over Fam. Lossius og Brandt, S. 72.

§ *Fraa By og Bygd II. 55—68: Dei byra Byttene. (Et Regle, fortalde i Bestmannalagja paa ein Sunnfjoring). — 8 Aarg. S. 258—259: Ber Dags aa Fin-Karen. (Et gammalde Segn, fortalde i Bestmannalagja paa Sunnfjoremaal). — 9 Aarg. (1878), S. 61—64: Borni hans Gamle-Sunnar. Regla fraa Sunnfjord. [Merket A].*

Aslaksen, Eistein, Pseudonym.

Markeds gave for 1850. *Thra. 8. 24 S.*

Asperheim, Ole, Søn af Gaardbruger *Ole Halvorsen A.* og *Synnøve Eriksen*, er født i Aurdals Prestegjæld 7 Juli 1846, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1865 og tog i Decbr. 1871 theologisk Embedsexamen med Laud. Efter det følgende Aar at have taget praktisk theologisk Examen, blev han kaldet og før sin Udrejse her hjemmefra ordineret til Prest for Rock River og annekterede Menigheder i Wisconsin, U. S. A. I tre Aar var han Prest her og modtog saa Kaldelse af Synoden for den norske evang.-luth. Kirke i Amerika som Professor ved dens theologiske Seminarium. Denne Stilling indehavde han, indtil han i 1878 valgtes til Søndamprest i New York. I 1880 vendte han tilbage til Norge, da han under 29 Maj s. A. var udnævnt til Sogneprest til Hjertdal i øvre Thelemarken.

Jfr. Den norske Søndampmissions Historie af J. N. Bruun, S. 226—33.

§ *Lutherisk Kirketid., Ny R. XII. (1875. I), S. 385—80: Bibt fra Amerika.*

§ *Lutherisk Ugeskrift 1880, II. 96—101: Et Par Ord til Kettefse [i Anl. af en Artikel i L. U. 1879, II. S. 157 fg. om de kirkelige Forhold i Amerika og Forf. Forhold til den norske Synode].*

§ *Ny Luth. Kirketid. IV (Bergen 1880), S. 81 fg., 106—112 og 119—128: Om Absolutionen.*

§ *Bud og Hilsen 1878, S. 224—27; 1879, S. 9—17, 51—54, 87—88, 143—150 og 193—199; 1880, S. 33—43, 65—67 og 185—41 er hans Beretninger fra Søndampmissionsstationen i New York til Hovedbestyrelsen trykt. — 3 Bde Til-lægshæfte til samme Tidsskrift for 1879, S. 33—36, er trykt af A. Breven Refra-log over Johan Rejs, Assistent ved Søndampmissionen i New York.*

Til den norske Dagspresse har han leveret forskellige Bidrag; bl. a. førte han i Fædrelandet 1879 og 1880 en Polemik mod Indsendere i og Redaktionerne af «Fedraheimen» og «Dagbladet» ang. Diskussionsfrihed.

Astrup, Nils, Søn af Sorenskriver *Nicolai A.* og *Anne Johanne Doderlein*, er født i Grue 30 Aug. 1843, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1860, tog Aaret efter Andenexamen og i Juni 1866 juridisk Embedsexamen med Laud. Han bestyrede senere i en Række af Aar et Opdragelsesinstitut (et «Luthersk-christeligt Skolehjem») paa Gaarden Valle i gamle Aker. I Decbr. 1877 tog han theologisk Embedsexamen med Laud og udnævntes 7 Februar 1879 til Sogneprest til Norddalen.

* 12 Februar 1872 med *Anna Catharina Agatha Ursula Thurmann* (f. 8 April 1843), D. af Sogneprest til Hof i Jarlsberg Carl Frederik T. og Ottilia Christine Ottesen.

Plan for Luthersk Christeligt Skolehjem. [Af Laura Borchgrevin og N. A.] (Kra. u. A.) 8. 6 S.

Hvad er Gjenfødselse. Et Ord til lutherske Christne, støttet paa Guds Ord og klare og tydelige Grunde. Chra. 1876. 8. 8 S.

Prædiken holdt i Gamle Aker Kirke i Christiania den Pintsfebag 1877 over den lutherske Kirkes Kalb og Opgave ifølge dens Natur og Væsen samt Oprindelse og over, hvad den i Medfør heraf kræver for Gatteopdragelsen inden sin Ritte. Kra. 1877. 8. 15 S.

ἡρώδης Concio sacrae lectioni actorum X, 42 sqv. innixa de speciali vocatione et scopo Lutheranae ecclesiae [etc.] In vernacula lingua habita deinde latine edita. [Latinsk Oversættelse af foregd. Prædiken]. Chra. 1877. 8. 16 S.

Det christelige Troeslivs Trængsler, Styrkelse og feierrige Fuldbendelse i Kjærligheden. Prædiken over Epistlen Eph. III. 18 fig. til Aftenfang i Gamle Aker 16 Søndag e. Trin. 1878. Kra. 1879. 8. 16 S.

Aubert, Benoni, blev født i Kjøbenhavn 1768 (døbt i Citadellet 5 August). Faderen *François d'A.* (f. 1727), der tilhørte en i 1612 adlet lothringk Familje, havde været Lærer ved Artillerihøjskolerne i Metz og Strassburg, men blev i 1751 paa Grund af Udfaldet af en Duel nødt til at emigrere; han gik derpaa i østerrigsk Krigstjeneste, kom efter Syvaarskrigens Slutning til Danmark, traadte i Tjeneste i Hæren der og avancerede efterhaanden til Generalmajor og Kommandant paa Kronborg († som saadan 22 Oktbr. 1793); hans Hustru hed *Juliane Bang*. Sønnen Benoni var oprindelig bestemt for Studeringer, men Lysten førte ham ind paa den militære Bane. I 1784 blev han Officier og efterat have gennemgaaet den danske militære Højskole blev han ansat i Ingeniørkorpset. Som Ingeniørofficier kom han i 1790 til Norge, hvor han i Aarene 1790—1800 sammen med daværende Premierløjtnant, senere Amtmand og Generalkrigskommissær N. A. Vibe udførte Trianguleringen til den første Kystmaaling; Strækningen fra Stat til Fredrikshald. Efter dette Arbejdes Slutning blev han stationeret som Ingeniør i Kristianssand til 1806, da han udnævntes til Chef for Ingeniørdetachmentet paa Kronborg. 1808 blev han Major og i 1810 kom han atter til Norge som ansat i den norske Ingeniørbrigade, hvorhos han samme Aar blev ansat som første

Direktør for den kombinerede militære og økonomiske Opmaaling. Denne Stilling indehavde han til sin Død 21 April 1832. I Tiden 1811—17 var A. tillige Kommandant over Kongsvinger og Blakjer Skanse; i 1814 blev han forfremmet til Oberstløjtnant, 1815 til Oberst og Chef for Ingeniørbrigaden og 1818 til Generalmajor. 1822—23 var han tillige midlertidig ansat som Chef for Krigsskolen. Han var Medlem af Videnskabs-selskabet i Throndhjem og Æresmedlem af «Krigsvetenskabs-Akademiens» i Stockholm (siden 1820). 1812 blev han R. D. O., 1815 R. S. O., 1825 K. S. O. — «Af Norges geografiske Opmaaling har A. store Fortjenester; navnlig er det ham, som ved dens Omorganisation efter Foreningen med Sverige udarbejdede og satte i Verk de Planer, hvorefter Opmaalingen senere i det Væsentlige er foregaaet og hvori Spirene laa til dens senere Udvikling».

* 8 Januar 1797 *Jakobine Henriette Thaulow* (f. 4 August 1776, † 1833), D. af By- og Raadstuskriver i Kristianssand Henrik Arnold T. og Søster bl. a. af Henrik Wergelands Moder.

Jfr. Norges geografiske Opmaaling 1773—1876 af C. M. de Seue fl. St., navnlig . 277—78; Familien Thaulows Slægtregister af F. O. Juell, S. 10; Pavels's «Dagbogs Optegnelser 1815—16», S. 82, 303, 431, 609; Suhms Saml. Skrifter XV, S. 462 fg.; Mindedigt af Henr. Wergeland.

§ Bndstikken I. (1817—18), Sp. 577—80: Oversigt over det udførte Arbejde ved det søblige Norges trigonometriske Opmaaling, Kystopmaalingen, samt den saaledes forenede militære og økonomiske Opmaaling, fra den første Begyndelse indtil nærværende Tid, med Fremstilling af Planen for den anordnede topographiske Opmaaling af Riget. (Ogsaa indført i *Svenska Krigsvetenskaps-Akad. Handl.* 1824, S. 225—250).

Om de af ham udgivne Kystkarter se *Bibliotheca Danica* II. 363 fg.

Aubert, *Ellse Sofie*, Datter af ovenfor nævnte Sogneprest *Niels F. J. Aars* og *Sophie Stabel*, er født i Lier 8 Februar 1837 og blev 24 Novbr. 1864 gift med nedennævnte Professor juris L. M. B. Aubert.

Hun er Forfatterinde til følgende under Merket *E—s* udgivne Arbejder:

Hjemmefra. Fortællinger for de Unge Med geologiseret Titelbillede efter Originaltegning af *Gillis Petersen*. Krs. 1877. 8. 2 Bl. 143 S.

Rirsten. En Fortælling. Krs. 1880. 8. 289 S. (Begge disse Bøger ere anmeldte i en stor Mængde indenlandske samt i enkelte danske og svenske Blade, særlig i *Aftonbl.*)

Et Juleminde. En Fortælling. Krs. 1881. 8. (Under Pressen. Oprindelig trykt i *Aftbl.* (se ndr.), her noget omarbejdet).

Forøvrigt har hun under Merket *E—s* leveret forskellige Bidrag til det illustrerede Maanedssblad *Den norske Arbejder* 1873—75 (de fleste af disse ere optagne i den ovennævnte Samling med Titlen «Hjemmefra») og til de første Aargange af *Nordisk Illustreret Børneblad*.

§ *Morgenbladet* 1872—76 har hunrevet ikke faa anonyme Artikler, særligt vedkommende Kvindens Opdragelse og Uddannelse i Nutiden, hvorefter fremhæves: i Karg. 1872, No. 381: Et Billede fra Nutiden; og i Karg. 1873, No. 358: Rol et

Katibstillede (begge under Pseudonymet „Lante Dorthé“); jfr. ogsaa 1876, No. 365 A: Forlovelse og Opflag.

I Aftenbladet har hun siden 1877 leveret forskellige anonyme Bidrag, dels af fæjletonisk Jndhold, hvoriblandt et Par længere Fortællinger, dels af lig-nende Jndhold som de ved Morgenbladet omtalte. Blandt disse Bidrag til Aftenbladet merkes: Aarg. 1877, No. 15—28: Et Juleminde; No. 180—50: Jndtryk fra Hoved-staden; No. 90: Om praktisk Uddannelse for Damer; Aarg. 1879, No. 267 fg.: Om Kogekøler.

I Folkevennen, 1867, S. 106—26: Christelige Arbejdere (bl. a. om Bern-hard Salisfy, oversj. og bearbejdet efter det Franke); 1873, S. 441 fg. Min Moder, af O. Funder. (Oversj.)

I Skilling-Magazin har hun i Aarg. 1864 og nærmeste Aar oversat ad-fællige Stykker.

Aubert, Johan Andreas, Søn af den ovenfor nævnte Generalmajor Benoni A., blev født i Kristianssand 30 Septbr. 1800 og Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole i 1815. I Septbr. 1826 tog han filologisk Em-bedsexamen med Udmerkelse. Allerede i 1817 var han bleven ansat som Lærer ved Kristiania Kathedralskole, hvor han 5te Marts 1825 udnævnes til Overlærer og 2 Juli 1828 til Konrektor. Han døde ugift 25 Maj 1832.

Jfr. Morgenbl. 1832, No. 155; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 431; Kristiania Kathedralskoles Program, 1850, S. 87 fg. af F. L. Vibe. Hans *Portræt*, lith. af Kauffmann i Kjøbenhavn, blev udgivet af hans Venne 1833, se Strunks Portrætkatalog.

Programma (in quo disputatur, commodiusne uni viro ad omnia humanitatis studia permittenda juventutis deductio, an inter plures illud munus partiendum sit). Chra. 1825. 4 12 pagg (Jfr. Patrioten V. No. 10).

Jndbyggelseskrift. (Udsigt over „Ueber gelehrte Schulen mit besonderer Rücksicht auf Bayern von Fr. Ehlersch. München 1826“). Chra. 1829. 4. 18 S. [Dette Skrift er det samme, som i Katalogen over Frederikshalds Stolebibliothek S. 86 opføres med Titlen: Historisk Udsigt over det sidste Decenniums mærkeligste Opfindelser og Forsøg i Pædagogik. Chra. 1829].

Den classiske Alderdomskunskabs Encyclopædie af L. Schaaf. 1ste Deel: Græf-ternes og Romernes Litteraturhistorie og Mythologie. Med nogle For-andringer oversat. Chra. 1831. 8. XX. 328 S. [2den Del blev oversat af hans nedenfor nævnte Broder L. C. M. A.]

I Alm. Nordl Raanedsskrift II. 422—442: Bedømmelse af to Stole-programmer.

Han havde en temmelig betydelig Andel i de af S. J. Stenersen udgivne «For-handlinger ved Rektor J. Rosteds Jubilæum». (Chra. 1827)

Aubert, Johan Andreas, Søn af nedennævnte Amtmand, senere Borgermester M. C. S. E. Aubert og dennes 3die Hustru, blev født paa Lærdalsøren 31 Juli 1857. Han blev Student med Laud 1874. Efterat have taget anden Examen, var det hans Agt at studere Filologi, men Helbreds-saavel som økonomiske Hensyn nødte ham til at tage ud som Huslærer.

Som saadan opholdt han sig den meste Tid i Telemarken, indtil han Vaaren 1879 flyttede til Ullensvang som Huslærer hos sin Svoger Kaptejn Lund, hvor han efter længere Tids Sygdom afgik ved Døden 3 April 1880.

Nekrologisk Notits i S. Bergenh. Folkebl. 1880, No. 14.

I Aftenbladet 1879, Novbr. og Decbr., har han skrevet en Række Skitser fra Hardangerviddens under Mærket Jon og med Navnet «Paa Vidde». I—V.

I Fædrelandet 1879, No. 20 (Føljetonen „For By og Bygd“ S. 124): Om Skiløbningen i søre Thelemarken. (Afstrykt i forskellige andre Blade).

Aubert, Julius Henrik Vilhelm Adelsteen, Søn af efternævnte Professor L. C. M. A., er født i Kristiania 7 Maj 1847. Han blev Student med Laud fra Nissens Skole 1864 og tog 1872 filologisk Embedsexamen med Laud. Fra 1 August 1873 til Nytaar 1876 var han ansat som Overlærer ved Kristiania Almuskoler; senere har han været Lærer ved Aars's og Voss's Skole i Kristiania.

* *Sigrid Eriksen* (f. 1847), D. af Gaardbruger Erik Bergersen og Maren Amundsen.

Kan der ikke gøres mere for vor Arbejdsstand? Kra. 1878. 8. 23 S. (Anonymt. Særskilt Afstryk af „Fædrelandet“)

Haandsarbejde i Skolen. Kra. 1880. 8. 78 S. (Anm. i en Mængde inden- og udenlandske Blade, af hvilke merkes følgende mere betydelige og udførlige: Skill. Mag. 1880, 24 April; Aftenposten 16 April; Dagsposten 13 April; Berg. Aftbl. 20 Maj; Moss Tilskuer No. 38 og 39; Kongsbergs Aft. 29 April; Stav. Amtst. No. 103 A og 104; Ny ill Tidning No. 14; Berlingske Tidende [optrykt i Drammens Tid. 18 April]; Nord. Husflidstid. [Kbhv.], No. 5 og 6).

Han har været Redaktør af Fædrelandet fra Begyndelsen af Aaret 1877, først — til P. L. Hørens Død i Marts 1878 — som dennes Subredaktør, derefter indtrædt i hans Stilling som Bladets Hovedredaktør. I dette Blad havde han forsvært allerede skrevet tidligere, bl. a. i Aarg. 1874, No. 59. Det ander nordiske Skolemøde; No. 67, 68 og 69: Om Arbejdsforholde blandt Almuskolenslutter. [Mærket V. A. Gjengivet i Uddrag i Norsk Retstidende 1874, No 43]. — Aarg. 1876, No. 103: Forhandlingerne i Kristiania theologiske Forening om Statskirke og Frikirke [anon.] — Blandt den Mængde Artikler, han har skrevet som Redaktør, kan merkes Anmeldelsen af Chr. Bruuns „Folkelige Grundtanter“ i Aarg. 1879, No. 7 fg.

I Morgenbladet 1875, No. 229 A, 234 A, 249 A: Konfirmationen og Almuskolen, med særligt Hensyn til „Udlast til Lov“ om det lavere Undervisningsvæsen i Njøbstæderne af 1873“. [Anon.]

I Norsk Tidsskrift f. Literatur, red. af K. A. Winter-Hjelm, 1876, No. 16: Anmeldelse [anon.] af M. J. Monrads: Om Literaturen og dens Dele.

I Turistforeningens Årbog 1868, S. 16 fg.: Anvisning paa Vej over Fjeldet fra Lessjø til Sunddalen samt fra Solliden til Storelvedalen.

Aubert, Ludvig Cæsar Martin, Søn af ovennævnte Generalmajor *Benoni A.*, er født i Kristianssand 30 Marts 1807 og blev Stu-

dent med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1823. I Oktober 1832 tog han filologisk Embedsexamen med samme Karakter. Allerede 20 Juli 1833 blev han konstitueret som og 11 Juni 1834 udnævnt til Lektor ved Universitetet i det latinske Sprog; 11 August 1840 udnævntes han til Professor; efter Ansøgning erholdt han Afsked fra August 1875. Fra 1848 var han sammen med C. A. Holmboe Bestyrer af Universitetets Myntsamling. I Aarene 1847—48 var han Medlem af en af Kirkedepartementet under Forsæde af dettes daværende Konsulent F. L. Vibe nedsat Kommissjon, der skulde udarbejde Forslag til Omorganisation af de lærde Skoler (i Retning af Kombination med Realskoler). Som Lektor var han Lærer (uden Godtgjørelse) ved det filologiske Seminarium indtil dettes Ophævelse. Han er Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjelm (siden 1843) og af Videnskabsselskabet i Kristiania (siden 1858). Ved Lunds Universitets Jubelfest i 1868 blev han kræret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Ved Subskription blandt Landets Filologer er hans Buste i Marmor, udført af Billedhugger Budal, tilvejebragt og skjænket til Universitetet, hvor den blev afsløret 29 Maj 1874. Han blev R. St. O. O. 1860 og Kommandør af samme Orden 1873.

* 1837 *Ida Dorothea Mariboë* (f. 30 Novbr. 1811), D. af nedennævnte Kaptajn Ludvig M.

Jfr Kristianas Dagblade for 30 Maj 1874; Storth. Forh. 1876 VI. 33; Storth. Tid. 1876, 43—47. Hans *Portrait* med biografisk Notits i de Gubernatis «Dizionario biografico», S. 66 fg.

Den clasfiste *Alberdomskunskab* Encyclopædie af L. Schaaf. 2den Del: Grækerne og Romernes Antiquiteter og Archæologie. Med nogle Forandringer overfæt efter Originalens 3die Udgave. Chra. 1884. 8. 429 S. [1ste Del blev overfæt af hans Broder Joh. Andr. A.; se denne ovfr.]

Beiträge zur lateinischen Grammatik. I. [enefte]. Chra. 1856. 8. VIII. 50 S. (Univ.-Program for 1ste Semester 1856. Anm. af Ebel i Kuhns „Zeitschrift f. vgl. Sprachforschung“ 1856, S. 438 fg.; i *Jll. Nyhedsbl.* 1856, No. 3).

Den latinske Verbalflexion. Chra. 1875. 8. XX. 323 S. (Anm. i Morgenbl. 1875. No. 40 A; i Skill. Mag. s. A., No. 8; Ny ill. Tid. s. A., No. 8; i *Aftenbladet*; i Nær og Fjern 18 April 1875, samt i det af Calvary udg. nordtyske filol. Tidsskrift).

Som Lærer i Latin havde han Forpligtelse til at forfatte to latinske Programmer hvert Aar til de to faste Universitetsfester i Anledning af Kongens Fødselsdag og af Reformationen, en Pligt, der ophørte i 1845, da de to faste Fester afskaffedes. Da imidlertid forskjellige af Universitetets Lærere oftere ønskede at benytte dets aarlige Programmer til at udgive et og andet i sine Studieretninger, kom han i Tidsrummet 1833—1844 blot til at udgive 14 Programmer, af dels kritisk, dels grammatisk Indhold. Disse Programmer, der alle udkom i 4to, er følgende:

1833, 2.*) In locos quosdam Terentianæ «Heautontimorumenos» commentatio.

*) 1 betegner Festen i Anl. af Kongens Fødselsdag, 2 Reformationensfesten.

20 S. — 1834, I. Observationes in Terentii Heautontimorumenon iterum conscripsit. 12 S. — 1834, 2. Annotationum in Terentii Heaut. specimen tertium. 10 S. — 1835, 2. In locum Terent. Heaut. Act. III. sc. V. (al. IV. 1) commentatio. 12 S. — 1836, 1. Quæstio grammatica e Tacito repetita. 8 S. — 1838, 2. Crisis in opusculum inscriptum: „Systematisk Fremstilling af det latinske Sprogs Combinationslære af M. E. Hansen“, institutæ prior portiuncula. 12 S. — 1839, 1. Ejusdem port. posterior. 16 S. — 1839, 2. Epistola, quam ad Jo. N. Madvigium. cel. prof. Danum, de quibusdam locis grammaticæ latinæ misit. 15 S. — 1840, 2. Quæstio ex latina grammatica repetita [om Gerundium og Gerundiv; jfr. J. N. Madvig: Bemærkn. til M.s Latinske Sproglære, S. 42 ff., med Auberts Svar i Programmet fra 1844, 1, S. 24 ff.] 15 S. — 1841, 2. Observationes criticæ in primam Ciceronis Antonianam. 14 S. — 1842 [ved F. C. Fays Doctordisputats]: (Nonnulla de gradibus academicis,) 14 S. [uden Overskrift]. — 1843, 2. Commentationis de quibusdam casualium formis in lingua latina particula prior. 12 S. — 1844, 1. Commentationis [etc.] part. post. 28 S. — 1844, 2. De Matio, Mimiamborum auctore, quæstio ex latinarum literarum historia repetita. 22 S. (Flere af disse Programmer er anmeldt og omtalt i Jahns «Jahrbücher f. Philologie und Pædagogik» i de nærmest følgende Aar; Programmerne for 1840, 2; 1843, 2 og 1844, 1 tillige af Weissenborn i dennes Skrift «de Gerundio et Gerundivo» [Isenaci 1844], p. 98, 99, 120—122, 127, 129).

I Nor., Tidsskrift f. Vid. og Lit., Bd. II. (Chra. 1841), S. 99—139: Om Læren om Sætningsforbindelser og Inddeling af de forskjellige Sætningsarter, fornemlig med Hensyn paa det latinske Sprog. (Anm. i Den Const. 1841, No. 98).

I Norst. Tidsskrift f. Vid. og Lit. V. 243—264: Recensjon af S. O. Schønning's Udgave af Bhabri Fabler.

I Chra. Vid.-Selsk. Forhandl. 1858, 14—21: De Maader, hvorpaa flere stambeslegtede, ældre og yngre Sprog have udviklet en Partikel til at betegne Forholdet ved det underordnede Led efter Comparativ. — 1863, 201—204: Om en latinsk Indskrift paa en af Prof. Jac. Keyser fra Italien hjembragt Sten. — 1865, 223 ff.: Om en ægyptisk Tetradrachme i Universitetets Myntsamling. — 1866, 180 fg. Ensidig Bronce-Medaillon med Keiser Claudius's Hoved. — 1867, 17 fg. Emendation til *Gaji instt. 2, 181*. — 1868, 342—44: Meddelelse om en antik Guldmaljon, funden i Vause Prestegjæld. — 1875, 279—342: Et græsk Senatskonsult om Thisbæerne i Bœotien fra Aaret 170 f. Chr. (Ogsaa særskilt aftrykt).

I Tidsskrift for Phil. og Pæd. (Kbhvn.) I. 111—122: Belysning af nogle Steder i Horats's Satirer; 175—191 og 294—326: Om Ablativ ved andet Sammenligningsled efter Comparativi Latin. — V. 1—13: Om Correlativsætningerne: *quo-eo (hoc)* eller *quanto-tanto* med Comparativ i Latin. — IX. 170 fg.: Adnotationum (exegeticarum, criticarum) in primum Horatii Epist. lib. specimen.

I Rheinisches Museum 1881: Adnotationes in Senecæ dialogum I. (Ogsaa særskilt aftrykt. 8 18 S.)

I Den Constitutionelle 1838, No. 174: Nogle Ord i Anledning af en Opførsel i No. 165 og 166: „Om den saakaldte Norstabslecture i Almindelighed“ [hvilkens Opførsels's Forf., den senere Prof. S. E. Sangberg, havde foreslaaet, at der til anden Examen fulde foretages Hulvers Romaner istedenfor Latin og Græsk.]

I Morgenbladet 1837: Om Besættelsen af en Professorpost ved Universitetet. (Anon.) — 1857, No. 256 og 259: Mod Forslaget om Affættelsen af den

Latinke Stil ved Examen artium [jfr. No. 208 af Hartvig Risfen og Svar hertil af Aubert i No. 320, 323 og 330].

I Aftenbladet 1875 førte han en Skriftveksling foranlediget ved en Henvendelse til den Censurkomite, som var sat til Bedømmelse af Konkurrenceprøverne til den ledige Lærerpøst i Latin ved Universitetet.

Aubert, Ludvig Maribo Benjamin, foregaaendes Søn, er født i Kristiania 22 Novbr. 1838, blev Student med Udmerkelse fra Nissens Skole 1855 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1860. Han var 1858—59 konst. som Amanuensis ved Universitetsbibliotheket. I Januar 1861 blev han ansat som edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriver i nordre Gudbrandsdalen, Rasmus Hansen, efter hvis Død nogle Maaneder senere A. var konstitueret i Embedet til 1 Juni 1862. Fra 1 Jan. 1863 blev han Universitetsstipendiat i Lovkyndighed og udnævntes 3 Decbr. 1864, efter bestaaet Konkurrence med nedennævnte Prof. M. P. Ingstad, til Lektor i Lovkyndighed, i hvilket Fag han senere rykkede op til Professor ifølge L. 12 Maj 1866. Paa offentlig Bekostaing foretog han 1863—64 en videnskabelig Rejse til Udlandet og opholdt sig derunder fornemmelig i Frankrige og en ganske kort Tid i England; Høsten 1872 opholdt han sig nogle Maaneder i videnskabeligt Øjemed i Tyskland. Han har i 1871 og 1876 og 1877 været Formand i det akad. Collegium og mødte som det norske Universitets Repræsentant ved Upsala Universitets 400 Aars Fest i 1877, ved hvilken Lejlighed han blev kreeret til Æresdoktor i det juridiske Fakultet. Har 1874—75 og 1877—80 været extraordinær Assessor i Højesteret. Efter Opfordring af Justitsdepartementet mødte han ved Aarsmødet i Bremen 1876 i *Association for the codification and the reform of the law of nations*, særlig i Anledning af Spørgsmaalet om Istandbringelse af en international Vexellovgivning. Han var Formand i den norske Vexellovkommission 1877—79 og deltog som saadan i Udarbejdelsen af de nye nordiske Vexellove af 1880. Han er Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania (siden December 1865) og (siden 1879) Associé i *Institut du droit international*. Efter sin Deltagelse i Vexellovkommissionens Arbejder blev han R. N. O. og K.² D. O.

* 24 Novbr. 1864 *Elise Sofie Aars*. (Se ovenfor).

Jfr. Lassens Norske Stamtavler I, 30; Upsala Universitets 400 Års Jubelfest, Sthlm. 1879, S. 319 fg.; *Annuaire de l'Institut du droit international* 1879—80, II, 5.

Revisystemets Udvikling i den norske Criminalproces indtil Christian den Femtes Lov. Prøveforelæsning ved Universitetet i Oktbr. 1864. Tryk. 1864. 8. 162 S. (Særskilt aftrykt i ca. 50 Exemplarer af „Ugeblad for Lovkyndighed“, Bb. IV).

Bidrag til Rundskab om Almenningerne. 1ste Hefte. Kta. 1868. 8. 102 S. (Afskrift af Ugeblad for Lovkyndighed, besørgt og uddelt ved offentlig For-

anstaltning. Fortsættelse er ej kommen og kan ej ventes; det udkomne 1ste Hefte bærer et selvstændigt Hele).

Historiske Oplysninger om det juridiske Fakultet ved det Norske Frederiks Universitet. (Gjennemseet Udstryk af „Ugebl. for Lovf.“) Chra. 1870. 8. I Bl. 55 S.

Studenternes Tak til Professor Schweigaard. Tale i Studenterfamfundet den 6te Februar 1870. Chra. 1870. 8. 14 S. (Særskilt Udstryk af Aftenbladet).

Kræver Kirkens Lærb Opretholdelse af Grundlovens Bud, at Statens Embedsmænd skulle bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion? Udbrag af Stortingets Forhandlinger om Grundlovens § 92, 1860—69. Udg. af Christiania Stiftskomite for frivillige kirkelige Møder. Chra. 1870. 8. 24 S. (Anonymt).

Kontraktspantets historiske Udvikling især i dansk og norsk Ret. Gjennemseet Særtryk af „Norsk Retstidende“. Chra. 1872. 8. 108 S. (Rec. i Krit. Vierteljahrsschr. XV. 287—51 af R. Maurer og i *Fincka jur. Foreningens Tidsskrift* 1876, S. 4, af R. Montgomery); jfr. Forf.s Bem. i R. Retst. 1874, S. 238 og 424).

Om Betingelserne for solidarisk Ansvarlighed i Handelselskaber med særligt Henyn til Næringskomiteens Indstilling af 1873 til en Lov om „Firma-Anmeldelse og Register“. Særtryk af „Norsk Retstidende“. Chra. 1874. 8. 55 S. (Jfr. hermed Storth. Forh. 1874 VI. B. S. 170 og Kagejens Bidrag til Bæren om Interessentkab o. s. v. Kbhvn. 1877).

Bars Hovihytten eller Rorderen og Strafanstalten. (Særskilt Udstryk af „Den norske Arbeider“). Chra. 1875. 8. 81 S.

De norske Loves Historie indtil Nutiden. (Fra Videnskabens Verden. 2 Række, No. 10). Kbhvn. 1875. 8. 44 S. (Anm. i Lit. Centralbl. 1877, No. 47; af Maurer i Krit. Vierteljahrsschr. XVII. 469—72; af O. v. Feilitzen i Nya dagl. Alleh. 1875, No. 205).

De norske Retskilder og deres Anvendelse. Første Del. Chra. 1877. 8. XX. 408 S. [O. m. Titel: Den norske Privatrets almindelige Del. Første Afdeling]. (Rec. af P. E. Bergfalk i [Letterstedtske] Nord. Tidsskrift II, 633—660; i Dansk Ugeskr. f. Retsvæsen 1877, S. 284—88, af I. D[eunzter] [optrykt i N. Retst. s. A. S. 301—4]; i Naumanns Tidsskrift 1879, I. S. 376—82; i Krit. Vierteljahrsschr. XIX. (1879), 470—74 og i Jenaer Lit. Zeit. 1877, No. 25, begge Steder af K. Maurer; i Nyt norsk Tidsskrift I. 196—202; i N. Tidsskr. f. Lit. 15 April 1877; Aftenbl. 1878, No. 45; Aftenbl. 1877, No. 55; danske Dagbl. 1877, No. 190; i Nouv. Revue hist. de droit français et étranger 1877, S. 382—84 [af P. Dareste]; Revue générale de droit 1879, S. 429 (af A. Géry); jfr. ogsaa Holms Nytt Juridiakt Arkiv 1876, II. H. 4. No. 12; V. A. Secher: Om teksterne af Kong Kristian den femtes danske Lov (Kbhv. 1878), fl. St.

Om det norske Handelsflag. Foredrag i Kristiania Handelsstands Forening i Marts 1879. Tillæg til Almuevennen. Chra. (1879). 8. 24 S.

Paa Grundlag af Dagbladenes med Hurtigskrift optagne Referat er dette Foredrag, der var foranlediget ved H. E. Berners Forslag til Lov om Flaget og Hærens Faner og det hermed sammenhængende Flagmøde den 13 Marts 1879 i Kristiania Arbejdersamfund — hvorom nærmere Oplysninger findes under Artiklen H. E. Berner ndfr.

— her udgivet i en forkortet og delvis omarbejdet Skikkelse. I en atter lidt forskjellig Redaktion udkom det som Tillæg til «Fædrelandet» 1879. I en udførligere, mere videnskabelig Form offentliggjorde Forf. kort efter sine Undersøgelser-Resultater i følgende Skrift:

Det norske Handelsflag. En historisk og statsretslig Undersøgelse. Chra. 1879. 8. 2 Bl. 60 S. (Anm. i forskjellige Blade; jfr. ogsaa Aftenbl. 1879, No. 126; se ndfr.)

Den nordiske Vexelret fremstillet paa Grundlag af de danske, norske og svenske Love af 7 Maj 1880. Med Tillæg, indeholdende de nordiske Vexellove, sammenstillede med den tyske og den ældre svenske Vexellov m. v. 1ste Lev. Kbhvn. 1880. 8. 148. + LXXXIV S. (2den og sidste Lev. udkommer i Løbet af 1881).

J Ugeblad for Lovkyndighed IV. 209—228, 241—258 og 257—271: *Bevissystemets Udvikling i den norske Criminalproces indtil Christian den femtes Lov Brøveforelæsning*. — V. 65—82: *Om den dømmende Rags Virksomhed som Kilde til Udviklingen af vor Ret ved Siden af Lovgivningsvirksomheden (Brøveforelæsning)*; S. 241—246: *Den franske Jurystitution i sine Hovedtræk. (Af en Rejseindberetning)*. — VI. S. 207—210: *Om Protokolationen i kriminelle Sager (Anonymt)*. — VIII. S. 75: *Om Eksekutionsforretningers indbyrdes Prioritet (jfr. hertil D. Dunkers Skrivelse S. 108)*. — IX. S. 369—75: *Oplysninger om Forordningen af 19 Aug. 1735*. — X. S. 121 fg. og 189 fg.: *Historiske Oplysninger om det juridiske Fakultet ved det norske Frederiks Universitet*. — Desuden stod den ovenfor nævnte Afhandling om Almenningerne oprindelig i dette Tidsskrift (Aarg. VII og VIII), ligesom forskjellige mindre Notiser af ham findes sammesteds.

J Norsk Retstidende 1871, S. 153—156: *Lidt om Forordningen af 4 Decbr. 1795 (efter Artikler i det danske Justitsministerium)*. — 1872, S. 81 fg., 118 fg., 145 fg., 181 fg., 209 fg., 226 fg., 278 fg., 341 fg. og 409 fg.: *Kontraktspantets historiske Udvikling især i dansk og norsk Ret. (Ogsaa særskilt aftrykt; se ovf.)*; S. 550 fg.: *En ny Samling af Regellove [o: Borchhardts]*; S. 697—712: *Den tiende tyske „Juristentag“*. — 1873, S. 38—45 og 145—160: *Juridiske Rejsebreve fra Tyskland*. S. 177—197: *Nogle Bemærkninger vedkommende Lovforslaget om Handelsregistre og Firmaers Anmeldelse; jfr. Storh. Forh. 1873, VI B, S. 187; S. 340—42: Anm. af v. Holtenborffs „Encyclopædie der Rechtswissenschaft“*; S. 405—6: *Prof. Schweigaards Forelæsninger over Rometerretten*; S. 406—7: *Anmeldelse af R. Maurers „Die Entstehungszelt der älteren Gulathingslag“*; S. 457—460: *Om Aldersforholdet mellem Regelreglementet i Forordn. af 16 April 1681 og Lovbogens 5—18—6 ff.* — 1874, S. 65—77, 81—94 og 97—121: *Om Betingelserne for solidarisk Ansvarlighed i Handelselskaber med særligt Hensyn til Kæringskomiteens Indstilling af 1873 til en Lov om Firma-Anmeldelse og Register*; S. 318—19: *De juridiske Studerendes Tal*. — 1875, S. 321—330: *Sporvidt er Bygdelagets fugtret i Almenning efter R. L. 8—12—6 indskrænket til de Gaarde, der ikke have tilfærelselig Hjemlov? jfr. den S. 574 fg. meddelte Overrettsdom*; S. 526—528: *Anmeldelse af R. Maurers „Ueber den Hauptzehl einiger nordgermanischen Rechte“*, jfr. S. 578. — 1876, S. 109 fg.: *Anmeldelse af Stobbes „Handbuch d. deutschen Privatrechts“*. — 1877, S. 38—42: *Indledningsforedrag ved D. Platous Doktordisputats*; S. 193—201: *Om Arbejdet for en ensartet Beretning*; S. 543 fg.: *Et Brev over svensk Regelret [af K. Th. Wein]*; S. 766 fg.: *Anmeldelser af flere Skrifter af Maurer*. — 1879, S. 69—75: *Statistiske Oplysninger vedl. det juridiske Studium*; S. 808—811: *To Højesteretsdomme vedl. Artl. 10—19.*

— Exekution og ældre obligatorisk Ret. — 1880, S. 29: De juridiske Studerendes Tale; S. 301 fg.: Anm. af O. Storm's „Om Haandskrifter og Overtættelser af Magnus Lagabøters Love“; S. 401—404: Om Brugen af „direkte“ Tale i Protokolation af Vidneprov. Desuden har han leveret en hel Del mindre Notitser i de forskjellige Aargange siden 1870, især i Aargangene 1873—75.

I Chra. Vid.-Selsk. Forhandl. 1874, S. 301 fg.: Om Betingelserne for solidarisk Forpligtelse i Kontrakts-Forhold efter norsk og fremmed Ret. — 1875, S. 407 fg.: Om fremmed Ret som Kilde for Christian den Femtes Lovbøger. — 1876, S. 3 fg.: Om et hidtil ukendt norsk Lovudkast fra 1682. (Alle kun trykte i Uddrag).

J. P. A. Munch's Nordf. Maanedsskrift V, (1859), S. 267—301: Habelands Glasværk; S. 405—545: Alexis de Tocqueville (den sidste Afhandling i Forening med J. R. Mohr; af begge Afhdl. findes nogle faa Separataftryk).

I Nordisk Tidsskrift, utg. af G. K. Hamilton, 1867, S. 41—49: Love fra fra sidstafholdte Storting (hvori navnlig en Udsigt over Jurysagens Historie hos os).

I Forhandlinger paa det 1ste nord. Juristmøde (i Kb.havn 1872), S. 79 fg.: Foredrag om Vexelretten. — I Forh. paa det 2det Møde (i St.holm 1875), S. 58 fg.: Foredrag om Aktieselskabs-Lovgivningen. — I Forh. paa det 3die Møde (i Kra. 1878), S. 81 fg.: Foredrag over Meddomsmænd i Strafsager.

J Almanaken for 1880 har han meddelt en Udsigt over Lovene fra 1879.

I Theologisk Tidsskrift, Ny R., IV, S. 569—615: Forhandlingerne om Christian V.'s Danske og Norske Lovs anden Bog og om Kirkeretualet for Danmark og Norge (Et Tillæg hertil har Forf. meddelt i Bd. V. 290—92).

J Luthersk Kirketidende, Ny R. V. (1871, II), S. 17—26: Om Troesfrihed for Embedsmænd. (Indledningsforedrag ved det 2det kirkelige Stiftsmøde i Aaa.) — VI. (1872, I), S. 197—202: Kirkelige Tilstande i Rhin-Baiern — kirkelig Stemmeret. — X (1874, I), S. 388—97: Statistiske Oplysninger om borgerligt Egtelab.

J Ny Luthersk Kirketidende I. (Bergen 1877), S. 412—15: Kirkeretshistoriske Smaaaftryk. 1 [eneste]: Den dansk-norske Kirkes sidste Modstandsforløb mod Tveevoldsmagtens Gjennemførelse.

I Nordisk Tidsskrift, utg. af Letterstedtska Föreningen, I (1878), S. 701—708: Kristiania Universitet [i de sidste 50 Aar. Af en Tale paa Universitetets Stiftelsesdag den 2 Septbr. 1877].

I Goldschmidts «Zeitschr. f. Handelsrecht» XVIII. (1873), S. 479 fg. og XXI, S. 173 fg. har han meddelt Oplysninger om Handelsrettens Literatur og Kilder i Norge og Danmark.

J Nyeste Handelsrechts-Quellen, herausg. von Dr. L. Goldschmidt (Stutigart 1878), (Bilag til det nævnte Tidsskrift), S. 213—226: Quellen und Literatur des Handelsrechts in den skandinavischen Staaten. (Fortf. af foreg.)

I Studenterblade 1856, No. 6—10: Efterretninger om det norske Studenter-samfund i dets ældste Dage. (Første Periode 1813—20).

I Blade fra Samfundet, af hvis to første Hefter A. var Medudgiver (Chra. 1857, 8), H. 1, S. 1—60: Efterretninger om det norske Studenter-samfund i dets ældste Dage. (Anden Periode 1820—29. En Fortsættelse heraf til 1832 er indtaget i det haandskrevne «Samfundsbladet» for 1856).

I Ydun (Nordisk Studenterkalender 1873), S. 1—20: A. M. Schweigaard.

I Upsala Universitets 400-Års Jubelfest (Schlm. 1879), S. 52 og S. 127 fg. er trykt to Taler af ham ved Jubelfesterne.

I *Christiania-Posten*, for hvilket Blad han var Storthingsreferent i en Del af Sessjonen 1867 og under det overordentlige Storting 1868, har han skrevet enkelte anonyme Artikler i Aaret 1867—68.

I *Morgenbladet* har han leveret forskellige, for det meste anonyme, Bidrag til Aargangene 1859—60 og 1863—67. Blandt disse Bidrag kan merkes: Aarg. 1859, No. 814 og 816: Den norske Reformforening og Udlandets politiske Klubber. — 1860, No. 32, 38 og 43: Om aarlige Storting [jfr. *Aftenbladet* s. A. No. 38 af S. Risten]. — 1863, No. 102, 104, 109 og 110: Noget om Almenninger. Et Bidrag til Behandling af Loven om Stovvæsenet; No. 184: Mere i Anledning af Stovloven. — 1864, No. 354—57: Stizger fra den franske Jury. — 1865, No. 329: Odelsthingets Beslutning til Lov om Christiania Byret. — 1866, No. 12, 13 fg.: Den kongl. Prop. om Forandringer i Straffeprocessen. — 1867, No. 237 og 238: Anmeldelse af Fr. Brandts „Tingsretten“. — Efter 1867 findes i dette Blad fra hans Haand et enkelt Indlæg i en og anden Diskussion, saaledes i Aarg. 1870, No. 151: Forsvar for de kirkelige Møder mod nogle Pesters Angreb. — 1871, No. 101: Bekommende Udsættelsen af Unionsforslaget; No. 118 B: Norges folkeretslige Stilling i 1814 [mod en Red.art. i No. 115 i Anl. af Unionsforslaget, med Bem. af Red. i s. No. og i No. 119]; No. 122 B: Mere om Norges folkeretslige Stilling i 1814. — 1873, No. 189 B: Til Forsvar for de kirkelige Reformere; No. 239 A: Om det kirkelige Landsmødes Betydning. — Desuden findes i dette Blad 1874, No. 332, 349 A og 358 fg. trykt et stenografisk Referat (ogsaa optaget i „*Bergensposten*“ s. A.) af nogle Foredrag af ham om den nye Lov ang. Firmaregistrere af 3 Juni 1874, hvortil slutter sig en liden Artikel af ham i s. A. No. 358 om kommanditære Interesserent.

I *Aftenbladet* har han siden 1877 leveret adskillige anonyme Bidrag af juridisk og politisk Indhold, hvoriblandt kan merkes: Aarg. 1877, No. 92 fg.: Lyrtiet og den europæiske Folket. — 1878, No. 298 A, 299 og 300: Anders Sandøe Orsted. — 1879, No. 126: Det norske Tolbflag (jfr. Bemærkninger herved i *Dagbl. f. A.* No. 126 med Svar fra A. i *Aftbl.* No. 129); No. 218. Et videnskabeligt Jubilæum (o: Statsminister F. Stangs Halvhundredaarsjubilæum 19 Sept.); No. 262: Om Mindretalsvalg. — 1880, No. 13: Om den højere Almenkoles Ferier; No. 50 A og 54: Stortinget og Referenterne; No. 57 fg.: Statsraadsjagens Omkistelser; No. 101: Om Norske Lovs 1—21—1; No. 263: „Den gamle Bondeopposition“; No. 124 fg.: Om det kongelige Beto ved Grundlovsbeslutninger. (Heraf findes en Del Separatastryk).

Af *Fædrelandet* har han været Medarbejder fra Sommeren 1869 af. Han har her skrevet en stor Mængde politiske, kirkelige og populære juridiske Artikler, der for en stor Del findes mellem Bladets Redaktionsartikler og hvoraf mange ere blevne optrykte i andre Blade. Blandt hans Bidrag til dette Blad merkes: 1869, No. 21: Norges Rige i 1814. No. 24: Om Jagtretten i Almenninger; No. 37: Territorialgrændsen til Søs m. R. (jfr. No. 44); No. 40: Om Vejrlivet; No. 42 fg.: Overligt over de paa Stortinget 1868—69 udgivne Love. — 1870, No. 18, 18 fg.: Om Storthingsvalgene; No. 40: Menighedsrøder i Salmebogsloven; No. 43 fg.: Den konstitutionelle Stemmeret i fremmede Lande; No. 47: Ruslands Traktatbrud. — 1871, No. 11: Om Behandlingen af Unionsforslaget; jfr. No. 15; No. 28: Om Riksbanken paa Bededag; No. 47 fg.: Norges Grændse mod Rusland. — 1873, No. 31 fg.: Om Storthingsvalgene; No. 91 fg.: Tilbageblik paa Storthingsvalgene.

— 1874, No. 29: Ektekabstiftelsens Form hos de forskjellige kristne Folkeslag; No. 36: Stortingsmændenes Aldersforhold. — 1875, No. 29: Den konstitutionelle Stemmeret; No. 76: Om Straf for Druftenkab; No. 79: Om Reform af vort Fængselsvæsen; No. 96: Om Falholdelse af usædeligt Strit [Artiklen paadrog Forf. et Injurieføgsmaal, men ved Byretsdom, hvorved Modparten afviseserede, blev han frikendt og Modparten ilagt Omkostningerne; se Aftenbladet 1876, No. 285]. — 1876, No. 98: Om Tiden for Stortingssvalgenes Afholdelse. — 1877, No. 1, 2, 4, 5, 8, 11, 12, 28 og 28: Den norske Kirke under Statsraad Ribbervolds Styrelse 1848—73; No. 81, 85 og 88: Om Kongens Sanktionsret ved Grundlovsforandringer [polemiske Artikler mod Dagbl.] — 1878, No. 25: Peter Hørem; No. 91, 92, 98 og 96: Om Kristiania sjette Stiftsmøde (jfr. Luth. Ugeskrift I. No. 19). — 1879, No. 2, 6, 8 og 18: Konventikelpalaten og dens Ophævelse [uindendt Artikelrække]; No. 56: Om Myrmandsretten; No. 58: Kort Fremstilling af Grundlovens Stemmeretsvilskaar.

§ Almuevennen førte han i August—Septbr. 1878 en Diskussion med Udgifveren om det kirkelige Landsmøde.

§ Den norske Arbejder 1878, No. 10 og 11: Die Sommerfab.

Som Medlem af Vexellovkommissionen har han forfattet største Delen af «Motiver til det af de Dansk-Norsk-Svenske Kommitterede udarbejdede Udkast til Vexellov» (Chra. 1878. 4. XXI. 110 Pag.) og af «Betænkning angaaende de af Chefen for det kgl. svenske Justitsdepartement foreslaaede Forandringer i «Udkast til Vexellove for de tre nordiske Riger [etc.]» (Chra. 1879. 4. XX Pag.)

Han har udført de fleste Forarbejder for det juridiske Fakultets Betænkning: Angaaende Kongens Sanktionsret ved Grundlovsforandringer (Storth. Prop. No. 20 for 1881. Tospaltet 4to. VIII. 95 S. + LXVIII S. Bilag).

Han har efter Forfatterens Død besørget — i tildels betydelig forøget og omarbejdet Skikkelse — 3die Udgave af Fr. Hallagers Den norske Obligationsret. I. II. Chra. 1879. (Anmeldt i N. Retst. 1879, S. 849 og Revue de droit intern. 1880).

For «Kristiania Stiftskomite for frivillige kirkelige Møder» har han udgivet «Forhandlinger ved det frivillige kirkelige Landsmøde i Christiania 2—9 August 1873». Chra. 1873. 8. 210 S.

Aubert, Michael Conrad Sophus Emil, yngste Søn af foranævnte Generalmajor Benoni A., blev født i Kristiania 2 Juli 1811, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1828 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1835. Fra 1830 til 1836 havde han Ansættelse som Kopist og var derefter i 5 Aar Sorenskriverfuldmægtig. 1841 blev han udnævnt til Stiftsoverretsprokurator i Bergen, i Septbr. 1847 til Sorenskriver i Lofoten og Vesteraalen, 18 September 1852 til Amtmand i nordre Bergenuhus, 10 Novbr. 1860 til Borgermester i Throndhjem og 25 Juni 1866 til Sorenskriver i nordre Jarlsberg. Ved kgl. Res. af 28 Februar 1846 blev det overdraget ham paa offentlig Bekostning at anstille Undersøgelser angaaende Jury-Institutionen i England og paa det europæiske Fastland, hvilken Rejse han foretog i 1846 og 1847. Han var Repræsentant fra Nord-

lands Amt paa Stortinget i 1851 og mødte fra Throndhjem og Levanger paa det overordentlige Storting i 1864 som Suppleant istedenfor Konsul H. P. Jensen, der meldte Alderdoms- og Svagelighedsforfald. Han døde i Sande i Jarlsberg 8 Novbr. 1872.

* 1) *Inger Christine Baade* (f. 4 Febr. 1813, † 24 Oktbr. 1845), D. af Stiftsoverretsprokurator Andreas B. og Johanne Margrete Magnus.

* 2) *Gjertrud Sophie Løberg* (f. 10 April 1821, † 16 Februar 1850), D. af Forvalter Andreas L. og Anne Berg.

* 3) *Caroline Johanne Marie Løberg* (f. 11 November 1812, † 3 Juni 1865), Søster af hans anden Hustru.

Jfr. J. H. Vogts Optegnelser, S. 369 fg.; Skildringer af 13de ord. Storting (Chra. 1851), S. 43 fg.; «Familien Kielland», S. 99; «Thjems Adr.» 1862, No. 61.

Om mundtlig Rettergang og Edborne. Indberetning i Anledning af en efter offentlig Foranstaltning foretagen Rejse i England, Skotland, Frankrige, Belgien og de preussiske Rhinprovincer, for at undersøge og indsamle Erfaringer ang. disse Institutioner. Chra. 1849. 8. VIII. 688 S. (Ann. i Morgenbl. 1849, No. 59 og 62 af P. A. Ranch; i Norsk Tidsskrift f. Bib. og Lit. IV. 274—96 og i N. S. [Lægers] Afhandling i samme Tidsskrift VII. 84—101: „Om vor trinituelle Retspleies Træng til Reform“; jfr. A.'s Svar til N. S. J. i Chr posten 1854, No. 225 og J.'s Tilsv. i No. 2244).

J. Berg. Blade 1849, No. 207 og 1850 No. 208 og 209: Ere Edborne-retter mere uafhængige og mere upartiske, end de faste Statsdommere?

J. Thjem. Adresse 1867 No. 20 og 21: Sorenskriver Schaaning's Optraeden i Anl. af Forslaget om Borgermester-Embedets Deling. 10 Sp.

Han var en kort Tid i 1847 Redaktør af «Bergens Stiftstidende».

Aubert, Otto Benjamin Andreas, Søn af førnævnte Amtmand, senere Sorenskriver M. C. S. E. A. og Inger Kristine f. Baade, (Søster af Maleren Knud B.), er født i Bergen 17 Decbr. 1841 og blev Student med Laud. fra sammes Kathedralskole 1859. I Decbr. 1863 tog han juridisk Embedsexamen med Laud. Aaret efter fik han Ansættelse som Sorenskriverfuldmægtig og 1866 som Kopist i Indredepartementet, hvor han 24 Juli 1871 udnævntes til Bureauchef (1ste Indrekontor). Dette Embede fratraadte han 1874, da han havde modtaget Ansættelse som Direktør for «Christiania alm. Brandforsikringsselskab» og Livsforsikrings-selskabet Idun. 11 April 1878 blev han udnævnt til Amtmand i Nordlands Amt. I 1871 besøgte han med Stipendium af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat Tyskland for at studere administrativ Ret.

* 22 Decbr. 1866 *Hilda Thaulow* (f. 14 Maj 1846), D. af neden-nævnte Professor Julius M. C. Th.

Norsk Lovsamling for Folk paa Landet, indeholdende Love, Forordninger, Reskripter, Departementskrivelser m. m. indtil Aaret 1870. Udgivet. Chra. 1870. 8. 702 S. — Den gennemseede og til og med 1875 forsøgte Udgave. ib. 1875. 8. 2 Bl. 788 S. — 3die Udgave under Presjen.

I Morgenbladet stred han af og til i Li-Drummet 1866—1872, mest om økonomiske Spørgsmaal, statistiske Emner samt af og til en Voganmeldelse.

Som Sekretær i den kgl. Skattekommissjon har han forfattet den Del af Indstillingen, der giver en Oversigt over de bestaaende Regler for den kommunale Beskatning

Aubert, Otto Gilbert David, Søn af førnævnte Generalmajor A., blev født paa Kronborg 7 Januar 1809 og Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1824. Efterat have taget Andenexamen var han i nogle Aar Lærer ved samme Skole, indtil han i 1834 ansattes som Lærer hos de kongelige Prinser i Stockholm. Sommeren 1837 fulgte han med en svensk Eskadre til Middelhavet for at gjenvinde sin Helbred, men døde af Brystsyge i Neapel 29 Marts 1838.

Mindedigt af Henr. Wergeland i Morgenbl. 1838, No. 131, optaget i Udvalgte Skrifter, Anden Udgave (Kbh. 1871), S. 76—79; jfr. fremdeles Camilla Colletts «I de lange Nætter», S. 237. Brødrene Aubert omtales i Monrads Fortale til Thues «Efterl. Arbejder» som dennes Velgjører.

Echantillon d'une analyse spherique. Chra. 1833. 4. 23 S. (Program fra Kristiania Kathedralskole).

Betragtninger over Underviisningsmethoden i Mathematiken. Chra. 1836. 4. 37 S. m. 1 lith. Pl. (Program-fra samme Skole. Rec. i Den Const. 1836, No. 169 og 173, jfr. No. 167 af Chr. Hansteen).

I Crelles Journal V. (1829), S. 163—173: Bemerkungen zu den Aufgaben und Lehrsätzen, Bd. II. 96—98.

Austlid, Andreas, Friskolelærer.

Soga fraa Sinklar og Skottom. Hamar 1879. 8. [For en stor Del er Fremstillingen bygget paa H. P. S. Krags „Sagn om Slaget ved Kringlen“; en Del er nyt, efter Forf.s Optegnelser i 7 Aar af gamle Fjells Fortællinger. Vogen, som er anm. af D. J. Høyem i Dagsp. 1879, No. 303, stod oprindelig trykt som Fraklipningsføljeton i Dpl. Avis 1879, No. 82 fg.]

A B C-Bof. Bestmannalagets Udgavaa. Bergen 1879. 8. (Anm. i Fædreheimen 1880, No. 4; Østlandsk Tidende No. 20; Dagsposten No. 19).

Formentlig er det den samme Forf., som under Navnet Andreas Østerlid har skrevet i

Fraa By og Bygd, 3 Aarg., S. 206—17: Den Sundagsmorgen, og fæst Amerikabrev.

Autenrieth, Albert, blev født 8 Februar 1813 i Stuttgart, hvor Faderen Johan Jacob A. var Overfinantsraad. Fra Gymnasiet i sin Fødeby kom han i 1826 til Urach, studerede senere protestantisk Theologi i Tübingen fra 1830—1833, da han som Følge af de politiske Forfølgelser ved de tyske Universiteter nedsatte sig i Zürich; i Decbr. 1834 blev han

ansat som Lærer ved en Optragelsesanstalt ved Liverpool, og rejste derfra i Juni 1839 til Norge. Her blev han 1840 immatrikuleret ved det norske Universitet, ansattes i Febr. 1843 som Lærer i Tysk ved Krigsskolen og fra 1845 tillige i de levende Sprog ved den militære Højskole. I mange Aar var han tillige Bibliothekar ved Krigsskolen. I sine Ferier foretog han Aar efter Aar Fodreiser i England, Skotland, Wales og Irland 1836—39, i Tyskland 1844, Schweitz og Italien 1847—48, England 1854, Frankrige 1855 osv. I 1864 fratraadte han sin Stilling ved Højskolen, da en ny Plan for Skolen ophævede Sprogundervisningen ved samme. 1868 søgte og 21 Juli s. A. erholdt han Afsked med Pension fra sin Lærerstilling ved Krigsskolen. I Kristiania havde han sammen med sin Hustru oprettet og i mange Aar bestyret en højere Pigeskole; fra April 1868 overdroges Bestyrelsen af denne til andre (Frk. C. Bauer og Kand. theol. N. Halvorsen) og kort efter flyttede han med sin Hustru tilbage til Tyskland. Han døde i Canstatt i Würtemberg 20 Marts 1873.

* Decbr. 1856 *Wilhelmine Grell* (f. 22 Novbr. 1827, † 12 Juni 1880), D. af en Kjøbmand i Hamburg.

Jfr. Storth. Forh. 1868—69, VIII. 37—38 og Storth. Tid. s. A. S. 78—79.

Fransk-Engelsk-Tydske-Norsk Parleur, indeholdende en Samling af lette og i det daglige Liv forekommende Samtaler. Af A. J. Bergstrøm, P. T. Hanson og C. R. Unger. 2det Oplag. Gjennemseet, rettet og forøget med et Anhang for Reisende ved A. Autenrieth. Chra. 1843. 8. 203 S. — Tredie Oplag. ib. 1864. 8. IV. 158 S.

Americanfle Antegnelser af Charles Didens (Bog). Overs. fra Engelsk af H. A. og M. Riisen. D. 1 [eneste]. Chra. 1843. 8. 192 S.

Tydske Læsebog til Skolebrug. Chra. 1844. 8. VIII. 408 S. — 2den Udgave. ib. 1850. 8. VI. 433 S. (Anm. af H. J. Thue i Nøbl. Aug. 1844). — 3die Udgave. ib. 1860. 8. VI. 436 S. (Anm. i III. Nøbl. 1860, No. 12). — 4de Udgave. ib. 1867. 8. VI. 436 S.

The English Reader, a selection of prose and poetry from the best british (and american) authors. Chra 1844. 8. 204 S. (Anm. i Morgenbl. 1845, No. 12). — A new edition, revised and greatly enlarged. Chra. 1852. 8. 404 S. — 3rd ed. ib. 1859. 8. 2 Bl. 427 S. — 4th ed., revised and enlarged. ib. 1868. 8. 1 Bl. 440 S.

Kortfattet tydske Grammatik for Begyndere. Chra. 1846. 8. 62 S. — 2det forbebr. Oplag. ib. 1849. 62 S. — 3die forb. Oplag. ib. 1853. 64 S. — 6 forb. Oplag. ib. 1863. 64 S. — 10 Oplag. ib. 1876. 64 S.

Tydske Grammatik til Skolebrug. Chra. 1846. 8. 178 S. — 2den Udg. ib. 1847. — 3die forb. Udg. ib. 1852. 8. 184 S. — 6te forb. Udgave. ib. 1864. 8. IV. 178 S. — 8yvende Udgave. ib. 1867. 8. 2 Bl. 171 S.

Tydske Læsebog for Begyndere. Chra. 1847. 8. 181 S. (Anm. af S. A. Ibsen i Norsk Tidsskrift II. 214—18; jfr. A.'s „Rogle Ord“, Bilag til Tidsskriftets II, S. 4).

Fransk Læsebog til Skolebrug. Udg. af A. A. og N. Colban. Chra. 1849. 8. 324 S. (Anm. af V. A. Ibsen i Norsk Tidsskrift III. 211—14).

Frem med-Ordbog eller Forklaring over de i det norske Skrift- og Omgangs-Sprog almindeligt forekommende fremmede Ord og Talemaader. Af R. C. Hansen [1842] Det betydeligt forøgede og forbedrede Dflag, udg. af H. A. Chra. 1851. 8. 2 Bl. 380 S. (Ann. i Morgenbl. 1851, No. 168).

Engelsk Grammatik til Skolebrug. Chra. 1853. 8. 2 Bl. 176 S. (Ann. af Jaf. Løkke i Daas Norske Tilfuer 1853, No. 20). — 3die Udgave. ib. 1861. 8. VI. 177 S. — 4de Udgave. ib. 1866. 8. VIII. 177 S.

Engelske Stiilsøvelser. Chra. 1853. 8. 160 S. — 2den Udg. ib. 1857. — 3de Udg. ib. 1864. 8. IV. 160 S.

Deutsches Lesebuch für die obere Klasse der Gelehrten- und Realschulen. Chra. 1859. 8. 8 Bl. 424 S. (Ann. i Jll. Nyhedsbl. 1859, No. 37).

Ifølge Keilhaus Fortale til *Ges Norvegica* har A. bistaact Udgiveren med Hensyn til den tyske Oversættelse. Lignende Bistand har han ydet ogsaa flere andre norske Videnskabsmænd ved deres paa Tysk udgivne Arbejder.

Axel, Pseudonym for A. Th. Boyesen, se denne.

Baade, Peder Danielsen, Søn af Kjøbmand og Overvrager *Daniel B.* og *Malene Maria Lange*, blev født i Throndhjem 8 Marts 1737, Student fra sammes Skole 1755 og theologisk Kandidat 1757, var i 1766 Hører ved Throndhjems Latinskoie, udnævntes 1767 til Sogneprest til Lidemark i Sjælland, forflyttedes 1784 til Vik i Sogn, men s. A. atter til Borgund paa Søndmøre, hvor han tillige blev Provst. Paa Grund af Alderdomssvaghed tog han Afsked 1816. Han blev 1811 R. D. O., 1819 gejstligt Medlem af N. O. Han døde i Borgunds Prestegaard 25 Oktbr. 1823.

* 1773 *Karen Friis Splid*, en Præstedatter fra Kjøbenhavn.

Jfr. Wibergs Bidrag til en alm. dansk Præstehistorie, II. 308, No. 17; Urda III. S. 22 af P. Fylling.

3 Norske Bideinfl. Selsk. Skrifter IV. 372—416: Fortegnelse paa Throndhjemke Hæveplanter.

Baardsen, Gjest, fra Sogndalsfjæren i Sogn, f. 1793, en farlig Tyv, som e.ærat have hensiddet i og rømt fra forskjellige vestenfjeldske Arrester og Strafanstalter, blev inddømt som Livsslave paa Akershus; men senere formedelst flere Aars gode Opførsel blev benaadet og sat paa fri Fod ifølge kgl. Res. 30 Maj 1845. Han begyndte derefter at rejse omkring i Landet for at sælge sine egne Skrifter, bosatte sig efter et Par Aars Forløb i Bergen, hvor han ogsaa giftede sig, og hvor han døde 13 Maj 1849.

Gjest Baardsen Sogndalsfjærens Levnetsløb. Forfattet af ham selv. D. 1—3. Chra. 1835. 8. I. 166 S.; II. 177 S.; III. 144 S. — 2den Udgave, Drammen 1846—47. 8. I. 201 S.; II. 187 S.; III. 159 S. — Fjerde Del. Drammen 1847. 8. 200 S.

Debnetsløb, forfattet af ham selv. 2det Oplag. 1—2den Del. *Chra.* 1866. 8. I. 890 S. II. 815 S. — 3die Oplag med 1 Billede af Forf. *Chra.* 1874—76. 8. I. 890 S. II. 820 S.

Af det her nævnte, saakaldte 2det Oplag findes en Udgave med omtrykt Titelblad: Madison, Wisc., bestemt til Salg blandt de skandinaviske Settlementer i Amerika. Derhos er der udgivet forskellige Uddrag af hans Selvbiografi, af hvilke følgende to kjendes:

Øjst Baardsen Sognbaldsfejærns Debnetsløb efter Døslabelsen fra Akershus Fæstning til hans Døb. Forf. af ham selv. *Chra.* 1869. 8. 68 S.

Debnetsløb. Arendal 1871. 8. 2 Bl. 90 S.

Af den første Originaludgave udkom følgende svenske Oversættelse:

Øjst Baardsen Sognbaldsfejærns Iefnadslopp. Författadt af honom sjelf. Öfvers.; med porträtt. D. 1—3. Linköping 1835—36. 8.

I Amerika er den berømte Stortyvs Selvbiografi bleven dramatiseret og opført paa de forskjellige Theatre i de skandinaviske Settlementer i Vesten.

Fængsel og Frihed i tvende Qvad. *Chra.* 1845. 8. 24 S. — En anden Udgave: Holmestrand 1845. 12. 24 S. — Forøvrigt findes der en Mængde senere Eftertryks-Udgaver, især fra Bergen og Stavanger. Det samme er Tilfældet med de efterfølgende Skrifter af Forf.

En ung Fanges Livsbegivenheder, satte i Vers. Kongsberg 1846. 8. 8 S.

Brændeviins-Ordet, en Folkevise med Fortæle. Drammen 1846. 8. 16 S.

Acrostichon eller Øjst Baardsen Sognbaldsfejærns Debnetsløb. Af ham selv befunget i jæg og tyve Vers, hvis Forbogstaver udgjøre hans fulde Navn. Bergen 1848. 8. 4 upag. Blade.

Medens han sad paa Akershus Fæstning, skrev og indleverede han til Kommandantskabet en «Samling af de mest forekommende Ord i det saakaldte Vandings- eller Skøjersprog», hvilket Arbejde E. Sundt senere benyttede til den Ordfortegnelse til det norske Fantesprog, som han har leveret i sin «Beretning» S. 364 fg.; jfr. sammesteds S. 11.

Baardseth, Nils, Søn af Gaardbruger *Torger Nilsen B.* († 1854) og Hustru *Berthe Andersdatter* († 1852), er født i Ringsaker 27 Oktbr. 1839. Efter i 4 Aar at have været i Tjeneste som Gaardskarl og senere frekventeret først en højere Almuskole og derpaa Lillehammers lærde og Realskole, blev han 1862 optaget som Elev i Askers Skolelærer-Seminarium, hvorfra han dimitteredes 1864 («Meget duelig»). Samme Aar fik han Ansættelse som Førstelærer ved Strandens Skole i Norderhov og forblev i denne Stilling til 1872, da han fik Lærerenposten ved Bærums Verks Skole. I 1870 foretog han med offentligt Stipendium en Rejse til forskjellige Skoler inden Landet for at gjøre sig nærmere bekendt med Forholdene og Undervisningen i forskjellige Fag, fornemmelig i Kristendomskundskab og Sang.

* 1874 *Gunda Elisa Morris* (f. 1855), D. af Formemester paa Bærums Verk Charles Morris (Engländer af Fødsel) og Grethe Elisabeth Enersen.

Sange for Skolen og Hjemmet. Saml. og udg. Chra. 1869. — 2 Udg. ib. 1871. — 5 Udg. [m. Titelen *Sangbog f. S. og H.*] ib. 1879. 32. 160 S.

Norsk Sproglære. Nærmest bestemt for Almuskolen. Kra. 1867. — Anden forbedrede Udgave, ibid. 1868. 8. 24 S.

Af hans Artikler i Dagspressen merkes følgende:

§ *Norsk Skoletidende* 1873, No. 8: *Grammatik i Almuskolen.* — 1874, No. 8: *Skad kan Læreren gjøre for at vække Børnens Sjønheidsfand?* — 1876, No. 28: *Bemærkninger til Sjønheids og Sensens Forsøg til en Katekisme-Forklaring.* — 1877, No. 51: *Privat Aftenkole.*

§ *Morgenbladet* 1880, No. 115 A og 263 B: *Angaaende et Monument ved Nordstovs Kirke* (jfr. No. 244).

§ *Ringerikes Blad* 1870, No. 46: *Om Landstads Salmesog.*

Adskillige Lejlighedssange af ham er trykt dels i Bladene, f. Ex. i N. Folkebl. 1871, No. 19, dels særskilt.

Baars Herman Brunchhorst, er født i Bergen 13 April 1822 af Forældre Styrmand, senere Skibsfører *Søren B.* († 6 Febr. 1854) og *Divert Brunchhorst*. Tidlig bestemt for Handelen fik han, efterat have gennemgaaet det Anderssonske Handelsinstitut, allerede i sit 13de Aar Ansettelse paa et Handelskontor i sin Fødeby, dog med Frihed til at besøge Skolen et Par Timer daglig. Som første Betjent hos et af Bergens Kommissjonshuse gjorde han i Aarene 1847—48 en større udenlandsk Forretningsrejse, hvorunder han besøgte Holland, Belgien, Frankrige, en Del af Tyskland og hele Italien. Efter sin Hjemkomst arbejdede han senere i næsten alle Grene af den bergenske Handel og var tillige i flere Aar Lærer i Handelsvidenskaberne ved Tanks Skole. Da det gjaldt at finde en Mand, som var skikket til at varetage Norges Interesser ved den første internationale Fiskeriudstilling i Amsterdam 1861, faldt Valget af Kommissær paa B. Ved den internationale Fiskeriudstilling i Bergen 1865, hvis heldige Resultat for en stor Del skyldtes ham, var han Intendant og Sekretær, og det følgende Aar var han atter Norges Kommissær ved den tredje internationale Fiskeriudstilling i Boulogne-sur-mer, ligesom han har været taget paa Raad med og havt en væsentlig Andel i Norges Repræsentation i Fiskeriafdelingerne paa Verdensudstillingerne i Paris 1867, (hvor han var Specialkommissær for Fiskeriafdelingen), i Filadelfia 1876 (han var Generalkommissær for Norges Deltagelse i denne Udstilling) og i Berlin 1880. I 1868 blev han ansat som Kæmner i Bergen. Af Stortinget har han været valgt til Bankadministrator siden 1876. Han har deltaget meget i Bergens kommunale Liv, har været Medlem af Formandskabet og Repræsentantskabet, Valgmand siden 1864 og Suppleant til Stortinget 1859 og 1862; fra

1854—57 var han Medlem af det norske Theaters Bestyrelse og fra 1855—81, med korte Afbrydelser, Formand i Bergens Arbejderforening. Ridder af den nederl. Egekr. Orden (1862), af Æreslegionen (1866), af St. O. O. (1867), af Is. den Kath. O. (1867), af den pr. r. Ørns O. 4 (1865), af Sp. Carl III. O. (1868).

* 23 Oktbr. 1855 *Margrethe Elisabeth Konow* (f. 7 Maj 1832, † i Kb.havn 18 August 1881), D. af Kjøbmand og dansk Vicekonsul Fredrik Ludvig Konow († 1875) og Margrethe Elisabeth Grieg († 1872).

Portræt med Biografi i N. Folkebl. 1867, No. 4 [af P. M. Blytt]; i Ny ill. Tid. 1877, No. 9; jfr. Bergens-Bladene 23—24 Oktober 1880 i Anledning af hans Sølvbryllupsfest. Mindedigt over hans Hustru i Bergensposten 1881, No. 212 af John Paulsen.

Beretning om Fiskeri-Udstillingen i Amsterdam 1861. Chra. 1862. 8. 59 S. med 2 lith. Tavler i 4to.

Catalog over de til den internationale Fiskeriudstilling i Bergen 1865 indsendte Gjenstande. Bergen (u. A.) 8. 215 S. m. 1 lith. Pl.

Beretning om den internationale Fiskeriudstilling i Bergen i Aaret 1865. Udg. af Udstillings-Committeen. Bergen (u. A.) 4. XXVI. 53 S. M. 28 lithogr. og fotogr. Plader. (Heri er Afsnittet S. 1—32 af B.)

Les pêches de la Norwège. Boulogne s/M. 1866. 8. 61 S. med 10 Bl. statistiske Tabeller. (Anm. i Morgenbl. 1866, No. 310; Aftenbl. s. A., No. 265; i Impartial [Boulogne] s. A.) — 2de édition. Paris 1867. 8. 61 S. med 7 Bl. stat. Tabeller.

Beretning om den internationale Fiskeriudstilling i Boulogne-sur-mer 1866. Udg. ved Centralcomiteen i Bergen. Bergen 1867. 8. 65 S.

Die Fischereiindustrie Norwegens. Bergen 1873. 8. Zweite Ausgabe. ibid. 1880. 8. — Det samme Essay paa Engelsk: *The fishing industry of Norway* i *Norwegian Special Catalogue for the intern. Exhibition at Philadelphia* (Chra. 1876), S. 121—164 med 4 Bl. *Statistical reports.*

3 Beretning om Fiskeriudstillingen i Kalesund (8. Chra. 1864), S. 41 fg.: Om Fiskeritredskaberne og om Fiskeprodukternes Behandling.

I Beretninger om Norges Deltagelse i Verdensudstillingen i Philadelphia (Kra. 1877), S. 5—17: Beretning om Norges Deltagelse i Udstillingen, afgiven til Indredepartementet.

3 Bergens Stiftstidende var han Redarbejder fra 1848—51; han krev her væsentligst om Handelsforhold.

3 Bergensposten var han Redarbejder et Par Aar fra Bladets Grundlæggelse i 1864, og krev ogsaa her for det meste om Handelsanliggender. 3 dette Blad findes ellers ogsaa andre Bidrag af ham, saaledes i 1859 Indlæg mod B. Djørnsfor i „Kafkeradefejden“ (se B. B.); i 1861, No. 60 og 61, jfr. 62 angaaende Arbejderforeningen; No. 78 fg. Breve ang. Fiskeriudstillingen i Amsterdam; No. 104, 106 og 1862, No. 8: De norske Fiskeprodukter bedømt under Udstillingen i Amsterdam; No. 60: Englands Fiskerier; No. 61, 62 og 63: De øvrige Landes Deltagelse i Udstillingen. — 1879, No. 99: Arbejderasylets Tilblivelseshistorie (Løse ved Asylets Indvielse 27 April 1879).

I Aftenbladet 1857, No. 69, 77, 79: Om Besyttelsestold (jfr. No. 86 og 90 med Svær fra B. i No. 119 til den protektionistiske Forf. i de anførte Nr.) — 1860, No. 12, 16, 18, 22, 25, 29 og 38 Bemærkninger til Toldkommissionens Arbejde og Regjeringens Forslag til Forandring i Toldtarifen. I samme Aargang skrev han flere anonyme Indlæg i Florsøfagen (saaledes er vistnok Brevet til Sognepræst G. J. Blom i No. 171 og 178 af B.) — 1867, No. 69: De Jonaniske Garnbindingsmaskiner.

I Folkevennen XI, S. 325—28, 479—491: Arbejderforeningen i Bergen. (Anon.)

I *L'Autorité de Dunkerque* 1862, 6, 8, 10, 13, 15, 17 og 20 Maj: *La pêche dans la mer du Nord*. (En Række Artikler, der senere blev særskilt udgivne og deshos optoges i sin Helhed i *Revue maritime et coloniale* 1862).

I *Ny Fålagsrit* 185*. Om Norges Fiskerier (oversat paa Islandsk af Jón Sigurdsson).

Han har leveret *Bidrag* til: *Rapport . . . sur l'Exposition internationale de pêche d'Amsterdam, par M. Lonquety aîné*, Paris 1862; og til *De la convention du 16 Novembre 1860 et de la pêche du hareng, par M. Joseph Légal*, Dieppe 1862.

Bache, Tollef Olson, en Gaardmandssøn fra Opdal i Rollag Prestegjæld (Numedal), hvor han blev født i Maj Maaned 1770 og hvor han i 1796 blev ansat som Lensmand (i Nore og Opdal), hvorhos han lige fra Konfirmationen af i sit 15de Aar forestod Gaardsarbejdet hjemme, da hans Fader Aaret i Forvejen var bleven og senere lige til sin Død forblev sengeliggende. Ved Siden heraf rejste han i et Par Aar som Skræppekarl og Driftebonde omkring i Bygderne i Numedal, indtil han i sit 26de Aar overtog sin Faders Gaard. I Begyndelsen af 1797 blev han religiøst paavirket af en omrejsende Lægprædikant Søren Nielsen Rør og senere af Hans Nielsen Hauge, dels ved dennes personlige Besøg i Opdal, dels ved hans Skrifter. Bache begyndte derefter selv at optræde som Lægprædikant og sluttede sig nær til Hauge, som erklærede, at «af alle hans Venner kunde ingen sættes ved Siden af B. med Hensyn til at bedømme Lærdom og Aander». I Pintsen 1800 besøgte Bache efter Indbydelse Aal i Hallingdal, hvor han holdt Opbyggelse, men strax over Helgen blev han arresteret af Bygdens Lensmand; mod Kaution af nogle af Bygdens bedste Folk blev han dog snart løsladt og kunde rejse hjem igjen; den retslige Forfølgelse, som nu indlededes mod ham, endte med Frikjendelse i alle Dele ved den paa Høstthinget 1801 afsagte Dom. Ved et «Sammenvær med H. N. Hauge paa Ekers Papirmølle var Talen ofte kommen paa, at en af Vennerne burde nedsætte sig som Kjøbmand i Drammen. Hauge ansaa B. for skikket til saadan Gjerning, hvorfor denne ogsaa efter adskillig Betænkning frasagde sig sin Lensmandsbestilling i Oktober 1802, solgte sin Gaard og flyttede til Drammen, hvor han (i Februar 1803) grundlagde et endnu blomstrende Handelshus». I 1824 udbrod der, nærmest i Anledning af B.s ulykkelige Ægteskab med hans

første Hustru og hans paatænkte Skilsmisse fra hende, «en heftig Strid mellem B. og hans faa Tilhængere paa den ene Side og den øvrige Haugeske Kreds paa den anden Side», hvilken Strid — kjendt i vor Kirkehistorie under Navnet «Bache-Striden» — kort efter endte med et fuldstændigt Brud»; med Undtagelse af nogle faa blev han nu ganske skyet af sine fordums Venner, ligesom ogsaa Brevvexlingen med dem ophørte. Opholdet i Drammen blev ham uudholdeligt, hvorfor han overdrog Forretningen til sin Søn og (i 1828 eller 29) flyttede til sin Ejendom Valle i Lier. Her døde han 22 Januar 1848.

* 1) Høsten 1796 *Guri Sebjørnsdatter*. Fra sin 1ste Hustru lod han sig skille 182*; hun levede senere paa en Gaard i Nærheden af Holmestrand til omkring 1840.

* 2) 182* Enken *Anne Halvorsdatter Vister* fra Gaarden Vister i Tune; hun levede mange Aar efter Mandens Død og udtraadte i 1857 af den lutherske Kirke.

Jfr. En Deel af T. O. Baches Levnetsløb, Drammen 1849 (se ndfr.); «H. N. Hauge og hans Samtid» af Dr. A. Chr. Bang, fl. St., navnlig S. 184—88, 319—21 og 510—15, samt adskillige af de i sidstnævnte Verk anførte Skrifter af dels opbyggelig, dels kirkehistorisk Art; se ogsaa Mgbl. 25 Febr. 1870, hvor det oplyses, at Familien havde boet paa Gaarden Bakke i Opdal siden 1646

Bemærkninger i Anledning af Prof. S. J. Stenersens, i dansk theologisk Maanedsskrift for November og December 1828 samt Januar og Februar Maaneder 1827 indførte Meddelelser, angaaende H. N. Hauges Liv, Virksomhed, Lære og Skrifter. Med et Anhang, indeholdende en kort Skildring af Hauges Character. Drammen 1828. 8. VIII. 196 S. (Jfr. Stenersens Svar i Norgbl. 1829, No. 9—10 og B.'s Sjenfar i No. 47 Tillæg).

En Deel af T. O. Baches Levnetsløb, tvende Betragtninger samt adskillige af hans religiøse Breve. Som Anhang: H. N. Hauges Testamente til sine Venner. (Ordblydende efter den oprindelige Original). Drammen 1849. 8. 1 Bl. 174 S.

Bacherud, Hans Thorssøn, en Bondesøn fra Østlandet, som i en Del Aar var Handelsmand samt Ejer af et Adressekontor og et Bogtrykkeri i Kristianssand, hvor han døde 1814 i sit 38te Aar.

Jfr. H. N. Hauge: Livet i Døden (K sand 1818), S. 19—21; Const. Flood: Fra Agdesiden, S. 61 fg.; A. Chr. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid, S. 147.

Fortegnelse over nogle i det danske Sprog forekommende fremmede Ord og Talemaader med deres Oversættelse og Udtale. Chr.sand 1808. 8. 70 S.

Han var Udgiver af Ugebladet Bellona, der udkom i Kristianssand under Krigsaarene 1807—9, redigeret af daværende Stiftsprovst, senere Biskop C. Sørensen, efter en anden Kilde sandsynligvis egentlig ledet af daværende Adjunkt, senere Provst N. Wergeland.

Ifølge Const. Flood l. c. var B. efter «Bellonas» Nedlæggelse en Tid Udgiver ogsaa af «Christianssands Adresse-Contours Efterretninger», der indtil 1810 udkom en og senere to Gange ugentlig. Formentlig var B. imidlertid Udgiver af dette Blad allerede fra 1803 af.

Bachke, Ole Andreas, er født 6 Maj 1830 paa Røraas, hvor hans Forældre, daværende Lensmand, senere Bergskriver, *Havvard B.* og Hustru *Anna Sofie f. Dilleusen*, den Gang boede. Dimitteret fra Thronhjems Kathedralskole blev han Student med Laud 1848 og i Juni 1852 juridisk Kandidat med samme Karakter. Han var derefter en kort Tid ansat som Kopist og fra April 1853 Advokatfuldmægtig. For at fortsætte sine juridiske Studier tiltraadte han i 1854 en Udenlandsrejse, «hvorunder han ved tyske Universiteter navnlig beskjæftigede sig med Romerret, Proces og Kriminalret og, da han tildels ved Hjælp af et offentligt Stipendium var bleven sat istand til at udstrække sin Rejse til andre Lande, endvidere i Paris og London søgte at gjøre sig nærmere bekendt med den moderne Privatret og med Statsøkonomi». Efter sin Hjemkomst i 1856 tog han Bevilling som Overretssagfører i Kristiania og var fra 1860 til 1864 tillige Referent ved Stiftsoverretten. I 1862 konkurrerede han med nedennævnte Fr. Brandt om en Lektorpost i Lovkyndighed. 30 Januar 1864 blev han konst. og 2 Maj s. A. udnævnt til anden Assessor i Stiftsoverrettens 2den Afdeling, hvis 1ste Assessor han blev 16 Dec. 1865 og til hvis Justitiarius han udnævntes 19 Jan. 1878. Den 13 Okt. 1879 udnævntes han til Statsraad og Chef for Justitsdepartementet. I 1864 og 1865 deltog han, efter T. H. Aschehous Entledigelse som Medlem af Kommissjonen, i den 1861 nedsatte kgl. Kommissjon ang. Indførelse af Indkomstskat til Statskassen; 1877—78 var han Medlem af den skandinaviske Vexellovkommissjon. Efter Opfordring af Kirkedepartementet gjorde han Udkast til de Lovforslag, som ligger til Grund for Lovene af 8 Juni 1876 og 12 Maj 1877 om den saakaldte Skriftejendomsret og om den kunstneriske Ejendomsret. Ved kgl. Res. 9 Septbr. 1881 blev han udnævnt til norsk Medlem (sammen med Konsul Tho. Joh. Hefstye) af en skandinavisk Kommissjon til at udarbejde Lovforslag om Firma og Prokura samt om Beskyttelse for Varemærker. Af Stortinget blev han i 1863 valgt til Suppleant i Statsrevisjonen og efter Stortingets Valg fungerede han fra Febr. 1870 til sin Indtrædelse i Statsraadet som Administrator ved Bankafdelingen i Kristiania. I 1861 deltog han meget virksomt i Stiftelsen af «Den norske Sagførerforening» ligesom i Grundlæggelsen og derefter i Redaktionen af det af denne Forening udgivne «Ugeblad for Lovkyndighed». I 1864 deltog han i Stiftelsen af «Det skandinaviske Selskab», af hvis Bestyrelse han blev Medlem. Ved Københavns Universitets 400 Aars Jubilæum i Juni 1879 blev han kreeret til Æresdoktor i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet. Han er Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania siden 15 Febr. 1867. Han blev R. St. O. O. 1876, R. N. O. 1878 og Kommandør af sidstnævnte Orden 1881.

* 9 Oktober 1856 *Augusta Marie Kräuter* (f. 26 Decbr. 1839), D. af Højesteretsadvokat F. A. K. i Heidelberg.

Autobiografisk Meddelelse i «Levnedsbeskrivelser af de Promoverede» (Kbhvn. 1879), S. 142—43; *Portræt* m. biografisk Notits i Ny ill. Tid. 1879, No. 45; i *Bød-stikken* 1881, No. 82; jfr. W. Swalin: «Konungens Norska och Svenska Statsråd» (Schlm. 1881), S. 53 fg.

Om det borgerlige Egtekab. [Chra. 1861]. 8. 68 S. (Afstryk af „Ugebl. f. Lovf.“ Anon.)

Om Forbrydelsers Sammenstøb. Chra. 1862. 8. 126 S. (Særskilt Afstryk af „Ugeblad for Lovkyndighed“. Anonymt.)

Om Misshandling af Dyr. Chra. 1864. 8. 16 S. (Særtryk af „Ugebl. f. Lovkyndighed“. Anon.)

Skandinavismen. De nordiske Rigers Børn i Nutid og Fremtid. Chra. 1864. 8. 23 S. (Anonymt. Særskilt Afstryk af Morgenbl. 1864, No. 75, 76 og 79, hvor Afhandlingen var optagen under Titlen: „Nogle Ord om vor Tidssalvers Retning og Krav“. Bogen blev anm. i Aftenbl. 1864, No. 109; Aftenp. No. 158; Thj. Akr. No. 124; Fædrelandet [Rbh.] No. 187.)

Om gjensidig Retshjælp mellem de tre skandinaviske Riger. Chra. 1865. 8. (Afstryk af «Forhandlinger i det skand. Selskab 1864—66», S. 170—185, hvor et Referat af den i Selskabet om Emnet stedfundne Diskussion findes trykt S. 185—92. Et stenograferet Referat af Foredraget blev strax trykt i Aftenbl. 1865, No. 231 og 232.)

Om Dødsstraffens Ophævelse. (Afstryk efter „Jur. Ugebl.“) Chra. 1869. 8. Fælles Brugsbrettigheder og særskilte Rettigheder i AlmenningsKov. Afstryk af „Ugebl. f. Lovf.“ Chra. 1869. 8. 15 S. (Anon.)

Om Hæfteretsadvokat J. P. Andresen. Særtryk af „R. Retst.“ Kra. 1871. 8. 7 S.

Om Forlagsregistre. Discussionsemne ved det 3die skand. Boghandlermøde i Kristiania 1873. (Kra. 1873). 8. 15 S.

Om den saakaldte litterære og kunstneriske Eienbomsret. Særtryk af „Røst Retstidende“ jfr 1871—75. Kra. 8. 214 S.

J Ugeblad for Lovkyndighed, 1—10 Aarg. (Chra. 1861—70), i hvis Redaktion B. som nævnt deltog, har han skrevet: Aarg. I. 41—43 og 358—54: Criminalistiske Bemærkninger I: Om Tilbagefald; jfr. Bd. VII. 150 og 206; II: Om Forholdet mellem Crim. Cap. 21 § 6 og 21 § 1; S. 97—103, 105—109, 129—187, 161—167, 169—172: Om det borgerlige Egtekab (se ovfr.); S. 394: Om Collision mellem thinglæste og uthinglæste Kjøbekontrakter. — Aarg. II. 145—168, 169—176, 198—198 og 201—206: Criminalistiske Bemærkninger. III: Om Forbrydelsers Sammenstøb (Prøveforelæsning, afholdt den 8 Oktbr. 1862; se ovf.). — Aarg. III. S. 401: Om Præsumptionen for Livsfæste i Husmandsforholdet. — Aarg. IV. 189—194: Crim. Bem. IV: Om Misshandling af Dyr; S. 361 fg.: Det irske Straffesystem; S. 377: Om Firma- og Handelsregistre; S. 385 fg.: Om det irske Straffesystems Overføttelse til Kongeriget Sachsen. — Aarg. V. 321—323: Nogle Reformers i Kriminalretten. — Aarg. VIII. S. 65—74: Anmeldelse af *The Law Magazine and Law Review*; S. 433—437: Criminalistiske Bemærkninger. V: Om Kriminallovens Kap. 10 § 19; S. 513—525 og Aarg. IX. 1—4: Nogle Oplysninger angaaende Spørgsmaalet om Dødsstraffens Ophævelse. IX. S. 217—218: International Ret og komparativt Lovstudium. — Aarg. X. 145—148: Fælles Brugsbrettigheder og særskilte Rettigheder i AlmenningsKov.

Under Rubrikken „Notitser og Efterretninger“ har han desuden i Ugebladet meddeelt forskjellige Bidrag til Lovfortolkning m. m., merket z.

3 Nordl. Retstidende 1871, S. 169—78: Om Højesteretsadvokat J. P. Knudsen; S. 185—191, 201—206, 585—596; 1872, S. 377—388, 393—408, 556—568 og 798—812; 1873, S. 217—228, 233—243, 265—273, 817—828; 1874, S. 537—553, 729—48 og 745—52; 1875, 673—85, 689—702, 745—54 og 806—819: Om den saakaldte litterære og kunstneriske Ejendomsret. — 3 Aarg. 1881, No. 4—5 er trykt en af B. „til Veiledning ved Diskussionen efter det danske Lovforslag udarbejdet Sligge til Lov ang. Sagførerraad m. m.“ [med Referat af de i Røder af Advokater og Sagførere den 28 Jan. og 10 Febr. 1881 fædfundne Debatter i f. No. og i No. 7—8].

I Forhandl. paa det 1ste nord. Juristmøde (i Kbh. 1872), S. 133—144: Foredrag om den literære og kunstneriske Ejendomsret.

3 Aftenbladet 1868, No. 111 og 112 (og i Morgenbl. f. A. No. 184, 186 og 140 B): Om Oberst Tidemand. Foredrag i det scand. Selskab. 18 Sp. (3fr. Bemærkninger af Dr. D. J. Broch og af L. Kr. Daa i Aftbl. No. 118. Forf. meddelte senere sit Foredrag i Nord. Tidsskrift udg. af G. R. Hamilton, 1868).

Backer, Andreas Cathrinus, Søn af Konsul *Andreas B.* og *Ulrikke Augusta Bugge*, er født i Laurvik 26 Oktober 1830, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1848 og i Decbr. 1855 medicinsk Kandidat med samme Karakter. Fra Sommeren 1856 til Begyndelsen af 1858 praktiserede han i Drammen og derefter til Sommeren 1860 i Sande. 27 August 1860 blev han udnævnt til Distriktslæge i Trysil, 2 Septbr. 1864 til Kompagnikirurg i 2den Brigade og var som saadan stationeret dels paa Horten (1865—68), dels i Kristiania, hvor han fra 1 Septbr. 1870 tillige ansattes som Reservelæge ved Rigshospitalets medicinske Afdeling. 20 April 1872 blev han udnævnt til national Korpslæge og 24 Maj 1873 til Distriktslæge i Skien. Han er tillige Læge ved Bratsbergs Amtssygehus og ved Grevskabsbanen.

* 29 Novbr. 1856 *Ellefine Gustava Backer* (f. i Holmestrand 12 Febr. 1837), D. af Kjøbmand Hans B. og dennes 3die Hustru Anne Cathrine f. Backer.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 14—15 og 480.

I Norsk Mag. f. Lægevid., 3 R., II. 361—77, 677—96; III. 401—22: Beretninger om Rigshospitalets medicinske Afdeling fra September 1870 til Udgangen af 1872; X. 626—29: I Afstand hørbar Hjerreaktion.

Backer, Lars Thallan, Søn af Kjøbmand og Skibsreder *Christen B.* og *Agathe Christensen*, er født i Holmestrand 18 Maj 1812, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1832 og tog i Maj 1838 medicinsk Embedsexamen med Haud. Efter derpaa at have været konstitueret i nogle Maaneder som Eskadronskirurg i det Thronhjemske, var han Kandidat paa Rigshospitalet til Høsten 1839, hvorefter han i Resten af dette Aar og i 1840 fortsatte sine Studier i Heidelberg, Göttingen, Würzburg og Paris. Efter Hjemkomsten var han bosat som privat praktiserende Læge i Holmestrand til 1847, da han flyttede til Kristiania

efterat være bleven udnævnt til Kompagnikirurg i 2den Brigade; som saadan fulgte han 1848 de norske Tropper til Skaane. 1849—52 var han tillige Reservelæge ved Rigshospitalets kirurgiske Afdeling. 10 Novbr. 1855 udnævntes han til Korpsslæge i 2den Brigade og 21 August 1862 til garnisonerende Korpsslæge ved Armeens Hovedstation.

* 26 Marts 1853 *Else Margrethe Bæcker* (f. 3 Juli 1832), D. af Skibskaptejn i Holmestrand Jørgen B. og Elconore Christine Bindrup Sartz.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 15.

I Magazin for Lægevidenskaben, 1ste Række, foruden mindre Uddrag af fremmede Skrifter, I. 133—140: Lykkelig udført Tangoperation med betydelig Svulst i Bækkenet; II. 36—41: Keisersnit foretaget paa en Mand; Exstirpation af Livmoderen; IV. 327—333: Lisfrancs og Louvriers Maskiner til Behandling af Anchyloser. — I 2den Række I. 66—72. Engorgement i Uterus; II. 210—12: Besværlig Fødsel paa Grund af Hydrops diffusos og saccatus hos Fosteret; III. 721—740: Choleraepidemien i Rusland 1847; S. 769—802; IV. 393—407, 737—744; V. 19—35; VI. 370—381: Meddelelser fra Rigshospitalets chirurgiske Afdeling.

3 Ugekrift for Medicin og Pharmacie, foruden nogle mindre Notisser, I. 193—95: Mångeaarig Hovedpine, tilskyndende helbredet ved en Fontanelle; ib. 321—323: Et Tilfælde af *Apoplexia sanguinea*; II. 164—76: Om Svulster i Livmoderen; III. 305—309: Metroorrhagie med Engorgement i Uterus.

Baden, Gustav Ludvig, blev født 29 Februar 1764 i Altona, hvor Faderen, senere Professor *Jacob B.* da var Rektor. Efter i 1784 at have taget juridisk Embedsexamen, beklædte han forskellige juridiske Embeder i Danmark, blev 1793 *Dr. juris* i Kiel, 1818 Birkedommer og Birkeskriver i Hirschholm Distrikt, men blev 1822 suspenderet for Ansvar til offentlige Midler, hvorfor han om Høsten 1822 rømte først til Hamburg, senere med en svensk Skipper til Kristiania, hvorfra han paa den danske Regjerings Forlangende udleveredes i 1823 (jfr. hans «Smaa Afhandlinger», Kbhvn. 1824, Fortalen S. XV—XXX). Efter sin Tilbagekomst til Danmark sad han arresteret i henved to Aar, indtil hans Embede blev ham frataget ved kgl. Res. 23 Marts 1825, hvorefter han privatiserede i Kjøbenhavn til sin Død 25 August 1840.

Jfr. Erslews Forf. Lex. I. 29—36 og Suppl. I. 45—47, samt de der givne Kildehenvisninger, hvortil videre kan søjes: III. Nyhedsbl. 1865, No. 15 af L. Daae; Breve til R^øNyerup, udg. af L. Daae, S. 56 og 66; (norsk) Hist. Tidsskrift (1 R.) I. 410, 411, 414, 447—49 (sidstnævnte Steder blandt J. C. Bergs og E. C. Werlauffs Breve).

Af hans store Forfattervirksomhed, hvorfor Redegjørelse er givet hos Erslew l. c., vedkommer kun nedenstaaende Arbejder Norge, skrevne eller trykte under hans Ophold i Kristiania:

Lægevidenskabens Historie. En Haandbog. Chra. 1823. 8. XXIV. 324 S. (Rec. i Eyr III. 320—331).

I Budstikken IV. (1828) 209—261: Om et mærkeligt Særtryk paa den nordiske Histories Horizont, eller om Dahlmans Kritik over den ældre danske Historie (optrykt i Smaa Afhandl. II. 188 ff.); 281—312, 321—326: Yderligere Bevis for, at Arbejdet i Norge er saa gammel som dette Riges Historie; 329—373: Bidrag til Historien om den sorte Død ogsaa Digerbøden kaldet (med Anm. af J. Chr. Berg); 393—412: En mærkelig norsk Rigsdag under Kong Hakon Hakonsen 1228; 417—460: Bidrag til Sædelighedens Historie i Norge fra Christendommens Indførelse til 1380; 481—503: Forsøg til Berigtigelse i Historien om de skaanke Provindsers Overgang til Sverige 1332, og Øjenafkæelse til Danmark 1360 under den norsk-svenske Konge Magnus Erikson; 657—672: Historisk Undersøgelse om den norske Nationalfarve; 678—681: Om de i Ribbelalderens norske Historie forekommende Ribalder; — V. (1824) 1—24: Talere og Digtere upaalidelige Hjemmelmænd i Historien; 33—67, 81—102: Bemærkninger ved de to første Afdelinger af C. W. Falsens Norges Historie (optrykt i Smaa Afhbl. II. 322 ff.); 281—304: Kong Hakon Hakonsens eller den Gamles Charakteristik. I Raanedsskriftet Iduna 1823, III. 143—152: Søndag; 152—158: Retferdighed og Ret, og 168—200: Sverres Tale om Druffenstab, tilligemed en forudskiftet Charakteristik af denne Konge.

I Samlinger t. N. Folks Sp. og Historie IV. 515—529 er med Indl. og Anm. af J. Chr. Berg optrykt hans: Undersøgelse om Elben af Flags Brug i Norden, efter Aftrykket i Smaa Afhandlinger (I) 361—370.

I Illustreret Nyhedsblad 1865, No. 15 og 16 har Dr. L. Daac ladet trykke i Udbrag syv Breve fra B. til J. Chr. Berg, skrevne 1823—24, medens Baden sad fast i Kjøbenhavn.

Bagge, Halvor Johan, tredje Søn af Postmester paa Fredrikshald *Halvor B.* († 1843) og *Frederikke Kirstine Hjort* († 1832), er født paa Fredrikshald 8 Juli 1828, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1847 og i Decbr. 1858 theologisk Kandidat med samme Karakter. Han blev 1860 ansat som Andenlærer ved Fredrikstads Forstads Borger-skole, i Maj 1861 Førstelærer ved Modums højere Almskole, i Januar 1864 Bestyrer af Lærerskolen i Ekersund, udnævntes 5 Januar 1867 til Stiftskapellan i Kristianssands Stift og 1 Oktbr. 1870 til Sogneprest til Bygland, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 1874. Senere har han levet som Pensjonist i Kristianssand.

* 1862 *Ludolfine Marie Ditlevine Weidemann*, ældste Datter af ndf. nævnte Korpslæge D. C. W. og hans første Hustru Ludolfine Krohn.

Jfr. Storth. Forh. 1875, VI. 71; M. Arnesens Biogr. Esterr. om Elever paa Fr.halds Skole, S. 9 fg.

Baarliv. Digte. Chra. 1865. 8. 2 Bl. 116 S. (Anm. i Morgenbl. f. N. No. 308 af B. Bjørnsen).

Den hemmelige Død under Ravn og Stikkelse af Liv; eller Ørene i Kristus, som skulle bortkastes, — Gæster ved Bryllupet, hvilke forsaavidt ikke have foragtet Indbydelsen, men alligevel skulle kastes ud i det yderste Rørte, — [osv.] Af C. D. Rosenius. Overs. Kr.sand 1878. 8. 31 S.

I Samlet og Nytt, udg. af Oisla Johnson, Bd. II og III er 8 religiøse Digte af ham trykt.

Han var den første Redaktør af Kristianssands-Bladet «Fædrelandsvennen». «Mange originale Artikler angaaende den indre og ydre Politik, kommunale og sociale Spørgsmaal osv. findes fra hans Haand i dette Blad».

Siden Høsten 1876 har han redigeret det af ham grundlagte Indremissions-Blad Sennepskornet. (Kristianssand I No. ugentlig). Han har her skrevet — foruden opbyggelige Fortællinger fra den indre og ydre Missjons Omraade, dels oversatte, dels originale — ledende Artikler ang. Spørgsmaal paa det praktiske Kristenlivs Omraade, opbyggelige Betragtninger, Udlæggelser og Forklaringer til bestemte Texter, religiøse Digte osv

I tidligere Aar er ikke faa Digte af ham trykt, dels anonymt, dels under Merket H. B. eller Rovlah, i Kristianias Dagblade, saaledes i Daa's Norske Tilskuer, 1852, No. 11 (Livsenskinden); i Christianiaposten 1853 No. 1799 (Vaarens Liv) og No. 1822 (I Nødens Tid); i Morgenbladet Januar 1856: Grundrids (en Digt-cyklus, der blev ufuldendt formedelst Forf.s Sygdom). Senere findes, især religiøse, Digte af ham trykt i Fædrelandsvennen og i Sennepskornet.

Bagger, Herman, Søn af Distriktskirurg i Lemvig (Danmark) *Eggert Christian B.* († 14 Januari 1812) og *Claudiane Margrethe Borgen* († 29 Septbr. 1818), blev født i Lemvig 20 Juli 1800. I 1815 blev han sat til Handelen, men forlod denne i 1820, tog i November s. A. dansk-juridisk Embedsexamen med bedste Karakter og fik 1821 Ansættelse som Fuldmægtig hos en Prokurator i Kjøbenhavn. I 1824 tog han Examen artium ved Kjøbenhavns Universitet og kom 1826 som Huslærer op til Norge, ved hvis Universitet han blev immatrikuleret og tog Andenexamen. Fra Januar 1828 til Juli 1829 var han saa konst. Adjunkt ved Drammens Skole, hvorefter han købte Gaarden Folloug i Gjerpen, som han beboede til 1842, da han flyttede til Skien og tog Handelsborgerskab der. Her levede han senere som Journalist til 1874, da han flyttede til Langesund og derfra igjen i 1880 til Porsgrund, hvor han døde 24 Novbr. 1880. Allerede 1835 var han Valgmand fra Gjerpen og ved Distriktsforsamlingen i 1839 valgtes han til 4de Storthingsrepræsentant fra Bratsbergs Amt. Da han var flyttet til Skien, mødte han som denne Bys Repræsentant paa Stortinget i 1848, 1851, 1854, 1862—63, 1864 og 1868—69 (fra 1862 af altid Medlem af Konstitutionskomiteen, i 1848 Medlem af den specielle Adressekomite). I Skien havde han en Mængde kommunale Ombud; bl. a. var han Medlem af Byens Formandskab fra 1844 til Oktbr. 1870, i lang Tid (til Udgangen af 1860) dets Ordfører.

* 1829 *Marthe Elise Winther* († 9 Septbr. 1870).

Portræt med Nekrolog af J. B. H. i Ny ill. Tid. 1880, No. 50; nekrologisk Notits i Morgenbl. 1880, No. 327 A; jfr. Storth. Forh. 1839, I. 16—22; Stortinget 1862—63 (Chra. 1865), S. 41 fg.; «Varden» 11 Aug. 1879; Stamtavle over Familien Borgen i Hundrups «Biogr. Efterr. om philol. Candidater», H. 2, S. 53.

Han grundlagde i 1843 og redigerede fra den Tid indtil 19 Maj 1874 Correspondenten, der udkom (og endnu udkommer) to Gange ugentlig i Skien. I dette Blad skrev han det meste, saa længe han ledede det.

Han redigerede i 1842 en kort Tid Bladet Skiensposten.

I Morgenbladet 1840, No. 285 og 294 Tillæg findes Opfatter af ham i Aul. af Referatet af en Højesteretsdag (med Svar af F. Stang i No. 242 fg.) — I Aarg. 1854, No. 842: Tillæg ang. Sektetiet i Skien.

I Daas Norske Tilskuer 1858, No. 7 a: Til Daas (ang. Skiens-Kanalen).

Bahr, Henrik Eller Støren, Søn af Kjøbmand *Tharald B.* og *Kristine Marie Støren Eiberg.* er født i Stavanger 11 April 1821, blev Student med Laud fra sammes Skole i 1838 og tog theologisk Embedsexamen med Haud 1844. Siden 16 April 1853 har han været Adjunkt ved Stavangers Skole. Han er Direktør ved Stavangers Museum.

* 1856 *Ingeborg Katharina Luth Jæger* (f. 28 Februar 1833), D. af Provst og Sogneprest Ditlev Ephraim J. og Katharina Dorothea Bergfeldt.

Kortfattet Indledning til Dyrerigets Naturhistorie. Til Skolebrug og Selvundervisning. [Med Forord af H. H. Rasch] Chra. (Stavanger) 1851. 8. 2 Bl. 82 S.

Bibelsk Naturhistorie for Skoler og Familier. Med 100 Tegninger (Trænit). Frit oversat [efter Calwer-Foreningens „Bibelske Naturgeschiçhte“]. Chra. (Stavanger) 1853. 8. VIII. 892 S. (Anm. i Forening med fvgb. Skrift, af H. H. Rasch i Norsk Tidsskrift VI 111).

Philip Ashton eller den nye Robinson. En sandfærdig Fortælling. Af Dr. G. H. v. Schubert. Efter Calwer Forlagsforeningens 4de Udgave. Stavanger 1861. 8. XVI. 819 S. m. Trænit. (Anm. i R. Kirketid. 1860, 811).

Stavanger Omegn's Fugle. Stavanger 1866. 8. 126 S. (Udtryk af Skoleprogram fra Stavanger 1866, S. 1—126). — Supplement til „Stavanger Omegn's Fugle“. ib. 1870. 8. 42 S. (Udtryk af Skoleprogrammet for 1870).

Det menneskelige Vegemes Bygning, Liv og Pleie. Overs. efter den tydske Originals 5te Oplag [af H. og Cand. med. Engvald Hansen]. Stavanger 1873. 8. 188 S. — 2den Udgave. Overs. [af H. alene] efter Originalens 9de forb. Oplag. ib. 1876. 8. 198 S.

Sundhedslære for Folket, oversat fra Tydsk. [1ste Udg. Stavanger 187*]. — 2den Udgave. Stavanger 1876. 8. 178 S.

Johan Arndts Sande Kristendom og Paradis Urtegaard. 3die Udgave. Gjennemset og rettet efter Udgaven af 1786. Stavanger 1875. 8. 714 S.

I Meddelelser fra Norsk Jæger- og Fisker-Forening X. (1881), S. 34—75: Vildtstanden ved Stavanger.

I Morgenbladet har han i en Række af Aar hvert Aar under Navn offentliggjort ornithologiske og jagtzoologiske Meddelelser fra Stavanger Omegn. Desuden har han i dette Blad til forskjellige Tider skrevet enkelte mere specielle Artikler, f. Ex. om Jæderharen, om Fredning af alle Fugle i Parrings- og Yngletiden, om den mindre Sangsvane, osv. I Aftenposten findes en efter Opfordring trykt mindre Afhandling af

ham: «En liden Hjælp for Smaafuglene i Nøden». — I Stavanger Amtstidende har han bl. a. skrevet om Sildekongen

Balchen, Albert Henrik Krohn, Søn af res. Kapellan til Domkirken i Bergen Johan Peter B. († 11 Maj 1827) og *Gjertrud Helene Brunchorst* (f. 15 Januar 1801, † 4 Januar 1858), er født 8 Oktbr. 1825 i indre Holmedal, hvor Faderen da var Sogneprest, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1844 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1848. Han var dernæst et halvt Aar Lærer ved forskellige Skoler i Bergen, senere 1 Aar Huslærer, blev fra 1 Januar 1851 Bestyrer af og Førstelærer ved Levangers Borgerskole, i hvilken Stilling han blev staaende til Juli 1855, da han fra August s. A. var bleven Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole. 28 Decbr. 1858 udnævntes han til Sogneprest til Trysild, 5 Juli 1867 til Sogneprest i Sarpsborg og 30 Septbr. 1876 til Sogneprest i Høland. Han var Storthingsrepræsentant fra Sarpsborg i Sessjonerne 1868—69, 1871—73 og 1874—76, paa samtlige Thing Medlem af Kirkekomiteen.

* 14 Juni 1852 *Johanne Caroline Jespersen* (f. 2 Septbr. 1834), D. af nedennævnte res. Kapellan i Drammen Hans J. og Caroline Charlotte Pihl.

Udvalg af kristelige Psalmer, fornemlig til Brug ved Religionsundervisningen. Levanger 1851. 8. 72 S.

Pelagia eller Antiochias Perle. En mærkelig Omvendelsehistorie efter det Lybke. Levanger 1858. 8. 12 S.

Kort Grundrids af den norske Ord- og Sætningslære, til Hjælp ved den mundtlige Undervisning. Levanger 1854. 8. 16 S.

Jesu Bibeelse og Forherligelse, forklaret i Bibellæsninger af W. F. Besser. Oversat af A. B. og E. Corneliusen. Chra. 1857. Første Afdeling, Jesu Bibeelse. 8. 3 Bl. 440 S. Anden Afdeling, Jesu Forherligelse. 8. 2 Bl. 248 S. — 2det Oplag. ib. 1868. 8. I. 3 Bl. 440 S. II. 248 S.

Lucas's Evangelium, forklaret i Bibellæsninger af W. F. Besser. Overs. af A. B. og E. Corneliusen. Chra. 1859. 8. XII. 824 S. — 2det Oplag. ib. 1867. 8. XII. 859 S.

Johannes's Breve, forklarede i Bibellæsninger af W. F. Besser. Overs. af A. B. og E. Corneliusen. Chra. 1864. 8. 2 Bl. 448 S.

Petri Breve, forklarede i Bibellæsninger af W. F. Besser. Overs. af A. B. og E. Corneliusen. Chra. 1866. 8. VIII. 588 S.

Det tvungne borgerlige Egteskab. Af Dr. A. B. Dieckhoff. Fra det Lybke. Sarpsborg 1873. 8. 31 S.

3 Norske Kirketidende findes af ham enkelte Opsatser, saaledes i Aarg. 1860, No. 18: Den lutheriske Frimenighed i Trysil.

3 Morgenbladet 1855, No. 274: Om Nødvendigheden af en norsk Kirketidende.

3 Aftenbladet 1856, No. 128 og 301: Anmeldelse af Christensen og Eckhoffs Samling: „Prædikener af norske Geistlige“; No. 289: Anmeldelse af „Christi Belgiering“ af Paleario, overs. af Falkenberg.

I Nordre Thronhjems Amtstidende blev han adskilligt under sit Ophold paa Levanger, saaledes efter hver Skoleexamen 1851—55 Redaktionsartikler, indeholdende Bemærkninger om Stedets Borgerkole; fremdeles findes af ham i *Narg.* 1852, No. 32 Tillæg: Tale ved Skoleexamens Slutning i Juli s. A.; 1854, No. 38, 84 og 87: Hovedstadsbladene og Folkeoplysningen; No. 92: Om Haandgjæringskoler; 1855, No. 39: Opfordring til Handelsmænd og Haandværkere paa Levanger om at danne et Selvskab (af 17 Maj) til Oplysnings Fremme inden deres egen Midte.

Balle, Emanuel Jens Junge, blev født 28 Maj 1758 i Kristianssand, hvor Faderen da var Toldskriver, men siden forflyttedes til Kjøbenhavn som Konsumtionsskriver paa Slotsholms Vagt. Sønnen, der blev Student fra Kristianssands Skole 1775, var først Auditor ved Rytterregimentet i Horsens, siden i Kastellet i Kjøbenhavn, blev senere forfremmet til Borgermester i Ribe og Justitsraad og udnævntes 18 Maj 1804 til Sorenskriver i Strinden og Selbu. Han døde i Thronhjem 21 Maj 1821.

* 178* *Margrethe Cathrine Weyde* (f. i Kjøbenhavn 1759, † 26 Decbr. 1841).

Jfr. Nyerup og Krafts Lit.-Lex., S. 31; Erslews Forf.-Lex I. 50 og Suppl. I. 56.

Bidrag til Børneopdragelsens Forbedring, indeholdende I: Anviisning til den pædagogiske Opdragelse, forfattet af Joh. Stube, og med Anm. og Tillæg forøget i en Fortale af Jo. Clem. Lode. II: Anviisning til den moralske Opdragelse, af Geo. Joach. Bollitofet. [Udg. anon.] Kbhvn. 1786. 8. (Jfr. *Minerva* 1806, August S. 237).

Balke, Peder, er født af fattige Forældre paa Helgøen 4 Novbr. 1804, men opdroges paa Gaarden Balke, østre Toten. Herfra kom han i 1827 ind til Kristiania, hvor han besøgte Tegneskolen til 1829. Han begav sig derefter paa aarlange Rejser; til 1836 gennemrejste han saaledes Norge og en Del af Sverige og Danmark, 1836—40 rejste han i Tyskland og Frankrige og 1841 besøgte han Rusland. Fra 1844 til 1850 — i 1843 fik han et Stipendium paa 400 Spd. til et toaarigt Ophold i Udlandet — levede han med Familie i Dresden, Paris og London. Efter Hjemkomsten i 1850 har han boet ved Kristiania, sysselsat dels med Landskabsmaleri, dels med Anlægget af den Forstad i Vest for Kristiania, som efter ham har faaet Navnet «Balkeby». Han var Medlem af den ved kgl. Res. 1870 oprettede Hægdehougens Bygnings-Kommune fra dens Oprettelse til dens Ophør ved Hægdehaugens Indlemmelse i Kristiania.

* *Karen Ingvaldsen* (f. i Solør 15 August 1812), D. af Ingvald Olsen og Kari Alfsdatter.

Jfr. «Indre-Departementets Afgjørelse af en Klage over Landskabsmaler Balkes Valg-Agitationer» (af L. Kr. Daa), Chra. 1871.

Han har leveret adskillige Bidrag til Dagspressen, af hvilke kan merkes:

‡ *Oplandsposten* 1850 (eller 51): Opfordring til Stortinget om at bevillige Midler til Stedpræmier for den værnepligtige Ungdom.

‡ *Arbejderforeningernes Blad* 1851, No. 25: Til Odelstinget om Oprettelse af Arbejder-Pensjonsindretninger; No. 26: Til Stortinget ang. Bevillning af Midler til Industriens Fremme.

‡ *Morgenbladet* 1873, No. 8: Om Pensjonsindretninger for Søfolk og Arbejdere; No. 74 A: Om Udbielsen af Kristiania Byterritorium; No. 109: Om Nybyggerstrøgene ved Kristiania. — 1874, No. 17: Nogle Spørgsmaal vedkommende Jernbanetraffiken samt Skibs- og Handelsinteresser i Hovedstaden; No. 76 B: Bør det nye Skulpturmuseum anlægges i Studenterlundene? — 1877, No. 158 og 1879, No. 169 B: Om Vandforsyningen m. m. i de vestre Bydele.

Bang, Albert Theodor Frederik Nicolai Reichwein Huitfeldt, Søn af Kaptejn i 1ste Brigade og Ejer af Gaarden øvre Øjen i nordre Odalen *Markus Gjøe Rosenkrantz B.* (f. i Laurvik 19 April 1790, † i Kristiania 27 April 1840) og *Vilhelmine Conradine Berg* (f. i Odalen 4 Marts 1793, † paa østre Thoten 20 Febr. 1862), er født paa Kongsvinger 4 Februar 1831. Efterat have gennemgaaet Krigsskolen blev han 12 Decbr. 1850 udnævnt til Sekondløjtnant i 2den akershuske Brigade, hvor han 19 Maj 1856 udnævntes til Premierløjtnant og 23 Marts 1867 til Kaptejn. I Aarene 1862—67 var han Kadetofficier og Lærer ved Krigsskolen, 1867—73 arbejdede han paa den geografiske Opmaalings Kontor og i Aarene 1874—77 tjenstgjorde han ved den norske Garde i Stockholm. 13 Juli 1877 blev han udnævnt til Major ved Norske Jægerkorps. Han var Medlem af Kristiania Theaters Direktion 1871—74 og er siden 1880 Medlem af Kristiania Kommunerepræsentantskab. Han er Medlem af den i Januar 1881 sammentraadte norsk-svenske Kommissjon til Revisjon af begge Armeers Tjenestereglementer. Han er R. St. O. O (1881) og R. S. O.

* 14 Novbr. 1855 *Vilhelmine Pauline Antoinette Borkenstein* (f. 8 August 1830), D. af nedennævnte Obersløjtnant i Artilleriet C. F. B.

Jfr. Hundrups Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere S. 61; de Seue Norges geografiske Opmaaling fl. S., særlig S. 287.

Praktisk Veiledning i Landmaaling. Af A. B. og T. Bang. Chra. 1863. 8. 63 S. m. Figurer i Texten.

Praktisk Veiledning i Landmaaling og Nivellering. 2det Oplag [af frgd. Bog]. Af Armeekommandoen autoriseret som Lærebog for Krigsskolens nederste Klasse og for Underofficierskolerne. Chra. 1871. 8. 63 S. — 3die Oplag. ib. 1879.

Kompagniet. Sammendrag af de vigtigste bestemmelser m. m. vedkommende kompagniets forskjellige tjenesteforhold (med 2 karter og endel træsnit). Ved A. B., Th. B., C. de Seue. Kra. 1872. 8. 2 Bl. XVI. 432 S. — 2det til 1ste Juni 1878 rettede Oplag. ib. 1878. 8. 2 Bl. XIX. 464 + 12 S. Karttegn.

‡ *Morgenbladet* 1877, No. 189 A: Den norske Garde i Stockholm.

Bang, Anthon, Søn af den som Overtoldbetjent paa Valderhaug i Maj 1839 afdøde *Marcus Fredrik B.* (f. i Throndhjem 22 Juli 1783) og dennes 1ste Hustru *Cecilia Catharina Weyse*, (f. i Helsingør 1790, † 1810), blev født 9 Decbr. 1809 — ikke 22 Novbr. 1808 — i Kjøbenhavn, hvor Faderen da var juridisk Student. I 1810 kom han med Forældrene til Norge og levede paa sin Farfaders, Generalmajor og Direktør for Røraas Verk Carsten Gerhard Bangs Gaard Færstad paa Byaasen ved Throndhjem, til han i 1826 blev Kadet; blev i Januar 1831 Sekondløjtnant i Throndhjemske Brigade og 23 Novbr. 1835 Premierløjtnant, men maatte paa Grund af Lamhed i Fødderne tage Afsked 14 August 1844. Han boede derpaa til 1845 paa Hedemarken, flyttede saa til Throndhjem, hvor han boede som Journalist til Sommeren 1852, da han flyttede til sin Ejendom Tøndergaard ved Molde, hvorfra han omkring 1860 flyttede til Kristiania. Her boede han til sin Død 31 Juli 1870. Han sad lam i over 30 Aar, men kunde dog gaa lidt ved Hjælp af Krykker. Han blev ved sin Afsked fra Militærtjenesten tilstaaet en Pensjon af 192 Spd. aarlig; denne blev af Stortinget 1865—66, efter Forslag af Veseth, forhøjet til 300 Spd. aarlig «paa Grund af de særegne Omstændigheder ved hans Person og Virksomhed».

* 28 Decbr. 1831 med *Anne Elisabeth Juell* (f. i Vang paa Hedemarken 9 Maj 1811), D. af Kaptejn og Amtskonduktør Hans Lemmich J. paa Gaarden Hubred i Vang og Øllegaard Rosted Schultz. Stortinget i 1871 bevilgede hende, imod vedkommende Komites enstemmige Indstilling, efter Forslag af O. Welde, en aarlig Pensjon af 240 Krøner af Hensyn til hendes afdøde Mands fortjenstlige Virksomhed som Folkeskribent.

Jfr «Familjen Juell», S. 9; Hundrups Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere, S. 19; hans Forklaring i «Den Frimodige» (optrykt i Chr.posten 1851, No. 888) ang. hans Virksomhed mod Arbejderulighederne nordensjelds; Storth. Tid. 1865—66, S. 935—37; Storth. Forh. 1871, VI. 55 fg. og Storth. Tid. s. A. S. 97—99.

Polen, eller Ruslands, Preussens og Østerriges Politik i de sidste segti Aar. En historisk-politisk Afhandling. Overs. fra det Engelske med et Auhang. Thjem. 1834. 8. 119 S. (Anm. i Morgensbl. 1834, No. 185 og 187).

Kortfattet geografisk-historisk Berdensbeskrivelse for Folket. Thjem. 1851. 8. 236 S. m. 2 Kart. (Anm. i Jll. Nyhedsbl. 1851, No. 6—7).

Kortfattet Oversigt over Fædrelandets Historie og Geografi for Folket. Med 1 Kart over Fædrelandet. Thjem. 1854. 8. 190 S. (Anm. af D. Sig i Den norske Folkeskole III. 181 fg.)

Fortællinger for Folket. 1—3 Række. Bergen 1857. 8. 1 R. 140 S. — 2 R. 156 S. 3 R. 108 S. (1 og 2 Række indeholder Forf.s tidligere spredt trykte Fortællinger, 3 R. et tidligere utrykt, større Arbejde: „Stræppepeders Vandringer og Hændelser“. Anm. i Jll. Nyhedsbl. 1857, No. 46; i Morgbl. s. A. No. 324). 1—2 R. Andet Oplag. Bergen 1878. 8. 1. 2 Bl. 136 S. II. 2 Bl. 152 S.

Fortællinger for Folket. Ny Række. Chra. 1864. 8. 8 Bl. 186 S. — Andet Oplag. Bergen 1876. 8. 128 S. (Flere af de i denne saavel som i de tre foran anførte Rækker af hans Fortællinger er bleven aftrykt i Samtidens Blade og delvis ogsaa udgivet i Eftertryks-Udgaver, især i Amerika. I „Fædrel. og Emigranten“ Septbr. 1866 findes saaledes hans Fortælling „Thrannerien“, en novellistisk Fremstilling af Marcus Thranes Arbejdsbetingelser i Norge, trykt som Frakklynings-Føljeton).

Historisk Fremstilling af Krigen i Italien i Sommeren 1859. Chra. 1859. 8. 190 S. (Udkom som Heftekrift under Titel: „Ny Krigs-Dubstille for Menigmand“, 24 No. à 1 Skil.)

Om Bebyggelsen af Nord-Amerika. Bearbejdet efter engelske og amerikanske Forfattere, fornemmelig Bancroft's „History of the United States“. Chra. 1853. 8. 352 S. (Udkom som Art af Maanedsskriftet „Læsning for Folket“, udg. af A. Bang).

Robinson Crusø's Liv og Hændelser. Efter den engelske Original [af Daniel Defoe] (med 45 Træsnit). Chra. 1863. 8. 270 S. (Udkom hestevist under Omflagstitel „Læsning for Folket“).

Joséph Garibaldi. En Selvbioграфи, udgivet af Alex. Dumas. Udg. paa Korsk af A. Bang. Chra. 1861. 8. 336 S.

Reise-Dagbog af Joh. Aug. Niertsching. Overført fra Tydsk og ledsaget med en Indledning. Med et Kaart. (1ste Tillægshefte til „Follevennen“, 9 Aargang, 1860). Chra. 1860. 8. XVI. 205 S.

Stilbringer af Livet i Australien. Efter det Engelske af A. B. Med 12 Træsnit. Chra. 1863. 8. 348 S. (Udkom som Art af „Læsning for Folket“).

El rype-Bers Hændelser. (Andet Oplag). Bergen 1869. 8. 32 S. — Trede Oplag. ib. 1876. 8. 112 S. (Sfr. ovfr. under „Fortællinger for Folket“, 1—3 N.)

Han udfoldede i Aarenes Løb en meget omfattende Virksomhed i den periodiske Presse, dels som Udgiver af særskilte Blade og Tidsskrifter, dels som Bidragsydende til sin Samtids Presse. Følgende giver en Oversigt over hans Virksomhed som Blad-udgiver:

Biltingen. Et Maanedsskrift af blandet Indhold. Bd. 1—4. Thjem. 1833—34. 8. I. 332 S. II. 316 S. III. 308 S. IV. 308 S.

Menigmands Ven. Et Blad til Oplysningens Fremme. 1—7 Aargang. Thjem. April 1846—1853. 8. — Ny Række, 8de Aarg. Chra. 1867. 8. 188 S. (Udkom med 1 No. o: Art maanedlig. Sfr. Korsk Tidsskr. I. 418; Morgenbl. 1849, No. 178; Chr-posten (1856) No. 350).

Fra 1 Jan. til 31 Decbr. 1847 redigerede han Bladet Nordlyset (Thjem. Fol.) og da det ophørte, grundlagde han 1848 Bladet Den Frimodige (Thjem. Fol.), hvilket sidste han redigerede til Sommeren 1852. (Sfr. Artiklen „Om den Frimodige“ i Chr-posten (1851), No. 1079, 1087, 1088).

Krigsbudstille for Menigmand. Molde 1856. 8. (Udkom med 1 No. (Art) maanedlig).

Læsning for Menigmand. Molde 1857. 8. (1 No. o: Art maanedlig). Læsning for Folket. Et Maanedsskrift. Chra. 1862—63. 8. (Under denne Omflagstitel udkom maanedlig et Hefte paa 4 Art, indeholdende enkelte Art af

de ovennævnte Arbejders: 1) Bebyggelsen af Nord-Amerika; 2) Defoe's Robinson Crusoe; 3) Frank Leyton eller Buxlibet i Amerika).

Lördags-Aftenblad for Arbeidsklassen. 1—7 Hærg. Chra. 1860—66. 4. og Fol. (52 Nummer: Halvårlig aarlig).

Børnens Blad. 1—5 Hærg. Chra. 1861—66. 4. (1 No. : Halvårlig ugentlig. Bang fratraadte Redaktionen 1 Juli 1865, fra hvilken Tid han udgav Bien, et Ugeblad for Børnehjemmet og Skolen).

Han skal ogsaa have redigeret eller deltaget i Redaktionen af Den nordnordfjeldske Journal, hvoraf to Hefter i 8vo udkom i Thronhjem 1832. I Thj. Afd. Efterr. 1834 skrev han: Udkast til Plan for en Skole for vordende Haandværkere (optrykt i Mgbl. s. A. No. 214). Af Skilling-Magazin var han Medarbejder en Tid fra Nytaar 1860 af. Han stod som ansvarlig Udgiver af Dagbladet fra Bladets Begyndelse 2 Januar 1869 til 20 Februar s. A., da Bladets Redaktion og Udgivelse overtoges af H. E. Berner alene (se denne ndfr.). I dette Blad skrev Bang kun Fortællingen «Fabrikpigens», der tryktes som Føljeton i No. 16—20. Han leverede enkelte Bidrag til «Verdens Gang» i dette Blads 1ste Aargang. «Forøvrigt har han mere og mindre hyppigt i forskellige Blade deltaget i Behandlingen af Dagens Spørgsmaal».

Bang, Anton Christian, Søn af Gaardbruger *Ivar Christian Andersen B.* († 1847) og *Mariane Hansdatter Klæbo*, er født paa Gaarden Sigerstad, Dønnes Annex i Næsne, 18 Septbr. 1840. Fra 1858 var han Elev ved Tromsø Seminarium, hvorfra han blev dimitteret med Karakteren Meget duelig i Juli 1860. Han begyndte derefter at studere, samtidig med at han var Lærer først et Par Aar ved Siewers's Pigeskole, saa et Aar ved Nissens Skole, senere et Aar ved Tugthusets Søndags-skole i Kristiania. Privat dimitteret, tog han saa Examen artium med Laud i 1862 og blev i Maj 1867 theologisk Kandidat med samme Karakter. Fra 1868—72 var han derefter personel Kapellan hos Provst S. B. Bugge i Gran paa Hadeland, blev 17 Juni 1872 udnævnt til Kateket paa Tromsø og har siden 19 Aug. 1874 været konstitueret som Prest ved Gaustad Sindssygeasyl. Derhos har han siden 1 Januar 1880 tillige været Lærer i Kateketik ved det praktisk-theologiske Seminarium. Sommeren 1872 foretog han med offentligt Stipendium en Rejse over største Delen af Norge for at samle Materialier til sit Skrift om H. N. Hauge (se ndfr.) 1877—78 foretog han, ligeledes med offentligt Stipendium, en videnskabelig Rejse til Tyskland og Italien for at fortsætte sine kirkehistoriske Studier, i hvilket Øjemed han ligeledes med offentligt Stipendium besøgte Paris og München i Forsommeren 1881. Efter offentlig Disputats blev han 1878 kreeret til *Dr. theol.* ved Kristiania Universitet. Han er Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania siden 1878.

* 1868 *Laura Helene Marie Kaasen* (f. 10 April 1838), D. af Lensmand i Ejdsvold Ole K. († 1853) og Anne Dorothea Bay († 1873).

Jfr. Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I, 980.

Ja eller Nei! To Prædikener. Bergen 1869. 8. 82 S.

Hans Nielsen Hauge og hans Samtid. En Monografi. Chra. 1874. 8. 8 Bl. 552 S. — Andet Oplag. ib. 1875. (Anm. i Luth. Kirketid. 1875, No. 25 af Fr. Schjærn; i Febrel. 1875, No 22—25 af Th. Røvenæs; i Ny ill. Tid. 1874, No. 51 [af D. S. Rildal]; i L. R. Daas Tids-Tavler IV, S. 87 fg.; i Kalkars Theol. Tidsskrift 1877, af Provst Hansen; i Theologisk Tidsskrift (Upsala), 1876, S. 145. — Flere Uddrag af Skriftet blev meddelt i Bladet „Norge“ for 21 Juli 1877 og fg. No.; paa Svanck i Korsblomman 1877, hvorfra Uddraget blev oversat i Wahls „Kristelig Samler“; og i tykt Bearbejdelse ved Pastor Michelsen i Læbed i Schäfers „B:itskrift f. Diatonic“ 1880. Se ogsaa Theol. Tidsskrift (Upsala), 1878 Pag. 410 fg.)

Tiden og Sandheden. Af en Anonymus. Kra. 1874. 8. 43 S. (Anm. i Daas Tids-Tavler IV. S. 88 fg.; i Morgenbl. 1874, 24 Decbr. og 1877, No. 142 A af L. T.)

H. N. Hauges Testamente til sine Venner. Ny revideret Udgave efter Forf.s egenhændige Manuskript. Chra. 1875. 8. 14 S.

Smaastrykker af H. N. Hauges Skrifter. Udg. til Fordel for Debehjuset „H. N. Hauges Minde“. Kra. 1875. 8. 48 S.

Om Kristi Opstandelses historiske Virkelighed. Kra. 1876. 8. 168 S. — Andet Oplag. ib. 1878. st. 8. 2 Bl. 138 S. (Afhandling for den theologiske Doktorgrad. Anm. af J. Belsheim i Luth. Kirketid. 1876, II. S. 333 fg.; Dagbl. 1878, No. 76; Väktaren 1876, No. 31; Morgenbl. [Kbh.] 1876, No. 168; af D. C. Fick i Kalkars Theol. Tidsskrift 1877; af Prof. Råbergh i Finsk Tidsskrift, 1876, S. 4; i Theol. Tidskr. [Upsala] 1877, S. 144 fg.)

Den tyske Socialisme. (Særtryk af en Afhandling i Luth. Ugeskrift). Kbhvn. 1878. 8. 61 S. (Blev i sin Helhed aftrykt fra Luth. Ugeskrift i Morgenbl. og Fædrelandet [Kbhv.] Det særskilt udgivne Skrift blev anmeldt i Dagbl. 1878, No. 183, hvorpaa Forf. svarede i Mgbl. 23 Juli s. A., med Tilsvar i Dagbl. No. 204; jfr. fremdeles Anm. i Aftenposten 23 Oktbr. 1878 [af J. Belsheim] og i Ill. Tid. [Kbh.] 21 Juli 1878).

Kirken og Romerstaten indtil Constantin den Store. Chra. 1879. 8. 4 Bl. 264 S. (Anm. i Luthersk Ugeskrift 1880, af K. Krogh Tonning; Luth Kirketid. 1880, af J. G. Blom; Morgenbl. 2 Marts 1880 af M. J. Farden; i Aftenbladet 1879, No. 143 B. af Th. Odland; Nær og Fjern 1880, No. 402; i Beckmanns Theol. Tidsskrift 1880, S. 159 fg.; i The Academy 8 Maj 1880 af G. Stephens).

Völuspaa og de Sibyllinske Orakler. Kra. 1879. 8. 23 S. (Særtryk No. 9 af Chra. Vidsk. Selsk. Forh. Paa Tydsk: Völuspá und die Sibyllinischen Orakel von Dr. theol. A. C. B. Aus d. Dän. übersetzt und erweitert von Jos. Cal. Poestion. Wien 1880. 43 S. Anm. af K. Maurer i Sitzungsberichte d. Münch. Akad. d. Wissensch. 6 Decbr. 1879 og i Literaturblatt 1880, S. 205 fg.; af A. Edzardi i Lit. Centralblatt 1880, Sp. 49; af Dr. H. Gering i Zeitschr. f. d. Philologie XI, 496; i Berliner Jahresbericht, 2 Jahrg. S. 226 fg.; The Academy 29 Novbr. 1879 af Henry Sweet; jfr. ogsaa Augsb. Allg. Zeit. 1879, No. 358; Das Ausland 1880, No. 3; og Revue critique Febr. 1880. Til den Literatur, som A. Chr. Bangs og Sofus Bugges samtidige, men af hinanden uafhængige, Opdagelser paa den nordiske Mythologis Omraade har fremkaldt, hører endvidere, fruden Artikler i «Oplandenes Avis» 1880 af Indsendere og af Redaktionen, følgende Strid-skrifter, hvorom nærmere Henvisninger forøvrigt findes under Artiklen Sofus Bugge ndfr.: t) V. Rydbergs Artikler i (Letter-

stedtake) Nord. Tidsskrift 1881 med Svar af Sofus Bugge steds; 2) Artikel-Serien «Revolutionære Studier over Nordens Gudelære» [af Johs. C. R. Steenstrup?] i [dansk] Dagbladet 1ste Halvår 1881; 3) «En kirkelig Allegori og en nordisk Mythe» af K. G. Brøndsted i (norsk) Hist. Tidsskrift 2 R. III. 21—43; 4) Artikelrækken «Guder og Gloser» i Ill. Tid. (Kbh.) 1881, No. 1145 fg.; samt 5) «Die Götterdämmerung und die Goldtafeln des Idafelds» af [Kjøbmand] G. Aug. B. Schierenfeld, Detmold 1881. — Indholdet af Bangs Skrift om Völuspá er ogsaa refereret i Maurice Vernes's «Revue de l'histoire de la religion», Paris 1881).

Einige Bemærkungen über den Ausdruck «*instinctu divinitatis*» der Inschrift des Constantinsbogens. Chra. 1879. 8. 8 S. (Særtryk No. 16 af Chra. Vid. Selsk. Forh. 1878) Jfr. ndfr. ang. hans Bidrag til Theol. Tidsskrift.

I Chra. Vid. Selsk. Forh. 1878—79 de tvende ovfr. nævnte Afhandlinger om Völuspá og om Indskriften paa Konstantinsbuen.

I Historisk Tidsskrift, 2 R., III, S. 222—33: Om Midgardsormens Prototyper.

I Theologisk Tidsskrift, Ny R. Bd. II. (1872), S. 223—250: Indledende Oversigt over enkelte Sider af H. N. Hauges Virksomhed [Brudstykke af den ovenfor nævnte Monografi]. — IV. 299—359: Prædikenen i den norske Kirke under Katholicismen. — VI. 220—241: Om den juridiske Basis for Kristenfølgelserne i det romenske Rige før Decius. (Prøveforelæsning for Doktorgraden); 242—267: Om Brevet til Diognet, dets Forfatter og Affattelsestid. (Prøveforelæsning for Doktorgraden); 409—419: Et Par Bemærkninger over Udtrykket i Inscriptionen paa Konstantinsbuen: «*instinctu divinitatis*». — I s. Bd. S. 477 fg. har han meddelt, efter Grans Prestegjælds Kopibog, et Hyrbrev af Biskop Bech (se denne).

I Kirkelig Kalender for 1875, red. af Th. C. Bernhoft, S. 81—98: H. N. Hauges Kjøbmandskab i Bergen. [Et Kapitel af Forf.s dengang netop udgivne Verk, der er nævnt ovfr.] — 1877, S. 109—119: Brødrene Siverud. Skitse fra Hernnathismens Tid i Norge. — 1878, S. 58—72: «Dørebrevet», et Bidrag til J. N. Brans Biographie.

3 Bibnehbud fra den norske Kirke, udg. af E. J. Edhoff [2den Saml.] (Kra. 1881), S. 446—452: And og Kjøb, Prædiken paa 14de Sønd. e. Tr.

3 Lutharbt's Kirchenzeitung 1877: S. R. Hauge, der Bauerprædiger. (Oversat paa Hollandst).

3 Luthersk Kirketidende N. N. II. (1870), S. 273—282: Kritik af Hamars Stiftsdirektions Cirkulære i Anledning af Pontoppidans Forklaring. — VII. (1872) S. 257—265: Menighedsraad i Sachsen. — X. (1874), S. 225 fg., 245 fg. og 250 fg.: Religiøse Forholde i Tromsø Stift og By (7 Artiller). — 3 R. III. (1876), S. 97—104: „Ullas-Folket“, et Billede af Norges nyeste Kirkehistorie.

3 Luthersk Ugeskrift 1877, II, S. 85 fg., 197 fg., 379 fg., 411 fg., 429 fg.: Den tydske Socialisme (Om det særskilte Aftryk heraf se ovf.) — 1879, I. S. 1 fg., 19 fg., 85 fg., 51 fg.: Et Blik paa de kristne Menigheder i den apostoliske Tid; S. 117 fg. og 185 fg.: Om Besættelsen af de kirkelige Embeder i Oldkirken. — Desuden har han i dette Ugeskrift leveret en hel Del literære Anmeldelser, som oftest under Merket A. Chr. B.

3 Amustoletidende, udg. af J. B. Kvam, 1868, No. 17: Anmeldelse af N. Nelsens „Hindringer og Betingelser [etc.]“.

3 For Fattig og Rig 1872: Prædiken paa Kristi Himmelfartsdag; 1873: „Gaafe Debsmøder“. Jfr. „Hjemmet“ 1881, No. 2.

I Svein Urædd 1870, No. 85: Digtale over Digteren A. D. Binje. [Uden Forf.s Bibeude blev Talen af Bladets Redaktion overført paa Sandsmaal og denne Omfribning blev atter tilbageoverført i „Dr. Tid.“ hvorfra den saa gik over i en Flerhed af Sænets Blade; jfr. Forf.s „Fornøden Oplysning“ i „Svein Urædd“, No. 87].

I Evangelist Sutherst Kirketidende, udg. af den norske Synode i Decorah, U. S. A., har han leveret Korrespondancer fra Norge hvert Kvartal i Aarene 1880 og 1881.

Han har leveret adskillige Indlæg i Dagens kirkelige og politiske Spørgsmaal samt literære Anmeldelser i Fædrelandet, Morgenbladet og Tromsøposten.

Han har meddelt Bidrag til L. Daac's Norske Bygdesagn II, 117 fg. og 132, samt til Rektor Eriksens Biografi af Petter Dass i hans Udgave af dennes Skrifter I, XXXVI fg.

Han har skrevet Forord til «Haandværker-Liv paa Christi Tid», af Dr. Fr. Delitzsch. (Kra. 1880).

Under Pressen er Julian den Frafaldne, en Fortsættelse af ovennævnte Skrift «Kirken og Romerstaten».

Bang, Cathrinus Dorotheus Olivius, Søn af daværende Prokurator og Højesteretsadvokat *Andreas B.* (f. paa Strømsø 19 Septbr. 1788, † som Assessor i Thronhjems Stiftsoverret 15 Decbr. 1829, efterat han var udnævnt til dette Embede 19 Marts s. A.) og *Cathrine Dorothea Schouboe* (f. i Kjøbenhavn 28 Marts 1795, † paa Strømsø 5 Okt. 1822), er født paa Strømsø 10 Juni 1822, blev Student fra Skiens Skole med Haud 1841 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1852. Fra 1857 til 1862 var han Lærer ved Nissens Latin- og Realskole. Efter Konkurrance med H. Lassen, L. Dietrichson og B. Roggen (samt Andreas Boeck, hvorom se ham ndfr.) blev han, overensstemmende med Censurkomiteens Indstilling angaaende Besvarelserne af den udsatte Opgave: «Udsigt over den didaktiske Poesis Frembringelser i de nordiske Literaturer», af Kollegiet ansat som Universitetsstipendiat i nordisk Literatur fra 1 Januar 1858. (Censurkomiteens Indstilling er trykt i Aftenbl. 1859, No. 7). I dette Fag blev han ved kgl. Res. 16 Februar 1867 konstitueret som Professor indtil Udgangen af 1ste Semester 1868, hvilken Konstitution blev forlænget til Udgangen af September 1868, ved kgl. Res. 20 Juli s. A. Den 6 Februar 1869 udnævntes han derefter til virkelig Professor.

Jfr. Hundrups Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere, S. 7; Nordlyset, Januar 1847; N. Folkebl. 1868, No. 38 og 40 (af B. Bjørnson); Morgenbl. 1867, No. 46; 1868, No. 233, 264 og 268 A, i hvilket sidste No. er trykt Kirkedepartementets (ikke andensteds trykte) Indstillinger ang. Besættelsen af Professorposten i nordisk Literatur.

Bærebog i Kirkehistorien. Af Dr. Heinrich Schmid. Overført fra Tysk. Tjra. [1851—]1868. 8. 385 S. (Ann. af R. J. Monrad i Norsk Tidsskrift 1858, S. 292—99). — 2det Oplag ib. [1872—]1876. 8. 385 S.

I *Theologisk Tidsskrift* VI. 293—365; VII. 89—183, 145—192; 400—464 og 491—578: Den tybste evangeliske Kirkebog.

I *Morgenbladet* 1856, No. 10 og 13: Dr. Kierlegaards Kamp mod den officielle Christendom (efter *Svensk Kyrkotidning*); No. 85, 86 og 88: Tidens Snobber og Snobbernes Tid. 19 S. — Han antages isvrigt at være Forfatter af forskjellige Artikler i dette Blad, saaledes bl. a. af: i *Marg.* 1854, No. 179 Till.: Universitetets og Professor Konrads gode Genius (med Svar fra N. i No. 213 Till. og 234 og Tilsv. fra N. i No. 224 og 225); No. 272 og 273: Salomon de Caus fra et religiøst-æsthetisk Standpunkt. — 185* No. Anmeldelse af Geriachs Bibelfortolning. — 1855, No. 63: Om den indre Mission (mod D. T. Krohg i No. 45; jfr. No. 72 og 85); No. 73 og 74: Om G. B. Lyngs Anmeldelse af „Salomon de Caus“ i *Norsk Tidsskrift*; o. fl.

I *Danske Samlinger* (Kbhavn, 8) V. 363—368 er (anonymt) trykt en af ham skreven biografisk Skildring af Rektor K. R. Ørn.

I Februar og Marts 1870 holdt han i Bergen en Række Forelæsninger over Nationalsølelsen i den svenske Literatur, hvilke Foredrag i Udtag blev refereret i de lokale Blade.

Bang, Karen Dorothea, var i mange Aar Husjomfru og i sine sidste Aar Forstanderske i Årendals Hospital, hvor hun døde 1839.

Fuldstændig norsk Røgebog til Brug saavel i større som mindre Huusholdninger. Årendal 1835. 8. VI. 110 S. — 2det Oplag. Åhra. 1845. 8. 116 S.

Bang, Laurits Christian Steen, Søn af Foged i Ringerike og Hallingdal *Joachim Schweder B.* (Afsked paa Grund af Kasseangel 1796, † blind 2 Septbr. 1826) og *Barbara Marie Geelmuyden* († 19 Aug. 1826), blev født i Norderhovs Prestegæld 1794 (døbt 28 Septbr.) Han blev 1812 Sekondløjtnant i Infanteriet; men gik af med Vartpenge i 1818, hvorefter han i to Aar brugte en Gaard i Vinger; 1820 blev han ansat som Kopist i Statssekretariatet og var fra 1825 tillige Assistent ved Bankens Bogholderkontor i Kristiania. Her begik han Bedrageri og blev ved Højesteretsdom af 1829 idømt 13 Aars Fæstningsstraf, som han udholdt paa Fredrikssten. Senere boede han først paa Fredrikshald og siden i Kristianssand, hvor han holdt Skole og hvor han døde 5 December 1862.

* med efterfølgende *Maren Elisabet Paulsen*.

Jfr. Hundrups Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere, S. 58—59; Dept.-Tid. 1829, No. 35.

Rifferbog. En Regnebog for Renigmand. Udgivet af en Ungdomslærer. Åhra. 1843. 8. 110 S. — 2det forbedrede og forøgede Oplag. ib. 1849. 8. 120 S. — 3die forb. Oplag. ib. 1856. 8. 2 Bl. 120 S.

Bang, Maren Ellsabet, Søster af nedennævnte Ritmester Bastian Paulsen og Datter af Proprietær *Hans Arant Paulsen* og Hustru *Sara Elisabet Bevgstrøm*, blev født i Vingers Sogn 1797 (døbt 12 Juli) og gift i 1817 med næstforegaaende. Hun lever endnu.

Jfr. Hundrups Stamtavle, S. 59; A. E. Friksen: Kongshaug-Ætten, S. 26.

Huusholdnings-Bog, indrettet efter den almindelige Brug i Norske Huusholdninger. Udg. ved en Forening af Hustruene. Chra. 1831. 8. XIII. 136 S. — 2det Dpl. ib. 1834. — 3die Dpl. ib. 1838. — 4de Udgave. ib. 1845. 8. VIII. 152 S. — 7de meget forøgede Dplag. Chra. 1864. 8. 180. XXVIII S.

Huusholdningsbog, indeholdende Land- og Byhuusholdning, Brygning, Vagning, Sultning m. m., indrettet for norske Huusholdninger. Fr. Hald 1842. 8. XIV. 257 S.

Huusholdningsbog for Almuen, indeholdende Anviisning til paa bedste og billigste Maade at tillave de paa Landet brugelige Retter, tilligemed Underretning om Brygning, Vagning m. m., som er gavnligt at vide for den norske Bonde. Efter Opfordring udarbejdet. Chra. 1843. 8. 54 S.

Slagtebog, eller Anviisning til at behandle det Slagtede, nedlægge Kjød og Flek, tillave alle slags Pølser, Sultner m. m. Chra. 1843. 8. VI. 62 S.

Nyttige Huusraad. Chra. 1844. 12. 29 S.

Køllepigens, eller Anviisning til fin og simpel Madlavning for norske Huusholdninger, tilligemed Underretning om den bedste Maade at nedlægge Kjød og Fisk m. m. Chra. 1844. 8. 86 S.

Ryg og fuldstændig Landhuusholdningsbog, indeholdende 650 Opkrifter om Røgning, Vagning, Brygning, Slagtning, Tillavning af Ost og Smør, osv. Chra. 1844. 8. XV. 232 S.

Almindelig Sultebog, tillige indeholdende Anviisning om Tilberedelsen af alle Slags Frugtvine, Biqueurer m. v., Frugters Opbevarelse osv. Chra. 1844. 12. VIII. 58 S.

Bagebog eller Anviisning til at bage Kager og Bageværk, samt Bubbinger. Chra. 1847. 8. VIII. 111 S.

Praktisk Farve-Bog for Almuen. Chra. 1848. 8. 23 S. — (Nyt Dplag). ib. 1855. 8. 23 S.

Raad og Beilebning for Landmanden med Hensyn til Huusdyrenes Regt, Melkens Behandling, Tillavning af Smør og Ost m. m., samt prøvede og nyttige Huusraad. Chra. 1862. 8. VIII. 104 S.

Bang, Thomas Cathinco, Fætter af Professor C. D. O. B. og Søn af Grosserer, senere Mægler *Thomas B.* (f. 10 Juli 1790, † 12 Maj 1860, Storthingsmand 1827—28) og *Magdalene Cathrine Neumann*, (f. 22 Novbr. 1799), er født i Drammen 25 Januar 1827, blev Student med Laud fra Drammens Skole i 1843 og juridisk Kandidat med Laud i Januar 1849. Fra 1849 til Begyndelsen af 1852 var han derpaa Sekretær i en kgl. Kommissjon ang. Misligheder, begaaet med Grubesølvet paa Kongsberg, i Maj 1852 blev han ansat som Kopist og i Januar 1858

konst. som Fuldmægtig i Indredepartementet, hvor han 1 Septbr. 1858 udnævntes til Bureauchef i Brandforsikringskontoret og 14 Decbr. 1867 til Expeditionschef for den almindelige Brandforsikringsindretning. Siden 1 Januar 1872 har han været Borgermester i Drammen. I 1868—69 var han Medlem af en kgl. Kommissjon ang. Omregulering af Embedsmændenes Lønninger. Han har været valgt til Repræsentant fra Drammen paa Storthingene 1877—79 og 1880—1882 og i begge Valgperioder været Medlem af Protokolkomiteen. R. St. O. O. 1879.

* 18 Novbr. 1858 *Lydia Christiane Middelfart* (f. 18 Novbr. 1836), D. af Prokurator, senere Sørenskriver P. A. M. og Wilhelmine Johanne Unger, og Søster af nedennævnte Brødre J. U. og P. A. M.

Jfr. F. E. Hundrup: Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere, S. 8; Stamtavler over Familien Breder, S. 101.

Han har Andel i Betænkning angaaende Vandværkerne og Brandvæsenet i forskjellige norske Byer. Afgiven under 17 Novbr. 1870 af T. C. B., J. B. Klingenberg og C. Dahl. Chra. 1871. 4. 62 S.

Han har ellers kun lejlighedsvis skrevet i Dagbladene, bl. a. i Morgenbladet 1870: Mod en paatænt Oprettelse af særskilt Brandforsikring for Huse i Kristiania.

Bang, Thorkil Bergh, yngste Broder af ovennævnte Major Albert B., er født paa Fredrikshald 17 April 1834, blev 1853 udexamineret fra Krigsskolen og udnævntes 11 December s. A. til Sekondløjtnant i 2den akershuske Infanteribrigade. Han underkastede sig 1858 Examen ved den militære Højskole og 1867 Generalstabsexamen. 4 Januar 1860 blev han udnævnt til Premierløjtnant og 9 Marts 1866 til Kaptejn. I Aarene 1855, 1861 og 1863—66 var han ansat i den geografiske Opmaalings Tjeneste, gjorde derefter i flere Aar Tjeneste som Kaptejn i Generalstabens, idet han fra 1867 var ansat som 1ste Topograffofficier og 1873—75 Chef for den trigonometriske og militær-topografiske Sektion ved Opmaalingen. Fra 1859 til 1868 var han Lærer i Militærtopografi ved Krigsskolen og siden 1867 har han været Lærer i samme Fag ved den militære Højskole. Han er nu Chef for 1ste Linjekompagni af Thelemarkens Bataljon, hvorhos han er Medbestyrer af det (af ham og Kapt. O. Hjort oprettede) private Opmaalingskontor i Kristiania. Han var Medlem af Kristiania Theaters Direktion 1876—78. Han er R. S. O. (1873) og af den russ. St. St. O. 2 Kl. m. Krone (1871).

* 15 Novbr. 1857 *Anne Marie Sophie Schøyen* (f. i Næs paa Romerike 2 Juli 1836), D. af Proprietær Peder S. og Thorborg Dorothea Grtner fra Kongens Mølle i Kristiania.

Jfr. C. M. de Seue: Norges geografiske Opmaaling II. St., navnlig S. 286.

Betledning ved Udførelsen af Terrainretningsinger. Udarbejdet til Brug for Reserveofficiersaspiranter. (Af Hans Broch og T. S.) Chra. 1864. 8. 8 Bl. 47 S. m. 7 kontraktuelle Tavler samt 1 farvetrykt Profil i 4to.

Landmålerliv i Finmarken. (Med et farvetrykt Kart). Kra. 1873. S. 2 Bl. 214 S. (Tidligere for største Delen trykt anonymt i Morgenbladet med Titlen: «Skitser fra Opmaalingsrejser i Finmarken». Jfr. nogle kritiske Bemærkninger af C. B. Roosen i Daa's Tids-Tavler 1874, S. 227—31).

Forelæsninger over Militærtopografi og Geodæsi for den militære Højskole. Kra. (Kontratryk. Er nu under Udgivelse i Trykken).

§ Morgenbladet har han anonymt skrevet en Del Skitser i Brevform fra Landets nordlige og sydlige Egne.

Til Chr. Tønsbergs illustrerede Rejschaandbog »Norge» har han leveret Bidrag. Om de af ham i Forening med hans Broder Albert Bang udgivne Skrifter se ovf. under Artiklen A. T. F. N. R. H. Bang.

Barfod, Povel Frederik, dansk Forfatter, Publicist og Rigsdagsmand, f. i Lyngby ved Grenaa 7 April 1811, om hvem forøvrigt henvises til de udførlige Oplysninger i Erslews Forf.-Lex. I. 74—75 og Suppl. I. 71—78, har i Norge ladet trykke:

§ Den Constitutionelle 1844: No. 61, 75, 84, 86, 96, 99, 130, 140, 141, 188: Correspondente fra Danmark (samtlige Artikler merket Dea; jfr. S. S. Daas Forføar i No. 108 og Barfods: Til Ludv. S. Daa i No. 127 samt Runch-Røbers Forføar for Dirdind-Holmsfeld i No. 188); i No. 184: Opfordring til Nordens Digttere.

§ Christiania-Posten No. 694: Brev til Redaktionen (jfr. Fjelve-Post 1850, No. 180). Sigeeles i samme Blad 1856 No. 2833: Nogle Bemærkninger fra dansk Synspunkt i Anl. af en Artikel (i No. 2817) om Valgreformer.

Barkmann, W., Farver i Thronhjøm.

Ryeste og paalibeligste Farvebog. Udgivet efter flere Aars Prøvelse og Erfaring. Thjem. (1855). 8. 12 S. — Andet Oplag. Bergen 1860. 8. 16 S.

Barlien, Hans, blev født i Overhalden (Namdalen) omkring 1770. Fra 1803 boede han en Del Aar i Thronhjøm, hvor han købte en liden Gaard for at overtage Driften af et Pottemager-Verksted og derhos sydelede med Forfærdigelse af forskellige Slags mekaniske Arbejder, f. Ex. Ure. For sin Kunstfærdighed blev han 28 Juni 1809 udnævnt til Dannebrogsmænd. Senere var han Ejer af Gaarden Overgaard i Namdalen, hvor han anlagde et Bogtrykkeri. Han mødte som Repræsentant fra nordre Thronhjøms Amt paa Stortinget 1815—16, hvor han var Medlem af 6te Komite (for Fiskerier, Land-, Skov- og Bergvæsen), og en Tid Medlem af Odelstinget, «hvor han havde og kunde fremdeles faaet megen Indflydelse» (Pavels), men senere, efter Hounts Død i Juli 1815, af Lagthinget. Som Lagthingsmand var han Medlem af Rigsretten mod Haxthausen. Sommeren 1837 udvandrede han til Nordamerika, hvor han døde 31 Oktbr. 1842.

Jfr. B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 18—19; Weinwicks Kunstner-Lexicon, S. 15; Sevel Blochs Thronhjømiske Blandinger, I. 92—94; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.); E. Sundts Beretning om Fantefolket, 2 Udg., S. 143—44.

Anmærkninger betræffende Pengevæsenet. En Nationaltag. Chra. 1815. 8. 16 S. [Titelen i *M. Riisens* Bogfortegnelse er urigtig].

Bemærkninger til Norges Grundlov. Overgaard 1830. 8. 128 S.

Bemærkninger til det nye Lovudkast [om Forbrydelser] dat. 31 Oct. 1831. Thjem. 1833. 8. 31 S. (jfr. *Thronderen* 23 Febr. 1833).

Han udgav Bladet: „*Relleveien*“ No. 1—4. Overgaard 1830. 8. 16 S. Planen til dette periodiske Skrift var alt lagt og Navnet fundet i 1816; se *Pavels* 1. c. S. 573].

I *Nationalbladet* 7de Hefte 232—238: Om Norges Grundlov, Repræsentation og Valgene. [Gav Anledning til flere Bemærkninger og ironiske Artikler i *S. Bl.*, saasom i 8de S. 49—62, 118—122].

I *Thronhjemms* lille Tilskuer, 1817 No. 1: Politiske Betragtninger, der gav Anledning til Bemærkninger af *D. S. M. Morgenstjerne* i *Nationalbladet* 9de Hefte No. 48—57.

I *Morgenbladet* 1839, No. 283 har *Probst J. Rønning* indbrøkket et Brev fra *Hans Borlien* fra Amerika.

Barmann, Ole Olsen, Søn af Gaardmand *Ole Olsen B.* og Hustru *Guri Olsdatter*, er født i Aals Prestegjæld 1816, var i omtrent 5 Aar Omgangsskolelærer, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1846 og tog i Decbr. 1849 theologisk Embedsexamen med Haud. I 1851 blev han ansat som Lærer ved Drammens og 1854 ved Kristianssunds Borgerskole, blev 28 Maj 1861 udnævnt til Sogneprest i Sunelven og 5 januar 1867 til Sogneprest til Harham.

Korte Morgen- og Aftenbønner for en Tid af 16 Uger, tilligemed et Afsang af Faste og andre Bønner i forskjellige Forholde af Livet, for kristelige Familier, med tilsvarende Psalmer og Fortæle. Af *Wilhelm Hofacker*. Overført og corrigeret af *Chr. Did.* *O Barmann* og *[D.] Gabrielsen*. Chra. fund 1861. 16. 384 S.

Dr. *Martin Luthers* Lidet Katechismus, Autoriseret Udgave. Gjennemset af *D. B.* Chra. fund 1859. 16. 64 S.

Udtog af *Erich Pontoppidans* Forklaring [=: den omarbejdede og autoriserede Udgave]. Korrektoren besørget af *D. B.* Chra. fund 1859. 8. 120 S

Barnard, Mordaunt R., B. A. fra Cambridge Universitet, var i Aarene fra 13 Juli 1858 til 14 August 1862 Prest ved den engelske Menighed i Kristiania, og er nu Prest i Margaretting i Essex.

Sketches of eminent English Authors, with extracts from their works, adapted for use in schools, and for advanced pupils in the English language. Chra. 1862. 8. X. 504 S.

Synopsis of the vegetable products of Norway. Translated from the M. S. of *Dr. F. C. Schübeler*. Chra. 1862. 4. 31 S. (With a map and 1 plate).

Barnø, Leopold Theodor (Svensen), Søn af daværende Sekretær, senere Byskriver i Bergen *Christen Svensen* (f. 1787, †^{19/4} 1863)

og *Cecilie v. Barner* (f. paa Alkestrup i Sjælland 29 April 1794, † paa Fredrikshald 11 Juni 1833), blev født i Kristiania 26 Marts 1819, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1839, antog efter Moderens Slegt Navnet Barner og blev i Juni 1851 juridisk Kandidat med Haud. Han døde (ubefordret) i Bergen 5 Juli 1853.

Jfr. Lengnicks Genealogi over Familien von Guldencrone; III. Nyhedsbl. 1853, No. 47.

Studier over nogle af vor Tids vigtigste sociale og videnskabelige Forholde. Udg. og forsynet med Titelblad efter Forfatterens Død. Bergen 1853. 8. XI. 267 S. (Rec. af M. J. Monrad i Norsk Tidsskrift VI. 382—92; anm. i Morgenbl. 1853, No. 332; i Chra.-posten f. A. No. 1859 og 1863; i Berg. Blade f. A. No. 87 fg. — Afdelinger af dette Skrift havde været uøst tibliger, dels som Føljeton i Chra.-Posten, f. O. „En Sultan i Occidenten“ i Aarg. 1852, No. 1188 fg., dels i Bergenske Blade 1853).

Barstad, Berthe Jonsdatter.

De Troendes daglige Omgang med Gud i Morgen- og Aftenbønner og Sange til hver Dag i Ugen, tilligemed et Anhang af Psalmer. Bergen 1847. 12. 72 S.

Barstad, Hans Jacob, Søn af Kjøbmand *Hans Jacob B.* († 1851) og *Mette Catherine f. Meyer* (som efter den første Mands Død ægtede Bundtmager og Peltsvarefabrikant i Bergen C. Brandt, der er født i Greiffenberg an der Rega i Forpommern 1827), er født i Bergen 31 Juli 1845, udexamineredes 1867 fra Krigsskolen og udnævntes 15 Aug. s. A. til Sekondløjtnant og 28 Marts 1874 til Premierløjtnant i Infanteriet. I Aarene 1870—71 var han ansat ved den norske Garde i Stockholm. Han har oftere paa egen Bekostning rejst i Udlandet; bl. a. opholdt han sig Vinteren 1879—80 i Paris for at benytte de derværende Arkiver i krigshistorisk Øjemed, ligesom han i lignende Øjemed før og efter har anstillet Undersøgelser i de norske Arkiver.

Militær Justits i Norge for 200 Aar siden. Optegnelser fra Bergens Musæums Bibliothek. Kra. 1879. 8. III. 123 S. (Anm. i Mil. Tidsskr. XLII. 522—23; i Mgbl.; Dagbl. [Kbh.]; Letterstedt'ske Nord. Tidsskr. samt i Lit. Centralbl. 1880, Sp. 111, af K. Maurer).

I Militært Tidsskrift Bd. XL (1877), S. 412—14: En Episode af Gyldenløvefejden. — XLI. 541—544: Den danske og svenske Eskadrekonjunktion 1756 og 1757; Kong Fredrik den 4des Svarskrivelse til Dronning Anna af England (ang. de dansk-norske Troppers Deltagelse i den spanske Arvefølgekrig). — XLII. 422—27 og 447—56: Det bergenske Opløb 1765.

I Ny ill. Tidende 1881, No. 21 har han meddelt: To Breve fra Krigens Tid 1809.

I Morgenbladet 1878, No. 237 A: Østerrig i Bosnien og Herzegowina.

Forøvrigt har han skrevet ikke faa anonyme Opsatser, fornemmelig af militært indhold, i Bergensposten og Aftenbladet i de sidste ti Aar; i sidstnævnte Blad var bl. a. en Række Artikler merket *b*, kort før og under den sidste russiak-tyrniske Krig, om de europæiske Staters Hærororganisationer, af ham.

Barth, Christian August, Søn af daværende Kaptejn og Kompagnichef ved Vesterlenske Regiment, senere Overtoldbetjent i Kristianssand og i Kristiania *Thomas Frederik Weibye B.* († 1842) og *Anne Cathrine Sunde*, er født i Hjelmelands Prestegjæld 30 Novbr. 1820, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og juridisk Kandidat (med Haud 1843) med Laud i Juli 1848. Efter i 2½ Aar at have været Sorenskriverfuldmægtig og senere i vel 1 Aar konstitueret i forskjellige Embeder blev han 1848 ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 1857 udnævntes til Fuldmægtig. 29 August 1863 blev han udnævnt til Foged i nordre Helgeland, 14 Febr. 1873 til Foged i øvre og 28 Maj 1881 til Foged i nedre Thelemarken.

* 29 Maj 1855 *Susanne Hvidt Hauff* (f. 2 Marts 1831), D. af Vicekonsul i Sandefjord Nils Frederik H. og Anna Maria Petrine Petersen.

Om Gudsbondes og Tjenestetjendens gjensidige Pligter og Rettigheder efter den norske Lovgivning. Chra. 1852. 8. 64 S. — Anden Udgave. ib. 1876. 8. 57 S.

Barth, Hans Georg Daniel, foregaaendes Broder, blev født i Hjelmeland 17 Maj 1814, Student med Laud fra Kristianssands Skole 1830 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1835. Han var et Aar Lærer ved Borgerskolen paa Moss, blev 1843 Førstelærer ved og Bestyrer af Borgerskolen i Flekkefjord, som han grundlagde, og udnævntes 17 Maj 1848 til ordineret Kateket og Førstelærer ved Borgerskolen i Kragerø. Han døde i Kjøbenhavn 9 Juni 1856 paa en Rejse til Udlandet for sin Helbreds Skyld.

* 1844 *Charlotte Prunst* (f. i Kjøbenhavn 1813), D. af Kaptejn Ludvig Ernst Friderich P. og Anne Johanne Beck.

Jfr. Nekrolog af D. Thrap i Chra.posten 6 Juli 1856; Ill. Nyhedsbl. s. 1 No. 28; Daas Norske Tilskuer 24 Juli 1852 [af H. Brun].

3 Prædikener af norske Geistlige I. 62—69: Prædiken paa Søndag af Jul; S. 116—22: Prædiken paa 5 S. e. Helligtrekonger.

Barth, Jacob Bockmann, Søn af Løjtnant *Nicolai Bockmann* og *Elisabeth Charlotte Bruun* († 18 Febr. 1873), er født i Kristians 11 Marts 1822, blev Student med Laud fra sammes Skole 1841 og i 1846 juridisk Embedsexamen med Haud. Fra 1847—48 var han paa Lærer i Zoologi og Botanik ved Kristiania Borgerskole, hvorefter han blev Sorenskriverfuldmægtig i Guldalen og derpaa fra 1

1849 til Vaaren 1852 Fogedfuldmægtig i Lofoten og Vesteraalen, hvilket gav ham Lejlighed til at fortsætte sine Studier i Zoologi og at anstille Undersøgelser over Egnens Fauna; i 1852 fik han ogsaa et Universitetsstipendium til zoologiske Undersøgelser i Lofoten og Vesteraalen. 16 Novbr. 1852 blev han tildelt et Stipendium af Statskassen for at studere Forstvidenskaben, i hvilket Øjemed han i 1³/₄ Aar opholdt sig i Tyskland, Danmark og Sverige. Efter Hjemkomsten blev han ved kgl. Resol. 26 Maj 1855 ansat i Statens Tjeneste som Forstmand (jfr. Dept. Tid. 1855, No. 25) og udnævntes 15 Juli 1857 til Forstmester, siden 1 Aug. 1860 i Gudbrandsdalens og Valders Distrikt. Han var Medlem af den ved kgl. Res. 22 Decbr. 1858 nedsatte Skovkommissjon. Han er Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania (siden 8 Februar 1861) og korresponderende Medlem af *Svenska Jägareförbundet*; han blev Æresmedlem af «Den norske Forstforening» ved dennes Stiftelse i Juni 1881.

* 12 Jan. 1855 *Adelaide Magdalene Lange* (f. 13 Novbr. 1828), D. af Provst og Sogneprest til Hadsel Carl Georg L. († 1850) og Inger Syv.

Portrat med Biograf i Ill. Nybedsbl. N. R. 1876, No. 19; i Norsk Jæger- og Fiskerforenings Meddelelser 1876, samt i *Svenska Jägarförbundets nya Tidskrift* 1879, S. 191 fg.

Indberetning om en i Lofoten og Vesteraalen foretagen zoologisk Reise. (Chra. 1853). 8. 90 S. (Særtryk af Nyt Mag. for Naturvidsk. Anm. af H. Rasch i Norsk Tidsskr. VI. 107—108. Denne Indberetning er ligeledes anmeldt og oversat paa Tydsk af Justitarius Boye i Cabanis's *Journal für Ornithologie*, Martsheft 1869).

Den norske Natur, Kildret i Billeder fra Jagtlivet. Chra. 1856. 8. V. 142 S. (Anm. i N. Nyhedsbl. f. N. No. 30; i Aftenbladet No. 165; i Aftenbladet Juni f. N.) — Andet Oplag. ibid. 1879. 8. 139 S. (Anm. i Morgenbladet 1879, 23 Decbr.; Adressebl. 1880, No. 48; Nær og Fjern, f. N. No. 399; *Svenska Jäg.förb. nya Tidskr.* 1880, S. 40). — 3 Udtag er Bogens 1ste Udgave oversat paa Svensk i *Kalender för Jägare* 1860 og i *Sv. Jägareförb. nya Tidskr.* 1864.

Om Almindingsfløene. Indberetning til Dept. f. d. Indre. Chra. 1857. 8. 2 Bl. 119 S.

Om Skovene i deres Forhold til Nationaloecnomien. Med specielt Hensyn paa Norge, og om Karjagerne til Skovens Forringelse og dennes Følger for Nationalvelstanden. Chra. 1857. 8. VI. 261 S. (Anm. i *Aftenbladet* Juni 1858. Jfr. ogsaa Fortalen til *Om skogarne och skogsväsendet af B. R. Thelans*, Stölm. 1865, og *Nya dagl. Alleh.* 28 Marts 1871).

Om Skovforholdene i Finmarken. Indberetning til Dept. for det Indre. Chra. 1858. 8. 2 Bl. 153 S. (Anm. i *Svenska Tidningar* 1859.)

Om Skovforholdene i Gudbrandsdalen. Indberetning til Dept. f. d. Indre. Chra. 1859. Afsaltet 4. 43 S. (Anm. af E. Sundt i „Folkvennen“).

Disjunterende Betøm til Skovkommissjonens Indstilling, det. 8 Decbr. 1859. (Chra.) Afsaltet 4. 19 S. (Særskilt Aftryk i nogle Exemplarer).

Beilebning i det Vigtigste af den norske Skovhusholdning. Et Brug for Privatboiere, Almindingsbestyrelser, Landbrugscolelærere m. fl. Chra. 1864. 8. XI. 116 S. (Anm. af Førf. i Morgenbl. 1864, No. 31; i Landmæts Tidsskr. f. d. pr. Landbrug, 1864, S. 140—44. Jfr. ogsaa Thelaus's ovennævnte Skrift S. 213).

Optegnelser fra mit Jægerliv. Chra. 1865. 8. 2 Bl. 190 S. (Anm. i Aftenbl. 17 Januar 1866; i Aftenbladet 1866, No. 92 A. af R; i Svenska Jäg. Förb. nya Tidsskrift 1866, S. 62—63).

En svensk Oversættelse «Anteckningar från mitt jägareliv», (12. 132 S.) udkom i Stockholm 1867 (jfr. Aftenbl. s. A. April). — Oversat paa Engelsk i Land and Water er Stykkerne «En Aften paa Aardalsæteren»; «Tiurjagt»; «Min uheldigste Jagt» og «Had-eløen».

Forslag til en bedre Husholdning med Jagten i Norge. Lillehammer 1870. 8. 56 S. (Bogen blev, før den stillede i Boghandelen, offentliggjort i sin Helhed i Aftenbladet 1869. Anm. i Sv. Jäg.förb. nya Tidsskr. 1870, S. 34—40).

Skovsagen. Dens Udvikling, nærværende Stilling og Fremtid. Chra. 1871. 8. 2 Bl. 338 S. 1 Bl. (Anm. i Tidsskrift för skogshushållning 1874, S. 47, jfr. Mgbl. 27 Novbr. 1874; jfr. ogsaa Finska forstföreningens meddelanden 1879, S. 51).

Personellapellan J. G. Bloms Angreb paa Forstmeister Barth's Christentro i Anledning af hans Søns Konfirmation. Udg. af Redværgenssyn. Lillehammer 1872. 8. 2 Bl. 80 S. (Anmeldt i Luth. Kirketid. N. N. VII. (1872), S. 383 fg. [af J. Schjærn]).

Personellapellan J. G. Blom og den norske Kirkestyreelse som Sjelsergere for en Konfirmand, eller: En religiøs Forfølgelse i Norge i 1872. Chra. 1873. 8. 88 S.

Om den rette Hugst'maade i vore Skove, med specielt Hensyn paa Hugsten af „Smaalast" og andet smaat Birke. Chra. 1874. 8. 32 S. (Var oprindeligt trykt i svensk Oversættelse i Tidsskrift för skogshushållning 1874. Anm. i Aftenbladet August f. A.; i Daa's Tids-Tabler 1874, S. 470).

Erfaringer fra Jagten paa det mindre Vildt i Norge. Chra. 1874. 8. 329 S. (Anm. i Morgenbl. 20 Febr. s. A.; i Aftenposten s. A.; i Daa's Tids-Tabler 1874, S. 142; i Sv. Jäg.förb. nya Tidsskr. 1874, 46—47; i The Field 11 Decbr. 1875, jfr. Morgenbl. 1876, No. 18 A.)

Naturskildringer og Optegnelser fra mit Jæger- og Reiseliv. Kra. 1877. 8. 2 Bl. 385 S. (Anm. i Mgbl. 19 Decbr. 1877; Aftbl. s. A.; Dagbl. 29 Decbr. s. A.; N. Tidsskr. f. Lit. 16 Decbr. s. A.; Aftp. 19 Jan. 1878; Lister og Mand. Amtst. 8 Jan. 1878; Indherredsposten 8 Febr. 1878; Finmarkens Amtstid. 1878, No. 10; Stav. Budst. 1878, No. 319; N. Skoletidende 1878, No. 13; i Aftenbladet Oktbr. 1878; i Sv. Jäg.förb. nya Tidsskr. 1878, S. 59 fg.; Åbo-Underrättelser 23 Jan. 1878; Åbo-Posten 1878, No. 78, [hvor ogsaa Stykket «Et Minde fra Transø Prestegård» er oversat paa Svensk]; i Helsingfors Morgonblad 26 Jan. 1878; i Berlingske Tidende, Dagstelegrafens, Koldingposten (24 Jan. 1878) m. fl.)

Norges Fuglevildt og Jagten paa samme. H. 1—2. [S. 1—160]. Kbhvn. 1881. 8. (Udkommer komplet i Løbet af 1881).

Om Grantørken og Barkbillen, et Bidrag til en kritisk Vurdering af Theorien om Barkbillens Skadelighed. Kra. 1880. 8. 42 S. (Var oprindeligt trykt i svensk Oversættelse i Tidsskrift för skogshushållning 1878, S. 97—134).

Knudshø eller Fjeldfloraen, en botanisk (plantgeographisk) Skitse. Chra. 1880. 8. 75 S.

Hans Aarsindberetninger til Dept. f. d. Indre fra 1861—73 inklusive er, for største Delen i Uddrag, trykt sammen med de øvrige Forstmesteres Indberetninger (Kra. 1874), S. 143—420. — Et af ham udarbejdet Skovkart over Kristians Amt med 3 Sider Forklaring er af Finantsdepartementet besørget udgivet (farvetrykt) i 100 Exemplarer.

Om Løvskovens Benyttelse til Kreaturfoder. Lillehammer. (2 Folio-spalter, trykt til Opslag, efter Opfordring af Amtmand Meinich).

I Skovkommissionens Indstilling af 16 Novbr. 1859 har B. forfattet 3die og 4de Afsnit S. 43—66 (med Undtagelse af Partierne S. 43 og S. 51—56): Om Statens Optræden som Skovejer og Budgetforslaget.

I Væsebog for Følgefjelen og Følgehjemmet, 3die Skoletrin: Norges Ryskstrækning og dets Dyreliv. 14 S.

Foruden ovennævnte Arbejder har B. leveret en Mængde Bidrag til Blade og Tidsskrifter, hvoraf merkes:

I Nyt Mag. f. Naturvidenskaberne VII. 398—416 og VIII. 1—71: Indberetning om en i Lofoten og Vesteraalen foretagen zoologisk Reise. (Ogsaa særskilt; se ovfr.)

I Forhandlinger i Videnskabselskabet i Kristiania 1861, S. 113—16: Om en særegen Foryngelsesmaade af Birkeskoven.

I Nordisk Universitets-Tidsskrift I. (1856), 3 H. 16—56 og II. 3 H. 1—22: De danske Heder og deres Dannelselse. (Jfr. Prof. Forchhammers Kritik i samme Tidsskr. Lund-Heftet 1857, S. 74 fg. og Riegels's Bog «Hvad og hvorledes bør man plante?». Kbh. 1856, S. 78). — III. (1858), Upsala-Heftet, S. 131—36: Antikritisk Bedømmelse af Prof. Forchhammers «Barth om de danske Heder og deres Dannelselse». — V. (1859), H. 3, S. 54—91: En kort Fremstilling af de Principer, hvorefter Skovforholdene i Norge formentlig bør ordnes. (Ogsaa særskilt. 38 S. 8).

I Følgevennen, 6 Hæf., S. 289—300 og 355—374: Om Skovens Indflydelse paa de klimatiske Forholde. (Egentlig kun Aftryk af ovennævnte Bær: „Om Skovene i deres Forhold til Nationaløkonomien“).

I Skilling-Magazin 1846: Om Rødhøns- og Vekstafinjagt; Om Rødhøns-hundens Dressur; Om Rødhøns-hundens Brug; Om Rugden og Rugdejagt. — 1854, No. 41—43: Røppejagt paa Krogkoven. — 1856, No. 10: Livsprocessen, fremstillet i en kort Oversigt efter et ældre Manuskript.

I Illustreret Nyhedsblad I (1851—52) No. 62 og 63: Røpper; No. 64: Ornefangst i Lofoten. (Uddrag af en Rejseberetning til det akadem. Collegium). — 1853 No. 9 og 10: En ornithologisk Skitse fra de alpine Regioner; No. 12: Om Lofot-Øgruppens zoologiske Natur. (Uddrag af nævnte Rejseberetning). — 1855, No. 18, 19, 22 og 25: Norske Ryskilleder, 1 og 2: Anholmen; Rysterne. — 1857, No. 15: Ang. Behandlingsmaaden af den Hovedgaarden „Ladegaardsøen“ tiliggende Skov (i Forening med Th. Mejdell; særskilt aftrykt i nogle faa Exemplarer). — 1860, No. 53: Et Besøg hos en gammel Jæger.

I Norsk Skyttertidende I. (1863) No. 10, 11 og 12 samt II, No 1: Bidrag til Kundskaben om nogle af vore jagtbare eller madaftige Fuglearters Forkomst, Levemaade, Forplantnings- og Bærforholde m. M. (Overs. i Sv. Jägarförb. nya

Tidskrift 1868, 203—214). — III. (1865), No. 15—18: Bemærkninger angaaende de jagtbare Fugles Føreløst og Forplantning i Gudbrandsdalen for 1868 og 1864.

I Den norske Turistforenings Aarbog 1869, S. 1—11: Forskjelligt vedkommende norske Jagtforholde; S. 91—97: De to Bondejægere; S. 98—100: Røverbanden paa Tyvaaskampen [Et totenak Sagn]; S. 115—17: Overgang over Illaaen i Lom. — 1876, S. 61—67: Småstykker af en gammel Turist. — 1878, S. 62—73: Tiurjagt i 1862.

I Norsk Jæger- og Fiskerforenings Meddelelser, 1873, S. 33—51: John Gjendin, en biografisk Skitse. — 1875, S. 143—48: Notitser om Fuglevildtet i 1873 og 1874 m. M. — 1876, S. 117—143: Enkeltbekkasinen. — 1877, S. 1—5: Forstander Henning Kloumann, Nekrolog; S. 6—18: Oversigt over Forhandlingerne i det norske Jagtlovspørgsmaal; S. 128—37: Notitser om Fuglevildtet fra 1875—77. — 1880, S. 29—37: Notitser om Fuglevildtet i Gudbrandsdalen og Valdres for 1878 og 1879; S. 180—190: Notitser om Fuglevildtet i 1880 i Kristians Amt.

I Den norske Forstforenings Aarbog 1881, S. 1—17: Nogle Ord om Norges Afskovning, navnlig i Fjeldegnene. (Tidligere trykt i «Naturen» 1881, S. 17—21 og 33—37).

I Norsk Idrætsblad 1881, No. 1 fg.: Alker og Alkejagt.

I Naturen, udg. af H. H. Reusch, 1877, No. 5—6. Nogle Træk af Naturens Husholdning, hented fra den saakaldte Beskyttelseslighed. — 1878, No. 8 og 9: Om Overensstemmelsen mellem Fuglens Intelligents og deres Opholdssteder, Næring og Levevis. — 1879, No. 5: Fagergaasen.

I *Svenska Jägarförbundets nya Tidskrift 1863* (1 Aarg.), 203—214: Bidrag till kunskapen om rågra af Norges jagtbare eller matnyttiga fogelarters förekomst, lefnadssätt, fortplantning och tillväxtförhållanden, m. m. (Oversat fra Norsk Skyttertidende). — 1864, S. 129—142: «Skogsnatur och jägarelif». (Oversat fra «Den norske Natur»). — 1865, S. 92—94: «Smärre notiser och jagtminnen från Norge». — 1866, S. 3—12: «Norska jagtförhållanden»; S. 171—174: «Ett och annat från Norge». — 1867, S. 3—18 og 65—76: «Fjellripan». (Anmeldt i *Aftonbladet* 5 Oktober 1867; trykt paa Norsk i «Erfaringer fra Jagten paa det mindre Vildt»); S. 177—182: «Vinterjagt på tjädertupp» (trykt paa Norsk i «Erfaringer»); S. 212—213: «Minnesbeta för renjägare i Valdres». — 1868, S. 56—57: «Ovanligt sätt att fånga hafsvörn»; S. 65—82: «Hvarjehanda om haren och harjagten i Norge»; S. 171—172: «Naturhistoriska notiser från Norge». — 1869, S. 4—20 og 70—81: «Dalripan». (Uddrag af «Dalrypen» i «Erfaringer» etc.) — 1871, S. 137—149: «Stycken om hönshunden» (trykt paa Norsk i «Erfaringer»). — 1872, S. 208—222: «John Gjendin, ett biographiskt utkast» (paa Norsk i «Naturskildringer og Optegnelser», m. fl. St.) — 1873, S. 65—77: «Höstjagter 1872» (paa Norsk i «Erfaringer»). — 1875, S. 114—118: «Vildgäsjaft i norsk Finmarken» (paa Norsk i «Naturskildringer» etc.) — 1876, S. 12—18: «Anteckningar från en snäppejagtfärd til Jäderen Sommaren 1875» (paa Norsk i «Naturskildringer» etc.) — 1878, S. 1—5: «De två bondjägare» (ov. sat fra «Naturskildringer»); S. 209—210: «Meddelanden från Norge». — 1879, S. 20—24: «En tjäderjagt 1862» (paa Norsk i Turistforeningens Aarbog for s. A.); 216—17: «Meddelanden från Norge». — 1880, S. 146—153: «Jerpen»; S. 237—41: «Notiser om fogelvildbrådet i 1880».

I *Tidskrift för Skogshushållning 1874*, S. 97—103 og 129—144: «Om det rätta afverknings sättet i våra skogar, med särskild hänsyn till afverkningen af smått virke». — 1878, S. 97—134: «Om Grantorken och granbarkborren, ett kritiskt bidrag till frågan om granbarkborrens skadlighet».

§ Den Constitutionelle 1847: En Foraarsaften i Fornebomarken.

§ Aftenbladet 1857, No. 24, 25, 31: Et kort Overblik over Skovsagen. 1858, No. 155: § Anledning af Stykket „Barth og Monselovskovene“ i No. 181. — 1859, No. 12, 24: To polemiske Artikler mod „en Skovsager“ i s. Bl. No. 8 og 20. — 1860, No. 297, 298: Om de i Embedsgaardsskovene brugsberechtigede Husmands-pladse. — 1861, No. 39: Skal der betales Recognition af Virtekoven i Finmarken? No. 83: Et Stykke baade af Personernes og Tingenes Ret i Anl. af Hr. Distriktslæge Jollums Svar paa mit Virtekovspørgsmaal (se No. 76) — 1862, No. 259: Om Grantorken. — 1863, No. 111: Et Par Træl af Almenningeres Behandling i Gudbrandsdalen. — 1871, No. 292, 293: Forstlitteratur og de veflandte Skovforhold. — 1872, No. 13 og 14: Hvad Raad har man faa med Privatkovene? No. 17, 18, 20: Mere om Indføb af Statskove. No. 86, 87, 88: Om Ordning af Statsalmenningernes Grænser, navnlig i Gudbrandsdalen. No. 285, 86, 89, 90, 93: „Norff Fisker- og Jægerforenings“ „Udtast til ny norff Jagtklov“ og „Forflag til Lov om Jagten“, anmeldt. No. 301: Fyrlæggelse af Forfatterklub. — 1880, No. 43, 45: Nogle D.d om den nyeste svenske (og finske) Forstlitteratur; No. 88, 91, 95, 104 B, 106, 115, 135, 153, 154, 155, 162, 166—168 samt 1881, No. 191, 208, 209, 211, 212 og 215: Skovsagens Program, optaget til fornøjet Behandling, med Foranledning af 1874 Aars Skovkommissionens nu foreliggende Indstilling.

§ Morgenbladet 1863, No. 71, 83, 84, 85, 86, 87: Nogle Ord i Anl. af det i denagl. Prop. af 7 Febr. d. A. indeholdte Skovlovforflag; og Bemærkninger til enkelte Bestemmelser i samme. 1867, 2det Halvaar: § Anledning af Stykket: „Om Behandlingen af en Skov i Balsbers“. 1870, No. 66: § Anl. af Stykket (i No. 48) om Rypejagten i Kristians Amt; No. 140: Anmeldelse af Th. Stalsbergs „Bidt om Stogindustrien“. 1875, No. 81 B og 83 B: Bidt Forststatistik m. M., nærmest vedkommende Kristians Amts Forstidistrikt, (med Foranledning af Indredepartementets Forstbudgetforflag). No. 235 A: Anmeldelse af F. D. Juells „En gammel Jægers Meddelelse“. No. 263 A: § Anl. af Stykket (i Mgbl. 30 August) om Insektværjinger. No. 350: § Anl. af Hr. M.s Stykke (i Mgbl. 24 Decbr.): Om Vorkbiller. — 1876, No. 72: Endnu et Ord i Anl. af Vorkbillestriden; No. 82 B: Atter Svar til Hr. M. paa Tiltale i Billestriden. No. 91 A, 94 A, 98 A: Om Indføb af Statskove i Kristians Amt i 1875. No. 335, 342, 345 B, 348 B samt 1877, No. 7: Skovinspektør Johannes Schiø og hans „aabne Brev“ i Morgenbl. for 29 Maj 1876. No. 90: Anmeldelse af J. Rossiges „Om Anlag og rationel Drift af Egekov“ osv. — Desuden i samme Blad forskjellige a n o n y m e literære Anmeldelser.

§ Dagbladet 1878, No. 317: Rypejagten i Norge. — 1879, No. 18, 23: Om det sande Forhold med Rypeerne (med Foranledning af Hr. —d's [:: H. Bergelands] Bestræbelser for at faa Snareangsten indskrænket og hans Artikel i Morgenbladet for 6 Decbr. sidstleden).

§ Lillehammers Tilskuer 1873, No. 46: Stortingsmand Iver Lundes Udsalb mod Forstbestyrelsen i Kristians Amt under Skovsagens Behandling paa nærværende Storting. (Lundes Svar herpaa findes i No. 49). No. 54 og 76: Til Hr. Gaardbruger Iver Lunde (med L.s Svar i No. 84). No. 89: Atter til Hr. Gaardbruger Iver Lunde. No. 90, 92—97: Dpgjør med Hr. Gaardbruger Iver Lunde 17 Sp. (L.s Svar i No. 98, 99, 100, 101, 102, 104, 106 og i Marg. 1874, No. 2—4). No. 103, 105 og i Marg. 1874, No. 1, 3, 5—9, 17, 20, 22, 24, 26, 28—29: Fortsat Behandling af Iver Lundes Klagepunkter, 47 Spalter. No. 35: § Anl. af

den i No. 33 indtagne Udskrift af Forhandlingsprotokollen for Stordalens og Sangmarrens Statsalmenningssbestyrelse. No. 49—50: Fortsat Behandling af Inder Lande i Anf. af hans „nødvendige Tilsvær“ (i No. 36—37). -- Aarg. 1879: Bidt til nærmere Fortsættelse af Lovgivningen om Elgjagt.

Barth, Peter Wenneberg, Søn af Lensmand i Eker *Anton Marius B.* og *Anne Cathrine Wenneberg*, er født i Skouger 1 Juni 1848, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1866 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1871. Fra Høsten 1871 til Høsten 1876 var han edsvoren Fuldmægtig ved Ekers Sorenskriveri, blev derefter ansat som Ekstraskriver i Marine- og Postdepartementet og udnævntes 22 Marts 1879 til Bureauchef sammesteds (2det Postadministrationskontor).

* *Sophie Emilie Johannessen*, D. af Malermester i Kristiania Christen J. og Eline Kirstine J.

Taxter og Bestemmelser for inden- og udenrigske Postforsendelser. Kra. April 1878. Tabelformat. — Senere Udgaver findes fra Oktbr. 1878, Januar og December 1879, samt Marts 1880.

Han er Medredaktør af Bladet «Norges Communicationer samt Post- og Telegrafvæsen».

I Almanaken har han siden 1878 leveret Uddrag af de vigtigste Taxter og Bestemmelser for Postforsendelser til Ind- og Udlandet.

Barth, Thomas Fredrik Weibye, Tvillingbroder af forannævnte Foged C. A. B., blev, privat dimitteret, Student med Haud 1842 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Maj 1848. Han blev 1850 Lærer ved Arendals Middel- og Realskole, 1855 Lærer ved Kristiania Borgerskole, i August 1856 Bestyrer af Fredrikshalds højere Almuskole og 1861 Klokker og Almuskoleinspektør paa Kongsberg. Den 18 Juli 1863 udnævntes han til resid. Kapellan i Hammer, Nordhordland, blev 8 Novbr. 1870 Sogneprest til Avaldsnes og 1871 Provst i Karmsunds Provsti, samt 26 Maj 1877 Sogneprest til Silgjord.

* *Elise Nikoline Sandberg* (f. 26 Septbr. 1833), D. af daværende Marineløjtnant J. F. S. og L. I. Wille.

Digte til Udenadslæsning, til Brug for Skolernes lavere Klasser, samlede. Arendal 1855. 12. VIII. 115 S.

Prædikener over Kirkearets Evangelier samt sels Fætreprædikener over Vidselseshistorien. Af Ludvig Harms. Overf. og forsynet med oplysende Anmærninger. N. Forf.s Portræt. Stavanger 1869. ft. 8. 2 Bl. 932 S. (Ann. af Th. C. Bernhoft i Luth. Kirketid. N. R. III. (1870), S. 206—7). -- Andet Dypag. Bergen 1875. ft. 8. 784 S. — Tredie Dypag. ib. 1878. ft. 8. 784 S.

Han leverede enkelte Bidrag til Norsk Kirketidende.

Bassøe, Peter Frederik, Søn af Kaptejn *Hans B.* († 1815) og *Marthe Dorothea Heyerdahl*, er født i Rakkestads Prestegjæld

11. September 1804; han blev, privat dimitteret, Student med Haud 1822 og theologisk Kandidat med samme Karakter 1828. Den 8 April 1829 udnævntes han til pers. Kapellan hos Sognepresten i Land, blev 1836 res. Kapellan til Eker og 30 Novbr. 1844 Sogneprest til Raade, hvorhos han siden 30 Juli 1856 har været Provst i Borgesyssels (senere i vestre Borgesyssels) Provsti. I 1841 foretog han paa Statskassens Bekostning en Rejse til Danmark og Nordtyskland for at undersøge de derværende Arbejdsanstalter for Voxne og Redningsanstalter for moralsk fordærvede Børn. Han var Medlem af en ved kgl. Res. 16 Febr. 1843 nedsat Kommissjon ang. Fattigvæsenet og ligesaa i Aarene 1859—70 af den store Kirkekommissjon, der blev nedsat ved kgl. Res. 27 Januar 1859. Oprettelsen omkring 1848 af «Borgesyssels Provstis gejstlige Forening» skyldtes væsentligst hans Initiativ; han var ogsaa uden Afbrydelse Foreningens Formand til 1859 og blev, da Foreningen, som imidlertid var død hen, atter kaldtes tillive i 1876, paany valgt til dens Formand. Saavel paa Eker som senere i Raade har han i en Række af Aar været Ordfører i Formandskabet, Valgmand og i flere Aar Forligelseskommissær. Han blev R. St. O. O. 15 Oktbr. 1868.

* 1) 184* *Thomine Christine Oftedahl* (f. i Kristianssand 21 Juli 1818, † 24 Marts 1863), D. af Provst og Sogneprest til Eker Lars A. O. og Anna Norberg.

* 2) 186* *Angeline Therese Gerckens* (f. i Bahia 23 Marts 1840), D. af Grosserer i Hamburg Johannes G. og Angeline Heinsen.

Jfr. Moss Tilskuer 1879, No. 41 i Anl. af hans 50-Aars Embedsjubilæum.

Indberetning om Redningsanstalter for moralsk fordærvede Børn samt om Arbejdsanstalter for Børne, afgiven til Departementet for Kirke- og Underviisnings-Væsenet. Drammen 1843. 8. 131 S.

I den ovennævnte Fattigvæsens-Kommissjons «Motiveret Udkast til en Lov om Fattigvæsenet i Kjøbstæderne og paa Landet» (Drammen 1844. 8. 248 S.) har B. særlig skrevet Afsnittet S. 191—248: Fremstilling af den engelske Lovgivning om Fattigvæsenet.

Som Medlem af den store Kirkekommissjon har B. Andel i de af denne afgivne og trykte motiverede Forslag (hvorom henvises til Norsk Bogfortegnelse 1866—72, S. 63). I Kommissjonens «Motiveret Forslag til Bestemmelse angaaende Troesbekjendelsens Form i Lærebøgerne og ved Daaben m. V.» (Chra. 1870. 8. 132 S. + XXIII. S. Bilag) har han særlig skrevet det «dissenterende Votum» S. 56—132.

I *Theologisk Tidsskrift* II. 377—392: Et i Borgesyssels Provstis gejstlige Forening i 1848 fremsat Forslag: „Om theologiske Kandidaters praktiske Uddannelse“.

I *Morgenbladet* 1872, No. 96: Hvorledes bør 3die Troesartikel Igde i Alsterbogen og i Lærebøgerne? No. 169: Endnu nogle Ord om 3die Troesartikels Udbylse. — 1877, No. 81 A og 82 A: Om borgerligt Ægtekab. — 1880, No. 19 A og 20 A: Bemærkninger i Anledning af sidste Storthingsbeslutning til Lov om Salg af det Overflødig af Embedsgaarde.

Baumann, August Christian, blev født 25 Maj 1770 i Bodenteich i Lüneburg, hvor Faderen *Hartwig Ludolph B.* var Prest; Moderen hed *Catharine Margretha Gerstenkorn*. Han kom i sin Ungdom som Farmaceut til Kristiania, hvor han blev Provisor ved Elefantapotheket. Her lærte Bernt Anker ham at kjende og antog ham til sin Amanuensis ved de fysikalske Forelæsninger, som han holdt 1796—97. Efter Ankers Tilskyndelse lagde han sig senere efter Bergvidenskaben, som han studerede først paa Kongsberg, siden i Falun, hvorefter han besøgte de vigtigste tyske Bergverker. Kommen tilbage til Norge, blev han Bestyrer af det Ankerske Fideikommiss's Bergverker, navnlig af Hakedals Jernverk. 1812 blev han Bergmester i østre-sønde ifjeldske Distrikt, og valgtes af Stortinget den 22 Juni 1816 til bergkyndigt Medlem (sammen med Jacob Aall og Bergraad Collett) af den i 1814 nedsatte Lovkomite. Da Stortinget i 1816 havde besluttet at gjenoptage Driften af Kongsbergs Sølvverk for Statens Regning, blev han i Marts s. A. udnævnt til 2det Medlem af Verkets Direktion, hvorved han gik af som Bergmester. Han mødte som Suppleant fra Kongsberg paa Stortinget 1821 i den sygdommelde Repræsentant Byfoged Kofoeds Sted. Han blev R. N. O. 1821. Han døde 3 Novbr. 1831.

* 1803 *Margreta Sophie Stockfleth* (f. 25 Aug. 1779, † 14 April 1855), D. af Digteren, Sorenskriver paa Eker, Justitsraad Thomas Rosing de S. og Johanne Marie Arbien.

Jfr. B. Moes Efterr. om Storthingsmænd, S. 19 fg.; Krafts Norges Beskrivelse 1ste Oplag, II. 487; Fru Dunkers «Gamle Dage», S. 148; J. H. Vogts Optegnelser, S. 324; Storth. Efterr. 1814—33, II. 7; Hausmanns Reise in Scandinavien, II. 290—91.

§ Nyt Bibliothek for Bihjst I. S. 2: Om den saakaldte og i Sverige brugelige Røgmedning. (Ogsaa særffilt aftrykt. Bb. havn 1801. Oversat paa Svensk i *Saml. för Bergvetenskap af Svedenstjerna og Wibbed*, S. 4).

§ Morgenbladet 1830, No. 79 Till.: Bemærkninger ved G. Høndels „Orb til mine Landsmænd“ (se Art. Høndel nebjr.).

Baumann, Ludvig Adolph, foregaaendes Søn, blev født paa Hakedals Verk 2 Juni 1809 og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1829. I Februar 1838 blev han medicinsk Kandidat med samme Karakter. Før Examen havde han i flere Aar gjort Tjeneste dels som Kompagnikirurg i Kristianssand og Kristiania, dels som Koleralæge i Fredriksstad og Fredrikshald. 20 Septbr. 1838 blev han udnævnt til Kompagnikirurg i Kristiania, 6 Maj 1840 til Distriktslæge i Ryfylke, 20 Decbr. 1845 ligesaa i søndre Gudbrandsdalen (Lillehammer) og fik 22 Marts 1858 gratis Bestalling som Distriktslæge i Faaberg. Efter Ansøgning erholdt han Afsked med Pensjon 23 December 1875 og døde 27 September 1878.

* 1841 *Lovise Camilla Langberg* (f. 26 September 1821), D. af nedennævnte Magistratspræsident i Kristiania Malthé Sehested L. og Lovise Cathrine Alsing.

Jfr. Kizr.: Norges Læger, S. 17—18; Storth.-Forh. 1876, VI. 34; Lilleh. Tilsk. 1878, 29 Septbr. og 4 Oktbr.

Syphilisationen udført i Christians Amts Sygehus paa Lillehammer. [Chra. u. A.] 8. 13 S. (Aftryk, u. T., af N. Mag. f. Lægevid.)

I Norsk Mag. f. Lægevidensk., 2 R. X. 739—45: Keisersnit, foretaget paa Grund af cartilaginøs Sammenvoxning af Vagina. (Af hans Medicinalberetning for 1854); XIV. 1061—69 og 1117—26: Bidrag til Syphilisationen (se ovfr.)

Bech, Dominicus Nagel, blev født 11 April 1808 i Indvikens Prestegjæld, hvor Faderen *Dominicus Nagel B.* († som Kaptejn paa Vartpenge 16 Juli 1843) boede som Officier og hvor Moderen *Kioniche Bolette Harboe* døde 28 Maj 1859. Efter i 5 Aar at have gaaet i Bergens Skole og være udgaaet derfra, blev han, privat dimitteret, Student med Non 1828 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Januar 1839. Han var allerede 21 Juli 1835 bleven ansat som Amanuensis i Rigsarkivet, hvilket han under Arkivarens Sygdom eller Fravær eller i Tilfælde af hans Død oftere midlertidig bestyrede. Den 22 April 1852 blev han udnævnt til Stiftsarkivar i Throndhjem, hvor han døde 26 Novbr. 1853.

* *Petrine Maria Busch* (f. 18 Marts 1815), D. af Proprietær i Orkedalen S. B. og Andrea Cathrine Krause.

En kort Beskrivelse over Throndhjems Domkirke. (Fornemmelig efter Schönig). Thjem. 1852. 4. 8 S. m 2 lith. Pl. i Fol. [Udgivet i Anledning af Subskriptions-Indbydelsen til Restauration af Throndhjems Domkirke].

I Norske Samlinger (8vo) I. 106—111: Noget om H. Sehesteds Afstaae. : af hans Gods til Kronen 1651.

I Den Constitutionelle 1849, No. 137 og 146 Tillæg: Oversigt over det norske Rigsarkivs Tilstand fra de ældre Tider indtil Ubgangen af 1840. 11 Spalter.

I Morgenbladet 1848, No. 48: Stikker af fædrelandske Tildragelser i den norske-banste Unionstid [s: Urolighederne i Vardal 1799—1802]. 5 Sp. — 1845, No. 218, 259, 261, 278: Om Arkivvæsenet [ufuldbndt]. 15 Sp. — 1850, No. 258, 258: Throndhjems Løns Afstaaelse til Sverige og dets Tilbageerobring i 1658. 10 Sp.

Han udarbejdede Registret til 3die Bind af «Samlinger til det Norske Folks Sprog og Historie». — Han indbød i 1843 til Subskription paa «Historisk-topografisk Haandbog over Kongeriget Norge», men heraf udkom intet.

Bech, Frederik Julius, blev født 8 August 1758 i Midelfart, hvor Faderen *Thomas B.* var Byfoged, Byskriver og Tolder († 1759); Moderen hed *Else Margrethe From* († 1771). Ved Faderens Død var han den yngste blandt 14 gjenlevende Søskende (af Ægteparrets 19 Børn), med hvem Moderen sad igjen i trange Kaar. I sit 13de Aar blev han sat ind i Odense Latinskole, hvorfra han 1779 blev overflyttet

til Odense Gymnasium, der Aaret efter dimitterede ham til Universitetet. I 1783 tog han theologisk Embedsexamen og modtog kort Tid efter en Post som Huslærer hos Generalvejmaster Oberst Krogh paa Munkvold. 1785 blev han — «ved en Hundestreg, hvorfor jeg ikke mere kan agte ham», siger Prof. L. Smith i et Brev til Bülow paa Sanderungaard (L. Daae: Af Joh. v. Bülows Papirer, S. 198 fg.) — ansat som Lærer (i Religion, Historie og Geografi samt Tysk) ved den borgerlige Realskole i Throndhjem, hvorhos han fra 10 Aug. 1787 tillige var Prest ved Hospitalet og Tugthuset sammesteds. 14 Novbr. 1794 blev han udnævnt til Sogneprest til Ørlandet, 16 Marts 1798 til res. Kapellan ved Throndhjems Domkirke, forflyttedes 18 Marts 1803 til Skogns Sognekald, men udnævntes allerede 11 Maj 1804 til Sogneprest til St. Knuds Kirke og Stiftsprovst i Odense. Heller ikke i denne Stilling forblev han længe, idet han 12 Juli 1805 blev udnævnt til Biskop i Akershus. I Juli 1804 blev han tilstillet Diplom som *Dr. theol.* fra Kiels Universitet for en til samme indsendt Afhandling: «Jesu Dom over Miraklers Værd». Som Prest i Throndhjem virkede han meget for Skolevæsenets Forbedring der og efter sin Udnævnelse til Biskop tog han sig ogsaa ivrig af Almuskolevæsenet søndenfjelds, i hvilket han indførte «betydelige Reformer og Forbedringer, fast overalt i Stiftet» (Budstikken 1823, Sp. 18). Ogsaa paa andre Omraader viste han stedse megen Virke- og Gavnelyst. Han var saaledes fra 1807 Vicepræsæs i det topografiske Selskab i Kristiania, deltog virksomt i Grundlæggelsen af «Det kgl. Selskab for Norges Vel», hvis Vicepræsæs han var fra dets Oprettelse i Decbr. 1809; og ligesaa var han med at grundlægge «Det norske Bibelselskab», hvis Formand han var fra dets Stiftelse i 1816. Han var fremdeles Medlem af den (29 Novbr. 1811) i Kjøbenhavn nedsatte kgl. Kommissjon ang. det nye norske Universitets Indretning og af den under 2 Marts 1814 oprettede Komite for Oplysningsfaget og Skolevæsenet, som forestod de Regeringsanliggender, der senere gik over til Kirkedepartementet, og som derfor blev ophævet 2 Marts 1815. I 1814 blev han udnævnt til Prokantsler ved det norske Universitet. (Jfr. en i den Anledning i «Intelligentssedlerne» for 18 Febr. 1815 trykt Paskil). Ogsaa i det politiske Liv deltog han. Han var tilstede ved Christian Fredriks Raadslagninger paa Ejdsvold saavel i det mindre Møde i Januar som i det større, mere bekendte Møde 16 Februar 1814; i sin Beretning om dette sidste karakteriserer Christian Fredrik Biskopen saaledes: «svag som et Rør og skifter Parti, som han bytter Skjorte» (Nielsen: «Bidrag til Norges Historie i 1814», I. 15; jfr. A. Faye: «Norge i 1814», S. 25). Ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold var han en af de tre Mænd, til hvem Prinsregenten overdrog Prøvelsen af de valgte Repræsentanters Fuldmagter. Han mødte som 3die Repræsentant fra Akershus Amt paa det overordentlige Storting 1814, hvor han var Medlem af Lagthinget samt af Fuldmagtskomiteen og af

Komiteen til at modtage nærmere Oplysninger af de svenske Kommissærer; det var Bech, som aabnede Realitetsdebatten i Stortingets Møde for lukkede Døre den 20 Oktbr. 1814 med et Foredrag til Forsvar for Foreningen med Sverige. Bech blev 1810 R. D. O., 1812 Danebrogsmand og 1815 Kommandør af Nordstjerneorden «for sine Bestræbelser for Fattig- og Skolevæsenets Forbedring samt de for Norge gavnlige Sogneselskabers Indretning». Han udførte Karl Johans Krøning i Thronhjems Domkirke 7 September 1818. Han døde i Oslo 20 December. 1822.

* 4 Juli 1787 *Catharina Charlotte Outber* (f. i Kjøbenhavn 1765, † i Bergen 31 Decbr. 1828).

Autobiografi i Bispevielsesacten 1805 og i Fallesens theol. Maanedskrift VI. 329—39; *Udsigt over (hans) Levnetsløb* (uddraget af hans Optegnelser og aftrykt for Venner [ved L. St. Platow]), Chra. 1822, 4 S. fol. [og senere efter et af Forf. berigtiget Exemplar optrykt, med Anm. af J. Chr. Berg, i Budstikken 1823, Sp. 12—23]. Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) I. 251—262; Erlews Forf.-Lex. I. 82—83 og Suppl. I. 87—88; Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed S. 305—8; B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd S. 20—22; (norsk) Hist. Tidsskrift, 1ste R. fl. St. (se Reg.); Thaarups Nekrolog, H. 2, S. 109—10; Jens Møllers Nyt Theol. Bibl. XX, 292; Rigstidende 1823, No. 1. *Bidrag til hans Karakteristik* findes — foruden i Samtidens Presse, f. Ex. i Intelligentssedlerne 1815 — i Pavels's «Dagbogs-Optegnelser 1815—16», mange Steder (se Reg.); H. Wergelands Konstitutions-Historie I. 45, 85, 94 og Bil. S. 22—24; II. 9, 19, 33, 94 og Bil. S. 4 og 21; Jac. Aalls Erindringer (2 Udg.), fl. St., navnlig S. 544 fg.; A. Faye «Norge i 1814» fl. St. (se Reg.); L. Daae: Af Joh. v. Bülow's Papirer, S. 198—99 og samme Forf.s Thjems Stifts geistl. Historie, S. 198 fg., 214 fg. samt «Det gamle Christiania», S. 282, 294, 322, 325, 327 fg., 344; Udvalg af Breve til R. Nyerup, udg. af L. Daae, S. 59; Fr. Schmidts Dagbøger, fl. St.; Yngvar Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 15, 21, 25 og samme Forf.s Breve fra Grev Essen, fl. St., navnlig S. XXXIII fg., 30, 81 fg.; M. Birkelands «Bidrag til Norges nyere Historie» (1858), S. 3, og sammes «Selskabet f. N. Vel 1809—1829», S. 1, 15 fg., 46, 51, 55, 57, 70, 72 og 80 fg.; P. C. Holsts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); J. H. Vogt's Optegnelser, S. 84, 86; A. Chr. Bangs «H. N. Hauge og hans Samtid», fl. St., navnlig S. 213; Moes Tidsskr. f. d. n. Personalhist., 1 R., S. 129; N. M. Petersens Bidrag til d. d. Lit. Hist., 2 Udg., fl. St. (se Reg.); Indbydelsesskrift fra Porsgrunds Middel-skole 1881, S. 3 fg. — Hans *Portræt* er stukket af Flint. 8.

Tale ved hans Indsættelse som Bærer i Realkolen. Thjem. 1785.

Tale paa Kronprindsens Fødselsdag. ib. 1786.

Om Underviisningsvæsenet. ib. 1788. (Optrykt i „Minerva“ 1788.

III. 278 fg.)

Fuldstændigt Indhold af Høime's fejredikener, holdte fra 4 Søndag efter Trin. 1791 til 8 Søndag efter Trin. 1792 i Høspitalkirken i Tronhjem. No. 1—50 (Udg. anonymt, numervis, uden sæltes Titelsblad. Rec. i 2. Efterr. 1794. 1. Sfr. Bibl. Dan. I. 476).

Beilebning til at opdrage en sund, fornuftig, duelig og lyffelig Uflom.

Thjem. 1792. (Rec. i *S. Esterr.* 1794, No. 40). — **2det** gennemseet og forbedrede **Dplag.** *Rbhvn.* 1796.

Et Blad for Religion, Moralitet og Sædelighed, et periodisk **Skrift,** 1799—1801. 16 No. (Arl). 8. **Thjem.** 1802.

Program til Kongens Fødselsdags Høitideligholdselse i det norske **Videnskabs Selskab.** ib. 1802.

Raad og Advarsel imod Sværmerie. ib. 1802. 8. (**To** Dplag; *ifr. Bibl. Dan.* I. 251).

Efterretning om **Søndagskolen,** med tvende **Taler.** ib. 1803. (Num. i *S. Esterr.* 1804, No. 24).

Udsigt over de **Sahøjte Stiftelser** i **Denise;** udgivet tilligemed en **Tale** af **Biskop Hansen.** *Ddenise* 1804.

Vink og **Veiledning** til **Forbedring** i **Fattig- og Skolevæsenet** paa **Landet** i **Agershuus Stift.** *Thra.* 1806.

Tale paa **Cathedralskolens Hørsal** i **Christiania.** *ibid.* 1806. — **Ligeaa** *ibid.* 1809.

Bøn (i **Anf.** af **Krigen** med **England** 1807). *Thra.* 8. 8 S.

Tale i **Anledning** af den ved **Foreningen** af **Norge** og **Sverige** **tilbage-** **vendte** **Fred.** *Thra.* 1814. 8. 15 S.

Tanker til **nærmere** **Eftertanke** om **Realisationen** og **Anvendelsen** af **Norges** **beneficerede** **Gods** [etc.] *Thra.* 1815. 8. 32 S.

Midler til **Tjenestetjendets** **Forbedring,** **foreslagne** i **Selskabet** for **Agers** **Sogns** **Vel.** *Thra.* 1816. 8. 15 S.

Jublydelse til **Agershuus Stifts** **Renighed** at **fejre** den **lutheriske** **Re-** **formations** **trede** **Jubelfest.** *Thra.* 1817. 1. 8 S.

Disputation i **vor** **Frelser**s **Kirke** den **27** **Juli** 1817, da **Biskop** **Bech** **ordinerede** den over **Bergens** **Stift** **bestillede** **Biskop** **C. Davels.** *Thra.* 1817. 8. 60 S.

Forslag til **Forandring** i den for **Norge** **bestemte** **Kirke** **disciplin.** *Thra.* 1821. **Folio.** 23 S. (**Skrevet** til **Afbenyttelse** for det **ord.** **Storting** 1821, for **hvil-** **ket** var **fremst** et **agl.** **Prop.** til **Lov** ang. **Religionen** og **Geistligheden**).

Tale holdt i det **agl.** **Selskab** for **Norges** **Vel** den **6te** **Februar** 1822 af **Selskabets** **Vicepræs.** *Thra.* 1822. 8. 16 + 7 S.

Taler, holdte i **vor** **Frelser**s **Kirke** den **1ste** **Septbr.** 1822, da **J. Neumann** **blev** **indviet** til **Biskop** over **Bergens** **Stift.** *Thra.* 1822. 8. 32 S.

I **periodiske** **Skrifter** før 1814 har han skrevet: I *Minerva* 1789, IV, 1 fg.: Om **Publikums** og den **offentlige** **Skolelærers** **gjensidige** **Fordringer;** 1790, III, 242 fg.: Om det **beneficerede** **Gods**s **Salg;** 1807, I. 54 fg.: Om en **ny** **Lithurgi.** — I **Hesteskriftet** **Hermoder** No. 2: Om et **norsk** **Universitets** **Oprettelse.** — I **Tiden** 1808, No. 9, 10, 15, 16: **Forslag** om **Fattiges** **Forsørgelse** i **Kjøbstæder,** især med **Hensyn** paa **Christiania** (optrykt 1812 i *Hist. philos. Saml.,* udg. af **Selskabet** f. N. Vel, III. 1 Bd, S. 5—32 med **kritiske** **Bem.** af **J. Rosted,** **Sigwardt** og **N. Wulfsberg** *ibid.* S. 32—70); No. 25: **Ligtale** over **Envold** **Falsen;** 1810, No. 43—44: **Ligtale** over **J. Collett.** — I **Oeconomiske** **Samlinger** af **Selsk.** f. **Norges** **Vel** I. 1: **Veiled-** **ning** til **Distrikts-Selskaber** i **Norge** til **Jordbrugets** m. m. **Fremme.** (Ogsaa **særskilt** **aftrykt;** rec. i *Lit. Tid.* 1813, No. 16). — I *Hist. Philos. Samlinger,* udg. af **Selsk.** f. N. V., III (1812) 1 Bd. S. 113—160: **Forslag** til at **danne** **Almuens** **Ungdoms**

Lærere samt Ideer og Vink til de paa Landet i Norge omgaaende Almue-Skolelæreres hensigtssvarende Dannelse. — Desuden findes flere mindre Arbejder af ham i Fallesens Theol. Maanedsskrift (Prædiken ved hans Bispevielse i Bd. V. 364), i Engelstofts Annaler 1806 og 1809 og i Budstikken (1812, S. 491 fg.: Om en Kjøbstad i Oplandene).

3 Substiffen 1 Aarg. (1817—18), No. 1—2, 18—20; 2 Aarg. (1820—21) No. 1—4 og 3 Aarg. Sp. 559—599 er trykt Foredrag og Beretninger af ham ang. Selskabet for Norges Vel's Sirkulærbog.

I Theologisk Tidsskrift, ny Række, VI (1879) S. 477—91 har Dr. A. Chr. Bang ladet trykke et Hyrdebrev af Bech, dateret 23 Januar 1806, efter Grans Prestegjælds Kopibog.

Bech var Medudgiver med J. Neumann og A. Arntzen af «Kongeriget Norges (første) overordentlige Storthings Forhandlinger i Aaret 1814». Chra. 1815. 8. 509 S. (Jfr. Stothings-Efterretn. 1814—33, I. 199).

I 1823 blev der indbudt til Subskription paa «Biskop F. J. Bechs efterladte Prædikener og Taler», men heraf udkom intet.

Bech, Thomas, Søn af forannævnte Biskop B., blev født i Throndhjem 1798 (døbt sidst i Aaret); han blev, privat dimitteret, Student med Non 1815 og theologisk Kandidat med Haud. i Decbr. 1820. Han udnævntes 24 April 1821 til Kapellan pro loco til Akershus Slot og Aker, blev 13 April 1822 Sogneprest til Laurdal i øvre Telemarken, blev 1828 konst. og 1829 beskikket til Provst i Provstiet og udnævntes 11 Juni 1834 til Sogneprest til Tjødling ved Laurvik. Han døde 3 Marts 1862.

* 182* *Charlotte Theodore Budde* (f. i Grue 31 August 1801), D. af Sorenskriver Albert Christopher B. og Fredrike Ernestine Braer.

Jfr. Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 255 fg., 259 og 263.

Fremstilling af Poteternes Sygdomme (især Lørraadbenhed) med Anvisning til en hensigtsmæssig og fordeelagtig Potetesdyrkning. Tønsberg 1844. 8. (Den sidste Del af dette Skrift er indført i Stilling-Magazin 1845, No. 27, 30 og 33 under Titel: Anvisning til en hensigtsmæssig og fordeelagtig Potetesdyrkning).

Beck, Johan Ethers, blev født 1789 i Arendal, hvor Faderen *Nils B.* var Kjøbmand. Han var fra Ungdommen af Sømand, var 1808—11 Maanedsløjtnant og Chef for en af Kanonjollerne i Kristianssand; i denne Stilling var han den 6 Maj 1809 med at forhindre et Landgangsforsøg, som blev gjort ved Ulvesund af Baade fra den engelske Fregat «Owen Glendour», Kapt. Selby. Efter Krigen førte han Skib til 1838, da han blev Kjøbmand i sin Fødeby, hvor han ogsaa 6 Oktober 1842 fik Bevilling som Dispatchør. Han døde 8 Juli 1849.

* *Laura Poulssen*, D. af Kjøbmand Poul Halvor P. i Drammen.

Jfr. «Mindetegning» i Vestlandske Tidende 1849, No. 75; N. A. Larsen: Fra Krigens Tid, S. 47, 91—93.

Den lille franske *Slibsmægler*, indeholdende hvad man behøver at vide for selv at kunne egpedere sit *Slib* paa de franske *Toldboder*. Af en norsk *Slibsfører*. Årendal 1832. 8. 24 S.

Hvedebrødsdagene, *Dystspil* i 2 Acter, oversat efter *La lune de miel* af *Scribe* [m. fl.] Årendal 1833. 8. 22 S.

§ Den Constitutionelle 1837, No. 215: Om *Jyrvæsenet*.

§ Morgenbladet 1841, No. 100: Om *Assurance* og *Assurance-Foreninger*.

Beer, Johannes, Søn af Konsul *Jens Henrik B.* og *Andrea Laurentze Mølbach*, er født i *Flekkesfjord* 7 Decbr. 1839, tog i 1860 farmaceutisk Examen, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1861 og theologisk Kandidat med Laud Juni 1867. I Aarene 1862—73 var han ansat som Lærer ved *Nissens Latin- og Realskole*; siden 1873 har han været Overlærer ved *Kristiania Almuskoler*.

Plantelære til Skolebrug. Med 76 Billeder indtrykte i Teksten. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 75 S.

Læren om Mennesket og Dyrene til Skolebrug. Med 94 Billeder indtrykte i Teksten. Kra. 1880. 8. 1 Bl. 116 S.

Læren om de livløse naturlegemer. Til skolebrug. Med 12 billeder indtrykte i teksten. Kra. 1881. 8. 31 S.

Han har desuden skrevet *Texten* til de efter offentlig Foranstaltning udgivne «*Vægbilleder over Dyreriget*» (Kra. 1876) og til «*Zonkart, fremstillende Plante- og Dyrelivet i de forskjellige Jordbelter*». Kra. (tr. i *Norrkøping* 1877). 8. 26 S. *Texten* til «*Vægbillederne*» udgjør 3 Hefter, hvert 16 S. 8, som dels sælges særskilt, dels er oplæbet som *Randtext* omkring de i lithografisk Farvetryk udførte Billeder over 1) *Pattedyrenes*; 2) *Fuglenes*, samt 3) *Krybdyrenes*, *Amphibierne* og *Fiskenes Naturhistorie*.

§ Den norske *Arbejder* (Tilføgsblad til «*Fædrelandet*») har han under Merket *J. B.* skrevet: i *Marg.* 1872: *Planterne om Vinteren*; i *Mosebog* l. 12 (om *Planternes Stilling i Organismen*); *Bølebygningerne* i *Schweig*; i *Marg.* 1873: *Planternes Banbringer*.

Bogtrup, Julius, Søn af *Krigsraad Jens Worm B.* († 1841) og *Ane Elisabet v. Schwartz*, blev født i *Kjøbenhavn* 19 Novbr. 1795, Student med Laud 1814 og theologisk Kandidat med Laud 1819 ved *Kjøbenhavns Universitet*. 1825 blev han Lærer ved *Thronhjems borgerlige Realskole*, tog i Juli 1840 *theol. Examen* med Laud i *Kristiania* og blev 19 August 1845 *Sogneprest* til *Røraas*. Han døde 8 Februar 1854.

* 1828 *Nicoline Frederikke Bogtrup* († i *Kbhvn.* 4 April 1867), hans Søskendebarn, D. af Prof. *Gregers Otto B.*

Jfr. *Erslews Forf.-Lex.* I. 93—94 og *Suppl.* I. 101; *Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed* 184—85. *Portret*, lith. af *Bærentzen & Co.* i *Kbhvn.*, se *Stranks Portrætkatalog* S. 39.

Gubernes Glæde. Thjem. 1829. 4. VIII S.

Den kristelige Almueskole i Forbindelse med Kirken, af F. A. Krumhager. Oversat. Thjem. 1829. 8. 319 S. (Anm. i Danſk Litter. Tid. 1831 No. 7).

De 21 første Artikler af den Augsburgſke Confession. Overs. efter den tydske Original. Thjem. 1830. 8. 24 S.

Tydske Syntaxis. Thjem. 1838. 8. 46 S.

Den ved Jesu Lidelse og Død fuldbragte Forsoning det eneste Middeſ til bodfærdige Synderes Frelse og Salighed. Prædiken. Thra. 1840. 8. 16 S. Passions-Psalmer. Thjem. 1843. 8. 28 S.

Prædiken til Aftenſang paa Allehelgensdag; holdt i Vor Frue Kirke 1844. Thjem. 1844. 8. 16 S.

Prædiken paa St. Stephans Dag. Høberslev 1852.

I Theologisk Tidsskrift V. 198-248: Bemærkninger ved den af det norske Bibelfeſtab udgivne Prøveoversættelse af Psalmerne Bog (ſſt. „Kirketidende“ 1855, Juli og „Kirketidende“ 1856 No. 22).

Ny-Kirkehistorie, udarbejdet. Kalesund 1857. 8. 166 S.

Nogle Traktater af ham er udgivne af Miſſjonsselskabet i Thronhjelm. — Paa Levanger ſkal i 50-Aarene være udkommet de 2 eller 3 første Hefter af et af ham udgivet evangelisk Tidsskrift «Philadelphia», hvilket ikke kjendes. — En af ham udarbejdet Salmebog «Psalter og Harpe» med Melodier af Organisterne F. C. Lindemann og L. Forvald ſkulde ifølge Subskriptionsindbydelse i 1852 udkomme hos W. C. Lønning i Stavanger. Arbejdet blev foreløbig anmeldt i «Stav. Amtst.» 18 Maj 1852, men det er neppe udkommet hverken i Stavanger eller andenſteds.

Behrens, Johan Diderik, ældste Søn af Sejlmagermester *Johan David B.* († i Berlin 1856), af en fra Rostock til Bergen indvandret Slægt, og *Wilhelmine Muthrum* († i Bergen 8 December 1880, 84 Aar gammel), er født i Bergen 26 Februar 1820 og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1841. Efterat have taget anden Examen studerede han i nogle Aar Theologi. Sommeren 1845 deltog han i Studentertoget til Kjøbenhavn, hvor han gjorde Bekjendtskab med Upsalastudenternes daværende Sanganfører Oskar Meijerberg, ved hvilken Lejlighed B. lovede ham og sig selv, at ved næste Møde ſkulde ogsaa de norske Studenter have sin Sangforening. Kort efter Hjemkomsten indfriede han dette Løfte, idet han, i Forening med nedennævnte Hartvig Lassen og den i 1881 afdøde Fuldmægtig Johan Hals, indbød til Oprettelse af «Den norske Studentersangforening», som blev stiftet 13 Juli 1845 og hvis Dirigent og Instruktør han har været uafbrudt siden Begyndelsen af 1849. Da L. M. Ibsen var død 1846, blev B. fra flere Kanter opfordret til at søge den efter ham ledigblevne Sanglærerpost ved Kristiania Kathedralskole; efter megen Tvivl fulgte han Opfordringen, opgav sit theologiske Studium, søgte og fik Posten, som han fremdeles indehar. Siden 1846 har han ogsaa været Sanglærer ved Krigsskolen, hvor han tillige har været Bibliothekar siden 1868; fra 1847 til Skolen blev solgt og indlem-

met i Gjertsens Skole var han videre Sanglærer ved Nissens Latin- og Realskole; han har fremdeles siden Aaret 1853 været Sanglærer ved Nissens Pigeskole. I 1847 indbød han til Stiftelsen af «Handelsstandens Sangforening», hvis Instruktør han har været uafbrudt siden den Tid; og i 1848 overtog han efter Anmodning Instruktørposten ogsaa i den s. A. oprettede «Haandverker-Sangforening», men denne Post frasagde han sig efter 6 Aars Forløb. Efter Behrens's Initiativ og under hans Ledelse afholdtes Vaaren 1849 den første Sangerfest i Kristiania, ligesom han har havt den væsentligste Ledelse af de senere store Sangerfester ikke alene i Kristiania, men rundt Landet: i Asker 1851, paa Horten 1853, paa Fredrikshald 1856, i Arendal 1859 og i Bergen 1863. Han har ogsaa som Nordmændenes Sanganfører deltaget i samtlige hidtil afholdte nordiske Studentermøder og i den norske Studentersangforenings Pariserfærd i Juli og August 1878. I Aarene 1866—73 gav han paa forskellige Steder i Landet hver Sommer et Kursus i Sang og Sangundervisning ved de efter Kirkedepartementets Foranstaltning afholdte Instruktionskurser for Folkeskolens Lærere. Siden 1875 er han tillige Dirigent for det under Navnet «Johaniterne» af ham stiftede udvalgte Kor af ældre Studentersangere. Han blev R. St. O. O. 29 Juli 1869 og efter Hjemkomsten fra Paris 1878 tildelt Kong Oscar II's Belønningmedalje, ligesom han fra den franske Udstillingskommission modtog en *medaille commémorative* med Diplom.

* 1847 *Bolette Elisabet Dorothea Matzau* (f. 9 Septbr. 1824, † 2 Septbr. 1865), D. af Notarius publicus i Bergen Joachim Christian M. og Johanne Georgine Bech, en Søster af før nævnte D. N. B.

Portrat med Biografi [af G. G. Bergh] i Ill. Nyhedsbl. 1862, No. 48; i Skill. Mag. 1864, No. 20; i Ny ill. Tid, 1878, No. 33; jfr. de udkomne Beretninger om de store Sangerfester, hvorom nærmere bibliografiske Oplysninger findes i Norsk Bogfort. 1848—65, S. 25; Momenter af «Handelsstandens Sangforenings» Historie (Chra. 1857); Beretning om den norske Studentersangforenings Tiaars-Fest [af Henr. Winter-Hjelm] (Chra. 1855); Den norske Studentersangforening i dens første 25 Aar [af J. B. Halvorsen] i Aftenbladet 1870, No. 268 og 270; samtlige Kristianiablade for 24 August 1869, 21 Novbr. 1870 og 18 Juli 1878; J. G. Conradi: Musikens Udvikling i Norge (Chra. 1878), S. 48 fg. Hans *Portrat*, lith. af Tegner & Kittendorff, blev udgivet af Studentersangforeningen 1860; et andet, lith. af Fosterud, er udgivet 1878; malet af K. Bergslien (1872, Knæstykke) for Handelsstandens Sangforening, hænger det i Handelsforeningens Lokale. Hans *Buste i Marmor*, udført 1870 af J. Middelthun, er opstillet i Studentersamfundet.

Udvalgt Samling af norske, svenske og danske flerstemmige Mandssange, udgiven ved en Del Studenter [3: Behrens's Kvarter ved B.] 1—2 Bd. Kra. (1845). 4. I. 1. Bl. 38 S. II. 1. Bl. 36 S. (Kontratyck. Den første i Norge udgivne Samling af Mandssange, nu meget sjelden).

Sangøvelser til at træffe og holde Tonen. Chra. 1845. 8.

Udkast til en theoretisk-praktisk Sangskole for Mandssangforeninger. Chra. 1848. st. 8. 32 S.

Sangskole til Brug ved Skoleundervisningen. Chra. (1849). 8. 4 Bl. 56 S.

Koraler for 4 Mandsstemmer til Brug for begyndende Mandssangforeninger. Chra. 1850. 8. 8 S.

To og firestemmige Øvelser for begyndende Mandssangforeninger. Chra. 1850. 4. 12 S

Skolesangbog, indeholdende 2-, 3- og 4-stemmige Sange. 1ste—5te Hefte. Chra. 8. 1ste Hefte: 40 tistemmige Sange for Sopran og Alt eller for Tenor og Bas. 1850. 44 S. 4de Udg. (1864) 32 S. — 2det Hefte: 30 tre- og firestemmige Sange for 2 Sopraner og 1 eller 2 Alter, eller for 2 Tenorer og 1 eller 2 Basser. eller for 1 eller 2 Sopraner, Alt og Bas. 1851. 36 S. 3die Udg. 1864. 32 S. — 3die Hefte: 25 trestemmige Sange for Sopran, Alt og Bas. 1846. 32 S. 2den Udg. 1852. 32 S. — 4de Hefte: 25 firestemmige Sange for Sopran, Alt, Tenor og Bas. 1853. 2den Udg. 1864. 32 S. — 5te Hefte: Tistemmig Salme-Sangbog for Sopran og Alt eller for Tenor og Bas. 1868. 2den Udg. 1873. 24 S.

Salmesangbog for firestemmigt Mandskor, indeholdende Melodierne til de fleste Salmer i Kingo's, Guldbergs og Evangelisk-kristelig Salmebog med Tillæg. Chra. 1856. 32 S.

Om den lutherske Salmesang og dens Gjenindførelse i den norske Kirke. Chra. [Januar] 1858. 8. 40 S. + 2 Bl. samt 19 S. Noder. — (Ved dette Arbejde vakte B. for første Gang Spørgsmaalet om en forandret og forbedret Salmesang i den norske Kirke, men fremkaldte tillige herved en Strid, som senere, med forskellige Mellemrum, er bleven fortsat i over 20 Aar. Hans Skrift blev anm. i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 15; N. Kirketid. s. A. Sp. 238 fg.; Aftenbl. No. 107; Morgenbl. No. 117 af G. Bergh og i s. Bl. No. 118 af L. M. Lindeman. Denne sidste Anmeldelse gav Anledning til, hvad man med et enkelt Ord kan kalde **Salmesangstriden**, idet L.'s Artikel strax fremkaldte flere Indsigelser i Morgenbl. No. 118, 127 og 130. Hovedindlæggene i den saaledes aabnede Kamp findes i Morgenbl. 1858, No. 147, 149 og 156: «Har L. M. Lindeman Ret mod Joh. D. Behrens?» 3 Artikler af G. Bergh; No. 166, 169 og 172 [af O. Arvesen]; No. 187: Nogle Modbemærkninger af L. M. Lindeman; No. 200 og 202: «Ukyndigheden maa dog paa ingen Maade blive raadende eller afgjørende»; og: «Er ikke den lutherske Salmesang ogsaa norsk-folkelig Kirkesang?» Af G. Bergh; No. 317: «Om den rhythmiske Koralsang» af [F. G.] Schedewy, hvortil Svar [af Joh. D. Behrens] i No. 328. Nogle mindre Indlæg i Striden findes i Mgbl. 1858 No. 195, 359 og 1859, No. 5 [de to sidstnævnte af F. A. Reissiger] samt i Aftenbl. 1858, No. 158, 228 og 293. Kampen døde nu en Stund hen, indtil dens 2det Afsnit aabnedes ved B.'s Udgivelse af:

Melodier til Luthers aandelige Sange efter den lutherske Kirkesangs ældste Kilder. Chra. [Februar] 1859. 8. 43 S. (Anm. i N. Kirketid. 1859, Sp. 685; i Mgbl. s. A. No. 294 [af G. Bergh]. I Decbr. samme Aar udgaves paa offentlig Foranstaltning «Luthers aandelige Sange» ved M. B. Landstad med «de hertil hørende oprindelige Melodier rytmisk fremstillede og 4stemmigt harmoniserede samt ledsagede med Anmærkninger af L. M. Lindeman». Dette Arbejde blev recenseret af P. Dybdahl i Morgenbl. 1859, No. 349 og fremkaldte en «Rettelse» i No. 352 af Behrens, hvorefter B. og L. fejdede mod hinanden i Morgenbl. 1860, No. 4 (af L.), No. 12 (af B.), No. 65 (af L.), No. 95 (af B.) Samtidig blev der leveret Indlæg i Striden i «Drammens Tidende» 1860, No. 37 og 43 [af A. A. Aars] med Svar [fra B.] i No. 50 og

Gjensvar [fra A.] i No. 64. Et andet Hovedindlæg i Striden gav G. Bergh i Morgbl. 1860. No. 146, 148 og 150 i tre Artikler: «Om den lutherske Salmesang samt om Behrens's og Lindeman's Forhold til samme», hvortil Bemærkninger i No. 178. Jfr. iøvrigt ogsaa Morgenbl. 1860, No. 31, 69, 214, 216, 218 og 254 samt Thj. Adr. Eft. No. 294. Et 3die Afsnit i Striden danner de Artikler i Morgenbl. 1864, No. 10, i 1865, No. 354 og i Januar 1867 samt i Aftenbl. 1865, No. 300, hvilke sluttede sig til en anonym Anmeldelse [af Behrens] i Morgenbl. 1864, No. 3 af L. M. Lindeman's «13 nye Melodier til Salmer i «Tillægget» for Orgel eller Piano».

Da Lindemans «Melodier til Landstads Salmebog» var udkommen, aabnede Behrens 4de Afsnit af Salmesangstriden ved i to Artikler under Merket B. i Morgbl. 1874 No. 7 og 8 at opkaste det Spørgsmaal: «Bør de af L. M. Lindeman udgivne «Melodier til Landstads Salmebog» autoriseres til Brug for den norske Kirke?» Herpaa svarte Lindeman med «Nogle Ord» i s. Bl. No. 27 og 28, hvorefter B. gjentog sine Spørgsmaal i 9 nye Artikler i Morgenbl. 1874, No. 78, 82, 99, 111, 283; 1875, No. 24 og 1876, No. 270, 279 og 300, hvilke igjen fremkaldte Modartikler af L. i Aarg. 1874, No. 213, 215 og 219. En hel Række andre Forfattere optraadte derhos, dels under Navn, dels anonymt, i denne Fejde. De vigtigste Artikler findes i Morgbl. 1874, No. 47, 54 og 270: Om Menighedssangen og de Lindemanske Melodier af Theodor Hilde; No. 275: Nogle Ord i Anl. af Lindemans Udtalelser af en Preat i Bergen [Hersleb Walnum]; No. 329: «Den rythmiske Salmesang» af O. Winter-Hjelm; No. 352 af W. Bauck; 1875 No. 75 [af J. Brinck Lund]; No. 207, 208, 210, 213, 215 og 217: «Et Forord af L. M. Lindeman» af O. Winter-Hjelm; i Luthersk Kirketidende 1875, I. No. 4 [af Prof. F. W. Bugge]; i Mgbl. 1875, No. 339 og 340 [af Behrens]; No. 336 [af Chr. Cappelen]; No. 340 [af O. Winter-Hjelm]; 1876, No. 167 af O. T. Krohg; i Aftenposten 1875, No. 226, 276 [af S. Bjerke], 278, 285 [af O. Winter-Hjelm], 286 af B., 290 [af O. Winter-Hjelm]. Desuden findes flere mindre Indlæg i Striden i forskjellige Numere af Ham. Stiftst., Bergensp., Dgbl. og Fædrel. 1874, i Dgbl. 1876, No. 75 og 1877, No. 7; Bergensp. 1876 No. 6; i Aftenp. 1876, No. 155, 158, 161, 165 og 303; i 1877, No. 7 og 11 (af B.); i Morgenbl. 1876, No. 188 og 1877, No. 15, 23 (de sidstnævnte af B.), 86, 92 og 319; i Aftbl. 1876, No. 237, 239 og 1877, No. 70, 73, 80 og 300 samt i enkelte Provsblade for 1877. — Et 5te Afsnit i Striden danner, foruden Artikler i N. Skoletidende 1879, No. 1 og i Aftenbladet 1880, No. 4, 5, 15, 16 og 21, O. Winter-Hjelms Artikler i Morgenbl. 1879, No. 226, 233, 240 og 247 med Tittlen: «L. M. Lindemans autoriserede Koralbog til Landstads Salmebog og dette Værks Tilblivelse. — Endelig hører til denne vidtløftige Literatur ogsaa Indstilling fra den ved kgl. Res. 30 Septbr. 1876 nedsatte Kommissjon til at afgive Betsenkning ang. det af Lindeman udgivne Forslag til en ny Koralbog. Denne Indstilling er ikke bleven trykt. Som Følge af Kommissjonens, forøvrigt under Dissents om næsten ethvert Punkt, afgivne Indstilling, blev Lindemans Koralbog, med nogle nærmere betegnede Ændringer og Tillæg, ved kgl. Res. 15 Decbr. 1877 autoriseret til Brug ved Gudstjenesten.

Enstemmig Salmesangbog for Skolen og Hjemmet, indeholdende 30 af de i den norske Kirke brugeligste Salmemelodier i deres oprindelige Toner og Rytm. Chra. 1858. 8. 2 Bl. 20 S.

Tre Salmer med deres ældre Melodier udsatte for firestemmig Mandskor. Chra. 1859. st. 8.

Tøstemmig Salmesangbog for Skolen og Hjemmet, indeholdende 30 af de i den norske Kirke brugeligste Salmemelodier i deres oprindelige Toner og Rytm., udsatte for Sopran og Alt eller Tenor og Bas. Chra. 1860. 8. 2 Bl. 24 S.

Lette Mandskor for Seminarier og Sangforeninger. Chra. (1863).
4. 47 S.

Sange for Bergens Sangerkor. 1ste [eneste] Hefte. (Chra. 1864).
4. 8 S.

Tøstemmig Sangbog for Sopran og Alt eller Tenor og Bas. 1—2 Hefte.
Chra. 8. 1ste Hefte 1855. 24 S. 2den forøgede Udgave (1864). 32 S. Tredie
forøgede Udg. (187*). 32 S. Fjerde Udg. (187*). 2det Hefte (1876). 32 S.
(Fortsættelse af «Skolesangbog» 1ste Hefte).

Trestemmig Sangbog for to Sopraner og Alt eller to Tenorer og Bas.
1—2 Hefte. Chra. (1855—61). 8. 1ste Hefte 1855. 24 S. 2den forøgede Udg.
1865. 32 S. 3die Udg. (187*). — 2det Hefte. 16 upag. Bl. (1861). 32 S.
(Fortsættelse af «Skolesangbog» 2det Hefte).

Sanglære for Pigeskoler, indeholdende methodisk ordnede Øvelser og Sange
med fornødne theoretiske Vink. 1ste [eneste] Hefte. Kra. 1869. 8. 24 S. (Ny Udg.
under Pressen).

Sanglære for Skoler. Første Trin. Kra. (1871). 8. 64 S. — Anden
Udgave. ib. (1873). 8. 64 S. — Femte Tusinde ib. (1880). 8. 64 S. — Andet
Trin. Kra. (1872). 8. 68 S.

Sanglære for Folkeskolen, indeholdende metodisk ordnede Øvelser og
Sange med fornødne teoretiske Vink. Første Trin. Kra. (1869). 8. 24 S.
Anden Udgave. ib. (1873). 8. 24 S. Tredje Udg. ib. (1877). 8. 24 S. —
Andet Trin. ib. (1869). 8. 32 S. Anden Udg. (1873). 8. 32 S. Tredje Udg.
ib. (1877). 8. 32 S. — Tredie Trin. ib. (1873). 8. 32 S.

Norsk Folkesangbog for firstemmigt Mandskor. 1ste Bd. (O. m. T.
Firstemmige lette Mandskor for Seminarier osv. Ældre Række). Kra. 1863. Fjerde
Udgave. Kra. (1874). 8. 50 S. Femte Udgave. ib. (1880). 8. 56 S. — 2det Bd.
(Med samme Tillægstitel. Ny Række). Kra. (1874). 8. 50 S.

Melodibog til norske Sangbøger. Kra. (1876). 8. 1 Bl. 172 S.
(Heri findes 8, ikke andensteds trykte Melodier af B.)

Norske Sange for firstemmigt Mandskor. I—III. (Kra. 1860). 4.
I. Folkeviser. 32 S. — II. Friheds- og Fædrelandssange. 24 S. — III. Nyere Sange.
33 S. (Hvert Hefte ogsaa med særskilt Titel; se N. Bogfort. 1848—65, S. 21).

Norske Sange fir- og femstemmige for Mandstemmer. Stockholm (1872). 4.
104 S. + 3 Bl. [Udgivet efter Anmodning og paa Forlag af Musikhandler Abr. Hirsch
i Stockholm].

Samling af flerstemmige Mandssange for større og mindre Sangforenin-
ger med Bidrag af originale Kompositioner. 1ste—5te Række eller 1—25 Bind. Chra.
1845—69. 4to. (Den hele Samling indeholder 500 Numere. Udgiveren har til Tex-
ten leveret 14 originale Bidrag, har bearbejdet 19 og oversat 32 Texter, og harmoni-
seret 34 Melodier. En Oversigt over Bidrag og Bidragsydere til Samlingens Text og
Musik findes i 25de Bind, S. 38).

Sangbog for Mandssangforeninger. 1ste—6te Bind. Kra. 1870—75.
4. (Ogsaa med Omslagstitel: «Samling af flerstemmige Mandssange», Bd. 26—30.
Hvert af de første 5 Bind 40 S., 6te Bind, med Titel og Indholdsfortegnelse til
Bd. I—VI, 48 S. Fortsættelse af frgd. Samling. Udgiveren har til disse Bind leveret
9 originale og 7 bearbejdede eller oversatte Texter samt harmoniseret 22 Melodier).

Firstemmig Mands-Sangbog. Bd. I—VII. Kra. 1876—81. 4. (O. l. Omslagstitel: «Samling af flerstemmige Mandssange», Bd. 31—37. Hvert Bind 40 S. Fortsættelse af frgd. Samling. Til disse 7 Bind har Udgiveren leveret 3 originale og 6 oversatte Texter samt harmoniseret 20 Melodier).

I Ny illustreret Tidende 1875, No. 20: Biografi af F. A. Reiniger.

De vigtigste af hans Bidrag til Pressen er anført ovenfor under Redegjørelsen for «Salmesangstriden». Tilføjes kan alene, at han under Merket *B* har skrevet to Anmeldelser i Morgenbl., 1877, No. 15 og 23 af Otto Winter-Hjelms «37 ældre Salmemelodier» og af samme Forf.s «Bemærkninger til 37 ældre Salmemelodier».

I Forening med N. G. Dietrichson er B. Forfatter af «Beretning om den 5te store Sangerfest i Bergen 1863». Chra. 1863. 8.

Beichmann, N. H.

Ny Billed-ABC udarbejdet med Hensyn til den nyeste Skoleundervisning. Fr. halb (1858). — 3die Oplag. ib. (1861) 28 upag. Bl.

Beichmann, Nils Ulrik Frederik Christian, Søn af Kaptejn *Jens Eilert B.* og *Olava Susanne Benedicte f. Beichmann*, blev født i Kristiania 12 Marts 1843, udeksamineredes 1865 fra Krigsskolen og udnævntes til surnumerær Sekondløjtnant i 1ste akershuske Brigade med Anciennetet fra 21 August s. A., tjenstgjorde derefter ved norske Jægerkorps, indtil han 10 April 1869 udnævntes til Premierløjtnant i Brigaden og ansattes som Adjutant ved Østerdalens Bataljon. Han døde 17 Juli 1880.

* 6 August 1872 *Hildur Mathilde Døsen* (f. 12 August 1848), D. af Oberstløjtnant Mons Klingenberg D. og Maren Sophie Lund.

Om Kaninavl. Med 4 Tegninger. Kra. 1879. 8. 38 S.

Bellegaard, Jacob P.

Tabeller for Kubikindholdet af huggen og rund Trælast, angivet med Decimaler, tilligemed Reduktionstabeller for forskellige Beregninger og Maal etc., udregnede. Kragerø 1877. Høj smal 8vo. 56 S.

Bekkevold, Frederik August, Søn af Marketenter, tidligere Skibsfører og Kjøbmand paa Moss *Peter Svendsen B.* og *Gunhild Marie Fhlen* og Broder af Henrik Wergelands Hustru, er født i Kristiania 18 Marts 1830 og blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1849. Efterat have taget anden Examen med Laud Sommeren 1851, studerede han i længere Tid Filologi, uden dog at tage Embedsexamen. Han har, foruden flere længere Vikariater ved Kristiania Kathedralskole i 1856 og 1859, været Lærer ved forskellige af Hovedstadens større Privatskoler, siden 1876 ved Gjertsens Skole. I 1874 opholdt han sig længere Tid i Paris for at studere det franske Sprog.

* 22 Decbr. 1870 *Ovidia Atvilde Marie Amalie Olsen* (f. 13 Juli 1829), D. af Peder Olsen Fossum, Portner ved Rigshospitalet, og Bodil Marie f. Nansen.

Jfr. Aftenposten og Dagen for 19 Marts 1880 angaaende den Fest, som Studenter-sangforeningen, «Johaniterne» og «Polyhymnia» gav til hans Ære paa hans 50 Aars Fødselsdag.

Franke Stiløvelser for Begyndere og Bideretomne. Kxa. 1876. 8. 4 Bl. 118 S. (Anm. i flere Blade, bl. a. i N. Tidsskr. f. Lit. 1876, No. 5, S. 79; i Nær og Fjern f. N. No. 208). — Anden Udgave. ib. 1881. 8. VI. 120 S.

I Program fra Gjertsens Skole 1879, S. 1—13: Om undervisningen i fransk ved Gjertsens skole.

Belle (eller Belden), Ingebrigt Sivertsen, blev født 1773. I Aaret 1818 opslog han paa Kirkedørene i Lesje og Opdals Kirker samt Throndhjems Domkirke en Proklamation, hvori han kalder sig «Bondens Statholder i Throndhjem» og antyder, at han har faaet «Aabenbaringer om at skulle omstøde Regjeringsformen og give nye Love i Stedet for de nærværende tyranniske». Forfatteren, som hørte til en sindssyg Slægt, slap den Gang for Tiltale. Nogle Aar senere blev han imidlertid tiltalt for Udbredelsen af et af ham forfattet Skrift, dat. 12 Juli 1825, «der havde til Hensigt at tilintetgjøre Virkningerne af alle i Lesje fra 1815 til 11 Januar 1825 behandlede offentlige Forretninger», og «for hans gjen-tagne formastelige Vinkelskriveri». Hans Skrivelser og øvrige Optræden «havde gjort Gudbrandsdølerne forrykte i Hovedet, saa at de ikke alene viste Opsætsighed, men endog aabenbar Vold imod Øvrigheden», og der maatte tilkaldes militær Assistance for at faa Urolighederne dæmpet. Til Undersøgelse og Paadømmelse af Sagen blev der nedsat en kgl. Kommissjon bestaaende af Sorenskriverne A. Rambech og J. G. Thaulow samt Gaardbruger Ole Haakenstad (det var første Gang, en Bonde havde Sæde i en kgl. Kommissjon). Kommissjonens Dom blev for B.'s Vedkommende ved Højesteretsdom af 1 Marts 1828 skjærpet fra 3 til 6 Aars Fæstningsarbejde.

Jfr. Fr. Brandts Repertorium I. 264—68; Schweigaards Proces I. 110; P. C. Holsts Optegnelser, S. 174; Rigstidende 1828, No. 22 Tillæg og Morgenbl. 1881, No. 326 A af Yngvar Nielsen.

Subscriptionsplan (til en Forklaring af Aabenbaringen i det 19de Aarhundrede). Thjem. 1827. 8. 16 S.

Copie af et Skrift, jeg Ingebrigt Belle frev paa stemplet Papir og som blev offentlig fra Haaler i Opdals Prestegjeld 4 Juni 1828 i det blide Haab, at det kunde komme i Kong Carl XIV Johans Haand. 1 Ark folio. U. St. o. N.

Belsheim, Johannes, Søn af Husmand og Skomager *Engebret Olsen* († 1842) og Hustru *Marit Johannesdatter* († 1857), er født 21 Januar 1829 paa en Husmandsplads under Gaarden Belsheim i Vang i Valders. Efter sin Opvæxt var han først i nogle Aar Gaardsgut, blev i 1851 Skolelærer i sin Hjembygd, tog efter et kort Ophold som Tilhø-

rer i 1855 Dimissionsexamen ved Askers Seminarium, blev 1856 ansat som Skolelærer i Grue og arbejdede derhos paa Kontoret hos Sorenskriver Fietzetz. Han begyndte da at studere under Vejledning af senere Overlærer J. F. Ordning og tog, efter et Aars Ophold paa Heltbergs Skole, i 1858 Examen artium med Haud. I Decbr. 1861 tog han theologisk Embedsexamen med samme Karakter. Han var derefter om Sommeren 1862 konstitueret Lærer ved Porsgrunds Borgerskole, blev 1863 Bestyrer af Vefsens Lærerskole, udnævntes 20 August 1864 til Sogneprest i Sydvaranger og 25 Oktober 1870 til Bjellands Sognekald. «Konflikt med nogle af Almuen og Lyst til at kunne arbejde i videnskabelige Øjemed bestemte ham til at søge sig entlediget», og under 19 Juli 1875 erholdt han Afsked med Vartpenge. Siden den Tid har han været bosat i Kristiania, sysselsat med videnskabelige og literære Arbejder; Stortinget 1880 bevilgede ham i dette Øjemed en aarlig Understøttelse indtil videre af 1000 Kroner. Siden 1876 har han hvert Aar rejst med Hjælp af offentlige Stipendier, flere Gange til Upsala, Stockholm og Kjøbenhavn og et Par Gange til St. Petersburg (Sommeren 1880 over Hamburg og Berlin) for at granske Kildeskrifter til Bibelens Text og Historie.

* 1) 1863 *Maren Møller Brun* (f. i Bergen 1829, † 1874), D. af Landhandler i Lekanger Herman B. og Birgitte Agnete Skabo.

* 2) 1875 *Olov Olsdatter Haugland* (f. i Bjelland 1847), D. af Bonde og Smed Ole Olsen H. og Anne Torkelsdatter.

Jfr. Storth.-Forh. 1879, V. No. 40; 1880, V. No. 33; VI. a, S. 423 og Storth.-Tid. s. A., S. 747; Storth.-Forh. 1881, V. No. 12; VI. a, S. 440, og Storth.-Tid. s. A. S. 1188—1207 (Debat ang. en ansøgt, men afslaaet Bevilgning til ham til Prøveoversættelse af det nye Testamente paa det norske Folkesprog; jfr. ogsaa B.'s egen Artikel, om det paatænkte Forsøg til Bibeloversættelse, i Østlandsk Tidende 1881, No. 207).

Dr. Martin Luthers Fortællinger til det Gamle og det Nye Testaments Bøger. Oversatte fra Tydsk. Chra. 1860. 8. 142 S. og 1 Bl. Register. (Anm. i N. Kirketid. 1850, Sp. 812).

Hvad fattes Lærerne? (Af Rev. J. J. Wood). Oversat [efter den svenske Oversættelse]. [Chra. u. A. (o: 1861) og L. Anonymt.] 8. 16 S.

Paulus i ti Betragtninger efter den hellige Skrift. Af W. F. Besjer. Oversat fra Tydsk. Chra. 1862. 8. VIII. 233 S. (D. m. L.: Bibelste Sjelebilleder som Speil af Herrens mangfoldige Klarhed, II; jfr. Th. Thygesen ndr. Anm. i N. Kirketid.)

Tvillingbrødrene. En Fortælling af Dr. G. H. v. Schubert. Oversat efter den tydske Originals 4de Uplag. Chra. 1863. 8. 47 S. (Anm. i Morgenbladet [af John Stenerjen].)

Dr. Philip Jacob Speners Forklaring over den kristelige Være efter Dr. Martin Luthers lille Katechismus. Oversat fra Tydsk. Bergen 1864. 8. VIII. 348 S. (Anm. i Luth. Kirketid. IV. 28—31 af Th. C. Bernhoft; D. n. Folkecole, N. N. VII. 301 fg. af A. Jeragen; i Verk. Tid. 1865, No. 36).

Chrysologia catechetica eller *Guldbrevkisten*, hvori den saliggjørende Katechismus-Lære i Korthed er forklaret og betragtet i Sammenligning med Gulbet. Af Mag. Chr. Scriber. Efter Traugott Siegmunds Udgave overs. fra Lybf. Bergen 1864. 8. 212 S. (Num. i Luth. Kirketid. IV. 96 af Th. C. Vornhoft).

Bidrag til Bibelen's Historie. Særskilt Aftryk af „Folkevennen“, 12 Aargang, 1863. Chra. 1864. 8. 94 S. (3fte i Boghdl.: se ndfr. om hans Bidrag til „Folkevennen“).

Om Bibelen, dens Opbevaring, Oversættelse og Udbredelse. 2den Udgave [af foregaaende Skrift] (med 9 Trænit, mest gamle Skriftprøver). Chra. 1875. 8. 2 Bl. 102 S. (Ann. i Morgenbl. 1875, 13 Juli [af Dr. E. F. B. Horn]; i Fædrelandet f. A. 14 Juli; Ny ill. Tid. f. A. No. 47; Skil.-Mag. f. A. No. 20; i Dagstelegrafen [Kbh., optrykt i Aftenposten 28 Sept. f. A.]; Båltaren 1876, 4 Maj; i Stara Tidning 1878, 23 Jan. o. fl.)

Til Forvar for nogle omtvistede Steder i det Nye Testamente. Første Stykke. (Mark. 16, 9—20; 1 Joh. 5, 7, 8; Matth. 6, 13; Luk. 11, 2, 4; Joh. 5, 4; og 7, 52—8, 12; Ap. G. 8, 37 og 20, 28; 1 Tim. 3, 16). Med en Skriftprøve i Facsimile. Chra. 1876. 8. 2 Bl. 79 S. (Num. i Fædrel. 1876, No. 51; i Chr. Kalkars Theol. Tidsskrift 1877, S. 852 fg. af Sogneprest Schjøtt; i Båltaren 1876, 4 Juli; i Stara Tidning 1878, 23 Jan. o. fl.)

150 Salmer til Skolebrug og Huseandagt, udtagne af den norske Kirkes autoriserede Salmesøger, mest Landstads. (Ordrede og ledjagede med Oplysninger om deres Forfattere m. m.) Chra. 1876. 16. 192 S.

Oversigt over Kirkens Salmesang, dens Historie og Kirkesalmesøgerne i de nordiske Lande. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningen? Fremme. Første Tillægshefte til „Folkevennen“ for 1877. Kta. 1877. 8. VIII. 96 S.

Codex aureus sive quatuor evangelia ante Hieronymum latine translata e Codice membranaceo partim purpureo ac litteris aureis inter extremum quintum et iniens-
-septimum sæculum, ut videtur scripto, qui in regia bibliotheca Holmiensi asservatur nunc primum examinavit atque ad verbum transscripsit et edidit J. B. Cum V tabulis Chra. 1878. st. 8. LVI. 384 S. (Prolegomena blev oversat paa Latin efter Udgi-
-verens Haandskrift af nedennævnte Provst S. B. Bugge. Udgaven er anme'dt i Mrgbl. 1878, No. 142 [af Dr. L. Daac]; Dagbl. s. A. No. 148; Ny ill. Tid. 30 Juli s. A. [af Dr. E. F. B. Horn]; Nyt norsk Tidsskrift III, S. 366 [af J. Lieblein]; Post- och
-Inr. Tidn. [overs. i Aftenbladet 1878, No. 113]; Båltaren 23 Maj 1878; Illustreret Tidende [Kjøbenhavn] No. 982; Kalkars Theol. Tidsskrift Aarg. 1878, S. 431—34
-af Prof. G. Stephens og i sammes Aarg. 1880, S. 438—51 [af Sogneprest F. Schjøtt, hvortil
-Replik af Belsheim S. 701 fg.]; Lit. Centralblatt 1878, No. 29 [af Herm. Könsch];
-Schürers Theologische Literaturzeitung 1878, No. 15 [af Prof. v. Gebhardt]; Zeitschrift
-f. wiss. Theologie XXII, H. 1 [af Prof. Hilgenfeld]; The Athenæum 1878, 8 Juli og
-19 Oktbr. [af G. Stephens]; The Academy 1878, 17 August [af Richard F. Littledale]
-og 24 August [af F. I. A. Hort]; The Guardian 1879, 9 April [af John Wordsworth];
-Polybiblion (Paris. Septbr.) 1879, S. 200 [af J. Martinow]; The Western Christian Ad-
-vocate (Cincinnati, U. S. A.) 1878, 19 Oktbr. [af Ministerresident Cramer i Kbhvn.];
-The international Review (New York), Novbr. 1878 [af C. R. Gregory]; i Budstikken
- (Minneapolis, U. S. A.) 1 Febr. 1881 af Rev. E. L. Petersen).

Die Apostelgeschichte und die Offenbarung Johannis in einer alten lateinischen Uebersetzung aus dem *Gigas librorum* auf der königlichen Bibliothek zu

Stockholm. Zum ersten Mal herausgegeben. Nebst einer Vergleichung der übrigen neutestamentlichen Bücher in derselben Handschrift mit der Vulgata und mit andern Handschriften. Chra. 1879. 8. XIX. 134 S. (Tildels særskilt Aftryk af Theol. Tidsskrift. Udgiverens Fortale blev oversat paa Tysk af Prof. Caspari. Udgaven er anm. i Morgenbl. 1880, No. 52 [af M. J. Færden]; Wäktaren 1879, 31 Juli; Ill. Tid. [Kbh. 1879] No. 1052; Lit. Centralblatt 1880, No. 15 af Herm. Rönsch; Lit. Beilage zur Allg. Ev. Lu h. Kirchenzeitung 1879, No. 42; Lit. Rundschau (Freiburg i/Br.) 1880, No. 2 [af Rohling i Prag]; Schürers Theol. Literaturzeit 1880, No. 8 [af von Gebhardt]; The Academy 1879, No. 391 [af John Wordsworth]; The Western Christian Advocate (Cincinnati, U. S. A.) 10 Decbr. 1879 [af Revd. Cramer]; i Göttingische Gelehrte Anzeigen 1880 I. S. 221 af Dr. Fr. Dürsterrick).

Biskop Gunnerus' Hyrdebrev. Efter Originaludgaven og Forfatterens udvidede tyske Oversættelse paa ny udgivet. Chra. 1879. 8. 57 S. (Særskilt Aftryk af Theol. Tidsskrift. Anmeldt i Aftenposten 1879, 6 Decbr.; Morgenbladet 1880, No. 61 [af M. J. Færden]).

Omsorg i Norden for Finnernes (Lappernes) Omvendelse til Kristendommen før Reformationen. (Ud. Titelbl.) Chra. 1879. 8. 18 S. (Aftryk af Theol. Tidsskrift. Anm. af M. J. Færden i Morgenbl. 1880, No. 61).

Om Kristi Efterfølgelse. Fire Bøger af Thomas à Kempis. Paany oversat fra den latinske Grundtext. Med Thomas à Kempis' Portræt og flere Billeder. Chra. 1880. 8. 251 S. (Anm. i Hjemmet 1880, No. 11—12 af M. J. Færden; Morgenbl. 1880, No. 61).

Den lutherste Kirkes Reformatorer og nogle af deres Medarbejdere. Frit oversat og bearbejdet fra Tysk. Med 9 Portræter. Kra. 1880. 8. V 314 S. (Der findes ogsaa en Udgave uden Portræterne. Bogen er anm. i en Række norske og danske Provinsblade i Marts og April 1880).

Martin Luthers Levnet. Frit oversat efter Gustav Ad. Hoff's *Vie de Martin Luther* fra Fransk. Med Luthers Portræt. Chra. 1880. 8. 421 S. (Bogen er anm. i flere norske og danske Blade).

Beilebning i Bibelens Historie med udførligere Oplysninger om det Ape Testamentes Bøger. Med en lithograferet Plade og tre i Texten indtrykte Træsnit. Kra. 1880. 8. XII. 348 S. (Anm. i Hjemmet 1880, No. 11—12 af M. J. Færden; Morgenbl. s. A. 24 Oktbr.; Skill Mag. 1881, 5 Januar; Østeborgsposten 1881, 18 Marts; Østlandsk Tidende 1881, 10 Oktbr. o. fl.).

Om Kristi Efterfølgelse af Tomas fra Kempen i Umfkrift fraa Latin. Udgivet. Kra. 1880. 8. 1 Bl. 220 S. + 2 Bl. (Oversættelsen til Landsmaalet er egentlig udført af D.s Søn. Anmeldt i Verdens Gang 1881, 20 Jan.; Februhimen s. A. 24 Jan.)

Das Evangelium des Matthäus nach dem lateinischen Codex ff. ¹ Corbeiensis auf der kaiserlichen Bibliothek zu St. Petersburg von Neuem in verbesserter Gestalt herausgegeben. Nebst einem Abdruck des Briefes Jacobi nach Martians Ausgabe von 1695. Zum Theil Separatabdruck aus «Theol. Tidsskrift [etc.]» N. R. Bd. VIII. Chra. 1881. 8. XIV. 69 S. (Fortalen er overs. paa Tysk af Prof. Caspari).

Om Magtfordelingen i Grundloven og mod absolut Veto. Kra. 1881. 8. 80 S. (Anm. i Morgenbl., Substikken, Samfundet, Bergensposten, Bergens Tidende o. fl. Blade 1881).

Er Grundloven af 17de Mai eller af 4de November? Kxa. 1881. 8. 24 S.

Dr. M. Luthers Serdaler, eller fortrolige Underholdning med sine Omgangsvenner. (Udvalgt efter Kurisabers Original-Udgave af 1566. Ny og rettet Udgave). Kxa. 1881. 8. 325 S. (Anonymt).

Gyldne Sandheder og Dagbog. Efter det Engellske. Kxa. 1881. 16. 8 upag. Art med indstude rene Blade. (Anonymt).

Beskrivelse over Jødernes Krig med Romerne af Flavius Josefus. Den danske Praest A. Keiersens Overs. af 1757. Gjennemseet, rettet og udgivet. Horten 1881.

Om Hans Nilfen Hauge. Kxa. 1881. 8. 46 S.

I Theologisk Tidsskrift, 2den Række, III. 603—630: Den apostoliske Troesbekjendelse, gjengiven paa Vers af Luther og flere efter ham i den lutherske Kirke. — V. 59—91: Constantin Tischendorf. En Skizze. — VI. 305—381 og 449—476: Apostlernes Gjerninger og Aabenbaringen i gammel latinsk Oversættelse efter det store Haandskrift *Gigas librorum* i Stockholm (jfr. ovfr. om det med tysk Titel og Fortale udgivne Særaftryk). — VII. 20—73: Biskop Gunnerus's Hyrdebrev paa ny udgivet. (Jfr. ovfr. om den særskilt aftrykte Udgave); S. 327—344: Omsorg i Norden for Finnernes (Lappernes) Omvendelse til Kristendommen før Reformationen. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle faa Exemplarer); S. 383—404: En gammel luthersk Kirkesalme. (Artiklen fremkaldte nogle Bemærkninger i Morgenbl. 1880, No. 183 med Svar fra Belshcim i No. 232). — VIII. 146—212: Matthæi Evangelium i gammel latinsk forhieronymansk Oversættelse efter Codex Corbeiensis, tidligere i Paris, nu i St. Petersburg, i ny og forbedret Udgave (jfr. ovfr. ang. den særskilte, forøgede, med tysk Titel og Fortale forsynede Udgave).

I Korrst Kirketidende blev han i Kargangene 1859—63 forskjellige Opfatter, hvoriblandt merkes: 1862, No. 16 og 17: Om Jesu sidste Paafemaaltid. (Foredrag i den theol. Forening) 18 Spalter. — 1863, No. 10, 11 og 12: Luther som Prædikanant. (Efter Hengstenbergs „Evang. Kirch. Zeit.“)

I Luthersk Kirketidende (1 K.) VI. 1—8 og 17—24: Den kirkelige Lære om Christi Person. (Overs. efter et Foredrag af Dr. F. A. Philipp). — I 8 K., 1876 No. 21: Anmeldelse af Dr. A. Bangs „Om Kristi Opstandelses historiske Virkelighed“. Desuden findes i 1ste Række af dette Tidsskrift enkelte Korrespondentartikler fra hans Haand.

I Luthersk Ugeskrift 1877, I. S. 121—24: Om *Codex aureus* eller „Guldbogen“ i Stockholm; S. 191 fg.: Anmeldelse af Staars „Korrst Salmehistorie“; S. 433 fg.: Ann. af „Calvin, hans Liv, hans Gjerning, hans Skrifter af F. Dungen, overs. af Oscar Arland“. — 1879, I. S. 273—89 og 299—306: Bidrag til vor Bibeloversættelses Historie. — 1880, I. No. 16—20: Fra Norges Reformationshistorie.

I Illustreret Nyhedsblad 1862, No. 18 og 14: A. G. Rudelbach; No. 29: B. F. Engelbreth; No. 38 og 39: K. F. S. Grundtvig (jfr. No. 44 og 47 af en Lægmand). — 1863, No. 25, 30 og 32: Fra en SkandinavisK Feriereise.

I Folkevennen XII (1863), S. 1—24: Hvorledes Bibelen er opbevaret. (Overs. i det svenske Tidsskrift *Läsning för Folket* XXII. 289 fg.); S. 265—92: Hvorledes Bibelen er bleven oversat; S. 877—97: Hvorledes Bibelen er bleven abbredt; S. 473—94, jfr. S. 596: Hvorledes Bibelen er bleven abbredt i Norge (jfr. ovfr. S. 195). — XXV (1875), S. 511 fg.: Bidt om Sang, Digtning og Salmer.

I *Almenlæsning* (Følgekrift til *Almuevennen* 1890): Hans Milken Gange.

I Chr. Johnsens *Norff Haandlegikon* flere Artikler, især i de første Hefter.

I *Den norske Folkeskole I.* (1852—53), S. 257—63: *Sjette Stoler og Omgangs-Stoler.* (Var rettet polemisk imod en tidligere Opfattelse af D. J. Monlerud, der svarte i II. S. 7—16, hvortil D. igjen svarte S. 65—71). — *IV.* 97—102: *Om de bibelhistoriske Bærebøger i Almuskolen.* — Desuden findes enkelte Sange m. m. af ham i dette Tidsskrift.

I *Maanedstidende* for den norske Almueskole skrev han forskellige Opfattelser og Anmeldelser i Aargangene 1860—62.

I *Christiania-Posten* leverede han forskellige Bidrag i Aarene 1855—62, navnlig Korrespondentefterretninger fra Balbers og fra Solør, Boganmeldelser m. m. En Artikel af ham ang. Sankt Thomas Kirke paa Fjellshjeld er trykt i No. 2446 og 2449 (Juli 1855).

I *Morgenbladet* har han skrevet forskjelligt (Boganmeldelser, Oversættelser fra Tyll og Spenk, Opfatter om Skolelærermødet i 1860, m. v.) i Aarene 1859—63 og 1876 fg.

I *Aftenposten* har han ligeledes skrevet forskjelligt, navnlig Anmeldelser af theologisk Literatur, i Aarene 1878—81.

Forøvrigt findes Bidrag af ham i *Hallings Fædrelandets Ven* 1853—55 (Breve fra Valdres, Sange m. m.); i *For Fattig og Rig* 1853—55; i *Almuevennen* 1860—63 (bl. andet en Artikelrække om Lærere i Theologi ved Norges Universitet); i *Adressebladet*: (bl. a. et Par større Opsatser: Om Sydvaranger og nogle Ord om Salmebogssagen i 1871, No. 21—23); i *Christiania-Postens Fortsættelser Dagbladet* og *Christiania Dagblad*; i *Ferdamannen*; i *Finmarksposten* 1867—70; i *Hedemarkens Amtstidende* (flere Korrespondentartikler fra Kristiania i Begyndelsen af 1879); i *Dagbladet*, i *Fedraheimen* (bl. a. i Aarg. 1881 en Oversættelse paa Landsmaal af Molières «Tartuffe») osv.

Bendeke, Johan Fredrik, Søn af Sorenskriver i Strinden og Selbu *Carl Fredrik B.* (f. 2 December 1809, † 11 Maj 1862) og *Franziska Elisabeth Caroline Antonia Thome* (f. 13 Oktober 1813, † 12 Oktober 1881), er født i Kristiania 13 Marts 1840. Han blev i 1860 udeksamineret fra Krigsskolen og ansattes fra Juli s. A. som Sekondløjtnant i throndhjemse Infanteribrigade, hvor han i August 1861 udnævntes til Premierløjtnant, i April 1872 til Kaptejn og Kvartermester, i April 1873 til Divisjonschef og i Decbr. 1877 til Kompagnichef. Han har tvende Gange besøgt England for at studere dette Lands Sprog og Literatur og har siden Januar 1866 været Lærer i Engelsk ved Throndhjems Realskole. Han blev Medlem af Videnskabssekabet i Throndhjem i Januar 1876.

* *Else Mathilde Elisabeth Due* (f. 7 Marts 1842), D. af Lensmand i Aremark Jens Gunerud D. († 1844) og Edle Valentine Bassøe.

Kort Oversigt over den engelske Literatur. Thjem. 1879. 8. 31 S. Engelske Samtaleøvelser efter Samuel D. Waddy's «The English echo». Ved J. F. B. og G. Stabell. Thjem. 1881. 8. 2 Bl. 141 S. (Anm. i Thj. Stiftsavis 1881, No. 94 og i Dagsposten s. A. No. 105).

Bendixen, Bendix Edvard Reutz, Søn af Skibsfører *Nils B.* (+ 1850) og *Maren f. Johnsen*, er født i Bergen 6 Septbr. 1838, blev Student med Laud fra sammes Latinskole 1857 og filologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1863. Den 6 Aug. 1864 blev han udnævnt til Adjunkt ved den ny oprettede lærde og Realskole i Kristianssund, hvis Kasserer han ogsaa var, indtil han efter Ansøgning erholdt Afsked fra sit Embede, da han 31 Maj 1875 var bleven udnævnt til Bestyrer af Tanks Skole i Bergen. Med offentligt Stipendium foretog han antikvariske Undersøgelser i Nordmøre og Romsdal i de tre Sommere 1870—72, besøgte i sidstnævnte Aar de vigtigste indenlandske arkæologiske Samlinger og det oldnordiske Museum i Kjøbenhavn, studerte derefter paa en toaarig Rejse (1873—75), tildels med Stipendium, Samlinger og Kunstværker i Danmark, Sverige, Tyskland, Østerrige-Ungarn, Italien og tildels i England, Belgien og Grækenland. Senere har han foretaget kortere indenlandske og en enkelt Rejse til Udlandet (Holland, Belgien, Paris). Under sit Ophold i Kristianssund var han Formand i Arbejderforeningen dersteds efter dens Omdannelse 1867 og Medlem af Kommunerepræsentantskabet 1871. I Bergen har han været Medlem af Museets Direktion siden 1876, Medlem af og delvis Formand i Bestyrelsen for Bergens nationale Scene fra dens Gjenoprettelse 1876, Medlem af Bestyrelsen for Bergens Billedgalleri, som han har ordnet, fra dets Oprettelse 1878, Formand i den bergenske Filialafdeling af Foreningen for norske Fortidsmindesmærkers Bevaring siden 1876, etc. I 1879 var han Valgmand. Han er Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjelm og «Bevollmächtigter» for «Museum für Völkerkunde» i Leipzig.

Indbydelsesskrift til den offentlige Examen ved Tanks Skole 1877. Bergen. 8. 31 S. (Skoleefterretninger ved B.) — Samme for 1879. Bergen. 8. 35 S. + 42 S. (Skoleefterretninger ved B.) — Samme for 1880. Bergen. 8. 83 S. (S. 35—83: Skolebibliothekets tilvæxt siden 1866 og skoleefterretninger, begge ved B.)

Katalog over Bergens Bys Billedgalleri. Bergen 1878. 8. 64 S. (Omtalt og anmeldt i en Række Artikler: «Fra Billedgalleriet» i Bergens Tidende 1878, No. 136, 138, 142, 143 og 145).

I Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1868, S. 1—28 og 1870, S. 13—71: Efterretninger om Nordmøre og Kristianssund. I. II. (Anm. i Morgenbl. Juli 1870 og i Aftenbl. Juli 1870. Oprtrykt i Romsdalspostens Føljeton for 1879 tilligemed: Fortegnelse over civile Embedsmænd i Nordmøre. 8. 6 S.)

I Aarbøger for nord. Oldkyndighed 1872, 185—191: Ruuebjerget ved Veblungsnæs (jfr. S. 192 fg. af S. Bugge).

I Aarsberetninger fra Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring, 1869, S. 170—79: Beretning om Undersøgelsen af Stenvikshulen og Bremsneshulen. — 1876, S. 104—17: Indberetning om arkæologiske Undersøgelser i 1876. — 1877, S. 158—67: Antikvariske Iagttagelser; S. 173—241: Fornlevninger i Nordmøre og Romsdal. I. — 1878, S. 63—161: Fornlevninger i Nordmøre og Romsdal. II. III. — 1879, S. 60—97: Udgravninger og Undersøgelser i 1879. —

1880, S. 18—63: Lagttagelser paa en Stipendierejse i Søndmøre 1880; S. 64—87: Antikvariske Lagttagelser i Hardanger, Vos og Sogn. (Af disse to Afhandlinger findes der 25 særkilt aftrykte Exemplarer med Fællestitelen: Antikvariske Lagttagelser i Søndmøre, Hardanger, Vos og Sogn. Kra. 1881. 8. 70 S.)

§ Romsbals Amtstidende, som han redigerede fra 1 Oktbr. 1865 til 1 Juli 1866, findes af ham bl. a.: Aarg. 1866, No. 53, 54 og 56: Gillefosjen og Kristianslund. — Aarg. 1869 (?) en Række Artikler om Pige-skolens Ordning. — Aarg. 1871: Jubelag angaaende Ordningen af den højere Skole i Kristianslund.

§ Christianslunds Adresseavis 1872, No. 16: Nogle Fornlevninger i Nordmør og Romsdal.

§ Bergens Tidende 1876, No. 227: En Runeindskrift i Bergens Museum. — 1878, No. 115: Bergens Billedegalleri (Subberetning til Formandskabet); No. 187, 188, 190, 193, 194, 196, 200, 202, 206, 208, 213, 214, 219, 222, 226, 230, 232, 234, 236 og 239: Fra Pariserudstillingen (Hlf. 41 Spalter); No. 218: En Kloffeindskrift fra Middelfalderen. — 1879, No. 38, 37, 40 og 42: Domkirken og dens Restauration (Jfr. Tilsvær fra Fr. v. d. Lippe i No. 46 og Øjensvør fra B. i No. 48).

§ Aftenbladet 1879, No. 208: Om nogle af ham foretagne arkæologiske Gravninger paa Jæderen.

Bendixen, Christian August, Søn af Kjøbmand og Stadskaptein *Christian August B.*, blev født i Kristianssand 27 Juni 1811 og Student med Haud fra sammes Latinskole 1830. Efter at have været Handelsmand i nogen Tid, tog han juridisk Embedsexamen med Laud i December 1842, var saa fra 1843 Advokatfuldmægtig, blev 1846 Kopist i Revisjonsdepartementet, 1849 autoriseret som Underretssagfører i Romsdals Amt, 1858 konst. og 11 Juli 1860 udnævnt til Politimester og Auktionsforvalter i Kristianssand, hvorfra han 10 Novbr. 1866 forflyttedes til Sorenskriver i øvre Thelemarkens østfjeldske Sorenskriveri, i hvilken Stilling han døde 26 Oktbr. 1874.

* 1) 1838 *Anne Elisabeth Heltberg* († 1839), D. af nedenfor nævnte Sogneprest til Stange Elias H. og Clara Margrethe Oxholm.

* 2) *Josephine Albertine Clausen* (f. 28 Oktober 1824), D. af Kjøbmand Lorentz C

Jfr. A. Munchs Barndoms- og Ungdoms-Minder. S. 184—85, 188; G. Faye: Stange Menighed og dens Prester, S. 74.

Han har skrevet adskillige Smaaaføttelinger i Ny Hermoder (Fortsættelse af «Bien») og i Nat og Dag. Ligesaa antages han at have været i nogen Tid Theateranmelder i Rigstidenden. Han skal ogsaa have skrevet et dramatisk Arbejde.

Bendz, Christian Ahle, Søn af Overbirkedommer i Laurviks Grevskab, Overauditor *Nils Brinck B.* († 8 August 1825) og *Inger Bugge* († 21 Marts 1854), blev født i Laurvik 29 August 1790, udnævntes 27 April 1808 til Sekondløjtnant i Marinen, hvor han 1 Oktbr. 1841 udnævntes til Kommandørkaptein. Han ansattes ved det norske Søkadetkorpsets Oprettelse i 1817 som Næstkommanderende og Lærer i

Sømandskab ved samme, blev 26 Novbr. 1832 Korpsets Chef, i hvilken Stilling han forblev til 1 Septbr. 1850, da han var bleven Chef for sømilitære Korps. I 1814 var han Chef for Briggen «Alsen» i Skagerak og Nordsøen. I 1841—42 var han Marinekommandoens Referent i Stockholm, i 1853 og 1859 var han nogen Tid midlertidig Chef for Marinekommandoen. Han erholdt efter Ansøgning Afsked 3 Oktober 1859 og døde 22 Juni 1867. Han var Medlem af *Svenska Krigsvetenskaps-Akademien*, dekoreret med St. Helenamedaljen og R. S. O. (1818), R. St. O. O. (1853), R. af den russ. St. St. O. 2 Kl.

* 28 September 1817 *Frederike Magdalene Gjertsen* (f. 21 Juni 1799, † 19 Marts 1837), D. af Justitiarius i Kristianssand Nils Wisløff G. og Karen Knutzen.

Jfr. N. A. Larsen: *Fra Krigens Tid*, S. 262; Program i Anl. af Søkadetinstytutets Halvhundredearsfest af H. J. Müller, fl. St., navnlig S. 29, 31, 68 fg.; Stamtavle over Familien Kielland, S. 131 og 134.

J *Magazin for Søvæsen* II. 166—76: Betænkning i Anledning af et til Marinedepartementet indsendt Forslag om en forandret Opdragelsesmaade for de norske Søfadetter (jfr. ib. I. 185 fg. og II. 176 fg.)

Bennett, Thomas, en i Aaret 1814 født Englænder, dør i 1848 som Turist besøgte Danmark og en Tid opholdt sig ved den danske Hær, hvorefter han samme Aar rejste op til Norge. Her bosatte han sig i Kristiania, hvor han i en Række af Aar gav Undervisning i sit Modersmaal og ved Siden deraf drev forskellige Kommissjons- og Agentur-Forretninger, hvilke han i de senere Aar har organiseret dels som en Boghandel for engelsk Literatur, dels som et paa engelske Turister beregnet «*Tourist-Office*». Han er gift med en norsk Dame.

Jfr. Erslews *Forf.-Lex.*, Suppl. I. 113; J. P. Laurent: «*Livet i Felten*» (Kbhvu. 1849), S. 6, 46, 131—33. Hubert Smith: «*Tent life with english Gipsies in Norway*» (London 1873), S. 52 fg. og 538—540.

Bennett's Handbook for Norway for 1859. Chra. 1859. 8. — Denne Bog er senere udkommen i ny, forbedret og forøget Udgave hvert eller hvert andet Aar. Den seneste Udgave har følgende Titel:

Bennett's Handbook for Travellers in Norway. Twenty first Edition. Chra. 1880. 8. 6 Bl. 146 S. [+ Appendix, indeholdende dels Rettelser og Tillæg, dels Avertissementer]. With a map of Norway.

Bennett's Practiske Lærebog i det Engellske Sprog. Chra. 1862. 8. 211 S. (De grammatikaliske og videnskabelige Bemærkninger, som er meddeelt spredt i Bogen, skyldes fra 4de Aar af nuværende Professor Joh. Storm).

A selection of phrases for tourist travelling in Norway. Chra. 1870. 8. 24 S. — Second ed. ib. 1875. — Fourth ed. ib. 1880.

B. var Forfatteren af de engelske Vers og Krigssange, som i Sommeren 1848 fandtes indrykkede i *Berlingske Tidende*.

Bentsen, Halvor Andreas, Søn af Skibsfører, senere Lods-oldermand i Kragerø *Arnold Bentsen* († over 91 Aar gl. 24 Marts 1881; Nekrolog i Vestmar s. A. No. 24) og *Engel Elisabeth Holm* (af bornholmsk Oprindelse), er født i Kragerø 23 Oktober 1825. Efter i sin tidligste Barndom at have gaaet 3 Aar paa en Privatskole, «som intet duede», fulgte han to Somre med sin Fader tilsøs, til England og Frankrige. Da sluttede Faderen Søen og B. med. Han blev derpaa opdraget paa Faderens Gaard i Sandøkedal og fungerede i 4—5 Aar som Sekretær hos Faderen, der var Ordfører, Forligelseskommisær og Amtsrevisor. I 1843, Aaret efter sin Konfirmation, blev han ansat paa Kontoret hos Sorenskriveren i nedre Thelemarken, Jonas Wessel. Her var han til 1845, da han i Januar Maaned gik tilfods til Kristiania for at tage Præliminærexamen; efter 14 Dages Ophold i Kristiania vendte han ogsaa hjem med denne Examen. Sommeren 1846 tog han atter ind til Hovedstaden for at studere Jus, og efter to Aars Ophold der tog han i Juli 1848 norsk juridisk Embedsexamen med bedste Karakter. I det følgende Aar opholdt han sig igjen i Kristiania for at læse til Artium, men maatte paa Grund af Sygelighed opgive Studeringerne og flyttede i 1850 til sin Faders Gaard i Sandøkedal, hvor han indtil 1856 syslede som Gaardbruger. I Januar 1856 løste han Bevilling som Underretssagfører og har siden 1858, fra 1860 af som Overretssagfører, været bosat i Kragerø, indtil han Sommeren 1879 flyttede ud i Skaadø Landsogn, som han igjen fraflyttede Høsten 1880, da han med Familie bosatte sig i Solum ved Skien. I Kragerø var han fra Høsten 1859 af, paa et Par Aars Afbrydelser nær, i hvilke han var Kommunerepræsentant, stadig Medlem af Byens Formandskab og fra 1860 af gjentagne Gange Ordfører; ligesaa har han været Valgmand i de fleste Aar siden 1859 og ellers været overdraget en Mængde kommunale Tillidshverv. Ved Udflytningen fra Kragerø i 1879 blev han indvalgt i Skaadø Formandskab. Han repræsenterede Kragerø paa Stortingene 1865—66, 1868—69, 1871, 72 og 73; i 1879 blev han valgt til 1ste Repræsentant for Bratsbergs Amt for Valgperioden 1880—82 og blev i Thinget, efterat hans Valg var godkendt (mod 18 St.), valgt til Formand i Konstitutionskomiteen, til Præsident i Odelstinget og Medlem af Valgkomiteen. I 1881 blev han af Stortinget valgt til Bankadministrator i Skien.

* 1857 *Benedicte Nicoline Swang*, D. af Skibskaptein S.

Portræt med biogr. Notis i Budstikken 1881, No. 79; jfr. fremdeles, foruden de lokale Blade «Vestmar», hvori en autobiografisk Redegjørelse af B., og «Kragerø Blad» i November 1873, (da Dr. C. Homann blev Kragerøs Storthingsrepræsentant 1874—76, hvilket Valg Stortinget dog underkendte, hvorefter H. atter valgtes ved nyt Valg i Februar 1874) Storth. Forh. 1874, V. Dok. No. 2; VI. S. 1—8 og Storth. Tid. s. A. S. 3—40 og S. 83; samt Storth. Forh. 1880, VI. S. 1—5 og Storth.-Tid. s. A. S. 3—22.

Lyriske Smaadigte. En Prøvefamlng. Kragerø 1854. 8. IV. 120 S. (Anmeldt i *N. N. Nyhedsbl. f. N.* No. 48; *Morgenbl.* No. 345; *Chra. posten* No. 2235, med Gjenmale i No. 2246).

S Kirkeligt Folkeblad 1863, No. 4: Søndagsmorgen (Digt); No. 7—8: Et Par Ord ang. Pastor Christianis Opsats „Ordet og Skriften“ i No. 1; No. 32: Bed Indvielsen af Ole Sigs Mindestøtte (Digt); No. 35 og 37: Lidt om den norske Grundlovs Forhold til Religionsfriheden.

I de $3\frac{1}{2}$ Aar, han med korte Afbrydelser opholdt sig i Kristiania, skrev han en Del Opsatser og Smaadigte i *Morgbl.*, saaledes 1849, No. 83, 96, 97, 137; i *Christianiastemmen* 1849, No. 493, 495, 504; i *Rigstidenden* og i *Den Constitutionelle*. Fra Høsten 1849 til April 1850 var han Medarbejder i «Krydseren», hvortil han leverede Bidrag i Vers og Prosa. Siden 1859 har han skrevet adskillige, tildels længere, Artikler i *Kristiania-Bladene*, fornæmmelig i *Aftenbladet* og navnlig angaaende Norges Forhold til Skandinavismen og Grundtvigianismen. Bl. a. er det anonyme «Sendebrev fra en Jurist til Professor Caspari» [indeholdende et Forsvar for den kirkelige Grundtvigianisme] i *Aftenbladet* 1868, af B. — I *Fædrelandet* (Kbhvn.) skrev han i 1868 en længere Betragtning over Skandinavismen med særlig Hensyn til Vestmagternes Politik. — I *Kragerø-Bladet Vestmar* har han skrevet en hel Del fra *Bladets Grundlæggelse* i 1868.

Bentsen, Lars Martinus, Søn af Gaardbruger *Bent Gundersen* og Hustru *Gunhild Osmundsdatter*, er født paa Gaarden Birkeland i Tvets Prestegjæld 21 Februar 1838 og blev 1860 udexamineret fra Holts Seminarium. I 1864 underkastede han sig Reserveofficersexamen. Fra Februar 1861 til Juli 1863 var han ansat som Almuskolelærer i Aker, derefter til Vaaren 1866 som Lærer ved Fredriksstads Middelskole og senere til Høsten 1868 som Almuskolelærer i Fjære Sogn. Efter den Tid har han været privat Folkehøjskolelærer i Stjørdalen. Her har han bl. a. været Medlem af Kommunestyrelsen siden 1873, Valgmand 1876 og 1879 og Repræsentant fra nordre Thronhjems Amt paa Stortinget 1877—1879 og 1880—1882 (i begge Valgperioder Medlem af Kirkekomiteen).

* i Marts 1869 *Kamma Thyra Severine Fleischer*, D. af Kjøbmand i Fredriksstad Fredrik F. og Theodore Tønder.

Støttestruer ved den mundtlige Undervisning i Geografi for Almuskolen. Kra. 1863. 16. 16 S. (Anm. i „D. n. Folkefokle“ *N. N.* VI. 283 fg.)

Børnefange for Skole og Hjem. Samlet og udgivet af S. Knutsen, S. M. Bentsen og A. Johnson. Chra. 1864. 32. 124 S. + 2 Bl. Reg. — 2det Oplag. ib. 1865. — 3die—5te Udgave. Laurvit. — 6te Udgave. Laurvit 1878. 32. 123 S. + 2 Bl. (De 5 første Udgaver er trykt i tilfammen 50,000 Expl.)

Afsladden. Udvalgte Eventyr og Sagn til Læsning for Børn. Udgivet af S. Knutsen, S. M. Bentsen og A. Johnson. 1ste [eneste] Bind. S. 1, 2. Chra. 1864. 16. 156 S. (Anm. i D. n. Folkefokle, *N. N.* VII. 188 fg. af A. Jeragen). — 2den Udg. ib. 1877. 16. 318 S. (En Udgave fra Kristiania 1866, som anføres i *N. Bogfort.* 1866—72 med Udelabelse af Titelbladets „Afskadden“, er kun en af Bogtrykkeren foranstaltet ny Udgave).

Bibel- og kirkehistoriske Salmer og Sange for Skole og Hjem ved S. Knutsen, E. M. Bentsen og A. Johnsson. Chra. 1864. 82. 128 S. — Det gjennemseede og forsøgede Oplag. Kra. 1879. 82. 143 S.

Biser og Sange for Ungdommen. Samlede og udgivne nærmest til Brug ved Folkehøjskolerne af H. R. Fossnæs og E. M. B. Kra. 1872. Høj smalt 8. 2 Bl. 360 S. — Anden Udg. ib. 1874. — Trebie forsøgede Udg. ib. 1880. 8. XVI 392 S.

I Den norske Folkeskole 3 R. V. (1869), No. 21: Hvad Betydning har den nordiske Mytologi i vore folkelige Skoler; No. 46: Om sand Oplysning. — VI, No. 28: Ogsaa en Protest mod Jakob Sverdrup [o: om de grundtvigske Folkehøjskoler som Skoler for Livet]. — VIII, No. 18: Fodnings-Systemet.

I Dagbladet 1869, No. 232: Kan Almuskolelærerens og den nationale Underofficers Stilling forenes til Gavn for Individet og Samsundet? (I Anl. af daværende Premierløjtnant P. R. Krags Forslag, og Foredrag herom paa Lærermødet i Hamar i. A.) — 1870, No. 91, 92: Jakob Sverdrup — Folkehøjskoleagen.

Forøvrigt har han skrevet ikke f. a. Artikler, dels med, dels uden sit Navn, Oplandenes Avis (fra 1868 af), Dagbladet, Bud til Menigmand, Nordenfjeldske Tidende, Nordre Thj. Amtstidende m. fl.

Bentzen, Gottfred Eugen, Søn af Overtoldbetjent *Fredrik Nicolai B.* og *Sophie Dorothea Lorentzen*, er født 22 Juni 1852 paa Fredrikshald, fra hvis lærde Skole han blev Student med Laud 1869. I 1877 tog han medicinsk Embedsexamen med samme Karakter, efterat han i 1875 havde vundet den Skjelderupske Guldmedalje for Besvarelsen af det medicinske Fakultets Prisopgave: «Leddefladerne og de synoviale Hinders histologiske Bygning». (Censurkomiteens Bedømmelse er trykt i Univ.s Matrikul for 1875, S. 34). Siden 23 April 1878 har han været ansat som Sekretær i Kristiania Sundhedskommission. For Tiden befinder han sig paa en, tildels med offentlig Understøttelse foretagen, videnskabelig Udenlandsrejse.

* 26 April 1878 *Rachel Valborg Skarsten* (f. 20 April 1850), D. af Lensmand Knut S. og Christiane Larsen.

I Nord. med. Arkiv VII. (1875), No. 25, I: Bidrag til Ledhulernes Udviklingshistorie. Med en Tavle. (Brudstykke af hans ovennævnte Prisaafhandling).

Han har deltaget i Udarbejdelsen af »Beretninger om Folkemængden og Sæd-
hedstilstanden i Christiania» for 1878 og 1879. (Chra. 1879—81. 4). I Beretningen for 1880 (ib. 1881. 8), S. XXVIII—XXXIX er af ham: Historiske Oplysninger om Prostitutionsvæsenet i Christiania.

Bentzen, Ivar Hirschholm, Søn af Skibskaptejn *Bent Pedersen B.* og *Helene Hirschholm*, blev født 16 Oktbr. 1812 i Strandstedet Strømmen i Øjestad Sogn ved Arendal. Efterat han en kort Tid havde forsøgt sig ved et Haandværk, kom han i Januar 1829 paa et Handelskontor i Skien, men begyndte, af Ulyst til Handelen, i sit 19de Aar at studere og tog, privat dimitteret, Artium med Haud i 1834. (Han

er immatrikuleret under Navnet Hirschholm). Efter i nogle Aar at have været Huslærer paa forskellige Steder blev han i Juni 1839 theologisk Kandidat med Laud og aflagde i Febr. 1840 den praktiske Prøve. Efter et Besøg i Paris samme Aar blev han ansat som Lærer ved en af Kristianssands Almuskoler, hvorhos han i to Aar var Lærer ved Borgerskolen sammesteds og ellers beskæftigede sig med Privatundervisning i nyere Sprog. 10 April 1851 udnævntes han til Personelkapellan hos Sogneprest Martini i Homedal, blev 6 Decbr. 1854 udnævnt til Sogneprest til Aamlid, 18 Juli 1863 til Fjeld og 12 Febr. 1870 til Øjestad samt i 1878 Provst i Arendals Provsti. Efter Ansøgning erholdt han Afsked med Pension 13 Marts 1880 og bosatte sig derefter i Kristiania, hvor han døde 24 Januar 1881.

* 4 Juli 1848 *Caroline Nilsen* (f. i Kristianssand 13 Juni 1829), D. af Hjulmager Niels N. og Johanne Christine Wilhelmi.

Poetiske Smaaflomster. Chr.jaub 1857. 8. 4 Bl. 159 S. (Ann. i Aftenbl. 1859, No. 111 Till.)

Stjernestud. En Samling af nyere Digte. Chr.jaub 1860. 8. 5 Bl. 171 S. (Ann. i Morgenbl. 1860, No. 208; i Kr.sands Stiftsavis s. A.)

Andagtsbog efter udmærkede Forfattere. Anden Afdeling: Digte og Sange, oversatte. Nisør 1861. 16. 2 Bl. 180 S. (Med omtrykt Titelblad er Bogen udgivet i Kristiania 1862, se N. Døgført. 1848—65, S. 8).

Gule Blade. Nogle Digte. Kristiansjand 1870. 8. 2 Bl. 129 S.

Anne og Alet. En Kriminalhistorie fra Østfald. Arendal 1874. 8. 2 Bl. 75 S.

I Ny illustreret Tidende 1880, No. 52: Margot. (Et Digt).

Under sit Ophold i Kristianssand var han Medarbejder i Kristianssands Stiftsavis, hvortil han leverede ikke saa, oversatte og originale, anonyme Bidrag. Fra Tiden for hans Ophold i Fjeld er flere Digte af ham trykte i Bergens-Bladene, saaledes i Bergensposten 1866, No. 58: Pigernes Prydelse; og i Bergens Tidende 1868, No. 58: Hagar, en poetisk Fortælling. Forskjellige Lejlighedsdigte af ham er særskilt trykte. Hans første poetiske Forsøg var skrevet i det franske Sprog.

Borbom, Wilhelm Thjodolf, Søn af daværende Bureauchef i Justitsdepartementet, senere Sorenskriver *Jens Mathias B.* og *Ingeborg Frederikke Brock*, er født i Kristiania 19 Februar 1827, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1847 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1854. Han var derpaa 1½ Aar Fuldmægtig hos Fogden i Gudbrandsdalen og senere 1 Aar ansat i Indredepartementet, hvorefter han rejste til Giessen for at studere Forstvidenskaben, i hvilket Fag han underkastede sig Examen ved Universitetet dersteds med bedste Anbefaling. Efter sin Hjemkomst Vaaren 1860 blev han ved kongl. Resol. af 25 Juli s. A. antagen til indtil videre i det offentliges Tjeneste at anstille Undersøgelser om Skovvæsenets Tilstand og sendtes i dette Øjemed til Nordland. Vaaren 1861 blev han ansat som Bestyrer af Forstvæsenet i

Nordlands Amt, udnævntes 6 Juni 1863 til Forstmester dersteds og forflyttedes i Decbr. 1875 i samme Egenskab til Hedemarkens Forstmester-distrikt, der indbefatter hele Hedemarkens Amt.

* 1858 *Ingeborg Alberta Irgens* (f. 6 Febr. 1831), D. af Sogneprest til Aal i Hallingdal Gabriel Stenersen I. og Anna Bergitte f. Irgens.

§ Meddelelser fra Norff Jæger- og Fjilder-Forening I. (1872), S. 2—23: Jagtforholdene i Nordlands Amt. (Forf.s Underkrift M. Ø. er en Trykfejl for W. Ø.) — IV. (1874), S. 80—87: Jagtforholdene i Nordlands Amt i 1874; S. 87—92: Om Gildre m. v. — IX. (1880), S. 38—43: Om Bildtstanden i Hedemarkens Amt m. v.; S. 190—98: Lidt om Jagtforholdene i Hedemarkens Amt i Høsten 1880. — X. (1881), S. 127—134: Om Fuglejagt og Fuglehunde (jfr. Bemærkninger af Forstmester prv. Aars ibid. S. 134—37. D.s Artikel blev reproducet i N. Jdrætsbl. 1881, No. 42, hvorefter den fremtalte Rødbemærkninger af flere Forf. i No. 49).

§ Indberetninger fra de ved Statens Forstvesen ansatte Funktionærer 1857—1873, II, S. 140—271 er D.s Indberetninger om Skovforholdene i Nordlands Amt trykte i Uddrag.

Som Medlem af en Komite, der skulde arbejde for et Vejanlæg fra Nordland gennem Saltdalen til svensk Lapmarken, skrev han et Par Artikler i Morgenbladet 1868, No. 29, 134. — Hans første trykte Arbejde var et Par under Merket *W. T. B.* i samme Blad 1849 trykte Digte i gudbrandsdalsk Dialekt.

Berg, Christian Frederik, er født 16 April 1815 i Laurvik, hvor Faderen Kjøbmand *Hans Peter Rested B.* da var Proviantskriver. Han bestemtes først til Studeringer, men gik 1828 over i den ved Laurviks Middelskole oprettede Handelsklasse, som han forlod 1831, var derefter 1833—36 ansat paa et Handelskontor i Memel, opholdt sig siden nogle Aar i sin Fødeby og blev 1848 ansat som Lærer ved Kristiania Handelsinstitut. I 1852 blev han ansat som Lærer i Handelsvidenskab og Engelsk ved Tromsø lærde og Realskole, ved hvilken han udnævntes til Adjunkt 26 August 1854. I denne Stilling forblev han, til han 9 Maj 1863 var udnævnt til Overtoldbetjent i Skiens Tolldistrikt. Under sit Ophold paa Tromsø var han Medlem af Laane- og Diskonteringskommissionen og af Statens midlertidige Laanekommission samt Suppleant til Bestyrelsen af det derværende Bankkontor.

* *Kirsten Ludovike Hall* (f. i Langesund 1826), D. af Skibsfører Bertel Hansen H. og Karen Poppe.

Practisk Anvisning til Engelsk og Tydsk Handelscorrespondence, med et Anhang, indeholdende Formularer til engelske og tydske Brevter samt Conossementer. Chra. 1842. 8. 130 S. — 2den Udgave. ib. 1856. 8. 2 Bl. 141 S. — 3die Udgave. ib. 1873. 8. 141 S.

Brændevin og Salt, et Bægemiddel mod Gigt, Rheumatisme, Asthma, Tæring o. a. Under, opfundet af William Lee. (Af J. P. Ballance). Oversat af Engelsk. Chra. 1842. 8. 40 S. (Anonymt). — 2det Oplag. Med et Tillæg, indeholdende senere Oplysninger [etc.] ib. 1842. 8. 40 S. (Anonymt).

Sundtold-Tarif, ledsaget af Opgave over samtlige Skibssafgifter i Helsingør etc., over Toldkammerets Expeditionstid m. v., efter forskjellige paaalidelige Riber. Laurvig 1843. 8. 26 S. m. Tabeller.

Læren om Vexler, for Søfarende og Handelslevere. Laurvig 1844. 8. 36 S.

Opgave over norske og andre privilegerede Skibes Udgifter i samtlige Storbritanniske og irske Havne, samt over Sanddybden paa de forskjellige Steder. Laurvig 1844. 8. 190 S.

4, 5 og 6 pCt.s Rentetabeller, ubearbejdede. Chra. 1844. 16. 216 S. — 2det Oplag. ib. 1853. 16. 216 S. — 3die Opl. ib. 1859. 16. 2 Bl. + 216 S. — Ny Udg., udregnet i Kroner og Ore. Chra. 1874—75. Med særskilt Titel og Paginering for hver Rentesob. 8. Hvert Hefte 72 S.

Contor-Assistenten, eller de vigtigste Stæders Cours-Lister, deres Vexel-Usancer, og deres Mynt-, Maal- og Vægt-Systemer Chra. 1846. 8. 74 S. — 2det forøgede Oplag. ib. 1853. 8. 84 S. — 3die omarbejdede Udgave. ib. 1861. 16. 2 Bl. 74 S. — 4de omarbejdede Udgave. ib. 1873. 16. IV. 84 S. [De tre sidste Udgaver er trykt med Antikva].

Rettelser og Tillæg til fjerde Udgave af Contor-Assistenten, eller de vigtigste Stæders Cours-Lister, deres Vexel-Usancer, og deres Mynt-, Maal- og Vægt-Systemer. Kra. 1875. 16. 13 S.

Handels-Arithmetik. Chra. 1847. 8. 218 S. — 2den omarbejdede Udg. ib. 1861. 8. 236 S. — 3die aldeles omarb. Udg. ib. 1876. 8. VII. 287 S.

Facit-Bog til Handels-Arithmetik. Chra. 1847. 8. 14 S. — Samme til 2den Udgave. ib. 1862. 8. 56 S. — Samme til 3die Udg. ib. 1876. 8. 28 S.

English made easy. Practisk Lærebog i det engelske Sprog. Efter Dr. Hyn's Grundlæggninger. Drammen 1848. 12. 113 S. — 2det forbedrede og forøgede Oplag. Chra. 1852. 8. 140 S. — 3die Oplag. ib. 1856. 8. 3 Bl. 181 S. — 4de Oplag. ib. 1862. 8. 131 S. — 5te Opl. ib. 1867. 8. 131 S. — 6te Opl. ib. 1876. 8. 131 S.

Engelske Handelsbreve. Et Udvalg af W. Andersons «*Mercantile Correspondence*». Med norske Forklaringer. Drammen 1848. 16. 3 Bl. 128 S.

Haandbog for Skibsførere og Styrmand. Drammen 1849. 8. 318 S. — 3die Oplag. Chra. 1855. 8. 238 og 132 S. — 4de Opl. ib. 1859. 8. 238 og 132 S. — 5te Oplag. ib. 1866. 8. 2 Bl. 336 S. — 6te Oplag. ib. 1875. 8. 344 S.

Bogholderi for Haandværkere og andre Hæningsdrivende. Uarbejdet til Brug for Søndags- og de høiere Almueskoler. Chra. 1850. 8. 54 S.

The Vicar of Wakefield by [Oliver] Goldsmith. Med Anmærkninger og Ordbog. Leipzig og Chra. 1850. [Med omtrykt Titel: Chra. u. A.] 16. 2 Bl. 170 og 95 S. [Texten (S. 1—160) er Tauchnitz's Stereotypudgave; Anmærkningerne (S. 161—70) og Ordbogen er trykt i Kra., den sidste med særskilt Titel: Ordbog til Goldsmith's Vicar of Wakefield ved C. F. Berg. Chra. 1850. 16. 95 S.]

Læren om Vexler og Vexelobligationer. Chra. 1854. 8. 37 S. — Ny Udgave. ib. 1862. 8. 40 S. — Anden [egentlig tredje] Udg. ib. 1878. — Trede [eg. fjerde] Udg. Forsgrund 1880. 8. 51 S.

Haandbog i Handels- og Kontorvidenskab. 1—2 Bind. Chra. 1854—55. 8. I. Handelsvidenskab. 388 S. — II. Kontorvidenskab. 386 S. — (2den Udg., se efterfølgende). 3die Udgave. Forsgrund 1878. 8. 705 S.

Haandbog i Handelsvidenskaben. Den omarbejdede Udgave. *Chr.* 1863. 8. 348 S.

Haandbog i Kontorvidenskaben. Den omarbejdede Udgave. *Chr.* 1864. 8. 369 S.

Befragteren eller Anvisning til, efter rigtige Grundfætninger, at udfinde det Kvantum, et Skib kan føre, og den Fragt, det vil kunne fortjene. Efter det Engelske. *Tromsø* 1856. 8. 4 Bl. 60 S.

Skibsudgifter i udenlandske Havne. *Tromsø* 1856. 8. 2 Bl. 112 S.

Praktisk Bærebog i det tydske Sprog. Efter Dr. F. Ahn. Første Kurfus. *Tromsø* 1857. — 2det uforandrede Oplag. *Chr.* 1860. 8. 76 S. — 3die Oplag. ib. 1865. 8. 78 S. — 4de Oplag. ib. 1869. 8. 78 S. — 5te Opl. ib. 1876. 8. 78 S. — Andet Kurfus. *Chr.* 1865. 8. 86 S.

Ordbog for Rebere, Skibsførere og Styrmand. *Tromsø* 1860. 8. 2 Bl. 327 + 357 S. — Tillæg til samme. ib. 1864. 8. 82 S. — 2det omarb. Oplag. *Chr.* 1870. 8. 697 S. — 3die Udg. ib. 1874. — 4de Udg. ib. 1878. 8. 702 S.

Rhnt-, Raal-, Bægt-, Begellursystemer m. m. i de forskjellige Lande. *Borsgrund* 1878. 8. 206 S.

Reduktionstabel for Rhnt, Raal og Bægt i de europæiske Lande. *Borsgrund* 1879.

Berg, Frederik August Wessel, se F. A. Wessel-Berg.

Berg, Gudbrand Andreas, Søn af Vagtmester, senere Standartjunker, Ordfører og Forligelseskommisær Paul Gudbrandsen B. (Soldat fra Lier og Matrand) og *Helene Kirstine Barclay*, er født paa Gaarden Vøjen i Næs paa Romerike 26 November 1822, tog Præliminærexamen i Januar 1840 og studerede indtil Høsten 1848 Medicin, uden dog at tage Embedsexamen. 1849 var han Koleralæge i Bergen. I December 1852 tog han derefter norsk juridisk Examen, havde senere Ansættelse paa forskjellige juridiske Kontorer (en Tid bl. a. hos daværende Sagfører Joh. Sverdrup i Laurvik), fik 1856 Bevilling som Underretssagfører og har siden 1866 boet som saadan i nordre Land; han har i de sidste 2 Aar været Medlem af søndre Lands Heredsstyrelse og udført andre kommunale Hverv.

* 1866 *Maren Volkenhauer*, D. af Stiger Abraham Hansen V. og Marie Kristiansdatter.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 23.

Storthinget i 1851 og Partiernes Stilling i vort Land. *Chr.* 1853. 8. 35 S. (Anonymt).

Han deltog fra Jan. 1849 til Høsten 1851 i Redaktionen af Krydsereen, hvori han skrev flere ledende Artikler, «Silhouetter af mærkelige Nordmænd» m. m. «Han var, i kvantitativ Henseende i alle Fald, en af de virksomste Medarbejdere i dette Blad», ligesom han ogsaa stod som ansvarshavende hos Bogtrykkeren. I 1850 var han Redaktør af Rigstidenden. I 1856 skrev han et og andet i Aftenbladet. I 1857 var han Storthingsreferent for Morgenbladet. Under et Ophold i Drammen fra Høsten 1857 til Høsten 1864 redigerede han for det meste Drammens Blad.

Berg, Gunner, Søn af Gaardmand *Jonas Gunnersson* og *Sara Nilsdatter* paa Fosdal i Stjørdalen, blev født sammesteds 2 November 1764, Student med Haud fra Throndhjems Skole 1782 og theologisk Kandidat 1786. Han var derefter i nogle Aar Famulus hos Biskoperne Bang og Schönheyder i Throndhjem, blev 12 Oktober 1792 udnævnt til Sogneprest til Lønvik, 1804 Provst i Senjens Provsti, 3 Maj 1805 Sogneprest til Ibestad og 16 Marts 1815 til Lødingen, men fik 3 August s. A. Tilladelse til at blive i sit tidligere Kald. 1817 nedlagde han Provstembedet. Han var valgt til Storthingsmand for Finnmarkens Amt 1818, men meldte Sygdomsforfald, der godkjendtes (jfr. Storth.-Efterr. 1814—33, I. 456). Han døde 10 August 1827.

* 1) 1794 *Anna Colban* (f. 1767, † 16 Maj 1808), Søster af nedenævnte Provst Erik C.

* 2) 10 April 1809 *Rebekka Elisabet Kildal* († 17 Marts 1815), D. af hans Formand i Ibestad Kald Sogneprest Michael Heggelund K. og Enke efter Sogneprest til Øksnes Peder Borch Lund.

Jfr. Erlandsens Efterr. om Tromsø Gejstl. S. 143—44; Stamtavler over Familien Breder, S. 99; Kbhvns. lærde Efterretn. 1808. No. 7, S. 108.

Han efterlod sig forskjellige Haandskrifter af historisk og topografisk Indhold, hvoriblandt Efterretninger om Gejstligheden nordenfjelds, hvorfra Erlandsen til sine presbyterologiske Arbejder, «har hentet mange fuldstændiggjørende og oplysende Bidrag», samt en Beskrivelse over Lønviks Prestegjæld. Han var en skjøn Samler og hans gode historiske Bogsamling, hvori mange Bøger med af ham tilføjede Rettelser og Tillæg, solgtes ved Auktion i Kristiania i Septbr. 1828.

Berg, Jens Christian, Søn af daværende Stiftamtskriver i Throndhjem, senere Zahlkasserer og Justitsraad *Nils Jensen B.* (f. 10 Februar 1738, † 6 Marts 1798) og *Marie Margrethe Flor* (f. 7 Marts 1744, † 1817), blev født 23 Septbr. 1775 i Kjøbenhavn under hans Forældres tilfældige Ophold der. Efterat have nydt privat Undervisning først i sine Forældres Hus, senere i Huset hos den som Astronom bekendte, paa sit Sted i dette Verk omtalte Sogneprest Abr. Pihl, blev Berg 1789 sat ind i Kristiania Kathedralskole, hvis mest bekendte Lærere dengang var H. Amberg og Rektoren Nils Treschow, og hvorfra han blev Student med Laud 1792. Efterat have taget anden Examen i April 1794 tilbragte B. et Aars Tid hjemme hos sine Forældre. 1795 rejste han tilbage til Kjøbenhavn, hvor Prof. R. Nyerup fik ham overtalt til at modtage en Ansættelse som Amanuensis ved det store kgl. Bibliothek, hvorhos han ved Siden heraf fra 1797 af underviste i Geografi ved Kjøbenhavns Kathedralskole. Ved Efterretningen om Faderens Død i 1798 fratraadte han sine Stillinger baade ved Bibliotheket og i Skolen og begav sig hjem til Kristiania, hvor han dels benyttede sin Tid til fortsatte historiske Stu-

dier, dels en kort Tid vikarierede for Amberg i Latinskolens 5te Lektie, dels endelig fungerede som Sekretær i den Kommissjon, der skulde afhandle det fornødne ang. det da forestaaende Salg af Kristiania Skoles Jordegods og Lagstolsgodset. Hans Hu havde altid staaet til at blive Lærer i Historie ved Kristiania Latinskole, og han havde lige fra 1797 af haft Grund til at haabe Ansættelse som saadan, naar Skolens Omorganisation var foregaaet. I dette Haab blev han imidlertid skuffet og han besluttede sig nu til at studere Lovkyndighed. Vaarén 1800 rejste han med denne nye Plan til Kjøbenhavn, hvor han strax fik Ansættelse som Volontør i Rentekammeret, medens han ved Siden af sine Kontorforretninger studerede Jus og Historie og nu tillige begyndte sin literære Virksomhed. Uventet blev han af Grev F. A. Wedel-Jarlsberg, efter Anbefaling af sin Morbroder, Amtsforvalter F. C. Flor, tilbudt det i Begyndelsen af 1803 ledigt værende Sorenbirkeskriver-Embede i søndre Jarlsberg. Skjønt han havde ønsket at kunne forberede sig grundigere til den juridiske Embedsexamen, fandt han ikke at burde afslaa det fordelagtige Tilbud og tog strax i April 1803 den juridiske Examen i Modersmaalet med bedste Karakter, hvorefter han i Maj Maaned s. A. blev udnævnt til Embedet, som han tiltraadte om Sommeren. 28 November 1814 blev han udnævnt til Justitiarius i Akershus Stiftsverret, et Embede han beklædte, indtil han efter et Benbrud paa den islagte Gade 28 Decbr. 1843, hvilket voldte ham langvarige Lidelser, fandt sig nødsaget til at søge Afsked. Denne Ansøgning indvilgedes 6 Maj 1844 med Bevidnelse af H. M. Kongens naadigste Tilfredshed med hans lange og nidkjære Tjeneste og med Tilstaaelse af hans fulde Gage (1400 Spd.) i Pensjon, hvilken Pensjon ogsaa bevilgedes af Stortinget under 29 Marts 1845. Samtidig maatte han ogsaa tage Afsked som Bankadministrator i Kristiania, hvilken Stilling han havde indehaft siden 1835. B. mødte som 2den Repræsentant fra Jarlsbergs Grevskab paa det overordentlige Storting i 1814, hvor han var Medlem af Lagthinget og af den Storthings-Deputation paa 25 Medlemmer, som den 10 Oktbr. s. A. paa Ladegaardsøen modtog Christian Frederiks Thronfrasisgelse. B. var fremdeles paa dette Storting Formand for den (foruden af ham, af konst. Amtmand, senere Statsraad Holst og Landsdommer Nansen bestaaende) Komite, som den 3 Novbr. blev nedsat for at redigere Grundloven af 4 Novbr., hvis Redaktion saavel som Korrekturen af den originale Kvart-Udgave af samme saaledes er besørget af B. (jfr. iøvrigt nærmere herom «Storth.-Efterretn. 1814—33», I. S. 186 og de der givne Kildedsteder samt Sønnens nedenfor anførte Biografi, S. 6). I de første Aar efter den norske Højesterets Oprettelse var han oftere extraordinært Medlem af denne; som saadan deltog og var han førstvoterende i Rigsretten mod sin senere Svigerfader Statsraad Haxthausen, ligesom han var Medlem af Overkrigskommissjonen i Anl. af Generalløjtmannerne Haxthausen og Staffeldts m. Fl.s Forhold

under Felttoget i 1814, hvilken Kommissjons Dom blev konciperet af B. Forøvrigt blev der i Aarenes Løb overdraget B. en Mængde vigtige offentlige Hverv. Han var i nogle Aar dels Suppleant til, dels virkeligt Medlem af den paa Ejdsvoild nedsatte faste Lovkomite. I Januar 1816 blev han sendt til Kjøbenhavn som norsk Kommissær ved Opgjøret med Danmark. Under sit Fravær fra Hjemmet mistede han baade sin Hustru og sin Moder, hvorfor han søgte sig og blev entlediget fra nævnte Hverv. Efter Hjemkomsten i Oktober 1817 indtraadte han, istedenfor sin Efterfølger i Kjøbenhavn, den senere Statsraad P. C. Holst, som kontrollerende Direktør for den daværende Laane- og Diskonto-Indretning i Kristiania, af hvis Direktion han senere blev fast Medlem. Han var ligeledes en af Direktørerne for Statslaanet af 1818. Han var fremdeles Medlem af den ved kgl. Res. 22 Novbr. 1828 nedsatte Kommissjon til Udarbejdelse af Udkast til en ny Kriminallov, en almindelig Politilov og en Lov om Rettergangsmaaden i Justits- og Politisager, i hvilken Anledning han ligesom sine Kolleger i Kommissjonen var fritagen for sit Embedes Bestyrelse, indtil han, paa Grund af sine Forretninger som Bank-administrator, traadte ud fra 1 August 1835. Berg og hans Kollega J. H. Vogt overtog, ved Fordelingen af Forretningerne blandt Kommissjonens Medlemmer, Udarbejdelsen af Udkastet til Kriminalloven. Som Medlem af denne Kommissjon foretog Berg tilligemed dens efter C. M. Falsens Død tilbageværende to Medlemmer en Rejse til Stockholm i 1831 for at konferere med den svenske Lovkomite. Af andre Kommissjoner, hvoraf B. var Medlem og hvorom forøvrigt henvises til Sønnens Biografi, S. 7—8, kan merkes Undersøgelseskommissjonen i Anledning af Torvslaget i Kristiania 17 Maj 1829. Han var Medlem af Kristiania Bys Kommune-repræsentantskab fra dets Oprettelse ifølge Formandskabsloven. B. var Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem (2 Juli 1812) og af «Kgl. Samf. för utg. af handskrifter rör. Skand. historia» (1816). Han blev R. N. O. 29 April 1816, under sit Besøg i Stockholm for at modtage Instruktioner som Kommissær ved Opgjøret med Danmark, og K. S. O. O. ved dennes Stiftelse 21 August 1847. Han døde i Kristiania 4 Juni 1852.

* 1) 15 Juni 1803 *Hedevig Marie Elisabet Wessel* († 18 April 1816), D. af Major Joachim W. († 1791) paa Hedemarken og Susanna Maria Vogel († 1820).

* 2) 25 Novbr. 1817 *Juliane Marie Haxthausen* († 1847), D. af Generallojtnant F. G. v. H. († 7 Juli 1825) og Catharina v. Oldenburg († 1843). Fra denne Hustru blev B. skilt 1825.

Jfr. *Jens Christian Berg. En biografisk Skizze.* (Af Sønnen F. A. Wessel-Berg). Chra. 1843. 4. 24 S. (med et lith. Portræt. Aftryk af Mærkelige Nordmænd I. H. 5). Biografi med Portræt i Ill. Nyhedsbl. 1852, No. 37; i Norsk Portræt Galleri, udg. af Chr. Tønsberg, 1ode Lev.; B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 23—25; Nyerups

og Krafts Lit.-Lex. 54; B. Moes Tidsskrift for Personalhistorie, 1 R. fl. St., issr S. 217—220 og Familien Wessels Stamtavler, VI; Almennyttigt Dansk Konv.-Lex. II. (Kbh. 1850), S. 65 (i den korte Artikel ang. B. findes 6 faktiske Urigtigheder); Nord. Konv.-Lex., 2 Udg., I. 443; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon, S. 142; Brockhaus's Konv.-Lex.; Jac. Aalls «Nutid og Fortid», I. 64; Pavels Autobiografi, S. 192—97, 206, 219 fg.; sammes «Biografi og Dagbøger» fl. St. og «Dagbogs-Optegnelser 1815—16», fl. St. (se Reg.); P. C. Holsts Optegnelser, S. 60, 81 fg., 84 fg., 87 fg. og 207; J. H. Vogts Optegnelser, fl. St., navnlig ang. hans Deltagelse i Lovkommissionen (se Reg.); Fr. Schmidts Dagbøger, fl. St.; A. Faye: «Norge i 1814», S. 174 og 202; Essens Breve, udg. af Y. Nielsen, S. 102; samme Forf.s Grev v. Platens Statholderskab, S. 199 fg. og Norges Historie efter 1814, I. 130; Storth. Forh. 1845, VII. 103; Morgenbladet 1845, No. 89 og Rigtstidende s. A. No. 88 (Referat af Stortingets Debatter angaaende hans Pensjon). *Nekrologer* i Morgenbladet 1852, No. 159 og 162; i Chr. Posten s. A. No. 1340 og 1343. Biografiske Kilder af stort Værd og Betydning er ogsaa de mange nu trykte *Breve til og fra Berg*, hvorom Henvisninger gives nedenfor. Hans efterladte store og kostbare *Bibliothek*, Manuskript- og Kartsamlinger, hvorover Katalog (ved Sønnen F. A. Wessel-Berg) er særskilt udgivet. (Chra. 1852. 8. 2 Bl. 265 S.), blev solgt ved Auktion i Kristiania Høsten 1852. Hans egenhændig skrevne Samlinger, af hvilke de værdifulde Samlinger til norske Sædegaardes Historie er de mærkeligste, kjøbtes ifølge kgl. Res. 17 Decbr. 1852 til Rigsarkivet, hans Samling af andres Manuskripter til Univ. Bibl. Dog findes paa Univ.-Bibl. en sammenhængende Udsigt over Norges Historie fra Bergs Haand.

Hans omfattende literære Virksomhed er hovedsagelig spredt i Tidsskrifter og Blade og fremtraadte helst i Form af Tillæg til og Bemærkninger ved andres Arbejder Af særskilte Skrifter har han alene udgivet:

Nogle Ord i Anledning af Landsdommer Ranjens Motion om Oberst Holsts Ansættelse. Chra. 1815. 8. 8 S. (Tilslægges ham).

Nogle Ord i Anledning af Grundlovens 17de § om provisoriske Anordninger. Chra. 1827. 8. 16 S. (Anonymt udg. i Anl. af Rigsrettsagen s. A.; herimod udfom s. A. „Øjendrivelse“).

Udtaft til almindelige Bestemmelser i en Criminallov for Norge, forfattet 1829. Chra. 1830. Fol. 25 S.

Historisk Underretning om Landværnet, tilligemed nogle Efterretninger om Norges staaende Hær i Almindelighed. Chra. 1830. 8. 344 S. (Anmeldt af P. M. Bøsgaard i „Nyttart Tidsskrift“ I. 185—194).

Derimod har han ydet Bidrag til de fleste af sin Samtids historiske, statistiske, juridiske og politiske Journaler og Tidender. En aldeles fuldstændig og udtømmende Fortegnelse over hans Forfatterskab i den periodiske Presse, navnlig over hans Bidrag til Morgenbladet og andre Blade, var det, trods al anvendt Flid, ikke muligt at tilvejebringe engang i 1843, da Sønnen i Faderens levende Live udgav hans Biografi. Enkelte tidligere ukjendte Artikler af B. har det senere lykkets at opspore, saaledes at efterfølgende J. Chr. Bergs Bibliografi er den fuldstændigste, som for Øjeblikket kan tilvejebringes:

J. J. Thaarups Archiv III. 377—541: Kirkestatens verdslige Bestyrelse, overført af TbhR. (Oglaa særskilt aftrykt, Kbhvn. 1798. 8).

I *Topographisk Journal*, 27 S. S. 74—81: Forerindring til Beskrivelse over Heggen og Frølands Fogderi; ib. 132—46: Tillæg til Scheldens Efterretning om Laurvigs Grevskab. 29 S. 145—79: Forerindring til Brandts Beskr. over Rodums Blaafarveværk. S. 30—32: Anmærkninger ved Wiels Beskr. over Ringerige.

Af F. Thaarups Magazin for Danmark og Norges Beskrivelse redigerede Berg paa Grund af Thaarups Fravær det andet Bind, hvori findes af ham: S. 1—41: Forerindring og Anmærkninger ved M. Foss's Beskrivelse over Justedalen; S. 207—88: Ugesaa til en gammel Beskrivelse over Staden Hammer; S. 289—304: Ugesaa til nogle Opbyggelser om Hammers Domkirke og andre Oldsager i Bangs Prestegjeld af N. Sverdrup; S. 342—72: Lovgivningen ang. Haandværksfolk paa Landet i Norge; S. 381—402: Arrende Christian IV.s Forordninger om Fiske-Tienden og Lands-Lødden Nordenfielss.

I Hermoder (Chra. 1800), No. 14, S. 17—49 har han meddelt Beregning over Kornafslingen i Throndhjems Stift ved de Aaringer 1589, 1625, 1628 og 1644, med en Del Anmærkninger derover af Gerhard Schoning.

I Tidsskriftet *Nitraa* af Schlegel: IV. (1802) S. 173—184: Om den norske løse Landhøvd; ib. 252—80: Noget om de norske Huusmænd, især deres Forhold til Gaardmændene.

I Juridisk Archiv No. 1 (1803), S. 1—20: Den norske Enevolds-Arvings-Act m. m.; S. 44—65: Kritik Betænkning om H. Paus's Samling af gamle Norske Love af F. A. Cold, oversat; S. 94—123: Gjalder den agnatiif-cognatiifke Arvsfølge for Udeløsningsretten? — I No. 2 (1804), S. 1—19: Forhør ang. Almue-Forsamlinger i Hans Huges Emag; S. 20—27: Om Kirkegodsets Stove i Norge. — I No. 5, S. 160—75: Betænkning i Anl. af Sallarium i et Samfrænde-Ekste.

I J. St. Munch's Saga, Bd. I. (1816), S. 38—152: Samlinger til Krigens Historie i Norge under Frederik III; S. 221—72 og 363—444: Bidrag til Nordens Historie 1814 [o: 1) Overkrigskommissionens Dom i Sagen mod Generalerne Hagt-Hausen og Staffeldt m. fl.; og 2) D's Botum i Rigsretssagen mod Hagt-Hausen] (jfr. Den norske Tilskuer I. 349—52). — Bd. III. (1820, S. 307—526: Efterretninger om Opløbet i Bergen ang. Extrafatten 1765.

Af Ugebladet *Budittiken* *) var han den egentlige Redaktør fra 3die Aargang No. 17 (August 1821) til 7de Aargang No. 11 (Februar 1826) og har deri nedlagt en rig Skat af historiske Anmærkninger, dels til ældre Forfattere der især trykte topografiske, historiske og antivariske Skrifter (saasom af Ruge, Wille, Meyer, Thue, Jon Erichsen, Rosenvinge, Wang, v. Westen), dels til Oversættelser (Hegewisch, Seijer), dels til nyere Forfattere (Blom, Hanssen, Baden, Neumann) Meddelelser Desuden er heri af ham: i 3die Aarg. No. 39—66: Efterretninger om det af Christian IV firkte Gymnasium i Christiania; i 4de Aarg., No. 33—34: Bort nu regierende Kongehuus's Forbindelse med det ældgamle Norske Kongehuus, med Tillæg S. 373—76; ib. No. 89—104: Bidrag til Nidens Historie i Norge. Ugesaa har han her meddelt en stor Mængde authentiske Bidrag til Norges Historie efter Reformationen, hvoriblandt Overflag over Rigets Indtægter og Udgifter, Lensbreve, Skjøder, Domme o. s. v. især vedkommende adelige Sædegaarde, Bergværker m. v.

Han var Hoved Udgiver af Samlinger til det norske Folks og Sprogs Historie (I—VI. Chra. 1833—39. 4to) udgivne af et Samfund (hvis Stiftere Berg.

*) Dette Tidsskrift hører i komplet Række til vor Literaturs paa samme Tid værdifuldeste og kostbareste Sjældenheder, da Oplaget ved en Opsynsbejents Ured-lighed blev solgt som Makulatur.

N. Keyser, G. F. Sundh, J. Kraft og O. Kunthe var), og har dertil foruden forskjellige mindre Tillæg og Bemærkninger m. v. leveret følgende Bidrag: Bind I. S. 1—12: Frederik III's Hylbing i Norge; S. 191—263 og 361—451: Efterretninger om Carl Ruuk til Hjørne; Anmærkninger til de af Sundh meddelte Breve om Fæmteleand (S. 34—86), Viten (S. 325—58) og Daljunteren (S. 478—552). — Bind II. S. 150—58: Sveriges Tractat med England 1813; S. 355—60: Noget om Agerhaus Slot; S. 589—611: Proposition til Sveriges Stænder ang. Rigsakten; samt Anmærkninger til de af Sundh meddelte Breve 1531—32 (S. 83—98, 214—45, 361—84) og til Sehesteds Copiebog 1645 (S. 508—86). — Bind III. S. 3—65: Aftstykker til Bergverks ernes Historie; S. 198—214: Breve om Sems og Strøms Gods; S. 219—280: Bidrag til Kalmarrigen; S. 370—74: To Breve om Aker Gaard i Bang; S. 375—94: Stiftelse efter Thrond Leiste; S. 395—98: To Herredagsdomme i Gjelbsfager; S. 404—71: Aftstykker til den fæaende Hærs Historie; S. 477—582: Om Fru Elen paa Åsdal (indeholder væsentlige Bidrag til Norges Historie under Kalmarrunionen, og lejlighedsvis en Kritik over Jahns Unionshistorie); desuden Anmærkninger til Sehesteds Copiebog (S. 66—177) og til Hammers Underretning om Finmarkens Handel (S. 261—334). — Bind IV. S. 3—99: Aftstykker til den fæaende Hærs Historie; S. 162—84: Herredagsdom om Vorregaard; samt Anmærkninger til Sehesteds Copiebog (S. 144—61, 439—513), til Efterretninger om Familien Gråner (S. 287—342), to Skjæder vedf. B. Holbergs Fader (S. 378—84) og til Babens Afhandling om Viden af Flags Brug (S. 514—29). — Bind V. S. 3—78: Den dansk-norske Statsgjæld 1813; samt Anmærkninger til Major Darres Levnet (S. 166—79), Ofterhaus's Testament (S. 186—91), Sehesteds Copiebog (S. 196—324, 369—478), Tillæg om Aslak Vost (S. 337—51), Afgifterne i 17de Aarh. (S. 485—520) og ang. den nordlandsk Handel (S. 590—688). — Bind VI. S. 8—68: Lügderphs Extract af Fredrik I's Breve; S. 134—44: Hartvig Krumbildes Gods i Norge; S. 171—86: Et lgl. Kirkestjæde 1723; S. 195—202: Throndhjem's Tilbagetagelse 1658; S. 210—58: Brev af 1678 paa Rosenbalds Baroni og S. 526—645: Breve om Laurvigs Grevskab, samt Anmærkninger til Oluffens Skildring af den danske Stat 1811, S. 145—70.

I Christiania Intelligents-Sedler blev han oftere smaa anonyme Opfatter, saasom i 1813 en ironisk Lovtale over Agiotører; i 1815—16 ang. E. M. Falzens Valg til Storthingsmand; mod den Gidsvoldsk Garant; en ironisk Anbefaling af det phyfiokratisk System; om Udstrækningen af Storthingets Autoritet; om Folketallet i Scandinavien m. m.

I Morgenbladet deltog han gennem uavngivne Opfatter oftere i Dagens Strid, saaledes i Aarg. 1826, No. 299: Afsjæfor Colletts Optagelse i Mandtallet over Christiania stemmeberettigede Indvaanere; No. 311: Bemærkninger ang. Stemmegivning af dem, som efter Valgforsamlingens Begyndelse have svoret Constitutionen Trofæd; No. 312: Exceptionsskrift mod at Hr. Captein Mariboe for Eiden udøver Stemmeret i Christiania. (Artiklen fremkaldte en længere Avissejde, hvori Hovedindlæggene er følgende: Morgenbladet No. 318 af F. Røpseidt; No. 320 af Berg; Patrouillen No. 7—10 af Mariboe, hvorpaa B. svarte i Morgenbladet No. 328 og Mariboe i No. 332; jfr. No. 335 af F. Røpseidt med Svar fra B. i No. 342). — Aarg. 1827, No. 143 og 146 om Reciprocity mellem Nationer; No. 182 om Bergverksloven; No. 250 og 280 om Borgerklub i Lillehammer; No. 272, 274 og 276: Et nyt Krav paa Statskassen (Devis for at Laurvils Grevskab 1805 blev ikke den daværende Konges private Ejendom, men Stats-Ejendom); No. 359: Om de Helsingørsk

Table-Penge. — Aarg. 1828, No. 196: Om N. Th. Brännich. — Aarg. 1831, No. 67 og 85, 1832 No. 10 og 14: Mod at Embedsmænd lignedes i Ræringsstat. (Foruden at protestere i Avisartikler, protesterede B. tilligemed flere andre Embedsmænd imod Kristiania Signingskommissionens lovsfridige Optræden i 1831 og saa ved at anlægge Sag imod Kommissionen, hvilken B. og hans Parter vandt ved Bythingssdom 14 November 1833; men for at faa rettet paa en Ubillighed i Loven, indgav B. derefter til Obelschinget, gennem Repræsentanten S. Sørensen, et Forslag om nærmere Bestemmelser ang. Bykatten og Fattiggatten i Kristiania, hvilket kom i Betragtning ved Udarbejdelsen af L. 24 Aug. 1833 om Bykattens Signing i Rigets Rjbstæder; jfr. Stt. Forh. 1833, August, No. 2, S. 291 fg.) — Aarg. 1832, No. 79: Om Prof. Lundhø Bogtrykkeri (mod et Stykke i Chra. Skilderi, som fandt det upassende for en Professor at eje Bogtrykkeri); No. 122 om Delinquent-Sager fra Finmarken; No. 817 og 818: Om Basaflægten. — Aarg. 1833, No. 70, 81, 87, 99 og 221: Forskjellige Opsatser om Statsvæsenet; No. 168 og 172: Om Forskæders Indlemmelse i Lønsberg; No. 212: Om Sandvicens Indlemmelse i Bergen; No. 315: Om Strømflod og Cholera. — Aarg. 1834 No. 64: Om Pensioner; No. 227: Om Stykshætningsforretninger. — Aarg. 1837 No. 20: Om Kvindne Prestegjæld. — Aarg. 1839 No. 326: Om Jurisdictionens Inddeling i Søndre Bergenhøns Amt. — Aarg. 1843, No. 117: Om Eter Prestegjæld. — Aarg. 1845, No. 76: Ang. Rescriptet af 5 Septbr. 1800 m. fl.; No. 82: Om den nye Ets Forklaring; No. 150: Om Cautionens Stillelse af Overformyndere paa Landet; No. 180: Ang. Provisorer ved Artilleriet; samt Roget ang. det 1844 udfomne Kart over Eter Prestegjæld. — Aarg. 1848, No. 91 Tillæg: Rogle Ord ang. Bergraad B. Petersen.

Som Medlem af Kriminallov-Kommissionen behandlede han i Ngl. 1831—32 forskjellige af de derhen hørende Spørgsmaal, hvilke Afhandlinger senere blev optrykte i Kommissionens i 1832 udfgivne „Samling af de Kommissionen tilfillede Bemærkninger ved Udtaket af 1831 til Lov om Forbrudelser“ (Chra. 1832) under No. 13 a, 21, 26, 28, 29 og 34.

Til Den Constitutionelle leverede han ligeledes oftere Bidrag, hvoriblandt i Aarg. 1836 No. 57: Om den nye Udgave af Luthers Katekismus; — i Aarg. 1837 No. 261: Rogle Ord om Basa-Slægten; — i Aarg. 1845, No. 200: Roget om den projekterede Rigdomsaktion i Anl. af Anordningen af 4 Septbr. 1843.

I Christianiaposten 1848 No. 33 en anonym Opsats om, hvad Dubt Lybkerne have gjort os.

I Norsk Tidsskrift for Vid. og Lit. III. 73—122: Oversættelse af C. v. Wimpfens Afhandling om Hertugdømmerne Slesvigs og Holstens katekretlige Forholde, med Forerindring og Anmærkninger: (Ogsaa særskilt. Chra. 1849. S. 52 S. Anm. i Berg. Blade 1849, No. 149 og 150; i Chr. posten 1850, No. 736. Dette var hans sidste literære Arbejde).

Berg havde væsentlig Del i flere andre Forfatteres Arbejder. Han reviderede det Nyerup-Kraftske Literatur-Lexikon, se S. II—III, hvor N. kalder B. „Norges Langebek“; ligesaa Krafts topogr. stat. Beskrivelse over Norge, i hvilket Verk, foruden flere andre Tillæg, de historiske Oplysninger om Gaardenes ældre Beboere er af B. Ligesa nævnes han i Forfatterens Fortaler og takkes for sin Bistand: i Vogts Underretning om Matricul-Skylden (Chra. 1816), Bloms Forklaring over Hoved-Matriculerings-Commissionens Arbejder (Chra. 1826), Fayers Norges Historie (Arendal 1834), Moes Tidsskrift for Norsk Personalhistorie, Vogts Beskrivelse over

Moss (Moss 1834). Af Aas's Udgave af Hjorts og Krags Efterretninger om Røraas var B. den egentlige Udgiver og han har til samme føjet forskjellige Anmærkninger. I Sønnens Udgave af Rescripter etc. havde han ligeledes betydelig Del, idet de historiske Anmærkninger og Henviisninger i Regelen er fra hans Haand. Ligesaa skrev han, efter Anmodning af R. Nyerup, der ellers besørgede Udgivelsen, Fortalen til 1ste Bind af Norske Vid. Selsk. Skrifter i 19de Aarh. (Kbhvn. 1817. 4.)

Ifølge Auktionskatalogen over hans efterladte Bibliothek S. 83, No. 3034 var B. den anonyme Udgiver af det anonymt oversatte Skrift (af A. W. Schlegel): Om Trykkefrihed og Trykkefrækhed. Chra. 1821. 8.

Breve til og fra Berg er efter hans Død bleven trykte i Udvalg af Breve til Prof. R. Nyerup, udg. af L. Daae (Chra. 1861), S. 46—69; i Illustreret Nyhedsblad 1860, No. 1 (fra H. Amberg til B.); og 1865, No. 3 (fra J. St. Munch og Chr. Krohg til B.), No. 4, 5 og 6 (fra R. Nyerup til B.), No. 15 og 16 (fra G. L. Baden og J. P. Debes til B.); i (norsk) Historisk Tidsskrift I. 406—56: Nogle Breve fra E. C. Werlauff og J. Chr. Berg, meddelt af L. Daae (ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer); og sammesteds B. II. S. 345—67: Nogle Breve til B. fra Peder Anker, H. Wedel-Jarlsberg, L. Maribøe, J. St. Munch, Chr. Krohg og Rektor Borch.

Berg, Jens Frederik, Søn af Bogtrykker *Nils B.* († i Bergen 182*) og *Charlotte Lovise Henriette Georgine Schilling* (f. i Rendsborg 20 Maj 1786, † 27 August 1866, en Datter af Generalmajor i Artilleriet Jakob Frederik S.), blev født i Kristiania 10 Aug. (døbt 20 Aug.) 1807 og Student med Haud fra sin Fødebys Latinskole 1827. I 1832 tog han theologisk Embedsexamen med samme Karakter og foretog derefter 1833—35 en Udenlandsrejse, paa hvilken han bl. a. studerede Ornithologi. I 1836 blev han udnævnt til pers. Kapellan i Kragerø, 1843 til Sogneprest til Stryn i Nordfjord og 2 Juni 1846 til ordereret Kateket og Førstelærer ved Borgerskolen i Kragerø. Han døde 22 Septbr. 1847.

* *Randine Johanne Duus* (f. 1 Febr. 1822), D. af Ole Irgens D. i Kragerø.

Reise gjennem Tyskland, Italien, Schweiz og Frankrige fra 1833—1835, i Breve til sit Hjem. Chra. 1836. 8. IV. 144 S. (Trykt som Manuskript af hans Moder, der ogsaa har skrevet Fortalen, men efter Sønnens Dødske ikke uddelt, da han ikke fandt sine Breve stiftet for større Offentlighed).

Berg, Johan Peter, Søn af Sogneprest til ytre Holmedal *Ole B.* og *Andrea Birgitte Preus* (f. 1776, † i Jølster 24 August 1834), er født i Holmedal 9 April 1809, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1827 og theologisk Kandidat med Haud 1833. Han udnævntes 23 December 1835 til pers. Kapellan til Borgund, blev 1 Marts 1842 Sogneprest til Fosnes, 20 Septbr. 1848 til Skjold, 1852 tillige Provst i Rysfylke Provsti, 29 April 1854 Sogneprest til Dybvaag og 31 Marts 1866 Provst i østre Nedenæs. Efter Ansøgning erholdt han Afsked 31 Maj 1873.

* 1843 *Nicoline Valborg Daas* (f. i Botgund 18 Novbr. 1822), Søster af nedennævnte Sorenskriver Ludvig D.

Jfr. Stamtavle over Familien Daas, S. 14; Stamtavler over Familien Breder, S. 95 fg.

Prædiker. *Chra.* 1877. 8. 288 S.

3 Prædiker af norske Geistlige (1856), I. 224—31: Prædiken paa 1ste Paaskebag; II. 78—87: Prædiken paa 7 Sønd. e. T.

Berg, Johannes Henrik, Søn af Sogneprest til Tønset *Ole B.* (afsat 1760) og *Anne Elisabeth Rumph*, blev født i Tønset 2 Maj 1752. Ved Hjælp af Biskop Nannestad blev han Student fra Kristiania Kathedralskole 1774 og theologisk Kandidat 1776. I 1779 blev han udnævnt til resid. Kapellan til Edsberg, 1786 ligesaa til Vang, blev 1790 Sogneprest til Vaaler, hvor han var Provst fra 1796, blev 1797 Sogneprest til Kongsberg og udnævntes 31 December 1802 til Sogneprest til Land; han var tillige (*honore*) Provst i Totens Provsti. Han døde 20 September 1821.

* *Johanne Sophie Rested* (f. 1762, † 4 Maj 1844), D. af Højesterets-assessor R. i Kjøbenhavn.

Jfr. Udvalg af Breve til R. Nyerup, udg. af L. Daas, S. 23 og 25; «H. N. Hauge og hans Samtid» af A. Chr. Bang, flere Steder, navnlig S. 98 fg. og 179—183.

En yndet Særers sidste Forestilling [etc.]. Afslæds-Prædiken til Saaler Menighed. Kbhvn. 1798. 8.

Morgen- og Høitids-Andagter, til Brug ved Kongsberg Sølvværk. *Chra.* 1801. [Anonymt; jfr *Bibl. Dan.* I. 308].

Religions-spørgsmaal ved en overordentlig Confirmation i Lands Hovedkirke 20 Mai 1808. *Chra.* 1810. 8. 84 S.

Et andet større Arbejde af B. med Titlen «Religions-Spørgsmaal» eies i Manuskript af Pastor Dr. A. Chr. Bang.

Berg, Marius Ørbek, Broder af førnævnte Gudbrand Andreas B., er født paa Gaarden Vøjen i Næs paa Romerike 11 Decbr. 1829, tog i Septbr. 1847 Præliminærexamen og i Januar 1850 norsk juridisk Examen. Privat dimitteret, blev han derefter Student med Haud i 1851 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1854. I 1855 blev han ansat som Kopist i Finants- og Tolddepartementet, hvor han 1861 blev konst. og 1863 virkelig Fuldmægtig. 28 Decbr. 1868 udnævntes han til Toldkasserer i Hammerfest. Her har han siden kort Tid efter sin Ankomst været Medlem af Kommunebestyrelsen, i de senere Aar som dens Ordfører.

* 30 Marts 1869 *Annette Karoline Rotnæs* (f. 17 August 1838), D. af Ole G. R. og Susanna Andrea Kjelstad, alle fra Næs paa Romerike.

Norff Lovsamling for Aarene 1667—1858 [—59 og 60], indeholdende de vigtigste Forordninger, Reskripter, Kgl. Resolutioner m. v., de gjældende almindelige Stortingslove, samt et Uddrag af Christian Vies norske Lov af 1687, udg. af B. og Falk Ytter. Chra. 1859. 8. CXVIII. 798 S. — 2det Bind 1ste [eneste] Hefte. 1859 og 1860 indtil Stortingets Oplosning. Chra. 1860. 8. IV. 92 S.

Tronds Saga. Kra. 1873. 8. 15 S. (Anon.)

I **Norff Følgeblad 1866**, No. 89: Biografi af Ole Balfstad. 1876, No. 84: Biografi af Skolebestyrer S. Heltberg.

I **Finmarksposten 1874 og 1875** har han (anonymt) skrevet en længere Række Artikler: „Hammerfest for 50 Aar siden“, hvorefter Brudstykker i sin Tid blev optrykt i de fleste af Landets største Blade, ligesom et Brudstykke deraf ogsaa findes i S. Wapmanns „Norge“, S. 480—83.

Forøvrigt har han skrevet forskellige Avisartikler, Korrespondancer, Lejlighedsdigte osv. To Smaasange af ham («Kjælkbakvise» og «Skiløbervise») er optagne i «Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet».

Berg, Nils Femmer, Søn af Byfoged i Arendal, Kancelliraad *Nils B.* († 1818) og *Dorothea Elisabet Wille Femmer* († 1797), blev født i Arendal 178*. Som Student fik han 1811 Bevilling som Translator i Tysk, Fransk og Engelsk i Kjøbenhavn. Senere opholdt han sig i Norge som Sproglærer og var fra Oprettelsen af Skiens lærde Skole i November 1823 konst. Adjunkt ved samme til Januar 1825. Han rejste siden, fordi han gik Glip af Ansættelse som Overlærer og Bestyrer af Kongsbergs Middelskole, tilbage til Kjøbenhavn, hvor han døde 1832. Hans Enke levede endnu dersteds 1867.

Ivanhoe, en romantisk Fortælling af Walter Scott. Overs. fra det Engelske. D. 1—4. Chra. 1827. 16. I. 156 S. II. 218 S. III. 280 S. IV. 290 S. (Udgjorde Bd. 1—2 af den paa Winthers Forlag udkomne norske Udgave af Scotts Romaner).

Mærkværdige Spaadomme af Spanien Jose Alvarez de Toledo. Overs. fra det Engelske. Meddeelt som Prøve af Indholdet af et udgivende historisk Tidsskrift. Chra. (1824). 8. 8 S.

Det saaledes paatænkte Tidsskrift var formentlig «Biographiske, historiske og politiske Misceller», hvorpaa han indbød til Subskription i 1824, men hvorefter intet udkom. Heller ikke udkom der noget af et andet Arbejde, hvorpaa han ligeledes indbød til Subskription i samme Aar og hvilket han betegnede som «et Tidsskrift, der iblandt flere Menneskeheden vigtige Emner skal gjøre Grækernes Sag til eet af sine Hovedformaal».

Berg, Nils Joachim Wessel, se **N. J. Wessel-Berg**.

Berg, Nils Pedersøn, blev født 11 Februar 1809 i Tønsberg, hvor Faderen var Teglmester; Moderen hed *Johanne Halvorsdatter*. Han blev, privat dimitteret, Student med Haud 1828, var i nogle Aar Lærer ved Realskolen paa Moss og tog i Juni 1836 juridisk Embeds-

examen med Laud. I 1841 blev han Underrettsprokurator i Smaalenenes Amt og i Januar 1843 Overrettsprokurator i Kristiania. I Maj s. A. blev han af Justitsdepartementet antagen til at forberede en Reform af Fængselsvæsenet i Norge og derom afgive Betænkning og Indstilling; han foretog i den Anledning s. A. en Rejse i Norge for at undersøge Rigets Arrestlokaler. Han var tillige Medlem af Tilsynskommissionen ved Bods-fængslets Opførelse. Han døde i Kristiania 26 Septbr. 1846.

* 1845 *Bergine Nilsine Hjelm* (f. 11 Septbr. 1810, † 9 Novbr. 1860), D. af nedennævnte Højesteretsadvokat Jonas Anton H.

Om Arrestvæsenet og Fangetransporten samt Fattigvæsenet i Smaalenenes Amts Landdistrikter. Betænkning og Indstilling af den til at revidere Amtets Arrestvæsen m. v. nedsatte Commission. Paa dennes Begne forfattet af dens Medlem R. Berg. Kofs 1842. 4. 154 S. m. 2 lithogr. Pl. (Uddrag deraf i Morgenbladet 1842 No. 164 Tillæg og 167).

I Forening med E. R. Rsinichen udgav han: „Udvalg af fremmede Forfattere's Skrifter om Fængsler og Fangepleie, samt nogle dermed beslægtede Gjenstande" i norsk Oversættelse. 2den Række. Chra. 1844—1846. 8. 444 S.

For Fængsels- og Fattigvæsen. Udgivet. 1ste Bind's 1ste Hefte. Chra. 1845. 8. 186 S. (Heri er af ham S. 1—152: Om Fængselsvæsenets nuværende Standpunkt; tidligere trykt i Den Constitutionelle f. A.; jfr. B. S. Daas Bemærninger i Morgbl. 1845 No. 146 og Bergs Svar i No. 152).

I Graustræen V. 153—58: Om Baretægts-Fængsler og Justitsfager.

Han er desuden Forfatter af forskellige anonyme Opsatser i Morgenbl., Den Constitutionelle m. fl. Blade.

Berg, Ole Andreas, Søn af Handelsmand i Stavanger *Rasmus Tharaldsen B.* og dennes anden Hustru *Gurine Larsen*, blev født i Stavanger 8 Novbr. 1819 og Student med Laud fra sammes Latinskole 1836. I Juni 1840 blev han theologisk Kandidat med Udmerkelse. Efter Hjemkomsten fra en, paa Grund af svækket Helbred, fra Vaaren 1841 til Høsten 1842 foretagen Baderejse, paa hvilken han især opholdt sig i Berlin, Teplitz og Kjøbenhavn, var han en Tid Lærer ved Nissens Skole. 24 Decbr. 1844 blev han konst. og 23 Marts 1852 udnævnt til virkelig Adjunkt ved Throndhjems Kathedralskole, hvor han 28 Maj 1852 blev Overlærer. Tanken om at træde over i prestelig Virksomhed var imidlertid efterhaanden rodfæstet hos ham og 8 Juni 1855 udnævntes han til Sogneprest til Levanger. I dette Embede døde han 5 November 1861. Han var Medlem af den store Kirkekommission af 27 Jan. 1859, i hvis Forhandlinger han deltog fra disses Begyndelse i Marts 1859 til Juli s. A. og fra Oktbr. 1860 til Paaske 1861.

* 1852 *Henriette Marie Jensen* (f. i Mosviken 29 Novbr. 1833, † 23 Febr. 1862), D. af Proprietær Anthon P. J., senere Ejer af Gaarden Havsten ved Throndhjem, og Fredrikke Støren.

Portræt med Biografi [af D. Chr. Frich] foran hans «Prædikener», S. XIII—XX; Nekrolog i Thj. Adr. 8 November 1861; jfr. Program fra Thronhjems Kathedralskole 1856, S. 63, af Carl Müller. Paa hans Grav har Levanger Menighed rejst et Mindesterke.

(Fem) Prædikener. Thjem. 1855. 8. 61 S.

Tvende Prædikener, holdte i Levanger Kirke Nytaarsdag 1856 og Søndagen efter. (Udg. ved nogle Tilhørere af Menigheden). (Levanger 1856). 8. 32 S.

Er Du en Arbejder i Herrens Biingaard? Prædiken paa Søndag Septuagesima. Bevanger 1862. 8. 16 S.

Prædikener over Evangelieteksterne paa Kirkearets Søn- og Helligdage. Udg. efter Forfatterens Død ved D. Chr. Frich. Chra. 1863. 8. XX. 2 Bl. 486 S. M. Forf.s Portr. — Andet Oplag. ib. 1871. 8. XX. 2 Bl. 486 S. M. Forf.s Portr.

I Theologisk Tidsskrift, af hvilket han var Medudgiver en kort Tid, II. (1849), S. 46—74: Om Ægteskabs-Etiksmisje og Fraklites Bielse.

Som Medlem af den store Kirkekommission har B. Andel i de af denne afgivne og trykte motiverede Forslag (hvorom henvises til Norsk Bogfortegnelse 1866—72, S. 63). Særlig havde B. væsentlig Del i Udarbejdelsen af Kommissionens Forslag til Forandringer i Ægteskabslovgivningen og Vielsesritualet; hans Afhandling «Om Formen for Ægteskabs Indgaaelse» er trykt i Kommissions-Betænkningens Bd. III, S. 270—332; hans Afhdlg. «Om Skriftemaal og Absolution» ibid. V. S. 209—300.

Berg, Peder Andersen, Gaardbruger paa Berg i Edsberg i Smaalenene.

Frimodige Yttringer. Fjald. 1848. 8. 14 S. — En anden Udgave er fra Aa. f. N. 8. 8 S.

I Morgenbladet 1841, No. 302 er under Bekjendtgjørelser trykt en Opfattelse af ham indeholdende Oplysninger om hans Optraaden som Valgmand ved Distriktsforsamlingen for Smaalenenes Amt 17 Septbr. 1841 (jfr. No. 273).

Berg, Rasmus, Pseudonym for **Ole Vig**, se denne.

Berge, Christian Rasmussen, Søn af Gaardbruger *Rasmus Tobias Tønnesen* og *Berthe Serine Kolbjørnsdatter*, er født i Spinds Sogn 23 Juli 1823 og blev i April 1839 ansat som Lærer i sin Hjembygd. I Juli 1851 blev han dimitteret fra Holts Skolelærer-Seminarium og var 1855—65 ansat som Lærer ved en Privatskole i Kristianssand. I Oktbr. 1860 begyndte han ved Siden af sin Lærergjerning at drive en Boghandel i Kristianssand, hvilken Forretning han fremdeles fortsætter.

A. B. C. Udgivet og forlagt. Chr.sand 1857. 8.

Den fortabte Søn eller Raadens Rige paa Jorden, hvor den største Sønner faar den største Raade, den værdigste Søn faar det „bedste Klædebon“, samt den ældste Søns Knur berover. Efter det Euenke [af C. D. Rosenius]. Kr.sand 1857. 8. 79 S.

Et Gud helliget Søn-Altar, eller fromme Kristnes daglige Hus- og Hjerteoffer. Af Chr. Scriber. Efter det Tydske. Chr.sand 1860. 16. 16 S.

Verker af Mag. Chr. Scribes Sjælestat. Efter det Lydfe. I. II. Chr.sand 1861. 16. 110 og 74 S

Det er ham, som har revideret og udgivet: En Samling Prædikener over Søndags- og Passions-Preget, holdne for det kongelige Hærfab af Mag. Peder Hersleb. Chr.sand 1864. 8. VII. 240 og 462 S. (Ann. i Almuekolletidende 1863; jfr. E. F. Edhoffs „Sandheden i Kristus“ (Stavanger 1876), Fortalen S. V, samt Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 102—108).

Bergendahl, Knud Holtermann, blev født 1796 i Borgund paa Søndmøre, hvor hans Fader *Jens B.* (f. 16 Februar 1755) da var resid. Kapellan; Moderen hed *Charlotte Amalie Lem.* Efter Faderens Død (30 Juni 1803) flyttede Moderen til Kristianssand. Trods sin unge Alder gik Sønnen snart tilsøs. Paa en af sine første Rejser traf han i Leith sammen med en islandsk Kjøbmand Petræus, som tog ham med til Reykjavik, hvor han forblev i flere Aar. Under dette Ophold indtraf i 1809 «Kong» Jørgen Jørgensens kortvarige Usurpation af Island; «Kongen» blev opmærksom paa Gutten, og denne maatte nu gjøre Tjeneste hos ham dels som hans Skriver eller Haandsekretær, dels med hvad ellers kunde forefalde. Efterat være bleven voksen, vendte B. tilbage til Kristianssand, hvor han 1819 oprettede en Skole, i hvilken der bl. a. ogsaa undervistes i Latin og Græsk. I 1831 foranledigede private Forhold B. til at opgive Skolen, og han tog nu fat paa Handelen, etablerede først en Kommissjonsforretning for større udenlandske Huse — han skal have været den første, som fik en saadan i Gang vestenfjelds — senere en Butikhandel og drev siden fornemmelig Trælastforretninger, hvormed han fortsatte til ud i 70 Aarene. Han var i sin Tid overdraget adskillige kommunale Tillidshverv i Kristianssand. Han døde 11 Januar 1880.

Jfr. Nekrolog i «Kr.sands St.» 1880, No. 7; Indbydelseskraft fra Bergens Kathedralskole 1868. S. 29.

Eksempelbog i de fire Species. Chr.sand 1826. 8. 1 Krt.

Eksempel-Bog i de fire Species udi benævnte Tal. Chra. 1830. 8. 28 S.

Bergfeldt, Ole, Søn af Kjøbmand *Christian Frederik B.* og *Helene Stier*, blev født i Mandal 31 Marts 1815, tog i Septbr. 1838 Præliminærexamen og i Marts 1845 norsk medicinsk Examen med anden Karakter. Efter Examen havde han stadigt Ophold i Kristiania, var 1847—49 ansat som Kandidat ved Rigshospitalets forskjellige Afdelinger og var i 1853 under Koleræpidemien Overlæge ved Oslo Lazareth. Han døde som Fattiglæge i Aker 21 Novbr. 1858.

Jfr. Kier: Norges Læger, S. 24.

I N. Mag. f. Lægevidensk. 2 R. VIII. 580—585: Beretning om Oslo Lazaret under Choleraepidemien i Christiania 1853.

Bergh, Anton Mathias, Søn af nedennævnte Overtoldbetjent *Mathias Munk B.* og *Antonette Elisabeth Schnitler*, er født paa Rød-tangen i Hurum 7 Marts 1828. Efter at være udexamineret fra Krigs-skolen blev han med Anciennet af 13 Decbr. 1849 udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i anden akershusske Infanteribrigade, hvor han 28 Marts 1855 udnævntes til Premierløjtnant og 9 Marts 1867 til Kaptejn. I Aaret 1855 tog han Examen ved den militære Højskole og var fra den Tid til 1857 Assistent i Vejvæsenets Tjeneste, blev sidstnævnte Aar Assistent ved Jernbaneundersøgelserne, 1858 Arbejdsbestyrer ved Vejvæsenet, hvorefter han fra samme Aar indtil 1862 var ansat som Sektionschef ved Jernbaneanlæggene, en kortere Tid ved den østre Del af Hamar-Elverumbanen, senere ved Kongsvingerbanen, hvor han 1859—62 forestod Bygningen af den Del af Banen, som gaar gennem Næs og Blakjer. 1863—70 var han Amtssingeniør i Buskerud og boede da i Drammen, af hvis Formandskab han var Medlem fra 1867, til han om Høsten 1870 flyttede til Kristiania. Her var han bleven teknisk Regningsrevisor ved Jernbaneanlæggenes Hovedkontor, hvis tekniske Revisor han blev 1874. I 1871 blev han udnævnt til Kompagnichef ved norske Jægerkorps og 1876 til Chef for 3die Kompagni af Kristiania Bataljon. Ved Siden af sin militære Embedsvirksomhed har han, efterat være ophørt med sine Ingeniørbejder, navnlig været beskæftiget som Tegnelærer og Landskabsmaler. Han har været Lærer i Frihaandstegning og deskriptiv Geometri ved den tekniske Skole i Kristiania siden dens Oprettelse i 1873; ligesaa har han været Lærer i Perspektiv ved den kgl. Tegneskole og i Frihaands- og Mønster-tegning ved den kvindelige Industriskole i Kristiania; han er fremdeles Lærer i Frihaandstegning ved Krigsskolen. Sin Virksomhed som Landskabsmaler begyndte han omkring 1850 under Eckersbergs Vejledning og fortsatte under Gudes Vejledning sin kunstneriske Uddannelse under et Ophold i Düsseldorf Vintereen 1850—51. Under Højskolestudierne og mens han var sysselsat med Vej- og Jernbaneanlæggene maatte han lægge Pensel og Palet bort; men siden 1867 har han igjen taget dem fat, har oftere gjort Studierejser til Vestlandet og Højfjeldene og har siden 1870 hyppig udstillet Fjord- og Højfjeldsbilleder i Landets Kunstforeninger. Han blev 1871 R. S. O.

* *Maren Oline Krag*, D. af nedennævnte Provst H. P. S. K. og Hermans Rogneby.

Jfr. Nordisk Jernbane-Kalender 1877 (Afd. II), S. 49; Norwegian Special Catalogue for the int. Exhib. at Philadelphia, S. 65.

Tegninger af de meest forekommende Veiredskaber med vedføjet Opgivelse af de dertil brugelige Materialier og disses Kostende, udgivne. Chra. 1858. (6 lith. Blade fol. med pastrykt Text. Anm. i Polytekn. Tidskr. 1858, S. 288).

For Børn. Seb. A. B. Drammen 1869. 4. 12 Bl. Billeder med Text.

Lærebog i Perspektiv. Med et Anhang om skraa og axonometriske Projektioner og om Farver. Chra. 1872. st. 8. II S. + 2 Bl. + 72 S. Med 8 lith. Pl.

Kort Oversigt over Oliemaleriet og dets almindelige Teknik. Med 1 Titelbillede. Kra. 1874. 8. 35 S.

Gutten med 15 Mil's Støvlerne. Eventyr-Geografi af Esben Affelad. Kra. 1874. ft. 8. 28 S. (med 6 Træsnit).

Om Undervisning i den elementære Frihaandstegning tilligemed de geometriske og stereometriske Former. Nærmest for Almueskolelærere og Lærereinder. Med 70 Træsnit i Tegten. Kra. 1875. 8. V. 40 S. — Tillæg til samme. ib. 1877. 8. 8 S.

Plangeometrisk Konstruktion med 110 Træsnit i Tegten. Kra. 1875. 8. 45 S.

Vægtavler til Anton Berghs elementære Frihaandstegning. 1ste Sæt. 8 Tavler geometriske Former. Kra. (1877). Fol.

Geometriske Former og plangeometrisk Konstruktion. Med 70 Træsnit i Tegten. Kra. 1880. 8. 17 S.

6 statistiske Karter over Norge og Sverige udvisende: Befolkning, Korn- og Potetesavl, Kreaturhold, Fiskeri, Skovdrift og Trælastudførel, Skibsfart. Udgivne og forlagte af Det private Opmaalingskontor. Kra. (1880). Fol.

Frihaandstegning som Skolefag, dens Betydning for Almendannelsen og Industrien. Kra. 1881. 8. 18 S.

J. Illustreret Nyhedsblad 1857, No. 19: Haandhætte, anvendt til at transportere Jord ved nogle af vore Beianlæg.

Han har til et Par af vore Dagblade leveret nogle Artikler om Frihaandstegning.

Bergh, Christopher Anker, blev født 28 Oktober 1764 paa Gaarden Borgen i Sørum, hvor Faderen Regimentskvartermester og Auditor *Jakob Wisløw B.* († 5 April 1801) den Gang boede. Moderen hed *Karen Tancke Anker*. I April 1776 kom han ind paa den militære Skole i Kristiania; 1780 blev han ansat som Kornet ved det 1ste søndensfjeldske Dragonregiment, blev 15 Oktbr. 1783 Sekondløjtnant *à la suite* og 26 Septbr. 1788 virkelig Sekondløjtnant ved samme Regiment, med hvilket han derefter deltog i Feltoget i Sverige s. A. Imidlertid havde han allerede 1783 ved Kjøbenhavns Universitet taget dansk-juridisk Embedsexamen og senere Auditørexamen, hvorefter han i nogle Aar havde været Faderen adjungeret i hans Embede, til hvilket han udnævntes som Faderens Efterfølger 1790. 2 Febr. 1798 blev han ansat som Regimentskvartermester og Auditor ved Artilleridetachmentet i Kristiania og 5 April 1800 tillige som Bogholder og Kontrollør ved Krigshospitalskassen samt Regnskabsfører og Kasserer ved Landkadetkorpset. I 1804 blev han beordret til Hæren i Holsten, blev under sit Ophold der udnævnt til Overauditor og var den hele Tid ansat ved Kronprinsens Hovedkvarter, hvor han tildels fungerede paa Generalauditørens Vegne. 1807 fulgte han med Hovedkvarteret tilbage til Kjøbenhavn, hvor han forblev til 1808, da han

udnævntes til Generalauditor ved den norske Armé. Efter sin Hjemkomst til Kristiania blev han tillige Deputeret i det norske Kommissariatskollegium og kort derefter ogsaa Bestyrer af det norske Armédepot. 1813 blev han tillige Medlem af den da oprettede Overkriminalret. 1814 Generalauditor ogsaa for Sæetaten samt konstitueret Arméintendant. 1815 blev han extraordinær Assessor i Højesteret. Han deltog i Mødet paa Ejdsvold 16 Februar 1814 og valgtes af Rigsforsamlingen til Medlem af den i Henhold til Grl.s § 94 nedsatte Lovkomite, i hvis Arbejder han deltog lige til sin Død (jfr. om hans Virksomhed i Lovkomiteen «Storth. Efterretn. 1814—33» I. 641—645). Ved Valg Repræsentanter fra Kristiania til Rigsforsamlingen havde B. lige mange Stemmer som G. Sverdrup og Omsen, men B. traadte frivillig tilbage for de to andre. Han mødte som 4de Repræsentant for Kristiania paa Storthinget 1815—16, hvor han bl. a. var Medlem af Fuldmagtskomiteen, Valgkomiteen, Justitskomiteen og af 7de Komite, der havde at afgive Indstilling bl. a. om Rigsakten; han var derhos ogsaa Præsident i Lagthinget. Han blev R. N. O. 1816 og Æresmedlem af *Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* 1820. Han døde efter flere Aars Lidelser 17 Maj 1825. Han karakteriseres i den nedenfor nævnte Mindetale saaledes: «Han var kyndig og forfaren i meget; raadsnild som faa, klog, sindig, retvis og billigtænkende; han var brugbar hartad til alt, og han benyttedes til meget, til mere, end hvad der almindeligen falder i det enkelte Menneskes Lod».

* 1) 17 Marts 1792 *Helene Catharine Bergh* († 14 Decbr. 1792), D. af Proprietær Nils B. paa Nes, Hadeland.

* 2) 5 Septbr. 1794 *Marie Schejlli* (f. 7 Novbr. 1768, † 19 Decbr. 1826), D. af Sorenskriver i øvre Romerike Leonhard S. (f. i St. Gallen i Schweiz 1717, † 28 April 1800) og hans tredje Hustru Anne Marie Hjort.

Jfr. *Christopher Anker Bergh* (Chra. 1825). 4. 8 S. [Mindetale af Svigersønnen *G. F. Lundh*, optrykt i Morgenbl. 1825, No. 149]; B. Moes Esterr. om Storthingsmænd, S. 26—28; Peters's haandskrevne Samlinger paa Krigsskolen; Pavels's «Biografi og Dagbøger», S. 147, 154, 159, 177, 181, 227, 239, 248 fg. og 372; samme Forf.s «Dagbogs-Optegnelser 1815—16», mange St. (se Reg.); N. Tidemands Optegnelser, S. 29; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 45. 47; M. Birkeland: Bidrag til Norges nyere Historie (Chra. 1858), S. 3; Yngvar Nielsen: Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 12, 17, 89 fg.; Fru Dunkers «Gamle Dage», S. 61, 186—88 og i Sammenhæng hermed S. 408—10, 201, 346; Fr. Schmidts Dagbøger fl. St., saaledes S. 188, 191, 196, 297; H. J. Hultfeldts Christiania Theaterhistorie, fl. St. (se Reg.); A. Faye: Norge i 1814, fl. St. (se Reg.)

§ Juridisk Repertorium I. No. 1: Underdanigst Forestilling af 14 Marts 1814 til Prindsregenten ang. Spidsstodstraffens Affæffelse. (Num. af N. S. Ordb. i Ryt jur. Archiv XXVI. 191—95).

§ Samlinger til det Norske Folks og Sprogs Historie V. 166—175: Om Overqvartermester og Major Niels Stodflet's Darte.

B. er Forfatter eller Meddeleer af den Beretning om Ejdsvalds mødet 16 Februar 1814, som findes trykt i Bloms «Norges Statsforandring i 1814» S. 96—98. — Efterat Chr. M. Falsen i 1814 paa Anmodning af Christian Frederik havde laant denne det af ham og J. G. Adler udarbejdede Udkast til en Konstitution for Kongeriget Norge, overdrog Christian Frederik til Professor G. Sverdrup og Bergh at udarbejde, paa Grundlag af dette og hans egne Bemærkninger, et officielt Grundlovsudkast, der kunde meddeles den Komite, som paa Ejdsvald skulde forberede Grundloven. «Efter hvad der nu kan oplyses, bliver det meget rimeligt, at det, der er trykt som Adlers og Falsens Arbejde, netop er det Forslag, som Sverdrup og Bergh fik Anmodning fra Regenten om at udarbejde». (Yngvar Nielsens «Bidrag til Norges Historie i 1814», I. 89 ff.; jfr. Aftenbladet 1881, No. 302 [af L. M. B. Aubert]).

Efter Antydninger flere Steder i Pavels's Dagbøger antoges B. af Samtiden at være Forfatter af forskellige Artikler i Intelligentsædlerne 1815 og i Rigstidenden 1816.

Det i M. Nissens «Norsk Bog-Portegnelse 1814—1847», S. 21 anførte anonyme Skrift: «Et Blik ind i Skabelsens og Tidens Chaos» (Chra. 1831. 8. 42 S.) tillægges i Katalogen over Bergens offentlige Bibliotheks Bogsamling (Bergen 1875, S. 35, No. 68) Anker Bergh, i Henhold til en paa Bibliothekets Exemplar deraf skeet Blyantstiftelse med P. Botten-Hansens Haandskrift. Denne Anførsel er fejlagtig. Bogen, som desuden er udkommen 6 Aar efter Berghs Død, er ikke skreven af denne, medens paa den anden Side den virkelige Forfatters Navn ikke er kjendt for Øjeblikket.

Bergh, Christian Vilhelm, Broder af forannævnte Kaptejn *Anton Mathias B.*, blev født paa Skjelfos i Haabøl 9 Septbr. 1814, blev Officier 1833 og efter endt Examen ved den militære Højskole 25 Oktbr. 1837 ansat i Artilleribrigaden, hvorfra han 1839 gik over i Ingeniørbrigaden; i denne blev han 28 Oktbr. 1853 udnævnt til Kaptejn og 12 April 1862 til Major. Ved kgl. Res. af 13 Januar 1852 blev han ansat som Indredepartementets Assistent i Vejevæsenets Anliggender og udtraadte surnumerær af sin Brigade. 1864 blev hans Stilling i Departementet mere selvstændig, idet han konstitueredes som Vejdirektør. I 1840 rejste han paa offentlig Bekostning i Sverige for at studere Ingeniørvæsenet og 1856 foretog han en Rejse til Tyskland for at gjøre sig bekendt med de nyere Fremskridt i Vej- og Jernbanevæsenet. Før B.'s Tid havde Norge intet andet Vejnæt end det, som i Slutningen af 18de og Begyndelsen af 19de Aarhundrede var istandbragt fornemmelig ved Peder Ankers ihærdige Bestræbelser. B. brød en ny Bane paa dette Felt ved at begynde en almindelig Omlægning af hele Landets Veje. Blandt hans Arbejder i denne Retning maa som noget af det største nævnes Omlægningen af den store Vej fra Lillehammer gennem Gudbrandsdalen til Støren ved Throndhjem med den derfra udgaaende Sidelinje til Romsdalen. Til Minde om ham har Landets Vejingeniører rejst en Stensøjle ved den gudbrandsdalske Hovedvej omtrent 5 Kilometer fra Lillehammer. Ved den skandinaviske Udstilling i Kjøbenhavn 1872 blev der tildelt ham Sølvmedalje for en særdeles fuldstændig og lærerig Fremstilling af

Forholdene ved det norske Vejvæsen, og ved Verdensudstillingen i Wien 1873 «Fortjenstmedalje» for Karter og Bøger over Norges Kommunikationsvæsen. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon ang. Behandlingen af ildsfarlige Gjenstande (1869). Han døde i Kristiania 14 Juli 1873. Han var R. St. O. O. (1862) og R. S. O. (1863).

* 1845 *Caroline Marie Graah* (f. i Visby, Jylland, 11 November 1814), D. af Sogneprest Knud David G. († 1824) og Johanne Günter.

Nekrolog i Morgenbl. 1873. No. 193; i Aftbl. s: A. No. 161; jfr. Polyteknisk Tidsskrift 1878. S. 29—31; Nord. Familjebok, utg. af N. Linder, II. 283.

Betænkning om den hensigtsmæssigste Retning for en Jernbaue fra Christiania til Arvika eller Carlstad. Chra. 1866. 11 S. fol. (Optrykt i Morgbl. f. N. No. 168).

Forslag om Veienes Vedligeholdelse ved faste Veivogtere i Forening med Pligtarbeidet, afgivet under 4 Febr. 1857 til Dept. f. d. Indre [etc.] Chra. (1857) 8. 14 S. (Fulgte som Tillægshefte til Polyteknisk Tidsskrift 1857, No. 6).

Forslag til en Socomotivjernbaue fra Hovedjernbaunen om Rongsvinger til Grønnsen. Afgivet til Dept. f. d. Indre 31 Marts 1857. 19 S. fol. i Kontrakt m. 1 lith. Kart og 1 Stigningsstabel.

I Ingeniørkommissionens Betænkning af 26 Juni 1863, ang. Oprettelsen af en polyteknisk Læreanstalt (Chra. 1863. 8. 56 S.) er et særskilt Votum af B. trykt S. 31—56.

I Polyteknisk Tidsskrift I. (1854), S. 72—79: Om Principerne for vor nyere Vejbygning [en Fremstilling til Stortingets Vejkomite i Anledning af en Indstilling fra samme]. — VI. (1859), No. 11: Om en Ordning af Vejvæsenets Bestyrelse. — X. (1863), S. 112—122: Særskilt Betænkning i Anledning af den af Ingeniørkommissionen med 4 tilkaldte Medlemmer udarbejdede Plan for Oprettelsen af en polyteknisk Skole. — XIX. (1872), S. 197—200: Om indførelsen af et nyt mål- og vegtsystem. (Optrykt i Morgenbl. 1872, No. 309 B).

I Aftenbladet 1858, No. 4 og 5: Circulære af 11 November 1857, indeholdende Forestilling ang. Sejtingens fremtidige Afsonning. — 1859, No. 220: To Forestillinger ang. de forandrede Stigningsforholde ved Rongsvinger-Banen. (Sfr. Svar herpaa fra E. Pihl i No. 221; begge Afstykker findes ogsaa indført i Morgbl. 1859, No. 261 og 262, jfr. No. 345). — 1867, No. 89: Til Dampfide-Direktionen og andre Bedkommende; No. 269: Om Bejarbejdet gennem Nomsbaleu.

I Morgenbladet 1860, No. 294: Om Udbygningen af den nye Vej fra Sæter strand til Åper Bro i Stogfjund.

Bergh, Cornelius, blev i 1832 ansat som Fyrforvalter paa Oxsø, hvilken Stilling han beklædte til sin Død i en meget høj Alder i November 1870.

* *Helene Bergh*.

Jfr. Storth. Forh. 1862—63, IX. 262.

Han var i over en Menneskealder Morgenbladets (i nogle Aar ogsaa Aftenbladets og Christiania-Postens) bekendte Oxsø-Korrespondent.

Bergh, Frederik Wilhelm, Søn af Overtoldbetjent i Drammen *Gerhard Gunnerus B.* (f. 28 Septbr. 1789, † 12 Jan. 1853) og *Anne Christine Thorne* († 29 Oktober 1828), er født i Fredriksstad 3 Juli 1820, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1837 og juridisk Kandidat med samme Karakter i December 1843. Han var derefter i nogle Aar edsvoren Fuldmægtig hos Byfogden i Drammen, blev i 1856 autoriseret som Underretssagfører og har siden 1857 boet som Overretssagfører i Drammen, af hvis Formandskab og Repræsentantskab han i mange Aar har været Medlem.

* 1) *Nikoline Hansen* (f. 1836, † 1877).

* 2) *Karen Andrea Aamot* (f. 1859).

Om *Elvebruddene i Drammen* og hvad der fra det Offentliges Side er gjort og foreslaaet til *Forebyggelse af disse for Fremtiden. Drammen 1847. 8.*

Han var Redaktør af *Drammens Tidende 1844—1851*, hvori næsten alle originale Opsatser og Digte i nævnte Tidsrum er af ham. Blandt hans Arbejder deri merkes: 1845, August: *Saga fra Olaf den Helliges Dage*; Oktober: *Tilbageblik paa Stortinget.* — 1846, Januar: *Om Behandlingen af de norske diplomatiske Sager*; Marts: *Bemærkninger til den nye Toldlov*; December og Januar 1847: *Oversigt over Norges Statsconto.* — 1847, April og Maj: *En Sommervandring*; Juni: *Sturzenbecher og den norske Lyrik.* — 1848, Januar. *Er de nuværende Grændser for Stemmeretten paa Landet fornuftmæssige?* — 1849, August: *Om Ruslands Krig med Ungarn.*

I 1851 stiftede han *Drammens Blad*, hvilket han redigerede til Juni 1856. I dette Blad findes af ham bl. a.: 1851, Januar: *Drammens nuværende Skattesystem*; *Frichefen* (tildels efter det Tyske). — 1852, Jan.: *Jarlsberg- eller Konnerud-Verket.* — 1853, Novbr.: *Notitser om Svelvig.* — 1856, Januar: *Følgerne af yderligere Nedsættelse af Tolden paa Bomuldsgarn og Bomuldslærred.*

Blandt hans i disse Blade trykte Digte gaar «*Fiskerpigene*», «*Dansen paa Høgakollen*» og «*Svartjern*» gennem flere Numere. I det hele taget er en hel Digte af ham — deriblandt ogsaa en Flerhed af svenske Digte, oversatte af ham — trykt i *Aarens Løb*, for det meste i de anførte Blade. Ligeledes er en hel Del *Lejlighedsdigte* af ham særskilt trykte og *Fest- eller Lejlighedstaler* refereret i samtidige Blade, f. Ex. en Tale for *Henr. Wergelands Minde* 17 Maj 1881 i begge *Drammens Blade* og derfra *brudstykkevis* gjengivet i en *Flerhed af Landets Blade*.

Bergh, Gerhard Gunnerus, foregaaendes Broder, blev født i *Farsund* 1 November 1826 og, efterat have gaaet i *Drammens Latinskole 1838—43*, privat dimitteret, Student med Haud 1844. I Decbr. 1849 tog han *theologisk Embedsexamen med Laud.* I 1850 blev han konst. Lærer ved *Bragernæs Borgerskole* og samme Aar lærer ved en *Privatskole* i *Drammen*, blev 1854 *Andenlærer* ved *Ringerikes Realskole*, ansattes s. A. som *Timelærer* ved *Stavanger lærde og Realskole*, udnævntes 1856 til *Andenlærer* ved *Holts Skolelærerseminarium*, 13 December 1862 til *Sogneprest* til *Norddalen*, 4 Febr. 1871 til *Strandens* og 3 Maj 1879

til Verdalens Sognekald. Her døde han, strax efter Tiltrædelsen, 17 Januar 1880.

* *Davidas Blakstad* (f. 30 Oktbr. 1831).

Sangbog for de norske Almuskoler. Heri indeholdes, foruden et Forord om Bogens rette Betydelse, 22 Choraler, 1 Morgenpsalme, 1 Aftenpsalme, 5 gamle Psalmemelodier, Menighedens Svar i Kirken trestemmigt, samt 21 Sange med Lexter, dels een-, dels to- og dels trestemmige. Samlede og udgivne. Chr.sand [=: Chra.] 1858. 8. 44 S. (Ann. i Nglbl. 1859, No. 287; jfr. Robbemærkninger i No. 287 og 225). — 2 Udgave. Chra. 1860. 8. 66 S. — 2den Udgaves 2det forsøgede Dypag [med noget forandret Titel, se N. Bogfort. 1866—72, S. 17]. Chr.sand 1866. 8. II. 64 S. — 3die Udgave. 2det forsøgede Dypag. ib. 1868. 8. II. 71 S.

Sangbog paa Biffre og Roder. 3die forsøgede Udgave [af foregaaende]. Chr.sand 1860. 8. 71 S. (Ann. i Aftenbl. 1861, No. 146).

Den lille Sangbog for de norske Almuskoler. 4 Udg. Chr.sand [=: Chra.] 1860. 8. 30 S.

Han var i Forening med N. Feragen Udgiver af Den norske Folkeskole. Tidsskrift for Lærere, Forældre og andre Opdragere. Ny Række. 1—7 Karg. Arendal 1858—64. 8. (Bergh fratraaede Udgivelsen fra 6te Karg. No. 18. Der udkom 24 Numere =: Art aarlig). I dette Tidsskrift er bl. a. — idet der sees bort fra de af Udgiverne i Fællesskab frevne Artikler og fra mindre Boganmeldelser o. l. — følgende Artikler af B.: I. S. 13—26 og 36—48: Sammenhold i Lærerstanden; S. 26—32: Hvad jeg vilde tale om; S. 113—122, 131—136 og 161—164: I Anledning af hvad sidste Storting besluttede til Forbedring af Almuskolelæreres Lønninger — II. S. 145—156 og 160—168: Grusomhed i Skolen. — III. S. 17—29: Læreren som Eksempel og Forbillede for sine Elever; S. 84—86: Om god Opdragelse; S. 97—105 Læsebogen; S. 312—15, 328—33 og 344—52: Hvad er det, som bevæger et Barn til at være lydigt? — IV. S. 330—36: Læreren i Almuskoler. — V. S. 49—52, 81—86 og 103—107: Et Blik paa Landskolerne. — VI. 81—87: Lustige Skolestuer og passende Fristunder; S. 202—204: Til „Folkestens“ Læsere (ved hans Udtrædelse af Redaktionen).

I Morgenbladet 1858, No. 147, 149 og 150: Har S. N. Lindeman Ret mod Joh. D. Behrens? No. 200 og 202: „Ulydigheden maa dog paa ingen Maade blive raadende eller afgjørende“; og „Er ikke den lutheriske Salmesang ogsaa norsk-folkelig Kirkesang? — 1860, No. 146, 148, 150: Om den lutheriske Salmesang samt om Behrens's og Lindemans Forhold til samme. (Jfr. forøvrigt Oplysningerne ang. „Salmesangsstriden“ under Artiklen Joh. D. Behrens S. 189 fg. ovenr.)

I Illustreret Nyhedsblad 1862, No. 48: Biografi af Joh. D. Behrens.

Bergh, Haagen Ludvig, Søn af Kjøbmand *Johannes B.* (f. 1782; † som Mægler 1845) og *Marie Riis*, blev født i Kristiania 24 Februar 1809 og privat dimitteret Student med Laud 1827. I Juni 1830 tog han theologisk Embedsexamen med Haud. 1831 blev han personel Kapellan i Øjestad hos den nedennævnte Konsistorialraad Andreas Bonnevie, udnævntes 3 Juli 1835 til res. Kapellan til Hof i Solør, i hvilket Embede han forblev til Kaldets Deling, da han 12 Juli 1848 fik Aasnæs Sogne-

kald; 11 April 1857 udnævntes han til Sogneprest i Skeberg. Han var Repræsentant fra Hedemarkens Amt paa Stortingene 1845, 1848, 1851, 1854, 1857 og det overordentlige Thing i 1858; og fra Smaalenes Amt 1859—60 og 1862—63. Under Opholdet paa sidstnævnte Storting døde han pludselig om Aftenen 10 Marts 1863, netop som han var kommen hjem fra et Møde i Lagthinget. B. var paa Stortinget Medlem af Lagthinget og siden 1851 dettes Præsident, Formand i Gage- og Pensjonskomiteen siden 1851, Medlem af Valgkomiteen osv. Han blev 12 Juli 1858 R. St. O. O. «for statsborgerlig Fortjeneste».

* 1) 10 Maj 1832 *Christine Frederikke Døderlein* (f. i Kristiania 6 September 1809, † 10 Juni 1850), D. af Overlærer i Kristiania Christian D.

* 2) 12 Oktober 1852 *Anne Marie Louise Astrup*, (f. i Aamlid 7 August 1822), D. af Foged Nils A. og Ingeborg Ross Møller.

Portrait m. biogr. Notits i Ill. Nyheds-bl. 1854, No. 49; jfr. B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 28; Mgbl. 1841, No. 233 og 258; Nekrologer i Ill. Nyneds-bl. 1863, No. 11; Afibl. s. A. No 60; Mgbl. s. A. No. 73; Stamtavle over Fam. Lossius og Brandt, S. 48 (hvor hans Navn og Stilling er fejlagtig anført); Familien Bonnevie af D. Thrap, S. 29 fg.; 11te ordentlige Storting (Chra. 1845), S. 54 fg.; Skildringer af 13de ord. Storting (Chra. 1851), S. 36.

§ Morgenbladet 1841. No. 128 Tillæg og 804: To Opføjer ang. Auktionsforvaltningen i Solør.

§ Aftenbladet 1859, No. 200: Et Træk af Pastor Steensen, Forstander for Methodistmenigheden i Sarpsborg.

Bergh, Hallvard Ellestad, ældste Søn af Gaardbruger og Handelsmand *Arne Ellestad B.* og *Live Hauge*, i vestre Slidre, er født i Hallingdal 1 Decbr. 1850, men fulgte i en ung Alder sine Forældre til Valdres, kom 1866 ind paa Lands Lærerskole, hvor han efter et Par Maaneders Forløb flyttedes op i øverste Klasse, saa at han kunde dimitteres derfra allerede næste Sommer. Han holdt saa om Vinteren Skole i sin Hjembygd og udvandrede den følgende Vaar til Nordamerika. Efter et kort Ophold valgtes han her til Kirkesanger og Lærer i en af de norske Menigheder i Wisconsin. Ved Siden af, at han selv holdt Skole, besøgte han ogsaa flittig den engelske *Common school*. Ved Nytaarstid 1871 meldte han sig efter Opfordring af Synodens Formand, Pastor Preuss, ind paa det norske *Luther College* i Decorah, som han besøgte i næsten 6 Aar, indtil han i Juni 1876 dimitteredes som Student til det tyske theoretisk-theologiske Seminarium i St. Louis. Paa Grund af daarlig Helse, fremkaldt dels ved Vejrlaget derover, dels ved Overanstrengelse — i Ferierne maatte han virke som Lærer og i Skoletiden havde han tidt været baade Huslærer og Bladexpeditør — vendte han imidlertid efter Lægernes Raad tilbage til Norge og er nu ansat som Kirkesanger i Gol.

Segner fraa Bygdom. IV*). (D. m. T. Sogur fraa Balbris og Hallingdal). Kra. 1879. 8. 152 S. (Num. i Dagsposten 1879, 22 Oktbr.; Berdens Gang s. A. 18 Kovbr.; Fedraheimen s. A. 5 Juli; Decorah-Posten, Iowa, 23 Juni 1880).

Nye Folke-Eventyr og Sagn fra Balbers. Fortalte. Kra. 1879. 8. 3 Bl. 78 S. (Num. i Morgbl. 1879, No. 353 og 1880, 23 Decbr.; Aftenbl. 1880, 29 April; Aftenp. 1879, 15 Decbr.; Jædrel. 24 Decbr. 1879; Rær og Hjern 25 April 1880; Decorah-Posten, Ia., 18 Febr. 1880, foruden i en hel Del norske Provinsblade).

Nye Folke-Eventyr og Sagn fra Balbres og Hallingdal. Fortalte. Trebje Samling. Chra. 1882 (o: Decbr. 1881). 8. 1 Bl 113 S. (Num. i Lhj. Stiftsavis 1881, No. 290 af D. J. Høyem; i Østlandsk Tidende s. A. No. 255; i Bergensposten 1882, No. 19, o. fl.)

I Aftenposten 1880, No. 206 A: Ole Bull i Amerika.

I Norsk Familjeblad 1881, 14 Maj: Wergeland's-Sagn.

I Fædrelandet 1880 (Tillægsbladet „For By og Bygd“, S. 105 fg.): Paa Toppen af Vittihorn, Fotunheimen. — 1881, 27 Juli: Ribberfædet Kvind i Balbers.

I Aftenbladet 1879, No. 160: En Svøptur til Bang.

I Norsk Skoletidende 1879, No. 37 og 1880, No. 6: Om Bætermødet i Bang.

I Fedraheimen 1878, 29 Juni: En Anekdote om Wergeland. — 1879, 2 Juli: „Ho Gro Silde“, Eventyr fra Valders; 13 Juli: Han Torstein Soreli, Seign fra Hallingdal.

Førovrigt har han, dels uden Navn, dels under forskjellige Merker, skrevet enkelte Digte, flere Fortællinger og Skildringer samt ikke faa politiske Artikler og Brevsendinger i forskjellige Blade.

Bergh, Johan Ernst, Søn af Paul Ernst Garman B. (f. 1 Novbr. 1788, † 1868) og *Caroline Johanne Cappelen* (f. 19 December 1800, † 1875), blev født paa Gaarden Sande i Borre 15 Oktbr. 1839 og var efter Konfirmationen Handelsbetjent i Kristiania, indtil han i 1861 kjøbte Solistrandens Brug ved Horten (Landhandleri, Bryggeri, Bageri m. m.), hvilket han drev til sin Død 1864.

* 1862 *Eleonore Johanne Magdalene Poppe* (f. 6 Oktbr. 1837), D. af Kjøbmand i Kristiania Fredrik Wilhelm P. († 1843) og Eleonore Bernhardine Cappelen, der første Gang havde været gift med Dr. Benjamin Heiberg.

Familien Berghs Slægtregister samlede i Aarene 1859—1861. (Kra. 1875). 4. 7 upag. Bl. [Kontratrykt som Manuskript for Familjens Medlemmer, udg. ved Grosserer Th. Ellingsen].

Slægtregister for en Gren af Familien Dorph samt for den saakaldte Drammensgren af Familien Cappelen samlede i Aarene 1859—1861 (Kra. 1875). 4. 14 S. [Samme Bemærkning som ved foregd.

Bergh, Johannes, Søn af ovennævnte Sogneprest Haagen Ludvig B. i dennes første Ægteskab, er født i Aasnæs Solør) 18 Februar 1837 og nød Undervisning i Hjemmet, indtil han 1852 blev Student

*) Trykkejl for M.

med Haud. I Juni 1856 tog han juridisk Embedsexamen med Laud. Efter i nogle Aar at have været juridisk Manuduktør og Advokatfuldmægtig, blev han, efter bestaaet Prøve, i August 1862 autoriseret som Højesteretsadvokat. Siden 1869 har han været juridisk Konsulent for Statsjernbanernes Bestyrelse. Han var Medlem af den ved kgl. Res. 7 Novbr. 1874 nedsatte Kommissjon til at udarbejde en Plan for Landets fremtidige Jernbaneanlæg. Da den norske Sagførerforening stiftedes i 1861, indvalgte han i Redaktionen af det af Foreningen grundlagte *Ugeblad for Lovkyndighed*. ligesom han i flere Aar var Medlem af Foreningens Direktion. I 1872 tog han Del i Grundlæggelsen af de nordiske Juristmøder, af hvis Bestyrelse han hidtil har været Medlem. Han var Medlem af Kristiania Arbejdersamfunds Bestyrelse fra Juni 1870 til Maj 1873. Siden 1878 har han været Medlem af Kristiania Kommunerepræsentantskab. Han er Medlem af Kristiania Videnskabselskab siden 1879. Bergh er forbleven i sin Virksomhed som Advokat, skjønt det er bekjendt, at der ikke har manglet ham Lejlighed og Opfordring til at gaa over i højere Stillinger. I 1880 — efter Statsminister Stangs Afgang — modtog han saaledes Kaldelse til at indtræde i Statsraadet, hvilket han dog afslog, som det antages af Ulyst til det offentlige Liv, hvori han ikke har taget Del.

* 24 Juli 1861 *Anna Johanne Borchgrevink* (f. 4 Oktbr. 1838), D. af Provst og Sogneprest til Nes (Hedemarken) Henrik Christian B. og Mette Margrethe Døderlein.

Jfr. L. Kragballe: Stamtavle over Slægten Lemvigh (Kbhvn. 1875), S. 34; Morgenbl. 1862, No. 153.

Om den saakaldte Hjemmelspligt i Kontraktforhold, en prøvende Betragtning af vor gjældende Theori. *Chra.* 1867. 8. 164 S. (Separatastryk, ikke i Boghdl., af *Ugebl. f. Lovkyndighed* VI, se ndfr. Anmeldt i *Skil. Mag.* 1867, No. 24; *Morgenbl.* f. A.)

Indledende Foredrag i „Sagen Jaabæk—Ribbervold“ i Højesteret. *Chra.* 1876. 8. 47 S. (Separatastryk, ikke i Boghandelen, af hans Debuttion som Ribbervolts Advokat for Højesteret; se ndfr.)

Om myndighedsreglerne og afændring deri. Forhandlingsemne på det fjerde nordiske juristmøde. *Chra.* 1881. 8. 86 S.

I *Ugeblad for Lovkyndighed*, af hvis Redaktion han var Medlem fra Bladets Grundlæggelse i 1861 indtil det i 1871 sammensmeltedes med „*Norsk Rets-tidende*“, har han, foruden en Rængde mindre Bidrag og Meddelelser, Anmerkninger til Domme osv. — navnlig hvad der i Bladet findes under Rubriket 2 — leveret følgende første Artikler: I. 191—28: Om Stjansforretningers Forum (jfr. S. 186 fg. af J. P. Andrejen); S. 297—302: Om Fattigvæsenets Ret mod den Forsørgebe samt overfor dennes Kreditorer og Arvinger (jfr. S. 357 af S—g). — II. 1—5: Om hvorvidt og hvorledes en Trængendes Ret til Fattigunderstøttelse i Røgtelsfestilfælde kan gøres virksom. (Nogle Karpe Udfald af B. mod vor Justits-Retspleje i en Anmeldelse af en Dom i f. Bb. S. 379 fg. fremtaldte i f. Bb. S. 385 fg. et Tilsvær af — [v: Røstfor C. B. Hjelm]). — III. 405—408: Om de saakaldte

Lømmersedler og sammes Sigetilken med Segler. — VI. 247—253, 255—262, 275—282, 291—310, 319—325, 327—332: Om den saakaldte Gjæmskpligt i Kontraktforhold, en prøvende Betragtning af vor gjældende Theori; S. 332—38: Noogle Bemærkninger om vor Expropriationslovgivning. — X. 1—5, 489—496, 505—508: Om Ubfættelsesvæsenet i vor civile Rettergang. — Af retslige Foredrag af B. findes i dette Blad meddelt i Aarg. III 386—39: Om hvorvidt lovformelig Ekton og Lagt kan affræstes i anden Form end gennem direkte Paaante; i Aarg. VII. 158—163: Om Bindues- og Bysheredituter, navnlig om deres Erhvervelse ved Hævd.

I Norffs Rets Tidende 1872, S. 457—463 og 473—485: Om Muligheden af Sikkerhedsstillelse, hvis Gjensand er en obligatorisk Rettighed. — 1880, S. 177—181: Om en til Kristiania Byrets Rettelse sigtende Lovforandring; S. 198—98: Om Processernes Fortællelse (jfr. sfteds S. 497 af Udsjesfor C. W. Sommerfeldt).

I Forhandlinger paa det 4de nord. Juristmøde (i Kbhvn. 1881), Bilag III: Om Myndighedsreglerne og Afændring deri, 76 S.; jfr. de indledende Bemærkninger foran i samme Bind.

I Skriften «Sagen Jaabæk—Riddervold i Høiesteret» (Kra. 1876) findes S. 1—47 Berghs Deduktion og S. 104—127 hans Replik. — Hans Foredrag i Sagen findes ogsaa, optagen med Hurtigskrift, gjengiven i Morgenbladet 1876, No. 19 A fg. og i Uddrag i Aftenbladet og Aftenposten for samme Tid (o: 20 Januar). B.s Forsvar for Riddervold blev udførlig ommeldt i Aftenbladet 1876 af G[arborg] og i «Det 19de Aarhundrede» IV. (1876), S. 232—36 af G. Brandes.

Som Medlem af den kgl. Jernbanekommission af 1874 har han Andel i denes Indstilling, som forøvrigt i det væsentlige er konciperet af Kommissionens Formand Joh. J. Schwartz.

Ifølge Angivelse paa Titellbladet har B. «for Norges Vedkommende gennemseet» «Den danske og norske Proces» ved H. Ipsen i Nordisk Retsencycløpædi IV.

I Kristiania Dagblade findes enkelte anonyme Artikler af ham, ligesom mange Fest- og Lejlighedstaler af ham er trykt der i Løbet af det sidste Snes Aar.

Bergh, Mathias Munk, Søn af Kjøbmand *Haagen Christian B.* og *Olea Mathea Kok*, blev født paa Moss 21 Juni 1781, var først Sømand og 1809—10 Maanedsløjtnant i Søetaten, senere Gaardbruger i Haabøl, hvor han ejede Gaarden Skjelfos. 1823 blev han Overtoldbetjent i Holmestrand og 8 Januar 1830 ligesaa i Kristiania, hvor han døde 9 Juli 1832.

* 28 November 1813 *Elisabet Schnitler* (f. 24 September 1792), D. af Provst og Sogneprest til Rygge Paul Frederik Vilhelm S. og Marèn Christine Dorph.

Udtog af Sveriges Historie fra de ældste Tider indtil Foreningen med Norge, samt Samlinger til disse Nigers Historie indtil 1822 I. [eneste]: Sveriges Historie fra de ældste Tider indtil Gustav den Tredivdes Død i Aaret 1792. Ctra. 1828. 8. XVI. 384 S.

Vlorento, Udførlig Historie om Inquisitionen i Spanien, oversat. Ctra. 1832. 8. (Der udkom blot 2 Ark, idet Udgivelsen stansede med Oversætterens Død; jfr. Schiønes „Nyeste Skilderi“ s. A. No. 19 og 52 Tillæg).

I *Nationalbladet* VII, VIII og XI blev hen flere anonyme Opfattelser, tilbids under *Verket 6 s. 4 h.*, hvoriblandt i VIII. 183—44, 174—76 og 206—8: Bemærkninger ang de norske Embedsmænds Saar (i Anledning af en Opfattelse i f. Bl. VII. 29—36).

Han efterlod i Haandskrift en vidtløftig Samling af historiske Uddrag i lexicalsk Form af allehaande trykte Skrifter.

Bergh, Ole Andersen, en Bondesøn fra Gaarden Berg i Skibvedt, som en Tid boede i Oslo og senere blev Gaardbruger i Ejdsvold. To Gange gift.

En Prædiken af Dr. P. Tollefsen, oversat. Chra. 1856. 8. 48 S.

Luthers Hørdebrev om Paven's falske Præster og Ordets rette Tjenere. Oversat. Chra. 1856. 8. IV. 72 S.

Bergh, Paul Ernst, Søn af praktiserende Læge *Carl Johan Irgens-Bergh* og *Julie Augusta Halling*, er født i Hof (Jarlsberg) 2 Juli 1847, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1866 og tog 1869 med samme Karakter 1ste Afdeling af Reallærereksamen, men maatte af Helbredshensyn afbryde sine videre Embedsstudier. I 1881 har han oprettet et Realgymnasium i Kristiania.

* 1) 1872 *Maren Sofie Faye* († 8 Marts 1874), D. af nedennævnte Provst Andreas F.

* 2) 1876 *Charlotte Saxegaard* (f. 2. Novbr. 1849), D. af Proprietær Andreas S. i Høland.

100 Stroener af *Quasimodo*. Kra. 1867. 16. (En engelsk Oversættelse deraf er trykt i *Newcastle* 1868 eller 69).

Tunge toner. Nogle smådigte. Af Qu. Kra. 1880. 16. 16 S.

Han har leveret enkelte mindre Bidrag til Blade i Kristiania og Drammen.

I Aarene 1865—70 er en hel Del Gadeviser af ham trykt i Kristiania under ovennævnte pseudonyme Forfatternavn; ligesaa er flere Lejlighedsdigte af ham trykt i Kristiania og i Drammen.

Utrykt, men offentlig opført er Lejlighedsfarcen «Zula-Zug» for Selskabet «De Unges Samfund» i Drammen samt Studenterkomedien «No. 17». Et Lejlighedsstykke af ham med Titlen «Kristian-Statuen», der var indøvet og bestemt til Opførelse paa Møllergadens Theater i Anledning af Afsløringen af Kristian IV's Statue 28 Septbr. 1880, blev negtet Opførelse, da Politiet frygtede Optøjer paa Grund af Stykkets Udfald mod et enkelt politisk Parti.

Bergh, Peter Wilhelm, født paa Kongsberg omkring 1811 eller 1812, var Sekretær paa Markus Thranes Arbejderagitations-Kontor og var saavel tidligere som senere beskæftiget som Typograf paa forskjellige Steder i Norge og Danmark. For et Par Aar siden levede han endnu som Sætter i et af Kjøbenhavns Bogtrykkerier.

Arbejderforeningernes Sangbog. Udgivet. Chra. 1850. 8. VIII. 88 S. m. [16] Trænit.

I Arbejderbladet indtil 1851 forskjellige i foregaaende Bog optrykte Sange samt adskillige mindre Opfatter i Prosa.

I Christiania-Posten (1850) No. 736: Svar paa en Opsats i Borgbl.

I flere af Norges Smaabyer har han til forskjellige Tider redigeret et af de lokale Blade, ligesom ikke faa Gade- og Lejlighedsviser af ham findes trykt (f. Ex. i Laurvik i 50-Aarene).

Bergsager, Aanen Olsen, blev født 18 December 1808 paa Gaarden Egeland i Hægebostad paa Lister, hvor hans Forældre *Ole* og *Aase Egeland* da boede. Han lærte sig selv at læse, og da han var 14 Aar begyndte han ogsaa paa Regning og Skrivning. Efterat have gjort god Fremgang i disse Fag, gik han i nogle Uger paa en Skole i Kristianssand, hvorfra han bragte hjem med sig Lærebøger i Jordbeskrivelse, Verdenshistorie og Sprog, i hvilke han nu øvede sig. I sit 22de Aar blev han Omgangsskolelærer i sin Fødebygd og en Tid derefter ogsaa Kirkesanger. Kort efter hans Ansættelse som saadan blev F. O. Melbye Sogneprest til Hægebostad; denne Mand tog sig af Bergsagers videre Uddannelse og gav ham bl. a. Undervisning i Latin og Græsk. Prestens Hensigt at faa B. saavidt uddannet, at han kunde blive Lærer ved en lærd Skole i Mathematik, for hvilket Fag han havde særlige Anlæg, blev imidlertid ikke opnaaet, da B. modtog en Lærerpost ved Farsunds Almskole og giftede sig. Han fortsatte nu sine matematiske Studier og fandt bl. a. paa egen Haand Formler, forskjellige fra de af Mathematikeren La Grange fundne, for Oplosningen af Ligninger af 3die og 4de Grad, hvilke han indsendte til Prof. B. Holmboe, der sendte dem tilbage med sin Godkjendelse af deres Rigtighed, gav ham andre, vanskelige Opgaver til Løsning og senere opmuntrede B. til at bosætte sig i Kristiania for at fortsætte Studiet af den højere Mathematik. Familjeforhold og økonomiske Hensyn stillede sig imidlertid hindrende ivejen herfor. I 1840 flyttede B. fra Farsund til Lyngdal, hvor han blev Kirkesanger og Fastscolelærer; denne Stilling beholdt han til 1856, da han tog Afsked med en liden Pensjon. I Lyngdal købte han Gaarden Bergsager, hvorefter han nu ogsaa tog Navn; i Hægebostad havde han nemlig brugt Navnet Aanen Egeland, i Farsund Navnet Aanen Olsen. I Lyngdal kom han ind i Kommunebestyrelsen og valgtes i 1843 første Gang til Ordfører, hvortil han senere gjenvalgtes uden Afbrydelse lige til Udgangen af 1877. Han var derhos Amtsrevisor i en Række af Aar og tillige overdraget forskjellige andre kommunale Hverv. Fra 1848 til Udløbet af Valgperioden 1871—1873 mødte han endvidere som Repræsentant fra Lister og Mandals Amt paa samtlige ordentlige og overordentlige Storting, med Undtagelse af Stortinget 1865—66, til hvilket han ikke blev gjenvalgt (han manglede 3 Stemmer). Paa Thinget var han fra 1851 af Medlem af Lagthinget, af Militærkomiteen (1848) og af Bankkomiteen siden 1851. Han døde 29 Januar 1879.

Biografi af S. Jaabæk i «Verdens Gang» 1879, No. 26, 29 og 32; jfr Storth. Forh. 1859—60, VI. Dok. No. 1, S. 6; «L. og Mand. Amtst.» Decbr. 1877 og Febr. 1879; Fædrel. 1879, No. 15; «Aarsprædiken til Vestlandspartiet» i Ill. Nyhedsbl. 1862, No. 51 fg.; Skildringer af 13de ord. Storthing (Chra. 1851), S. 41 fg.; Dagbladet 1870, No. 202.

§ Aftenbladet 1858, No. 125: Om Bantvæsenet. — 1860, No. 82 og 87: Om Laanvæsenet.

§ Morgenbladet 1860, No. 28: Om Sindsogvæsenet i Lister og Mandals Amt: (Svar hertil af D. Sandberg i No. 41 med B. S. Gjen svar i No. 55 Tillæg): No. 72: Om Loldopshuet i Fedde Havn (jfr. Chra. posten i A. No. 47).

§ Jaabæks Følketidende 5te Aarg. (1869), No. 1, 8, 9, 10 og 11: Om Rætingsvejene og Bengevæsenet: No. 46: Noget om Norges Bank. — 6te Aarg. (1870), No. 21: Banken: No. 44 og 45: Ny Bank.

§ Storthingss-Forhandlinger 1851, VIII. Vitr. Q 5, S. 472—75: Botum ang. Forandring i Lovgivningen om Norges Bank; Vittr. I i., S. 143—45: Dissenterende Botum i Sagen om Rentefoden: Vittr. R 6, S. 554—56: Dissenterende Botum i Anledning af Loven om Kommuneafgifterne i Kristiania: IX. S. 38—39: Dissenterende Botum angaaende det i 1848 afsluttede Statslaan. 1857, VII. Dok. No. 2: Forslag til Lov angaaende Tillæg til Lovgivningen om Norges Bank: Dok. No. 32: Forslag til Lov ang. Handel med indenrigske Varer; og do. ang. Frihandel med Kaffe og Sukker: IX. 324—328: Dissenterende Botum i Anl. af Lovbestutningen ang. Forandringer i Lovgivningen om Norges Bank. — 1859—60, VI. Dok. No. 18: Forslag til Lov om den frie Rentefods Indskrænkning m B. (i Forening med Simon P. Ste): Dok. No. 20: Forslag til Lov om nogle Forandringer i Lovgivningen om Sparebanker. — 1862—63, VIII. Dok. No. 78: Forslag ang. Forandring i Handelsloven af 1842 (i Forening med N. Harflot).

Offentliggjørelsen af Norges Banks Maanedstregnskaber a yldes Bergsagers Forslag paa Storthinget, der enstemmig vedtog det.

Bergstrøm, Alexander Jonas, Søn af Kobberslagermester i Kjøbenhavn *Lars Førgen B.* (f. i Tonsberg) og *Marie Terkildsen* (f. i Kbhvn.), blev født i Kjøbenhavn 9 Juni 1789, tog 1812 Borgerskab som Kobberslagermester i sin Fødeby og 1824 ligesaa i Kristiania, hvor han fik Hjælp af «Selskabet for Norges Vel» til Anlæg af et fuldstændigt Kobbersmedverksted. Han var Medlem af en 27 Septbr. 1839 nedsat Kommissjon til Udarbejdelse af Forslag angaaende Ordningen af Mester- og Svendeprøver efter den nye Haandverkslov af s. A. 9 Oktbr. 1851 blev han valgt til Forligelseskommissær i Kristiania. Han døde 29 September 1861.

* 1) 1812 *Elisabeth Gunther* (+ s. A.)

* 2) 1814 *Louise Lohrbauer* (+ 28 Maj 1853).

Fransk-Engelsk-Tydsck-Norsk Parleur. indeholdende en Samling af lette og i det daglige Liv forekommende Samtaler, ved A. J. Bergstrøm, P. T. Hanson og C. R. Unger. Chra. 1839. 8. — 2den Udgave ved A. Autenrieth (se denne S. 143 foran). ib. 1843. 3die Opl. ib. 1864.

Bergwitz, Paul Paulsen, blev født omkring 1780 i Kristiania, hvor han 1810 tog Borgerskab som Kjøbmand og i senere Aar levede uden borgerlig Næring.

* *Karen Thorstendatter* († i Kristiania 13 Juni 1858).

Underdanigt Anbragende til Norges 8de ordentlige Storting med en kort Biographi over de med Forfatteren fædne lوفtridige Handlinger. Chra. 1886. 8. 25 S. og 22 S. Bilag.

Berner, Axel Olaf, Søn af Sogneprest *Steen Eilert B.* og *Wivike Wilhelmine Collin*. er født paa Gildeskaal Prestegaard 4 Marts 1842 og udexamineredes fra Aas højere Landbrugsskole med Karakteren Meget godt i September 1865. Siden 1ste Novbr. 1867 har han været ansat som Mejerimester i det kgl Selskab for Norges Vels Tjeneste, efterat han tidligere i nævnte Aar med Stipendium af Selskabet havde besøgt Danmark for at sætte sig ind i Mejeriforholdene der.

* *Anne Gudbrandsdatter Hundskjold* (f. 30 Septbr. 1850), D. af Gaardbruger i Ringsaker Gudbrand Iversen H. og Helene Jensdatter.

3 Aarsberetning fra Selst. f. N. Vel for 1867, Bilag 12, S. 75—84: 3 Aarsberetning om hans Stipendierejse i Danmark. — Hans aarlige 3 Aarsberetninger om Virksomheden som Mejerimester er trykt i Selskabets Aarsberetninger 1868—1881.

3 Tidsskrift for Landmænd 1881, S. 325—330: 3 Aarsberetning til Selst. f. N. B. om hans Besøg ved Landbrugsudstillingen i Malmø 1881.

Berner, Haggard Emanuel, Søn af Sogneprest *Ole Christian B.* (f. 18 Decbr. 1807, † 11 Oktober 1865) og *Laura Nicoline Collin*. er født i Sunddalen (Nordmøre) 12 September 1839, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1858 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1863. Han var derefter en Tid Advokatfuldmægtig og senere Kopist i Justitsdepartementet, blev 1867 konstitueret som Byfoged i Kristiansund og overtog fra Begyndelsen af 1869 Redaktionen af *Dagbladet*, som han ledede til Udgangen af 1879, da han var bleven valgt til 5te Repræsentant paa Stortinget for Akershus Amt. Han valgtes af Stortinget i 1871 til Statsrevisor og er senere stadig bleven gjenvalgt. I 1881 valgtes han til Suppleant i Direktionen for Hypothekbanken. Paa Stortinget har han været Medlem af Budgetkomiteen. Han vandt i 1865 Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af den udsatte Prisopgave om Grundlovens Kilder. Han var en af Stifterne af «Det norske Samlag», hvis Formand han var uafbrudt i de 10 første Aar, hvorefter han gik over i Samlagets «Domsnevnd». Han har siden 1869 været Medlem af og i mange Aar Formand for Bestyrelsen i «Kristiania Skytterlag», hvis Medalje han ved sin Fratrædelse 1879 tildeltes «for fortjenstfuld Virken». I 1881 medvirkede han ved Oprettelsen af de saakaldte «Folkevæbnings-Samlag», særlig af Folkevæbnings-Samlaget for Akerhus Amt, til hvis Formand han valgtes i November 1881.

* 1871 *Selma Hovind* (f. 1846), D. af Overtoldbetjent i Kristiansund Ole Larsen H.

Portrat m. Biogr. i Verdens Gang 1880, No. 110. Bidrag til hans Karakteristik og Bedømmelse findes i polemiske Artikler i den samtidige Presse, navnlig under Valgkampen i Akershus Sommeren 1879; jfr. fornemmelig Kristianiabladenes Referater af Forhandlinger paa Valgmøder i Aas 17 Maj, i Strømmen 2 Juli og paa Lillestrømmen 9 August samt af Valgmændenes Prøvevalgdiskussioner i Møde 22 Septbr.; biografiske Kildesteder er ogsaa Luth. Ugeskrift 11 Oktbr. 1879 med Svar fra Berner i Dagbladet 20 Oktbr.; Ugebladet «Nutiden» (Kbhvn.) 1880, S. 339 og Brochuren «Jaabæk, Stortinget, Pressen og den norske Regjering» af H. H. (Chra. 1872), S. 104 fg.

Det Stangfle System. (Chra. 1871). 32. 64 S. (Særskilt Aftryk af Dagbladet 1870, No. 252—282. Den første Artikel heri er dog ikke af B. Jfr. Dagbladet 1870, No. 304 og 1871, No. 6).

Folkesuveranitetets-principets gennemførelse i vor grundlov. Kra. 1878. 8. 50 S. (Aftryk af Nyt norsk Tidsskrift. IV. 255—304).

Kvindens Myndighed og formueretslige Stilling i Ægteskabet. Kra. 1880. 8. 40 S. (Aftryk af «Dagbladet».)

Han var en af de «Mænd, som ikke har opgivet Troen paa vort Lands Ret og Evne til at bestaa som selvstændigt Rige», der 10 Marts 1867 begyndte at udgive «Vort Land» (Dølen 6te Aargang). I dette Blad skrev han flere Artikler, bl. a. i No. 15 fg.: Om Personlighedsprincipets Anvendelse ved Valg af Repræsentanter.

Han var ansvarlig Udgiver og Redaktør af Dagbladet, fra 13 Januar 1869 (1 Aarg. No. 10) til 20 Februar s. A. sammen med Anthon Bang, fra 22 Febr. (No. 44) 1869 til 31 Decbr. 1879 alene. «Som Redaktør har han i «Dagbladet» behandlet snart sagt alle de store Spørgsmaal, som i dette bevægede Tidsrum af vor politiske Historie har været paa Bane». I 1874 skrev han nogle Artikler i Bladet om Revisjonsvæsenet, hvilke gav nærmeste Anledning til den under 6 Juni s. A. fattede Storthingsbeslutning, hvorved Statsrevisjonen anmodedes om at afgive Betænkning om den hensigtsmæssigste Ordning af vort Revisjonsvæsen; ligesom han har den væsentligste Andel i den derefter til Stortinget afgivne Betænkning (Storth. Forh. 1874, V. Dok.-No. 8. Tospaltet 4. 115 S.), som foranledigede Omordningen og Udvidelsen af Statsrevisjonens Kontor. Af andre Artikler af B. i «Dagbladet» kan merkes den i Aarg. 1871, No. 288 og 301 samt 1872, No. 7 trykte Artikelrække: «Brudstykker af A. O. Vinjes Saga» (jfr. 1872, No. 35).

I Christiania-Posten 1862: Til det (nystiftede) norske Oldkrists-Selskab [som en ny Udgave af „Heimskringla“. Hans første trykte Artikel].

I Herbamanten (udg. af Høyr. Krohn) 1865—67 skrev han en hel Del Artikler (om Stortinget m. v.), dels under Navn, dels uden Navn.

I Dølen IV (1866), No. 32, 33 og 34: Ufferdi til Amerika.

I To Foredrag om Raalsagen (Chra. 1866), S. 3—15: Indledende Foredrag ved Studenterfamfundets Diskussion den 27 Oktbr. 1866.

I Verdens Gang 1862, No. 10 fg.: „Dobbelt-Laasen“. Foredrag i Folkemødet paa Blatjer 5 Januar 1862.

Han skrev i Aarene 1866—69 i flere Blade, i 1868 navnlig i «Drammens Blad».

I Turistforeningens Årbog 1868, S. 19—30: Indberetning [ang. en Tur til og i Bygdintrakten].

I Storthings-Forhandlinger findes trykt følgende Forslag, der skrives sig fra ham: 1878, V. Dok. No. 19: Forslag til Lov om de kommunale Anliggender i Kristiania. — 1879, V. Dok. No. 18: Forslag til Lov om Flaget og Hærens Fane; Dok. No. 45: Forslag angaaende Omorganisation af „Centralforeningen for Udbredelse af Begemsvæveler og Baabenbrug“ samt om forøget Bevilling til samme. (Dette Forslag blev bekjæmpet af Centralforeningen og gav derigjennem Stødet til Oprettelsen af „Folkevæbnings-Samlagene“, om hvilke mange Oplysninger findes i polemiske Artikler i „Dagbl.“, „Verdens Gang“ og „Morgenbl.“ i Oktober, November og Decbr. 1881; jfr. ogsaa „Norsk Idrætsblad“). — 1880, V. Dok.-No. 21: Forslag til Militæres Ansættelse og Afslutning i de civile Embeds- og Bestillingsøvert samt Besparelser paa Militærbudgettet. — 1881, Dok. No. 34: Forslag til Lov angaaende Jurnen. (Den korte Notivering af Forslaget er skrevet af B.)

Det ovenfor nævnte Forslag af B. til Lov om Flaget og Hærens Fane fremkaldte i Pressen og den offentlige og private Meningsudvexling den heftige Flagetrid om Vaaren 1879. Fra Handels- og Sømandsforeninger i de fleste Kystbyer fremkom der i Adresser til Stortinget Protester og misbilligende Udtalelser imod Forslaget. medens Artikler for og mod samme saa Lyset i omtrent hvert eneste norsk (og mange svenske, danske og udenlandske) Blad i Maanederne Februar til Juni 1879. For at belyse Sagen indbød B. Bjørnson og E. Sars til et Møde, som afholdtes i Kristiania Arbejdersamfundets Sal den 13de Marts s. A. Det stormende Mødes Forhandlinger findes i et stenografisk Fællesreferat gjengivet i samtlige Kristianiablade for 14de Marts og følgende Dage. Det i „Dagbladet“ optagne Referat af Bjørnsons, E. Sars's og E. Vullums Foredrag (med enkelte Forkortelser og Noter under Teksten) tilligemed et Aftryk af Lovforslaget og dets Motiver; af en Artikel i Dagbl. 17/s 79 af B. Bjørnson; Uddrag af en Artikel i Morgbl. 12/s 44 og Aftryk af en Artikel i Dagbl. 12/s 79 — blev paa Bekostning af nogle Storthingsmænd udgivet som særskilt Brochure under Titlen «Flag-sagen». (Kra. 1879. 16. 62 S. m. farvetrykt Omslag). Foruden Polemiken i Samtidens Presse fremkaldte Forslaget de ovfr. S. 136—37 nævnte Brochurer af Professor L. M. B. Aubert: 1) Om det norske Handelslag; 2) Det norske Handelslag; ligesom ogsaa de sex Digte af B. Bjørnson i «Digte og Sange», 2den Udg., S. 192—98 skyldes denne Lejlighed og oprindelig stod trykt i «Dagbl.» og «Verdens Gang». I Forbindelse med Flagmødet i Arbejdersamfundet stod de Gadeoptøjer, som fandt Sted i Kristiania om Aftenerne 14de—16de Marts 1879 dels udenfor Berners Bolig, dels udenfor Hotel Royal, hvor en Del Storthingsmænd holdt et Lag for Bjørnson den 14de. Om disse Optøjer findes en Mængde Meddelelser i de samtidige Blade. En Efterdønning af Flagmødet var ogsaa Forhandlingerne i Arbejdersamfundets Generalforsamlinger den 30 Marts (Referat i V. G. 1879, No. 39) og 27 April (Referat i samtlige Hovedstadsblade 28 og 29 April), hvor der blev fremsat, men med 159 mod 121 St. forkastet (ca. 100 tilstedeværende var ikke stemmeberettigede) et Forslag til Mistillidsvotum mod Samfundets Formand, kgl. Fuldmægtig Thv. Boeck, paa Grund af hans Optræden paa Flagmødet; ved det efter Lovene den 11 Maj næstefter foretagne Fornyelsesvalg til Bestyrelsen blev Boeck imidlertid kastet. I Sammenhæng med Flagstriden stod endelig et i April 1879 af Berner mod Morgenbladets Redaktør Chr. Friele anlagt Injurisøgsmål, som dog endnu ikke har fundet sin Afslutning.

Det Bernerske Flagforslags Skjæbne i Realiteten blev afgjort i Odelstinget 9 Juni 1879, da Konstitutionskomiteens Mindretals Indstilling om, at Sagen ikke skulde bifaldes, blev enstemmig vedtaget, efterat først Flertallets Indstilling om Sagens Udsættelse

til et følgende Aar var bleven forkastet med 41 mod 41 Stemmer, idet Præsidentens (Steens) Stemme gjorde Udslaget. Odelstingets Debatter findes refereret i Storth.-Tid. 1879, Oth. Tid. S. 856—868; jfr. Reg. S. VII.

Berner, Søren Hjalmar Normann, Søn af Sogneprest *Nicolai Castus B.* og *Sofie Johanne Normann*, er født i Hadsel 1 Decbr. 1850, blev Stüdent med Laud fra Gjertsens Skole 1868 og medicinsk Kandidat med Laud 1875. Efter Examen var han et Par Aar privat praktiserende Læge paa vestre Toten og derefter et Par Aar Assistentlæge ved Kristiania Sindssygeasyl. Han har siden 9 Juni 1880 været ansat som Bylæge i Kristiania.

* 15 Juli 1880 *Susanne Charlotte Petersen*. D. af Peter Nilsson og Kristina Nilsson.

Statistiske Meddelelser fra Kristiania Sindssygeasyl 1850—1879. Kra. 1880. 8. 50 S. (Særskilt Aftryk af N. Mag. f. Lægevid. 3 R. XI.)

Forgiftning med Duboisin. (Sthlm. 1880). 8. 6 S. (Aftryk af Nord. med. Arkiv. XII. (1880), No. 20).

I Forhandlinger i det med. Selskab 1880 og 1881 findes forskellige Referater og kasuistiske Meddelelser af ham.

I Norsk Idrætsblad 1881, No. 50: Røjaaret 1881.

Børnhøft, Hans Lassenius, blev født paa Finnø Prestegaard i Ryfylke 5 Februar 1793. Hans Fader *Georg Christian B.* (f. i Drangedal 31 Oktober 1749, † i Ekersund 5 August 1833 som pensjoneret Sogneprest til Soggendal i Dalerne) hed egentlig Rye, men antog allerede som Student sin Moders Slægtsnavn Bernhoft og var siden 1788 gift med *Christence Munch* fra Holmestrand (f. 26 Febr. 1757, † 1 Febr. 1809). Sønnen H. L. B. blev Student fra Kristianssands Skole 1810 og opholdt sig i de nærmest følgende Aar dels i Kjøbenhavn, dels paa Landet i Danmark. 1815 vendte han hjem til Norge, blev 1816 Translatør og 1817 Lærer for den senere Statholder S. Løvenskiolds Sønner. I 1819 ledsagede han Løvenskiold paa en Rejse i Danmark og Tyskland; efter Hjemkomsten blev han ansat i Finantsdepartementet, opholdt sig i 1821 nogen Tid i Stockholm som P. C. Holsts Sekretær og Tolk under hans Forhandlinger med en Del engelske Kjøbmænds Repræsentant F. G. Denowan i Anledning af Bodøsagen (jfr. herom Holsts Optegnelser S. 121 fg.) I 1822 blev B. Fuldmægtig og 1828 Bureauchef i Statssekretariatet; han var ogsaa flere Gange i længere Tid konst. Statssekretær. 1830 blev han Sekretær i Selskabet for Norges Vel, 1832 Ordenskancellist ved de svenske Ordener, men gik af ved St. Olafs Ordenens Stiftelse 1847, og 1834 tillige Kontrollør ved Stempletpapir-Forvaltningen. Han døde i Kristiania 19 Maj 1851.

* 1821 *Hermine Andrea Bentsen* (f. 2 Septbr. 1799, † i Kbhvn. 18 Januar 1874), D. af Justitsraad og Borgermester i Skien Bent Mogens B. († 1812).

Jfr. Erslews Forf.-Lex., Suppl. I. 132; P. C. Holsts Optegnelser, anf. Steder; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 323 og 540; Yngvar Nielsen: Grev v. Platens Statholderskab, S. 166—67; H. Wergelands Saml. Skrifter I. 432—34; Af Jonas Collins Papirer (Kbh. 1871), S. 34. I «Statsborgeren» findes flere polemiske Artikler mod B. Ang. hans Fader kan henvises til Luth. Kirketid. 1879.

Psylde, Smaadigte. Chr.sand 1815. 8. 148 S. (Num. i *Danf. Lit. Tid.* 1816, S. 454 fg. af J. Røller; i *Nationalbl.* I. 190 fg.)

Mimili. En Fortælling af H. Claren. Overs. Chra. 1818. 8. 96 S.

Henrik von Osterbingen, en Roman af Novalis. Oversf. Kbh. 1820. 12. XII. 229 S.

Det daglige Liv eller fire og tyve Timer i Hovedstaden. En humoristisk Scene i fire Handlinger med fire illum. Caricaturer. Af Just Justesen. Kbh. 1820.

Om Lybskland af Madame Staël-Holstein. Oversf. Kbh. 1820. 8.

Om Souverainitet og Statsforfatninger. Af Fr. Ancillon. Oversf. Chra. 1820. 8. 78 S.

Den unge Verthers Lidelser af Goethe. Overs. Chra. 1820. 8. 196 S.

Liesli, en Schweizerhistorie af H. Claren. Overs. Chra. 1822. 8. 86 S.

Den kongelige danske Stueplads. Udg. af et Selskab. Kbh. 1820. (Udkom arkivis paa Beelens Forlag og er ifølge Erslew alene forfattet af Bernhoft).

Beskrivelse over Statens Eiendomme 1825—1826. Chra. fol. 92 S.

Familierne Balfeth og Leith. En Cyklus af Noveller af J. Steffens. Oversf. Bd. 1—3. Chra. 1827—28. 8. I. 301 S. II. 335 S. III. 254 S.

Korsl. Stats-Calender for 1842. Med tilføjet alfabettisk Register over Væfsligheden. Chra. 1842. 8. 212 S. (Anonymt).

Udvalg af Digte fra ældre og nyere Tid. Chra. 1847. 8. IX. 146 S. (Num. i *Rigtstidende* 1847, No. 263).

I Aarene 1812—15 leverede han flere poetiske Bidrag til Molbechs *Athene* (II. 374; IV. 161 og 360; V. 382 og 384) og til *Kjøbenhavns Skilderie*. I Schwachs *Nor* for 1816 findes to Digte af ham (se herom Pavels, l. c.) Under Opholdet i Kjøbenhavn 1819—20 og senere leverede han Bidrag til *Rahbeks Hesperus* (II. 239—253: *Aaret og Livet*, et Digt); *Liunges Dana* (1820: *Ti Sonnetter af Petrarca, overnatte*); *Hertha*; *Elmquists Læsefrugter* (*Decbr.* 1823) m. fl. *Tidskrifter*. — I 1816 redigerede han anonymt det i *Kristianssand* af J. Johansen trykte og udgivne «periodiske Blad af blandet Indhold» *Mimer* (1ste o: eneste Hefte No. 1—60. 8. 240 S. 26 Marts—13 November), hvori han tildels skrev under Mærket *R. R.* — I Ugebladet *Hermoder* findes i de første Aargange adskillige Smaadigte af ham. — I Aarene 1820—21 leverede han flere Artikler til *Nationalbladet*. — I 1821 var han Medarbejder i *Morgenbladet*, i hvis Søndagsnummere, som da var bestemte til *Æsthetik*, B. leverede flere Digte og en (ufuldendt) Roman i Brevform. — I Oktbr. 1827 grundlagde han sammen med H. A. Bjerregaard det æsthetisk-kritiske Organ *Christianias Aftenblad*, i hvis Redaktion han deltog til Udgangen af Aaret, men hvori han forøvrigt under Mærket *R.* skrev Theater anmeldelser lige til Bladet stansede ved Udgangen af Septbr. 1828; blandt andre Bidrag af ham til dette Blad kan merkes «Roman paa en Reise» og Digte. Hans Recensjoner fremkaldte bl. a. følgende Modskrift: «Critiker i Christianias Aftenblad, prøvede ved Anticritiker» af E. C. Müller. Chra. 1828. 8. 39 S. Sin dramaturgisk- og æsthetisk-kritiske Virksomhed overflyttede han efter Aftenbladets Ophør til «Morgenbladet», hvor han vedblev at skrive

under Merket .R. — I Aarene 1825—1838 var han Medudgiver af Den norske Rigtidende, hvori han skrev den officielle og udenlandske Artikel. I 1834 var han med H. Foss Redaktør af Bladet Budstikkens sidste Del. «Han tog i det hele levende Del i den offentlige Meningsstrid og leverede Bidrag til alle ikke oppositionelle Blade.»

Et af ham oversat fransk Lystspil «Røvercapitainen eller Jeg tager aldrig fejl» af Saintine m. fl. blev opført paa det kgl. Theater i Kjøbenhavn første Gang 5 Febr. 1825 og paa Theatret i Kristiania. — Et æsthetisk Tidsskrift: «Ephemerider af Kunstens, Literaturens og Phantasieens Rige», hvorpaa han indbød til Subskription i 1818, udkom ikke.

Børnhoff, Herman Søverin, foregaaendes Søn og efternævntes Broder, er født i Kristiania 11 Januar 1824, blev 1842 Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole og i December 1846 juridisk Kandidat med samme Karakter. Han blev derefter 1847 ansat som Kopist i Indredepartementet, hvor han 1855 udnævntes til kgl. Fuldmægtig og 14 Juli 1859 til Bureauchef i det da oprettede Kontor for Handels- og Konsulatsager. Sommeren 1860 foretog han en Rejse til Norditalien og Frankrige. Fra Høsten 1863 til Vaaren 1865 opholdt han sig i Paris for som norsk Kommissær at deltage i Forhandlingerne om og Afslutningen af Handels- og Søfartstraktaten mellem de forenede Riger og Frankrige. Han blev 1869 udnævnt til norsk-svensk Konsul i Barcelona og 1876 til norsk-svensk Generalkonsul i Havre. Han har været Medlem af den kgl. Kommissjon ang. Udarbejdelse af Lov om Kontrol med Dampskibe og af Udkast til Plakat ang. nærmere Forskrifter i den Anledning (1866—67); af Kommissjonen til Udarbejdelse af den norske Udgave af den nye internationale Signalbog (1869) og af den unionelle Konsulatkommissjon (1875—76). Han var fra 1860 Kancellist ved St. O. O., af hvilken han blev Ridder 8 Juni 1870; efter Afslutningen af den franske Handelstraktat blev han Kommandør af Æreslegionen; han er tillige K. ¹ W. O. (1877). En Forening i Havre *La société des sauveteurs* har sendt ham Diplom og Medalje som Selskabets *Vice président d'honneur*.

* 1868 *Rita Heegaard* (f. 1847), D. af Fabrikejer i Kjøbenhavn Anker Heegaard og Louise Feilberg.

Om Consulatvæsenet. (Foredrag i Søndagsforeningen i Christiania den 5 Februar 1858. Trykt for Foreningens Medlemmer). (Chr. 1858). 8. 16 S. (Anonymt, uden særskilt Titelblad).

Om krigsførende Magters private Skibsfart under Søkrig. (Kbhvn. 1862). 8. 26 S. (Uden særskilt Titelblad, aftrykt af det danske «Tidsskrift for Søvæsen», se ndfr.)

I Tidsskrift for Søvæsen, udg. af J. C. Tuxen (Kbhvn.) 1857, S. 165—89: Bemærkninger ved den paa Parisekongressen i 1856 vedtagne Søretsdeklaration. — 1858, S. 150—73: Oversigt over de af det norske Storting i Aaret 1857 vedtagne Love og Bevillinger vedrørende Søvæsenet. — 1859, S. 133—43: En engelsk Norsk Forfatterlexikon 1814—1880.

Priseretsdom. — 1862, S. 53—78: Om krigsførende Magters private Skibsfart under Søkrig.

I Morgenbladet skrev han i Aarene 1863—65 enkelte Artikler angaaende de i sidstnævnte Aar med Frankrige afsluttede Handels- og Søfartstraktater.

Som Medlem af de ovennævnte Kommissjoner har han Andel i de af disse afgivne Betænkninger og Forslag.

Bernhoft, Theodor Christian, foregaaendes Broder, er født i Kristiania 28 Maj 1833, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1850 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1855. Efter en kort Tids Konstitution blev han fra 1 Oktbr. 1856 ansat som Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole, udnævntes 7 Februar 1863 til ordineret Kateket og Skoleinspektør i Ekersund, hvorfra han 2 Novbr. 1867 forflyttedes til det nyoprettede Kateketembede i Porsgrund, hvis Borgerskole under hans Bestyrelse omdannedes og udvidedes. Ved kgl. Res. 14 Oktbr. 1876 blev han konst. som Prest ved Akershus Fæstnings Strafanstalt. I Ekersund var han 1866—68 Medlem af Stedets Formandskab og en Tid sammes Ordfører; i Porsgrund var han ligeledes i flere Aar Medlem af Kommunebestyrelsen samt Byens Stortingssuppleant i Valgperioden 1874—76. Fra 1868 til 1877 var han Marinedepartementets Kontrollør ved Porsgrunds offentlige Navigationsskole. Siden 1878 har han været Sekretær i det norske Bibelselskab og siden Juli 1880 i Centralkomiteen for den norske Israelsmission, hvilken han fik dannet i 1861 og hvis første Sekretær han ogsaa var, indtil han 1863 forlod Kristiania.

* 20 Decbr. 1861 *Petra Martine Augusta Deinboll* (f. 27 April 1841), D. af nedennævnte Sogneprest til Strømsø August Thorvald D. og Sofie Elisabeth Kullerup.

Jfr. Chra-posten 1860, No. 5065; Morgenbl. Juli 1863 og April 1868, fl. St., især hans Erklæring i Aarg. 1868, No. 110 (i Anl. af et Angreb paa ham i No. 102 for hans Virksomhed i Ekersund), sammenholdt med Ekersundsposten 25 Marts s. A.; fremdeles, angaaende hans Storthingsvalg, Artikler i Morgenbl. 1870, No. 317, Aftenbl. s. A. No. 158, Fædrel. No. 32, Porsgr. Blad No. 90 fg. og Bratsbergs Amtstidende No. 43 m. fl.; jfr. fremdeles Indbydelseskraft fra Porsgrunds Middelskole 1881, S. 21 fg., 27—29; Evang.-luth. Kirketid. 1880, No. 51 af Dr. A. C. Bang; Miss.-Tidn för Israel, Decbr. 1880 og 1881; Israel og Kirken af Dr. Kalkar, S. 303; Hedningemissionen i Nutiden af Dr. Christlieb ved O. Gjerløw, S. 153; «Sædemanden» (Kbhvn.) 1881, No. 49 af P. Krag; Luth. Ugeskr. 1882, No. 3.

Kristianas Theaterforholde, 1799—1837. Chra. 1855. 16. 40 S. (Særskilt aftrykt, anonymt, af Chr.-posten. Anm. i Nl. Nyhedsbl. 1855, No. 7.)

„Lader os holde fast ved den gode Bekjendelse“. Et Bidnesbyrd med den romersk-katholiske Kirke, efter det Lydige frit bearbejdet. Chra. 1856. 8. 15 S. (Anm. i „Lj. Nr.“ 1857, No. 6; jfr. de Stridsindlæg, Brochuren fremtalte i Aftbl. 1856, No. 284, 295 [af den katholiske Prest Lichtlé], 303 [af B.]; 1857, No. 2 [af B.] og No. 7 [af B.] samt Evang. Ugeskrift (Rbh.) II. 56).

Til de evangeliske Præster og Menigheder fra Chr. Scriber. Udg. af „Nordkirketidendes“ Redaktion. Chra. 1857. 8. 16 S.

Forhandlinger ved det kirkelige Møde i Drammen den 11te—13de Juli 1860. Udgivne. Chra. 1860. 8. 2 Bl. 116 S.

Prædikener paa alle Søn- og Feste dage af L. Harms. Udgivet paa Nordk af Th. C. B. og N. Halvorsen. 1—2 Bb. Chra. 1862. 8. I. (Vinterhalvaaret). 683 S. II. (Sommerhalvaaret). 499 S. — 2det Oplag (Kra. 1869) er udgivet af N. Halvorsen alene.

Paa Femtiarsdagen den 17de Mai 1864. En Prædiken. (Udg. efter Opfordring). Efterfund 1866. 8. 24 S.

Afsmagt midt i Afsmagt. Fem Faste- og en Paakæmpediken af Biskop B. Hersleb. Ny Udgave, besjæret af B. Efterfund 1866. 8. XIII. 293 S. (S. 1—XIII udgjøres af Herslebs Levnetsløb ved B. Ann. i Luth. Kirketid. VII. 403).

Følg Jesus! En Bog for Konfirmander. Chra. 1870. 8. XVI. 199 S. (Anmeldt i Luth. Kirketid. 1871, No. 8 af Jul. Bruun; Morgenbladet af L. A. Dop; i Skil.-Mag. 1870, No. 16; N. Folkebl. 1870, No. 17; For Fattig og Rig 1870; Fædrelandet, Raanedskrift f. d. i. Mission, m. fl.) — 2det Oplag. Kra. 1878. 8. 200 S. (Ann. i N. Skoletid. 1878, No. 40; (dansk) Jll. Tid. 1873, 7 Decbr; Alm. dansk Kirketid. 1874, No. 3; Báltaren 1873, No. 6 m. fl.) — 3die Oplag. Kra. 1879. 8. 208 S. — Bogen er oversat paa Sdansk med følgende Titel: Følg Jesus! En bog for konfirmander. Overs. af F. R. Kalmar 1872. 8. 200 S. (Ann. bl. a. i Upsala Theol. Tidkr. 1873, S. 5). — Den er ligeledes oversat paa Dappisl af Chr. Andreafen.

Nogle Efterretninger om Forsgrunds Borger skole. Forsgrund 1870. 8. 16 S.

Kort Fremstilling af Forskjellen mellem den evangelisk-lutherske og den reformerte Lære ved Dr. J. G. Rafius. Udgivet (med Forf.s Levnetsløb ved B. S. 1—IX). Chra. 1874. 8. 107 S. (Ann. i Morgbl. 1874, No. 291 A af Prof J. B. Dugge; Luth. Kirketid. XI. 24 fg.; Co. luth. Kirketid. (Mission) 1875, No 15 m. fl.)

Methodismens Bildfarelser. Samtale mellem to Lutheranere af Dr. W. Sihler. Udgivet. Chra. 1875. 8. 50 S. (Jfr. Methodistpreft R Hauens Artikler i „Verdens Gang“ f. A., hvilke ogsaa er særskilt udgivne med Titlen: „hvad er Sandhed?“ 8. 48 S.)

Evangelie-Postille. Prædikener over de evangeliske Perikoper af C. F. W. Walther; Præst i Nord-Amerika. Udg. med Forf.s Portræt og Levnetsløb (S. 1—IX) Bergen 1878. Tospaltet 4to. 418 S. (Udgaven er forøvrigt, ligesom den for Amerika bestemte af samme Bog, med Udgivelsessted: Holden. Minn., trykt i Pierische Hoffbuchdruckerei i Altenburg).

Reisebilleder af D. Funcke. (Overs. fra Tysk). 1—3 Saml. Bergen 1877—78. 8. I. 162 S. II. 188 S. III. 172 S. — 2det Oplag. ibid. 1878. (Ann. i Luth. Ugekrift III. S. 355—67; Hjemmet 1880, No. 3, m. fl. St.)

Spørgsmaalstegn af D. Funcke. (Overs. fra Tysk). Bergen 1879. 8. 96 S. Andagtsbog for Gamle. Udgivet med Forord. Storstile Udgave. Kra 1879. ft. 8. 116 S. (Anmeldt af N. C. B[ang] i Luth. Ugekr. 1878, II. 431 fg., m. fl. St.) — 2det Oplag. ibid. 1880.

Der er en Gud! Et Forsvarskrift mod Bantroen. Efter J. Vid. Bergen

1879. 8. 204 S. (Anmeldt i Luth. Ugeskrift 1880, I. 20—22; *Særsk. Luth. Kirke-*
tidning 1879; *Nor. dansk Kirketid. f. N. af C. P. Kothe; Dagens Nyheder* [Kbh.]
1879, No. 250 af Erik Vogh; *Rationaltid. (Kbh.)* 1881, No. 1617 III.; *Jfr. Uften-*
posten 1879, No. 299 A og 1880, No. 28).

Bibelarbejdet i Verden, en orienterende Oversigt især efter engelske Bøger.
Kra. 1879. 8. 11 S. (Afstryk af Det norske Bibelselskabs Hædsberetning for 1879).
— 2det Oplag. *ibid.* 1880. 8. 13 S.

O. Hundes Husandagtsbog. Daglige Betragtninger til Kirkearets for-
kjellige Liber. Med Forf.'s Portræt og Levnetsløb (ved B. S. I—III.) Bergen 1880.
8. 640 S. (Jfr. *Fædrelandet* [Kbh.] 1879, No. 208 og 1880 No. 150 af P. B.
[o: Pauline Worm samt dansk Dagbl. i Decbr. 1879]).

Apostelen Paulus tilvands og tilvands af O. Hunde. Ny Udg. Bergen
1880. 8. 335 S.

Sjælelam og Sjælefred af O. Hunde. Autoriseret Udgave. Bergen 1881.
8. XII. 268 S. (Num. i Dagbl. [Kbh.] 1881, No. 260 B af F. B.; i *Bergp.* 1882, No. 19).

Kirkelig Kalender for Norge. Redigeret af Th. C. B. 1—4 Aarg.
Kra. 1875—78. 8. I. 215 S. II. 284 S. III. 204 S. IV. 212 S. Heri er af ham:
1 Aarg. S. 1—14: Kirkelig Kalender med ny Navnerække; S. 64—77: Biskop Peter
Hersleb; S. 174—187: Døde i 1873—74; S. 207—15: Efterskrift. — 2 Aarg.
S. 1—14: Kirkelig Kalender med ny Navnerække; S. 260—68: Døde i 1874—75;
S. 283 fg.: Efterskrift. — 3 Aarg. S. 1—14: Kirkelig Kalender med ny Navnerække;
S. 185—95: Døde 1875—76; S. 196 fg.: Efterskrift. — 4 Aarg. S. 1—15: Kirkelig
Kalender med ny Navnerække; S. 190—97: Døde 1876—77; S. 211 fg.: Efterskrift.
— Derhos har B. i alle Aargange redigeret de kirkelige og literære Eftersætninger.

J Bidnesbrev fra den norske Kirke, udg. af E. J. Gøhoff [1ste Saml.]
(Kra. 1880), S. 525—545: Prædiken paa Bibel- og Reformationsfesten 31 Oktober.
(Ogsaa trykt i Det norske Bibelselskabs Hædsberetning for 1880, S. 25—38). —
J sammes 2den Samling (Kra. 1881), S. 232—236: Prædiken paa Langfredag.

J Luthersk Kirketidende 1868—73 har han under Navn eller vænligt
Merke Th. C. B. leveret en Række Korrespondancer og Anmeldelser af religiøse Skrifter
o. lign. I dette Blads Bd. XII. (1869), S. 209—16; og sammes ny Række Bd. II.
216—19; VI. 10—14; VIII. 248—55; IX. 183—86 findes derhos af B. en Oversigt
over de nordiske Disfenterforhold med Titlen „Sidt Disfenterstatistik“.

J Luthersk Ugeskrift 1877, I. 174 fg.: Biskop Martensens Stilling til
Absolutionsagen. — 1881, I. 241—47 og 304—06: Literatur-Oversigt for 1881.

Reformationsstale af P. B. Brandt. (Chr. 1868. 8. 60 S.) er
besørget udgivet og forsynet med en Efterskrift af B. (se forøvrigt P. B. Brandt *ibid.*)

Han har besørget udgivet en stor Del særskilte Aftryk af andres Artikler i de
Blade, han har redigeret, f. Ex. af «Norsk Kirketidende»: Om Kirketugt af N. C. Hald
(1856); Om det almindelige Præstedømme af W. A. Wexels (1858); Foredrag ved
Reformationsfesten 1859 (af R. T. Nissen) og 1861 (af C. P. Caspari); Om den kirke-
lige Anskuelse af A. G. Rudelbach (1861); Jødemissionsprædiken af J. Stenersen (1863);
og af «Kirkelig Kalender» 1875: A. G. Rudelbach (af J. R. Stockholm).

Fremdeles har han, især som literær Konsulent for Forlæggere, gennemseet en
Række større og mindre, religiøse og pædagogiske Skrifter inden deres Udgivelse og
forsynet ikke saa af disse med Fortaler. Han har gennemseet den «autoriserede» og den
«reviderede» Udgave af Luthers lille Katechismus (Kra. 1856) samt besørget en Udgave
af Hørslebs mindre Bibelhistorie (Kra. 1856).

Efterat have leveret enkelte smaa Bidrag til Ugebladet «For Alle» (Kra. 1849—50) og sammes Fortsættelse «Magazin for Morſkabslæsning» (Kra. 1850—51), redigerede han sidstnævnte Tidsskrift fra Marts til Oktober 1851. Han leverede heri, foruden nogle mindre Stykker, en Oversættelse af Onkel Adams «Kapelpræsten» samt under Tittlen «Et Privattheater» en lokaliseret Bearbejdelse af en Novelle af Castelli.

Fra Maj 1852 til Septbr. 1853 var han Kristiania-Korrespondent for Drammens Blad og leverede som saadan en Mængde Artikler — indtil et Par om Ugen — dels Dagsnyt, dels Theater- og Bog-Anmeldelser samt literatur- og kunsthistoriske Artikler, f. Ex. i Aarg. 1852. No. 97—118: Literaturbilleder ved A. G.; i Aarg. 1853, No. 51—56: Theaterskolen og dens Elever. Han førte ogsaa i dette Blad en Fejde om æsthetiske Principer med den samtidige Kristiania-Korrespondent for «Drammens Tidende» A. O. Vinje (jfr. Krydseren 1853, 215 m. fl. St.) Da B. forlod «Dr. Bl.» for at gaa over i Christiania-Posten, overtoges hans Stilling i førstnævnte Blad af Børge Hjelm, som snart igjen efterfulgtes af B. Bjørnson.

Fra 1853 til 1855 var han Medarbejder i Christiania-Posten, hvori han i Aarene 1853—54 lod indføre, i Regelen under Mærket *C. R.*, en Række Artikler især om Samtidens Literatur og Theater; blandt disse Artikler var den ovenfor anførte, i en Del Særaftryk udgivne, historiske Oversigt over Kristianias Theaterforholde 1799—1837. De fleste af Christiania-Postens literære Anmeldelser og Kritiker, navnlig over det norske Theater, i Bladets Aargang Vaaren 1853 til Høsten 1854, er af B. Fra Høsten 1854 blev han Bladets theologiske Medarbejder og leverede fra dette Tidspunkt af kun kirkelige Artikler, Anmeldelser af religiøse Skrifter o. l. En Anmeldelse i Aarg. 1855, No. 2288 af K. Grauls «Læresætninger» ved K. M. Breien gav Signalet til en langvarig, ofte oppippet Fejde om denne Bog med den katholske Prest J. C. Lichtlé; se Chr.posten (1855) No. 2301 med Svar fra C. P. Caspari i No. 2306; smilign. ogsaa N. Kirketid. fl. St., navnlig Lichtlés Artikler i Aarg. 1863, Sp. 193—200 og 321—28 med Bemærkninger af Red. — Blandt B.s Bidrag til Chr.posten maa endvidere mærkes en Oversigt over «Dr. Søren Kierkegaards Optræden 1854—55», hvilken findes i Aarg. 1855, No. 2317—2396, med Modartikler i s. Bl. No. 2358 og 2395 [af Pastor C. F. Reimers i Bergen]; jfr. ogsaa S. Kierkegaards egne Artikler i det danske «Fædrelandet» 1855, No. 120 m. fl. St.

I 1855 grundlagde han sammen med den nuværende Prest B. J. Muus (se ham ndfr.) den første egentlige Norske Kirketidende, hvis No. 1 udkom 6 Jan. 1856. (Udkom med 1 Ark tospaltet 4to hver Uge. 1—8de Aarg.s 1ste Halvaar. Kra. 1856—63). Fra 1856 til Juli 1859 redigerede B. dette Tidsskrift i Forening med Muus; fra Juli 1859 til Juli 1863 redigerede han det alene. Foruden hvad der i disse 7¹/₂ Aargange er betegnet med B.s Navn eller Forbogstaver, har han leveret næsten samtlige Redaktionsartikler samt alle de kirkelige og literære Efterretninger, forsaavidt de ikke er betegnet med andet Merke.

Fra Juli 1880 har han overtaget Redaktionen af Missionsblad for Israel, udgivet af den norske Centralkomite for Jødemissionen (udkommer med i Regelen ca. 18 Ark tospaltet 4to aarl.) Alle Artikler i dette Blad er, forsaavidt de ikke er betegnede som komne fra en anden Kant, forfattede eller i hvert Fald bearbejdede af B.

Under hans Medvirkning grundlagdes 1861 Maanedstidende for den norske Almueſkole, der redigeredes af S. M. Krognæs «under Medvirkning af B. med flere Theologer og Lærere», og hvis Navn fra 2den Aargang af blev blot «Almue-

skoletidende». I dette Blad, som snart, ved B.s Fraslyttelse fra Kristiania, fik Dr. E. F. B. Horn og J. Stenersen til navngivne Redaktører ved Siden af Krognæss, skrev B. i de første Aargange nogle literære Anmeldelser. I 2den Aarg. optryktes hans nedennævnte Program-Artikel: «Om Religionsundervisningen i Skolen».

I Norsk Missjons-Tidende har han, som Sekretær ved Missjonsmøder, leveret, foruden Referater fra flere Kredsmøder, et udtømmende Referat fra Missjons-selskabets 13de Generalforsamling (da Selskabet skiltes fra Biskop Schreuder); se Norsk M.-Tid. 1873, No. 9 og 1874, No. 2—6.

I Indbydelsesskrift fra Kristiania Borger- og Realskole 1862. S. 1—12: Om Religionsundervisningen i Skolen.

I Missions-Blatt d. Rhein.-Westph. Vereins f. Israel. XXXVII. (1881) No. 11 er trykt et Foredrag af B. om nordiske Missjonsforhold, holdt da han paa den norske Israelmisjons Vegne i Oktober 1881 deltog i Generalkonferentsen for Israelmisjonen i Barmen.

I Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen, III. (Kbh. 1880), S. 93—95, 268—79 og 327—29 findes trykt de af B. til Behandling paa det 4de nordiske Fængselsmøde i Kbhvn. 1880, — i hvilket han efter Anmodning deltog — opstillede Theses og holdte Foredrag om «Skolens Gjerning inden Fængstet» (jfr. ibid. S. 239 fg.; samt «Blätter für Gefängnisskunde» XIV, S. 278 fg.)

Han deltog i 1858 i Dannelsen af «Komiteen til Understøttelse af betrængte lutheriske Menigheder i Udlandet» og var Medlem af Komiteen, til han flyttede fra Kristiania i 1863. Han har forfattet de to første Aarsberetninger om Komiteens Virksomhed (Chra. 1859 og 1862. 8. 34 og 24 S.) — Beretningerne fra «Foreningen til Forsorg og Beskyttelse for de fra Kristiania Strafarbejdsanstalter løsladte Forbrydere» for 1877 (Chra. 1878. 8. 15 S.) og for 1878 (Chra. 1879. 8. 30 S.) er samlet af B. — Som Sekretær i Selskabet har han redigeret «Det norske Bibelselskabs Aarsberetninger for 1877—78. (8. 43 S.), for 1878—79 (8. 99 S.), for 1879—80 (8. 135 S.) og for 1880—81 (8. 135 S.)

I Aftenbladet findes enkelte Artikler af ham, f. Ex. i Aarg. 1867, No. 240 (om Referaterne fra det Nordnaviske Kirtemøde, jfr. No. 218—19 af Fr. Bergelsen og Aarg. 1860, No. 6 af B. mod E. Rau).

I Morgenbladet har han, navnlig i de senere Aar og helst anonymt, frebet enkelte spredte, mindre Artikler. — I Januar 1862 findes i dette Blad en Artikel af B. i Anledning af nogle [af G. Fasting] i „Studier over Studenterlivet“, S. 98—110 fremsatte Bemærkninger om „den theologiske Forening paa Universitetet“, hvis Medstifter og fleraarige Formand B. var; jfr. ogsaa herom Nord. Univ. Tidsskrift 1860 I. og 1861 I, samt N. Kirketid. 1861, No. 15. — I Mgbl. 1870, No. 323 og 324 frev B. under Overskriften *Festina lente* et længere Brev i Salmebogsagen; i L. Bl. 1871 eller 1872 findes en længere Artikel af ham om de syriske Kirke.

I Kristelig Vægmands Tidende 4de Aarg. (Forsgrund 1876), S. 180—91: Affødsord ved Missjonsmødet i Forsgrund 1876.

I Almuevennen 1864, No. 89: Om den nye Bøsebog.

I Fædrelandet spredte Artikler, især om kirkelige Ting.

I Fædrelandet og Emigranten (Da Crosse, Wisc.) leverede han 1863—66 Korrespondentartikler omtrent en Gang maanedlig.

Følgelig findes enkelte mindre Artikler af ham i Aftenposten 1879—80; i Stavangeren; i Ekersundsposten; i (Skiens) Correspondenten og i Forsgrunds Blad, i de tre sidstnævnte Blade især vedk. lokale Skoleforhold o. lign.

Han er den anonyme Forfatter af følgende utrykte dramatiske Arbejder: «En Aften hos en Høkerfamilje», lokal Vaudeville i 1 Akt (Sangene trykt i 2 Oplag, Chra. 1853. 8. 15 S.); «Efterspil ved Theatersaisonens Ophør» — begge opført paa Kristiania norske Theater 1853; «En Jernbanestation», Vaudeville; «Charlotte Cordays sidste Time», tragisk Monolog — begge opført paa samme Theater 1854; samt «Min Datter», lokaliseret Vaudeville efter det franske, opført paa Kristiania Theater 1854. Aumeldelser af disse dramatiske Arbejder findes i Datidens Hovedstadspresse, f. Ex.: III. Nybedsbl. 1853. No. 12; Morgenbl. s. A. No. 72; Chra.posten s. A. No. 1628; samt i «Dr. Blad» s. A. No. 58 o. fl.

Bertelsen, F. W., Gaardbruger paa Bjølsund nordre pr. Moss.
Reporiden eller Høre-Raninen's Køl og Bieie. Rejs 1877. 8. 16 S.

Berven, Johan Christian Vilhelm, Søn af Skipper *Johannes Mørck B.* († 1853) og *Johanne Anne Cathrine Bruun* († 1860), er født 1ste September 1815 i Laurvik, gjennemgik fra 1824 til 1829 sin Fødebys Middelskole og gik efter Konfirmationen tilsøs. Han var senere fra 1830 i en Række Aar Skibsfører, men bosatte sig omkring 1850 i England, hvor han i de sidste 25 Aar har boet som Skibsmægler og Kulhandler i West-Hartlepool.

* 1850 *Margrethe Ellingsen* (f. 1825), D. af Lodsoldermand E. i Brækkestø Havn ved Lillesand.

Canal-Lobjen. *Beilebning ved Seilabjen paa Canalen mellem England og Frankrige af J. S. Hobbs.* Oversat. Chra. 1850. 8. 99 S.

Nordfj-lobjen. *Beilebning ved Seilabjen paa Nordfj. Efter de nyeste og paalideligste Riiber samlet og bearbejdet af J. B. Norie.* 1—3 Del. Chra. 1850. 8. 349 S. — 1ste Del. 2det Oplag. ib. 1850. 8. 71 S.

de Besche (ikke de Besch), **Johan Gerhard**, Søn af Kjøbmand, senere Overtoldbetjent *Jochim Christopher de B.* og *Elisabeth Birgitte Bergh* († 1853), en Søster af den danske Minister ved Kongen af Sachsens Hof *Irgens-Bergh*, blev født paa Kongsberg 31 Maj 1821 og, privat dimitteret, Student med Haud 1839. I 1843 tog han medicinsk Embedsexamen (i April med Haud, i Oktober med Laud). I 1844 blev han ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling, senere var han omtrent et Aar Fattiglæge i Oslo og i halvandet Aar Amanuensis hos Professor Conradi. 2 Juni 1846 blev han udnævnt til national Eskadronsirurg og fulgte som saadan de norske Tropper til Skaane Sommeren 1848. I 1849 deltog han som Frivillig i Felittoget i Slesvig, med Ansættelse som Ambulancelæge ved 2den Infanteribrigade. Fra August 1849 til Juni 1850 var han ansat som Eskadronsirurg ved de norske Tropper, som laa i Slesvig. 30 April 1850 blev han udnævnt til Korpslæge ved Oplandske rid. Jægerkorps. I 1851 gjorde han et Besøg ved det østerrigske Armeekorps i Holsten, Sommeren 1852 deltog han i Lejr-

samlingen i Skaane og i September 1856 ledsagede han Vicekongen, daværende Kronsprins Carl til Kjøbenhavn som forrettende Livlæge, ved hvilken Lejlighed han fik Danebrogsmændenes Hæderstegn, idet han allerede 1849 var bleven R. D. O. Den 18 Jun 1857 blev han udnævnt til kgl. Livmedikus og 1862 til 1ste Livmedikus hos H. M. Kongen, fra hvilken Stilling han efter Ansøgning entledigedes 30 Marts 1869. Fra 1863 af stod han surnumerær i Armeens Lægekorps, idet han i nævnte Aar ved Arv efter sin Svigermoder blev Ejer af *Morgenbladet*, hvis Administration væsentligst optog hans Tid i Resten af hans Liv. Han var Medicinalrevisor for begge Militæretater 1853—67 og var 1854—55 Medlem af en i Stockholm nedsat norsk-svensk Kommissjon til Ordning af det militære Lægevæsen. Han døde i Kristiania Nat til 20 Febr. 1875. Han var Medlem af det medicinske Selskab i Kristiania indtil 24 Oktbr. 1866, da han meldte sig ud af samme, et Skridt, hvortil han har givet Forklaringen i Morgbl. 1866, No. 296. Han var R. W. O. (December 1856), K. W. O., R. N. O. (Juni 1858) og R. St. O. O. (1860).

* 14 Marts 1845 *Catharine Marie Hviid* (f. i Kristiania 8 November 1824, † 19 Juli 1879), D. af Bogtrykker Rasmus H. og Else Marie Ring.

Portræt med biografisk Skitse i Ny ill. Tid. 1875, No. 11; Nekrolog i Morgbl. 1875, No. 51 A; jfr. Klær: Norges Læger, S. 26—27.

Om det militaire Medicinalvæsen. Chra. 1852. 8. 77 S. (Anm. i Chr.posten 1852, No. 1228 «af en Officer» og i s. Bl. No. 1245 «af en Læge»).

En liden Veiledning for yngre og tilgaaende Militærlæger. Chra. 1864. 8. 24 S. (Anm. i Aftenbl. 1864, No. 95; jfr. No. 97).

Tabellariisk Oversigt over Lægernes Indberetninger til Generalchirurgen om Tjenstdygtighedsforholdene ved Sessionerne i 1872. Chra. 1873. 8. 16 S.

I Norsk Magazin f. Lægevidensk., 2den Række III. 241—262: Den norske Feltribrigades Medicinalvæsen under Opholdet i Skaane (af Th. Schjøtt og de Besche). — V. 1—19: Noget om Bedømmelsen af Rekruttens Tjenstdygtighed (anm. i Chrpost. 1851, No. 854); ib. 449—54 og 501—17: Et Besøg i det østerrigske Armecorps i Holsteen 1851 (af Schjøtt og de B.); ib. 328—335: Medicinalvæsenet i den belgiske Armee; ib. 394—401: Lidt om det militære Medicinalvæsen i Frankrige. — VI. 85—94: Indberetning til Generalchirurgicatet ang. de sanitaire Forholde under Vaabenovelserne ved Oplandske rid. Jægercorps 1851; 601—31: Indberetning til samme om det samme ved Leirsamlingen i Skaane. — VIII. 1—26: Lidt om Sessionsvæsenet. — IX. 666—69: Om Gibsandager; ib. 786—98: De Saaredes Behandling paa Slagmarken (efter Dr. Stromeyer). — X. 169—185: Lidt fra Beleiringsarmeen foran Sebastopol. — XII. 225—36: Militærlægevæsenet i Rusland.

I Militært Tidsskrift XIV. 288—292: Lidt fra Udcommanderingen til Sleevig; 490—502: Om Selvmord i Armeen, og om Forholdet mellem Dræbte og Saarede i den danske Armee. (De ovenfor anførte Artikler i „N. N. f. Soges.“: Om Rekruttens Tjenstdygtighed og De sanitaire Forhold ved Opl. rid. Jægercorps

1851 ere ogsaa trykte her i XV. 120—128 og 129—157). — XVI. 441—74: Et Besøg ved Betræfningen i Sleske 1852. — XVII. 1—18: Indberetning til Generalchirurgicatet om de sanitære Forholde under Exercitien ved Opl. ridende Jægercorps 1852 (jendeb ogsaa i „N. Mag. f. Lægevid.“ VII. 401—14); S. 138—49: Om Sessionsvæsenet; S. 314—325: Anmeldelse af Dr. P. O. Liljewalchs Skrift om Luftvegling i Kæferner. Lidt om Organisationen af Transportmidler for de Gaarede og om Armeens Engveglertpersonale.

I samme Tidsskrift 3die Række, I. 35—44: Lidt fra Sessionen ved Oplandske ridende Jægercorps i 1855; S. 519—532: Indberetning til Generalchirurgicatet fra Gardemoens Lazareth under Leirsamlingen i 1855. — III. 133—143: Anmeldelse af Liljewalchs Skrift: «Historiska intyg om behovet af Läkaryård för Svenska Armeen; 204—216: Lidt om de sanitære Forholde paa Krim; 554—557: Om Dødeligheden blandt Militærlægerne i Felten; 635—39: Dødeligheden i den engelske Armees. — IV. 164—175: Anmeldelse af J. Baudens Skrift «La guerre de Crimée, les campemens, les abris, les ambulances etc. etc. Paris 1858». — V. 454—465: Om Troppers Marsch i stærk Hede; 596—603: Bidrag til en militær-medicinsk Statistik. — VII. 308—319: Nogle Bemærkninger ang. Sessionsvæsenet; 324 fg: Sanitetsforholdene i den nordamerikanske Unions-Armees. — VIII. 300 fg.: Notitser. — IX. 69—73: Notitser.

I Den militære Tilæuer, udg. af Kr. H. Brandt og J. C. Richter (1855—56) S. 113: Om Opførelsen af et Sygehus paa Gardemoen; S. 603, 647 og 711: Nogle Smaaterier fra Krim; S. 774: Lægeforhold i Marinen.

I Morgenbladet 1849, No. 318: En Opfatt ang. en Sag med den danske Kommissær i Slesvig (hvortil Svar fra v. Schmidten i No. 364). — 1866, No. 206: Det medicinske Selskab og Professor Kochmann.

Han antoges af Samtiden at have en væsentlig Del i den Række Artikler, som med Mellemlum offentliggjordes i Morgenbladet i Tiaaret 1860—70 med Overskriften «Generalataben og dens Mænd», af A.

Som Manuskript for Brødre i Frimurerlogen, i hvilken de B. indtog en høj Stilling, har han ladet trykke tre Foredrag i Kjøbenhavn 1860.

Bessesen, Bernt Tobias, Søn af Skipper *Besse B.* og *Maren Foss*, er født i Kristianssand 6 Oktbr. 1802 og blev Student med Haud fra sammes Skole 1819. Han var derefter et Par Aar Huslærer paa Fossum for Statholder Løvenskiolds Sønner og tog i Septbr. 1824 theologisk Embedsexamen med Laud. I 1825 blev han konst. Bestyrer af Kongsbergs Middelskole, udnævntes 12 Juni 1826 til Sogneprest til Rennesø, fik 24 Oktbr. 1836 Bestalling som Provst i Stavangers Provsti, forflyttedes 11 Septbr. 1839 til Birid Sognekald, 8 Marts 1848 til Nes paa Romerike, blev 1854 Provst i øvre Romerike og 6 August 1855 Sogneprest til Kvindhered samt 26 September 1863 Provst i nordre Søndhordland. Efter Ansøgning erholdt han Afsked 1876 fra 1 April 1877. Han var Storchingsrepræsentant for Stavanger Amt 1836 og 1836—37. Han udnævntes 17 Juni 1876 til R. St. O. O. «for fortjenstlig gejstlig Virksomhed».

* 1826 *Andrea Frederikke Borup* († 25 Marts 1866), D. af Bagermester Andreas B. i Kjøbenhavn.

Jfr. B. Moes Efterretn. om Storchingsmænd S. 28; Storch.-Forh. 1877, VI. S. 133.

Tale, holden ved Gaardmandstone Risi Olfbatter Nordboes Begravelse den 11te Decbr. 1838. Stavanger 1839. 8. 4 S.

Tvende Prædikener, holdte i Fensløv Kirke før Fensløv og Næs Sognes Renigheder. Chra. 1855. 8. 18 S.

Bidenkap, Johan Lauritz, Søn af Undertoldbetjent, tidligere Skibsfører Johan Jacob B. († 16 Oktbr. 1864) og *Bolette Wilhelmine Schiwe*, er født i Drammen 6 Novbr. 1828, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1847 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Septbr. 1853. Lige efter Examen blev han ansat som Koleralæge i Kristiania og fungerede som saadan til Epidemiens Ophør, hvorefter han en Tid var Amanuensis hos daværende Landfysikus Sandberg i Skien og Assistent ved Bratsbergs Amtssygehus. I Aarene 1854—55 gjorde han Tjeneste om Somrene som Skibslæge i Marinen og om Vintrene som Kandidat paa Rigshospitalet. Da Gaustad Sindssygeasyl blev aabnet i Oktbr. 1855, blev B. ansat som Underlæge ved samme, hvilken Stilling han fratraadte omkring Midten af 1857, da det medicinske Selskab i Kristiania havde overdraget ham med Stipendium i to Aar at berejse Vestlandets Kystdistrikter for at undersøge de der raadende hygieniske Forhold med særligt Hensyn til Spedalskhedens Aarsager. Største Delen af disse to Aar tilbragte han i Kystegnene i Bergens Stift. Efter sin Hjemkomst i Juli 1859 tog han fast Ophold i Kristiania, hvor han først et halvt Aars Tid var ansat som Bylæge, derefter fra Begyndelsen af 1860 konst. som Kompagnikirurg. Fra Maj 1860 til Juli 1863 var han derhos ansat som Reservelæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling. Den 21 August 1862 udnævntes han til Kompagnikirurg ved Armeens Hovedstation og 20 April 1867 til national Korpsslæge i Throndhjemse Brigade, men udtraadte 1868 surnumerær af Armeens Lægeetat, da han i April 1867 var bleven konstitueret som Stadsfysikus i Kristiania, til hvilket Embede han derefter blev udnævnt 8 Maj 1869. I 1863 blev han tilkjendt H. M. Kongens Guldmedalje for den nedenfor nævnte Besvarelse af Prisopgaven om det syfilitiske Virus, rejste derefter, tildels med offentligt Stipendium, fra Høsten 1864 til Høsten 1865 i Frankrige, Tyskland, England og Irland for at fortsætte sine videnskabelige Studier og erholdt, efter Hjemkomsten, fra Begyndelsen af 1866 det akademiske Kollegiums Tilladelse til offentlig at foredrage Læren om Hudsygdomme. Han oprettede desuden en Poliklinik for Hudsygdomme og foretog Læren om disse med en kortvarig Afbrydelse, indtil han i September 1876 blev udnævnt til Overlæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling; siden den Tid er disse hans Foredrag saavel som hans kliniske Undervisning bleven fortsat i Medfør af hans Ansættelse. I 1874 rejste han med offentligt Stipendium i Danmark, England, Frankrige, Italien og Tyskland for at studere Hygiene og 1875—76 var han Medlem af den kgl. Kommissjon

for Norges Deltagelse i den internationale hygieniske Udstilling i Brüssel. Han var Formand i Kristiania Arbejdersamfund fra 4de December 1871 til 2den Maj 1875, da han traadte ud af Bestyrelsen. Han er korresponderende Medlem af «K. K. Gesellschaft der Aerzte» i Wien (Oktbr. 1866) og Medlem af «Verein practischer Aerzte» i Prag (1865).

* 9 Maj 1866 *Elisabeth Jensine Berg* (f. i Bergen 15 Februar 1837), tidligere Skuespillerinde ved de norske Theatre i Bergen og Kristiania og ved Kristiania Theater, D. af Hospitalsforstander Gabriel B. og Andrea Bjonne.

Jfr. Kisz: Norges Læger. S. 27—29.

Om Spedalskhed som endemisk Sygdom i Norge. (Afsryk af «N. Mag. f. Lægevid.» 2 R. XIV.) Chra. 1860. 8. 208 S. m. 7 Folio-Ark Stamtavler og et Kart. (Afsrykt i Uddrag i Mgb. 1860, No. 283, 288, 293 og 299).

Om det syphilitiske Virus. Til Besvarelse af Prisopgaven: «Ere de Sygdomsformer, som vi hidtil have indbefattet under Benævnelsen Syphilis, frembragte ved eet Virus eller ved flere forskellige?» (Belønnet med H. M. Kongens Guldmedaille.) (Afsryk af N. Mag. f. Lægevid., 2 R. XVII og XVIII). Chra. 1863. 8. 126 S.

Aperçu des différentes méthodes de traitement employées à l'hôpital de l'Université de Christiania contre la syphilis constitutionnelle. Chra. 1863. 4. XVIII. 53 S.

Tabeller over Folkemængden i Christiania den 31 Decbr., 1867 samt over de i Aaret 1867 indtrufne Dødsfald. Udgivne efter Foranstaltning af Christiania Sundhedskommission. Chra. 1868. obl. 4. VI + 9 S. — Do. Do. den 31 December 1868 samt over de i Aaret 1868 indtrufne Dødsfald. ib. 1869. 4. VIII S. + 10 Bl. — Do. Do. den 31 December 1869 samt over de i Aaret 1869 indtrufne Dødsfald tilligemed en Oversigt over Dødsårsagerne i Tiaaret 1860—69. ib. 1870. 4. VIII S. + 11 Bl.

Beretning om Folkemængden og Sundhedstilstanden i Christiania i Aarene 1870 og 1871. Chra. 1872. 4. 10 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1872. ib. 1873. 4. 10 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1873. ib. 1874. 4. VII S. + 15 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1874. ib. 1875. 4. VIII S. + 15 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1875. ib. 1877. 4. 6 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1876 [og 75]. ib. 1877. 4. VII S. + 16 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1877. ib. 1878. 4. VII S. + 18 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1878. ib. 1879. 4. X S. + 18 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1879. ib. 1881. 4. VIII S. + 28 Bl. Tab. — Do. Do. i Aaret 1880. ib. 1881. 8. LVI S. + 9 Halvark Tabeller.

I Norsk Magazin for Lægevidenskaben, hvoraf han var Medredaktør i Aarene 1867—1872, har han, foruden forskellige Uddrag af fremmede Skrifter, offentliggjort følgende Afhandlinger: i 2den Række. *XII*. 398—417 og 465—482: Indberetning til den af det medicinske Selskab i Anledning af Spedalskheden nedsatte Comitee. — *XIV*. 535—581, 713—79, 809—52 og 889—938: Om Spedalskhed som endemisk Sygdom i Norge (ogsaa særskilt afsrykt, se ovfr.) — *XV*. 1032—48: Inoculationer af syphilitisk Materie. — *XVI*. 115—121: Fortsatte Inoculationer med syphilitisk Materie; 329—34: Om Dr. Lees Inoculationsforsøg; 958—68: Om Overførelse af Syphilis ved Vaccination. — *XVII*. 73—92: Aumeldelse af 3die Hefte af Boecks og

Danielsens «Samling af Jagttagelser om Hudens Sygdomme»; 1049—86, 1129—1167 og XVIII 1—50: Ere de Sygdomsformer, som vi hidtil have indbefattet under Bæsnelsen Syphilis, frembragte ved eet Virus eller ved flere forskjellige? (Ogsaa særskilt afstrykt, se ovfr.) — XXI. 51—54: Om Smittestoffenes Natur; 79—82: Nogle Bemærkninger ved Distriktslæge Høeghs Opsats: Om Skabsygen paa Landet etc. — XXII. 687—92: Om Alopecia areata (anm. i Nord. m. Arkiv I. No. 12, S. 24). — I 3die Række I. 273—80: Bemærkninger om Vaccinationen.

I Nord. med. Arkiv I. No. 23, S. 29 findes en kort Meddelelse om en af ham i det medicinske Selskab fremstillet Syphilitisk med pustulose og papulose Chankerformer, frembragte ved Inoculation fra den primære Affektion; ib. S. 35 findes Uddrag af hans Bemærkninger i det medicinske Selskab om Barselseber.

I Wiener med. Wochenschrift 1865, No. 31—34: Ueber den Contagienstreit in der Syphilis. (Det samme Spørgsmaal har han behandlet i Artikler i *Gazette des hôpitaux* 1864, No. 134, i *British medical Journal* 1865 og i *Medical Times* 1864).

I Forhandlinger i det medicinske Selskab findes forskjellige Foredrag og kasuistiske Meddelelser af ham offentliggjort.

I Visebog for det norske Studentersamfund (1856) er af ham No. 49 [«Jamaikas Kvinder», optagen i Visebogen af 1871 som No. 185].

I Aftenbladet 1859, No. 182: Om Sildefisket (jfr. No. 154 af Fjellum).

I Morgenbladet blev han lejlighedsvis i Tiaaret 1860—70 enkelte Artikler, for det meste anonymt, om hygieeniske Spørgsmaal og Resourcer. Blandt disse hans Artikler kan merkes: i Aarg. 1859, No. 361: Om de sanitære Forhold paa det nordre Sildefiske (jfr. No. 255 af B. i Anledning af en Artikel af R. Greve i „N. Mag. f. Aagevid.“ og G.'s Svar i No. 321). — Aarg. 1869, No. 324, 325, 329: Om Foranstaltninger mod epidemier, smitsomme Sygdomme. — Aarg. 1881, No. 320 A og 322 A: To Epidemier (jfr. No. 324 A, 325 A, 327 A og 329 A af en „Kollega“ (o: Dr. B. G. Sebeler); No. 325: Dødelighedsforholdene og de epidemiske Sygdomme i Christiania. (Et Affnit af hans ovenfor nævnte „Beretning“ for 1880; Robbemærkninger hertil af en „Kollega“ i No. 339 A, 343 A, 345 A og 354 A).

Ble, Marcus Jacob Monrad, Søn af daværende Kand. theol. og Skolebestyrer i Grimstad, nu Sogneprest til østre Toten *Emil Bis* og *Hilleborg Johanne Helmer*, er født i Grimstad 1 August 1850, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1869 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1873. Han blev 1875 konst. som Kateket i Risør, 1877 ansat som Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole og 1879 som Lærer ved Nickelsens Pigeskole i Kristiania; 29 Maj 1880 udnævntes han til Kaldskapellan til østre Toten.

* 6 Juli 1876 *Vilhelmine Hedvig Solberg* (f. 11 Juni 1857), D. af Eskadronskirur Ole Endresen S. og Vilhelmine Elisabeth Müller.

Geistlig Stat og Kalender for Kongeriget Norge. Kra. 1879. 4. i Bl. 177 S.

Biedermann, Libertus, Pseudonym for Hans Hanson, se denne.

von Bløkke, Julie, Datter af Hofmarskalk, Kammerherre, Amtmand i Tønder Amt *Henrik Christopher Frederik B.* († 1789) og *Helene Margarete v. Storm* († 1808), blev født omkring 1780, var hovedsagelig bosat i Slesvig og København, men opholdt sig oftere i Norge, hvor hun ejede Kuxer i Røros Kobberverk m. m. Hun døde ugift i Slesvig 19 Marts 1845.

Til mine Bønner og Bøtjendtere i Thronbhjem, samt de agtværdige Normand, som søle for Undertrykte og Ret. Thronbhjem 1838. 4. 36 S.

Udtog af det til Gte norske forsamlede Storting 1830 indgivne Forandringsforslag af nogle 8'er i Røraas Lov af 1818, som stridte med Grundlovsretten og Norske Grundlov. Årbøn. 1830. 4. 21 S.

3 Rigstidende 1818, No. 108 Till. og 104 Till.: Regt angaaende Røros Kobberverks Administration.

Bille, Jes Fæstør, Søn af Kommandørkaptejn *Søren Adolf B.* (f. 4 Juni 1775, † som Chef for sømilitære Korps i September 1819) og hans anden Hustru *Johanne Severine Kragh* († 10 Marts 1837), er født i Fredriksværn 27 November 1818, blev 17 Oktober 1839 udnævnt til Sekondløjtnant i Marinen, 1854 til Premierløjtnant og 5 Maj 1859 til Kaptejn løjtnant. Den 30 Septbr. 1871 udnævntes han til Postmester i Fredrikshald. Han har i en lang Række af Aar været Sømandslærer og, lige til 1881, Navigationsexaminator, ligesom han fremdeles er Formand i Tilsynskommissionen for Dampskibe.

* 1) 1846 *Nilsine Bolette Harris* (f. 3 April 1824, † 10 Juli 1862), D. af Skibsfører Nils Boesen H. i Laurvik og Anne Henrika Schwingel.

* 2) 19 December 1867 *Mariane Louise Walter*, D. af Distriktslæge Ole N. S. W. og Marie Louise Harris, en Søster af hans første Hustru.

Kortfattet Dverfligt over de mundtlige Forklaringer i Navigationen, der foretoges ved den almindelige Styrmands Examen. Trykt som Manuskript. Åften 1858. 8. 28 S.

100 Fixstjerner Rectascention og Declination. Chra. 1868. (Et Kvartblad, trykt paa begge Sider. Nye Udgaver findes fra Aarene 1873 og 1878).

Tabeller over Solens Declination, Rectascention og Tidsequation for Aarene 1866, 1867, 1868 og 1869 med Rettelser for 1 Time og 1 Gange 4 Aar. samt Tabeller over Maanens Culminationstokkesletter i Greenwich for Aarene 1867, 1868 og 1869, Summa af Rettelser for Solens Underrands maalte Høide, og Tabel over Solens halve Diameter. Chra. 1866. st. 8. 27 S. (Af disse Tabeller, som er indrettet efter et nyt, mere letvindt Schema end det tidligere benyttede, udgiver B. hvert Aar siden 1866 nye Udgaver i Hefter paa 8 S. 8vo hvert og saaledes at Tabellerne altid er udregnet 3 Aar frem i Tiden; Udgaven for 1884 kom saaledes i Maj 1881. For hvert 4de Aar udgives de derhos i en samlet Udgave med Omslagstitel som ovenfor anført).

Fragtcalculer. Kra. 1870. 8.

I de offentlige Blade har han ført mangen Polemik, men aldrig under Navn.

Bille, Michael Johannes Petronius, blev født 8 Novbr. 1769 i Stege paa Møen, hvor Faderen Søkaptejn *Mathias de B.* († i Irland 1782) da var Indrulleringschef. Han blev Officier i den dansk-norske Marine 1789 og deltog i Slaget paa Kjøbenhavns Rhed 2 April 1801, hvor det første Skud, som affyredes mod Englænderne, faldt fra det af ham kommanderede underste Batteri paa Fløiskibet «Prøvesten». Fra 1807 til 1811 var han som Kaptejn i Marinen stationeret i Kristianssand som Chef for den derværende Afdeling af Rofflotillen; i 1812 og 1813 kommanderede han et fransk Orlogsskib paa Schelden, blev 1815 Lodsinspektør i Helsingør og var 1820—38 preussisk Navigationsdirektør i Danzig. Som afskediget Kontreadmiral opholdt han sig en Del af Aarene 1838 og 1839 i Kristiania og Kristianssand og besøgte 1844 paany Kristiania som Deltager i det skandinaviske Naturforsker møde. Han døde i i Kjøbenhavn 27 Marts 1845.

* 2 Marts 1798 *Maria Magdalena Friedlieb* († i Danzig 30 Marts 1829).

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I 125—27 og Suppl. I. 144—45 samt de der anførte Kildesteder, hvortil videre kan føjes N. A. Larsen: «Fra Krigens Tid», s. St. (se Reg.), i hvilket Skrift flere Rapporter af B. er trykt i Uddrag.

I Norge har han udgivet eller offentliggjort følgende Arbejder:

Bemærkninger over Krigen med Danmark, udbragne (og overjatte) af *Flowers Political Review*. Chra. 1807. 8.

Om Skibs-Journaler. Oversat af det Lybke ved Redacturen af Archiv for Søvesenet; samt Bemærkninger over Autors Journal- og Tegnsystem. Chra. 1809. 8. 15 S.

Svar paa Spørgsmåle om Navigation, til Overveielse for agtbare usefærende Bedømmere, hentede fra en Navigatørs halvhundredårige Erfaring i flere Landes Tjeneste. Chra. 1839. 8. 38 S.

En gammel Søfarers Advarsel om Skibsjournalens mærkværdige Udartning. Chra. 1 Octavblad. (Jfsige Erslew l. c.)

Nærmere Belysning af vor Trang til ordentlige Skibsjournaler. Chra. n. N. [1839]. 8. 8 S.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 4de Møde 1844 (i Kra.), S. 109—112: Søfartens Krav paa Videnskabsmænds og Autoriteters Omhu; S. 140—43: Om en nem Maade at corrigere zden Differenti (jfr. Langes Norsk Tidsskrift I. 362).

J *Norgensblad* 1835, No. 58: Om Skibsjournal eller Logbøger.

Angaaende hans Journal-Schema, af hvilket der er udkommet 3 tyske Oplag i Danzig og Berlin og 3 danske Oplag i Kristiania, Kjøbenhavn og Berlin, se Oplysningerne hos Erslew I. 126.

Bing, Lars Hess, Søn af *Nicolaus B.* og *Mette Dorothea Hess*. blev født i Throndhjem 1761 (døbt 10 Septbr.) Han blev 1790 Overretsprokurator i Throndhjems Stift, 1795 Birkefoged og Skriver paa Læssø i Kattegat, 30 Septbr. 1806 Sorenskriver i østre Robygdelaget, 1 Maj 1810

ligesaa i Ryfylke og 28 Decbr. 1813 i Søndhordland, i hvilket sidste Embede han døde paa Gaarden Onarheim 22 April 1819.

* *Margareta Catharina Helena Profft* (f. 15 Marts 1767, † 22 Maj 1843), D. af Boghandler i Kjøbenhavn Christian Gottlieb P. og Chr. Rothe.

Beskrivelse over Kongeriget Norge, Derne Island og Færøerne samt Grønland [m. v.] Kbhvn. 1796. 8. XVI. 892 S. (Rec. [af E. L. Jentsøft] i L. Efterr. 1797, No. 6, 10, 12, 13, 18, 26, 30 og 52; i Journal for Lit. i de danske Stater II, S. 1, S. 35—38; jfr. S. G. Bulls Tillæg og Rettelser til samme. Kbhvn. 1818. 4. En Række haandskr. kritiske Bemærkninger af J. Chr. Berg findes ogsaa i det tidligere ham, nu Univ.-Bibl. tilhørende Exemplar af Bings Vert).

Physiisk og oeconomic Beskrivelse over Vestøe. Kbhvn. 1802. 8. I Topografisk-statistiske Samlinger af Selsk. f. N. Vel. I. Bd. 2. S. 197—248: Topografiske Efterretninger ang. Østre Naabygdelaugets Sørenskriveri.

Birch, Carl Johan, Søn af nedennævnte Generalmajor P. H. B., blev født i Thronhjelm 19 April 1825 og Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut 1842. Efter anden Examen studerede han Lovkyndighed, men døde allerede 7 Juli 1850.

Mindesang af P. Andresen i Chr.-posten 1850 No. 678 og af C. P. Riis i s. Bl. No. 691.

I Stilling-Magazin 1844, No. 36, 38, 49, 50 og 51: Den franske Revolution (ufuldenbt). — 1847, No. 1, 2, 4, 5, 8—10, 13, 15, 17—21, 23 og 24: Christian August. (Med 5 Trænit. Udarbejdet under Tilsku af Faberen, der har leveret væsentlige faktiske Oplysninger til Fremstillingen).

I Christiania-Posten var han Medarbejder og leverede til dette Blad flere anonyme politisk-polemiske Bidrag, bl. a. i Aarg. 1848—49, No. 172, 197, 208, 217, 219, 220 og 225: Om Protokollkomiteens Substikling.

Birch (skriver sig Birk), Gottfred Jørgen Stenørsen, foregaaendes Broder, er født i Stockholm 18 November 1820, blev Student med Haud fra Møllers Institut 1839 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Januar 1848. Han var i en Række af Aar dels Kopist i Revisionsdepartementet, dels i 9 Aar Fuldmægtig i Generalkrigskommissariatet og samtidig i 8 Aar Sekretær ved den søndenfjeldske Kavallerideputation, blev 1860 ansat som Toldkasserer i Vadsø og udnævntes 22 December 1866 til Overtoldbetjent i Risør, fra hvilket Embede han efter Hustruens Ansøgning paa Grund af Sindssygdом erholdt Afsked med Pension 4 Decbr. 1869.

* *Maria Elisabet Simonsen* († 29 Aar gl. den 27 Marts 1857), D. af afdøde Foged i Namdalen Daniel Barth S.

Jfr. Storth. Forh. 1871, VI. S. 36—37.

Om den skandinaviske Forening og det paatænkte Studentertog fra Upsala til Kjøbenhavn om Baaren 1844. Nogle Ord af B. D. A. Atterbom. Overført efter andet gjennemseede og forsøgede Oplag. Lillehammer 1845. 8. 28 S.

Han leverede adskillige anonyme Bidrag til Den Constitutionelle 1846(?).

Birch, Jens Johannes Abildgaard, foregaaendes Fætter og Søn af Oberstløjtnant, senere Sø- og Landkrigskommissær *Hans Jørgen B.* og *Anne Marie Bull Hjorth*, blev født 17 Septbr. 1817, privat dimitteret Student med Haud 1833 og juridisk Kandidat med Laud i Januar 1840. Som Student var han i to Aar Kopist, blev efter Examen i 1840 Fuldmægtig hos Advokat Dunker, udnævntes i Decbr. 1846 til Prokurator ved Over- og Underretterne i Kristiania Stift, 1855 til Højesteretsadvokat og 28 Maj 1872 til Borgermester i Kristianssand, i hvilket Embede han døde 23 April 1874.

* 30 Oktbr. 1848 *Anette Elisabeth Gjerdrum* (f. 17 Novbr. 1824), D. af Foged Ole Eliesen G. og Søster af nedennævnte Assurancedirektør Jørgen H. G.

I «Justitssagen mod Nicolai Jønsen i Højesteret» af B. Dunker er B.'s Deduktion som Aktor trykt i Uddrag S. 5—42.

Birch, Lars Otto Theodor, foregaaendes Broder, er født i Kristiania 1 Marts 1829 og uddannedes i Skibsbygningskunst ved Marinens Konstruktionskole paa Horten. Han besøgte i 1857 med offentligt Stipendium Udlandet for at uddanne sig videre i sit Fag, og nedsatte sig 1860 som privat Skibsbygmester og Ejer af Greaker Værft ved Sarsborg.

* 20 Juni 1861 *Edel Dorothea Boyesen*, D. af Mægler N. P. B. og A. M. Halvorsen.

Beskrivelse af Cunninghams selvrebende Hærseil, hvorved Rejsningen foregaar uden at sende Randflabet tilveirs, til Besparelse af Menneskeliv, Tid, Arbejde og Eiendom. Oversat. Årnbøl 1857. 4. 16 S. og 4 Bl. Afbildn.

Birch, Paul Hansen, blev født paa Kræmmerbakken i Faabergs Prestegjæld 20 Juli 1788. Faderen, *Johan Gottfried Reichenwald*, en Tysker af Fødsel, var den Gang Landhandler der, men flyttede senere som saadan til Lesje, hvor han døde 1806. Moderen *Marie Elisabeth Birch* var en Kjøbmandsdatter fra Øen Læssø og kommen op til Norge for at styre Huset for sin Broder Generalkrigskommissær Hans Jørgen Birch, som da boede paa Biri Glasverk, men senere paa Gaarden Økern. Denne Morbroder tog i 1799 saavel ham som hans yngre Broder til sig i Sønners Sted paa Vilkaar, at de optog Familienavnet Birch (jfr. Stamtavler over Familien Breder, S. 82). Han lod dem undervise ved en gammel Tante, der imidlertid var en saa dygtig Skolemor, at de allerede Aaret efter blev optagen paa Krigsskolen. I 1805 blev P. H. Birch Fændrik ved søndenfjeldske Infanteriregiment og Repetet ved det norske Landkadetkorps, 1806 blev han Sekondløjtnant og Lærer ved Regimentets Underofficiersskole paa Fredrikshald, hvis Chef Prins Christian August da var. Under ham gjorde han Felttogt med ved Rigsgrændsen 1808 og havde som Premierløjtnant

Kommandoen over Regimentets Skarpskyttere i Forpostlinjen; han deltog i Fægtningerne ved Præstebakke, Mossekasen og Bærby m. fl.; for «førtrinlig Konduite og Brugbarhed, sand Kjækhed og en rosværdig Udholdenhed og Aktivitet i de ham an betroede Expeditioners Udførelse» blev han 1809 Ridder af Danebrog (se den Højstkommanderendes Rapport i «Tiden» 1809, No. 15 Tillæg). Efterat han i 1809 var bleven Adjoint i Generalstaben og Adjutant hos den kommanderende General, Prins Christian August, traal han sig, paa Grund af sin i Felten svækkede Helbred, s. A. tilbage fra den aktive Krigstjeneste og modtog en ham tilbudt Post som 4de Officier og Lærer ved Landkadetkorpset, hvor han 1810 blev 3dje Officier. I Aarene 1812—14 stod han surnumerær i sit Regiment, mens han deltog som Dessinator i Opmaalingen. Ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold var han tilstede som Vagt-Kommandør, blev s. A. udnævnt til Kaptejn og Divisjonsadjutant og gjorde som saadan Tjeneste i det nye Felttog mod Sverige, i hvilket han bl. a. var med i Fægtningen ved Langenes, ikke langt fra Onstad Sund. 1815 blev han Major og fulgte Karl Johan paa hans første Rejse til Throndhjem; 1817 blev han Oberstløjtnant og var fra samme Aar til 1824 ansat i Stockholm som tjenstgjørende Overadjutant for den norske Armé; som saadan ledsagede han 1818 Karl Johan til Kroningen i Throndhjem, blev 1820 udnævnt til Oberst og 1821 til Generaladjutant. I Decbr. 1823 blev han udnævnt til Chef for throndhjemske Infanteribrigade og Kommandant i Throndhjem med samme underliggende Fæstninger i Nordland og Finmarken; 1824 udnævntes han til Generalmajor, førte 1825 Kommandoen over den paa Stjørdalhalsen samlede Øvelseslejr af norske og svenske Tropper, og blev da første Adjutant hos Kongen. 18 Juni 1831 blev han udnævnt til Generalkrigskommissær for Land- og Søetaten, hvilket Embede han bestyrede, til han efter Ansøgning erholdt Afsked 1859. Fra Sommeren 1861 boede han hos sin Svigersøn Stiftamtmand Motzfeldt i Throndhjem, i hvis Hus han døde 25 April 1863. — Han var Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem (1824), Æresmedlem af *Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* og korresponderende Medlem af *Svenska Landbruks-Akademien*. Han blev 1816 R. S. O., 1826 K. S. O. Han udfoldede saavel i Throndhjem som i Kristiania en omfangsrig og aldrig trættet filanthropisk Virksomhed; i de sidste 30 Aar af hans Liv blev der i Kristiania neppe fremmet noget Velgjørenhedsanliggende, uden at General Birch var medvirkende eller endog det hovedsagelige Drivhjul der. I Throndhjem foreslog han 1826 Dannelsen af Selskabet «De nødlidendes Venner», som i 1837 stiftede det første Asyl i Norge; i Kristiania skylder — foruden mange flere — «Understøttelsesselskabet for Husarme» og Redningsanstalten «Toftes Gave» hans Forslag og Arbejde sin Tilblivelse. Han var ligeledes Formand i Selskabet for Tilvejebringelse af Ejdsvoldsgalleriet.

* 8 Febr. 1813 *Anna Catharina Hoffmann Stenersen* (f. 1791, † 24 April 1840), D. af Byfoged paa St. Thomas Bent Christian S. († i Kbhvn. 29 Febr. 1828) og Margrete Birgitta Aarøe.

Portrat med Biografi (af P. Botten Hansen) i Ill. Nyhedsbl. 1860, No. 1—2; ligesaa i Skill. Mag. 1864, No. 10; *Nekrologer* i Aftenbl. 1863, No. 95; i Morgenbl. s. A., No. 114; i Krigsvet.-Akad. Handl. 1864, S. 48—51 af O. Nordensvan; Minde-digt i A. Munchs Mindedigte S. 73. Jfr. Låtbom: Norges Ståthållare etc., S. 53; Krafts Norges Beskrivelse V. 338; A. Faye: Landkrigen i Norge 1808, S. 43 fg.; A. O. Vinjes Skrifter i Utval, H. 1, S. 102, 105, 177; Budstikken 1808—9; Under-officersbladet, 4 Aarg. No. 11, Sp. 263 og 5 Aarg. No. 1, Sp. 14 fg. af D. Schnitler; Breve fra H. Wergeland, S. 149 og Wergelands Saml. Skrifter II. 184.

Udlaft til et Slægtregister over den Stenersenske Familie fra Gulbrandsdalen. (Chr.) 1828. 8. 20 S.

Bemærkninger om, hvad der formeentlig bør iagttages ved Udførelsen af de ifølge Hans Majestæt Kongens naadigste Resolution befalede almindelige Ses-sioner ved Landetaten, som Veiledning til at bevirke den muliggste Enhed i For-retningerne. (Chr.) 1831. 8. 36 S. [Uden særskilt Titel, Tryksted og Aar].

Privat Circulaire [angaaende Bidrag til et Atlas over Europa]. (Chr.) 1831. 8. 8 S. og et Stentryk.

I Christiania-Posten (1853), No. 1651: Nogle historiske Oplysninger om Prinds Christian August (i Anledning af en Artikel af Greve E. S. Andarfvärb, ind-tagen fra „Svenska Tidningen“ i S. Bl. No. 1650 fg.; jfr. No. 1667 og 1668, hidt-nævnte Sted af S. R. Daa).

Han meddelte mange og væsentlige faktiske Oplysninger til Sønnens Fremstil-ling af Christian Augusts Liv. — I Dagbladene omhandlede han oftere anonymt forskjellige almenyttige Foranstaltninger, især vedkommende Kommunikationsvæsenet, My-rers Udtapning — han var under sit første Ophold i Throndhjem i flere Aar Formand for en af Videnskabselskabet dersteds nedsat Komite, der skulde gjøre Forslag til Ust-myrens Udtapning og mulige Opdyrkelse — Velgjørenhedselskaber osv.

I 1829 foretog B. efter Kongens Befaling en Inspektionsrejse til Vardøhus Fæst-ning og den russiske Grænse og medbragte dernord det paa Ejdsvold i 1814 benyttede Feltbogtrykkeri, som han af Arme departementet havde købt for egen Regning. Paa Rejsen fulgte Sogneprest Holst til Vadsø med, som skulde afløse Stockfleth. Disse tre blev enige om at benytte Opholdet paa Vardøhus til ved det flygtigt fremtagne Bog-trykkeri at prente nogle Smarsager af bibelsk Indhold i det lappiske Sprog, hvilke Forfatteren, Stockfleth, saa sendte som Prøver ned til den berømte Sprogforsker Rasmus Rask i Kjøbenhavn, hvis Dom var afgjørende for Stockfleths senere paabegyndte Mis-sjonsvirksomhed i hine Egne. Paa sin Tilbagerejse skjenkede Birch Bogtrykkeriet til Tromsø, hvor ved dets Hjælp Tromsøs første Avis „Finmarkens og Nordlandenes Amt-tidende“ blev befordret ud i Verden en kort Tid fra 1 Juli 1832 af. Senere er det lille Feltbogtrykkeri kommet i Bergens Museums Eje.

Birch-Reichenwald, Christian, foregaaendes ældste Søn, er født paa Blakjer Skanse 4 (ikke 14 eller 16) Januar 1814 og optog Navnet Reichenwald efter sin Farfader. Han blev Student med Udmerkelse fra Throndhjems Kathedralskole 1830 og lod sig Vaarterminen 1831 indskrive

som Student ved Upsala Universitet, hvor han opholdt sig i nogen Tid og hørte Geijers m. fl.s Forelæsninger. I Decbr. 1834 tog han juridisk Embedsexamen med Laud ved Kristiania Universitet og blev i Januar 1835 ansat som Kjøpst i Justitsdepartementet, hvor han 1 Novbr. 1837 blev konstitueret som Bureauchef. Den 20 Februar 1839 blev han udnævnt til Bureauchef i Kirkedepartementet, i hvilket han 28 Maj 1841 blev Expeditionssekretær. Den 27 Januar 1847 blev han Amtmand i Smaalenes Amt og 15 Marts 1855 i Akershus Amt; som saadan var han fra Febr. til Oktbr. 1857 konst. Stiftamtmand i Kristiania. Den 16 Decbr. 1858 kaldtes han til Statsraad; efter Ansøgning erholdt han igjen Afsked 12 December 1861, hvorefter han levede i Kristiania uden offentlig Ansættelse, indtil han 20 Novbr. 1869 udnævntes til Sørenskriver i Aker. — I andet Kvartal 1832 blev B. valgt til 1ste eller administrerende Direktør i Studentersamfundet; han stod saaledes som Formand paa Samfundets Katheder under de Debatter, som endte med, at han og med ham hele Bestyrelsen, efterfulgt af over 50 Medlemmer, i Slutningen af Maj 1832 meldte sig ud af Samfundet for den 8de Juni s. A. at grundlægge «Det norske Studenterforbund» og dettes literære Organ «Vidar». (Se herom bl. a. P. A. Jensens autobiografiske Meddelelser i Ill. Nyhedsbl. 1863, No. 52 og de dertil knyttede Bemærkninger af L. Kr. Daa i s. Bl. 1864 No. 2). I 1843 valgtes B. til Medlem af Kristianias Formandskab, hvis Ordfører han blev 1846; senere indvalgtes han atter i Formandskabet i December 1861 og var derpaa Hovedstadens Ordfører fra 1 Januar 1862 til Høsten 1866, da han flyttede ud i Aker. Han var Storthingsrepræsentant for Moss og Drøbak 1848 (Formand i Justitskomiteen No. 1) og 1854 (Formand i Vejkomiteen) og for Kristiania, Hønefos og Kongsvinger paa Storthingene 1862—63 (Formand i Kirkekomiteen No. 1), 1864 og 1865—66 (Formand i Gage- og Pensjonskomiteen); paa sidste Thing valgtes han til Præsident i Lagthinget. Han var fra Maj til December 1855 første Direktør for Jernbanen, og indtil sin Udnævnelse til Statsraad Formand i Bestyrelsen for Anlægget af Statens nye Jernbaner. Han blev Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem 1843. Han blev R. St. O. O. 21 August 1855, K. St. O. O. 16 Oktober 1857, Stk. St. O. O. 6 August 1860 og K. m. Stk. N. O. 5 Novbr. 1864.

* 28 Juni 1838 *Jacobine Ida Sophie Motzfeldt*, hans Søskenbarn (f. 9 Juni 1812, † 10 April 1880), D. af Statsraad Peder M. († 1 April 1854) og Ernesta Birgitte Margrete Stenersen († 1848).

Portræt med Biografi i Ill. Nyhedsbl. 1861, No. 2 og 3, jfr. No. 6 under Artikelen «Norge»; i Skill.-Mag. 1867, No. 14; i Ill. Tid. (Kbh.), Bd. I. (1859—60), No. 21 [af A. Munch]; Karakteristik af Clemens Petersen i s. Bl. Bd. VIII. No. 375. S. 70 jfr. Statsraad Holsts Optegnelser, S. 324 og 330; Linders Nord. Familiebok II. 552; W. Swalin: Konungens norska och svenska statsråd, S. 40; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 35 fg.; [A. F. Krieger:] B. Duaker: Om Revisjon af For-

eningsakten (Kbh. 1867), fl. St.; Nord. Conv.-Lex., 2 Udg. En Mængde Bidrag til Bedømmelsen af hans offentlige Liv findes i den samtidige Dagspresse, fornemmelig i Aarene 1858—61; særlig kan derhos henvises til Morgenbladet 1862, No. 124, 130, 131 og 140; s. Bl. 1867, No. 206 og Aftbl. 1867, No. 170.

Stilbringere af Dagens indre Historie (under den svenske Rigsdag 1834). [Af R. J. Crusenstolpe]. De Forværende. Efter Originalens andet Oplag. Chra. 1834. 8. IV. 100 S. — De Nærværende. 3 Uddrag. Chra. 1835. 8. 212 S.

Actstykker angaaende Revision af Foreningen [udgivne anonymt af B.] I. Det svenske Justits-Departements Foredrag af 9 April 1861. II. Det norske Justits-Departements Foredrag, a) af 21 Oktbr. 1861; b) af 2 Novbr. 1861 [begge konciperet af B.], med Bilag. Chra. 1862. 8. 2 Bl. 91 S. (Optrykt i [danst] Hift. Tidsskrift 3 R. II. 738—843).

Hans Femaarsberetning om Smaalænenes Amt er trykt i „Beretninger om Rigets oeconomiske Tilstand“ for 184* og om Akerøhus Amt i samme Samling for 1851—55, Littr. B. 16 S. tosp. 4to.

I Forening med den foran nævnte K. A. Arntzen besørgede han 2den Udgave af den «Vogt-Arntzen'ske» Lovsamlings Aargang 1817. Chra. 1839. 8. 20¹/₂ Ark.

Han var Medredaktør af Departements-Tidende fra 1840, No. 27 til 1847, No. 13.

Han har i sine yngre Aar, foruden Oversættelser og Notiser til Vidar, oftere leveret anonyme Artikler til Dagbladene, især «Den Konstitutionelle», hvor han i længere Tid var fast Medarbejder.

Han forestod, under Forfatterens Sygdom, den egentlige Udgivelse af J. S. Welhavens Samlede Skrifter (I—VIII. Kbhvn. 1867—68), idet han besørgede omtrent hele Udvalget -(i Forening med Forfatteren og P. Botten Hansen), Textkritiken og Korrekturen.

Birch-Reichenwald, Peter, foregaaendes Søn, er født i Kristiania 29 November 1843, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1860 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1865. Han var derefter et Par Aar Sorenskriverfuldmægtig, blev i 1868 Fuldmægtig hos Advokat Dunker, tog 1870 Bevilling som Overretssagfører og blev efter aflagt Prøve samme Aar autoriseret som Højesteretsadvokat. 28 Febr. 1881 udnævntes han til Expeditionschef for Strafanstalt- og Fængselsvæsenets Anliggender under Justitsdepartementet. Med Sorenskriver Gram deltog han fra Begyndelsen af 1875 til 1882 i en kgl. Kommissjon til Befaring og Undersøgelse af Gudbrandsdalens Statsalmenninger. Han blev 1880 valgt til Medlem af Kristianias Formandskab, hvis Viceordfører han har været siden 1881.

* 28 Juni 1876 *Alette Marie Christensen* (f. 19 Juli 1849), D. af Grosserer i Kristiania Arne C. og Hustru Emilie f. Reiersen.

Han var Medudgiver (med J. Cappelen, Siegw. Petersen og J. A. Weisfer) af *Storthing's-Efterretninger* 1814—1838, udgivne efter offentlig Forankaldning, 2det Bind, i hvilket han har leveret Bearbejdelsen af Efterretningerne om Storthinget i 1821, undtagen forsaavidt angaar Døggjøret med Danmark.

I Turistforeningens Årbog for 1872, S. 1—6: Sætersdalen — Suledal — Røldal — Hardanger. — 1874, S. 117—122: Ulvik — Aurland.

Som Medlem af ovennævnte Almennings-Kommission har han forfattet Indberetningen om dens Virksomhed samt de dertil hørende Almennings-Beskrivelser, hvilke Arbejder endnu ere utrykte.

Birkedal, Schøller Pærellus Vilhelm, bekendt dansk Prest og Politiker, født paa Møen 7 Decbr. 1809, Student fra 1829, theologisk Kandidat fra 1834 og i de senere Aar Prest ved Valgménighedskirken i Ryslinge paa Fyen. Han har flere Gange besøgt Norge og har heroppe offentliggjort nedennævnte Arbejder.

Jfr. Erieks Forf.-Lex. I. 136 og Suppl. I. 156—58, samt Aftbl. 1866, No. 201.

Tre *Christelige Taler*, holdte i Sommeren 1858 ved Sandefjord Bad i Norge. Chra. 1858. 8. 56 S.

Har vi et Herrens Ord ved Rabberen? Svar til Professor Caspari i Anledning af hans Afhandling om Rabberens Indskiftelses-Ord. (Udgivet som Særtryk af Kirkeligt Folkeblad). Chra. 1869. 8. 44 S.

3 Kirkeligt Folkeblad 1863, No. 9: Livs-Ordet (Digt); No. 17, 18: Imod Professor Johnson og for Kirkegrunden; No. 25: Atter imod Prof. Johnson.

3 Aftenbladet 1861, No. 192: Orthogodisme og Pietisme. (Foredrag ved det 8die nordiske Kirkesmøde, refereret af ham selv).

Birkeland, Lauritz, Søn af nedennævnte Biskop P. H. G. B., er født i Fosnæs Prestegjæld 3 April 1839, blev Student med Laud fra Stavangers Latinskole 1856 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Maj 1862. Han var derefter i nogle Aar Fuldmægtig hos Advokat D. Kildal, blev 1866 Overretssagfører og autoriseredes 1867 som Højesteretsadvokat. Han var Medlem af Kristiania Arbejdersamfunds Bestyrelse fra Novbr. 1867 til Decbr. 1871.

* 27 Novbr. 1869 *Elen Louise Augusta Kildal* (f. 1 Jan. 1851), D. af Grosserer i Kristiania Peter Wessel Wind K. († 22 Marts 1882) og Christine Marie Gotaas.

3 Norsk Retstidende 1873, S. 729—747: *Drudstykker af Svensk Ret* (ogsaa særskilt aftrykt i nogle saa Eryl. Chra. 1873. 8. 20 S.); S. 79: *Spør af Ivensk Retsforestilling paa norsk Grund.* — 1874, S. 193—202: *Drudstykker af Ivensk Ret* [II.] — 1875, S. 241—253: *Bidt om de Konflitter, Begjælvningerne fremkalde i den internationale Begjælvhandel.*

3 Morgenbladet 1868, No. 99: *Arbejdernes „Vinterladje“.*

I Dagbladene (f. Ex. i Aftenbladet 1861, No. 113 og 1863, No. 112) eller i særskilt udgivne Festberetninger er trykt Taler af ham ved forskellige offentlige Fæstligheder.

Birkeland, Michael, Søn af Skipperborger og Husejer, senere Lodsoldermand *Gunnar Jacobsson B.* (f. 20 Oktober 1799 † 29 April 1871, 4de Repræsentant fra Stavanger Amt paa Stortinget 1836 og

1836—37) og *Anne Michaelsdatter Ståpnes*, er født i Ekersund 16 December 1830 og blev Student med Laud fra Stavangers Skole 1848. I Januar 1857 fik han Ansættelse som Assistent i Rigsarkivet og i Januar 1856, efterat han i Decbr. 1855 havde taget juridisk Embedsexamen med Laud, som Kopist i Kirkedepartementet, hvor han 4 April 1858 udnævntes til Fuldmægtig og 18 Juli 1863 til Bureauchef i Rigsarkivet, den Gang et Kontor under nævnte Departement. 2 Oktober 1874 udnævntes han til Expeditionsskretær i Kirkedepartementet, i hvilken Stilling han blev staaende til 11 December 1875, da han udnævntes til Rigsarkivar, efterat Arkivet nu var bleven udskilt fra Departementet. Siden 1876 har han tillige været konst. Kontrollør ved Stempletpapirforvaltningen. Som Rigsarkivar er han Bestyrer af det saakaldte «Kildeskriftfond» og har som saadan haft den øverste Ledelse af Udgivelsen af en stor Mængde historiske Arbejder. I 1869 tog han Initiativet til og en fremragende Del i Stiftelsen af «Den norske historiske Forening», hvis Formand han var fra Stiftelsen af til 1874 og igjen 1876—79. Han har oftere i videnskabeligt Øjemed opholdt sig i Kjøbenhavn, for at benytte derværende Arkiver og Bibliotheker. Fra Vaaren til Høsten 1875 foretog han for sin Helbreds Skyld en længere Rejse til Syden. Af Kristianias Kommunebestyrelse har han været Medlem siden Januar 1869, idet han 1869—72 var Medlem af Formandskabet og Viceordfører og siden 1872 har været Medlem af Repræsentantskabet. Han valgtes til Hovedstadens 3dje Repræsentant paa Stortinget 1880—82, hvor han var Medlem af Gage- og Pensjonskomiteen, og gjenvalgtes 26 Oktbr. 1882 som 2den Repræsentant for Valgperioden 1883—85. I 1880 valgtes han derhos af sine Medborgere i Hovedstaden til Forligelseskommissær. Han er Medlem af Videnskabselskaberne i Kristiania (15 Febr. 1867) og i Throndhjem samt af «Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog» (jfr. foran S. 124, L. 4 f. o.). B. blev R. St. O. O. 21 Januar 1875 «for videnskabelig og Embedsfortjeneste»-

* 1860 *Marie Backke* (f. 19 August 1831), Søster af ovennævnte Statsraad O. A. B.

Portræt i Ny ill. Tid. 1882, No. 46; jfr. Nord. Familjebok, utg. af N. Linder, II. 566; Morgenbladet 1874, No. 299 A; Dagbl. 1879, No. 245 i Føljetonen «Den nye Kristianiabænk» [af E. Vullum]; Stav. Amtst. 1879, No. 247; Fædrel. 1879, No. 80; Morgenbladet 1879, No. 276 A; s. Bl. 24 Oktober; Dagen 7, 23 og 25 Oktober og Verdens Gang 28 Oktbr. 1882.

Gustav Bafas Historie, fortalt af Anders Frygell. Oversat fra det Svenske og ledsaget af en tildels efter Frygell udarbejdet Indledning. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. 2det Tillægshefte til „Folkevennen“, 5te Aarg. 1856. Chra. 1856. 8. XII. 192 S. (Anm. i 3U. Nyhedsbl. 1856, No. 46).

Bidrag til Norges nyere Historie. Udgivne. Chra. 1858. 16. 60 S. (Særtryk, ikke i Boghdl., af 3U. Nyhedsbl. f. N.; se ndr.)

Selskabet for Norges Vel 1809—1829 (Chra. 1861). 8. 88 S. (Anmeldt i Illustreret Nyhedsblad 1861, No. 38. Jfr. Jul. Næs fornemmelig mod B.s Fremstilling polemisk rettede Afhandling „Om Selskabet for Norges Vel og om Stiftelsen af det norske Universitet“ i Steenstrups „Danst Maanedsskrift“ 1862, II. S. 157—84).

Scandinavismen fra norsk Synspunkt. Betragtninger i Anledning af Femti-Aars-Festen den 17de Mai 1864. Chra. 1864. 8. 31 S. (Anonymt. Særskilt Aftryk af Morgenbl. f. N.; anmeldt i Aftenbl. 1864, No. 134 og 135; Jll Nyhedsblad No. 24; Aftenposten No. 153; Fædrelandet [Kjøbenhavn] No. 134 af G. F., m. fl.)

Den gode gamle Bondepolitik. Nogle Ord til Norges Almue om Landets vigtigste Belfærdssag. Chra. 1867. 8. 32 S. (Anonymt. Aftryk af „Almuevennen“ November 1866. Anm. i Jll Nyhedsbl. 1866, No. 52; i Hamiltons Nord. Tidsskrift 1867, Tillægsblad No. 2 [af G. A. Krohg] og No. 4—5 [af Udg. ?]. Bogen fremkaldte ogsaa en Polemik imellem Lørdags Aftenblad og Almuevennen i Januar 1867).

Bore Fædre. Foredrag i Studenterforsamlingen den 13de Januar 1866. Chra. 1866. 8. 16 S. (Særskilt Aftryk i nogle Exemplarer af Jll Nyhedsblad f. N. No. 4. Senere blev samme Foredrag, efter Foranledning af Studenterforsamlingens Bestyrelse og med en Skrivelse til denne fra Forf., optrykt sammen med J. E. Sars's Redforedrag „Om den nyeste nordiske Heelstatspolitik“ i de paa Forsamlingens Forlag udgivne „To Foredrag om Scandinavisme og Norstthed“ (Chra. 1867. ft. 8.) S. 5—18. Birkelands Foredrag blev derpaa anm. bl. a. i Aftenbl. 1867, No. 101; Hamiltons Nord. Tidsskrift 1867, Tillægsblad No. 9 af O; jfr. ogsaa R. Knudsen: Af Maalstriden 1881, S. 112, Noten).

Stortings- og Esterretninger 1814—1833, udgivne efter offentlig Foranstaltning. 1ste Bind, indeholdende Rigsforsamlingen og det overordentlige Storting 1814 samt de to første ordentlige Storting 1815—16 og 1818, bearbejdede af P. Munk og M. B. Chra. [1863—]1874. Toheftet 4. 716 S. (Kun 1ste Hefte blev udgivet af Munk, efter hvis Død B. redigerede Resten af Bindet (fra S. 87). De følgende Bind er udgivne af P. Birch-Reichenwald, J. Cappelen, Siegw. Petersen og J. A. Weisjer).

I Anledning af Hr. Chr. Bruns Agitationer. Nogle Ord i det norske Studenterforsamling [den 21 Maj 1870]. (Trykt som Manuskript for Studenterforsamlingens Medlemmer). Chra. 1870. 8. 8 S. (Jfr. Opsatser af B. i Aftenbl. 1870, No. 128 og 133).

Meddelelser fra det norske Rigsarchiv indeholdende Bidrag til Norges Historie af utrykte Kilder. [Udg. af M. B.] Første [hidtil eneste] Bind. Chra. [1865—]1870. 8. 2 Bl. 505 S. (Alle Stykker af Udg., undtagen No. IV, som er meddelt af J. E. Sars. No. X: «Forhandlinger om Oprettelse af en Bank i Norge 1760—1773» haves ogsaa i særskilte Aftryk. Chra. 1870. 8. 33 S.)

Om Arkivvæsenets Ordning. Erklæring til Kirke-Departementet, dat. 30 Novbr. 1877. (Chra. 1879.) 8. 85 S. (Ikke i Boghdl., men officielt omsendt til Erklæring. Jfr. V. A. Sechers Afhandling «Das Archivwesen im skandinavischen Norden» i F. von Löhers Archivalische Zeitschrift, Bd. IV; og Svensk hist. Tidskrift 1882, S. 172 fg.)

Indberetning og Forslag vedkommende de til Udgivelse af historiske Kildeskrifter bevilgede Midler, dat. 2den Mai 1878. (Chra. 1879). 8. 14 S. (Ikke i Bogh. Liggende, tidligere og senere Indberetninger til Kirke-Dept. er utrykte).

Om Tienden og dens Indløsning. Trykt til Benyttelse i Kirke-Departementet. (Chra. 1880). Tospaltet 4. 33 S. (Uden Forfatternavn, Trykkested og Aar; ikke i Bogh., men officielt omsendt til Erklæring).

I (norsk) Historisk Tidsskrift I. 208—272: V. C. W. Sibberns Dagbog paa Eidsvold fra 10de April til 17de Mai 1814. (Meddelt med Indl. og Anm. Ogsaa aftrykt i enkelte Expl. Chra. 1871. 8. 67 S.) — 2den Række I. 553—55: En Klokkeringning for de Underjordiske.

I (dansk) Historisk Tidsskrift, 3 R. VI. 89—99: Lieutenant C. F. Beck's Beretning om Dronning Caroline Mathildes Fængsling den 17 Januar 1772. (Jfr. Fru C. Colletts «Sidste Blade», 4—5 R., S. 80—105).

I Halmiltons Nordisk Tidsskrift IV. 416—30: Om Sammensætningen af de nordiske Folkerepræsentationer. (Foredrag ved det skandinaviske Selskabs Møde den 25 Maj 1869).

I Berømte Nordmænd, udg. af Chr. Tønsberg (Chra. 1853, fol.), No. 1: Anna Colbjørnsdatters Biografi. (Er sammen med de i samme Verk indførte Biografier af Cort Adeler og Peder Tordenskjold af P. A. Munch udkommen i et Særtryk. Chra. 1854. 8).

I Studenterblade (185*) No. 8 og 9: Vort Universitets Oprettelse.

3 Illustreret Kalender for 1854, S. V—X: Historisk Kalender for Norge.

3 Morgenbladet (før 1875) forskjellige Bidrag og Opsatser, hvoriblandt merkes: 1864, No. 181, 133 og 134: Scandinavianismen og Syttende Mai. — 1867, No. 294: Rebeteller om „Norbys Samfund“ i Danmark (Foredrag i det Rand. Selskab; ogsaa trykt i Aftenbladet s. A. No. 247); No. 356 og 1868, No. 1, 5, 12, 19, 26, 33 A, 40, 47, 54, 61, 68, 75, 80 A, 96 A, 102, 108, 127, 143 B, 150, 156, 168, 198, 205, 212 og 219: Norge i 1815—1816 (jfr. en Notits af J. D. P. Stub i No. 35 angaaende Karl Johans Overgang til Lutheranismen). — 1871: En Hætte Artikler om og i Anledning af Unionsforlaget. — 1872, No. 28 A: Gulb i Sjælland; No. 48 B: Anmeldelse af Pngvar Nielsens „Jens Kagesen Bjelle“. (Jfr. Antikritik [af F. Baymann] i Dagbl. s. A. No. 16 og 50 med „Svar paa Liltale“ fra R. D. i Morgenbladet 1872, No. 73 A og Tilsvær fra F. D. i Dagbladet s. A. No. 65).

3 Illustreret Nyhedsblad 1858, No. 1, 4, 10, 15, 20, 21, 23, 26, 29, 32, 34: Utrykte historiske Bidrag (Breve fra Carsten Anker, P. Collett, P. O. Bugge, Christian Frederik, N. Bergeland, Arveprins Frederik og R. G. Rosenkrantz. Ogsaa særskilt udg. i nogle Expl.; se ovfr.); No. 43, 44 og 45: Anmeldelse af „Norke Samlinger“ [8vo], 2det Bind — 1861, No. 9: Eidsvoldsmsødet den 16de Februar 1814. (Særskilt aftrykt sammen med „Tvende Breve om Begivenhederne i Norge 1814“). No. 36: Vort Universitets Stiftelse. — 1866, No. 4: Vore Fædre. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.); No. 10: Den skandinaviske Halvøs Forsvar. (Rebeteller for et Skrift af J. Ranke). — Desuden findes af ham i dette Blad enkelte Doganmeldelser, for det meste merket —d.

3 Dagbladet 1869, No. 16 og 25: To Henvendelser til J. E. Werner og A. Bang i Anl. af en Udfigelse i Obelstingets Medlemmers Navn til ham, Afse-

Høng, Friele, Mourad og E. Daac i en Artikel i Dagbl. No. 18: „Morgenbladet og Stemmeretten“, undertegnet L. [o: S. Schulze]; Svar fra L. i No. 18).

I Aftenbladet 1869, No. 29: Et lidet Bidrag til Belysningen af vore Presse- og Partiforhold. 5 Sp. (I Anledning af ovenstaaende Artikel af L.; jfr. Dagbl. No. 31, 46).

Taler af ham ved forskellige Lejligheder er trykte i de samtidige Aviser, (hvoraf en til Grev J. H. Wedel Jarlsbergs Minde den 21 Septbr. 1879 holdt Tale er optrykt i [Chr. Holsts] «Tredie Beretning om Bygdø Kongsgaard», Chra. 1882, S. 19—21) Komité-Indstillinger og Vota af B. er trykt i Chra. Kommunebestyrelses Forhandlinger.

En af ham i 1872 til Regjeringen afgiven udførlig Betænkning om Norges og Sveriges Grænse i Baahuslens Skjærgaard er ikke bleven trykt; den findes i Manuskript i Rigsarkivet.

Birkeland, Peter Hersleb Graah, Søn af Lars Birkeland (f. i Kjøbenhavn 31 Juli 1773, † 24 Oktbr. 1834 som Provst og Sogneprest til Borgund) og *Johanne Helene Baade*, en Datter af den ovfr. S. 144 nævnte Sogneprest B., er født i Borgund 14 (ikke 13) Januar 1807, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1828 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Septbr. 1832. Den 27 Decbr. 1833 blev han udnævnt til Sogneprest til Fosnæs, 22 Marts 1837 til Provst i Namdalen, 12 Februar 1841 til Prest ved Bergens Slaveri og Tugthus, 29 Novbr. 1848 (fra 1 Januar 1849 at regne) til Sogneprest til Hetland, 29 September 1858 til Sogneprest til Korskirken i Bergen, hvor han 1861 blev Stiftsprovst, og 30 Jan. 1864 til Biskop over Bergens Stift, hvilket Embede han, under sin Formands Sygdom, havde bestyret allerede fra Pintse 1861. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning Afsked 11 Decbr. 1880 og har siden sin Embedsfratrædelse været bosat i Kristiania. Han blev R. St. O. O. 15 Februar 1865 og K.¹ St. O. O. 18 Oktbr. 1877.

* 10 Septbr. 1836 *Severine Elise Angell Gram* (f. 4 Juni 1816), D. af Ritmester Einar Schavland G. og Sara Carstine Frimann.

Jfr. Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed S. 371; Peder Fylling: Bidrag til Borgunds ældre Historie (Aalesund 1875), S. 45 fg.; Sommerfelt: «Den norske Zulumisjon» fl. St.; Storth. Forh. 1881, VI. S. 170.

Kirkelige Tilstande, deres Indflydelse paa og Krav til den kristelige Stat. Et Tidsspørgsmaal. Bergen 1845. 8. 65 S. (Anm. i Morgenbl. 1845, No. 332; jfr. Bemærkninger ved Striftet i Den Constitutionelle 1846, No. 57 og 58).

Guds Rige bestaaer ikke i Ord, men i Kraft. Missjonsprædiken ved Kredsforamlingens Aarsmøde 28 Juni 1848 i Bergen. Bergen 1848. 8.

I Morgenbladet 1846, No. 30, 32 og 34: Den evangelisk-lutheriske Religion og Norges Grundlov. Kirkeforfatning. — 1847, No. 354: Om Hjælpeprester (et Lovudkast; jfr. Theol. Tidsskr. II. 373 fg.) — 1856, No. 279: Om Lønning og Vokaler for Skolebørnene paa Landet (jfr. Kristians Amtstid. 1857, No. 4 [af Jaf. Vølle]). — 1860, No. 80: Kirken og Grundloven.

§ Bergensposten 1867, No. 79: Om Konfirmationshandlingen. — 1868, No. 81: Om Tiden for Aftenangsgudstjenesten (jfr. No. 37).

§ Bud og Hilfen 1866, No. 4: Ordinationstale ved Cand. A. M. Hansens Indvielse som første Udsending fra „Foreningen til Evangeliets Fortyndelse for Nandinaviske Sømand“.

§ „Den norske Julumission“ af H. E. Sommerfelt (Chra. 1868), S. 213 fg.: Aftledsord til Missjonsmedhjælpere, udsendte 1853.

§ Beretning om Missjonsprest Schreuders Ordination til Biskop etc. (Stavanger 1868) er S. 8—14 trykt B.'s Ordinationstale ved denne Lejlighed.

§ Indbydelseskrift fra Walefunns Skole 1865, S. 82—40: Tale ved Stolens Indvielse.

Biørn, Nils Andreas, Søn af Skibsreder og Trælasthandler, senere Lensmand i Lier *Christian Ludvig Schøtz B.* (fra Slesvig, † 1838) og *Maren Arctander* (f. 18 Marts 1786, † 17 Januar 1840, som første Gang havde været gift med Skibskaptejn N. A. Christensen; se Artikelen G. S. Faye ndfr.), er født paa Brager næs 25 Februar 1807, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1828 og theologisk Kandidat med Non i Septbr. 1833. I 1835 udnævntes han til pers. Kapellan hos Sognepresten til Moss, Provst Rynning, efter hvis Død han i nogle Aar var forrettende Sogneprest, indtil han 1840 antoges som Hjælpeprest hos Stiftsprovst Munch i Kristiania, hvorefter han senere fungerede i samme Egenskab i omtrent 8 Aar hos Stiftsprovsterne Licungh og Arup. Under sit Ophold i Kristiania virkede han meget for Oprettelsen af Børneasylter, Redningsanstalter og Maadeholdsselskaber. Den 4 Februar 1850 blev han udnævnt til Sogneprest til Lexviken, hvorfra han 25 Februar 1863 forflyttedes til nordre Aurdals Sognekald i Valdres.

* 1) *Martine Gregorine Stollenberg* (f. 13 Febr. 1810, † 13 Maj 1844), D. af Kjøbmand Gregers S. i Soon.

* 2) 21 August 1846 *Amalie Sophie Bekkevold* (f. 3 Juli 1819), Enke efter Henrik Wergeland og Søster af den foran S. 192 fg. nævnte F. A. Bekkevold.

Jfr. Stamtavler over Familien Breder, S. 136.

For husslig Andagt. Redigeret af C. N. Keyser og R. A. B. 1—5 Aarg. 4. 416 S. hver Aarg. Chra. 1842—46 (4de og 5te Aarg. redigerede B. efter Keyser's Død alene).

Christelig Huusven til Underholdning, Belærelse og Opbyggelse. (En Fortættelse af Bladet „For husslig Andagt“). Redigeret af R. A. B. og P. Andrefsen. 1ste [eneste] Aargang. Chra. 1847. 4. 404 S. (jfr. Art. P. Andrefsen foran S. 61).

Børnevennen. Udg. og red. 1—8 Aarg. Chra. 1848—50. 8. 410 S. hver Aarg. — 9 Aarg. S. 1—2 (med Tillægstitel: Et Tidsskrift for den norske Ungdom). Throndhjem 1852. 8. 188 S. — 1ste Aargang. 2 Oplag. Chra. 1848. 8. 357 S.

Fortællinger og Eventyr for Børn. Udbalg af „Børnevennen“, udgivet. I. [eneste]. Chra. 1867. 8. 95 S.

Han var Redaktør, dels sammen med P. Andresen og C. Winter-Hjelm, dels alene, af *Afsl- og Skole-Tidende*, udgivet af det norske Afslfclskab. 1—2 Aarg. Chra. 1842—43. 8. I dette Blad er blandt mere af ham: i Aarg. II, No. 16—21: *Rogle Ord om Opfostringsanstalter for den fattige Klasse's Børn* (optrykt i *Den Constitutionelle* 1844, No. 305—308 og i *Henr. Wergelands „For Arbeidsklassen“* f. A. No. 21—22).

Han var Medlem af Redaktionskomiteen for *Maadeholds-Tidenden's* tre første Aargange. Chra. 1842—44 (se Art. K. N. G. Andresen S. 59 ovfr. og Art. A. Schjøth ndfr.)

Han var den anonyme Udgiver af følgende to Arbejder af Henr. Wergeland:

Fjeldstuen. Skuespil med Sang i tre Akter. Chra. 1848. 12. 60 S. m. 1 Blad Kobber.

Folkeviser. Chra. [1849—]1850. 8. 2 Bl. 200 S.

I *Christiania Intelligentshedler* 1841, No. 188: *En Tale paa Børsen i Kristiania* (indeholdende en Opfordring til at stifte „Det norske Maadeholdsfclskab“; jfr. *Maad.-Tid.* I. 12).

I *Minde ved Henr. Wergelands Grav* (Chra. 1845), S. 5—10: *Sørgetale over Henr. Wergeland*.

Hans anden Hustru har for Hartvig Lassens Skrift «Henrik Wergeland og hans Samtid» nedskrevet en Del Optegnelser om Digterens huslige Liv og dagligdags Sysler, hvilke er trykt i Uddrag i nævnte Verks første Udgave S. 188—93 og anden Udgave S. 237—43 samt iøvrigt anført paa flere Steder i samme Arbejde.

Bjarme, Brynjolf, Pseudonym, se Henrik Ibsen.

Bjerck, Albert Marinus Møller, Søn af Bankbogholder *Hans Peter B.* (f. 3 Februar 1813, † 17 August 1880) og *Ellen Marie f. Brecke* (f. 2 November 1815, † 17 Juni 1876), er født i Drammen 25 Juli 1844 og blev Student med Laud fra sammes Latinskole 1862. Efter Andenexamen var han i to Aar Huslærer paa Kongsvinger, opholdt sig 1868—69 ved Københavns Universitet for at studere Filologi og tog 1 Juni 1871 filologisk Embedsexamen med Haud. Han var derefter et halvt Aars Tid vikarierende Lærer ved Fredrikshalds lærde Skole; siden 1872 har han været Stenograf i Stortingets Tjeneste og er derhos for Tiden Amanuensis ved Stortingets Bibliothek (ansat 1876) samt Lærer i Stenografi ved Kristiania Handelsgymnasium (ansat 1875).

* 12 Septbr. 1873 *Frederikke Marie Risting* (f. 4 Decbr. 1845), D. af Grosserer Jonas Andreas R. († 1873) og Gustava f. Ørbye († 1864).

Katalog over Stortingets Bibliothek. Chra. 1880. 8. XIII. 297 S. — Første Tillæg (til samme). Bibliothekets Tilvæxt i Aaret 1880. ibid. 1881. 8. 1 Bl. 45 S. — Andet Tillæg. Bibliothekets Tilvæxt i Aaret 1881. ibid. 1882. 8. 1 Bl. 60 S.

Til C. V. Nyholms Skrift «Omrids af Sveriges og Norges Statsforfatning og Statsforvaltning» (Kbhvn. 1880) har han leveret statistiske og andre Oplysninger for Norges Vedkommende; se dette Verks «Efterskrift», S. 220.

Som Stenograf har han til enkelte Blade leveret Referater fra forskjellige Møder. Ligeledes har han siden 1875 givet aarlige Meddelelser angaaende Stenografiens Stilling i Norge til den af det kgl. sachsiske sten. Institut i Dresden udgivne «Statistisches Jahrbuch».

Bjerknæs, Carl Anton, Søn af Korpsdyrlæge *Abraham B.* (født 1786, † 1838) og *Elen Birgitte Holmen* (født 1802, † 1867), er født i Kristiania 24 Oktober 1825, blev privat dimitteret Student med Laud i 1844 og mineralogisk Kandidat med Laud i 1848. Han var derefter i nogle Aar ansat ved Kongsbergs Gruber og var tillige en kort Tid Adjunkt ved Kongsbergs Middelskole. I 1852 vandt han Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af den udsatte Prisopgave: «At udlede Egenskaberne ved de trigonometriske Linjer, idet man gaar ud fra de Rækker, hvori de kunne udvikles». I 1854 blev han Universitetsstipendiat i ren Mathematik, studerede 1855—57 i Göttingen og Paris og blev efter Hjemkomsten til Kristiania ansat som Konservator ved Universitetets mineralogiske Kabinet samt i 1859 som Lærer i højere Mathematik ved den militære Højskole. Han blev 25 Septbr. 1861 konst. og 6 Juni 1863 virkelig Lektor i anvendt Mathematik, rykkede i 1866 op til Professor og udnævntes 5 Juni 1869 til Professor i ren Mathematik. — I Aaret 1868 var det lykkets ham at løse, dels exakt, dels endnu blot approximativt, en væsentlig ny hydrodynamisk Opgave, for hvilken hans Opmærksomhed var bleven vakt allerede under hans Studieophold i Göttingen i Vintersemesteret 1855—56, hvor han var Tilhører ved en Række Foredrag, hvor bl. a. behandlede det saakaldte Dirichletske Problem om Kuglen. I det sidste Aaar har nu hans Forskning næsten udelukkende været rettet paa Udvidelsen og Generalisationen af den i nævnte Problem indeholdte Tanke, idet hans Undersøgelser har gaaet ud paa at tilvejebringe analytiske og experimentelle Beviser for Ligheden mellem de hydrodynamiske Kræfter og de statisk-elektriske og de magnetiske Fundamentalfænomener. Efterat han med Understøttelse dels af det Letterstedtske Fond, dels af en Rigmand i Kristiania, Grosserer A. F. Kjær., og senere af Statsmidler var bleven sat istand til at faa konstrueret de nødvendige Apparater og derigjennem tilvejebragt det experimentelle Bevis for de vigtigste af sine nye hydrodynamiske Sætser, besøgte han Sommeren 1879 med offentligt Stipendium Paris for at bringe sine Undersøgelsesresultater og Opdagelser frem i videre Kredse af Europas Videnskabsmænd. Som en samlet og ordnet Række af Forsøg fremviste han under dette Besøg i Paris sine Experimenter i Laboratoriet i *Collège de France* og i *Société de Physique* samt for et enkelt Forsøgs Vedkommende i det franske Akademi. Sommeren 1880 gjentog han sine Forevisninger ved det skandinaviske Naturforsker møde i Stockholm. Efter Anmodning udstillede han i 1881 sine Apparater ved den internationale elektriske Udstilling i Paris, hvor dels

han selv under sine gjentagne Ophold i Paris s. A., med Assistance af sin Søn, dels denne sidste daglig foreviste Experimenterne og ledsagede dem med fuldstændigere Foredrag saavel for de almindelige Besøgende som for fremragende Videnskabsmænd fra alle Lande. Allerede faa Dage efter Udstillingens Aabning blev der i det engelske Tidsskrift *Nature* af Professor G. Forbes givet en kort Fremstilling af vor Landsmands Experimenter, i hvilken de betegnedes som «det i ren videnskabelig Henseende interessanteste paa den hele Udstilling». Efter Indstilling fra Juryen tildelt Bjerknæs ogsaa Udstillingens højeste Udmerkelse, nemlig et af de personlige Æresdiplomer (*Diplomes d'honneur décernés aux inventeurs*), som — foruden ham — kun tilfaldt følgende 10 Mænd: Franskmandene Baudot, Deprez, Gramme og Gaston-Planté; Englænderne Hughes og Sir William Thomson; Amerikanerne Bell og Edison; Italieneren Pacinotti; og Tyskeren Werner Siemens. Derhos udnævntes Bjerknæs, efter en af de franske Kamre vedtagen Lov om en i Anledning af Udstillingen stedfindende extraordinær Uddeling af Æreslegionens Orden, til Officier af denne. Sommeren 1882 besøgte B. endelig London for efter Indbydelse af *The physical Society* at fremvise sine Experimenter for derværende Videnskabsmænd og Elektrikere. — Han mødte i 1877 som det norske Universitets Repræsentant ved Tübingens Universitets 400 Aars-Fest. Han er Medlem af Videnskabselskaberne i Kristiania (1859) og i Thronhjem (1870), af Videnskabselskabet i Göttingen, af *Société de Cherbourg*, af *Vetenskaps-Akademien* i Upsala og af den fysiografiske Forening i Lund. Ved Upsala Universitets Jubelfest i 1877 blev han kreeret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Den 21 Januar 1881 blev han udnævnt til R. St. O. O., ligesom han blev R. D. O., da han i 1879 mødte som en af vort Universitets Repræsentanter ved Københavns Universitets 400 Aars Jubelfest.

* 30 Juni 1859 *Alette Vilhelmine Dorothea Koren* (f. 10 Novbr. 1837), Søster af nedennævnte Læger Aug. L. K. og C. G. M. K.

Portræt med biogr. Notits i Norsk Familjeblad 1881, S. 240; jfr. A. E. Eriksen: Kongshang-Ætten, S. 12; Upsala Universitets 400 Års Jubelfest [Stockholm 1879], S. 352 fg.; de Gubernatis: Dizionario biografico S. 158 fg. Om hans hydrodynamiske Experimenter, Undersøgelser og Opdagelser indeholder den periodiske Presse i Aarene 1881 og 82, saavel den videnskabelige Journal- som den politiske Dagspresse, baade hjemme og ude, en Mængde Artikler, blandt hvilke her fremhæves som den vigtigste: *Engineering* 1882, S. 23 fg., 147 fg., 191 fg. [af Conrad Cooke]. Til disse Artikler, der er oversat i *L'Ingénieur*, slutter sig videre en ny Række Artikler i det nævnte engelske Tidsskrift for 1882, S. 455 fg., 480 fg., 506 fg. og 558 fg. angaaende den engelske Elektriker A. Strohs, paa B.s Forarbejder byggede, Publikation: »On attraction and repulsion due to sonorous vibrations and a comparison of the phenomena with those of magnetism». Fremdeles kan henvises til *The Nature* og *La Nature* 1881—82, fl. St.; *La Lumière électrique* 5 Oktober 1881 af Frank Géraldy (jfr. B.s egne supplerende Bemærkninger i samme Tidsskrift 9 Novbr. 1881); samt *Ann. de Chimie et de Physique*,

Februar 1882, af Bertin. For vor egen Literaturs Vedkommende kan henvises til «Naturen» (se nedenfor) og til en Række Artikler i Aftenposten 1882 [af S. A. Ramsvig]. Et Vidnesbyrd om den Opmærksomhed, B.s Optræden vakte i London Sommeren 1882, er en Illustration med tilhørende Text i Vittighedsbladet *Fun* 28 Juni 1882.

Ueber die geometrische Repräsentation der Gleichungen zwischen zwei veränderlichen, reellen oder komplexen Grössen. Auf Veranlassung des academischen Collegiums herausgegeben von Dr. O. J. Broch. (Univ.-Program f. d. zweite Halbjahr 1859). Chra. 1859. 4. 63 S.

Om Transformationen af første Orden ved de elliptiske Funktioners Quadrater. Chra. 1861. 8. 31 S. (Afstrykt af Chra. Vid.-Selsk. Forh. for 1860).

Sur le mouvement simultané de corps spheriques variables dans un fluide indéfini et incompressible. Premier mémoire. (Særtryk af Forh. i Chra. Vidsk.-Selskab 1871). (Chra. 1872). 8. 81 S.

Ældre Tiders Anskuelse om de fysiske Grundforhold. (Særskilt afstrykt af «Naturen» No. 2, 3, 4, 5 for 1879). Kra. (u. A.) 8. 46 S.

Niels Henrik Abel. En skildring af hans liv og videnskabelige virksomhed. Sthlm. 1880. 8. 129 S. [Følgeskrift til *Nordisk Tidsskrift*, utg. af Letterstedtske Foreningen 1880]. (Anm. i Aftenposter. 1881, No. 39 A).

I *Nyt Mag. f. Naturvidenskab*, Bd. X. S. 91—127: Om en vis Kurve af 3die Grad og om Anvendelsen af de komplekse Størrelser ved Behandlingen af samme.

I Christiania Videnskabsselskabs Forhandlinger 1860, S. 152—181: Om Transformationen af første Orden ved de elliptiske Funktioners Quadrater. — 1863, S. 13—43: Om de indre Tilstande i et inkompressibelt Fluidum, hvori en Kugle bevæger sig, idet den forandrer Volum. (Ogsaa særskilt afstrykt i enkelte Expl. 8. 31 S.) — 1868, S. 355 fg.: Omsætning af oscillatoriske Bevægelser i progressive samt Hvirvelbevægelser i det Indre af en Hulkugle. — 1871, S. 327 fg. og 545 fg.: Sur le mouvement simultané de corps spheriques variables dans un fluide indéfini et incompressible. — 1875, S. 386 fg.: Foreløbige Meddelelser om de Kræfter, der opstaa, naar kugleformede Legemer, idet de udføre Dilatations- og Kontraktions-Svingninger, bevæge sig i et inkompressibelt Fluidum. (Denne Afhandling er refereret i Königsbergers «Repertorium für Mathematik» 1876, S. 264 fg.; jfr. Göttingen gel. Nachrichten 1877, No. 13, S. 291—310 af O. E. Schiøtz, med Tillæg af C. A. B. ibid. S. 310—12). — 1877, No. 13: Om den Newtonske Naturopfatning og navnlig hans Forhold til Spørgsmaalet om en Fjernvirknings Existence.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 10de Møde (i Kra. 1868), S. 205—56: Om den samtidige Bevægelse af kugleformede Legemer i et inkompressibelt Fluidum. — I samme ved 12te Møde (i Sthlm. 1880), S. 177—90: Hydrodynamiske Analogier til de statisk-elektriske og de magnetiske Fundamentalphenomener.

I *Nyt norsk Tidsskrift* I. 217—246, 321—355; II. 391—441; IV. 1—30. 305—355 og 397—457: Om vore naturanskuelse og deres ufuldstændighed.

I (Letterstedtske) *Nordisk Tidsskrift*, I. 46—69, 503—525; II. 441—63: Niels Henrik Abel, en skildring af hans liv og videnskabelige virksomhed. (Arbejdet blev ikke fuldført i dette Tidsskrift; det udkom senere særskilt, se ovfr.)

I *Crelles Journal* LV. (1858), S. 310—34: Sur une certaine courbe du troisième degré, rapportée à deux lignes droites.

I Göttingen gel. Nachrichten 1873, No. 17, S. 439—47: Geschichtliche Notizen über das Dirichletsche Kugel- und Ellipsoid-Problem; S. 448—60: Verallgemeinerung des Problems von dem ruhenden Ellipsoid in einer bewegten, unendlichen Flüssigkeit, No. 30. S. 829—67; og 1874, No. 12, S. 285—316: Verallgemeinerung des Problems von den Bewegungen, welche in einer ruhenden, unelastischen Flüssigkeit die Bewegung eines Ellipsoids hervorbringt. I—III. — 1876, No. 11, S. 245—288: Ueber die Druck-Kräfte, die durch gleichzeitige mit Kontraktionen und Dilatationen verbundene Bewegungen von mehreren kugelförmigen, in einer inkompressiblen Flüssigkeit befindlichen Körpern entstehen.

I Comptes Rendus (Paris, 4to) 1877, S. 1222—25, 1310—12, 1375—77, 1446 og 1493—96: Remarques historiques sur la théorie du mouvement d'un ou de plusieurs corps de formes constantes ou variables dans un fluide incompressible; sur les forces apparentes qui en résultent et sur les expériences qui s'y rattachent. — *Ibid.* 1879, 27 Jan: Hydro-électricité et hydro-magnétisme; résultats analytiques (3 S.); 10 Febr.: Résultats expérimentaux (4 S.); 21 Juli: Expériences hydrodynamiques avec des corps vibrants, et imitation, dans un sens inverse, des forces de l'électricité statique et du magnétisme (3 S.). — *Ibid.* 1881, 8 August: Sur l'imitation, par la voie hydrodynamique, des actions électriques et magnétiques (3 S.)

I Séances de la Société de Physique 1879, S. 189—198: Phénomènes dits hydro-électriques et hydro-magnétiques; théorèmes fondamentaux et leur constatation expérimentale. (Oprykt i *Journal de Physique* T. IX [1880], S. 73—81).

I La Lumière électrique 9 Novbr. 1881, S. 208—9: Quelques remarques relatives aux expériences hydrodynamiques.

I Naturen 1879, S. 17—19, 33—36, 49—51 og 65—70: Ældre Tiders Anskuelse om de fysiske Grundforhold. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovenfor). — 1880, S. 49—59 og 81—91: Hydrodynamiske Analogier til de statisk elektriske og de magnetiske Kræfter (jfr. Naturen 1882, S. 132—46 af Sønnen V. Bjerknes om de vigtigste Fremskridt siden den Tid i C. A. B.'s hydrodynamiske Undersøgelser).

I Norske Univ.- og Skole-Annaler, 3 R., Bd. XVII, S. 161—80: Reiseindberetning, afgiven under 17 Septbr. 1879, om den af ham foretagne Reise til Paris i hans hydrodynamiske Undersøgelser Interesse. — Bd. XIX: Indberetning afgiven til Dept. f. Kirke- og Undervisningsvæsenet [angaaende hans Deltagelse i den elektriske Udstilling i Paris 1881 m. v.] (Af begge disse Rejseberetninger findes enkelte Særtryk, hvert 20 S. 8vo.)

I Morgenbladet 1874—75: Abel og de Abelske Bærter.

I Aftenbladet 1877, No. 202: Eibingen-Universitetets 400-Aarsfest. (Indberetning til det afad. Kollegium).

Han har gjevnemset den i 1859 udkomne Udgave af B. Holmboes Stereometri.

Sammen med M. J. Monrad og R. Tønder Nissen deltog han som Delegeret fra Universitetet i de Forhandlinger i Skolekommissionen 1867, hvilke angik Spørgsmaalet om Examen artiums Forbliven ved Skolerne eller ej samt vedrørende Lærerexamina. Sammen med Kommissionens Medlemmer Hammer og Bonnevie stemte han for nævnte Prøves Henlæggelse til Skolerne og ledsagede sit Votum med nogle Bemærkninger, der findes i «Forslag til en forandret Ordning af det højere Skolevæsen» (Chra. 1870), I. 379—81. Med Hensyn til Anordningen af Lærerexamina afgav han et dissenterende Votum, som er trykt i samme Verks 3dje Del, S. 58—92.

Bjerregaard, Henrik Anker, Søn af *Mads B.* († i Vaage 8 Januar 1831 som Sorenskriver i nordre Gudbrandsdalen) og *Alette Ørtlein* († 1846), blev født 1 Januar 1792 paa Ringsaker, hvor hans Fader den Tid boede som Regimentskvartermester. Fra Kristiania Kathedralskole blev han Student med Laud i 1809. Han laa endnu i Kjøbenhavn som juridisk Studerende, da Begivenhederne i 1814 skilte Rigerne ad. Han fandt nu at burde søge hjem til Fødelandet, og i Følge med Kaptejn Arntzen og Studenterne Messe^l og Thurmann tog han i en aaben Baad fra Jylland over til Norge den 26 Juni. Da de den følgende Dags Aften fik Kysten isigte, mødte de en svensk Fregat, der tog dem ombord og førte dem som Fanger til Gøteborg, hvor de efter et skæpt Forhør blev sat i en haard Arrest. I de første Dage af Septbr. blev de under militær Bevogtning ført til Fredrikshald og der atter indespærret i et Fangehul samt Gang paa Gang opfordret til at aflægge Ed til den svenske Konge; tilsidst blev det dem dog betydet, at de kunde rejse uden at aflægge Eden. (Se om denne Episode i B.'s Liv hans egen Rapport til Publikum i Chr a Intell. 4 og 14 Oktbr. 1814, jfr. Pavels's Biogr. og Dagbøger, S. 273, 288, 327). Herhjemme tog B. strax igjen fat paa sine Studeringer og blev ved den første juridiske Examen ved vort Universitet i Juli 1815 Kandidat med Laud til begge Prøver. 10 April 1819 blev han udnævnt til Højesteretsadvokat, 13 Marts 1827 til Protokolsekretær i Højesteret, 8 Juni 1830 til Assessor i Akershus Stiftsoverret og 16 Juli 1838 til Højesteretsassessor, i hvilken Stilling han døde 7 April 1842.

* 1831 *Henriette Hansen* (f. i Kristiania 7 Máj 1814), D. af Høker Christopher H. og Gunhild Jensdatter.

Portret med Biografi i Mærkelige Nordmænd II. 25 fg.; i Norsk Portret-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg, 1ste Lev. [af D. Thrup]; Nekrolog i Nor II. 297—98; Mindedigt af H. T. Winther i Ny Hermoder III. H. 15; jfr. L. Dietrichson: Omriis af den norske Poesis Historie II. 37—43; H. Olaf Hansen: Den norske Literatur S. 33—35; Thues Læsebog S. 527; Anthologie af nyere norske Digtere; Granskeren V. No. 18—19; Drammens Tidende 1847, No. 73 (efter O. P. Sturzenbecker ved F. W. Bergh); *Vat's Lexikon* S. 63 og sammes Materialler No. 71, Sp. 563 fg.; Fru Dunkers «Gamle Dage» S. 243, 246; J. G. Couradi: Musikens Udvikling i Norge, S. 28 fg.; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, 1. St. (se Reg.); Breve fra H. Wergeland, S. 98, 103; Brockhaus's Conv.-Lex. d. neuesten Zeit u. Lit. (1832) I. 253 (af Treschow Hansen); Hamb. Lit. u. Krit. Blätter 1846, No. 127 af H. Zeise; Ph. Schweitzer: Die Entwicklung der nationalen Dichtung in Norwegen (Jena 1881), S. 31—32; Edm. W. Gosse: Norwegian Poetry since 1814 i Fraser's Magazine Oktbr. 1872, S. 437.

Fjelbeventyret. Singspil i to Acter. Sat i Rusl af B. Thraue. Chra. 1824. 8. — 2det Opflag. ib. 1828. 8. 107 S. (Jfr. Morgenbl. 1827, No. 222, efter „Åbhvns. flyvende Post“ s. A. No. 60, Ieflaget med Bemærkninger, hvortil Reklamationer i „Åbhvns. flyvende Post“ No. 74, optrykt i Ågbl. No. 208, og i Kjøbenhavns Skilberit No. 60; jfr. ogsaa Morgenbl. 1865, No. 57 af B. Bjørnson med

Svar fra Bladets Theateranmelder i No. 59 ang. Stykkets Opførelse paa Kristiania Theater. Stykket har paa Kristiania Theater gaaet over Scenen ialt 56 Gange fra 9 April 1850 til 17 Maj 1881, hvorhos det har været opført til forskjellige Tider paa Kristiania norske Theater — en Prolog af Henr. Ibsen ved dets første Opførelse dets er trykt i *Nl. Nyhedsblad* 1857, No. 38 —, paa Folketheatret og paa Theatrene i Bergen, Thronbjem (jfr. *Rec. i Thj. Akr.* 1861, No. 147—154) o. fl. St. I svensk Oversættelse ved R. Almløf (den prosaiske Text) og E. Wallmark (den poetiske Text) blev Stykket opført paa Djurgårdstheatret i Stockholm i August 1861. Paa Kjøbenhavns Folketheater opførtes Stykket i Maj 1858, dog kun 4 Gange ialt. — Af W. Thranes Musik er der udkommet et Klaverudtog i 3 Hefter (Chra. 1855 fg.), ligesom Duverturen og enkelte af Sangene findes udgivet for Piano).

Clara eller Ukyldighe Magt. Stuepils i een Act Chra. 1827.

8. 76 S.

Folkefesten den 17 Mai. Prolog med Sang og Dands. Chra. 1827.

8. 19 S.

Blandede Digtninger. D. 1—2. Chra. 1829—30. 12. 187 og 216 S. (*Rec. af N. Bergeland i (Hielms) Alm. norsk Maanedsskrift* I. 318—38 og II. 511—34. Det i Iste Del S. 1—28 trykte Arbejde „Sigurd Jorsalafar“ er oversat paa Tysk af Lobedanz i „Scandinavische Bibliothek“ von Scheepelern u. Gähler (1836) I. 204—224).

Magnus Barfods Søner, historisk Stuepils i tre Acter. (Særskilt aftr. af *Bland. Digt. II*). Chra. 1830. 12. 7½ Act.

Digtninger. [Udg. af E. N. Schwach]. Chra. 1858. 8. VIII. 400 S.

Syttende Mai 1824. Af Bjerregaards Antegnelser over Gjenstande vedkommende Norges Historie fra 1814. [Udg. ved Siegw. Petersen]. (Udtryk af Morgenbladet). Chra. 1859. 8. 8 S.

Antegnelser om den Schrøderiske Sag. (Udtryk af Morgenbl. 1859, No. 222). Chra. 1859. 8. 8 S. [Iigledes besjergt udgivet ved Siegw. Petersen].

I Schwachs *Nor*, en poetisk Nytaarsgave for 1815, er S. 24—48, 122—25 og 167 trykt følgende Digte af ham: Buggesang til mit Hjerte; Ørnen; Vinterscener; Oversvømmelsen; Dydbrønnen; Ode til Grog; Sværmerie i Maanedst. — I *Nor* for 1816 er følgende Digte af ham trykt: S. 1—9: Underblomsten; 10—13: Alfen; 14—16: Habebarelsen; 127 fg.: Sang til Prinds Oscar; 129—33: Ved Runcks Malerie-Udstillings; 172 fg.: Forjeningen (efter Hagedorn); 179 fg.: Moralsk Driftelise; 181 fg.: Halvdan Svarte, Romance.

I M. E. Hansens Nytaarsgave *Morgana* for 1820 er følgende Digte af B. trykt: S. 131 fg.: De stumme Brødre; S. 133—37: Den gamle Stjald ved Aunin; S. 156—160: Til Hjærtighed; S. 169—71: Epilog paa Privattheatret ved Øreb Rørners Afreise.

I *Blandinger* (Chra.) 1820, S. 97—111: Eivind eller Stjaldens Jubielise, en nordisk Digtning.

I *Ugebladet Her moder* findes forskjellige Digte af ham saavel som andre Bidrag første Gang trykt. Heriblandt merkes: *II*. 153—162: Maristien, en Fortælling; 305—14: Sigurd Jorsalafar og Blaomændene paa Formentera, et Digt; *III*. No. 29, S. 225—31: Nordens Forening, en Fortælling; No. 34—35, S. 265—77: Holbergs Minde, et Forpils, opført af det dramatiske Selskab i Christiania ved hans Jubilæum

jom Lyttspildigter 24 Novbr. 1822; V. 51—56: Valbur i Danmark, Fragment af Fouqué, oversf.; VII. No. 36: Bed det dramatiske Selskabs 25aarige Jubilæum.

I Morg bl. 1819, No. 283 findes en humoristisk Opsats af B. om Hezeprocesser især med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorledes Janden skal stræves. — I dette Blad findes ogsaa flere anonyme polemiske Bidrag af ham, ligesom ogsaa flere af hans Poesier er første Gang trykt her, deriblandt tre „Evanefange“ i Aarg. 1842, No. 135; jfr. No. 166.

I Den norske Huusven I. (1828) Till. No. 2: Kantate ved Rosteds Jubilæum 1827; No. 8: Bed Høiesteretsassessor Sangbergs Grav.

I (Hielms) Alm. norsktt Naanedskrift I. 178—75: Oversættelse af G. Delabignes Parisermarsch; 280—40: Dde til Friheden.

I Patrouilleu 1826, II. 179—86: Tale ved Høiesterets Aabning 1826.

I Granskeren V. No. 6: Til Krigsraad Flor, et Digt; No. 10: Forslag til en Lov om Sagsværenes fremtidige Anstættelse og Stilling. (Bed denne Artikel gav B. Støbet til Sagsførelsens Frigivelse i vort Land).

I Forening med H. L. Bernhoft begyndte han i 1827 Udgivelsen af Christiania Aftenblad, hvori han skrev under Mærket «Justus» (jfr. ovfr. S. 240). — Han var en Tid, i hvert Fald i Aarene 1822—24, Medredaktør (med Th. Broch og Engelbr. Finne) af Patrioten. — Med H. Foss og C. N. Schwach deltog han i Oversættelsen af Walter Scotts «Napoleon Bonaparte, de Franskes Keisers Liv og Levnet». D. 1—9. Chra. 1827—32. 16.

Da «Selskabet for Norges Vel», efter Opfordring af Grosserer Marcus Pløen, ved en Bekjendtgjørelse af 16 Juli 1820 havde udsat en af Pløen til Disposition stillet Belønning paa 100 Spd. for den bedste Nationalsang, konkurrerede Bjerregaard med to Sange: «Sønner af Norges det ældgamle Rige» (osv.) og «Held os! vi har et Fødeland, saa stolt som Jordens bedste Egne» (osv.) Da Æskningstiden udløb den paafølgende 20 Oktober, var tyve Forsøg (bl. a. af Henrich Blauenfeldt, V. H. Buch, H. Foss, M. C. Hansen, Pavels Hjelm, Hans Nansen, A. Olsen, L. Sagen, C. N. Schwach og Jens Thorne) indkomne. Efter Indstilling fra Bedømmelseskomiteen, som bestod af Prof., Rektor Rosted, Slotsprest J. St. Munch og Prof. Steenbloch, tilkjendte Selskabets Direktion Bjerregaard Prisen for den første af hans ovennævnte Sange, som saaledes blev den «kronede» Nationalsang. Ved en lignende, ligeledes efter Foranledning af Marcus Pløen istandbragt, Præmieæskning om en Pris af samme Størrelse for den bedste, let syngbare Melodi til den kronede Nationalsang indkom der ti Musikprøver, af hvilke, efter Indstilling fra Bedømmelseskomiteen, som bestod af Stiftamtmand Falbe, Generalauditor Bergh, Overkrigskommissær Aars, Ingeniørkaptejn Th. Broch og Kjøbmand Ibsen, det af Musiklærer Christian Blom i Drammen fremsendte Arbejde vandt Prisen. — Bjerregaards Sang er tilligemed de øvrige konkurrerende Digte trykt i Samlingen *Norvæens* (Chra. 1821. 8). Bedømmelseskomiteernes Indstillinger er trykt i Budstikken 2 Aarg., 1820, 577—581; jfr. Pavels's Dagbøger, S. 494 og M. Birkelands Skrift «Selskabet for Norges Vel 1809—1829», S. 77—78. En tysk Overs. af B.s «kronede» Nationalsang er trykt i Gählers Skand. Bibl. I H. 2 og i Lobedanz's Album nordgermanischer Dichtung, I. 114 fg.; en engelsk Overs. i Hermoder VII, No. 26. Til det andet af B.s Konkurrancedigte «Held os, vi har et Fødeland» har F. A. Reissiger skrevet Musik, som findes i Behrens's Saml. af først. Mandssange, No. 151 og i 166 Sange ved Udbye I. 48.

«En Haandbog for Christiania Byes Beboere» af H. A. Bjerregaard, hvorpaa der blev indbudt til Subskription i Juli 1824, udkom ikke. Heller ikke udkom der noget

af et Maanedskrift «Sjofna», hvorpaa B. i Forening med Chr. R. Hansson indbød til Subskription i Oktober 1826.

Det norske Theater i Kristiania aabnedes den 11te Oktober 1852 med Opførelse af B.s Skuespil «Krydsbetjenten», hvortil for Lejligheden var arr. Musik af J. G. Conradi; jfr. Daas Norske Tilskuer, S. 437 fg.

Bjordal, Ole Thorstensen, Søn af Gaardmand Thorsten Rognaldsen B. og Hustru *Guri Pedersdatter*, er født 24 Juni 1836 paa Gaarden Bjordal i Guddals Sogn i ytre Holmedal og tog i Juni 1858 Afgangsexamen ved Stordøens Seminarium med Udmerkelse for saavel den theoretiske som praktiske Prøve. Han var derefter et Aars Tid Lærer ved en fast Almuskole og Kirkesanger i ytre Holmedal, blev Høsten 1859 ansat som Almuskolelærer i Bergen, var fra Vaaren 1860 til Høsten 1862 Lærer ved Tanks Skole sammesteds og derefter til Sommeren 1871 igjen Almuskolelærer i Bergen. Ved sidstnævnte Tidspunkt blev han ansat som Overlærer ved Kristianas Almuskoler (Sagenes Skole), hvorhos han fra Høsten 1874 af har været Lærer i Pædagogik og Leder af de praktiske Øvelser ved de af Kirkedepartementet foranstaltede theoretisk-praktiske Kurser til Uddannelse af Lærereinder.

* *Anna Vikingsdatter Gjøsten* (f. 1827), D. af Gaardmand Viking Kjelsen G. og Hustru Guro Larsdatter, begge fra Voss.

Den kristelige Ørnelærdom eller Katekismens fem Hovedpartier. Udviklede. Kta. 1879—82. 5. 1—15. [S. 1—480]. Tøspaltet 8. (Fortsattes; vil komme til at udgjøre 700—800 Sider. Ann. bl. a. i Fædrel. 1879, No. 34; i Ny ill. Tid. f. N. No. 84 af Dr. E. F. B. Horn; Morgenbl. 1879; Skilf. Mag. 1880, No. 4, m. fl. St. foruden i adskillige svenske og danske Blade).

Bjerge, John Eriksen, blev født paa Gaarden Bjerge i Øjer i Guldbrandsdalen i 1795 og tog, efter at have aflagt et Besøg hos H. N. Hauge, i 1820 ud som Lægprædikant. Som saadan vandt han et Navn blandt Haugianerne som en ualmindelig ildfuld Forkynder af Ordet. En Brystsygdom, der anfaldt ham i Begyndelsen af 1822, lagde ham allerede efter nogle Maaneders Forløb i Graven.

Jfr. A. Chr. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid, S. 500 fg. og Forfatterens selvbiografiske Bemærkninger i nedennævnte Skrift, S. 13—24; han nævnes ogsaa i H. J. Myhreboes «Oplevelser og Erindringer» (Kra. 1882), S. 6.

Sandheds Stadsretelse, hvorved Syndens Menneffe bliver aabenbaret, og Guds Nærighed bekræftet. Chra. 1820. 8. 32 S. — 2det Opflag. Sien 1844. 8. 32 S.

Bjørn, Simon, blev født 6 December 1784 i Kragerø, hvor hans Fader *Lorentz Christian Alsing* var Kjøbmand; Moderen, efter hvem han tog Navn, hed *Anna Cathrine Bjørn*. Han var i nogle Aar Kjøbmand og nederlandsk Vicekonsul i sin Fødeby, men flyttede siden til

Kristiania, hvor han i Januar 1821 blev autoriseret som Tolk i Tysk og Hollandsk og som Translatør i Tysk, Hollandsk, Engelsk og Svensk; i Decbr. 1822 tog han norsk juridisk Examen og i April 1824 fik han Bevilling som Dispachør. Han var tillige konst. Fuldmægtig i Revisjonsdepartementet. Han døde 5 April 1843.

* *Mariane W. Collin* (f. 30 Maj 1792, † 16 April 1870), D. af Presten Jonas C. i Væggerløse paa Falster.

Pligter og Forsigtigheds-Regler for Skippere ved Søfæde. Overf. af Lydf. Thra. 1827. 8. 28 S.

Fortegnelse over de med et særdeles Kjenningstegn eller Signalflag forsynede norske Fartøier Thra. 1829. 8. 48 S. med Tillæg 1831. — 2den Udgave. ib. 1838. 8. 56 S. — 3die Udgave. ib. 1837. 8. 64 S. — 4de Udgave med Titlen: Signalfog for norske Skibe, med en Beskrivelse over de norske Fjere og Dagmærker med Tegninger. Thra. 1840. 8. med Tillæg 1842. (Signalfogens Udgivelse blev forfat. af A. Jngemann, se denne ndfr.)

Han udgav og forlagde til sin Død «Norsk Handels-Tidende», der udkom med to Halvark ugentlig fra 1 Oktober 1822 af. (En Artikel af ham som Redaktør af dette Blad findes i Morgeubl. 1840, No. 171. Bladet fortsattes til Udgangen af 1847, da det ophørte som selvstændigt Blad og fra 1 Jan. 1848 indgik i «Den norske Rigtidende»).

Bjørnerode, E., Handelsfuldmægtig i Kristiania.

I *Bulfjæberg's Journal for Rigsforfatning, Lovgivning og Politikk*, I. (1814), S. 5—48: Uddrag af Madslys Værker, ezeerperet og overf. af.

Bjørnsen, Ole, blev født 25 Decbr. 1783 i Laurdals Prestegjæld i øvre Thelemarken, hvor hans Fader var Gaardbruger. Han blev i 1802 valgt til Kirkesanger og Skolelærer i Hvitesejd og opholdt sig nogen Tid i Kristianssand for under Biskop Hansens Opsyn at uddannes til denne Post, hvortil han blev beskikket af Biskop Keyser i 1806. Fra 1812 var han tillige Forligelseskommissær der. Han mødte som Repræsentant for Bratsbergs Amt paa Stortingene i 1815—16 (Medlem af 1ste 3: Kirke-Komiteen), 1836, 1837, 1839 og 1842. Han stod i mangeaarigt Ven-skabsforhold til sin Sogneprest Jens Zetlitz, der tilegnede ham den 2den Udgave af sine «Sange for den norske Bondestand», «fordi han var den agtværdigste Bonde, han kjendte». B. døde i April 1845.

Jfr. S. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 29; H. Wergelands «Jødesagen», S. 14 og 69. Storth.-Efterr. 1814—33, I. 241, 286, 288 fg., 297, 302 fg., 323, 338, 346 fg. og 414 fg.; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16 ff. St. (se Reg.)

3deet til et Lovforslag angaaende Ophævelsen af visse Subskrænkninger i Bondestandens Rørigs-frihed, samt til Bestemmelse af Bondens Rettigheder og Pligter i den Henseende. (Thra. 1815). 4. 8 S. [Uden særskilt Titelblad; jfr. Storth.-Efterr. 1814—33, I. 346 fg.]

I *Budstikken* 1818—14, Sp. 369—72: Lyksønsningsdigt til Prins Christian Frederik i thelemarkisk Dialekt, med Oversættelse.

3 *Granslæren* Bd. V. No. 44: Foredrag i Lagtinget ved Behandlingen af Odelsktingets 5dje Gang gjentagne Beslutning om Ophævelse af Forordningen af 13 Jan. 1741.

3 *Morgenbladet* 1842, No. 271: Rogle Ord i Anledning af Kriminalkomiteens Indstilling angaaende Kirkesanger Bjørnsens Lovforslag om Retslokaler og Arrestretsviliser.

3 *Storthings-Forhandlinger* 1815—16, Marts, S. 225 fg. er trykt en Tale af ham, hvori han motiverer sit fremsatte, men ikke optagne Forslag om, at alle af adelige Forældre fødte Personer, som inden 1815 Aars Udgang var myndige, skulde nyde adelige Rettigheder, men at alle yngre skulde betragtes som uadelige. (Sfr. de i „Hovedregjister til Storth.-Forh. 1814—69“, S. 1, giyne Henvisninger). — 3 samme 1833, Marts, S. 296 fg.: Forslag angaaende Udlaan af Bankens Midler og Sikkerheden for samme.

3 *Zetlig's „Sange for den norske Boudestand“, 2 Udg. (Chra. 1812)* findes 6 Sange af B. optagne.

Bjørnsgaard, Peder Christian, er født 18 September 1836 i Faaberg Prestegjæld af Forældrene Gaardbruger, tidligere Skolelærer og Kirkesanger i Faaberg *Christen Bernhard B.* og Hastru *Anne Pedersdatter Bu*. I halvandet Aar var han Elev af Lillehammer Latin- og Realskole, kom senere paa Kontoret hos den ovenfor omtalte Generalmajor P. H. Birch og underkastede sig i 1856 den for Telegrafister anordnede Examen, hvorpaa han samme Aar fik Ansættelse som Telegrafist af 2den Klasse. Efterat han havde tjenstgjort i Arendal 1856—58, blev han i sidstnævnte Aar forfremmet til Stationsbestyrer, i hvilken Stilling han har tjenstgjort i Risør siden 1859. Han var Medlem af dette Steds Kommunebestyrelse, tildels Ordfører i en Række af Aar, fra 1870 til 1880, og repræsenterede Byen paa Stortinget i 1868—69, 1871—73 og 1877—79. Paa samtlige Storting var han Medlem af Protokolkomiteen.

* 1871 *Maren Helene Svenningsen*, D. af afdøde Skibskaptejn N. P. S. i Risør og Petrea S. Thorsen.

Jfr. Aftenposten 1880, No. 196 A af Bogtrykker H. Møller.

Stolestafefagen i Risør. Risør 1866. 8. (Sfr. den af Brogaard udgivne Brochure med samme Titel og de derved foranledigede Artikler, bl. a. i *Nedenæs Amtst.* 1867, No. 9 og i *Mgbf. i. N.* No. 99).

[Forslag til Vandværk for Risør. Risør 187*].

I Risør overtog han af Ledelsen af Risør Adressetidende, som han syslede med i længere Tid, indtil han i 1866 formaade Bladets Ejer, Boghandler Fryxell, til at udvide samme og udgive det under nyt Navn: *Nedenæs Amtstidende*, hvilket Blad han saa redigerede 1867—73 og hvis fleste originale Artikler han skrev. — I 1877 grundlagde han Bladet *Norge*, der udkom først i Risør, senere i Kristiania og hvis Udgivelse, efter B.'s Konkurs i 1880, fortsattes fra Stavanger, dog under en anden Redaktion. — Under et flere Maaneders Ophold i Kjøbenhavn i 1868 skrev han derfra en Række politiske

Breve, literære Anmeldelser m. v., hvoraf nogle tryktes i Morgenbladet. — Siden han fratraadte Redaktionen af «Norge», har han leveret Bidrag til forskjellige Dagblade, ligesom han har skrevet en Række Korrespondancer til nordiske Blade i Chicago og (navnlig) i Minneapolis. — Forskjellige Digte af ham er spredt i Blade eller trykt særskilt.

Et til Trykning allerede afleveret Manuskript «Historisk Folkelsesning» gik tabt under Brænden i Risør i 1861.

Bjørnson, Bjørnstjerne [Martinus], — dette sidste Fornavn, der blev ham givet i Daaben paa Grund af Faderens Beundring for Martin Luther, har han aldrig brugt — er født 8 Decbr. 1832 i Kvikne i Østerdalen, hvor Faderen Aaret i Forvejen var bleven Prest. Hans Fader *Peder Bjørnson* var født paa Gaarden Ske i søndre Land i Oktober 1797 — i Kirkebogen staar ikke Dagen, selv vidste han den ikke heller — og var af sine Søkende eneste Søn, som naaede voxen Alder *).

*) I et bekjendt Digt («Til min Far») har B. B. i poetisk Form givet en Aantydning om sin Slægts Nedstamning, idet han bl. a. synger:

Vor Slægt engang den første var i Landet.
I brede Bygder paa de store Gaarde
Endnu den sidder; men i Tider haarde
Vor Gren blev bøjet og dens Kaar et andet.

Den genealogisk-historiske Kommentar til disse Strofer — en Kommentar, som har Interesse ogsaa i andre Henseender — har jeg troet at buide søge tilvejebragt for nærværende aktnæssige Bidrag til Digterens Biografi, og ved velvillig Imødekommen bl. a. af Hr. Adjunkt M. Arnesen, som ifjor Sommer efter Undersøgelser i vedkommende Kirkebøger og andre Kilder har udarbejdet et Udkast til Stamtavle over Slægten Bjørnson, er jeg bleven sat istand til at meddele følgende genealogiske Oplysninger:

For Øjeblikket kan Slægtens Stamtavle ikke med Sikkerhed føres længer tilbage end til Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. Fra Ættefaderen *Bjørn Lomsdalen*, der maa være født omkring 1676, da han døde 1710, *34 Aar gl., nedstammer i alle Fald de to Brødre Lars Bjørnson og Peder Bjørnson Lomsdalen, af hvilke den første rimeligvis var ældst og arvede Fædrensgaarden Lomsdalen, hvor han omkring Midten af forrige Aarhundrede boede med sin Hustru Marit Gejrmundsdatter og deres Børn. Den anden Broder *Peder Bjørnson Lomsdalen*, født ca. 1704, † 1/2 1779, kom til Gaarden Ske i Søndre Land, Hofs Annex (nyt Matr.-No. 186. Skyld 26 D. 4 Ort 3 Sk.) Han var gift med *Mari Pedersdatter Øjstad* († 1808, D. af Peder Olsen Ø og **** Eliflet. Denne Peder Olsen var igjen en Søn af Ole Slette af de Brætters Æt fra Slette i Hedalen, Annex til Vaage, siden fra Ovren i Gaustal. Blandt Peder Bjørnson Lomsdalen og Mari Øjstads Børn var:

Bjørn Pedersen Ske, f. ca. 1762, † 1806. Fjer og Bruger af Gaarden Ske.

* 29/1 1785 *Marie Kristiansdatter* fra vestre Toten.

Af dette Ægteskabs Børn naaede mindst sex den voxne Alder (A 1—6):

A 1. *Peder Bjørnson* (Ske), f. 1797, † som Ælv. Prest 1871.

* *Inger Ellse Nordraak*, f. 1808 (6 Børn B 1—6).

B 1. *Bjørnstjerne Martinus Bjørnson*, f. 1832.

* 11/9 1858 *Caroline Reimers* (f. 1/12 1835) (6 Børn).

B 2. *Mathilde Bjørnson*, f. 1/12 1834, † 1866. Ugift.

B 3. *Anne Louise Ambyrosia Bjørnson*, f. 25/1 1837, † 29/1 1879. Ugift.

B 4. *Peter Elias Bjørnson*, f. 1838, Bureauchef.

* *Laura Mathilde Marie Larsen* (4 Børn).

B 5. *Emilie Caroline Bjørnson*, f. 1841.

* *Kristen Kristensen*, Sogneprest til Holme (Børn).

B 6. *Carl Fredrik Bjørnson*, f. 4/9 1845, † 1880. Ingeniør.

* *Ellse Hanson*,

A 2. *Petrine Bjørnsdatter Ske*.

* Gaardbruger *Warum* i Land.

A 3. *Kristence Bjørnsdatter Ske*.

* *Torstejn Michelson*, en Husmandsøn fra Gaarden Nordraak i Land; han blev Høker i Kristiania og gik under Navnet «Pultosten».

A 4. *Maren Bjørnsdatter Ske*.

* *Ole Michelson*, Svogersøn Broder; han var Spillemand.

A 5. *Karen Bjørnsdatter Ske*.

* *Johannes Ellingsen Volta* (Sep.).

A 6. *Anne Bjørnsdatter Ske*.

* *Peder Skøjø* i Land.

Som saadan arvede han Fædrengaarden Ske og levede som Gaardbringer der, til han i en Alder af adskilligt over de tyve solgte Gaarden, ombyttede Navnet Ske med Bjørnson og begyndte at læse til Artium for saaledes at opfylde det Vilkaar, hans Ungdomselskede, en Datter af Distriktslægen i Bygden, havde sat ham for at ville give ham sin Haand og sit Hjerte. Han opfyldte Vilkaaret og blev, privat dimitteret, Student med Non i 1823, men Jomfru M*** holdt ikke paa sin Side sit Løfte. Uagtet Peder B. af sine samtidige Kammerater og Kjendinger var anset for mindre begavet og skikket for Studeringer, fortsatte han dog disse, tog i December 1829 theologisk Embedsexamen med Haud, udnævntes 1831 til Sogneprest til Kvikne, forflyttedes 1837 til Næsset i Romsdalen og 1852 til Søgne i Mandals Provsti, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 1869, hvorefter han flyttede til Kristiania, hvor han døde 25 August 1871. Han havde 23 September 1831 ægtet *Inger Elise Nordraak* (f. 22 September 1808) fra Kragerø, en Datter af tidligere Kjøbmand, senere Fuldmægtig paa Handelshuset P. A. Heuchs Kontor, Mads Nordraak og Cecilie Elisabeth Catharine Bang. — De nygifte Prestefolks ældste Barn var Sønnen Bjørnstjerne. Uden Kammerater voxte han op paa den ensomt og højtliggende Gaard i Fjeldet, Bjørgan, som den Tid var Prestegaard for Kvikne, hvor Vinteren kom tidlig og gik sent. I den lille Fortælling «Blakken» har han skildret de Naturforhold og Omgivelser, hvorunder han voxte op, til han var sex Aar gammel. Saa blev Faderen, som nævnt, forflyttet til Næsset i Romsdalen, hvis Naturskønhed og Folkeliv gav Guttens Sind sterke og blivende Indtryk. «Her paa Næssets Prestegaard, en af de skønneste Gaarde i Landet, som den ligger der bredbarmet mellem to mødende Fjorde med grønt Fjeld over sig, Fossefald og Gaarde paa den modsatte Strand, bølgende Marker og Liv inde i Dalbunden, og udover langs Fjorden Fjelde med Næs i Næs skydende ud i Sjøen og en stor Gaard ude paa hvert, — her paa Næssets Prestegaard, hvor jeg kunde staa i Kvelden og se paa Solspillet over Fjeld og Fjord, til jeg græd, som om jeg havde gjort noget ondt, — og hvor jeg paa mine Ski nede i en eller anden Dal pludselig kunde stanse som troldbunden af en Skønhed, af en Længsel, som jeg ikke magtede at klare, men som var saa stor, at jeg ovenpaa den højeste Glæde følte den dybeste Indestængelse og Sorg, — her paa Næssets Prestegaard voxte mine Indtryk». (Fortællinger, 3 Udg., I. 287 fg.) I sit 11te Aar kom han ind paa Molde Middel- og Realskole, som dengang kun var delt i to Klasser og altsaa omspændte meget forskellige Aldre. Noget «Skolelys» var han ikke, med Flid og Lektier gik det saa som saa, men med Kammeraterne tumlede han sig, stiftede «Foreninger» blandt dem, grundlagde en haandskreven Avis «Friheden», «gjorde Brud paa gamle Sædvaner» — og læste derhos paa Maafaa Sagaer, Asbjørnsens Eventyr og Romaner af Ingemann og Marryat. Det var i «Romsdals

Amts Landhusholdningsselskabs Bibliothek» han fandt disse Bøger, som var de første, han gjennepløjede. Først senere vaagnede hans Sans for Digte; det første Digt, han læste, var Wergelands «Den engelske Lods». Imidlertid var han bleven konfirmeret, han blev taget ud af Molde Skole og i 17 Aars Alderen sendt til Kristiania for at komme ind paa Heltbergs «Studenterfabrik» og saaledes skyde en den Gang velkjendt hurtigere Gjenvej til Universitetet, mente Faderen: for at læse videre bare, mente Sønnen. Paa Heltbergs Skole traf han Kammerater, med hvem han læste sammen først Øhlenschläger, saa Welhaven og J. L. Heiberg, senere Goldschmidt og — da de kom ud — Landstads Folkeviser. Mellem de Kammerater, han tr. f paa Skolen, var A. O. Vinje, trods Aldersforskjellen mellem dem og uagtet Vinje blev Student to Aar før Bjørnson, den, til hvem han først kom i det fortroligste Venskabsforhold. De to Aar, han omtrent dagstøt levede sammen med Vinje den Tid, havde stor Indflydelse paa hans Udvikling. Blandt andre samtidige i og udenfor Skolen, hvem han den Gang sluttede sig til, var Ole Vig, senere Jonas Lie, der blev Student i 1851, og J. E. Sars, der blev Student i 1853, foruden flere af hans eget Artiumskuld. I 1852 blev han nemlig immatrikuleret ved Universitetet, efterat være bleven dimitteret af Provst Deinboll og efterat have underkastet sig Examen artium med Non. — «Han tænkte allerede som Gut paa at blive Digter, og naturligvis den største af alle Digtere, men af og til blev han dog lidt forsagt, fordi han tydelig følte hos sig selv, at han var «dum» — skriver hans første Biograf (Clemens Petersen i Illustr. Tidende 1860; jfr. Ny illustr. Tidende 1882, S. 291, nederst). Sikkert er det, at der endnu findes bevaret i Manuskript et Digt til Faderen fra hans 11te Aar, og at han under sit Ophold i Kristiania, mens han endnu gik paa Heltbergs Skole og da han kun havde seet Komædie to Gange, i al Hemmelighed skrev et Drama «Valborg», hvis ledende Ide var, at ingen burde forlade sit Fædreland. Stykket blev indleveret til Kristiania Theater og antaget til Opførelse af dets daværende Direktør Borgaard; men «da Bjørnson derved fik en Friplads og saaledes hyppigt kom i Theatret, blev han snart enig med sig selv om, at hvad han havde følt var umodent og at Formen, hvori han skulde nedlægge sit indre Liv, i ethvert Tilfælde ikke var funden. Han tog altsaa sit Stykke tilbage, uden at det var opført». En liden Prøve af dette hans første dramatiske Forsøg er følgende:

«Grumme Jæger, tør du saare
Liden Fugel bag sit Blad!
Da vil Nattens Modertaare
Dugge Grenen, hvor den sad.
Hun med tusind Stjerneblikke
Vaager hist fra Himlens Blaa,
Stille Jæger! at hun ikke
Bæve skal for sine Smaa».

Et Par andre Skuespil, som han ligeledes i al Hemmelighed skrev paa hin Tid, lagde han hen uden at indlevere dem til Theatret. — Imidlertid var, som nævnt ovenfor, hans Fader bleven forflyttet til et nyt Kald samme Aar, Sønnen blev Student; ikke længe efter Artium drog den sidste saa paa et Aars Tid hjem til sine Forældre, bl. a. for at undervise sine yngre Søkende. Da han over Julen 1853 var kommen tilbage til Kristiania, knapt udstyret med Penge hjemmefra, erklærede han til sin Fader, at han fra nu af vilde staa paa egne Ben. Og saa vendte han sig med sin første kritiske Artikel — en udførlig Anmeldelse af den til Jul i et veldædigt Øjemed udgivne «En Nytaarsbog» — til «Morgenbladet», hvor Artiklen blev trykt i No. 15. Senere ud paa Vaaren 1854 blev han Børge Hjelms Efterfølger som Kristiania-Korrespondent til «Drammens Blad» og knyttedes samtidig som Medarbejder for literær og dramaturgisk Kritik til «Krydseren» og dennes Efterfølger «Aftenbladet». Fia Oktbr. 1855 gik han atter over til «Morgenbladet», hvor han nu et Aars Tid skrev Theaterkritiker, literære Anmeldelser o. l. Hans Kritiker vakte Opsigt, men fandt ikke altid Medhold. Han udtalte selv ved given Foranledning et Aars Tid efter om sit kritiske Arbejde følgende: «— — Jeg vil da blot sige om Aarsagen til mine Kritiker, at jeg skrev, alene fordi jeg sommetider fik slig fortvivlet Fingerklø, at jeg ikke kunde bare mig; Kritiken selv vidner ikke sjelden om dette, desværre, og endnu bedre det Faktum, som jeg ret gjerne kan meddele, at kanske en Sjettepart af det, jeg saaledes har skrevet, er undertrykt, enten af mig selv, eller af Kammerater, — de være nu Bladbestyrere eller raadgivende Stænder i mit Værelse. Som oftest gav jeg dem endog ganske Haand og Hanke derover. Jeg har, beklageligt nok, først sent, og vel ikke altid endnu, sat mig til Formaal at bringe Andre en Mening; jeg tænkte blot paa at sige Vedkommende min, der sommetider var vred nok; — men dog ogsaa undertiden glad og beregnet paa at bringe Glæde. Den, der skriver for at blive anerkjendt eller fange anden Fordel, bærer sig neppe saaledes ad». (Aftenbl. 1857, No. 236 i nogle Modbemærkninger til Anmeldelserne af «Synnøve Solbakken»). Hans dramaturgisk-kritiske Felttog i «Morgenbladet» havde til Hovedformaal at hævde den norske Nationalitets Ret paa Landets Hovedscene og at udvikle en norsk Scene-Kunst paa Grundlag af det oparbejdede danske Theater. Da han fandt, at dennes Direktion ved Engagement af nye danske Kræfter ikke tog tilstrækkeligt Hensyn til de rejste nationale Krav, samlede han, efter en foreløbig Skjærmydsel, sine Meningsfæller til en mere aggressiv Optreden og ledede derpaa det store Theaterslag den 6te Maj 1856, om hvis Program, Forløb og Eftervirkninger Henvisninger gives paa sit Sted nedenfor i den bibliografiske Oversigt. I Juni Maaned derefter fulgte han som Korrespondent for «Morgenbladet» med paa Studentertoget til Upsala. Deltagelsen i dette blev afgjørende for det digteriske Gjennembrud i ham. Han har selv i en for ti Aar

siden for første Gang offentliggjort Meddelelse (gjengivet bl. a. i «Ny ill. Tid.» 1882, No. 33) fortalt herom: «Da jeg kom hjem [fra Studentertoget], sov jeg tre Døgn igjennem med smaa Mellemlum for Spisestunderne og lidt Passiar. Derpaa skrev jeg mine Rejseindtryk, men netop fordi jeg først havde levet og saa skrev, fik Tegningen Stil og Farve, saa den gjorde Opsigt og gjorde mig derved endnu mere sikker paa, at nu var Timen kommen. Jeg pakkede ind, drog hjem, udtænkte, skrev, renskrev «Mellem Slagene» paa fjorten Dage, rejste til Kjøbenhavn med det færdige Stykke i Kufferten; jeg vilde blive Digter». (I. c. S. 294). Med en knapt udstyret Rejsekasse, men med saa meget større Haab og Forventninger drog han saa afsted paa Rejse uden Maal eller Med. Skjæbnen førte ham først til Hamburg, hvorfra han efter et meget kort Ophold igjen tog Vejen nordpaa, til Kjøbenhavn. Her kom han snart ind i en Kreds, af hvis daglige Samvær paa «Bidstrups Kafé» ved Kongens Nytorv en dansk Literat for nogle Aar siden har givet en livlig Skildring, hvoraf et Uddrag saameget mere tør finde Plads her, som denne Skildring er indflettet i en literær Skitse, hvor de færreste venter at finde Bidrag til den norske Digters Udviklingshistorie. I det nævnte Lokale «samledes hver Aften en broget Vennekreds: Kapaciteter i Kunst og Videnskab, literære Zigeunere, tause Muligheder, der indfandt sig for at lytte og lære. Det egentlige Centrum i Kredsen var en norsk Digter med hans *fidus Achates*, en nu i Amerika bosat Æsthetiker; nærmest i Rangen kom en for sin satiriske Bitterhed bekjendt Sprogforsker, der af Nordmanden betegnedes som «Danmarks Børne», saa en Digter, der ikke nød almindelig Anerkjendelse som saadan, men senere vandt et anseet Navn som Literærhistoriker, fremdeles en Theolog, der blev til noget stort i Retning af den ydre Missjon, endelig nogle større og mindre Poeter samt enkelte Repræsentanter for Militæretaten, Politiken, Handelen og Industrien. Medlemmerne af denne frie Klub okkuperede hver Aften Kl. 10 et Værelse hos Bidstrup, forjog andre Gjæster fra Stuen ved at «uglese» dem, bestilte hver «en halv Historie» til ti Skilling og erhvervede sig ved Anskaffelsen af denne billige Nektar Ret til at holde Diskussionsmøde i Lokalet om allehaande guddommelige og menneskelige Materier stundom til Kl. 2 om Natten. Et af Studenterforeningens vittige Hoveder «uden Midtpunkt» døbte Klubben «Galehuset» dels med Hentydning til Værtens Navn, dels fordi samtlige Medlemmer antoges at have en Skrue løs. Dette var nu absolut Overdrivelse; men unægtelig frembød Forsamlingen en løjerlig Blanding af moden Aandfuldhed, løfterig Søgen og rent ud burlesk Excentricitet. — — — Men ved Siden af Bisarrerier bragte disse Sammenkomster i det mindste nogle af Deltagerne vækkende, frigjørende, uforglemmelige Indtryk. Naar den ovenomtalte Sprogforsker engang imellem opsatte sin evindelige Harangue over formentlig Humbug og Idiotisme paa den danske Videnskabeligheds Omraade til en anden Gang for

at dvæle ved en af de Personligheder, han havde kjær, kunde han gjen-nem selvoplevede Historier tegne et Billede f. Ex. af Hans Christian Ørsted eller af Thorvaldsen forunderlig levende og saa magisk fængslende, at Timerne fløj som Minuter. Eller denne lille, gammelagtige, mindst af alt plastisk smukke Mand, der yndede ironisk at benævne sig selv «halv Herkules, halv Adonis», kunde forklare, hvorledes Ryge spillede Hakon Jarl, med en saa betagende Anskuelighed, at Værelset bredte og højnede sig for Tilhørernes Fantasi til Odias Offerlund. Mest befrugtende var imidlertid Samlivet med den norske Digter. Var der blandt de andre adskillige flinke Folk og enkelte Helte — han var i de ungdommelige Medlemmers Øjne mere end en Helt, han stod aandelig talt som en Kjempe i «Mængdens lave Flok». Han overvældede Tilhørerne med sin Veltalenhed, forbausede dem ved det nye i sine Synsmaader og Ideer saavel som i de Former, han ikklædte dem. Havde en eller anden af Selskabet talt ud af en Autoritetstro, kunde han sparke den væk med Hælen af sin Støvle, saa at den blev borte med det samme. Mod dem, der var ham overlegen i egentlig Intelligents, i Tankens Klarhed og Evne til finere Analyse, satte han sin Personligheds imponerende Vægt, der ufejlbarlig gav ham Udseende af Sejerherre. Nu er alt dette nye gammelt, og det, man kan udenad, har jo tabt største Delen af sin Magt over Sindet; sagtens har ogsaa noget af det, der i hint lille Kammer hos Bidstrup glimtede som Guld for de tilstedeværendes Blik, kun været Forgyldning — men for de unge, der higede efter at naa op paa Aandslivets Højder, men kjendte Vejene saa lidet, var Omgangen med en saa lysende og sit Maal bevidst Fremtoning i Gjæringens og Dæmringtidens Aar en ren Velsignelse». (V. Wille i «Nær og Fjern» No. 361, S. 11 fg.) — Allerede medens han arbejdede som Theateranmelder i «Morgenbladet» og før han kom med paa Studentertoget til Upsala i 1856, havde Bjørnson overtaget (anonymt) Ledelsen af et lidet Ugeblad, som med Titlen «Illustreret Folkeblad til Belærelse og Underholdning» var begyndt at udkomme den 27 Februar 1856 og i hvilket han strax i 2det Numer begyndte at offentliggjøre en længere national Fortælling «Aanun», som siden efterfulgtes af «Et farligt Frieri», «Ole Stormøen» og «En munter Mand». Denne sidste blev ufuldført i Bladet, men nævnes her, fordi den indholder Spiren til «Arne». Sit Forhold til det lille Ugeblad opretholdt han ogsaa under sit Ophold i Kjøbenhavn, hvorfra han sendte Manuskriptet til flere af de nævnte Fortællinger. Da han var vendt hjem igjen til Kristiania Sommeren 1857, satte han strax sit Navn paa Bladet som Redaktør og begyndte med det samme (13 Juni) Offentliggjørelsen i det af den i Kjøbenhavn næsten færdigskrevne «Synnøve Solbakken». Han havde overstaaet den sidste Krise af Tvivl om, hvorvidt han ikke burde opgive ethvert Forsøg paa at blive Digter, og hans Landsmænds Modtagelse saavel af hans Bondenouvelle som af hans samme Aars Høst offentlig

opførte første Drama «Mellem Slagene» stadfæstede Rigtigheden af den Beslutning, Forfatteren havde taget. Man vil nedenfor finde de literære Henvisninger og Oplysninger om «Synnøve Solbakkens» Historie og Udbredelse. Paa dette Sted tør det dog forsvares at indskyde den første — af de meget faa — her i Landet fremkomne Anmeldelser af Bogen, mindre fordi denne Avisartikel er et blandt de mange Bjørnsonske Biographica, end fordi den er et literærhistorisk Aktstykke, som viser den skønne Literaturs Stilling i Landet for 25 Aar siden. I Spidsen af «Morgenbladets» Dagsartikel den 19 Septbr. 1857 læses altsaa følgende:

«Vor Skjønliteratur, som aldrig har været synderlig rig, har i den sidste Tid været saa aldeles fattig paa nye Frembringelser, at det synes snart at maatte vække alvorlige Betænkeligheder. Er da vort Folk blevet saa stok-prosaisk, er det saa aldeles optaget af Øjeblikkets travle Stræben, at det ikke har den mindste Tid eller Tanke tilovers for den ædle Aandsforfriskelse, som Poesi og Kunst frembyder? Eller ere maaske alle vore Sangfugle blevne skræmte af den Behandling, de af Kritikaklerne have maattet døje? Her kan vistnok være Anledning til billig Klage. Thi selv de bedre og mere velmenende af vore Kritikere betænke ikke altid nok, at man under saa trange literære Forholde, som vore, maa fare varligt, og at vor Literaturs spæde Skud vistnok endnu i lang Tid trænge langt mere til Sol og venlig Pleje, end just til Saxen. Ved overdreven Iver for at «holde Politi» i Literaturen, kommer man — ligesom overhoved ved altfor strengt Politi — let til at kvæle al fri Bevægelse. Forfattere, der, saasnart de have givet Noget fra sig, betragtes som eislags Misgjerningsmænd, tabe Modet og finde sig bedre tjente med at ansees for lige saa hæderlige Mænd som de Andre, der tie stille, og hos Publikum udvikler sig efterhaanden ved al denne strenge Kritik en blaseret Vanskeligheds-Aand, der ikke vil tage tiltakke med andet end ialfald Mesterværker af første Rang. — Hvorom Alt er. Virkningerne se vi. Et poetisk Produkt, selv en ganske liden, ubetydelig Novelle, begynder at blive et Særsyn i vor Literatur, og Folket kan efterhaanden bringes til at glemme, at Papir og Bogtrykkersværte kan bruges til Andet end til Diskussion af Jernbane- og Jury-Forslag eller andre praktiske Sager. Ære være Jernbaner og Juryer! Ære være alle økonomiske og politiske Indretninger, Ære være Partiernes Spænding og Strid! naar der blot mellem al den Larm ogsaa var Rum for en fredelig Tone, for et Øjeblikks System med Forestillinger, der ligge udenfor Tidens praktiske Spænding! naar blot ogsaa Skjønheden og Hjertets finere, rent menneskelige Følelser maatte komme til sin Ret! — Ved Modtagelsen af B. Bjørnsons «Synnøve Solbakken» ere vi for vor Part slet ikke stemt til kritisk Streng-
hed. Vi kunde vel tale en hel Del om svag Komposition, ufuldstændig Karakter-Udvikling, Mangel paa organisk Sammenhæng og flydende Forbindelse, hist og her en temmelig umotiveret Indflikning af en malende

Fantasi-Lyrik, lidt affekteret i Stil- og Ordstilling m. m. Men vi foretrække at henvende Opmærksomheden paa, at vi her dog have en liden Kreds af livlige, rask skisserede Folkelivsbilleder, der idethele røbe baade sund Opfatning og Fremstillings-Talent, og som maa gjenoplive vort Haab om, at vort Folks poetiske Safter dog ikke ere aldeles udtørrede. Naar dette kvikke Hoved med sine mange sunde Instinkter efterhaanden modner sig ved mere koncentrerede Studier, naar han lærer at begrænse sine Ideer og aflægger den ungdommelige Lyst til af og til at gjøre sig mere interessant end hans Emne egentlig tillader, vil han udentvivel kunne skjænke os gode Sager. Men selv det, han har leveret, er visselig ikke ilde til en Begyndelse (og havde blandt Andet vel fortjent et anstændigere Udstyr); i ethvert Fald kunne vi være fristede til — som Romerne gjorde med sine Konsuler efter Slaget ved Cannæ — at votere ham paa Literaturens Vegne vor Tak, «fordi han ikke har mistvivlet om Republikken».

Med Udgangen af September 1857 var Bjørnson fratraadt Redaktionen af «Folkebladet» og han tilbragte nu de følgende sex Uger paa Besøg i Hjemmet paa Søgne Prestegaard. Imidlertid var den Krise udbrudt ved det norske Theater i Bergen, som foranledigedes ved Ole Bulls Opræden efter hans Hjemkomst fra Amerika mod den fungerende Direktion; den nationale Scenes Tilværelse derborte stod helt paa Spil. Da anmodede Ole Bull i Midten af Novbr. Maaned Bjørnson om at komme til Bergen og overtage Theatrets artistiske Styrelse. Efter et Par Dages telegrafiske Underhandlinger havde Bull antaget Bjørnsons Betingelser, hvoriblandt den, at «Skuespillerne igjen skulde være forenede og villige til at spille paa Bulls Theater»; og i Decbr. 1857 forlod saa Bjørnson Kristiania for at tiltræde sin nye Stilling. (De offentliggjorte Aktstykker til Theaterkrisens Historie findes i Morgenbladet 1857, No. 320, 324, 326 og 334; jfr. Ole Bulls Breve, S. 126, samt nogle Artikler af Bjørnson i «Berg. Adr.» 1858, se nedenfor.) Virksomheden ved og for Theatret og Literaturen var ham imidlertid ikke nok; han, hvis første trykte Artikler var nogle i «Chra. Intelligentssedler» i 1850 anonymt anbragte Indlæg til Fordel for den da rejste Haandværkerbevægelse i Hovedstaden, kastede sig nu ogsaa ind i det offentlige Livs Diskussion og overtog fra December 1858 Redaktionen af «Bergensposten»; som saadan havde han en væsentlig Del i Udfaldet af Byens Storthingsvalg det følgende Aar. Ved Udløbet af Sæsonen 1859 fratraadte han dog Ledelsen af Bergens baade Presse og Theater, og flyttede i de sidste Dage af August s. A. til Kristiania, hvor han havde modtaget en Ansættelse som Medredaktør (med O. Richter og D. Meidell) af «Aftenbladet», i hvilket han begyndte sin Virksomhed med en Artikel om «politiske Partier». Allerede 16 Januar 1860 traadte han igjen ud af «Aftenbladets» Redaktion, til hvilken han havde været knyttet i et af de mest bevægede Tidsrum af vort offentlige Livs Historie, betegnet ved saadanne brændende

Stridsspørgsmaal som f. Ex. Stiftelsen af Reformforeningen og det første Afsnit af Statholderstriden paa det politiske Omraade; W. Wiehes Afrejse, Striden om norsk og dansk Seenekunst og Süftelsen af «Det norske Selskab» paa det æsthetiske og nationale Omraade. Hvad særlig det sidstnævnte Selskab angaar, har imidlertid efter B.'s eget Udsagn (i Aftenbl. 1859, No. 302), Henrik Ibsen «i alle Maader Æren for Stiftelsen deraf; han udstedte Indbydelsen og fik B. B. med;» ved det første Formandsvalg i Selskabet den 29 November 1859 blev dog B. Formand; men Selskabets Virken for de nationale Interesser i Kunst og Literatur blev kun forbigaaende, dets omtrent eneste positive Beslutning, Nedsættelsen (i December 1859) af en Komite for at samle norske Skuespillere til sex Mønsterforestillinger i Kristiania, blev aldrig ført ud i Virkeligheden. — Imidlertid havde Forholdene udviklet sig derhen, at Publikums Stemning imod Bjørnson ligesaa vel som hans eget Ønske drev ham ud paa Rejser, og i Maj 1860 tog han med Familie til Kjøbenhavn, hvor han nu opholdt sig Sommeren over, mens han ventede paa Afgjørelsen af en Ansøgning om et Stipendium paa 1000 Spd. af de til Kunstneres og Videnskabsmænds Rejser i Udlandet bevilgede Midler. Hans Ansøgning stødte paa Modstand hos Universitetets Vedkommende, hvorom nærmere Oplysning nu foreligger i et Brev af 7 Novbr. 1860 fra Advokat Dunker til Chr. Winther, i hvilket det heder: «De har da fremdeles vor Bjørnson hos Dem i Kjøbenhavn, hvor han siges at ville udgive nogle Digte, et Epos «Arnliot Gellina» og noget andet. Maaske har De af Bladene seet, at han søger Stipendium her, men er forkastet af Welhaven og de andre Medlemmer af Universitetets Collegium. Jeg er ikke heri enig med Welhaven, og jeg har interesseret mig saa meget og saa virksomt hos mine Venner i den norske regjerende Regjering, at jeg tror at kunne gjøre sikker Regning paa, at Bjørnson dog vil faa et Rejsestipendium paa 500 Species. Men jeg tager mig vel vare for at lade Welhaven kjende min Underfundighed i denne Sag. Jeg ynder forresten ikke Personen og endnu mindre Bladsmøreren Bjørnson, men paa Digteren sætter jeg Priis». (Breve til og fra Chr. Winther, S. 105 fg.). Dunkers Tro blev ikke skuffet, thi under 24 November 1860 tildeltes B. et Rejsestipendium af 500 Spd. til en Rejse til Syd-Europa (samtidig med at A. O. Vinje fik et Stipendium af 250 Spd. til en Rejse til England og Skotland; jfr. Illustreret Nyhedsblad 1860, S. 193). Fra Kjøbenhavn begav han sig nu strax gjennem Nord-Tyskland, over München, Wien og Triest til Rom. Stipendiet var kun for et Aar; opofrende Kammerater og Velyndere samt hans egne Arbejder satte ham imidlertid istand til at blive længere i Udlandet; efter Andragende erholdt han derhos i Marts 1862 en Understøttelse paa 300 Spd. af Videnskabsselskabet i Thronhjem til et forlænget Ophold. Efter over et Aars Ophold i Rom og Omegn og efter et kortere Besøg i Neapel og Syditalien, drog han i Maj 1862 nordover, besøgte

paa Rejsen bl. a. Florents, Bologna og Venedig og fortsatte saa til München. I Italien havde han fornemmelig studeret Historiens og Kunstens Mindesmærker og Samtidens Folkeliv, med hvilken Iver og Begejstring vil forstaaes af en Ytring som følgende i et utrykt Brev fra Florents af Maj 1862: «Jeg har arbejdet, saa jeg tilsidst ikke saa som en Digter, men som en tysk Registrator. Jeg har været i alle seværdige Kirker og i Musæerne. I Ufficerne har jeg tilbragt otte Dage, jeg har ret studeret; ovenpaa har jeg nydt i *palazzo Pitti*; — eller af en Udtalelse som denne i Ansøgningen til Videnskabselskabet af Decbr. 1861: «Det er mig undertiden som Jorden brænder under mig; det, jeg skal se og lære, er saa Meget, mine Midler ere saa smaa, og min Tid saa kort, fordi de rige Syn give Ideer til ældre Stof, der da forlange Skikkelse og Liv. Jeg føler, at hele min Fremtid er afhængig af, om jeg paa dette Punkt i min Udvikling faar Lov til at fortsætte«. I Tyskland og Frankrige, som han besøgte efter Opholdet i Italien og efter at have tilbragt den varmeste Sommertid i 1862 i Tyrol, fortsatte han nu sine Studier af Samtidens Kunst og Literatur, men her fornemmelig paa Theatrene (i Karlsruhe, München, Dresden, Weimar, Hannover, Wien, Berlin og Paris). I Marts 1863 brød han op fra Paris, lagde Hjemvejen over Holland og satte saa 27 April 1863, efter tre Aars Fravær, igjen Foden paa Hjemmets Grund. Sommeren tilbragte han derpaa i og ved Bergen, hvor han skrev «Maria Stuart i Skotland» færdig og deltog i den store Sangerfest, og kom saa i Oktober Maaned s. A. til Kristiania, hvor han nu bosatte sig med sin Familje. (Om den Velkomstfest, som gaves for ham i Studentersamfundet 5 November, henvises til Mgbl. 1863, No. 309, hvor en Tale til ham af Lektor Thaasen og en Sang af Kr. Janson er trykt). I Decbr. Maaned traadte han for første Gang efter sin Hjemkomst op for det store Publikum med tre Forelæsninger i Universitetets Festsal, af hvilke de to bestod af Oplæsning af egne Arbejder, deriblandt «Maria Stuart», den tredie af en Skildring af Michel Angelo og Malerierne i det Sixtinske Kapel (af sidstnævnte Forelæsning findes en refererende Anmeldelse i Ill. Nyhedsblad 1863, No. 50). — Henimod Slutningen af sit Ophold i Paris havde B. fra Hjemmet modtaget Underretning om, at Regjeringen efter hans Ansøgning havde for det da forsamlede Storting fremsat en kgl. Proposition om en fast aarlig Understøttelse for ham af Statskassen, stor 400 Spd., og endnu før han var kommen hjem, havde Stortinget den 10de April 1863, efter Forslag af Gage- og Pensjonskomiteens dissenterende Formand, nuværende Højesteretssassessor E. Saxlund — Komiteens samtlige øvrige Medlemmer indstillede den kgl. Prp. til ikke at bifaldes — mød 21 St. bevilget indtil videre den nævnte «Digtergage», den første hos os, naar bortsees fra den til Docent A. Munch. (Se Storthings-Forhandlinger 1862—1863, IV, S No. 66 og IX, S. 417 fg. og Storthings-Tidende 1862—63, S. 525—34. r. derhos blandt Samtidens periodiske Presse særlig Aften-

bladet 1863, No. 33, 79, 80, 84 og 102; Morgenbladet s. A. No. 71, Illustreret Nyhedsblad 1863, No. 12). Ikke længe efter Bjørnson's Besættelse i Kristiania ved Hjemkomsten fra Udlandet indtraf de skjæbnesvangre Begivenheder i Danmark, som fulgte paa Fredrik den syvendes Død. Varm Skandinav, som B. den Gang var, gav han vort Folks Stemning Udtryk i flere smukke Digte og var ivrig virksom for, at de forenede Riger skulde hjælpe Danmark; men «for ikke ganske at gaa op i Spænding og Tvivl» — heder det i et Brev fra ham til H. C. Andersen af 6 Marts 1864 — «er jeg begyndt at beskæftige mig med prosaiske Theateranliggender; thi Digtning kan der ikke være Tale om. — — — Det brænder, det bryder i mig, jeg kan ikke underholde en, Begivenhederne uafhængig, Fantasi». — Underhandlingerne, der aabnedes med ham om Vaaren 1864 angaaende Overtagelsen af Posten som artistisk Direktør ved Kristiania Theater, strandede imidlertid i Juli Maaned paa Meningsforskjel om Engagementsvilkaarene, særlig om den artistiske Direktørs Myndighed til at ansætte og afskedige Skuespillere (se navnlig Morgenbl. 1864, 15 Juli og Aftenbl. s. A. 7 Juli). Underhandlingerne gjenoptoges dog ud paa Vinteren, og ifølge Repræsentantskabsbeslutning af 15 December 1864 ansattes B. fra Nytaar 1865 af som «Bestyrer af det sceniske og artistiske ved Kristiania Theater». Det blev almindelig erkjendt, at Theatret i det store taget saavel kunstnerisk som økonomisk gik frem under B.s Styrelse. Det heder saaledes i Direktionens Aarsberetning af 28 Septbr. 1865: «Dette heldige Resultat maa hovedsagelig tilregnes den jevne Søgning, som i den forløbne Sæson har faldet Theatret til Del, og som utvivlsomt maa tilskrives den artistiske Ledning, som Direktionen har skaffet Theatret ved den af det ærede Repræsentantskab stadfæstede Overenskomst med Hr. Bjørnson om Bestyrelsen af det Sceniske og Artistiske ved Theatret». Og B. paa sin Side ytrer i en Skrivelse af 25 Juni 1866 til Repræsentantskabet om nogle Tillæg, han ønskede i sin Kontrakt: «Den Fremgang, som Scenen har haft, har gjort mig glad i mit Arbejde og fuld af Haab. Jeg beder derfor om, at man nu ikke lægger mig nogen Hindring i Vejen for at fortsætte». I disse gjentagne Stridigheder om Kontraktens Indhold eller rettere om Grænserne for den artistiske Direktørs og den kollegiale Direktions Magtomraade laa imidlertid Spiren til et Brud, som ogsaa kom, da B. i Juni 1867 fratraadte Stillingen ved Theatret. Underhandlinger med ham Sommeren 1868 om Gjenoptagelse af den artistiske Ledelse strandede atter paa Meningsforskjel om Kontraktens Affattelse. (Aktmæssige Bidrag til dette Afsnit af Theatrets Historie og B.'s Biografi findes i Aftbl. 1866, No. 146, 195 og 197; 1868, No. 219, 275 og 279 samt 1871, No. 261; Morgenbl. 1867, No. 162 og 1868, No. 240, 254, 261, 318 og 315. Bidrag til Bedømmelsen af B.s Theaterstyrelse findes — foruden i den samtidige Presses dramaturgiske Kritik — bl. a. i Chra. Intelligentsedler

1865, No. 292 og 297 [af Johan Schønheyder?]; i Morgenbladet 1867, No. 48 [om Opførelsen af «Den skønne Helene» (af M. S. Hansson)]; i No. 62, 69, 76 og 88 [i Artiklerne «Kunst og Koter» (af K. A. Winter-Hjelm), hvortil Svar i Aftenbl. 1867, No. 72]; i Aftenbl. 1866, No. 214 [af F. Bætzmann]; og i Hamiltons Nord. Tidsskrift 1867, S. 29—38 af Clemens Petersen). — Ligesom Tilfældet var i Bergen, kastede han sig ogsaa i Kristiania nogen Tid, efterat han havde overtaget Theatrets Ledelse, ind i Pressens offentlige Diskussion, idet han fra 3 Marts 1866 overtog Redaktionen af «Norsk Folkeblad», dette illustrerede Ugeblad, som var grundlagt ved Nytaarstid s. A. (af daværende Telegrafrevisor O. Hansen og Sekretær P. Olsen, den sidste nogle Aar senere ogsaa Grundlægger og første Redaktør af «Verdens Gang») med et Program, som udelukkede den politiske Diskussion, og med det Formaal hovedsagelig at tilvejebringe et Overskud, som skulde anvendes til Stiftelse af en Pensjonskasse for Landets Almuskolelærere. Programmet blev imidlertid fraveget, da Bladet snart begyndte at bringe polemiske Indlæg i Døgnets Diskussion og senere blev et af Hovedorganerne til Bekjæmpelse af Unionsforslaget. Mangehaande Vanskeligheder fik Bladet at kæmpe med, det maatte gjøre Konkurs, og Bjørnson købte det saa for egen Regning (Høsten 1869), hvorpaa han fortsatte Udgivelsen til Udgangen af Aaret 1871. Han havde samtidig været virksom ogsaa paa andre Kanter. Efterat han i Juni 1869 havde deltaget i Diskussionerne paa det nordiske Studentermøde i Kristiania og derefter fra Begyndelsen af Juli til Begyndelsen af September 1869 havde foretaget en Rejse til Nordland og Finmarken, hvoraf han gav en Skildring i Tidsskriftet «For Ide og Virkelighed», som han et Par Aar udgav sammen med de danske Forfattere Professor Rasmus Nilsen og Rudolf Schmidt, modtog han det paa ham den 4 Decbr. 1869 faldne Valg (med 102 mod 38 St.) til Studenter-samfundets Formand og tiltraadte denne Post 15 Januar 1870 (jfr. Alfred Larsen: P. Chr. Asbjørnsen, S. 22 fg.). Den 19 Marts 1870 blev han, efter en heftig Valgkamp, gjenvalgt (med 272 mod 252 St.) til Formand for det følgende Kvartal, men udtraadte ved dettes Udløb af Samfundets Bestyrelse, da han nu ikke kunde modtage Gjenvalg. (Jfr. Flyveskriftet: «Skal B. B. gjenvelges iaften til studenter-samfundets formand?» [Kra. 19 Marts 1870. 8. 8 S.]; samt Artikelrækken «Minder fra Bjørnsontiden» af Elling Holst i «Tiraljøren», S. 66—81). For en kort Tid blev han nemlig paany stillet i Spidsen for et Theaterforetagende, idet en Del af Personalet ved Kristiania Theater — som den Gang styredes af M. W. Brun — opsagde sit Engagement fra Udløbet af Sæsonen 1869—70 og sluttede sig sammen til et Selskab, som under B.'s Styrelse lejede Møllergadens Theater, hvor det aabnede en Række Forestillinger 8 September 1870 (jfr. Dagbladet 1870, No. 211, hvor en Prolog af B. B. ved Aabnings-

forestillingen er trykt, samt No. 294, hvor en Redegjørelse af ham angdet norske Theater findes). En paatænkt Gjenforening det følgende Aar af begge Theatres Personale, under B.'s Ledelse som første Direktør med L. Josephson til Intendant, blev der intet af, og fra 1 Marts 1872 var de fleste af de til Theatret i Møllergaden udvandrede Kunstnere igjen knyttet til Kristiania Theater. (Jfr. bl. a. Chra. Intell. 1873, No. 125 af L. Josephson [med indflettede Uddrag af Breve fra B. B.], indeholdende Svar paa en ved en Udtalelse af A. Gumælius i den svenske Rigsdags andet Kammer fremkaldt Skrivelse fra B. B., trykt i Aftonbl. 23 Maj 1873).

— I 1871 tiltraadte B. for første Gang en af de Forelæsningsrejser, som han senere hyppigt har gjentaget saavel her i Landet som i Sverige og Amerika. Efter et Besøg i Bergen i April Maaned nævnté Aar, holdt han i Novbr. s. A. Forelæsninger i Gøteborg over den itallenske Renaissance og derefter i Decbr. lignende Forelæsninger i Stockholm. I Febr. 1872 holdt han Foredrag paa Hamar, i Marts og April s. A. atter i Bergen, i Febr. 1873 igjen i Stockholm, Upsala, Gøteborg, Uddevalla og flere sydsvenske Byer. Han var da paa Udreisen til Syden, hvor han nu opholdt sig i to Aar, idet han først 1 Juni 1875 igjen kom tilbage til Kristiania. Han havde Aaret i Forvejen kjøbt Gaarden Aulestad i Gausdal, hvorhen han begav sig strax ved sin Hjemkomst og hvor han med Familie siden har været bosat. (Med Hensyn til Aulestad, som er afbildet bl. a. i Ny illustr. Tid. 1882, No. 33, kan forøvrigt henvises til Aftbl. 15 April 1874 angaaende en paatænkt Bebyggelse af samme i gammelnordisk Stil). Fra Januar til April 1877 var han igjen paa Foredragsrejse til Throndhjem og de romsdalske Byer samt Oplandets Bygder; Emnet for hans Foredrag var nu dels vore Aandsvilkaar, dels Grundtvig, dels Wagners «Tannhäuser». Under et Besøg i Kristiania Høsten 1877 gaves i Studentersamfundet en Sexa for ham den 31 Oktbr., ved hvilken han holdt sin berømte Tale om «at være i Sandhed». (Referat af Festen og Talen bl. a. i Aftbl. 1877, No. 255 med Supplement [Tale for B. af Professor Lochmann] i No. 256; jfr. Fedraheimen 1878, No. 2 og Fædrel. Januar 1878 samt *Academy* 1877, II. 469). I Septbr. 1878 kom han atter til Kristiania, og rejste Oktbr. til Paris, hvor han opholdt sig nogen Tid for at se Verdensudstillingen, fra hvilken han over Kjøbenhavn og Gøteborg, hvor han begge Steder holdt Foredrag, vendte tilbage i November. I Marts 1879 kom han igjen til Kristiania, hvor han dirigerede «Flagmødet» i Arbejdersamfundet den 13 Marts. Høsten og Vinteren 1879 besøgte han Tyskland, hvor han i nogen Tid efter Indbydelse opholdt sig som Gjest hos Hertugen af Meiningen; senere besøgte han Wien, hvor der blev givet Fester til hans Ære i «*Academischer Leseverein*», i hvilken han blev optagen som udenlandsk Æresmedlem, og i «*Verein der Literaturfreunde*». Det var denne Rejse, som gav udenlandske Blade, bl. a. *Standards* Kjøbenhavnner-Korrespondent, *Berl. Borsen-*

Courier, The Daily Telegraph, Le Figaro, La Liberté o. fl., Anledning til at fable om, at Ytringer af Hs. Maj. Kong Oskar II angaaende B.'s «Overtrædelse af alle ti Bud» skulde have fremkaldt en Udfordring fra B. til Kongen, hvorefter skulde være paafulgt en Anklage for Majestætsforbrydelse mod Digteren og derefter dennes frivillige Exil. (B.'s Redegjørelse, hvoraf fremgaar, at han i et Brev til Hs. Excell. Stang udbad sig en Erklæring ang. Kongens rygtevis gjengivne Ytringer, findes i «Neue freie Presse» 23 Novbr. 1879, oversat i Dagbl. s. A. No 294, jfr. No. 296 og 298; *Almuevennen* No. 49; *Gøteb. H. o. S.-Tidn.* 29 Novbr. 1879; *Le Voltaire* 2 Decbr. 1879 o. fl.). Den 18 Decbr. 1879 vendte B. fra denne Rejse tilbage til Kristiania, hvor han nu opholdt sig Julen over og hvor «Kunstnerforeningen» gav en Fest for ham den 27 Decbr. (ref. i Dagbl. 1879, No. 320). Den paafølgende Søndag 28 Decbr. holdt han Foredrag i Arbejdersamfundet om Kongedømmet og Republikken. Over Nytaar rejste han hjem til Gausdal, hvorfra han igjen brød op, da han efter Indbydelse blev kaldt til Bergen for at tale ved Ole Bulls Grav den 23de August 1880. Fra Bergen rejste han saa med Ole Bulls Enke og hendes Familje til Amerika, hvor han holdt Foredrag og Oplæsninger i Øst- og Veststaterne til April 1881. I Maj kom han tilbage til Kristiania, hvor han efter vedkommende Komites Indbydelse holdt Taler ved Afsløringen af Wergelands-Statuen den 17 Maj 1881. Nogle Dage efter vendte han tilbage til sit Hjem i Gausdal, hvor han den 10 August 1882 fejrede sit 25 Aars Digterjubilæum og hvorfra han, efterat have deltaget i Valgkampen Sommeren 1882 ved Taler paa Folkemøder i det sønden- og nordensfjeldske Norge, igjen brød op, idet han i Oktober 1882 med sin Familje tiltraadte en Udenlandsrejse for længere Tid, med Paris som nærmeste Maal.

* 11 September 1858 *Caroline Reimers* (f. 1 December 1835), fhv. Skuespillerinde ved Bergens Theater.

Biografier, dels med, dels uden Portræt, af ham findes i en Flerhed af inden- og udenlandske Blæde og Tidsskrifter; her henvises til de vigtigste Udg. bekendte, idet jeg udelader de nedenfor i den bibliografiske Oversigt nævnte biografiske Indledninger til fremmede Oversættelser af B.'s Verker: Ill. *Tidende* II (Kbhvn. 1860), No. 54 af Clemens Petersen (optrykt i *Chr. Posten* 1860, No. 291; jfr. *Morgbl.* s. A. No. 307, efter et *Gøteborgs Blad*, hvortil Bemærkninger i *Aftbl.* No. 263 og i *Rigstid.* No. 262 med Svar i *Aftenbl.* No. 265; fremdeles «Protest» af J. P. i *Berl. Tid.* Novbr. s. A., optrykt i *Rigt.* No. 260 og i *Morgbl.* No. 309); Ill. *Tidning* 1860; i *Ny ill. Tidn.* 1866, No. 9; *Nordisk Billed-Magazin* (Kbh.) 1864, No. 12; *Søndags-Posten* (Kbhvn.) 1866, No. 115; *Almuevennen* 1863 og *ibid.* 1875, No. 7 af Chr. J. [med Portræt efter Tegning af N. Bergslien]; *Ny ill. Tid.* 1878, No. 1 af K. A. Winter-Hjeltn; jfr. s. Bl. 1882, No. 33 [1. Fra Skoledagene paa Molde og i Kristiania (af Dr. E. B. Lindseth); 2. «Hvorledes jeg blev Digter» af B. B.]; *Illustrirte Zeitung* 1863, No. 1016 (overs i *Bergensp.* 1863, No. 12); «Ergänzungsblätter» zu *Meyers Neues Konversationslexikon* I. (Hildburghausen 1865) af E. Lobedanz; *Scribners Monthly* Vol. XX. 336—45

[af Hj. Hj. Boyesen]; *Demorest's Monthly Magazine* (New York 1881), S. 491—95; *B. B. at home. By Auber Forestier*. [Er blot en med en Indl. af A. F. Søsnyet Overs. af (Amalie Müllers) Artikel i «Ude og Hjemme»]; *Argus* (Melbourne) Febr. 1879, jfr. Stav. Amtst. 1879, No. 116; *The Graphic* 9 Decbr. 1882. — Af særskilt udgivne Arbejder ang. B.'s literære Virksomhed og offentlige Opførelser anføres: «Bj. Bjørnsons Arne». En Undersøgelse af Janus (Kbh. 1861); «Bjørnson og Ibsen i deres to seneste Værker» af F. Helveg (Kbh. 1866); «Bjørnstjerne Bjørnson og den nyere norske Poesi» af Johan Vibe (Kra. 1876); «Et Ord til Bjørnstjerne Bjørnson» af F. L. Grundtvig (Kbh. 1875); «Bjørnson och Ibsen, två karakteristiker» af Georg Brandes (Stockholm 1882); «Mod B. Bjørnsons Angreb paa den kristne Kirkes Tro» [af J. C. Heuch og E. M. Myhre] (Kra. 1879); «Till B. Bjørnson, Öppet bref från en svensk» (Warberg 1880). Til denne Gruppe af Henvisninger hører ogsaa delvis følgende Arbejder: «Romantik og Realisme» af Henrik Scharling (Kbh. 1878); «Polemiske Sonetter» af Theodor Caspari (Chra. 1880) og «Polemiske Sonetter», et Tilsvar af Kristofer Randers» (Chra. 1880). — *Bidrag til hans literære Karakteristik* findes — foruden i de Recensjoner og Polemiker, hans Arbejder har fremkaldt, hvorom ndfr. — i Aftenbl. 1858, No. 214 fg. af K. Knudsen; Goldschmidts «Hjemme og ude» (Kbhvn.) 1861, 4 Kvartal, No. 4—6 af *Cosmos*; Aftenbl. 1861, No. 235 og 238 [af D. Meidell]; *Figaro* (Kbhvn.) Juni 1868, No. 116 fg.; *Morgbl.* 1865, No. 261; *Verdens Gang* 1878, No. 21 og 1881, No. 3; *Morgbl.* April 1881, særlig No. 103 A [i Afhandlingen «Vore Digteres Forhold til og Fremstilling af «det Folkelige»]; «Ude og Hjemme» (Kbhvn.) 1881—82, S. 537 fg., af G. Brandes (opr. i *Bergenssp.* 1882 og overs. paa Svensk i ovenn. Skrift); i *Tillæg til «Dansk Ugeblad»* 21 Febr. 1873; «Om Ad. Øhlenschläger og Bj. Bjørnson» et Foredrag af Rudolf Schmidt, hvortil Bemærkninger i d. Fædrel. 1873, No. 33 af C. Ploug; i *Finak Tidsskrift* 1877, I. 312 fg.; i *Blätter f. lit. Unterhaltung* 1866, No. 43 («Ein Norwegischer Dramatiker» af Rud. Gottschall); i *Unsere Zeit* 15 Decbr. 1877 af Leopold Katscher; i Paul Lindaus «Dramaturgische Blätter», N. F., II. (Berlin 1879); i *Mag. f. d. Lit. d. Ausl.* 1881, No. 50 (af Karl Bleibtreu) og i «Mehr Licht» No. 1 (Berlin 1878) af samme Forf. (jfr. bl. a. *Dagstelegr.* 8 Oktbr. 1878); i *National Review* 1863 (oversat i *Mgbl.* 1863, No. 29); i *North American Review* Jan. 1873 (*B. B. as a Dramatist* [by Hj. Hj. Boyesen]); i *Revue des deux Mondes* 15 Mars 1870 (*Un poète norvégien contemporain* af Edm. Schuré); *Revue Suisse* T. LVI (1876), S. 180—81 og T. LXIII (1878), S. 486 fg.; *Rivista Europea* 1880. Lignende Bidrag findes ogsaa i en hel Mængde Bladartikler, der fremkom i de nordiske Landes Presse ved hans 25 Aars Digterjubilæum i 1882, blandt hvilke her mærkes: *Morgenbl.* 1882, No. 219 B af Henrik Jøger; *Dgbl.* No. 198 [af E. Vullum]; *Verdens Gang* No. 93 [af A. Gasborg]; *Berg. Tid.* No. 183; *Fædrelandsvennen* No. 93; de kjøbenhavnske Blade *Morgenbladet* 10 August og *Dagbl.* 24 Aug., hvortil Svar i *Dagsavisen* 26 Aug.; jfr. ogsaa *Hansar Stiftstid.* 9 August, *Thj. Adr.* 11 August. Om selve Jubilæumsfesten henvises til Referaterne i *V. G.* 15 Aug. og *Bergenssp.* No. 191 [af John Lund]. — *Bidrag til hans Biografi* og til Samtidens Dom om ham findes i stor Mængde i de tre nordiske Rigers Presse; en Del hidhørende Henvisninger er indskudt paa sine Steder i den biografiske Fremstilling ovenfor, andre vil findes nedenfor i den bibliografiske Oversigt. Her bevines fremdeles til: *Morgenbladet* 1864, No. 289 og 290 [angaaende hans Opførelse 4 November]; 1867, No. 47 B [Et Ord til B. B.]; No. 62, 69, 76 og 88 [Kunst og Koteri (af K. A. Winter Hjelm)]; No. 342 [Berg. Tid. om B.'s telegrafiske Protest imod Opførelsen af Maria Stuart i Bergen]; No. 349 og 356 [Digteren B. B., Kand. No

og to literære Velgjørenhedsanstalter] jfr. Norsk Folkeblad 1867, No. 51 og 52 samt Fr. halds Tilsk. 1868, No. 1; 1868, No. 3 [Til Belysning af det sande Forhold mellem Norsk Folkebl. og Skolelærerne] jfr. Protest af A. Bang i No. 7; No. 38 og 40 [Norsk Folkebl. og Tho. Joh. Hefstye] jfr. Hefstyes Artikel i Norsk Folkeblad 1868, No. 7 og Dr. Bl. No. 46; i No. 46 [Norsk Folkeblad, B. B. og Adv. Dunker, af O. Fjeld]; No. 78 [Spørgsmaal til Bestyrerne af N. Folkebl.]; No. 125 [B. B.'s Brev til Kongen om Opførelsen af Maria Stuart]; No. 129 [Allernyeste politiske Omslag af B. B.]; No. 230 [Karl Johans Monumentet, N. Folkebl. og B. B.]; No. 264 [N. Folkebl. og Prof. C. D. O. Bang]; No. 333, 336 [ang. en Del Rygter om et Brev fra ham til Ligningskommissjonen]; 1869, No. 277 og 289 [af A. V. Heiberg ang. N. Folkebl., jfr. dettes No. 39]; 1872, No. 48 B [Gjengivelse af en Artikel i dansk Fædrel. i Anl. af B.'s Udtalelser i N. Folkebl. om Chr. Bergs Forslag om Ophævelse af Adel, Rang og Titler; jfr. ogsaa Dagbl. s. A. No. 46; Bergens Tidende No. 43 og Bergens Adresse No. 59]; No. 50 [angaende en Æresmiddag for B. B. paa Hamar]; No. 61 og 86 A [Opfordringer til B. B. fra Provst G. F. Dietrichson]; No. 171 [angaende B. B.'s og L. Kr. Daas Kontraadresse til Stortinget imod By-Plebisciterne]; No. 294 B [Brev fra Konsul Hepp om B.'s Udnævnelse til R. Æ. O.] — Aftenbladet 1868, No. 105, 219 [ang. Theatersagen], 275, 279, 282, 283, 285 [alle Steder af B. B.]; No. 163 [Om N. Folkebl.'s økonomiske Stilling, af Fr. Brandt]; No. 220 [om samme]; 1876, No. 56 fg. [ang. en literær Autodafé over Bager af B. B.]; 1878, No. 148 B [Referat efter Norsk Skoletid. af Debatterne i Hedemarkens Amtsformandakab 21 Juni s. A., da Kand. theol. O. Sandberg rettede et Angreb paa B., som denne besvarede i Opf. Av. 30 Juni med en Artikel, for hvilken Sandberg anlagde Injuriessøgemaal mod B.; se videre herom nedenfor under Bibliografien]; Dagbladet 1871, No. 96 og 101 samt 1880, No. 13 [af B. B.]. — Adressebl. 1878, No. 12 [B. B.'s seneste Foredrag, af Chr. J.]; 1880, No. 21, 22, 28, 29 [Hvad B. B. kan skrive og tale, af Chr. J.]; Syn og Sagn (Kra.) 1881, No. 3; Bergenseren 1860, No. 14 og 16; Bergens Tid. 1880, No. 201 [efter Gøteb. H. o. S. Tidn.]; s. Bl. 7 Juli [efter samme]; Bergensp. 1872, No. 55 [af O. Borchaenius]; Ham. Stiftst. 1877, No. 23 og 25 samt Novbr. s. A.; Smaal. Amtst. 1881, No. 34 [*Redaktør Hedlund og B. B.] efter et Stockholmsbrev til New Yorker-Bladet Søn; Romsdalsposten 1879, No. 116 [*Dagens Løve», Brev fra Kbh.]; Stav. Amtst. 1879, No. 282 og 283 [B. B. som almorm Politiker, af Huginn]; Vestlandsposten August og Septbr. 1882 [Venstre og Bjørnson]; Thj. Adr. 1877, No. 281 A og 1878, No. 243; Samtiden, utg. af C. F. Bergstedt (Stöhm.) 1871, No. 50 [ang. hans Foredrag i Sverige] og 1873, No. 14 [B. B. och den högre bildningen]; Gøteb. H. o. S. Tidn. 1880, No. 154 A; Nær og Fjern No. 242; Ude og Hjemme 1881—82, S. 97 fg. [af Amalie Müller f. Alver]; Folkev., red. af F. Bajer, 1878, No. 45; Upsala-P. 1873, No. 22, jfr. Nya dagl. Alleh. 19 Mars 1873; Bohusläns Tidning 1873, No. 12; Åbo Under-rättelser 1871, No. 192 og 194 [*Ett besök hos Bjørnstjerne Bjørnson]. Denne sidst-nævnte Skildring, der blev gjengivet i Uddrag i Morgenbladet 1872, No. 18, fremkaldte en Protest i Dagbl. s. A. No. 16 af den finske Forf.'s »uheldige Ledtager», medens B. selv af den rejsendes Skildring af hans Hjem inspireredes til Digtet »Nej, hvor blir du dog af?» (Digte og Sange, 2den Udg., S. 174 fg.) Dette Digt, som oprindeligt tryktes i N. Folkebl., fremkaldte et versificeret Svar [af Chr. Dons] i Stav. Amtstid. 1872, No. 22 og »en æsopisk Fabel: Blækfisken» i Morgensbl. No. 40; jfr. ogsaa Gøteb. H. och S.-Tidn. No. 39. — *Legendariske Biografer* af B., i hvilke der neppe findes et sandt Ord, er fremkomne i et Par amerikanske Blade, nemlig i *Madison State Journal*

1873, overs. i Aftenp. 1873, No. 198; i *Christian Union* 1873, overs., i Uddrag efter *Trübners American and Oriental Literary Record*, i *Christiania Intell.* 1873, No. 251; i «Illinois Staats-Zeitung», jfr. *Gøteb. H. och S. Tidn.* 1873, No. 198; samt i *Appleton's Journal* 1874, gjengivet i «Varden» 1881, No. 20. I alle disse Yankee-Skrøner, som synes at maatte føres tilbage til en og samme Kilde, gjøres B. til en fattig Prest i «Swantwyck» ved Thronhjem, efterat han ved Upsala Universitet skulde have vundet første Pris for klassisk Literatur og saa efter en to Aars Udenlandsrejse have i Kristiania 1850 udgivet sin første Bog «Drusus», som Kong Oskar I likte saa godt, at han ansatte Forf. som Prest. Ved Biografiernes Affattelsestid stod Digteren imidlertid ifærd med i Følge med 700 Tilhængere at udvandre til Amerika for at grundlægge en norsk Mønsterkoloni etsteds nær Vinland i New Jersey. — Paa de her nævnte Biografier som Kilde synes bl. a. nogle Udtalelser om B. at være bygget, hvilke findes i «*Arctic Sunbeams by S. C. Cox*» (New York 1882), S. 173. Til denne Gruppe af Henvisninger hører endelig ogsaa «*Deutsches Montagsblatt*» 15 August 1881, S. 5. [ang. et Møde i Amerikas Vesten mellem den tyske Forfatterinde Emmy von Dincklage og B.]

Jfr. fremdeles Norsk Haandlexikon, udg. af Chr. Johnsen, S. 171—73; Nordisk Conv.-Lex., 2 Udg., I. 527; Nordisk Familiebok II. 632—34; F. Bornmüllers Biogr. Schriftsteller-Lexikon, S. 71 fg.; Brockhaus's Conv.-Lex. (12 Aufl.), III. 483; Pierers Universal-Lexikon [af Emil Jonas], jfr. *Dagbl.* 1882, No. 290; de Gubernatis: *Dizionario biografico*, S. 159; A. O. Vinjes Skrifter i Utval, I H. (Kra. 1882), S. 160 fg., 173 fg., 247, 256 og 368 fg.; I. Dietrichson: *Omrids af den norske Poesis Historie* II. 211 fg.; K. Knudsen: *Af Maalstriden* 1881, S. 96—98; A. Garborg: *Den ny-norske Sprog og Nationalitetsbevægelse* (Kra. 1877), S. 86—96; H. C. Andersen: *Mit Livs Eventyr* (Suppl. Kbhvn. 1877), S. 60—62, 64, 72, 96, 108 og 136; M. Hammerich's *Danska och norska läsestycken*, S. 440 fg.; Nordiske Digttere, udg. af P. Hansen, 2 Udg. S. 570—72; *Frågor på dagordningen af Carl von Bergen*, I. (Stockholm 1881), S. 301—313; Joh. Scherr: *Allg. Gesch. d. Lit.* (3 Aufl., 1869), II. 345; Ad. Strodtmann: *Das geistige Leben in Dänemark* (Berlin 1873), 2. St., særlig S. VIII fg. og S. 201—204; G. Brandes: *Moderne Geister* (Frankfurt a/M. 1882) S. 389—436; Edm. W. Gosse: *Studies in the Literature of Northern Europe* (London 1879), S. 28—32; Ph. Schweitzer: *Die Entwicklung der nationalen Dichtung in Norwegen* (Jena 1881), S. 87—100; A. Schönbach: *Die humoristische Prosa d. 19 Jahrh.* (1876); Jul. Rodenberg: *Ein dänisches Seebad* (1867); Otto Spamers III. *Conv.-Lex.* II, Sp. 1020. — Endelig kan der gives en almindelig Henvisning til de humoristisk-satiriske Blade «*Vikingen*», «*Faklen*», «*Krydsøren*» samt til «*Eventyrskatten*» (Kra. 1881—82) og til «*Krydsørens Viser*».

Fortællinger. (Folke-Udgave). 1—2 Del. Kbh. 1872. 8. 2 Bl. 870 S. og 852 S. — 2den Udgave. ibid. 1878. 8. 376 S. og 352 S. — 3die Udgave. ibid. 1881. 8. 371 S. og 351 S. (Hvert af de tre Oplag abgjorde 10,000 Exemplarer. Bb. 1 indeh.: Arne; Synnøve Solbækken; Jernbøuen og Kirkegaarden; Blakken; Thronb; Faberen; Ørneredet; Trofasthed; En Livsgaade; En ny Feriefart; Bjørnejægeren; Et faarleg Freling; Et farligt Frieri. — Bb. 2 indeh.: En glad Gut; Gifterjenten; Brude-Slaatten).

Berättelser. Autoriserad svensk upplaga. Med en särskild för densamma skriven inledning [S. 3—9, dat. Kra. 21 Decbr. 1872, innehållande en autobiografisk Redegjörelse för Forfatterens Opfatning af Germanernes Stilling og Opgave i

Verdens-Kulturen]. Ny öfversättning af Herman Hörner. Del 1—2. Sthlm. 1874. 8. 320, 307 S. [1ste Del indeh.: Arne; Synnøve Solbakken; Jernbanan och kyrkogården; Blacken; Thron; Faderen; Örnästet; Trofasthet; En lifsgåta; Ett nytt mål att lustfärdas till; Björnjägaren; Ett farligt frieri. — 2den Del indeh.: En glad själ; Fiskarflickan; Brudmarschen].

Aus Norwegens Hochlanden. Deutsch durch H. Helms. Bd. 1—3. Berlin (1861). 8. (I. „Schön Synnøve“. Nach der vierten Aufl. d. Orig. 142 S.; II. „Arne“. 146 S. [Fortællingens Digte er oversj. af Ed. Løbedanz]; III. „Ein friischer Durck“. Anmeldt i Westermanns Monatshefte X. (1861), S. 511, oversj. i Jll. Nyhedsblad 1862, No. 15).

Bauernnovellen. Aus dem Norwegischen übertragen von Edmund Løbedanz. Th. 1—2. Hildburghausen 1865. 8. 117, 128 S. [Udgjør Bd. XII og XIII af „Bibl. ausl. Klassiker in deutscher Uebersetzung“. Th. 1 indeh.: Forf.s Biogr. af Ed. L.; Arne. — Th. 2 indeh.: Ein fröhlicher Durck; Thron; Eine gefährliche Freierei; Der Vater; Aus dem Stifte Bergen. Anm. i Jll. Zeit. No. 1180, 25 Febr. 1865; i Die Presse (Wien) Decbr. 1868, se Aftbl. 18 Jan. 1869 og Dagbl. 1869, No. 2].

Dramatiske Werke. Aus dem Norwegischen übertragen von Edmund Løbedanz. Th. 1—3. Hildburghausen 1866. 8. (Udgjør Bd. 31—33 af „Bibl. ausl. Klassiker in deutscher Uebersetzung“. Th. 1: Hulda. Zwischen den Schlächten. VIII [S. „Einleitung“ af Oversætteren] + 176 S. — Th. 2: König Sigurd. Erste und zweite Abtheilung. 164 S. — Th. 3: König Sigurd. Dritte Abtheilung. 148 S.)

Synnøve Solbakken. Chra. 1857. 16. 141 S. (Vogen udtom paa Joh. Dahls Forlag i den første Halvdel af Septbr. 1857 som Særtryk af „Jll. Folkeblad“. Den blev anmeldt i Morgenbladet 19 Septbr. f. A. [under Dagsartiklen] og derpaa rec. [af R. Mejdell] i f. Bl. No. 319; fremdeles af P. B. Hansen i Jll. Nyhedsbl. No. 38, hvorpaa B. svarte i Aftenbl. No. 236; i Chr.sands Stiftsavis No. 90; i Bergensp. No. 398; i Fædrel. [Rbh.] 1857, No. 229 af Zu — Zc [El. Petersen] (optr. i Mgbl. 1857, No. 234); i Steenstrups Danst Maanedskrift 1 R. VI. 440—43 af C. R. — En Diring, som den danske Forf. Rudolf Schmidt har tillagt Prof. M. J. Mourad angaaende „Synnøve Solbakken“, i Vogen „Buster og Maaker“ (Rbh. 1858), S. 34. fremtalde fra Mourads Side en Indsigelse i Artiklen „En litteraturhistorisk Mythe“ i Morgenbladet 1858, No. 331 A, hvorpaa Schmidt gav en Erkjendelse i „Berl. Tid.“ 20 Novbr. 1858; hvilken igjen fremtalde en længere Redegjørelse af Mourad i samme Blad for 2 Decbr. og en Replik af Schmidt i f. Bl. 8 Decbr.)

J November 1857 var 1ste Oplag „ikke langt fra udsolgt“ og i nyt og bedre Udsjkr udtom 16 Decbr. f. A.:

Synnøve Solbakken. 2den Udgave. Chra. [trykt i Rbhvn.] 1858. 8. (Anm. i Dagbl. [Rbhvn.] 1858, No. 193, jfr. Jll. Nyhedsbl. f. A. No. 35; i Svenska Tidn. 1858, No. 162; Aftonbladet Maj 1858).

Synnøve Solbakken. 3die Udgave. Bergen 1859. 8. 125 S.

Synnøve Solbakken. 4de Udgave. Bergen 1860 [3: Kovbr. 1859]. 8. 126 S.

Synnøve Solbakken. 5te Udgave. Kjøbenhavn [September] 1866. 8. 125 S. (Med lithogr. Omflagsvignet. Anmeldt af Ph. Weibach i Berl. Tid. 1866, No. 248).

Synnøve Solbakken. 6te Udgave. Kjøbenhavn [27 Maj] 1869. 8. 126 S.

Synnøve Solbakken. Fortælling. (Udg. i Anl. af Forf.s 25aarige Digter-Jubilæum). Kbhvn. [9 Aug.] 1882, st. 8. 160 S. [Med Forf.s heliograverede Portræt og Faksimile af hans Navnetræk].

Synnøve på Solbacken. Øfvers. [af A. M. Petersson]. Upsala 1858. — 2 uppl. ibid. 1861. (Hefstet sammen med den nedenfor nævnte Oversættelse af «Arne» udgaves de to Fortællinger 1861 under Fællestitel paa Omslaget: Skildringar ur norska folkklifvet). — 3 uppl. Upsala 1872. 8. 112 S.

Synnøve. Pääväkumpu. Jyväskylä 1879. 12. 126 S.

Synnøve Solbakken. Aus dem norwegischen übersezt von Otto Säbberit. Mit einem Bildat. Bergen 1859. 16. 4 Bl. 179 S. (Anm. i *Chr. Posten* 1859, No. 280; i *Hamb. Freischütz* 15 März 1860, jfr/ *Aftbl.* 1860, No. 72; i *Redf. Zeit.* 1850 af David Asfur, jfr. *Bergenseren* [i. U.]

Synnøve Solbakken. Aus dem Norwegischen von W. Lange. Leipzig. 16. 117 S. (Bh. Reclams Univ.-Bibl. No. 656).

Synnøve Solbakken. Aus dem Norwegischen von S. Passarge. (Udgiver S. 1—158 i 10de Bd. af „*Novellenbuch des Auslandes*“, hrsg. von Paul Heyse und Hermann Kurz. München).

Love and life in Norway. Translated by the Hon. Augusta Bethell and Augusta Plesner. London 1870.

Synnøve Solbakken. Translated from the Norwegian by Julie Satter. London [Novbr.] 1881. Crown 8vo. (Anm. i *Saturday Review*).

Synnøve Solbakken. Translated from the Norse by Rasmus B. Anderson. Author's edition. Boston 1881. 8. 197 S. (Med Forf.s Portræt og Biografi ved Oversætteren S. 5—23. Anm. i *The Atlantic Monthly* 1881, II. 569 fg.)

Under Titlen *The betrothal* er Synnøve ogsaa oversat paa Engelsk i «Half-hours with foreign novelists» by Helen and Alice Zimmern. 2 vols. London 1880.

Synnøve of trouw en beproeving. Eene Noorweegsche vertelling, vert. door L. C. Cuopius. Haarlem 1859. 8. met plt.

Synneuve Solbakken. Traduit du Norvégien avec l'autorisation de l'auteur par Frédéric Bætzmann et Alphonse Pagès. Illustré par V. Peters, peintre norvégien. Paris 1880. Gr. in 8vo. VIII S. [Notice biographique] + 200 S. (Oplag 1545 Expl. Oprindeligt trykt i *Journal de Connaissances utiles* 1879. Anm. i *La Nouvelle Revue*, T. II, 15 Febr. 1880, Pag. 964, jfr. *Dagbl.* 1880, No. 46).

En tidligere Oversættelse paa Fransk, — som dog ikke er særskilt udgiven — findes i *Bibl. univ. et Revue Suisse* XXXII (1868), S. 354—84, 550—75 og XXXIII 61—91, 229—63, med Titlen: *La belle Synnøve. Nouvelle norvégienne par l'auteur du «Joyeux Garçon»*.

Der skal ogsaa findes en Oversættelse paa Russisk, udkommen 1869, og en paa Spansk udkommen 1865; disse kjendes dog ikke af Udg.

Wellem Elagene, Drama i een Akt. *Chr.* 1858. 16. 48 S. (Særskilt Aftryk, kun med Omflagstitel, af *Chr. Postens* Føljeton, Decbr. 1857. Denne Udgave, der nu er temmelig sjælden, har følgende Bemærkning af Forf.: „Dette Stykke kom ved en sen Opførelse som det andet af mine Arbejder, kjønt det ikke alene er det første, men skrevet for ret lang Tid siden. Dette vilde jeg bede Publikum at erindre; navnlig maa de gjøre det, som have bevæget mig til at udgive det. Jeg tænkte nemlig at lade det blive ved den Udbredelse, Scenen har kastet det“. — Stykket opførtes 1ste Gang paa Kristiania Theater 27 Oktbr. 1857, efterat det allerede Karet i Forvejen var bleven

antaget til Opførelse, og anmeldtes i *Ngbt.* 1857, No. 303, 304 og i *Aftbl.* No. 268. Stykket er senere opført paa samme Theater ialt 47 Gange, saavel som paa alle andre norske Theatre; paa det lgl. Theater i Kjøbenhavn 22 Gange siden det 1ste Gangs Opførelse 24 Januar 1877 (anm. bl. a. af E. Thraue i *Jll. Tid.* XVIII No. 905 og i *Dagbl.* 26 Jan. 1877); paa Kgl. dram. Theatern i Stockholm første Gang i Juni 1867 (anm. bl. a. i *Ny til. Tidn.* III, S. 199) og andre svenske Scener; paa Theatret i Helsingfors i sinif Oversættelse (se *Aftenbladet* 13 December 1880); og paa flere tyske Scener (se ndr.) — Foruden den her nævnte Udgave foreligger nedenævnte særskilte, hvorhos Stykket er optaget i „Smaastrykker“, 1—3 Oplag. I Anledning af Stykkets sceniske Opførelser har Kritiken oftere beskæftiget sig med samme; henvises kan saaledes til *Nær og Fjern* No. 239 og til *Eril* *Boghs Dit og Dat* for 1877, S. 11—16).

Mellem Slagene. 4de Oplag. Kbhvn. [23 Novbr.] 1876. 8. 70 S.

Mellan drabbningarne. Skådespel i en akt. Öfvers. af A. E. [o: A. Andersson-Edenberg]. Sthlm. 1867. 12. 48 S. (Udgjør No. 173 i Samlingen «Svenska Theatern». Anm. i F. Berndtssons «Dram. Studier och kritiker» (Helsingfors 1879), S. 144 fg.)

Zwischen den Schlachten. Schauspiel in einem Aufzuge. Nach dem Norwegischen von B. Lange. Leipzig. 16. 87 S. (Bj. Neclams Univ.-Bibl. No. 750. Opført paa Theatret i Meiningen 3 Martz 1867 — det var første Gang, B.'s Navn fød paa en tysk Theaterplaat —; paa Hoftheatret i Darmstadt første Gang 1 April 1879; paa Altonaer Stadttheater første Gang i Maris 1890; i Berlin paa Friedrich Wilhelmstädtisches Theater Vaaren 1878 af Meiningens Hofkuepillerpersonale, se bl. a. *Ny Jll. Tid.* 1874, S. 284 Noter).

Zwischen den Schlachten. Dresden. (R. v. Grambkow). 12. (Udgjør Bd. 1 af «Repertoire des Herzoglich Meiningen'sohen Hoftheaters»).

Arne. Bergen 1858. [Omslaget har 1859 og Bogen udkom ogsaa d. A.] 8. 150 S. (Skreven for største Delen i Ejkisdal i Romsdalen Sommeren 1858, sluttet paa Hop ved Bergen. Anm. i *Aftenbladet* 1859, No. 219, 239; *Chra.posten* 1859, No. 248; *Dølen* 1859, No. 15; i *Fædrel.* [Kbh.] 1859, No. 234 [af Cl. Petersen, optr. i *Aftenbladet* No. 239]; i *Dansk Maanedsskrift* 1859, II. 489—90 af C. Rosenberg [giengivet udtogsvis i *Aftenbladet* 1860, No. 22]. Fortællingen fremkaldte ogsaa følgende kritisk-polemiske Pjece: «Bjørnstjerne Bjørnson's «Arne», en Undersøgelse af Janus. Udgivet af Vilhelm Winsløw». Kjøbenhavn 1861. 8. 92 S.)

Forlagsretten til «Arne» solgte Forf. til H. J. Geelmuydens Enke for 140 Spd. for 14 a 15 Aar fra 6 August 1859 at regne. Da Forlæggerinden i 1868 bebudede en ny Udgave «efter det af Forf. hende i saadan Hensigt tilsendte rettede Exemplar», indledede Forf. en Brevvexling med hende om at afstaa fra dette Foretagende, idet en af Forf. godkjendt ny Udgave af Bogen samtidig var under Bressen hos hans Forlægger i Kbhvn. Nærmere Oplysninger herom findes i et «Cirkulære til Nordens Boghandlere» fra B. B., trykt i *Aftbl.* 1868, med Svar fra Geelmuydens Enke sammesteds. Striden bilagdes tilslut ved, at den Gyldendalske Boghandel traf en Overenkomst med Fru Geelmuyden, hvorefter udkom med ændret Retskrivning:

Arne. Andet Oplag. Kbhvn. 1868 [trykt i Bergen 1868]. 8. 151 S.

Arne. Öfvers. [af C. R. Nyblom]. Upsala 1860. — 2dra uppl. ibid. 1872. 8. 117 S.

Arne. Aus dem Norwegischen überseht von Otto Låbbert. Bergen 1860. 8. VII. 172 S. (Følge Oversætterens Forord er Fortællingen under hans Arbejde

berpaa bleven „sterkt emenderet“ af Forf. — To andre tykke Overtættelser af Helms og Løbedanz anføres ovenf. S. 285; Løbedanz's Overtættelse blev oprindelig offentliggjort i „Ueber Land u. Meer“ 1800).

Arne, or Peasant Life in Norway. A Norwegian Tale. Translated from the second edition by a Norwegian [Thomas Krag]. Bergen (1861). 8. 2 Bl. 182 S. (De fleste af Fortællingens Digte er gjengivne paa Norsk, medens en engelsk Bogstavoversættelse af dem er meddelt som Noter under Texten. Overs. blev anmeldt i *The Athenæum* 20 April 1862).

Arne: A Sketch of Norwegian Country Life. Translated from the Norwegian by Augusta Plesner and S. Rugeley-Powers. London & New York 1866. 8. XHS. [biogr. krit. Indledning] + 202 S. (Rec. i *The Athenæum* No. 2030 [22 September 1866], i hvilket Tidsskrift et Uddrag af Oversættelsen meddeltes i Juni Maaned s. A.; den anførte Recensjon er oversat i Morgenbl. s. A. No. 278, jfr. dansk Fædrel. No. 170 og 226; fremdeles rec. i *The Scotsman*, Septbr. 1866, jfr. Aftenbl. No. 228; i *Quarterly Review* 1866, jfr. Illustr. Nyhedsblad 1866, No. 43. — En ny Udgave af denne Oversættelse anføres i engelske Bibliografier som udkommen i London, Febr. 1871. En ny for Amerika bestemt Udg. (Eftertryk?) af Augusta Plesners Oversættelse udkom hos Forlæggeren Sever, Francis & Co., Boston & Cambridge, 1869 og er anm. bl. a. i *The Atlantic Monthly* 1870, I. 504. I Leypoldt's *The American Catalogue* anføres ogsaa følgende Skrift: Arne; [also] The happy boy: tales of Norwegian country life. 4th ed. Boston 1872. 12).

Arne. Translated from the Norse by Rasmus B. Anderson. Author's edition. Boston 1881. 8. (Anm. i *The Century* [New York, Scribner], N. S. Vol. I. 788 fg.)

En Oversættelse af «Arne» paa Finsk findes i *Novelleja ja kertomuksia*. (Jyväskylä 1879) II. S. 1—208. — En Oversættelse paa Hollandsk er nævnt nedenfor S. 300.

Et Par Kapitler og enkelte Digte i «Arne» er gjengivet paa Landsmaal [af Aasta Hansteen] i «Skrift og Umskrift i Landsmaalet» (Kra. 1862), S. 12—43.

Halte-Hulda. Drama i 3 Akter. Bergen [April] 1858. 8. 156 S. (Strebet paa Hotel Tønis i Kjøbenhavn. Anmeldt i *Christianaposten* 1858, No. 118 af G. S. Lyng; i *Fædrelandet* [Kjøbenhavn] 1858, No. 157 og 58 af E. Petersen, optrykt i denne Forfatters „Dramaturgisk Kritik“ S. 1—21; i *Dagbladet* [Kjøbenhavn] 1858, No. 193, jfr. Illustreret Nyhedsblad s. A. No. 35 samt K. Knudsens Artikler i *Aftenbladet* 1858, No. 214 og 219, nu optrykte i denne Forfatters „Norsk Blandværk“; i *Dansk Maanedsskrift* 1 R., VIII. 483 fg. af C. R.; i „Nord og Syd“ af W. Goldschmidt 1858, Bd. II. S. 209—24 [i Forbindelse med en Anmeldelse af S. Thjens „Hærmændene“; jfr. Artiklen „Goldschmidts nyeste æsthetiske Kritik“ i *Norgbl.* 1858, No. 190 samt G. S. Svar til E. Petersen i „Nord og Syd“ 1858, III. S. 65—66. Nogle Udtalelser om Stykket af B. S. Ingemann læses i „Breve til S. C. Andersen“. (Kbh. 1877), S. 353 fg.)

Forf. havde i sin Tid solgt Forlagsretten til «Halte Hulda» til H. J. Geelmuydens Enke i Bergen en Gang for alle for 50 Spd. Da Forf. i 1868 vilde udgive en ny Udgave af Stykket paa Gyldendalske Boghandels Forlag, opstod der en Strid, hvorom Henvisninger er givet under Artiklen «Arne» ovfr. og som endte med, at den danske Forlægger erhvervede Retten, hvorefter udkom:

Halte-Hulda. Drama i tre Akter. Andet Oplag. Kbhvn. [trykt i Bergen 1869]. 8. 153 S.

Stykket opførtes paa Kristiania norske Theater 1ste Gang 25 April 1862 (se Illustreret Nyhedsblad s. A. No. 17) og paa Kristiania Theater — hvor det forøvrigt allerede i Manuskript var antaget til Opførelse, under C. Borgaards Styrelse, i 1858, (se Illustreret Nyhedsblad 1858, S. 64) — 1ste Gang 4 November 1865, med Musik af Albert Rubenson, se Aftenbladet 1865, No. 261 [af H. Bordevik]. Paa sidstnævnte Scene er det bleven spillet ialt 9 Gange. Det blev indleveret til det kgl. Theater i Kjøbenhavn, men — ligesom samtidig Ibsens «Hærmændene» — forkastet i Henhold til en 15 Januar 1858 dateret Betænkning af Theatrets Censor J. L. Heiberg, trykt i dennes Pros. Skrifter VII, 399 fg.

I tyak Oversættelse ved E. Lobedanz opførtes Stykket paa Hoftheatret i Mannheim første Gang 2 December 1868, se Aftenposten s. A. No. 291, og kort efter i Meningen.

Smaastykker. Bergen 1860. 8. 192 S. [Tidsheløende: Min første Fortælling [Thronb]; Mellem Slagene; Ei faarleg Friing; Faderen; Ørneredet; En glad Gut. Num. i Thra. posten 1860, No. 262; i Nl. Tid. [Nbh.] I. No. 48; i Dagbl. [Nbh.] 1860, gjengivet i Udbrag i Aftenbl. 1860, No. 211; i Østeborgsposten, Ottbr. 1860; i Danf Raanedskrift 1860, II. 474—77 af C. Rosenbergl].

Smaaftykker. 2det Oplag. Bergen 1862. 8. 2 Bl. 192 S.

Smaaftykker. 8die Oplag. Kbhvn. [Ottbr.] 1868. 8. 204 S. (Num. i Nl. Tid. X. No. 475).

Enkeltvis er flere af «Smaaftykker» og andre af hans mindre Fortællinger og Skitser oven. paa fremmede Sprog, saaledes foruden «En glad Gut» og «Mellem Slagene», hvorom nærmere ovfr. og nedfr.: Ei faarleg Friing i «Die illustrierte Welt» 1861, S. 226 fg. [«Eine gefährliche Brautwerbung»]; i «Bibl. univ. et Revue Suisse» XXVII (1866), S. 542 fg. [«Une poursuite dangereuse»]; i Melbourne-Bladet Argus 1879 [Dangerous lovemaking]; Faderen i «Europa» 1863, No. 28 [Der Vater]; i «Bibl. univ. et Revue Suisse», l. c. S. 547 fg. [Le père]; i Sous les sapins af Xavier Marmier (Paris 1865), S. 303—308 [Le père, scène de la vie norvégienne]; i Norwegian and Swedish poems, translated by Joh. A. Dahl (Bergen 1872), S. 45—51 [The father]; i Harpers Weekly 24 Septbr. 1881 [The father, translated by H. L. Brækstad, med Tegning af V. St. Lerche]; i Melbourne-Bladet Argus Febr. 1879; i et Florentiner-Blad [Il padre]; Naboerne i Sonntags-Blatt, hrsg. von Fr. Spielhagen, 1866, No. 45 [Die Nachbarn]. — Paa norsk Landsmaal er «Ørneredet» gjengivet [af Aasta Hansteen] i «Skrift og Um-skrift» (Kra. 1862), S. 44—48.

En glad Gut, hvoraf Begyndelsen er skrevet i Kristiania, Slutningen paa Søgne Prestegaard, blev oprindeligt offentliggjort som Føljeton i Aftenbladet 1859, No. 282, 288, 294, 300 og 1860, No. 25, 26, 30, 40, 41, 42, 59, 60, 67. Fortællingen blev imidlertid ufuldendt i dette Blad, hvorom Forf. afgav følgende Erklæring i No. 139: «Til Aftenbladets Læsere! De ærede Læsere beder jeg meget om Undskyldning for, at jeg ikke her i Bladet slutter min lille og altfor ofte afbrudte Fortælling «En glad Gut», som jeg aldrig burde have leveret til en Føljetong. Da jeg tildels har omarbejdet Fortællingen, og jeg inderligt ønsker, at de af Læserne, som den har interesseret, skal faa det Indtryk af den, som dens nuværende Form kan give, tør jeg ikke her levere Slutningen, for at de kan søge den der, hvor Fortællingen findes omarbejdet; man ønsker jo at blive erindret saa godt som muligt».

Senere udgaa Aaret 1860 offentliggjorde han den dens Hefhed i Samlingen «Smaastykker», hvorpaa den senere optoges dels i denne Samlings forskjellige Oplag, dels i Folkendgaven af hans Fortællinger. fra hvilke den ogsaa oversattes paa forskjellige Sprog. I 1868 udkom den desuden i et Oplag af 6000 Expl., udgivet af det danske Selskab for Folkeoplysningens Fremme, trykt dels for sig selv, dels i «Tre nordiske Folkelivsbilleder» sammen med St. St. Blichers Novelle «Hosekrammeren» og Almquists «Nybyggerne paa Grimstahamn».

En glad gosse. Skildring ur folklivet. Øfers. från norskan af Erzo [Pæud. for A: Andersson Edenberg]. Sthlm. 1862. (Anm. i Aftenbl. December 1862).

En glad gosse. Øfersatt af K. T. Sederholm. Helsingfors 1863. 8. 123 S.

En glad sjæl. Øfers. af H. Hörner. Sthlm. 1874. 12. 99 S. (Øreskrifter för folket, No. 57).

Kátur piltur. Íalenak þýðing eptir Jón Ólafsson. Eakírfirdi 1880. 8.

Iloinen poika. Suomensi T. J. Dahlberg. Helsingfors 1 62. 8. 94 S.

Ovind. A story of country life in Norway. Translated by S. & E. Hjerleid. London & Middlesbrough 1869. 8. (Anm. i en Mængde engelske Dagblade og Tidsskrifter 1869—70; Uddrag af disse Recensjoner findes trykt som Tillæg til de samme Oversættelses Oversættelse af «De Nygifte»).

The happy boy. [Med Forf.s Portræt]. Boston 1869. (Anmeldt i *The Atlantic Monthly* 1870, I. S. 504).

The happy boy: A tale of Norwegian peasant life. Translated by H. R. G. London 1870. 8. (Anm. i *The Athenæum* 1870).

A Happy Boy. Translated from the Norse by Rasmus B. Anderson. Author's edition. Boston 1882. 8. (Anmeldt bl. a. i *The Nation* Februar 1882, S. 171).

Een flinke jongen. Arne. Twee Noorwegsche vertellingen. Naar het Zweedsch. Haarlem (1861?) st. 8vo. Met gelith. titelvign.

En Oversættelse paa Kroatisk med Titlen *Veselo Mornak* ved Milan Orlovic skal være udkommen i 1878. — En Oversættelse paa Fransk, med Titlen *Un joyeux garçon, nouvelle norvégienne*, findes i *Bibl. univ. et Revue Suisse*, XXVIII. (1867), S. 83—115, 289—312, 413—432, 584—602 og XXIX, S. 119—141.

Kong Sverre. Kbhvn. [September] 1861. 8. 132 S. — 2det Oplag. ibid. [Oktbr.] eod. 8. 132 S. (Stykket er skrevet i Rom Vaaren 1861 og fra Rom sendte Forf. ogsaa i et Brev af 25 Oktbr., trykt i Aftbl. 5 Novbr. 1861, en Fremstilling af, hvorledes han havde opfattet et dramatisk benyttet Sverres Historie for sit Arbejde. Dette blev anm. i Chra.posten 1861, No. 222; i Mgbl. 1861, No. 269, 276, 283, 290 og 297 [af M. J. Monrad]; i Berl. Tid. September 1861 [optrykt i Aftenbl. No. 221]; i Dansk Maanedsskrift 1862 I. 292—95 af C. Rosenberg [optrykt i Aftenbladet 1862, No. 116]; i Nord. Tidsskr. f. Literatur og Kunst I. 279 fg. af L. Dietrichson; i Sturzenbeckers Skand. Gazette 1861 No. 1. En kort Anmeldelse af Stykket af «en Birkebeiner» findes i Jaabøks Folketidende 1870, No. 16).

Stykket opførtes — med Musik af daværende Stud. jus. Carl Arntzen — paa Kristiania norske Theater 1ste Gang 9 Oktbr. 1861. Forestillingen er anmeldt i Aftenbl. s. A. No. 236. Paa Thronhjems Theater opførtes Stykket 1ste Gang 14 September 1862 (anm. i Thj. Adr. No. 215).

Sigurd Slembe. Kbhvn. 1862. 8. 300 S. (Skrevet dels i München, dels i Tyrol; Stykkets 1ste Afdeling er skrevet sidst. Anm. i Illustreret Nyhedsblad 1862, No. 51 [af H. Ibsen]; Morgenbl. 1863, No. 53, 60 og 67 [af M. J. Monrad]; Fædrel. [Kbh.] 1863, No. 146 [af H. J. Greensteen]; Steenstrups Maanedsskrift 1863 I. 76—94 af C. Rosenberg [optr. i Aftenbladet 1863, No. 72 fg.]; i Gøteborgsposten Marts 1863 [jfr. Aftenbladet No. 64]; i Aftenbladet Juni 1863. En æsthetisk-kritisk Anmeldelse af Stykket, med udtogvis Oversættelse af Dele deraf, er leveret under Overskriften «Bjørnsens Masterpieces» af Robert Buchanan i dennes *Master-Spirits* (London 1873), S. 247—277 [oprindeligt trykt i *Contemporary Review* Decbr. 1872, S. 45—62].

Sigurd Slembe. 2det Oplag. Kbhvn. [17 Oktbr.] 1863. 8. 304 S.

Sigurd Slembe. 3die Oplag. Kbhvn. [15 Oktbr.] 1870. 8. 304 S.

Trilogiens 1ste og 3die Afdeling opførtes med Musik, dels komp., dels arr. af B. Fexer, paa Throandhjems Theater 30 Septbr. 1863; jfr. Thj. Adr. No. 227 og 229 samt Recensjonen i No. 252 og 253. Stykkets 1ste Afd. opførtes paa Kristiania Theater 27 August 1865 og gik ialt 5 Gange; anm. i Aftbl. s. A. No. 200; jfr. Ill. Nyhedsbl. s. A. S. 167. — Af Tysklands Theatre har alene det i Meiningen bragt dette Arbejde til Opførelse; dets to første Afdelinger blev spillet der 25 Novbr. 1869 og dets tredje Afdeling den 28 Novbr. s. A. En udførlig Anmeldelse af Opførelsen, tilligemed et Billede af en af Scenerne, findes i «Ill. Zeit.» Decbr. 1869

En musikalsk Illustration til Bjørnsens Digtning er Joh. S. Svendsens Orkesterverk «Sigurd Slembe», som opførtes første Gang ved en «Euterpe»-Koncert i Leipzig 12 Decbr. 1871 (jfr. Aftbl. 2 Jan. 1872).

Maria Stuart i Skotland. Kbh. [Decembr.] 1864. 8. 175 S. (Skrevet dels i Bergen, dels i Kristiania. Anm. i Ill. Tid. [Kbh.] No. 272; i Morgenbl. 1864, No. 358 og 359 af Kr.; Aftenbl. 1865, No. 39 og 52; i Bergensposten 1865, No. 7; i Fædrel. [Kbh.] 1865, No. 89 af Cl. Petersen; i Nybloms Sv. Lit. Tidkr. 1865, S. 126—31 af A. F[lodmann]; i Nya dagl. Allch. April 1865, se Aftbl. s. A. No. 88; i Gøteborgsposten Januar 1865; i Dansk Maanedsskrift 1865, II. 308 fg. af C. Rosenberg; i Ill. Zeitung 25 Marts 1865).

Maria Stuart i Skotland. 2det Oplag. Kbh. [Decbr.] 1864. 8. 175 S.

Maria Stuart i Skotland. 3die [noget forandrede] Udgave. Kbhvn. [August] 1867. 8. 170 S.

Maria Stuart i Skotland. 4de Udgave. Kjøbenhavn [8 April] 1879. 8. 170 S.

Maria Stuart i Skottland. Öfversättning af E. W. Dufva. Upsala 1865. I. 8. IV. upag. + 167 S. (Heraf findes ogsaa Exemplarer med Forf.s Portræt i Stentryk og Aarstallet 1869 paa Omslaget; jfr. Aftbl. 1865, No. 301 efter *Aftenbl.*)

Maria Stuart i Skottland. Öfversättning. Upsala 1873. 8. (Udgjør S. 1—162 af «Maria Stuart af B. B. och Friedrich von Schiller». Upsala 1873. 8. 362 S. Anm. bl. a. i Bergstedts «Samtiden» 1874, S. 108 fg.)

Maria Stuart Skotlannissa. Suomentanut E. Helsingiä 1878. 8. 222 S.

Maria Stuart in Schottland. Aus dem Norw. übersetzt von J. H[argens]. Berlin 1866. 8. III. 168 S. (Anm. af Robert Prutz i Deutsches Museum 1866, I, overs. i Morgbl. 1866, No. 134; af r i Allg. Lit. Zeit. 1866, 44; jfr. ogsaa Ill. Nyhedsblad 1866, S. 64).

Maria von Schottland. Historisches Schauspiel in fünf Acten. Nach dem

norwegischen Original deutsch von Edmund Sobebanz. Diamant-Ausgabe. Mit [4] Zeichnungen nach R. Hirth du Frénes, in Holz geschnitten von H. Raefberg. Berlin 1876. 16. 150 S. [Übers. af Orig. flutter S. 145. De følgende sider indeholder Übers. af nogle af Forf. foretagne Omfkrivninger af 5te Aktis Sc. 7—9].

Paa Kristiania Theater opførtes Stykket, med Musik af R. Nordraak, første Gang 29 Marts 1867 og har siden den Tid været spillet der ialt 53 Gange.

I Novbr. 1867 opførtes Stykket «mod Forf.s Vidende og Vilje» paa Theatret i Bergen af Direktør Cortes's Selskab, hvorimod B. protesterede i et Telegram, trykt i Bergp. s. A. No. 91, jfr. Morgbl. No. 342; en Anmeldelse af Forestillingen findes i Bergp. No. 98. — I Januar 1868 opførtes Stykket af samme Selskab paa Thronhjens Theater og i Septbr. 1871 paa Fredrikshalds Theater.

Paa det kgl. Theater i Kbhvn. opførtes Stykket 1ste Gang 2 Septbr. 1867 og fremkaldte derefter paanyt en Række literært-dramaturgiske Recensjoner, saaledes i Berl. Tid. 1867, No. 204 af Ph. Weibach; i Folkets Avis No. 204; Fædrel. No. 205 af Cl. Petersen, hvortil Bemærkninger af Kr. Mantzius i Berl. Tid. No. 211, med Svar i Fædrel. No. 211 og nyt Tilsvaer af M. i Dagstelegrafens; fremdeles i Dagbl. No. 205; Dagstelegrafens No. 204; Ill. Tid. VIII. No. 415 af Gg. [G. Brandes], jfr. Folkets Avis No. 234 med Svar fra Gg. i Ill. Tid. IX. No. 420 og Tilsvaer i F. Av. No. 239; endvidere i Illustr. Tid. IX. No. 469 og i Figaro No. 76 af R. Watt. Stykket er paa det kgl. Theater opført ialt 13 Gange.

Paa Kongl. dram. Theatern i Stockholm opførtes Stykket «i fri öfversättning» «uden Forf.s Vilje» 1ste Gang 16 Maj 1868, hvorimod Forf. nedlagde Indsigelse gjeennem et Brev til H. M. Kong Carl, hvilket tryktes i Nya dagl. Alleh. og derefter oversattes i Aftbl. 1868, No. 104 og i Mgbl. No. 125; jfr. sidstn. Blad No. 129 og Folkets Nisse No. 19. Om Stykket og Opførelsen kan henvises til Kritikerne i Aftonbl. No. 114, jfr. No. 118, Sp. 21; i Nya dagl. Alleh. No. 119, jfr. Mgbl. No. 142, 143 B; Ny ill. Tidning No. 21—22; Posttidn.; Sthlms. Dagbl.; Dag. Nyheter [overs. i Morgenposten 1868, No. 61] o. fl. — Paa det svenske Theater i Helsingfors gik Stykket i 1870 (jfr. F. Berndtsons «Dram. Studier och Kritiker», S. 154—59) og paa det finske Theater sammesteds i Januar 1880 (se Finsk Tidskrift 1880, I. 162 fg. af Arvid Hultin).

Sin første sceniske Opførelse i Tyskland oplevede Stykket 15 Jan. 1882 i Meiningen, se bl. a. Tägliche Rundschau 1882, No. 17.

Et Bidrag, til Arbejdets rigtige Vurdering har Forf. selv givet i «Dagbladet» Maj 1879 i et Svar paa en Anmeldelse af «Leonarda» i samme Blad, idet han skriver: «I en Omtale af «Leonarda» i Dagbl. for 1ste Maj staar: «Man sammenligner Maria Stuart med Leonarda. I det første er der en Jagen efter Billeder, efter klangfulde Replikker, oratoriske Sætninger, efter Lys og Farver i selve de sammenstillede Ordlyder. Det er ikke Personerne, som taler; men det er Personerne sammen med Digteren. Skulde de Replikker være sande og naturlige, maatte alle de i Stykket optrædende Personer være noget af en Digter».

Ja, det har været og det er min Mening, at Renaissancens Mennesker var «et Stykke af en Digter»; at alle de, som indaande med fyrig Bevidsthed ny Luft, følte den store Tilladelse til atter at være Mennesker, som en uendelig Jubel, de ikke kunde live færdig med uden i de største Urimeligheder, og som berusede sig i Opdagelse paa Opdagelse som i en Tilværelse uden Grændser, — det er min Mening, at den Tids Mennesker var «et Stykke af en Digter», alle tilhobe, — og det er min Mening, at

Fremtidens, den nære Fremtids Mennesker en kort Stund blir det igjen. Det var det særegne for den Sort Folk, at de talte, maatte tale i Billeder; Hverdagssproget slog ikke til; det havde ikke faaet Tid til, ikke Rum for al den Følelse, alt det Syn, som med en Gang brød paa. Saa taarnede det sig føveløbig op som Billeder paa Billeder. Nu kan vi sige de samme Ting uden Billeder, sige dem baade smukkere og mere dybt-følte; nu giver Sproget Plads og Lys.

Jeg forstaar ikke, hvorledes en saadan Anke kan rejses mod «Maria Stuart i Skotland»; thi det' er det samme som at sige, at den Tids Mennesker ikke havde Lov til at være som de var. Shakspeare maa dog have lært enhver Gut og Jente, at den Tids Mennesker brugte Billeder; den første den bedste Bog om Renaissance (og nu fremfor alle Taine's) maa dog lære en, hvad Renaissancens Folk havde for en Overdaad af alle Ting. For Maria Stuart gjorde jeg ganske respektable Forstudier; i noget saa primitivt kunde jeg i ethvert Fald ikke tage feil. Der er sagt, at Personerne i det Stykke snakker formeget om sig selv, snakkes formeget om af andre; men det gjorde jo hin Tids Mennesker! Hvis de, der gjør det i Maria Stuart, karakteriseredes alene paa denne Maade, da var det jo en dyb Feil. Men de Folk, som træde op i Maria Stuart, ja, er de ikke Mennesker, saa har jeg aldrig tegnet Mennesker med Blod i.

Med dette mener jeg ikke, at (jo) dette Arbejde lider af Overflodighed, af Snakkesyge og af en Mængde andre Ufuldkommenheder; jeg har nylig læst det, saa derom ved jeg altfor god Besked. Men alligevel maa det ikke dadles for det, som er Tidskarakteristik, og heller ikke tages ud af sin Tid.

De Nygifte. Kbhvn. [November] 1865. 8. 68 S. (Skrevet i Kristiania. Anm. i Morgenbl. 1865, No. 352; Ill. Nyhedsblad s. A. No. 39; Fædrelandet [Kbh.] No. 249 af Clemens Petersen; Dagstelegrafen No. 290; Folkets Avis No. 250 af Erik Bøgh; jfr. Bemærkninger ved de danske Anmeldelser i Ill. Nyhedsbl. 1865, No. 45. »Om Tankens Enhed i «de Nygifte» er Titlen paa en kritisk Undersøgelse af F. Helveg (S. 1—25) i dennes Brochure: «Bjørnson og Ibsen i deres to seneste Værker» (Kbhvn. 1866).

Et Foredrag, som Stud. C. Egeberg holdt over Arbejdet i Studentersamfundet 20 Marts 1866, er ikke trykt, men omtalt i Illustr. Nyhedsblad s. A. S. 58 i det der trykte «Brev til en mulig afdød». — I Thronhjøm «improviserede» Erik L. Petersen over Stykket 9 April 1866.

De Nygifte. 2det Oplag. Kbhvn. [2 Decbr.] 1865. 8. 68 S. — 3die Oplag. ibid. [Febr] 1866. 8. 68 S. (Anm. i Ill. Tid. No. 327; jfr. Chra. Intell. 1866, No. 2). — 4de Oplag. ibid. [Marts] eod. 8. 68 S. — 5te Oplag. ibid. [September] eod. 8. 68 S. — 6te Oplag. ibid. [Oktober] 1871. 8. 68 S. — 7de Oplag. ibid. [Maj] 1874. 8. 68 S. — 8oe Oplag. ibid. [April] 1878. 8. 68 S.

Paa Kristiania Theater opførtes Stykket 1ste Gang 20 Decbr 1865 og anmeldtes derefter i Morgenbladet No. 353; Aftenbladet No. 298 [af H. Bordevik]; Illustreret Nyhedsbl d No. 52 [af F. Bætzmann]; Chra. Intell. No 300; i Dølen IV Aarg. No. 13. Stykket er siden dets første Opførelse spillet paa Kristiania Theater ialt 39 Gange. Det er ligeledes opført paa alle andre norske Theatre, saaledes i Thronhjøm 1ste Gang 17 Januar 1866 (se Thj. Stiftsavis No. 6 og 12 og Thj. Adr. No. 17, 27) og i Bergen 1ste Gang 23 Februar 1866 (se Bergensp. No. 16 og 19).

Stykket opførtes 1ste Gang paa det kongl. Theater i Kbhvn. 23 Novbr. 1865 og har siden tilhørt Theatrets faste Repertoire, idet det til nu er bleven spillet 75 Gange.

En Bemærkning i Ill. Nyhedsbl. 1865, No. 39 ang. de Forf. ved Antagelsen af Theatret givne Vilkaar fremkaldte nogle Indsigelser i Dagstelegrafen, Fædrelandet, Folkets Avis o. fl., hvortil Svar [af B. B.] i Illustreret Nyhedsblad No. 45 s. A. Efter den første Opførelse anmeldtes Stykket i Berlingske Tidende 1865, No. 296; Folkets Avis No. 275; Fædrel. No. 277 af Cl. Petersen; Dagbladet No. 277 [af Chr. Richardt, jfr. Berl. Tid. No. 299]; Flyvep. No. 276; jfr. ogsaa «En Bemærkning» [af H. Bordevik] i Aftenbl. 1865, No. 282 samt Breve fra H. C. Andersen II, S. 528. Kritiken har i Aarenes Løb, naar Stykket gjenoptoges af Theatret, oftere vendt tilbage dertil, saaledes i Nær og Fjern No. 304; G. Brandes i Ill. Tid. X. (1868—69) No. 492 (optrykt i «Kritiker og Portraiter» S. 155—65 og oversat i «Mag. f. d. Lit. d. Ausl.» 1877, No. 12, S. 173—76 «i Anledning af den Lykke «En Fallit» har gjort paa næsten alle tykke Scener») og C. Thrane i Ill. Tid. XIX (1877—78), No. 971. En sammenlignende Anmeldelse af Stykkets Opførelse paa Theatrene i Kjøbenhavn og Kristiania findes i et Brev til Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 19.

Paa det finske Theater i Helsingfors gik Stykket i 1879; paa Theatret i Weimar i 1872; paa Residenztheatret i Berlin 1876; paa Wiens Stadttheater første Gang i April 1876; paa Frankfurts Stadttheater første Gang 18 Septbr. 1878; paa Thalia-Theatret i Hamburg i August 1878 og samme Dag paa det kgl. Theater i München; paa Hoftheatret i Altenburg 22 Febr. 1878; paa Hoftheatret i Braunschweig 22 Marts 1878; paa Hoftheatret i Darmstadt 10 Januar 1879. I ungarsk Oversættelse er Stykket spillet paa Theatret i Buda-Pest o. fl. St.; i tysk paa et af Theatrene i St. Petersburg.

De Nygifte. Komædi i två akter. Öfvers. af F. Hedberg. Sthlm. 1866. 12. 68 S. (Udgjør No. 160 af Samlingen «Svenska Theatern». Opført paa Kongl. dram. Theatern i Sthlm. 1ste Gang 1ste Februar 1866; se Anmeldelserne i Aftenbladet No. 27, 28, 30 og 36 [i sidstnævntes *Revue de la Semaine*]; i Nya dagl. Alleh. 3 Febr. 1866 [overs. i Aftenbl. No. 30]; i Posttidn. [overs. i Morgenbl. No. 41 B]; i Ny ill. Tidn. II. No. 6 [overs. i Aftenbladet No. 45]; i Nybloms Svensk Lit.-Tidskrift 1866, S. 103—6 af L. Dietrichson; i F. Berndtsons «Dram. studier och kritiker» (Helsingfors 1879) S. 139 fg. — En anden Oversættelse til Svensk, af Axel Krook, benyttedes ved Opførelsen i Gøteborg og paa Humlegårdstheatret i Stockholm under Udstillingen 1866; denne er anm. bl. a. i Ny ill. Tidn. II. 29. En tredje Oversættelse til Svensk, af Bodin, benyttedes ved en Opførelse i Linkøping i Januar 1867).

Die Neuvermählten. Lustspiel in zwei Aufzügen. Aus dem Norw. von B. Lange. Leipzig. 16. 42 S. (Ph. Reclams Univ. Bibl. No. 592. Rec. af Eugen Eierle i dennes „Kritische Streifzüge“ [Braunschweig 1881], S. 437—40).

Die Neuvermählten. Deutsch v. Frz. Busch. Bremen 1871. 16. 80 S. (Num. i Wefstermann's Monatshefte April 1872).

The newly-married couple. A comedy, in two acts. Translated into English by Theodor Soelfeldt. London (1868). 8. 60 S.

The newly-married couple. Translated by S. and E. Hjerleid. London (& Middlesbrough) 1870. 8. 61 S.

De Jong-Gehuwden. Naar de zesde uitgave uit het Noorsch door T. Terwey. Amsterdam (1872). 8. V S. [biogr.-krit. Indledning] + 75 S.

Sposi novelli: commedia in 2 atti, trad. dal norvegiano da Margarethe Gløersen. Milano 1881. 24. 56 pag. (Udgjør Fasc. 817 af «*Bibliotheca obdomataria teatrale*». Oversættelsen, udført af den i Italien bosatte norske Dame, er gennemseet af Professor Consoli i Catania).

Ifølge en Notits i Oplandenes Avis 17 Maj 1879 skal dette hans Arbejde ogsaa være oversat paa Polsk og paa Czekisk, samt (ifølge Aftenbladet 15 December 1830) paa Finsk.

Fisferjenten. Kbhvn. [April] 1868. 8. 194 S. (Bogens første Del blev frebet paa Søgne Prestegaard, den blev sluttet i Kjøbenhavn. Anmeldt i Morgenbladet 1868, No. 177 fg.; i Aftenbl. Maj s. A.; i Diebleins „Norden“ V. 418—424 af N. D. S. (Ilse); i Fædrelandet [Kjøbenhavn] No. 118 af Cl. Peterfen [optrykt i Aftenbladet s. A.; i Figaro [Kjøbenhavn] No. 116 fg.; i „Den Conservative“ [Kjøbenhavn] s. A. [optrykt i Morgenbladet s. A.]; i Berl. Tid. Maj 1868 af Gb. [o: Rub. Schmidt, optrykt i Bergensp. s. A. No. 122]; i Folkets Avis af E. Bøgh, optrykt i „Dit og Dat“ 1868, S. 103—17; i Nya dagl. Alleh. 1868, No. 118; i Gøteborgsposten Maj s. A.; i Framtiden, utg. af E. v. Bergen, I. 191 fg. af E. D[ietrichson]).

Fisferjenten. 2det Oplag. Kbhvn. [Maj] 1868. 8. (Ann. i Fr. halbs Tidst. 1868, No. 44).

Fisferjenten. 3die Oplag. Kbhvn. [Juni] 1868. 8. 196 S. (Fremkaldte en travestierende Kritik og Fortsættelse af Bogen: „Fisferjenten 2den Del“ i „Folkets Nisse“ Juli s. A.)

Fiskarflickan. Öfversatt från Norskan. Sthlm. [Febr.] 1869. 8. 169 S. (Udgjør Bd. 19 i „Samling af skönlitteratur“. Ann. af *U.* i Aftenbl. 1869, No. 42, jfr. No. 51).

Kala-Tyttö. Norjan kielestä suomennettu [P. Cajander]. Helsinggissä 1869. 8. 178 S.

Das Fischermädchen. Erzählung aus dem norwegischen Leben. Deutsche Original-Ausgabe. Hannover [Juni] 1868. (Ann. af Dr. Heller i Hamb. Nachrichten s. A.)

Das Fischermädchen. Eine Erzählung aus dem Norwegischen Hochlande. Mit b. Portr. d. Verf.s, gest. von A. Weger. Deutsch von H. Helms. Leipzig [Juli] 1868.

Das Fischermädchen. Erzählung. Aus dem Norwegischen von Emil F. Jonas. Berlin 1868. 8. 206 S.

Das Fischermädchen. Aus dem Norwegischen von B. Lange. Leipzig. 16. 195 S. (Bh. Reclams Univ.-Bibl. No. 858—59).

Das Fischermädchen. Norwegische Erzählung. Deutsch von Dr. Aug. Peters. Bremen 1869. 16. 245 S. (Udgjør Bd. IV af „Miniaturbibl. klas. Skrifsteller d. In- u. Ausl.“, med Motto af H. Heine: „Du schönes Fischermädchen, treibe den Kahn an's Land“). — 2te Ausgabe. ibid. 1874. 16. 245 S.

The fishing girl. Translated by A. Plesner and F. Richardson. London [Novbr.] 1870. 12.

The fisher girl. Translated from the Norwegian by Sivert and Elisabeth Hjerleid. London 1871. 8. 250 S. + 1 Bl.

The fisher maiden; translated by M. E. Niles. New York 1869. 8. (Ann. i The Atlantic Monthly 1870, I. 504). — New ed. ibid. 1874. 16 (i Samlingen *Leisure hour Series*).

The fisher maiden. Translated from the Norse by Rasmus B. Anderson, Author's edition. Boston 1882. 8.

Digte og Sange. Kbhvn. [31 Maj] 1870. st. 8. 3 Bl. 176 S. (Anm. i H. Scharlings Dansk Tidsskrift 1870, II. 331—36 af Udg.; i *Framtiden*, utg. af C. v. Bergen, IV. 469 fg. af Udg.; i Stockholms Dagblad 1874 af C. v. Bergen, optrykt i i denne Forf.s »Frågor på dagordningen», I. [Sthlm. 1881], S. 300—313).

Digte og Sange. Rettet og øget udgave. Kbhvn. [29 April] 1880. 8. 3 Bl. 216 S. (Anmeldt i *Aftenp.* 1880, No. 138 af — V—; i *Dagbladet* [Kbh.] 1880, No. 292).

En hel Række af Forf.s lyriske Digte er oversat paa Tysk af Edmund Lobedanz i »Album nordgermanischer Dichtung» I. (Leipzig 1868), S. 278—311 og i *Ausgewählte Gedichte von B. B.* [etc.] (Leipzig 1881), S. 1—126; jfr. Anmeldelser af sidstnævnte Samling bl. a. i *Dagbl.* [Kbh.] 1881, No. 21; i *Bergens Aftenblad* 1880, No. 265; i *Deutsches Montagsblatt* 1880, No. 48. — Paa Fransk har E. Beauvois givet en Oversættelse af »Ingrid Sletteu» i *Contes populaires* [etc.], (Paris 1862), S. 285 fg. Metriske Oversættelser til Fransk af Digtene i »En glad Gut» findes desuden i ovennævnte Oversættelse i *Revue Suisse*.

Paa dette Sted indskydes en, i alfabetisk Orden efter Textens Begyndelsesbogstav, saavidt mulig fuldstændig Fortegnelse (med Henvisninger) over de Digte af B. B., hvortil nordiske og andre Landes Komponister har skrevet Musik, idet bemærkes, at de Kompositioner, ved hvilke ingen nærmere Henvisninger er givet, er udgivne i særskilte Hefter:

«*Å*, lad mig endnu en Gang få se» (af »Sigurd Slembe») — Musik af O. A. Grøndahl, særskilt udg. samt i Behrens's Melodisamling 33 og hos Behrens*) VI. 1.

«Aften er stille» — af H. Kjerulf; Hanna Bergwitz-Goffeng; Th. Kjelstad; H. Lund (dansk); Agathe Backer-Grøndahl; P. W. Stenhammar; Joh Svendsen; af Haslerud i Behrens' 4stemmig Mandssangbog I. 11 og II. 29; J. Glæser i Album f. Sang VII. 2.

«*Brude Sejl over Nordsjø går*» — af F. A. Reissiger; af R. Nordraak; i Behrens' Melodisamling 30; sammes Saml. No. 414 og 436; i Flerst. Sange, udg. af Studenterforeningen i Kjøbenhavn, 144; i Melodier til Kr. Hagenes Læsebog for Skolen og Hjemmet 87.

«*Da Barnet sov ind*» — af H. Kjerulf; af N. Ravnkilde; af F. A. Reissiger; samt i Melodier fra alle Lande II. 82.

«*Dagen er oppe, Glæden tændt*» (af »Fiskerjenten») — af Edv. Grieg og af H. P. Reiss.

«*Den norske Sjømand er*» — af Edv. Grieg; af Reissiger i Behrens' Melodisamling 109; hos Behrens VI. 15 og 35; i Corradi's 2st. Sange; i Koppangs 3st. Sange VII. 41; i Melodier til Kr. Hagenes Læsebog 65; i Kobberstad og Koppangs Sangbog 88; i 2st. Melodier til »Udvalg af Sange for Skolen» ved Koppang, 6.

«*Den, som har drømt Udfærd og Daad*» (af »Sigurd Jorsalfar») — af Edv. Grieg.

«*Dengang vort eget Land vi tog*» — af F. A. Reissiger i Behrens' Melodisamling 36; hos Behrens XXVII. 28; i Melodier til Kr. Hagenes Læsebog 55.

«*Dans, ropte Felen*» (af »En glad Gut») — af Emma Dahl; A. Sødermann; F. A. Reissiger hos Behrens 481; af P. Heise i Flerst. Sange, udg. af Studenterforeningen i Kbhvn., 90 og hos Behrens VI. 49; i Koppangs Trest. Sange, X. 56.

*) For Kortheds Skyld betegnes saaledes »Samling af flerstemmige Mandssange», udg. af Joh. D. Behrens. Henvisningerne gjælder vedk. No. i Samlingen.

«Den hvide, røde Rose» — af A. Rubenson; Bredo Lasson; A. Sødermann.
 «Der ligger et Land mod den evige Sne» — af R. Nordraak; i Behrens' Melodisamling 5; hos Behrens 475; i Klewe's 3st. Sange (norsk Folkemelodi); i Melodier til Kr. Hagenes Læsebog 49; i Kobberstad og Koppangs Sangbog 86; Koppangs Trest. Sange VIII. 72.

«Det første Mødes Sødme» (af «Fiskerjenten») — af Alb. Rubenson; Edv. Grieg; Em. Sjøgren.

«Det var slig en vakker Solskinsdag» (af «Arne») — af H. Kjerulf; O. Winther-Hjelm; R. Nordraak; Th. Kjølstad; Ernst Flügel.

«Elsk din Næste, du Kristen-Sjæl» — af F. A. Reissiger i Behrens Melodisamling 151.

«En Myrthekrans er skjøn at se» — af A. Sødermann; af Chr. Haslerud i Behrens Melodisamling 96.

«Fremad, fremad, Fædres høje Hærtag var» — af Edv. Grieg i Behrens Melodibog 52; hos Behrens 479; af L. M. Lindemann i Melodier til Kr. Hagenes Sange for Skolen og Hjemmet, 54.

«Giv mig Styrke, ræk mig Vaaben» (af «Marij Stuart») — af R. Nordraak.

«God Morgen, Sol mellem grønne Løv!» (af «Halte-Hulda») — af A. Sødermann.

«Guds Fred og god Morgen paa Mark og Fjeld» (af Kantaten over N. F. S. Grundtvig) — af L. M. Lindemann.

«Hans Dag blev den største, i Norden var seet» (af samme Digt) af L. M. Lindemann.

«Han tvær over Bænkene hang» — af Kjerulf; A. Rée; F. A. Reissiger; Caroline Recke; J. Glæser; Emma Dahl; Arius; E. Dall; Em. Sjøgren; i «Melodier fra alle Lande» II. 85.

«Har du hørt, hvad Svensken siger?» — af O. Lübbert.

«Herre, tag i din sterke Haand» (af «Arne») — af Rung; Fredrikke Egeberg; Kjerulf; i Behrens' Melodisamling 150; i Mel. til Kr. Hagenes Sange 104; i Kobberstad og Koppangs Sangbog 38; af J. Haarklou.

«Hil dig, norske By!» — af Kjerulf i Behrens' First, Mandssangbog I. 3.

«Hil Jer, Skud af Haraldsstammen» (af «Sigurd Jorsalfar») — af Edv. Grieg.

«Holder du af mig» (af «En glad Gut») — af R. Nordraak; H. Bergwitz-Goffeng; E. Hornemann; H. Rung; G. Tischendorff; F. A. Reissiger; A. Grandjean i «Album for Sang» VIII. 5; af O. Torsell; G. A. Lembecke; Jacobsson; R. Allen; Theodora Cormontan; Ernst Flügel.

«Hun gik langs med Stranden» — af Kjerulf; A. Grandjean; Ravnkilde; J. Glæser i «Album for Sang» VII. 2; C. Elling.

«Hun Venevill hopped paa letten Fod» (af «Arne») — af H. Kjerulf; Rung.

«Hvad vælter de Bølger i stille Vejr» (af «Sigurd Slembe») — af R. Nordraak; A. Sødermann.

«Hvem banker saa silde paa Klosters Port» (af «Arnlot Gelline») — af Edv. Grieg; O. A. Grøndahl; J. P. E. Hartmann [alle for Soli, Kor og Orkester].

«Hver Glædestund, du fik paa Jord» (af «Maria Stuart») — af R. Nordraak; Kjerulf; Rubenson.

«I Skogen Smaagutten gik Dagen lang» (af «Arne») — af R. Nordraak; A. F. Lindblad; Rung; C. J. Frydensberg i «Album f. Sang» VIII. 3; Fredrika Wickmann; L. Schütte; i Musikalsk Nyhedsblad II. 4; af Sofie Dedekam; Ernst Flügel.

«Idag Kong Harald faar holde Tingfred» («Bergljot») — af P. Heise [for Altsolo og Orkester. Opført 1ste Gang ved Musikforeningens Koncert i Kbhvn. 19 Marts 1865].

«Ja, vi elsker dette Landet» — af R. Nordraak; i Behrens' Melodisamling 3; hos Behrens 379; i Flerst. Sange, udg. af Studenterforeningen i Kbhvn.; i Melodier fra alle Lande II, 75; af Haslerud i Behrens' 4-st. Mandssangbog, I, 18; i Udbyes «166 Sange» II, 81; i Berggrens danske Mel. 21; i Conradi's 30 Sange, 5.

«Jeg er saa glad igrunden» — af N. Ravnkilde.

«Jeg giver mit Digt til Vaaren» (af «Fiskerjenten») — af Grieg; Em. Sjøgren.

«Jeg kjører frem gennem Straalefryd» — af L. M. Lindeman i Melodier til Kr. Hagenes Sange 80; ogsaa særskilt udg. (Kra. 1874. 8.)

«Jeg vil væрге mit Land» (af «Fiskerjenten») — af G. Tischendorff i «Mus. Nyheder» VIII, 7, i Behrens' Melodisamling 3; af F. A. Reissiger hos Behrens 460, af Aug. Nordlin i Album f. Sang VIII, 91; af L. M. Lindemann i Mus. Album; af Nutzhorn i Melodier til Kr. Hagenes Sange 48.

«Jeg vælger mig April» — af F. A. Reissiger i Behrens' Melodisamling 86; af Joh. Selmer i Ny ill. Tid. 1880, No. 43 og i sammes «6 Lieder».

«Ingerid Sletten af Sillegjord» (af «Arne») — af O. Winther-Hjelm; R. Nordraak i Behrens Melodisamling 122; H. Lund; P. Heise; Elise Brown; A. Sødermann; P. U. Stenhammar; P. Winge.

«Just som jeg favned dit Liv» — af H. Kjerulf.

«Killebukken, Lammet mit» (af «Arne») — af R. Nordraak; Fredrikke Egeberg; A. Sødermann i Mus. Nyheder X, 2, for 4 St. af F. A. Reissiger i «4 muntre Sange»; i Melodier til Kr. Hagenes Sange 108; i Kobberstad og Koppangs Sange 10.

«Kom Bukken til Gutten» (af «En glad Gut») — af A. Sødermann; af L. M. Lindemann i «Mel. til Sangene i Læsebog f. F. o. F.» 73.

«Lyngen bag os staar i Røg» (af «Maria Stuart») — af Emma Dahl hos Behrens 490; af R. Nordraak; hos Behrens VI, 54; af Rubenson.

«Lyt nu, du ludende Sanger» — af Edv. Grieg i Behrens Melodisamling 46 og hos Behrens 474.

«Løft dit Hoved, du raske Gut» (af «En glad Gut») — af A. Grandjean; i Behrens' Melodisamling 124, af C. F. E. Hornemann; R. Allen; J. Glæser; D. Grønvold i Ny ill. Tid. 1880, No. 8.

«Mor, jeg har fisket en Sjømand, Mor» (af «Fiskerjenten») — af Aug. Nordlin i Album f. Sang VIII, 9; af Joh. Selmer [utrykt].

«Naar du vil paa Fjeldesti» (af «En glad Gut») — af Emma Dahl; af Rung i Behrens Melodisamling; af V. Sanne; P. U. Stenhammar; L. M. Lindemann i Koppangs Trestemmige Sange V, 30.

«Nej, hvad var det, jeg fik» — af A. Grandjean i Album for Sang, V, 4; af Elise Brown; Magda Bugge; P. U. Stenhammar; L. Grimstad; J. Glæser; Emma Dahl; Helene Gaarder.

«Norrønafolket det vil fare» (af «Sigurd Jorsalfar») — af Edv. Grieg.

Norrønastammens Længsel — af Hans Mo hos Behrens VI, 48.

«Nu tabte vor Konge en fuldtro Ven» — af J. Glæser.

«Nu Tak for alt ifra vi var smaa» (af «Synnøve Solbakken») — af H. Kjerulf; Hanna Bergwitz-Goffeng; R. Nordraak i Behrens Melodisamling 94; i Koppangs Trestemmige Sange IV, 33; i Kobberstads og Koppangs Sangbog 83; og af J. Haarklou.

«O, vidste du bare!» — af Kjerulf; Ravnkilde; F. A. Reissiger; P. U. Stenhammar; P. C. Lassen.

«Og det var Olaf Tryggvason» (Landkjæending) — af Edv. Grieg hos Behrens VI. 55.

«Og Ræven laa under Birkerod» (af «Synnøve Solbakken») — af Kjerulf hos Behrens 469; i Melodier fra alle Lande II. 98; i Behrens' Melodisamling 123; i 20 Smaasange ved F. A. Reissiger; i Koppangs Trestemmige Sange VI. 36; i «30 Sange f. 3 St.» ved Conradi, 1; i «25 Sange f. 3 eller 2 St.» ved Klewe, 15; i Koppangs «Tostemmige Melodier til Udvalg af Sange for Skolen» 47; i «100 Sange» (Kbhvn.) II. 76; i Kobberstads og Koppangs Sangbog 48.

«Prinsessen sad højt i sit Jomfrubur» — af Kjerulf; Grieg; Rung; Ravnkilde; Nordraak; A. Sødermann; i «Melodier fra alle Lande» II. 83.

«Sangfugl fra de dunkle Buske» — af Kjerulf.

«Snart er det øde i Aslakssalen» (Indledningsscene til «Halte Hulda»; den norske Originaltext findes kun i Manuskript, den tyske Text i Lobedanz's Oversættelse) — af A. Rubenson.

«Solen skinner vakkert om Kvælden» (af «En glad Gut») — af F. A. Reissiger i «50 melodier til H. Grønsdals læsebog», No. 19

«Synden, Døden, Søstre to» (af «Sigurd Stembe») — af A. Sødermann; Rubenson.

«Tag imod Kransen, den er til dig» (af «Fiskerjenten») — af H. P. Reiss; A. Sødermann; Rung; E. Hornemann i «Musikalske Nyheder» VIII. 8.

«Tak for dit Raad, men jeg lægger min Baad» (af «Fiskerjenten») — af Grieg.

«Til Kamp da, o Venner, for Kristendomslivet» (af Kantaten over Grundtvig) — af L. M. Lindemann.

«Tre Slægters Arbejd lagde han fra sig» (af samme) — af L. M. Lindemann.

«Træet stod færdig med Blad og med Knop» (af «Arne») — af A. Sødermann; P. Heise; R. Nordraak (i Mus. Nyheder V. No. 5 og Behrens Melodisamling 87); Rung; Fredrikke Egeberg; G. Tischendorff; F. A. Reissiger; Fredrika Wickman; P. C. Lasson.

«Under Fanen, under Fanen» — af J. Haarklou.

«Undrer mig paa, hvad jeg faar at se» (af «Arne») — H. Kjerulf; H. Bergwitz-Goffeng; P. Heise; R. Nordraak; Rung; Camilla Vidø; Fredrika Wickman; P. U. Stenhammar; Ernst Flügel; G. Engelbrecht; Arius i Melodier til Saugene i Læsebog for Folkeskolen 71.

«Ungdomsmod gaar som Rovfugl i det Blaa» — af A. Sødermann.

«Vi Nordmænd vil syngte for Norge en Sang» — norsk Folkemelodi i «Tostemmige Sange» ved J. G. Conradi 5 og i «166 Sange» ved M. A. Udbye III. 161.

«Vær glad, naar Faren vejer» — af Floessel; af J. D. Behrens i Behrens' Melodisamling 135.

Arnljot Gelline. Kbhvn. [Decbr.] 1870. 8. 119 S. (Skrevet i Kristiania. Oplag 4000 Expl. Anmeldt i Skill. Mag. 1870, No. 52 [af J. B. Halvorsen]; i Den norske Folkeskole 1871, S. 242 fg; af O. S. H.; i Folkets Avis af E. Bøgh, optrykt i Dit og Dat for 1870, S. 219—226; i Berl. Tidende December 1870; i Heimdal af C. Rosenberg, optrykt i Dagbladet 1870, No. 299; i Forsells Sv. Tidskrift 1871, S. 186—87 af C. W—n [Wirsén]; i Ny ill. Tidn. 1870, No. 52). En Række Forelæsninger, som Kand. theol. Frits Hansen holdt over Digtet i Studentersamfundet, er ikke trykt, men omtalt i den samtidige Dagspresse.

Arnljot Gelline. Andet Oplag. Kbhvn. [Jauuar] 1871. 8. 119 S.

Sigurd Jorsalfar. Kbh. [14 Novbr.] 1872. 8. 85 S. [m. 1 Bl. Efterskrift, dat. Kristiania i August 1872, ang. den æsthetiske Betydning af dette historiske «Folke-Stykke» og Antydninger til et Eftersyn af Oehlenschlägers historiske Digtning]. (Stykket er skrevet i Kristiania. Anmeldt i Morgenbl. 1872. No. 100 A; i Bergens Tidende 1872, No. 290; i Bergensp. s. A. No. 303 Tillæg; i Forsells Svensk Tidskrift 1873, S. 189—93 af —m; i Folkets Avis 1872, No. 333).

Sigurd Jorsalfar. Andet Oplag. Kbhvn. [Febr.] 1873. 8. 85 S. + 1 Bl.

Med Musik af Edvard Grieg opførtes Stykket i Manuskript første Gang paa Kristiania Theater 10 April 1872 og har siden været spillet der ialt 22 Gange. Efter den første Opførelse anmeldtes Forestillingen [af Kr. Elster] i Aftbl. 1872, No. 86, hvortil «En Bemærkning ved Mældingen» af Forf. i s. Bl. No. 91 og en Modbemærkning af Anmelderen i No. 93. Af Forf.s nævnte Bemærkning gjengives her følgende Bidrag til Belysning af Stykkets Psykologi:

«Fra jeg som tænkende Ungdom læste Brødrenes Saga, har det siddet fast i min Sjæl, at Eysteins Død (efter Fjeldturen) var fremkaldt ved den sjælelige og legemlige Udmattelse, som Kampene med hans kjæmpestærke Bror havde voldt, og først efterat jeg havde fundet en Form, hvori jeg uden at følge ham til Døds-Øjeblikket kunde faa dette Indtryk frem og alligevel den ensomme Mand forsonet med sin Skjæbne, var det, at jeg skrev. Forsoningen søges i hans Kjærlighed til Fædrelandet, i hvis ny Opgave han vil have Broderens stærke Kræfter anvendte, og Kjærligheden til denne Bror og Sigurds Anger letter ham Forsøget. Den private Historie flyder derved over i Landets, denne højere Enhed finder atter Brødrene samlet, og det Baand er nu lagt paa Sigurd, at han ved egen Brøde herefter faar begges Arbejde at bære. Sagaen vidner, at han udførte det. I hvilken Grad den fordums ærgjerrige Krieger gik over i Broderens Opfatning og Gjerning, viser hans egen Kvædling fra hans senere Dage:

«Bønder mig tykkes de bedste,

bygget Land og Fred stande». —

Stykket indsendtes i Febr. 1872 til det kgl. Theater i Kbhvn., som forkastede Arbejdet, og, i Oversættelse, til Theatrene i Stockholm og Gøteborg, hvor det dog heller ikke kom til Opførelse.

Brude-Slaatten. En Fortælling. Kbhvn. [20 November] 1873. 8. 72 S. (Skrevet i Kristiania. Aftrykt af 1ste Folke-Udgave af hans „Fortællinger“).

Brude-Slaatten. Med fire Billeder af A. Tidemand. Kbhvn. 1873. 4. 1 Bl. + 51 S. — 2det Oplag. ibid. 1877. 4.

Der Brautmarsch. Deutsch von Wilhelm Sange. Leipzig. 16. 78 S. (Ph. Reclams Univ.-Bibl. No. 950).

The Bridal March. Translated from the Norse by Rasmus B. Anderson. Author's edition. Boston 1882. 8. (Foruden «Brude-Slaatten» indeholder dette Bind ogsaa Oversættelser af otte af Forf.s Smaastykker og mindre Fortællinger: Faderen, Et farligt Frieri, osv. Bogen er ann. bl. a. i *The Dial* Juli 1882, S. 59).

Redaktøren. Skuespil i fire handlinger. Kbhvn. 1874 [3: Februar 1875]. 8. 130 S. (Skrevet i Florents. Anmeldt i Aftp. 1875, No. 96 af — V —; i Dagbladet s. A. [af E. Vuillum]; i Adressebladet s. A. No. 12 af Chr. Johnsen; i Fædrelandet [Kjøbenhavn] 1875, No. 73 af C. P[loug]; i Nær og Fjern No. 145; af E. Bøgh i Dit og Dat for 1875, S. 115—25; af G. Brandes i Det 19de Aarh. II. 241—45).

Redaktøren. Skædespel i 4 akter. Kbhvn. [Marts] 1875. 8. 136 S.

Der Redacteur. Schauspiel in vier Aufzügen. Vom Verfasser veranstaltete allein rechtmäßige deutsche Ausgabe [durch Chr. Schmitt]. München 1875. 8. 114 S.

Stykket blev ikke antaget til Opførelse paa Kristiania Theater eller paa Kjøbenhavns kgl. Theater. Derimod blev det — dog uden Forf.s Samtykke — opført den 28 April 1875 paa Møllergadens Theater af E. J. Hafgrens (norsk-danske) Selskab, mod hvilken Opførelse den Gang fraværende Forf.s Kommissjonær F. Bætzmann protesterede i Kristiania-Bladene den foregaaende Aften, en Protest, som Direktør Hafgren besvarede dels i samme Blade den følgende Aften, dels gennem en særskilt trykt liden Plakat, der uddeltes til Publikum den første Forestillingsaften. Opførelsen blev anmeldt i Aftenbladet 1875, No. 97, i Dagbladet 29 April og Aftenposten No. 97. En af Hafgren i April 1875 paatænkt Opførelse af Stykket paa Drammens Theater blev neget af dettes Bestyrelse.

Med Forf.s Tilladelse og kort før Arbejdets Udgivelse, blev Stykket opført i svensk Oversættelse paa Stjärnströms nye Theater i Stockholm den 17 Februar 1875; Recensjoner af Stykket og Opførelsen findes i samtlige Stockholms Blade fra 18—25 Februar s. A. (gjengivet i Uddrag bl. a. i Aftenbl. kort efter og i Mgbl. No. 57 A). Det blev ligeledes samtidig spillet paa Theatret i Gøteborg. Det har ogsaa været opført paa enkelte tyske Scener, saaledes i München, paa Thaliatheatret i Hamburg m. fl.; jfr. herom bl. a. Aftbl. 1877, No. 88 (af Emil Hopfen).

I Anledning af, at Stykket efter Opførelsen i Stockholm offentlig blev betegnet som en Pamflet, skrevet om og imod «Morgenbladets» Redaktør, lod Forf. i *Gøtbl. H.- og S.-Tidn.* indrykke følgende Erklæring, dat. Rom 2 Marts 1875:

«Der er sagt, at mit Stykke «Redaktøren» er en Pamphlet, skrevet over Enkeltmand. Dette er en tentatiøs Løgn. I flere Lande end mit Hjemland har jeg iagttaget den Journalist-Type, som her er skildret. Dens Særkjende er at handle ud af en grænseløs, af Lidenskab idelig bevæget Egoisme, der bruger Skræmselens Middel, og det saaledes, at dels gjøres den skikkelige Samtid ræd for alle frie Bevægelser, og dels hvert enkelt Individ gennem hensynløs Forfølgelse. Da jeg vilde skildre denne Type, tog jeg selvfølgelig meget af den Repræsentant for samme, som jeg bedst kjendte; men som enhver Kunstner, der vil faa en hel Type ud, maatte jeg søge denne sammen fra dens forskjellige Aabenbaringer. Der kan saaledes ikke være Tale om, at nogen Enkeltmand her er skildret anderledes, end den skildres, som stykkevis falder ind under en hel Type. Jeg satte den ind i et Familiebillede med en Smule Offentlighed som Baggrund, og der er i alt dette ikke det mindste, som gjengiver nogen mig kjendt Familjering eller Begivenhed.»

En Fallit. Skuespil i fire handlinger. Kjøbenhavn [April] 1875. 8. 187 S. (Stykket er skrevet dels i Rom, dels i Tyrol. Anm. i Aftenposten 1875, No. 96 af — V —; i Ill. Nyhedsbl. (2 R.) II. S. 115 af B.; i Oplandenes Avis 1875, No. 26 fg.; i Folkets Avis af E. Bøgh, optrykt i «Dit og Dat» før 1875, S. 126—29; i Nær og Fjern No. 138, 147 [ang. de formentlig virkelige Forbilleder for Stykkets Hovedpersoner]; i Flyvende Blade, udg. af Vilh. Møller, III, No. 2; i Det 19de Aarh. II. 241—45 af G. Brandes; i Svensk Tidskrift 1875, S. 314—18 af C. R. N[yblom]; i [Letterstedtske] Nord. Tidskr. 1879, S. 675 fg. af D. d. [Mathilde Schjøtt f. Dunker]; i Eugen Sierkes «Kritische Streifzüge», S. 423—37. Jfr. ogsaa Forf.s i Aftenbladet 1878, No. 23 trykte Svar paa nogle Bemærkninger af Camilla Collett i «Fra de Stummes Lejr».)

En Fallit. Skuespil i fire handlinger. 2det Oplag. Kbhvn. [Oktober] 1878. 8. 186 S.

Konkurssi. Suom. C. E. Törmänen. Tavastehus 1879. 8. 114 S. (Udgjør H. 14 af Saml. *Suomalainen Teateri-kirjasto*).

Ein Fallissement. Schauspiel in 4 Akten. Vom Verf. veranstaltete allein rechtmäßige deutsche Ausgabe. München 1875. 8. 167 S.

Ein Fallissement. Schauspiel in vier Aufzügen. Aus dem Norwegischen von W. Lange. Leipzig. 16. 110 S. (Bh. Reclam's Untw. Bibl. No. 778).

Den første Scene, paa hvilken Stykket kom til Opførelse, var Stjernströms *Nya Teatern* i Stockholm, som aabnedes med Bjørnsøns Arbejde i svensk Oversættelse med Titlen «Ett handelshus» den 19 Januar 1875 (jfr. Uddrag af Stockholmerbladens Anmeldelser i Aftenbl. 23 Januar s. A.). Senere blev Stykket opført ogsaa paa Göteborgs Theater (rec. i Göteborgs H. o. S. Tidn. Januar 1875) og paa en Række af svenske Provinstheatre samt 1876 paa det svenske Theater i Helsingfors (rec. bl. a. i F. Berndtsøns «Dram. studier och kritiker» S. 181—87).

Stykket opførtes 1ste Gang (i Manuskript) paa Kristiania Theater 29 Januar 1875 (jfr. Anm. i Aftbl. s. A. No. 25 og i Mgbl. No. 39 A), og har hidtil gaaet ialt 48 Gange paa denne Scene. — Paa de norske Provinstheatre i Bergen, Arendal, Drammen osv. opførtes Stykket af August Rasmussøns danske Selskab fra Januar Maaned 1875 og udover Vaaren s. A. (jfr. Anmeldelserne i samtlige lokale Blade fra den Tid). — Paa det kgl. Theater i Kjøbenhavn opførtes det 1ste Gang 15 April 1875 og har været spillet der hidtil ialt 39 Gange. En Recensjon af C. Thrane efter den første Opførelse i Kjøbenhavn findes i Ill. Tid. XVI. No. 813; ligesaa i Vilh. Möllers Flyvende Blade III, No. 4; samtlige Kjøbenhavns Blade for 16 og 17 April 1875.

Under Titlen «Ein Fallissement» har Stykket været opført (mere end 200 Gange alene med Possart i Berents Rolle) paa en Flerhed af Tysklands og Østerriges Scener, saaledes paa Münchens Residenztheater over 60 Gange, bl. a. under Digterens eget Nærvær der i Novbr. 1879 (jfr. «Süddeutsche Presse» 8 Novbr. 1879 og et Brev i Dagbl. 17 Novbr. 79); paa Nationaltheater i Berlin Novbr. 1875 (rec. bl. a. af Paul Lindau i «Die Gegenwart» Decbr. s. A.; af Karl Frenzel i Deutsche Rundschau VI. 138—40 og i Volkszeitung, se Dagbl. 1875, No. 284); paa Stadttheater i Wien 1ste Gang 6 Oktbr. 1875 (jfr. D. Rundschau VII. 470 fg.) og senere bl. a. i Novbr. 1879 under Digterens Nærvær i Wien (se Dagbl. 24 Novbr. 1879); paa Residenztheater i Berlin 28 Aug. 1878 (jfr. «Deutsches Montagsblatt» Septbr. s. A.); paa Viktoria-Theatret i Berlin i Oktbr. 1881 (jfr. D. Montagsbl. 1881, No. 42 og Tægl. Rundschau s. A. No. 36, S. C), o. fl. Til Literaturen om Stykkets Skjæbne paa de tyske Theatre hører ogsaa John Paulsens Artikel i Ude og Hjemme 1881—82, S. 21 fg.: «Ernst Possart som Advokat Berent». — I ungarsk Oversættelse har Stykket været spillet i Buda-Pest og fl. a. St. Ifølge en Notits i Aftenbladet 10 November 1876 skal Stykket ogsaa være bleven givet i New York.

Af Opførelsen paa Berlins Nationaltheater tog Redaktøren af «Deutsches Handelsblatt» Alexander Meyer Anledning til i sit Blad at kaste et handelskyndigt Lys over det Spørgsmaal, om ikke i Stykket Advokat Berent forvexler Begrebet Insolvents med Insufficiens. Alex. Meyers Udvikling heraf er gjengivet i «Nær og Fjern» No. 181. Med paaholden Pen efterkom Advokat Berent den til ham rettede Opfordring til at motivere sin Mening om, efter hvilken Vurdering en Kjøbmand bør indføre sine faste

Ejendomme i sin Status, idet han i «Die Gegenwart» Januar 1876 offentliggjorde følgende Skrivelse:

Hr. Alexander Meyer!

Idet jeg takker Dem for den gunstige Mening, De har om min Charakter, beklager jeg, at jeg ikke kjender mere til Deres end jeg kan slutte mig til af Deres sidste Stykke: «Die Bilanz des Herrn Tjælde».

De misbilliger, ser jeg, den Maade, hvorpaa jeg trængte mig ind til Hr. Tjælde (hvem det gjør mig ondt atter at maatte fremdrage for Publicum). Ja, De tvivler endog om Muligheden af, at det kan være gaact saadan til. Hertil svarer jeg alene, at det i min lange Praxis ikke er første Gang, Folk har fundet Et og Andet umuligt af det, jeg kan have gjort.

Den, som stundom har den Opgave «at trænge sig ind» i en Andens Forretning for at hindre denne i at gjøre mere Fortræd end nødvendigt, han maa begynde med at studere sin Mand og hans Stilling. Dette plejer jeg at gjøre med Omhyggelighed.

Jeg vidste altsaa, med hvem jeg skulde faa at bestille. Jeg vidste, at Hr. Tjælde for Bankernes Fuldmægtig heller end gjerne vilde fremlægge sin — saakaldte — Bilanz; kun maatte Paaskudet vælges med Varsomhed — ingen Tvivl røbes fra vor Side, ingen Hensigt fra hans.

Om der samtidig bød sig frem femogtyve Udveje til at skaffe Penge — Hr. Tjælde tog dem allesammen! Havde han ikke i Øjeblikket Brug for alle Pengene, han kunde faa, han skabte sig det ved en ny Kalkule over en ny Speculation; thi heri bestod jo hans Sygdom.

Altsaa: jeg vidste, han (tænkende paa Muligheden af en ny Udvej) vilde aabne mig alle Døre paa vid Væg, og det paa den allersagteste Anmodning. Da han virkelig gjorde det — hvem fortænker mig saa i, at jeg ogsaa gik ind og satte mig tilrette, ladende det derpaa komme an, hvem som var istand til at drive mig ud igjen.

Trods Deres Grossererere og Fabrikanter i Nationaltheatret i Berlin — jeg finder det fremdeles ikke saa underligt, at Hr. Tjælde ikke var istand dertil.

Og hvorfor det netop var over hans egen — saakaldte — Bilanz jeg ønskede at faa ham i Tale, kan ingen med Rette undre sig, som kjender lidt til den Sort Kjøbmænd, hvortil Hr. Tjælde dengang desværre maatte regnes.

Dette om min «individuelle» Fremgangsmaade; nu lidt om min «individuelle» Moral — eller for strax at sige det — lidt om Deres.

De kan ikke indse, at Hr. Tjælde dengang var insolvent (ude af Stand til at klare sine Vexler); De tror, han alene (!) var insufficient (det vil sige, at hans Activa i længere Tid havde været mindre end hans Passiva). Dette Deres «alene» forskrækker mig, min Herre. Men endnu mere forskrækker mig Deres Antagelse, at han desuagtet burde hjælpes, saa han «sich über Wasser hätte halten können»!

Naar De støtter denne Antagelse paa, hvorledes Boet stillede sig efter to á tre Aars — som jeg tør sige — god Administration, saa tør De med saadan Bevisførelse blive stillet isoleret.

Det gaar nemlig ikke an at tage Boets Administration af Bankerne, som have Penge nok til at bære dets Skov-, Skibsbyggeri- og Bryggeri-Forretning over enhver Krise, og som har Besindighed nok til ikke at blande fremmede Speculations-Elementer ind — det gaar ikke an, siger jeg, at tage dette til Maalestok for, hvorledes Hr. Tjælde vilde have kunnet klare sig med fremmede Penge til Krisens enorme Renter,

og i den evige Fristelse, som Vanen havde gjort ham uimodstaelig, at indblende i Forretningerne allehaande uvedkommende Projecter.

Til alle Tider og overalt vil sikkerlig Creditorerne (paa hvis Vegne her skulde handles) frabede sig, at deres Interesser ivaretages efter en Bedømmelse af Status, som den, De her har opstillet. og skal her endelig være Tale om «syge» Grundsætninger, da tror jeg, at denne maa være en af dem.

De er heller ikke tilfreds med den Værdi, hvortil jeg reducerede Hr. Tjældes Ejendomme i Jord m. m. De beklager, at «die juridische und landwirthschaftliche Literatur» holder det Spørgsmaal saare svævende, efter hvilke Regler «Grundstücke» skal gives Værdi paa en Forretningsmands Bilanz, og tilføjer, at hvis Berlins Overtribunal dømte efter mine, da stod al Handel i Fare.

Jeg indskrænker mig til at beklage Overtribunalet i Berlin, som sandsynligvis hver Uge maa træffe sikker Afgjørelse i Noget, som «die juridische und landwirthschaftliche Literatur» holder hen i Usikkerhed — men mener forøvrigt, at Huset Tjældes Affairer dengang ikke bedømtes af nogen af disse, men af Boets Creditorer gennem mig.

Naar jeg ikke vilde tage Laane-Objectet, som forelaa, godt for mere, end en Realisation i Øjeblikket kunde give, saa var det ikke derfor, at jeg jo under andre Omstændigheder og ligeoverfor en anden Mand kunde have handlet anderledes. Her lader sig intet almengyldigt Skjøn træffe. Skulde jeg engang faa Æren af at ivaretage Deres Interesser, min Herre, ligeoverfor en mistenkelig Debitor, haaber jeg, De vil takke mig, naar mit «individuell» Skjøn paa Forholdene har reddet Deres Penge.

Naar De samtidig kan have Medlidenhed med den, jeg har behandlet, og finde, jeg har været for haard, saa De føler Dem «forstemt», tillader jeg mig at finde dette sidste «individuel», og min Dom herom ændres ikke derved, at maaske Flere føler som De.

Jeg staar nemlig rakt imod Dem og disse Flere i det, som De efter det Foregaaende vil have ophøiet til «substantiel sædelig Magt». Jeg er noget gammel og hører til en strengere Skole.

Christiania den 30te December 1875.

Berent, Advokat.

Kongen. Kbhvn. [24 Maj] 1877. 8. 206 S. — 2det Oplag. ibid. [21 Juni] 1877. 8. 206 S. (Bogen er skrevet paa Aulestad. Anmeldt af K. R[anders] i *Nyt norsk Tidsskr.* 1877, I. 475—80 (overs med indledende Bem. i *Gøteb. H.-o. S.-Tidn.* 27 Juli 1877); i *Aftbl.* 1877, No. 127 og 128 af G[arborg], jfr. *Moss Tilsk.* No. 71; *Morgenbladet* No. 143 A; 153 A; 184 A og 188 A; jfr. *Kristianssands Stiftsavis* No. 90; i *Aftenposten* No. 127 af — V —; *Dagbladet* No. 170, 269 A; i *Bergensposten* No. 123; *Bergens Tidende* No. 122; S. Bergh. *Folkeblad* 1878, No. 1 fg.; *Hortens Avis* 1877, No. 62—76; *Stavangeren* 31 Maj 77; *Thronhj. Stiftsavis* No. 184; *Jaabæks Folketid.* No. 30 og 31; *Fædrelandsvennen* No. 67; *Lister og Mandals Amtstid.* Juli og August 1877. Fremdeles i E. Bøghs *Dit og Dat* for 1877, S. 168—79; i *Dansk Folketidende* 1877, No. 29 (optr. i *Oplandenes Avis* 1877, No. 61 fg.); i *Nær og Fjern* No. 269; i sidstnævnte danske Ugeblads No. 333 offentliggjorde derhos J. Paludan en Artikel med Overskrift «Bjørnsens Kongen og V. Hugo's *Le Pape*», hvilken fremkaldte Bemærkninger af O. B[orchsenius] og et polemisk Digt af Ad. Hansen, hvortil Paludan svarte i No. 335 fg. og O. B. gav Replik i No. 337. Bjørnsens Arbejde blev fremdeles anmeldt i *Dagstelegrafen* 12 Juli 1877 (optrykt i *Stav. Amtstidende* 21 Juli); i *Morgenbladet* [Kbh.] s. A. No. 120; i *Fr. Bajers «Folkeveenen»* No. 36; *Mæns*

Folkeblad 1878, No. 90; jfr. Folkev. s. A. No. 32. — I Sverige er Bogen anmeldt bl. a. i [Læstedske] Nordisk Tidskr. 1879, S. 675 fg. af *D.-d.* og 1880, S. 62 fg. af * * * ; Aftonbl. 1877, No. 176—82; Dag. Nyh. 9 Juni 1877; i Gøteb. H.- o. S.-Tidn. s. A.; jfr. s. Bl. 3 og 31 Juli; Gøteborgsposten 16 Juni s. A.; Øresundsposten s. A. No. 168 og No. 267; jfr. Bajers Folkevennen 1878, No. 2. — I Tyskland blev Bogen anmeldt bl. a. i Mag. f. d. Lit. d. Ausl. 1878, No. 4.

Den 8 Juli 1877 holdt Christopher Bruun ved et politisk Folkemøde paa Lillehammer et Foredrag over «Kongen», hvilket han indledede med følgende Ord: «Det vigtigste, som er hændt her i Norge, siden vi var samlede her sidst. — eller ialfald noget af det allervigtigste — er efter mit Skjøn det, at Bjørnson har udgivet sin sidste Bog «Kongen». Dette Foredrag — hvilket senere i sit Helhed blev udgivet i en Pjece med Titlen «To Foredrag fra Folkemødet paa Lillehammer i Juli 1877» (Kra. 1877. 8.) — vakte paa nævnte Møde en Diskussion, som er ref. bl. a. i Aftbl. 1877, No. 162 og 165. Det fremkaldte derhos Indsigelser og Modbemærkninger i forskj. Blade, saaledes i Aftbl. 1877, No. 165 [af D. Meidell], i Bergens Adr. No. 165 af *Z*; jfr. Bergens Tid. 1877, No. 175. Fremdeles hører til den Debat om Kongedømme og Republik, som Bogen foranledigede, et i Aftbl. 1877, No. 273 trykt «Sendebrev til B. B. fra N. O. H. (ilsen)», parodieret i et «Sendebrev til B. B. fra Strix Bubo» [Olav Lofthus] i Berg. Tid. 1877, No. 278.

Til den Litteratur af Polemik og Kommentarer, «Kongen» fremkaldte i den nordiske Presse, hører ogsaa en Artikel [af Amalie Müller f. Alver]: «Mellemspillene i Bjørnsons Kongen», trykt i Opl. Avis 1879, No. 55, ledsaget af følgende Bemærkninger af B. B.: «Nu er det netop to Aar siden at «Kongen» kom ud, og det er ikke gaet som der almindelig da blev spaaet, at denne dumme Bog vilde begraves i sin egen Usselhed. Jeg fik dengang en Mængde af den laveste Kritik sendt til mig, altid anonymt, dels paa Tryk, dels i Breve. Til sidst læste jeg det ikke mere, naar jeg aabnede og saa, hvad det var. Saaledes gik det til, at en undtagelsesvis velvillig Omtale. (nemlig ovenstaaende), som ogsaa blev sendt mig anonymt, blev uønsket; thi jeg saa alene, hvad den handlede om og lagde den hen. Tilfældet vilde, at den ikke blev tilintetgjort, men at jeg, vistnok et halvt Aar efter, fandt den igjen og saa nøjere paa den. I et anonymt Følgebrev sagdes, at jeg, hvis jeg fandt den værdig dertil, skulde lade den trykke. Senere har atter endel Tilfælde bragt til min Kundskab, at Forf. var en mig ukjendt Dame, og nu har Vedkommende fornyet sit Ønske om, at hendes lille Udredning maatte fremlægges for Offentligheden. Dette gjør jeg herved».

Republik. En Fortælling. Kbh. [30 Oktbr.] 1877. 8. 174 S. — Andet Opl. Kbh. [6 Decbr.] 1877. 8. 174 S. [+ 1 S. Ordforklaring]. (Bogen er skrevet dels i Rom, dels paa Kulestad. Ann. i Aftenbl. 1877, No. 268 [af D. Meidell], jfr. No. 293 og 294; i Dagbl. No. 281 A [af E. Sullum], hvortil Bem. af Forf. i No. 293 B; fremdeles i Fedrah. 1877, No. 6—7 af G[arborg], hvortil Forf. svarte i Dagbladet s. A. No. 271, medens G. replicerte i Fedrah. No. 8. I sit Svar til G. udtalte B. bl. a.: „Vi har — varmhjerte og i bedste Mening — underholdt en altfor stor Vondbetultus. Jeg kender mange prægtige Bønder og det af alle Lag i deres standsfælle Forfæmning. Men disse udmærkede Undtagelser, — som ogsaa fremtidig skal styrke min Tro paa et stort, skjønt, norsk Vondeliv — det maa ikke afholde os fra stærkere end før at bekjende for dem og os de store Drøft, de daarlige Efterlygdomme af Forladthed, det Behandling, Armod og Uvidenhedens Hovmod, som grasserer iblandt dem. Med Skyldet faar det have Slut“. (Jfr. Lilleh. Tilf. 1877, No. 95). Bogen blev videre anmeldt

i Berg. Akr. 1877, No. 262, 265 og 268; Bergensposten No. 266 fg. med **Rob-** bemærkninger i Berg. Akr. No. 269; i Berg. Tid. 7 og 10 November 1877; Stav. Amtstid. No. 274 og 277 af *H.*; i Males. Blad No. 95, 96, 98 og 99 A; i Romsdals Amtstidende No. 126; Tsj. Akr. No. 269 (jfr. Art. „Trumfer i Baghaand“ i Dagsposten 24 Novbr. 1877); i Cpl. Avis No. 100 af D. Arvesen, hvortil Bemærkninger i f. Bl. 1878, No. 3 af X., imødegaaet i f. No. af Arvesen; videre i (Letterstedtske) Nordist Tidsskrift 1878, S. 183—85 af E. R. N[eph]blom, ibid. 1879, S. 675 fg. af D. d. og ibid. 1880, S. 62 fg. af * * *; i Dag. Nyh. 14 Novbr. 1877; Østeborgsposten 17 Novbr. af Z; i Dit og Dat for 1877 af E. Vøgh, S. 267—72; Berl. Tid. 3 Novbr. 1877; Morgenbladet [Kbh.] 1877, No. 277; Dagbl. [Kbh.] 1877, No. 284; Fædrel 1877, No. 288. Til „Magnhild“-Literaturen hører ogsaa delvis et „Aabent Svar“ fra Frk. Pauline Worm i „Ude og Hjemme“ No. 85 paa et „Aabent Brev“ i samme Ugeblad fra Fru Hilba Nagard; Frk. Worms Artikel fremkaldte en „Rødtvungen Erklæring“ fra B. B. i „Ude og Hjemme“ No. 46, hvorpaa Frk. B. svarte i Fædrelandet [Kbh.] 1877, No. 209, hvilket Svar igjen fremkaldte en Replik i f. Bl. No. 211 af det nævnte Ugeblads Udgiver F. Hendriksen.

Magnhild. Berättelse. Svensk, med förf.s samtycke utg., öfvers. af Mathilda Langlet. Schlm. 1878. 12. 163 S. [Afstryk af *Nya Följetongen*, hvor Oversættelsen paabegyndtes i Januar 1878).

Magnhild. Erzählung. Deutsch von Edmund Kobebanz. Einzige autorisirte Uebersetzung. Berlin 1878. 8. 175 S. (Oversættelsen, udført efter Forf.s Manuskript, blev oprindeligt trykt i „Deutsche Rundschau“ XIII (1877), S. 1—54 og 177—218).

Magnhild. Erzählung. Dem Norwegischen nachgezählt von Emil F. Jonas. Mit einem Nachwort und dem Bildniß des Verfassers. Berlin (1879). 8. 178 S. — Zweite Auflage. ibid. 1880. 8. 178 S. (Efterskriften bestaar i en Oversættelse af B. B.s Artikel i det norske „Dagbladet“ 15 Decbr. 1877).

Til Arbejdets literære Historie hører to polemiske Indlæg fra Forfatterens egen Haand. Det første fremkom som Svar paa den ovennævnte Anmeldelse i Dagbl. 1877, No. 271 A. Efter nogle indledende Bemærkninger ytrer Forf. følgende:

«Det er blevet mig magtpaaliggende, at det moralske Sigte, jeg tog med min sidste Bog, ikke ganske kommer bort. Og Faren herfor er stor i samme Grad som Om-talen, der overdækker det, er anerkjendende og tankeig.

Maa jeg derfor, Hr. Redaktør, faa Lov til at drage den Linje op, som jeg har fulgt.

Livet havde (ad forskellige Veje) givet mig baade Opgaven og Karaktererne for at tilrettelægge en Livsplan, hvori en lidet paaagtet Side ved det, man kalder «Bestæmmelsen», «Kaldet», blev nøjere udfoldet.

Jeg tog en saavidt passiv Natur, som paa nogen Maade kunde enes med Be-gavelse. Men just dette paalagde min Behandlingsmaade stor Varsomhed.

Af tilsvarende Grunde valgte jeg da en Kvinde, og saasom Kvindens Bestæmmelse i Regelen brydes eller samles i Ægteskabet, tog jeg dette med, — men akkurat bare saa meget deraf, at det kunde begrunde hendes Forholde og Udvikling.

Jeg fører ingen Krig, intet Ræsonnement. Men jeg lader det strax være sat som Forudsætning, at et Ægteskab indstiftes ikke af Gud, fordi om en Prest er tilstede og ofte bruger Guds Navn. Er Foreningen i sig selv usægte, usand, — den blir ikke det

mindste mere ægte for det. Jeg mener, at det her skildrede saakaldte Ægteskab lader dette blive føleligt; jeg mener, at Ingen kan ønske dette Ægteskab blive et virkeligt.

Den Linje, jeg anviser hende ud af det igjen, er Sædelighedens. Og det er dette, som synes mig oversét.

Hun er først sædelig i selve det saakaldte Ægteskab; saa ryster hun af sig alle Drømme og tager fat i et Livsarbejde. Men ogsaa dette er Sædelighed.

Fru Bangs Historie slynget sammen med denne (og dertil endnu et Forhold ligesom kvidrende henover i Luften) faar af Grundhistorien — ikke sin Dom; ti jeg dømmer ikke i denne Bog; men sit Lys.

Fru Bang uddrager selv Moralen af sit Forhold til Tande. Hun gjør det i Scenen ved Fruens Seng og stærkest i de Ord (hvis jeg tør udtrykke mig saa), som hun ikke er istand til at faa sagt. Jeg tillader mig at afskrive Scenen:

«Du er bleven gift, — — — jeg forstaar ikke hvorledes, — — og jeg vil ikke vide det». Det bævede gennem hende og hun stansede. Hun vendte en Stund Hovedet bort. Saa blev hun ved. «Prøv ikke paa —» men hun kom ikke længer, hun drog bægge sine Hænder til sig, dækkede sig . . . osv. osv.» De Angerens Tægn, som skildres, siger, hvad hun mener.

Men Fru Bang er ikke færdig dermed, at hun græder over den Karakter, hendes Forhold til Tande efterhaanden havde faat. Hvad tager hun sig siden for? Det har jeg ikke sagt, fortælles der.

Jeg ber om, at hele Mødet paa Landevejen (det sidste i Bogen) læses én Gang til. Er det bare den aandige, skønne Lidende, som der skildres? Skulde der ikke ogsaa falde et Stænk af Komik — et meget fint, det indrømmer jeg; thi jeg vilde være urætfærdig, om jeg gjorde mere af det, — men dog nok, til at vor Medlidenhed blandes med Smil?

Har jeg ikke frembragt dette Indtryk, ber jeg meget om Undskyldning; thi det vilde være en Fejl. Men i hvilket Lys hun skal ses, blir alligevel ikke tvivlsomt.

Saa kommer jo følgende: Magnhild hvisker, at hun skal til Amerika. Saa snart Fru Bang fatter, hvilke Forudsætninger et saadant Skridt har, tillige hvilke Følger, opdines hun paa Magnhilds Vegne; hun rejser sig og tilhvirter hende sine gode Ønsker. Men paa sine egne Vegne —?

Paa sine egne Vegne lader hun sig mildt sættes tilsæde igjen af sin fede Ægte-
erre, og (det er Bogens sidste Ord) «lader sig glide».

Jeg mente, at heri var noget udtalt, og jeg kan dog neppe skuffe mig, naar jeg tror saa endnu.

At slippe sine kjærlighedssyge Drømme og tage fat, — jeg gjentager det, at det er Sædelighed. Jeg tør ikke afgjøre, om den enkelte altid kan det (jeg har, som man vil se, vogtet mig omhyggelig for Dom), men jeg har i Magnhilds Livsførelse vist, hvilken Linje jeg mener fører ud, og har under dette ladet hende opdage, at vor «Bestemmelse» er mer end én, er «mangebladet». Dette tænkte jeg mig kunde blive til Trøst for Mange.

Og for disse Manges Skyld har jeg — da det syntes mig at være blevet nødvendigt — villet pege paa det én Gang til».

Det andet fra Forf.s Haand foreliggende Bidrag til en authentisk Fortolkning af Fortællingens Sædelære saavel som til hans egen indre indre Udviklings Historie har han givet i et Brev til *Stockholms Dagblad* i Februar 1879. Det lyder efter det originale Haandskrift saaledes:

«Hr. Redaktør! I en Korrespondance fra Norge, optaget i Deres Blad, staar, at min sidste Fortælling «Magnhild» viser *«en omiskänlig tendens att häfda den fria kärlekens berättigande gent emot äktenskapet»*.

Nej, det viser ikke «Magnhild». Dersom den norske Intelligents ikke lod sig nøje med et Blad som det norske «Morgenbladet», saa var en — efter Omstændighederne — saa dum eller lumpen Snak aldrig kommet ud blandt dannede Folk som den, at jeg i Skrift eller Tale har begyndt at hævde «den frie Kjærlighed». Jeg har lige til i Vinter, jeg fik en Bog at læse, som afhandler dette Emne, virkelig ikke engang vidst, hvorledes man tænkte sig et Samfunds Sædelighedsbegreb forenet med den frie Kjærlighed; — i den Grad er jeg uskyldig i at have arbejdet for noget saadant. Jeg mener i «Magnhild» at have arbejdet for Ægteskabet saa alvorligt, som det endnu er skeet i nogen nordisk Fortælling; thi jeg har i denne Bog hævdet Sædeligheden inden Ægteskabet, idet jeg har gaaet ud ifra, at alene et Ægteskab, hvori der er gjensidig Agtelse, er sædeligt, og at den, som er i et usandt Ægteskab, heller skal forlæte dette end give sig hen til en Løgn.

I Forbindelse med hin Beskyldning staar en anden, nemlig at mit Stykke «Det nye System» i Berlin enten af Censuren eller af mig selv sandsynligvis er tilbageholdt, fordi det kunde vække Anstød mod den almindelige sædelige Opfatning. Rigtignok staar det, at mine Venner forsikrer det Modsatte, men Bagtalelsens Frø er imidlertid bleven udsaaet.

Jeg kan oplyse, at dette Stykke er overmaade vanskeligt at spille, thi det søger sin Interesse udelukkende i det psykologiske, og det har en halv ironisk Slutning, altsaa ingensomhelst Opmuntring til Bifald. Jeg kan derfor nok forestille mig, at en Theaterdirektør betænker sig to Gange, før han opfører det. Men hverken har Stykket den fjerneste Antydning til «fri Kjærlighed», ej heller har jeg holdt det tilbage.

Derimod har jeg ladet det ligge i Boghandelen saalænge; thi det er min Agt at udgive en Serie af tre Skuespil og at lade idetmindste to af dem omtrent følges ad.

Der staar endelig ogsaa noget om min «Tro», og at jeg i dette Stykke er nær ved at gjøre en «Signal-Forandring». Man kan ikke værge sig for at antage, at dette kommer af min ny og slappe Moral; hele Forbindelsen, hvori det fortælles, og den lette Maade, hvorpaa det ironiseres, gjør denne Opfatning uundgaaelig.

Det gjør mig ondt at se denne for mig saa alvorlige Sag omtalt saaledes. Jeg gjør ikke Krav paa at være andet end en Mand, som fører en Udvikling. I den Overgangstid, hvori vi lever, kan den, som følger med, umulig andet end komme til at gjøre «Signal-Forandring»; tusene flere vilde gjøre det, hvis de ligesaa alvorlig fulgte med, som jeg stræber at gjøre, og af disse Tusener vilde mange flere, end nu er Tilfældet, ogsaa bekjende sin nye Overbevisning, hvis Sandheds-Modet var større blandt os, end det er.

Mit Sind ligger for at tro, og jeg tror fremdeles. Men det, som videnskabelig er bevist at være Fabel, det har jeg ogsaa maattet slippe, og jeg har bekjendt min Overbevisning. Jeg tænker, at dette ikke fortjener Spot.

Kaptejn Mansana. En Fortælling fra Italien. Kbhvn. [14 August] 1879. 8. 125 S. (Fortællingen, som er skrevet paa Aulestab, blev oprindelig trykt i Samlingen „Fra Fjeld og Dal“, se nedenfor. Da den var udkommen særskilt, anmeldtes den i „Ude og Hjemme“ (2 Aargang) No. 100 af H. Schwanefføgel; i Nattid. [Kjøbenhavn] 18 August 1879; i Bergensposten 1879, No. 205; i Østeborgs Handels- og Søfarts-Tidning August 1879, hvortil en kort imødegaaende Bemær-

ning af Forfatteren i f. Blad 2 September; i *The Academy* 1879, II. 221 fg. af E. B. Gosse).

Kapten Mansana. En Berättelse från Italien. Andra upplagan. Göteborg (1879). 8. 123 S.

Giuseppe Mansana. Erzählung. Dem Norwegischen nachgezehlt von Emil F. Jonas. Berlin. 8. 124 S.

Leonarda. Skuespil i fire handlinger. Kjøbenhavn [11 Septbr.] 1879. 8. 120 S. (Da Stykket — som er skrevet paa Aulestad — blev spillet paa flere af Nordens Theatre, før det udkom i Bogform, og en Oversigt over de Meningsytringer, Arbejdet fremkaldte ved dets Opførelse eller Ikke-Opførelse, er givet nedenfor, henvises her alene til følgende, efter Stykkets Udgivelse fremkomne, Anmeldelser og Recensjoner: «Romsdals Budstikke» 1879, No. 88, 89 og 91 af C. C., hvortil Bemærkninger i s. Bl. No. 98; Tromsøposten Oktober 1879, jfr. No. 87 af X. med Svar fra Red. i s. No. og Tilvar i No. 89; Thj. Adr. 1879, No. 264; Fædrel. [Kbhvn.] 1879, No. 229; Morgenbl. [Kbhvn.] 1879, No. 251 af «en alvorlig tænkende Kristen»; Finsk Tidsskrift 1880, I. 44—51 af W. Boliu; (Letterstedtske) Nord. Tidsskr. 1880, S. 62 fg. af ***; Ny svenske Tidsskr. 1880, S. 179 fg. af Henrik Jæger; *The Academy* 1879, II. 221 fg. af Edm. W. Gosse, jfr. ibid. 372 af Will. Archer).

Leonarda. Skådespel i fyra handlingar. Öfversättning af H. Hild [o: Hedlund?] Göteborg (1879). 8. 119 S.

Leonarda. Näytelmä neljässä tapauksessa. Suom. J. Enlund. Helsingfors 1880. 12. 125 S. (Udgjør B. IV af Samlingen «Kannokirjallisuutta»).

Leonarda. Schauspiel in vier Aufzügen. In deutscher Uebersetzung von Edmund Bobedan. (Einzig rechtmässige, nach dem norw. Orig.-Manuscript vom Verf. selbst. veranstaltete deutsche Ausgabe). Leipzig (1879). 16. 63 S. (Bh. Neclams Univ. Bibl. No. 1233. Kortelig anmeldt i Rürschners Jahrbuch f. d. d. Theater II. S. 237).

Paa Kristiania Theater opførtes Stykket første Gang 22 April 1879 og har hidtil gaaet over Scenen der ialt 23 Gange. Recensjoner af Stykket og Spillet ved de første Opførelser findes i Aftenbl. 1879, No. 93 og 103 af F. [A. Grønvold]; Aftenposten No. 96 A [af T. Blanc]; Dagbl. No. 94; Morgenbl. No. 114 A. En poetisk «Tak for «Leonarda» fra «en af de «mange» findes i Dpl. Avis 1879, No. 44. Da Stykket den 13 Juni s. A. efter nogen Tids Hvile gik over Scenen igjen til Benefice for Aagots Fremstillerinde, den nu afdøde Fru Johanne Reimers, havde Forf. skrevet en Epilog, som delvis beskæftiger sig med de Spørgsmaal, Stykket opkaater; denne Epilog er trykt i flere af Kristiania-Bladene for 14 Juni. — Paa Bergens Theater opførtes Stykket 1ste Gang 6 Maj 1879 (ann. bl. a. i Bergspst. s. A. No. 106 og 116). — Paa Sockholms kgl. Theater blev det opført i Maj 1879 og anmeldtes samtidig i alle Stockholmsblade. — Paa det svenske Theater i Helsingfors opførtes det i Decbr. 1879 og anmeldtes bl. a. i Finsk Tidsskrift 1880, I. 73 fg. af Arvid Hultin.

Ved Kjøbenhavns kgl. Theater blev Stykket ikke antaget til Opførelse, i Henhold til Censoren Prof. Chr. K. F. Molbechs derom under 1 April 1879 afgivne Betænkning, som «efter den daværende Kultusminister Fischers Ønske» senere blev offentliggjort i «Berl. Tid.» for 3 Oktbr. 1879. efterat Holger Drachmann havde udæsket hertil ved en Anmeldelse af «Leonarda» og en Artikel «Om Leonarda», «Ambrosius», eller om noget andet» i «Dagstelegrafen» for 20 og 26 Septbr. s. A. Den Molbech'ske Censur og Stykkets Offentliggjørelse foranledigede nu en vidtløftig Pennefejde i den danske

Presse, idet H. Drachmann i «Dagsavisen» og S. Schandorph i «Dagens Nyheder» nedlagde Protester imod nævnte Censur, medens E. Bøgh i «Dag. Nyheder», C. Ploug i «Fædrelandet», P. Hansen i «Nær og Fjern», samt Anmeldere i «Dagbladet» og i «Dagstelegrafen» (25 Oktbr. 79) helt eller delvis tiltraadte Censors Mening. En Antikritik imod de danske Anmeldere leveredes under Merket — V — i Aftenposten 1879. No. 221 og 224. Fra Pressen førtes Striden over til Theatersalonerne. Da Prof. Molbechs eget Folkeskuespil «Faraos Ring» kom til Opførelse paa det kongl. Theater 1ste Gang 25 Oktbr. 1879, blev der af hans Modstandere i denne Strid, saavel ved den første som ved de nærmest paafølgende Afteners Opførelse af «Faraos Ring», sat iscene larmende Demonstrationer med Piben, Hyssen osv.; se herom bl. a. Fædrelandet 1879. No. 249; E. Bøghs Føljeton «Om Piber i Almindelighed og Leonarda-Pibere i Særdeleshed» i «Dit og Dat» for 1879, S. 202 fg.; cfr hans Anmeldelse af Stykket s. 182—94, samt Artiklerne: «Nogle Bemærkninger om kgl. kjøbenhavnsk Theatercensur» i Bergensp. 1879, No. 238, og «Erik Bøgh som Dramaturg» i s. Bl. No. 256, begge af —e, hvortil videre kan føjes samme Forf.s Digt i Bergensp. 1879, No. 235: «Saadan vilde jeg svare, hvis jeg var en dansk Kvinde».

Da Stykket saaledes ikke kom til Opførelse paa den danske Hovedscene, lod Direktøren for Kjøbenhavns Folketheater R. Watt det spille 26de Januar 1880. Denne Forestilling, der er anm. bl. a. af E. Bøgh i Dit og Dat for 1880, S. 28—34, bragte et nyt Udbrud af Meningskampen i Form af Demonstrationer med Piben, Hyssen, Afbrydelser osv., denne Gang sat iscene af Molbechs Meningsfæller og først bilagt ved Politiets Indskriden. En kort Oversigt over hele Striden er givet af Dr. S. Schandorph i et Brev til Dagbl. 1880, No. 25 samt i en Føljeton: «Kritiske Stridigheder — stridende Kritiker» i «Romsdalsposten» 1879, No. 126 og 128; jfr. ogsaa *Finak Tidsskrift* 1879, II. S. 411 fg. af O. Borchsenius. Paa Folketheatret gik Stykket ialt 13 Gange. Paa flere af Danmarks Provinsteatre (Aarhus, Randers osv.) blev Stykket opført af F. C. Schmidts Selskab i Oktober og November 1879. Et satirisk Indlæg i den Strid, Stykket fremkaldte, var et paa Fredriksbergs Morskabstheater i Kjøbenhavn 22 Maj 1880 opført Arbejde med Titel: «Den omtvistede 5te Akt af Leonarda», fint Sjælemaleri, tildigtet uden Forfatterens Tilladelse af — m —. — Fra Forfatterens egen Haand foreligger et Bidrag til Stykkets Historie i følgende Erklæring, trykt i danske Dagbl. Oktbr. 1879 [jfr. Bem. i Fædrel. s. A. No. 238]:

«Hr. Udgiiver! Man fortæller mig, at der offentlig og gjentagende er sagt, at «Leonarda» er et Stykke anlagt paa Effekt og afjasket. Jeg skal oplyse, at Emnet har jeg baaret paa i mange Aar, og har det i denne Tid undergaaet en Udvikling med mig selv. Jeg havde det ogsaa længe under Arbejde; thi jeg saa, at med det simpleste Maskineri vilde det her lykkes bedst; men netop dette krævede en desto nøjagtigere Behandling af hver Enkelthed. Jeg har aldrig skrevet et Stykke, hvori jeg nøjere har vejet hvert Ord».

En Efterdønning af «Leonarda-Striden» i Kjøbenhavn var det Optrin, som fandt Sted i Kristiania Theater 30 Oktbr. 1879, da en Del af Tilskuerne ved denne Aftens Opførelse af Prof. Molbechs «Ambrosius» pegede dette Stykke ud og derved fremkaldte en Moddemonstration, som endte med et Haandgemæng mellem to Tilskuere i Parket, hvoraf der igjen fulgte en Klage til Politiet fra den ene af Parterne for Overfald paa sagesløs Mand og et ved Kristiania Byret i Tidsrummet fra 10 November til 5 December optaget Forhør, hvorefter Stiftamtmanden dog ikke fandt Sagen at give Anledning til nogen Forsøjuing fra det offentliges Side. (Et Referat af Byretsforhøret er meddelt

i Morgenbladet 25 December 1879; jfr. G. Sverdrups «Tilkjendegivelse» i Morgenbladet B for 28 Decbr. s. A.) Derimod paafulgte der et privat Søgemaal, anlagt af Overretssagfører G. Sverdrup mod Grosserer J. Engelhardt, for Legemsforærmelse, i hvilken Sag der 26 Febr. 1881 faldt en Byrettsdom, som er refereret bl. a. i Aftenp. s. A. No. 48 A.

I Tyskland opførtes Stykket første Gang paa Nationaltheatret i Mannheim 26 Juni 1879; senere opførtes det paa Kgl. Residenstheater i München 8 Septbr. 1879 (anmeldt bl. a. i «Süddeutsche Presse»), paa Hoftheatret i Dresden 13 Marts 1880 (se Dagbl. No. 67), Stadttheatret i Hamburg, Stadttheatret i Altona, Hoftheatret i Sigmaringen, Hoftheatret i Schwerin i/M., Nationaltheatret i Buda-Pest (i ungarak Oversættelse; rec. i Pester Lloyd, Novbr. 1879; jfr. et tysk Digt, meddelt i dansk Mgbl. i Novbr. s. A.), o. fl.

Det ny System. Skuespil i fem handlinger. Kbhvn. [23 Oktbr.] 1879. 8. 211 S. (Skrevet paa Aulestad; jfr. en Notits af Forfatteren i Dagbladet 14 August 1879 samt nogle Bemærkninger af ham i et Brev, som findes i Morgenbladet i Febr. og i Aftenposten 3 Febr. 1880, begge Steder ledsaget af vedkommende Redaktions Kommentarer. Stykket er anmeldt i Aftenp. 1879, No. 263 af — V —; i Dagbladet 1879, No. 268 [af E. Vullum] og 1880 No. 88 og 89 af —ie [Amalie Müller f. Alver; de sidste Artikler blev imødegaaet i Luthersk Ugeskrift 1880, I. 281 fg., hvortil —ie gav Svar i Artiklen «En højkirkelig Bodsprædiken» i Dagbl. 1880, No. 103]; i Bergens Tid. 1879, No. 274 fg.; i Stav. Amtstid. s. A. No. 271; i Bergens Adr. No. 272; af Erik Bøgh i Dagens Nyheder 1879, No. 317 [optrykt i Dit og Dat for 1879, S. 216—27]; i Dagstelegrafen 1879, No. 304 [optr. i Kr.sands Stiftsavis 1879, No. 135 A]; i Dagbl. [Kbh.] 26 Novbr. 1879; i Ny svensk Tidskrift 1880, S. 179 fg. af Henrik Jøger; i Finsk Tidskr. 1880, I. 461—68 af W. Bolin; jfr. steds. 1879, II. 411 fg. af O. Borchsenius).

Det ny system. Skuespil i fem handlinger. Anden udgave. Kbhvn. [27 Novbr.] 1879. 8. 206 S.

Det nya systemet. Skådespel i 5 handlinger. Öfversättning af F. Berndtson. Helsingfors 1880. 8. 189 S.

Das neue System. Schauspiel in fünf Aufzügen. (Deutsch von Ad. Strodtmann). Kphg. 1878. 8. 140 S.

Das neue System. Schauspiel in fünf Aufzügen. Einzige autorisirte deutsche Ausgabe. Zweite, für die Bühne umgearbeitete Auflage. Leipzig 16. 92 S. (Bj. Reclams Univ.-Bibl. No. 1358).

Stykket opførtes 19 Decbr. 1878 for første Gang paa Residenz-Theater i Berlin, hvor det ogsaa senere oftere blev spillet, f. Ex. i 1880, da det bl. a. anmeldtes af Karl Frenzel i Deutsche Rundschau XXIII. 147 fg., i Berl. Tagebl. og i Neue Zeit. (se Dagbladet 1880, No. 57 og 72). Det opførtes fremdeles paa Wiens Stadttheater 10 Marts 1879; jfr. Kürschners «Jahrb. f. d. d. Th. II. S. 192; anm. [af H. Wittmann?] i «Neue fr. Presse» 12 Marts 1879 (overs. i Aftbl. s. A. No. 64) og i Augsb. Allg. Zeit., 18 Marts s. A., Beilage.

En Hariske. Skuespil. Kbhvn. [Septbr.] 1883. 8. 151 S. (Anm. [af F. Winkel-Horn] i Berl. Tid. 1883, No. 217; Dagbl. [Kbh.] No. 255; af Erik Bøgh i Dag. Nyh. September 1883 [optrykt i Aftenposten No. 224 A], jfr. samme Forfatters «Apropos om En Handske», optrykt fra Dag. Nyh. i Dr. Bl. 1883, No. 231 fg.; Ude

og Hjemme VII. S. 9 af O. Borchsenius; Tilskueren, udg. af N. Neergaard [Kbhvn. Januar 1884], S. 71—76 af E. Skram; Ny illustreret Tidning No. 44; Gøtch. H. och Sjöf. Tidn., hvortil Bemærkninger af B. B. i s. Bl. Novbr. 1883 (overs. i Dagsposten s. A. No. 283); i Morgenbladet No. 254 A, jfr. Artiklen «Skal B. B.s «Hanske» opføres paa Christiania Theater?» i Morgenbl. No. 269 A, hvortil Modbemærkninger i No. 279 A af *G(ustav) J(ensen)* og i Thj. Adr. No. 231; i Dagbladet No. 254 af E. V(ullum) og No. 308 af Amalie Müller; Aftenp. No. 215 A; Verd. Gang No. 113; Nyt Tidsskr. II. (1883), S. 532 fg. af P. O. Schiøtt; Fædrelandsvennen No. 110 af *H(arald) H(ansen)*; Dr. Tid. No. 221; Smaal. Amtst. No. 135; Stavangeren No. 5710; Opl. Avis. No. 114 af Emil Mørkassel; Kr.sands Siftsavis No. 113 af *P. H(ansen)*; Dagsposten No. 267 fg. af *Sat. sep.*; i s. Bl. 1884, No. 10 og 17 af N. J. Sørensen, jfr. No. 9 og 15 fg.; Figaro [Kra.] 1883, No. 40; Scandinavia [Chicago] November 1883, S. 8—11 af Clemens Petersen).

Paa nogen nordisk Scene er Stykket endnu ikke bleven opført. Derimod opførtes det i tysk Oversættelse paa Stadttheatret i Hamburg første Gang 11 Oktober 1883 (se Morgbl. 1883, No. 286 A af Bladets Korrespondent i Hamburg; Aftenp. No. 241 A efter «Hamb. Corr.» og «Hamb. Nachr.» samt *Chr. Intell.* 16 Oktober 1883). Den autoriserede tyske Oversættelse — «den Bühnen gegenüber als Manuskript» — er trykt i Joseph Kürschners «Der Zeitgenosse» 1883, No. 3—5.

Over Ævne. Første Stykke Kbhvn. [Novbr.] 1883. 8. 98 S. (Anm. i Opl. Avis 1883, No. 137; Dagsposten No. 277, jfr. s. Bl. 1884, No. 13 og 14 af N. J. Sørensen; Varden No. 95; Dr. Tid. No. 272; Stavangeren 24 Novbr. 1883, jfr. Fædrel. No. 137; Demokraten 1883, No. 28; Verd. Gang No. 143; Fædrel. No. 142 af O. A(sperheim); Dagbl. No. 335; Mgbl. No. 322 A og 344 A af *F. L(ochmann)*, i No. 332 A af G. Jensen; *Magne* 1883, No. 24 af V. Ullmann, hvortil Bemærkninger af Lasse Trædal i Opl. Avis 1884, No. 11; af Christopher Bruun i «For frisindet Christendom» I. (1884), No. 3, hvortil Bj. svarte med en Artikel i Dagbladet 1884, No. 64: «Chr. Bruuns Undere»; i *Lutherak Kirketid.*, 4 R. XIV, 222—29 af Gustav Jensen; i *Nyt Tidsskrift* II. (1883). S. 60. fg. af E. Vullum; Tilskueren, udg. af N. Neergaard [Kbh. Febr. 1884] af Amalie Müller; *Nationaltid.* 29 Novbr. 1883 af A. Falkman; *Berl. Tid.* 1883, No. 271 [af Fr. Winkel-Horn]; Dagbladet [Kbhvn.] No. 283 og No. 316, sidstnævnte Sted af Edvard Blaumüller; *Ude og Hjemme* VII. 93 fg. af O. B.; *Dagens Nyheder*, Novbr. 1883 af E. Bøgh; *Morgenbladet* [Kbhvn.] 23 November s. A., hvortil Bem. af *J. H.* i Dagbl. No. 353. Jfr. fremdeles «Foredrag over Bjørnsons Drama «Over Ævne», holdt i Studentersamfundet den 8 Decbr. af *Dr. E. F. B. Horn*», udgivet [i Særtryk af «Aftenposten»] efter Foranstaltning af Studentersamfundets Bestyrelse [*Chr.* 1883. 8. 16 S.]; samt Dagbladet 1883, No. 326 [efter *Rappel*] og No. 352 [af Margrethe Vullum]; 1884, No. 44 og 53, sidstnævnte Sted af Chr. Bruun).

[*Bjørnstjerne Bjørnson's Works.* Translated from the Norse by *Rasmus B. Anderson.* Author's edition, Boston 1881—83. 8.] [Vol. 1—7] *Synnøve Solbakkken.* 197 S. [S. 5—23 indeh. Biographical Sketch of B. B. by R. B. A.] — *Arne.* 200 S. — *A Happy Boy.* — *The Bridal March and other Stories.* 201 S. [With Ill. by A. Tidemand]. [Bindet indeholder, foruden Oversættelsen af «Brudegaatten», følgende Fortællinger: *Throug*; *A dangerous Wooing*; *The Bear-Hunter*; *The Father*; *The Eagle's Nest*; *Blakken*; *Fidelity*; *A Problem of Life*. — *The Fisher Maiden.* 274 S. [Digtene i dette Bind er overs. dels af

Augusta Plesner og Frederika Richardson, dels af Auber Forestier]. — Captain Mansana and other Stories. 256 S. [Bindet indeholder, foruden Overs. af Kaptejn Mansana, hvortil Forf. her har leveret et Indledningsbrev, følgende Oversættelser: The Railroad and the Churchyard; Dust]. — Magnbild.

Norwegische Erzählungen. Deutsch von George Schwuchow. Zweite Auflage. Norden 1863. 8. 1 Bl. 189 S. [Inbh.: Der Eisenbahn und der Kirchhof; Ein Lebensrathsel; Eine gefährliche Freierei; Das Adlernest; Blakken; Der Vater; Treue; Thron; Der Bärenjäger].

Der Brautmarsch und andere Erzählungen. Uebersetzt und eingeleitet von Eduard Vobedanz. Stuttgart (1862). 8. 220 S. [Collection: Spemann, Bd. 14. Indeholder, foruden den biografisk-literære Indledning og Oversættelse af „Brudesaatten“: Kaptejn Mansana og Eisenbahn und Kirchhof].

Life by the Fells and Fiords. A Norwegian Sketch-Book. By B. B. London (1882). 8. VI. 1 Bl. 341 S. [Indeholder: Arne; The Bridal March; The Churchyard and the Railroad; The Father; Faithfulness; Thron; Blakken; A Life's Enigma; Checked Imagination; The Eagle's Nest; A dangerous Wooing; The Brothers' Quarrel; The Eagle and the Fir; samt Oversættelser af sex af Forf.s Digte].

The Happy Lad: A story of peasant life in Norway. And other Tales. From the Norwegian. London [u. A. Med et farvetrykt Titelbillede]. 8. 188 S. [Foruden den i Titlen nævnte Fortælling indeholder Bindet: The Eagle's Nest og The Father].

La fille de la pêcheuse. Roman traduit du Norvégien par Charles Bernard-Derosne. Paris 1882. 8. 345 S. (Jfr. Aftp. 1883, No. 48 og No. 210 B).

Af mine Foredrag om Republikken. Kra. [Septbr.] 1860. 8. 56 S. — 2det Oplag. ibid. [15 Septbr.] 1860. 8. 56 S. — 3die Oplag. ibid. [28 Septbr.] 1860. 8. 56 S. — 4de Oplag. ibid. 1861. 8. (Ann. i Dagbl. 1860, No. 219; af — V — i Aftenp. 1860, No. 208—9; Chra. Intell. 27 September 1860 [optrykt i H. Løfjens „Artikl og Polemik“, S. 35—47]; i Fædrelandet 1861, No. 23 af R.; Bergensposten 1860, No. 215—218; Opl. Avis f. A. No. 100; Hortens Avis f. A. No. 94—102 af M., hvortil Svær i Sjeng. No. 152 fg.; i Berg. Aftbl. 13 Septbr. 1860; Sjøvits Blad No. 81—83; i Rationaltid. [Kbhvn.] 9 September 1860; i Berl. Tid. Nöbr. 1860; Dagbl. [Kbh.] 20 Septbr. 1860. En islandsk Oversættelse af Dogen skal være udfkommen 1861).

Den norske Forfatningskamp. Kra. 1881. 8. 32 S. (Ogsaa trykt i «Verd. Gang» Jan. 1881. Ann. [af L. Daae] i Morgbl. 1881 No. 153 A, jfr. ogsaa Budst. Febr. 1881 af Dr. V. Nielsen. Oprindelig blev denne Brochure, skrevet under Forfatterens Ophold i Amerika, trykt paa Engelsk under Titlen *Norway's constitutional struggle* i Tidsskriftet *Scribner's Monthly* Februar 1881, S. 603—611).

Vort Forhold til Sverige. Tale ved Mødet paa Lillestrømmen den 25de Juni. Kra. 1881. 16. 30 S. (Jfr. Morgenbladet Juli 1881, hvortil Modbemærkninger i Berg. Tid. No. 152).

Frygten for Flertallet. Tale ved Folkemødet paa Hadeland d. 19de Aug. 1881. Kra. 1881. 16. 30 S. (Aftryk af Dagbladet. Modbemærkninger i Morgenbladet 1881, No. 250 A, i Thj. Adr. No. 197).

«Leve Kongen, Unionen — og Fædrelandet». Tale, holdt paa Eidsvold den 17de Maj 1882. Kra. 1882. 16. 27 S. (Aftryk af Dagbladet. Se Fædrelandsv. 1882, No. 63).

Om Folkesuverænitetet eller det norske Folks Husbondsret. Tale. Kra. 1882. 8. 30 S. (Jfr. bl. a. Morgenbl. 1882, No. 190 A af G. Giertsen og J. og L. A. No. 109).

Hvorfra stammer miraklerne i det ny testamente? Væsentlig efter tredje udgave af Charles B. Waite's *History of the Christian Religion to the Year 200*. Kra. 1882. 8. 202 S. (Allerede før han lod Bogen omplante paa norsk Grund, havde han under sit Ophold i Amerika givet en Analyse af dens Indhold i Bladet «Skandinaven», med hvis Redaktion han i den Anledning kom i en Polemik, hvorom henvises til Morgenbl. 1881, No. 118 A og 141 A. Som Modskrift mod den norske Bearbejdelse udgav V. Ullmann: «Vore evangeliers ægthed» (Hamar 1883. 8). — Jfr. forøvrigt Anmeldelser i Dagbl. 1883, No. 10, Dagsposten 1883, No. 23, Fedrah. No. 1, Nordisk Revy (Prøvenumret) April 1883, S. 3 fg.; D. Kirketid. 1883, Sp. 478 fg., Teol. Tidskr. (Upsala) 1883, S. 140—49).

Tænk selv! Nogle få punkter af det gamle og det ny testamente kort belyste af Robert Ingersoll. Efter *North American Review* udgivet ved B. B. Kra. 1883. 8. 62 S. (S. 7—18 udgjøres af en Fortale af Udgiveren, Resten af en Oversættelse, «gødhedsfuldt foretaget af et par venner», af den amerikanske Forfatters Stridsskrift. Jfr. Morgenbl. 1884, 3 Febr., hvortil Bemærkninger i Dagbl. 13 Febr.).

I Flagsagen (Kra. 1879. 16. 62 S.) findes S. 8—39 et stenograferet Referat af Forhandlingerne paa det af ham (med J. E. Sars) indkaldte og ledede «Flagmøde» i Kristiania Arbejdersamfund 13 Marts 1879 samt S. 40—55 et Optræk af hans Artikel om Flagsagen i Dagbl. 17 Marts s. A. Om den hidhørende Polemik er Redegjørelse givet under Artikelen H. E. Berner foran S. 238 fg. I den bibliografiske Oversigt over Bjørnsons Bidrag til Samtidens Presse vil man ndfr. finde yderligere Henvisninger ang. hans Deltagelse i denne Strid. Hertil kan endvidere føjes Meddelelse om følgende af ham udgivne Indlæg i Striden: 1) i Januar 1880 lod han trykke som Manusk. i 21 Exemplarer et a) «Forslag til § 111 i Grl. istedenfor den nuværende: «Det norske Flags Farver og Form fastsættes ved Lov»; b) Almindeligt Lovforslag: «§§ 1 og 3 af Berners Forslag fra 1879», — begge med Motiver, trykt i tospaltet Patent-Format; 2) 1882 lod han trykke — ligeledes som Manusk. i 40 Expl. — et paa Engelsk affattet Cirkulære ang. Flagspørgsmaalet, som han sendte til Redaktionerne af Hovedblade i de forenede nordamerikanske Staters østlige Havnestæder med Anmodning om deres Svar paa to deri opkastede Spørgsmaal om Unionsmerkets Betydning for Opfatningen af Norges Stilling i Unionen og om dets Betydning for Norges Skibsfart. Jfr. Morgenbl. 1882, No. 212 A, Aftenp. No. 206 A.

I Morgenbladet 1853, No. 221: Næstet er dog Næstet! — 1854, No. 15: Recension af „En Nytaarsbog“; No. 84, 98: De norske Stuepillerinder. — 1855, No. 287: Christiania Theater [Foreningensmanden og Kunsten; Michel Perrin; Min Stjerne]; No. 308: Det norske Theater [De nykomne]; Christiania Theater [Han bliver myndig]; No. 316: Chra. Theater [Frieren og hans Ven; Jfr. Svendsen]; No. 329: Chra. Theater [Familtetvist; Den lige Vej]; No. 336: Chra. Theater [Romeo og Julie]; No. 343: Christiania Theater [Scribe og de nyere franske Theaterforfattere; Hjerte og Redgift; de Spillende og en Aftepillende]; No. 345, 350, 351, 352, 363 og 364: Christiania og Studenterne; No. 359: Det norske Theater [Anna Kolbjørnsdatter, fremstillet af Mad. Hundevad og Thore Hobland af Hr. Døble]. — 1856, No. 22: Beaumarchais: Figaros Bryllup; Noget om Scenens Udtale af fremmede Ord; de Spillende; No. 41: En Aften paa Gaustad;

No. 57: Det norske Theater; et Døgtør; de Spillende i „Stomageren og Ørevinden“; No. 68: Enhver paa sin Plads [om „En Sjæl i Bildmarten“ og A. Munch. Denne Artikel fremkaldte en Fejde mellem D. og M. i f. Bl. No. 67 (af M.), 69 (af D.), 71 (af M.) og 78 (af D.)]; No. 69: Christiania Theater [Karakteristik af Jørgensen]; No. 76 og 90: Anmeldelse af Jbsens „Hærmændene“ og [J. E. Sundts] „Thorarin og Balgerd“; No. 88: I Anledning af en Opsats i Kra. Posten [ang. Fru Schrumpf og Fru Wolf]; No. 101: Orkestret er opløst; No. 102: Øtra. Theater [ang. Repertoiret]; No. 110: Øtra. Theater: De rollehavende i „Orlenens Søn“; No. 118; En Mindelse [til Theatret om Opførelse af „Gildet paa Solhaug“]; No. 125: Utter om Gildet paa Solhaug; No. 129: Fibernes Program [ved Udførelsen i Christiania Theater 6 Maj af den danske Stuespiller Ferd. Schmidt som Madsen i „Gjenboerne“]; No. 130: Lamartine [undertegnet, for første Gang i Mabl., B. B.]; No. 132, 135: Thomas Moore og hans samtidige, af Philarete Charles, overs. af B. B.; No. 134: Sagen har sin Historie [om Bibningen i Theatret, undertegnet „En ikke Anonym“; jfr. No. 139 og 144, sidstnævnte Sted efter dansk Dagbl.]; No. 139: Joachim Welhavens Debut; No. 142: Et Par Oplysninger [af Morgenbladets Theateranmelder]; No. 154: Til nogle svenske og danske Blad [i Anl. af Theaterstriden]; No. 167: Skulle ere Robstanderne? [undertegnet: „En ikke Korst-Korst, men en Korst“]; No. 177, 179, 182, 184, 188, 191, 202: Upsalatoget [et Affnit af disse Skildringer, hvilket omhandlede Sveriges historiske Mindesmærker, blev overs. i *Aftonbl.* og *Sv. Tidn.*] — 1857, No. 164: Wiehes Aftenunderholdning; No. 172: En Storthingsindstilling [ang. Bevilgning til Theatrene]; No. 176: Stuespillerinden Jfr. Svendsen; No. 220, 21 og 23: Rogle Bemærkninger i Anledning af den paatænkte Storthingsbygning; No. 225: Aftenbladet som Artikel [ang. Udfastene til Storthingsbygningen]; No. 229: Fr. P. Nielsens Aftenunderholdning; No. 235, 242, 249, 268: Den nordiske Kunstindstilling; No. 286: Ole Bull er vendt hjem; No. 264: Barfælken givet for Bicekongen; No. 315: Frieren og hans Ven [Theateranmeldelse]. — 1865, No. 57: Bemærkninger om Fru Wolfs Spil som Ragnhild i Fjælbeventyret [jfr. Svar fra Morgenbladets Theateranmelder i No. 59].

I Aftenbladet 1855, No. 54, 55: Retnolog over Professor Jens Rathle [jfr. Bergensp. s. A. No. 109]; No. 98: Anmeldelse af „En Aften paa Gille“. — 1856, No. 278: Brev fra Kjøbenhavn [ang. „Lundaboernes“ Besøg]; No. 280: Fra Kjøbenhavn [om Riels Studenter]. — 1857, No. 166, 167: Til den, som opretter en Lektorpost i nordisk Literatur ubi Morgenbladet [merket Nn.]; No. 296: Bemærkninger ved Anmeldelserne af „Synnøve Solbatten“. — 1859, No. 228: „Korst Fædrelandsfang, tilegnet Norges Konge, Hs. M. Kong Carl“ [o: „Ja vi elsker dette Landet“ trykt (anonymt) i Anledning af Kong Carls Ankomst til Kristiania første Gang efter Thronbestigelsen. Digtet har i denne sin første Skikkelse blot sex Strofer, tilbørlig forskellige fra den senere Redaktion. Digtet var i sin Tid skrevet for at optages i „Arne“ blandt dennes Viser, men Forfatteren tog det ud igjen af Fortællingen, da han ved nærmere Overvejelse fandt det for reflekteret til at gives Plads der. Nordraaks Melodi til Sangen var oprindelig skrevet til et andet af D.s Digte, nemlig: „Har Du hørt hvad Enevænsten siger“. — D.s anden Fædrelandsfang „Der ligger et Land mod den evige Sne“ blev skrevet og særskilt trykt til 17de Maj-Festen 1859 i Bergen, ogsaa trykt i Bergensp. s. A. No. 30; i sin nu foreliggende Skikkelse er Digtet noget forskjelligt fra dets første Textredaktion].

Fra Oktober 1859 var han Medredaktør af Aftenbladet — hans

Navn findes første Gang paa Høden af Bladet 2 Novbr. —, men udtraadte igjen af Redaktionen 16 Januar 1860. Af hans Artikler fra den Tid og senere i dette Blad kan, foruden Høljetonen „En glad Gut“, hvorom se ovfr., merkes: Aarg. 1859, No. 251, 252: Politiske Partier; No. 276: Det norske Theater i Kristiania; No. 289, 290: Redaktionsartikler om Theatret [ang. de danske Kunstneres Indflydelse paa vore egne, i Anl. af B. Wiehes Afrejse, polemisk imod M. F. Konrad i Nglbl. og en Indsender i Chra.posten]; No. 295: Et Bidnesbyrd [ang. Ole Bulls Historier i Amerika, jfr. en Artikel i „Dølen“, nu optrykt i A. O. Binjes Skrifter i Utbl., S. 1, S. 173—77]; No. 296, 297, 298, 299, 300, 301: Polemiske Artikler imod Nglbl. ang. dette Blads Stilling i Landets offentlige Liv: No. 302: Hr. Adjunkt Vølle! [ang. Stiftelsen af „Det norske Selskab“]. — 1860, No. 5: Redaktionsartikel ang. A. Munchs poetiske Udtalelse til Fordeel for det danske Theater; No. 6: Uelands „Gammelt og Nyt“; No. 11: Om E. Borgaards Styrelse af Kristiania Theater [jfr. „En Haandskræning til B. D.“ i Nglbl. s. A. No. 14]; No. 23: Organiskposten ved Slotskirken og den nationale Rusfil, jfr. No. 26; No. 36: Røphjøring paa Sognsvandet; No. 48: Arne Rukkerstad; No. 82: Sang for Menigmand [„Har du hørt, hvad Eovenken siger?“]; No. 87: Sang for Kunst og Literatur,ungen i det norske Selskab; No. 114: Paa 17de Maj (Digt); No. 293: Af et Brev fra Hannover [om Ole Bulls Koncert i Hannover]. — 1861, No. 194: Udbrag af et Brev fra Rom [angaaende hans literære Arbejder]; No. 258: Brev til Redaktionen [angaaende hans Opfatning af Kong Sverres Historie]. — 1862, No. 132, 133: Fra Neapel. — 1864, No. 66: Til Repræsentantskabet for Chra. Theater [ang. hans Overtagelse af Theatrets Styrelse; jfr. Bem. af J. L(ie) i Jll. Nyhedsblad 1864, No. 12]; No. : Til Theaterdirektionen! [ang. en paatænkt Opførelse af Schillers „Maria Stuart“]. — 1865, No. 35: Et polygonal eller aflang Kirke den hensigtsmæssigste for en protestantisk Menighed? No. 98: Stjørsummeruatsdrømmen. [Sidste Afsnit af denne Artikel, — som især blev oversat og kommenteret i „Recensionen u. Mittheilungen über Theater u. Musik“ (Wien 1865) — indeholder en Del Bemærkninger om D.s eget Forhold til dette Stykke og enkelte Antydninger af hans egen Opfattelse af sin Stilling som Theaterdirektor; jfr. Sammeldelsen og Bemærkningerne i Nglbl. 1865, No. 114, 115 og 118 af — g —]; No. 104: Et Brev til „Bergenspostens“ Redaktion [ang. Kristianias Theaterforhold; jfr. Bergensp. No. 26, 27 og 35]. — 1866, No. 26: Til Erindring om Fru Louise Bruun. Epilog med Kor [Musik af Ludv. R. Lindemann] ved Kristiania Theaters Sørgefest 30 Januar 1866; No. 90: Vektorposten i nordisk Literatur; No. 104: Tale for Fædrelandet ved anden Sangerfest i Kristiania; No. 146: Kristiania Theaters Sæson 1865—1866. [Dgslaa særskilt aftrykt i nogle Udbl. 8. 16 S.]. — 1867, No. 114: Tale for Norden i Studenterfejningden den 17 Maj. [Optrykt i de fleste danske Blade kort efter; jfr. Utbl. No. 125]; No. 135: Tale for Nordflesvigerne ved Festen paa Klingenberg.

Han var R: daktør af Ugebladet Illustreret Folkeblad til Belærelse og Underholdning (Chra. 27 Februar 1856 til 26 Decbr. 1857. 4. Fra Juli til Oktober 1857 heb Bladet „Folkebladet“. Navngiven Redaktør var B. Lun fra 18 Juni til 26 Septbr. 1857). Heri er af ham: Aarg. 1856, No. 2—5, 7—10: Aanon, en Fortælling (anmeldt i Morgenbl. 1856, No. 259); No. 6: Et farligt Frieri; No. 8, 11, 12, 13: Om Dands, Sang, Kortspil, Felespil og anden Morfab; No. 16, 18, 19, 20: Ole Stormoen, Fortælling; No. 24—26, 34—38, 40 og 1857, No. 1: En munter Mand, Fortælling. (Ufuldført; jfr. Forf.s Erklæring i No. 24). — Aarg. 1857, No. 24—32: Synsve Folballen.

findes: *Aarg. 1866, No. 23 og 24: Tyrolersangen (en Skitse); No. 35, 36 og 37: Jernbanen og Kirkegaarden (Fortælling); No. 36: Ungdomsmod (Digt). — Aarg. 1867, No. 1: Godt Nytaar! No. 14: Johannes Brun som Falkaff; No. 21: Oskar Lønsberg; No. 22 fg.: Biografi af Advokat Duncker; No. 43: Fremtidig Ordning af Bladets Forhold; No. 45: Maleren Magnus Wæge; No. 47: Anmeldelse af „Per Gynt“. — Aarg. 1868, No. 9 og 10: Marielyst (overs. i *Aftnbl.* j. A. No. 55 og 59); No. 17: Om Bergsliens og Borchs Udtast til Karl Johans Rytterstatue (jfr. Bemærkninger af B. Bergslien i No. 18; *Delen VI.* No. 18; *MgbL.* 1868, No. 119); No. 20: Borchs Statue af Stiftamtmand Christie (ogsaa trykt i *JL Tidende [Kbh.]* No. 451, S. 286); No. 27: Anmeldelse af Grundtvigs „Salmer og aandelige Sange“, 1ste Del; No. 29: Anmeldelse af Erikens og Paulsens „Norff Læsebog“, 3dje Del (jfr. Svar herpaa af J. Mars i *Aftbl.* j. A. No. 167); No. 32: Om Foreningshjørnet i vort Flag; No. 33: Bed Galsdan Kjerulfs Grav (Digt); B. Bergsliens Rytterstatue af Karl Johan (jfr. *MgbL.* 1868, No. 230 fg.); No. 36: Den Jaabæste Bevægelse; No. 37: Til Staaen for 17 Maj 1814 (Omarbejdelse af det til Festen paa Ejdsbold 1864 skrevne Digt); Arbejdersoptøjerne i Bergen; No. 38: Norronastammen (Digt); Fakultetets og Kollegiets Indstilling angaaende Besættelsen af Professoreposten i nordisk Literatur (jfr. *MgbL.* j. A. No. 264); No. 40: Grundtvigianismens Stilling ved det theol. Fakultet; — Professoreposten i nordisk Literatur; No. 43: Mere om Grundtvigianismen i Anl. af J. Jespersens Brev om Udtrædelse af Bladets Tilsynskomitee; No. 46: Studenterne til J. S. Welhaven; Ny Fædrelands-sang (to Digte); No. 47: Storthingsdebatterne om Welhavens Pension; — Agitationen mod Bankdirektør Sverdrup; No. 48: Om Borchs og Bergsliens større Modeller til Karl Johans-Monumentet; No. 51: Det demokratiske Norge; Formandskabsvalget for Hovedstaden; „Almuevennen“. — Aarg. 1869, No. 2: Parti og Personlighed — Kristiania Kommunevalg; No. 5: Bureautrati eller Embedsvalde; No. 6: Unionsforslaget for det norske Storting og den svenske Rigsdag. — Ny Marineminister [D. J. Broch]; No. 7: Dagbladet; No. 8: Tale til Fædrenes Minde den 16 Februar; No. 12: Ogsaa en Opfattelse af offentligt Ansvar; No. 15: Eddard Grieg; No. 40: Mit Følge (Digt); No. 41: Til min Far, da han tog Afsked (Digt); No. 42: Erika Die (Digt). — Praktisk Standinavisme. En Protest; No. 43: Almestolelagen; No. 44: Bed Michael Sars's Grav (Digt); No. 45: Praktisk Standinavisme. En Protest, II; No. 47: Til Johan Sverdrup (Digt); No. 49: Statsraad Meinichens Afsked. — Altet et Exempel [paa dansk Forglemmelse af Norges selvstændige Stilling]; No. 51: Bed en Bøns Bryllup (Digt); No. 52: Ogsaa en Folkehøjskole [Norske Jægerskorp]. — Aarg. 1870, No. 3, 4, 5, 6 og 9: Ditmar Meibell; No. 7: D. G. Ueland (Digt); No. 8 og 11: A. M. Schweigaard [jfr. *Gjeng.* 1870, No. 27]; No. 10 og 12: Island og Norge. [Bladets senere Artikler om dette Emne er ikke af B.] — Tysklands største tragiske Skuespillerinde [Sophie Schröder]; No. 12: Haralds-Monumentet og dets Kommitté; No. 16: Kan Træle opdrage frie Mænd? [ang. Skolelærer Jullums Affattelse]; No. 19 A: [Maalskræverne i Bergen og det norske Theater n. m.]; No. 24 A: Skuespiller Georg Krohn (Mindebigt); No. 25 A: Parti-Stillinger under Valgene; No. 26: K. Rosfeldt som Storthingsmand; No. 28 A: Ole Bull har været i Øen; No. 30 A, 31: Den tredje Næsvigste Krig; No. 32 A: Til regerings-advokat Duncker (Digt); No. 32 A, 35 A: Folke-Stæmningen [Polemik med D. Meibell]; No. 36: Napoleon III; No. 40 A: Orla Lehmann (Mindebigt); No. 51 A: Bed Carl Arnolds og Fruens Guldbryllup (Digt); No. 52: Politimesteren i Kristiania [ang. Advokat Chr. Lassons Kandidatur til*

Embedet]. — Aarg. 1871, No. 1: Ritchelet, Stiftamtmanden, Justitsdepartementet. — Hvad Statsraad Melbahl kan taale; No. 4: Politimester-Embedet; No. 5: Peter Hals (Retnolog); No. 6: Statsraad Melbahl; No. 7: „Sun åbned sit vindu“ (Digt); No. 8: Hvad man søger at inbilde „høje Bedkommende“ [om Unionsforslaget]; No. 10: „Der går et stille tog“ (Digt); No. 11: Ole Fladager; No. 13: Ved Dronningens Død (Digt); No. 24: Efter Stortinget; No. 25: Folkefang ved Lunsbergs tusendårsfest; No. 26: Nyt Ministerium; No. 26: Et norsk Statsraads-Møde m. m. — Tale ved Lunsbergs Tusindårsfest; No. 27: Nyt Ministerium som eneste Betingelse for Fremfærd; No. 28: Det demoraliserende ved den nuværende Tilstand; No. 29: Thronhjemns-Banen, hvis Statsraaderne havde siddet i Thinget. — De to Beje. — Harald-Haarfager-Monumentet; No. 30: Eksemplet fra oven. — Holdes virkelig Stortinget nu for en Folkemagt? No. 31: Sverdrup dømt af en Del Embedsmænd og Grosferere. — Drammens Viad om Danmark; No. 32: Kongedømmet og Autoriteten som Bærn imod Proletariatet. — Regjeringspartiet; No. 33: Hvad magter egentlig Statsraad Stang? Hvem bryder ned Kongedømmet og Autoriteten? Folke-Højsskolen og Administrations-Djævelen; No. 34: Kammer-Ersten. — Biskop Konrads Bals-Tale i Helsingør; No. 35: Det haanebe Flertal; No. 36: Vort Program; No. 37: Til Statsraad Stang! (Digt); No. 38: Hvad Nordens Folk venter af os. — Kjørende Pulvere; No. 39: Det som stiller den nuværende Regjering fra Lingen. — Statsminister-Posten; No. 40: Det demokratiske Parti i Sverige. — Bor Fanatisme. — Præste-Præl fra Vestnæs; No. 41: De „Doktrinære“ i Norge, Sverige og Danmark. — Kjørende Pulvere; No. 42: Nu tiltaas Sæheden! — Hvad vi lærer af det svenske Minister-Stifte. — Hvorledes bør Risttilids-Botumet gives? No. 43: Jøland. — Aftenbladet; No. 44: Universtitetet og de saakaldte lærde Skoler. — Carl Ploug; No. 46: Den norske Indsigelse i dansk Litteratur og Liv; No. 47: Hvem driver „Agitation?“ — „Fram“ og Student Hjortoft (jfr. No. 51); No. 48: Første Statsraadens Taffel-Penger; No. 52: Fra Udgiveren. — Aarg. 1872, No. 5: „Nej, hvor blir du dog af?“ (Digt) [jfr. Hr. Jansons Svar: „Da Bjørnson kom til Folkehøgskolen“ i No. 8; se ogsaa foran S. 298]. — Folketingsmand Bergs Forslag til Ophævelse af Ordener, Adelskab m. m. i Danmark; No. 22: Prolog ved en 17 Mai-Fest i Kristiansund.

I Dplandenes Avis 1872, No. 7: Nødvendigt Svar [til „Op.“s Ann. af hans „Kogle Ord til Ungdommen“, se ndfr. S. 337]; No. 13: Tale ved Folkehøjsskolemødet i Kristiania; No. 15: Guldbryllupssang; No. 24 og 25: Er det med Frankrige eller Rusland at vi har en Fremtid? (af „en Nordmand“); No. 26: Tale ved det kirkelige Bønnemøde i Kjøbenhavn 12 Septbr. [Artiklen i No. 24—25, der var rettet „nærmest til Kristensfolket i Norden og da især i Danmark“ og som konkluderede med det senere bevingede Ord: „Det er Signalerne, som maa forandres“, fremkaldte en vidtløftig Pennetrig i de nordiske Rigers Presse, kjendt under Navnet Signalsejden. Medens den danske Jens Nørregaard svarede i Dpl. Avis No. 37, hvortil B. gav et kort Tilsvær i No. 40, blev „En Nordmands“ Artikel aftrykt i Dansk Folketid. 1872, No. 41, hvis Udgiver S. Høgsbro selv kommenterede Artiklen i No. 42. Efterhaanden udbredte saa Striden sig til en Utallighed af nordiske Blade, i hvilke Hovedindlæg findes paa følgende Steder: I Fædrelandet No. 238 findes en Indsigelse af Grove og i No. 241 skrev Andreas Beth imod B. et Stykke „B. B. og Preusserne“; i No. 242 skrev E. Ploug selv en Imødegaaelse med Dverfstriften „En falsk Profet“. Imidlertid havde B. offentliggjort et „Svar fra en Nordmand“ i Dpl. Avis No. 32, i hvilket han, efter en nærmere Udvikling af det Spørgsmaal: Er det nuværende Tjands

saaledes, at vi kan ønske Forbund med det? tilslut gjentager sit Program i Sagen. Han fik nu delvis Tilnutning af E. Hofstrup i en Artikel: „Vor Stilling til Tyfkerne“ i D. Folketid. No. 43, medens N. J. Termanjen skrev imod ham i No. 44, S. Høgheds og A. Leth i No. 45, E. J. Brandt i No. 46, hvor E. Hofstrup ogsaa svarte Leth. Videre findes Indlæg i Striden i dette Blad No. 47, 48 og 49; i Fædrel. No. 251 og 252: „Har Danmark gjort Uret i Slesvig?“ af E. Ploug, hvortil Bemærkninger af Hofstrup i No. 257; jfr. fremdeles i Bl. for 19 Novbr. af J. P. Junggren, hvorpaa B. svarte i (norske) Dagbladet for 26 Novbr.; i Fædrel. [Kbh.] for 25 November skrev „sønderjydske Mand og Kvinder“ et Stykke imod B., hvilket fremkaldte et Digt „Til de danske Sønderjyder“ fra E. Hofstrup i f. Bl. for 28 November; videre findes Indlæg imod B. i Dølandenes Avis No. 50 fg. af H. A.; i Jyllandsposten (Kbh.) af Dr. E. Rosenbergs, hvortil Bem. i Kolbing Folkeblad 5 Novbr. med Svar i Fædrel. 13 Novbr. af „en Sønderjyde“. I Aftenbladet [Ara.] havde B. imidlertid ladet sin første Fremstilling optrykke med en Indledning, hvori det bl. a. heder: „Saa længe Tyfkerne bare hører om Had og selv føler Hadets Ord herfra, saa længe tør og vil de ikke udsætte de Tyfkerne, som i ikke saa ringe Tal endda bor lige op til Grænsen, for det Tirreri, som noget Kvindagtigt i den vakre danske Nation er stærkest i af alle Folk i Europa, og som Tyfkerne kender lidt til“. Som Følge af denne Udtalelse blev B. nu udstødt af Redaktionen af Tidsskriftet „For Ide og Virkelighed“, hvorom hans Med-udgivere N. Nielsen og Aub. Schmidt underrettede Almenheden ved en Erklæring i Berl. Tid. af 22 Oktober. Samtidig hermed havde flere polemiske Digte været offentliggjort imod B., bl. a. af Pauline Worm i Fædrel. 28 Oktober: „Forandrers Signalerne!“ hvortil Svar af A. Munch i f. Bl. 24 Oktbr., indledet med følgende Strofer: „Nej, Norge stryger ikke Flaget, Korsflaget med det Røde, Blaa, fordi en Sværmer har behaget en Volte nu paany at faa!“; jfr. videre Bererstandens Avis (Dobestrand) 1872, No. 29; Genr. Jbsens Digt: „Nordens Signaler“ i Fædrelandet f. N.; 3 Digte „I Striden“ i Dagbladet (Ara.) No. 273 samt f. Bl. No. 231, 249, 252, 258, 260 fg., 275, 287. Paa den anden Side optraadte ogsaa nogle til Forsvar for B., saaledes en Forfatter S i Dølandenes Avis November 1872 med et Digt paa Dandsmaal, i hvilket „Al lensens ungdom“ bl. a. slynger: „Men sliit me vil ha deg, me elska dit mod, du braut os ein veg, naar me nag'kaste stod; og tol du imitt, — me elska deg lei, det er vift“. — I Oktober 1872 udgav B. Virkedal i Anledning af Striden et Fjlværkskrift „Nordens, Tydskland og Bjørnstjerne Bjørnson“ (Odense. 8. 44 S.), hvilket fremkaldte en Række af Anmeldelser, Bemærkninger o. l., hvorved Striden yderligere bredte sig over nye Omraader af den periodiske Presse. Af særlig Betydning for D. s Litterære og politiske Biografi blandt disse nye Indlæg maa udhæves E. Plougs „Aabne Breve til Wilhelm Virkedal“ i Fædrelandet 1872, No. 290—93, hvortil igjen „Aabent Svar fra Vilh. Virkedal“ i f. Bl. 1873, No. 3 fg. — 1873, No. 4: „Til S. A.“ [Indlæg i Signalsejden]; No. 31: „Til „Danst Folketidende“ [i Signalsejden. Svar herpaa fra en Danst i No. 34, af Chr. Bruun og Kr. Janson i No. 38, af D. Arvesen i No. 40, med Tak til disse Herrer fra Lars Frederiksen i No. 59]; No. 40: Paa Foranledning og for Tydeligheds Skyld [i Anl. af jfornævnte Artikler]; No. 43: Om Valg til Stortinget af Sverdrups Meningsfæller; No. 52: Til Per Bø [ang. Dagbladets Fritænkteri, jfr. No. 57 af Bø]. — 1874, No. 61: Opsang for Frihedsfolket i Norden, Danmarks forenede Venstre tilegnet [aftrykt efter D. Folketid.]; No. 66: Om Sir Thomas's Forslag om Oprettelse af en mellemrigt Fredsdomskol [efter Gøsteb. H. o. S. Tidn.]; No. 88: Sang ved 10 Mars-Festen for Sagatun Folkehøjskole [ikke optaget

i „Digte og Sange“] — 1875, No. 10: Brev til G. Høgsbro om Fr. Grundtvigs Mindebrev „Til Grundtvigs Venner“ [efter „D. Folketid“ s. A. No. 4. Paa dette Brev svarte Gr. med et nyt Digt: „Et Ord til B. B.“ Kbhvn. 1875. 8. 4 S. Forøvrigt henvises angaaende Striden til d. Fædrel. 1875, No. 25—26; d. Morgenbl. s. A. No. 22 og 26]; No. 46, 49 og 51: Vidt om politiske „Partier“. [Efter Dansk Folketid.] — 1876, No. 42, 44 og 46: Vidt om vor nærørende Religionsforholdelse og dens Forhold til Folketarbejdet. [Svar fra Th. Klavenæs i No. 47; jfr. videre (J. G. Bloms) Artikler i Lillehammer Tilskuer 1876, No. 47 fg., Luthersk Kirketidende og Dansk Kirketidende 1878 samt Arvesens Artikel i Oplandenes Avis 1878, No. 94]; No. 52: Præsten og Politiken; No. 63 A: Om Stemmerettens Udvidelse [Udtalelser ved et Folkemøde paa Lillehammer]; No. 78: Tale ved et Møde i Gausdals Føllesamling [i Anl. af Regtelse for Kristofer Janson til at tale i Kirken]. — 1877, No. 32: Om Almuskolen og Frikskolen [Svar fra P. Kalnerud i No. 34]; No. 33: Til Lutherskistelsens Styrelse! [ang. Pastor J. G. Bloms Optraeden i Anl. af Fr. Wegelsens eventuelle Udnævnelse til Sognepræst til Faaberg; jfr. Svar fra Bl. i No. 39, Bem. af Stefon Frich og T. Jørstad i No. 33, samt Lilleh. Tilsk. April og Maj 1877]; No. 41: Hr. Christoffer Bruuns Optraeden i Blom-Sagen [hvortil Svar fra Bruun i No. 47]; No. 42: Til Peter Hærem! [angaaende Præstefagen i Faaberg]; No. : Udtalelser paa Sagatun-Mødet om Helvedsstraffene [jfr. No. 65 af D. Arvesen, No. 77 fg. af B. Ullmann, samt en Polemik i Finmarksposten første Halvaar 1878]. — 1878, No. 41: Per Os [Mindebigt]; No. 49 A: Indsigelse mod den Raade, hvorpaa „Fritankere“ er behandlet i „Oplandenes Avis“ [jfr. Svar fra Arvesen i No. 53]; No. 52 og 62: Til Kandidat Ole Sandberg [jfr. ndfr. under 1879, No. 9]; No. 68 fg.: Fra Mennekens Urtid [af H. Boldt ved B. B.]; No. 102: En Indvending [mod Ingv. Bøhn, ang. Bondens „Larvelighed“ og „Ebruelighed“; jfr. Svar fra Bøhn i 1879, No. 9, jfr. ogsaa ndfr. under „Berd. Gang“]. — 1879, No. 2: Om danske Forlæggere for norske Digtere; No. 4: Om Grundtvigs „Opdagelse“; No. 9: Alant Brev til Sagsføreren [i Anl. af et af D. Sandberg mod B. B. anlagt Injuriefølgemaal, foranlediget ved sidstnævntes Ytringer i Opl. Avis 1878, No. 52, hvilke igjen var fremkaldte ved Udtalelser af G. i Mødet af Hedemarkens Amtsformandskab under en Debat om Amtsbidrag til Folkehøjskolen paa Sagatun. Ved Underrettsdom af 3 Decbr. 1879, refereret i Opl. Avis s. A., No. 141, blev B. B. idømt Bød og Sagsomkostninger og hans Ytringer mortificeret. Ved Overrettsdom, ref. i Dagbl. 1880, No. 185 fg., blev B. ilagt samme Strafsansvar. Denne Dom fremkaldte saa en Artikel af ham i Dagbl. 1880, No. 194, betitlet „Kristiania Retfærdighed“. Til Dækkelse af hans Procesomkostninger blev der paa Hedemarken faldt sammen Penge; det overskydende af, hvad der kom ind, skulde efter Gavernes Bestemmelse anvendes som Grundlag til et Fond for det bedste Tone-digt til B. s. Skytterfang]; No. 10: Til „De Mange“ [ang. hans Stilling til Raal-fagen m. v. Svar herpaa i No. 19 og No. 21—23 af A. M. St. Arctander]; No. 24: Om Grundtvig og Vesping [jfr. Svar fra Fr. Wegelsen i No. 31 og Spørgsmaal af Arvesen i No. 30]; No. 33: Til de Frisindede og Korste [om Tilslutning til Dagbl.]; No. 38 og 39: Det rene Flag [Digte]; No. 50: Om T. Jørstad som Stortingskandidat; No. 52: Flagfagen og Selbstændighedsforelsen; No. 58: Til Frits Hansen [ang. Flagfagen, jfr. F. S. i No. 41, 48, 55 og B. Konow i No. 60]; No. 62: Om Stortingsvalget for Kristians Amt; No. 70: Hr. Doktor Bryhn! [ang. en Ytring af denne om Bj. i Amtsformandskabet]; No. 94: Om det politiske Arbejdes Betydning [efter D. Folketid.]; No. 100: Om D. Arvesen som Stortingskandidat; No. 109:

Lidt ved Christoffer Bruuns Tale om Romantik [jfr. No. 126, 128 af Br.]; No. 113: [om Bjørnsons-Dyrkelsen m. v.] — 1880, No. 34: Fjerde Mellemspil i „Kongen“; — Fra den „unionsfiendtlige“ Veir [efter Østeb. S. v. S. Tidn.]; No. 77: Ved Føsten for de hjemvendte Storthingsmænd [Digt]; No. 79: Korte Bemærkninger til Regeringens Svar paa Storthingsbeslutningen af 9 Juni; No. 88: Til „Fr. D — ?“ [ang. Novemberforeningen, Husmandsspørgsmaalet m. v.]; Svar fra D — ? i No. 84, 89; jfr. ogsaa B. Konow's Artitler om Husmandsspørgsmaalet i Aarg. 1881, No. 12 fg.]; No. 87: Tale paa Eidsvold [ang. Arbejder- og Husmandsspørgsmaalet; jfr. No. 86, af „D — ?“]; No. 103: Tale ved Ole Bulls Grav. — 1881, No. 67: En Fritanlers Tale om Troesfrihed [med inbl. Bem. af Red.; jfr. Morgbl. No. 166 A]; No. 112: Chr. Bruuns og L. M. Bentzens Forsølgelse af fritanlerste Bentstreblade [hvortil Svar fra Br. i No. 115]; No. 114: Om Republikken [efter D. Folketid.]; No. 115: Om „Drammens Blads“ Afstryk af et privat Brev fra ham; No. 118: Chr. Bruuns fortsatte Forsølgelse af Bentstrepresen [med Tillægsbemærkninger af D. Arvejen i f. No., Svar fra Br. i No. 127 og 129, fra L. M. B. i No. 134, jfr. No. 131 af S. Bentzen]; No. 123: Troen og Far, Mor og Husfru [imod Bruun]; No. 124: Til Bunden Ivar Bunde paa Lundel [angaende Kongens absolute Beto; jfr. Svar fra L. i No. 130 og fra Chr. Horne i No. 138: Om Storthingets Afgang til at beslutte Republikens Indførelse]; No. 126: Blodsforholdet; No. 130: Svar til Chr. Bruuns første Stykke; No. 133: Fr. Ivar Bundes fiske Ideer [jfr. Svar fra L. i No. 151, se ogsaa „Alleh. Tilf.“ 1882, No. 22 af J. L.]; No. 136: Fremdeles til Fr. Chr. Bruun; No. 139: Flertalsstyret og Kristendommen; No. 141: Folket og Grundloven (i Anl. af Hornes Dpfæt i No. 138; jfr. No. 143 af Horne); No. 145: Erklæring [i Anl. af et Spørgsmaal i No. 142 om hans Tanke paa at blive Storthingsmand]; Til Juvog Bøhn [ang. Blodsforholdet, se No. 123; Svar fra Bøhn i No. 149]; No. 148: En Parallel. — 1882, No. 15: Om Høgtetabel [Svar til en Inds. i No. 12 i Anl. af B.s Artikel i Dagbl. No. 8]; No. 25: Moschlo af L. E. Franzos; No. 75: „Kvæbsten“, — en Tale i Elverum; No. 114: Det rene Flag.

I Verdens Gang 1877, No. 54: Hamar fyr-stifter her Di! (Digt); No. 67: Friheds-Visen [o: „Folkekraft er Friheds Far“ etc.] — 1878, No. 158: Om „Lærdeligheden“ og Rationaliteten. (Til Juvog Bøhn. Svar hertil af + i Verdens Gang 1879, No. 1, med Tilsv. fra B. i No. 7 og Gjensvar fra + i No. 12). — 1879, No. 15: Om Raalsagen. (Efter Dpl. Avis); No. 18: I Anl. af et Stykke i „Nomsb. Budst.“ [ang. Gætningen om, at B. „nu lager sig til at blive „Storfolkets Digter“]; No. 57: De danske Statsrevisorsalg; No. 108: Parti og Selvstændighed; No. 128: Til Missionær L. Skrefsrud (Digt); No. 139: I Anl. af Kong Oskars rygtevis omtalte Dyringer om B. B. (Efter Østeb. S. v. S. L.) — 1880, No. 16: Ved en ung Gaardbrugers Bryllup [o: Ved du saa, hvad det var især, som gjorde, det blev hende?]; No. 21: Spørgsmaal til Fr. Stortingsmand Castberg [angaende Tiltaaleformen „Naadigste Konge“]; No. 58: Stortingsdeputationen hos Kongen; No. 60: Om Pensendelsen til Kongen ang. Sanction paa Statsraadsfagen; No. 62: Bor Grundlov en Kontrakt — ? [Digt, jfr. No. 66, S. 4]; No. 63: Hvad mente egentlig 1824 Aars Storting om det absolute Beto i Grundlovsfagen? No. 66 [ang. en duelig Afknappning paa Kongens Gage]; No. 72: Lidt om Prof. Wischougs Forsvar for det absolute Beto; No. 76: Om S. Bentzens og J. Steens Grundlovsforslag ang. suspensivt Beto i Grundlovsfagen; Tale ved Føsten i Gausdal 27 Juni for Jørnab og Fougner og Sang ved samme Anledning; No. 82: Om Rigstret; No. 84: Tale

ved Arbejderfamfundets Udflugt til Eidsvold [ang. Husmændenes politiske Stilling; jfr. B. Ø. No. 91]; No. 94: Husmandspørgsmaalet; No. 103: Sang ved Kristofer Jansons Hjemkomst fra Amerika; No. 106: Kongens Taler [jfr. No. 112, S. 3 og No. 115, S. 3 og 4]. — 1881, No. 1, 2, 4 og 5: Den norske Forsatningsknap; No. 58: Tale ved Afsløringen af Bergelandsstatuen; Tale i Arbejderfamfundet 17 Maj 1881 [for den almindelige Stemmeret]; No. 61: Tale ved Indvielsen af Bøndernes Hane den 17 Maj 1881; No. 63: Statsminister Stangs Pension; No. 74: Tale ved Folkemødet paa Lillestrømmen 25 Juni (om vort Forhold til Sverige; jfr. No. 78, S. 1 og 2 [af B. Ø.]); No. 98: Frygten for Flertallet (Tale ved Folkemødet ved Augedals Bro, jfr. Dagbl. No. 210); No. 99 og 101: Endeløs Bagtalelse af et helt Folk [mod nogle Udtalelser af Chr. Anfer paa et Folkemøde i Scarpborg ang. Amerika og Schweiz og mod en Artikel i Budst. for 10 Aug., som svarte B. den 27 Aug.; Anfer svarte i Aftenp. No. 118 A; jfr. B. Ø. S Tillæg til denne Artikel i B. Ø. No. 107, S. 4, og videre Bergens Aftenblad 27 September 1881]; No. 108: Opsang for de norske Stytterlag; Flertallet og Sagtyndigheden [Rødbemærkninger i Budstikken No. 110]; No. 116: Protest [mod at Kongen kalder norske Borgere sine „Underfaatter“]; No. 117: Bernadotterne og Unionen [jfr. Aftenp. No. 224 A]; No. 119: Fornægtelse af Republikken og Kompromis med Reaktionen [jfr. Svar af S. N. Sundbø i No. 126 og Gjenvar fra B. Ø. i No. 130; jfr. videre b. Dagbl. 1881, No. 240 og 241]; No. 129: Benfres Forhold til Republikken [jfr. Kommentar i Ngbt. No. 350 A og Dem. i Dagbl. No. 276 samt i Budstikken No. 184 af T[vethe]; No. 137: Flertalsstyret og Kristendommen [jfr. Budst. 1881, No. 143]; No. 146, 147 og 149: Benfres Hemmelighed [jfr. Budst. 1881, No. 148 og 149]; No. 150: „Oventil“ og „nedentil“; No. 151: Vor Politif. — 1882, No. 1: Herbert Spencer om Folkeuveraniteten; No. 2: „Parlamentets Hør“, No. 24: Pension til Kristian Elfters Enke; No. 25: Kongens Telegram til Dyfoged Christensen i Anledning af hans Jubilæum [jfr. Budst. 1882, No. 26]; No. 28: Rigsretten; No. 30: Hvor mange Samvittigheder bør en offentlig Mand ha? No. 31: Om Udtrykket „Kongens Underfaatter“; No. 54: Overhus — Republik; No. 55: Om vor literære Retsløshed (af et Brev til H. G. Werner); No. 59: Den svenske Højrepræse og Norge [Svar paa en Artikel af E. F. Ribberstad i Vstg.-Corr.]; No. 62: „Leve Kongen, Unionen — og Fædrelandet!“ (Tale paa Eidsvold 17 Maj, jfr. Ngbt. 152 A); No. 66: En norsk Sjælesjergers [o: Sogneprest i Laurvik Angell] Moral, naar det gjælder Underledetænkende [hvortil Svar fra A. i No. 69; jfr. Dr. Tid. No. 134]; No. 72: Mere Præstemoral; No. 73: Hr. Professor Aicheng! [ang. Fritænkeriet blandt Højre]; No. 75: Indledningsforedrag paa et Folkemøde i Elverum ang. Folkeuveraniteten og Betospørgsmaalet; No. 77: Balg-Bise (Krevet til Stillestad-Rødet 4 Juli); No. 79: Tale paa Stillestad den 4 Juli 1882, (jfr. No. 80; No. 89: Det rene Flag [Oversættelser af B. Ø. Skrivelse til Blade i Amerika's østlige Havne og af derpaa indløbne Svar; jfr. 92, S. 3]; No. 96: Oversættelse af en Skrivelse til „Bosfiske Zeitung“ [ang. Benfres Forhold til Unionen, jfr. Bemærkninger i Aftenp. No. 190 A]; No. 109: Det rene Flag, jfr. No. 110; No. 116: Til Udgifveren af „Norge“ [ang. Arbejdet for Republikken; Rødbemærkninger i Aftenposten No. 231 A]; No. 118: Stortingsvalget i Kristians Amt [jfr. No. 122 af Jørgensen Beum]; No. 142: Ogsaa en Gudstjeneste [i Ribberholmskirken paa 250-Nars-Dagen for Gustav Adolfs Død]. — 1883, No. 4: Det rene Flag, No. 22: Kristendoms-Opraabet [jfr. Aftenposten No. 47 A fg.]; No. 34: Egentlige Maj [Digt]; No. 59: Højre og Unionen; No. 84: Hvorom kæmpes det? [jfr. Norgensbl. No. 208 A]; No. 108: Er Rigsrettens

Dom en Høstebom? [Svar af G. Th. Mejbell i No. 111, Øjenbjar af B. i No. 116, jfr. Morgenbladet 276 A, 279 A]; No. 109: Til Bøener! No. 116: Juristeriet i vor Politit [jfr. Aftenb. No. 286 A]. — 1884, No. 7: Skrivelse til Studenterforeningen „Fram“ ang. Maalsagen og de høerde Medlyd [jfr. No. 12 af A. H., No. 18, S. 3 af B., Fædrelandet No. 14 af D. Asperheim, Thj. Aftenbl. No. 27]; No. 9: Gura-Løgn; No. 14: Umuligt! [i Anledning af Kongens Øtring, „at han først og fremst er Unionskongen“]; No. 18: Om den svenske Digter August Strindberg.

I Dagbladet 1870, No. 27: Harald Haarfagers Minde [Tale i Studentersamfundet ved Festen til Fædrenes Minde]; No. 211: Prolog ved det norske Theaters Aabning den 8 Septbr. 1870, No. 294: Det norske Theater [jfr. Mgbl. No. 288, 295]. — 1871, No. 34: Mindetale over Advokat Dunker. — 1872, No. 173: Ved Festen for Johan Sverdrup paa Hamar 26 Juli 1872 [Digt]; No. 205: Ved A. Keitans Jordeferd [Digt]; No. 215: N. F. S. Grundtvig [Digt, til Vennemødet i Kbhvn. 12 Septbr. 1872]; No. 247: Kantate ved Sørgefesten over Grundtvig; No. 264: Til Hr. Sognepræst Krohg i Vestnæs! [ang. Forholdet mellem Bj. og S. A. Hedlund, i Anledning af et Brev fra K. i Bladet „Amerika“]. — 1873, No. 114: Tale den 17 Maj; No. 127: Erklæring [ang. nogle Valghistorier vedrørende A. Sæhlie og H. Schulze; hvortil Svar fra S. i No. 128 og Gjensvar fra B. i No. 129; jfr. 130 og 131]; No. 133: Lidt om Hr. Sæhlie og lidt om Formuesændene i det Hele taget; No. 156, 157, 158 og 159: Aftenbladet og Storthingspræsident Sverdrup; No. 195: Om Mødet i Gausdal [Svar hertil af Chr. Bruun i No. 207]; No. 279: Fra Italien. — 1874, No. 2 og 3: Af et Brev, dat. Florents i Decbr. 1873, til „Gøteb. H. o. S. Tidn.“; No. 167: Mindedigtt over August Sohlman [ikke optaget i Forf.s „Digte og Sange“]; No. 172: Om Dødsstraffen. — 1875, No. Lidt fra og om Italien. — 1876, No. 141: Norden og Tyskland [Overs. af et Brev fra ham til Nat. Zeit. 11 Juni]; No. 227 og 233: Berættelsen af Faabergs Sognekald; No. 289: En Alvorsmands Behandling af Theatret [og B.s Stilling til samme]; No. 255: Tale [om „at være i Sandhed.“] ved Festen for ham i Studentersamfundet [jfr. No. 257 A samt B.s Tilsvær i No. 271 i Anl. af Morgbl.s Artikel om Talea]; No. 271: Nødvendigt Forsvar [mod A. Garborgs Anm. af „Magnhild“ i „Fedrah.“, hvortil G.s „Mindst ligesaa nødvendigt Gjensvar“ i No. 274 og Duplik fra B. i No. 280]; No. 293 B: Brev ang. „Magnhild“; No. 303: Om „Macbeths“ Opsførelsen i 1867. — 1878, No. 24: Det danske forenede Venstre; No. 40: Hr. Erik Vullum om N. F. S. Grundtvig [Svar fra V. i No. 47, Tilsvær fra B. i No. 61, jfr. No. 54]; No. 104: Et internationalt literært Spørgsmaal; No. 143: Kirkelige Meddelelser; No. 258: Et republikansk Bhd [jfr. Artiklerne (af M. J. Monrad) „Republikken og Sandheden“ i Morgenbladet 1878, No. 287 A fg. samt Fr.halds Tilsk. No. 116]. — 1879, No. 52: Svar til Forskjellige [ang. Maalsagen]; No. 65: Flagsagen; No. 67: „Morgenbladet“ om Sangen: „Har du hørt, hvad Svensken siger?"; No. 83: Skrivelse til Kristiania Arbejdersamfund; No. 85: Unionsmærket, d. e. „Forlovelsesringen“; No. 88: Flaget [Digt]; No. 89: Til Sverige [Digt; Svar af E. v. Q.(vanten) i Aftenbladet 19 April, i Dagens Nyheter 23 April, i Østgota-Corresp. 22 April af Ridderstad, optrykt i Aftenbladet No. 94]; No. 92: Af et Foredrag paa Flagmødet i Gausdal; No. 106: „Maria Stuart i Skotland“; No. 110: Novelletter af A. Kielland; No. 140: Epilog [til „Leonarda“]; No. 142: Hr. Ketil Motzfeldt! [ang. Flagsagens Stilling til Spørgsmaalet om Republik i Norge]; No. 148: Til Pastor Heuch! [Svar fra H. i No. 152, Gjensvar fra B., ang. Slægttavlerne hos Matthæus og Lukas, i No. 156]; No. 152: Statuen for Oskar I; No. 162: Hr. Skolebestyrer Voss [ang. Landsmaalet]; No. 164: Et Forslag [aug. de

nationale Farver og Symboler]; No. 187: Fremdeles til Hr. Pastor Heuch [jfr. Artiklen «Bjørnsons Theologi» af O. M. i Morgenbl. 1879, No. 244 A]; No. 188: Kronprins Gustav og det paatænkte Mindesmerke over Kejsersprinsen [jfr. No. 195, 198, 203 (af B. B.); Aftbl. No. 181, hvortil Svar fra B. i s. Bl. No. 203; Artiklen «Den offentlige Mening og det fri Ord», efter Gøteb. H. o. S. Tidn., i Dagbladet No. 214 og 215, samt Thj. St. No. 203 og Thj. Adr. No. 199]; No. 200: Offentlige Moders Ledelse og Forretningsorden; No. 208: Kort Svar til Pastor Heuch; No. 236: Hr. Sagfører Otto Blehr! No. 239: Om Tallene i Exoden [mod «Bergens Tidende»; i hvis No. 204 en Jøde Herschel havde givet et Indlæg i B.s Strid med Heuch]; No. 253: Kristendommen og de «Orthodoxe». Til Hr. Sagfører Otto Blehr [jfr. No. 278 og 287 af Jakob Sverdrup, med Bemærkninger af Red. i begge No.]; No. 288: Fra B. B. [i Anl. af nogle svenske Blades Angreb. Efter Gøteb. Handels och Sjøfarts-Tidning]. — 1880, No. 13: «At være tro» [hvortil En liden Rettelse af Chr. Bruun i No. 29]; No. 16: Gøteborgspostens Udtalelser om Unionen; No. 41 og 47: Anmeldelse af Julius Poppers «Der Ursprung des Monotheismus»; No. 70: Fjerde Mellemspil i «Kongen»; No. 291: Fra B. B. [ang. Tiitalen for Majestætsforbrydelse imod N. J. Sørensen; jfr. Aftbl. No. 267 A]; No. 283, 294, 301, 308, 316, 324, 328; 1881, No. 12, 18, 32 og 89. Fra Amerika. (Af Privatbreve. Udtalelser af ham i disse Breve og paa hans Foredragstæjser i Amerika m. v. fremkaldte en utalig Mængde Indlæg for og imod hans Optræden saavel i den skandinavisk-amerikanske som i den hjemlige Presse. Her henvises til de væsentligste af disse Indlæg, forsaavidt de, Udg. bekendt, findes i norske Blade fra hin Tid, nemlig: Morgenbl. 1880, No. 289 A, 292 A; 1881, No. 31 A, 50 A, 95 A, 96 A, 109 A, 116 A, 125 A [A. Munchs Digt: To norske Apostler], 126, 127 A, 129 A, 132 A, 141 A, 160 A, 210 og 266 A; Aftenposten 1880, No. 245 A, 280 A, 284 A, 287 A; 1881, No. 13 A, 31 A, 33 A, 87 A, 100 A, 127 A; Aftenbl. 1880, No. 272, 280, 294; 1881, No. 29, 32, 44, 165; Fædrelandet 1881, No. 13, 19, 22, 36, 44; Dagbladet 1880, No. 258, 265, 303, 306, 315; 1881, No. 41, 121, 129, 257; Verdens Gang 1880, No. 106, 127, 128, 153; 1881, No. 14, 120; Luth. Ugeskr. 1881, II. 367 fg.; Bergens Aftenblad 1880, 11 Decbr., 1881, 20 og 22 Januar, 9 Februar, 29 Marts, 10 Maj; Thj. Adr. 1880, No. 280, 288, 297 A; 1881, No. 2; Tunsb. 1880, No. 125 fg.; Lilleh. Tilsk. 1880, No. 105; 1881, No. 14; Dr. Bl. 1880, No. 245, 296; 1881, No. 17, 32, 45; Stav. Amtst. 1881, No. 63; Opl. Avis 1881, No. 21, 39; Gjøviks Blad 1880, No. 102; Hedem. Amtst. 1880, No. 87; Den vestl. Tid. 12 Febr. og Agderposten 16 Februar 1881 [ang. et i hans Amerikabreve indflettet Epigram til Prof. Caspari, jfr. Krydsereu]; Bergensp. 1881, No. 19; Hamars Stiftstid. 1881, No. 17; Lutheredsp. 1880, No. 98; Dagbladet [Kbhvn.] 1880, No. 308; 1881, No. 31). — 1881, No. 94: Amerikansk Tolerance [efter R. G. Ingersoll]; No. 167: Overfald paa sagesløs Mand; No. 126: Tale ved Afstøringen af Wergelands-Monumentet [Om den heftige Avispolemik ang. Monument-Komiteens Valg af B. til Taler henvises til Hovedstadspressen April—Maj 1881]; No. 142: Tale paa Lillehammer om Troesfræd [jfr. Mgbl. No. 166 A]; No. 199 og 200: Hegermanns Forslag til Grl. § 112 (Psykologiske Spørgsmaal til Prof. Aschehoug; jfr. Morgenbl. No. 231 A); No. 218: Bagvaskelsen af den amerikanske Republik; No. 231: Storthingsmænd og deres Vælgere; No. 245: Protest [mod Udtrykket «Undersatter» i Kong Onkars Svartelegram fra Karlsruhe Formølingsdagen]; No. 249: Flagspørgsmaalet; No. 253: Hr. Pastor Heuch! [ang. Slagttavlerne i Matthæus og Lukas, hvortil Svar fra H. i No. 256]; No. 257: Til sidesættelsen i Baden; No. 309: «Else» — engang till! No. 328: «Gengangere» og

Kritiken [hvortil en «Rettelse» af Chr. Johnsen i No. 333]; No. 329: Mit Forhold til «De Unges Forbund». — 1882, No. 8: Om den realistiske Literatur og Ægteskabet [mod Chr. Johnsen i 1881, No. 333, i Anl. af «Gengangere»; jfr. fortsatte Udtalelser om Emnet af Bj. i Opl. Avis, se ovfr.]; No. 45: Svensk og Svenskstyret [mod F. Roll i Romsdalsp.; jfr. Svar fra Roll i Dagbl. No. 49 og Gjensvar fra B. i No. 58]; No. 50: Pensjon til Kr. Elsters Enke; No. 105: Især til Storthingsmændene Schiørn og Krag [i Anl. af deres Udtalelser under Storthingsdebatten om forhøjede Digtergager til B. og Ibsen; jfr. Thj. Adr. 1882, No. 108 A]; No. 150: Stiftsprovstmoral [ang. Garborgs Stipendieansøgning og Stiftsprovst Essendrops Benyttelse af et Brev fra B. B. under Storthingsdebatten]; Mere Præstemoral [mod Pastor Angell i Laurvik]; No. 164, 169: Taler paa Stiklestad 4 Juli; No. 185: Højres Referater. — 1883, No. 137: En Oplysning [ang. hans Forhold til Beslutningen om Rigsretstiltale]; No. 180: Til Bladets Boganmelder [hvortil Svar fra J. Irgens Hansen i No. 181, Gjensvar fra B. i No. 191, Daplik fra H. i No. 192 og Triplik fra B. i No. 202]; No. 203 og 225: Engelske Præster og Fritænkere; No. 212: Hr. Chr. Friele! [se Dagbladet No. 202]; No. 234: Hvormeget er en Præst mere værd end en Bonde? [i Anl. af Pastor Schiørns Brev til Rigaretsdommer Lien; jfr. Aftenposten No. 202 A]; No. 248: Republikanerne i det konstitutionelle Kongedømme [jfr. Morgenbl. No. 260 A]; No. 285: «Naade for Ret»; No. 336: Nødmidlet Schrøder [ang. Kra. Theaters Styrelse]; No. 364: «Manden med Aladdins Lampe» [hvortil Svar i No. 366]; No. 377: Frankriges Opløsningstilstand. — 1884, No. 66: At afskaffe Unionen og indføre Republikken [hvortil Svar af Hersleb Vogt i Morgenbl. No. 64 B]; No. 68: Christopher Bruuns Undere.

I Blade fra Samfundet, 2 Hefte, S. 200—202: Trands Saga (et Digt, underskrevet *bibo*, af Samfundsbladet for 18 Marts 1854).

I Fædrelandet (Kbhvn.) 1857, No. 59, 60: Throud, en Fortælling (1ste Kapitel optrykt, med nogen Ændring, i Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 15). — 1860, No. 156: Et farligt Frieri; No. 205: Mindedigt over J. L. Heiberg; No. 294: Brev fra en Reisende (dat. Wien i Decbr. 1860); No. 301: Den lille Gossmann (dat. Triest i Decbr. 1860). — 1861: Til H. C. Andersen i Rom 9 Maj 1861 [et Digt, ikke optaget i hans «Digte og Sange»].

I Norske Folkelivsbilleder, udg. af Chr. Tønsberg, ny Række (Chra. 1858), har han skrevet Texten til Eckersbergs og Ad. Tidemands Billeder: Bjørnejagt og Bjørnejægerens Hjemkomst samt til K. Bergsliens Billeder: En Aften ved Sæteren. Begge disse Texter er senere optrykte i samme Udgivers Udvalgte norske Folkelivsbilleder (Chra. 1864).

I Nya Nordiska Dikter och Skildringar (Sthlm. 1859), S. 146—49: Faderen.

I Nytaarsgave 1860, udg. af P. B. Hansen, S. 71—73: Ørneredet.

I Aftenlæsning (Kbhvn. 1860), Bd. 1, S. 330—344: Arnljot Gelline. (Den første Sang af et længere Epos, tilføiede Forf.; i det senere i sin Hælfed udgivne Digt gjenfindes det her meddelte Brudstykke, med en ny Indledningsstrofe og nogle smaa Ændringer i Texten forøvrigt, i anden Sang „Paa Vinter-Tinget“, S. 7—25). — Bd. 2, S. 175—177: Bængsel mod Havet. (Udgjør femte Sang af „Arnljot Gelline“); S. 178—182: Fra Bergens Stift [Stifter].

I Nordisk Tidsskrift f. Lit. og Kunst, udg. af L. Dietrichson, I (1861), 563—82: Bemærkninger fra en Rejse.

I *Norden*, udg. af J. Lieblein, I (1866) S. 98 ff. Aftænen er stille, etc. [Digt].

I *Det Livsfaaldstid* (Thra. 1867. 8), S. 1—8: *Bjørnejægerne's Hjemkomst*. (Strevet 1867 som Text til *Edersbergs og Livemands Billeber* i „*Norske Folkelivs-billeber*“, Ny *Natte*, Thra. 1868, men senere gennemseet).

I *Folkekalender for Danmark 1868*: *Den blonde Pige* (Digt, optrykt i „*Digte og Sange*“. I Udg. S. 122 fg. Anm. i *Jl. Tid.* (Kbh.) IX 117).

Han var Medudgiver [med R. Nielsen og Rud. Schmidt] af *For Idé og Virkelighed*. — Heri er af ham: *Aarg. 1869*, S. 44—55: *En Livsgaade*; S. 229—33: *To Digte fra Rom* [skrevne 1861, sc. 1. Suk; 2. Før og efter Solnedgang]; S. 670—688: *En ny Feriesart* [i Nordland og Finmarken; optrykt i *Norsk Folkeblad 1869*, No. 45 fg.]; S. 852—55 *M. Sars*; *Rejste forbi*. [To Digte]. — *Aarg. 1870*, I, 68—71: *Ved en Vens Bryllup* [Digt]. — *Aarg. 1871*, I, 377—79: *Dronning Lovisa* [Mindedigt]. — *Aarg. 1872*, I, 217—243: *Nogle Ord til Ungdommen* [jfr. *Plougs Modartikler i Fædrel. 1872*, No. 83—84, hvortil Bemærkninger af Rudolf Schmidt i No. 85, samt V. Birkedals «Kort Redegjørelse» i *For Idé og Virkelighed* S. 372—77, hvortil Bjørnsøns Svar S. 465—67; Birkedals «Redegjørelse» fremkaldte atter en Artikel af C. Ploug i *Fædrel. 1872*, No. 114: «De falske Alliancer», hvorpaa Birkedal svarte med et «Aabent Sendebrev» i «*Heimdal*» s. A. No. 123; jfr. *fremdeles Dagbl. [Kbhvn.] 10 April 1872*; *Bj.s Svar til Bergensp. i Opl. Avis 1872*, No. 7]; S. 468—475: *Musik-Texter* [1. *Land-Kæanning*, 2. *Kong Inge og Gregorius Dagsøn*. II. S. 73—80: *Kantate ved det norske Riges Tusindaars-Fest* [blev ikke brugt]; S. 152—168: *Musik-Texter* [3. *Bortførelsen*]; S. 266—67: *Ved A. Reitans Jordefærd* [Digt]. — *Bj. udtraadte af Tidsskriftets Redaktion fra og med dette Bind*, S. 288, se *Oplysningerne herom ovfr.* S. 330.

I *Tids-Tavler*, udg. af L. Kr. Daa, Bd. I. (1872), S. 81—87: *Fire Sange* [sc: 3 nye *Viser* i «*Arne*» og *Ved et sølv-bryllup*. Ingen af disse Digte er optagne i *Forf.s «Digte og Sange»*]; Bd. II. (1873), S. 203—209: *Tre digte* [*Åbne vande*; *Ved Prof. Hansteens bære*; *Gamle Heltberg*].

I *Nordisk Månedsskrift f. folk. og krist. Oplysning 1873* I. 465—474: *To indsigelser*. [1. Om politiken og bonden; 2. Om åndsvirkelighed. B.s *Indsigelser* var foranlediget ved en *Afhandling* i s. Bd. S. 274 fg. af en dansk Gaardmand *Lars Fredriksen* og fremkaldte igjen dennes *Svar* i en ny *Afhandling* i *Tidsskr. Aarg. 1873*, II. S. 116 fg. Jfr. videre B.'s *Erklæring* i sidstnævnte Bd. S. 159 fg., S. 238—40 af *Th. Rørdam* og S. 467—69 af *Joh. Busck*, samt *Fædrelandet 1873*, No. 224 af *C. Ploug*].

I *Vintergrønt*, udg. af Chr. Richardt (Kbhvn. 1866), S. 5—30: *Jernbanen og Kirkegaarden*. (Anm. af C. Rosenberg i *Hamiltons Nord. Tidsskrift 1867*, S. 222; i *Svensk Lit.-Tidsskr. III*, 53 fg. af C. R. Nyblom. Fortællingen — som er skrevet under et *Besøg* i Stockholm — blev senere af *Forf.* meddelt i *Norsk Folkeblad 1866*, No. 35, 36 og 37 og derpaa anm. af H. Schulze i *Liebleins «Norden»*, II. 328—32. Den er optrykt i «*Almuevennen*» 1873, No. 18—23. — En særskilt Udgave, trykt med *Fraktur* [Sally B. Salomons Tryk, Kbhvn. st. 8. 16 S.], fulgte som *Tillæg No. 1* til «*Uge-Blade til Menigmand*» 1868, No. 64 og er anmeldt i dette No. af *Redaktionen* [C. Rosenberg]).

I *Fra Fjeld og Dal*, udg. af H. J. Greensten (Kbhvn. 1875), S. 79: *Afskeden*, Digt med *Tegning* af A. Jerndorff [ikke optaget i *Forf.s «Digte og Sange»*];

S. 139: Text til en Tegning af V. Kyhn; S. 167—230: En Skitse fra Italien [5: «Kaptein Mansana» i den første Skikkelse, med Tegninger af L. Frølich. Anm. i Aftenbladet 1876, No. 34; af C. R. Nyblom i Sv. Tidskr. 1876, S. 48—50; af G. Brandes i Det 19de Aarh., III. 297 fg.]

I Ude og Hjemme 1 Aarg. (Kbh. 1877—78), No. 30, 31, 32 og 33: Vis-Knut. [Med Portræt af Vis-Knut som Olding. Arbejdet blev i 1878 optrykt, dels med, dels uden Forf.s Tilladelse, i Verdens Gang, Opl. Av., Romsdalsp., Kr.sands Stiftsav. og Fjordenes Blad. En autoriseret svensk Oversættelse indførtes s. A. i «Allehanda för Folket», hvorefter senere særskilt udkom: «Vis-Knut. Lefnadsteckning af B. B., öfversättning af V. E. Öman, m. porträt af Vis-Knut, efterord af Alleh. för Folket och B. B.; samt såsom svenskt motstycke Tvänne kloka från Skåne. Af Ave. Örebro 1878. 8. 34 S. + 2 Bl. + 15 S.]; No. 46: En Erklæring [til Frk. Pauline Worm, ang. en Ytring i «Magahild» om Kvinden og Ægteskabet]. — 2 Aarg. No. 90: Paa Kirkegaarden [Digt, til et Billede af Erik Werenskiöld]. — 3 Aarg. No. 214: Topsøe — en Gang til. — 6 Aarg. No. 301: Tjælde i «En Fallit».

I Illustreret Tidende (Kbhvn.) XVII (1875—76), No. 851: Et Brev.

I Nyt Tidsskrift, udg. af J. E. Sars og Olaf Skavlan, I. (1882), S. 1—42: Støv. Fortælling. (Anmeldt i Morgenbl. 1882, No. 73 A, Dagbl. No. 54, Opl. Avis No. 29; jfr. Dagen Marts 1882. Fortællingen er overs. paa Tysk af Helene Schrøter i Paul Lindau's «Nord u. Syd», XXIII (1882), S. 281 fg., paa Engelsk i den amerikanske Udgave af hans Fortællinger og paa Fransk i «La Republ. franç.» 1884, 22 Februar fg.) — III. (1884), S. 1—23: Et gammelt dokument. (Af fortællingen «Det flager i byen og paa havnen».)

I Østlandst Tidende 1879, No. 25: Brev til Udgiveren [ang. Troestbeholdelsen, jfr. hans Fortale til Skriften „Læst selv!“ Mobbemærkninger af H. J. Kæst i D. T. No 31, 34, 35]. — 1881, No. 108: En Protest; No. 188, 189: Om Ubivelse af Kongemagten i Norge [efter Østeb. H. o. S. T.]; No. 191: Til Fritankeren i Østl. Tid. [jfr. No. 192 og 197 af Chr. Bruun, hvortil Sv. fra Hj. i No. 208, Øjenbær fra Br. i No. 216 og nyt Tilbær fra Hj. i No. 227]; No. 237: „Giv Kejseren hvad Kejsersens er“ — I — 1882, No. 7: Om Marc. 16, 9—16 efter det reviderede engelst-amerikanske Nye Testamente.

I Fædrelandet [Kra.] 1882, No. 89 offentliggjorde han en Henvendelse til Prof. Gisle Johnson om Øvrigheden af Gud, i Anl. af nogle Ytringer af J. paa det kirkelige Stiftsmøde i November 1882; herpaa svarte J. i No. 90, Hj. gav Øjenbær i No. 94 og J. Duplik i No. 96 fg. (jfr. Dagbl. 1882, No. 286).

I Almuevennen 1870: Om Statsraad Rospelbts Valg til Stortingsmand (jfr. Ds Dem. i R. Folkebl. 1870, S. 214).

I Budstikken 1881, No. 154: [Om Flertallets tvivl udtalte Vilje og Følgerne deraf]. — 1882, 4 Decbr.: Hviser Grundloven af 17 Maj paa Revolution?

I Duth. Rirketid. IV. 174: I Anledning af Anmeldelsen af „Under en Støførelse“ (af Christine Lund).

I Thronhjems-Posten 9 Mai 1858: De Bergenske Stuepilleres Forestillinger. (Tilbær i Thj. Akr. No. 56 af V.)

I Bergens Adresseløstors Efterretninger 1858, No. 10: Til den Rasterede i Bergensposten No. 6 (om Rasteraden); No. 11, Till. 2: „Aupubalsbrudlaupet“; No. 15: Nu den egentlige Sag (ufuldendt; om De Bull og Theaterstriften. Den første og sidste Opsats merket Bn.)

I Krydsen skrev han fra Baaren 1854 af til Aarets Udlob en Del kritiske og andre Artikler.

I Drammens Blad skrev han Korrespondentartikler fra Kristiania fra Baaren 1854 til Februar 1855. — I dette Blad 1881, No. 216 lod „En Bonde“ indrykke et privat Brev fra B. angaaende de hellige Bøger — Svar paa et ham tilfisket privat Omvendelsesbrev — hvortil Indsenderen søjede sine Bemærkninger; denne Afserd fremskabte en Indsigelse fra B. i f. Bl. No. 231, hvorpaa „En Bonde“ offentliggjorde en „Fornøden Medbegjærelse“ i No. 243; jfr. ogsaa B. D. s Spørgsmaal i Ham. Stiftst. 1881, No. 78: „Er ogsaa dette kristeligt?“

I Bergens Tidende 1882, No. 62: Stoleinspektør Jrgens og Følkesuvereniteten.

I Jacobæts Folketidende 1877, No. 21: Hvorledes staar det til med vore republikanske Dpder?

I Lilleh. Tilstf. 1882 No. 28: Stortingsvalget (hvortil Bem. af en Bonde i No. 54).

I Øjstvils Blad 1882, No. 19: Om Stortingsvalgene, særlig Christians Amt (jfr. Morgbl. No. 64 A).

I Aalesunds Blad 1882, No. 44: En Berigtigelse.

I Bergens Aftenblad (1882), No. 775 og 791: To Breve til Red. [ang. Schweitzerhøren m. v., begge Steder ledsaget af Red. s Anmærkninger].

I Skandinaven, udg. af Is. Kjellberg, 1881: Amerikabrev.

Til Chicagobladet Amerika og Skandinaven skrev han Breve fra Norge i 1873.

I Dansk Folketidende, udg. af S. Høgsbro, findes i de sidste 12—14 Aar adskillige Artikler af ham, af hvilke de fleste dog findes nævnte paa sit Sted ovfr., idet de er bleven gengivne i norske Blade. Af Artikler, med hvilke dette ikke er Tilfældet, kan her nævnes: I *Aarg. 1873*, Oktbr.: Brev fra Tyrol [ang. Parlamentarismens Fremskridt i Tyskland; jfr. Aftbl. s. A. No. 253]; *1875*, 19 Febr.: Gjenvar til V. Birkedal; 26 Marts: Sagen [Danmarks Forhold til Tyskland] oplyst ved et Exempel [jfr. d. Dagbl. 20 Februar og 1 April s. A.]; Juli: Til danske Venner [ang. den slesvigske Sag, hvortil Svar i d. Dagbl., gengivet i Aftbl. No. 156]; *1881*, 23 September: Brev til Udg. om Udsigterne for Republikken i Norge [jfr. d. Dagbl. No. 222, d. Aftenbl. No. 261, Aftenp. No. 233 A efter Østg.-Corr.]

I Gøteborgs H. och S. Tidn. findes ligeledes i Aarens Løb adskillige Breve og Udtalelser af ham, hvorom det samme gjælder som om hans Bidrag til „Dansk Folketid.“ Her anføres videre: I *Aarg. 1873*, No. 253: Ur ett bref från Tyrolen [om den katolske Reaktion og den protestantiske Liberalisme; jfr. No. 258]; No. 302: Ur ett bref från Firenze [om Pomponio Letos Bog: *Otto mesi al Roma, durante il Concilio Vaticano*]; i *Aarg. 1879*, No. 102: I flaggfrågan.

I *Nationalzeitung* (Berlin) *1875*, Juli [Om Norden og Tyskland. Jfr. Aftbl. No. 164 efter d. Dagbl. og Nordd. allg. Zeit]; *1876*, 16 Februar: [Om Forholdet mellem Scandinavien og Tyskland; Artiklen er overfjet i Aftp. 1876, No. 43, hvor ogsaa d. Dagbl. s og Dagstet. s Bemærkninger ved Artiklen er aftrykt; jfr. n. Dagbl. 1876, No. 61 efter „Köln. Zeit.“]; 11 Jun: [Norden og Tyskland. Jfr. Overf. i Dagbl. No. 141 med dertil knyttede Bemærkninger af Aftenbl.]; *1877*, August [Om den politiske Stilling i Europa, særlig om Tysklands og Frankriges Forhold; overfjet i Dagstet. Septbr. 1877, hvortil Bem. i d. Morgenbl. 6 Septbr.]

§ Die Gegenwart (Berlin) 1872, Novbr.: [Norden og Lyffland]. — 1881 12 Novbr.: Norwegianke Verfassungskämpfe [overs.] i Morgenbl. f. N. No. 329 A med Kommentar i No. 330 A. B. 3 Artikel blev videre imødegaaet af S. Vasfen i „Die Gegenwart“ 24 Decbr.; jfr. ogsaa Gøteborgsposten 20 Novbr.]

§ Neue Freie Presse 23 November 1879: [Brev til Red. ang. nogle fornødtlige Øtringer om ham af Kong Oskar]; 13 Juni 1880: Das neue Ministerium in Schweden.

Ti Breve fra ham findes trykt i «Breve til H. C. Andersen» (Kbhvn. 1877), S. 615—641 [skrevne dels fra Italien, dels fra Paris og dels fra Kristiania i Tidsrummet mellem 1861 og 1871].

For Kristiania Theater har han oversat Alfred de Mussets Lystspil «Man maa aldrig sværge paa Noget» (opført 1ste Gang 28 Septbr. 1866) og bearbejdet Shakespeares «Kong Henrik IV», sammendraget efter Kong Henrik IV, 1ste og 2den Del (opført 1ste Gang 12 Februar 1867). — For det norske Theater bearbejdede han den franske Vaudeville «Den paatrængende Ven» (opført med Musik af D. Thrane 1ste Gang 10 Decbr. 1855).

Bjørnson, Peter Elias, foregaaendes Broder, er født paa Næsset i Romsdalen 30 April 1838, blev, privat dimitteret, Student i 1857 og juridisk Kandidat med Laud i 1863. Høsten 1864 blev han ansat i Revisjonsdepartementet, beskikkedes under 20 Juni 1872 til Undertoldbetjent i Kristiania, gik i April 1873 tilbage til Revisjonsdepartementet, hvor han 24 Maj s. A. udnævntes til Fuldmægtig og 15 Juni 1878 til Bureauchef. I Aarene 1860 og 1861 fulgte han med Ole Bull som dennes Privatsekretær paa en Rejse gennem Sverige og Danmark til det vestlige Tyskland, Holland og England.

* 2 Juni 1870 *Laura Mathilde Marie Larsen* (f. 17 April 1851), D. af Kirkesanger i Skouger Andreas L. og Margrethe Riiser.

Han var Medarbejder af Norsk Folkeblad, i hvilket han i Aarene 1866—69 skrev de fleste af Artiklerne «Storthingebønder» samt en Del andre Biografier og derhos redigerede Artiklen «Nyheder» til Udgangen af 1871. — For Aftenbladet var han Storthingereferent 1865—66 samt en Del af Thinget 1868—69, hvorhos han i dette Blad i hint Tidsrum til forskjellige Tider skrev en Del politiske Artikler, navnlig om unionelle Anliggender. — Han var Kristiania-Korrespondent til Drammens Blad i 1862 og i 1871, til Kristianssands Stiftsavis i Begyndelsen af 1872, til Gøteborgs Handels och Sjøfarts-Tidning i Slutningen af 1872, ligesom han til forskjellige Tider har leveret Bidrag til Bergens Tidende. — Forøvrigt har han af og til leveret Bidrag til forskjellige Blade, dels om politiske og kommunale Spørgsmaal, dels om Bank- og Pengevæsen, om det offentlige Regnskabs- og Revisjonsvæsen m. v., saaledes i F. Bætzmann's Norsk Ugeskrift I. (1884), No. 10: Vort offentlige Kautionsvæsen.

Bjørnstad, Andrøas.

Tabeller til Hjælp ved Beregning af Træløst. Udarbejdede. Drammen 1868. 8 2 Bl. 81 S.

Bjørnstad, Anton Thorvald, Søn af Skræddermester *Andreas Thorkildsen B.* († 1842) og *Anne Rebekka f. Jensen*, er født i Kristiania 29 August 1842, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1862 og theologisk Kandidat med Hand i Decbr. 1869. Han var 1870—71 Bestyrer af og Lærer ved den højere Almuskole i Langesund, var 1871—75 ansat i en lignende Stilling samt derhos Kirkesanger i Mandal, ansattes 1875 som Kateket og Skoleinspektør i Ekersund og udnævntes 1 April 1878 til Sogneprest i Gryten i Romsdalen, hvorfra han under 8 Oktober 1883 befordredes til Nordre Frons Sognekald.

* *Elen Cornelia Thurine Pedersen* (f. 28 August 1844), D. af Kjøbmand i Bergen Ivar P. († 1849) og Kathrine Asbjørnsdatter Tofte.

Om Brugten af Guds Ord, af E. O. Rosenius. Oversat. Mandal 1878. 8. 81 S.

Subfrugtighedens Hæmmelighed. Af E. O. Rosenius. Oversat fra Svensk. Mandal 1878. 8. 82 S.

Den betydningfulde Rejse. En Allegori af J. R. Macbuff. Oversat fra Engelsk efter Originalens 3die Udgave. Kra. 1877. 8. 1 Bl. 141 S.

I Lutherisk Ugeskrift 1880, I. 177—82: Rogle supplerende Bemærkninger angaaende den religiøse Bevægelse i Jndre Romsdalen (jfr. f. Bd. S. 42 fg. af D. Olaffen).

I Theologisk Tidsskrift N. R. VIII. (1882), S. 549: Thomas von Westens Kirketugt.

I Maanedsskrift for Missionsvenner, udg. af Johs. Flood, 1883 S. 67—73: Prædiken ved Fællesmissionsmødet i Næve 4 Juli 1882.

I Mindeblade om Sogneprest H. A. Høyer (Arendal 1883, tosp. 4). er S. 4—6 trykt en Tale af ham ved H. Høyers Bæare i Bedehuset paa Beblungsnæs.

Bjørnstad, Ivar, Søn af Gaardbruger *Førgen Hansen B.* og *Gunhild Iversdatter Bjerke*, blev født paa Ringeriket (formentlig paa Gaarden Veisten; Familjen kom senere til Gaarden Bjørnstad) 28 Maj 1841, kom, efter i flere Aar at have gaaet først paa Ringerikes Almuskole, senere paa Realskolen sammesteds, i 1856 ind paa Nissens Skole i Kristiania, hvorfra han blev dimitteret til Krigsskolen. I 1861 blev han i dexamineret som Officier, gennemgik derefter i to Vintre Central-skolen for Gymnastik og var saa Vinterhalvaaret 1863—64 Elev af det gymnastiske Centralinstitut i Stockholm; 1867 underkastede han sig Examen ved den militære Højskole. 1863 udnævntes han til Premierløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade, overflyttedes 1867 til 2den Brigade og udnævntes 2 August 1877 til surnumerær Kaptejn. Han blev 1864 Bestyrer af den gymnastiske Centralskole i Kristiania, hvis Virksomhed, efter den udvidede og forandrede Plan af 1870, han vedblev at styre til sin pludselige Død 24 Januar 1883. Han var tillige fra 1870 af Kirke departementets Gymnastikinspektør ved Landets Skoler og fra 1 Septbr. 1879 Inspektør og Sekretær i Centralforeningen for Udbredelse af Legems-

øvelser og Vaabenbrug. Høsten 1872 foretog han med offentlig Stipendium en Rejse til Tyskland for at studere dette Lands Gymnastikundervisning og Ordningen af Ungdommens fysiske Opdragelse. Han blev R. S. O. 1882.

* 1867 *Marthine Claudine Amalie Kjekstad* (f. 22 Novbr. 1841, † 17 Maj 1880), D. af Gaardbruger i Røken Gudbrand K. og Toline Myhre.

Nekrolog i Morgenbladet 1883, No. 24 A og 30 A; Aftenposten No. 21 A s. A.; Bergens Aftenblad No. 933.

Haandbog i Gymnastik for Seminarier og Skoler. Med 52 Figurer og 3 Redskabsplanscher. Udgivet efter offentlig Foranstaltning. Kra. 1877. 8. 4 Bl. 198 S. (Anm. i Morgenbladet 1878, No. 100 A; i Fædrel. s. A. No. 99; Dag. Nyh. 14 Febr. 1878; i Tidsskrift for Gymnastik 1877; i Finsk Tidsskrift 1878, I. 468—72 af V. Heikel; i Morgenbladet [H.fors] 26 Jan. 1878).

Gymnastik-Tabeller for den norske Almueskole. Udgivne efter offentlig Foranstaltning. Kra. 1878. 8. 15 S.

Han var Medarbejder af Hartelius's Tidsskrift for Gymnastik, hvori af ham: Aarg. 1877: Gymnastikens Stilling i Norges Skoler; Gymnastiken i den norske Almueskole. — Aarg. 1881: Anmeldelse af C. H. Liedbeck's «Gymnastiska dagöfningar». — Aarg. 1882: Værnepligtens Forberedelse fra Ungdommen af.

I Norsk Skoletidende 1883, No. 14—16 er trykt hans Erklæring til Kirke-departementet om Gymnastiken i Skolerne, hvortil slutter sig Uddrag af Stiftelsesdirektionernes Erklæringer, trykt i No. 17.

Hans Indberetninger som Centralforeningens Sekretær er trykte i Foreningens Aarsberetning for 1879, S. 130—32 og for 1880, S. 84—87.

I Morgenbladet 1882, No. 98 og 97: *Børnepligtens Forberedelse fra Ungdommen af.*

Utrykt er hans «Theoretiske Forelesninger ved den gymnastiske Centralskole over Gymnastik og Bevægelseslære» og ligesaa findes i Centralskolens Bibliotek i Kristiania hans haandskrevne Beretning om den ovenfor nævnte Stipendierejse i Tyskland.

Bjørset, Carl Annæus, Søn af Matros *Hans B.* og *Inger Marie* . . . . ., blev født i Molde 3 Juli 1820, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1839 og filologisk Kandidat med Laud 1846. Høsten s. A. blev han ansat som Timelærer ved Bergens Kathedralskole, hvor han 1847 blev konst. og 23 Marts 1852 udnævnt til Adjunkt samt 16 April 1853 til Overlærer, i hvilken Stilling han døde 24 August 1880. Han var tillige i de senere Aar Skolens Kasserer.

* *Johanne Cornelia Eveline Solberg* (f. i Thronhjelm 8 Septbr. 1827, † i Kra. 4 Juni 1883), D. af Raadstuskriver i Bergen Even S. og Abel Marie Brun.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Skole 1859, S. 14.

Cornelii Nepotis liber de excellentibus duobus exterarum gentium cum vitis Catonis & Attici ex libro de historicis latinis. Med oplysende Anmærkninger

[ved C. A. B. og Chr. Henriksen]. Bergen 1856. 8. 3 Bl. 170 S. (Anmeldt af L. Daae i Ill. Nyhedsblad 1856, No. 46, jfr. No. 51 og Udgivernes Svar i Morgenbl. 1857, No. 7).

Blaauw, Herman, Søn af Kjøbmand *Dirk Vos B.* (f. 5 Oktbr. 1808, † 2 Marts 1877) og *Elisabeth Christine Paasche* (f. 29 Marts 1808, † 20 Oktbr. 1867), er født i Bergen 31 Juli 1830 og bosat som Kjøbmand dersteds. Han har, indtil han i 1877 flyttede ud af Byen til Aarstad Sogn, været Medlem (fra 1860 af) dels af Bergens Formandskab, dels af Repræsentantskabet, har været Valgmand 1862—1879 og gjentagne Gange valgt til Suppleant til Stortinget. Som saadan mødte han paa Thinget 1876 fra 29 April til Sessjonens Slutning. Han var tidligere i en længere Aarrække Suppleant til Administrationen af Norges Bankafdeling i Bergen. Siden 1881 har han været Medbestyrer af Hypothekbankens Laanekontor dersteds, ligesom han er Medlem af Hovedbestyrelsen for Sømandsmissionen.

* 5 Oktbr. 1854 *Marie Vedeler* (f. 11 Decbr. 1833), D. af Kjøbmand i Bergen Claus Krohn V. og Helche Christiane Ellerhusen.

Jfr. Stamtavle over Fam. Ellerhusen og Görbitz, S. 9.

Udfylder nedkommende Forslaget om frie Stolestader i Kirkerne i Bergen, og Referat af de i Menighedsmøderne den 29de, 30te og 31te Januar 1866 fredfundne Forhandlinger, samlede og udgivne af *H. B.* Bergen 1866. 8. 79 S. (Anmeldt i Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 17; Morgenbl. f. A. No. 158; Bergensp. f. A. No. 28).

I Aftenbladet 1862, No. 62: Om Ræglerlovgivningen. — 186*: Om St. Marie tybke Kirkes Overgang til norsk Menighed.

I Bergensposten findes adskillige anonyme Artikler af ham angaaende dels kommercielle, dels kirkelige Anliggender, saaledes i Aargangene 1869, 1867, 1873 og 1877 om Sparebanken; videre merkes i Aarg. 1866, No. 68 og 70: Om Kirkegaardenes Indretning; 1867, No. 50: Ræglerjagen, behandlet af Magistrat og Formandskab; 1868, No. 20: Faste eller frie Stolestader i Kirkerne; No. 36 Til.: Om Byens Kirkegaardsrum; No. 73: Om Forandring i Bestyrelsesmaaden af Menighedernes økonomiske Anliggender.

I Bergens Adresselontors Efterretninger har han i Aargangene 1871, 1877 og 1878 frevet adskillige Artikler om kirkelige og kommunale Anliggender etc.

Blanc, Tharald Høyerup, Søn af daværende Skomagermester, senere Økonom og Kasserer ved Bergens Fødselsstiftelse *Henrich August B.* (egentlig *Enrico Augusto Gesualdo B.*, f. i Livorno 1813 af italienske Forældre) og Hustru *Klausine Margrethe Klausen*, er født i Bergen 6 December 1838, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1858 og i 1864 juridisk Kandidat med Laud. Han praktiserede derefter som Overretssagfører i Valdres 1866—1868, i hvilket sidste Aar han er-

holdt Ansættelse som autoriseret Fuldmægtig hos Justitssekretæren ved den Aaret i Forvejen i Virksomhed traadte Kristiania Byret. Denne Stilling indehar han fremdeles.

* 1866 *Maximiliane Fredrikke Müller* (f. 1839), D. af Murmester i Bergen M. F. Müller.

Russe-Minder fra 1858. (Trykt som Manuskript ved Jubilæums-Festen 1883). Chra. 1883. 8. 16 S.

Fra Broderriget og fremmede Lande. Fem Fortællinger. Oversat. Kra. (1883). 8. 244 S.

I *Christiania Intelligentshefter* skrev han Theater- og Musikanmeldelser fra 1871 til 1878.

I *Aftenposten* har han siden 1879 skrevet Theateranmeldelser under Merket c.

I Ny illustreret Tidende leverede han fra 1874 til 1878, dels under Navn, dels under Merket *T. B.* eller *c.* Oversættelser af Noveller og Fortællinger af tyske og franske Forfattere, enkelte Biografier (f. Ex. i 1874, No. 31 af Skuespiller Gustaf Fredriksson; og i 1875, No. 45 af Viktor Rydberg), et Par literaturhistoriske Essays (saaledes i Aargang 1874, No. 5, 6, 7 og 8: «En ungarsk Digter» med Oversættelse [tildels i Forening med Alfred Sinding-Larsen] af Digte af Petöfi) samt Literatur- og Theateranmeldelser. — I 1879 var han Redaktør af den *Novelle-Tidende*, der i dette Aar fulgte som Tillæg til nævnte Blad.

I *Norsk Tidsskrift for Literatur*, red. af K. A. Winter-Hjeltn, leverede han en Del Literaturanmeldelser under Merket — *c.*

I *Nær og Fjern*, udg. af B. Hansen (254.), leverede han Korrespondancer fra Kristiania i Marts. 1878.

I *Reyers Konversationslexikon* (Supplementshefte 1879—80) er Artiklen *Norwegiske Literatur* af ham.

Siden 1876 er han Forlægger og Udgiver af Theaterbladet «*Mellemakten*» (der grundlagdes af Ths. Thoresen; se denne).

Blauenfeldt, Heinrich Tugendreich, Søn af *Hans Emanuel B.*, der 1789 blev Overtoldbetjent i Kristiania, blev født i Kjøbenhavn 22 November 1785, blev Kjøbmand i Drammen 1806, Børskommissær der 1839 og 1848 tillige Vejer, Maaler og Vragers sammesteds. Han døde 9 April 1852.

* 1) Enkefru *Margareta Bagge*, f. *Unger* († 1830).

* 2) 1834 *Caroline Kresting* († 1836).

* 3) 1838 *Dorothea Lundt*.

Jfr. (C. A. Wulfsberg) Drammen, før, nu og i Fremtiden (Christiania 1864), S. 59 fg.

Han skrev en Mængde Lejlighedsdigte, fædrelandske Sange osv., hvoraf mange er trykte i Drammens Tidende, Tiden, Drammens Adresse og Drammens Blad i Tidsrummet 1816—1850. Han konkurrerede til Marcus Pløens Præmie for den edste Nationalsang og hans Sang «Ton Harpe højt! ton om mit Fædreland» er trykt

med de øvrige Forsøg i Samlingen *Norraena* S. 37 fg. (jfr. under Artiklen H. A. Bjerregaard ovfr. S. 274). For det private dramatiske Selakab i Drammen skrev han flere Prologer, Epiloger og mindre Theaterstykker, hvoraf ingen er trykt.

Blegen, John Torgersen, Søn af Gaardmand Torger Svendsen og Hustru Marit Johnsdatter, blev født paa Gaarden Opsal i østre Gausdal Sankt Hans-Dag 1775. Omkring Aaret 1798 kom han ind paa Underofficiersskolen i Fredriksstad. Under sit Ophold her fik han Lejlighed til at høre H. N. Hauge og kom under dennes Paavirkning, men blev for at have deltaget i Haugianernes Sammenkomster af sine militære Overordnede først anset med Korrektionsstraf og senere udslettet af Rullen og beordret at forføje sig hjem. Han opholdt sig nu en Tid hos sine Forældre paa Opsal og bistod dem med Gaardsbruget. I 1803 købte og tilflyttede han Gaarden Forseth i vestre Gausdal, hvorfra han i 1807 flyttede til Gaarden Blegen i Faaberg, hvor han boede til sin Død 11 Oktober 1860. Han hørte sit hele Liv igjennem til Hauges nærmeste Venner, før hvem hans Hjem var et Samlingssted, men han optraadte ikke selv, uden ved enkelte Lejligheder, som Lægprædikant.

* omkring 1807 *Anne Olsdatter Søberg* fra Elverum († 23 Januar 1853).

Biografisk Skildring [af H. G. Heggveit] i «For Fattig og Rig» 1883, No. 42—44; jfr. Bang: «H. N. Hauge og hans Samtid», s. St.

3 *Norff Rirletidende* 1860, No. 3, S. 33—38: *Høiefjeretsbesjefor C. Winther-Hjelm og Hans Nielsen Hauge* (jfr. Bem. af Red. i s. No.)

Blehr, Albert, Søn af Kjøbmand Peder Smith B. (jfr. Mgbl. 1830, No. 330 fg. og Dept.-Tid. 1832, No. 5) og *Jacobine Olava Larsen*, blev født i Brevik 17 Decbr. 1805, Student med Laud fra Kristianssands Latinskole 1824 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Juni 1831, efterat han allerede 1829 var bleven ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling. Sammen med daværende Cand. med. A. Conradi blev han ifølge kgl. Resol. af 16 Novbr. 1831 med offentligt Stipendium sendt til Hamburg for at samle Erfaringer ang. den asiatiske Kolera og vendte tilbage derfra i Marts 1832; i Oktbr. s. A. blev han sendt til Drammen i Anledning af den der udbrudte Kolera. Den 31 Decbr. 1831 var han imidlertid bleven udnævnt til Amtsfysikus i Hedemarken, hvilket Embede han beklædte til sin Død (paa Embedsgaarden Sanderud i Stange) 6 Marts 1872.

* 29 Oktbr. 1837 *Maren Wilhelmine Ludovica Katinka Stenersen* (f. i Vang 11 Januar 1818, † 11 Februar 1875), D. af Oberst Christopher S. og Anne Dorothea Bøgh.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 30 fg.

I Morgenbladet Binteren 1831—32 findes Udbrag af hans og Courabis Rapportier til Kise-departementet ang. Kolera i Hamburg.

Blehr, Fredrik Wilhelm, Søn af Overtoldbetjent *Jacob Nicolai B.* (f. 1807) og *Marie Sophie Caroline Kaminsky* (f. 1816, † 9 August 1881), er født i Kristiania 11 Januar 1853 og blev Student med Laud fra Nissens Skole i 1871. Han studerede efter Andenexamen i 3 Aar Theologi, men opgav dette Studium for Jus og blev i Decbr. 1879 juridisk Kandidat med Haud. Efter en kort Tids Ansættelse paa et Advokatkontor, blev han 1880 ansat som Kopist i Marine- og Post-Departementets Marineafdeling.

I Forening med den danske Kandidat A. Therkelsen overtog han 1880 Udgivelsen af den i Kjøbenhavn udkommende Nordisk Skaktidende, hvis Problemafdeling han særlig redigerede et Par Aar. — Han har ligeledes fra Tid til anden leveret Bidrag til Dagspressen herhjemme angaaende enkelte i Schakverdenen mærkeligere Begivenheder, ligesom han har reuigeret Schakspalterne i Norsk Familjeblad 1878—82 samt i Ny ill. Tidende og i Norsk Idrætsblad fra 1881 af.

I Norsk Idrætsblad 1882, No. 9, 10, 22, 37, og 1883, No. 3 og 21: Det moderne Schakspil.

Blehr, Otto Albert, Søn af forannævnte Amtsfysikus B., er født i Stauge paa Hedemarken 17 Februar 1847, blev Student med Haud fra Gjertsens treaarige Latinskoole i 1865 og juridisk Kandidat med Laud i 1870. I 1873 blev han edsvoren Fuldmægtig hos daværende Sorensskriver O. Richter, hvis Embede han bestyrede som konstitueret i hele Tidsrummet fra April 1873 til Midten af 1876. Fra denne Tid indtil December 1877 bestyrede han samme Embede som konstitueret under Vakancen. Siden 1878 har han boet i Lærdal som Overretssagfører. Han er Ordfører i Lærdals Kommune siden 1882. Han mødte 1876 som Valgmand ved Distriktsforsamlingen for nordre Bergenhus Amt, til hvis 5te Storthingsrepræsentant han er valgt for Perioden 1883—85; Medlem af Protokollkomiteen.

* 19 Juni 1876 *Randi Marie Nilsen* (f. 12 Februar 1851), D. af Skibsmægler i Bergen Andreas N. og Margrethe Tornøe.

Portræt m. biogr. Notits i Verdens Gang 1883, No. 91; jfr. hans Redegørelse i Bergensp. 10 Septbr. 1879 ang. Distriktsforsamlingen s. A., hvortil videre hører Artikler i Morgenbladet 1879, No. 274 A., i Dagbladet s. A. No. 236 og 253 af B. B., No. 278 og 287 af Jak. Sverdrup.

Som Medlem af Protokollkomiteen paa Stortinget 1883 skrev han den Del af Komiteendstillingen om Rigsretstiltale mod Ministeriet Selmer, hvilken angaar Vetoet. Som Aktor i den senere besluttede Rigsret leverede han enkelte Partier af Formalproceduren og af Deduktionen vides han at have leveret Udviklingen angaaende Vetoet i Af-saittene 3—9. I Aktoratets Replik behandlede han Aktionens 1ste Post: Anvendelsen af Grundlovsvetoet ved Sanktionsnegtelsen i Statsraadssagen.

Han var Storthingsreferent for Dagbladet i Sessjonerne 1871 og 1872; Medarbejder i Bergensposten fra August 1871 til Januar 1872; i dette Blad findes ogsaa i senere Aargange enkelte Opsatser af ham, saaledes i 1881 en Række kritiske Artikler om det juridiske Fakultets Vetobetsnækning. I Oplandenes Avis skrev han i 1873 mod Chr. Bruun om Parlamentarismen. Sammen med daværende Overretsaufseer Kr. Blom, som var navngiven Redaktør, grundlagde han Fjordenes Blad 1874, i hvilket han har skrevet adskilligt. Særskilt trykte er adskillige Studenterviser og Lejlighedssange af ham, ligesom han var Medarbejder i et Par Studenterkomedier, saaledes (med H. Brecke) i «Ogsaa en Revue» og i «Upsalstudenten»; Sangene i disse Arbejder er trykte blandt de af Studentersamfundet udgivne «Viser og Sange».

Blehr, Theodor Christopher, foregaaendes Broder, er født i Vang paa Hedemarken 29 November 1838, blev Student med Haud fra Lillehammers Skole 1859 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1867. Fra Høsten 1868 til Vaaren 1869 havde han H. M. Kongens Rejsestipendium til et Ophold ved Lunds Universitet. Siden 1869 har han været bosat i Bergen som Journalist.

* 19 Septbr. 1872 *Bergitte Stolts* (f. 2 Marts 1853), D. af Rebslager Daniel Christopher S. og Bergithe f. Friis.

Jfr. Familien von der Lippe, S. 44.

I 1869 indtraadte han i Bergenspostens Redaktion, idet Bladet samtidig gik over fra at udkomme to Gange ugentlig til Dagblad, redigeret af F. M. Wallem. I 1872 blev han navngiven Medredaktør af Bladet, hvoraf han har været Eneredaktør siden 1 Juli 1875.

Særskilt trykt er en hel Del Studenterviser og Lejlighedssange af ham saavel i Kristiania som i Bergen. Han var ogsaa i sin Tid Medarbejder i flere offentlig opførte Studenterkomedier, saasom «Naar Pressen fører Krig» (sammen med H. Brecke), «Hyggelighedens Triumf», «Til Udstillingen» o. fl. Sangene i disse Arbejder er tildels trykte blandt de af Studentersamfundet udgivne «Viser og Sange».

Blekastad, Sigurd Ivarson, Søn af *Ivar Olsen* og Hustru *Guro Sivertsdatter*, en Søster af Digteren Sylvester Sivertson, er født i Sells Sogn i Vaage (Gudbrandsdalen) 24 Maj 1848. Efter at have nydt Undervisning i Almuskolen, besøgte han som voksen Unggut et Par Vintre Christopher Bruuns Folkehøjskole og aflagde senere paa en Snartur til Danmark et Besøg ved Askovs og Kolds Folkehøjskoler. En kort Tid i Begyndelsen af 70-Aarene var han Huslærer hos Bjørnstjerne Bjørnson. Han har i de senere Aar været bosat som Landhandler og Gaardbruger i Vaage, hvor han 1878 valgtes til Medlem af Formandskabet og Viceordfører. Ved Storthingsvalget for Kristians Amt 1879 blev han udkaaret til 2den Suppleant og ved Valget i 1882 til Amtets 4de Repræsentant for Valgperioden 1883—85.

* *Karoline Nilsen* (f. 7 Maj 1851), D. af Arbejdsfolk i Næs paa Romerike.

Jfr. Dagbladet 1872, No. 300; 1873, No. 7, 15—16; Opl. Avis 1873, No. 3 [Digt af Kr. Janson]; Lillehammer Tilakuer, September 1882, især No. 75, 78, 81, 82 og 85.

[*Gonger oat Stulom. 1872*].

I Tids-Tavler, udg. af L. Kr. Daa, II. (1873), S. 422—30: Nogle ord om vort huumandsvæsen. (Med en Efterskrift af Udg. S. 430—37).

I Nordisk Månedsskrift f. folk. og krist. Oplysning 1874, II. 310—316: Frå Beverdalen. (Optrykt i Opl. Avis s. A. og i Fraa By og Bygd).

I Dagbladet 1871, No. 245: Fraa Jørstadmoen; 1872, No. 276: Krigsretsdomen yver S. Blekastad (med B.s Forsvarstale for Krigsretten). (Den i førstnævnte Stykke givne Skildring af Forhold og Sæder paa nævnte Exerccerplads foranledigede Sagsanlæg mod Kaptejn Johannes Bentsen og Løjtnant Plødt med den Følge, at førstnævnte ved Højesteretsdom af 4 Juli 1872 dømtes fra sit Embede og sidstnævnte af en Krigsret til 100 Dages Husarrest. Derefter blev Sag anlagt mod Forf., som ved en Krigsretsdom af 25 Oktober 1872 idømtes 20 Dages ensomt Fængsel, for Føtbrydelse mod den militære Straffelovs § 108, hvilken Straf han udstod paa Akershus Fæstning. Et Andragende fra ham om at faa Sagen paaanket til Højesteret blev nemlig ved kgl. Resol. af 23 Novbr. 1872 negtet Indvilgelse. Ved denne Sag blev paa Stortinget i 1873 Protokolkomiteens Opmærksomhed henvendt paa Reglerne om Adgang til Paaanke af militære Retters Domme, hvoraf Følgen blev en Indstilling, der i ændret og udvidet Skikkelse vedtoges af Odelstinget s. A., ang. en Anmodning til Regjeringen om en Revisjon af den militære Retspleje, hvorefter ved kongl. Resol. 11 Oktober 1873 udsattes en kgl. Kommission. Jfr. Norsk Retstid. 1872, S. 572—82; Storth.-Forh. 1873, VI, O. No. IV, S. 9—12 og Odelsth. Tid. 1873, S. 672—79 samt Dept. Tid. 1874, S. 1—9).

Iøvrigt har B. skrevet forskjellige mindre Opsatser og Afhandlinger i den politiske Dagspresse.

Blessing, Pøter, Søn af Uhrmager *Mathias B.* (en fra Schwarzwald indvandret Katholik) og *Petrikke Kirstine Michaelsen* († 27 Januar 1866), blev født i Bergen 15 Marts 1829, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1848 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1852. Han var derefter i et Par Aar Lærer ved flere Privatskoler i sin Fødeby, modtog fra Nytaar 1855 Ansættelse som Sekretær ved det norske Missjonsselskabs Hovedbestyrelse i Stavanger og var fra 1859 tillige Forstander for Missjonsskolen. Under 22 Oktober 1864 udnævntes han til res. Kapellan til Strømsø, fra hvilket Embede han tog Afsked i 1869, da han blev Lærer ved det praktisk-theologiske Seminarium. 3 April 1875 udnævntes han til Sogneprest til Saude i Thelemarken og 25 Maj 1878 til res. Kap. ved Domkirken i Stavanger, i hvilket Embede han døde 23 Januar 1882.

* 1) 1863 *Anne Cathrine Reimert* († 20 Maj 1868).

* 2) *Charlotte Schiøts*, D. af nedennævnte Foged S. D. S.

Portræt med biogr. Notits i Ny ill. Tid. 1882, No. 8; jfr. Nogle Træk af Pastor B.s Liv, af Aug. T. Deinboll, i s. Bl. No. 10; Sommerfelt: Den Norske Zulu-mission, s. St. (se Reg.); Mindetaler over Res. Kap. P. Blessing, af P. Eieland og (K.) Schøning (Stavanger 1882); Nekrologer i Stavanger Amtst. 1882, No. 20 og i Vestlandsp. s. A. No. 10; i Luth. Kirketid. udg. af Blom og Klaveness, XI. (1882), S. 37 fg.; Portræt i Staalstik og Biografi foran K. Schønings Udgave af hans efterladte Prædikener.

Christi bedende Kirke, en Missionsprædiken. Bergen 1857. 8. 16 S.

To akademiske Missionstaler. Af Franz Deltigsh. I Overfættelse udgivet af det Norske Missionsfælleskab. Stavanger 1858. 8. 81 S.

Sex Missionsprædikener. Udgivne af det Norske Missionsfælleskab. Stavanger 1858. 8. 2 Bl. 117 S.

Christendommens Alvor. Prædiken paa den Juledag 1865. Drammen 1866.

Den hellige Nadver. (1) Prædiken til Høimesse i Strøms Kirke Skjærtorsdag 1866. Drammen 1866. 8. 20 S.

Seierskirken. Prædiken til Aftenang i Strøms Kirke Allehelgens-Søndag 1866. Drammen (Ghra.) 1866. 8. 21 S.

Elsker du Jesum? Prædiken i Tangens Kirke den Juledag 1867. Ghra. 1868. 8. 19 S.

Dræt med Missionsgarnet. Missionsforedrag i By- og Landskirker, hjemlige ogsaa i private Missionsmøder. Af Robert Florøy. Med et Forord af Dr. Fr. Nylf. I Overfættelse fra Lydf. Drammen (Ghra.) 1867. 8. VIII. 229 S. + 1 Bl. (Num. i N. Misj. Tid. 1867, S. 347 fg.)

Jesus den Første og den Sidste. Prædiken til Høimesse i Strøms Kirke Søndag mellem Junil og Nytaar 1868. Drammen 1869. 8. 16 S.

Om Hedningernes Ret til Evangeliet og de Christnes Pligt at bringe dem det. Missionsforedrag i den theologiske Forening i Christiania. Ghra. (1871). 8. 16 S. — Ny Udgave. ib. 1875. 8. 16 S. (Lutherhistiellens Smaa skrifter No. 56).

Den hellige Nadver. (2) Prædiken til Høimesse i vor Frelsers Kirke i Christiania Skjærtorsdag 1872. Ghra. 1872. 8. 16 S.

Hvad der skal bevæge os til Omvendelse. Prædiken i Garnisonskirken i Christiania Bebedag 1873. Ghra. 1873. 8. 16 S.

Livets og Dødens Vel. En Prædiken. — 1det Oplag. Kra. 1874. — 2de Oplag. Kra. 1876. 8. 16 S. — 4de Oplag. Kra. 1881. 8. 16 S. (No. 24 af Lutherhistiellens Smaa skrifter).

Prædikener over Kirkeaarets Evangelier. Udg. efter Forfatterens Død ved Karl Schøning. Kra. (1862—)1883. 8. XX. 652 S. (Med Forf.s Portræt i Staalstik og Biografi af Udg. Anmeldt i Nordisk Bery I. No. 4; Luth. Ugeskrift 1882, II. 444 fg.; Skil.-Mag. 1884, No. 7).

I Bidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. J. Ekhoff, I. 424—432: Hvad Dødsens Børn kunne lære af Verdens Børn med et foretaende Regnskab for Dje. (Prædiken paa 9 S. e. Tr.)

I Søndagsblad for lutheriske Christne 1855, No. 16 og 17: De 10 Jomfruer, Bibelforedrag. (Ogsaa udgivet i Særtryk af Traktatfælleskabet i Bergen). — 1856, No. 17 og 18: Dommeren og Enken, et Bibelforedrag.

I *Norsk Kirketidende* 1856, No. 18: Et Brev om Forholdet mellem den religiøse Bæftelse paa Vest- og Østlandet og dens Forhold til Missionær Søndreder. — 1868, No. 18: Dr. Grundemanns Missionskort.

Han var Redaktør af *Norsk Missions-Tidende* fra Januar 1865, da J. Brind Lund fratraadte, til Maj 1866, da han efterfulgtes af Chr. Dons. I dette Aarshefte findes følgende originale Arbejder af B.: 10de Aarg. (1864—65), No. 7: To Ord til Læserne. — 11te Aarg. No. 8 Till.: Bigtigheden af det troende Haab i Hedningemissionen. (Tale i et Missionsmøde). — 12te Aarg. No. 8 Till.: Missionen i Christi Besalings Øns (Prædiken). — 15de Aarg. No. 4: Prædiken ved en Udsendelse af nye Medhjælpere til Afrika; No. 9: Missionshjertet, Prædiken ved Stavanger Krebsforamlings Missionsfest. — 16de Aarg., No. 2 Till.: Missionen i dens Begyndelse, under dens Fortættelse og ved dens Aaal; No. 9: Intimationstale ved Missionsfesten i Frue Kirke i Thronbhem 15 Juli. — 21de Aarg., No. 12: Missionen som grundet i Guds inderlige Barmhjertighed. (Prædiken paa Kongsvinger 17 Juli 1866).

Den i 1861 udkomne Oversættelse af G. Leonhardis «Nat og Morgen» (I.) er besørget under Tilsyn af B. og E. F. Eckhoff. — Ligessa har han gennemseet det i Bergen 1854 udgivne Aftryk, efter en paa Kirkedepartementets Foranstaltning rettet Udgave, af E. Pontoppidans «Sandhed til Gudfrygtighed».

I *Sutherst Kirketidende*, udg. af G. Blom og Th. Klavens, XI. (1862), S. 106—7, er trykt Udbrag af Breve fra B.

Blich, Jens Christian, Søn af *Lauritz Høi B.*, Prest i Jylland, og *Christiane Arnkiel*, blev født i Kjøbenhavn 28 Novbr. 1786. Ankommen til Norge, hvor han i Auktionsdirektør Bjerregaard havde en Slægtning, blev han indskrevet i Oberst de Seues Regiment og kom 1804 som Volontør ind i Landkadetkorpset i Kristiania, hvorfra han 1806 udgik som Officier ved Oplandske Infanteriregiment. 1807 blev han Premierløjtnant og 1812 Kaptejn og Chef for Løjteneske nationale Jægerkompagni. Ved Armeforandringen i 1818 blev han ansat som Chef for 3dje Kompagni af norske gevorbne Jægerkorps, blev 1825 Ordonantsofficier hos Kongen og Major i Armeen, 1829 Oberstløjtnant og Chef for rome-rikske nationale Musketerkorps, 1832 Chef for akershusiske gevorbne Musketerkorps og Adjutant hos Kongen, 1834 Chef for det frederiksstenske Musketerkorps, 1843 Oberst og 10 Septbr. 1850 Kommandant i Fredriksstad, i hvilken Stilling han døde 29 Juni 1857. Fra 1815 var han Bestyrer af og Lærer ved den i Kristiania oprettede Undervisningsanstalt for de under Krigen ved de 3 søndensjeldske Kavalleriregimenter og det oplandske Infanteriregiment uden Anciennetet ansatte uexaminerede Officierer, indtil dette Institut gik ind. Fra 1827 til 31 Januar 1833 var han Lærer i Taktik ved Krigsskolen. Han var R. S. O. (1818) og R. St. O. O. (1849).

* 1) 1809 *Fuliane Marie Bjerregaard* († 1819), D. af Auktionsdirektør i Kristiania Thomas B.

* 2) *Severine Elisabeth Nikoline Hedahl* († 1 Marts 1862), D. af Major H.

Jfr. *Nekrolog* i Ill. Nyhedsbl. 1857, No. 28.

§ Militært Tidsskrift 7de B. S. 139—49: Forsøg med riflede Infanterigeværer med Knaublaase. — 2 B. IV. 40—75: Om Filtlanter. Af R. Steinsle. (Med 1 Bl. Overs. fra „Archiv f. Off. aller Waffen“).

Til Armeens Generaladjutant indsendte han i sin Tid fire Afhandlinger, der dog ikke blev trykte, nemlig: 1) En Afhandling om Jægere og deres Anvendelse; 2) Forslag til en forandret Organisation af den norske Armé; 3) Om Skiløbere og deres Anvendelse; 4) Beretning om Bataljonen de Places Deltagelse i Felttoget 1814. Efter denne sidstnævnte Optegnelse af B. er en Beretning om et Udfald fra Skansen ved Onstad Sund meddelt i Mil. Tidsskrift 1882, S. 426 fg. (optrykt i Aftenposten 1882, No. 209 A). — Et Par ligeledes utrykte Smaaafhandlinger af ham ang. militære Gjenstande blev i sin Tid diskutteret i det militære Samfund i Kristiania.

Blich, Thomas Laurits Christian Frøderik, Søn af ovennævnte Oberst J. C. B. og dennes første Hustru, blev født i Kristiania 10 Oktbr. 1810, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1827 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Maj 1832, efterat han fra Nytaar 1831 havde været først Kandidat paa Rigshospitalet, senere Amanuensis hos Brigadelæge With. Sommeren 1832 bosatte han sig som praktiserende Læge i Drammen. I 1837 erholdt han Licentiatgraden i Medicin, efterat han 22 Septbr. s. A. havde forsvaret sin nedennævnte Dissertation. Den stadigt tiltagende Praxis bragte ham temmelig snart til at opgive sin tidligere Plan at uddanne sig til Universitetslærer; dog meldte han sig (sammen med A. Conradi) til den efter Prof. Sørenssen i 1841 ledige Lektorpost i Medicin. Den 7 Maj 1857 udnævntes han til Landfysikus i Buskeruds Amt, i hvilken Stilling han døde 19 Novbr. 1879. I Aarene 1837—38 foretog han i videnskabeligt Øjemed en længere Udenlandsrejse, paa hvilken han bl. a. besøgte Universiteterne i Kjøbenhavn, Paris og London; ligesom han senere stadig deltog i de skandinaviske Naturforsker møder. Han var korresponderende Medlem af *Société médicale d'émulation* i Paris (1838), af Svenska Läkare-Sällskapet (1871) og Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania (1876). Ved Upsala Universitets 400 Aars Fest i 1877 blev han kreeret til Æresdoktor i det medicinske Fakultet. Han blev R. St. O. O. 1876.

* 20 Januar 1834 *Nicoline Pauline Frederikke Tybring* (f. i Drammen 27 Januar 1811, † 4 Oktbr. 1871), D. af nedennævnte Sogneprest i Drammen Søren T. og Petronelle Nicoline Rode.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 31 fg.; Upsala Universitets 400 Års Jubelfest (Stockholm 1879), S. 329 fg.; Sørgetale ved hans Jordefærd udg. særskilt (Drammen 1879. 8. 4 upag. Bl.) og senere trykt i «Tolv Prædikener» af Aug. T. Deinboll

(Kra. 1883), S. 106—8; Mindetale over ham af Worum Müller i Forh. i det med. Selskab 1879, S. 298 fg.; Mindedigte af — og J. Th. R.(ordam) i Dr. Bl. 1879, No. 275.

Haandbog i Fødselsvidenskaben. En Betragtning ved akademiske Forelæsninger og ved Videnskabens Studium, af D. W. S. Busch. Oversat fra Tysk af C. B. Boed og Th. L. C. Fr. Blich. Drammen 1838—35. 8. 599 S. (med senere omtrykt Titelsblad: Chra. 1835).

Dissertatio de stenosi ostiorum cordis. Pars prior. Drafnis 1837. 8. 79 S.

Statistiske Undersøgelser om Dødeligheden i Drammen i Femaaret 1856—1860, og om de sanitære Forhold sammesteds. (Chra.) 8. 24 S. (Særskilt Aftryk af N. Mag. f. Lægevidsk. 2 R. XV).

Beretning om Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene i Dufferuds Sundpøshospital for Aaret 1864. Drammen 1865. 4. — Do. for Aaret 1865. ibid. 1866. 4. 82 S. — Do. for Aaret 1866. ibid. 1867. 4.

Tabeller over Drammens Byes Befolkning, udg. efter Foranstaltning af Drammens Sundhedskommission, for 1870, 1874, 1875. Drammen 1875. (Jfr. hans Bemærkninger hertil i Dr. Tid. 1875, No. 71).

3 Cyr X. 257—280: Bidrag til Hjertesygdommenes Pathologi.

3 Ugeskrift f. Medicin og Pharmacie, Bd. I. 41—42: Om Crystaller i Excrementerne; S. 69—75: Om Rupturer af Uterus; S. 108—9, 118—15, 121—25: Om perforerende Ulcerationer af Raben; S. 201—4: Om Urinen i den acute Hjernevattersot; S. 330—40, 357—64: Om organiske Hjerne sygdomme; Bd. II. 244—48 og 310: Hydrocephalus. Perforation med helbigt Udfald for Moder og Barn; S. 349—57: Kæmpe af Hornemann's Haandbog i Stethoscopia; Bd. III. 232—37: Clampfe hos Svangre og Fødende.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskab, 2 R. I. 116—140, 179—202: Anmeldelser og Uddrag af udenlandsk medicinsk Literatur; S. 488—95: Om Incubationstiden ved de intermitterende Febre; III. 391—416, 468—498: Om Sygdomme, som opstaa af fremmede Stoffes Optagelse i Blodet; XV. 289—312: Statistiske Undersøgelser om Dødeligheden i Drammen i Femaaret 1856—60 og om de sanitære Forholde sammesteds; XXIV. 17—23: Fibros Blærepolyp, Trichiuri (gjengivet i Uddrag i Nord. med. Archiv II. No. 27, S. 12).

I Forhandlinger ved de skand. Naturforskeres 2det Møde (i Kbhvn. 1840), S. 152—69: Om den Priesnitzske Vandkur (overs. paa Tysk i Härsers Repertorium III. (1841), i Schmidts Jahrbücher 1842, 34te Bd. og i Canstatts Jahresbericht I. 1842). — I Forhandl. ved 5te Møde (i Kbhvn. 1847), S. 827—30: Om Incubationstiden ved de intermitterende Febre. — I Forhandl. ved 8de Møde (i Kbhvn. 1860), S. 209 fg.: Om Syphilisationen som Curmethode.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. v. i Norge i 1857, S. 102—6: Indberetning om Cholera i Drammen 1857.

Han havde i sine senere Aar lagt sig efter Studiet af Kinesisk og korresponderede paa dette Sprog med kinesiske Lærde; hans Samling af kinesisk Literatur tilligemed hans Oversættelser af enkelte kinesiske Skriftprøver blev efter hans Død skænket til Universitetsbibliotheket.

Blichfeldt, Christian, Søn af Sogneprest til Sæby i Danmark *Willads B.* og *Anna Catharina Møller*, blev født i Sæby 5 Marts 1784, Student ved Københavns Universitet 1800 og kom om Høsten 1807 op til Norge. Her blev han fra 1 Februar 1808 ansat som Fændrik ved oplandske Infanteriregiment, udnævntes 1 August s. A. til Sekondløjtnant, 1 Marts 1809 til Premierløjtnant og 3 December 1819 til Kaptejn i 1ste akershusiske Infanteribrigade. I 1826 blev han konstitueret Distrikts-Matrikuleringskommissær for Aker og Follo, 1832 konst. og 16 Januar 1834 beskikket til fast (3dje) Medlem af Hovedmatrikuleringskommissionen. 11 Septbr. 1839 udnævntes han til Toldkasserer i Holmestrand og 31 Januar 1846 ligesaa i Drammen, fra hvilket Embede han erholdt Afsked med Pensjon 24 Novbr. 1874. Han døde 8 Juni 1875. Han var Storthingsrepræsentant for Akershus Amt 1830 (Medlem af Gage- og Pensjonskomiteen) og for Holmestrand 1845 (Militærkomiteen). Han blev R. St. O. O. 6 August 1860.

* *Maren Sørensen*, D. af Brugsfuldmægtig S. i Fet.

Jfr. B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 29 fg.; Storth.-Forh. 1875, VI. 25 og Storth.-Tid. s. A., S. 27.

Han besørgede Redaktionen og Trykningen af den første Udgave af Matrikul ifølge Lov af 17 Decbr. 1836. Chra. 1837. 4. En Anke, som blev fremsat af J. M. Conradi i Den Const. 1838, No. 267, hvortil B. svarte i No. 270—71 og C. gav Gjensvar i No. 285 — jfr. ogsaa No. 289, 295, 296 — gav Anledning til, at B.s Udgave af Matrikula blev inddragen og en ny og fuldstændigere besørget udgivet ved B. Pleauer og P. A. Borchgrevink (jfr. kgl. Res. af 11 September 1839, Dept. Tid. 1839, S. 721 fg.)

Han leverede Bidrag til Ugebladet *Hermoder* og til Hefteskriftet *Iduna*; i sidstnævnte skrev han bl. a. i Bd. II. (Chra. 1822), S. 15—29 og 113—171 *Marskalk Neys Biografi*. — Ogsaa senere lod han trykke et og andet i de offentlige Blade.

Blix, Elias, Søn af Gaardbruger *Peder Christophersen* († 1839) og Hustru *Margrethe Christophersdatter*, er født 24 Februar 1836 paa Gaarden Vaag i Gildeskaal; Forældrene opkaldte ham efter en Slægtning med Familienavnet Blix og saaledes kom han til at bære dette Navn. Sin første Undervisning modtog han dels i Almuskolen, dels i Hjenamet af en gammel Prestesøn, Peder Bruun (der nævnes hos Erlandsen: Gejstligheden i Tromsø Stift, S. 126, No. 12). Da han havde Lyst til Bogen, men ingen Midler til Studeringer, bestemte han sig for Lærerkaldet, opholdt sig 1853—55 ved Tromsø Seminarium, fik i sidstnævnte Aar Ansættelse som Lærer ved Tromsø Borgerskole, senere ved en Pigeskole deroppe, og var derhos 1856—57 vikarierende Lærer ved Seminariet. Ved Siden af sin Lærergjerning begyndte han nu saa smaat at forberede sig til Examen artium under privat Vejledning af Rektor H. Blom, nu-

værende Rektor Steen o. a. I 1860 blev han Student med Laud og 1866 theologisk Kandidat med samme Karakter. Fra 1863 havde han tillige været Lærer ved Nissens Skole. Efter Embedsexamen valgte han semitisk Sprog og gammeltestamentlig Theologi til sit Hovedstudium og opholdt sig for disse Studiers Skyld 1871—72 med offentligt Stipendium i Udlandet (især Leipzig). Fra 1 Juli 1873 blev han Universitetsstipendiat i de nævnte Fag, tog i 1876 den filosofiske Doktorgrad og udnævntes, efterat Stortinget havde bevilget den hertil foreslaaede Gage, under 10 Juli 1879 til extraordinær Professor i Hebraisk. Han er Medlem af Videnskabs-selskabet i Kristiania siden 1877.

* 1871 *Emma Atvilde Marie Hansen* (f. 1849), D. af Snedker-mester Hans Mathias H. og Marie f. Saxen.

Jfr. Sth.-Forh. 1879 I. Sth.-Prp. No. 1 A. 1—4 (s. J. P. Broch og C. P. Caspari) og VI. 242 fg.; Storth.-Tid. 1879, S. 436—38.

Nofre Salmar, gamle og nye. 1—8 Hefte. Kra. 8. 1 S. 1869, 82 S.; 2 S. 1870, 64 S.; 3 S. 1875, 82 S. (Anonymt. Anmeldt bl. a. i Dagbl. 1869, No. 75; Den norske Folkeskole 1869, No. 17 og 1870, No. 11. Luth. Kirketid. 1870, I. S. 268 fg. m. fl.; se ogsaa Jædrel. 1877, No. 45). — Andre rettede og ufulde Udgave. Kra. (Oktbr.) 1868. 8. 144 S. (Anmeldt af d. i Berdens Gang 1868, No. 126; Kr. Jands Stiftsav. 1868, No. 149 A; Romsk. Budst. 1868, No. 97 af Alf Baartvedt; Jædrel. 1864, No. 12).

De vigtigste Udtryk for Begreberne Herre og Fyrste i de semitiske Sprog. Et Bidrag til semitisk Etymologi. Kra. 1876. 8. 104 S. (Afhandling for den filosofiske Doktorgrad. Anm. i Morgbl. 1876, No. 191 A [af V. Vogt]; i Dagbl. s. A. No. 125; jfr. ogsaa Nyt norsk Tidsskrift III. 67 fg. af J. C. Krogh).

Apostelen Pauli Brev til Romarerne. Udgivet med Statsloftaad av Det norske Samlaget. Kra. 1869. 8. 2 Bl. 26 (top.) Sider. (Oversættelsen, der er besørget af Blix med Bistand af Jvar Aasen, er den første Prøveoversættelse af det ny Testamente paa norsk Folkesprog, hvortil Stortinget i 1881 bevilgede Midler. Jfr. Storth. Forh. 1881, V. Del. No. 12; VI. S. 440; og Storth. Tid. 1881, I. S. 1188 fg.).

I Theologisk Tidsskrift, N. R. VII. 309 fg.: Det hebraiske Sprogstudium i ældre og nyere Tid.

I Aftenbladet 1879, No. 298: Anmeldelse af Prof. J. P. Brochs (anden) Udgave af den arabiske Grammatik *Al-Mufassal*.

I Fædielandet 15 Juli 1882: Oplysninger i Anl. af hans anbefaling af A. Warborgs Andragende til Stortinget om Rejsestipendium.

Blix, Fredrik Abraham, Søn af Kaptejn ved Thelemarkske Bataljon *Johan Peter B.* og *Clementine Elisabet Bøckmann*, er født 1829, var en Tid Tolk i Kristiania og rejste 1878 over til Amerika, hvor han for Tiden er ansat paa et Mæglerkontor i Brooklyn.

* *Ingeborg Gabrielsen*, D. af Kjøbmand G. i Sandefjord.

Haandbog i Navigationen. Indeholgende det Rundtlige til den almindelige og høiere Styrmandsexamen. Afhandlet i Spørgsmaal og Ojenbar. Med 49 Figurer. Chra. 1856. 8. 3 Bl. 104 S. og 2 Bl. 4 (m. Fig.) (Ann. i Norgbl. 1856, No. 334, hvortil Forf.s Svar i No. 359 Till.)

Blix, Ole, Søn af Skomagemester, senere Pedel ved Stavangers lærde og Realskole, *Peder Olsen B.* og *Anne Marie Rasmusdatter*, begge forlængst døde, er født i Stavanger 28 Februar 1817, blev 16 Aar gammel optagen som Gratist i Stavangers Skole og, dimitteret derfra, Student med Haud i 1838; i Decbr. 1844 tog han theologisk Embedsexamen med samme Karakter. I flere Aar før og efter sin Embedsexamen var han Huslærer og havde en Tid en Privatskole i sin Fødeby, men paa Grund af tiltagende Døvhed maatte han opgive Skolefaget og Udsigt til gejstlig Befordring. I Stavanger, hvor han har boet den meste Del af sit Liv, har han siden 1854 haft en liden Forlags-Boghandel, en Tid ogsaa Kommissjons-Boghandel, har derhos siden 1871 været Revisor ved Stavangers Sparekasse og forøvrigt ernæret sig ved literært og journalistisk Arbejde.

* 23 April 1858 *Wilhelmine Joachime Franziska Calmeyer*, D. af afdøde Foged i Numedal og Sandsvær Johan Matthias C. og Pauline f. Lyche.

Lutherus redivivus, det er: Lutheri Christendom, hvori den sande levende Tro, dens Oprindelse og Natur . . . . . med Lutheri ganske Christelige og aandrige Ord stilles for Øie. Sammenbraget . . . . . ved R. Mart. Statium. Aar 1853 nysigtig overfat efter den i Frankfurt og Leipzig 1732 udlomne Udgave. Stavanger 1853. 4. 392 S. — 2det Oplag. ibid. 1856. — 3die Oplag. ibid. 1861. 4. XXI. 376 S. — Ny Oversættelse. ibid. 1881. 8. 486 S.

Kortfattet Sjelelære grundet paa Skriften og Erfaringen, for Forældre, Opdragere og Lærere, til Huns- og Skolebrug, af Chr. Heinr. Jeller. Overfat (efter Calver-Foreningens 2det Oplag). Stavanger (Christiania) 1853. 8. VIII. 166 S. (Sfr. Chra.-Posten 10 Juni 1853).

Lars Linderøts fuldstændige Huns-Postille tilligemed hans Skrifte-taler. Overfat fra det Sdenke [af D. B.] Stavanger 1853. 4. 598 S. — 2det Oplag. ibid. 1855. 4. — 3die Oplag. ibid. 1857. 4. — 5te Oplag. ibid. 1864. 4. VIII. 560 S.

Himmelsk Hjørtehedssky: Sand Christendoms-Ovelse, flydende af Erfaringen om Guds Hjørtehed. Betragtninger af Dr. Heinr. Müller. [Overfat af D. B.] Stavanger 1853. 8. XVI. 484 S. — 2det, med tvende Registre forsynede Oplag (uforandret efter Originalens 5te Udgave 1674). Med Forfatterens Portræt. Stavanger 1860. 8. XXVIII. 944 S.

Handelige Hviletimer af Dr. Heinr. Müller. 296 Betragtninger til Huns- og Bord-Andagt. Med Forf.s Levnetsløb. Overfat. Stavanger 1855. 4. XVI. 318 S. — Nyt Oplag. ibid. 1864. 8. XXIII. 443 S.

Sex og tredive Fortællinger af Søndagslinet. Udgivne for Ung-

dommen og dens Bønner til Befordring af sand Dannels. Med 16 Billeder. Stavanger 1855. 8. 240 S.

Bemærkninger over Bønnernes Samsunds særegne Ansværelser og Stille. Af Joseph John Gurney. Overs. fra Engelsk [af D. B. m. fl.]. Stavanger 1856. 8. VIII. 459 S. (Kun den sidste Trebjedel af Bogen er oversat af B.).

Haandbog i Verdenshistorien for Stoler og Familier. Med Afbildninger. Udg. af Stavanger Forlagsforening efter Calwer-Forlagsforeningens „Handbucklein der Weltgeschichte“. Stavanger 1856. 8. VI. 302 S. (Bogens første Halvdel er oversat af nedennævnte Sogneprest G. R. Kiehlund).

Thibiteren Elias. Af Fr. Wilh. Krummacher. Overs. [af D. B. og K. T. Deimoll]. 1—2 Del. Stavanger 1856. 8. I. 336 S. II. 397 S. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—1865, S. 180).

Johan Arndts Huus-Postille, eller Forklaring over de aarlige Søn- og Høitidages Evangelier, tilligemed 7 Passions-Prædikener. Oversat. Stavanger 1856. 4. VI. 680 + VII S.

Mag. Ludvig Hofaders Huus-Postille. Fuldstændig Udgave, indeholdende Prædikener til alle Søn- og Helligdage samt de øvrige aandelige Taler, i tro Oversættelse [ved D. B.] Stavanger 1858. 8. VI. (upag.) + LIV + 1008 S. med Portr. (S. VII—LIV, indeh. Hofaders Biografi, er ogsaa udgivet i særskilt Aftryk. Stavanger 1867).

Det faldne Rennefles Saliggjorelses-Orden, fremstillet i Betragtninger over de aarlige Søn- og Helligdages Evangelier af Mag. Anders Røhrborg. Oversat fra det Svenske efter 13de Udg. Stavanger 1859. 4. XVI. 984 S. (Num. i N. Kirketid. 1859, Sp. 823). — 2det Udg. ibid. 1867. 4. XVI. 984 S. (Første Udg. havde Omslagstitlen „Bibliothek for Lutherske Christne, andet Bind“; første Bind, indeh. J. Rambachs Betragtninger, udgaves af H. Halling).

Thomas à Kempis Fyre Bøger om Christi Efterfølgelse. Fra det Latinske af Johan Arndt. Stavanger 1862. 8. XVI. 191 S. — 2det Udg. (Korttitlet). ibid. 1873. 8. 206 S. — 3die Udg. ibid. 1870. 8. XVI. 224 S. — 4de Udg. ibid. 1881. (Jfr. N. Bogfortegnelse 1866—72, S. 95).

Tre Dage af Gellerts Liv. Efter det Lydske [ved D. B.] Stavanger 1863. 8. 47 S. — Nyt Udg. ibid. 1878. 8. 60 S.

Den høitoplyste Lærer Johan Arndts Sex Bøger om den sande Christendom, tilligemed hans Paradis-Urtogaard. Oversat. Stavanger [1862—]1864. 4. 760 S. — 2det Udg. ib. 186*. — 3die Udg. ib. 1875. 8. 720 S.

Ny Andagts- og Bønnebog, indeholdende Morgen- og Aften-Bønner, Natters-Bønner og Psalmer, Bønner og Andagtsøvelser ved forskjellige Anledninger, samt en Samling aandelige Sange, samlede af Wallins, Tegners, Franzens, Højbergs, Højbergs m fl. Skrifter. Efter det Svenske. Stavanger 1864. 16. 253 S. (Anmeldt af Th. C. Bernhoff i Luth. Kirketid. V. 328).

Poteterne, deres Dyrkning og Anvendelse i Husholdningen, eller Potetes-Rogebog. Stavanger 1868. 12. 176 S.

Johan Arndts Huus-Postille, indeholdende Prædikener til alle Søn- og Helligdage, tilligemed Passionsprædikener. I tro Oversættelse [ved D. B.] Efter Overkonsistorialraad Dr. v. Kapffs 3die Udgave. Med Arndts Portræt i Staalstil.

Stavanger 1870. St. 8. XVI. 760 + 61 S. — 2det Oplag. ib. 1877. St. 8. 800 S. [Forskjellig fra den ovenfor anførte Udgave af 1856].

Billedringer af Den fransk-tydske Krig i 1870—71. Med Billeder og Kart over Krigskuepladsen. D. 1. 2. Stavanger 1871—78. 8. I. 168 S. II. 212 S. (Anonymt).

Sundhedslære for Folket, oversat fra Tysk. Stavanger 1876. 8. 182 S. (Jfr. S. 156 ovenfor, hvor Adjunkt Bahr er anført som Oversætter af dette Skrift; Bahr har imidlertid kun gennemseet Blix's Oversættelse).

Gottholds Seiligheds-Betragtninger af Christian Scriber. Stavanger 1876. 8. 578 S.

Somandskoffen. En udførlig og paalidelig Beskrivelse over den Madlavning, som foresalder ombord . . . . Stavanger 1876.

Kortfattet Verdenshistorie for Folket af Ernst Rappé. Oversat. D. 1. Stavanger 1877. 8. 466 S. (I Oversættelsen af dette Værks 2den Del har B. haft mindre Andel; dog er den deri tilføje Statistil af ham).

Bidt om Hisleudblikning og Sagetrapper i Almindelighed og Sireaaer's i Særdeleshed. Stavanger 1878. 8. 32 S. (Paa Titelbladet staar B. S. Søpland anført som Udgiver, men „han har blot samlet Materialierne, medens B. har sat Bogen i Stil og derhos tilføjet adskilligt“).

Søfolkens Ven. 3die Del. Stavanger 1878. 8. 128 S. (1ste og 2den Del er hovedsagelig Dyrsk af de ovenfor nævnte Somandsfortællinger).

Han redigerede første Aargang (1852) af Bladet Stavangeren, af hvis Redaktion han har været Medarbejder siden 1854; som saadan har han bl. a. oversat en hel Mængde Føljeton-Romaner, af hvilke nogle ogsaa er udkommet særskilt. — Til Afholdsbladet Menneskevennen leverede han den politiske Oversigt, saa længe Bladet udkom i Stavanger (1861—78). — Til Norsk Missions-Tidende har han i tidligere Aar leveret en Del Oversættelsesarbejde. — Forøvrigt har han ved Gjennemsyn af Manuskript, Korrektur, Udarbejdelse af Registre o. l. haft Del i Udgivelsen af flere i Stavanger udkomne Bøger. — Den ham i «Norsk Bogfortegnelse 1848—65» S. 149 tillagte Oversættelse af «Luthers fuldstændige Kirke-Postille» er ikke af Blix. Han havde vel paabegyndt en saadan Oversættelse, men da Forlæggeren døde, før Trykningen var paabegyndt, overtog Bogtrykker L. C. Kielland Forlaget og antog i B.s Fravær en anden Oversætter (Kand. theol. Kielland). B. har kun udarbejdet Registret i Bogen.

Blix, Peter Andreas, Søn af Auditor ved Fredriksværns Værft *John Gill B.*, er født i Fredriksværn 1831. Han studerede 1850—54 Arkitektur og Ingeniørfag ved det polytekniske Institut i Haunover og 1854—55 ligesaa ved det polytekniske Institut i Carlsruhe. Efter sin Hjemkomst fra Udlandet var han 1856—63 Assistent i Kanalvæsenet, 1863—68 ligesaa ved Stadsingeniørkontoret i Bergen og privatiserede derpaa som Ingeniør til 1873, da han blev ansat som Assistent ved Jernbaneundersøgelserne. I 1874 blev han Arkitekt ved Jernbaneanlæggene, hvilken Stilling han opgav 1878. Han levede derpaa igjen som privatiserende Ingeniør og Arkitekt i Kristiania, indtil han Høsten 1879 overdroges Ledelsen af Restaurationsarbejderne ved Haakonshallen og Dom-

kirken i Bergen. Hans Ledelse af førstnævnte Arbejde ophørte imidlertid 1883.

Tegninger for Møbler og Udstyrsartikler af Thrap-Meyer og Peter Blix, udgivne af Bergens Industrimagazin. 1ste Hefte. Bergen 1872. 3 Blade Tegninger fol. (Kun med Omslagstitel).

Han var Medudgiver (med A. B. Beskow og V. M. Fridericia) af Nordisk Jernbane-Kalender 1877. Med 3 Tab. og 1 Kart. Stockholm 1877. 8. VII. 279, 140 S. (Heri har B. leveret den Norge vedkommende Afdeling, 59 S.)

Han var Redaktør af Den norske Ingeniør- og Arkitekt-Forenings Organ, 1—2 Aargang (Kra. 1878—79, tospaltet 4, jfr. H. Torp og B. Geelmuyden ndfr.), hvori af ham, foruden mindre Notitser og Referater af udenlandske Tidskrifter: *I. S. 20 fg. og 26 fg.*: Notitser om Portland Cement; *S. 29 fg. og 34 fg.*: Om de med kontinuerlige Bremses foretagne Prøvekørsler paa Main-Weser Jernbanen i 1877. — *II. S. 19 fg., 26 fg., 38 fg. og 49 fg.*: Fortidslevninger i Aaslo; *S. 69*: Fremtidsudsigterne for Arkitekter og Ingeniører; *S. 77 fg.*: Om vore Bygværker. — *III. S. 115 fg.*: Fra Bergens Domkirke.

I Turistforeningens Årbog 1876, S. 154—56: Den østerrigiske turistklubs «schutzhaus» på Raxalp. [M. Tegn.]

3 Aftenbladet 1876, No. 267: Konfurrence-Jubbelserne til den nye Raadhusbygning.

3 Bergens Aftenblad 1888, No. 939 og 944: Om et intenderet Hærværk (ang. Flytning af Høprekkestads Kirke i Sogn; jfr. Svar fra H. Lorange i Bergensp. 1888, No. 80); i No. 1250 (11 Febr. 1884) er trykt en Skriftvevling mellem B. og Bestyrrelsen i den bergenske Filialafdeling af „Foren. til norske Fortidsmindesmerkers Bev.“ ang. Haakonshallens fortsatte Restauration; jfr. No. 1268 af H. Lorange.

Blom, Christian, Søn af Justitsraad *Jan B. og Anne Catherine Hegaard*, blev født paa Gaarden Narverud i Sæm ved Tønsberg 20 Oktober 1782. I sin Barndom gik han i flere Aar paa Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, idet Forældrenes Ønske var, at han skulde studere. Men hans Lyst stod til Søen; han gik derfor med en Kaptejn Holm til Ostindien og for senere fra Norge som Skibsfører for sin Onkel Hans Jørgen B. i Holmestrand. I Krigsaaret 1808 var han ansat som Maanedsløjtnant under Kommandør Lorentz Fischer, med Station ved Hvaløerne. Efter Freden købte han selv Skib, som han førte i mangfoldige Aar; da han hørte op at fare, bosatte han sig i Drammen som Skibsreder. Oprettelsen af Drammens Skibsassuranceforening skyldtes væsentlig hans Forslag, og i mange Aar var han Selskabets Direktør. — Musikken, hvis Theori B. havde studeret med Flid, var hans Yndlingsbeskæftigelse; selv spillede han efter samtidige Kjenderes Dom med Dygtighed Violin og Violoncel. Som Komponist er han især bleven kjendt ved sin prisbelønnede Melodi til Bjerregaards kronede Nationalsang (se ovf. S. 274) og ved sin paa Grundlag af dens Thema komponerede Symphoni, der oftere er udført i Kristiania Theater. Han døde i Drammen 22 April 1861.

* 1) *Susanne Catharine Blom* († 1835), hans Søkendebarn og en Søster af nedennævnte Amtmand G. P. Blom.

* 2) 1839 Enkefru *Mathilde Strauch f. Bohse* fra Helsingør.

Nekrolog i Drammens Blad, optrykt i Ill. Tid. [Kbh.] II. S. 258; Sørgekantate ved hans Jordefærd i Dr. Bl. 27 April 1861; jfr. Budstikken III. 589, 593; J. G. Conradi: Musikens Udvikling i Norge, S. 54; Gustava Kielland: Erindringer fra mit Liv (Chra. 1882), fl. St., særlig S. 94—98 og 110 fg.

Han indgav til 5te ord. Storting (1827) et Forslag om, at de Fyrpenge, som før gik ind i Statskassen, maatte blive anvendt efter sin oprindelige Bestemmelse til Fyrvæsenets Forbedring og nye Fyres Anlæg, hvilket gav Anledning til Nedsættelsen af en Kommission til Sagens nærmere Undersøgelse (jfr. Storth. Forh. 1827, 15 Marts og 3 August). — Ligesaa har han skrevet i Den Constitutionelle 1838, No. 110 og 361. Om Fyrvæsenet (jfr. Bem. herved i No. 318 og 321).

Blom, Gustav Peter, Søn af Kand. theol. og jur., Kammerraad *Peter Blom*, Handelsmand i Holmsbo i Hurum (f. 1740, † 1825) og *Fredrikke Juliane Marie Stoud* († i Drammen 1833), blev født i Holmsbo 4 Juli 1785. Bestemt for Handelen, blev han 1799 sendt til Pastor Forchhammers Institut i Slesvig for at lære Sprog, men da han ingen Lyst havde til Handelen, opgav han efter 3^{1/2} Aars Ophold her denne Livsplan, begyndte at studere og tog 1807 juridisk Examen i Modersmaalet med bedste Karakter, hvorpaa han Aaret efter blev adjungeret daværende Sorenbirkeskriver i nordre Jarlsberg J. C. Müller og bestyrede som saadan dette Embede, indtil han 28 Juli 1810 udnævntes til virkelig Sorenskriver sammesteds. Fra 1823 til 1838 var han Medlem af Hovedmatrikulerings-Kommissionen og berejste i denne Egenskab de fleste af Norges Bygder. Den 3 Juli 1826 udnævntes han til Byfoged og Byskriver i Drammen og 30 Marts 1831 til Amtmand i Buskeruds Amt, fra hvilket Embede han erholdt Afsked med Pensjon 12 Oktbr. 1857. Han døde pludselig 28 Oktbr. 1869. Han mødte som 2den Repræsentant for Jarlsberg Grevskab ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold i 1814, hvor han sluttede sig til Grev Wedels Parti. Som Repræsentant for Drammens By mødte han paa Stortinget i 1830, 1833, 1836, 1836—37, 1839, 1842 og 1848 og var paa samtlige Thing Formand i Næringskomiteen, samt i 1833 Formand for den specielle Matrikulkomite. Foruden af Hovedskylddelingskommissionen var han oftere Medlem af kongelige Kommissioner, saaledes af Kommissionen til at udarbejde Lovforslag om de saakaldte Jordebogsafgifter; af Bergværkslovkommissionen (1837), hvis Lovudkast ligger til Grund for Bergværksloven af 14 Juli 1842; af Kommissioner ang. Kongsbergs Sølvverks Drift (1833, 1846 og 1853); af Handelslovkommissionen (1838), hvis Lovudkast fremkaldte Handelsloven af 8 August 1842; af Kommissionen ang. Fattigvæsenets Ordning (1843), i hvilken Anledning han ifølge kgl. Res. af 8 Maj 1843 foretog en Rejse gjennem Danmark, Tyskland,

Holland, Belgien, Frankrige og England for at undersøge Fattigvæsenets Organisation i disse Lande; fremdeles var han Formand i de kgl. Kommissioner ang. Skovvæsenet (1849—50) og ang. Sagbrugsvæsenet (1852). Under Kongens Baderejse i Sommeren 1852 og under hans Sygdom 1852—53 var han Medlem af den i Stockholm nedsatte Interimsregjering. Han var Bankadministrator i Drammen fra 1837 til sin Død. Af Videnskaberne Selskab i Thronhjelm blev han Medlem 1824. Han blev R. N. O. 1833, R. St. O. O. ved dens Stiftelse 21 August 1847 og K. St. O. O. 8 November 1851 «for Nidkjærhed i Udførelsen af ham overdragne offentlige Hverv».

* 1) 1805 *Anne Cathrine Müller*, D. af Sorenskriver Johan Collett M.

* 2) 1816 *Valborg Marie Ørn* († 18 Marts 1859). D. af Kjøbmand Hans Ø. og Søster af Rektor Ø. i Skien.

Portrat med Biografi [af N. D. A. Ræder] i Mærkelige Nordmænd I. 61 fg.; Nekrolog i Mgbl. 1869, No. 300 [af L. Daae]; Mindedigt af Rungolf i s. Bl. No. 310; jfr. B. Moes Esterretn. om Storthingsmænd, S. 30—31; Thues Læsebog, S. 523; Wergeland: Jødesagen i det norske Storting, S. 54; Wergeland: Norges Konstitutions Historie, 2det H., S. 29; Aalls Erindringer, 2 Udg., S. 400, 447; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 188 og 275 fg.; J. H. Vogts Optegnelser, S. 286, 355; A. Faye: Norge i 1814, S. 49, 63, 104; Fr. Schmidts Dagbøger, S. 168; (Norsk) Historisk Tidsskrift, 1 R. I. 453 og II. 42, 347; Yngvar Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, S. 313, 351, 352; (N. Wergelands) Fortrolige Breve fra Eidsvold, S. 49; Den Constitutionelle 1837, No. 155; Lübkes ju. Schrøders Skrifstellerlexikon I. 54; Stk.-Førh. 1859—60, VII. 50.

Bemærkninger over Bladet: „Et Par Ord om Selvværdie“ [af David Thrane] og over den Eidsvolke Garantie. Chra. 1816. S. 88 S. (Anonymt).

Bidrag til Kundskab om Nærings-Friheden i Norge i 1816; og et mærkverdigt Exempel paa hvad Odelstægt er, og hvordan den værner om Eiendomsretten. Chra. 1816. S. 86 S. (Anonymt).

Underfølgelse, hvorvidt Statternes Fordeling i Norge ved Stigning er sukkelig, samt Forslag til en anden Fordeling af samme. Chra. 1820. S. 47 S.

Ideer angaaende Beskatningens mulige Iverksettelse, efter en paa faste Grunde hvilende og fra al Billighed fjernet Maalestok. Chra. 1821. 6 S. fol.

Forklaring over Hoved-Matriculerings-Commissionens Arbejde med tilføiede oplysende og sammenlignende Tabeller, samt en historisk Indledning om Norges ældre Skidstatning. Chra. 1826. 4., XXIV. 64 S. med 8 Bilag.

Bemærkninger paa en Reise i Nordlandene og igjennem Lapland til Stockholm i Aaret 1827. 1ste Hæfte. Nordlandene. 2det Hæfte. Lapland. Chra. 1830. S. 851 og 159 S. — 2det Dplag. Chra. 1832. S. 1 Bl. 851 S. (Jfr. Bemærkninger herved af Kirpine Nas Finm. Amtstid. 1832, S. 99—101, 106—9 og 124 fg.).

Betragtninger over nogle af de Vanskeligheder, som møde vor Tids Lovgivning, her ved Forandring af ældre Forholde, samt Midler til at overvinde dem. Som Indledning til en Afhandling om Bergværkernes Forhold til Staten. Drammen 1832. 8. 24 S. (Særskilt aftrykt af efterfølgende Arbejde)

Bergværkernes Forhold til Staten her og i andre Lande, med særdeles Hensyn paa en ny Bergverks-Lov. Drammen 1833. 8. 160 S. (Rec. i Vidar No. 87—41 af N. A. Rospfeldt).

Bidrag til at mægle mellem Overligheberne i de politiske Meninger. Et Udvalg af Ancillons Værk: „Sur Vermittelung der Extreme in den Meinungen“. Oversat. Chra. 1839. 8. 266 S.

Underdanigt Indberetning om en Rejse i Udlandet til Undersøgelse af Fattigvæsenet og dets Lovgivning. Drammen 1844. 8. 187 S. (Ogsaa trykt sammen med P. F. Basløes „Fremstilling af den engelske Lovgivning om Fattigvæsenet“, se ovfr. S. 179).

Das Königreich Norwegen statistisch beschrieben. Th. 1—2. Leipzig 1843. 8. 522 S. m. 2 color. Karten. (Bemærket af Karl Johan med Guldbmedaljen *illia, quorum meruere labores*. Num. i Morgbl. 1843, No. 185; rec. af E. v. Uden-dahl i „Neue Jenaische Allg. Litt.-Zeit.“ 1845, S. 793 fg.).

Om directe og indirecte Skat, med særdeles Hensyn paa vort nuværende Beskatningsystem. Chra. 1850. 8. VIII. 80 S. (Anmeldt i Chra.-Posten 1850, No. 787 [af M. B. Ivetzke]).

Fordum og Nu. 1801—1838. Chra. 1849. 16. 2 Bl. 417 S. (Anonymt Novelle. Num. af M. J. Konrad i Norsk Tidsskrift f. Lit. III. 405—11; i Chra.-Posten No. 398).

Den Fredløse. En original Novelle. Chra. 1856. 8. 133 S. (Anonymt; særskilt aftrykt af „Tidsskrift f. Skjønlitteratur“, VIII. S. 1—133).

Den fredløse. Novell. Norsk original. Öfvers. Göteborg 1859. Tosp. 4. 72 S.

Geschichte der Staatsveränderung Norwegens im Jahre 1814. Mit Actenstücken. Leipzig 1858. 8. X. 187 + 88 S. (Skrevet i 1823, se efterfølgende Skrift, Fortalen S. III fg.)

Norges Statsforandring i Aaret 1814. Historisk beskrevet. Med Bilag. Chra. 1860. 8. X. 223 S. m. Fors. lith. Portræt. (Anmeldt i Nl. Nødhedsblad 1860, No. 22).

3 Norske Vid.-Selsk. Skrifter i det 19de Aarh. II. S. 2, S. 149—76: Historisk-antiquariske Bemærkninger paa en Rejse i Bergens Stift, med 5 Tegninger.

3 Budstikken V. (1834), Sp. 177—88: Hvor blev Gulstingsloven given? VI. Sp. 113—76: Bemærkninger paa en Rejse i den nordre Deel af Bergens Stift. (Senere indtagne i hans „Rejse i Nordlandene“, af hvilken sidste enkelte Stykker ogsaa er trykt i Budstikken, Nl. Saml. 1831, No. 89—96).

I Froriep's Notizen XXVI (1843), Sp. 177—83: Ueber das Rennthier der Lappländer. (Ogsaa paa Engelsk i Edinb. New Phil. Journ. XXXIV, 1843, S. 352—59).

Hans Høiesterberetninger om Huskeruds Amt er trykt i „Beretninger om Rigets oekonomiske Tilstand“ for 1831—35, S. 58—57; 1836—40, S. 55—70; 1841—45, S. 63—70; 1846—50, Littr. F. 6 S. tosp. 4to; og 1851—55 Littr. F. 8 S. tosp. 4to.

I Morgenbladet 1829, No. 204 og 1830, No. 178: Om den nye Matritial (jfr. 1829, No. 154 fg.)

Som Formand i de ovenfor nævnte kgl. Kommissjoner har han forfattet flere af disse i Trykken udgivne Betænkninger og Lødstillinger. — Som Formand i Stortingets Næringskomite forfattede han paa de Thing, hvoraf han var Medlem, samtlige denne Komites Indstillinger, paa to eller tre Undtagelser nær.

I Haandskrift efterlod han sig «en ikke ringe Del Optegnelser fra sine Rejser i Fædrelandet». Han syalede ogsaa en Tid med at optegne sine Erindringer.

Blom, Hans, Søn af Skibskaptejn og Proprietær *Andreas Rougtvedt B.* († 1856) og *Christiane Blom* († 1877, eneste Datter af Provst Fredrik B. i Gjerpen), blev født paa Falkum i Gjerpen 16 Novbr. 1819. Efterat være undervist dels hos Presten Gjør i Sande, dels ved Huslærer (nuværende Biskop Folkestad) hjemme, kom han i 1833 ind paa Skiens Skole og blev, dimitteret derfra, Student med Laud 1838. Vinteren 1842—43 studerede han ved Kjøbenhavns Universitet, fornemmelig Latin under Madvig, og tog 1844 filologisk Embedsexamen. Strax efter rejste han til Frankrige, hvor han studerede Sproget under et 9—10 Maaneders Ophold i Montvilliers. Efter Hjemkomsten bestemte han sig, «for at skaffe sine Universitetsstudier en fyldigere Afslutning», til at tage ogsaa theologisk Embedsexamen, som han underkastede sig med Laud i 1848. Under 22 Decbr. 1846 var han bleven konst. som Adjunkt ved Skiens Skole; 15 August 1849 blev han udnævnt til Overlærer og Bestyrer, senere Rektor, ved Tromsø Middel- og Realskole og 12 August 1862 til Rektor ved Fredrikshalds lærde og Realskole, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 14 April 1877. Som Pensjonist flyttede han først til Kristiania, senere til Gjerpen, hvor han døde paa Gaarden søndre Mela 7 Febr. 1881. Paa Tromsø var han i mange Aar Byens Ordfører. I 1870 besøgte han med offentligt Stipendium Rusland for at studere dets Sprog og Literaturforhold.

* 1850 *Amalie Vilhelmine Ebeltoft* (f. 22 Septbr. 1824), D. af Kjøbmand paa Tromsø Andreas E. og Helene Borchmann.

Nekrolog i Smaal. Amtstid. 1881, No. 17; i «Correspondenten» 11 Febr. 1881, Aftenposten 1881, No. 32; jfr. Tromsø Stiftstid. 1863, No. 45; Dagbl. 1876, No. 58 og 62; Storth.-Forh. 1878, VI. S. 35 fg.

Om og i Anledning af Adjunkt R. Knudsens Afhandling: „Stoleansiggender, Latin, Robersmaal, Oræff“. Et Jubeldelseskrift. Skien 1847. 8. 22 S. (Anm. i Morgenbl. 1847, No. 226 fg. [af Aug. Holth], med Svar i No. 256 og 257 [af R. Knudsen]; jfr. 264 og 278 [af Holth]. Holths Artikler er senere optrykt i hans Skrift: „Om de Hindringer, jeg har mødt paa Embedsbanen“, S. 186—58, jfr. ibid. S. 85—94).

Et Forarbejde, som Bidrag til den franske Grammatiks Redaktør. Jubeldelseskrift. Skien 1848. 4. 22 S.

Fransl Sproglære til Skolebrug. Bergen 1854. 8. 4 Bl. 271 S.
(Rec. af Sid i Fædel. [Rbh.] 1857, No. 133).

Barnedaab og Barnetro. Tromsø 1857. 8. 8 S. (Anonymt).

Thomashjertet og den Helligaands Reddelese. Tromsø 1857. 8. 8 S. (Anonymt).

Om den hellige Aands Bidnesbyrd. Tromsø 1857. 8. (Anonymt).

Om Guds Ord og Gjenfødelsens Kjendtegn. Tromsø 1859. 12. 24 S.
(Anonymt).

Kortfattet Fransl Sproglære til Skolebrug. Bergen 1866. 8. 128 S.
(Anmeldt i Morgenbl. 1866, No. 245; i Aftbl. 1867, No. 199; i Hamiltons Nordisk Tidkr. 1869, S. 316 fg.).

Franske Stilsøvelser for Begyndere. Bergen 1867. 8. 2 Bl. 80 S.
(Anm. i Aftenbl. 1867, No. 199).

Hvad kan Arbeideren selv gjøre for at forbedre sin Klases Tilstand? (Fredrikshald 1866). 8. 20 S. (Anonymt. U. L., A. og S.).

Fransk-Engelsk-Norsk og Norsk-Engelsk-Fransk Ordbog over Udtryk fra Skibsfarten. Fr.hald 1874. 8. 266 S.

Meddelelser om den russiske Kirke. Kbhvn. 1874. 8. 1 Bl. 131 S.

Russisk Sproglære til praktisk Behov. Trykt paa offentlig Bekostning. Kra. 1876. 3. 5 Bl. 306 S. og 1 Tabel over de (saakaldte) uregelmæssige Verber. (Ogsaa med russisk Titel). (Anmeldt af Kr. Blom i N. Tidsskr. f. Lit., red. af K. A. Winter-Hjelm, I. S. 90 fg.; i Daa's Tids-Tavler IV. 423 fg.)

I Indbydelseskrift fra Tromsø Lær- og Real-Skole 1853: Skolefesteretninger; — 1859: Skolefesteretninger for Aarene 1859/60—1860/61; Nogle Rettelser til Bloms franske Sproglære; Fortegnelse over de tolvde første Afdelinger af Skolens Bogsamling; Fortegnelse over hvad der i sidste Skoleaar er læst og ubearbejdet etc.; — 1860: Fortættelse af Fortegnelse over Skolens Bogsamling; Skolefesteretninger; — 1861: Hjemmet og Skolen; Slutning af Fortegnelsen over Skolens Bogsamling; Skolefesteretninger; — 1862: Om det franske Sprog og dets Stilling i de blandede Skoler ifølge den nu gjældende Bestemmelse; Om Rusifik som Læremiddel for denne Skoles Realelever.

I Indbydelsesskrift fra Fredrikshalds lærde og Realskole 1864: Til Forældrene og Børnene, et Par Skoletaler (jfr. Frhalds. Tilskuer 1864, No. 49); Skolefesteretninger; — 1866: Om den Understøttelse, Hjemmet kan yde Skolen; Skolefesteretninger; — 1867: Om den ringe Benyttelse af denne Skoles Realklasser (jfr. Frh. Tilskuer 1867, No. 51); — 1869: En Del Skolefesteretninger for Aarene 1866—67, 1867—68 og 1868—69; — 1870: Træk af det russiske Samfunds indre Tilstand i Varjæg-Tiden; Skolefesteretninger.

I Theol. Tidsskrift f. d. ev. luth. Kirke i Norge II. 444—457: Bidrag til den tromsøiske »Vækkelses» Historie.

I Norsk Kirketidende 1860, No. 10: Yderligere Oplysninger til den tromsøiske Vækkelses Historie (jfr. Bem. af Red. i s. No.)

I Norden, udg. af J. Lieblein, III. 75—89: De østlige Slavoneres (Russernes) Hedendom og religiøse Ceremonier. (Efter det russiske). — IV. 8—24 og 98—126: Reddelelser af den slavonst-russiske Oldhistorie. — V. 106—119: Pesten i Moskva, et Billede af det russiske Fjolkeliv i forrige Aarhundrede. (Efter Sagostin).

I Tids-Tavler, udg. af L. Kr. Daa, II. (1873), S. 169—175, 223—236,

380—82, 405—421: Oversættelser fra Russisk; *III*. 92—107: Af Dagbog over en Rejse til Rusland 1870.

I Tidsskrift f. Phil. og Pæd. (Kbh.), *III*. 31—36: Om Skolegrammatikers Indhold og Omfang.

I Hamiltons Nordisk Tidsskrift 1867, S. 525—552: Varjægerne og Rusland i dets Histories første Afsnit. — 1869, S. 364—82: Nogle historisk-ethnographiske Spørgsmål.

I Norsk Folkeblad 1867, No. 6, 7, 9, 10 og 11: Peter den Stores Norian. Af A. S. Busjtin. Oversat fra Rusisk.

I Ny illustreret Tidende 1875, No. 33 og 36: Statistiske Meddelelser om Ruslands Produktion og Handelsomsætning; No. 46: Om Ruslands Kanal- og Jernbaneanvæsen. — 1876, No. 3: Om Ruslands Handel; No. 14 og 15: Om Helgentilbedelsen i det græsk-russiske Kirkesamfund.

I Christiania-Posten 1850—51 færed han Korrespondancefæretretninger fra Tromsø; 1853, No. 1550: Anmeldelse af Prof. Abrahams's franske Grammatik; (jfr. No. 1681, 1615 [af Blom], 1648 og Dan's Norske Tilskuer 1853, No. 16).

I Aftenbladet færed han adskilligt, hvoriblandt merkes: 1864, No. 302: Om Forbedring i Adjunkternes Lønninger. — 1868, No. 145: Folkeflaagflaabet Grundlæggning. Slavinavismen. Hvorfor maa Danmark være med Sverige-Norge? (Optrykt i Fædrel. [Kbh.] f. A. No. 148). — 1876, No. 245: Nogle Skolefæretretninger. — 1877, No. 77. Hvor lang Tid behøvedes der til at lære Elementerne af det russiske Sprog?

I Morgenbladet 1865, No. 61: Besættelsen af Konsulentposten i Skolefæger og den befalede Skolekommission. — 1866, No. 315: De slavonke Folkeflaag udenfor Ruslands Omraade. — 1869, No. 359: Anmeldelse af F. S. Bibes Oversættelse af Nischylos's „Promethens i Lænder“. — 1870, No. 221, 222, 249, 277 og 285 A: Brev fra Rusland. — 1871: Hvad mener Sverkerne om Unionskomiteens Forslag? — 1872, No. 218: Kaptejn Bangs Skitser fra Tromsø og Finmarkens Amter.

I Tromsø Tidende forskjellige Bidrag, hvoriblandt merkes: Aargang 1867, No. 42: Syttendemaajs Betragtninger; No. 103: Om den Tromsø Skoles Rektor tilkæede Dimissionsret (jfr. Ura-posten No. 3407 af U. F. Lange med Svar fra B. i Tromsø Stiftstid. 1858, No. 22); 1859, No. 62: Om det russiske Sprog og dets praktiske Bigtighed; 1860, No. 72: Om Norsk Kirketidende No. 32 b. A.; 1863, No. 4: Samlinger til det ethnographiske Museum i Kristiania; No. 28: Tjæretskifflig Krigsflaag (efter det Rusiske); No. 36: Forslaget om aarlige Storting.

Han var 1864—75 ledende Medarbejder («Udgiverens nærmeste Mand») i Smaaalenenes Amtstidende.

Mange Lejlighedsdigte af ham er særskilt trykte paa Tromsø og Fredrikshald.

Blom, Hans Andreas, Søn af Skibsfører *Christian B.* († 1832) og *Dorothea Christine Bentsen* († 1850), er født paa Gaarden Falkum ved Skien 11 Februar 1841, optoges i Septbr. 1855 paa Søkrigsskolen, hvorfra han udexamineredes i Septbr. 1860, og udnævntes 28 Septbr. 1861 til Sekondløjtnant i Marinen. 1860—62 gennemgik han den mili-

tære Højskole, blev 1865 ansat ved Marinens Skibsbyggeri for at uddannes til Konstruktor og opholdt sig 1866—68 med offentligt Stipendium i Udlandet for at studere Skibsbygningskunsten. 1 Septbr. 1870 blev han udnævnt til Premierløjtnant og konstitueredes 1872 som Skibsbygningsinspektør ved Marinens Skibsbyggeri.

* 1869 *Julie Sophie Ohlsen* (f. 1838), D. af Kjøbmand i Mandal Ole Andreas O. og Engel Føhre.

I Journal of the Royal United Service Institution 1873: Practical method of finding a ship's metacentre at great angles of inclination [med indledende Bemærkninger af Viceadmiral Alfred P. Ryder].

Blom, Hans Jønsen, Søn af Toldinspektør i Stavanger *Jens Hansen B.* († 14 Jan. 1840) og *Gunhild Christine Ordning* († 3 Aug. 1839), blev født 19 Maj 1812 i Skien, Student med Laud fra sammes Latinskole 1829 og theologisk Kandidat med Haud i September 1835. I omkring 2½ Aar var han Lærer ved Stavangers lærde og Realskole, udnævntes 1843 til personel Kapellan til Skudesnæs, 1848 til Sogneprest til Tysvær, 26 Maj 1854 ligesaa til Kinn, 10 Maj 1862 ligesaa til Melhus, blev 30 Novbr. 1867 beskikket til Provst i nordre Dalernes Provsti og befordredes 16 Septbr. 1871 til Sogneprest i Faaberg. Her døde han pludselig 13 April 1875. Han mødte 1848 paa Stortinget som Repræsentant for Stavanger Kjøbstad, i 1851 og 1854 for Stavanger Amt; ved Valget for nordre Bergenhus Amt i 1856 frabad han sig Valg, men modtog samme og mødte som Amtets Repræsentant i 1859—60 og 1862—63 samt paa det overordentlige Storting 1864. Fra 1851 af var han, alternerende først med A. B. Stabell, senere med Elieson og J. Sverdrup, Præsident i Odelstinget; han var den hele Tid Medlem af, siden 1851 stadig Formand i Næringskomiten No. 1 og siden 1859 stadig Medlem af Valgkomiteen; i 1860 Medlem af Kroningsdeputationen til Thronhjem, ved hvilken Lejlighed han blev R. St. O. O. «for statsborgerlig Fortjeneste». Han var Medlem af den kgl. Kommissjon ang. Vaarsildfisket (1850).

* *Sara Margareta Storm* (f. 11 Oktbr. 1816), D. af Christopher Heyerdahl S. og Karen Bing Balch.

Portrat med biogr. Notits i Ill. Nyhedsblad 1854, No. 41; jfr. Skildringer af 13de ord. Storting, S. 51 fg.; Stortinget 1862—63 (Chara. 1865), S. 28.

Om Dands. Af H. B. Frand. Overfjet. Stavanger 1845. S. 1 Art.

I Aftenbladet 1860, No 147, 149 og 151 Tillæg: Om Debatterne i Stortinget ang. Spanlægget paa Florsen og om de bergenske Handelsforhold m. S. (jfr. Svær derpaa [af G. Waars] i f. Bl. No. 171 og i Bergensposten 1860, No. 54 [af B. R. Blytt]).

Blom, Hans Ørn, Søn af ovennævnte Amtmand G. P. Blom og dennes anden Hustru, er født paa Ræggestad ved Holmestrand

22 (ikke 21) Decbr. 1817, blev Student med Laud fra Skiens Skole 1835 og jur. Kandidat med Haud 1843. Han deltog som frivillig i det danske Felttog 1848; var senere fra 1854 af i et Par Aar Fuldmægtig paa Buskeruds Amtskontor, tog i April 1856 Bevilling som Underretssagfører, fik 1858 Ansættelse som Extraskriver i Finantsdepartementet, fra hvilken Stilling han erholdt Afsked med Pensjon ved kongl. Resol. af 15 Januar 1866. Han har senere levet i Kristiania som Pensjonist og derhos delvis kolporteret sine egne literære Arbejder.

Jfr. Thues Læsebog, S. 614; H. Olaf Hansen: Den norske Literatur, S. 135 fg.; L. Diétrichson: Omrids af den norske Poesis Historie II. 125. Storth.-Forh. 1868—69, VIII. 31 og Storth.-Tid. s. A. S. 58.

Den hjemkomne Søn eller en Antidens Jean de France. Comedie i tre Acter. Chra. 1839. 8. 124 S. (Opført paa Kristiania Theater 1ste Gang 28 October 1839. Num. i Den Konst. 1839, No. 321 og i 1840, No. 117 [af Chr. Olavsen], hvortil Svar fra Blom i No. 121 og 129 og Tilsvær fra D. i No. 125).

Upartisk Betragtning af vor Literatur. Chra. 1840. 8. VI. 66 S. Karleksgjæsterne og Samfundsballet. Studenterscomedie med Efterpil. (Opført paa Studenterballet den 17de Decbr. 1846). Chra. 1847. 8. 71 S. (Num. af D. Røder i Norsk Tidsskrift I. 129—31).

Digtninger. Chra. 1864. 16. 2 Bl. 176 S.

Nyere Digtninger. Chra. 1864. 16. 2 Bl. 222 S.

Lystspil og Polemiker. Chra. 1864. 16. 2 Bl. 288 S.

Diroft. En poetisk Samling. Kra. 1872. 8. 2 Bl. 190 S.

Tre Digte. Chra. 1874. 8. 8 S.

Guds Finger. En Novelle. Chra. 1875. 8. 208 S.

Efterflæt. En poetisk Samling. Chra. 1881. 8. 157 S. + 1 Bl.

E. Friele og jeg. (1 Aft fol. Kontratrykt. Udfom og folgtes ved Kolporterer paa Kristiania Gader 1 April 1864).

Døggjør med Rittel Røysfeldt. Kra. 1878. 8. 62 S. (Skriftet blev konfiskeret af Politiet, dog først efterat 65 Exemplarer var bleven solgt af Forf. eller hans Kolporterer).

Løsning af Problemet at dele en Vinkel i tre lige Dele paa Plan-geometrisk Maade. (Chra. 1870). 8. 2 Bl. og en lith. Tavle. — Tillæg til Vinklens Trebeling. (Chra. 1870). 8. 1 Bl.

Solution du problème de diviser l'angle en trois parties égales par des lignes droites et circulaires. Chra. 1871. 8. 3 upag. Bl. + 1 Bl. Tegninger. — Note à la trisection de l'angle. 8. 1 Bl. (u. A. og S.) — Note seconde à la trisection de l'angle. 8. 1 Bl. (u. A. og S.)

La quadrature du cercle. Chra. 1872. 8. 2 upag. Blade.

I Morgenbladet 1839, No. 339: En Tylvt Gratulationsvers med en Prolog til Hr. Welhaven. — 1849, No. 124 og 128: Til Theaterpersonalet. — 1859, No. : Slaget ved Svolder (Digt); No. 300 og 301: Recensjon af Scribe og Dievilles Lystspil „En Ungdomsdrøm“, overs. af H. Arenz; No. 337: Til Hr. Skuepiller Wiehe (Digt); No. 343: Svar til Henrik Ibsen (Digt). — 1860, No. 22: En Ojenganger (Digt); No. 285: Prolog ved Drammens Theaters Mindesfest for J. S. Sei-

berg; No. 815: An Rudolf Hofert. (Dette tykke Digt fremtalde i No. 882 et Digt: „Herrn H. O. Blom das dankbare Deutschland“, hvorefter der udviklede sig en poetisk Turnering i tykke Vers og Epigrammer, hvilke findes trykt i Morgbl. 1860, No. 886 (af B.), 848, 850 (af B.), 852, 853, 357 og 860). — 1864, No. 200: Sommertheatret paa Klingenberg.

I Rigstidenden 1843: Anmeldelse af „Djævelens Memoirer“. — 1844: Protest mod „Den Constitutionelles“ Kritik af Heibergs „Urania“; Prolog til Theatrets Mindesfest for Kong Carl Johan.

Forøvrigt findes enkelte poetiske Bidrag af ham trykt i «Tiden» 1838 og 1839; i Den Constitutionelle 1ste Kvartal 1842; i Chr. Monsens Nytaarsgave for 1843: Sneklodden; i Asbjørnsens Aarvog for 1847: Hjemmet og Vandringen og i Drammens Tidende 1859: Digte fra Drammen. (Anm. af B. Bjørnson i Bergensp. 1859, No. 11).

Flere af hans dramatiske Arbejder, som han nu har ladet trykke i de ovenfor nævnte Samlinger, er i sin Tid i Manuskript bleven opført, tildels hyppigt, paa Kristiania Theater (f. Ex. Vaudevillen «Tordenskjold», anm. i Den Constitutionelle 1847, No. 152; Lystspillet «En Time paa Jerkind» 1ste Gang 15 Marts 1859), paa Kra. norske Theater, paa Bergens og Thronhjems Theater m. fl.

I Anledning af sit Ophold i Danmark kom han i en Avisfejde; blandt hans Artikler herom merkes: i Morgenbladet 1848, No. 343 og 346: H. Ø. Blom contra Fædrelandet & Comp. (jfr. Goldschmidts Nord og Syd V. (1849), S. 144—47); No. 356: Christianiaposten og dens Slyngler (jfr. Mgbl. No. 362, 366, 1849, No. 1, 13, 15 og 56 samt 1850, No. 350; og Chra.-Posten for samme Tid, særlig 1848, No. 181, 194; 1849, No. 209, 212; 1850 No. 823 (alle af Ketil Motzfeldt). 1849, No. 121: Prøvelse af Underrettsdommen i Sagen mod Søliewant Motzfeldt.

Blom, Jens Gunvald, Søn af ovennævnte Sogneprest *H. J. Blom* og *Sara Margrethe Storm*, er født i Stavanger 1 Februar 1842, blev Student med Laud fra sammes Latinskole 1858 og theologisk Kandidat med Laud i December 1866. Han blev 1867 ansat som Lærer ved Missjonsskolen i Stavanger, var 1871—75 personel Kapellan til Faaberg, derpaa i flere Aar Sekretær ved Lutherstiftelsen og udnævntes 25 Juli 1881 til Kaldskapellan ved Gamle Akers Menighed i Kristiania.

* *Vilhelmine Heffermehl* (f. 1845), D. af Sogneprest Jørgen Meyer H. og Marie f. Støren.

Jfr. under Artiklen J. B. Barth foran S. 174.

Det Gamle Testaments, forbaaret og forklaret i Breve ligeoverfor Løvl og Anstøb. Et kronet Pristkrift af J. S. Füller. Oversat fra Tydsk. Stavanger 1869. 8. 3 Bl. 106 S.

Prædikerens Bog med forklarende Anmærkninger. Oversat. Stavanger u. A. ft. 8. 43 S. (Udkom med Omflagstittel: Bibelen med forklarende Anmærkninger af Dr. P. Fjellstedt. S. 4).

Gammelt og Nyt. Et Tidsskrift til Oplysning og Opbyggelse for lutherke Kristne. Udgivet af Gunvald Blom og Oluf Sage. Ny Række. Bd. 1—4. Chra. (Hamar) 1872—76. (Første Række, 1864—71, udgaves af Gisle Johnson, se denne).

Redaktør, i Forening med E. F. Edhoff, af Tidsskrift for Missionslæsning. Stavanger 1868—71.

Dr. Martin Luther, hans Liv og Gjerning. Et Hefte til hans 400aarige Fødselsdag. Bearbejdet efter Julius Disselhoff. Illustreret Folkeudgave. Kta. 1863. 8. 2 Bl. 151 S. (1ste Udg. tryktes oprindeligt som No. 39—44 af Lutherstiftelsens Tidsskrift „Søndagslæsning“. Anm. i Morgbl. 1863, No. 306 A; i Luth. Kirketid. 4 R. XIV. 202 fg. af O. A.; i Luth. Ugeskrift XIV. 270).

Fra Januar 1877 overtog han i Forening med Th. Klavencs Udgivelsen af „Lutherst Kirketidende, et Ugeblad til Menighedens Oplysning og Døds-gjælse“, hvorefter under deres Redaktion er udkommet: Sjette Hæfte, 1—18 Bb. Kta. 1877—83. 8.

Spredte Stykker af ham findes trykt i enkelte Blade, saaledes i Lillehammer Tilskuere 1874, No. 83: De klassiske Studier (Tale ved Lillehammer Skoles 25-Aarsfest) og i Aarg. 1876, No. 47—52, en Række Artikler: Vor Religionsforkyndelse og dens Forhold til Folkearbejdet (i Anl. af Bjørnsøns Artikler i Oplandens Avis om samme Emne).

Han har siden 1877 været Leder af Lutherstiftelsens literære Virksomhed.

Blom, Otto Emanuel, f. T. Oberstløjtnant i det danske Artilleri og siden 1883 Chef for den danske Artilleristab samt Medlem (siden Valget 1 Oktober 1878) af Landstinget for Kjøbenhavns 3dje Kreds, vandt i 1862 — han var den Gang Premierløjtnant — det norske militære Tidsskrifts Guldmedalje og har her i Landet ladet trykke følgende Arbejder:

I Mil. Tidsskr. 3 R. I. 508—518: Bemærkninger om Valget af Elevation og Ladning ved Rikochetskydning. — VII. 58—119: Udkast til et Kalibersystem for det rifledes Skyts for de forenede Rigers Land- og Søartillerier. (Prisafhandling).

Blom, Peter, Søn af Skilsfører, senere Toldbetjent *Jens Ludvig B.* og *Martine Holthe*, er født i Drammen 27 Maj 1828, blev privat dimitteret, Student med Haud 1848 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1854. Han var derefter i omtrent 1 Aar Lærer ved Kristiania Borgerskole, blev 1856 Andenlærer ved den Dahlske Skole i Grimstad, udnævntes 1858 til Prest ved den norsk-svenske Legation i Konstantinopel, 13 Febr. 1864 til Sogneprest til Valle i Sætersdalen, hvor han 1870 beskikkedes til Provst, og forflyttedes 10 Jan. 1880 til Sogneprest til Vardal og Gjøvik. I Valle var han i 15 Aar Ordfører i Høredsstyrelsen, i 6 Aar Forligelseskommisær samt derhos oftere Valgmand fra Prestegjældet. Han er R. Pr. Kr. O. 4 Kl. (1862) og optoges 1863 som Æresmedlem af det græske Musikforbund i Konstantinopel.

* *Marie Mangor* (f. 1837), D. af Proprietær Peter Anton M. til Tangengaard ved Arendal og Catharine Helene Juell.

Jfr. et Brev fra Valle i Fædrebl. 1880, No. 44.

Christelige Bønner, Psalmer og Digte. Chra. 1861. 16. VI. 70 S. (Anm. i R. Kirketid. 1861, 271).

Kudagts-Bog for Sømand, samlet. Chra. 1868. 8. 152 S. (Num. i Uftp. 1864, No. 91).

Psalter og Harpe. Christelige Psalmer og Digte. Første Rands. Chra. 1862. 16. 77 S. og 1 Bl. Roder. (Num. i N. Kirketid. 1862, 411).

Aandeligt Strengespil. En Samling Sange, Sukke og Psalmer. Chra. 1866. 8. IV. 64 S. (Num. i Luth. Kirketid. VIII. 235 fg.; i N. Folkebl. 1866, No. 51).

Sov og Evangelium. Løvs Prædikener. Arendal 1867. 8. 102 S.

Reise til Jerusalem og Omegn. Med 4 Lithografier og et Kart. Kr.sand (Kra.) 1870. 8. 127 S. (Num. i Kr.sands Stiftsavis 1870, No. 79).

Fra Østerland. Chra. 1875. 8. 4 Bl. 116 S. (Anmeldt af B. Vogt i Mgbl. 1875, No. 360 B, med Svar fra Blom i 1876, No. 56 B).

I Norff Kirketid. 1860, No. 27: Noget om de kirkelige Forholde i Tyrkiet. — 1861, No. 2: Om den armenisk-protestantiske Mission i Tyrkiet; No. 14: Noget om Jøderne og Jødemissionen i Konstantinopel; No. 35: Noget om den græsk-orthodoxe Kirke i Tyrkiet; No. 35: Korr.-Efterr. fra Konstantinopel; No. 40: Noget om Bulgarene. — 1862, No. 26: Afs. af Ed. Schiblat (Digt); No. 36: Den græske Geistlighed siden Konstantinopels Erobring.

I Kirkelig Kalender for 1877, redigeret af Th. C. Bernhoft, S. 30—32: To Digte.

I Missions-Lidende for Israel 1862: Om Kopterne.

I Morgenbladet har han i Tidrummet 1870—76 frevet forskellige Opfatter: „Om Bulgarene“, „Om Bacht-Bozaterne“, og „Om den græske Kirke i Tyrkiet“.

Han var 1856 omtrent et Aar Elev af Konservatoriet i Brüssel og har skrevet forskellige offentlige udførte Kompositioner, saaledes „En Drøm paa Højfjeldet“, Fantasi for Orkester (spillet bl. a. i Kristiania Theater 1857); et Par Sange for Piano og to Fædrelandsange for Mandkor.

Bluhme, Helga, f. 1848, en danskfødt Skuespillerinde, Datter af den i sin Tid ved Kristiania Theater ansatte Skuespiller, senere Direktør for Casino-Theatret i Kjøbenhavn, *Rasmussen*. Efterat hun i November 1869 var indtraadt i Ægteskab med den danske Artilleriløjtnant af Forsterkningen, senere Godsejer *Fust Eiler Bluhme*, blev hun fra Begyndelsen af Sæsonen 1870—71 knyttet til det kjøbenhavnske Folketheater, gav med enkelte af dettes Kræfter Gjaesteforestillinger paa Klingenbergs Theater Sommeren 1871 og var i de derpaa følgende Aar knyttet til forskellige i Norge rejsende Skuespillertrupper, særlig ved Møllergadens Theater i Kristiania. Hun blev senere skilt fra sin Mand og emigrerede omkring 1880 til Amerika i Følge med Prokurator Ludvig Jensen fra Kjøbenhavn, med hvem hun derover blev gift, men af hvem hun igjen blev forladt i August 1883.

Jfr. Dagbl. [Kbh.] 1882, No. 247; Bergensp. 1884, No. 31.

Et første Forsøg. Skizzer. Chra. 1873. 8. 47 S.

Blytt, Axel Gudbrand, Søn af efternævnte Professor M. N. B., er født i Kristiania 19 Maj 1843 og blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1860. Efterat han 1861 havde taget Andenexamen

med Udmerkelse, valgte han Botanik til sit Studium. I 1863 foretog han med offentlig Understøttelse en botanisk Rejse i Valdres og de tilgrænsende Dele af Jotunfjeldene og ansattes efter sin Hjemkomst som Amanuensis og Konservator ved Universitetets botaniske Samlinger. I 1869 vandt han Kronprinsens Guldmedalje for sin Besvarelse af den udsatte Prisopgave: «At paavise, hvilken Indflydelse Jordbund og Fjeldgrund har paa Vegetationen i Omegnen af Kristiania». Fra 1 Marts 1873 blev han tillige ansat som Universitetsstipendiat i Botanik og udnævntes, efterat Stortinget havde bevilget den dertil foreslaaede Gage, 22 Maj 1880 til extraordinær Professor i Botanik fra 1 Juli 1880 at regne. Han har, til dels med Understøttelse af offentlige Midler, hyppigt foretaget Rejser i videnskabeligt Øjemed i Ind- og Udlandet; saaledes berejste han Sommerne 1864, 1865, 1867 Sogn og 1870 Ranen; ligesom han har foretaget mange andre botaniske Rejser baade i det Øst- og Vestensjeldske. I 1877—1878 studerede han Planteanatomi og Mycologi ved Universiteterne i Göttingen og Strassburg. I 1866 bivaanede han den internationale botaniske Kongres og Haveudstilling i London; i 1874 deltog han efter Indbydelse i den internationale botaniske Kongres i Florents, hvorefter han blev udnævnt til R. it. Kr. O.; i 1877 deltog han, ligeledes efter Indbydelse, i den botaniske Kongres i Amsterdam og i 1878 i Paris. Han er Medlem af Kristiania Videnskabselskab (1869), korresponderende Medlem af den botaniske Forening i Kjøbenhavn (1869) og af *Société des sciences naturelles de Cherbourg* (1872), Æresmedlem af *Société Royale Linnéenne de Bruxelles* (1872), Æresmedlem af den naturhistoriske Forening «Pollichia» i Rheinpfalz (1866); Medlem af *Societas pro Fauna et Flora Fennica* (1870) og af Kais. Leopoldinisch-Carolinische Deutsche Akademie der Naturforscher (1883).

Jfr. Storth.-Forh. 1879, I. Sth.-Prp. No. 1 A 4 fg. og VI. 243 fg.; Storth.-Tid. s. A. S. 439—43; og Sth.-Forh. 1880 I. Sth.-Prp. No. 1 A, S. 19 og VI. S. 273 fg., samt Sth.-Tid. s. A. S. 504—512; Nordisk Familjebok II. 731; Nordisk Conversationslexikon, 3 Udg.

Botanisk Reise i Valdres og de tilgrænsende Egne. Chra. 1864. 8. 149 S. m. et Kart i Fol. (Særskilt Aftryk af Nyt Mag. f. Naturvidsk.)

En Besigtigelse af Galdehøpigen 1864. Aftryk af Jämsfreret Nyhetsbl. Chra. 1867. 16. 16 S. (Senere igjen optrykt i Turistforeningens Årbog for 1871, S. 41—50).

Om Vegetationsforholdene ved Sognefjorden. Med et Tillæg af N. Wulfsberg og Chr. Stabell, samt med et Kart over Sogn. Chra. 1869. 8. 2 Bl. VIII. 224 S. (Aftryk af Nyt Mag. f. Naturvidsk. XVI. Anmeldt i Oesterreichische Botanische Zeitschrift XX. (1870) p. 215—219 (af Dr. Scheutz).

Christiania Omegas Phanerogamer og Bregner med Angivelse af deres Udbredelse samt en Indledning om Vegetationens Afhængighed af Underlaget. Udgivet efter Foranstaltning af det akademiske Collegium som Univ.-Program for 2det Semester

1870 ved Prof. Dr. F. C. Schübeler. Chra. 1870. 8. 4 Bl. 103 S. (Indledningen er en gjennemseet Udgave af den ovenfor nævnte Prisaafhandling fra 1869. Anmeldt i Botaniska Notiser 1871 No. 5 p. 148 af Dr. Scheutz).

Spisefeltige Savarter. Med et farvetrukt Plad. Udg. af „Selv. f. Høstespisningens Fremme“ som 2det Tillægshefte til „Høstevennen“ 1870. Stra. 1870. 8. 18 S.

Bidrag til Kundskaben om Vegetationen i den lidt syd for og under Polarkredsen liggende Del af Norge. Efter Undersøgelser anstillede i Ranen i Sommeren 1870 i Selskab med Student W. Arnell. (Chra. 1872). 8. 59 S. (Særskilt Aftryk af Forh. i Chra. Vid. Selsk. 1871. Anmeldt i Botaniska Notiser 1871 No. 5 p. 150 af Dr. Scheutz).

Norges Flora eller Beskrivelser over de i Norge vildtvoksende Karplanter tilligemed Angivelse af deres Udbredelse. Paa det kgl. norske Videnskabers Selskabs Bekostning. Med Bistand af Prof. M. N. Blytts efterladte Optegnelser og Samlinger. Anden og tredie Del. Chra. 1874—76. 8. II. 1 Bl. + S. 387—855 + 1 Bl. Tillæg og Rettelser. — III. 1 Bl. + S. 857—1288. Tillæg til samme. ibid. 8. S. 1229—1348. (Anmeldt i *Journal of Botany* (London) September 1874, No. 141; *Oesterreichische Botanische Zeitschrift* 1874 pag. 250; *Litterarische Centralblatt* 1874, No. 42, 1875, No. 38, 1877, No. 22; i *Daas Tidstavler* 1874, p. 463; i *Morgenbl. A* 17 Decbr. 1874; i *Botaniska Notiser* 1875, No. 1 pag. 21, 15 Septbr. 1877 p. 118, 1876, 15 September p. 114; i *Academy* 6 Marts 1875, No. 148; i *Naturforscher* 11 Novbr. 1876).

Forsøg til en Theori om Indvandringen af Norges Flora under vekslende regnfulde og tørre Tider. Chra. 1876. 8. (Aftryk af N. Mag. f. Naturvidensk. XXI). Ogsaa udgivet paa Engelsk med Titel:

Essay on the immigration of the Norwegian flora during alternating rainy and dry periods. (With a coloured map of Norway). Chra. 1876. 8. 89 S. (Denne og de følgende Afhandlinger om de vekslende klimatiske Perioder er anmeldt i *Norsk Tidsskrift f. Lit.* redigeret af K. A. Winter-Hjelm, 1876, S. 22—26; i *Daas Tids-Tavler* 1876, S. 421 fg.; i *Botaniska Notiser* 1876, S. 80—85 (af A. G. Nathorst); *Bulletin Scientifique* 1876, S. 60—64 (af A. de Candolle); *Bulletin hebdomadaire* 1876, S. 198—201 (af A. de Candolle); *Academy* 1876 29 Juli S. 116; *La Nature* 1876 S. 314—316 (af G. Bonnier); *Die Natur* 1876 No. 43—45 (af Karl Müller); *Behms Geographisches Jahrbuch* 1876 S. 228—233 (af Grisebach) og 1882 S. 140—143 (af Prof. Drude); *Grisebach's Gesammelte Schriften* S. 504—508; *Botanische Zeit.* 1876 No. 51 S. 815; *Litterarisches Centralblatt* 1877 S. 852; i *Just's Jahresbericht der Botanik* 1876, 2. S. 693—699 (af F. Kurtz); *Jenae Literaturzeitung* 1878 No. 35 p. 509 (af A. Engler); *Dansk Geogr. Selskabs Tidsskrift* 1877 p. 180—183 (af H. Reusch); *Letterstedtske Nordisk Tidsskrift* 1878 S. 72—76 (af F. Kjellman); i *Naturforscher* 1881 No. 39 S. 365—368; i *Humboldt* 1882 Jan. S. 35—36; i *D. Ausl.* 23 April 1883 af Prof. Drude; *Revue Scientifique de la France et de l'Etranger* 1882 No. 8 p. 250—51. — Theorien er desuden gjort til Gjenstand for et Foredrag af N. J. Andersson paa Vetenskapsakademiens Aarsfest i Stockholm Marts 1877 (cfr. *Stockh. Dagbl.* 4 April 1877, *Mgbl.* 14 Mai 1877 etc.). Dette Foredrag er aftrykt i F. Bætzmanns „Norge“, uden at det nævnes, at Anderssons Foredrag alene var et Referat af Blytts Arbejde. Theorien omhandlede ogsaa af Prof. Wittrock ved hans Foredrag paa Akademiets Aarsfest i Stockholm 31 Marts 1883. — Ligeledes er Blytts nye Theori udførlig berørt i det Foredrag (meddelt bl. a. i *Overn.*

i Lütken og Warmings Tidsskrift for pop. Fremstillinger af Naturvidenskaben 1883, S. 261 fg., jfr. Mgbl. 1881, No. 267 A), hvormed Dr. J. Hooker som Præsident aabnede den geografiske Sektion ved Mødet af «British Association» 1881 i York og hvori han gav en sammentrængt Fremstilling af Plantageografiens Udvikling fra dens første Begyndelse af indtil nu. — Man vil desuden finde Theorien mere eller mindre omstændelig behandlet i følgende Verker og Tidsskrifter: E. Tietze: Ueber die Bildung von Querthälern S. 727, hvor Theorien anvendes til at forklare visse Terrasser i Alpedalene; J. Geikie: *The Great Ice Age* 2 ed. p. 417, p. 545; J. Geikie: *Prehistoric Europe* p. 421, 488, 489, 505, 515, 527, 528, 530; af Sommier i *Bollettino del Club alpino Italiano* 1881 No. 45 S. 23—24; i *Nature* 1881 30 Juni S. 201, 8 September S. 447 og 29 December S. 207; i Engler: Versuch einer Entwicklungsgeschichte der Pflanzenwelt (Leipzig 1879), I. p. 192—194; Lehmann: Neue Beiträge zur Kenntnis der ehemaligen Strandlinien (Zeitschr. f. die ges. Naturw. p. 10; cfr. Betrachtungen über die säkularen Niveau- und Temperaturveränderungen in Skandinavien von E. S. i *Naturforscher* 1882 No. 10 p. 37—38); Dr. O. J. Broch: *Le Royaume de Norwège* S. 166—169; fremdeles *Nature* Juni 1881 og August 1882, S. 127—128: En Skov paa Bunden af et Vand, af H. Reusch, med Svar fra Bl. i følgende Nummer; Folkevennen 1877, S. 290—92 af Dr. Yngvar Nielsen; Nathorst: Studien über die Flora Spitzbergens i Englers Jahrbücher IV. 432 ff.; Frenkel: Die Vegetationsverhältnisse von Pirna und dessen unmittelbarer Umgebung, Pirna 1883 (Programm), S. 520; Nathorst: Polarforskningens bidrag till kunskapen om forntidens flora i Nordenskiöldes Forskningar och Iakttagelser osv.; Nathorst i *Geol. För. i Stockholms Förh.* V. No. 12 p. 564; W. C. Brögger i *Neues Jahrbuch für Mineralogie, Geologie etc.*, Stuttgart 1883, 1, S. 427; Cl. König: Die Theorie der wechselnden kont. u. insul. Klimate i Sitzungsber. u. Abhandl. der naturwiss. Gesellschaft Isis in Dresden, 1883 Januar—Juni S. 12; E. Tietze: Die geognostischen Verhältnisse der Gegend von Lemberg i *Jahrbuch der K. K. Geol. Reichsanstalt XXXII.* 1882 p. 84, hvori B.s Theori antages at kunne forklare visse Forhold ved Stensaltlagenes Dannelse. En længere Kritik, se. «Untersuchungen über die Theorie der wechselnden kontinentalen und insularen Klimate» af Clemens König findes i «*Kosmos*», Stuttgart 1883, S. 283—296, 337—358, 418—434, 481—502, 574—609; König har imidlertid i væsentlige Ting misforstaaet, hvad Theorien lærer. — I Mødet 19 Januar 1882 af Schlesische Gesellsch. f. vaterl. Kultur, Bot. Sect., foreslog Prof. Cohn Nedsættelsen af en Kommissjon for at undersøge de schlesiske Torvlag «um ins besondere zu ermitteln, ob in der Vegetation unserer Torfmoore ähnliche Veränderungen stattgefunden haben, wie sie im Norden Europas in neuester Zeit constatirt worden sind».

I *Nyt Mag. f. Naturvidsk. XIII.* 1—149: Botanisk Reise i Valdres og de tilgrænsende Egne. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.); *XIV.* 46—50: Nogle Bemærkninger i Anledning af Hr. stud. med. Hochs Supplementer til Dovres Flora; *XVI.* 81—266: Botaniske Observationer fra Sogn. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.); *XXI.* 279—362: Forsøg til en Theori om Indvandringen af Norges Flora under vexlende regnfulde og tørre Tider. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.)

I *Archiv for Mathematik og Naturvidenskab IX.* S. 23—39 (Chra. 1884): Om den sandsynlige Årsag til den periodiske ændring af havstrømmenes styrke.

I *Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 10de Møde* (i Kra. 1865), S. 543—550: Om Vegetationen i Sogn. (Uddrag; jfr. ovfr.)

I *Forhandl. i Chra. Vid.-Selskab 1877*, S. 125—81: Bidrag til Kund-

skaben om Vegetationen i den lidt sydfør og under Polarbredden liggende Del af Norge. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.) — 1872, S. 13—23: Bidrag til Kundskaben om Vegetationen paa Novaja Semlja, Waigatschøen og ved Jugorstrædet. (Efter Samlinger hjembragte fra den Rosenthaliske Expedition i 1871 ved Hr. Student [Aage] Aagaard. Anmeldt i Botaniska Notiser 1873, No. 1—2 og benyttet i Heuglia's Reiseberetning). — 1881, No. 4: Theorien om vexlende kontinentale og insulære Klimater anvendt paa Norges Stigning. 16 S. — 1882, No. 1: Nye Bidrag til Kundskaben om Karplanternes Udbredelse i Norge. 26 S.; No. 4: *Clastoderma De Baryanum*. 2 S. med 1 Planche; No. 5: Bidrag til Kundskaben om Norges Soparter. 29 S.; No. 6: Iagttagelser over det sydøstlige Norges Torvmyre. 35 S. — 1883, No 9: Om vexellagring og dens mullige betydning for tidsregningen i geologien og læren om arternes forandringer, 31 S. med en Planche; jfr. ogsaa Forhandlinger i Selakabets Møde den 14 December 1883. (Disse Arbejder ere blevne refererede fl. St., f. Ex. i Botaniska Notiser, i Uhlworm's Bot. Centralblatt).

I Tidsskr. f. pop. Fremstill. af Naturvidensk. (Kbhvn.) 4 R. III. 122—144: Skildringer af Naturen og Plantelivet i det vestenfjeldske Norge. (Med et Kart over Sognefjorden. Oversat i «Die Natur»). — 5 R. V. 81—107: Theori om Indvandringen af Norges Flora under vexlende tørre og fugtige Tider. Med et Kort. (Aftrykt i «Naturen» Maj—Juni 1881).

I Report of the international horticultural Exhibition (London 1866), S. 177—82: On the vegetation of the Sogne-Fiord.

I Botaniska Notiser 1865, S. 103 fg.: Norsk botanisk Literatur 1859—1864; 1866, S. 81 fg.: Norsk botanisk Literatur 1865; 1871, S. 101 fg.: Norsk botanisk Literatur for Aarene 1868—70; 1873, S. 129—30: *Plantago borealis* Lgt, en for Skandinavien ny Plante; 1875, S. 43—44: En ny *Rubus* fra Norge.

I Naturen, 2 Aarg. (1878), S. 41—43: Nye Iagttagelser om *Levsternes* Udvikling. — 7 Aarg. (1883), S. 56—60: Om *Löss*.

I Engler's Botanische Jahrbücher, II B. (Leipzig 1881), S. 1—50: «Die Theorie der wechselnden kontinentalen und insularen Klimate»; S. 177—184: Nachtrag med Kart. (Ref. af Forf. i Uhlworm's Botanisches Centralblatt 1881, No. 36, S. 299—308).

I De Bary: «Botanische Zeitung» 1880 No. 19 P. 343: *Clastoderma, novum Myxomycetum genus*.

I Biologisches Centralblatt III. No. 14—15, p. 418—434 og 449—461 (Erlangen 1883): Ueber Wechsellagerung und deren mutmaassliche Bedeutung für die Zeitrechnung der Geologie und für die Lehre von der Veränderung der Arten (oversat fra Chra. Vid.-Selak. Forh. 1883).

I (Letterstedtske) Nordisk Tidsskrift og i Uhlworm's Botanisches Centralblatt, hvoraf han er Medarbejder, har han leveret flere Referater og Anmeldelser af botaniske Arbejder.

I Illustreret Nyhedsblad 1866, No. 5—6: En Bestigning af Galdehøviggjen.

I Naturvidenskabelig Læsning, udg. af Selk. f. Folket. Fremme (Chra. 1868), S. 112—123: Fra Sogn.

I Forhandlinger ved Aarsmødet i Foreningen til Diskussion af Landbrugets Anliggender (Chra. 1882), S. 51—57: Indledende Foredrag til 3die Diskussionsemne: Kan der anvises praktisk iværksættelige Midler til at forebygge Potet-

sygdomme eller til at standse eller forringe Skaden, naar Sygdomme allerede have vist sig?

Han var Medredaktør af det trykte Studentersblad «Samfundsblade», som udkom 1861; heri skrev han flere Artikler under Mærket «Alexis», hvilket Mærke ogsaa findes under flere Studenterviser fra den Tid.

Blytt, Matthias Numson, Søn af res. Kapellan til Domkirken i Thronhjelm *Hans B.* († 10 Maj 1805) og *Karen Riber Lund* († 28 April 1832), blev født 26 April 1789 paa Veglo i Overhalden, hvor Faderen da var res. Kapellan. Dimitteret fra Thronhjems Kathedralskole 1809, blev han Student 1810 og tog 1812 som Huslærer til Laurvik; understøttet af Kong Karl Johan studerede han først Lovkyndighed, men ved Siden deraf Naturhistorie, fornemmelig Botanik, som blev hans Hovedstudium. Den 29 Novbr. 1828 blev han udnævnt til Lektor i Botanik ved Universitetet og 6 Maj 1837 til Professor. Saavel før som efter sin Ansættelse ved Universitetet foretog han talrige naturvidenskabelige Rejser i Norge samt 1829—32 en længere Udenlandsrejse, hvorunder han besøgte Danmark, England, Frankrige og Schweitz og bl. a. i sidstnævnte Land i 7 Maaneder studerede hos de Candolle i Genf. Han døde i Kristiania 26 Juli 1862. Han var Medlem af den (i sin Tid bestaaende) fysiografiske Forening i Kristiania, af den fysiografiske Forening i Lund, af Kgl. Vetenskaps-Societeten i Upsala, af Trädgårdsforeningen i Stockholm og af Kgl. Svenska Landbruksakademien sammesteds, af *Academia caesarea curiosorum* i Wien, af *The botanical Society* i London og af *Royal bot. Society* i Edinburgh; fremdeles Æremedlem af den naturhistoriske Forening «Pollichia» i Rhinpfalz; korr. Medlem af *Société des sciences naturelles de Cherbourg* og Medlem af Kgl. Svenska Vetenskapsakademien i Stockholm. Hans efterladte Manuskripter og hans store Herbarium blev efter en af Stortinget i 1863 given Bevilgning, stor 4500 Spd., indkjøbt for Statens Regning og opbevares nu paa Universitetet.

* 1842 *Ambrosia Henriksen* (f. 26 Oktober 1822), D. af Kjøbmand i Kristiania Gudbrand H. († 1845) og *Ambrosia Omsted* († 1858).

Nekrolog i Aftbl. 1862, No. 173; af Filippo Parlatore (oversat fra Italiensk) i Mrgbl. 29 Marts 1863; Biografi af E. Fries i «Lefnadsteckningar öfver Sv. Vetenskaps-Akademiens efter 1854 aflidna ledamöter», I. S. 329—36; jfr. Storth.-Förh. 1862—63, IV. S. No. 79 og Storth.-Tid. s. A., S. 609—13; Fru Dunkers «Gamle Dage», S. 258; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 272.

Enumeratio plantarum vascularium, quæ circa Christianiam sponte nascuntur. Chra. 1844. 4. 76 S. (Univ.-Progr. til Festen i Anl. af Kongens Fødselsdag s. A. Anm. i Bot. Notiser 1844, Lit.-Bihang, S. 51—55; i Den Const. s. A. No. 202).

Rorit Flora. Indeholdende Beskrivelser over de i Kongeriget Norge funne

vildtvogende phanerogame Planter, ordnede efter det Linneiske System. Tilligemed Angivelse af Planternes geographiske Forholde, deres Egenskaber og Anvendelse. Paa det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Betulfsning. 1ste Hefte. Chra. 1847. 8. 100 S. (Num. af H. Rafsch i Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. I. 287—90; af Prof. Andersson i Botaniska Notiser 1849, S. 47—51 og 70—72).

Norges Flora eller Beskrivelse over de i Norge vildtvogende Karplanter tilligemed Angivelser af de geographiske Forholde, under hvilke de forekomme. 1ste Deel. Paa det Kgl. norske Videnskabers Selskabs Bekostning. Chra. 1861. 8. 2 Bl. 386 S. (Anm. af N. J. Andersson i Bot. Not. 186°. Jfr. ovfr. S. 371 under Sönnar A. G. Blytt).

I Hørmøder VI. 57—64, 89—96 og 161—70: Fragmenter af en Fjeldreise i Sommeren 1822.

I Magazin f. Naturvidsk. IX. 241—83: Botaniske Optegnelser paa en Reise i Sommeren 1826; S. 328—30: Om en Alge funden paa Batrachospermum vagum; XVII. 1—76: Indberetning om en botanisk Reise i 1833.

I Nyt Mag. f. Naturvidsk. I. 257—356: Botanisk Reise i Sommeren 1836 (gjengivet i Uddrag ved S. T. N. Dreyer i Krøyers Naturhist. Tidsskr. [Kbhvn.], I. 353—57); II. 241—76: Botanisk Reise i Sommeren 1837. (Disse Rejseberetninger er dels i sin Helhed, dels i Uddrag oversat paa Svensk i Wickströms «Årsberättelser om Botanikens framsteg», og ligesaa paa Tysk i Berghaus's Annalen ved Dr. Beilschmied).

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 4de Møde (i Kra. 1844), S. 215—18: Om nogle kritiske norske Planter, især med Hensyn til Gunnerus's Opgivende. — I Forh. ved 7de Møde (i Kra. 1856), Anhang, S. 3—29: Plantegeografisk Sammenligning imellem Dovrefjeld og Val d'Eynes med omliggende Fjelde i Østpyrenæerne.

I Lindbloms Botaniska Notiser 1840, S. 1—8: Fortegnelse over phanerogame Planter og Brægger, samlede ved Arendal 1838; S. 25—32 og 46—49: Fortegnelse over phanerogame Planter og Brægger, bemærkede i Sommeren 1838 i Stiensfjordens Omgivelse. — 1845, S. 1—13, 17—32 og 38—46: Botaniske Rejsebemærkninger i Sommeren 1839.

I Hornemanns Plantelære, II. S. 323 fg. er trykt en Afhandling af B. om de norske Trærter's Forekomst og Udbredelse. Sigejaa er i dette Bort de af B. i Norge fundne Løvmojer beskrevne.

Forøvrigt ydede han Bidrag til flere af sin Tids botaniske Hovedværker. Saaledes er i Elias Fries's *Lichenographia Europa* optaget og beskrevet de af B. i Norge fundne *Lichenes*, og i sammes *Novitiae Florae Suecicae mant.* 1—3, hvoraf en er tilegnet B., er mange af B.s botaniske Opdagelser offentliggjorte. Fremdeles leverede han stadig Bidrag til Fries's *Herbarium normale*. Til de senere Udgaver af Hartmans «Skandinaviens Flora» leverede B. flere Bidrag, ligesom hans Rejseberetninger benyttedes for dem. Hans Iagttagelser over Norges Algevegetation blev tildel. benyttet af Areschoug i hans Beskrivelse over Skandinaviens Alger og hans Opdagelser med Hensyn til Mosvegetationen ligesaa i Schimpers *Bryologia europaea* (Stuttgart 1856).

Blytt, Pøter Michael, Søn af Guldsmødmester *Michael B.* († i Kristiania 1838) og *Emmerentzæ Arents*, er født i Bergen 4 September 1823, var Nordlandshandler i sin Fødeby 1849—62 og ansattes i Jan. 1865 som Stadsmægler dersteds. Han var en af Stifterne af Bergens Athenæum,

hvor han var Direktør 1854—60, var Medlem af det norske Theaters Bestyrelse 1854—57 og Formand i Direktionen for Selskabet «Den gode Hensigt» siden 1869.

* 26 Juni 1851 *Johanne Alida Blytt* (f. 21 Januar 1826), hans Søskenbarn og D. af Kjøbmand, Mægler Jørgen B. († 1844) og Cornelia Schultz B.

Jfr. W. F. Meyer: Selskabet «Den gode Hensigt» (Bergen 1880), s. St., særlig S. 120 fg.; Bergensposten 1883, No. 269.

I Bergens Stiftstidende var han Redarbejder 1848—52 og blev her en hel Del, væsentligst om Handelsanliggender.

I Bergensposten har han, især i tidligere Aar, oftere været, undertiden under Redaktionsartiklen. Blandt hans længere Artikler i dette Blad merkes i Aarg. 1867, No. 332—335: Bibt om Forholdet mellem Nordland og Bergenjer. — 1860, No. 54: Til Hr. Pastor G. J. Blom (ang. Florsjagen og Angrebet paa Bergens Handelsstand).

I Norsk Folkeblad 1867, No. 4: Biografi af Herman Baars.

Som Formand i Komiteen for Norges Deltagelse i den internationale Fiskeriudstilling i Amsterdam har han skrevet, foruden alle forberedende Indbydelser, Cirkulærer m. v., den Efterkrift, der er vedføjet Kommissionen Baars's Beretning om Udstillingen.

Book, Carl Alfred, Søn af Kjøbmand i Kristianssand *Carl Heinrich B.* († 1877) og *Regitze Hansen*, er født 17 September 1849 i Kjøbenhavn under Forældrenes Besøg der paa en Rejse til Skaane, hvor Faderen ejede et Fabrikanlæg. Han besøgte en Tid Latin-skolen i Kristianssand og blev senere sendt til Herruhuternes Opdragelsesanstalt i Kristiansfeld. Høsten 1868 tog han over til England, hvor han efter et Aars Rejser og Studier blev ansat hos den norsk-svenske Konsul i Grimsby, Mr. Steweni. B. havde altid følt sig tiltrukket af naturvidenskabelige Studier og denne Tilbøjelighed blev stadig sterkere hos ham under Opholdet i Grimsby. Da Mr. Steweni døde 1875, besluttede han derfor at flytte til London for at bryde sig en Vej som Naturforsker. Det lykkedes ham snart at vinde Adgang saavel til de videnskabelige Kredse som til det aristokratiske Samfund i den engelske Hovedstad. Blandt de Mænd, til hvem han kom i nært Forhold, var Markien af Tweeddale, som i 1878 udrustede ham for en Expedition til Bagindiens store Øer, væsentligst med det Formaal at gjøre faunistiske Indsamlinger. Vaaren 1878 forlod B. England og naaede Sumatra, hvor han opholdt sig i længere Tid, idet han særlig berejste Øens vestre Indland. Under hans Ophold paa Sumatra døde hans ovennævnte engelske Velynder, og B. maatte nu se sig om efter andre Hjælpkilder. Ved Henvendelse til den hollandsk-indiske Regjerings Generalguvernør van Lansberge kom han til at blive stillet i Spidsen for en Expedition til det Indre af Øen Borneo. Han tiltraadte Rejsen fra Sumatra over Java og landede 6 Juli 1879 ved

Mahakkam-Flodens Udløb paa Østsiden af Borneo, hvorfra han begav sig op til Tangaroeng, Residentstaden i Kotai; her traadte han i Forbindelse med Sultanen, ved hvis Bistand det, efter en foreløbig Udfugt til de nordlige Dele af Kotai, lykkedes ham at fuldføre sin Rejseplan, saaledes at han, efter fem Maaneders Ophold i det indtil da aldeles ukjendte Indre af Borneo, kom ud ved Bandjermasin paa Sydkysten af Øen. B. vendte nu tilbage til London, for at bearbejde det paa Rejsen indsamlede Stof, idet Helbredshensyn forbød ham f. T. at modtage et Tilbud om at forblive i det hollandsk-indiske Guvernements Tjeneste. Tilfrisknet igjen, tiltraadte han imidlertid, forsynet med Introduktionskrivelser fra det engelske Udenrigsministerium, Vaaren 1881 en ny Opdagelsesrejse, denne Gang til Siam og Lao, dels paa egen Bekostning, dels med Understøttelse af Kongen af Siam, der stillede først en Floddamper, senere Kanoer, Elefanter og Følge til hans Raadighed. Efter syv Maaneders Ophold i det Indre af Siam vendte han 14 Juni 1882 tilbage til Bangkok, hvorfra han senere begav sig til London igjen for at bearbejde sit nye Opdagelsesrejestof. Siden Sommeren 1883 har han opholdt sig paa et Besøg i sit Fædreland og er f. T. bosat i Kristiania. Af hans hjembragte Samlinger af ethnografiske og naturhistoriske Gjenstande er en stor Del bleven indlemmet i British Museum og i andre af Londons Samlinger; en Del deraf, navnlig en Række yderst sjeldne og kostbare Bronze-Buddhabilleder fra Lao, er bleven kjøbt af vort Universitets ethnografiske Museum. — Bock er korresponderende Medlem af det geografiske Selskab i Lissabon, der ogsaa tildelte ham sin store Guldmedalje efter hans Hjemkomst fra Siam; af det anthropologiske Selskab i Florentz; af *Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi* (1883); af det geografiske Selskab i Samarang (Java); af *Société Académique Indo-Chinoise* i Paris. Han er R. St. O. O. (1884); R. R. St. A. O.; K. ø. F. J. O.; R. Br. R. O.

* 1875 *Mary Absalon* (f. 21 Febr. 1851), D. af Mr. Absalon til Wheatcroft Hall i Suffolk.

Portrat med Biografi i Ill. London News 1880, 19 Juni, S. 597; i Ny ill. Tid. 1882, No. 49 [af H. M. Schirmer]; optrykt i en Mængde indenlandske Blade 1883—84 og derhos gjengivet i Uddrag i Det kgl. Danske geografiske Selskabs Tidsskrift 1883 samt, med nogle smaa Ændringer, foran den norske Oversættelse af hans Hovedjægerne paa Borneo. Jfr. videre Storth.-Forh. 1884, Storth.-Prp. No. 4 b, S. 33; Geografisk Tidsskrift (Kbh.) 1882, S. 113 fg.; Mghl. 1880, No. 152 A; Aftenp. 1884, No. 4 A af P. Rosenkrantz Johnsen.

The Head-Hunters of Borneo: A narrative of travel up the Mahakkam and down the Barito; also, Journeys in Sumatra. With 30 coloured plates, map, and other illustrations. London 1881. Imp. 8. XVI. 344 pp. (Anm. i en Mængde samtidige engelske Blade: The Graphic, The Daily News, The Globe etc., videre i The Field 19 November 1881, cfr. s. Bl. 8 April 1882, hvortil Svar fra B. i s. Bl.

16 September; i Nature 3 November 1881 af Alfred R. Wallace; The Times 18 Oktober 1881; Land and Water 17 Decbr. 1881; Saturday Review 17 Decbr. 1881; Pall Mall Gazette 5 Novbr. 1881; The Literary World 9 Decbr. 1881; The Siamese Weekly [Bangkok] 29 Oktbr. 1881; The Spectator 26 Novbr. 1881; Science (Cambr., Mass.), 23 Marts 1883). — 2nd Ed. London 1882.

Unter den Kannibalen auf Borneo. Eine Reise auf dieser Insel und auf Sumátra. Einzige autorisirte deutsche Ausgabe. A. d. Engl. von Robert Springer. M. einl. Vorwort von Alfred Kirchhoff. Mit 30 Tafeln in Farbendruck, 7 Holzschn. und 1 Karte von Borneo. Jena 1882. Lex. 8. XX. 407 S. (Anmeldt i Die Natur 1882, No. 37 af K[arl] M[üller]; i Verh. d. Gesellsch. f. Erdkunde zu Berlin 1882, No. 8).

Reis in Oost- en Zuid-Borneo van Koetei naar Banjerassin, ondernomen op last der Indische Regeering in 1879 en 1880. Met historische inleiding over Koetei en de betrekkingen van dit leenrijk tot de regeering van Nederlandsch-Indie door P. J. B. C. Robidé van der Aa. Met atlas van 30 ethnogr. pl. in kleurendruk en schetskaart. Uitg. door Het Koninkl. Inst. voor de Taal-Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indie. Eerste Gedzelte. 'sGravenhage 1881. 4. (Anmeldt i «Dagblad» [Haag] 20 Juli 1881).

Hoved-jægerne paa Borneo. Beretning om en reise opover Mahakkam og nedover Barito samt reiseskildringer fra Sumatra. Autoriseret udgave for Norge, Sverige og Danmark. Med forf.s biografi og (lith.) portræt, 4 farvetrykte plader, 8 tontrykte og 13 andre billeder samt et kort. Oversat efter den engelske original ved B. Geelmuyden. Kra. 1883. 8. XIV S. 1 Bl. 278 S. (Bogen foreligger i to Udgaver, alene forskjellige i Udstyret af Papir samt i Pladernes Antal. Det paa Titelbladet af «Godtkjæbsudgaven» anførte «4 farvetrykte Plader» er der bleven staaende ved en Trykfejl, thi disse Plader findes alene i den kostbarere Udgave).

Temples and Elephants: The narrative of a journey of exploration through Upper Siam and Lao. With map, coloured plates and illustrations. London 1884. 8. XVI. 438 pp. (Anmeldt i Nature 17 Jan. 1884, S. 258 fg.; The Athenæum 2 Febr. 1884, S. 145 fg.; The Academy 2 Februar, S. 71 fg.; jfr. ogsaa Saturday Review 26 Jan. 1884, S. 110).

Af denne Bog er en af Forf. besørget Originaludgave for Norge og Danmark under Forberedelse med Titlen:

Templer og elefanter eller beretning om en undersøgelsesreise gjennem Siam og Lao. Ca. 26 Ark, st. 8. Med lith. Pl. og xylogr. Ill. — Ligeledes forberedes Originaludgaver paa Svensk og paa Tysk.

I Proceedings of the zool. Soc. of London, 1878, 727: Descriptions of two new species of shells from China and Japan. — 1879, 308 fg.: Extracts from a letter to the Secretary, containing remarks upon *Capricornis sumatrensis*. — 1881, 628—35: List of Land and Freshwater Shells collected in Sumatra and Borneo, with Description of new Species.

I Bulletin de la Société de Géographie, 7 Série T. 4, 4me Trim (1883), S. 504—526: Voyage de Bangkok à Xieng-Sen 1881—82. (Ogsaa trykt paa Tysk i Petermanns Mittheilungen 1883.

I Mémoires de la Société d'Anthropologie 2e Série, T. III (1883), 104—136: Notes sur les populations du Laos occidental.

Et udførligt kritisk Referat af hans Rejse gjennem Borneo meddeltes strax efter

hans Tilbagekomst fra Rejsen i Soerabais Courant 1880, 12, 13, 15 og 16 Marts af Oberst i Generalstaben F. Stoecker. Dette Referat gik derpaa rundt i en Mængde indiske, amerikanske, australske og europæiske Blade.

I Morgenbladet og nogle andre norske Blade har han offentliggjort enkelte Breve fra sine Rejser.

Bodom, Thomas, Søn af Kjøbmand *Matthias B.* og *Martha Marie Hansen* (f. 1756, † paa Vestby i Maj 1831), blev født paa Fredrikshald 4 April 1783. Han blev Student fra Kongsbergs Skole 1800 og theologisk Kandidat 1805. Fra 1 Juli 1806 blev han Bestyrer af Borgerskolen paa Fredrikshald og udnævntes 22 April 1812 til personel Kapellan dersteds, hvorhos han samtidig var Lærer ved Institutet «Prinds Christian Augusts Minde». 27 Oktober 1817 udnævntes han til Sogneprest til Ørlandet og 27 Februar 1826 til Vestby, hvor han døde 11 Juni 1832.

* 1) *Erika Marie Elisabeth Bang* (f. i Nyborg 19 Maj 1783, † 4 Oktbr. 1825), D. af Kaptejn, senere Told- og Konsumtionskasserer i Vejle Claus B. og dennes 2den Hustru Pallene Urne Rosenvinge.

* 2) 25 April 1828 *Janike Dorn f. Olsen* († i Haugesund 9 Februar 1870, 76 Aar gl.), Enke efter Kaptejn i Sætaten Henrik Ernst Severin Dorn og Søster af nedennævnte Byfoged Andreas Olsen.

Jfr. Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed, S. 256; Hundrup: Familien Bang, S. 28 og 32.

Rimede Smaating. Øra. 1809.

Boeck, Andreas, Søn af daværende Overførster ved Kongsbergs Sølverks Skove, tidligere Artilleri-Løjtnant *Cæsar Læsar von B.* — Familien stammer fra Flandern — (f. i Fredericia 13 Maj 1766, † i Kristiania 16 Juni 1832) og dennes anden Hustru *Gunhild Andrine Børresen* (f. 10 Febr. 1784, † 28 Febr. 1804), blev født paa Kongsberg 24 Januar 1804, privat dimitteret Student med Laud 1822 og theologisk Kandidat med Haud 1826. Han udnævntes 6 Oktbr. 1827 til pers. Kapellan i Laurvik og 16 Oktbr. 1833 til Sogneprest til Hjørendsfjord paa Søndmøre. Den 23 September 1843 erholdt han Afsked med Vartpenge, og opholdt sig senere dels i Fredrikshald, dels i Drammen og dels i Kristiania, hvor han døde 1876. Han konkurrerede i 1858 (med C. Bang, L. Dietrichson og H. Lassen) om Stipendiatposten i nordisk Literatur, «men» — heder det i Bedømmelseskomiteens Indstilling — «da hans Arbejde gaar udenfor Opgaven og Forf. ej synes egnet til den Ansættelse, hvorom her er Spørgsmaal», blev han stillet ude af Betragtning.

* 1835 *Julie Bryn* († 1842), D. af nedennævnte Byfoged Thomas B.

Jfr. Storth.-Forh. 1845, VIII. S. 39; Familien Collett, S. 89.

Die Norwegische Grammatik (nach norwegischen Grammatiken). Frederikshald 1851. 8. 57 S.

Kurze Norwegische Grammatik, für Deutsche. Frederikshald 1850. 8. 28 S.

Kjærlighedspligter mod vore Hensøvede eller: Anvendelige Forsigtighedsregler ved deres Endeligt. En Samling af litteraire Skrifter. Fr. hald 1852. 8. 48 S.

— — — (Fortættelse, uden Betegnelse heraf). Drammen 1856. 8. 2 Bl. S. 53—64.

Afhandling om Dødstegn og om Midler til at forebygge for tidlige Jordbæfeler. Af E. Bouquet, Med. Dr. Bæret kronet af *l'Institut de France*. En Fortættelse af Kjærlighedspligter mod Hensøvede, med kritisk Belysning, i Udbrag ved A. B. Thra. 1859(—62). 8. 80 S.

Kjærlighedspligter mod vore Hensøvede. Prædiken af J. B. G. Wolff. Overs. 2det gjennemf. Opl. Fr. hald 1854. 8. 16 S. (Solgtes sammenhæftet med det i Fr. hald 1852 trykte Hefte).

Nogle historiske Bemærkninger til Høitideligholdelse af Doberan Eobads 50aarige Barighed. Af Sachs. Oversat. Thra. 1863. 8. 32 S.

Fortællinger. (Efter E. Bouquet). Ny og gjennemført Skille. Thra. 1867. 8. 96 S.

I forskjellige Blade, især de Fredrikshaldske, har' han skrevet en Del Løjlighedsdigte.

Boeck, Carl Wilhelm, foregaendes Halvbroder i Faderens 3dje Ægteskab med *Anne Catharina Margareta Peckel* (f. 1786, † 1808), blev født paa Kongsberg 15 Decbr. 1808. Hans Fødsel kostede hans Moder Livet, og han kom derfor som spædt Barn i Huset hos sin Bedstemoder, hos hvem han blev boende i 20 Aar. Efterat have gaaet dels paa Kristiania Kathedralskole, dels paa Overlærer Møllers Institut, blev han, privat dimitteret, Student med Haud i 1827 og medicinsk Kandidat med Laud i Oktober 1831. Under 5 Decembers. A. blev han udnævnt til Distriktslæge i Senjen, hvilket Embede han dog ikke kom til at tiltræde, da han ved en ham kort i Forvejen tilfalden liden Arv blev sat istand til at foretage en Rejse i videnskabeligt Øjemed til Sverige, Danmark og Tyskland. Efter sin Hjemkomst fra denne Rejse blev han ansat som extraordinær Koleralæge i Drammen, kom i Februar 1833 til Kongsberg som konst. Berglæge og konst. Distriktslæge i Numedal-Sandsvær; efterat Distriktslægeembedet var bleven besat i 1834, vedblev Boeck at forrette som konst. Berglæge og boede nu som praktiserende Læge paa Kongsberg — hvis Vælgere sendte ham som sin Repræsentant paa Stortinget 1845 — lige til 1846, da han under 28 Marts udnævntes til Lektor i en af de for det medicinske Fakultet nyoprettede Lærerpøster ved Universitetet, hvor han 15 September 1851 rykkede op til Professor. I Aarene 1833—35 havde han tillige været Korpslæge ved Hedemarkske nationale Musketerkorps. Fra Oktober 1846 til Juli 1848 fungerede han

som Indredepartementets Konsulent i Medicinalsager og fra 1854 til 1861 var han ulønnet Overlæge ved Kristiania Bys Sygehus. Efter Ansøgning erholdt han Tilladelse til at overtage en Service ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling, hvor han aabnede sin Klinik Høsten 1850 og ved hvilken han to Aar senere begyndte at gjøre Forsøg med en ny Kurmethode mod Syphilis, den saakaldte Syphilisation. Efter Ansøgning erholdt han under 16 Oktbr. 1869 Afsked fra sit Embede ved Universitetet. Efter omtrent et Aars Ophold i de forenede nordamerikanske Stater, gjenoptog han Sommeren 1870 for en Del sin praktiske Lægevirksomhed i Kristiania og udnævntes Høsten 1871 til Overlæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling. Han døde 11 Decbr. 1875. — Ved kgl. Res. af 23 December 1839 var der bleven bevilget et Stipendium af 800 Spd., for at en Læge under et længere Ophold i Udlandet kunde skaffe sig praktisk Kundskab om den spedalske Sygdoms hensigtsmæssigste Behandling, om Hospitaler for Hudsyge og andre Foranstaltninger til ondartede Hudsygdommes Udryddelse. Dette Stipendium tilstodes Boeck. Efter et Besøg i Bergen Sommeren 1840 for at anstille lagttagelser i St. Jørgens Hospital dersteds, begav han sig over England til Frankrige, hvor han opholdt sig et halvt Aar i Paris, og videre gennem Syd-Frankrige til Italien og Grækenland; over de joniske Øer, Triest og Wien vendte han 1841 tilbage til Norge. Sine lagttagelser fra Rejsen offentliggjorde han tilligemed sine derpaa byggede Forslag om Anlæg af offentlige Helbredelsesanstalter og Plejestiftelser i en Indberetning, der tryktes i «Nyt Mag. f. Lægevid.» (1 R. IV.) Senere rejste han ofte i videnskabelige Øjemed i Udlandet paa egen Bekostning (1849, 1851, 1854, 1856), deltog i de fleste skandinaviske Naturforsker møder, opholdt sig fra Sommeren 1865 til Aarets Udgang i Storbritannien og Irland, under hvilket Ophold han paa Lock-Hospitalet i London demonstrerede og praktiserede sin Syphilisationsmethode, og besøgte, som nævnt, i lignende Øjemed Nordamerika Septbr. 1869 til Juli 1870. I 1855 tilkjendte det franske Akademi B. og hans Medarbejder Overlæge D. C. Danielssen den saakaldte *Prix Monthyon* (paa 2000 Frks.) for deres nedennævnte Verk om Spedalskheden; dette Beløb skjænkede de til Universitetet, for at Renterne, naar Kapitalen var voxet til 1000 Spd., skulde anvendes til en Belønning hvert 3dje Aar for en Afhandling over en Materie af Hudsygdomme (se Norske Stiftelser II. 718. fg.) Den saaledes stiftede Prisbelønning uddeltes første Gang 1882 til Overlæge G. A. Hansen i Bergen. — B. var Formand i det medicinske Selskab i Kristiania 1854—55 og 1871—72 og Medlem af følgende lærde Selskaber: Det kongl. norske Videnskabernes Selskab i Thronhjelm; Videnskabsselskabet i Kristiania; Läkare-Sällskapet i Stockholm; Vetenskaps-Societeten i Upsala; Det medicinske Selskab i Helsingfors; Kais. Leopold. Carol. Akademie der Naturforscher i Dresden; Gesellschaft f. wiss. Medicin i Berlin; K. K. Gesellschaft für Ärzte i Wien;

Die physisch-medicinische Gesellschaft i Bonn; Die schlesische Gesellschaft f. vaterl. Cultur i Breslau; Die med.-chirurgische Gesellschaft i Zürich; Verein praktischer Ärzte i Prag; *Société anatomique, Société médicale du Panthéon* og *Société de Chirurgie*, alle i Paris; *Medical Society* i London; *Lyceum of nat. history* og *The dermatological Society*, begge i New York; *The American philosophical Society, College of physicians* og *Academy of natural sciences*, alle i Philadelphia. Ved Lunds Universitets Jubelfest 1868 blev han kreeret til Æresdoktor i det medicinske Fakultet. Han var R. Æ. O. (1856), R. St. O. O. (1857), K. St. O. O. (1869).

* 17 Oktbr. 1832 *Lovise Christence Heuch Barth* (f. i Kragerø 29 Novbr. 1804, † 11 Septbr. 1882), D. af Skibsfører i Kragerø Abraham Bockmann B. og Anne Marie Møller.

Jfr. *Professor, Dr. med. C. W. Boeck. Et Mindeblad* (Chra. 1876. Imp. 8. 24 S.); *Portræt m. Biogr.* (af P. B. Hansen) i Ill. Nybedabl. 1862, No. 50; i Ill. Tid. [Kbh.] XVII. (1875—76), No. 851 [af J. B. Halvorsen, optrykt i ovennævnte Mindeblad S. 3—15]; i Skill.-Mag. 1870, No. 30; Nekrologer i *Morgenbladet* 1875, No. 341 A og 347 A; i *Quarterjahrsschrift f. Dermatologie* III. (1876), S. 135—40; jfr. fremdeles *Morgbl.* 1866, No. 2 (ang. hans Ophold i England) samt 1869, No. 237, hvor bl. a. en Tale til ham af Dr. Otto Lund og et Digt af Jonas Lie er trykt; B. Moes Efterretninger, S. 31 fg.; *Kiser: Norges Læger*, S. 35—39; Chr. Johnsens *Norsk Hændelsesikon* I; *Nord. Familjebok* II. 769; *Nord. Conv.-Lex.*, 2 og 3 Udg. Til Literaturen om hans Syphillisationsmethode hører, foruden hvad der nævnes i den bibliografiske Oversigt ndfr., «Discussion i det norske medicinske Selskab i Christiania angaaende Syphillationen» (Chra. 1857. 8. 167 S.); J. L. Dasseau's *Jets over de Syphillisation, een herinnering uit Noorwegen* (8. 21 S.), aftrykt af *Het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* 1858; *Discussions on the Syphillation in the medical Society in Kristiania* (Chra. 1869. 8. 16 S.); samt *Auzias-Turenne: La Syphillation* (Paris 1878. 8.), fl. St. (se Reg.); i dette Verk er en Mængde Breve fra A.-T. til B. trykt.

Om den spedalske Sygdom, *Elephantiasis Græcorum*. Chra. 1842. 8. 162 S. (Aftryk af N. Mag. f. Lægevid. 2 R. IV. Anmeldt af Prof. Fuchs i *Häuser Archiv* 1843, S. 268—76).

Om Spedalskhed. Udg. efter Foranstaltning af den Kgl. Norske Regjerings Departement for det Indre. Chra. 1847. 8. XII. 516 S., med et Atlas og 24 lithogr. Plancher i Fol. (Rec. af J. Hjort i N. Mag. f. Lægevid. 2 R. II. 150—95; af H. Stefens i N. Tidskr. f. Vid. og Lit. II. 187—97; af Fuchs i *Götting. gelehrte Anz.* 1849, S. 609—24; af van d. Busch i *Schmidts Jahrbücher*, Bd. 75, S. 109—28; i *British and foreign med. Review*; *Rigstid.* 1848, No. 4; *Berg. Blade* 1848, No. 27).

Traité de la Spédalskhed ou Elephantiasis des Grecs. Traduit du Norvégien sous les yeux de Mr. Danielssen par L. A. Cosson (de Nogaret) avec un atlas de 24 pl. color. Paris 1848. 8. XXI. 535 S. (Fransk Originaludgave af foregd. Værk. Meddelt i Uddrag af Piorry i *Traité de médecine pratique*, T. VII; rec. af Foucart i *Gazette des hôpitaux* XXI. (Oktbr. 1848), 459; af Gilbert i *Bulletin de l'Acad. de médecine*, XII. 114).

Klinik over Hudsygdommene og de syphilitiske Sygdomme i 1852. (Afr. af N. Mag. f. Lægevid. VII). Chra. n. A. 8. 106 S. (Heri en historisk Fremstilling af Radesygen. Anm. af G. van d. Busch i Schmidts Jahrbücher 88de Bind).

Syphilsationsforsøg, foretagne. Aftryk af N. Mag. f. Lægevid. 2 R. 7de Bind. Chra. 1853. 8. 48 S. og i Pl. i 4. (Rec. af Siegmund i Zeitschr. der k. k. Gesellschaft d. Ärzte in Wien; i Med.-chir. Review 1857, April, 410—28).

Syphilsationen studeret ved Sygesengen. (Univ. Program for andet Halvaar 1854). Chra. 1854. 8. 211 S. Med [8] Plancher. (Rec. af A. Buntzen i Bibl. f. Læger, 4 R. II. 401—44; i Med.-chir. Review 1857, April, 410—28; i *Yatriki Ephemeris* (Athen) 1858, 8 Febr.).

Die Syphilsation bei Kindern. Mit einer Steindrucktafel. Chra. 1856. 8. 54 S.

De la Syphilsation appliquée aux enfants, traduit de l'Allemand par I. A. Hagen. Paris 1856. (Anmeldt af A. Buntzen i Bibl. f. Læger 1857; i Archives générales de médecine, November 1856; i Oesterr. Zeitschr. f. pract. Heilkunde 1856, No. 46 af Dr. Nusser; i Frieieps Notisen 1856, III. No. 22).

Syphilsationen som Curmethode. Chra. 1857. 8. 142 S. (Oversat paa Tysk af Dr. Horning i Læbeck. 8. 155 S.)

Fortsatte Observationer om Syphilsationen. (Afrøkt fra N. Mag. f. Lægevid. XIII). Chra. 1859. 8. 18 S.

De la Syphilsation. État actuel & statistique. Chra. 1860. 8. 72 S.

Traité de la Radesyge. (Syphilis tertiaire). Chra. 1860. 4. 51 S. (Rec. af van d. Busch i Schmidts Jahrbücher, Bd. 99, 136—39).

Recherches sur la Syphilis, appuyées de tableaux de statistique, tirés des archives des hôpitaux de Christiania. Ouvrage publié aux frais de gouvernement. Chra. 1862. 4. 509 S. (Anm. i Ill. Nyhedabl. 1862, No. 12; af A. Holst og J. Voigt i N. Mag. f. Lægevid. 2 R. XVII. 391—403; af Troilius i Hygiea XXV, H. 2—4; af H. Auspitz i Wiener med. Presse 1865, No. 6, 8 og 10; i Gazette des hôpitaux 1862, 130 og 142; jfr. ogsaa Aftenbl. 1867, No. 254 af Prof. Drysdale).

Samling af Iagttagelser om Hudens Sygdomme ved C. W. B. og D. C. Danielssen. 1—3 Hefte. — *Recueil d'Observations sur les Maladies de la Peau. Ière—IIIème Livr.* — Chra. 1855—62. Stor Fol. [13] Lith. og kol. Plancher med Text paa Norsk og Fransk. 23 S., 28 S., 28 S. (Heri er af B. i H. I: Scabies & Syphillide tuberculeuse. [Anm. af Gjør i N. Mag. f. Lægevid. 2 R. XVI. 1071—78; af Bärensprung i Deutsche Klinik 1857, No. 18]; i H. II: La Radesyge. [Anm. af Dr. Hjort i N. Mag. f. Lægevid. 2 R. XVII. 274—91]).

Spedalskheden i de forenede Stater i Nordamerika. (Sthlm 1871). 8. 29 S. (Af Nord. med. Arkiv III. No. 1).

Undersøgelser angaaende Syphilis. Fortsættelse af «Recherches sur la Syphilis» etc. 1862. Chra. 1875. 4. 4 Bl. 292 S.

Erfaringer om Syphilis. Chra. 1875. 8. 4 Bl. 226 S.

Erfahrungen über Syphilis. Stuttgart 1875. Gr. 8. VII. 282 S.

Recherches cliniques sur la Syphilsation. Paris 1855.

§ 307, VIII. 301—23: Om den tilbageblevne Efterbyrd; IX. 114—20: Om Hjereseen; X. 305—307: Om en mærkelig Degeneration af Ovarium; XI. 141—49: Partus praematurus artificialis paa Grund af Iphrothorax hos Ronen.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben (1 R.) I. 127—33: Partus praema-

turus artificialis paa Grund af for snævert Bækken; S. 265—68: Medfødt Amanrose
 helbredet med Moxæ; III. 61—62: En mærkelig Hudsygdom, *afbildn.*; VI. 1—73
 og 127—216: Om den spedalske Sygdom (ogsaa i Særtryk, se ovfr.) — Af dette
 Tidsskrift's anden Række var B. Medredaktør fra 1—20 Bind (1847—66).
 Heri findes af ham, foruden mindre Opsatser og Referater fra fremmede Tidsskrifter:
 I III. 35—46 og 119—26: Om Skudsnaar efter Velpeau; IV. 615—61: Anmeldelse af
 Schleissners hygieniske Skrift om Island; 681—708: Om Jodinjektioner i Peritonæal-
 hulheden; V. 817—31: Anmeldelse af Esmark's «Ueber Resectionen und Schusswunden»;
 VI. 94—124, 273—330 og VII. 192—236, 449—86, 808—33: Klinik over Hudsyg-
 dommene og de syphilitiske Sygdomme; VI. 184—92: Om Behandlingen af Aneurisma
 ved Compression; 565—78: Om Contagiositeten af den secundære Syphilis; 580—84:
 Herniotomi uden at aabne Broksekken; 673—93: Fistula vesico-vaginalis (ogsaa aftrykt
 i nogle Expl., [u. T. og A. 8. 20 S.], og oversat i Zeitschr. d. k. k. Gesellsch. d.
 Ärzte in Wien); 708—30: Syphillisationen [dens Historie]; VII. 513 fg., 585 fg.:
 Syphillisationsforsøg (om det særsk. Afr. se ovfr.); VIII. 602—4, 611—17, 677—81,
 765—68 og X. 323—39: Om Choleraens Udbredelsesmaade; XIII. 545—62: Fortsatte
 Observationer om Syphillisationen (ogsaa særskilt afr., se ovfr.); XX. 445 fg.: Notitser
 fra et Ophold i London i 1865; S. 474 fg.: Notitser fra Fistelhospitalet i Loudon.

3 Ugeskrift for Medicin og Pharmacie, I. (1842), S. 99—101:
 Bidrag til Kundskab om Medicinalvæsenets Tilstand i Grækenland; S. 186—96: Et
 Tilfælde af Elephantiasis Arabum; S. 245—49: Om en ny Art af Sættynofis, med
 Afbildn.; S. 307—11: Om Mangel af Iris (oversat i Beitschr. d. I. I. Gesellsch. d.
 Ärzte in Wien 1855); S. 325—30: Om Resultatet af de af Forf. foretagne Tenosto-
 meter; II. (1843), S. 41—43: Om Hægehvilde i Urinen; S. 57—59: Om Hæpæro-
 plastik; S. 145—47: Melanosis cutanea; S. 308—10: Decoloration af Huden; S. 345—49:
 Nogle Ord om Spebalskeden; III. (1844), S. 33—36: Om Teleangiectasie; S. 36—39:
 Om en Rhinoplastik; S. 217—29: Om Spebalskeden; S. 383—92 og 401—7: Om
 medfødt Sugation af Saarbenet.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 7de Møde (i Kra. 1856),
 S. 372—86: Foredrag om Syphillisationen (oversat i Dublin Quarterly Journal 1856,
 November, S. 77—87. En Betænkning [af J. Voss, C. Egeberg og H. Steffens] over
 Bs i 5 Maanedes anstillede Syphillisationsforsøg tilligemed Referat af Naturforsker-
 mødets Diskussion derom er trykt i Forhandlingerne S. 387—400). — I samme
 ved 8de Møde (i Kbhvn. 1860), S. 149—158: Statistiske Meddelelser om Syphilis
 (jfr. den herom S. 101 fg. refererede Diskussion); S. 206—21: Oplysninger om
 Syphillisationen i Norge som Behandlingsmaade mod Syphilis (jfr. S. 212 fg. af
 Prof. M. Hanning).

I Annales des maladies de la peau par A. Casenove et M. Chausit,
 IV. 122 fg.: Une nouvelle forme de la gale.

I Revue medico-chirurgicale de Paris, 1854, August: Recherches
 cliniques sur la syphilisation.

I Gazette des hôpitaux 1861, No. 17: Relevé statistique des syphilisations
 pratiquées dans les hôpitaux de Christiania; No. 20: Manière d'appliquer la syphillisa-
 tion dans les hôpitaux de Christiania; No. 83: Note sur la syphilisation. — 1864, No. 6:
 De l'unicité du virus chancreux démontré par la syphilisation.

I Compte-rendu du Congrès d'ophtalmologie de Bruxelles 1858
 findes en Opsats af ham om den syphilitiske Irit.

I *Gazetta medica Italiana* 1856, 25 August, findes en Anmeldelse om Udfaldet af den ovfr. nævnte Diskussion ved Naturforsker mødet i Kristiania s. A. ang. Syphilisationen.

I *Archiv für Dermatologie u. Syphilis* 1869, S. 168—80: Ueber syphilitische Infektionsweisen und die Inoculabilität der syphilitischen Virus. — 1872, S. 473—92: Die Eigenschaften des syphilitischen Virus. (I Forening med Axel Scheel).

I *Medical Times and Gazette* 1865, 8 Juni: Forelæsning over Syphilisationen i Meath-Hospital i Dublin.

I *British med. Journal* 1865, No. 222 og 224: Polemik med Dr. Henry Lee i Anledning af en engelsk Patient med tertiær Syphilis, helbredet af W. B. med Syphilisation 1865. Novbr.: On Syphilisation.

I *The Lancet* 1865, Septbr. og Novbr.: On Syphilisation.

I *The American Journal of Syphilography* Vol. I, No. 1 (Jan. 1870), S. 7—17: On Syphilization; No. 2 (April 1870), S. 130—36: Prostitution in relation to national health.

I *The American medical Gazette* Vol. IV, No. 14, S. 160—62: Remarks on Syphilization.

I *Morgenbladet* 1844, No. 322 og 1845, No. 96: Om Spebaltstøben.

I Forening med forannævnte T. L. C. F. Blich har han oversat D. W. H. Busch's Haandbog i Fødselsvidenskaben. (Se S. 352 foran).

Boeck, Christian Peter Bianco, foregaaendes Halvbroder, født i Faderens 1ste Ægteskab med *Karen Magdalene Collett* (f. 25 April 1776, † 17 Novbr. 1800), blev født paa Kongsberg 5 Septbr. 1798, privat dimitteret, Student med Haud 1817 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Maj 1824. Som Student var han 1819 et halvt Aars Tid Lærer i Naturhistorie og Fysik ved Krigsskolen, 1819—22 var han Kopist i Medicinalbureauet under Kirke departementet og 1822—24 konst. Kompagnikirurg. Efterat han 1825—27 med offentlig Understøttelse havde foretaget en Rejse til Danmark, Tyskland og Frankrige for ved Studiet af Veterinærmedicin og Husdyravl at forberede sig til Ansættelse som Lærer i Veterinærvidenskaben (jfr. *Mag. f. Naturvid.* VI. 317 og VIII. 344), blev han 20 April 1828 udnævnt til Lektor i Veterinærvidenskaben ved den paatænkte Veterinærskole, som imidlertid af Mangel paa Bevilgning ikke kom istand. 1837 foretog han paa offentlig Bekostning en Rejse til Sverige for at undersøge dette Lands Veterinærvesen m. v. 15 Juli 1840 blev han Professor ved Universitetet i Fysiologi, komparativ Anatomie og Veterinærmedicin. Omkring 1830 var han i nogle Aar Læge ved Akers Fattigvæsen; 1837—39 og 1850 foretog han Kemi ved Universitetet under Ledighed i Lærerenposten; 1838—42 var han gjentagne Gange konst. Medlem af den farmaceutiske Examenskommission og fra December 1857 til Januar 1861 Medlem af Examenskommissionen for Tandlæger. Han blev oftere benyttet som Medlem af Regjeringskommissioner, saaledes af de tvende kgl. Kommissioner ang. Oprettelsen af et

polyteknisk Institut (kgl. Res. 4 Oktbr. 1836 og 10 Juli 1847); af Tilsynskomiteen for Opførelsen af de nye Universitetsbygninger (kgl. Res. 17 Oktbr. 1838); af den kgl. Kommissjon ang. Revisjon af Lovgivningen om Brændevinsbrænden m. v. (kgl. Res. 7 Decbr. 1839); af Pharmacopoe-kommissjonen (7 April 1842). I en Række af Aar var han Finants- og Tolddepartementets Konsulent i Toldsager, og i 1849 anstillede han sammen med nedennævnte Generalmajor Th. Broch for Norges Bank Undersøgelser af og afgav Bedømmelse over Bankens Sedler. 1828—60 var han Medlem af Direktionen i Seiskabet for Norges Vel, fra 1860 til sin Død Medlem af sammes Repræsentantskab. 1864—71 var han Medlem af Tilsynskommissjonen for Aas højere Landbrugsskole. Foruden de ovennævnte Rejser foretog han, dels med Stipendier eller paa offentlig Foranstaltning, dels paa egen Bekostning en Mængde Rejser i Ind- og Udlandet. I 1820 «opdagede» han sammen med nedennævnte B. M. Keilhau Jotunheimen med Bygdin og Tyin, hvorom Literaturhenviisninger findes ndfr.; 1836 berejste han sammen med Keilhau Kysten fra Kristiania til Throndhjem for at studere Landets Stigning; 1838 fulgte han den franske videnskabelige Expedition under Paul Gaimards Ledelse til Finmarken og Spitsbergen; 1843, 1847 og 1858 foretog han zoologiske Undersøgelser i forskjellige af vort Lands Kyststrøg; 1851 besøgte han de nordiske og flere tyske Universiteter for at studere Undervisningen i Fysiologi m. v. dersteds; i lignende Øjemed besøgte han 1861 Hollands, Belgiens og det vestlige Tysklands, 1875 Østerriges og Ungarns Universitetsstæder. Han deltog i saagodtsom alle skandinaviske Naturforsker-møder og var bl. a. Ordfører ved Mødet i Kristiania 1868. Samme Aar mødte han som Repræsentant for Kristiania Videnskabselskab ved Lunds Universitets Jubilæumsfest, ved hvilken Lejlighed han blev kreeret til Æresdoktor i det medicinske Fakultet; og 1876 var han efter speciel Indbydelse og tillige som Universitetets Repræsentant tilstede ved Afsløringen af H. C. Ørstedes Statue i Kjøbenhavn. I April 1855 tildelte Svenska Vetenskaps Akademien ham den Flormanske Guldmedalje («för utmärkte anatomiska och physiologiska afhandlingar») og i Novbr. s. A. tilkjendtes ham Guldmedalje af 1ste Klasse for en Del af ham konstruerede fysiologiske Apparater (navnlig det saakaldte Kymographion), der var udstillede ved Verdensudstillingen i Paris og dersteds foreviste for en af det franske Videnskabsakademi nedsat Kommissjon (jfr. Gazette hebdomadaire de médecine 1855; af Mare Sée og Pouillets Physik 1856). B. grundlagde og bestyrede Universitetets zootomiske Museum og dets fysiologiske Samling, ligesom han deltog i Oprettelsen af Den physiographiske Forening og af Lægeforeningen i Kristiania (1833), hvilken sidste senere omdannedes til Det medicinske Selskab, hvis Formand han var 1837 og 1869—70; fremdeles i Stiftelsen af Læseselskabet Athenæum, hvis Æresmedlem han blev 1875, af Selskabet til

Folkeoplysningens Fremme og af Christiania Videnskabselskab, hvor han siden Oprettelsen fungerede afvekslende som Præsæs og som Vicepræsæs. Desuden var han Medlem af følgende lærde Selskaber: Videnskabselskabet i Throndhjem (1836), Verein grossherrzogl. Badischer Medicinalbeamter (1842), de medicinske Selskaber i Kjøbenhavn og Stockholm (1844), Kgl. Svenska Vetenskaps-Akademien (1849), Svenska Läkarsällskapet i Stockholm (1854), Skaraborgs Landthushållningssällskap (1856), Kgl. Vetenskaps- och Vitterh.-Samhälle i Göteborg (Æresmedlem 1858), Verein f. Naturwiss. zu Herrmannstadt (1859), K. K. Zool.-bot. Gesellsch. i Wien (1863), K. Vetenskaps-Societeten i Upsala (1865), K. K. Gesellsch. d. Ärzte i Wien (1866), Det kgl. danske Videnskabernes Selskab (1868), *Société humanitaire et scientifique du Sud-Ouest de la France* (1869), Letterstedtsk Föreningen (1875). Har. var R. Æ. O. (1841), R. N. O. (1851), R. St. O. O. (1862), K. St. O. O. (1866). Han døde i Kristiania 11 Juli 1877; Begravelsen foregik 17 s. M. efter det akademiske Kollegiums Foranstaltning fra Universitetets Aula.

* 6 Oktbr. 1828 *Elisabeth Collett* (f. 28 Novbr. 1806, † 21 August 1883), hans Søskenbarn, D. af Statsraad Jonas C. og Maren Christine C.

Portræt med Biografi i Illustreret Nyhedsblad 1865, No. 51 [af P. B. Hansen]; i Skill.-Mag. 1870, No. 34 [af J. B. Halvorsen]; i Ny illustr. Tidende 1877, No. 29; i Illustreret Tidende [Kjøbenhavn] 19 August 1877; i Norsk Portræt-Galleri, udgivet af Cbr. Tønberg, 12te Lev.; *Mindetale* over ham i det med. Selskab af H. Heiberg, trykt i Selskabets Forhandlinger 1877, S. 133 fg.; i Sv. Läk.-Sällsk. af Professor Santesson, trykt i dets Förh. 17 Juli 1877; Nekrolog i Mgbt. 1877, No. 194, jfr. No. 196 B, hvor en Tale ved hans Baare af Prof. Lochmann er trykt, og i Dagbl. No. 158. Jfr. videre A. Collett: *En gammel Christiania-Slægt*, S. 343 fg.; John Hald: *Det norske medicinske Selskab* (Chra. 1883), fl. St.; Kiær: *Norges Læger*, S. 39—43; Chr. Johnsens *Norsk Haandlexikon* I; Nord. Conv.-Lex. 2 og 3 Udg.; Nordisk Familjebok II. 769; Morgenbl. 1840, No. 162; Erindringer af Henrik Krøyers Liv (Kbh. 1870), S. 240, 250 fg.; J. H. Vogts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); C. A. Bjerknes: N. H. Abel, S. 26 fg., 37 fg., 43 fg., 128 fg. — Om hans og Keilhaus Opdagelse af Jotunhejmen se Den norske Turistforenings Årbog for 1872, S. 54 fg. af J. E. Sars, og samme for 1874, S. 103—12, samt J. T. H[efstye]: *Skagastølstinderne i Sogn* (Oslo 1881), S. 8—15. Dette sidstnævnte Arbejde er tilegnet Boeck og Keilhau, «Aarhundredets første norske fjellbestigere. bestigerne av Koldedalstind og Nordre Skagastølstind».

Forflag til Indretningen af et Veterinærinstitut for Norge (dat. Chra. 22 Decbr. 1829). (Chra. 1830). 15 S. fol. (Trykt sammen med Stegeringens Budgetproposition 1830—33, No. 25).

Anviisning til Faareslabs Behandling. (Trykt paa offentlig Bekostning). Chra. n. N. 8. 8 S. (Ogjae aftrykt i J. Schrøders Ugeskrift for Norske Landmænd II. [1858] No. 40).

Bemærkninger angaaende Graptolitherne. (Univ.-Program for 1ste Halvaar 1851). Chra. 1851. 4. 10 S. m. 2 lith. Pl.

Iagttagelser til Oplysning om Aandedrætsbevægelsesernes Forhold. *Chra.* 1858. 8. 32 S. (Særtryk af Nord. Univ.-Tidsskr. IV. H. 3).

3 *Enr. I.* 364—67: Ildtoq af et Frev; *II.* 325—36: Endnu noget om et Seterinær-Institut i Norge; *IX.* 15—54: Bemærkninger ang. Theorien for den salinfte Behandling i Cholera; *XI.* 27—40: Om Jernoxyd-Hydrat som Rødgift for Arsenit-fyrting; 151—54: Et Kaloemissoster paa Koroas. (Flere af disse Artikler er overj. og aum. i udenlandske Tidsskrifter).

Han var Medredaktør af Norsk Magazin for Lægevidenskaben (1 R.), Bd. 1—10 (1840—46), hvori han skrev: *II.* 325—39: Notits ang. Mineralvandet i Eidsvoldsbakken; *III.* 323—30: Undersøgelse af Hydatiderne i en Blæremole. — I anden Række, Bd. *I.* 354—71: Bemærkninger til Diagnosen af Morbus Brightii; *XII.* 631—44: Nogle Bemærkninger til Distriktslæge Holmens «Redegjørelse» [ang. det med. Selskabs Diskussion om Spædalskheden] i Mag. f. Lægev. 2 R. XII; *XVII.* 57—73: Forestilling ang. Forandring af Norges Medicinalvægt [afgivet til det med. Selskab i Forening med C. T. Kierulf og A. M. Lund. Ogsaa særskilt trykt. *Chra.* (1861). 8. 17 S.]

Han var Redaktør af Magazin for Naturvidenskaberne Bd. IX—XI (*Chra.* 1828—32). I dette Tidsskrift er af ham: *II.* 289—303: Iagttagelser af Phænomener, der synes at vise en egen Virksomhed hos nogle Vanddyr; *VI.* 157—59: Om Nordlys, seet i Stordalen 1825; 302—8: En medicinsk Notits og micrometriske Iagttagelser; *VII.* 46—65: Naturvidenskabelige Observationer; *VIII.* 1—10: Hvilken Almeenlov ytrer sig i den organiske Udvikling? 11—44: Notitser til Læren om Trilobiternes *XI.* 215—18: Desmidium Swartzii; 253—60: Beskrivelse over en misbildet Kat; 272—75: Om et electrisk Phænomen, iagttaget paa Dovre.

I Forhandlinger ved de skandinaviske Naturforskeres 1ste Møde (i Gøteborg 1839), S. 107—12: Om Anvendelsen af polariseret Lys ved mikroskopiske Undersøgelser af organiske Legemer. — I Forh. ved andet Møde (i Kbhvn. 1840), S. 273—74: Om 7 Artsformer af Lumbricus terrestris iagttagne i Norge (jfr. S. 289 fg.); S. 303—4: Iagttagelser om Texturforholde anstillede ved polariseret Lys; S. 317—18: Bemærkninger om Fugleljærenes Form og Udvikling. — I Forh. ved tredje Møde (i Kra. 1844), S. 247—50: Ang. von Dübens Iagttagelser om Kalkdepositionernes Form hos de forskjellige Arter af Holothurier. — I Forh. ved syvende Møde (i Kra. 1856), S. 27—34: Hvorvidt er man istand til at bestemme den Tid, der udføres for at udføre visse aandelige Funktioner? — I Forh. ved ottende Møde (i Kbhvn. 1860), S. 310 fg.: Om Muskelirritabiliteten. — I Forh. ved tiende Møde (i Kra. 1868), S. XIX—XXI: Velkomsttale som Mødets Ordfører ved dettes Aabning.

I Öfversigt af kgl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar 1846: Bem. om adskillige Organers Texturforhold m. m. — 1855, S. 257—87: Bidrag til Kundskab om Muskelcontractionernes Form eller Forholdet af deres Størrelse og den Tid, hvori de foregaa; S. 289—303: Nogle Forsøg til nærmere Bestemmelse af Forholdene med Planternes Indsugning og Uddunstning af Vand (jfr. Christianiaposten No. 2609). — 1857: Physiologiske Iagttagelser (indeholdende Undersøgelser om Aandedrætsbevægelsen og om Sammentrækningsvevnen af Muskler, naar de udsættes for forskjellige Gasarter) m. 1 Pl.

I Forh. i Vidensk.-Selskabet i *Chra.* 1859, 114—117: Tabularia regalis, en ny Art fra Belsund paa Spitsbergen. — *Aerg.* 1860, 64—67: Bemærkninger ang.

Vexelgenerationen (jfr. S. 82 fg. af M. Sars); 111—119: Yderligere Bemærkninger ang. Medusernes Udvikling. (Anm. af Sars S. 118). — *Aarg. 1862*, 84 fg.: Om den Maade, hvorpaa Kjønnsforskjellen maa betragtes saavel hos de laveste som hos de højeste Organismer; 192—197: Bemærkninger om Planteværstens Tilstand under den afvigte usædvanlig regnfulde Sommer. — *Aarg. 1863*, 10—13: Bemærkninger ved Sars's Beskrivelse over *Thysanopoda norvegica*; 84—89: Angaaende Spørgsmaalet om, hvad der kan forstaaes ved Udtrykket Individ. — *Aarg. 1864*, 209—16: Om Forholdet af Trækningsbølgen af Muskler. — *Aarg. 1866*, 290 fg.: Om *Bos longicornis*; 292: Om Generations-Organerne hos en Annelide. — *Aarg. 1867*, 10 fg.: Om Muskelsammen-trækning.

I Nørdisk Univ.-Tidsskrift IV. H. 3, S. 1—33: Iagttagelser til Oplysning om Aandedrætsbevægelsernes Forhold, m. 2 Pl. (Ogsaa særskilt afstr., se ovfr.).

I Keilhaus *Gæa Norvegica* I. 138 fg.: Uebersicht der bisher in Norwegen gefundenen Trilobiten.

I Nørdisk Univ.- og Skole-Annaler V. 470—72 er trykt en Beretning af ham og Rasch om en zoologisk Rejse i 1843 langs Romsbøls Amts Kyster

I Ugeskrift f. Medicin og Pharmacie VI. 17—38 er trykt en af ham i Forening med C. Heiberg og A. Conradi afgiven Betænkning over Medicinallovlommisssjonens Ublast til en Lov om Medicinalvæsenet.

I Ugeblad f. Lovkyndighed II. 244—249: Om Muligheden af physiologisk af bestemte, om Mishandling af Dyr har fundet Sted. (Ertklæring afgiven under 21 Noobr. 1862 til Stiftamtmanden i Christiania).

I Nørdisk Tidsskrift 1874, S. 368 fg. er trykt hans disjenterende Botum til det medicinske Fakultets Betænkning i Anl. af Spørgsmaalet om Tilfreguelighed. (Jfr. Forh. i det med. Selskab i N. Mag. f. Lægevid. 3 R. VII. S. 107 fg.).

I Nørdisk Landmandsbog f. 1866, S. 138—154: Om Rensets og Batteredes Sub.

I *Færemøder*: Om Vitalmagnetismen.

I Morgenbladet 1840, No. 162: Nogle Oplysninger og Bemærkninger i Anledning af to Artikler i f. Bl. om hans Ansættelse ved Universitetet.

I Christiania-Posten (1852), No. 1260: Sandstræt (*Hydrophobia, rabies canina*).

Som Medlem af Pharmacopoe-Kommissjonen har han væsentlig Andel i Pharmacopoea norvegica (Chræ. 1855. S. XXII. 202 S.), for hvilken han nærmest førte Forsvaret i det medicinske Selskab. I de af Selskabet udgivne «Aktstykker og Bemærkninger til Pharm. Norv.», H. 1, Chræ. 1855, findes ogsaa fra hans Haand S. 88—121: Angaaende de om Pharm. Norv. fremsatte Bemærkninger; jfr. ogsaa, foruden Skrifter af H. Thaulow, Forh. i det med. Selskab, trykte i N. Mag. f. Lægevid., 2 R. VIII, IX og X.

Til den physiographiske Forening i Christiania meddelte han forskjellige Efterretninger fra Ind- og Udlandet, jfr. Mag. f. Naturvidensk. (1 R.), IX. 174 og 356—58.

Som Medlem af en af Kristiania Magistrat i 1843 nedsat Kommissjon havde han Del i den af Kommissjonen udarbejdede detaljerede Forklaring ang. Kristiania Brandredskabers Tilstand og den dertil knyttede Betænkning om fremtidig Anskaffelse af saadanne m. v.

Boeck, Cæsar Hakon, foregaaendes Søn, er født paa Calmeyerløkken (den Gang i Aker) 20 Februar 1832, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1850 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1857. I 1853 fungerede han som ambulerende Læge ved Kolera-epidemien i Kristiania, 1858 var han en Tid Kandidat paa Rigshospitalets kirurgiske og medicinske Afdelinger, var s. A. nogle Maaneder ansat som Marinelæge, Vinteren 1859 Læge i nordre Vaarsildfiskedistrikt, 1859 og 1862 konstitueret Korpslæge. 1863 blev han ansat som By- og Fattiglæge og 4 September 1872 som Politilæge i Kristiania. Han vandt 1865 den Skjelderupske Guldmedalje for en af Universitetet udsat Prisopgave over Tændernes pathologiske Anatomi. Fra April 1860 tilbragte han i videnskabeligt Øjemed 1½ Aar i Udlandet, særlig i Berlin — hvor han væsentlig syslede med Studiet af pathologisk Anatomi under Prof. Virchow — i Prag, Wien og Paris, ligesom han ogsaa senere gjentagne Gange har besøgt fremmede Universiteter og Hospitaler. Han blev R. N. O. 1882.

* 12 Maj 1863 *Ingeborg Sofie Meyer* (f. 11 Juli 1839), D. af Grosserer i Kristiania Lorenz M. og Johanne Rosenberg.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 43 fg.

Beretning om Prostitutionen i Christiania i Aaret 1876. Trykt efter Foranstaltning af Sundhedskommissionen. Chra. 1877. 8. VIII S. (Uddrag af en lignende Beretning for 1879 er trykt i «Beretninger om Folkemængden og Sundhedstilstanden i Christiania», Chra. 1881. Udførlige Beretninger af ham om samme Emne for Aarene 1880—83 opbevares i Haandskrift i Kristiania Politikammers Arkiv. Jfr. Art. G. E. Bentzen, S. 204 ovfr.)

I Norsk Magazin f. Lægevid., 2 R., XIV. 34—48: Beretning om de hygieeniske Forhold i nordre Fiskedistrikt 1858—59; XV. 673—95: Notitser angaaende Syphilis; XVII. 969—89, 1037—54; XVII. 1—27, 113—38, 225—49, 461—76, 832—54: Om Svulster.

Efter sin nedennævnte Broder Axel B.s Død udgav han 2det Hefte af dennes Skrift «De skandinaviske og arktiske Amphipoder».

Boeck, Cæsar Peter Møller, Søn af Skibskaptejn *Cæsar B. og Elen Holter*, er født i Lier 28 September 1845, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1864 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Maj 1871. Han var derefter til Marts 1872 Kandidat ved Rigshospitalets medicinske og kirurgiske Afdelinger, fungerede fra Marts til Maj 1872 som Epidemilæge i Sarpsborg, var dernæst i to Aar Amanuensis hos Dr. S. Paus i Brevik og opholdt sig fra Høsten 1874 til Sommeren 1875 i Udlandet, hvor han navnlig under et 7 Maaneders Ophold i Wien studerede Hudsygdomme og mikroskopisk Anatomi. Efter Hjemkomsten blev han i Juli 1875 konst. og 15 Oktober 1875 ansat for 3 Aar som Reservelæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling, hvor han efter Professor

W. Boecks Død ogsaa var konst. som Overlæge. Siden 1878 har han været bosat som privat praktiserende Læge i Kristiania. I August 1881 deltog han i den internationale Lægekongres i London.

* 14 Septbr. 1888. *Hansine Doxrud.*

Beretning om Typhus exanthematicus paa Sarpsborg i Aarene 1871 og 72 tilligemed en kort Oversigt over denne Sygdoms Optraeden i Norge i de senere Aar. (Separataftryk af «N. Mag. f. Lægevid.» 3 R. IV). Med 4 Træsnit. Chra. (1874). 8. 44 S.

I Norsk Mag. f. Lægevid. 3 R. II. 386—89: Et Tilfælde af Molluscum contagiosum; IV. 241—84: Beretning om Typhus exanthematicus paa Sarpsborg 1871—72. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.); IX. 105—14: Et Tilfælde af Neuritis traumatica ascendens; X. 1—28: Tvende ejendommelige Tilfælde af Lupus erythematodes disseminatus. (Ogsaa særskilt aftrykt).

I Forhandlinger i det med. Selskab i Chra. 1877, S. 6—9: Om den folliculære eller tonsillære Angina; 1881, S. 35 fg.: Et Tilfælde af Lichen planus; S. 172: Et Tilfælde af multipel, kachektisk Hudgangræn [en sjelden, tidligere kun fra Breslau beskreven Sygdomsform].

I 1880 deltog han med M. Skjelderup og Fr. Siabell i Grundlæggelsen af et nyt norsk medicinsk Tidsskrift, som udkommer siden 1 Januar 1881 under Navn af Tidsskrift for praktisk Medicin. I dette, hvoraf han fremdeles er Medudgiver, findes af ham: i Aarg. 1881, No. 2: Nekrolog over Prof. Hebra; No. 7: Et Tilfælde af Pustula maligna; No. 9—10: Om Behandlingen af de suppurerende Buboner; No. 11: Hydrocele helbredet ved en Klorzinkinjektion; No. 19—21: Om Diagnosen og Behandlingen af Lupus vulgaris. — Aarg. 1882, No. 9, 10 og 12: Rheumatismus acutus og Erythema nodosum som Eftersygdomme efter Svælgbetændelser tilligemed Bemærkninger om de rheumatiske Febres Pathogenese. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Expl. 8. 24 S.) — Aarg. 1883, No. 9: Nogle Bemærkninger i Anledning af Dr. Eisenschitz's Artikel [i Wiener med. Blätter] om syfilittiske Børns Ernæring; No. 13: 4 Tilfælde af syfilittisk Infektion gennem Tonsillen; No. 17—18: Et Tilfælde af Polyneuritis acuta (Pierson) indledet med en Purpura rheumatica. (Ogsaa særskilt aftrykt). — Aarg. 1884, No. 9: Fortsatte Iagttagelser over akute rheumatiske Affektioner, fremkaldte ved Svælgbetændelser.

I Vierteljahrsschrift für Dermatologie u. Syphilis II. (1875), 23—34: Ueber Molluscum contagiosum und den sogenannten Molluscumkörper [med en Tavle mikroskopiske Tegninger]; S. 463—66: Ueber Wachholderrückierungen in der Hauttherapie. — III. (1876), 135—40: Nekrolog [Wilhelm Boeck]. — V. (1878), 17—21: Ein seltener Fall von Pemphigus neonatorum. — X. (1883), 481—89: Essentielle Erythrantheme (Auspitz) — Erythema multiforum und Purpura rheumatica — durch Schlundentzündungen hervorgerufen. — For dette Tidsskrift har han iøvrigt i flere Aar været Referent af den skandinaviske Literatur.

I Deutsche Zeitschrift f. Thiermedizin u. vergl. Pathologie, VI. 18—32: Giebt es eine den Ziegen eigenthümliche Pockenkrankheit?

I forskjellige inden- og udenlandske medicinske Tidsskrifter har han derhos leveret en Mængde Referater og kortere Anmeldelser.

Boeck, Jonas Axel, Søn af foranævnte Professor C. P. B. B., blev født i Aker 16 Maj 1833, privat dimitteret, Student 1854 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1863. Efterat han i 1855 havde foretaget en Rejse til forskellige Universitetsstæder i Tyskland, Holland og Belgien, kastede han sig væsentligst over Studiet af Zoologi, der senere blev hans Hovedsyssel. Han blev 1860 tilkendt den kgl. Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave: «At give en Fremstilling af de indenlandske Amphipoder og deres Naturhistorie», og opholdt sig derpaa 1860—61 med offentligt Stipendium i Tyskland og (især) i Kjøbenhavn. Ved kgl. Res. 11 Januar 1862 blev ham overdraget det Hverv at anstille praktisk-videnskabelige Undersøgelser om Sildenfiskerierne; dette Hverv overdroges ham ogsaa i de følgende Aar og han opholdt sig i dette Øjemed gjentagne Gange paa Vestkysten, ligesom han i samme Hensigt anstillede Undersøgelser i Baashulen 1869, ved Hvalerne 1871, i Nordland 1873. I 1864 blev han Universitetsstipendiat i Zoologi, i hvilket Fag han holdt Forelæsninger for og examinerede de medicinske Studerende i Prof. Esmarks Sted 1870—71. Ved flere Fiskeriudstillinger fungerede han som Jurymand, saaledes i Henhold til kgl. Res. 10 Juli 1865 ved den internationale Fiskeriudstilling i Bergen. Han var Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania (1863) og af «Die K. K. zoologisch-botanische Gesellschaft» i Wien samt Æresmedlem af «Der Deutsche Fischerei-Verein». Han døde ugift 6 Maj 1873. En af Prof. G. O. Sars i 1873 beskreven Polyzo er opkaldt efter ham: *Triticella Boeckii*.

Nekrolog i Mgbl. 1873. No. 125 B; jfr. Kiær: Norges Læger, S. 44. En paa Latin [af L. Daac skreven] trykt Meddelelse om hans Liv og Virksomhed lod Chr. Holst ved hans Død udsende til fremmede Universiteter, Videnskabselskaber o. l.

Oversigt over de ved Norges Kyster iagttagne Copepoder henhørende til Calanidernes, Cyclopidernes og Harpactidernes Familier (Chra.) 1865. 8. 57 S. (Særskilt Aftryk af Forh. i Chra. Vid.-Selsk. 1864).

Crustacea amphipoda borealia et arctica. Særskilt Aftryk af Forhandlingerne i Chra. Vid.-Selskab 1870. (Chra. 1871). 8. 200 + VIII S.

Bidrag til Californiens Amphipodfauna. Særskilt Aftryk af Forhandlingerne i Chra. Vid.-Selskab 1871. (Chra. 1872). 8. 22 S.

Om Silden og Sildefiskerierne navnlig om det norske Saarsildfiske. I [seneste]. Indberetning til den Kgl. Norske Regjerings Departement for det Indre om foretagne praktisk-videnskabelige Undersøgelser. Trykt efter Foranstaltning af det Kgl. Departement for det Indre. Chra. 1871. 8. 2 Bl. 136 S. Med en lith. Plade. (Anmeldt i Dagbladet 1871, No. 49; Skill.-Mag. f. N. No. 8; Daac's Tids-Tavler II, 260 fg. Overført i Udbrag i Göteborg. och Båhusl. Hushållningsfällfaps Tidkrift og paa Begæll af Spencer Baird).

Indberetning . . . om forskjellige Fiskeriflokk hold i Grændsevandene mellem Smaalenene og Sverige, ved Hvalerne m. B. afgiven til Departementet for det Indre under 8 Oktbr. 1871. Chra. 1872. 8. 16 S.

De skandinaviske og arktiske Amphipoder, beskrevne. Første Hefte. (Med 7 kobberstukne Tavler). Chra. 1872. 4. 8 Bl. + S. 1—160. — Andet Hefte. Efter Forfatterens Død udgivet ved Hakon Boeck. (Med Forf.s Portræt og 25 kobberstukne Tavler). Chra. 1876. 4. IV + S. 161—711 + 25 Bl.

[De norske Sildefiskeriers Historie. Chra. 1873. 8. 80 S. Ufuldendt, idet Trykning og Udgivelse afbrødes ved Forf.s Død].

Det bohøslenske Sildefiskeriers Historie. Kbhvn. 1873. 8. (Astryk af Nord. Tidsskr. f. Fiskeri).

Indberetning . . . til den Kgl. Norske Regjerings Departement for det Indre om hans i 1873 foretagne Undersøgelser af de norske Sildefiskerier, navnlig Storsildfisket i Nordland. Kbhvn. 1875. 8. (Særskilt Astryk af Nord. Tidsskrift for Fiskeri, N. R. II).

I Forh. i Chra. Vid.-Selsk. 1859, 150—52: Beskrivelse over en ny Conserve, *Conserva pelagica*; 171—82: Beskrivelse over tvende nye parasitiske Krebødyr. — 1864, 226—281: Oversigt over de ved Norges Kyster iagttagne Copepoder henhørende til Calanidernes, Cyclopidernes og Harpactidernes Familier. — 1870, 83—281: Crustacea amphipoda borealia et arctica. — 1871, 32—52: Bidrag til Californiens Amphipodefauna. — 1872, 35—61: Nye Slægter og Arter af Saltvands-Copepoder.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskernes 8de Møde (i Kbh. 1860), S. 631—677: Bemærkninger ang. de ved de norske Kyster forekommende Amphipoder. [Overs. paa Engelsk i Ann. and Mag. of Nat.-Hist. III. (1869), 325—40, 401—19].

I Nyt Mag. f. Naturvidensk. XIX. (1873), 189—200: Beskrivelse af nogle til Crustacea decapoda henhørende norske Arter (i Forening med Dr. D. C. Danielssen. Ogsaa særskilt aftrykt. 8. 11 S. m. 1 Tavle).

I Wiegmanns Archiv f. Naturgeschichte XXXIV (1868), 72—81: Ueber Heringssaug.

I Videnskabelige Meddelelser fra den naturhist. Foren. i Kbhvn. 1866: Nervesystemets Bygning hos Slægten Nemertes, med Træsnit, samt om to tilsyneladende bilateral-symmetriske Hydromeduser, *Dipleurosoma typica* og *Stawitsi*.

I Tidsskrift for Fiskeri, I. (Kbhvn. 1866), S. 154—162: Om Sildeaat. [Overs. paa Tysk og paa Engelsk]. — III. 28—43 og 145—190: Om det norske Hummerfiske og dets Historie. — V. 123—160: Beretning om Sildefisket ved den norske og den bohøslenske Kyst. — VII. 1—40: Det norske Sildefiske. (Efter Referaterne af A. B.s Foredrag i Bergen ved A. Feddersen). — I Ny Række, II. 253—79: Indberetning . . . om hans i 1873 foretagne Undersøgelser af de norske Sildefiskerier, navnlig Storsildfisket i Nordland. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.).

I Beretning om Fiskeri-Udstillingen i Alesund (Chra. 1864), S. 29—33: Om de efter offentlig Forankatning udførte Undersøgelser angaaende Sildefiskerierne.

I Morgenbladet 1862, No. 300: Indberetning til Dept. f. d. Indre om de af ham i Vinteren 1861—62 anstillede videnskabelige Undersøgelser angaaende Baarsildfisket. — 1870, No. 203, 204, 208 og 209: Indberetning om de af ham i 1870 anstillede Undersøgelser om Sildefiskerierne ved Norges og Bohøslens Kyster [aftrykt i Tidsskr. f. Fiskeri, se ovfr.]. — 1872, No. 266 A: Bemærkninger ang. Sildefisket ved Hvalerne i December f. A.; No. 305: Oplysninger vedkommende Universitetsstipendiat G. D. Gaar's Indberetning . . . [i No. 298] om Saltvandsfiskerierne. [Jfr. Oplysning og Gjensvar af G. i No. 309 A, Tilsv. fra B. i No. 320 A, Gjensvar fra G.

i No. 327 A og Rogle Slutningsbemærkninger af B. i No. 342 A. Jubelæg i Striden af S. Moses Røtter findes i Mgbt. 1873, No. 69 og af C. Wittén i Nord. Tidsskrift f. Fiskeri, N. N., 1875, S. 141—66].

I Haandskrift efterlod han sig en Afhandling om norske Copepoder, med Tegninger, hvilken blev samlet og ordnet af hans ovfr. nævnte Broder C. H. B. og oversendt Videnskabselskabet i Kristiania.

Til alle de Plancher, som ledsagede hans zoologiske Arbejder, var Tegningerne udførte af ham selv.

Boeck, Thorvald Olaf, foregaaendes Broder, er født i Aker 15 August 1835, blev, privat dimitteret, Student 1854 og juridisk Kandidat med Laud i December 1860. Efter i et Par Aar at have været Sorenskriverfuldmægtig blev han 1863 ansat som Kopist i Kirkedepartementet, hvor han 13 Juni 1874 udnævntes til kgl. Fuldmægtig. 1864 vandt han Universitetets Guldmedalje for Besvarelsen af den udsatte Prisopgave om Fiske- og Trælastpriser m. v. I Februar 1869 blev han af Direktionen i det kgl. Selskab for Norges Vel ansat som Assistent hos Selskabets Sekretær og siden 1875 har han været Selskabets Kasserer. Han var Formand i Kristiania Arbejdersamfund 1877—1879 og Medlem af Akers Heredsstyrelse 1874—78. Medlem af Videnskaberne Selskab i Thronhjem (1882).

* *Julie Pauline Louise Maschmann* (f. 30 Maj 1841), D. af Provst og Sogneprest til Haabøl Bernt Sverdrup Maschmann og Antonette Augusta Aars.

Jfr. samtlige Hovedstadsblade 28 og 29 April 1879 om Forhandlingerne i Arbejdersamfundet ang. et Forslag til Mistillidsvotum mod ham for hans Optreden i Anl. af Flagstriden s. A. se ogsaa S. 238 foran. — Om hans betydelige og kostbare Bibliothek — det største private her i Landet i dette Aarhundrede, f. T. tællende ca. 20,000 Bd. — se bl. a. Hist. Tidsskr. 2 R. III. (S. 147) og IV, hvor flere Haandskrifter tilhørende hans Samling er trykte.

Oversigt over Litteratur, Love, Forordninger, Rescripter m. m. vedrørende de norske Fiskerier (Aperçu des ouvrages et traités, des lois, ordonnances, decrets etc. concernant la pêche en Norvège). Efter Foranstaltning af Centralkomiteen for Norges Deeltagelse i Fiskeriudstillingen i Boulogne sur mer 1866, udgiven af T. B. Chra 1866. 8. 27, LXI S. + 2 Bl. (Fremkaldte en historisk Afhandling [af Sorenskriver Ludvig Daae] om Norges Fiskerier i Liebleins Norden III. 113—38 og 191—223).

Geistlig Stat og Kalender for Kongeriget Norge. Udarbejdet. Chra. 1868. 4. 2 Bl. 145 S. — Tillæg til samme. (Afsluttet 1ste November 1869). Chra. 1869. 4. 16 S. — 2den Udgave. Chra. 1874. 4.

Statsraad Jonas Collett. Biographi. Trykt i 60 Exemplarer. Krania 1870. 8. 27 S. Med Portræt i Photographi.

Efterretninger om geistlige Embeder i Norge. Udgivne. Chra. (1870—)1871. 8. 2 Bl. 660 S.

Norsk Bog- og Fortegnelse. 1866—1872. Med Anhang, indeholdende:

I. Universitets- og Skoleprogrammer. II. Politiske og Avertissements-Tidender. Samlet og redigeret. Chra. 1877. 8. 1 Bl. 212 S.

Register til Norsk Bog- og Fortegnelse for 1848—65 og 1866—72, udarbejdet af T. B. og D. A. Overland. Chra. 1880. 8. LXVI S.

Chronologisk Fortegnelse ove Skrifter og Afhandlinger om de norske Fiskerier Udgivet. Chra. 1880. 8. 26 S. [Der findes ogsaa Aftryk af denne Fortegnelse med tysk Titelblad: «Verzeichniss von Schriften u. Abhandlungen etc.» (Chra. 1880. 8. 1 Bl. 26 S.), udg. i Anl. af Norges Deltagelse i Fiskeriudstillingen i Berlin 1880].

§ Følgebennen XV (1866), S. 399—472: Oversigt over attende ordentlige Stortings Sitskomhed.

I Nordisk Tidsskrift for Fiskeri — af hvilket han nogle Aar var Medredaktør — II. (1875), S. 279—82: Torskfiskeriet i Lofoten 1865—1874. [Uddrag af Opsynschefernes Indberetninger].

Han har udgivet «Tvende Breve ang. Begivenhederne i Norge 1814» [af Jonas Collett]. Kra. 1870. 8. 4 upag. Bl. — Desuden har han skrevet forskjellige Avisartikler og Lejlighedsdigte.

Boëtius, Jens Lauritz, Søn af Generaladministrator ved Tal-
lotteriet i Kjøbenhavn *Jens B.*, er født i Kjøbenhavn 12 Decbr. 1814,
blev Student med Laud fra Metropolitanskolen dersteds 1833, studerede
en Tid Theologi, udgav og redigerede derpaa 1843—44 «Aftenbladet» i
Kjøbenhavn, kom senere op til Norge, hvor han debuterede paa Kristi-
ania Theater 30 Aug. 1850, var 185* til Høsten 1854 Regissør og Suf-
flør ved det norske Theater i Møllergaden og blev 1863 Inspektør ved
Sandefjords Bad, fra hvilken Stilling han erholdt Afsked med Pensjon
for nogle Aar siden.

Jfr. Erslews Forf.-Lex., Suppl. I. 182 fg.; Chra.-Posten (1854) No. 2175 [af B.],
2179 [af J. B. Klingenberg], 2183 [af B., alle ang. det norske Theater og hans For-
hold til samme] samt Sandefj. Tid. 1881, No. 104.

Han redigerede fra Aaret 1873 — fra Nytaar 1880 navngiven — Sandefjords
Tidende, hvis Redaktion han fratraadte 30 Marts 1881, men igjen overtog 16 Juli 1881
og derpaa ledede til 1 Juni 1883.

Han har leveret Bidrag ogsaa til nogle andre norske Blade.

Boger, Isak Christian, Søn af Kjøbmand *A. I. Boger*, er født
1838 og har siden 1858 været ansat som Kopist i Indredepartementet.

* *Emma Marie Bertelsen* († 20 Decbr. 1882, nær 46 Aar gl.

Kongeriget Norges geistlige og verdslige Inddeling som den
var ved Udgangen af April 1862. Chra. 1862. 8. 40 S.

Bohr, Christian Frederik Gottfried, Søn af Handelsingartner og
Officiant ved Øresunds Toldkammer *Christian B.* (af tysk Herkomst) og
Hustru *Johanne Engelke Bomholt* (fra Norge), blev født i Helsingør

20 Oktober 1773. I 12 Aars Alderen kom han ind paa sin Fødeby Latinskole, hvis daværende Rektor, den senere Statsraad N. Treschow tog sig særligt af ham. 1789 dimitteredes han fra Skolen til Universitetet, som trange Kaar imidlertid hindrede ham fra at opholde sig ved hvorimod han i Slutningen af 1790 rejste op til Norge, hvor han, de allerede tidligere med Held havde lagt sig efter Musik og studeret Generalbas, først i Frederikshald underviste i Musik og Skolevidenskaber senere i Fredriksstad fik en Ansættelse som Organist. 1797 flyttede han til Bergen, hvor han Aaret efter blev ansat som Organist ved Korskirken ved Siden af sine Forretninger som saadan underviste han i Musik og Sprog og benyttede derhos sin Fritid til Studier i Mathematik, Fysik og Astronomi. I 1802 stiftede han med Presten Welhaven og en svensk Privatlærer Porath den første Søndagsskole for Haandverkslærlinge i Bergen, for hvilken han vedblev at virke utrætteligt til sin Død. I 1804 stiftede han videre, i Forening med Overlærer L. Sagen, Bergens Realskole, hvor han var Lærer i Arithmetik og Geometri, indtil han 24 September 1825 blev udnævnt til Overlærer ved Bergens Kathedralskole med Forpligtelse til tillige at gaa Stiftsdirektionen tilhaande i hvad der angik Almuskolevæsenet. 1826 blev han tillige Organist og Kantor ved Bergens Domkirke, hvorhos han siden 1816 havde en kommunal Ansættelse som astronomisk Observator. Under et Besøg i Kjøbenhavn 1822 havde han faaet Lejlighed til at sætte sig ind i Vexelundervisningsmethodens Anvendelse for Folkeskolen. Efter et Besøg i Stockholm og Kristiania organiserede han 1826 en Almuskole efter hin Methode for 450 Gut og derpaa 1827 en Haandgjerningsskole for 225 Piger. Han var Medlem af det kgl. Videnskabernes Selskab i Thronhjelm (1819), af K. Vetenskaps-Akademien i Stockholm (1824), af Sällskapet för vexelundervisningens befrämjande i Stockholm, af Direktionen for det harmoniske Selskab i Bergen m. v. Han døde 10 Septbr. 1832.

* 25 Marts 1796 *Anna Christine Sandberg* (født i Fredriksstad 28 Novbr. 1766, † 23 Decbr. 1831).

Jfr. *C. F. G. Bohr. Et Mindeskraft af Dr. J. Neumann* (Bergen 1833. 48 S.); *Biografi öfver C. F. G. Bohr* [af M. M. af Pontin] (Sthlm. 1834. 8. 10 særskilt aftrykt af Kgl. Vet.-Akad. Handlingar för år 1833, S. 381—90); jfr. vi Budstikken III. 33; Borgervennen 1825, No. 9 og 34; Morgenbladet 1832, No. 2 Indbydelseskraft fra Bergens Kathedralskole 1859, S. 12; Strunks Portræt-Katalog S. 58; P. A. Jensens autobiografiske Meddelelser i Illustr. Nyhedsbl. 1863, No. 12 No. 22; (J. T. Hestye:) Skagastølstinderne i Sogn. S. 6 fg.; Fru Dunker: Gode Dage, S. 55; Poggendorffs Biograph.-lit. Handwörterbuch I. 227 fg.

Forslag til en Plan for Bergens Søndagsskole. Bergen 1802
Arithmetiske Opgaver for Sørlingerne i Bergens Søndagsskole. 1803.

Arithmetiske Opgaver, med practiske Regler til deres Oplosning. Bergen 1805.

Eksempler i de fire Specier med ubenævnte Tal for Værlingerne i Bergens Søndagskole. Bergen 1808. 8. 41 S.

Lærebog, i Særdeleshed for Haandværkere, til Fladers og Vegemrs Beregning, m. m. Bergen 1808.

Et Forsøg om Decimalbrøf, Quadrat- og Cubitrodens Udtrækkelse. Bergen 1805.

Resultater af de arithmetiske Opgaver. Bergen 1806.

Opgaver til Udregning i Hovedet. Bergen 1806.

Anvisning til almindelig Brøfs Indretning, hørende til de arithmetiske Opgaver. Kbhvn 1806. 8. 28 S. (Rec. tilligemed flere af forannævnte Skrifter i Lærde Efterretninger 1810, No. 23).

Geometrie til Skolebrug. Bergen 1807.

Opgaver af elementair Geometrie. Bergen 1809. 8. 150 S.

Rudetabeller for fulde og ikke fulde Fougtaget. Bergen 1818. 8. 89 S. m. 2/3 Axl Tabeller.

Resultater af Opgaverne i den arithmetiske Ledetraads første Curfus. Bergen 1821. 8. 50 S.

Tablet over almindelige eller Briggiske Logarithmer til Tal fra 1 til 10,000, tilligemed Logarithmedifferensernes Proportionaldele. Bergen 1822. 8. (Anonymt).

Ledetraad ved den arithmetiske Underviisning, med en Samling af Opgaver. 1o Curfus. Bergen 1802. — 2det Dplag. Bergen 1806. — 3die omarb. Dplag. Chra. 1820—21. 8. — 4de, nøiagtigt gennemseede og rettede, Udgave. 1ste Curfus. Bergen 1835. 8. 258 S.

Psalmemelodier med Tal-Syngetegn. Chra. 1825. — 2det Dplag. Bergen 1829. 16. 2 Axl.

Anvisning til at bruge samme. Chra. 1825. — 2det Dplag. Bergen 1829. 16. 1 Axl.

Udtog af Bohr's arithmetiske Ledetraad, eller practisk Regnebog for Begyndere; indeholdende de 4 Specier i ubenævnte og benævnte Tal, samt Brøf og Reguladetri. Bergen 1833. 8. 64 S. — 2det Dplag. Bergen 1842. 8. 64 S. — 5te Dplag. Bergen 1861. 8. 64 S.

Facitbog til Opgaverne i Bohr's arithmetiske Ledetraads første Curfus og Udtøget. 2den, nøiagtigt gennemseede og rettede, Udgave. Bergen 1833. 8. 48 S. — 3die Udgave. Bergen 1860. 8. 53 S. + 2 Bl.

I Blandinger eller Læsning for begge Kjøen, Bd. I, H. 4 (Chra. 1820): Om Iisbræerne i Justedalen og Om Lodalskaabe. [Ogsaa særskilt aftrykt (Chra. 1819. 8. 29 S.) og i vore Dage atter optrykt i Den norske Turistforenings Årbog for 1874, S. 88—102. Afhandlingen blev i sin Tid oversat paa Fysik og C. Naumann i Morgenblatt f. geb. Stände 1823, No. 146, 148, 149, 154, 155].

I Magazin f. Naturvidenskaberne 1 Aarg. I. (1823), 230—39: Geographiske Længdebestemmelser (uddragne af Breve til Prof. Hansteen); II. 316 fg.: Stjernebedækninger i Bergen; Oversigt af daglige meteorologiske Iagttagelser i Bergen, for Aarene 1818—21, i 4 Tabeller. — 2 Aarg. I. 116—19: Geographiske Længdebestemmelser; II. 261—267: Stjernen ν Ω Bedækning af Maanen, iagttaget i Bergen og beregnet. — 3 Aarg. II. (5te Bd.), S. 179—83: Nykøpings og Moskvas Længde beregnet. — 4 Aarg. I. (7de Bd.), S. 335—39: Om de meteorologiske Iagttagelser i

Bergen; S. 339 fg.: Stjernebedækninger af Maanen observerede i Bergen. — *8de Bind: Meteorologiske Iagttagelser for sidste Qvartal 1825 og første Qv. 1826, i Tabeller.*

I Kongl. Vet.-Acad. Handlinger 1816, I. 19 fg.: Månførmørkelsen den 26 Decbr. 1814. — 1819, 1822, 50 fg. og 1825, 291 fg.: Bidrag till geographiska longituds-bestämningar.

I Schunachers Astronomische Nachrichten og i v. Zach's Correspondance astronomique findes enkelte Meddelelser og Observationer af ham.

§ Substiften I. (1817), No. 90—93, 98—99 og II. (1818), No. 1—4: Meteorologiske Iagttagelser i Bergen. — III. No. 5—6: Andet Bidrag til geographiske Bængbestemmelse.

Utrykte forblev hans til Regjeringen i 1824 i Haandskrift indsendte Underdanigst Forslag til en Plan for Almueskolevæsenets bedre Indretning i Bergen, vedtaget af den naadigst nedsatte Skole-Commission; og Underdanigst Forslag til de Lancasterske Undervisningsmaaders Indførelse i Norges Almueskoler.

Boller, Gregorius Andreas, er født 27 Februar 1827 i Landsbyen Neunkirchen ved Miltenberg a/M af Forældre Gaardbruger *Frantz B.* og Hustru *Barbara Bauny* fra Hartheim i Baden. Efterat have gaaet paa Latinskolen i Miltenberg, fortsatte han sine forberedende Studier paa Gymnasiet i Aschaffenburg, hvor han underkastede sig Afgangsexamen til Universitetet i Würzburg. Da Urolighederne brød ud i 1848, blev han efter Militærlovene indkaldt til Tjeneste ved Infanteriregimentet Wrede, som den Gang var stationeret i Fæstningen Landau, indrulleredes her som Kadet og indstilledes til Officiersaspirant. Senere fortsatte han sine Universitetsstudier i Würzburg, idet han særlig i tre Aar besøgte Presteseminariet dersteds. Efter at være ordineret til Prest blev han ansat som res. Kapellan i Motten, hvorpaa han efter ca. 2 Aars Forløb meldte sig som Missjonær for Europas nordligste Egne. I Maj 1856 ankom han til Alten, hvor han grundlagde en katolsk Menighed, oprettede dernæst 1860 en lignende Menighed paa Tromsø og byggede dersteds et katolsk Kapel, det første i Norden efter Reformationens Indførelse. I 1873 forflyttedes han til Kristiania, ansat som Menighedsprest ved St. Olaf Kirke dersteds og udnævnt til Vicepræfekt for den katolske Missjon i Norge. I Begyndelsen af 70-Aarene besøgte han Amerika og blev ved den Lejlighed Æresmedlem af *The American Geographical and Statistical Society*. 30 November 1878 blev han af Pave Leo XIII udnævnt til Æreskammerherre.

Kort Afriks af Religionshistorien, et Tillæg til (G. Romp's) Religionsundervisning for den katolske Ungdom. Udgivet af Missjonen i Finmarken. Tromsø 1861. 8. 48 S. (Ann. i N. Airtid. 1861, S. 336).

Hvorfor er jeg bleven Katholik? Tromsø 186*. 8. 66 S. [Efter et Skrift af G. Winkler, overs. af J. A. Akerström, men forandret og forsynet med et Tillæg og Slutningsord af B.]

Han har leveret flere Artikler og Beretninger, indeholdende Skildringer af Norge og den katolske Missjon der, til forskjellige tyske, hollandske og engelske Blade, saasom til «Die katholischen Missionsannualen», «Das katholische Kirchenblatt», *The Tablet* (bl. a. i Febr. 1877: «The catholic Education») m. fl.

Blandt hans (utrykte) officielle Indberetninger til Rom kan nævnes et paa Latin affattet Forsvarsskrift til Kardinal Barnabo, Præfekt for Propagandaen i Rom, angaaende den katolske Missjon og dens Bestyrelse i Nordland-Finmarken, Færøerne, Hebriderne og Island, omfattende Tidsrummet 1856—63; samt et ligeledes paa Latin affattet, Kardinalkollegiet i Rom 1867 forelagt og af dette godkjendt Forslag, ledsaget af et specielt i dette Øjemed udarbejdet Kart, angaaende Deling af de skandinaviske Missjoner og Oprettelse af tre apostoliske Præfekturer, hvoraf Norge nu udgjør det ene.

Bolstad, Erik Jørgensen, Søn af Gaardbruger *Jørgen Erik-sen B.* og *Brita Klemensdatter*, blev født i Indviken i Nordfjord 4 Juni 1809, tog 1836 Præliminærexamen og i December 1840 norsk juridisk Embedsexamen. Han var senere en Tid Famulus hos Bergens Biskop og døde som Landhandler og Gjæstgiver i Alverstrømmen 185*.

Den fortryllede Rose. Et romantisk Friisbigt af Ernst Schulze. Overført efter Originalens jette Udg. Med 100 Staalstif. Bergen 1849. 8. 146 S.

I Morgenbladet 1847, No. 178 og 186: De fire Aarstider. (Et Digt).

Den sceniske Prolog (med Musik af Ole Bull) ved Aabningen af det norske Theater i Bergen 2 Jan. 1850 var forfattet af B., hvorom nu kan henvises til T. Blancs Føljeton i Aft. 1884, No. 62 A.

Bomsta, Johan A. . . J. . ., er født i Balsfjorden 183* og nød Omgangsskolens Undervisning i sin Fødebygd, udtraadte af Statskirken i April 1856 og stiftede med sin Broder Abraham B. og en Ven Johan Andreas Johannesen «Den apostoliske Menighed» i Balsfjorden, hvis Forstander han var i flere Aar. Senere udvandrede han til Amerika, hvorfra han igjen kom paa Besøg i Hjemmet 1871 og atter 1883, da han foreløbig bosatte sig herhjemme.

Jfr. en Redegjørelse af ham i Tromsø Stiftstid. 1884, No. 20 ang. hans Udtræden af Statskirken og hans Forhold til den Lammers'ske Frimenighedsbevægelse.

Den fri apostoliske-kristelige Menigheds Troesbetjendelse og Forfatning. Tromsø 1871. 8. 24 S.

Tre Foredrag over følgende Emner: 1. Johannes's tre Vidner: Vandet, Landet og Blodet. 2. Treenhedslæren. 3. Evangeliets oprindelige Form og 4. Folkestil og Religion eller Stat og Kirke, [ojs.] Chra. 1868. 8. 22 S.

Bonifacius, Clemens, Pseudonym for P. Chr. Asbjørnsen, se denne.

Bonnevie, Andreas, Søn af Læge i Mandal *Honoratus B.* (f. i Odense 3 Januar 1726, † paa Falkenstein 8 November 1811, hvis Fader Honoratus B. fra Antibes i Provence var den ældste af Slægten B. i

Norden, om hvem sikre Efterretninger haves) og hans 2den Hustru *Kathrine Terrisen*, blev født i Mandal 6 Marts 1782. Sin første videnskabelige Dannelse modtog han af den senere Biskop Chr. Sørenssen og blev 1797 dimitteret til Universitetet fra Kristianssands Skole. 1 Januar 1804 tog han theologisk Embedsexamen med bedste Karakter. Istedendfor at søge Ansættelse i Kirken blev han 1808 ansat som Løjtnant ved Kronens Regiment i Helsingør, i hvilken Stilling han ledsagede Sveriges nyvalgte Kronprins Carl Johan gennem Sjælland i 1810. Han blev staaende i Armeen til 1814, da han 11 Marts udnævntes til Sogneprest i Kallundborg og nogle Dage senere fik Karakter af Konsistorialassessor. Dette Sognekald tiltraadte han dog ikke, da Norges Adskillelse fra Danmark bragte ham til at drage til Hjemlandet, hvor han s. A. søgte og fik Kongsbergs Sognekald. 1 Novbr. 1824 forflyttedes han til Øjestads Sognekald ved Arendal. I sine sidste Aar var han paa Grund af Sygelighed ude af Stand til at bestyre sit Embede, der for den væsentligste Del fra 1831 af bestyredes af hans personelle Kapellan, forannævnte H. L. Bergh. Han var Kongsbergs Repræsentant paa Stortinget 1815—16, hvor han var Medlem af 5te Kommite: for Kjøbstædernes Økonomi, Handel og Søvæsen; som Medlem af Lagthinget sad han som Dommer i Rigsretten mod Statsraad Haxthausen. Han døde 10 Marts 1833.

* 1815 *Maren Berg* († paa Falkenstein 1850), Baron og Kammerherre Hans Rudolph von Juels fraskilte Hustru.

Jfr. A. Faye: Bidrag til Øjestads Prestegjælds Historie, S. 53—57, hvor Udg. ogsaa har ladet trykke et Selvportræt paa Vers, hvilket B. havde skrevet i en Stambog; D. Thrap: Familien Bonnevie (1 Udg.), S. 28 fg.; B. Moes Efterretninger om Storthingsmænd, S. 32 fg.; Pavels's Dagbøger, fl. St.; Fr. Schmidts Dagbøger fl. St., bl. a. S. 335, hvor han dog ikke nævnes ved Navn; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 478; Morgenbladet 1868, 5 April [af M. Birkeland]; Breve fra H. H. v. Essen, udg. af Yngvar Nielsen, S. 90; Storth.-Efterr. 1814—33, I. fl. St., særlig: S. 277 fg., 334 og 366; (norsk) Hist. Tidsskr., 1 R. II. 357, 362, 364.

Sæng den 11 December 1811. Rbhvn. 8. 4. S. (Udtrækt i Udvalg af Breve til P. Hjort, 1 Saml., S. 14 fg., som Note til et Brev af S. B. Hersted, i hvilket B. omtales).

Rora til Svea. Rbhvn. 1813. 8. 7 S.

Rin Meeening om det svenske Folks Gjevnhed i Karet 1813, med Hensyn paa dets Forhold til Danmark og Norge; foranlediget ved No. 2 af Bladet Dannøra og helliget mine Medborgere. Rbhvn. 1813. 8. 39 S. (Jfr. Chr.sands Akr.-Cont. Efterretn. 1814).

Nagle nødvendige Ord i Anledning af Lidsfristet Saga. Drammen 1817. 8. 34 S. (Jfr. Nationalbladet IX. 130—33, 209—24, hvorpaa Svar fra Amicus veritatis i Nigstid. 1818, No. 18 Tillæg med Gjenhvar i Nationalbladet XI. 40—78; efr. 164—68).

Forskjellige Digte af ham findes spredt i Datidens Tidsskrifter, saasom i Minerva 1805, III. 307; i Ei blot til Lyst H. 250—60; i Kjøbenhavns

Skilderie 1808—10; i Sandsigeren 1811, No. 35; i Nytaarsgaven Nor 1815, S. 77, 82, 86 fg. og 165 fg.

Han var (sammen med Prof. Rasmussen og N. S. Schultz) en af de af Stortinget udnævnte Redaktører af Efterretninger om Forhandlingerne i Norges ordentlige Storting 1815—16 (se Storth.-Efterr. 1814—33, I. 450).

Bonnevie, August Christian Baumann, Søn af Borgermester i Throndhjem-*Honoratus B.* (f. 15 Juni 1797, † under Opholdet paa Stortinget 27 Marts 1848) og Hustru *Sofie Augusta Baumann*, er født i Throndhjem 5 Septbr. 1846, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1863 og juridisk Kandidat med Laud i December 1867. Samme Aar blev han autoriseret Advokatfuldmægtig, tog 1870 Bevilling som Overretssagfører og er siden 1871 bosat som Advokat i Kristiania.

* 28 Novbr. 1872 *Wilhelmine Sofie Ingstad* (f. 19 April 1850), D. af Justitiarius i Kristiania Stiftsoverret E. Ingstad og Sophie Rode.

§ Norff Retstidende 1877, S. 257—65: Følge Bevisligheder, erhvervede i Udlandet, producere af en Udlandning i Højesteretsagen O No. 6, første Sessjon d. A.: J. P. Mountain ctr. G. G. Raarub. — 1883, S. 774—81: Raar kan der ventes Dom i civile Sager, der ere eller i den nærmeste Fremtid blive indankede til Højesteret? (Ogsaa særskilt aftrykt i 150 Expl.)

Bonnøvie, Carl Siegfriød, Brodersøn af ovennævnte Andreas B., blev født 19 December 1804 paa Falkenstein ved Horten, som Faderen *Torris B.* (f. 8 Maj 1762, † 6 April 1820), der ved Udgangen af forrige Aarhundrede var vendt tilbage til Fædrelandet med en betydelig Formue, erhvervet under et mangeaarigt Ophold i Tranquebar, den Gang ejede; Moderen, en dansk Dame, hed *Sophie Amalie Schlegel* († i Kristiania 3 Juli 1837). I 1824 gik C. S. B. ud af Søkadetinstitutet som Sekondløjtnant i Marinen, var fra 1830 til 1832 i fransk Søkrigstjeneste, deltog i Erobringen af Algier og blev Ridder af Æreslegionen. 1841 drog han til Bengalen, hvor en ældre Broder af ham, ligesom Faderen, havde bosat sig som Handelsmand; i Forening erhvervede begge Brødre en ikke ubetydelig Formue derude, bl. a. ved at forpagte betydelige Plantager af en indisk Fyrste. Under Opholdet i Indien blev han Kaptejn løjtnant, kom hjem 1849 og var i nogle Aar Chef for Marinens Kommandoexpedition i Stockholm. 31 Marts 1856 blev han Kaptejn i Marinen, førte som Chef for Korvetten «Nornen» Norges Vicekonge til Kjøbenhavn samme Aars Sommer og blev ved denne Lejlighed R. D. O. Nogle Dage før Kommandoen skulde stryges paa Korvetten, blev han dræbt ved Sprængningen af en Kanon 13 Oktober 1856. Ved Hjemkomsten fra Indien skænkede han Universitetet en værdifuld Samling af ostindiske Naturalier og skaffede det fra det bengalske Selskab i Calcutta betydelige Gaver af

Naturalier og kostbare Værker i den orientalske Literatur (jfr. Indberetning herom til Kongen i Dept.-Tid. 1850, S. 174—75).

Nekrolog i Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 43; Aftenbl. s. A. No. 244; jfr. Thrap: Familien Bonnevie, S. 14 fg.

Han var Udgiver (med R. Fabricius, F. B. Fallenberg og N. E. L. Sørensen) af *Magazin for Søvæsen*, Bd. 1—2. Chra. 1839—43. Heri er af ham: I. 185—199: Forslag til en forandret Opdragelsesmethode for de norske Søfabeetter. (Over dette Forslag afgav Søfabeetterket (C. N. Benda) en Betænkning, der er trykt i Bd. II. 166—76. hvortil Bonnevie gav „Kontra-Bemærkninger“, S. 176—88).

Bonnevie, Christiane Michaeline, Søster af forannævnte Advokat A. C. B. B., er født i Thronhjem 10 Marts 1842 og siden 1870 Lærerinde ved Nickelsens Pigeskole i Kristiania.

Fransk Læsebog med Stileøvelser. Første Del. For Begyndere. Kra. 1877. 8. 3 Bl. 154 S. (Anm. i Finsk Tidsskrift 1879, I. 261). — Anden Del. For Viderekomne. Kra. 1878. 8. 4 Bl. 223 S.

§ Morgenbladet 1883. No. 89 og 103: Om *Pige skolens* Ordning.

Bonnevie, Frederic, Søn af Distriktslæge i Mandal *Christian Fredrik B.* (f. 1806, † 1846) og *Louise Aall Crawford*, er født i Grimstad 1 April 1844, blev Officier 1865 og s. A. ansat som surnumerær Sekondløjtnant i anden akershusiske Infanteribrigade, tjenstgjørende ved norske Jægerkorps, indtil han 8 Juni 1870 udnævntes til Premierløjtnant i Brigaden og Adjutant ved Valders Bataljon; 1879 udtraadte han igjen som surnumerær, idet han 25 August blev ansat som tjenstgjørende Premierløjtnant ved norske Jægerkorps og Garnisonsadjutant paa Akershus. Han blev i Maj 1868 Æresmedlem af *United Service Institution* i London.

* 1) 6 Maj 1872 *Hildur Fermann* (f. 31 Maj 1848, † 14 Marts 1878), D. af Bankfuldmægtig Jens Christian J. og Dorothea Thue.

* 2) 28 Septbr. 1882 *Karen Marie Dancherisen* (f. 6 Juni 1858), D. af nedennævnte Kaptejn J. W. K. D.

Beskrivelse af en Dag- og Nat-Signalmethode til Benyttelse paa kortere Distancer. (Nærmest til Brug for Armeen). Chra. 1868. 8. 8 S. (Anm. i Aftsp. 1868, No. 112).

Militair Telegrafi. Chra. 1869. 8. 2 Bl. 95 S. og 4 Pl. Tegn.

I Militært Tidsskrift XXXI (1868), S. 121—48: Uddrag af en Rapport til Armeekommandoen om en Reise til England for at studere det nye engelske Signalsystem.

Bonnevie, Jakob Aall, Broder af ovennævnte Advokat A. C. B., er født 31 Decbr. 1838 i Kristiania, hvor Faderen den Gang var Expeditionssekretær i Kirke departementet, blev Student med Laud fra Kristi-

ania Kathedralskole 1856 og Realkandidat med samme Karakter 1863, efterat han allerede siden 25 Januar 1862 havde været udnævnt til Adjunkt ved Kristiania Kathedralskole. Han udnævntes 14 Februar 1865 til Overlærer ved Kristianssands Kathedralskole og 15 Juli 1872 til Skoledirektør i Thronhjems Stift. Han var Medlem af den i 1865 under H. Nissens Forsæde nedsatte kgl. Kommissjon til Revisjon af Landets højere Skolevæsen, af den kgl. Kommissjon 1877 ang. Ordningen af det abnorme Skolevæsen og af Kommissjonen 1880 ang. Forlængelse af Stiftssemiariernes Kursus og Oprettelse af Lærerindeseminarier. Han er f. T. Medlem af Direktionen for det kgl. norske Videnskabers Selskab i Thronhjem og af Kommunerepræsentantskabet sammesteds. I Valgperioderne 1880—82 og 1883—85 har han været Storthingsmand fra Thronhjem og Levanger (Medlem af Kirkekomiteen).

* 1) 17 Juli 1864 *Anne Johanne Daae* (f. 18 December 1839, † 3 December 1876). D. af Sogneprest til Kragerø Hans D. og Anne Johanne Christie.

* 2) 10 August 1878 *Susanne Bryn* (f. 4 September 1848), D. af Stadsfysikus i Thronhjem Thomas B. og Christine Richter.

Passater og Monsuner. En Fremstilling af de regelmæssige Vindforhold paa Verdenshavene. Særskilt Aftryk af Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Kristianssands Kathedralskole 1869. (Kr.sand 1869). 8. 2 Bl. 63 S.

Kortfattet Lærebog i Plangeometri, udarbejdet med særligt Hensyn til Middelskolens Behov. Kra. 1870. 8. 2 Bl. 123 S. — Anden Udgave. Kra. 1873. 8. 123 S. — Tredie Udgave. Med 149 i Texten trykte Figurer. Kra. 1876. 8. 2 Bl. 123 S. — Fjerde Udgave. Kra. 1880. 8. IV. 123 S.

Kortfattet Lærebog i Arithmetik og Algebra med Exempelsamling, udarbejdet for Middelskolen. Kra. 1871. 8. IV S., 1 Bl., 165 S. — Andet Oplag. Kra. 1873. 8. 3 Bl. 165 S. — Tredie Oplag. Kra. 1877. 8. 3 Bl. 165 S. — Fjerde Oplag. Kra. 1880. 8. IV. 167 S.

Facitbog til kortfattet Lærebog i Arithmetik og Algebra. Chra. 1871. 8. 23 S. — Anden Udgave. Kra. 1878. 8. 23 S.

Kortfattet Lærebog i Plantrigonometrien med Exempelsamling, udarbejdet for Gymnasierne. Med to lith. Plader. Kra. 1872. 8. IV. 72 S.

Ruglerammens Anvendelse ved de første Øvelser i Regning. Thjem. 1874. 8. 8 S. — Andet Oplag. ib. 1879. 8. 8 S.

Nynt, Maal og Vægt anvendt i de fire Regningsarter. Thjem. 1876. 8. 1 Bl. 38 S. — Andet Oplag. ib. 1876. 1 Bl. 38 S.

Foredrag om skole og undervisning, holdte ved et lærerkursus i Thronhjem. Thjem. 1877. 8. 2 Bl. 91 S.

Veiledning i bogstavregning og udmålingslære for begyndere. I. Bogstavregning. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 112 S. — II. Udmålingslære. Med 45 i texten indtrykte figurer. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 66 S. — Svar paa beregningsopgaverne i udmålingslæren. Kra. (1879). 8. 4 S. — Svar til opgaverne i Bonnevies bogstavregning. [Uden særskilt Titel]. (Kra. 1880)-8. 8 S.

Afsluttende tillæg til «Foredrag om skole og undervisning, [etc.]» Thjem. 1879. 8. 1 Bl. 38 S.

Om den kvindelige uddannelse navnlig i de høiere samfundsklasser. Et foredrag. Thjem. 1880. 8. 19 S. (Kun med Omslagstitel).

Staar Hensjtes Politif i Strid med Kristendommen? Thjem. 1884. 8. 16 S. (O. m. L.: Fra Bestyrelsen for Grundlovsforeningen i Throndhjem. VII).

3 Throndhjems Adresse 1876, No. 20—21: Naturfundskabens Betydning for Dannelsen (Tale i Thjems. Bib.-Selsk.) — 1878, No. 135: Om Odelsthingets Diskussion ang. Brugten af Bygdemaal i Skolerne. (Jfr. Mødbemærkninger af R. Høegstad i Dagsp. og senere „i Umstrift“ i Februh. 1878, No. 45 fg.)

Bonnevie, Jakob Kræfting, Broder af førnævnte Kaptejn i Marinen C. S. B., blev født paa Falkenstein 15 April 1814, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1831 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1836 (praktisk juridisk Examen med Laud i 1843), blev 1837 ansat som Kopist i Kirkedepartementet, 14 November 1840 Fuldmægtig og 4 Novbr. 1841 Bureauchef sammesteds. 31 Juli 1846 udnævntes han til 2den Raadmand i Bergen, 28 Oktober 1861 til Borgermester i Kristianssand og 30 September 1871 til Stiftamtmand sammesteds og Amtmand i Lister og Mandals Amt, i hvilket Embede han døde pludselig 17 Oktbr. 1881. Han var Sekretær i den kgl. Kommissjon, der affattede Dissensloven af 1845. Han mødte som en af Kristianssands Repræsentanter paa Stortingene 1871—73 og 1874—76 (Medlem af Konstitutionskomiteen). I Bergen var han Medlem af Direktionen for det norske Theater. Han blev R. St. O. O. ved Kong Oskar II's Kroning 1873.

* 7 Juni 1845 *Betty Hermandine Dorothea Lorentzen* (f. 7 December 1826 i Cappeln i Angeln), D. af hans Fætter Skibskaptejn, senere Kjøbmand i Cappeln Honoratus Bonnevie L. og Fredrikke Cathrine Nissen.

Biografi [af D. Thrap] med *Portræt* i Ny ill. Tid. 1881, No. 52; Nekrologer i Kristianssands Stiftsavis 1881, No. 123 og 125; i Berg. Aftbl. No. 546; jfr. Familien Bonnevie, S. 16 og 23; Bergensposten 1862, No. 20, hvor bl. a. en Sang til ham af T. Rolfsen er trykt; W. Lassen: Studenterne fra Aaret 1831, S. 6 fg.

3 Bergenske Blade 1849, No. 196: Svar til D'rr. Sygehjælper D. Bull og D. Martens (ang. Mentalhøjskolen i Bergen; jfr. No. 195 og 198).

3 Bergensposten 1859, No. 50—51: Om det stedfundne Stortingsvalg (mod Sørensfriber Falsen).

Hans Femaarsberetning om Lister og Mandals Amt 1871—75 er trykt i Norges off. Statistik, udg. i 1879, C No. 2. 4. 11 S.

Bonnevie, Niels Cornelius, Broder af ovennævnte Advokat A. C. B., er født i Kristiania 3 Marts 1827, blev Student med Laud fra Throndhjems Skole 1844 og juridisk Kandidat med Laud i Januar 1849.

I 1850 blev han ansat som Kopist, 1857 udnævnt til kgl. Fuldmægtig, samme Aar konstitueret som Bureauchef og 22 Juni 1859 udnævnt til Expeditionssekretær i Indredepartementet, hvorfra han 8 Oktober 1868 befordredes til Amtmand i Nedenæs Amt. Han var Formand i den kgl. Skovkommission af 18 Marts 1874. R. St. O. O. 27 Marts 1865.

* 27 Oktbr. 1857 *Margarete Henrikke Segelcke* (f. 7 April 1834), Søster af nedennævnte Trafikdirektør S.

Han var Medredaktør af Departements-Tidende 1860—62.

Hans Femaarsberetninger ang. Nedenæs Amt er trykt i Norges officielle Statistik C No. 2. 1866—70. 4. 16 S.; 1871—75. 4. 11 S.; 1876—80. 8. 31 S.

Som Formand i Skovkommissionen har han væsentlig Andel saavel i dennes «Indstilling med foreløbigt Lovudkast» (dat. Arendal Maj 1879, 4. 214 S.) som i dens endelige «Indstilling med Udkast til Lov om Skovvæsenet» (dat. Kra. 20 Decbr. 1882, 4. 76 S. foruden Bilag).

Borch, Abraham, Søn af Gaardbruger *Thomas B.* paa Bjellum i Jevnaker og *Inger Sophie Wirring*, blev født sammesteds 17 Januar 1786, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1804 og theologisk Kandidat med samme Karakter 1809. Han var fra 1 April 1810 til 25 Oktbr. 1811 Lærer i Religion ved Landkadetakademiet, blev 25 Marts 1812 udnævnt til Kapellan *pro loco* i Akershus Slots- og Akers Menighed, 10 Oktbr. 1818 res. Kapellan til Eker, 7 Febr. 1825 Sogneprest til Kongsberg, hvor han blev Provst 9 Januar 1827. Han døde 18 Novbr. 1847. Han mødte som Kongsbergs Repræsentant paa Stortinget 1830, hvor han var Formand i 9de Kommite, for Trykning og Korrektur af Forslag m. v., samt Medlem af Kommiteen til Decisjon af Statsregnskaberne.

* 181* *Karen Abigaël Stenersen* (f. 1 Januar 1791, † 29 Juni 1840), D. af Gaardbruger Jon S. paa Mo i Jevnaker og Karen Tank Ancher Borch.

Jfr. B. Moes Efterretninger. S. 33 fg.; Pavels Dagbøger, fl. St.; E. N. Saxild: Bidrag til Prof. S. J. Steuersens Biographi, S. 6; B. Svendsens Manusk. paa Univ.-Bibl. (410), II. B. 2, S. 1535 fg.

Hvorfor høres Herrens Ord i vor Tid med saa liden Frugt?
En Prædiken paa Søndag Sexagesima, holden i Slotskirken. Chra. 1816. 8. 16 S.
Forsøg til en Veiledning ved Confirmandens Underviisning.
Drammen 1823. 8. 109 S.

Christen Thormøbsens Levnetshistorie. Chra. 1837. 8. 43 S.
(Anonymt).

Borch, Christopher, Søn af Kjøbmand *Christopher B.* og *Petronelle Margrethe Møller*, er født i Drammen 18 Januar 1817. Efter i sine tidligste Aar at have gaaet paa sin Fødebys Borgerskole, blev han efter sin Konfirmation 1830 sat i Snedkerlære hos senere Brandmester D. Koch i Kristiania. Efter 5 Aars Forløb gjorde B. sit Svende-

stykke, arbejdede saa en Tid i Kristiania og rejste Vaaren 1838 til Kjøbenhavn, hvor han søgte Arbejde i sin Professjon, men ved Siden heraf gik paa Kunstakademiet og lagde sig efter Arkitektur. Han arbejdede derpaa en Række af Aar fornemmelig i Træornamentik først under et Ophold i Tyskland, i Wien og München, senere 1842—44 i Paris, derpaa et Aars Tid i Köln. Vaaren 1845 kom han tilbage til Kjøbenhavn og arbejdede derpaa, efter et kort Besøg i Hjemmet, uafbrudt i 5 Aar paa den ældre Bissens Atelier, samtidig med at han i flere Aar (1845—47) gik som Elev paa Kunstakademiet i Kjøbenhavn. Under Ophold i Hjemmet 1849—52 udførte han forskellige plastiske Arbejder (Basrelieffer efter Fridthjofs Saga til Oskarshal, Marmorbuster af Ole Bull og af Prins Gustav, Ornamenter til Universitetets Festsal og Vor Frelsers Kirke, m. fl.) Sommeren 1852 fik han et lidet Stipendium af Statskassen og rejste Høsten samme Aar til Rom, hvor han forblev til Sommeren 1854 og hvor han bl. a. udførte Statuerne «En ung Pige, frygsomt betragtede en Slange», og «Nordisk Bueskytter». 1855—58 boede han i Kjøbenhavn, hvorfra han sendte hjem en kolossal Kristusfigur og en Døbefont, begge i Marmor for Tønsbergs Kirke, samt Statuen «Æggepiggen» (senere hugget i Marmor, nu paa Stockholms Slot). Indtil 1869 boede han saa i Kristiania, hvor han udførte flere tidligere Skitser i Marmor, udarbejdede Christies Broncestatue for Bergens By og huggede ca. 10 nye Buster m. v., hvorhos han samtidig fra 1859 frivillig underviste Straffangerne paa Akershus, af hvilken Undervisning bl. a. Løverne foran Storthingsbygningen er fremgaaet som Resultat. Under et midlertidigt Ophold i Kjøbenhavn fuldførte han i dette Tidsrum ogsaa en Skitse til Karl Johans Monumentet. De følgende 8 Aar, som han tilbragte i Rom, hører til hans rigeste Produktionsaar, idet han i denne Tid udførte over 20 Arbejder i Marmor, deriblandt Statuerne «David» (nu tilh. Rothschild i London), «Jefas Datter», «Sulamith», «Morgen» og «Aften». Han var Medlem af Direktionen for og tillige Lærer ved Kunst- og Tegneskolen i Kristiania fra 1861 til sin Afrejse til Rom i 1869. Efter sin Tilbagekomst fra Rom 1877 boede han i Kristiania, væsentlig syslende med den praktiske Realisation af sin egen Opfindelse til en Behandlingsmaade af Terracotta, hvorved Billedhuggerkunsten skulde kunne gøres mere tilgængelig for den store Almenhed. Siden 1883 har han været bosat paa Hamar. Størthinget 1880 bevilgede ham som Anerkjendelse af hans Fortjenester som Lærer for Straffangerne paa Akershus en aarlig Understøttelse af Statskassen, stor 1200 Kroner.

* 1852 *Thora Maria Arveschoug*. D. af daværende Prokurator, senere Postmester i Aalesund Ole A.

Portræt med Biografi i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 1 og 2; jfr. Norwegian Catalogue for the int. Exhib. of Philadelphia, S. 77; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 199; Ph. Weilbachs Dansk Kunstnerlexikon, S. 772; C. Reitzel: Charlottenberg-

Udstillingerne 1807—82 (Kbh. 1883), S. 57; Europas Kunstnere, utg. af A. Ahnfelt, S. 49; Album artistico (Rom) 1874, December; Mindeblade over Landskabsmaler Wexelsen (Kra. 1884), fl. St.; Opl. Avis 1879, No. 12 og 22, 1883, No. 11; Sth.-Forh. 1880, V. Duk. No. 47 og VI. Indst. S. No. 75; Morgenbl. 1881, No. 337 A. (Referat af Kra. Byrettsdom i en Justitsag ang. et paa hans Atelier 31 Aug. 1880 øvet Hærværk mod flere af hans Marmorarbejder).

Optegnelser efter nogle Foredrag om Kunsten (holdte ved forskellige Folkehøjskoler). [Hamar 1881]. 8. 2 Bl. 85 S. (Stod oprindelig trykt som Føljeton i «Opl. Avis» 1881, No. 39 fg., i hvilket Blads No. 97 s. A. Bogen ogsaa anmeldtes af F. Den blev fremdeles anmeldt i Mgbl. 1881, No. 30; af O. T. Krogh, hvortil Bem. i No. 311 A; i Berg. Tid. 1882, No. 8 af A. M. St. Arctander).

Stižzer fra Italien. Peterskirken og Vatikanet i Rom. Jumar 1882. 8. 14 S. (Særtryk af Opl. Avis 1882, No. 21 fg.)

I Oplandenes Avis 187* og følgende Aar findes forskellige mindre Bidrag af ham, foruden de ovfr. nævnte; saaledes i 1880, No. 142—43: Et middelalderisk Eventyr om «Solopgang» og «Solnedgang».

Borch, Henrik Christian, Broder af forannævnte Sogneprest Abraham B., blev født paa Gaarden Bjellum 1785 og Student fra Kristiania Kathedralskole 180*. Som Student var han Alumnus i det pædagogiske Seminarium; 1805 blev han Adjunkt ved Latinskolen i Aalborg. Efter Rigernes Adskillelse i 1814 vendte han tilbage til Norge og udnævntes, da det ved kgl. Res. 14 Septbr. 1816 var bestemt, at en lærd Skole skulde oprettes i Drammen, under 20 Febr. 1817 til sammes Overlærer og Bestyrer, hvilket Embede han overtog i Maj s. A. 15 Novbr. 1819 blev han udnævnt til Skolens første Rektor, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 13 Februar 1845. I Aarene 1837—39 foretog han en længere Udenlandsrejse, i hvilken Tid Skolen bestyredes af Overlærer Arbo. Han døde i Hamburg af Kolera 3 Novbr. 1848, ugift.

Jfr. Hundrup: Lærerstanden ved Aalborg Kathedralskole II. 66; Indbydelseskraft fra Drammens Skole 1867, S. 8 fg., 12 fg., 14 fg.; (C. A. Wulfsberg:) Drammen før, nu og i Fremtiden S. 82 fg. og 85—89; A. Faye: Norske Folkesagn, 2 Udg., S. 202; Stav. Amtst. 1883, No. 278; Mindesang af S. W. Thorne i Chra.posten No. 172.

De theoricis Veterum legationibus. Skoleprogram i Anledning af Reformationsfesten 1817. Drammen 1817.

Et Brev fra ham, dat. Strømsø 3 December 1817, til J. Chr. Berg, er trykt i Hist. Tidsskrift 1 R. II. 363—67.

Borch, Karl Tank Anker, Søn af ovennævnte Provst *Abraham B.*, er født paa Kongsberg 9 Jan. 1823, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1838 og filologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1843 (Laud i Januar 1847). I November 1847 blev han ansat som Timelærer ved Stavanger lærde og Realskole, blev 3 April 1849 konst. og 23 Marts 1852 virkelig Adjunkt samt 15 April 1854 Overlærer ved samme Skole.

I Rektors Forfald eller Fravær paa Stortinget har B. oftere i længere Tid bestyret Skolen som konst. Rektor.

* 1857 *Sara Johanne Birkeland* (f. 20 September 1837), D. af forannævnte Biskop Hersleb B.

Prøver af en Lærebog i Verdenshistorien, til Brug for Latin- og Realkoler. Indbydelseskrift til den offentlige Hovedexamen i Juni og Juli 1857 ved Stavangers lærde og Realkole. Udgivet af C. A. B. Stavanger. 8. 54 S.

Lærebog i Verdenshistorien til Brug for Latin- og Realkoler. Første Afdeling. Den gamle Historie. Stavanger 1858. 8. IV. 271 S. (Anmeldt i 3ll. Nyhedsbl. 1859, No. 20 af L. Daae; i Mgbt. 1859, No. 173 og i Chra. posten No. 3844).

Prøver af en Lærebog i Middelalderens Historie. Indbydelseskrift til den offentlige Hovedexamen i Juni og Juli 1861 ved Stavanger lærde og Realkole. Stavanger 1861. 8. VI. [o: IV]. 60 S.

3 Indbydelseskrift fra Stavanger lærde og Realkole 1864, S. 3—37: De tre nordiske Nigers Historie indtil Korstogene.

3 Norden, udg. af J. Steblein, III. 247—267: De Svenskes Angreb paa Halden i 1658, 1659 og 1660 samt 1716 og 1718. [Af Jonas Rist. Meddelt af B. efter et Haandskrift fra 1723, hvilket imidlertid var trykt allerede 1782 i „Danke Museum“ og særstilt udgivet i Kbhvn. 1809].

Borchgrevink, Andreas Meyer, Søn af Oberstløjtnant og Chef for akershusiske gevorbnede Musketerkorps *Nils Dorph B.* († 19 April 1883, 89 Aar gl.) og *Margrethe Munthe Leganger*, blev født i Kristiania 5 Februar 1832, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1850 og juridisk Kandidat med samme Karakter i December 1854. Han var derpaa et Par Aar Kopist i Justitsdepartementet, blev i Februar 1857 edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriver G. Fougner paa Ringerike, 186* Sekretær og Bogholder ved Kristiania Fattigkommission og 1864 Sekretær hos Magistraten i Kristiania, hvilken Stilling han dog ej kom til at tiltræde, da han døde 29 April 1864.

* 1858 *Amalie Marie Elise Fougner* (f. 6 Maj 1834), D. af ovennævnte Sorenskriver F. og Anne Elisabeth Anker Krohn. Hun er ifjor udvandret til Sandwichs-Øerne.

Jfr. nekrologisk Notits i Mgbt. 1864, No. 122.

Han var Medudgiver af Studenterblade 1855, No. 1—5, hvori to Viser a ham er trykt i No. 1 og 5.

Han var Medudgiver af Visebog for det norske Studentersamfund (Chra. 1856), hvori følgende Sange er af ham: No. 8: Hybelvise; No. 11: I muntre Kred, hvor Festens Lamper brænde; No. 16: Blev min Kodex mig for tyk.

I Blade fra Samfundet [H. 1], S. 70—74: Brev fra Per Studiosus S. 100—104: Epistel til Russen; [H. 2] S. 208: Sang ved Gildebordet; S. 209 fg. For Norges Skjaldel

Borchgrevink, Christian Døderlein, Søn af Sogneprest *Henrik Christian B.* og *Mette Margrethe Døderlein*, er født i vestre

Toten 15 Septbr. 1841, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1860 og medicinsk Kandidat med samme Karakter December 1866. Første Halvaar 1867 var han derpaa ansat som Kandidat paa Fødselsstiftelsen, begyndte saa at studere Theologi, hvori han tog Embedsexamen med Laud i Februar 1869. I Marts s. A. rejste han i den norske Missjons Tjeneste til Sydafrika, hvor han paa Entumeni den 16 Juli af Biskop Schreuder blev indviet til Missjonsprest. Siden Høsten 1869 har han derefter virket som Lægemissionær, Prest og Bestyrer af en Gutteskole i Antananarivo paa Madagaskar. Fra Decbr. 1881—83 opholdt han sig med Familie paa Besøg i Norge, hvor han paa mangfoldige Steder holdt Foredrag over og virkede som Emissær for den norske Missjon paa Madagaskar. Vinteren 1883—84 besøgte han i lignende Ojemed, paa Hjemvejen til Afrika, de skandinaviske Settlementer i Nordamerika.

* 4 September 1870 *Johanne Christiane Wang* (f. i Kristiania 23 Januar 1836), D. af nedennævnte Kontrollør Christian Colbjørnsen W. og Engelke Trondsen.

Portræt med Biografi i Menneskevennen 1882, No. 23—24; jfr. s. Bl. 1883, S. 84 fg.; Det lille Ugeblad 1882, No. 14—15; N. Miss. Tid. 1867, No. 4 og 1881, No. 24; Kiær: Norges Læger, S. 48; M. U. Anker: Oversigt over det norske Missjons-selskabs Virksomhed, S. 11, 35 fg., 39 fg.; L. Kragballe: Slægten Lemvigh, S. 34.

I Norsk Mag. f. Lægevidsk. 3 R. II 232—61: En kort Skildring af Sygdomme paa Madagaskar.

I Forh. i det med. Selskab 1882, S. 120—35: Fra Madagaskar.

I Norsk Missjonstidende 1869, S. 88—99: Den Christnes Liv og Død, en Prædiken, S. 295—304, 343—47: Rejseberetning; S. 350—52: „Etiæfer“ (Digt) — 1870, S. 241—46, 370—86, 409—18: Jubberetninger til Missjonssejlskabet. — 1871, S. 137—43: Christelige Forhold paa Madagaskar; S. 179—89 og 221—31: Missjonssejlskabet Etiæfers Rejse rundt Madagaskar i Høsten 1870. — 1872, S. 81—86, 267—71, 328—31, 371—73; — 1873, 51—54, 293 fg.; — 1874, 251—58, 321—25, 361—67, 411 fg.; — 1875, 210—12, 352—96; — 1876, 299—304, 350—53, 486—99; — 1877, 126—29; — 1880, 286—91, 441—47; — 1881, 385—95: Jubberetninger. — 1875, S. 267—70: En Udtalelse ang. Striden mellem Biskop Schreuder og Missjonssejlskabet (jfr. Dem. hertil af Udg., Chr. Dons, S. 270—74).

I den madagassiske Salmebog *Fikirana* (Antananarivo 1874) findes 25 Salmer oversatte af ham.

I Menneskevennen 1883, S. 42 fg.: Om Brændevinsdrikten paa Madagaskar.

I Morgenbladet 1882, No. 65 fg.: Madagassiske Forhold, Foredrag i Studenternes Missjonsforening; No. 158 A: Ogsaa nogle Ord i Anl. af vor norske Hedningemissions nuværende Stilling (jfr. No. 124 af Rielland, No. 152 af Bockmann); No. 316 B: Lægemissionen paa Madagaskar; — 1883, No. 68 A: Børnehjemmene paa Madagaskar.

I Aftenposten 1882, No. 28 A: Retrolg over Biskop Schreuder.

Borchgrevink, Einar, foregaaendes Broder, er født i Urlands Prestegjæld 6 April 1849, blev Student med Laud fra Aars og Voss's Skole

1867 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1874. Han var derefter nogle Aar ansat som Sekretær ved Lutherstiftelsens Kolportørvirksomhed og Lærer i Kristiania, blev 187* Forstander for Redningsanstalten «Toftes Gave» og udnævntes 12 Februar 1883 til Sogneprest til Jælse i Ryfylke.

* *Julie Gloersen*. Søster af nedennævnte Kristian G.

Religiøse Digte. Chra. 1878. 16. 2 Bl. 59 S.

Amandus Grønn. Fortælling. Kra. 1880. 8. 87 S. (Anmeldt af Pastor Gundersen i Dr. Tid. 1880, No. 295; i Dr. Bl. Decbr. f. A.)

Han udgav og redigerede Arbeidsmandens Ugeblad, 1—2 Aarg. (Kra. 1876—77. Tosp. 8), og dets Fortættelse Det lille Ugeblad, 3—6 Aarg. (Kra. 1878—81. Tosp. 8). Efter B.s Fratrædelse fortættedes Udgivelsen af P. Helgeby og A. F. B. J. Bryh.

Borchsenius, Frederik Charlow Sophus, Søn af Sogneprest til Værum i Jylland *Johan B.* og *Anne Helene Storm*, blev født i Værum Prestegaard 10 Januar 1808, kom 1829 til Norge og blev Kontorist hos sin Farbroder Sorenskriver i øvre Romerike, Kammerraad Laurentius B. (Storhingsmand fra Akershus Amt 1815, — 1818 meldte han Sygdomsforfald — 1827, 1828, 1830, — 1833 modtog han ikke Valget — 1836 og 1837, † 28 Septbr. 1844). I Januar 1832 tog han norsk juridisk Examen og blev s. A. edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriveren i nedre Thelemarken Jonas Wessel. Naturaliseret af Stortinget 25 April 1837, blev han s. A. konst. Foged i nedre Thelemarken og Bamble, i Oktober 1841 Underretsprokurator i Bratsbergs Amt, var 1843 konst. Amtmand dersteds og udnævntes 2 Marts 1844 til Foged i nedre Thelemarken. Han var atter konst. Amtmand i Bratsberg fra Sommeren 1879 til sin Død 12 Decbr. 1880. Han var Storhingsmand fra Bratsbergs Amt 1842, 1845, 1848, 1854, 1857, 1862—63 og paa de overordentlige Storting 1858 og 1864. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 8 Novbr. 1843 til Udarbejdelse af Lovforslag ang. Udvandring til fremmede Verdensdele. Han havde i Aarenes Løb indehaft en hel Del kommunale Tillidshverv, var Direktør for Sparebanken først i Skien, senere i Gjerpen, Forligelseskommissær og Bankadministrator i Skien, indtil han i April 1868 maatte fratræde disse Hverv, da han var bleven nødt til at overlevere sit Bo til Konkursbehandling.

* I Oktober 1835 *Anne Margrethe Wessel*, D. af Sorenskriver Jonas W.

Nekrologer i Grenmar 1880, No. 100; Varden s. A. No. 98; Porsgr. Bl. s. A. No. 99; jfr. B. Moes Esterretninger, S. 34 fg.; Ellefte ord. Storting (Kra. 1845), S. 27 og P. Hjelm Hansens Modskrift Norges Storting 1845; Motiveret Forslag til Valg af Repræsentanter paa 14 ord. Storting (Chra. 8), S. 13; Morgenbladet 19 April 1868.

3 *Christiania-Posten* (1852). No. 1210: For Landmænd [om Tærse-maffiner fra Fossums Jernværk]; No. 1234: Om et Fund af Stjælkaff ved Nordhjs.

3 *Morgenbladet* 1855. No. 138: Om Engvauding; No. 152: Om den sil-dige Vaaraan. — 1856. No. 5: Kængjødning. — 1859. No. 177: Fiskeguano. — 1860. No. 134: Binf for Landmænd.

3 *Aftenbladet* 1858. No. 36: Ogsaa nogle Ord om Foranstaltninger til Hesteavlens Forbedring (jfr. No. 69).

Han skrev af og til ogsaa i den lokale Presse, især om Landbrugsanliggender.

Som Medlem af Stortinget 1848 forfattede han med Bistand af Exam jur. Jens Jensen (død som Foged i Sætersdalen) en Indstilling fra Protokolkomiteen med et Bilag, hvilket sidste allerede var trykt, men af Stortinget efter Forslag af Schweigaard enst. besluttedes ikke indlemmet i Storthingsforhandlingerne; det er derfor nu en stor Sjældenhed. (Jfr. Storth.-Efterr. 1848, Sp. 592).

Bordevik, Hans Henrik, Søn af Matros *Hans Oliver Bordevik* og *Edvardine Madsine Tiller* — han mistede meget tidlig sine Forældre —, blev født i Throndhjem 14 Oktbr. 1837 og kom, ved Hjælp fra forskjellige Hold, fra Almuskolen ind paa sin Fødebys Latinskole, hvorfra han blev Student med Laud 1857. Hans fortsatte Studier ved Universitetet stansede snart, da han maatte tage ud som Huslærer. Efter Tilbagekomsten til Kristiania i 1859 begyndte han at skrive i «Aftenbladet», til hvilket han derpaa var knyttet som Theateranmelder i et Par Aar, opholdt sig Vaaren 1861 nogle Maaneder i Kjøbenhavn for at forberede sig til Stillingen som artistisk Direktør ved Bergens Theater, hvilken han overtog Sommeren s. A. og hvori han blev staaende, til dette Theater Vaaren 1863 opløstes. Han kom derefter tilbage til Kristiania, hvor han nu levede som Medarbejder i «Aftenbladet» til sin Død 19 Oktober 1867. Sommeren 1866 opholdt han sig en Maanedes Tid i Stockholm som det nævnte Blads Korrespondent ved den skandinaviske Udstilling dersteds.

Nekrolog i Aftbl. 1867, No. 246, Mindedigt af Jonas Lie i No. 248.

I *Aftenbladet* skrev han i det anførte Tidsrum en Mangfoldighed af Artikler, i de første Aar fornemmelig om Theater — fra 1859. No. 288 under Merket *b—o* — senere ogsaa om Literatur, Politik og Dagens allehaande Spørgsmaal.

3 *Morgenbladet* 1857 eller 1858 findes et Par Artikler fra hans Haand.

3 *Illustreret Nyhedsblad* 1865, No. 8: Med Fru Lucie Wolfs Billede.

Borgaard, Carl Peter, Søn af Klædekrammer *Peter B.* og *Karen Hvass*, blev født i Kjøbenhavn 20 Decbr. 1801, var først ved Handelen, men besteinte sig i sit 23de Aar til at studere. 1826 blev han Student, tog Aaret efter Andenexamen, rejste 1838—40 i Selskab med den danske Komponist Løvenskiold i Tyskland, Italien og Schweiz, opholdt sig især længe i Wien, og kom 1851 op til Norge, ansat som artistisk Direktør ved Kristiania Theater. I denne Stilling forblev han

til Januar 1863; et Par Aar senere bosatte han sig i Kjøbenhavn, hvor han døde ugift 22 April 1868.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 173 fg. og Suppl. I. 202 fg.; videre Nekrologer i Berl. Tid. 1868, No. 93; Folkets Avis No. 94; Aftenbl. No. 97; Aftenp. No. 97; Chra. posten 1852 fl. St. [af Chr. Friele] og Morgenbl. s. A. No. 296 [af Rolf Olsen]; Illustr. Nyhedsbl. 1857, No. 45, 46 og 48 af P. B. Hansen; Aftenp. 1883, No. 58 A, 67 A af C. P. Riis; samt literær Karakteristik i «Udvalgte Feuilletoner af Cabiro» [P. Hansen] (Kjøbenhavn 1870), S. 83—93.

Den Gamle. Et Maanedsskrift, udgivet ved Balthazar Bud. 1ste [enefte] Hefte. Chra. 1865. 8. 64 S. (Jfr. Aftbl. 1865, No. 114 og 115, i hvis Føljeton Forf. skrev en Plan og Begjærelse for Tidsskriftet).

I Christiania-Postens Feuilleton I. 1856: En Brud ved Erobring, oversat efter E. Begouvés Par droit de conquête.

I Christiania-Posten 1851—62 findes forskjellige af hans Prologer, Sjælighedsdigte m. v. trykt.

Omkring halvhundrede dramatiske Arbejder, oversatte af ham, er i sin Tid bleven opført paa Kristiania Theater; mange af disse Oversættelser er ikke trykte. Paa Kristiania Theater havde han 5 Januar 1863 en Afskedsbenefice, ved hvilken Skuespiller Jørgensen fremsagde et utrykt «Afskedsord fra Carl Borgaard».

Borgen, Gustav Adolph, Søn af Kjøbmand og Forligelseskommissær *Engbreth B.* (f. 1796, † 1861) og *Anne Kirstine Poulsson* (f. 1797, † 1835), er født i Drammen 23 Juli 1833, blev Student med Laud fra sammes Latinskole 1852 og theologisk Kandidat med samme Karakter December 1860. Efter 1862 at have underkastet sig Examen i Kvænsk, blev han 12 August s. A. udnævnt til Kateket samt Bestyrer af og Førstelærer ved Borgerskolen i Vadsø, 25 Marts 1872 Sogneprest til Ibestad og 2 August 1879 Sogneprest for Baklandets Menighed i Throndhjem. Han er Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem.

* 1862 *Maren Pouline Catharine Poulsson* (f. 28 August 1842), D. af Kjøbmand i Kristiania Thomas Henrik P. og Engel Sophie Rømøe.

Abvarjel mod Totalafhold. Med Forord af Biskop Grimelund. Throndhjem 1882. 8. 18 S. (Fremkalbte, foruden Anmeldelser i Lutherisk Kirketidende 1882, Morgenbladet s. A. No. 119, Mennekevennen 1882, S. 61 fg. og forskjellige andre Blade, flere polemiske Artikler i Throndhjems Stiftsavis 1882, No. 55, 59, 60, 64 og 74 „Et Ord til Besindige“ af N. Grimelund; samt følgende Stridskrifter: 1) Illustration til Pastor Borgens „Abvarjel mod Totalafhold“ af T. Hara i Bjstad Stavanger 1882; 2) Afholdsagen og Kristendommen. En Begjærelse og et Forsvar af Sven Narrestad. Åra. 1883; 3) Imødegaaelse af Pastor Borgens Skrift „Abvarjel mod Totalafhold“ af Ludv. Mønsen, Samar. 1882. 8. 32 S.; 4) Nogle Ord til Forsvar for Totalafholdsagen af I. I., Åra. 1882, 8. 24 S.; 5) Vidt mere om Totalafholdsagen og Goodtemplarismen, Åra. 1882; 6) Totalt Afhold fra spirituose Drikke, fire Foredrag af Bplæge Abr. Scheen, Nisor 1883, 8. 93 S.; 7) Totalafholdsagen i Guds Ords Lys, efter Domprovst F. Wiefelgren ved I. I., Thjem. 1882, 8. 138 S.)

§ Høllebennen XIV. 24—50, 224—72, XV. 25—33 og XVIII. 262—71:
Fra Finna. ten.

Borgen, Martinus, er født paa Kongsberg 12 Decbr. 1834 og var Skomagervend i Kristiania, da han blev optaget paa Missjonsskolen i Stavanger. Efterat have gennemgaaet denne og studeret et Aars Tid ved Universitetet, blev han ordineret til Missjonsprest 20 Oktober 1865, rejste i Febr. 1866 til Afrika og opholdt sig efter Ankomsten til D'Urban hened et Aars Tid der for at studere det madagassiske Sprog. Fra Juli 1867 til Juli 1873 opholdt han sig derefter paa de forskjellige norske Missjonsstationer paa Madagaskar; siden sidstnævnte Aar har han været bosat i Antananarivo, sysselsat med Undervisningen i Kateketanstalten og med Bestyrelsen af en Gutteanstalt dersteds samt med Bibeloversættelses arbejdet. Siden 1883 har han opholdt sig paa et Besøg i Hjemlandet.

* 10 Decbr. 1871 *Nikoline Hirsch*, D. af Provst og Sogneprest til Norderhov Thomas Conrad H.

Jfr. N. Miss.-Tid. XII. 257 fg.; M. U. Anker: Oversigt over det norske Missjons-
selskabs Virksomhed, S. 10, 28 fg., 38.

Ny Tantara ny Soratra Masina. Nadikany Mr. M. Borgen. Antanana-
rivo 1874. 8. 153 S. [Vogts mindre Bibelhistorie, overs. paa Madagassisk af M. B.]

§ *Norske Missjons-Tidende* er hans Breve og Indberetninger til Missjons-
selskabet trykte, se Aarg. 1868, S. 73—79, 97—110, 263—67; — 1872, 86—89,
333—36; — 1873, 161—65, 295 fg.; — 1874, 48—53, 132—34, 370 fg.; — 1875,
146—50, 479—81; — 1876, 294—96, 454—56; — 1877, 258—62, 407 fg.; — 1880,
354—56; — 1881, 245—50.

Borkenstein, Carl August Conrad, efterfølgendes Søn, er født
20 Marts 1828, blev 1850 udeksamineret fra Krigsskolen og 15 December
s. A. ansat som surnumerær Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-
brigade, kom derpaa i Numer som Sekondløjtnant i Bergenske Brigade,
forsattes til 2den Brigade, hvor han blev Premierløjtnant 21 Juni 1856,
Kaptejn og Landeværnsdivisionschef 12 Decbr. 1868, fra hvilket Embede
han paa Grund af et Benbrud maatte søge Afsked, som han erholdt med
Vartpenge 2 August 1877. Han lever ugift i Kristiania.

Jfr. Storth.-Forh. 1878, VI. 39

De første Møderpligter og den første Børnepleie. Veiledning for
unge Husfruer og Mødre, af Dr. F. A. v. Ammon. Efter Originalens fjerde Udgave.
Med et Forord af Dr. Schønberg. Kta. 1875. — 2det Udgave. Kta. 1881. 8. XIII.
297 S. (Anonymt).

I Militært Tidsskrift B. XLI. (1878), S. 366—74: Nogle korte bemerk-
ninger om Schweizermillitsen.

Han har leveret enkelte Bidrag til forskjellige Blade, bl. a. til Morgenbladet
1866: Om Indkommandering af nationale Tropper til Garnisonerne; 1882, No. 247 A:
Om Militshære; 1883, No. 23 A: Ungdommens Militæropdragelse.

Borkenstein, Carl Friederich, blev født 17 Februar 1779 i Uslar ved Harzen i Hannover, hvor hans Fader bestyrede et Kobberverk. Efter nogle Aars forberedende Studier paa Gymnasiet i Göttingen blev han 1794 ansat som Kadet ved det 1ste hannoverske Infanteriregiment, gjorde saa Felttogene med til 1798, kom 1799 ind paa *Ecole militaire* i Hannover, hvor han efter to Aars Studier tog Artilleri-Examen og udnævntes 1801 til Fændrik ved det 8de Infanteriregiment. Da den hannoverske Hær i Anledning af Rigets Besættelse af de Franske opløstes 1803, gik Borkenstein i dansk Krigstjeneste og kom Høsten 1804, efterat have søgt Afsked af Kongen af England, til Kjøbenhavn, hvor han strax udnævntes til Sekondløjtnant i Artilleriet, paa Betingelse, at han tog den anordnede Examen, som han dog paa Grund af Krigen først underkastede sig 1811, efterat han alt havde udgivet sit første Skrift og derved paa draget sig de ældre Officerers Mishag. Han gik herved glip af en før tilbuden Ansættelse som Lærer i Artillerividenskaben ved Artilleri-Institutet i Kjøbenhavn og kommanderedes i Stedet derfor i Juni 1811 til Norge. Her blev han efter Forslag af (senere General) J. G. Meydell og paa Hegermanns Anbefaling Lærer i Artilleri ved Landkadetkorpset, dog — heder det i den kgl. Udnævnelse af 11 August 1811 — «under Opsyn af den norske Artilleribrigade, der maa indestaae for, at Foredraget bliver overensstemmende med de ved Artillericorpset antagne Principer». 1812 blev han Adjoint i den norske Generalstab, 1814 Kaptejn og Divisionsadjutant, efter Krigen s. A. Lærer ved Landkadetkorpset, foruden som før i Artilleri, tillige i Mathematik og Fortifikation. udnævntes 7 September 1818 til Major i Armeen, deltog 1819 i Lejren paa Bonarp Hede i Skaane, hvorfra han efter Indbydelse af Chefen for det svenske Artilleri, Generalløjtnant Cardell, rejste til Stockholm, hvor han den følgende Vinter og Vaar holdt Forelæsninger ved det nyoprettede Artilleri-Institut paa Marieberg, medens han selv fortsatte sine Studier i Kemi under Berzelius. Han havde allerede før Rejsen til Skaane faaet to Aars Tjenestefrihed med Bibehold af Gage og Emolumenter for at rejse i Udlandet og besøgte nu 1820—23 Hannover, Nederlandene, Frankrige, Baden, Würtemberg, Bayern, Sachsen og Berlin, hvor han 1822 udgav sit ndfr. nævnte Hovedværk, til hvis Trykning Regjeringen herhjemme havde indvilget ham et betydeligt Gageforskuud. 1823, mens han paa Hjemvejen atter opholdt sig i Stockholm, blev han udnævnt til Oberstløjtnant i Armeen og blev ved den nye Organisation af Generalstaben Oktbr. 1828 2den Officier ved samme samt Oberst. Han var derhos fra 1826 Lærer i Artilleri og Pontonnerkunst ved den militære Højskole og Medlem af den i November 1836 nedsatte Centralkommissjon for Norges Befæstningsvæsen. Han var Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem (1828) og af Kgl. Krigsvetenskabs-Akademien i Stockholm. 1817 blev han R. S. O. Han døde paa Gaarden Bjølsen ved Kristiania 16 December 1839. Paa

hans Grav paa Christ-Kirkegaard i Kristiania rejste det militære Samfund 1852 et Mindesmærke.

* 1824 *Else Sophie Clausen* († 13 Oktbr. 1837), D. af Proprietær Claus C. paa Bjølsen.

Biografi af J. G. Meydell i Norsk mil. Tidsskrift IX. H. 1, S. 213—235 (ogsaa særskilt aftrykt. Chra. 1840. 8. 23 S.); jfr. Mil. Tidsskr., Bd. 39, S. 259 fg. af D. Schnitler; Krigsvet.-Akad. Handl. 1840, S. 262—65; Den Constitutionelle 1836, No. 2.

Forsøg om Nystartilleriets Brug imod fiendtlige Krigsskibe. Med et Robber. Kbhvn 1811. 8. XVI. 207 S. (Jfr. Meydells Biografi af Forf. l. c. S. 217 fg.)

Versuch zu einem Lehrgebäude der theoretisch-practischen Artillerie-Wissenschaft. Th. 1. 2. Berlin 1822. 4. Mit Kupf. (Anm. af P. Suensjen i Fibigers og Jahns Mag. f. mil. Videnskabelighed VI. 599—646, hvortil B.s Svar i X. 1—83, se ndfr.; jfr. ogsaa det ved B.s Arbejde fremkaldte Skrift af P. M. Vosgraff: Nogle Ord om Desilement, Chra 1825, 4, hvortil B.s Svar i ndfr. nævnte „Verticalid“).

Fæstningernes Forsvar og Bevæbning, grundet paa Artillerie-vaabenets Natur; eller Forsvarets Overbægt over Angrebet. Chra. 1823. 8. 107 S. m. 1 Tabel. Om det nye indførende Feltartillerie i Norge. Chra. 1824. 8. 42 S. (Anonymt).

Om Marine-Etablisementet paa Horten og om den Norske Flaade. Chra. 1824. 8. 25 S. (Anonymt. Jfr. Modskriftet „Bemærkninger over det udfomne Skrift: Om Marine-Etablisementet etc.“ [af J. G. M. Weidemann], Chra. 1825, 8, hvortil B.s Gjensvar i fg. Skrift:

Svar paa Bemærkningerne over det udfomne Skrift: Om Marine-Etablisementet paa Horten og om den Norske Flaade. Chra. 1825. 8. 51 S. (Anonymt. Hertil replicerede atter Weidemann med et „Svar fra en norsk Søofficier etc.“, Chra. 1825. 8).

Verticalid. Et Forsvars-skrift. Chra. 1826. 8. 57 S.

Granat- eller Bombekanonerne. Chra. 1825. 8. 100 S. m. 1 Sten-tryktavle. (Anonymt).

Forelæsninger over Artillerie-Videnskaben, ved den kgl. norske militaire Høiskule. H. 1—3. Chra. 1826—27. 4. I. 45 S. II. 45 S. m. 1 Stentr. III. XXIII S. + 48 S. m. 1 Stentr.

Die Vertheidigung der Festungen nach den Grundideen des Generals Valière. Mit einer Kupfertafel. Copenhagen 1830. 8. 95 S. (En ny Bearbejdelse af det ovfr. nævnte Skrift „Fæstningernes Forsvar og Bevæbning“).

Agershuus Fæstning i Kongeriget Norges Forsvarsbasis! Et Forsvars-skrift. Chra. 1836. 8. 45 S. (Jfr. Svar i tre Breve af Forfatteren til de i „Statsborgeren“, H. 19, No. 7—15 indrykkede Udtog af Breve af Marts og April 1836; „Den Constitutionelle“ 1837, No. 47 Suppl., No. 48 og 56; Morgbl. 1837, No. 50, Tillæg 2; se ogsaa ndfr.)

J Norsk mil. Tidsskrift, H. 2, 1—96: Om et nyere Feltartilleri for Krigstheatre af forskjellig Beskaffenhed, m. en Plan; H. 3, 1—97: Forsøg over Artilleriets Brug i Felten, m. 1 Pl. (jfr. J. G. Meydells Bemærkninger ved disse to

Afhandlinger i Mil. Tidsskr. *§. 4.* 140—77); *§. 5.* 130—82: Svar paa Oberstlieutenant Meybells Bemærkninger (jfr. Bemærkninger i Ant. af D.s og M.s Strid steds. *§. 5.* 206—9 af $\sqrt[3]{\frac{3}{x^3}}$ samt M.s „Rogle Ord“ steds. *§. 6.* 63—113); 183—206: En ny Bearbejdelse af Theorien over Metalstyrken, m. 1 Pl.; 209—214: Om Jægerens Anvendelse i Fægtningen; *§. 6.* 1—27: Om Kanonerens og Lovetterens Bægtssystem i Forhold til Ladningen: 40—62: Om Fæstningers Angreb ved Bombardement; 114—52: Betragtninger over Fægtningsmaaden af det engelske Infanterie i Spanien og Portugal i Aarene 1808—1814 (jfr. Bemærkninger af J. G. Meybell i *§. 7.* 110—38); *§. 7.* 24—28: Om Dicochetfydningen mod beleirede Fæstninger; 61—109: Tillæg til Afhandlingen i 3die Hæfte: Forsøg over Artilleriets Brug i Felten (jfr. Bemærkninger af Meybell i *§. 8.* 31—34); 170—78: Betragtninger over de i sidstforløbne Aar (1833) ved det svenske Artilleri foretagne Sprængningsfydninger med tolvpundige og sevpundige Kanoner samt med tolvpundige Granatkanoner; 179—213: Bemærkninger ved Schlovs Forsøg [i *§. 6.*] til en Theori for Metalstykkelens om Krudladningen ved det svære Støds; *§. 8.* 1—30: Om to og tre Gelede, samt om Colonne-systemet m. m. (jfr. Bemærkninger af Meybell i *§. 9.* 67—76); 106—18: Haubitsernes nyere Historie; 167—208: Bemærkninger til de i Aaret 1828 deels ved Christiania deels ved Frederiksstad anstillede Artilleriforsøg; *§. 9.* 1—29: Beskrivelse over Batalien ved Vimiero i Portugal (udbragen af W. F. P. Napiers historiske Værk osv.); 95—107: Om den rette Længde af den taktiske Basis; 156—60: Betragtninger over de franske Feltkanoners Bægtssystem; *§. 10.* 49—58: Praktisk Theori for Kruddets Antændelse i et Støds.

I Magazin for Naturvidenskaberne *V.* (1825) 83—89, 213—28 og *VI.* 56—60: Om nogle fysikalsk-mathematiske Gjenstande af Artilleri-videnskaben: 1. Om Hastigheden af Krudtets Antændelse i et Skydegevær eller en Kanon; 2. Om den Helvigske Krudt-Gas-Kegle; 3. Om Luftens Expansionskraft; 4. Om en Kanons Tilbageløb ved Skuddet. — *VI.* 74—88: Betragtninger over de af Hr. Prof. Hausteen i Magasinets forrige Hefte gjorte Bemærkninger, Artilleri-videnskaben vedkommende; 163—173: Bemærkninger over de i Juni 1825 ved Frederiksstad anstillede Forsøg over Skudvidderne af Kanoner, saavel med heelt cylindriske Løb, som med coniske Mundingar. — *VIII.* 121—27: Om den sammentrykkede Lufts Expansionsevne, i Sammenligning med Krudtgasset. — *XI.* 261 fg.: General v. Helvigs Methode at lade Borehuller.

I Kgl. Svenska Krigsvetenskaps - Akademiens Handlingar *Aarg. 1828*, S. 269—307: Om Haubitserne og Granat-Kanonerne især med Hensyn til Feldtartilieriet — *Aarg. 1829*, S. 106—9: Uddrag af en Skrivelse til Krigsakademiets Sekretær [ang. hans Afhdl. om Haubitserne]. — *Aarg. 1830*, S. 36—93: Om Fæstningers Forsvar efter General Valières Grundideer, m. 1 Pl.

I Magazin for militair Videnskabelighed, udg. af J. A. Fibiger og F. H. Zahn (Kbhvn.) *X.* 1—82 og 333—41: Svar [med Tillæg] paa Jng. Capt. Suenssens Bemærkninger over D.s „Versuch zu einem Lehrgebäude der Artilleriewissenschaft“ (jfr. S.s Gjenvar *S.* 379—426 og 583—621).

I Nyt Mag. f. mil. Videnskabelighed *II.* 86—92: Om Diameteren af den eenpundige Zerkugle (jfr. *S.* 92—95 af J. Sc. Fibiger); *III.* 117—51: Om Feltstubbene, naar Skydet staaer paa en flævet Standpads og Biseerlinien er bestemt ved faste Sigtepunkter, samt om adskillige Slags Opsatse og Kanonens henfigtsmæssigste Elevation i Biseerhud (jfr. Bemærkninger af J. Sc. Fibiger i *IV.* 238—49).

I Den Constitutionelle 1836, No. 12, 13, 59 Suppl.: Om Ågershus

Fæstning (jfr. Rødbemærkninger hertil i No. 45, 47, 48, 50, 103 jg. og i Røgl. f. A. No. 28; se ogsaa foran S. 415).

Han skrev forøvrigt oftere anonymt i sin Samtids Dagblade. Bl. a. var han den lige til 1858 ukjendte Forfatter af Artiklen i Morgenbl. 1829, No. 210: «Rævbælgerne, en nyere politisk Faction i Norge», — et Stykke, som vakte stor Opsigt og meget Skriverseri: en Oversigt over «Rævbælger-Fejden» er givet [af F. Bætzmann] i Dagbl. 1872, No. 130—31.

Bothne, Thronð Johnsen, er født i Vikør 13 December 1835, blev dimitteret fra Stordøens Seminarium med Udmerkelse i December 1854, var Lærer i Aasgaardstrand 1 Aars Tid, derpaa i noget over 2 Aar Lærer i Moss og fik i August 1858 Ansættelse som Hjælpe-lærer ved Fredrikshalds lærde og Realskole, hvor han senere var Klasse-lærer til Sommeren 1875. Han forlod da med sin Familje Landet og bosatte sig i Amerika, hvor han blev Professor ved Luther College i Decorah (Iowa); denne Stilling indehavde han til Juni 1882, da han flyttede til Chikago for at overtage Posten som Redaktør af Bladet Norden».

* *Johanne Larsdatter Økland* (f. 2 Oktober 1827), Enke efter Kirkesanger til Rennesø Ole Uvenæs († 1853).

Jfr. Smal. Amtst. 1882, No. 120.

Til Forsvar for Christendommens Grundsandheder. Ti Foredrag holdne i Leipzig i Vinteren 1864 af Chr. Ernst Luthardt. Overfattede [af Th. Bothne] efter den tydske Originals andet Aftryk. Med et Forord af Sognepræst N. Friis. Fr.hald 1866. 8. VIII. 221 S. (Ann. af Jul. Bruun i Røgl. 1867, No. 70).

Han var Redaktør af Fredrikshalds Tilskuer fra 1 Januar 1867 til Juli 1875, det første Aar anonymt. I dette Blad skrev han i nævnte Tidrum de fleste ledende Artikler foruden forskjellige Digte m. m.

Botten-Hansen, Paul, Søn af Skolelærer i Sel *Hans Paulsen Nystuen*, der senere havnede i Velstandsvilkaar, gift med en rig Enke etsteds i Nordland, og *Ragnhild Johannesdatter Botten*, blev født paa Gaarden Botten i Sels Annex til Vaage 16 Novbr. 1824, men opfostrades hos sine Bedsteforældre og Morbrødre paa Botten, strax nedenfor Sels Kirke. Sin første Undervisning fik han af Bedstemoderen, men størst Fortjeneste af hans Udvikling i Barnealderen havde Skoleholderen i nordre Sel Hans Hansen Pillarviken (se B.-H.s Nekrolog over ham i Illustreret Nyhedsblad 1863, 28 Juni), dennes Søstersøn, den senere Prest Hans Steensrud, samt Presten i Vaage H. P. S. Krag. Strax efter sin Konfirmation drog han ud fra Hjembygden og kom i 15 Aars Alderen til Handelen paa Lillehammer. Paa sin Flytning fra Vaage Høsten 1842 traf Provst Krag ham der og paa hans Anbefaling til sine Venner, daværende Løjtnant Platou og Distriktslæge Kjølstad, fik B.-H. for det første en

Plads i Lillehanumers Søndagsskole. Høsten 1845 begyndte han saa at studere samtidig som han arbejdede paa en Embedsmands (daværende Soren-skriver i Gudbrandsdalen, senere Raadstuskriver i Kristiania Lundes) Kontor. 1847 blev han, privat dimitteret, Student med Haud, var saa et Aar Huslærer i Valders og derpaa i tre Aar (1848—51) Lærer ved Dr. Kjølstads ortho-pædiske Institut i Kristiania. Efterat han i første Semester 1850 havde taget Andenexamen, besluttede han at ofre sig helt for Literaturen. I Fe-bruar 1856 blev han ansat som Assistent i Rigsarkivet, hvor han forblev, til han 1860 blev Amanuensis ved Universitetsbibliotheket, ved hvilket han 7 Marts 1864 udnævntes til Bibliothekar. Han døde Nat til 7 Juli 1869.

* 1861 *Johanne Evine Karine Elisabeth Sang* (f. 27 Februar 1833), D. af Sogneprest til Romedal Ole Christian S. og dennes anden Hustru Petronelle Elisabeth Kreutz.

Portræt med Biografi [af J. B. Halvorsen] i Illustr. Tid. [Kbh.] X. (1868—69), No. 515; jfr. Drammens Blad 1854, No. 13 af B. Bjørnson; Nekrologer i Aftenbladet 1869, No. 154, i Morgenbladet s. A. No. 186; Opl. Avis 1876, No. 85 af Olaf Røst; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 208; Nord. Familjebok II. 974 fg.; Nord. Conv-Lex. 3 Udg.; Storth.-Forh. 1871, VI. 46 fg. og Storth.-Tid. s. A., S. 85 fg.; Latinsk Lykønskningsskrift i Anl. af hans Udnævnelse til Bibliothekar [af L. Daac], Chra. 1864. 4. 6 S. Gravsang af Jonas Lie. Jfr. ogsaa nogle Breve til ham fra Werlauff i Hist. Tidsskr. i R. I. 434—46. Hans efterladte betydelige, navnlig i den norske og danske Literatur rige og værdifulde Bogsamling blev ved privat Subskription indkjøbt og overdragen som Gave til Bergens Kommune, hvorpaa dennes Repræsentantskab ved Beslutning af 23 Decbr. 1872 besluttede Oprettelsen af et offentligt Bibliothek for Bergens By, det første *Free town library* i Norge.

Tusinde og een Nat, østerlandske Fortællinger og Eventyr. 3 Ubdalg. I—IV. Chra. 1850—51. 12. à 96 S.

Guldbrøbrø Luppet. Dramatisk Eventyrbigtning. Chra. 1851. 8. 152 S. (Anm. af Rolf Olsen i Nationalbladet 1852, No. 35).

Mormonismens Historie tilligemed en fort Oversigt over Seltens Troel-tærdomme og Kirkeforfatning. [Fornemmelig efter det Tydske]. Chra. 1853. 8. 3 Bl. 52 S. m. 12 Afbildninger.

Døkkars Hall. (Særfl. Aftr. af 3ll. Nyhedsbl.) Chra. 1853. 8. 13 S. med Prospekt i 4.

En Udfittour med „St. Olaf“. (For Deeltagerne). Chra. 1853. 8. 17 S. Med et Prospekt i 4. (Særfl. Aftr. af 3ll. Nyhedsbl.)

Norske illustreret Kalender. [Udg. af P. B. S.] 1853—1855. Chra. 8. m. Træsnit. — 1853. IV. 95 S. — 1854. X. 84 S. — 1855. 2 Bl. 90 S. (Her findes flere Biografier fra hans Haand, b. a. Ludvig Holbergs i Merg. 1855, S. 63—81).

Studentertoget Juni 1856. En Skizze. Chra. 1856. 8. 2 Bl. 66 S. (Særflitt Aftr. med nogen Forandring af 3ll. Nyhedsbl.)

Studentertog til Upsala 1856 fra Christiania, Kjøbenhavn og Lund. Be-retning, udgiven paa den norske Reisebestyrelses Vegne ved en antagen Redaktør. Chra (1858—59). 8. 192 S.

Johan Nordahl Bruns Biographie. Chra. 1856. 8. (Særskilt Aftryk, men med Bibehold af Pagineringen 87—107, af «Berømte Nordmænd», 1855, No. 10).

Om Povel Juel. [Meddelt af E. C. Werlauff med Indl. og Anm. af P. B.-h.] Chra. 1859. 8. 20 S. (Særtryk af Nl. Nyhedsbl. Jfr. Morgenbl. 1867, No. 295, Sp. 3 og Danske Saml., udg. af Chr. Bruun m. fl., III. S. 47—68).

Theater-Anliggender. Et Stridskrift af Nyhedsbladets Redaktør. Chra. 1868. 8. 14 S. (Særtryk af Nl. Nyhedsbl.)

Eidsvold-Galleri. Med en kortfattet Eidsvoldshistorie og Biographier. Chra. (1856—60). 4. 88 S. Text og 25 lith. Portrætter. (Ufuldenbt. Udkom i 25 Hefter; jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 38 fg., samt Christiania-Posten [1856], No. 2914).

Jac. Rudolf Kehler. Chra. 1860. 8. 16 S. (Et Særtryk af Illustr. Nyhedsbl., hvilket aldrig blev uddelt).

Magnus Berg. En berømt norsk Kunstner i forrige Aarhundredes Begyndelse. Chra. 1862. 8. 19 S. (Særtryk af Nl. Nyhedsbl.'s Aptaarsgave for 1862).

Paul Botten's St.-Hansnats Eventyr. En Aptaarsgave for Forfatteren. Chra. 1862. 8. VII. 12 S. (Udgivet og forsynet med Dedikation af P. Chr. Asbjørnsen og „trykt som Manuskript i 22 Exemplarer“).

Statsraad Jørgen Herman Vogt. Retnolog. Chra. 1862. 8. 12 S. (Særtryk af Budstikken 1861).

Peter Andreas Munch. Chra. 1863. 8. XXXVIII S. (Særtryk af Det norske Folks Historie, anden Hovedafd. B. II; jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 39).

Aptaarsgave for Illustreret Nyhedsblads Abonnenter. 1860—1863. Udgivet. Chra. 8. — 1860. 79 S. — 1861. 87 S. — 1862. 78 S. (Heri er af ham S. 62—78: Magnus Berg. Ogsaa særskilt aftrykt, se ovenr.) — 1863. 140 S. (Ogsaa med Titel: Kjærlighedens Komædie. Komædie i tre Akter af Henrik Ibsen; se denne).

Rogle utrykte Breve af Ludvig Holberg. Udgivne ved P. B.-h. Chra. 1858. 8. 31 S. (Særtryk af Nl. Nyhedsbl.)

Evende Breve om Begivenhederne i Norge 1814 [af Amt. Schwarz og J. C. Kæder samt en Beretning af S. D. Hersleb om Eidsvoldsmødet 16 Febr. Udg. af P. B.-h.] Chra. 1861. 8. 23 S. (Særtryk af Nl. Nyhedsbl.)

Norsk Bog- og Fortegnelse. 1848—1865. Med Anhang, indeholdende: I. Indbydelseskrifter. II. Politiske og Avertissements-Lidender. Samlet og udgivet af P. Botten-Hansen og Siegwart Petersen. Kra. [1867—]1870. 8. 302 S. (Første Halvdel A—No, 160 S., med et Omflag, hvor en Meddelelse fra B.-h. for Udgivernes Plan m. v., udkom i Juli 1867. Anden Halvdel blev besørget i Trykken af Petersen 1870, efter B.-h.'s Død. Første Halvdel blev anm. af B.-h. i Skil.-Mag. 1867, No. 36; i Aftenbl. s. A. No. 256 af J. B. Halvorssen; i Nord. Boghandlertid. II. No. 14).

La Norvège littéraire. Catalogue systématique et raisonné de tous les ouvrages de quelque valeur imprimés en Norvège ou composés par des auteurs norvégiens au 19e siècle, accompagné de renvois, notes et explications littéraires, ainsi que de notices biographiques sur les auteurs etc. Précédé d'une introduction historique. Édité par les soins de la Commission royale de Norvège à l'exposition universelle de Paris 1867. Chra. 1868. Imp. 8. II. 272 pp.

La presse périodique de Norvège. Extrait de «La Norvège littéraire». Chra. 1868. Imp. 8. 29 pp.

Précis d'histoire de la littérature de Norvège au 19e siècle. Extrait de «La Norvège littéraire». Chra. 1868. Imp. 8. 16 pp.

Han var Medudgiver [med H. Ibsen og A. O. Vinje] af Andhrimner («Manden»). 1—3 Kvartal. Chra. 5 Januar—28 September 1851. 4. Hvert Kvartal 2 Bl., 208 Sp. m. Træsnit. (Heri er af ham bl. a. i 1 Kv. No. 1—8 og 10; 2 Kv. No. 6, 8 og 11: Norske Mysterier; 3 Kv. No. 2, 3, 4, 6, 7 og 11: «Det unge Tydskland» — Heinrich Heine; No 4—13: Huldrebrylluppet. Dramatisk Eventyrdigtning. Ogsaa særskilt udgivet i omarbejdet Form, se ovfr.)

Han var Redaktør af Illustreret Nyhedsblad. Ugentlige Efterretninger om Nutidens vigtigste Begivenheder og Personligheder, samt Dagens Nyheder, offentligt og selkabeligt Liv, Videnskab og Kunst etc. Aarg. 1—16. Chra. 1851—66. Fol. Bladet, som begyndte 25 Oktbr. 1851 og udkom hver Søndag, blev redigeret af ham den hele Tid med Undtagelse af Tidsrummet fra April 1864 til 1 Juli 1865, da det redigeredes af F. Børsmann. I dette Blad skrev han Redaktions-, Dags- og Literatur-Artikelen, undtagen de faa med Merker forsynede Stykker, samt de fleste Biografier, Nekrologer og andre med H. eller P. D. H. merkede Artikler.

I Etilling-Magazin skrev han, efterat Ill. Nyhedsbl. var gaaet ind 1866, fra Begyndelsen af 1867 til sin Død alle literære Anmeldelser.

I Portræter af Mærkelige Nordmænd II. 191—96: Jonas Auton Hjeltn.

I Berømte Nordmænd, udg. af Chr. Tønsberg, No. 9: Edvard Storm, 1 Bl. fol. (jfr. Tillæg hertil i Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 38); No. 10: Johan Nordahl Brun, 2 Bl. fol. (senere ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.)

I Budstikken III. (1861), S. 568—67: Søren Herman Vogt (Nekrolog ogsaa særskilt, se ovfr.)

I «Første Tillæg til Santa Indulgentias Iagttager», No. 364 [et Samfundsblad til Julefesten i Studentersamfundet 30 Decbr. 1856]: En norsk Apostat [parodisk Autobiografi].

I Magazin for Ungdommen (Chra. 1850), No. 6—26: Nordmændenes gamle Gudelære; No. 22—23: Lord Fister og hans Historier.

I Christiania-Posten (1854), No. 2168: Tilsvær ang. Stortingsmændenes Biographier i Ill. Nyhedsbl.; (1857), No. 35: Tilsvær ang. Jurkommissionens Indstilling; No. 50 og 61: Fra Nyhedsbladets Redaktion til Hr. O. Vig (ang. Nørkheben; jfr. Vigs Svar i No. 54 og 71).

I Morgenbladet 1856, No. 9: Nørkheben (Svar af O. Vig i No. 46; jfr. ogsaa Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 3 og 8 samt Chra.posten s. A. No. 2638).

I Nordmanden (Chra. 1855), No. 1: Georg Sverdrup; No. 27—29, 38—39: Bondeflægten Arslot.

I Lillehammer Tilskuer findes formentlig flere Emaating af ham. I Aarg. 1846, No. 39 findes under hans Navn: Til 17de Maj!

I Kristians Amtstidende 1855, No. 3 9, 13 og 23: Breve fra Hovedstaden.

Bowitz, Peter Th. . . ., Søn af Kjøbmand *Tollach B.* († 1878) og dennes første Hustru *Ingeborg Marie Hæstad*, er født 18 Februar

1840 i Ekersund. Efter en Tid at have besøgt Stavangers lærde og Realskole og derpaa underkastet sig den for Telegrafister anordnede Prøve, blev han fra 1 August 1857 ansat ved Telegrafstationen i Ekersund. Fra Høsten 1861 fik han Ansættelse ved Hovedstationen i Kristiania, blev, privat dimitteret, Student 1863 og studerede, efter i 1865 at have taget Andenexamen, i nogle Aar Theologi, uden dog at tage Embeds-examen. Siden 1877 har han gjort Tjeneste ved Telegrafstationen i Stavanger. I 1881 besøgte han den elektriske Udstilling i Paris og i 1882 opholdt han sig ligeledes en kort Tid sammesteds bl. a. for at studere Telegrafi og Telefoni.

Siden Axtaar 1879 har han været Redaktør af Stavanger Amtstidende, i hvilket Blad han, foruden Redaktionsartikler af politisk og andet Indhold, under Merket *P. Th. B.* har skrevet forskjellige Artikler om Elektricitetens praktiske Anvendelse.

Til forskjellige andre norske Blade har han leveret en Del anonyme Bidrag.

I *Journal of the Telegraph* (New York), Vol. XII, No. 276 (1 Maj 1879): *The Telegraph and Telegraph Service of Norway.*

I *Operator, a journal of telegraphic science etc.* (New York), Vol. XIII. (1882), No. 8 og 10: *The telephone in Norway.*

Boye, Engelbrøkt, Søn af Lærredshandler, tidligere Sømand *Peder Rasmussen B.* og *Maren Nilsdatter*, blev født i Kjøbenhavn 22 Jan. 1754, blev, privat dimitteret, Student 1772 og erholdt 26 Marts 1781 Magistergraden for en (utrykt) latinsk Afhandling om Grundene til de græske og romerske Historikeres Vildfarelser i den jødiske Historie. 1782 blev han ansat som «Collega» ved Kristiania Latinskole, blev 9 Februar 1787 Rektor ved den nylig oprettede Kongsbergs og 5 September 1806 ved Thronhjems Latinskole, fra hvilket sidste Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 12 Februar 1833. Han blev R. N. O. ved sit Femtiaarsjubilæum 1832. Han døde i Thronhjem 3 Januar 1839.

* 1) *Dorothea Sophie Sthyr* († paa Kongsberg 21 Febr. 1798), D. af Sorenskriver i Numedal og Sandsvær Christen S.

* 2) *Anne Dorothea Barth* († paa Inderøens Prestegaard 10 Maj 1850, 77½ Aar gl.), D. af Byfoged paa Kongsberg Jonas B.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 184 og Suppl. I. 216 fg.; Hundrup: Biogr. Efterretninger om philologiske Candidater II. 11—12; L. Daae: Thjems. Stifts gejstl. Hist., S. 216; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 5—8 og 10; N. M. Petersens Literaturhistorie V. b 124; Forhandlinger ved Mag. Ridder, Rector E. Boyes Jubilæum den 26 Juli 1832 (Thjem. 8. 43 S.); H. H. Müller: Bidrag til Thjems. Katedralskoles Historie til 1809 (Indbskr. 1855), S. 66—70.

Epictets Haandbog, oversat og med Anmærkninger ophjft. Bøhøn. 1781. (Rec. i *Lærde Esterr.* 1782, No. 27).

Anmærkninger ved Prof. Cahls Udgave og Oversættelse af *Epictet*. Chra. 1786.

Grundige og passende Værebøgers Bigtighed og Rytte ved enhver Underviisning. (Skoleprogram). Chra. 1798.

De philosophia Socratis. Programma. Nidrosiæ 1814. 4.

§ Nationalbladet X. 199—202: Bemærkninger ved nogle §§ i Lovcommis- sionens Udkast til en Lov ang. de lærde Skoler.

Et Par Breve fra ham til J. Rathke, dat. Thjem 8 Febr. og 28 Oktbr. 1814, er trykte i «Breve fra Danske og Norske», udg. af L. Daae, S. 211 fg. og 219 fg., lige- som et Brev fra ham er trykt i samme Udgivers Udvalg af Breve til R. Nyerup.

Boye, Matthias Andreas, foregaaendes Søn i hans første Ægte- skab, blev født paa Kongsberg 9 Februar 1796 og Student med Laud fra Throndhjems Skole 1814. Da Drammens lærde Skole var bleven op- rettet 1816, blev han, efter et Ophold i Kjøbenhavn Vinteren 1816—17, 20 Februar 1817 udnævnt til Adjunkt og 15 Novbr. 1819 til Overlærer ved samme. 24 Oktober 1825 blev han konst. som Rektor ved Kristi- ansands Kathedralskole med Tilsagn om fast Udnævnelse, naar han havde taget Embedsexamen, hvad han dog aldrig kom til at gjøre. 19 April 1849 blev han udnævnt til Toldkasserer i Kristianssund, hvorfra han 23 Juli 1858 forflyttedes til samme Stilling i Laurvik, hvor han døde 18 April 1872. Han mødte paa Stortinget 1833 som Suppleant for Kristianssands By og 1857 som Repræsentant for Kristianssund. Han var Ordfører i Kristianssund 1855—58. Han var Medlem af Videnskabs- selskabet i Throndhjem.

* 9 Juni 1818 *Johanne Margrete Jacobs Birckner* (f. 4 Novbr. 1797, † i Kristiania 9 Oktbr. 1881), D. af Michael Gottlieb B., Prest i Korsør, og Henriette Christine Hornemann, der anden Gang blev gift med den bekendte Etatsraad Jonas Collin.

Nekrolog i Aftenbl. 1872, No. 93; jfr. Dølen I. (1859), No. 19, Sp. 6 fg.; Pavels's Biogr. og Dagbøger, S. 180, og sammes Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St.; A. Munch: Barndoms- og Ungdoms-Minder, S. 149 fg., 181, 184; E. Collin: H. C. Andersen og det Collinske Hus, S. 602 fg. og 648; (Norsk) Hist. Tidskr. i R. II. 357, 361 og 364 fg., sidstnævnte Sted af hans Rektor A. Borch; (C. A. Wulfsberg:) Drammen, før, nu og i Fremtiden.

Gjenmæle og Commentar til Anonymens Beretning om Danmarks poli- tiske Forbrydelser mod Norge. Kbhvn. 1817. 8. (Oplaget blev efter den danske Re- gjerings Foranstaltning supprimeret meget snart efter Udgivelsen, hvorfor denne Hæft- e hører til de literære Sjeldenheder).

Tale paa den store Jubelfest, høitideligholdt ved Drammens lærde Skole d. 1ste Novbr. 1817. Drammen 1817. 8. 26 S.

Haandbog i den gamle Geographi, fornemmelig til Brug i de lærde Skoler. Chra. 1820. 8. XVI. 348 S.

Bianca af Toledo, Drama i fem Acter [af R. G. Th. Windler], metrisk overjæt. Chra. 1822. 8. 4 Bl. 157 S.

De his et illis prolusio. Chr.sandiæ 1828. 4. 12 S. (Skoleprogram).

Om Christianssands Kathedralskole. Chr.sand 1829. 4. 21 S. (Skoleprogram).

Indbydelseskrift. (Nogle Bemærkninger mod Reglementet for Examen artium ved det Norske Universitet). Chr.sand 1830. 4. 11 S.

Indbydelseskrift. (Om det er rigtigt at behandle Fattigforsørgelsen som et Communalanliggende). Chr.sand 1831. 1 Art fol. (Rec. i Alm. Norsk Maanedsskrift II. 422—35; jfr. Chr.sands Stiftsavis 1843, No. 25).

Indbydelseskrift. (Udtog af Genr. Keys Grundtætte der Erziehung. Hamburg 1830). Chr.sand 1832. 4. 18 S.

Den kloge og forstandige Faaregubbe. Af Swen Swensson. [Pseudonym for J. Th. Mathhoff]. Oversat fra det Svenske. Chr.sand 1835. 8. 14 S.

Cantate og Tale i Christianssands Kathedralskole paa Kong Carl Johans Begravelsesdag den 26 April 1844. Chra. 1844. 8. 13 S.

I Hermoder 3 og 5 Halvaargang findes nogle poetiske Bidrag af ham.

I Christianssands Adresse-Avis, hvoraf han i nogen Tid var Redaktør, findes forskellige Digte og andre Artikler af ham, saaledes i Aarg. 1828, No. 84: Et Par Ord om den private Veiledning man giver Stolens Disciple; i Aarg. 1835: Retnolog over Statsraad D. Hegermann (aftrykt i Morgenbladet s. A. No. 63 og i Mil. Tidsskrift X. 105—12).

I det første Tiær efter Freden 1814 skrev han oftere anonymt i de offentlige Blade om Dagens Spørgsmaal og Fædrelandets Stilling; jfr. herom bl. a. Pavels Dagbogsoptegnelser 1815—16.

Boye, Ole Langfeldt, Søn af Skibsfører *Ole Langfeldt B.* (+ 11 Januar 1873, 84 Aar gl.) og *Barbara Berthine Petersen*, blev født i Bergen 12 September 1821, Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1840, var fra 5 Oktober 1850 til 1 Maj 1851 Instruktør ved det norske Theater i Bergen, blev i Januar 1852 Lærer ved Nissens Skole, tog i December s. A. filologisk Embedsexamen med Haud (i Juni 1853 med Laud), udnævntes 27 Maj 1854 til Adjunkt ved Stavangers lærde og Realskole og 13 Maj 1865 til Overlærer ved Kristianssunds Skole, i hvilken Stilling han døde 7 Juli 1877.

* 1854 *Andrine Matthea Tobroe* [hun skrev sig selv Tobrud] (f. 22 Maj 1831), D. af Skræddermester Peter Jørgensen T. i Kristiania.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1865, S. 41 fg.

Fuldstændigt Ord- og Sageregister til Maddigs græske Ordføiningslære. Bergen 1850. 8. 34 S.

Fremstilling af Væren om Havarie og Søassurance efter de bedste nyeste Ritbeskrifter ved A. Gjerding og D. S. Bone. Med et Anhang om Bodmerie. Chra. [Stavanger] 1857. 8. XVI. 350 S. (Ogsaa med Titel: Practisk-theoretisk Haandbog vedkommende Søvæsenet. D. 1. — D. 2 blev udgivet af A. R. Ridderbold, se denne).

Notitser af den norske og danske Literaturhistorie. Stavanger 1861. 8. VI. 119 S. og Register. (Anmeldt i Aftbl. 1861, No. 95, jfr. B.s Svar og Anmelderens „Tat for sigst“ i No. 127; rec. i Illustr. Nyhedsbl. s. A. No. 17, 22 og 23 af P. Botten-Hansen).

I Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1867, S. 1—39: Æsthetisk Propædeutik; S. 40—65: Tre Digte [hvoraf det tredje «Hjemmet» i Hexameter danner «en for sig afsluttet Begyndelse til et større didaktisk Digt, hvis Plan ligefra hans Studenterdage havde gjæret i hans Indre»]. — I Indbydelsesskrift 1874, S. 3—79. Skolefterretninger 1870—74.

Han var i Forening med Chr. Friele Referent af Morgenbladet's Storthings-efterretninger 1854. — Flere Lejlighedsdigte af ham findes trykt særskilt eller spredt i forskellige Blade.

Boyesen, Adolph Theodor, efterfølgendes Broder, er født 1823, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 30 Decbr. 1845 udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteribrigade, hvor han senere kom i Numer, men tog Afsked fra Militærtjenesten ca. 1856 og udvandrede senere til Nordamerika, hvorfra han vendte tilbage i Begyndelsen af 60-Aarene. Fra August 1864 var han i et Par Aar Lærer ved Aars' og Voss's Skole. Siden Begyndelsen af 70-Aarene har han været ansat i den Swedenborgianske Kirkes Tjeneste med Bopæl dels i Stockholm, dels Kjøbenhavn.

En indstændig og kjærlig Opfordring til Geistligheden og den oplyste Christenhed. Af John Clowes. Oversat fra Engelsk ved Axel. Chra. 1856. 8. 31 S.

De to Aabenbaringer Naturen og Ordet. Et Foredrag af Will. Hayden. Oversat fra Engelsk af Axel. Chra 1857. 8. 18 S.

Om Det nye Jerusalem og dets Himmelske Være, overensstemmende med de Ting, som ere horte fra Himlen, tilligemed nogle forudskilte Bemærkninger om den Nye Himmel og den Nye Jord. Af Emanuel Swedenborg. Oversat fra Latin. Kra. 1864. 8. 3 Bl. 101 S.

Udvandrerens Veileder og Raadgiver. Et Folkekrift om Staterne Minnesotah, Iowa, Nebraska, Kansas, Missouri, Texas og Sydstaterne; Agerdyrking, Dyravl o. s. v.; samt Oplysninger om amerikanske Forhold, grundet paa egne og Andres flereaarige Erfaringer og nsigtige Undersøgelser om, hvor og hvorved man lettest faar et sorgfrit Udcome i Amerika. Chra. 1868. 8. 131 S. (Anm. i R. Folkebl. III. No. 6). — Andet Dplag. Chra. 1869. 8. 2 Bl. 131 S.

Till Amerika! Vægledning och hjelpreda för utvandrare. Helsingborg 1869. 16. 128 S.

Udvandrerens Loff. En grei og letvindt Maade, hvorpaa man baade kan lære sig selv at gjøre sig forstaaelig i det engelske Sprog og at forstaa de almindeligste engelske Udtryk, som forekomme ombord paa Reisen til Amerika og med Jernbane samt de vigtigste Sætninger, som forekomme i de daglige amerikanske Forholde. Chra. 1866. 8. — 4 Dplag. Chra. (1870). 8. 64 S. — 5 Dplag. Chra. 1872. 8. 64 S. — 6 Dplag. Chra. 1881. 8. 64 S. (Anonymt).

Om Himlen og dens Under og om Helvede, overensstemmende med Hørt og Seet. Af Emanuel Swedenborg. Oversat fra Grundteksten. Chra. 1868. 8. 4 Bl. VIII. 635 S.

Om Dommedag og om det sdelagte Babylonien; At Alt, som er forudsaagt i Aabenbaringen nu er gaaget i Opfyldelse. Af Hørt og Seet. Af Ema-

niel Svedenborg. Udgivet[] paa den Amerikanse og Engelske Nye Jerusalem-Kirkes Befolning. Oversat fra Latin. Kra. 1870. 8. 3 Bl. 134 S.

Englenes Visdom om den guddommelige Kjærlighed og om den guddommelige Visdom. Udgivet paa den Amerikanse og den Engelske Nye Jerusalem-Kirkes Befolning. Overjat fra den latinske Grundtext. Chra. 1871. 8. XVI. 338 S.

Ar A. Fryxells framställning af Em. Svedenborg sann och oväldig? Sthlm. 1877. (Anonymt).

Gudstjenstordning för Nya kyrkan. Sthlm. (1878). 8. 156 S.

Boyesen, Peter Otto, Søn af Gaardbruger *Peter Otto B.* († 11 Oktbr. 1856, 77 Aar gl.) og *Helene Cathrine Tulberg* († 1843), er født paa Gaarden Hofvin i Aker 14 Juli 1810, blev, privat dimitteret, Student 1827, foretog som Cand. philos. 1843—44 paa offentlig Bekostning en Rejse til Sverige, Skotland, England og Tyskland for at gjøre sig bekendt med Landbrug og Landbrugs-Læreanstalter, oprettede 1845 paa Hofvin en Landbrugsskole, som han Aaret efter nedlagde af Mangel paa offentlig Understøttelse. Han studerede derefter i 3 Semestre Veterinærvidenskabene i Kjøbenhavn og gjorde sig senere ved Rejser i Norge, Sverige og Danmark bekendt med Landbrugsforholdene i disse Lande, hvorpaa han efter Hjemkomsten gav privat Vejledning i Landøkonomi. Fra August 1856 var han i et Par Aar Tegnælærer i Nissens Skoles Fællesklasser. I en Række af Aar opholdt han sig senere i Amerika, hvorfra han kom tilbage 1873.

Meierierne i Hertugdømmerne Schleswig og Holstein, paa Stedet beskrevne med Tillempning efter de svenske Forholde, af *Dr. Ch. Em. Hagdahl*. Oversat fra Svensk. Gjennemseet med Bemærkninger af P. O. B. Chra. 1857. 8. 3 Bl. 89 S. m. Træsnit. (Fulgte ogsaa som Tillægshefte til Polyteknisk Tidsskrift IV. No. 18).

Kvægets Burdering og Forædling. (Særfl. Afr. af Budstikken f. 1860). Chra. 8. 23 S. m. 2 Bl. Afbildn.

Reffens Behandling for Salg og til Smør samt Tilvirkning af Ost i Lybland, Holland og Storbritannien. Efter Sannert, Ellerbrod, Norton o. fl. Med 13 Tegninger. Særfl. afr. af Budstikken. Chra. 1860. 8. 50 S.

Vegebrugets Grundfætninger og deres Brugbarhed i Norge. Særfl. afr. af Budstikken. Chra. 1861. 8. 82 S.

Han var Redaktør af Almindelig Norsk Landbrugs-Tidende. 1ste Aargang. Chra. 1860. 8. IV. 284 S. (Jfr. C. A. Wulfsberg ndr.)

Han var Medredaktør (med P. Chr. Kjøbjørnsen, C. T. Christensen og F. C. Schibeler) af Budstikken, et Raanedskrift udgivet af Directionen i det Igl. Selskab for Norges Vel. I—III. Chra. 1869—61. 8. I dette Tidsskrift er ham: I. 29—39: Beretning om Forsøg for at bestemme den nærende Zone af knuste Turnips sammenlignede med hele Turnips; 186—207: De nyeste Erfaringer om Brug af Benmel som Gødning; 261—282 og 289—304: Svineavl; 408—415: Roget om Husvejting; 417—430: Bidrag til Oplysning om Fædriften; 434—444: Ved hvilke Midler kan vort Kvæg bedst forædles og hvorledes kan man ved Dyrskuer fremme dette For-

maal? — II. 4—9: Om Forsøikning af Bengjødsef; 116—132 og 193—203: *Restens* Behandling til Salg samt ved Tilvirkning af Smør og Ost. Efter Godsejer Sannerts Prisfrift; 233—253: Om Kvægets Burdering og Forædling; 418—422: Den fjørhø hos Kvæget (*Cachexia ossifraga*); 442—461: Hollandsk og engelsk Ost; 481—512: Korste Jordbrugsfridringer; 530—557: Husdyrenes Forædling. Frit efter H. Rathhorst. — III. 362—374, 385—417 og 433—471: Segelbrugets Grundsætninger og deres Brugbarhed i Norge; 471—525: Ekonomisk Beskrivelse over Bårdalens Præstegjeld i nordre Thronhjems Amt.

I Korsl Folke-Kalender 1847, S. 54—80: Fremstilling af det Norske Vandvæsen med Anthyndning af dets Anvendelse i Norge. — 1848, S. 73—81: Om Engvanding; S. 81—85: Det landsøkonomiske Institut Høhenheims Humledyrkning.

I Morgenbladet skrev han i sin Tid forskjellige landsøkonomiske Opsatser, hvoriblandt i Aarg. 1854, No. 323: Svar til Oberstlieutnant v. Edenstems Bemærkninger (i No. 278—80) i Anledning af Rurbænkning; 1857, No. 120: Om Guano og Ben.

Boyesen, Petra Ottilla Annette, Datter af nedennævnte Sogneprest *Ulrik Fredrik Boyesen* og *Anna Brøsting Teilman*, er født paa Vaage Kapellangaard 9 Marts 1810 og lever ugift i Kristiania. Hun har under Merket *P. B.* eller enkelte Gange under sit Navn, hvilket hun skriver *Boyesen*, udgivet følgende Oversættelsesarbejder:

Tre Zuleastener. Fortælling af A. B., Forfatter af Præstegaarden i Harzen. Chra. 1869. 8.

Familien Starl. En Skildring af Livet af J. C. Svenst Original, oversat af P. B. Chra. 1870. 8. 4 Bl. 200 S. — Ny Titelludgave. Chra. 1883. 8. 200 S.

Fiskergutten fra Den Man, af Forfatteren til Jessicas første Bøn m. fl. med Forord af Domprovst Wieselgren. Oversat af P. B. Med Illustrationer. Chra. 1871. 8. VIII. 220 S.

Hvad Nytte kan et Varn gjøre? Fortælling af P. B. Pover. Oversat af P. B. Kra. 1871. 16. 67 S.

Hjertets Afguder af A. V. D. E. Oversat af P. B. Kra. 1876. 8. 2 Bl. 228 S.

Søen i Urstoven. En Fortælling behjvende det tolvte Kapitel af Romerbrevet af A. V. D. E., Forf. til „Stoltthed og dens Trælle“, „Hyrdekongen“ m. fl. Oversat af P. B. Chra. 1872. 8. 3 Bl. 232 S.

Langenstein og Døblingen af Maria Kathustus. Oversat af P. B. Chra. 1875. 8. 295 S.

Krongaarden og Fyrlystet. To nye Fortællinger af N. Fries. Oversat fra Tydsk ved P. B. Chra. 1880. 8. 224 S.

Vyg ikke paa Sand. En Fortælling sigtende til det første Bud. Af N. Fries. Oversat af P. B. Med Forfs. Portræt. Kra. (1874). 8. 162 S.

I Stille og Storm. Tre nye Fortællinger af Pastor N. Fries. Oversat fra Tydsk af P. B. Kra. 1881. 8. 204 S.

I Hvilestunder. Tre Fortællinger af N. Fries. Autoriseret Oversættelse fra Tydsk. Kra. 1882. 8. 266 S.

Milde Luftninger. Tre Fortællinger af N. Fries. Autoriseret Oversættelse fra Tysk. Kra. 1883. 8. 202 S.

3 Illustreret Nødhedsblad 185*: En Nat i Seirdals Præstegaard [merket Otto].

Brager, Olmar Ambrosio Nicolai, Søn af Sogneprest *Peter Munch B.* († 1869) og *Abrahamine Cathrine Hammer*, er født i Lenvik 27 Juni 1834, blev Student med Laud fra Holths Skole 1853 og theologisk Kandidat med Haud i December 1860. Efter til forskellige Tider at have vikarieret som Lærer ved Arendals Middel- og Realskole, blev han 1861 Lærer ved den Dahlske Skole i Grimstad, udnævntes 1868 til pers. Kapellan hos sin Fader i Øjestad, blev 3 Januar 1870 Sogneprest til Aaseral, 29 Septbr. 1873 til Skonevik, 16 Februar 1878 til Froland og 30 Juni 1883 til Kvinesdal.

* *Gundine Emilie Sundsdal* (f. 17 Febr. 1855), D. af Skolelærer og Gaardbruger Knud Olsen.

Dr. Philipp Jacob Speners Fortolkning over Pauli Brev til de Romere, med Indledning og oplysende Anmærkninger for Guds Ords Bønner, paanyt udgivet af Dr. Heinrich Schott. Overfat fra Tysk. Chra. 1862. 8. 283 S. 1 Bl. (Anm. i Norsk Kirketid. 1863, S. 266).

Brandes, Georg Morris Cohen, er født i Kjøbenhavn 4 Febr. 1842, blev Student i 1859 og tog Aaret efter anden Examen, hvorpaa han et Par Aar studerede Lovkyndighed, som han dog opgav igjen for udelukkende at sysle med Studiet af Æsthetik og Filosofi. I 1862 vandt han Accessit for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave om den historiske Roman og 1863 tilkjendtes ham Universitetets Guldmedalje for en Afhandling «Om Skjæbnebegrebet i den antike Tragedie». 1864 tog han Magisterkonferentsen «*cum laude præcipua*». Han levede nu i flere Aar som Literat i Kjøbenhavn, beskjæftiget bl a. som literær og æsthetisk Kritiker ved flere af de betydeligste Blade, navnlig «Dagbladet» og «Illustreret Tidende», i hvilke han skrev under Merket *Gg.* 1866—67 opholdt han sig for sine Studiers Skyld i Paris, hvor han, efter tidligere at være paavirket af Hegel, J. L. Heiberg og H. Brøchner, modtog levende Indtryk af den fransk-engelske Positivisme. Hans nye Retning fik et bestemt Udtryk i det Arbejde, han 1870 udgav og forsvarede for Doktorgraden: «Om den franske Æsthetik i vore Dage». Efter en ny Rejse (1870—71), paa hvilken han traadte i nær personlig Berøring med Renan, Taine og Stuart Mill, holdt han fra 3 Novbr. 1871 den første Række af de Forelæsninger, han senere har udgivet under Titlen «Hovedstrømninger i det 19de Aarhundredes Literatur» (Bd. 1—5. Kbhvn. 1872—82). Vinteren 1876 besøgte han Kristiania og holdt i Studentersamfundets Sal — da Universitetet negtede ham Lokale — en Række Forelæsninger over Søren

Kierkegaard; Høsten 1880 besøgte han paany Norge, Bergen og Kristiania, hvor han (denne Gang i Universitetets Festsal) holdt en Række Forelæsninger over den franske Poesis Historie 1830—48. Høsten 1877 bosatte han sig i Berlin. Men efterat en Kreds af danske Mænd og Kvinder i 1882 ved privat Indsamling havde tilvejebragt et Beløb, hvorved de for 10 Aar sikrede ham en aarlig Løn af 4000 Kr., for at han kunde holde offentlige Forelæsninger i Kjøbenhavn, og han havde modtaget deres derefter til ham rettede Indbydelse (denne saavel som hans Svar er trykt bl. a. i dansk Dagbl. 1882, 14 Juli), vendte han 1883 tilbage til Kjøbenhavn.

Hans Forfattervirksomhed tilhører Danmark, undtagen forsaavidt angaar hans ndr. omtalte Bidrag til norske Blade. Af biografiske Kildehenvisninger anføres her kun, at hans Portræt med Biografi (af Otto Borchsenius) findes i «Ude og Hjemme» 7 Maj 1882 og i Ill. Zeit. 25 Aug. 1883. Hertil maa videre føjes Henvisninger til den Strid, som vakte i Kristiania-Bladene i Decbr. 1876, efterat det akademiske Kollegium havde negtet ham Adgang til Universitetets Festsal, samt til flere Steder i Brochurerne «Presen og Vantroen» (Kra. 1881) og «Verdens Gang og Vantroen» I—II (Kra. 1882—83).

I Dagbladet skrev han, efterat være flyttet til Berlin, i Aarene 1877—79 Breve derfra dels om politiske og sociale Spørgsmaal, dels om literære og kunstneriske Emner. Ogsaa senere findes en Del Artikler med hans Navn eller Merke i dette Blad, saaledes i *Aarg. 1879*, No. 193, 205 og 211: Literære Studier (Skram: Gertrude Celbjørnsen; Emile Zola som Kritiker; Naturalismen i Frankrige); No. 235: Anmeldelse af Hellenbachs «Die Vorurtheile der Menschheit». (Denne Anmeldelse fremkaldte to Artikler af M. F.[ærden] i Morgbl. s. A. No. 283 A og 285 A, hvortil Svar i Dagbl. No. 260 fg.: «Den frie Diskussjon»); No. 257, 273: Breve fra Paris [ang. Theatre]. — *Aarg. 1880*, No. 318: Fra Berlin [om Bismarck og det nationalliberale Parti]. — *Aarg. 1881*, No. 55: Norske Anmeldere om dansk Literatur (jfr. Svar hertil i Dagbl. No. 61 fg.: «Om dansk Literatur af en Dansk». B.s Artikel var nærmest foranlediget ved «Nogle Reflexioner over Niels Lyhne» i Dagbl. 1881, No. 24 af —ie [Amalie Skram f. Alver], hvilken Artikel allerede havde fremkaldt en Indsigelse i No. 35 af K. R[anders] og dertil knyttede Modbemærkninger i No. 44 af *e.* samt Svar til disse af —ie i No. 45); No. 75: Naturalisme og Klerikalisme; No. 201: Kristian Elster. — *Aarg. 1883*, No. 192: Anmeldelse af Kiellands «Gift».

I *Verdens Gang* 1881, No. 91: Folger Drachmann; No. 122: Et Besøg hos J. Sverdrup [i Berlin].

Brandt, Daniel Bernhard, Søn af Sorenskriver i Nordhordland *Hans Andreas B.* († 1806) og *Frederikke Louise Castonier* († 1817), blev født i Bergen 25 Septbr. 1795 og ansattes fra 12 Novbr. 1825 som Lærer i Skrivning, siden ogsaa i Tegning, ved Kristiania Borger- og Realskole. Efterat han siden August 1859 paa Grund af Sygelighed havde været hindret fra at udføre sine Funktioner ved Skolen, søgte og erholdt han fra 1 August 1861 Afsked med Pension af Skolekassen. Han døde 14 Maj 1864.

Skjønsskrivningsregler for de engelsk-latinske og gothiske eller norske Haandskrifter, med oplysende Exempler, i otte lith. Plader. Chra. (1849). Obl. 4. 8 S.

Beilebning for Almueskolelærerne i Fremgangsmaaden ved den første Underviisning i praktisk Regning Chra. 1837. 8. 28 S. (Anonymt).

Forskrifter til Brug ved Elementairskoler og Privatunderviisning. Chra. 1842. 4. 8 Bl.

Udkast til en Lægelære for Begyndere i den elementaire Tegning med nogle Binf for Læreren om Underviisningsmetboden, ledsaget af endel Tegninger, der have Hensyn til Teksten. Chra. (1850). Obl. 8. 10 S. med 30 Plader Fortegninger.

Forskrifter til Brug for Almue-Skolerne i Norge, udg. af den Kgl. Norske Regjerings Departement for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Chra. 182*. — 3die og forbedrede Udg. Chra. 1846. Obl. 8. 30 Pl.

Han har udført den kaligrafiske Afskrift af Rigsakten, som opbevares i Storthingets Arkiv, for hvilket dette Arbejde afkjøbtes ham af Storthinget i 1848 (se Storth.-Efterr. 1848, S. III fg.)

Brandt, Frederik Peter, Søn af Foged i Rakkestad *Johan Rasmus B.* (f. 6 Oktober 1789, † som entlediget 11 Januar 1858) og *Marie Elisabet Hagemann* (f. 21 August 1803, † 6 August 1882), er født 24 Juli 1825 i Aamlid i Robygdelaget, hvor Faderen den Gang var Foged. Han blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1842 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1846. I Forening med H. Winter Hjelm og G. V. Lyng stiftede han i 1849 Foreningen til norske Oldskrifters Udgivelse. I 1849 blev han Universitetsstipendiat i Lovkyndighed og holdt som saadan Forelæsninger ved Universitetet 1853—56, vandt 1851 Kronprinsens Guldmedalje — det var første Gang, den uddeltes — for Besvarelsen af en Prisopgave om de Forandringer, Norges dømmende Institutioner i ældre Tider har undergaaet, og konkurrerede i September 1852 (med T. H. Aschehoug og J. A. S. Schmidt) om en Lektorpost i Lovkyndighed. Han opholdt sig fra Høsten 1856 til Septbr. 1857 og fra Maj til Septbr. 1858 med offentlig Stipendium i Udlandet, særlig i Kjøbenhavn og Bonn for at studere Lovkyndighed, navnlig Kilderne til den norske Rets Historie. I Aarene 1861 og 1862 redigerede han Bladet «Christiania-Posten». — Efter Konkurrence med den forannævnte O. A. Bachke blev han 1 Novbr. 1862 udnævnt til Lektor i Lovkyndighed, i hvilket Fag han senere i Henhold til Lov af 12 Maj 1866 har været Professor. I Høstsemestret 1867 holdt han, efter Indbydelse af Kansleren for Sveriges Universiteter, en Række Forelæsninger ved Upsala Universitet over den norske Civilproces m. m. Som det akademiske Kollegiums Formand var han tilstede ved Lunds Universitets 200 Aars Fest 1868 og ved Münchens Universitets 400 Aars Fest 1872, hvor han fik Diplom som Æresdoktor i det juridiske Fakultet («*de juris Norvegici veterisque germanici historia et doctrina egregie meritis*»). Endvidere repræsenterede han Universitetet ved Norges Riges Tusind-

aarsfest i Haugesund 1872. Efter særskilt Indbydelse deltog han ogsaa i Festlighederne i Anledning af Upsala Universitets 400 Aars Jubilæum 1877. Siden 1872 har han været extraordinær Assessor i Højesteret. Han var Medlem af — fra April 1868 Formand i — den kgl. Kommissjon af 8 December 1866 angaaende Revisjon af Lovgivningen om Bestyrelsen af Kristiania Bys kommunale Anliggender, og han var ligeledes Formand i den kgl. Vasdragskommissjon 1876—81. Han var Medlem af Kristiania Repræsentantskab 1863—1876, af Formandskabet 1866—1868. I Anledning af nogle Ytringer af Højesteretsassessor O. Løvenskiold under Debatterne paa Stortinget i 1875 angaaende fhv. Stiftamtmand Arntzens Pensjon, hvilke Ytringer berørte B.s Deltagelse i Bestræbelserne for en Omordning af Kristianias kommunale Styrelse, androg B. ved en motiveret Skrivelse til Formandskabet, dat. 2 Marts 1875 (trykt bl. a. i Aftbl. 1875, No. 52), om Entledigelse fra sin Stilling som Medlem af Repræsentantskabet, men Andragendet blev af Kommunebestyrelsen ikke indvilget. Da han ved Udløbet af Aaret 1876 efter Tur skulde udtræde af Repræsentantskabet, frabad han sig ved en ny, motiveret Skrivelse (trykt bl. a. i Chra. Intell. 28 December 1876) Gjenvalg. B. er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1864). Han blev i 1868 R. N. O. og i 1873 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste».

Portrat: Verdens Gang 1881, No. 100 og i Lystryk fra det private Opmaalingskontor (Kra. 84). Jfr. Fædrel. [Kbhvn.] 1868, No. 123; Mgb. 1867, No. 206 og 1868, No. 161 [af H. Lassen]. Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 217; Nord. Conv.-Lex. 3 Udg.; de Gubernatis: Dizionario biografico S. 199.

Lov angaaende Forbrudelser. Drottningholms Slot den 20 Aug. 1842. Forsynet med Henviisninger. Chra. 1849. 8. 100 S.

Hørd Grimkjeldsens saga, eller de fredløse på holmen. En historisk skildring fra det iode århundredes anden halvdel. Oversat fra oldnorsk. Chra. 1849. 8. 96 S. (O. m. T.: Skildringer af de gamle nordboeres færd. Overs. fra oldnorsk. Anm. [af P. A. Munch] i Mgb. 1849, No. 175).

Om Ødelø og Afødes-Retten. Chra. 1850. 8. 46 S.

Visebog for Norske Selskabskredse. Kra. [1849—]1850. 12. 824 S. (Anonymt udgiven. Jfr. Menneskevennen 1883, S. 75 fg.)

Fremstilling af Lovgivningen om Thinglysningssvæsenet. Chra. 1851. 8. 19 S.

Flyveblad No. 1. Om Prof. C. A. Holmboe og hans Sprogarbeider. Chra. (1851). 8. 4 S. (Jfr. ndfr. under Holmboe og P. A. Munch).

Christian den Femtes Norske Lov af 15de April 1687. Ny revideret Udgave [ved Fr. Brandt og H. Winter-Hjeltn]. Chra. 1852. 8. 25 Ark.

Fremstilling af de Forandringer som Norges dømmende Institutioner i ældre Tid have undergaaet. Prisaafhandling. (Særtryk af N. Tidsskr. f. Vid. og Lit. V).

De ældre norske og danske Loves Bestemmelser om Formueforholdet mellem Egtefolk, som Bidrag til Christian den Femtes Lovbogs For-

tolkning. Prøveforelæsning, afholdt den 15 Septbr. 1852. Chra. 8. 35 S. (Ærtryk af N. Tidsskr. f. Vid. og Vit. VII).

Grundrids af den norske Retshistorie til Brug ved Forelæsninger. 1ste Afsnit. Trykt som Manuskript. Chra. 1853. 8. 31 S.

Repertorium for praktisk Lovkyndighed. En affortet Bearbejdelse af Norffs Retstidende, samt Udvalg af ældre Høiesteretsdomme. 1ste Samling 1815—1842, udgivet. B. 1—3. Chra. 1854—63. 8. I. (1815—1835) XII. 634 S. — II. (1836—1838) 705 S. — III. (1839—1842) 974 S. (Fortfat af M. P. Ingstad og N. og S. Hall, se disse).

Samling af mærkelige Høiesteretsdomme i Tidrummet 1815—1835 udgiven. (Ærtryk af Rep. f. pr. Lovkyndighed). Chra. 1855. 8. XII. 671 S.

Christian den Fjerdes Norske Lovbog af 1604. Efter Foranstaltning af det akademiske Kollegium ved det kongelige norske Frederiks Universitet udgivet af Fr. Hallager og Fr. Brandt. Chra. 1855. 8. XXVI. 200 S. (Den retshistoriske Indledning er af B. Anmeldt af K. Maurer i Krit. Ueberschau d. d. Gesetzgebung, IV).

Album af nyere norske Digtere. Chra. 1859. 8. 203 S. Text og 12 lith. Portrætter. (Texten, der blev redigeret af B. og S. Laasjen, udkom ogsaa med særskilt Titel: Anthologie af nyere norske Digtere).

Om foreløbige retsmidler i den gamle norske rettergang. Prøveforelæsning. (Trykt som Manuskript). Chra. 1862. 4. 25 S.

Prøve-Forelæsninger for Rektorposten i Lovkyndighed i Oktober 1862. Ærtryk af Ugeblad f. Lovkyndighed. Chra. 1863. 8. 126 S.

Den norske Odelstret. Et Afsnit af Forelæsninger over Tingsretten. Chra. 1863. 8. 80 S., 1 Bl.

Om det nordiske Spørgsmaal. (Ærtryk af en Redaktionsartikel i Chra.-Bosten). Chra. 1861. 16. 30 S. (Anonymt. Sfr. Smødegaaelse [af G. A. Krohg] i Aftbl. 1861, No. 285, 297 og 303).

Tingsretten, fremstillet efter den norske Lovgivning. Kra. [1866—]1867. 8. 570 S. (Anmeldt af E. M. B. Aubert i Rgbt. 1867, No. 36 og 38; af K. Maurer i Krit. Vierteljahrschr. X. og af Justitierraad Olivecrona i Raumans Tidsskr. f. Lagtipping, Stodh. 1869). — Andet gennemseede Dplag. Chra. 1878. 8. 2 Bl. 552 S.

Kongeriget Norges Grundlov med dens Supplemerter. Forsynet med Henvisninger. Chra. 1850. 8. 54 S. — Ny Udg. Chra. 1863. 8. 62 S. — Ny Udg. Chra. 1873. 8. 71 S.

Kongeriget Norges Grundlov med dens Tillæg og senere Endringer. Udgiven med Henvisninger. Chra. 1869. 8. 48 S. — Ny Udgave. Chra. 1873. 8. 48 S. — Ny Udgave. Chra. 1877. 8. 48 S. — Ny Udgave. Kra. 1880. 8. 48 S.

Trællesens retsstilling efter Norges gamle love. (Særskilt afr. af Hist. Tidsskr. I). Kra. 1870. 8. 14 S. (Anmeldt af K. Maurer i Krit. Vierteljahrschrift XIII).

Den norske Krigsforfatning i Middelalderen. Et Afsnit af Forelæsninger over Retshistorie. (Særskilt ærtrykt, u. T., af Mil. Tidsskrift XXXIV). [Kra. 1871]. 8. 23 S.

Nordmændenes gamle strafferet. I (Særskilt Aftryk af Hist. Tidsskrift 1 R. IV og 2 R. IV). Kra. 1876—1882. 8. 1 Bl. 158 S. (Anmeldt af K. Maurer i Krit. Vierteljahrsschrift XIX).

Om Søforsikring, et Tillæg til Søretten. Kra. 1876. 8. VIII. 149 S. (Anmeldt af K. Maurer i Krit. Vierteljahrsschr. XIX; af F. Dareste i Bulletin de la législation comparée, Paris 1877; af Ph. Jorn i Jenaer Literaturzeitung 1877 og af L. Goldschmidt i Zeitschr. f. d. Handelsrecht, Bd. XXIII. [oversat i R. Retst. 1878. S. 335 fg.]

Ueber Seeversicherung. Eine Ergänzung zum Seerecht Nach dem Norwegischen Original wiedergegeben von der Redaktion der Annalen des gesammten Versicherungswesens. Leipzig 1878. Tosp. 4. 2 Bl. 72 S. (Separataftryk af nævnte «Annalen». Udgiven mod Forfatterens Vidende)

Forelæsninger over den norske Retshistorie. 1 Del. Kra. 1880. 8. VIII. 340 S. (Anm. [af Dr. G. Storm] i Ny ill. Tid. 1880, No. 43). — 2 Del. Kra 1883. 8. VIII. 432 S.

3 Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. I. 404—9: Anmeldelse af Schmidts Udgave af Rescripter m. m. for Norge; V. 97—167: Fremstilling af de Forandringer, som Norges dømmende Institutioner i ældre Tider have undergaaet. (Prisafhandling, ogsaa særst. aftr., se ovf.); VII. 250—84: De ældre norske og danske Loves Bestemmelser om Formueforholdet mellem Egtetfolk, som Bidrag til Chr. V's Lovbogs Fortolkning. (Prøveforelæsning 1852, ogsaa særst. aftr., se ovfr.)

3 Ugeblad for Lovkyndighed, Aarg. II, S. 121—131: Om den Plads, som den sæbansmæssige Ret hos os indtager. (Prøveforelæsning, afholdt den 6te Oktbr. 1862); S. 289—301: Prøveforelæsning over Themaet: „At forklare, hvorvidt og hvorledes efter den romerske og den norske Lovgivning Kreditorers og Begæterers Rettigheder og Retsmidler i Tilfælde af Gældsfragaelse ere forandrede ved Indførelsen af det saakaldte *beneficium inventari*“; afholdt d. 7de Oktbr. 1862; S. 345—351, 353—358 og 361—365: Om foreløbige Retsmidler i den gamle norske Rettergang. (Prøveforelæsning d. 8de Oktbr. 1862). — Aarg. III, S. 105—109, 129—132, 137—143, 145—149, 153—162, 169—176 og 177—180: Brudstykker af Forelæsninger over Ringsretten; S. 329—335: Udsigt over Strafferettens Historie. Indledningsforedrag til Kriminalretten. — Aarg. VI, S. 41—46, 49—55, 57—63 og 81—84: Brudstykker af Forelæsninger over den norske Retshistorie.

3 Norsk Retstidende 1871. S. 758—59: Svensk Literatur. — 1872, S. 338: Nekrolog over bayerst Statsraad Dr. G. L. v. Maurer [Konrad M.'s Fader]. — 1873, S. 750 fg.: Svensk juridisk Literatur. — 1880, S. 652—657: Forsøg og forberedende Handlinger. — 1881, S. 77: Nekrolog over Professor ved Münchens Universitet Dr. Josef von Pözl.

3 Danske Magazin 3 R. V. 332—63: Nye Efterretninger om Eric Raun til Hjørne.

I Norske Samlinger (8vo) I. 336—61: Proces af 1597 ang. en Støl under Gaarden Thoug i Ryfylke.

I (Norsk) Historisk Tidsskrift, 1 Række, I. 196—207: Retshistoriske brudstykker. 1. Trællesens retsstilling; IV. 327—91 og 2 Række, IV. 20—113: Retshistoriske brudstykker. 2. Nordmændenes gamle strafferet.

3 Norske Univ. og Skole-Arsaaler 3 R. I. 101 fg.: Forestilling til det juridiske Fakultet ang. Udgivelsen af gamle norske Love og Doume; XI. 328—88:

Jubberetning om Münchener-Universitetets 400-aarige Jubelfest; XVII. 241: Tale ved Immatrikuleringen den 2 Septbr. 1880.

I Theologisk Tidsskrift N. R. IX. (1884), S. 54—93: De fremmede Religionsbekjenderes Retstilling efter norsk Lov. (Ogsaa særskilt aftrykt).

I Norsk Landmandsbog for 1866, S. 1—14: Lovgivningen om Jagten.

I Tillæg til Hægebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet (Ara. 1864), S. 106—117: Noget om Norges ældre Retstilstande.

I Illustreret Nyhedsblad 1859, No. 6: Det kongelige nordiske Oldskrift-Selskab (optaget i og sejsaget med Dem. af Fædrel. [Rbh.] jfr. Brev fra E. C. Rasm i Nl. Nyhedsbl. No 11 s. A) — 1861, No. 25: Foreningen for norske Oldskrifters Udgivelse.

I Morgenbladet 1844, No. 85: Anmeldelse af J. R. Christies Skrift om det norske Sprogs Rettskrivning (hvortil G.s Svar i No. 159). — 1845, No. 49: Endnu nogle Bemærkninger ang. Medicinallov-Udlaftet. — 1846, No. 57: Anmeldelse af Schweigaards Proces; No. 273: Om Beiene i Smaalenene og Dristad Sund; No. 296: Det juridiske Fakultet (jfr. No. 286). — 1848, No. 134: Om Landhandleriet i Røbenhavn (jfr. No. 149). — 1849, No. 258 og 260: Om Udel- og Kassebesretten (jfr. No. 287 og Chra. posten No. 428); No. 279: Om Justitsdepartementets Circulære om Udelstøven. — 1850, No. 71: Om Udgivelsen af Norges Love og specielt om J. A. S. Schmidts Udgave af Lovsamlingen 1814—48; No. 316: Om en litterær Standnavidisme (jfr. de fig. No. af Morgbl. samt Chra. posten No. 785 fg.) — 1851, No. 265: Anmeldelse af Schmidts Forordninger, I. — 1854, No. 262 og 263: Om Prof. E. A. Holmboes senere Sprogarbejder (jfr. G.s Svar i No. 267). — 1857, No. 106: Beretning om hans Udenlandsrejse. — 1866, No. 339 A: En Protest (mod en Indsender i No. 337). — 1861, No. 24, 32 og 45: Statsraad Birch-Neichenwalb. — 1868, No. 8: Israels Høvsers udvalgte Skrifter; No. 267: Tale ved Immatrikuleringen af de nye Studenter.

I Den Constitutionelle 1845, No. 174: Rogle Ord i Anl. af Studenter-Loget (jfr. Svar fra G. A. Krohg i No. 188 og Tilsvær fra B. i No. 217).

I Rigstidenden 1849: Om Rolf Olsen.

I Christiania-Posten 1849, No. 482: Anmeldelse af J. Schmidts Udgave af Lovsamlingen 1814—48; 1852, No. 1224: Anmeldelse af Kruses Hovedregister til Retsvidenden 1836—50. — 1861, No. 7 og 19: Om Stattholdersagen (jfr. Illustr. Nyhedsblad s. A. No. 6).

I Aftenbladet 1864, No. 248: Gade — Stræde. — 1868, No. 11: Hilsen fra Upsala Universitet og Studenter (Tale ved 13 Januar-Festen); No. 163, 220: Om „Norsk Folkeblad“ (jfr. No. 174); No. 223: Tale ved Immatrikuleringen af de nye Studerende. — 1869, No. 68: Tale ved Universitetslærernes Komplementation hos Statsraad Broch; No. 130, 158 og 162: Polemiske Artikler mod „Morgenbladet“ ang. „Norsk Folkeblad“; No. 221: Tale ved Immatrikuleringen den 22 Septbr. — 1870, No. 280, 286, 301 og 303: Politimester Michelets Afsked (jfr. Svar fra Stiftamtmand Krøgen i Morgbl. 1870, No. 356). — 1880, No. 24: Tale ved H. R. H. Kronprins Gustavs Immatrikulering den 29 Januar.

I Norsk Folkeblad 1868: Tale ved Jubelfesten i Lund 27 Maj (senere trykt i den officielle Festberetning S. 15—16).

I *Årsmundsposten* 1872, No. 22: Tale ved Norges Riges Lufindarsfest i Haugefund den 18 Juli.

I *Dagbladet* 1884, No. 106: En Redegjørelse [ang. Rigaretsdommen over Ministerie. Selmer], jfr. Bem. i *Adressebladet* s. A. No. 15 og i *Dagbladet* No. 122 af B. Bjørnson.

I *Rolnische Zeitung* 1858, No. 267: Schreiben an die Redaction.

Som Medlem af de ovennævnte kgl. Kommissioner har han den væsentligste Andel i Udarbejdelsen af de af disse afgivne Betænkninger: 1) Forslag til en forandret Ordning af Bestyrelsen af Kristiania Bys kommunale Anliggender. Kra. 1868. 8. 209 S.; og 2) Forslag til Lov om Vasdragenes Benyttelse med Motiver og Anhang. Kra. 1881. 4. 122 S.

Han har deltaget i Gjennemgaelsen af det af Axel Winge udarbejdede Udkast til en ny Revideret almindelig Norsk Søforsikringsplan, trykt i *Marts* 1881 (4. 1 Bl., 67 S.), i hvilket Arbejde S. 65—67 er trykt B.s Forslag til Forsikrings- og Erstatningsregler for Fragt og Udstyr. Jfr. Forhandl. i Møde af Det norske Veritas's Repræsentanter. (Chra. 1882. 4), S. 186.

[Om fragtforsikring. 4. 4 S. Trykt som Bilag I blandt Dokumenter vedk. Komiteen for Revisjon af Norsk Søforsikringsplan af Oktober 1871, udgivet af Axel Winge Maj 1880].

Til *Goldschmidts Zeitschrift f. Handelsrecht* XVIII (1873), S. 479 fg. har han meddelt Oplysninger om den norske Særets Kilder og Literatur.

I *Revue du droit international*, I. S. 347: De la prison pour dettes d'après le droit norvégien (indtaget i *Olivecronas Afhdl. ssteds.*)

Til *K. Olivecronas Afhandl. Dödsstraff-Statistik från Norge*, i *Numanns Tidskrift för Lagskipning* m. m. 1869, S. 493, har han meddelt Oplysning om de her i Riget i Aarene 1843—1867 afsagte Dödsdomme.

Ang. en af ham besørget anden Udgave af *J. Aalls Erindringer*, af hvilken dog blot 1ste Hefte udkom, henvises til Oplysningerne foran S. 12. — Han besørgede (i Forening med afdøde-Expeditionssekretær H. C. Seip) 2det Oplag af *A. Schweigaards Proces*, Chra. 1854. — Han har videre besørget Udgivelsen af afdøde Professor P. J. Colletts Forelæsninger over Personretten efter den norske Lovgivning, hvoraf 2den Del først udkom særskilt under Titel «Familieret» 1859 — Afsnittet om Værgemaal besørget af Skattefoged Turkildsen, — og derefter det samlede Værk i ny Udgave i 2 Bind, 1865—1866, under den af Forfatteren selv valgte Titel.

Brandt, H. W., en lutheransk Prest i Gnieuwkovo i Posen, som 1857 besøgte Norge og Sverige for at samle ind Gaver til sin fattige Menighed. Under dette sit Besøg heroppe tilegnede han sig det norske og svenske Sprog saaledes, at han baade kunde skrive det og «uden Anstød og forstaaelig selv for Lægfolk» kunde prædike paa Norsk. Fra dette Ophold her i Landet skriver sig hans ndfr. anførte, Norge vedkommende literære Virksomhed. Han døde i Februar 1862.

Nekrolog i *N. Kirketid.* 1862, S. 384.

Reformations-Tale holdt i Frederikshald den 1ste November 1857. Med et Forord af M. B. Landstad [og Efterkrift af Th. C. Bernhoff]. Chra. (1858). 8. 50 S.

3 Korff Kirketibende findes et Par Korrespondentartikler fra ham samt desuden i Arg. 1858, No. 1 fg.: Nogle Ord til den Hære Bibelbogs Væ. .

3 Høngstenbergs Kirchenzeitung 1858 leverede han en Række (ufuldførte) Artikler om den norske Kirke.

Brandt, Kristian Kornelius Hagemann, Broder af den foran nævnte Professor Fr. Brandt, er født i Eidsberg 8 Juli 1831, blev udeksamineret fra Krigsskolen i December 1848 og ansat som surnumerær Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteribrigade, blev 1852 udeksamineret fra den militære Højskole, 23 Marts s. A. virkelig Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Brigade, 18 Septbr. s. A. surnumerær Sekondløjtnant i Kavalleribrigaden, hvor han kom i Nummer 1 Februar 1854, udtraadte igjen som surnumerær 26 Novbr. 1859, blev 12 Oktober 1861 Premierløjtnant i Armeen, 22 Juni 1863 Sekondløjtnant i Ingeniørbrigaden, hvor han blev Premierløjtnant 5 Maj 1870 og Stabskaptejn 22 Maj 1875. Han er f. T. Chef for Detachementet paa Fredrikssten og (siden 1872) Sekretær i Ingeniørkommissionen. Han arbejdede 1856—57 som Ingeniør i Vejvæsenets Tjeneste og ligesaa fra 1863 af. Han var Storthingsmand for Moss og Drøbak 1865—66 og 1868—69 (Militærkomiteen). Siden 1883 er han Medlem af Fredrikshalds Kommunerepræsentantskab. Han blev R. W. O 1874.

* 1856 *Birgitte Christiane Frederikke Grüner* (f. 1 Maj 1834, † 4 Juni 1873), D. af Korpsmajor i Kavalleriet Jens Christian G. († 1857) paa nedre Foss (Kristiania) og Birgitte Rosenvinge Kolderup.

Han var Redaktør med J. C. Richter af Den militære Tilskuere, Chra. 1855—56. 4 No. 1—52. (Anm. i Mil. Tidsskr. XVIII. 355 fg. og i sammes 3 Række I. 568—83). Foruden Oversættelser, Redaktionsartikler, Literaturanmeldelser og andre mindre Bidrag, er heri af ham: No. 3—52: Østersøen; No. 15, 16: Om vort militære Befordringssystem (jfr. Modbemærkninger i No. 25 fg. af —t—, hvortil Svar fra B. i No. 27, Gjensvar hertil af —t— i No. 31 fg., Efterskrift af B. i No. 34; fremdeles Indlæg af Y i No. 36, hvortil Svar fra B. i No. 38 og Slutningsord af —t— i No. 41); No. 18: Den militære Afslønning; No. 46: Hvad er «en Officiers Embede»? No. 46: Et Uniformsspørgsmaal.

I Militært Tidsskrift (2 R.), XVIII. 1—14: Bemærkninger ved N. W[ergeland]'s Afhandling: Om Officierens Vilkaar i Egenskab af Embedsmand (hvortil Svar fra N. W. i XIX. 187—218); 15—34: Anmeldelse af H. D. v. Bülow's «Militairische und vermischte Schriften» (jfr. J. G. Meydells Bemærkninger S. 337—48). — 3 R. I. 105—25: Svar paa Generalmajor Meydells Bemærkninger (jfr. M.s Tilsvær S. 532—46). — VI. 7—24: Efter hvilken Plan bør man i Norge søge Skydeselskaber oprettede, saaledes at disse i størst mulig Grad kunne bidrage til at udbrede gode Vaaben og Militæraand blandt Befolkningen? (Prisbelønnet Besvarelse af en af Tidsskriftets Prisopgaver. Aftrykt i Aftenbl. 1861, No. 116—17).

Han har i tidligere Aar skrevet ikke faa anonyme Artikler om militære eller tekniske Spørgsmaal i Morgenbladet og tildels i Aftenbladet.

Brandt, Peter Andreas, Søn af Aklert Heinrich Mathiassøn B., engang Kjøbmand i Throndhjem og Finmarken, senere Lærer ved Realskolen i Bergen († 1829) og *Anna Johanne Christine Hammer* (sep. ca. 1797), blev født 14 Juni 1792 i Throndhjem. Han var en Tid Handelsmand i sin Fødeby, senere Kontorist i Kristiania. I 1834 drog han til Brasilien, hvor han i en Række af Aar rejste sammen med den bekendte danske Zoolog P. W. Lund, hvis Medarbejder han var ved Undersøgelserne af Forverdenens Knokkelhuler dernede, og i hvis store Plancheverk «Blik paa Brasiliens Dyreverden før sidste Jordomvæltning» (Kbhvn. 1841—43) B. har Del, bl. a. som Tegner. Efter omtrent 30 Aars Ophold i Brasilien døde han i Lagoa Santa 20 Septbr. 1862.

* 26 April 1814 *Vilhelmine Charlotte Sigholt Lossius* (f. 1795, † i Bergen 28 Marts 1879), D. af Kaptejn Christopher L. til Vestad i Veø Prestegjæld.

Jfr. Familjerne Lossius og Brandt af W., S. 45 fg.

Billedsamling for Ungdommen og dens Venner, indeholdende: et Udvælg af de interessanteste Fremstillinger af Historie, Geographie og Naturhistorie, samlet og udgivet. 5. 1. Chra. 1831. 8. 22 S. med 12 lith. Pl.

Han var den første Redaktør af Finmarkens og Nordlandenes Amtstidende, hvoraf i 1832 udkom 35 No. (8vo) i Kristiania, hvorefter Bladet fortsattes paa Tromsø under en anden Redaktør; det udkom første Gang paa Tromsø 1 Juli 1832. — Ligesaa grundlagde han i 1834 Skilling-Magazin, men forlod Norge, før noget Numer af Bladet udkom.

Brandt, Wilhelmine Andresine, foregaaendes yngste Barn, er født i Throndhjem 25 Novbr. 1827; har siden Begyndelsen af 50-Aarene levet i Bergen, hvor hun i de sidste 20 Aar har udfoldet en ikke liden Virksomhed som genealogisk Samler og Forfatterinde.

Stamtavle over Familjerne Lossius og Brandt med flere i samme indgiftede Slægter. Af W. Trykt som Manuskript. Bergen 1863 (o: 1864). 8. 106 S. 1 Pl.

Stamtavle over Familjerne Ellerhusen og Ørbiq. Samlet og udgivet ved W. Bergen 1866. 8. 26 S. 1 Pl.

Stamtavle over Familien Sundt, med nogle genealogiske Notitser over enkelte i samme indgiftede Slægter. Samlet og udgivet af W. Bergen 1867. 8. 45 S. + 5 upag. S.

Stamtavle over Legatfamilien Meyer tilligemed 2de til samme hørende Slægter: Hellemundt og Jordan. Udarbejdet af W. Bergen 1871. 4. 55 S.

Tabellarisk Oversigt over Familien Bruenech og Stabell. Bergen 1872. Patent.

Legatsfamilien Ameln, Familjerne von Tangen og Flood, nogle Legatoplysninger, samt Tabeller over Familjerne Ameln og Sundt, samlede og udarbejdede. Bergen 1884. 4. 4 Bl. 84 S. 2 Tab. (Anm. i Bergenssp. 1884, No. 74).

Hun har leveret Bidrag til en Mængde af de i de sidste 20 Aar i Norge og Danmark udkomne genealogiske Arbejder.

Bratt, Gustav Frøderik, blev født paa Ejdsvold af svenske Forældre 24 Juni 1807, blev 1827 Sekondløjtnant i Throndhjemske Brigade og døde som Premierløjtnant i samme 23 April 1837.

* 1832 *Laura Benedicta Bonsach* (f. 24 Februar 1814), D. af Grosserer i Throndhjem Lauritz Tønder B.; hun blev senere gift igjen med Halfdan Olsen, Premierløjtnant i Kristianssandske Brigade.

Norges Historie i Udtog. Thjem. 1833. 8. 30 S.

Bratten, ..., en Tid Lærer, senere Gaardbruger paa Hedemarken, †

Nogle Bemærkninger om Pontoppidans Forklaring, Udtoget og især den Omarbejdede [etc.] Drammen (1846). 8. 16 S. (Anonymt. Jfr. Luthersk Kirketid. 1876).

Brecke, Hans Thorvald, Søn af Mægler *Peter Christian B. og Margrethe Marie Stockfleth Bang* (en Søster af forannævnte Professor C. D. O. B.), blev født i Drammen 1 Decbr. 1847, Student med Laud fra sammes Latinskole 1864 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1870. Han var derefter et Par Aar edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriver Ferd. Roll, men maatte for sin Helbreds Skyld 1873 foretage en Rejse til Schweiz og Algier. Efter sin Hjemkomst blev han ansat som edsvoren Fuldmægtig hos daværende Byfoged Selmer i Drammen, hvis Embede han bestyrede saavel under hans Fravær paa Stortinget 1874 som i Vakancen efter hans Udnævnelse til Statsraad s. A. Han døde i Drammen 9 Juni 1875.

Nekrolog i Aftenbl. 1875, No. 132; Mindedigt i Bjørnsøns «Digte og Sange», 2 Udg., S. 207 fg.

Han var Medudgiver af Samfundsblade, §. 1 [enefte]. Kra. 1866. 8. I Samfundsblade (Kra. 1866), S. 12—14: Ballade.

I et som Manuskript i numererede Exemplarer trykt Hefte Paa Samfundets Højder (Minder fra Høsten 1867. Kra. 8. 54 S.) findes flere prosaiske og poetiske Bidrag af ham, ligesom ogsaa hans og Th. Blehrs Førc «I Studenterlundens» er trykt sammesteds S. 7—28.

Han var Forfatter dels alene, dels i Forening med andre, af flere i Aarene 1865—70 offentlig opførte Studenterkomedier, nemlig «Til Udstillingen» (1866), «Naar Pressen fører Krig» (1868), «Ogsaa en Revue» (1869), «Lohrelinjen» (1871), «Over Røros eller Kvikne», en Omarbejdelse af foregd., samt «Shahen af Persien i Holmestrand» (1873). Sangene i disse Arbejder er tildels trykte blandt de af Studenter-

samfundet udgivne «Viser og Sange». Efter hans Død er Farcen «Over Røros eller Kvikne» bleven trykt i «Bakkus» 1882, med følgende Forfatteranførelse: «Farsen med Sange i 1 Akt af Hans Brecke og Theodor Løvstad», hvilket neppe er en korrekt Fremstilling af Forholdet.

En Del Studentervisere og Lejlighedssange af ham findes særskilt trykt.

I Aftenbladet skrev han et og andet, bl. a. i Marts 1873 en Række Breve fra Gammekatholikernes Kongres. — I Nomsbals Budstifte 1871—73 findes enkelte Bidrag af ham.

Breda, Georg, Søn af Overtoldbetjent *Jacob B.* og *Marie Singdahlsen*, er født i Sandefjord 14 Febr. 1841, underkastede sig i Septbr. 1859 den for Telegrafister anordnede Prøve og har senere været ansat ved Telegrafvæsenets Hovedstation i Kristiania.

I Aftenbladet 1870, No. 156 ff.: Breve fra Paris under den første Tid af Krigen. — Senere leverede han til samme Blad i et Par Aar Oversættelsen af dens Romanføljeton.

Breder, Ivar Hesselberg, Søn af efternævnte Amtmand B., er født i Kristiania 24 Decbr. 1845, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1863 og juridisk Kandidat med Haud 1869. Strax efter sin Examen kom han i Huset hos sin Farbroder Grosserer Jørgen B. paa Fredrikshald og fik Ansættelse ved hans Firma N. Anker & Breder, i hvilket Firma han blev Medinteressent og Prokurist i St. Hans 1872. I Januar 1880 blev han Disponent ved Hafslunds Brug.

Stamtavler over Familien Breder og de med den beslægtede Familier Preus og Arctander med alle disse Familiers Sidelinier. Paa Foranledning af Grosserer Jørgen Breder samlet af Martin Arnesen og Ivar H. Breder. Kra. 1876(—80). 8. 220 S. m. fl. Tabeller.

Breder, Paul Peter Vilhelm, Efternævntes Søn, er født paa Fredrikshald 10 April 1816 og kom efter Faderens Død som Søn i Huset hos Rektor J. L. Frølich; blev 1834 Student med Haud fra Fredrikshalds Skole og 1840 juridisk Kandidat med Laud. Han blev efter Examen edsvoren Fuldmægtig først hos Sorenskriver Fabritius i Arendal, senere hos Byfoged Thrap i Kristiania; 19 April 1847 blev han udnævnt til Stiftsoverretsprokurator i Kristiania, 18 Jan. 1854 til Amtmand i Nordlands Amt, 6 Febr. 1858 til Amtmand i Buskeruds Amt og 14 Oktbr. 1882 til Toldkasserer i Drammen. Han repræsenterede Nordlands Amt paa Stortinget 1857 og paa det overordentlige Storting 1858 (Medlem af Gage- og Pensjonskomiteen samt Formand i den specielle Fængselskomitee). Han var Formand i Direktionen for Drammen-Randsfjord-Jernbanen fra dens Aabning 1868 og fra 1 April 1874 Formand i Fælledirektionen for Vestbanerne. 1869—72 var han Forligelseskommissær i

Drammen, ligesom han har været Bankadministrator sammesteds fra 1873. Han blev R. St. O. O. 1863, K.² D. O. 1872, K.¹ St. O. O. 1873.

* 3 April 1845 *Frederikke Sophie Hesselberg*, han Søskenbarn (f. 27 Maj 1818, † 9 Marts 1867), D. af nedennævnte Sogneprest til Aker Ivar H.

Jfr. Stamtavler over Familien Breder, S. 17 og 65; Drammens Tidende 1883, No. 31 og Dr. Bl. s. A., No. 162.

Hans Beretning om Nordlands Amts økonomiske Tilstand 1851—55 er indtaget i Femaarsberetningen for nævnte Aar under Litr. S. 14 S. 4. m. i Tabel. Hans Beretninger om Buskeruds Amt er trykt i Norges officielle Statistik C. No. 2.

Enkelte Artikler af ham findes i de offentlige Blade, f. Ex. i Aftenbladet 1859, No. 296: Om Veiplakaten for Buskeruds Amt.

Breder, Severin (Søren) Jørgensen, Søn af Blikkenslagermester, senere Bagermester og Handelsmand *Jørgen Sørensen B.* (f. 1740, † 1813) og dennes 1ste Hustru *Elisabet Bringman* (f. 1746, † 1780), blev født i Bergen 22 August 1778 og Student fra sammes Kathedralskole 1795. Som Student var han Huslærer hos Oberstløjtnant M. A. Rye i Thelemarken for dennes senere bekendte Sønner, Byskriver J. H. Rye og General Olaf Rye. Som Medlem af Studenterkorpsset i Kjøbenhavn deltog han i Slaget 2 April 1801. I Oktober 1801 tog han theologisk Embedsexamen med Laud, blev 1803 pers. Kapellan hos Svigerfaderen Sogneprest Jakob Preus i Haabøl, udnævntes 1806 til res. Kap. i Rakkestad, 29 Juli 1815 til Sogneprest til Fredrikshald og 23 Decbr. 1816 til Provst i nedre Borgesyssel. 7 Septbr. 1825 blev han gejstligt Medlem af Nordstjerneordenen. Han døde paa Fredrikshald 27 Februar 1831.

* 1 Juli 1803 *Mette Kristine Preus* (f. 22 Februar 1781, † paa Enkesædet Glenne ved Fredrikshald 16 Januar 1867), D. af Sogneprest Jakob Preus i Haabøl og Anne Elisabeth Arctander.

Jfr. Stamtavler over Fam. Breder, S. 11 fg.

Prædiken paa 7de Søndag efter Trinitatis 1826, holden paa fri Mark for Fredrikshalds brandlidte Renighed. Øra. 1826. 8. 16 S.

Bredesen, Inge, Pseudonym for C. J. Engelbrechtssen, se denne.

Breien, Karl Martin, Søn af Stiftsoverretsprokurator *Hans B.* og *Johanne Hammer*, er født paa Hadeland 17 Marts 1829, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1849 og theologisk Kandidat med samme Karakter Juni 1854. Han var derpaa 1855—60 Lærer ved en Pigeskole i Drammen, blev 7 Juni 1862 udnævnt til Stiftskapellan i Bergens Stift, 30 Maj 1864 resid. Kapellan til Gausdal, 13 Juli 1871

Sogneprest til Askøen, 26 Maj 1877 Sogneprest til Øjer og 31 August 1882 Sogneprest til Stokke.

* *Kristiane Elisabeth Eckhoff* (f. 22 April 1825).

De forskjellige kristelige Beljendelsers indbyrdes afvigende Væretninger i det guddommelige Ord's Bys tiligemed et Anhang. Af R. Graul. Oversat fra den tydske Originals 3die Udgave. Chra. 1865. 8. XIII 127 S. (Sfr. Protekt af J. C. Lichtle i Skand. Kirketid., hvortil Svar i N. Kirketid. 1866, med Ojemæle af L. i Skand. Kirketid.). — 2den forsøgede Udgave, ledsaget af den augsburgske Troesbeljendelse [oversat af Dr. A. G. Kubelbach]. Chra. 1858. 8. XV. 188 S. (Anm. i Jll. Nyhedsbl. 1858, No. 14; i N. Kirketid. f. A. No. 15). — 3die Udgave. Chra. 1864. 8. XVI. 220 S.

Konrad, en Gave for Konfirmander af Wilhelm Løhe. Oversat. Drammen 1856. 8. X. 92 S. (Anm. i Jll. Nyhedsbl. 1857, No. 11).

Lektioner for Passjonstiden eller Betragtninger over vor Frelser's store Nælske af Wilhelm Løhe. Oversat. Drammen 1856. 8. 81 S. (Anmeldt i Jll. Nyhedsbl. 1856, No. 2; i Thj. Abr. f. A. No. 35).

Prædikener af Dr. G. Thomajus. Fra Lybfl. oversat. Chra. 1857. 8. 132, 186 S. + Forord og Register. (Anmeldt i Theol. Tidsskr. V. 492 fg. af J. Braund).

Den norsk-lutheriske Kirkes symbolske Bøger. (Udgivne og tilbeels oversatte af R. M. B.) Drammen 1858. 12. 72 S. (Anmeldt i N. Kirketid. 1859, S. 144). — Andet Udgave. Drammen 1869. 12. 72 S.

Det himmelske Jerusalem. Af Valerius Herberger. Med et Forord af Dr. Friedrich Ahlfeld. Oversat fra Lybfl. Chra. 1862. 16. XII. 150 S.

Han var i flere Aar Norsk Kirketidendes faste Korrespondent fra Drammen og Ringerike.

Brinch, Martinus Christian, Søn af Skipper, senere Værftsejer og Skibsreder *C. N. B.* (f. 1790, † 1873) og *Anne Cathrine Petersen*, er født i Kristiania 30 Juni 1832 og blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1852. Efter Andenexamen studerede han i nogen Tid Lovkyndighed, men opgav Studeringerne for i England og Frankrige at lægge sig efter Fabrikvæsen, blev 1858 ansat ved den da netop anlagte «Christiania Sejldugsfabrik», efter hvis Brand i 1860 han af sin Fader optoges som Medejer i hans gamle Skibsværft «Kranen». Da Kristiania Kommune 1878 afkjøbte ham denne Ejendøm til Kajanlæg, flyttede han sit Skibsbyggeri til Svelvik.

* 1859 *Rosalide Ludovisca Keyser* († 18 Juni 1881, 44 Aar gl.), D. af nedennævnte Professor C. N. K.

Forslag til Veritas-Reform. Chra. 1872. 8. 2 Bl. 72 S. (S. 2—64 bestaar af polemiske Artikler, dels af B., dels af N. Ihlen, dels ogsaa af andre Avisindsendere, hvilke Artikler oprindeligt tryktes i Morgenbl. Decbr. 1871—Jan. 1872).

Enkelte Artikler af ham om Dagens Spørgsmaal findes i Hovedstadspressen, f. Ex. i Morgenbladet, Budstikken o. s.

Brinchmann, Alexander, Søn af efternævnte Toldkasserer C. B. B., er født i Kristiania 18 Marts 1826, blev Student med Laud fra Stavangers Skole 1842 og filologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1849. Han blev 4 Febr. 1850 konst. og 23 Marts 1852 virkelig Adjunkt ved Molde Middelskole, til hvis Bestyrer han udnævntes 22 Juni 1859. Da Skolen senere udvidedes til kombineret lærd og Realskole, udnævntes han til dens Rektor 19 August 1863.

* *Maren Johanne Hoffmann* (f. 2 Febr. 1830, † 186*), D. af nedennævnte Distriktslæge i ytre Romsdal Jacob Ludvig H.

Fransf Grammatik for Begyndere. Molde 1851. 8. 31 S.

Fru Maren Johanne Brinchmann, født Hoffmann. Træl af hendes Siv til et Minde for Slægt og Benner nedskrevne. Molde 1863. 8. 52 S.

Han har udgivet alle Indbydelsesskifter fra Molde Skole 1861—83. Til disse har han leveret følgende Bidrag: I Indbskr. 1861: 1) Fortegnelse over Skolens offentlige Bibliothek; 2) Fortegnelse over Skolens Discipelbibliothek. — 1862: Molde Mittel- og Realskole i dens første 30 Aar (fra 1832 til 1862). — 1863: Skoleefterretninger 1862/63, med Fortegnelse over Skolens videnskabelige Samlinger. — 1864: 1) Om Skolens Overgang fra Mittel- og Realskole til fuldstændig Lærd- og Realskole; 2) Skoleefterretninger 1864/65. — 1865: 1) Skoleefterretninger 1865/66; 2) Om et foreslaet Møde af Lærerne ved Christiansunds, Aalesunds og Moldes Lærd- og Realskoler i Molde 1865. — 1866: 1) Vedkommende Skolens Flytning fra det ældre til det nuværende Locale; 2) Skoleefterretninger 1866/67. — 1867: Lidt Pædagogik; 2) Skoleefterretninger 1867/68. — 1868: Skoleefterretninger 1868/69. — 1869: 1) «Mine Skolesange»; 2) Skoleefterretninger 1869/70. — 1871: Skoleefterretninger 1871/72. — 1872: Skoleefterretninger 1872/73 tilligemed Fortegnelse over udtraadte Disciple i Tidsrummet fra 1862 til 1872. — 1873: Aktstykker til Molde Skoles Historie, samt Skoleefterretninger 1873/74. — 1874: Skoleefterretninger 1874/75; Beslutninger om Skolens Ordning efter Lov af 17 Juni 1869. — 1876: Molde Lærskoles Dimittender i Aarene 1863—1875. — 1877: Skoleefterretninger. — 1882: Fortegnelse over udtraadte disciple i tidsrummet fra 1872—1882.

Han har leveret forskellige Bidrag til den lokale Presse, bl. a. i Romsdals Budstikke 1868: Peter Tronhus og hans Sønner adopterede af en fransk Baron (optrykt i Aftbl. 1868, No. 38).

Brinchmann, C. A.

Om Stat af Brændeviinskjedler m. v. i Rjøv- og Ladestæderne, indeholdende: Tabeller, hvorefter Staten beregnes, Extract af Lovgivningen om Brændeviins Brænden, Udsalg osv. Chra. 1832. 4.

Om Stat af Brændeviinskjedler m. v. paa Landet (osv.) Chra. 1832. 4.

Brinchmann, Christopher Bernhoft, Søn af Hytteskriver *Michael B.* († 26 Febr. 1828, 68 Aar gl.) og *Johanne Andrea Floer*, blev født paa Røros i August 1795, tog 1818 Præliminærexamen, blev 1823

Fuldmægtig i Revisjonsdepartementet og 10 Januar 1832 Toldkasserer i Molde, hvor han døde 4 Juli 1865.

* 22 Oktober 1824 *Louise Fredrikke Fredriksen* (f. 22 Marts 1804, † 23 Juni 1867), D. af Bager i Kristiania Bernt F. og Birgitte Marie Schou.

Norffe Reise-Router, eller en fuldstændig Angivelse af de mellem Norges Fjæb- og Ladestæder forende Veie, samt Afstanden mellem Stationerne i samme. Chra. 1827. 8. VIII. 150 S.

Brincken, Georg Theodor Leopold, blev født 11 Juli 1790 i Haderslev, hvor Faderen *Adolph Rudolph v. B.* da var Rektor ved Latinskolen; Moderen hed *Dorothea Classen*. 1811 tog han farmaceutisk Examen i Kjøbenhavn og havde saa 1812—17 Ansættelse paa Apotheker i Drammen og Kristiania. I August 1815 tog han Præliminærexamen ved det norske Universitet og blev i Juni 1817 medicinsk Examinat. 1818 udnævntes han til Distriktskirurg i Hardanger og Vos, 12 Juli 1819 til Distriktslæge i Sogn, 5 Marts 1825 i Flekkefjord og 5 Marts 1834 i østre Nedenæs med Bopæl i Risør. 10 November 1855 erholdt han efter Ansøgning Afsked med Pensjon og døde i Kristiania 4 Septbr. 1857.

* 15 Maj 1818 *Petronelle Christophersdatter* (f. i Kristiania 1795), D. af Christopher Hansen og Margrethe Gundersdatter.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 54 fg.

§ Chra VII. 340—43: Prolapsus intestini recti; IX. 97—106: Prættiske Sagttageffer.

Broch, Henrik Sophus Boldæus, Søn af Kjøbmand *Christian Frederik B.* og *Henrikke Marie Henriksen*, er født i Drammen 23 November 1819, blev Student med Laud fra sammes Latinskeole 1840 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1846. Efter en kort Tid at have været Kopist i Indredepartementet var han et Aars Tid Fuldmægtig hos Byfogden i Skien og derpaa et Par Aar edsvoren Fuldmægtig hos Sørenskriveren i nordre Jarlsberg, hvorefter han omtrent et Aar var ansat som Kopist i Justitsdepartementet. Derfra gik han 1852 over i Marindepartementet, hvor han 1854 blev Fuldmægtig, 20 Juli 1861 Bureauchef og 17 Decbr. 1864 Expeditionssekretær i Marineafdelingen. 13 Novbr. 1880 blev han udnævnt til Justitiarius i Kristiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling. Siden 1860 har han tillige været Lærer i Kirkeret ved det praktisk-theologiske Seminarium. I 1875 bestyrede han en kort Tid med kgl. Konstitution Stiftamtmandsembedet i Kristiania under Stiftamtmand Mantheys Fravær som Medlem af Interimsregjeringen og fra 21 Marts 1883 til 8 April 1884 bestyrede han med lignende Konstitution Generalauditor-embedet. Derhos har han i de senere Aar tillige været extraordinær

Assessor i Højesteret. Han var Formand i den kgl. Kommissjon af 17 April 1875 til Revisjon af Lodslovgivningen og Medlem af den kgl. Kommissjon af 29 November 1879 til Revisjon af Dissenterloven af 1845. Han blev R. St. O. O. 21 Januar 1876.

* 1852 *Fulie Gabriele Hofgaard* (f. 8 Juli 1823), D. af Brugs-ejer Hans Jakob H. paa Sjaastad i Lier og Ellen Ulrikke Blom.

Mørke og Lys. Omvælinger i Provsten Carlings Familie. Af G. Janzon. Oversat fra Svensk. Chra. 1858. 8. 198 S. — 2det Dplag. Chra. 1860. 8. 198 S. — Trede Dplag. Chra. 1872. 8. 2 Bl. 198 S. (Anon.)

Passions-Betragtninger for hver Dag i Fasten af G. Janzon. Oversat af S. B. Chra. 1866 [s: 1865]. 8. VIII. 176 S. (Anm. af Th. A. Tov i Mgbl. 1866, No. 66).

En Christens Indtægter og Udgifter. Af J. de Viefde. Fortælling fra det Hollandske. Chra. 1866. 8. 55 S. (Anon. Anmeldt i Luthersk Kirketidende VI 378).

Diligencen eller Arvingens Reise til Fædrenejhemmet. en Christelig-allegorisk Fortælling af J. de Viefde. Fra det Hollandske. Chra. 1866. 8. 87 S. (Anon. Saavel dette som foranævnte Arbejde er af B. blot oversat fra Svensk. til hvilket Sprog G. Janzon havde overført dem fra Originalsproget).

Evangelie-Postille eller Prædikener over Kirkearets samtlige Evangelie-tekster af G. Janzon. Oversat efter 2det Dplag af S. B. D. 1—2. Chra. 1866—67. 8. I. 2 Bl. 323 S. II. 3 Bl. 315 S.

August Nyman eller Erfaringer paa Korsjets vei. En Fortælling af G. Janzon. Oversat af S. B. Chra. 1867. 8. 3 Bl. 156 S. (Anm. i Luth. Kirketid. VIII. 41 af J. B.)

Foredrag om denirkelige Stemmeret. Udgivet af Christiania Stiftskomite for frivilligeirkelige Møder. Chra. 1870. 8. 39 S. (Anon. Jfr. Dth. Prop. No. 11 for 1873, S. 4 Sp. 1)

Den Ugifte. En Fortælling af Marie Nathusius. Oversat fra Tydsk af S. B. Chra. 1873. 8. 205 S. — Ny Titeldgave. Chra. 1883. 8. 205 S.

Nod Himlen. Efter en amerikansk Fortælling [af E. Prentiss]. Paa Korsjt ved S. B. Chra. 1873. 8. — Trede Dplag. Chra. 1876. 8. 240 S. — Ny Titeldgave. Chra. 1883. 8. 2 Bl. 240 S.

Hjrdkongen af A. L. D. E. Oversat fra Engelsk. Chra. 1873.

Familiens Blomst. En Fortælling fra det huslige Liv i Amerika af Forf. til „Nod Himlen“. Chra. 1874. 8. 284 S. (Anon.)

Kitty Trevonhan. En Fortælling fra det aandelig bevægede Liv i England paa Whitesfelbs og Westens Tid. Af Forf. til „Fra Luthers Tid. Optegnelser af Familien Schönberg-Cotta“. Oversat fra Engelsk. Chra. 1874. 8. 354 S. (Anon.)

J Korsjt Kirketidende 1859, No. 28, 29, 31 og 1860, No. 1, 2, 3, 5 og 8: Noie historiske Bemærkninger om Menighedsraad.

J Luthersk Kirketidende I. (1863), S. 161—174, 193—205, 225—232, 353—365 og 385—391: Om vore Dissenterforholde. — IV. 81—89, 220—227 og 273—285; Om Kirketugt ved Rabberen. — IX. 312—17: Recensjon af Rowel's „Breve fra Holdede“. — Ny Kætte VI. (1872), S. 241—53: Et Par Punkter af Vægtstabslovgivningen.

3 *Butheriff Ugeſkrift* 1878, I. 427—35: *Reſponſum i Anledning af et Spørgsmaal betærende Diſſenterloven*; II. 280—88: *Fremdeles om Diſſenterloven*.

3 *Morgenbladet* 1868, No. 68: *Om den private Fattigpleje i Kriſtiania*.

Som Medlem af de ovennævnte kgl. Kommiſſioner har han væſentlig Del i dimes Betænkninger og Lovforſlag, idet han har affattet: 1) *Lodskommiſſjonens Indſtilling*, der ſom Reſultat medførte Loven af 6 Juni 1877, og 2) (i Forening med Statsſekretær H. Lehmann) *Indſtillingen fra Diſſenterlovkommiſſjonen*.

Broch, Jøns Pøter, Søn af nedenfor nævnte Krigskommiſſær *Johan Førgen B.*, er født i Kriſtianssand 6 November 1819, blev Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut 1835, theologisk Kandidat med Laud i Juni 1843 og var derpaa fra Oprettelsen af Niſſens Skole i August 1843 til Udgangen af 1845 Lærer ved ſamme. I Juli 1845 blev han Universitetsſtendiat i øſterlandske Sprog. Med Stipendium dels af Universitetet, dels af Statskassen opholdt han ſig fra Høſten 1853 til Høſten 1855 i Udlandet, fornemmelig i Leipzig og Paris, senere (Sommeren 1858 og Sommeren 1867) beſøgte han paa ſamme Maade Gotha, Berlin, Paris og Kjøbenhavn, hvor han bl. a. benyttede og afskrev arabiske Haandſkrifter i de offentlige Bibliotheker. 6 Juni 1863 udnævntes han til extraordinær Lektor ved Universitetet i de ſemitiske Sprog, blev 25 Juni 1866 extraordinær Professor og udnævntes 24 Juli 1876 til ordinær Professor i de ſamme Sprog. Han er Medlem af «*Deutsche morgenländiſche Geſellſchaft*» (1855), af Videnskabsſelskabet i Kriſtiania (1859), af det kgl. Videnskaberne Selskab i Throndhjem (1877).

* 7 Juni 1847 *Louise Joachime Müller* (f. 24 Aug. 1827), D. af Kaptejn Otto Frederik M. i Slidre, Valdørs, og Vilhelmine Hødevig Pech.

Det hellige Sand efter bets nuværende Tilſtand med ſpecielt Henſyn til de fra ældre Tider af mærkelige Punkter. Med 7 Træſnit og et Kort i Steenryk. Chra. 1852. 8. 50 S. (Væſentlig en rettet og udøbet Øjengibſe af nebennævnte Døſtø i 3ff. Nyhedsbl. 1852. Ann. i 3ff. Nyhedsbl. 1852, No. 48).

Al-Mufaſſal, opus de re grammatica Arabicum, auctore Abu'l-Kāſim Mahmūd bin 'Omar Zamachſchario. Ad fidem Codicum manſcriptorum edidit J. P. Broch. Breviter præfatus est C. A. Holmboe. Chrae. 1859. 8. IV. 230 pp. (Univ.-Program f. 2 Sem. 1859. Det første i Norge trykte arabiske Textværk, ſe Morgenbladet 1859, 26 Novbr., og Zeitschr. d. d. morgenl. Geſellſch. XIII. 506. Ann. af A. F. Mehren i Journal Asiatique, 5 Série, T. XV. No. 60, S. 445—54; af Prof. Reinaud i Académie des inscr. et belles-lettres, Comptes-rendus des séances de l'année 1861, Bulletin de 1861, 5e Année, S. 31—33; i L'Institut, 2e Section, 26e Année, No. 302, S. 17; i Literariſches Centralblatt 1861, No. 44, Sp. 713 fg. [af Dr. J. Th. Zenker]; i Gøtt. gel. Anzeigen 1860, 112 Stück, S. 1106—20 af H. E[wald]). — Id. liber. Editio altera, denno recognita, adnotationibus criticis aliis que aucta. Chrae. 1879. 8. X S., 62 S. Ann., 232 S. arabisk Text. (Udgivet med Underſtøttelse af Chra. Vid.-Selsk., jfr. Zeitschr. d. d. morgenl. Geſellſch. XXXI. 795. Anmeldt af E. Blix i Aftenbl. 1879, No. 293; i Lit. Centralblatt 1880, No. 30, Sp. 975 fg. af E. N. [ø: Dr. E. Nestle]).

Nekrolog over Generalmajor Theodor Christian Broch. Oplæst i Chra. Videnskabs. Møde d. 3die Maj 1863. (Særskilt Aftryk af Vidensk.-Selsk. Forhandlinger for 1863) (Chra.) 8. 8 S. (Anon. Gjengivet i Uddrag i Skill.-Mag. 1864, No. 5).

I Nor. udg. af det Norske Studentersamfund, III. (1844), H. 2, S. 1—38: En Episode af Arabernes Liv før Muhammed tilligemed en Oversættelse af Amru ben Kelthûms og Hâreth ben Hillizas Prisdigte (Moallakât).

I Theologisk Tidsskrift, i hvis Redaktion han deltog 1846 fg., Bd. III. 1—58: Høisangen, rhytmisk oversat, med Indledning og Anmærkninger.

I Illustreret Nyhedsblad I. (1852), No. 27, 31, 33: Det hellige Land.

Han har besørget en autograferet Udgave, der kun er bleven privat distribueret, af den ovfr. nævnte Forfatter Zamachscharis mindre arabiske Grammatik, betitlet Umnûdhadsch, et Kompendium af hans ovfr. nævnte større Verk, 16 S. arabisk Text med Varianter og Anmærkninger.

Broch, Johan Jørgen, Søn af Løjtnant ved Dragonerne *Ole Jacob B.* (f. 1758, † 1805) og *Else Førgine Sparre* († 16 Jan. 1828, nær 58 Aar gl.), blev født i Januar 1791 paa Gaarden Staver i Asker, men tilbragte sine bedste Barndomsdage paa en anden Gaard i Asker, Ballerud, der ejedes af hans Morfader Oberstløjtnant Hans Jacob Sparre. 10 Aar gammel blev han sat ind paa det militære Akademi i Kristiania, blev 14 August 1805 Sekondløjtnant, men forblev ved Akademiet som Repetent i henved 1½ Aar, til han fik Ansættelse ved 1ste akershusiske Infanteriregiment, ved hvilket han udnævntes til Premierløjtnant 23 Oktbr. 1807. Med dette Regiment deltog han i Felittoget 1808—9 i Trakten mellem Kongsvinger og Grænsen. 10 April 1812 blev han udnævnt til Kaptejn ved Nordenfjeldske Regiment. Under Felittoget 1814 kommanderede han, under Bataljonen Rein, en Divisjon paa 200 Mand, som ud paa Sommeren nævnte Aar var posteret i Egnen omkring Blakjer Skanse, blev senere sendt Krebs's Brigade til Forsterkning, men modtog paa Vejen Efterretning om Affærene ved Lier og Matrand, hvorpaa han under Vaabenstilstanden lagdes i Kantonnement paa Demarkationslinjen i Store Næs. Efter Foreningen kommanderede han gevorbent Kompagni i Fredriksstad, indtil han i Januar 1818 forsattes til gevorben Kompagnichef ved kristianssandske Brigade. 5 Oktbr. 1835 blev han Major i samme Brigade, 24 Maj 1837 Oberstløjtnant og Chef for Valders'ske Korps i 2den akershusiske Brigade, 23 April 1842 Sø- og Landkrigskommissær i vestre akershusiske Distrikt med Bopæl først i Laurvik, siden i Tønsberg. 14 April 1860 erholdt han efter Ansøgning Afsked med Pensjon og flyttede derpaa ind til Kristiania, hvor han døde 8 Decbr. s. A. Han var i nogle Aar efter 1830 Chef for et under Armeedepartementet oprettet Bureau til Omregulering af Armeens Udskrivningsdistrikter m. m. I 1837 og følgende Aar var han Medlem af den kgl. Kommissjon til Revisjon af Kriminallovforslaget og senere Medlem af de ang. Værnepligten og

den militære Straffelov nedsatte Kommissjoner. Han var Storthingsmand fra Kristianssønd 1830 og fra Laurvik 1848. Han var R. S. O. (4 Juli 1827) og R. St. O. O. (21 August 1847).

* 1815 *Jensine Laurentze Bentzen* (f. 25 April 1790, † i Kra. 22 Januar 1877), D. af Kjøbmand paa Fredrikshald Jens Werner B. og Birthe Laurentze Grønlund.

Portræt med Biografi af M. J. Monrad foran hans ndfr. nævnte Digte og i Illustr. Nyhedsblad 1860, No. 53; Nekrologer [af J. G. Meydell] i Mil. Tidsskrift 3 R., V. 655—59; i Morgenbl. 1860, No. 340; jfr. B. Moes Efterretninger om Storthingsmænd, S. 37; Motiveret Forslag til Valg af Repræsentanter paa 14 ord. Storting (Chra.), S. 24 fg.; Mgb. 1844, No. 175 og 1859, No. 274.

Politiske Aphorismer eller Bemærkninger over Statsforfatninger i Almindelighed, over den Norske Statsforfatning i Særdeleshed, og over de til Afgjørelse paa førstkommande ordentlige Storting fremsatte Constitutionsforslage. Chra. sand 1823. 8. IV. 212 S. (Anonymt).

Disfenterende Botum af et Medlem af den i 1837 nedsatte Commission til at afgive Betænkning og Indstilling i Anledning af Lovcommissionens udgivne Forslag til en Lov ang. Forbrydelser. Chra. 1838. 4. 96 S.

Tale holden ved Afsløringen af D. Hegermanns Erminde paa Krigsskolens Hæveplads d. 28de Octbr. 1841. Chra. 1842. 8. 8 S.

Digte, forhen trykte saavel som utrykte. Efter Forfatterens Død udgivne for hans Familie og Bekjendte. Chra. 1866. 8. XIII. 113 S. [Trykt som Manuskript i 500 Expl.; Udgivelsen bestrøget af Forf.s Sønnar Dr. D. J. B. og Prof. J. P. B. samt Prof. M. J. Monrad].

I Morgenbladet skrev han oftere — dels anonymt, dels under Navn — Artikler af politisk, administrativ, legislativ og æsthetisk Indhold. Følgende Bidrag af ham til dette Blad merkes her: i Merg. 1834: Norges Skumring. Accompanement til „Norges Dæmring“. Et politisk Digt i Welhavenste Minn. — 1837, No. 99 Till., 107, 114 og 120 Till.: Slaapebær. En politisk Udvælsver efter Tidens Velighed. — 1848, No. 337 og 1849, No. 1, 29, 87, 88, 117: Forskjellige Artikler om Stillingsretten; No. 224: Endnu nogle Ord om vort Forsvarsvæsen. — 1850, No. 29, 87 og 88: Ang. Børnepligtsloven. — 1851, No. 2: Om Storthingsvalget i Laurvig. — 1854, No. 158: Bemærkninger ved det Egl. Forslag til en Børnepligtslov. — 1856, No. 356: Om Børnepligtsloven af 26 August 1854. — 1857, No. 112: Bagtvingets Anm. til Udelsthingets Beslutning til Lov om Søarten § 30. — 1858, No. 150: Om Forstaaelsen af Børnepligtsloven. — 1859, No. 255: Hvad en Krigskommissær kan blive udsat for, naar han, hvor der kan være Spørgsmaal om Formeget eller Forlidet, søger at træffe den rigtige Middelvej (jfr. Bemærkninger herved i No. 262, 264, 273, 276, 286); No. 291: Om Nødvendigheden af nogle Tillæg til Børnepligtsloven af 1857 (jfr. No. 329).

I Patrioten 1824 og 1825: Strøtanter (en Afhandling om Lovgivningsvæsenet).

I Hermoder, S. 2 og S. 5 findes nogle mindre, poetiske Stykker af ham.

I Forening med Premierløjtnant G. Thiesen indbød han i Februar 1823 til Subskription paa en norsk Oversættelse i 24 Bind af «De Franskes Sejre, Erobringer, Tab, Uheld og Borgerkrige fra 1792 til 1815, beskrevne af et Selskab af Militære og Videnskabsmænd». Af dette Verk udkom imidlertid intet.

Broch, Lars Marius Bing, blev født 1 April 1826 i Fredriksstad Forstad, hvor hans Fader, fhv. Premierløjtnant *Lars B.* da var Overtoldbetjent († i Kristiania 1838); hans Moder hed *Susanna Marie Bing*. Efter at have taget Afgangsexamen ved Krigsskolen blev han 20 Decbr. 1845 udnævnt til Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade. Han tog derefter Examen ved den militære Højskole, arbejdede 1847—48 som Detaljör i den geografiske Opmaalings Tjeneste, blev 1853 Lærer i Landmaaling ved Krigsskolen, 1854 tillige Inspektionsofficer, 1855 Lærer ved samme i Tegning og Kalligrafi og 1857 i Astronomi. Han var 23 Juni 1854 bleven udnævnt til Premierløjtnant og blev fra 1 Aug. 1857 tilkommanderet Generalstaben som Adjoint, i hvilket Korps han efterhaanden avancerede til Oberstløjtnant (1866), samtidig med, at han sidstnævnte Aar udnævntes til Kontorchef ved den geografiske Opmaaling. Fra denne Stilling gik han igjen over i aktiv militær Tjeneste, da han 1878 udnævntes til Oberst og Chef for 1ste akershusiske Brigade samt Kommandant paa Fredriksstens Fæstning. Her døde han 1 Juli 1882. Vinteren 1862—63 opholdt han sig med offentlig Understøttelse i Wien for at sætte sig ind i Forholdene ved den østerrigske Generalstab, særlig i dens militær-geografiske Institut. 1872 var han Jurymand ved den nordiske Udstilling i Kjøbenhavn og 1875 Norges Kommissær ved den geografiske Kongres og Udstilling i Paris. Han var 1868—78 Formand i Bestyrelsen for «Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug», i flere Aar Formand i Direktionen for det militære Samfund og ligeledes Medlem af Kristiania Theaters Direktion. Han var Medlem af den kgl. Akershuskommissjon af 18 Maj 1876. Han var Medlem af Kgl. Krigsvetenskaps-Akademien i Stockholm (12 Novbr. 1867), af Videnskabssekabet i Kristiania (1876) og af Videnskabernes Selskab i Thronhjelm. Han var R. S. O. (1862), R. D. O. (1862), R. St. O. O. (1870), K.² D. O. (1872), Off. Fr. Æ. O., Off. Fr. Ordre de l'instruction publique, R. Port. Chr. O.

* *Justine (Justa) Vilhelmine Marie Bing*, D. af Sorenskriver i Rakkestad Just Johan B. og Vilhelmine Magdalena Bremer.

Porträt med Biografi i Ny illustr. Tidende 1882, No. 28; i N. Idrætsbl. s. A.; i Underofficiersbladet 5 Aarg. No. 2. *Nekrologer* i Aftpst. 1882, No. 151 A, Dagbl. No. 161; i Petermanns Mittheilungen 1884, S. 107. Jfr. C. de Seue: Hist. Beretning om Norges geogr. Opmaaling (Kra. 1878), fl. St., særlig S. 283 fg.

Forskrifter til Skolebrug. H. 1. 2. Chra. (1859—62). Obl. 8. 22 Bl.
Lærebog i Landmaaling. Chra. (1860—)1861. 8. 355 S. Med 30 Plancher.

Seilebning ved Udførelsen af Terrainrelognoseringer. Udarbejdet til Brug for Reserveofficersaspiranter. [Af E. S. og Th. Bang]. Chra. 1864. 8. 3 Bl., 47 S. m. 7 kontraktlytde Tavler samt 1 farvetrykt Korti i 4to.

Jordbeskrivelse for Smaaskolen. Med 3 Fig. 9 Rarter og 4 $\text{\AA}$. Kta. 1877. 4. 40 S. (Trykt som Manuskript for Hjertens Skole).

Jordbeskrivelse for Almueskolen. Udgiven efter foranstaltning og med understøttelse af det offentlige. Med 3 træsnit samt 2 i træ skaarne og 22 litograferede og farvede rarter. Kta. 1880. 8. 64 S. (Anmeldt i Aftsp. 1880, No. 179 A). — Tredie oplag. Kta. 1883. 8. 64 S.

I Polyteknisk Tidsskrift 1855, No. 3, 5 og 6: Proportionspasseren; No. 19: Messing og Tambak (overs.); No. 20: Sallerons Apparat til Bestemmelsen af Alkoholmængden i Spirituosa.

I Aftenbladet blev han af og til om militære Spørgsmaal eller Anliggender, vedrørende den geografiske Opmaaling.

Som Stabschef ved Hovedkvarteret udgav han med Fortale (O. Nyqvists) Beretning om Høstmanøvret i Smaalene 1875.

Broch, Ole Jacob, Søn af ovennævnte Krigskommissær *Johan Fjergen B.*, er født i Fredriksstad 14 Januar 1818. Efterat han i Hjemmet — Forældrene var imidlertid flyttet til Kristianssand — havde faaet Undervisning af Faderen, kom han 1829 ind til Kristiania til Farbroderen, nedennævnte Generalmajor Th. B., der vejledede hans matematiske Anlægs Udvikling og bl. a. gennemgik Differential- og Integralregning med ham. I 1830 kom han tilbage til Kristianssand og blev sat ind i sammes Kathedralskole, hvorfra han 1833 flyttedes over til Overlærer Møllers Institut i Kristiania; herfra blev han Student med Laud 1835. Under sin Skolegang i Kristiania havde han, tildels under Vejledning af Prof. B. Holmboe, studeret højere Mathematik, og da han Sommeren 1836 med Udmerkelse var bleven færdig med anden Examen, lagde han sig udelukkende efter Mathematik, Mekanik og tildels Fysik og blev endnu samme Aar Lærer ved det Institut, hvorfra han Aaret i Forvejen var bleven dimitteret. Efter Ansøgning fik han 1840 et Stipendium af Statskassen til en videnskabelig Udenlandsrejse. I September s. A. ankom han til Paris, hvor han opholdt sig til Maj 1841 og hvor han dels hørte Forelæsninger i sine Fag ved *Ecole polytechnique* og ved *Collège de France*, dels benyttede de derværende Lærdes Hjælp, af hvilke navnlig Matematikeren Cauchy og Fysikeren Babinet modtog Abels Landsmand med udmerket Velvilje. Fra Paris drog han Sommeren 1841 paa Rejser gennem Belgien, Tyskland, Schweiz og Nord-Italien, besøgte overalt de vigtigste videnskabelige Samlinger og stiftede Bekjendtskab med fremragende Lærde. I August Maaned blev han i Familieanliggender kaldt hjem til Kristiania, men efter nogle Ugers Ophold her rejste han atter ud, denne Gang til Berlin, hvor han opholdt sig et halvt Aar, sysselsat især med Studiet af Optik og descriptiv Geometri. Vaaren 1842 opholdt han sig 3 Maaneder i Königsberg, studerede her navnlig under Jacobi, Richelot og Neumann og overtog efter Opfordring af Moser Redaktionen af Afdelingen for matematisk Optik i det af Dove m. fl. udgivne «Repertorium der gesammten

Physik». I Slutningen af Juni afrejste han fra Königsberg til Stockholm for at deltage i det der sammentrædende skandinaviske Naturforsker-møde. Efter Høsten 1842 at være vendt hjem til Kristiania, erholdt han et Adjunktstipendium ved Universitetet og oprettede derhos, i Forening med Hartvig Nissen, efter en Indbydelse, dat. 28 Febr. 1843, «en Skoleindretning bygget paa Grundsætninger, der gjennem Tidens pædagogiske Brydninger havde arbejdet sig frem til almindelig Anerkjendelse», den senere bekendte Nissens Latin- og Realskole. Af Skolen, som begyndte sin Virksomhed 4 August 1843, var B. dog kun Medbestyrer til Begyndelsen af 1847. I 1843 blev han ogsaa Lærer i Mathematik ved Krigsskolen, hvorimod Stipendiatposten ved Universitetet bortfaldt for Aarene 1844—46, medens han igjen tildeltes Stipendiet fra 1847, idet han 10 Novbr. s. A. havde taget den filosofiske Doktorgrad ved Universitetet — den første Disputats, som holdtes i det norske Sprog — ved at forsvare sin ndfr. nævnte, allerede under Opholdet i Berlin og Königsberg planlagte Afhandling om «Lovene for Lysets Forplantelse i isophane og enaxig krystalliserede Legemer». Den 2 Decbr. 1848 blev han udnævnt til Lektor ved Universitetet i anvendt Mathematik. Efter Prof. B. Holmboes Død blev han ved kgl. Res. 10 August 1850 overdraget Lektorposten i den rene Mathematik, i hvilket Fag han blev Professor 6 Februar 1858. For sin Helbreds Skyld opholdt han sig 1849—50 i Syden, dels i Frankrige og Spanien, dels paa Madeira; paa sidstnævnte Ø benyttede han Tiden til flittige botaniske Studier. Ved Krigsskolen blev han staaende som Lærer til 1852, fra hvilket Aar han overtog Lærerposten i højere Mathematik og Mekanik ved den militære Højskole (til 1858). Ved Siden af sin Lærervirksomhed blev han imidlertid efterhaanden sterkt optagen af Hverv i Administrationens Tjeneste. Allerede 1848 var han bleven Medlem af Tilsynscommitteen for private Forsørgelsesselskaber og af Direktionen for Statslaanet af 1848, hvortil senere kom Statslaanet af 1851. Den 3 August 1850 blev han Medlem af Administrationen for den almindelige Enkekasse, efterat han tidligere havde været Medlem af den kgl. Kommissjon af 10 Januar 1846 til Revisjon af Enkekassens Tarifer. 1852 blev han storthingsvalgt Medlem af Direktionen for Hypothekbanken og 21. December 1855 1ste Direktør for Hovedjernbanen; i sidstnævnte Egenskab besøgte han 1856 London i Selskab med A. B. Stabell og J. Engelstad for at ordne opstaaede Vanskeligheder i Anledning af Entreprenørerne Ricardo og Bidders Fortolkning af Kontrakten om Hovedjernbanen. Senere blev han Medlem af Bestyrelserne for Anlægget af Jernbanen Kongsvinger—Rigsgrænsen (18 Juli 1863) og af Drammen—Randsfjord-Jernbanen (12 Septbr. 1863), videre Medlem af Fællestyrelsen for Vestbanerne (24 Marts 1873—10 Februar 1880) og Formand i Ingeniørkommissjonen for de civile offentlige Arbejder (1868); fremdeles har han været Medlem af Direktionen i Selskabet for Norges

Vel (1854—67) og administrerende Direktør (fra 1859 af) i den norske Kreditbank, der blev oprettet 1857 (jfr. Indbydelsen i Morgenbladet 1857, No. 205) væsentlig efter hans Initiativ og efter Planer, udarbejdet af ham allerede 1855. Han var Medlem af den kongelige Kommissjon af 17 December 1852, som anstillede Undersøgelser og afgav Forslag om det første Telegrafanlæg i Landet; af den kgl. Skattekommissjon af 1861 blev han Medlem 30 Januar 1864 efter Prof. Aschehougs Udtræden af Kommissjonen; fremdeles har han været Medlem af de kgl. Kommissjoner ang. Fodfolkets Organisation (2 Septbr. 1864), ang. Maal og Vægt (28 Jan. 1873), ang. Forandringer i Penge-, Mynt- og Banklovgivningen (9 Decbr. 1872), ang. Indførelsen af metrisk Maal og Vægt (24 Aug. 1875), ang. Ordningen af det tekniske Undervisningsvæsen (187^{*}—80). I Kristiania Kommunebestyrelse har han deltaget siden 1857, da han indvalgtes i Repræsentantskabet, 1861—1868 og 1873—1876 var han Medlem af Formandskabet og siden 1877 har han igjen været Medlem af Repræsentantskabet. 1859 blev han valgt til 4de Suppleant til Stortinget og 1862 til 3die Repræsentant; han var derefter Storthingsmand 1862—63, 1864, 1865—66 (paa alle Thing Medlem af Militærkomiteen) og 1868—69 (Toldkomiteen) indtil 8de Marts sidstnævnte Aar, da han, efter sin fremskudte Deltagelse i Forhandlingerne ang. Marinens Anliggender og Mistillidsvotumet mod Statsraad Haffner, blev kaldet til Statsraad og udnævnt til Chef for Marinedepartementet. Da Statsraadssagen 1872 blev negtet kgl. Sanktion, søgte han Afsked fra Statsraadet, hvilken han erholdt 28 Maj, idet han samtidig udnævntes til ekstraordinær Professor i Mathematik. For Tiden er han derhos Bankadministrator i Kristiania (siden 1879), Medlem af Justervæsenets Bestyrelse (siden 1876), Formand i Ingeniørkommissjonen, Medlem af Direktionen for Hovedjernbanen (siden 26 Juni 1877) — som saadan har han f. T. Tjenestefrihed til Udgangen af 1885 — Medlem af Kommissjonen til Kontrol med de ved Statens Myntverksted benyttede Myntlodder og Vægtbalancer, Formand i Bestyrelsen for den Letterstedtske Forenings norske Afdeling samt administrerende Direktør for «Norsk Livrente- og Kapital-Forsikrings-Anstalt», der er stiftet efter hans Forslag og Planer 1874. — I 1877 deltog han efter særlig Indbydelse fra vedkommende Fakultet i Upsala Universitets 400-Aars Jubelfest. Forøvrigt har han i de senere Aar med kortere eller længere Afbrudelser opholdt sig i Paris, dels som Norges Delegerede ved forskjellige internationale Kongresser eller i andet offentligt Øjemed, dels som Bestyrer (siden 1879) af det internationale Bureau for Maal og Vægt i Sèvres, hvis Direktør han blev ved den internationale Komites Valg i Møde 28 Septbr. 1883. Han var Norges Repræsentant, ifølge kgl. Res. 1 Juni 1867, ved den internationale Myntkonference i Paris s. A., ligesaa ved den internationale Kongres for Sundheds- og Redningsvæsen i Brüssel 1876 og Formand i den Kommissjon, som forberedte og forestod Norges Deltagelse

i den dermed forbundne Udstilling; fremdeles var han Norges Repræsentant ved den internationale Kongres i Paris Septbr. 1878 ang. Unifikation af Vægt, Maal og Mynt, ligesom han overhovedet var Norges befuldmægtigede Repræsentant ved alle de til Verdensudstillingen i 1878 knyttede internationale Møder og Kongresser. Efter Opfordring af vedkommende franske Sektion deltog han i Maj 1879 i den under Lesseps' Forsæde sammentraadte internationale Komite til Undersøgelse af de forskellige Forslag ang. Udførelse af Panamakanalen, og blev af samme valgt til Præsident for Sektionen for Skibsfarten. Ifølge kgl. Resolution 11 September 1880 og 30 December 1882 mødte han som Norges og tillige som Sveriges Delegerede ved den internationale diplomatiske Konference i Paris i November 1880 og i Marts 1883 angaaende den industrielle Ejendomsret og ligesaa ved Myntkonferencen i Paris i April 1881. Han var fremdeles Norges Delegerede ved den i 1881 afholdte elektriske Udstilling i Paris og dermed forbundne internationale Kongres; 1882 mødte han som Norges Delegerede og i 1884 tillige som Sveriges Delegerede ved den internationale Konference om de elektriske Enheder sammensteds (Præsident i 3die Kommissjon). Endelig deltog han 1881—82, ifølge kgl. Resolution 1 Juli 1881, som Norges Befuldmægtigede i Underhandlingerne om og Afslutningen af den nye Handels- og Skibsfartstraktat med Frankrige, hvilken han medundertegnede. Under et Ophold i Kristiania Sommeren 1884 modtog han, efterat Statsminister Schweigaard den 31 Maj havde anmeldt sit Ønske om at fratæde, den 5 Juni næstefter en Henvendelse fra H. M. Kongen om at fremlægge Forslagsliste til et nyt Ministerium i Forbindelse med Redegjørelse for, hvorledes Realitetsspørgsmaalene i Kompromisforhandlingerne mellem Kongemagten og Storthinget burde formuleres og fremmes. Den 22 Juni tilbageleverede han dette Mandat i Kongens Hænder, hvorefter Ministeriet Sverdrup dannedes 26 Juni. — Han er Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjem (1850), af Vetenskapsakademien i Stockholm (1852), af Videnskabs-selskabet i Kristiania (1857), af Fysiografiska Sällskapet i Lund (1864), af K. K. Geologisches Institut i Wien, af det kgl. danske Videnskabernes Selskab (1865), af *Société de Géographie* i Paris (1866), Æresmedlem af *Cobden Club* (1872), korr. Medlem af *L'Institut (Académie des sciences, Sektionen for Mekanik, Jan. 1875)*, korr. Medlem af Akademie der Wissenschaften i Berlin (Februar 1876), Æresmedlem af *Société de Physique* i Paris (Januar 1877), Æresmedlem af *Société de Géographie commerciale* i Paris (Septbr. 1878), Æresmedlem af *Union géographique du Nord*, Æresmedlem af *Société Suisse de statistique* i Bern (Septbr. 1879), korr. Medlem af *Société académique de Cherbourg* (Novbr. 1879), Medlem af *Société des Economistes, Société de statistique, Société d'Economie sociale, Société française d'hygiène*, alle i Paris. Han blev R. St. O. O. 21 Aug. 1855, R. N. O. 17 Juli 1863, K. St. O. O. 21 Aug.

1865, K. N. O. 28 Juni 1866, Storoff. Fr. Æ. L. 21 Oktober 1878, Stk. St. O. O. 21 Jan. 1879, Stk. N. O. 15 Maj 1882.

* 27 Oktober 1843 *Frederikke Ernestine Wilhelmine Schmidt* (f. 5 Febr. 1823), D. af F. W. S. i Berlin.

Biografi med Portræt i Ill. Nyhedsbl. 1864, No. 34; Skill.-Mag. 1866, No. 1; Ny ill. Tidning 1866, No. 32; i Norsk Folkeblad 1867, No. 2 af H. (jfr. Bem. om B.s Skandinavisne i Morgenbl. 1867, No. 27, 41 B [af Camilla Collett] og 43); i Almuevennen 1879, No. 34; Budstikken 1881, No. 85; i Ill. Tid. [Kbh.] No. 932, 5 Aug. 1877, af C. W. Rieck; jfr. W. Swalin: Konungens norska och svenska statsråd; S. 45 fg.; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 227; Nord. Conv.-Lex., 2 og 3 Udg.; N. Linders Nord. Familjebok, II. 1147 fg.; de Gubernatis: Dizionario biografico, S. 205 fg.; Poggendorffs Biogr.-lit. Handwörterbuch I. 303 fg.; Brockhaus Conv.-Lex., 12 Aufl., III. 945; Mgbl. 1843, No. 145; Aftbl. 1869, No. 68. Bidrag til Bedømmelsen af hans politiske Virksomhed findes i en stor Mængde Artikler i Samtidens Blade, fornemmelig i Valgartikler før hvert Storthingsvalg i Kristiania i de sidste 10 Aar. Bl. a. kan henvises til Dagbl. 1869, No. 277 og 280; 1872, No. 100; 1876, No. 220, 222, 225, 229; Aftbl. 1876, No. 228, 233; Morgenbl. 1873 og Oktbr. 1876; samt alle Kristiania-Blade i Juni 1884. Jfr. ogsaa Brochuren «Storthinget 1862—63» (Chra. 1865), S. 32; og Daas Tids-Tavler II. 45—50.

Samling af Exempler og Opgaver til Prof. B. Holmboes Lærebog i Mathematikken. 1ste Hefte. Exempler til Arithmetikken. Chra. 1839. 8. 64 S. (Anon.) — 2det Hefte. Exempler til Geometrien, Stereometrien og Trigonometrien. Chra. 1839. 8. 56 S.

Exempler og Noter til den descriptive Geometri. Chra. 1843. (Autograferet).

Den descriptive Geometries Elementer. Chra. 1847 [o: 1848]. 8. 32 S. m. 31 S. lith. Pl. — 2det Oplæg. Chra. 1861. 8. 41 S. m. 40 stentr. Pl.

Lovene for Lysets Forplantelse i isophane og cenaxig krystalliserede Legemer. Disputats for den philosophiske Doctorgrad. Chra. 1847. 4. 160 S. (Særsk. Aftryk af Nyt Mag. f. Naturvidenskb. V. Anm. af Forf. i N. Tidsskr. f. Vid. og Lit. II. 111—21. I de af Forf. for denne Afhandling foretagne experimentelle Undersøgelser over Bergkrystallens Rotationsevne havde han anvendt en aldeles ny Methode, som samtidig ogsaa var bleven opdaget af et Par franske Fysikere; disse havde indleveret en Afhandling om sin Opdagelse til Akademiet 24 Novbr. 1845; ved imidlertid at godtgjøre, at hans Disputats var bleven indleveret til det akademiske Kollegium allerede 6 Novbr. s. A., kunde B inhædere sin Ret som den nævnte Observationsmethodes første Opfinder. Methoden bærer ogsaa i alle senere fremmede Afhandlinger om dette Emne B.s Navn).

Lærebog i Trigonometrien. Chra. 1851. 8. 128 S. m. 2 Bl. Fig. — 2den Udg. Chra. 1864. 8. 138 S. m. 1 Bl. Fig.

Om den elektriske Telegraph. (Særskilt Aftryk af Illustr. Nyhedsblad). Chra. 1852. 8.

Lærebog i Plangeometrien. Chra. 1855. 8. VI. 254 S. m. 7 Tab. — 3 Udg. Chra. 1863. 8. 2 Bl. 298 S. — Fjerde Udgave. Chra. 1871. 8. 2 Bl. 298 S.

Forelæsninger over Functionslæren, Differentialregning, Integralregning, bestemte Integraler, Analytisk Plangeometri, Analytisk Stereometri. Chra. 1853—56. 4. (Autograferede Hefter, hvert med særskilt Titel og Paginering).

Den rationale Mekaniks Elementer. (Chra. 1853. 4.) — 2den Udgave. (Chra. 1856). 4. 156 S. (Begge Udgaver autograferet).

Lehrbuch der Mechanik. Berlin 1854. 8. XVI. 700 S., 3 Bl., 3 Taf. Steindr. (Udgivelsen af dette Arbejde paabegyndtes allerede 1849, men Sygelighed hindrede Forf. fra at fuldføre det før i 1854).

Lærebog i Arithmetik og Algebraens Elementer. Chra. 1860. 8. IV. 346 S. — 2det Oplag. Chra. 1862. 8. VI. 346 S. — 3die Oplag. Chra. 1868. 8. 2 Bl. 356 S. — 4de Oplag. Chra. 1881. 8. 2 Bl. 356 S. (Jfr. Thv. Brochs Afhdlg. «Om vore Lærebøger i Arithmetik» i Aars' og Voss's Skoles Program 1864, særlig S. 9—13, og Elling Holsts «Anmærkninger til Dr. O. J. Brochs arithmetik» i samme Skoles Program 1883).

Forelæsninger over den høiere Mathematik. Chra. 1861. 8. IV. 235 S.

Traité élémentaire des fonctions elliptiques. Chra. 1867. 8. VIII. 281 S.

Beretning angaaende den i Paris afholdte internationale Myntkonferents afgiven af Professor Broch. Afskrift af Aftenbladet [1867, No. 178, 179 og 180]. Kra. 1867. 8. 32 S.

Om Overgang fra Sølvmynt til Gulvmyntfod. Afskrift af Aftenbladet [1867, No. 248—51, 253, 254, 256 og 259]. Kra. 1867. 8. 78 S.

Beretning om Skoleforholde, navnlig vedkommende de lavere offentlige Skoler, i den nordvestlige Del af Schweiz. (Afskrift af Aftenbladet [1868, No. 215, 216, 229, 237, 241 og 243]). Kra. 1868. 8. 120 S.

Statistiske Oplysninger om de kommunale Forholde i Norges Bykommuner i Aaret 1866. Chra. 1868. 4. 16 S. Anmeldt i Bergensp. 1868, No. 81 Till.)

Statistisk Årbog for Kongeriget Norge. (Annuaire de la statistique du Royaume de Norvège). 1867—1871. Kra. [1867—71]. 8. XII S., 3 Bl. 649 S.

Om den nye tyske Myntlov og om de tre skandinaviske Rigers Myntvæsens Forhold til samme. Chra. 1872. 8. 2 Bl. 76 S. (Afskrift af Aftenbladet 1871, No. 297, 300, 302, 304 og 1872, No. 4, 6, 8, 12, 19 og 23).

Om Myntforandring i de tre skandinaviske Riger og Forhandlingerne herom paa det skandinaviske nationaløkonomiske Røde i Kjøbenhavn. Chra. 1872. 8.

Vægtsammenligninger af Kilogrammer og af de norske Normaler for Vægt. (Særskilt afr. af «Nyt Mag. f. Naturvidsk. XX»). Chra. 1873. 8. 1 Bl. 95 S.

Indstilling fra den ved Kgl. Resolution af 28 Jan. 1873 udsatte Kommission angaaende Lovgivningen om Maalet og Vægt. Afgivet den 11 Septbr 1873 af Dr. C. J. L. Kra. 1873. 8.

Særligt Betænkning i Myntsagen tilkommet Udvalgt til Lov om Indførelse af Guld som Grundlag for Norges Myntsystem. Chra. 1873. 8. 1 Bl. 102 S.

Replik i Myntsagen. Afskrift af „Norgesbladet“. Chra. 1873. 8. 36 S.

Om Almueskolelæreres Pensioneren. Afskrift af Aftenbladet Kra. 1873. 8. 59 S.

Beretning om den internationale Meterkommissions Møde i Paris 24 Septbr. — 12 Octbr. 1872. (Særsk. aftr. af N. Mag. f. Naturvidsk. XX). Chra. 1874. 8. 1 Bl. 147 S.

Logarithmetabel med fem Decimaler, udgiven til Skolebrug. Chra. 186°. 8. — Stereotyp-Udgave. 9de Aftryk. Kra. 1884. 8. 24 S.

[Table de carrés de nombres arrangée d'après la méthode des tables de logarithmes].

Kongeriget Norge og det norske Folk, dets sociale Forhold, Sundhedstilstand, Næringsveie, Redningsvæsen, Samfærdselsmidler og Ekonomi. Beretning afgiven til Kongressen for Sundhedsforhold og Redningsvæsen i Bryssel 1876. Kra. 1876. 8. 6 Bl. 212 S. og Tillæg 94 + 32 S. (Anmeldt i Daas Tids-Tavler IV. 450—56 [af Udg.]).

Le royaume de Norvège et le peuple norvégien, ses rapports sociaux, hygiène, moyens d'existence, sauvetage, moyens de communication et économie. Rapport au Congrès de Bruxelles. Chra. 1876. 8. 240 S. og Tillæg 94 + 44 S. med 1 Kart over Norge.

En ny, betydelig forøget og med Træsnit forsynet Udgave af dette Skrift udkom med samme Titel og Tillægstitlen: Rapport à l'Exposition universelle de 1878 à Paris. Chra. 1878. 8. 5 Bl. 509 S. samt VIII + 96 S. Annexes [3: statistiske Tabeller]. Med 1 Kart over Norge.

Discours prononcé au Banquet, le 3 Octobre. Lille [1876]. 4. 7 S. (Ogsaa trykt i Le Moniteur Belge 5 Octbr. 1876, S. 3028).

Tabeller til Brug ved metronomiske Undersøgelser. (Tillæg til den norske Justerbestyrelses første Aarsberetning). Kra. 1877. 8. 24 S.

Normal - Kilogram af forgyldt Messing for Mynten på Kongsberg. Kra. 1877. 8. 16 S. (Ogsaa trykt som Tillæg I til Den norske Justerbestyrelses første Aarsberetning).

Beretning om den internationale permanente Meterkomites Møder i 1873 og 1874. Chra. 1878. 8. 1 Bl. 36 S.

Beretning om Kongressen i Paris for Enhed i Maal, Vægt og Mønt, afgivet til Finansdepartementet. Aftryk af „Aftenbladet“. Kra. 1878. 8. 90 S.

Indberetning til den Kgl. norske Regjerings Finans-Departement angaaende den i Paris, August 1878, afholdte Møntkonferents. Afgivet af den Delegerede for Norge. Aftryk [i 100 Expl.] af „Aftenbladet“. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 190 S. (Ann. af A. P. [Alexis Stenius-Petersen] i Nationaløkonomisk Tidsskrift XIII. 223—24).

Beretning om den i Paris, 1de—20de Novbr. 1880, afholdte internationale Konferents angaaende Beskyttelse for den industrielle Ejendomsret. (Kra.) 1881. 8. 62 S. (Aftryk af Aftenbl. 1881, No. 44, 45, 50, 52, 54, 57, 58 og 64).

I Nor (Kra. 1839) I. 457—68: Om Addition af transcendente Functioner, hvis Differentialer ere algebraiske.

I Nyt Mag. for Naturvidenskaberne II. 297—332: Om nogle transcendente Functioner. — V. 49—170, 215—52: Lovene for Lysets Forplantelse. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.) — VI. 42—50: Sammenligning mellem forskellige Veilinie

med Hensyn til Transportevne; 50—56: Om de Fraënhoferske Linier i Solspectret, saaledes som de vise sig for det ubevæbnede Øie. — *XX*. S. 125—219: Vægtsammenligninger af Kilogrammer og af de norske Normaler for Vægt; 275—421: Beretning om den internationale Meterkommission i Paris 1872. — *XXI*. S. 167—228: Undersøgelser om Dødeligheden blandt Indskyderne i Enkekassen 1846—1872, inkl.; 363—82: Beregning af et fast Legemes specifikke Vægt samt Anvendelse heraf på Guldmynter. — *XXII*. 399—412: Volum og Vægt af et Normal-Kilogram af forgyldt Messing for Mynten på Kongsberg. — *XXIV*. 89—124: Beretning om den internationale permanente Meterkomites Møder i 1873 og 1874. (Ogsaa særsk. afr. i nogle Expl., Chra. 1878). — *XXV*. 149—214: Beretning om den internationale Meterkonvention af 20 Maj 1875 og om Møderne i den ved samme oprettede internationale Komite for Maal og Vægt 1875—79.

I Den norske Justerbestyrelses første Aarsberetning (Kra. 1877), Tillæg *I*: Tabeller til Brug ved metronomiske Undersøgelser, 24 S. Tillæg *II*: Normal-Kilogram, 16 S., se ovfr.; — Tillæg *VI*: Om tvende, Mynten paa Kongsberg tilhørende Kilogrammer af forgyldt Messing, 7 S. — I anden Aarsberetning, Tillæg *III*, S. 11 fg.: Sammenligning mellem det norske Justervæsens forgyldte Cylinderkilogram *C* og det franske Observatoriums Platinakilogram *O*, foretagen i Paris, Ecole normale, August 1878. — I Tredie Aarsberetning, Tillæg *III*: Den specifikke Vægt af Guld og af Guldmynter, samt af Sølv og af Sølvmynter, 26 S. — I Fjerde Aarsberetning, Tillæg *I*: Vægten af det Repsold'ske Cylinder-Kilogram *Cn*. 8 S.

I Förhandlingar vid de skandinaviska Naturforskarnes 3 möte (i Stockholm 1842), S. 283—302: Om Lovene for Lysets Hurtighed i de isophane og eenaxig krystalliserede Media. (Uddrag af det senere færdige og fuldstændigt udgivne Arbejde). — I Forh. ved 7de Møde (i Kra. 1856), S. 243—65: Om Glommens Vandføring. — I Forh. ved 8de Møde (i Kbhvn. 1860), S. 571—76: Om Kækkeudviklingen af de forskjellige Potenser af π . — I Forh. ved 9de Møde (i Sthlm. 1863), S. 146—225: Om de elliptiske Funktioners Rækkeudvikling.

I Forhandlinger ved det 2det skand. nat.-økon. Møde (i Sthlm. 1866), S. 56—60 er trykt et udførligt Referat af hans Foredrag om Ønskeligheden af en direkte Telegrafforbindelse mellem de nordiske Riger og England. (Saavel dette Referat som flere af B.s Artikler i Mghl. ang. dette Anliggende er aftrykt blandt Bilagene i «Den norsk-skotske Kabel» af Joachim Ebbell. I. Chra. 1869). — I Forh. ved det 3die Møde (i Kbhvn. 1872), S. 16—49: Om Overgang til Guldmyntfoden, med Sølv som Skillemynt, og Fællesskab i Mynt for de tre nordiske Riger. [Indledningsforedrag, med Referat af den derved fremkaldte Diskussion S. 49—86].

Han har Andel [sammen med L. Kr. Daa og J. B. Faye] i «Beretning til bestyrelsen for det tredje Skandinaviske national-økonomiske møde fra den ved mødet i Stockholm 1866 valgte komite for Norge. (Afgiven Juni 1872)». Kra. 8. 22 S. [Trykt som Bilag til «Forhandlingerne ved det 3die skand. nat.-øk. Møde i Kbhvn. 1872»].

I Öfversigt af kgl. Vet.-Akademiens Förhandlingar *XXX* (1873), S. 17—27: Resultaterne af de af E. Edlund og O. J. Broch i juni 1873 i det svenske Vidensk.-akademis fysikalske laboratorium anstillede vægtsammenligninger mellem forskellige norske og svenske kilogrammer.

I Crelles Journal f. d. reine u. angew. Mathematik *XX* (1840),

S. 178—88: Sur quelques propriétés d'une certaine classe de fonctions transcendentes. — *XXIII*. 148—95 og 201—43: Mémoire sur les fonctions de la forme

$$\int x^{\alpha} x^{p-1} f(x^p) (R(x^p))^{\pm \frac{\beta}{p}} dx.$$

(Fremlagt i det franske Videnskabsakademi 19 April 1841 og bedømt af en Kommission, hvis Indstilling er trykt S. 145—48; Arbejdet blev anbefalet til Trykning i *Recueil des Savants étrangers*, 10 Maj 1841). — *XXX*. 233: Auflösung einer geometrischen Aufgabe.

I *Doves Repertorium der Physik V* (1846), S. 88—151: Allgemeine Gesetze der Wellenbewegung; *VII*. 1—119: Besondere Gesetze der Wellenbewegung.

I *Comptes-Rendus* (Paris), T. 59, 1864, S. 999—1004: Sur les formules d'addition des fonctions elliptiques de Jacobi dans son «Mémoire sur la rotation d'un corps».

I *Association française pour l'avancement des sciences 1874* (Lille): Sur la représentation graphique des nombres complexes. — 1878 (Paris): Sur la convergence de la série de Newton dans le cas de $x = 1$. — 1880 (Rheims): Poids spécifique de l'or et des monnaies d'or ainsi que de l'argent et des monnaies d'argent.

I *Procès-verbaux de la Comm. intern. du Mètre, Réunions des membres français de 1873—74*, S. 57—62: Détermination de l'influence du recuit sur le coefficient d'élasticité de la règle en platine iridié No. 3, de la forme des mètres en X [par M. M. Broch et Tresca]; S. 70—88: Note sur la détermination, par Lefèvre-Gineau, du poids du décimètre cube d'eau au maximum de densité et dans le vide. — *Ibid.* 1874, S. 45—71: Note sur le volume du kilogramme des archives.

I *Travaux et Mémoires du Bureau intern. des poids et mesures, Vol. 2* (Paris 1880): Accélération de la pesanteur sous différentes latitudes et à différentes altitudes, avec tables; — Tension de la vapeur d'eau, avec tables; — Points fixes des thermomètres et températures d'ébullition de l'eau pure, avec tables; — Poids du litre d'air atmosphérique, avec tables; — Volume et poids spécifique de l'eau pure aux températures comprises entre zéro et $+ 30^{\circ}$, avec tables. — *Ibid.* T. *II*. (Paris 1882): Dilatation du mercure.

I *Conférence monétaire internationale, Procès-verbaux 1881*: Foredrag ved den internationale Myntkonferents i Paris (gjengivet paa Norsk i *Aftbl.* 1881, No. 190).

I *Conférence int. pour la détermination des unités électriques, I—II*. (Paris 1883—84) er trykt Taler og Foredrag af ham ved Møderne.

I *L'Année scientifique et industrielle* (Paris 1883): Om de norske Sildefiskeriers Fluktuationer.

I *Tids-Tavler*, udg. af L. Kr. Daa, *I*. (1872), S. 87—194: Om Myntforandring i de tre skandinaviske Riger. — *II*. (1873), S. 209—18: Norges Banks Seddelcirkulation, Metalbeholdning og Udlaansvirksomhed i de sidste 10 Aar. — *III* (1874), S. 241—64: Om Trafiken paa de til Kristiania førende Jernbaner i Kalenderåret 1873.

I *Norsk Ugeskrift*, udg. af F. Bætzmann (1884), No. 1: Om den nyeste Tids Samferdselsmidler og deres Indflydelse paa Menneskeslægtenes Udvikling og særlig paa Verdenshandelen.

I *Forhandlinger i det skandinaviske Selskab 1864*, S. 4—17: Indledningsforedrag; S. 51—58: De nordiske Landes Fællesforsvar.

I *Om Norges Forsvar, Forhandlinger i det skandinaviske Selskab i Kristiania den 12 Febr. 1867* (Kra. 1867. 8. 36 S.), findes trykt et længere Foredrag af

ham, hvilket anmeldtes i Hamiltons Nord Tidsskrift 1867, S. 468—77, og derhos fremkaldte et Modskrift med Titel: «Om Forhandlingerne den 12te Februar d. A. af Norges Forsvar i det skandinaviske Selskab, fra norsk Standpunkt» (Chra. 1867. S. 47 S.) B.s Foredrag havde allerede tidligere foranlediget Indsigelse, idet det blev stenografisk refereret, strax efterat være bleven holdt, i Mgbl. 1867, No. 45 og i Aftbl. No. 37—38. Denne Gjengivelæe fremkaldte nogle Bemærkninger i Aftbl. 1867, No. 41, hvortil Svar i No. 49; derpaa udspandt der sig en Fejde mellem B. og B. Dunker i Aftbl. No. 42 (af D.), 45 (af B.), 47 (af D.), 50 (af B.) og 53 (af D.); jfr. ogsaa Modbemærkninger i Mgbl. 1867, No. 84 samt de Indsigelser, den i Norsk Folkeblad 12 Jan. 1867 trykte Biografi af B. foranledigede i Morgenbl. s. A. No. 27: «Om Prof. O. J. Brochs Skandinavisme», hvortil kom Camilla Colletts «Oplysninger» i No. 41 B og den første Forf.s Tilsvaer i No. 43: «Henr. Wergelands Skandinavisme» samt endelig Brochs i Mgbl. No. 114 trykte Forklaring, afgiven i det skandinaviske Selskab, ang. hans Standpunkt i de unionelle Anliggender.

I Norske Univ. og Skole-Artikler 2 R., II. 133—141: Beretning om den af ham 1840—42 foretagne Rejse i Udlandet.

I Storhings-Forhandlinger 1868—69, VII. Dok. No. 82: Tolbintraadernes saadylmlige Størelse i Budgetterminen 1 April 1869—31 Marts 1872. 4 6 S. m. 4 graph. Tabeller over Ind- og Udforielstoldens samt Fyr- og Bæstespengens Stigning 1852—71. — Dok. No. 83: Tolben paa Dampskiffenets Middagsmad, Rigshospitalets regl. Engkost samt Arbejdskosten paa en større Landejendom.

I Departements-Tidende 1872, S. 359—47 er hans disserterende Botum som Medlem af Statsraadet angaaende Igl Sanktion paa Statsraadslagen trykt og ib. S. 358 fg. hans dermed følgende Skrivelse til Statsraad Stang ang. hans eventuelle Udtræden af Raadet.

I Illustreret Nyhedsblad, 1 Aarg., No. 1—4: Industriudstillingen i London 1851; No. 6, 7, 11, 14, 20, 26, 30 og 61 samt 2 Aarg., No. 33, 46 og 47: Om den elektriske Telegraph. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle faa Expl.); 1 Aarg. No. 9: Den elektriske Telegraph under Strædet ved Calais; No. 10: Dicks Anti-Frictions-Presser; No. 16: Sangs Planometer; No. 22: P. Lunds forbedrede Forbindelsesfruer for Bandsprojekternes Bandslangevær; No. 37: Philips Ildstuffer.

I Morgenbladet 1848, No. 102. Till.: Bemærkninger i Anledning af Minimum for tvanget Indskud i Enkelassen. — 1851, No. 17, 18, 21, 27, 35, 45, 52, 65, 68, 71: Bidrag til Bedømmelsen af Spørgsmaalet om Jernbanen bør anlægges for norsk Regning eller i Forbindelse med det engelske Interessentskab (jfr. Chra.-Posten No. 835, 852); No. 188: Bemærkninger ved Forslagene om Pantelaans-Indretninger. — 1857, No. 119: Udtog af Norges Banks Regnskab for et Fjerdingaar 1857; No. 147, 173: Norges Bank som Seddelinstitut, Bankfor- og Laancinstitut; No. 205: Forslag til Plan og Statuter for Den norske Kreditbank. — 1860, No. 217: Svar til Advokat J. Homann (ang. Jernbanen og Engländerne), Bilag til Opstafsen i No. 219—230 (jfr. Svar fra P. i No. 269 med Tilsvaer fra B. i No. 272, Gjensvar fra P. i No. 284 og Duplik fra B. i No. 291); No. 310: Ang. den norske Hovedjernbanes Reserverfond; No. 336: Om Jernbanens Kapitalkontoer. — 1865, No. 18: Om en underjovst Telegraphforbindelse mellem Norge og Skotland (jfr. S. 455 ovenf.). — 1866, No. 44: Overfugt over Indforielstolden. — 1867, No. 99: Til Deltagerne i Aktieregningen for Anlæg og Drift af en underjovst Telegraphforbindelse mellem Norge og Skotland (undert. af B. og Stud. Winge); No. 114: Redegjørelse afgiven i det skand. Selskab i Anledning af

Angrebene paa nævnte Selskab (jfr. Fædrel. [Nbh.] i. A. No. 101 og Bort Land No 8—9 [af B. Berenskjold], se ogsaa ovfr.)

I Aftenbladet 1867—81 lod han for det meste trykke sine Indberetninger om de Kongresser, hvori han deltog, eller de Rejser, han foretog i offentligt Hjem; de betydeligste af disse Beretninger findes i Særtryk af dette Blad og er nævnte ovenfor. Af andre Artikler af ham i Aftbl. kan merkes: i Aarg. 1868, No. 25 og 26: Om den foreslaaede Kristiania - Drammen-Ranes Rentabilitet; No. 77: Duhder i Njøsen; No. 83: Norges Banks Seddelcirkulation; No. 113: Bemærkninger i Anl. af Assessor Badstes Foredrag i det stand. Selskab om Oberst Tidemand; No. 205: Forestilling til Indredept. ang Christiania-Drammens Jernbane. — 1876, No. 253: Svar i Aulebning af et Angreb paa ham med Henhyn til Bostebanen (Angrebet [af J. B. Faye] fandtes i Aftbl. No. 248; jfr. et Tillæg af Joh. J. Schwarz i No. 265, hvortil Gjensvar af Broch i No. 266). — 1877, No. 26: Norge i 1845 og 1875, en statistisk Sammenligning, jfr. Støttelser i No. 27; No. 31: Norges Statsregnskab 1845 og 1875. — 1881, No. 126 og 127: Foreløbig Indberetning over den i Paris afholdte internationale Myntkonferentse.

I Den norske Rigstidende 1865, No. 159: Om Organisationen og det finansielle Udbytte af Østefabrikationen i Schweiz (Rejseberetning til det lgl. Selskab f. Norges Vel).

I Dagbladet 1883, No. 19 og 20: Indberetning ang. den internationale Komite for Vægt og Maal.

Hans Rentabilitets-Beregning for en Lokomotivjernbane fra Hovedjernbanen om Kongsvinger til Grændsen findes vedføjet C. B. Bergs Forslag til en saadan S. 34—59, fol.

I Th. Brochs ndfr. nævnte «Lærebog i Bygningskunsten» (Chra. 1848) er de under «Vejbygningskunsten» opførte Formler til Sammenligning mellem flere Vejlinjer udarbejdet af O. J. B.

Broch, Theodor Christian — Fornavnet Anton findes ikke i Kirkebogen — en yngre Broder af forannævnte Johan Jørgen B. og af efternævnte Hans Jacob Sparre, blev født paa Gaarden Ballerud i Asker 19 Decbr 1796 (ikke 19 Januar og ikke 1797), gennemgik 1808—10 Krigsskolen og udnævntes 1 Januar 1811 til Sekondløjtnant ved det akershusiske Skarpskytter-Regiment, med Anciennetet fra 1 Januar 1810, men gjorde ligetil 1 Januar 1813 Tjeneste som Repetent ved Krigsskolen, efter den 7 Marts 1812 at være udnævnt til Premierløjtnant. Med sit Regiment deltog han under Oberst Krebs i Felttoget 1814 og blev haardt saaret i Affæren ved Matrand den 5 August, hvor han længe laa som død og allerede var sat paa Listen over de faldne, men dog kom sig, omend langsomt, under Behandling af en tysk Læge, der var tagen tilfange sammen med nogle Svensker. Sommeren 1819 tog han Examen ved den militære Højskole og blev ansat i Ingeniørbrigaden, hvor han 23 Decbr. 1818 udnævntes til Stabskaptejn, fra 1 April 1819 at regne, og 5 Marts 1834 til Kaptejn. I flere Aar deltog han i dette Tidsrum i Landets topografiske Opmaaling, idet han først arbejdede som Trigono-

metrist i Østerdalen og Gudbrandsdalen 1826—27, senere (1832) som Trigonometrist ved den første nordlandske Kystmaaling; 1833—34 udførte han Basismaaling paa Isen ved Kristiania og førte herfra en 1ste Ordens Triangelrække fra Kristiania til Throndhjem. 1835—36 triangulerede han i Valders og Hallingdal. 1835—43 var han som Chef for det throndhjenske Ingeniør-Detachement bosat i Throndhjem, hvor han bl. a. udførte et større Havnearbejde. Fra Juni 1843 til Septbr. 1844 besøgte han med offentligt Stipendium i militærvidenskabeligt Ojemed Tyskland og Frankrige. Efter Hjemkomsten blev han — udnævnt 7 Maj 1845 — Lærer i Fortifikation, Miner- og Pontonerkunst samt Land- og Vandbygningskunst ved den militære Højskole, hvor han en Tid ogsaa foretog Astronomi og mathematisk Geografi. I 1848 rykkede han, efter 1 Juni at være udnævnt til Adjutant ved Feltbrigaden, som Stabschef ud med de norske Tropper, der i Anledning af den danske Krig førtes til Skaane. 25 Maj 1849 blev han Chef for det militære Expeditionskontor i Armeedepartementet og fungerede i denne Stilling til 1852. Den 2 Maj 1853 blev han udnævnt til Oberst i Armeen og 1ste Officier i Generalstabten, idet han udtraadte surnumerær af Ingeniørbrigaden, hvor han igjen indtraadte som Oberstløjtnant 25 Februar 1857. Den 28 Septbr. 1861 blev han udnævnt til Generalmajor og Chef for Ingeniørbrigaden. I Februar s. A. var han fratraadt sin Stilling som Lærer ved Højskolen, for at indtræde som Formand i den ved kgl. Res. af 10 Marts 1861 oprettede permanente Ingeniørkommissjon. Han var Medlem af den under 26 Marts 1856 nedsatte Kommissjon til Udarbejdelse af en ny Plan for Krigsskolen og ligesaa af den Kommissjon, der Vaaren 1859 berejste Nordland og Finmarken for at udse et passende Sted for et Marine-etablisement paa Kysten deroppe. Efter Kong Carls Thronbestigelse blev han 8 Juli 1859 første Adjutant i Kongens norske Stab. Lige fra 1 Januar 1819 til sin Død var han Medlem af, i de sidste Aar Formand i, Direktionen for Kunst- og Tegneskolen i Kristiania, ved hvilken han i de første Aar ogsaa var ansat som Lærer; han var fremdeles i en Række af Aar Medlem af Direktionerne for Nationalgalleriet, for Kristiania Kunstforening og før og efter sit Ophold i Throndhjem, for Kristiania Theater. Han var Medlem af det kgl. Videnskabernes Selskab i Throndhjem (28 Marts 1835), i hvis Direktion han havde Sæde 1838—43; af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857), af *Kgl. Sv. Krigsvetenskabs-Akademien* (1860), af det geografiske Selskab i Paris. Han blev R. S. O. 1839, R. St. O. O. 1848, R. D. O. 1849, K. S. O. 1858. Han døde 8 April 1863.

* 15 Januar 1819 *Josepha Unger* (f. 9 Januar 1801), D. af Magasinforvalter paa Akershus Johan U. og Søster af ndfr. nævnte Professor C. R. U.

Portrat med Biografi i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 38, jfr. 1863, No. 15; i Skill.-Mag. 1864, No. 5; Biografi af L. Segelcke i Mil. Tidsskr. 3 R. VIII. 589—612; [af J. P. Broch]

i Forh. i Chra. Vid.-Selsk. 1863, S. 107—13 (ogsaa særskilt aftr.); Nekrolog i Krigsvet. Akad. Handl. 1864, S. 42—49; jfr. A. Munch: Mindedigte, S. 73—76; G. Vigfússon: Ferðasaga úr Noregi i Ný Félagsrit XV. 80, overs. i Illustr. Nyhedsbl. 1855, No. 40; C. M. de Seue: Hist. Beretning om Norges geogr. Opmaalng, fl. St. (se Reg.); C. P. Riis's Theater-Erindringer i Aftøst. 1883, No. 58 A og 67 A; A. Faye: Norge i 1814, S. 141; Nationalbl., H. 2, S. 48, jfr. H. 4, S. 15 og Højesteretsdom 16 Decbr. 1817. — Hans Portræt, malet af Frk. Schreiber og bekostet af hans Elever ved Højskolen, blev ophængt i Højskolens Lokale 1858; hans Buste i Marmor, udført af C. Borch og bekostet af det militære Samfund, er opstillet i dettes Lokale.

Bemærkninger ved Major Steders militære Betragtninger over Marine-Etablisementet paa Horten. Chra. 1827. 8. 32 S. (Anonymt. Jfr. N.S. „Ojensbar“ etc. Thronbhjem 1827. 8. 40 S.)

Forelæsninger over Fortification. Chra. 18⁰⁰. 4. (Kontratryk).

Lærebog i Bygningskunsten. Nærmest bestemt for den militaire Højskoles Elever. Gjennem Oversættelser og Uddrag af de bedste og nyeste Forfatters Værker, samlet og udgivet. Med 50 lithogr. Planer (i obl. Fol.) *Bd. I.* Bygningstechnologien. *Bd. II.* Borgerlig Bygningskunst. Vandbygningskunst. Vei- og Brobygningskunst. Chra. 1848. 8. I. 4 Bl. 303 + 5 S. II. 499 + VIII S. (En Bearbejdelse af hans i 1846 i Kontratryk udgivne Forelæsninger. En ny og revideret Udgave, hvortil offentlig Understøttelse var tilsagt, var bebudet kort før Forfs. Død, men er senere ikke udkommen. En Del af de i andet Bind forekommende Formler er, som oplyst ovenfor S. 458, udregnet af Dr. O. J. Broch. Behandlingen af Afsnittene om Pæle- og Stenbroer m. m. i samme Bind støtter sig for en væsentlig Del til et af afdøde Armeintendant Aubert forfattet og af ham under en mangeaarig Praxis korrigeret Manuskript).

Han var Redaktør af Hermoder, et Ugeblad af blandet Indhold, 2den til 12te Halvaargang (Chra. 1821—27. 4), hvori han bl. a. har skrevet: I. 225—32 og VII. 89—93, 105—109: Fragmenter af en poetisk Behandling af Frithjofs Sage; I. 324—36: En Fodrejse til Njundfosken i Bekkjordalen; V. No. 18: Den gamle Hedning (efter Tegner); 170—75: Nogle Bemærkninger over Fjeldhøider og Klima.

Han var Medredaktør af Polyteknisk Tidsskrift 1ste—8de Aargang (Chra. 1854—61)

I Magazin for Naturvidenskaberne *IX.* 166—68: Beskrivelse over et optisk Særsyn; *XII.* 188—99: Iagttagelser til Høidebestemmelser med Barometer, foretagne i Somrene 1826 og 1827 i Østerualens og Gudbrandsdalens Fjeldmarker. — I Nyt Mag. f. Naturvidenskaberne I. 73—85: Iagttagelser [osv.] i 1827 mellem Valdres og Gudbrandsdalen.

I Militært Tidsskrift *XVIII.* 176—214: Rapport over Jagttagelserne under en Rejse i Udlandet 1843. — I 3die Række *II.* 201—22: Bidrag til en upartisk Sammenligning mellem Bastions- og Caponniere-Besættningen samt Forsøg paa at forene begge Systemers væsentligste Fordele.

I Skålar och Föredrag i Carl Johans-Förbundet 1859, S. 25—27: Tale for Unionen ved Forbundets Fest den 8 Marts.

Enkelte Digte, især Lejlighedsdigte, af ham findes trykt dels særskilt, dels i periodiske Skrifter og andensteds, saaledes: i 1815 Mindedigt over Fru Christiane Koren; i Nytaarsgaven Morgana 1820, S. 164: Bjarkebeinen, en Romance; i Rig-

tidende 1819, No. 82: Mindedigt over Holm Egeberg; i [Fr. Brandts] Visebog for norske Selskabskredse S. 352: Sang for det militære Samfund.

Utrykt blev en Afhandling af ikke ringe Omfang, som han efter Ordre hjemmefra udarbejdede under sit Ophold i Paris Vinteren 1843, nemlig en Oversigt over den franske Generalstabs Organisation, ledsaget af et Resumé af Frankriges militære Statistik. (L. Segelcke l. c. S. 597).

Broch, Thorvald Ingolf, Søn af Kopist, senere Toldbetjent Paul Resen B. og Thomasine Henriette Møinichen, blev født i Kristiania 25 Juli 1839, Student med Laud fra Nissens Skole 1857 og Realkandidat med Laud i Novbr. 1863. Han var 1862—64 Amanuensis ved Universitetets fysiske Kabinet og vandt 1864 Kongens Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave om «Bøjningers Indflydelse paa Magneter». 1860—65 var han Lærer ved Schreiners (senere Gjertsens) Skole og derhos Lærer og Inspektør ved Realafdelingen paa Aars's og Voss's Skole fra dens Oprettelse 1863 til 1866, da han den 11 Oktober udnævntes til Overlærer ved Skiens lærde og Realskole. I denne Stilling døde han 21 Maj 1879.

* 24 Juni 1864 *Jeannette Marsilie Christiane Rosamunde Solberg*, D. af Skomagermester Nils S. i Kristiania.

Nekrolog i Correspondenten 1879, optr. i Mgb. s. A. No. 144 A.

Grundtrækkene af den elementære Arithmetik. Chra. 1864. 8. VIII. 331 S.

Lærebog i Tal og Bogstavregning. Chra. 1866. 8. 4 Bl. 216 S. (Aam. i Morgbl. 1866, No. 239).

I Indbydelsesskrift fra Aars's og Voss's Skole 1864, S. 3—24: Om vore Lærebøger i Arithmetik.

I Indbydelsesskrift fra Skiens Skole 1870, S. 3—37: «Begyndelsen til en kortfattet Lærebog i Arithmetik ved Overlærer A. Utne» — kritisk belyst. — Indbydelsesskr. 1874, S. 1—142: Lærebog i Arithmetik for Latingymnasiet.

I Mathematisk Tidsskrift (Kjøbenhavn) III. 113—21: Om Begrebet Træghed.

3 Morgenbl. 1865, No. 111 Till.: Om bort Examen- og Undervisningsvæsen. Han var Redaktør af Correspondenten under sit Ophold i Sken.

Brochmann, Bodvar Fredrik Johannes, Søn af daværende Sogneprest til Kvinesdal Didrik Hegermann B. († 1875 som Sogneprest til Næs paa Romerike) og Sara Jessine Louise Brock (tidligere gift med pers. Kap. Ludvig Daae og i dette Ægteskab Moder til nedenævnte Professor L. D.), er født i Kvinesdal 19 April 1852, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1869 og i Decbr. 1876 theologisk Kandidat med Haud. Fra 1877 til 1881 har han været Lærer ved Nickelæns Pigeskole i Kristiania, senere Lærer ved andre Pigeskoler steds.

* 12 Juli 1878 *Elisabeth Falsen Smith*, D. af Korpelæge Christen S. og Hanna Jørgine Magelssen.

Håkon Adalstejnsfostre. Historisk Tragedie i 5 Handlinger, Kra. 1878. 8. 157 S. (Anmeldt i Mgbl. s. A. No. 122 A, Aftenbl. No. 145, Dagbl. No. 129, Nyt norsk Tidsskrift III. 456—59 af K. R[anders]).

Særskilt trykt eller trykt i Dagbladene o. l. er enkelte Lejlighedsdigte af ham, saaledes Prolog ved Festen til Fædreens Minde 1883 i Morgbl. 30 Marts s. A., Digt og Festtale ved Sangerfesten i Throndhjem 1883 i den særskilt udgivne Festeretning. Nogle Breve og Digte af ham findes ogsaa trykt i Kr.sands Stiftsavis 1883—84. Utrykt er en Studenterkomedie af ham: «Min Datter», der opførtes Vaaren 1871.

Brochmann, Jørgen Henrik Hegermann, foregaaendes Broder, er født i Kvinesdal 11 Februar 1850, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1868 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1875. Efter et Aars Lærervirksomhed i Kristiania og et halvt Aars Ophold ved Universitetet i Erlangen, blev han 2 August 1877 udnævnt til pers. Kapellan hos Sogneprest Brock i Grue, blev fra 1 Juli 1882 Universitetsstipendiat i Theologi, studerede derpaa et Aars Tid ved tyske Universiteter, udnævntes 1 April 1883 til pers. Kapellan hos Sogneprest Dop i Kristiania — siden 1 April 1884 tillige Prest ved Diakonissanstalten sammesteds — og udnævntes 13 Oktober 1884 til Sogneprest til Rødenes.

* 18 Septbr. 1877 *Sofie Vilhelmine Dybwad*, D. af Bankchef i Kristiania Bertram D. og Elisa Lange.

Den bibeliske Efabelseshistorie og dens Forhold til Naturforskningens Resultater. Af Dr. Fr. Neusch. Oberst fra Inf. Kra. (1879). 8. 147 S.

Laad dig ikke overvinde af det Onde. men overvind det Onde med det Gode. Prædiken paa 4de Søndag efter Trefoldighed. holdt til Aften i Grue Kirke Den Juli 1882. Rongsvinger 1882. 8.

Bibelen med Forklaringer. Udgiven af den norske Lutherstiftelse. 1ste Del. De fem Mosebøger. Under Medvirking af Dr. Gisle Johnson udarbejdet af J. S. S. S. 1. 2. Kra. 1881—82. 3mp. 8. 9 + 118 S. (Ann. af Th. Klaveness i Aftbl. 1881, No. 55. Jfr. S. C. Hansen og Th. Klaveness).

3 Lutherisk Ugeskrift I. (1877), 269—83: Studentersliv og Universitetsforholde i Erlangen; 437—47: Stifter fra Prag. — V. (1879), 199—201: Ang. Jakob Sverdrups Forslag til „Lov om Menighedernes Medvirken ved gejstlige Embeders Besættelse“. — XI. (1882), 135—40: Om Lutherstiftelsens Bibelværk.

I Theologisk Tidsskrift. N. R. X. (1884), S. 1—61: Jakob, Herrens Broder.

I Theol. Tidsskrift, udg. af Dr. Kalkar, (Kbhvn.) 1876, S. 486—501: Anmeldelse af Dr. Horns «Forsoning og Retfærdiggjørelse».

I Tidsskrift f. krist. tro och bildning (Upsala) 1884, S. 144—52: Anmeldelse af «Luthersk Ugeskrift».

Brock, Albert Mathias, Søn af nedennævnte Distriktslæge G. C. Brock, er født i Ullensvang 11 Marts 1848, blev Student med

Udmerkelse fra Kristiania Kathedralskole 1866 og tog 1872 filologisk Embedsexamen med Laud. Siden 1873 har han været Lærer ved Gjertsens Skole i Kristiania, hvor han f. T. tillige er Inspektør ved Latinafdelingen.

* 27 Decbr. 1878 *Elisabeth Claudine Printz*, D. af Distriktslæge H. C. P. i Valders.

Beretning om Studentermødet 1875. Udgiven på den norske reisebestyrelses foranstaltning af A. B. og Nordahl Rolfsen. Kta. 1875. 8. 2 Bl. 286 + LXVIII S.

I de første Aargange af Turistforeningens Årbog findes nogle mindre, anonyme Bidrag af ham.

Brock, Andreas Lind, Søn af Distriktslæge i Romsdal *Mathias Albert Haberdorph B.* (f. 1773, † 9 Januar 1853) og *Anna Martha Lind* († 20 Juni 1852), er født i Hafslo i Sogn 10 Decbr. 1802, sattes først til Handelen, senere paa et Apothek og kom i sit 19de Aar ind i Bergens Kathedralskole, hvorfra han blev Student med Laud 1826. Efter Andenexamen var han i flere Aar Alumnus ved det filologiske Seminarium. I Begyndelsen af 1829 fik han Konstitution som Adjunkt ved Drammens Skole, men denne toges tilbage paa Grund af hans Optræden for 17 Majs Højtideligholdelse. 1830 var han konst. Overlærer ved Fredriksstads Borgerskole, senere Lærer ved Overlærer Møllers Institut, blev fra 1 November 1834 konst. Adjunkt ved Kristiania Kathedralskole, i det følgende Aar Hjælpeleer ved samme Skole i Anledning af en ny Klasses Oprettelse og udnævntes 14 Februar 1837 til Adjunkt ved Skolen, i hvilken Stilling han blev staaende, til han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension 28 Februar 1874.

* 1837 *Emma Christiane Andrea Bartholine Hjort Stuwitz*, D. af Sogneprest til Bergens Korskirke Carl Hjort Stuwitz († 1812) og Catharina Helene Hol.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Christiania Kathedralskole 1858, S. 4; Storth.-Forh. 1875, VI. S 25; Blade fra Samfundet, H. 1, S. 53—57; Ugeblad for Skien 1831, No. 31 med Svar fra B. i No. 33.

Nogle Bemærkninger sigtende til Besvarelsen af det Spørgsmaal, hvorledes de lærde Stoler bedre, end det er Tilfældet, kunde opfylde deres Bestemmelse. Indbydelsesskrift. Chra. 1840. 4. 21 S. (Anmeldt af F. Smith Hjort i Morgenbl. 1840, No. 199, jfr. No. 269).

Hans Linddøl, et Eventyr. Chra. 183°. 8. (Anonymt).

En Historie om tre Bestfjorbdøler, med Forlov at fortælle. Af Forfatteren til Hans Linddøl. Chra. 1834. 8. 16 S. (Af dette Skrift er flere Optryk udlomne, bl. a. findes i Reichmanns Bibliothek en Udgave fra Holmestrand).

Plutarchi Aristides et Cato major et comparatio eorum. Chra. 184°. 8.

Om de gamle Classikeres Berettigelse til den Plads, de nu indtage i Undervisningen ved de lærde Skoler. Indbydelsesskrift. Chra. 1853. 8. 37 S.

Om Betofagen og Det juridiske Fakultets Betænkning. Et Bidrag. Sølges til Indtægt for Eidsbøldsmonumentet. Chra. 1881. 8. 2 Bl. 29 S. (Anmeldt i Morgbl. 1881, No. 268 A).

Han leverede flere Bidrag til Oppositionspressen i 30-Aarene. Saaledes begyndte Den Frimodige (red. af Sylvester Sivertson, Chra. 1833—34, ikke det af A. Bang senere med samme Titel udgivne Tidsskrift) med en Afhandling af B.: «Noget om den lærde Undervisning». Ligeledes findes Bidrag af ham i Schiøves Nyeste Skilderie af Christiania og Stockholm, i P. P. Flors Folkebladet og især i den ældre Række af Statsborgeren, deriblandt flere Stykker, overskrevne «Blandede Bemærkninger».

Brock, Andreas Marius Elias, Søn af efternævnte Oberstløjtnant *Nils W. B.* i dennes andet Ægteskab, blev født paa Chefsgaarden Norby i Bergs Prestegjæld 11 Februar 1832, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1851 og tog Aaret efter Andenexamen. Han studerede derefter en Tid Lovkyndighed, men opgav senere ethvert Embedsstudium og levede for det meste i Kristiania beskæftiget med mindre, literære Arbejder og som Korrektør i forskellige Blade. I Oktober 1868 blev han ansat som Kopist i Marinedepartementet. Han døde ugift i Kristiania 20 December 1874.

Cicero ved Alphonse de Lamartine. Oversat. Chra. 1862. 8. 134 S.

Naar bleve vore Evangelier forfattede? Af Constantin Tischendorf. Oversat efter den tyske Originals andet Oplag. Chra. 1865. 8. 68 S. (Anonymt. Anmeldt i Luth. Kirketid. V. 333—36 af Th. C. Bernhoft; i Theol. Tidsskr. VIII. 491—98 af W. B[ugge]; i Morgenbl. 1865, No. 160; Aftenbl. No. 204; Aftenposten No. 214, 220, 226 og 238).

Hvorledes erholder og bevarer man en ren og hvid Hud? En Toiletgave for det smukke Kjøen. Af Dr. Julius Hirschauer. Overs. fra Tydsk. Chra. 1866. 8. 36 S. (Anon.)

Han leverede Bidrag til forskellige Blade, saaledes i Christianiaposten 185* adskillige Oversættelser samt Anmeldelser fra det norske Theater; i Fredrikshalds Tilskuer, som han redigerede en kort Tid, skrev han ofte i Aarene 1855—62 om Dagens Spørgsmaal, bl. a. 1861—62 Korrespondancer fra Kristiania; til Hamar Budstikke Høsten 1863, til Fredrikstads Ugeblad paa samme Tid og til Drammens Blad fra April 1864 til 1866 leverede han stadige Korrespondancer fra Kristiania, ligesom han redigerede det sidstnævnte Blads Føljeton 1865—66. Oversættelser leverede han ogsaa til Skilling-Magazin, Norsk Folkeblad og Polyteknisk Tidsskrift.

Brock, Gerhard Christopher, ovennævnte Adjunkt A. L. Brocks Broder, blev født i Hafslo 2 Maj 1813, blev, efter Tentamen ved Kristiania Kathedralskole, Student med Haud 1835 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Novbr. 1839. Fra April 1840 var han privat prakti-

serende Læge i Kinservik, blev 17 Februar 1844 udnævnt til Distriktslæge i Hardanger — fra 8 Juli 1853 i indre Hardanger — og forflyttedes 5 Juni 1856 til nordre Søndmøres Distrikt med Bopæl i Aalesund, hvor han døde pludselig 24 Januar 1859.

* 1842 *Lovise Busch f. Buck* (f. i Thronhjelm 23 Novbr. 1811, † i Ekersund 1 Juli 1862), D. af Grosserer Christopher Lorents B. og Anna Adler.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 54, 482 og 560.

3 Ugeskrift f. Medicin og Pharmacie III. 195—97: Nogle Bemærkninger om Sæbalfæden.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i 1855, S. 58—62: Bemærkninger til Levemaaden og de hygieniske Forhold i indre Hardangers Distrikt. (Ogsaa trykt i Bergensposten 1858, No. 49).

Brock, Henrik Andreas, Søn af nedennævnte Sogneprest til Grue *Peter Frederik B.* og dennes første Hustru, er født 4 Juni 1843 paa Gudsgaarden i Norderhov, hvor Faderen den Gang var pers. Kapellan. Efterat have gennemgaaet Ringerikes Realskole 1853—59, blev han Kadet 1860 og udnævntes 17 Maj 1864 til Sekondløjtnant i Kavalleriet; 4 Decbr. 1869 blev han udnævnt til Premierløjtnant ved Skognske Eskadron, 2 Septbr. 1871 til Adjutant ved Oplandske Korps og 14 Aug. 1884 til Ritmester og konst. som Kvartermester ved samme Korps. Fra 1867 til August 1868 var han ansat i den franske Armé ved Afdelingen *Les Lanciers de la Garde Impériale*. Han valgtes ved Stiftelsen (24 August 1880) af «De norske Officerers Rideklub» til sammes Formand. 1864—1866 var han Lærer ved Ringerikes Realskole og har siden 1876 været Klasselærer ved den offentlige højere Almenskole paa Hamar.

* 31 Juli 1878 *Elisabeth Bergendahl*, D. af Kjøbmand I. B. i Kristianssand.

Nogle bemærkninger ved det nye ekserserreglemang for kavalleriet. Kra. 1869. 8. 98 S.

De vigtigste regler af den franske grammatik. Hamar 1877. 8. 2 Bl. 117 S.

Vejledning i praktisk regning. Hamar 1878. 8. 2 Bl. 152 S.

Rytterkalender for 1881. Udgivet ved Formanden for de norske officerers rideklub. Første årgang. Kra. 1882. 8.

Han har skrevet forskellige anonyme Artikler og Referater i flere Blade, særlig i Hamar Stiftstidende og i Morgenbladet. Heraf kan merkes i sidstnævnte Blad 1872, Juli: Referat af Sverdrupmødet paa Hamar.

Brook, Ludvig Frøderik, yngste Søn af Kaptejn ved andet Oplandske Infanteriregiment *Hans Hendrik B.* († 1780) og *Johanne*

Norsk Forfatterlexikon 1814—1880.

30

Trykt 13 Decbr. 1884.

Haberdorph († 1780), blev født paa Birid Glasverk 20 August 1774, kom 1787 ind paa Landkadetakademiet i Kjøbenhavn, fik 1791 Officers Anciennet og blev 1795 ansat som Fændrik. 1796—1801 var han beskæftiget med Opmaalings- og Kanaliseringsarbejder i Danmark, var derefter Adjutant hos Kronprinsen (Fredrik VI) og senere (1809) Stabschef hos Prins Christian Frederik. Med denne fulgte B. 1813 til Norge, hvor han øvede betydelig Indflydelse paa Trinsens Politik. Da Christian Frederik efter Kongevalget paa Ejdsvold havde overtaget Norges Krone, underhandlede Brock paa hans Vegne om Konventionen til Moss. Strax ved Rigernes Adskillelse i 1814 havde B. taget Afsked fra dansk Tjeneste. Da Christian Frederik atter nedlagde sin norske Kongekrone, troede B. at burde følge sin Herre tilbage til Danmark, tog derfor 5 Oktober 1814 Afsked igjen fra norsk Tjeneste og erholdt under 30 Juli 1815 sin forrige Stilling som Overadjutant i den danske Generalstab og tjenstgjørende Adjutant hos Frederik VI. En ondartet Øjensygdом tvang ham senere til at tage Afsked med Militærtjenesten, hvorefter han fra 1824 var Toldinspektør i Randers til 1829, da han paa Grund af fuldstændig Blindhed maatte søge Afsked ogsaa fra dette Embede. Alligevel deltog han i de følgende Aar livligt i de politiske Forhandlinger og var bl. a. Medlem af de 5 første viborgske Stænderforsamlinger (1836—44). Han døde i Randers 22 Novbr. 1853.

* 1) 1798 *Bolette Mathilde Frost* († 1799), en dansk Dame.

* 2) 1801 *Elisabeth Andrea Lange* (f. i Kristiania 1781, † 17 Januar 1842), D. af daværende Major ved Smaalenske Dragonregiment Søren L. og Henrika Cathrine Burensund.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 208—10 og Suppl. I. 245 fg. samt de der anførte Kilder, hvortil videre kan føjes en almindelig Henviisning til alle de om Norges Historie i 1814 i de senere Aar udgivne Skrifter.

Hans Forfattervirksomhed tilhører i det store taget Danmark. Af særlig Betydning for Norges Historie er imidlertid de til hans Meddelelser støttede Fremstillinger af Begivenhederne i 1814 fra den danske Forfatter Julius Rée's Haand: «Om Begivenhederne i Norge i 1814» (Kbhvn. 1860) med det dertil hørende Tillæg: «I Anledning af de seneste Udtalelser om Begivenhederne i Norge i 1814» (Kbhvn. 1861); og samme Forf.s Biografi af B. i «Randers Avis» 1854, No. 22, 23, 24 og 26; samt Brochs egne i (dansk) Historisk Tidsskrift 5 R. III. 426—486 ved F. Schiøn offentliggjorte «Anmærkninger til Jacob Aalls Erindringer».

Brock, Nils Werenskjold, Søn af Major *Oluf B.* og *Magdalena Sybilla Werenskjold* († 1838), blev født i Fredriksstad 27 August 1786, blev 1798 Korporal og 1804 udexamineret fra den matematiske Skole i Kristiania med Udmerkelse for alle Fag og «som Følge deraf tilkjendt den store Sølvmedalje». Han stod først ved det søndenfjeldske (Christian Augusts) Regiment, med hvilket han deltog i Felttoget 1808,

senere ved 1ste akershusiske Brigade, med hvilken han som Premierløjtnant deltog i Fredriksstens Belejring 1814 og hvori han 1818 blev Kompagnichef; han blev 1835 Korpsmajor ved Fredriksstenske Korps og 3 Septbr. 1840 Oberstløjtnant og Chef for Gudbrandsdalske Musketerkorps. Han erholdt Afsked med Pensjon 23 April 1842. Han blev R. S. O. 1835. Han døde paa Fredrikshald 11 Decbr. 1857.

* 1) *Elisabeth Large* († 19 Maj 1826, 40 Aar gl.), D. af en engelskfødt Kjøbmand paa Fredrikshald Joseph L.

* 2) *Petronelle Lorence Dahl* (f. 5 Juli 1793, † 26 Decbr. 1865), D. af pers. Kapellan til Næs paa Hedemarken Andreas D.

Nekrolog i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 1.

Bidrag til Beskrivelse over Frederikssteens Belejring i Aaret 1814, samt de dermed nærmest i Forbindelse staaende Begivenheder. Chra. 1844. 8. 31 S. (Kan nærmest betragtes som et Forsvarsskrift mod det 1826 [af Major Schnitler] udgivne Arbejde „Frederikssteen i Belejringen 1814“).

I Kgl. Sv. Krigsvetenskaps-Academiens Handlingar 1824, S. 84—95: Svar på Academiens fråga ang. virke för artilleri-materialens behof. (For denne Besvarelse af Akademiets Prisspørgsmaal tilkjendtes Forf. Accessit). — 1825, S. 118—38: Om Campement i hytter.

B.s. mundtlige Meddelelser om Fredriksstens Belejring 1814 har for en Del tjent som Kilde for den Fremstilling deraf, som H. P. S. Krag har givet i sin «Kort Underretning om Fredrikshalds By».

Brock, Oluf Large, foregaaendes Søn i hans første Ægteskab, blev født paa Valle i Onsø 1 April 1812, blev Student med Haud fra Fredrikshalds Skole 1831 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Februar 1837. Han oprettede det følgende Aar en Skole paa Lillehammer, som dog snart gik ind. Han lagde sig derpaa efter Arkitektur og Filosofi, studerede især F. C. Sibberns Skrifter og opholdt sig nogen Tid i Kjøbenhavn for at lære denne Tænkner personlig at kjende; ligesaa gjorde han 1847 en Rejse til Berlin for at træffe Schelling og Neander. Fra 1850 af opholdt han sig i Kristiania, hvor han blev Lærer for en katolsk Børneskole, og gik kort før sin Død, der indtraf 23 Novbr. 1856, formelig over til Katholicismen.

Biografi af P. Botten-Hansen: «En norsk Apostat» i Illustr. Nyhedsblad 1856, No. 49; jfr. No. 50 af M. J. Monrad, Morgenbl. 1857, No. 11 af O. Sandberg og Aftbl. s. A. No. 11.

Grammatik som Forstandslære samt om Genialitet og sammes Øttringer. Lillehammer 1839. 8. 46 S. (Ann. i Den Const. 1839, No. 280 fg. af —d., hvortil B.s. Svar i Morgenbladet s. A. No. 252 og 267 og Tilsvær i Den Const. No. 298).

Indvielsen i det kristelige Liv, en Afhandling, sammenbraget af flere Prædikener, som ere holdte for Ravnæs's og Fodens Menigheder. Holmestrand u. A. [omtr. 1842]. 8. 16 S.

Trende Baudringer i Tantsens Verden af *Retardato Móstosa*. *Chra.* 1849. 8 52 S. (Num. i Rigst. 1849).

Antifekofis. En Morfalsbog af Forfatteren til, *Trende Baudringer i Tantsens Verden*. *Chra.* 1850. 8. 72 S. (For sine Ytringer S. 16 og 19 i dette Skrift mod Stortinget blev han sat under Tiltale og ved Højesteretsdom af 7 Februar 1851 dømt til 60 Dages Fængsel; jfr. Protest af P. J. Stub i *Morgbl.* 1850, No. 239 og B.s Svar herpaa i No. 245. Højesteretsdommen er refereret i *R. Retstid.* 1851, S. 109—12. Skriftet er anmeldt i *Chra.* posten 1850, No. 667 og i „*Follets Røst*“ 1850, No. 21 [af A. D. Binje], hvortil Svar af B. i No. 23).

Brød og Biin, et Intelligentsblad. No. 1 [seneste]. *Chra.* (1850). 4.

J *Morgenbladet* 1839. No. 252: Filosofiens Betydning og Værd (jfr. *Den Konst.* No. 298). — 1850, No. 33, 112 og 117: Kirkebygninger (jfr. *Krydsjeren* 1850 No. 51, 54, 64, 68); No. 206 og 211: Pressesager og Pressetvang.

J *Dølands Tidende* (Vøsten) 1838: Om Skolevæsenet.

J *Den vestl. Tidende* (April) 1846: Om Kirkebygninger.

En Fremstilling fra hans Haand af *Psykologien*, der var færdig til Trykning i 1854, udkom ikke.

Brock, Peter Frederik, Søn af personel Kapellan, senere Sogneprest til Askim *Henrik Andreas B.* († 5 April 1835) og *Forgine Smith* († 11 Juli 1821), er født i nordre Odalen 15 Februar 1814, blev, privat dimitteret, Student 1831 og theologisk Kandidat med Haud i Febr. 1837. Han blev 26 Marts 1840 pers. Kap. hos Sogneprest A. W. Støren til Norderhov og 16 Febr. 1843 ligesaa hos dennes Eftermand C. M. Eckhoff, udnævntes 3 August 1850 til res. Kap. til Norderhov og 30 Juli 1870 til Sogneprest til Grue.

* 1) 9 Septbr. 1840 *Bolette Christine Antzée* (f. 31 Oktbr. 1816, † 4 August 1850), D. af Kaptejn Thomas Theodor A. og *Bolette Christine Hjort*.

* 2) 30 Juli 1853 *Karine Johanne Cecilie Hjort* (f. 17 Decbr. 1821), D. af Sorenskriver i nordre Jarlsberg Nils Bjerregaard H. og *Andrea Henriette Esbensen*.

Jfr. W. Lassen: *Studenterne fra Aaret 1831*, S. 7.

Se gamle Fader *Barloes Baare*. *Chra.* 1856. 12.

Forskjellige Gravsaage af ham o. desl. findes særskilt trykte.

Brodahl, Isaach Peter, Søn af *Ole B.* og *Karen Dorthea Blom*, blev født i Kragerø 25 Aug. 1785, blev fra Korporal ved nordenfjeldske Regiment 1809 Løjtnant ved vesterlenske Regiment, senere Premierløjtnant i kristianssandske Brigade, 182* Overtoldbetjent i Stavangers Distrikt og 12 Marts 1833 Toldoppebørselsbetjent i Ekersund, i hvilken Stilling han døde 8 Marts 1846.

* 1) *Maren Arup* (f. 13 Februar 1790, † i Oktbr. 1823), Søster af forannævnte Biskop A.

* 2) 1831 *Birgitte Larsen* (f. 11 Novbr. 1807), D. af Ener L. i Stavanger.

Digtinger. Første Deel. Chr.sand 1824. 8. 95 S.

Brovold, Ivar, er født i Vestnæs 8 December 1823, fik Undervisning hos daværende Provst P. W. Deinboll og blev 1844 ansat som Almuskolelærer og 1850 som Kirkesanger i sin Fødebygd. Han har siden 1860 været Medlem af Vestnæs Heredsstyrelse, fra 1862 af dels Ordfører, dels Viceordfører; siden 1878 har han derhos været Overformynder og i over 20 Aar Bestyrer af Vestnæs Brandforsikringsselskab.

* 1) *Fomina Kalskotten* fra Tromsø.

* 2) *Sigrid Sætre* fra Vestnæs.

Udvikleren, en romsdalsk Landboavis til Øvelse i at nedlægge fine Lanter paa Papiret. (Første Aargang). Besines (Kilde) 1864. 8. 2 Bl. 48 S. (Udkom med 1 No. hver Maaned fra Juli 1863 til Maj 1864. Tidligere blev det udgivet i og som Manuskript. Af dette Blad, som er anm. af L. T. i Morgbl. 1863, No. 282, var D. Forlægger, Udgiver og Redaktør; jfr. Romsdals Budstikke 1864, No. 34).

Førehenværende Lensmand, Storthingsmand John Keergaards Siv og Birken. Kr.sund 1877. 8. 83 S. (Oprindeligt trykt som Føljeton i Romsdalsposten 1877).

J. E. Sundts „Om Husfliden i Norge“ er hans Beretning om Tilstanden i Vestnæs trykt i Udtag i 2det Oplag, S. 73—76.

I Kirkeligt Folkeblad 1862, S. 97—100: Om Sværmeri (med Efterkrift af Fr. Begeffen S. 100—107).

I Dagbladet 1869—81 findes adskillige Artikler af ham, hvoriblandt merkes: Aarg. 1869, No. 172: Salmebogsagen; No. 192: Ane Bife; 1870, No. 29: Der Matrifulen forlades som Stattefundament? No. 137: Salmebogsagen; No. 173: Almuskolen før og nu; 1873, No. 59: Om Læsebogen; No. 66: Søndagsbillede af en Romsdalsbygd; 1874, No. 66 og 1875, No. 137: Lindemans Melodier; No. 296: Om Moræner og Snebræer; 1877, No. 51: Om Lærerinder ved Almuskolen og om Lærerinde-seminarier.

Han har forøvrigt skrevet en hel Del Artikler, fornemmelig om Undervisnings- og Kirkespørgsmaal samt Dagens Anliggender, i forskellige norske, tildels ogsaa norsk-amerikanske, Blade, saasom i Norsk Almueskole-Tidende 1850; i Romsdals Budstikke 1864, 1871, 1873, 1875 og 1878—84; i Aalesunds Blad 1871—78 (bl. a. i Aarg. 1876, No. 18: Vestnæs Heredsstyrelse fra første Tid; og i No. 69 fg.: Et Blik paa Oplysningen gennem Tiderne i Vestnæs); i Møringen 1870, No. 35: Biografi af Storthingsmand Henrik Remmen; No. 44: Biografi af Storthingsmand Ole Sollid; i Fjordenes Blad 1875—76 og 1879—83; i Romsdalsposten 1876—83; i Dagsposten 1879; i Norge 1878—84; i Verdens Gang 1881—84, og i Bud til Menigmand 1872, 1874 og 1875.

Et i mange Aargange haandskrevet Blad „Skolebudets“, der cirkulerede mellem Lærerne i Vestnæs, blev redigeret og for største Delen skrevet af ham.

Brovold, Sivert A., foregaaendes Broder, blev født 13 Januar 1827 og druknede under Vaarfisket udenfor Vigerøen 7 Marts 1859, efterladende sig Enke og Børn.

Smaadigte, samlede af Forfatterens Broder Kirkefanger J. Brovold. Chra. 1869. 16. 16 S. (Følge Broderens Meddelelse til nærværende Udgiver skal Skriftet ogsaa være „udgivet paa Lyff ved Redaktør Hübbe i Hamburg“).

Bruenech, Gerhard Reinert, Søn af Oberstløjtnant og Chef for Kristianssandske gevorbne Musketerkorps *Jens Severin B. og Christine Sophie Blux* († 5 Septbr. 1866, 81½ Aar gl.), blev født paa Kongsberg 30 Novbr. 1814, privat dimitteret Student med Haud 1834 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juli 1840. I 1842 blev han ansat som Kopist i Revisjonsdepartementet. Han døde ugift i Kristianssand 9 December 1848.

Geistlig Kalender for Kongeriget Norge. Chra. 1843. 4. VI. 25 S. (Anon).

Hans efterladte haandskrevne Samlinger til Kristianssands Stifts gejstlige Historie skjenkede hans Fader til Universitets-Bibliotheket.

Brun, Abraham Wilhelm Støren, Søn af nedennævnte Over-
toldbetjent *Johan Christopher Brun* og dennes første Hustru, er født 4 August 1828, blev 1853 konst. Lensmand i Næsseby i Tanens Fogderi, i hvilken Stilling han forblev til 1876. Efterat han var vendt tilbage fra en i sidstnævnte Aar med offentlig Understøttelse foretagen Rejse til Filadelfia, hvor han ved den internationale Verdensudstilling foreviste en Samling af ethnografiske Gjenstande, illustrerende den kvænske og lap-piske Befolknings Liv, bosatte han sig i Throndhjem, hvor han en Tid var Redaktør. I August 1882 etablerede han dersteds, i Forening med Andreas Holm, en Handelsforretning under Firma «Landmandskontorets Udsalg».

* 4 August 1855 *Heloise Lund* (f. 10 Marts 1833).

Jfr. Finn. Amtstid. 1876, No. 12.

Fjeldfinneliv i Finmarken. Vadø 1873. 8. 152 S. (Det første literære Arbejde, som er udgaaet fra Fjeldfinnernes Presse).

Katalog over Finnesager ved Industriudstillingen i Drammen 1873. Fjeldlivet i Norden, henflyttet til Syden. Fremstillet af Lensmand A. B. Vadø 1873. 8. 33 S.

Han var Redaktør af *Throndhjems Stiftsavis* i nogle Aar indtil 1ste Juli 1882.

I *Tromsø Stiftstidende* 1866, No. 39, 40 og 41: En Fjeldstjalling-rejse i Fjeldet. (Optrykt i *Morgbl.* 1866, No. 146, 150 A og 159 og i *Aftenbl.* f. N. No. 123, 124 og 126).

I *Finmarksposten* 1866, No. 12: Om den finmarkse Besælg; No.

Finnerne i det egentlige Finmarken. (Optrykt i Aftenposten 1866, No. 259, 264, 268, 271, 273, 278 og 279).

I Finmarkens Amtstidende er trykt adskillige Digte af ham. Blandt hans øvrige Bidrag til dette Blad merkes: Aarg. 1872, No. 19, 21—26, 28, 34—37: Paranger før og nu. — 1874, No. 52 og 1875, No. 1: Bore Fjeldstinner. — 1876, No. 43—48, 50—51: Breve fra Filadelfia-Udstillingen (jfr. No. 52 af S. Aftre).

Brun, Augustinus Meldal, Søn af Sogneprest til Fjelberg *Johannes B.* — en Halvbroder af Biskop J. N. Brun — blev født 15 Juli 1772 i Borgund paa Søndmøre, hvor Faderen da var pers. Kapellan, blev 1794 Student og 1799 theologisk Kandidat, blev 2 August s. A. pers. Kapellan hos Faderen i Fjelberg og 1 April 1808 Sogneprest sammesteds. I dette Embede døde han 31 Marts 1833.

* omkr. 1807 *Marie de Fine Krogh* (f. i Jælse 26 Januar 1779, † 5 Decbr. 1853), D. af Major, senere Oberstløjtnant v. K.

En Klagesang i Antebning af den 26de Februarii 1794. [U. S. og A.] 8. 4 S. (Et Expl. af denne Sang i Anl. af Christiansborgs Slots Brand den afsøgte Dag findes i et Samlingsbind paa Univ.-Bibl.)

Tale for Almuesmanden paa det nittende Aarhundredes første Dag Bergen 1801. 8. 16 S.

I Nationalbladet XXI. No. 49: Sørgetvad i Anl. af Jettis Død. — I Berg. Akr.-Cont.-Efterretn. 1823, No. 23: Mindebigt over Overbrager Røhrs.

Brun, Christen, Søn af efternævnte Biskop *Johan Nordal B.*, blev født i Bergen 5 Januar 1778, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1796 og theologisk Kandidat med Haud i Maj 1800, blev 1802 Lærer ved Almuskolen «Christi Krybbe» i Bergen, blev 4 Februar 1803 udnævnt til pers. Kapellan og 22 Marts 1811 til res. Kap. til Korskirken i Bergen, 19 Juli 1820 Sogneprest til Domkirken dersteds og 14 Decbr. 1822 Stiftsprovst, fra hvilket sidste Embede han efter Ansøgning entledigedes 17 Oktbr. 1839. Han var fra 1834 berøvet sit Syn, men prædikede dog enkelte Gange om Aaret lige til sin Død, der indtraf 31 Decbr. 1847.

* 1801 *Anna Elisabeth Suhling* (f. 26 Febr. 1778, † 6 Decbr. 1860), D. af Skibsklarerer i Bergen Johan Lyder S. og Helene Olsen.

Jfr. J. N. Brun: Gammelt nyt om & af Biskop J. N. Brun, S. 207 fg., 226 fg., 504—10; Indbydelseskrist fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 31 fg. *Mindebigt* over ham af P. P. Aabel i Mgbl. 1848, No. 42; over hans Enke i Mgbl. 1860, No. 350.

Tale, holden paa Christi Krybbe den 11 Novbr. 1802. Bergen 1802.

En Brudevielsestale. Bergen 1803.

Confirmationstale, holden i Korskirken første Søndag efter Paaske 1807. Bergen 1807. 8. 19 S.

Red. Helene Suhlings Biographie. Bergen 1806.

Prædiken, holden til Høimesse i Korskirken paa 9de Søndag efter Trinitatis. Bergen 1806. 8. 8 upag. Bl.

Affleds-prædiken, holden i Korskirken, nittende Søndag efter Trinitatis 1820. Bergen (1820). 8. 15 S.

Brudevielse til S. T. Hr. Assessor H. C. Riis og Fruen M. Pabst holden i Domkirken den 20 Decbr. 1824. Bergen n. A. 8. 12 S.

Ordnations-Tale, holden i Domkirken i Bergen den 4de Mai 1825 for Johan Lyder Brun af hans Fader. Bergen (1825). 8. 16 S.

Confirmationstale, holden paa første Søndag efter Paaske i Korskirken. Bergen n. A. 8. 8 upag. Bl.

Bed Prof. og Rector Arentz's Gravfæstelse. Bergen 1826. 8. 8 S. (Afskrift i Nglbl. f. A. No. 32).

Brudevielse for Riebmund Halven og Fruen Ingeborg Brun, holden paa Forfatterens Sølvbrøllupsdag. Bergen 1826. 8.

Det Elskværdige hos de Gamle at give Agt paa. Brudevielse til Hr. Skibscapt. C. Schulle og Jomfrue J. Wollem [osv.] Bergen (1827). 8. 15 S.

Tale ved Pastor Welhavens Gravfæstelse. Bergen 1828. 8. 4 S.

I Bergens Aar. Cont. Efterretn. 1829, No. 74: Tale ved General-Lieutenant Dowzons Grav (jfr. No. 75 med Svar fra B. i No. 76). — 1830, No. 65: Bed Catechet Reimers's Gravfæstelse.

I Bergens Stiftstidende 1843, No. 27: Ved Stiftspræst Høings Døb. Han besørgede 2den Udgave (Chrå. 1818) af Faderens «Mindre Digte».

Brun, Christen, Søn af nedennævnte Sogneprest *Sven B.*, er født i Bergen 6 Septbr. 1846, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1864 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1870. Fra Høsten 1871 til Vaaren 1873 bestyrede han, i Forening med daværende Cand. theol. Gustav Jensen, en Folkehøjskole i Skouger i Jarlsberg, var derpaa fra Høsten 1873 til Sommeren 1877 ansat som Bestyrer af Lærerskolen i Balestrand, og udnævntes 16 Juni 1877 til Sogneprest til Vaaler i Solør. I 1878 blev han indvalgt i Vaalers Heredsstyrelse.

* 3 Juli 1874 *Marie Margrete Rogstad* (f. 7 Januar 1845), D. af Foged i Hedemarkens Fogderi Nils Wisløff R. († 11 Septbr. 1880) og Marie Birgitte Bessen.

Pietismens Begreb og Væsen. En kirkehistorisk Afhandling. (Særskilt Aftryk af Theol. Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge 1873). Chra. 1876. 8. 2 Bl. IV. 118 S. (Afhandlingen fremkom oprindelig som Besvarelse i 1871 af en af Universitetet udsat Prisopgave og tilkjendtes «Accessit». Efter Opfordring af Redaktionen blev den derpaa trykt i Theol. Tidsskrift, ny Række, II. S. 356—462 og udgaves derefter i svensk Oversættelse med Titlen: *Pietismens begrepp och väsende.* Lund 1874. 8. 108 S. Denne svenske Oversættelse er anmeldt [af Johannson] i Teol. Tidsskrift (Upsala) 1875. Den norske Udgave er anm. i Bernhoffs Kirkelig Kalender for Norge 1877, S. 167; i Ny Luth. Kirketidende 1877, S. 143; i Morgenbl. 1877, No. 251 B).

I Bidnesbyrd fra den norske Rikste, udg. af E. F. Gæhoff, 3 Saml. (1884). S. 335—47: Bibellæsning over Ezechiel 37 1—14.

I Ny Lutherisk Kirketidende (Bergen) 1877, S. 184—88 og 198—97: Nogle Bemærkninger i Anledning af „Christi Opstandelses historiske Virkelighed af N. Chr. Bang“.

I Lutherisk Ugekrift VIII (1880), S. 174—79 og 208—15: Diderots religiøse anskuelse, et bidrag til den naturalistiske vantro's karakteristik. (Afhandlingen er et Brudstykke af et endnu ikke fuldført Arbejde om „det 18de Aarhundredes Oplysning, dens historiske Oprindelse og Karakter“).

Brun, Dominicus Nagell Lemvig, Søn af Oberstløjtnant *Dominicus Nagell Lemvig B.* (f. 1790, † 1874) og *Christiane Lund Finckenhagen* (f. 1794, † 1878), er født 30 Decbr. 1831, blev Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1851 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1857. Han blev 1859 udnævnt til pers. Kapellan til Stangvik, 1861 til Stiftskapellan i Tromsø Stift, 12 Oktober s. A. til Sogneprest til Balsfjorden. 5 Maj 1870 til Sogneprest til Nærø, 1872 Provst i ytre Namdals Provsti og forflyttedes 17 April 1880 til Sogneprest i Hjelmeland.

* 8 Maj 1862 *Aadel Greve*, D. af Provst J. F. G.

Jfr. Personalhist. Tidsskrift III, 361, Tab III.

I Skriftetaler af norske Geistlige (Chr. 1868), S. 12—15: Udlægelse af 1 Mos. 41, 9.

I Kirkeligt Folkeblad 1858, S. 48—58: At sidde ved Jesu Fødder.

I Morgenbladet 1866, No. 153: Om de Fastboende og Fjeldsjuenerne i Balsfjordens Prestegjæld.

Brun, Hans, Søn af den nedenfor nævnte Provst *Svend Busch B.*, er født i Strinden 18 August 1820, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1838 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1847. Han var i nogen Tid indtil Høsten 1857 vikarierende Lærer i Kateketens Forfald i Kragerø og har senere levet (ugift) som Lærer ved forskellige Skoler i Kristiania.

Jfr. Bud til Menigmand 1872, S. 229—32 af N. J. Sørensen.

Korstogene til det hellige Land, fortalte. Trede Tillægshæfte til „Follevennens“ første Aargang. Chr. 1852. 8. 120 S.

De mærkeligste Sagn fra Forfædrenes Gudeverden til Stolebrug og Folkelæsning. Chr. 1852. 8. VIII. 56 S. (Ann. i Illustr. Nyhedsbl. 1852, No. 60).

To Foredrag af Fr. Ingier og H. Brun holdte i et Vennemøde i Kristiania paa Inthers Fødselsdag den 10 November 1876. Udgivne efter Opfordring af A. M. St. Arctander. Kra. 1877. 8. II. 60 S. (B.s Bidrag til dette Skrift: „Om Luther og Grundtvig især deres Forhold til kirkelig Oplysning“ findes S. 34—60).

Biskop N. F. S. Grundtvigs Levnetsløb, udførligst fortalt fra 1839. Et Bidrag. B. 1. 2. Kolding 1879[—82]. 8 I. 4 Bl., 557 S. II. 833 S.

I Idun, et Blad for Literatur og Kunst (Kra. 1851), No. 2: Hedin, Helge og Svava (Væsentlig efter Edda); No. 5: Damesang og Skjaldskab; No. 8—12: Troes-

friledssagen i Danmark og Dr. Rudelbachs Skrift om det borgerlige Ægteskab; No. 10: Normanen Iver Hesselberg; No. 14 og 16: Om Nordens Forhold til England især til dets Fortid.

I Nordisk Månedskrift f. folk. og krist. Oplysning 1879, I. 81—117: Grundtanker i Grundtvig, «Kirkespejl».

I Folkevennen I 14—31: Et Bisk paa Norge i det 9de og 10de Aarhundrede, især med Hensyn til det første Forsøg paa Christendommens Indførelse; S. 49—74: Om Kong Olaf Trygvason; S. 123—31: Korne-Gjæst; S. 145—60: Jarletiden og Olafs Hjemkomst.

I Kirkeligt Folkeblad 1858, S. 31: Jule-Solhverv og Nytaar (Digt); S. 65 fg.: Troes-Ordet (Digt). — 1859, S. 31 fg.: Bed S. T. Stendrubs Jordeferd (Digt med Musik af Lindeman; ogsaa særskilt aftrykt); S. 350—58: Daab-Pagten (Digt). — 1860, S. 177—190, 257—271, 273—284 og 397—411: Kirkesagen i Danmark. — 1862, S. 33—43 og 81—93: Tilbageblik paa Aaret 1861; S. 313—318 og 369—382: Olaf Trygvason (Episk Digt). — 1863, No. 2: Morten Luthet (Digt); No. 10: Anmeldelse af „Emaaskrifter af Jac. Chr. Lindberg“; No. 27: „Bibelske og kirkehistoriske Sange, samlede af P. O. Voisen“, anmeldt; No. 28 og 29: En gammel Bog; No. 51: „En Livsførelse af Bisk. Birkebal, 1ste Del“. Num. — 1864, No. 19, 21 og 22: „En Livsførelse af Bisk. Birkebal, 2den Del“. Anmeldt; No. 20: Bed Grundlovens 50de Aarsdag; No. 37: Den utro Husføge; No. 52: Jule-Kyn. — 1865, No. 5: Bed Nytaar (Digt); No. 6: Grundtvigs „Fest-Psalmer“, 8de Dpl. Anmeldt; No. 21: Herrens Vord. — 1866, No. 23: Aanden, Vandet og Blodet.

I Morgenbladet 1850, No. 43: Adam Dehlenschläger (Digt ved hans Død).

I Christiania-Posten 1850, No. 625: Selskabet for Danmarks Kirkehistorie. — 1853, No. 1804: Retnolog over P. Andrefsen; No. 1903 og 1906: Troesfrihedssagen i Sverige i de sidste Par Aar. — 1854, No. 2060: Solbjergs-Brude (Digt); No. 2164: Fostbroderklubben i Norden (Digt).

I Den norske Tilflyver, udg. af E. Kr. Daa, 1851, No. 4: Pastor Grundtvigs tilkommende Forfatter-Birkelighed; No. 7, 8, 11 og 1862, No. 1, 3 og 5: Om Mormonerne. — 1852, No. 2 og 4: Om Prof. Welhavens „Reisebilleder og Digte“ og hans Forhold til den norske Folkelighed; No. 9: Anmeldelse af D. Sigis „Religiøs Læsning for Folket“; No. 10: Skiringsfal paa Bestfold (Digt); No. 12: Subb. Kr. Wällers Eftermæle; No. 14 a: Anmeldelse af „Folkevennen“, S. 1; No. 14 b: Anmeldelse af Wegels's „Fredens Ord om den 8de Troesartikels Udbylse“ (jfr. No. 15 af B.); No. 26: Upsala. — 1853, No. 11: St. Olaf og Raudsøunerne i Østerdalen (Digt); No. 12: Søfuglen (Digt).

I For Fattig og Rig 1851, Følgebladet, findes af ham en Række Artikler om fædrelandsk Oplysning (jfr. Chr.-posten No. 980).

Brun (ogsaa **Bruun**), Johan Christopher, Søn af Major og Vejrmester *Johan Mangelsen B.* († 1835) og hans 2den Hustru *Helene Frederikke Støren* († 1848), blev født paa Vestvik i Bejtstaden 20 Maj 1794, gik 1814 ud af Landkadet-Akademiet som Officier, idet han 2 Februar s. A. blev Sekondløjtnant ved Akershusiske Skarpskytterregiment, blev 4 Juni 1815 forsat til 1ste Thronhjemske Regiment, men afgik paa Vartpenge fra 1 Januar 1818 og blev 18 Decbr. 1827 udnævnt til Over-

toldbetjent i Kristianssunds Distrikt, bosat i Røren ved Aalesund, hvor han døde 26 Novbr. 1865.

* 1) *Anne Margrete Irgens Holst* (f. 6 Oktbr. 1799, † 23 Januar 1841), D. af Postmester Claus H. og Sophia Randulf.

* 2) 1846 *Agnete Thomine Wrensted* (f. i Bergen 5 Maj 1824), D. af Skolelærer Laurits Jens W. og Ingeborg Marie Schjelderup. Hun blev 21 Juni 1870 gift igjen med Optikus Wilhelm Matthias Lind af Tromsø.

Jfr. Personalhistorisk Tidskrift III, S. 361, Tab. II.

Sange fra Glædens Ven. Rytaarsgave. 1fte og 2den Deel. Chra. 1834. 16. 62 S. (Anonymt).

Zions-Messiaden, Høisang i XII Sange, med Indlednings-sange, Prolog og Epilog, samt Vocal- og Instrumental-Musikforsøg for Orge! og Pianoforte til Messiadens samtlige lyriske Sange, fra en Nordmand. Chra. 1842. 12. 91 S. med 2 Musikbilag.

Det nye Jerusalem. Høisang med Prolog og Epilog item: Paraphrase betreffende den allegoriske Betydning af Salomo Høisang eller Sangenes Sang med Kong Davids „Drubefang“, som Prolog helliget Israels adspredte Sønner paa Jorden. Selges til Bedste for en fattig Enke og den Faberløse. Egsæt 1851. 8. 32 S.

Han skal, ifølge en Antegnelse i et af Univ.-Bibl.s Exemplarer af Krafts og Langes Forf.-Lex., før 1830 have udgivet «Spaadom om Verdens Undergang» og «Jerusalems Forstyrrelse». Nogen sikker Efterretning om disse Skrifers Tilværelse har Udg. dog ikke kunnet skaffe tilveje.

Brun, Johan Christopher, foregaaendes Brodersøn og Søn af Gaardbruger, senere Undertoldbetjent *Lorentz Christopher B.* (f. 1797, † 1854) og Hustru *Anne Regine Schmid*, er født 10 Jan. 1838, underkastede sig i andet Halvaar 1859 farmaceutisk Examen med anden Karakter og meddeltes 10 Marts 1864 Bevilgning til at drive Svaneapotheket i Throndhjem.

* 15 Juli 1863 *Cecilie Georgine Hagen* (f. 14 November 1841), D. af Kjøbmand Johan Fredrik H. og Eleonore Christiane Lysholm.

Magnus den Gode, historisk Skuespil af F—. Throndhjem 1863: 8. 97 S. (Opsført paa Thjems Theater 18 Marts 1863, anmeldt i Thj. Adr. s. A. No. 69 og i No. 74—75. Den til Stykket af M. A. Udbye komponerede Musik kom ikke til Opførelse, hvorom se Udbyes Artikel i Thj. Adr. No. 69).

I *Folkevennen* XXV (1876), S. 172—89: Bidt om Remiens Barnom.

I *Thjems Stiftsavis* 1881, No. 225: Om Selvhjælp. (Et Foredrag i Thjems Arbejdsforening i Anl. af den nyoprettede Sygekassee).

Brun, Johan Lyder, Søn af førnævnte Stiftsprovst *Christen B.*, blev født i Bergen 14 Oktbr. 1802, Student fra sammes Kathedralskole 1821 og theologisk Kandidat med Haud i September 1824. Han blev 5 Marts 1825 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen, blev 10 Januar 1832 Sogneprest til Avalsnes, 16 Februar 1835 Provst i Karmsunds Provsti, 5 Oktbr. 1848 Sogneprest til Norderhov og 11 Januar 1862 til

Modum. Han døde paa Rigshospitalet i Kristiania 24 Maj 1865. Hans Optræden paa et Missjonsmøde i Bergen i Juni 1845 og ved lignende Lejligheder i de følgende Aar blev af stor Betydning for senere Tiders kirkelige Liv i denne By.

* 1825 *Karen Claudine Ulrika Pavels* (f. 4 Oktober 1802, †), D. af nedennævnte Biskop Claus P.

Nekrolog i Morgenbl. 1865, No. 146, i Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 27. Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869 S. 56; H. E. Sommerfelt: Den norske Zulumission, fl. St. (se Reg.); Skill.-Mag. 1882, No. 46, S. 718 fg. *Mindedigt* af J. K. Christie i Bergensposten 1865, No. 45.

Tale ved Auggvaldsnæs Kirkes Indvielse. Bergen 1840. 8. 22 S.
 I Morgenbladet 1839, No. 126, 172, 191 og 1840, No. 9 m. fl. St.: Ang. dc den Gang paatænte Kjøbstadsrettigheder for Robbervil paa Rarmsøen; 1839, No. 264 Till., 271, 274, 276, 281: Erklæring om Kjøbstadsrettigheder for Robbervig, af Auggvaldsnæs Præstegjelds Formænd og Repræsentanter [forfattet af B.]

Brun, Johan Mangelsen, Broder af ovenfor nævnte Apotheker Johan Christopher B., er født 30 April 1825, blev Student med Laud fra Fredrikshalds Skole 1845 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1850. I 1853 blev han ansat som Timelærer ved Realskolen i Throndhjem, udnævntes 1854 til pers. Kapellan til Tjølling, 6 Maj 1861 til Sogneprest i Maalselven, blev 1862 Provst i Senjens Provsti, 15 Oktober 1868 Stiftsprovst og Sogneprest i Tromsø, 9 Maj 1874 Sogneprest til Hedrum og 16 Februar 1880 Stiftsprovst og Sogneprest til Domkirken i Kristianssand.

* 21 August 1857 *Marie Sophie Frederikke Petersen* (f. 26 Jan. 1831), D. af Løjtnant Johan Frederik P. og Nilsmine Sophie Prahl.

I Bibelskyrh fra den norske Kirke, udg. af E. F. Edhoff, 1 Saml. S. 581—87: Prædiken paa 25 Sønd. e. Tref. — 2 Saml., S. 565—70: Præd. paa 26 S. e. Tref.

I Norsk Missjons Tidende 1877. S. 462—69: Om Kirketugt paa Missjonsmarken.

I Fædrelandsvennen 1882. No. 101: Salmedigteren Ringo og Apostelen Peter.

Brun, Johan Nordal, Søn af *Sven B.* og *Mette Catharina Nordal*, blev født paa Gaarden Højem i Bynæsset 21 Marts 1745. Hans Fader var født paa Røros og havde først været Handelsmand i Throndhjem, men da det gik ud med ham i denne Stilling, slog han sig paa Landbruget og bosatte sig først paa nævnte Gaard, senere (1749) paa Lilleugla i Klæbu. Hans Moder, Faderens anden Hustru, var en Datter af Løjtnant-Vagtmester Johan Nordal, en Bondesøn fra Norddalen (Søndmøre). Som Barn var J. N. B. svagelig og lidet fremme for sin Alder, indtil han med et tog sig saaledes op, at han 4 Aar gammel, efter Under-

visning af sin Moder, kunde «læse saa rent og raskt i hver dansk Bog som nogen Voxen». Da Forældrene var flyttet til sin nye Gaard i Klæbu, lod Faderen ham tage Del i Gaardsarbejde, passende for hans Alder, medens han derhos lærte ham Begyndelsesgrundene af Regning og Skrivning og Moderen forresten fortsatte hans boglige Uddannelse, saaledes at Gutten, da han var 11 Aar gammel, allerede havde læst Bibelen igjennem to Gange. Hans Legemes Udvikling blev heller ikke forsømt, i alle Slags Idræt var han en Mester, og i 12 Aars Alderen vakte han som Skiløber i en saa høj Grad Opmerksonhed, at Chefen for det nordenfjeldske Skiløberkorps, Major Heidmann, en Ven af hans Forældre, lod ham indskrive som Underofficier i Korpset, hvilket den Gang ogsaa stemte med Guttens Sind. Imidlertid var hans Halvbroder Johannes Brun vendt tilbage fra Kjøbenhavn som theologisk Kandidat, og denne i Forening med en anden Slegting, Hospitalsprest Daniel Busch i Throndhjem, udvirkede hos Forældrene, at Nordal Brun blev sat til Bogen. Han blev da sendt til Throndhjem, hvor han først et Aars Tid fik Undervisning sammen med nogle andre Gutter hos Halvbroderen, derpaa igjen alene i Hjemmet under den samme Vejledning. Efter 2 Aars Forberedelse blev han atter sendt til Throndhjem for at indsættes i Latinskolen. Han skulde egentlig blot ind i 4de Klasse, da han stod tilbage i Latin, men ved Optagelsesprøven fandt Rektor (G. Schøning) ham «saa klippefast i alt hvad han havde læst», at han strax blev sat ind i Mesterlektionen. 1763 blev han med Rektors Skudsmaal «største Haab» dimitteret til Kjøbenhavns Universitet, hvorfra han Vaaren 1764, efter at have taget saavel Artium som Andenexamen, vendte tilbage til Throndhjem for at overtage en Huslærerpost hos Kammerraad Meincke for dennes yngste Søn, den senere Etatsraad Lorentz Angell M. 1767 fulgte han denne til Sorø og benyttede Lejligheden til med det samme at tage theologisk Attestats; han læste i tre Maaneder Nat og Dag uden Manuduktør og fik saa — han «læste ikke til Karakter» — sin theologiske Embedsexamen med Non. Før Halvaaret var tilende, var B. tilbage i Throndhjem. De følgende 3 Aar tilbragte han nu dels her, dels hjemme i Klæbu, sysselsat med at undervise, prædike og digte. Da Biskop Gunnerus 1771 af Struensee beordredes til Kjøbenhavn for at reformere Universitetet, tog han Brun, der ved sit Digt «Naturens Navnedag» havde hyldet G. ved dennes Tilbagekomst fra hans nordlandske Rejse 1769, med sig som sin Amanuensis, en Stilling, hvis Forretninger B. dog viste sig ikke at kunne udføre, da han ikke var sterk nok i Tysk til at være Biskopens Sekretær Hofrevolutionen den 17 Januar 1772 gjorde videre et Skaar i de Forhaabninger, B. havde sat til Biskop G.s Indflydelse til Fordel for sig, og under det ufrivillige Ophold, B. fik i Hovedstaden efter G.s Hjemrejse, skrev og fik han opført (17 Febr. 1772) paa det kgl. Theater sit Sørgespil «Zarine». Da han samme Aar ogsaa havde skrevet «Einar

Tambarskjelver», vandt han formaaende Velyndere, og efter Luxdorps Opfordring søgte han nu Ansættelse i Bynæssets residerende Kapellani, hvortil han ogsaa udnævntes 29 Oktbr. 1772 og som han overtog strax efter sin Ordination i Throndhjem 12 Febr. 1773. Som Kapellan lejede og beboede han nu de Huse paa Højem, som hans Fader havde bygget og hvor han selv var født. Allerede 14 April 1774 blev han imidlertid uden Ansøgning udnævnt til Sogneprest til Korskirken i Bergen, hvorhen han, efter en Rejse langs Kysten i aaben Baad, ankom med sin Hustru 13 Juli s. A. og holdt sin Tiltrædelsesprædiken i Korskirken 7 Sønd. e. Trin. 9 August 1793 blev han udnævnt til Stiftsprovst i Bergen, 1797 blev han under Biskop Irgens's Blindhed og efter dennes Ønske konstitueret i hans Embede, fik 1803, især ved Gehejmeraad Moltkes Indflydelse, Navn og Rang og 6 Januar 1804 virkelig Udnævnelse som Biskop over Bergens Stift. I denne Stilling døde han 26 Juli 1816. Han blev 1810 Ridder og 1812 Kommandør af Danebrog, 1813 Danebrogsmænd, 7 Januar 1815 gejstligt Medlem af Nordstjerneordenen og Dagen efter sin Død Kommandør af samme Orden. I Bergens Domkirkes Kor lod Kong Karl Johan efter hans Død rejse et Mindesmerke over ham.

* 2 Septbr. 1773 *Ingeborg Lind* (f. i Edø i Aure 2 Febr. 1746, † i Bergen 27 August 1829), med hvem han blev forlovet allerede som Mesterlektianer i Throndhjem, da han gjorde hendes Bekjendtskab i hendes Onkel Kjøbmand Otto Beyers Hus, hvor B. som Skolediscipel havde Kostdage.

Portræt med Biografi af J. Zetlitz i Lahdes «Portrætter med Biographier» H. 3 (Kbhvn. 1805); i Maanedsskriftet «Bien» I. af H. T. Winther; i Skill.-Mag. 1844, No. 20 af B. Moe; i «Mærkelige Nordmænd» II. 269—74 af B. Moe; i «Berømte Nordmænd» No. 10 af P. B. Hansen (ogsaa særsk. aftr. i nogle faa Expl.); i «Norsk Portræt-Galleri», udg. af Chr. Tønsberg, af J. B. Halvorsen; i Dansk poetisk Anthologi ved C. Molbech I. 80—103. Hovedkilder til hans Biografi er forøvrigt nu «Gammelt nyt om & af Biskop J. N. Brun. Ved J. N. Brun» (Kra. 1877); «Bidrag til J. N. Bruns Karakteristik» af D. Thrap i (norsk) Theol. Tidsskr. IX. 443—516 og samme Forfatters «Bidrag til den norske Kirkes Historie i 19 Aarh.» (Kra. 1884), S. 1—62. Jfr. videre Møllers Theol. Bibl. XV. 358—66 og XVI. 367 samt N. Hertzbergs herved foranledigede Artikel om Brun, Balle og Bastholm i Nationalbladet XI. 157—64; Nyt Theol. Bibl. XX. 261 fg.; Erlandsens Nordenfj. Gejstl. S. 102—7; Daae: Thjems Stifts gejstl. Hist., S. 217; A. C. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid, fl. St.; Welhavens Skrifter VIII, fl. St., især S. 245—54; Høyem: Nes eller Byenes (Thjem 1862), S. 161—64; Pavels's Biografi og Dagbøger og sammes Dagbogsoptegnelser 1815—16 (se Reg.); Wergelands Const.-Historie, H. I. 25—27 og 34; (F. M. Wallens) «Bergen og Bergenserne i 1813—14», fl. St., særlig S. 103 fg., 113 fg., 123, 196 fg., 211, 268, 313 fg., 346—49; Essens Breve, udgivne af Yngvar Nielsen, S. 141; Nielsen: Norges Historie efter 1814, I. fl. St.; J. E. Sars: Historisk Indledning til Grundloven, fl. St.; Af v. Bülows Papirer, udgivet af L. Daae (Kristiania 1864), S. 137 fg., 174 fg., 231; Fru Dunkers «Gamle Dage», S. 24 fg., 179; Breve fra

Danske og Norske, udg. af L. Daae (Kbh. 1876), S. 255 fg.; A. Faye: Norge i 1814, fl. St. (se Reg.); (J. Gran's, Skizzer af Bergenske Forholde, H. 1, S. 58 101, H. 2, S. 8 fg., 26, 141, 144 fg.; W. F. Meyer: Selskabet «Den gode Hensigt» (Bergen 1880), S. 44 fg.; (F. M. Bugge's) Træk af Biskop Bugges Liv (Thjem 1851), S. 2 og 5; L. Smiths Selvbibliografi (Program fra Sorø 1875), II. 22—24; For Ide og Virkelighed 1871, II. 530 fg. af H. Lassen; Steffens's «Was ich erlebte» III. 49, 65—71; N. Hertzbergs Overs. af Bretons Rejse, S. 215, 248 fg.; Helvegs og Brandts Psalmmedigtning II. 377—79; Kr. Arentzen: Baggesen og Oehlenschläger II, V og VI (se Reg.); Fr. Bajer: Nordens politiske Digtning 1789—1804, S. 95 og 210; L. Dietrichson: Omrids af den norske Poesies Hist. I. fl. St., særlig S. 182—88; Hallbäck: Striden emellan det nationella och främmande i Danmarks litteratur, S. 23, 95, 130; H. J. Huitfeldt: Christiania Theaterhistorie, S. 94—96, 148; N. M. Petersen: Bidr. t. d. d. Lit. Hist., 2 Udg., mange Steder (se Reg.); Ph. Schweitzer: Entwicklung d. nat. Dichtung in Norwegen, fl. St. Jfr. fremdeles Kofods Konversations-Lexikon XXII. 80—83; Brockhaus's Conv.-Lex.; Dictionnaire de la Conversation (Paris 1835, af N. M. Aalholm); Hoefers Nouvelle Biographie universelle (Paris 1853) VII. 595 af P. L. Møller; Chr. Johnsens Norske Haandlexikon I; Nord. Familjebok, utg. af N. Linder, II. 1194; Nord. Conv.-Lex., 2 og 3 Udg. *Nekrolog* i Tilskueren 1816, No. 62 af Rahbek; i Minerva 1816, III. 259—72; Bjørgvin 1815—16, S. 309—316. *Mindedigte* over ham af H. S. Arentz (i Rigtst. 1816, No. 71), H. L. Bernhoft (i Nationalbl. IV. 113 fg.), Chr. Brun, B. Børresen (paa Latin og Norsk), Cl. Frimann (i Rigtst. 1816, No. 86, jfr. Nationalbl. V. 70 fg.), N. F. S. Grundtvig, J. S. Munch, Andr. Olsen, Prof. Olufsen (paa Latin), J. Rein, L. Sagen, Schwach, N. Wergeland, J. Zetlitz o. fl. Anonymer. En Del af disse Digte er senere optagen i «Gravblomster», udg. af J. L. Beeken, III. (Kbhvn. 1827), S. 229—39. En Kilde til Kundskab om hans Levnet og Personlighed er ogsaa de ndsr. nævnte, efter hans Død trykte, Breve til og fra ham. Endelig bør henvises til Kr. Janson's digteriske Behandling af en Episode af B.s Liv i «Vore Bedsteforældre» (Kbhvn. 1882).

Naturens Ravnedag. 3 Anledning af Stabelfens 2 Cap. 19 Vers for at Iylønke G. G. Fr. Biskop Gunneri Hiemkomst fra sin Norlandske Rejse. Thjem. u. N. (1769). 4. 16 S.

En om Faders Betragtning ved sin dødsbede Søns Digtet. Thjem. 1770. (Optrykt i Bruns Mindre Digte, 1791, S. 104—17).

Barine. Et Sørgespil i Fem Optog ved J. R. B., opført paa den kongelige danske Skueplads første Gang den 17 Februar 1772, af de kongelige danske Skuespillere. Kbhvn. u. N. 8. 8 Bl., 88 S. (Ogsaa indført i Nye originale Skuespil, B. 2, 1778. Rec. af Baden i Krit. Journal 1772, No. 11, hvilket fremkaldte D. G. Meyer's «Betræktning over Recensionen af Barine» (Kbh. 1772. 8. 32 S.), som igjen blev ann. i Krit. Journal 1772, No. 34; senere blev «Barine» ann. af Abrahamson i Bitteraturjournalen 1779, S. 50—56; cfr. Minerva 1791, II. 289).

Einer Tambekielver. Et Sørgespil i Fem Optog. Kbhvn. 1772. 8. 9 upag. Bl., 81 S. (Ogsaa indført i Nye originale Skuespil, Bd. 2. Rec. i Fortegnelse over Trykfrisjhedens Skrifter III. 1—9; i Lærde Efterr. 1773, S. 161—66; af Abrahamson i Bitteraturjournalen 1779, S. 57—66; af Baden i Krit. Journ. 1772, No. 48, hvilket fremkaldte Forf.s Svar i efternævnte Brochure; jfr. Norske Intelligentsfedler 1773, No. 2 og Folkevennen 1794, No. 28).

Einar Tambaskjelver. Tragedie i Fem Öpningar. Författad på Danska språket af . . . . ; och nu på Svenska öfversatt af *M[edvig] S[chulze]*. Gotheborg 1782. 8. 76 S.

Til Nordmænd om Troestab mod Kongen. og Kierlighed til Fædrelandet. I Anledning af Einar Tambaskjelver. Thjem. 1773. 8. 32 S. (Jfr. *Nye Krit. Journ.* 1774, No. 20).

Det kgl. norske Videnskabers Selskabs Tab ved H. H. Hr. Biskop Joh. E. Gunneri Død. Thjem. 1773. 8. 4 upag. Bl. (Jfr. *Kbh. Adr. Esterr.* 1774, No. 80; *Chr. sands Ugebl.* 1787 No. 38 fg.).

Afslæds Prædiken til Synæssets Menighed. Holden i Steene Kirke den 12te Juny 1774. Over *Luc. XIV. Cap. 23 vers.* Bergen 1775. 8. 29 S.

Hvor vidt private Folkes Stiftelser maa forandres: Afhandlet i En Tale, holden paa Fattig-Skolen Christi Knybbe talbet, I Anledning af En nye Informators Indsættelse den 4de September 1775. Bergen 1775. 8. 4 Bl. 16 S. (Jfr. *Dugdorphiana*, S. 489—90. *Rec. i Krit. Tist.* 1775 S. 283, og i *Krit. Journ.* 1777, No. 48, hvortil B.s Svar i Litteraturens Paletbaad 1778, S. 126—28. Som Modskrift udgav P. Smith senere en Tale „Belandende borgerlige Belgierninger“ (Thjem 1783. 4.), hvorefter Brun igjen svarede i Skriflet „Svar paa S. T. Prof. og Rector Smiths Anmerkninger over hans Tale om Stiftellers Net“ (Kbh. 1783. 8.), der atter fremtalde „Professor og Rector Smiths Dohsninger over Her Joh. Nordal Bruns Forsvar for hans Tale om Stiftellers Net“. (Thjem. 1783. 4.). Jfr. Smiths Selvsbiografi II. i Indbydelseskrift fra Soro Akademi 1875, S. 22 fg.)

Den Gamle Nordmand Eller Gienkyd fra Norge. Af Engenes Eugenetes, En latinsk Digt om Indføds-Retten. Bergen. 1776. 8. 15 S. (Anon. Optrykt i hans Mindre Digte, 1791, S. 78—85).

Forslag til En nye Stiftelse i Bergen. Fremstati En Tale, holden paa Christi Knybbe den 9de Maji 1781. Bergen, 1781. 8. 24 S.

Hellige Taler i Anledning af Ungdommens Confirmation. Kbhvn. 1782. 8. 4 Bl. 108 S.

Vore gamle Kirke-Skikke forsvarede mod S. 7. Hr. Confessionarius og Doctor *Bastholm*. Bergen, 1785. 8. 64 S. (Rec. i *Lærde Esterretn.* 1785, No. 36; jfr. *Minerva* 1785, August, S. 1 fg. af K. L. Rahbek Om Stridsskrifterne i den liturgiske Fejde maa isvrigt henvises til *Bibl. Dan. I.* 556—562).

Lovens eller De Ti Bud's Kraft i Christi Kirke, forestillet i en Prædiken 6te Sondag efter Trinitatis i Kors-Kirken. Bergen 1785. 8. 24 S. (Num. i *Lærde Esterretninger* 1785, og i *Aftryknet* deraf S. 157 fg.)

Evangeliiske Sange over Høimesfeterne. Bergen 1786. 8. — Nye Udgaver. Egtet 1834. 8. 95 S. — Bergen 1834. 8. 72 S.

Pulcherrima atque amoenissima Nova Cantilena, sic incipiens: Habitant in montibus &c. Canitur ad numeros notissimæ: Boer jeg paa det høie Field. Havnis: [1786]. 8. 4 Bl. [Den anonyme Oversættelse er udført af P. A. Heiberg. Skriflet er overordentlig sjældent].

Brev fra Herr J. N. Brun til J. Zetlitz. Aftrykt af Ugeskriftet Samleren, No. 37. Kbhvn. 1788. 8. 16 S.

Tanker om Norges Odels-Ret. Bergen, 1788. 8. 32 S. (Ogsaa trykt i *Minerva* 1788, III. 181 fg. *Rec. i Lærde Esterr.* 1789, No. 9. Fremtalde derhos bl. a. følgende Stridskrifter: 1) Jac. Wulfsberg: Et Par Ord om Odelsretten i Norge.

Chra. 1788. 8. 2) *Rogle Tanter om Obedretten og Gaarders Deling i Norge.* Kbhvn. 1797. 8.)

At der gives Tid og Sted, naar og hvor kostbar Høytidelighed rettelig anvendes. Bevist i en Prædiken. Korskirken 15de Søndag efter Trinitatis. Bergen, 1790. 8. 8 Bl.

Parentation over Hans Excellence Sr. General-Lieutenant Johan Jacob v. Fasting, holden i Korskirken i Bergen den 8de Februarii 1790. Bergen 1790. 8. 11 Bl.

Endres og Sigrids Brøllup. Et Syngeestykke i tre Handlinger, opført paa Rotvold ved Tronhiem i Anledning af den 14de September 1790. Kbhvn. 1791. 8. 4 Bl. 47 S. (Rec. af Abrahamson i *Lærde Esterr.* 1791, No. 40).

Samling af Johan Nordahl Bruns mindre Digte. Kbh. 1791. 8. 6 Bl. 292 S. (Rec. af Abrahamson i *Lærde Esterr.* 1792, No. 47). — 2den og forsøgede Udgave. Udg. af hans Søn C. Brun. Chra. 1818. 8. 379 S., m. Forf.s Portræt.

Toende hellige Taler, holdne den første i Garnisons-Kirken paa Christi Himmelfarts Dag og den anden i Hofmens Kirke paa anden Søndag efter Trinitatis. Kbhvn. 1791. 8. 40 S. (Rec. i *Lærde Esterr.* 1793, No. 25, hvortil Svar af Jens Jelling i Brochuren: „Anmærkninger til Recensioner over Hr. J. N. Bruns Tale [etc.]“ Kbhvn. 1793. 8. 16 S.)

En vel indrettet Omsorg for Fattigvæsenets Bestyrelse. Forefallet i En Tale over 2 Cor. 8. 20, 21, holden i Korskirken 14de Søndag efter Trinitatis. Bergen, 1791. 8. 8 Bl.

Ebens Helligdom. En Faste-Prædiken i Anledning af Matth. 27 Cap. 25, holden i Korskirken. Bergen, 1792. 8. 8 Bl.

Republikken paa Den. Et Stuespil i fem Handlinger, bestemt til den 28de Januarii 1793. Bergen 1793. 8. 88 S. (Rec. af Sander i *Lærde Esterr.* 1793, S. 758; af Fleischer i *Kritik og Antikritik* 1794, No. 15; i *Dana* I. 276—90; jfr. *Follevennen* 1794, No. 28 og *Berg. Abt. Cout. Esterr.* 1793, No. 5).

Jonathan. Et Digt i Ti Sange. Bergen 1796. 4. 6 Bl. 176 S.

Hellige Taler. D. 1. 2. Bergen 1797—98. 8. I. Fra Rytaar til Trinitatis. 8 Bl. 472 S. II. Fra Trinitatis til Rytaar. 2 Bl. 483 S. — Andet næsten uforandrede Dplag. [Udg. af J. Schme]. D. 1. 2. Chra. 1836. 8. I. XIV S., 464 S. II. 2 Bl. + S. 465—948. — Tredie-Udgave, paany gjen-nemset. D. 1. 2. Chra. 1841—43. 8. I. XII S., 476 S. II. VI S., 489 S.

Diigtale over Borgeren Johan Fridrich Fosswinkel. . . holden i Korskirken den 3die Maji (1799). Bergen, 1799. 8. 20 S.

Guld i Skyggen. En Brudetale over 1 Joh. 4 C. 8 v. for Hr. Jan. Riccolaisen og Hr. Christine Erichsen, holden den 17de Februarii 1800. Bergen 1800. 8. 8 upag. Bl.

Den fiendne og himmelsendte Forening. Over den 90de Psalms 17de Vers. Brude-Tale for Jan Adolph Fischer og Metta Brun. Bergen 1801. 8. 22 S.

Befjælgelse, som bygger Huus. Betragtet i en Brude-Tale for Michael Blydt Wallem og Ingebor Brun. Bergen 1801. 8. 16 S.

Officieren. Et Stuespil i fem Handlinger. Bergen 1802. 8. 96 S. (Anonymt).

Sammelt og Ryt om Stiftelsen Christi Krybbe. Bergen, 1803. 8. 13 S. (Dateret 18 Oktbr. 1799 og den Gang i Anst. tilstillet Stifts-Befalingsmand i Bergen Hauch. Jfr. Berg. Akr. 1803, No. 6, hvortil Svar fra B. i No. 7. Skriftet blev aam. i Verde Efterr. 1803, No. 17. Jfr. ogsaa Egeria I. 547 fg.)

Anhang til Biskop Bruns Aargang af hellige Taler. Bergen 1806. 8. 2 Bl. 104 S.

Tolv hellige Taler, ni Præstevieser, to Indsættelser og een Sjærtorsdags-prædiken. Alle holdne i Bergen. Bergen 1806. 8. 2 Bl. 173 S.

Frimodig .ed, En Tale holden den 15de Trinitatis i Korstkirken. Bergen 1807. 8. 8 upag. Bl.

Masmus Rolffsens Eftermæle. Bergen 1808. 8.

Talnemmelighedspligtsskyldige Afgift af Glædens Fylde, foreslået i en Brudetale til Hr. Raadskriver Hagerup og Jfr. Janson, holden paa Damsgaard den 8de Juli 1808. Bergen 1808. 8. 8 upag. Bl.

Tale i Kyrkirken den 1ste April, Kløkken 8 Eftermiddag, holden i Understiftelses-Concert for de Fattige. Bergen 1809. 8. 15 S.

Velkomst, fremsagt fra Korstkirkens Prædike-Stoel, da Bergens Indvaanere havde anrettet et Hjemkomst-Maaltid for de, fra Grændsen tilbagekomne, Officerer og Soldater, hvilke sibst, omtrent 600, ginge lige fra Kirken derhen, hvor de skulle bekværes. Bergen 1810. 4. 8 S. (Dette Digt, der tryktes som Manuskript, blev i 1842 optrykt i Fr. Barfods „Brage og Idun“ V. 220—24, meddelt af Provst Daniel Smith i Stege.)

Festen i Ørken, Tale til Hjemmesse i Domkirken, tredie Søndag i Adveant. Bergen 1811. 8. 26 S.

Tale, holden i Bergens Domkirke, Fastelavns Mandag 1813, den 1ste Marts (Bergen 1813). 8. 24 S.

Om Begyelblikationer i Anl. af Forordn. 5 Januar 1813. Chra. 1813. 8. (Skriftet blev supprimeret af Politimester Weidemann, fordi det udkom anonymt og var et Angreb paa Forordningen).

Advarsel og Trøst mod overvældende Bedrøvelse i en Tale, holden i Bergens Domkirke Fastelavns Mandag, den 21de Februar 1814, Janledning af Luc. 22 Cap. 45 v. Bergen 1814. 8. 27 S.

Den 18de September 1814, festligholdt i Bergens Korstirke ved J. R. Brun, saaledes som følger. Andet Oplag. (U. L. A. o. S.) 8. 8 upag. Bl.

Den Lyd, som forsamler Mængden, janledning af Apostlernes Gjerninger 2 Cap. 6 v., en Tale i Bergens Domkirke til Hjemmesse 1ste Pinsedag. Bergen 1814. 8. 24 S.

Droderlig Advarsel mod det menneskelige Hjertes underfundigste Fiende: Egenyttighed. En Tale over Philtp. 2 Cap. 5 Vers, holden i Bergens Domkirke Fastelavns Mandag og den 6 Februar 1815. Chra. (1816). 8. 16 S.

St. Hans Dag helliget i en Tale ved Biskop J. R. Brun, da han viftede i Møsterhans Kirke 1810, den 20de Juni, nu trykt i Anledning af et Stykke, indtrykket i Nationalbladets No. 45—48 og besvaret i Ditto No. 57—60, Side 240. Chra. 1816. 8. 16 S.

Ordinations-Tale i Domkirken den 3die April 1816 over Psalme: 40, 7 V. Du haver gennemstunget mig Øren, for Hr. J. M. Arentz, Hr. H. S. Arentz, Hr. J. B. Flotman. Bergen 1816. 8. 10 Bl.

Frederich Christian Holberg Arentz's Portrait og Biographie. Kbhvn. 1816. 8. 24 S.

Den sidst i Juli dette Aar ved Døden afgangne ærværdige Olding S. T. Bisshop J. N. Bruns Troes-Bekjendelse. Skreven af ham selv. Chra. 1816. 8. 16 S. (Udgivet efter Forf.s Død efter en Afskrift, som han selv sendte en af sine Venner i April 1816. Skriftet er oprindeligt trykt som Fortale til 1ste Del af hans „Hellige Taler“, 1797).

3 Arier og Sange, saml. og udg. af H. J. Graae, Kbh. 1773—77, findes flere Digte af ham.

3 Samling af Skrifter udg. fra det Nordiske Selskab i London I. H. 1 (Kbh. 1788): „Formaastig Kierlighed til Fædrelandet. Et Britis-Skrift“, og „Fiskerierne, en Ode“. (Denne er senere optagen i 1ste Udgave af hans „Mindre Digte“ S. 57—77. Rec. i Kritik og Antikritik 1789, No. 33 og 37).

3 Samleren (Kbh. 178*) I. No. 2—3: Den norske Agerdyrkning, en Sang (senere optagen i „Mindre Digte“, 1 Udg., S. 35—56); S. 241—46: Vedl. Handling af en jydsk Herremand. — II. No. 37: Brev til Betlig med en Sang i Anf. af Kronprindsens Komme til Nørø.

3 Føllevennen, udg. af Steined (Kbhvn. 1794), findes afkilligt af ham, bl. a. i No. 28 og 29: En Smule Dramaticopoliticum. (Jfr. ang. hans Bidrag til dette Ugeblad Nyerups Lit. Beg. S. 96 og hermed sammenholdt den ndfr. nævnte af S. Birket Smith udgivne Samling „Heibergiana“ S. 93, Anm. 2).

3 Tilskueren 1808, No. 79: Om Bergens Bidrag til den Norske Armees Forsyning med Munderingsforer.

3 Gyldenbalske Saml. af originale Stuespil findes af ham to anonyme dramatiske Arbejder, hvilke begge ogsaa findes i Særtryk, uden Aar og Sted: 1) Toldbetienten. Et Syngestykke i Tre Handlinger. 8. 52 S.; 2) Bæveriet. Et Stuespil i fem Handlinger. 8. 105 S.

3 Samling af Minde-Taler, udg. af H. J. Wille (Kjøbenhavn 1806). S. 298—319: Tale over Hans Steenbuch, Sogneprest til Melhus (jfr. Fortalen S. XII—XIV).

3 Chra. Intelligentsjedler 1814, No. 99: Et Par Ord til Nordmænd (indeholdende Forf.s politiske Troesbekjendelse).

3 Schwachs Nor for 1815, S. 113—16: Til Stads-Physikus i Bergen Duchner paa hans Fødselsdag. (Digt, frevet 1792, jfr. Anm. S. 178).

Breve fra Brun findes trykt paa forskjellige Steder, saaledes til Balle i «Biskop Balles Levnet og Fortjenester» af Jens Møller, S. 159—62 (jfr. Nationalbl. XI. No. 40 af N. Hertzberg); til Tode i Øst's Archiv IV. 99—100; til Biskop Bech i «Lillehammer Tilskuer» 1844, No. 13; i «Af efterladte Breve til J. P. Mynster», S. 21; til Suhm i Danske Samlinger (8vo), I R. IV. 124—27; i «Illustr. Nyhedsbl.» 1862, No. 4; i Essens Breve, udg. af Yngvar Nielsen, S. 155—57; i den af S. Birket Smith udgivne Brevsamling «Til Belysning af literære Personer og Forhold» (Kbhvn. 1884), S. 74—90, hvortil slutter sig P. A. Heibergs S. 91—94 trykte Optegnelse om hans Forhold til Brun; jfr. Heibergs «Tre Aar i Bergen» fl. St., især S. 15 fg.

Et Udvalg af B.s Folkesange er optrykt i (M. A. Aarflot's) «Norske Almuesangeres Kløverblad, eller Bruns, Frimanns og Zettlitz's Sange for den norske Bondestand» (Egset. 1853).

Brun's (i hans Studenterdage skrevne) Sang «For Norge, Kjømpers Fødeland».

hvoraf det første trykte Oplag tør være et, som udgaves i Throndhjem 1784 — et nyt Oplag, trykt i Kristianssand 1785, blev konfiskeret af dette Steds Politimester — findes oversat paa Engelsk i Maanedsskriftet «Athene», Maj 1814, hvorefter Originalen tryktes i samme Tidsskrifts Julihefte. Angaaende denne Sangs Historie henvises forøvrigt til «Af von Bülow's Papirer», udg. af L. Daac, S. 174—77.

Brun, Johan Nordal, Søn af forannævnte Provst og Sogneprest *Foian Lyder B.*, er født i Avaldsnes 27 Marts 1839, blev Student med Haud fra Nissens Skole 1856 og theologisk Kandidat med Laud i December 1862. Han blev 1863 ansat som Bestyrer af Hortens Realskole, udnævntes 1866 til pers. Kapellan hos sin Farbroder Sogneprest Sven B. ved Trefoldighedskirken i Kristiania, blev 20 Februar 1875 Kaldskapellan ved Gamle Akers og 10 Juli 1880. Sogneprest ved Sagenes Menighed i Kristiania. Siden 1866 har han derhos været Lærer ved Aars's og Voss's Latin- og Realskole.

* 1863 *Bolette Georgine Dorotheu Brock* (f. 4 Jan. 1842), D. af forannævnte Sogneprest til Grue P. F. B.

Vader os gjøre det gode mød Sømændene. Prædiken til Aftenfang 3die Søndag efter Hellig 3 Konger 1871. (Ara. 1871). 8. 15 S.

Sømandsmissionsprædiken paa 20de Søndag efter Trefoldighed 1874 (i Drøbals Kirke). Ara. 1874. 8. 16 S.

Gammelt nyt om & af Biskop Johan Nordal Brun. Ara. 1877. 8. 3 Bl. 543 S. (Anm. af J. C. Heuch i Luth. Ugeskr. III. 211—18).

Den norske Sømandsmissions Historie. (Anhang: Sømandsmissionen i Danmark og Sverige). Udgivet efter Opfordring af Kristiania Krebsbestyrelse. Ara. 1879. 8. 2 Bl. 266 S.

Fra Sømandsmissionen. Nogle Prædikener og Taler af forskellige Forfattere. Ara. 1879. 8. 3 Bl. 232 S. (Heri findes af ham S. 98—124 tre Prædikener fra Aarene 1871, 1874 og 1878).

Forklaring af Johannes's evangelium til brug for gymnasierne. [Red Forord af Prof. F. W. Bugge]. Ara. 1883. 8. 1 Bl. 155 S.

J. Luthers Ugeskrift I. (1877), S. 421—25: Kristiania Biskop og Pastor Munch (jfr. S. 426 fg. af Red.)

J. Luthers Kirketidende, 3 Række. I. 156—59 og 201—6: Sømandsmissionen og dens 5te Generalforsamling. — II. 345—48: Nogle, som lære altid og kunne aldrig komme til Sandheds Erkjendelse.

J. Bibnesbryd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Ekhoff, 1° Saml. (Ara. 1880), S. 444—51: Prædiken paa 11te Sønd. e. Trin. over Luc. 18, 9—15. — 2° Saml. S. 16—23: Prædiken paa 3 Sønd. i Advent over 1 Kor. 4, 1—5.

I Theol. Tidsskr. for den ev.-luth. Kirke i Norge, N. R. IV (1876), S. 38—69: Haugianerne og Biskop J. N. Brun.

Brun, Michael Wallem, Søn af ovennævnte Stiftsprovst *Christen B.*, er født i Bergen 29 Marts 1819. 13 Aar gammel gik han til søs, blev i 19-Aars Alderen Styrmand og for i det hele i 10 Aar paa

kortere og længere Rejser, hvoraf den længste gik til Sydhavet. I 1843 rejste han fra Bergen til Kjøbenhavn for at blive Skuespiller ved det kgl. Theater, men efterat han havde overværet et halvt Snes Forestillinger, bragte hans Selvkritik ham til at resignere paa den oprindelige Plan og han bestemte sig nu til paa anden Maade at virke for Theatret. Han betraadte den literære og journalistiske Bane, udgav 1843—44 de ndfr. nævnte pseudonyme Noveller og skrev sit dramatiske Debutarbejde «De skandinaviske Brødre», som blev opført ved en Sommerforestilling 13 Juni 1844, men udpebet. Han levede imidlertid i Kjøbenhavn, hvor han udgav først «Folkebladet», senere «Thalia», hvilke dog begge snart gik ind igjen, fik i Februar 1849 sit andet Skuespil «Gustav den tredie, Drama i 5 Acter af B. W. Michael» opført paa det kgl. Theater og blev i 1851 engageret af Borgerrepræsentationen i Odense til at styre Odense Theater. I denne Stilling forblev han i ti Aar, idet han tillige jævnlig gav Forestillinger i de sønderjydske Byer samt i to Saisoner i «Alhambra» i Kjøbenhavn. Fra 1861 til 1863 var han Direktør for Kasinos Theater, virkede saa et Aar som Direktør for «Alhambra», blev derefter ansat som Sceneinstruktør først ved Folketheatret, senere ved Kasino, var 1869—72 artistisk Direktør ved Kristiania Theater, blev fra 1872 atter knyttet til Folketheatret i Kjøbenhavn som Intendant og det følgende Aar (indtil 1876) som Direktør. Han levede derefter igjen i flere Aar sysselsat med dramatisk Forfatter-skab, indtil han 1880 fik Koncessjon paa Anlæg af et nyt Theater i Kjøbenhavn. Efterat han Høsten 1881 var traadt i Forbindelse med Bygningsentreprenøren Snedker H. Hansen, blev Opførelsen af «Dagmar-theatret» paabegyndt i Januar 1882 og i Februar 1883 aabnedes Forestillingerne der. Vaaren 1884 overdrog Brun sin Theaterkoncessjon til en anden og med Forestillingen 26 Maj 1884, ved hvis Slutning han fik overleveret Danebrogsordenens Ridderkors, trak han sig atter tilbage fra det praktiske Theaterliv.

* 184* *Ida Rantsau*, tidligere Sangerinde ved det kgl. Theater i Kjøbenhavn.

Portrat med Biografi i Mellelmakt-Saisonen (Kbhvn., Februar 1883), No. 1; jfr. Theaterbladet (Kbhvn.) 18 Febr. 1883; Berl. Tid. 1884, No. 121; Aftenbl. 1868, No. 270; Erslews Forf.-Lex., Suppl. I. 252 fg.; samt hans ndfr. nævnte autobiografiske Skrift «Fra Dreng til Mand».

Straffen. Novelle af Julius Carlo. *Rbhvn.* 1843. 8. 170 S. (Ann. i Danff Album 1845, No. 14 fg.)

De tre Vandbønder. Novelle af Julius Carlo. *Rbhvn.* 1844. 8.

Gustav den III. Drama i 5 Acter af B. W. Michael. *Rbhvn.* 1846. 8.

Sanct Olafs Dag. Drama [i 4 Acter] af B. W. Michael. *Rbhvn.* 1848.

8. 2 Bl. 137 S.

Gjængehøvedingen. Folkestuepæl med Sange og Chor i 5 Acter. *Rbhvn.* 1865. 8.

Svantevits Datter. Føllestuepils med Sange og Chor i 5 Acter. Kbhvn. 1868. 8.

Caroline Mathilde. Stuespil i 5 Acter med Sange og Chor. Kbhvn. 1868. 8.

Marie Antoinette. Stuespil i 5 Acter. Kbhvn. 1868. 8.

Prolog med Solo og Chor ved Mindefesten paa Christiania Theater over Hds. Maj. Høisallig Dronning Louise, den 29 April 1871. [Chra. 1871]. 4. 4 S.

Til Føllestueatrets ærebe: Publicum. 1—2 Dpl. Kbhvn. 1874. 8. 16 S.

Ridderen af Randers Bro. Folkekomedie med Sange og Kor i fem Acter. Efter Motiver af B. S. Ingemanns Roman «Prins Otto af Danmark». Kbhvn. 1881. 8. 154 S.

Fra Dreng til Mand. Smaaating oplysnede og fortalte. Kbhvn. 1886 [o: Kobbr. 1884]. 8. 2 Bl. 161 S.

Brun, Svøn, Søn af førnævnte Stiftsprovst *Christen B.*, er født i Bergen 20 November 1812, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1832 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Oktober 1836. Han blev 8 Maj 1841 udnævnt til pers. Kapellan hos sin Fader, 28 Juli 1849 til residerende Kapellan til Næs paa Romerike, 14 Februar 1851 Tredjeprest ved Vor. Frelsers Kirke i Kristiania og 22 Marts 1858 Sogneprest for den ved kongelig Resolution samme Dag oprettede Trefoldigheds Menighed dersteds, hvis Kirke indviedes 28 April s. A. Da han 2 Maj 1883 fejrede 25-Aarsdagen for sin Tiltrædelsesprædiken i sidstnævnte Menighed, havde Mænd og Kvinder i Menigheden ved Subskription tilvejebragt et Beløb, hvorfor hans Portræt senere er anskaffet til Opbevaring i Kirkens Sakristi, medens den tiloversblevne Sum, der overrakte ham ved nævnte Lejlighed, senere af ham blev skjænket til Guttehjemmet paa Hammersborg. Han har gjentagne Gange af ydre og indre Hensyn afslaaet at modtage Udnævnelse til Biskop. Han har været Medlem af Kristiania Kommunerepræsentantskab siden 1853. Han er R. St. O. O. (1864) og R. N. O. (1864).

* 1 November 1838 *Johanne Marie Widing* (f. 5 Juni 1811), D. af Oberstløjtnant og Pladsmajor paa Akershus Herman W.

Portræt med Biografi [af D. Thrap] i Skill. Mag. 1882, No. 46; *Portræt med Karakteristik* [af A. M. Hansen] i Ny illustr. Tid. 1882, No. 47. Jfr. Morgenbladet 1882, No. 320 A og 1883, No. 122 A og 125 A, Aftenpost. 1882, No. 271 A; E. Mau: Det nord. Kirkemøde i Kristiania (Odense 1861), S. 34 fg., 60 fg., 72—75; B. Svendsens Manusk. paa Univ.-Bibl. (4to) I. 554.

Affsædsprædiken i Bergens Domkirke. Bergen 1849. 8. 16 S.

Tale ved Halfdan Kjerulfs Grav. Chra. 1868. 8. 8 S.

Sabbat og Søndag. Chra. 1879. 8. (Særtryk af Luth. Kirketid. 4 R. V.)

Red Thessa Mariboos Baare 30te December 1881. Kru. 1882. 8. 4 S.

Bed Statsraad A. F. Munthes Jordfæstelse. Tale 9 Septbr. 1884. Trykt for Familjens Medlemmer. Chra. 1884. 8. 8 S.

I A. M. Schweigaard. Mindeblade. (Kra. 1870), S. 19—23: Tale ved Schweigaards og Hustrus Bisættelse i Trefoldighedskirken.

I J. S. Welhaven. Mindeblade. (Kra. 1873), S. 20—27: Tale ved Welhavens Bisættelse i Trefoldighedskirken.

I Forhandl. ved det 3die skand. Kirkemøde (i Kra. 1861), S. 110—17: Foredrag ang. den kirkelige Anskuelse. — I Forh. ved 4de Møde (i Kbhvn. 1871), S. 230—237: Prædiken i Vor Frue Kirke over Joh. Aab. 3, 11.

I Forhandl. ved det kirkl. Møde i Drammen 1860, S. 29—36 og 56—63 er hans Foredrag om Lægmandsforlyndelsen og den indre Mission refererede.

I Luthersk Kirketidende, 4 Hæfte, V. 57—75: Sabbat og Søndag. Et Foredrag. — XIV. 209—13 og 233—37: Det svenske Kirkemøde.

I Maanedsskrift for Afholdelsesreformen 1850, S. 88—92: Tale ved 6te Aarsmøde af Foreningen mod Brændevinsdrif.

I Morgenbladet 1860, No. 349: Christiania Fattigvæsens Budget (i Skrivelse til Red., som i f. No. tilføje sine Bemærkninger.) — 1867, No. 284 A: Tale ved Aarsmødet i den norske Forening mod Brændevinsdrif.

I Fædrelandet 1884, No. 125: Brev til Red. ang. hans Stilling til Afholdelsagen.

Forøvrigt er enkelte af hans mange Taler ved Jordfæstelser trykt i forskellige særskilt udgivne Mindeblade, saaledes i «Christian Fougstads Mindekrands» (Chra. 1861); i «Nogle Erindringer fra W. A. Wexels's Jordfærd» (Chra. 1866); i «To Taler ved Stiftsprovst P. A. Jensens Jordfærd» (Chra. 1867); i «Til Minde om G. A. Krohg» (Chra. 1873).

Brun, Svend Busch, Søn af Skipper *Diderik B.* og *Anne Elisabeth Krenckel*, blev født i Throndhjem 25 Septbr. 1774, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1793 og theologisk Kandidat 1797 med Laud og Tillægget: *promte respondit*. Han var senere Alumnus paa Borchs Kollegium, blev 3 Februar 1806 udnævnt til Sogneprest til Snaasen, 11 Septbr. 1817 Sogneprest til Frosten og var fra 3 Februar s. A. til 14 Novbr. 1822 Provst i Indhereds Provsti. Han mødte som Repræsentant fra nordre Throndhjems Amt paa det overordentlige Storting 1814, hvor han var Medlem af Protokolkomiteen. Han døde 4 Maj 1826.

* 11 Marts 1808 *Anne Margrethe Finne* (f. i Strinden 15 Januar 1783), D. af Regimentskvartermester Johannes Finne paa Bakke Gaard ved Throndhjem og Abel Rebekka Bredahl.

Jfr. Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed S. 275—76; B. Moes Efterretninger, S. 38; Storthings-Efterretninger 1814—33, I. 114, 118, 167, 180, 183 og 190; Pavels's Biografi og Dagbøger, S. 276, 278, 283, 297, 304, 316, 334 og 359; Lengnick: Familjen Bredahl II.

Observationes nonnullæ ad historiam et usum linguæ hebrææ pertinentes. Disp. Hauniæ 1800.

I det kgl. norske Vidensk. Selsk. Skrifter i det 19 Aarh. I. 167—224: Om Seneasen. (Ogsaa særskilt aftr. 4. Ann. i Danst. Lit. Tid. 1814, No. 20).

Brunchorst, Jørgen, Søn af Skibsfører *Christian Ege B.* og *Emma Wesenberg*, er født i Bergen 10 August 1862 og blev 1880 Realstudent med Karakteren «Meget Godt». Han har senere væsentlig studeret Botanik og for dette Studiums Skyld opholdt sig i Würzburg og Berlin 1883—84. Høsten 1884 vendte han tilbage til Berlin, hvor han f. T. studerer ved «Landwirthschaftliche Hochschule».

I Naturen, som han redigerede i 1883 under Udgiverens Fravær, findes af ham, foruden mange Oversættelser og Bearbejdelser, følgende Artikler: *Aarg. 3* (1879), S. 186—87: Pisangen. — *Aarg. 4*, S. 102: Om Vanillen. — *Aarg. 5*, S. 107 fg.: Darwin: Planternes Bevægelseevne. — *Aarg. 6*, S. 39 fg.: Podnings- og Oculeringsbastarder; S. 44 fg.: Prof. Bjerknes's Experimentier og Celledelingen; S. 97 fg.: Charles Robert Darwin (Nekrolog). — *Aarg. 7*, S. 24 fg.: Et *miraculum naturæ*; S. 73 fg.: Et Par Varblomstet; S. 92 fg. og S. 101 fg.: Vivisektionsspørgsmaalet; S. 105 fg. og S. 125 fg.: Et Havuhyre.

I Berichte d. d. botan. Gesellschaft II, 78—93 og 204—19: Ueber die Function der Spitze bei den Richtungsbewegungen der Wurzeln.

I Dagbladet har han skrevet enkelte mindre Artikler.

Bruseth, John Andersen, Søn af Gaardbruger *Anders Olsen B.* og *Daardi Andersdatter*, er født i Stangvik Prestegjæld 5 Juli 1839, blev 1859 med Udmerkelse udexamineret fra Romsdals Amts Landbrugsskole og 1863 med Karakteren «Meget godt» fra Aas højere Landbrugsskole. Han var derefter fra November 1864 til Marts 1867 Lærer ved Akershus Amts Landbrugsskole, fra April 1867 til Maj 1874 ansat som Amtsagronom i søndre Thronhjems Amt og har senere været ansat som Mejerimester i det nordenfjeldske for det kgl. Selskab for Norges Vel. Han har, tildels med Understøttelse af offentlige Midler, foretaget forskjellige Rejser i Landbrugsanliggender til Sverige, Danmark, Holland og Schweiz. Han fik 1883 tildelt Landbrugsmedaljen i Sølv.

Anvisning til Regnskabsførelse ved mindre Jordbrug, nærmest bestemt ved Undervisning i Almueskolen. Udgivet efter Foranstaltning af Vestpressen for søndre Thronhjems Amts Landhusholdningssekskab. *Thjem*. 1874. 4. 18 upag. S. (Udarbejdet af ham i Førelse med Gaardbrugerne S. Krogh og L. Jensen).

Foredrag om Færdigst. *Thjem* 1875. 4. 8 S.

Foredrag om Mellesstel. (*Thjem?*) 1878. 8. (Trykt efter Foranstaltning af Romsdals Amts Landhusholdningssekskab. Ogsaa indtaget i „Dagsposten“ 1878, No. 277).

Beretning om en Reise i Schweiz og Holland i 1881. *Trs.* 1882. 8. 100 S. (Ogsaa trykt i Aarsb. fra Selsk. for Norges Vel 1881, S. 22 fg.)

I Forh. ved Aarsmødet i Foren. til Dørl. af Landbrugsanliggender 1879, S. 40—43: Paa hvilke Maader kan et forbedret Mellesstel fremmes i

Hjælbbgberne? — 1882, S. 68 fg.: Burde ikke vore Mejerier lægge mere Bind paa Fødekylling end hidtil har været Tilfældet? — 1883, S. 142—45: Øvillie ere Bøttingelserne for en helbig Mejeridrift?

§ Beretn. om det alm. Landbrugsmøde i Stavanger 1882, S. 99—105: Hvad kan der gøres til Fremme af det vestrandske Mejerivæsen? (Foredrag med Referat af paafølgte Diskussion S. 105—13).

§ Søndre Thjems Amts Landhusholdningssekselsk. Aarsberetn. 1867—68, S. 36 fg.: Beretning om en Rejse i Danmark og Sverige i 1868.

§ Aftenbladet 1878, No. 105: Om Aalens Mejeriforening; No. 117: Danske Mejeriforhold. — 1881, No. 249: Fra Landbrugsudstillingen i Luzern.

I Norsk Landmandsblad 1884, No. 6: Om den saakaldte nye Melkeafkjølingsmaade.

Hans Aarsberetninger som Amtsassessor findes trykt i Søndre Thjems Landhusholdningsselskabs Aarsberetninger 1867—73 og som Mejerimester i Beretningerne om Det kgl. Selskab for Norges Vel 1873—84. Han har derhos leveret Bidrag ang. Landbrugsemner til forskjellige Blade.

Bruun, Axel Arnt Carl, Søn af Højesteretsassessor *Eskild B.* (f. 1804, † 9 Oktbr. 1877) og *Dorothea Maria Young* (f. 25 Juni 1812), blev født i Kristiania 1843, Student med Laud fra Nissens Skole 1860 og juridisk Kandidat med Laud i December 1865. Han var derefter en Tid Amtsfuldmegetig, blev 1869 Overretssagfører og autoriseredes 1873 som Højesteretsadvokat. Han døde i Kristiania 11 Decbr. 1883.

* 187* *Hanne Brodtkorb*, D. af Godsejer, Kand. jur. Herman Hoë B. paa Kjørbo i Bærum (f. 1821, † 1880, Biografi af H. J. Huitfeldt, Chra. 1881) og Elise Maschmann.

Jfr. A. E. Eriksen: Kongshaug-Ætten, S. 25.

Breve fra Amerika. Tdligere aftrykte i „Norsk Folkeblad“. Chra. [1870]. 12. 75 S.

§ Aftenbladet og Morgenbladet findes enkelte Artikler af ham.

Bruun, Anders Heinrich Julius, Søn af *Sti Tonsberg B.* og *Catharine Frederikke Juliane Hansen*, er født i Kristianssand 22 Oktober 1820, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1839 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1843. Efter siden 1847 at have assisteret den forrettende Prest ved Kristianssands Tugthus, blev han 17 Novbr. 1849 udnævnt til dette Embede, fra hvilket han efter Ansøgning entledigedes 26 Novbr. 1856, da han var bleven ansat som Lærer i Homiletik, Liturgi og Pastoraltheologi ved det praktisk-theologiske Seminarium. 31 Juli 1869 blev han udnævnt til Sogneprest til Grønlands Kald i Kristiania og 20 Maj 1882 til Stiftsprovst og Sogneprest ved Vor Frelsers Menighed i Kristiania. Han blev 1882 R. St. O. O. «for Førtjeneste af Diakonissevæsenet», idet Diakonisse-Anstalten i Kristiania væsentlig skyldes hans Initiativ og Forslag, ligesom han den hele Tid siden dens Oprettelse i 1868 har været Bestyrelsens Formand.

Einar Tambaskjelver. Tragedie i Fem Öpningar. Författad på Danska språket af . . . . ; och nu på Svenska öfversatt af H[edvig] S[chulze]. Gotheborg 1782. 8. 76 S.

Til Nordmænd om Troestab mod Kongen. og Kierlighed til Fædrelandet. I Anledning af Einer Lambek's Død. Thjem. 1773. 8. 32 S. (Jfr. Nye Krit. Journ. 1774, No. 20).

Det kgl. norske Videnskabers Selskabs Tab ved H. H. Hr. Biskop Joh. E. Gunneri Død. Thjem. 1773. 8. 4 upag. Bl. (Jfr. Kbh. Adr. Ekterr. 1774, No. 80; Chr.sands Ugebl. 1787 No. 38 fg.).

Afstedes Prædiken til Bynæssets Menighed. Holten i Steene Kirke den 12te Juny 1774. Over Luc. XIV. Cap. 23 vers. Bergen 1775. 8. 29 S.

Hvor vidt private Folkes Stiftelser maa forandres: Afhandlet i En Tale, Holten paa Fattig-Skolen Christi Krubbe kaldet. I Anledning af En nye Informators Indsættelse den 4de September 1775. Bergen 1775. 8. 4 Bl. 16 S. (Jfr. Bugdorphiana, S. 489—90. Rec. i Krit. Tist. 1775 S. 283, og i Krit. Journ. 1777, No. 48, hvortil B.S Svar i Litteraturens Paletbaad 1778, S. 126—28. Som Modskrift udgav P. Smith senere en Tale „Belandvendte borgerlige Belgierninger“ (Thjem 1783. 4.), hvorefter Brun igjen svarede i Skiftet „Svar paa S. T. Prof. og Rector Smiths Anmerkninger over hans Tale om Stiftelsers Net“ (Kbh. 1783. 8.), der atter fremkaldte „Professor og Rector Smiths Oplysninger over Her Joh. Nordal Bruns Forsvar for hans Tale om Stiftelsers Net“. (Thjem. 1783. 4.). Jfr. Smiths Selvbiografi II. i Indbydelseskrift fra Soro Akademi 1875, S. 22 fg.)

Den Gamle Nordmand Eller Gienkyd fra Norge. Af Engenes Eugenets, En latin'sk Digt om Indføds-Netten. Bergen. 1776. 8. 15 S. (Anon. Oprykt i hans Mindre Digte, 1791, S. 78—85).

Forslag til En nye Stiftelse i Bergen. Fremtalt i En Tale, Holten paa Christi Krubbe den 9de Maji 1781. Bergen, 1781. 8. 24 S.

Hellige Taler i Anledning af Ungdommens Confirmation. Kbhvn. 1782. 8. 4 Bl. 108 S.

Vore gamle Kirke-Skikke forsvarede mod S. 7. Hr. Confessionarius og Doctor *Bastholm*. Bergen, 1785. 8. 64 S. (Rec. i Lærde Esterretn. 1785, No. 36; jfr. Minerva 1785, August, S. 1 fg. af K. L. Rahbek Om Stridskrifterne i den liturgiske Fejde maa iøvrigt henvises til Bibl. Dan. I. 556—562).

Lovens eller De Ti Bud's Kraft i Christi Kirke, forestillet i en Prædiken 6te Søndag efter Trinitatis i Kors-Kirken. Bergen 1785. 8. 24 S. (Ann. i Lærde Esterretninger 1785, og i Aftrykket deraf S. 157 fg.)

Evangeliske Sange over Høimeseterter. Bergen 1786. 8. — Nye Udgaver. Egslet 1834. 8. 95 S. — Bergen 1834. 8. 72 S.

Pulcherrima atque amoenissima Nova Cantilena, sic incipiens: Habitans in montibus &c. Canitur ad numeros notissimæ: Boer jeg paa det høie Field. Havnis: [1786]. 8. 4 Bl. [Den anonyme Oversættelse er udført af P. A. Heiberg. Skriftet er overordentlig sjældent].

Brev fra Herr J. N. Brun til J. Zetlitz. Aftrykt af Ugeskriftet Samleren, No. 37. Kbhvn. 1788. 8. 16 S.

Tanker om Norges Odels-Net. Bergen, 1788. 8. 32 S. (Ogsaa trykt i Minerva 1788, III. 181 fg. Rec. i Lærde Ekterr. 1789, No. 9. Fremkaldte derhos bl. a. følgende Stridskrifter: 1) Jac. Wulfsberg: Et Par Ord om Odelsretten i Norge.

Chra. 1788. 8. 2) Kogle Lanker om Obedretten og Gaarders Deling i Norge. Kbhvn. 1797. 8.)

At der gives Tid og Sted, naar og hvor kostbar Høytidelighed rettelig anvendes. Bevist i en Prædiken. Korskirken 15de Søndag efter Trinitatis. Bergen, 1790. 8. 8 Bl.

Parentation over Hans Excellence Hr. General-Lieutenant Johan Jacob v. Fasting, holden i Korskirken i Bergen den 8de Februarii 1790. Bergen 1790. 8. 11 Bl.

Endres og Sigrids Brøllup. Et Syngestykke i tre Handlinger, opført paa Rotvold ved Ironhiem i Anledning af den 14de September 1790. Kbhvn. 1791. 8. 4 Bl. 47 S. (Rec. af Abrahamson i Verde Esterr. 1791, No. 40).

Samling af Johan Nordahl Bruns mindre Digte. Kbh. 1791. 8. 6 Bl. 292 S. (Rec. af Abrahamson i Verde Esterr. 1792, No. 47). — 2den og forsøgede Udgave. Udg. af hans Søn C. Brun. Chra. 1818. 8. 379 S., m. Forf.s Portræt.

Toende hellige Taler, holdne den første i Garnisons-Kirken paa Christi Himmelfarts Dag og den anden i Hofmens Kirke paa anden Søndag efter Trinitatis. Kbhvn. 1791. 8. 40 S. (Rec. i Verde Esterr. 1793, No. 25, hvortil Svar af Jens Hellig i Brochuren: „Anmærkninger til Recensioner over Hr. J. N. Bruns Tale [etc.]“ Kbhvn. 1793. 8. 16 S.)

En vel indrettet Omsorg for Fattigvæsenets Bestyrelse. Forefallet i En Tale over 2 Cor. 8. 20, 21, holden i Korskirken 14de Søndag efter Trinitatis. Bergen, 1791. 8. 8 Bl.

Ebens Helligdom. En Faste-Prædiken i Anledning af Matth. 27 Cap. 25, holden i Korskirken. Bergen, 1792. 8. 8 Bl.

Republikken paa Den. Et Skuespil i Fem Handlinger, bestemt til den 28de Januarii 1793. Bergen 1793. 8. 88 S. (Rec. af Sander i Verde Esterr. 1793, S. 758; af Fleischer i Kritik og Antikritik 1794, No. 15; i Dana I. 276—90; jfr. Føllevænne 1794, No. 28 og Berg. Abt. Cont. Esterr. 1793, No. 5).

Jonathan. Et Digt i Ti Sange. Bergen 1796. 4. 6 Bl. 176 S.

Hellige Taler. D. 1. 2. Bergen 1797—98. 8. I. Fra Ryntaar til Trinitatis. 8 Bl. 472 S. II. Fra Trinitatis til Ryntaar. 2 Bl. 483 S. — Andet næsten uforandrede Dplag. [Udg. af J. Schive]. D. 1. 2. Chra. 1836. 8. I. XIV S., 464 S. II. 2 Bl. + S. 465—948. — Tredie-Udgave, paany gjenneføet. D. 1. 2. Chra. 1841—43. 8. I. XII S., 476 S. II. VI S., 489 S.

Digtale over Borgeren Johan Fridrich Foswindel. . . holden i Korskirken den 3die Maji (1799). Bergen, 1799. 8. 20 S.

Guld i Skyggen. En Brudetale over 1 Joh. 4 C. 8 v. for Hr. Jan. Niccolaisen og Hr. Christine Erichsen, holden den 17de Februarii 1800. Bergen 1800. 8. 8 upag. Bl.

Den fiendne og himmelfeudte Forening. Over den 90de Psalms 17de Vers. Brude-Tale for Jan Adolph Fischer og Metta Brun. Bergen 1801. 8. 22 S.

Befignelse, som bygger Huus. Betragtet i en Brude-Tale for Michael Blydt Wallem og Ingebor Brun. Bergen 1801. 8. 16 S.

Officieren. Et Skuespil i fem Handlinger. Bergen 1802. 8. 96 S. (Anonymt).

Sammelt og Ryt om Stiftelsen Christi Krybbe. Bergen, 1803. 8. 13 S. (Dateret 18 Oktbr. 1799 og den Gang i Anskr. tilstillet Stiftsbefalingsmand i Bergen Hauch. Jfr. Berg. Akr. 1803, No. 6, hvortil Svar fra B. i No. 7. Skriftet blev aam. i Verde Efterr. 1803, No. 17. Jfr. ogsaa Egeria I. 547 fg.)

Anhang til Biskop Bruns Aargang af hellige Taler. Bergen 1806. 8. 2 Bl. 104 S.

Tolv hellige Taler, ni Præstevieser, to Indsættelser og een Sjærtorsdagsprædiken. Alle holdne i Bergen. Bergen 1806. 8. 2 Bl. 173 S.

Frimodig ed, En Tale holden den 15de Trinitatis i Korskirken. Bergen 1807. 8. 8 upag. Bl.

Rasmus Kolffens Eftermæle. Bergen 1808. 8.

Taknemmelighedspligtfuldige Afgift af Glædens Fyldte, foretillet i en Brudetale til Hr. Raadskriver Hagerup og Jfr. Janson, holden paa Damsgaard den 8de Juli 1808. Bergen 1808. 8. 8 upag. Bl.

Tale i Nykirken den 1ste April, Kløkken 8 Eftermiddag, holden i Understiftelses-Concert for de Fattige. Bergen 1809. 8. 15 S.

Velkomst, fremsagt fra Korskirkens Prædike-Stoel, da Bergens Indvaanere havde anrettet et Hjemkomst-Maaltid for de, fra Grændsen tilbagetomne, Officerer og Soldater, hvilke sidse, omtrent 600, ginge lige fra Kirken derhen, hvor de skulle beværtet. Bergen 1810. 4. 8 S. (Dette Digt, der tryktes som Manuskript, blev i 1842 optrykt i Fr. Barfob's „Brage og Idun“ V. 220—24, meddelt af Provst Daniel Smith i Stege.)

Festen i Ørken, Tale til Hjemmesje i Domkirken, tredie Søndag i Advent. Bergen 1811. 8. 26 S.

Tale, holden i Bergens Domkirke, Fastelavns Mandag 1813, den 1ste Marts (Bergen 1813). 8. 24 S.

Om Begelobligationer i Anl. af Forordn. 5 Januar 1813. Chra. 1813. 8. (Skriftet blev supprimeret af Politimester Weidemann, fordi det udkom anonymt og var et Angreb paa Forordningen).

Advarsel og Trøst mod overvældende Bedrøvelse i en Tale, holden i Bergens Domkirke Fastelavns Mandag, den 21de Februar 1814, Janledning af Luc. 22 Cap. 45 v. Bergen 1814. 8. 27 S.

Den 18de September 1814, festligholdt i Bergens Korskirke ved J. R. Brun, saaledes som følger. Andet Dplag. (U. L., A. v. S.) 8. 8 upag. Bl.

Den Lyd, som forsamler Mængden, Janledning af Apostlernes Gjerninger 2 Cap. 6 v., en Tale i Bergens Domkirke til Hjemmesje 1ste Pinsedag. Bergen 1814. 8. 24 S.

Broderlig Advarsel mod det menneskelige Hjertes underfundigste Fiende: Egennyttighed. En Tale over Philip. 2 Cap. 5 Vers, holden i Bergens Domkirke Fastelavns Mandag og den 6 Februar 1815. Chra. (1816). 8. 16 S.

St. Hans Dag helliget i en Tale ved Biskop J. R. Brun, da han viftede i Møstervangs Kirke 1810, den 20de Juni, nu trykt i Anledning af et Stykke, indtrykt i Nationalbladets No. 45—48 og besvaret i Ditto No. 57—60, Side 240. Chra. 1816. 8. 16 S.

Ordinations-Tale i Domkirken den 3die April 1816 over Psalme: 40, 7 V. Du haver gjennemstunget mig Øren, for Hr. J. M. Arentz, Hr. H S. Arentz, Hr. J. B. Flotman. Bergen 1816. 8. 10 Bl.

Frederich Christian Holberg Arentz's Portrait og Biographie. Kbhvn. 1816. 8. 24 S.

Den sidst i Juli dette Aar ved Døden afgangne ærværdige Olding S. T. Biskop J. N. Bruns's Troes-Bejendelse. Skreven af ham selv. Chra. 1816. 8. 16 S. (Udgivet efter Forf.s Død efter en Afskrift, som han selv sendte en af sine Venner i April 1816. Skriftet er oprindeligt trykt som Fortale til 1ste Del af hans „Hellige Taler“, 1797).

J Arier og Sange, saml. og udg. af H. J. Graae, Kbh. 1773—77, findes flere Digte af ham.

J Samling af Skrifter udg. fra det Nordiske Selskab i London I. S. 1 (Kbh. 1788): Fornuftig Kierlighed til Fædrelandet. Et Brits-Skrift“, og „Fiskerierne, en Ode“. (Denne er senere optagen i 1ste Udgave af hans „Mindre Digte“ S. 57—77. Rec. i Kritik og Antikritik 1789, No. 33 og 37).

J Samleren (Kbh. 178*) I. No. 2—3: Den norske Agerdyrkning, en Sang (senere optagen i „Mindre Digte“, 1 Udg., S. 35—56); S. 241—46: Edel Handling af en jydsk Herremand. — II. No. 37: Brev til Betlig med en Sang i Anf. af Kronprindsens Komme til Nørø.

J Folkevennen, udg. af Steined (Kbhvn. 1794), findes adskilligt af ham, bl. a. i No. 28 og 29: En Smule Dramaticopoliticum. (Jfr. ang. hans Bidrag til dette Ugeblad Nyerups Lit. Lex. S. 96 og hermed sammenholdt den ndfr. nævnte af S. Birket Smith udgivne Samling „Heibergiana“ S. 93, Anm. 2).

J Tilskueren 1803, No. 79: Om Bergens Bidrag til den Norske Armees Forskning med Wunderingsforter.

J Gyldenbalske Saml. af originale Skuespil findes af ham to anonyme dramatiske Arbejder, hvilke begge ogsaa findes i Cærtryk, uden Aar og Sted: 1) Soldbetienten. Et Syngestykke i Tre Handlinger. 8. 52 S.; 2) Bøveriet. Et Skuespil i fem Handlinger. 8. 105 S.

J Samling af Minde-Taler, udg. af H. J. Wille (Kjøbenhavn 1806). S. 296—319: Tale over Hans Steenbuch, Sogneprest til Melhus (jfr. Fortalen S. XII—XIV).

J Chra. Intelligentsfedler 1814, No. 99: Et Par Ord til Nordmænd (indeholdende Forf.s politiske Troesbejendelse).

J Schwachs Nor for 1815, S. 113—16: Til Stads-Physikus i Bergen Duchner paa hans Fødselsdag. (Digt, skrevet 1792, jfr. Anm. S. 178).

Breve fra Brun findes trykt paa forskjellige Steder, saaledes til Balle i «Biskop Balles Levnet og Fortjenester» af Jens Møller, S. 159—62 (jfr. Nationalbl. XI. No. 40 af N. Hertzberg); til Tode i Øst's Archiv IV. 99—100; til Biskop Bech i «Lillehammer Tilskuer» 1844, No. 13; i «Af efterladte Breve til J. P. Mynster», S. 21; til Suhm i Danske Samlinger (8vo), I R. IV. 184—87; i «Illustr. Nyhedsbl.» 1862, Nq. 4; i Essens Breve, udg. af Yngvar Nielsen, S. 155—57; i den af S. Birket Smith udgivne Brevsamling «Til Belysning af literære Personer og Forhold» (Kbhvn. 1884), S. 74—90, hvortil slutter sig P. A. Heibergs S. 91—94 trykte Optegnelse om hans Forhold til Brun; jfr. Heibergs «Tre Aar i Bergen» fl. St., især S. 15 fg.

Et Udvalg af B.s Folkesange er optrykt i (M. A. Aarflot's) «Norske Almuesangeres Kløverblad, eller Bruns, Frimanns og Zetlitz's Sange for den norske Bondestand» (Egset. 1853).

Brun's (i hans Studenterdage skrevne) Sang «For Norge, Kjæmper's Fødeland».

Sverdrup og hans Politik; jfr. No. 31 og No. 195 af Bjørnson. Hans Udtalelser om Sverdrup førte senere til en Fejde i Opl. Avis s. A.]

I Fedraheimen 1879, No. 56 findes en Artikel af G[arborg] ang. Bruuns Udtalelser om Republikken ved et Møde paa Lillehammer. Denne Artikel fremkaldte et Svar fra B. i No. 59, hvortil G. svarte i No. 60—61 med Artiklen «Christopher Bruun og Vinstre»; herpaa replicerede B. i No. 63, hvorefter G. gav «Endda eit Svar» i No. 68 og 71 og 1880, No. 5 og 11.

Bruun, Frantz Gottlieb, Søn af Sogneprest Fredrik Christian B. († 1858) og *Anne Krog Heggelund Irgens*, er født i Vikørs Prestegjæld i Hardanger 19 Marts 1832, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1849 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1855. Fra 1859 til 1862 var han pers. Kapellan hos Sogneprest Broch i Tvet, 9 Maj 1863 udnævntes han til Stiftskapellan i Tromsø Stift og 24 Oktbr. s. A. til Sogneprest til Talvik i Vestfinmarken, fra hvilket Embede han formedelst Sygdom søgte og erholdt Afsked med Vartpenge 1868. Siden Slutningen af 1869 har han arbejdet som Indremissionær fornemmelig i Kristianssand og Omegn, dog har han i den senere Tid udstrakt denne sin Virksomhed til flere af saavel Øst- som Vestlandets Byer og Bygder. Høsten 1884 flyttede han til Kristiania.

* 1) 1858 *Marthe Dorteaa Bruenech* († 4 Juli 1877), D. af Løjtnant Johan Christopher B. og Maren Christine Elisabeth Bassøe.

* 2) 1878 *Irma Hurup* (f. 22 Novbr. 1842), D. af Skibskaptejn Josef H. og Elisabeth Aanensen.

Jfr. Storth. Forh. 1871 VI. 165 fg. og Storth. Tid. 1871, S. 273—76; Krsands Stiftsavis 1884, No. 133.

Affledsprædikener for Tvet og Birkenæs Menigheder afholdte 5te og 6te Søndag efter Paaske 1862. Kr.sand 1862. 8. 54 S.

Nogle Ord imod den falske Bærdom, at det er umuligt for et Guds Barn at falde ud af sin Raadestand og hjemfalde den evige Fortabelse. Chra. 1868. 8. 44 S. (Ann. af Th. C. Bernhoft i Luth. Kirketid. I. 391—95).

Prædiken i Christianssands Domsirke 1ste Juledag 1878 over Aftenangstegten. Chr.sand 1874. 8. 16 S.

Kom over og hjælp os! Missionsstale, holdt i Christianssands Bedehus Allehelgensøndag 1874. Chr.sand 1874. 8. 18 S.

Hvad tyktes Eder om Kristo? Missionsprædiken holdt ved Hedningemissionsfesten i Vennehlads Kirke 18de Trefoldighedsøndag 1876. Chr.sand 1876. 8. 16 S. (Ann. sammen med frgb. Skrift. i „Fædrelandet“ 1876).

Nogle Billeder fra Livet. Kr.sand 1879, 8. 1 Bl. 51 S.

Kaffe-Selskabet hos Fru H. Kr.sand 1881. 8. 24 S. (Ann. i Forbindelse med frgb. Skrift af P. J. Wagge i „Sennepskornet“ 1883).

Referat af et Samtalemøde i Kristianssand St. Hans Dag 1881 samt i Forbindelse dermed et Opraab i Anledning Brodertugten. [Kristianssand 1881]. 8. 8 S. (Uden særskilt Titelbl.)

Svar i Anledning af Pastor Lars Ostebals Angreb paa mig

i Bestandsbogen No. 47 b. A. (Separattryk af en Artikel i Adressebladet No. 22).
Kra. 1884. S. 15 S. (Sfr. bl. a. Artiklen „Vars Oftebal og Indremissionær Frants
Bruun“ i Stav. Amtst. 1884, No. 101).

3 Bidragsbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Schjøff (1 Saml.),
S. 210—23: Jesu Storhed, Prædiken paa Mariæ Bebudelsesdag. — 3 3 Saml.:
Den snævre Port og den trangevei, Bibellæsning over Lut. 13, 22—29.

3 Fædrelandet 1882: Om Dyretelsen af et Folkebibliothek i Kristiania.

3 Fædrelandsvennen 1884. No. 91: Svar til en Indsender i No. 88
ang. en Prædiken af B. (Sfr. No. 90 og 98).

Bruun, Jøns Schou Fabricius, Søn af forannævnte Sogneprest
Christian Constantius Henrik B., er født i Porsgrund 22de Januar 1843,
blev, privat dimitteret, Student med Haud 1864 og filologisk Kandidat
med Laud i 1871. Han var derefter i nogle Aar Lærer ved Maribo-
gadens Latin- og Realskole i Kristiania, udnævntes 9 Oktober 1875 til
Adjunkt og 29 Decbr. 1881 til Overlærer ved Kristianssunds offentlige
Skole for den højere Almindannelse.

Græsk Grammatik til Skolebrug. Kra. [1873—]1876. 8. (I. Græsk
Formlære. Chra. 1873. 1 Bl. 74 S. — II. Græsk Syntax. 1 Bl. 64 S. — III. Dia-
lecter. 1 Bl. 16 S. — [IV.] Fortegnelse over de hos Homer hyppigst forekommende
Verber &c. 24 S. Formlæren blev anm. af Prof. Weisse i Mgb. 1873, No. 266 B og
267 B, hvortil B.s Svar i s. Bl.; og i Revue critique 1874, I. 232 af M. B.[réal].
Den samlede Grammatik blev endvidere anm. af V. K. i Pedagogisk Tidsskrift, utg. af
H. F. Hult, 1883). — Anden omarbejdede udgave. 1ste Afdeling. Kbhvn.
1884. 8. (Anm. i Aftenp. 1884, No. 292 B).

Græsk Læsebog. Ordnet efter græsk Formlære af samme Forfatter. Chra.
1874. 8. 2 Bl. 171 S. (Anm. af J. Johansen i Mgb. s. A.)

Oversigtstabel over de latinske substantivers og adjektivvers
bøining. Kr.sund 1878. (Tabelformat).

I Indbydelseskraft fra Maribogadens Latin- og Realskole
1873, S. 1—74: Græsk Formlære.

I Indbydelseskraft fra Kristianssunds Skole 1880: Prøve paa en
kort udsigt over litteraturens forskjellige grene forsynet med eksempler.

Bruun, Johan.

Nogle gudfrøgtige og berømte Personers Meninger om den skadelige Ten-
dents af Dramatiske Forestillinger og andre forføngelige Fornøielser, med
nogle faa tilføiede Betragtninger over samme Materie. Af Sindley Murray. Et nyt
Oplag. Trykt i London 1816. Oversat af Johan Bruun i Drammen. (Drammen)
1819. 8. 22 S.

3 Nationalbladet V (1816), S. 188—90: Beregning, som viser, hvad en
Capital af 1000 Specier kan opvoxe til i en Tid af 10 Aar, naar den blev brugt til
Discontering mod 12 pCt. aarlig Disconto.

Bryhn, Niels, Søn af Læge *Lauritz Gunnerus B.* og *Elen Hør-
sand*, er født i Romedal 5 Februar 1854, blev Student med Laud fra

Aars' og Voss's Skole 1871 og medicinsk Kandidat med Laud 1880. Han var fra Marts 1877 under Professor A. Blytts Fravær konst. som Konservator ved Universitetets botaniske Museum. For Tiden er han bosat som privat praktiserende Læge paa Tjøme.

Compendium i medicinsk Botanik. Af A. Arbo. 2den Udgave, omarbejdet ved N. B. Med 61 Afbildn. i Træsnit. Chra. 1875. 8. 2 Bl. 143 S.

I Nyt Mag. f. Naturvidenskaberne XXII. 245—320: Bidrag til Jæde-rens Flora. — XXIII. 1—4: Om nogle ved Kristiania tilfældig indførte Planter.

Bryn, Thomas, blev født 9 Marts 1782 paa Kongsberg, hvor Faderen *Thomas Thomassen Brynd* eller *Bryn* var Bergmusik. Han var i 11 Aar ansat paa Buskeruds Amtskontor og bestyrede oftere Amtet i Rafns og Grev Wedel-Jarlsbergs Embedstid; han var ogsaa en Tid Fuldmægtig ved Akershus Stiftskontor under Stifamtmand Kaas og arbejdede ligeledes nogen Tid ved den norske Providerings-Kommissjons Kontor. 1805 tog han med bedste Karakter juridisk Examen i Modersmaalet og blev 10 Juli 1810 Sorenskriver i østre Robygdelaget. 14 Septbr. 1816 blev han Byfoged i Laurvik og Sorenbirkeskriver i Laurviks Grevskab. Han mødte som Repræsentant fra Robygdelagets Amt ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold og det overordentlige Storting i 1814 samt paa Stortinget 1815—16 og som Repræsentant fra Laurvik og Sandefjord paa Stortinget 1827; paa Thinget 1814 var han Medlem af Lagthinget, 1815—16 var han Sekretær i Odelstinget, 1827 Sekretær i Stortinget. Han døde i Laurvik 16 Septbr. 1827.

* 1808 *Susanna Lind* († 5 Juli 1827), D. af Mads L. i Drammen.

Gravaang i Morgenbl. 1827, No. 276. Jfr. B. Moes Efterretninger, S. 38 fg.; A. Faye: Norge i 1814, fl. St. (se Reg.); Aalls Erindringer, 2 Udg., fl. St., saaledes S. 417 og 419; Yngvar Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 402, cfr. S. 412 og 443; Wergelands Konst. Hist., H. 2, S. 30; Pavels's Biogr. og Dagbøger, S. 356; H. J. Huitfeldt: Chra. Theaterhistorie, S. 433; (Norsk) Hist. Tidsskr. 1 R., I, II og IV (se Reg.)

Forflag til en Bøv angaaende Brændeviinsbrænden og til Opbøvelse af Bøven af 1ste Juli 1815, samt en Deel af Forordningen af 8de Marts 1757. Chra. 1827. 8. 16 S. (Anonymt).

I Rigsrettsfagen med Statsraad Bogt (Chra. 1846), S. 167—189 er et Brev fra ham til Sogneprest Abel, dat. 22 April 1814, samt hans Dagbog fra Ejdsvold i 1814 bleven trykt.

Bryn, Thorstein Thinius, Søn af Almuskolelærer *Adam B.* og *Cathrine Marie Heggen*, er født paa Kongsberg 18 Novbr. 1816, tog i Januar 1835 Præliminærexamen og i April 1840 norsk medicinsk Examen med anden Karakter. Efter den Tid har han været bosat som

privat praktiserende Læge paa Kongsberg. 1842—62 var han ansat som Lægeassistent ved Buskeruds Amtssygehus.

Jfr. Kizær: Norges Læger, S. 57 fg.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i 1866, S. 175—89: Medicinsk Statistik fra Kongsberg i Aarene 1847—66.

Brynildsen, John, Søn af Skræddermester John B. og Kristine Andrea Moe, er født i Bergen 14 April 1852, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1870 og tog 1875 sproglig-historisk Lærerexamen med Laud. Han har siden 1876 været ansat som Lærer i Engelsk og Fransk ved Søkrigsskolen.

* *Benedicte Marsine Krag* (f. 1857), Adoptivdatter af Sproglærer Hans K. og Benedicte Jochumine Moe, der tidligere havde været Skuespillerinde ved de norske Theatre i Bergen og Kristiania.

Rortfattet fransk grammatik til Hølebrug. Kra. 1879. 8. 1 Bl. 98 S. (Anm. i Nord. Tidsskr. f. Phil. N. N. V. 168—71 af Gjerfon Eriør). — 2den gjen-nemseede udgave. Ebra. 1884. 8. 2 Bl. 99 S.

Materialier til engelske stile for viderekomne. Samlede af J. B. Kbh. 1880. 8. VI. 193 S. (Anm. i Dagbl. 1882, No. 82; i Berg. Tid. af Johan Dahl).

Supplement til materialier til engelske stile. Kbh. [1884]. 8. 8 S. (Uden særskilt Titelblad).

Engelsk-norsk Ordbog. Omarbejdet og forøget udgave af rektor *J. Geel-muydens* orbog ved J. B. H. 1—5. Kra. 1884. 8. S. 1—400. (Anm. af Sproglærer J. Dahl i Berg. Tid. 1884, No. 198).

Han har leveret Bidrag til A. Larsens dansk-norsk engelske Ordbog (Kbhvn. 1880), se Fortalen S. 1.

I Dagbladet 1883, No. 50: Den engelske Stil ved Middelskolens Afgangsexamen.

Brøgger, Waldemar Christopher, Søn af Bogtrykker Anton Wilhelm B. († anden Paaskedag 1882) og *Oline Marie Bjerling*, er født i Kristiania 10 Novbr. 1851 og blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1869. Efter at have taget Andenexamen med Udmærkelse i 1870, kastede han sig til en Begyndelse over Studiet af Zoologi, men besluttede snart at ofre sig helt for Geologiens Studium. I 1875 blev han Assistent ved den geologiske Undersøgelse i en af de for ham og hans Ven og Studiefælle H. H. Reusch oprettede Poster. Sammen med denne foretog han derpaa fra Januar til Maj 1876 en geologisk Rejse til Corsica og Elba og blev efter Tilbagekomsten herfra Sommeren 1876 ansat som Amanuensis ved Universitetets Mineralkabinet. En Del af Vinteren 1877 samt Vinteren og Sommeren 1878 tilbragte han, tildels med offentligt Stipendium, i Tyskland og Frankrige for at studere Mineralogi og Geologi. Fra Begyndelsen af 1878 blev han Universitetsstipen-

diat i Mineralogi. I 1879 deltog han som de norske Studenters Ordfører i Kjøbenhavns Universitets 400 Aars Jubilæum. 1880 deltog han i Naturforsker mødet i Stockholm og foretog derpaa i Selskab med Prof. Fr. Schmidt en længere Rejse i Østersøprovinserne og i Egnen øst for St. Petersburg. 11 Juni 1881 blev han, efterat have været tilstede ved Universitetslærer mødet i Upsala s. A., udnævnt til ordentlig Professor i Geologi og Mineralogi ved «Stockholms Högskola», hvilken Stilling han tiltraadte i Decbr. s. A. Han er siden 1875 Medlem af og siden 1884 Ordfører i «Geologiska Föreningen» i Stockholm, fremdeles Medlem af det kejs. russiske min. Selskab i St. Petersburg (1880), af «Antropologisk-ethnografiska Sällskapet» i Stockholm (1882) og korresp. Medlem af «K. K. oesterr. geolog. Reichsanstalt» i Wien (1882).

* 1878 *Antonia Sophie Wilhelmine Scheel Siewers*, D. af nedenævnte Cand. philos., Lærer Hans S. og Jacobine f. Breda.

Jættegryder ved Kristiania. Af W. C. B. og H. H. Reusch. [Med Forord af Dr. Th. Kjerulf]. Kbhvn. 1874. 8. 48 S. (Udgjør No. 2 i 2den Række af den periodiske Publikation «Fra Videnskabens Verden». Ogsaa udgivet paa Tysk med Titlen «Riesenkessel bei Christiania» i «Zeitschrift d. d. geol. Gesellschaft» 1874, S. 783—815 og Tab. 22—28; og paa Engelsk med Titlen «Giants' Kettles at Christiania» i «Quart. Journal of the geol. Soc.» 1874, S. 750—71).

Om Thronhjemsfeltets midlere Afdeling mellem Guldalen og Meldalen. M. 8 Textfig. og 4 lith. Pl. Særskilt aftrykt af Forh. i Chra. Vidskb. Selsk. f. 1877. Chra. 1877. 8. 28 S.

Die silurischen Etagen 2 und 3 im Kristianiagebiet und auf Eker, ihre Gliederung, Fossilien, Schichtenstörungen und Contactmetamorphosen. Mit 47 Fig., 12 Tafeln u. 1 geol. Karte. Hrag. von Dr. Th. Kjerulf. Universitætsprogramm f. d. 2 Sem. 1882. Chra. 1882. 4. 1 Bl., VIII. 388 S. (Anmeldt i Naturen 1882, S. 175; i Nyt Tidsskrift 1882, S. 402 af A. Helland. Afsnitte ere om de eruptive Massers Geologi er refereret af Prof. H. Rosenbusch i «Neues Jahrbuch für Mineralogie» 1883, I, 388 fg. Arbejdet er ogsaa omhandlet af A. Geikie i *The Nature* 1882, Vol. 27, S. 121 og i «Sitzungsberichte d. niederrh. Gesellsch. f. Natur- u. Heilkunde»).

I Nyt Mag. f. Naturvidsk. *XXIX* (1872), S. 103—45: Bidrag til Kristianifjordens Molluskfauna. (Indberetning til det akad. Collegium om en i Sommeren 1871 foretagen Rejse. Ogsaa særskilt aftrykt sammen med en af O. S. Jensen forfattet Rejseberetning ang. Land- og Ferskvandemollusker i Kristiania og Kristiansands Stifter). — *XXII*, 95—107: Fossiler fra det Thronhjemske. — *XXIV*, 18—88: Om Paradoxides-skifrene ved Krekling. (Anm. i Letterstedtske Nord. Tidsskrift I, 378 fg. af G. Linnarsson). — *XLV*, 255—300: Norske Apatitforekomster. (Omarbejdelse og Udvidelse af en ndfr. nævnt Afhandling i «Zeitschr. d. d. geol. Gesellsch.» 1874). — *XXVIII*, 253—419: Spaltenverwerfungen in der Gegend Langesund—Skien. Med Tab. og farve trykt Kart.

I Geol. Fören. i Stockholm Förhandlingar, *II*, 572—80: Fossiler fra Öxna og Klitten. — *III*, 193—98: Om Andrarumskalk ved Breidengen i Valdres: 234—41: Om beskaffenheden af gruset ved Hougæsæter på den romeriske slette. — *V*, 326—76: Nogle bemærkninger om pegmatitgangene ved Moss og deres Mineraler.

— *VI.* 143—48: Paradoxides-Ølandicus-nivået ved Ringsaker i Norge; 744—51: Om uranbegerts og xinitim fra norske forekomster. — Desuden har han siden 1881 leveret talrige Kritiker og Referater i dette Tidsskrift.

I Öfvers. af Sv. Vet. Akad., Förhandl. 1884: Om kristaller af Beryllium och Vanadium.

I Zeitschrift d. d. geol. Gesellschaft, 1874, S. 646—702: Vorkommen des Apatits in Norwegen. (I Forening med H. H. Reusch; jfr. ovfr. under «N. Mag. f. Naturvidskb.») — 1876, S. 69—74: Ueber neue Vorkommnisse von Vesuvian und Chiosolit in Norwegen.

I Zeitschrift für Krystallographie *I.* 18—30: Ueber grosse Enstatitkrystalle (i Forening med G. v. Rath. Ogsaa trykt i «Monatsberichte d. k. Acad. d. Wissensch. zu Berlin», Oktbr. 1876, S. 549—64, og paa Engelsk med Titlen: «On certain large crystals of enstatite» i «Proceedings of Crystallogr. Soc.» Vol. I, 1—10). — *II.* 275—90: Untersuchungen norwegischer Mineralien. I. — *III.* 471—95: Untersuchungen norw. Min. II; Atakarnit von Chili; Zwei Hüttenerzeugnisse. — *VII.* 442—46: Ueber Krystalle von Thorium. (Ogsaa trykt i «Bih. till Sv. Vet. Akad. Handl.», Bd. 8, No 5, 1883). — *IX.* 225—37: Ueber Krystalle von Beryllium und Vanadium (i Forening med G. Flink). — Som fast kritisk Referent for dette Tidsskrift siden dets Oprettelse i 1877 har han derhos i samme leveret en hel Del Anmeldelser og Referater.

I Neues Jahrbuch f. Mineralogie etc. 1879, S. 566—67: Zinnsteinsvorkommnisse aus New South Wales (i Forening med Th. Kjerulf). — 1880, II. 187—92: Ueber Olivinfels von Søndmøre. — 1887, I. 80: Die Mineralien der Pegmatitgänge bei Moss. — Ogsaa i dette Tidsskrift har han derhos siden 1879 leveret adskillige Kritiker og Referater.

I Bolletino d. Com. geol. d. regno d'Italia 1876: Piccoli notizie sulla geologia della isola d'Elba (i Forening med H. H. Reusch).

Brømel, August Theodor, blev født 5 August 1799 i Ilm i Fyrstendømmet Schwartzburg-Rudolstadt i Thüringen, studerede i Aarene 1820 og 1821 i Halle og Jena, hvor han tog theologisk Examen, men maatte som Deltager i de hemmelige politiske Selskaber ved de tyske Universiteter flygte paa Grund af den preussiske Regjerings Forfølgelse, holdt sig nogen Tid skjult i Neustadt i Holsten, kom 1824 (eller 1825) til Bergen, hvor han under Navnet Bremer levede af Informationer, blev senere Lærer ved Realskolen i Bergen, derpaa Bestyrer af samme og 10 August 1835 tillige udnævnt til Adjunkt ved Bergens Kathedralskole, hvor han havde været konst. Adjunkt allerede siden 1 Juli 1827. Han var stadig Medlem af Direktionen for Bergens Musæum og hjalp 1830—35 Biskop Neumann i dennes Forretninger som konstitueret Sogneprest ved St. Mariæ tyske Kirke i Bergen. Han blev 7 Januar 1843 Medlem af det kgl. Videnskabernes Selskab i Thronhjelm, hvis mindre Guldmedalje han vandt 1842 for en (utrykt) Besvarelse af Spørgsmaalet: «Hvori bestod den Odel, Harald Haarfager skal have berøvet og Haakon Adelsten gjen-givet Nordmændene?». Han døde i Bergen 18 Januar 1851.

* *Mariane Olfson*, en Prestedatter fra Neustadt i Holsten, hvor hun senere levede som Enke og hvor hun døde 5 August 1881.

Biografisk Notits i Berg. Blade 1851, No. 318; jfr. Indbyggelseskraft fra Bergens Kathedralskole 1859, S. 13; Dr. H. K. Brandes: Ausflug nach Norwegen (Lemga 1867), S. 19 fg.

Selskabet for Norges Vel. Indbyggelseskraft fra Bergens Kathedralskole. Bergen 1834. 4. 32 S.

Realskolens nyeste Historie og dens nuværende Tilstand af A. T. B. og Jens Møller. Bergen 1836. 8. 32 S.

Hvorledes kunne Drengeskolen paa en planmæssig Maade forberedes til den egentlige Skoleundervisning? En pædagogisk Betragtning som Indbyrdelse til den aarlige offentlige Examen ved Bergens Realskole. Bergen 1840. 4. 14 S. + 1 Bl. (Anm. [af H. Holmboe] i Bergens Stiftstid. 1840, No. 9).

Realskolens Arsitekt i Skoleaaret 1840-41, som Indbyrdelse til den aarlige offentlige Examen ved Bergens Realskole. Af A. T. B. og Jens Møller. Bergen 1841. 4. 13 S.

Die freie Verfassung Norwegens in ihrer geschichtlichen Entstehung und weiteren Entwidlung, ihrem Wesen und ihren Folgen. Th. 1 [eneft]. Die freie Verfassung Norwegens in ihrer geschichtlichen Entstehung nebst einleitender Vorgesichte. Bergen 1842. 8. (I. 322 S. (Anm. i Norghbl. 1842, No. 343 og 345; Den Const. f. N. No. 363) og 364).

I Urda I. (Bergen 1837), S. 73-78: Gulathinget; S. 119-132: Om Norges Hifterier i Fortiden; S. 305-317 og II. 110-128: Areligionen i Norge (ufuldført); S. 301-321: Indledning til en historisk Fremstilling af Forfædrenes Biflinge og Sotoge.

I Bergens Stiftstidende 1846, No. 15, 16, 17 og 18: Nogle Ord om Hans Lants Begat (jfr. No. 21). Af dette Blad var han Redaktør fra 1 Januar 1848 til sin Død; som saadan forfattede han de fleste deri indførte uanvngione polemiske politiske og kommunale Opfatte. I Anledning af sin Optraeden i dette Blad i 1848 til Forsvar for Tysklands Færd mod Danmark kom han i en lang og bitter Fejde med „Bergenske Blade“, jfr. bl. a. sidstnævtes No 47 og 48.

Brønlund, Emil, Søn af Kjøbmand *Thomas Larsen B.* og *Karen Jansen*, er født i Arendal 26 Maj 1830, tilbragte, efter at have gjen nemgaaet sin Fødeby's Middel- og Realskole, nogle Aar paa et større Handelskontor i Danmark, var senere beskæftiget dels i andres, dels i egne Forretninger og blev 1861 udnævnt til Dispatchør i Arendal. Derhos var han i en Række af Aar Lærer i Handelsregning og Bogholderi ved Arendals Skole. Han er fremdeles Medlem af Direktionerne for flere Søforsikringselskaber og Skibsassuranceforeninger og deltog som Repræsentant for disse i de skandinaviske Søassurance-møder i Kjøbenhavn 1875, Kristiania 1876 og Gøteborg 1883 samt i «Internationaler Transport-Versicherungs Verband»'s Generalforsamling i Eisenach 1881.

* 1854 *Gesina Sønnichsen*, D. af Kjøbmand i Risør *Sønnich S.* og Dorothea Winther Norberg.

Efterretninger for Søfarende. Samlede og udgivne af E. B. og A. O. Andersen. Bd. I—II, H. 1. Arendal 1863—64. 8. Bd. I, 1. 2 Bl., 123 S. Bd. I, 2. 212 S. Bd. II, 1. 112 S.

Han har oftere leveret anonyme Artikler i Morgenbladet og Den vestlandske Tidende om merkantile og maritime Emner.

Som Medlem af den af Det norske Veritas's Repræsentantskab dertil nedsatte Kommitte deltog han i Aarene 1878—81 i Udarbejdelsen af «Revideret almindelig norsk Søforsikringsplan».

Buch, Iver Winfeldt, Søn af Guldsmedmester *Nils B.* og *Johanne Marie Ullern*. blev født paa Strømsø i Drammen 21 Novbr. 1800, var fra 1814 til 1824 ansat paa Apotheker i Porsgrund, Skien, Kristianssand og Kristiania, tog i Januar 1824 Præliminærexamen og i Oktober 1831 norsk medicinsk Examen med anden Karakter, efterat han allerede siden 1826 havde gjort Tjeneste som konst. Militærlæge dels i Fredriksværn. dels i Kristiania. Den 5 Decbr. 1831 udnævntes han til Kompagnikirurg i anden akershusiske Infanteribrigade, forrettede 1832—33 som Koleralæge i Farsund, udnævntes 12 Septbr. 1833 til Korpsslæge og boede derefter 1834—45 i Laurvik. 4 Decbr. 1844 udnævntes han til Distriktslæge i nordre Indhered og 31 Marts 1856 til Distriktslæge i Lyngdal, fra hvilket Embede han erholdt Afsked med Pensjon 14 Februar 1873.

* 2 August 1833 *Christine Barlien* (f. i Bejtstaden 9 Oktbr. 1812), D. af Hans B. og Kirstine (Einarsdatter?)

Jfr. Kiser: Norges Læger, S. 58 fg.: Storth.-Forh. 1874, VI. 44 og Storth.-Tid. 1874, S. 137—40.

I Norsk Mag. f. Lægevidensk. 2 R. XIV. 1040—48: Beretning om en i Vanse Sogn paa Lister i 1859 herskende Epidemi af Blodgang.

Buch, Sophus Andreas, Søn af Konsul *Carl Emil B.* (f. i Korsør) og *Johanne Mikaline Kruse Ulstrup*. er født i Stavanger 16 Juli 1854, underkastede sig, efter at have gennemgaaet sin Fødebys Latinskole og derefter disciplineret paa Apotheket «Hygiea» sammesteds, i Maj 1876 farmaceutisk Examen med Karakteren «Meget godt». Han fortsatte derefter sine Studier af Zoologi og Kemi til Sommeren 1877, blev Høsten s. A. ansat som Konservator ved det nyoprettede Stavanger Museum, hvilken Stilling han indehavde til 1 Januar 1882. Siden den Tid har han været ansat som Inspektør og Sekretær ved «Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme» i Bergen. Sommeren og Høsten 1880 opholdt han sig i Tyskland og Skotland, dels for at studere Fiskeriudstillingen i Berlin og det tyske Exportmarked, dels for praktisk at sætte sig ind i det skotske Sildefiske i Nordsoen. I de senere Aar har han flere Gange besøgt Sverige, Danmark, Tyskland, Holland, Belgien, Frankrige og England

for at studere disse Landes Fiskerier. 1883 var han Jurymand ved den internationale Fiskeriudstilling i London og samme Aar besøgte han Fiskerimpdet i Lysekil som «Hædersgjæst». I 1883 og 1884 har han paa Statskassens Bekostning foretaget praktisk-videnskabelige Undersøgelser vedkommende Vaarsildfisket. Han er korr. Medlem af *American Fish Cultural Association* (1884) og korr. Æresmedlem af *National Fish Culture Association* i London (1884).

Fortegnelse over Samlingerne i den zoologiske Afdeling af Stavanger Museum. Stavanger 1880. 8. 16 S.

Fortegnelse over Samlingerne i den historisk-antikvariske Afdeling af Stavanger Museum. Stavanger 1881. 8. 1 Bl. 46 S.

Indberetning til Departementet for det Indre om de i 1883 udførte praktisk-videnskabelige Undersøgelser over Saarsildfisket. Chra. 1883. 8. 75 S. (En lignende Beretning for 1884 er under Pressen).

I Norsk Fiskeritidende 1882, S. 3—14 og 53—60: De hollandske og engelske Røgerier. (Overs. paa svensk af A. V. Ljungman 1883 og paa tysk i «Deutsche Fischereizeitung» 1882, No. 52). — 1883, S. 105—115: Østersfisket i Romsdalen; S. 187—193: Undersøgelser vedrørende Østersfiskeriet. — 1884, S. 193—209: Østerskultur i Holland og England. (Oversat paa Svensk).

I Aarsberetn. fra Foren. t. n. Fortidsm. Bevaring 1878, S. 291—309, 1879, S. 249—63, 1880, S. 272—80 og 1881, S. 122—29 har han meddelt Fortegnelser over Oldsager, erhvervede af Stavanger Museum i nævnte Aar.

I forskellige Dagblade har han skrevet enkelte anonyme Artikler...

Buch, Vilhelm Henrik, Søn af Bagermester *Wilhelm Frederik B.* og *Ingeborg Maria Knudsdatter Lie*, er født i Kristiania 9 Febr. 1798, blev Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1819 og theologisk Kandidat med Haud i April 1825. Han blev 3 Juli 1826 udnævnt til Sogneprest til Moland (Thelemarken), 23 Juli 1834 til res. Kapellan til Aker og Oslo og 11 August 1847 til Sogneprest til Holden, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension 1869.

* 23 Decbr. 1826 *Lovise Riis* (f. 10 Juni 1801, † 26 April 1853), D. af Kjøbmand i Kristiania Johan R. og Marie Birgitte Gravengaard.

Jfr. Storth. Forhandl. 1871, VI. 166; Thues Læsebog S. 551; Thues efterl. Arbejder S. 91 fg.

Samlede Digte. [H. 1. 2]. Arendal 1835. 8. VII. 115 S. 95 S. (Anm. i Morgbl. 1835, No. 211 og 216).

Veilighedstale holden i Aylset for Grønlands District paa Carl Ludvigsbagen 3 Mai 1839. (Trykt efter Opfordring). Chra. [1839]. 8. 4 S.

I Chraposten 1851, No. 1151: Distriktslæge Edb. Salvesen (Mindedigt).

I Iduna V. H. 1 (1823): Den gamle Jagbarth, et norsk Eventyr i 3 Bøger. — Sange affjunge i Klubben Enigheden 4 Juli 1823.

I Hermoder 3die—8de Halvaargang findes flere af hans Digte, hvoraf de fleste er optagne i hans „Samlede Digte“.

I Den vestlandske Tidende 1832, No. 2 og 27 findes to Digte af ham og i No. 51—52 en Dverjættelse af Delavignes „Slaget ved Waterloo“.

Buchholm, Magdalena Sophia, blev født 15 Marts 1758 i Skien, hvor hendes Fader Justitsraad *Mogens Bentsen* den Gang var Lagmand og Borgermester. Hendes Moder hed *Sophie Heltsen*. Efter Faderens Død kom hun i Huset hos sin Kusine Johanne Henrikke Ancher, der var gift med Peter Collett til Buskerud. Her forblev hun i 2 Aar. 1777 blev hun gift med daværende «Studiosus» *Peter Leganger Castberg* (f. 14 April 1752, † som Sogueprest til Flekkefjord 1784). I 1785 blev hun gift med *Joachim Frederik Buchholm*, som den Gang var Kjøbmand i Flekkefjord og senere blev først Toldkasserer i Stavanger (1798) og derpaa Toldinspektør i Kragerø (1806). Her døde hun 12 August 1825. Hendes anden Mand døde 1 Maj 1834.

Jfr. Birchs Billedgalleri for Fruentimmer I. 224—26; N. M. Petersens Bidrag til d. danske Lit. Historie, 2 Udg., fl. St. (se Reg.); Pavels Autobiografi, S. 221; Pavels Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 34, 72, 106, 120 og 654; Familien Collett (Chra. 1872), S. 55; Alf Collett: En gammel Christiania-Slægt, S. 171; Nytaarsgaven «Charis» 1800, S. 166—71 (Digt til hende af J. Zetlitz); Norsk Tidsskr. IV. 19—20.

Poesier. *Rbhøn.* 1793. 8. 4 Bl. 160 S. (Ann. i *Bærde Efterretn.* 1793, No. 36). — 2det forsøgede Dplag. *Rbhøn.* 1806. Med Forf.s Portræt. (Rec. i *Bærde Efterretn.* 1808, No. 30. Flere af disse Digte havde tidligere været trykt i „*Minerva*“ 1788—95, i Ugebladet „*Samleren*“ II og III, i „*Tilflyeren*“. *Varg.* 1792, 1800 og 1802, i „*Charis*“ for 1800, S. 161—65, i *Det Norske Selskabs* Skrifter, 2det Stykke, 1783; jfr. *Bærde Efterretn.* 1786; No. 3 og *Minerva* 1800, III. 344).

Efter 1814 skrev hun nu og da Digte i forskellige norske Blade og Tidsskrifter, saaledes bl. a. i *Rigstidende* 1815 No. 22 (Kvad i Anl. af Norges og Sveriges Forening) og No. 46, samt i *Nation*-bladet H. XXI. 129—30 («Zetlitz's Minde»).

Buchholm, Petrea, foregaaendes Datter, blev født i Flekkefjord 1786 og døde i Kragerø 1870.

En Faders Sandring med sine Børn fra Kjøbenhavn til Brede *Rbhøn.* 1817. N. 8 illuminerede Kobberc.

5 maae Fortællinger af forskellige Forfattere, udgivne af en Dame. *Chra.* 1822. 8. 118 S.

Buchholz, Andreas, Broder af nedennævnte Distriktslæge Th. R. B. B., blev født paa Kongsberg 8 August 1819, blev 15 Marts 1841 udnævnt til Sekondløjtnant i Kristianssandske Brigade og døde ugift paa Fredrikshald 11 Maj 1847.

I *Kat og Dag* VIII. (N. R. III), S. 1—57: Marie Tromann eller „Den norske Madonna“, en sandfærdig Fortælling, meddelt af hendes Sønnesøn. (Er egent-

fig forfattet af Moderen, men revideret og udgivet af Sønnen under Navnet A . . . . S.)

Buchholz, Carl Hieronymus (Jerome) Heyerdahl, efternævntes Søn, er født i Stangvik 25 Juli 1844, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1861 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Juni 1868. Han har siden Examen været bosat som privat praktiserende Læge i Gran paa Hadeland.

* 21 December 1868 *Bertha Susanne Gulowsen* (f. 1 Juli 1845), D. af Kjøbmand i Kristiania Anders G. († 1860) og Emilie Nanna Ditlevine Gabrielsen.

Jfr. Kier: Norges Læger, S. 59 og 483.

Over Barselseber. Et Bidrag. Kra. 1880. . 8. 41 S.

En Magtløsning (*brisement forcée*) af strakt og stivt Knæ. Med godt Resultat. Chra. 1884. 8. 15 S.

I N. Mag. f. Lægevidenskaben, 3 R., IV, 453—56: Om Paracentese af Torax. Af Dr. Bowditch i Boston. (Efter The Amer. Journal of med. sciences). — VII. 700—13: Nogle Erfaringer om Brok.

I Tidsskrift f. praktisk Medicin Aarg. 4 (1884), S. 389—93: Et Tilfælde Osofagismus.

I Dagbladet 1882, No. 262: Hindringer og Betingelser for Lægevidenskab og Lægekunst hos os. Den spedalake Smitteagitation. (Hertil Svar af G. A. Hansen i No. 278; jfr. No. 267 af Dr. Johan Dahl).

§ Aftenposten 1883, No. 86 B: Speballeheden i Norge.

§ Morgenbladet 186* findes et Par mindre, anonyme Artikler af ham § Aarg. 1882, No. 312 B: Fr. Prof. Dr. Lochmann.

Buchholz, Thorvald Rasmus Borup, Søn af fhv. Premierløjtnant, Vejinspektør i Kristians Amt *Carl Christian B.* († 14 August 1849; han hed egentlig Rasmussen, men kaldte sig B. efter sin Stedfader Brigadekirurg C. C. B.) og *Anna Førgensen* (fra Kongsberg, † 10 Jan. 1840), er født paa Gaarden Helmen i Gran 15 August 1813, tog i Jan. 1831 Præliminærexamen og i Juni 1836 norsk medicinsk Examen, begge med anden Karakter. Efter at have været konst. i forskellige Lægestillinger, blev han 8 Maj 1841 udnævnt til Distriktslæge i Nordmøre og har siden 16 Juli 1845 været Distriktslæge i Hadeland og Land. I 1849 blev han indvalgt i Kommunerepresentationen i Gran, hvor han derefter i en lang Række af Aar indehavde forskellige kommunale Tillidshverv, bl. a. gjentagne Gange som Ordfører, Valgmand, Forligelseskommissær og Overformynder. 1864—71 var han Formand i Grans Heredskommission. Oprettelsen (i 1859) af Grans Sparebank, hvis 1ste Direktør han var i 5 Aar, skyldes væsentligst hans Initiativ.

* 10 Maj 1841 *Edle Heyerdahl* (f. i Stjørdalen 15 Juni 1814,

† i Oktbr. 1879), D. af nedennævnte Sogneprest til Gran Hieronymus H. og Sophie Frederikke Schwabe.

Jfr. Kiær's Norges Læger, S. 60—61 og 483.

Antydninger til Reform i den offentlige og kommunale Sundhedspleje. (Astryk af en Embedsbetænkning). Chra. 1856. 8. VI S., 80 S. (Jfr. Medicinalkom. Betænkning herover i «N. Mag. f. Lægevid.» 2 R. XI. 104—5).

Om Spedalskheden som Folkesygdom. (Tillægsheste til «N. Mag. f. Lægevid.» 3 Række Bd. I. H. 9). Chra. 1871. 8. 74 S.

Om Arbesygdomme eller Slægtsudartelse. Drammen 1878. 8. 84 S.

Om Folks og Slægters Tilbagegang. [I. U.] Kbhvn. 1883—84. 8. I. 4 Bl. 421 S., 1 Bl. — II. 2 Bl. 454 S.

3 Ugeskrift for Medicin og Pharmacie, II. 148—52, 163—65, 177—81; Kort Betænkning af den offentlige Sygepleje i Nordmørs Distrikt. — III. 361—65; Betænkning over Medicinal-Lovudfaster af 2den Maj 1844. — IV. 287—50 og 253—68; Medicinalberetning for Nordmørs Lægebidstrift for 1844.

I N. Mag. f. Lægevidenskaben, 3 R. I.: Om Spedalskheden som Folkesygdom (Tillægsheste til H. 9). — II. Tillægsheste: Om Spedalskheden som Folkesygdom. 48 S. (En Fortsættelse af frgd.) — V. 1—43: Mere om Spedalskhedens Væsen.

I Beretning om Sundhedstilstanden i Norge i 1857, S. 98—102; Medicinsk-topografisk Beskrivelse over Grans Prestegjæld.

3 Oeconomiske Samlinger, red. af P. W. Deiboll (Købe 1846—47); Indstilling fra Komiteen for Fædristen i Nordmøre; Om oplandske Høvogne; Om Anvendelse af Mennekegjødning.

3 Etilling-Magazin 1839, No. 46—47: Om Aareladning og dens Misbrug. — 1841, No. 8—9: Er Menneket's Levetid bestemt, eller kan Livet forlænges ved de Midler, som Naturen og Kunsten tilbyde?

3 Morgenbladet har han skrevet adskilligt, bl. a. i Aarg. 1845, No. 33: Om Tabelvært over Spedalske (jfr. No. 6 s. A.) — 1853, No. 92: Om Understøttelsesforeningen for norske Læger og deres Euler. — 1856, No. 19, Till.: Dom i Sagen om Pharmacopoea Norvegica; No. 67: Anmeldelse af E. Sundts Skrift om Dødeligheden i Norge. — 1857, No. 93: Anmeldelse af H. Thaulows Skrift: „De sidste 20 Aar af Pharmaciens Historie“. — 1859, No. 328: Om den lgl. Prop. til Lov om pharmaceutisk Examen. — 1860, No. 203: Om Benfjorhed hos Koen. — 1861, No. 190: Om Rabatvæsenet; No. 344 og 1862, No. 34 og 69: De Fattiges Væsen; No. 321: De indre lifterke Forholde. — 1863, No. 43: Om Fattiglovgivningen; No. 254: Om Grundlæggningerne for en Pharmacopoe, omhandlede ved Naturforskersmødet i Stockholm. — 1865, No. 133: Undervisningsspørgsmaalet betragtet fra et statsborgerligt Standpunkt. — 1869, No. 14: Om den kommunale Stemmeret; No. 148: Fortegnelsen over de Artikler, som skulle optages i den nye Udgave af Pharm. Norv. — 1870, No. : Anmeldelse af E. Sundts Skrift: Om Rentighedsstellet i Norge; No. 167: Om Fattigdommen. — 1872, No. 290: Om Sindslygelovens Forstaaelse.

3 Aftenbladet 1869: Om Dødsstraffen.

3 Christiania Dagblad 1864, No. 44: Studenternes Adresse i den danske Sag; No. : Om Apothekervæsenet.

3 Dagbladet 1871, No. 44: Om Fattigvæsenets Ordning.

I Ny ill. Tidende 1882, No. 1: Arvelighed og Æsthetik (i Anl. af Ibsens «Gjengangere»).

Buck, Frødrick Bing, Søn af Kjøbmand *Peter Christian B.* og *Nicoline Fredrikke Bing*, har i en Række af Aar været bosat som Kjøbmand i sin Fødeby Throndhjem.

I Turistforeningens Årbog 1869, S. 111—15: Tur til Budal.

I Personalhistorisk Tidsskrift II. (1881), S. 98—104: Darre-, Schjelderup-, Kaarbo-Familien i Norge. Et Supplement til Darre-Familiens Slægtregister (med Anm. af H. J. Huitfeldt-Kaas og E. A. Thomle). — III. 93—95: Supplement til Darre-Wedge-Familiens Stamtavle. — Han har meddelt Bidrag til H. J. Huitfeldt-Kaas's «Efterretninger om Familjen v. Zernichow i Norge» i samme Tidsskrift III, se S. 219 fg. og 352 fg.

Forøvrigt har han i Aarenes Løb ladet trykke adskillige Smaastykker i forskellige Blade, især throndhjemiske og bergenske, for det meste under Merket *F. B. B.* og fornemmelig af personal-historisk, antikvarisk og topografisk Indhold.

Buck, Ole Edvard, Søn af Handelsmand *Christopher Lorents B.* og *Anna Adler*, blev født i Throndhjem 14 Novbr. 1799, blev Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1820 og juridisk Kandidat med Laud i December 1824. Han blev 1825 Kopist, 11 Januar 1826 Fuldmægtig og 22 November 1828 Bureauchef i Finantsdepartementet og udnævntes 16 Oktbr. 1833 til Amtmand i Finmarkens Amt. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon, hvis Overlægninger førte til Lov af 4 Aug. 1839 ang. Handelen i Nordlandene. Paa offentlig Bekostning foretog han 1840 en Rejse over Stockholm, Finland og St. Petersburg til Arkhangel for at underhandle med den russiske Regjering ang. Forandringer i Grænsetraktaten af 1751, hvilke Forhandlinger imidlertid afbrødes i Juli 1841. Han var 2den Repræsentant fra Finmarkens Amt paa Storthinget 1839 (Medlem af Lagthinget). Han blev 6 Febr. 1843 R. N. O. Han døde 13 Juni 1843 paa Nøjsomhed ved Molde under et Besøg hos Svigerfaderen.

* 182* *Christiane Marie Krohg*, D. af nedennævnte Amtmand Hilmar Meincke K. Hun ægtede 23 August 1853 Toldkasserer i Ekersund Mentz Rynning.

Jfr. B. Moe's Efterretninger, S. 39 fg.; J. H. Vogts Optegnelser S. 236 fg. og 355.

Beretning, afgiven til det Kgl. Finants-, Handels- og Told-Departement angaaende en af ham ifølge Kgl. Resolutioner af 20de April og 15de Juli 1839 i Sommeren 1840 foretagen Rejse for at undersøge Handelsforholdene m. v. imellem det archangeliske Gouvernement i Rusland og det nordlige Norge. (Trykt som Manuscript). Chra. 1843. 8. 126 S.

3 Beretning om den oeconomiske Tilstand m. v. ved Udg. af

Året 1835 (Åra. 1836) findes S. 306—41 hans som Amtmand afgivne Beretning om Finnmarkens Amts Tilstand 1830—35.

Han var Medgiver af Departements-Tidende fra dens Begyndelse 1829 til 1833.

Budde, Christopher Pøter, Søn af Sogneprest *Christen Schmidt B.* († 18 Maj 1830) og *Anne Cathrine Suenssen* († 31 Marts 1859), er født paa Andebo Prestegaard 28 Juli 1825, blev 1842 Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut og i Marts 1850 medicinsk Kandidat med Laud. Han gjorde samme Aar i ca. 3 Maaneder Tjeneste som Læge ved den danske Hær i Slesvig og var som saadan bl. a. med i Slaget ved Midsunde. 1851—52 var han Kandidat ved Righospitalet og Fødselsstiftelsen og i de derpaa følgende Aar Amanuensis hos Professorerne Chr. Heiberg og A. C. Conradi. 1855—58 opholdt han sig, tildels med offentligt Stipendium, i videnskabeligt Ojemed i Tyskland, Østerrige, Frankrige og England, blev efter Hjemkomsten Vaaren 1858 Reserve-læge ved Righospitalets kirurgiske Afdeling, hvilken Post han fratraadte Høsten 1860. 1864—72 var han Politilæge i Kristiania, siden 1872 har han, foruden at praktisere privat, været Læge ved Akershus Strafanstalt 25 Septbr. 1868 udnævntes han til kgl. Livmedikus. Høsten 1865 holdt han under Prof. W. Boecks Fravær Forelæsninger ved Universitetet over operativ Kirurgi. Han er K. W. O. (1884), R. N. O. og R. St. O. O. (4 April 1881) «for fortjenstfuld Lægevirksomhed».

* 3 Oktbr. 1861 *Laura Mathilde Dahl* (f. i Kristianssund 6 Marts 1839), D. af Kjøbmand Hans Herlof D. og Lydia Angell.

Jfr. Kiser: Norges Læger, S. 62 fg.; Personalhistorisk Tidsskrift V. 156, Stam-tavlen.

I Norsk Mag. f. Lægevidsk. 2 R. XIII. 889—914 og 967—86: Beretning om en med Stipendium foretagen videnskabelig Rejse. — XIV. 1089—1117: Beretning om Righospitalets kirurgisk Afdeling for 1859.

Budde, Jan Adolph, Søn af Kommandørkaptejn *Ole Christopher B.* († 17 Maj 1849) og *Andrea Frederikke Ottoline Arenfeldt*, er født 25 Novbr. 1811 i Fredriksværn, men blev fra 7 Aars Alderen af opdraget i Bedsteforældrenes Hus i Kristianssand, hvor han besøgte først Realskolen, senere Latinskolen. 1829 blev han, privat dimitteret, Student med Laud og i Juni 1834 theologisk Kandidat med Laud. Strax efter Examen rejste han til Danmark, hvor han bl. a. stiftede nærmere Bekjendtskab med dette Lands Jordbrug, opholdt sig senere paa sin Faders Gaard Næs ved Tønsberg og søgte her i nogen Tid Vejledning i Landbrugslære hos den nærboende Overlærer Sverdrup, studerede 1836—37 atter forskjellige Fag ved Universitetet og besøgte derpaa England, Frankrige, Tyskland og Danmark. Efter Hjemkomsten overtog han Bestyrelsen

af et større Gaardsbrug ved Kristianssand, men søgte — da han troede det vanskeligt uden Kapital at skabe sig en selvstændig Stilling som Landmand — og erholdt 1841 Ansættelse som Bestyrer af Koperviks Lærerskole i Ryfylke. Da Stavanger Amtsformandskab i 1844 havde besluttet Oprettelsen af en Landbrugsskole for Amtet og dertil kjøbt et Brug paa Gaarden Østraat i Højlands Sogn, lod B. sig overtale til at overtage Stillingen som Skolens Bestyrer og Lærer, efterat han først havde afkjøbt Amtskommunen Gaarden og derpaa med Stipendium af Amtskassen havde besøgt England og Skotland for at sætte sig nærmere ind i Jordbruget der. Fra 1844 bestyrede han derpaa Skolen paa Østraat til 1876, da han opsagde sin Stilling, hvorved Skolen paa hans Gaard nedlagdes. B. har stadig været Medlem af Stavanger Amts Landhusholdningsselskabs Bestyrelse og blev 1865 Formand i Ryfylke Fogderis Skylddelingskommission. Han var Medlem af den store Hovedskylddelingskommission (1872—83). I en Række af Aar har han været Ordfører i Højlands Heredsstyrelse, Valgmand m. v. Han blev 18 Oktbr. 1877 R. St. O. O. «for Fortjeneste af Landbruget».

* 1846 *Birte Lindbom* († 3 April 1851), D. af Skipper L. paa Karmøen.

Portrat med Biografi i Norsk Landmandsblad 1883, II. 25—28. Jfr. Lengnicks Stamtavle over Familien Budde og over Andr. v. Harbous Descendenter; Personalhist. Tidsskrift III. 202 og V 156, Stamtavlen.

Bemærkninger i Anledning af en, ved Finansdepartementet bevirket Commissions Betænkning, om et Central-Agerdykningsseminariums Oprettelse, indsendt til nærværende Storting. Chra. 1839. 8. VII. 89 S.

Af et Brev om Amerika. Stavanger 1850. 8. 16 S.

3 Alm. norsk Landbrugstidende, red. af P. L. Boyesen, I (1850): Forsøg med nogle Gjødningsmidler; Lærsemaskiner; Besparelser ved Stenrydning.

3 Budstikken I. (1859), S. 415—17: Brug af Rauserede Poeter.

3 Norsk Landmandsbog for 1866, S. 14—25: Om Gjødning med Gjø. og Fiskeaffald, nærmest som den her i Stavangeregnen.

3 Tidsskrift f. Landmænd, udg. af F. A. Dahl, II (1875), S. 1—23 Om Hjerpede Bestemmelser mod Arakelse af Kartoffel. — VI. (1879), S. 153—162: Røget om Mergling; S. 302—310: Vidt Jagttagelse ang. Træfrø, Støopplantning og dens Virkning.

3 Stavanger Amtstidende 1881 No. 198: Træplantningen i Hjøabøien.

Bugge, Andreas, blev født i Drøbak, hvor Faderen *Ulrik B.* var Trælashandler; Moderen hed *Anna Frost*. Han var først Kjøbmand og Trælashandler i Drøbak, tog 1820 Borgerskab som Kjøbmand i Kristiania og blev senere Børsbud og Bedemand der. † . . .

* *Trine Andersen*.

Samlinger i Særleshed til Brug for Kjøbmand og Skipperes Ved Prospect af Christiania Børs. Chra. 1831. 8. 22 $\frac{1}{2}$ Art.

Bugge, Christian August, Søn af Sejlmager og Skibsreder *Jørgen Orbech B.* og *Guriane Olsen*, er født i Mandal 11 Maj 1853, blev Student med Laud fra Fredriksstads Skole 1872 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1876 (Laud i Juni 1878). 1876—77 vikarierede han i Kateketens Sted ved Mandals Middel-skole, studerede, efterat have taget den praktisk-theologiske Examen, 1879 et Semester praktisk Theologi i Erlangen under Prof. G. v. Zezschwitz og udnævntes 18 Oktbr. 1879 til pers. Kapellan hos Sognepresten ved St. Petri Menighed i Stavanger, hvor han har været konst. som Sogneprest 1882—84.

* *Dina Alette Danielsen*, D. af Toldbetjent Hans Peter D. i Kristiania.

De fire Temperamenter. Foredrag. Stavanger 1881. 8. 46 S. (Anmeldt i Berg. Aftbl., Bergensposten, Fr.stads Tistf., Dr. Blad, o. fl.)

3 Luthersk Ugekrift — foruden nogle mindre Bidrag — X. (1881), S. 132—43, 151—56, 169—73, 183—89 og 198—204: Auguste Comte og den saakaldte positive Filosofi. — XII. (1882), S. 355—60, 371—75, 387—92, 405—8, 423—34: Liberalismen og Geistligheden. — XVI. (1884), No. 15—20: Den kristelige Stat og dens sociale Fremtidsopgave.

3 Stavanger Amtstidende 1881, No. 89—92: Alexander Kiellands Digtning og det christelige Samfund. (Et polemisk Indlæg mod en Artikelrække med samme Titel af *Marborg*] i „Dagbladet“ 1881); No. 105, 106, 108 og 110: Alexander Kiellands Digtningens sædelige Værd eller Uværd. — 1883, No. 234 fg.: Om Faren for den moderne Bantros Indflydelse, vort offentlige Liv og de Konserveratives Opgave (jfr. „Stavangeren“ No. 5704). — 1884, No. 262: Anmeldelse af Bjørnsons Fortælling „Det slager i Byen og paa Havnen.“ — Desuden har han i dette Blad skrevet flere mindre Artikler, navnlig Anmeldelser af Kiellands „*Garmann & Worje*“, „*Arbejdsfolk*“, „*Ulse*“, „*Stipper Worje*“ og „*Gift*“ umiddelbart efter disse Bøgers Udgivelse.

Bugge, Christian Conrad, Søn af Skipper *Klas Bertel B.* og *Anne Cathrine Falkenberg*, blev født i Laurvik 5 Oktober 1815, tog i Decbr. 1842 norsk juridisk Examen mod Karakteren „Bekvem“, efterat han siden 1838 havde været ansat som Kopist i Statssekretariatet, hvor han 9 Juli 1851 blev udnævnt til Fuldmægtig. I 1867 blev han tillige ansat som Sportelkasserer. Han var R. D. O. Han døde i Oktober 1874.

* 28 Maj 1843 *Marie Helene Dorteaa Schjøth* (f. 28 Oktober 1813), Søster af nedennævnte kgl. Fuldmægtig Anton S.

Kongeriget Norges Stats-Calender for Aaret 1856. [Udg. af B.]. Chra. 1856. 8. 2 Bl. 299 S. — Samme for Aaret 1858. [Udg. af B.]. Chra. 1858. 8. 2 Bl. 306 S.

Han var i en længere Aarrække Redaktør af *Christiania Intelligents-sedler*; han efterfulgtes som saadan af *Siegw. Petersen*.

Bugge, Christian Gottlob, Søn af nedennævnte Rektor *F. M. Bugge*, blev født i Thronhjelm 28 Juni 1835, Student med Udmærkelse

fra sammes Kathedralskole 1851 og filologisk Kandidat med Laud i Juni 1858. Han var som Student Lærer ved Holths Latinskole i Kristiania (omkr. 1857), foretog 1858--59 en længere Rejse til Syden, paa hvilken han opholdt sig flere Maaneder i Grækenland, var efter Hjemkomsten en kort Tid Lærer ved Stavanger Latinskole og ansattes i August 1861 som midlertidig Lærer ved Kathedralskolen i Bergen. Fra denne Stilling blev han entlediget 15 Juni 1863 fra 1 August s. A. at regne. Han døde i Bergen 14 August s. A.

Fra Grækenland. *Chr.* 1860:8. 276 S. (Ærtryk af *Chr.-Bogens Føljeton*).

3 Fra Udbandet, udg. af S. Munk og B. D. Schjøtt, I. (1861). S. 65--78, 97--101, 177--181, 193--201, 209--213 og 225--228: *Rejsefjæder fra Syden*. (Fortf. af Skibbringerne i ovennævnte Bog).

Bugge, Elseus Sophus, Søn af Kjøbmand, fhv. Løjtnant *Alexander B.* og *Maren Karoline Sartz* (D. af Provst J. F. S., Medejer i Fritze Verk), er født i Laurvik 5 Jan. 1833, gennemgik 1841--48 sin Fødebys Middelskole, blev 1848, privat dimitteret (af senere Rektor J. Friis), Student med Laud og tog i December 1857 filologisk Embedsexamen med samme Karakter. Allerede som ung Student havde han i den sammenlignende Sprogvidenskab og i Studiet af Folkedigtning og Folketraditioner fundet det rette Omraade for sit Arbejde og sine Evner. Sommeren 1856 havde han første Gang offentlig Understøttelse til en Rejse i øvre Thelemarken for at efterspore og optegne gamle Folkeviser o. l. Ved kgl. Resol. af 11 Maj 1858 tildeles ham et Stipendium af Statskassen stort 700 Spd. til en Studierejse til Udlandet, hvorunder han fornemmelig opholdt sig længere Tid i Kjøbenhavn, hvor han studerede Sanskrit under Westergaard og almindelig Sprogvidenskab og klassisk Filologi under Madvig. Desuden opholdt han sig i lang Tid i Berlin, hvor han især hørte Forelæsninger over Sanskrit af Weber og over germaniske Sprog af Moriz Haupt. Fra 1 Maj 1860 blev han ansat som Universitetsstipendiat i sammenlignende Sprogvidenskab, men vendte dog først i Midten af Juli s. A. tilbage fra sin Udenlandsrejse. Da han i 1864 havde meldt sig til den ved C. A. Hagbergs Død ledigblevne Professorpost i nordiske Sprog ved Universitetet i Lund, sørgede det akademiske Kollegium herhjemme for at bevare B. for Fædrelandets Videnskabelighed, idet det indgik til Regjeringen med Forslag om Oprettelse af en extraordinær Lærerstilling for ham ved Universitetet. Som Følge heraf blev B. ved kgl. Res. af 2 Maj 1864 udnævnt til extraordinær Lektor i sammenlignende indoeuropæisk Sprogvidenskab, hvilket godkendtes ved Stortingets Beslutning af 28 Febr. 1866, der bevilgede den til Embedet fornødne Gage. Ved kgl. Res. af 19 April 1866 forpligtedes han til ved Siden af nævnte Fag ogsaa at overtage Docenturet i Oldnorsk. Siden

1866 har han været Professor ved Universitetet i Henhold til L. 12 Maj s. A. Dels med offentlig Understøttelse eller med Stipendier af Universitetet og lærde Selskaber, dels paa egen Bekostning har B. hyppig foretaget Rejser i Ind- og Udlandet i videnskabeligt Øjemed. I 1857 og 1859 rejste han saaledes om Sommeren i Thelemarken og Valders for at samle Folkedigtninger, Sommeren 1861 fortsatte han sine Undersøgelser af Levninger af Fortidens Digtning og Tro i Fjeldbygderne, Sommeren 1862 opholdt han sig i Kjøbenhavn for at gennemgaa og tildels afskrive Saga-haandskrifter og Levninger af norrøne Kvad, Somrene 1863 og 1864 rejste han atter for at samle Viser og anden Folketradition i Thelemarken, 1865 undersøgte han Runeindskrifter i Kristianssands Stift, Bergen og Valders, Somrene 1868, 1872 og 1876 rejste han i Sverige for at undersøge Runeindskrifter, Vinteren 1876—77 fortsatte han sine Studier i Udlandet, idet han navnlig undersøgte Haandskrifter og Indskrifter i Kjøbenhavn, München, Augsburg og i det vatikanske Bibliothek i Rom, Somrene 1880—1884 har han rejst for at optegne den norske Almues Udtale af Gaardsnavne og andre Stedsnavne. I 1877 deltog han som en af Repræsentanterne for Kristiania Videnskabsselskab i Upsala Universitets 400-Aars Fest, ved hvilken Lejlighed han tillige kreeredes til Æresdoktor af det filosofiske Fakultet derborte, og i September 1882 mødte han som en af Universitetets Repræsentanter ved Festlighederne i Lund i Anledning af de nye Universitetsbygningers Indvielse dersteds. Af «Senatus academicus» ved Universitetet i Edinburgh blev han indbudet til at modtage *the Honorary Degree of Doctor of Laws* 17 April 1884 ved Universitetets 300 Aars Fest, men han var forhindret fra at møde. Høsten 1880 holdt han efter Indbydelse Forelæsninger ved Upsala Universitet og udnævntes ved denne Lejlighed til R. N. O. Han var allerede 18 Oktbr. 1877 bleven R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste». Han har været Medlem af den kgl. Kommissjon til Revisjon af Matrikulens Stedsnavne (1878). Han var en af Stifterne og Bestyrerne af «Det norske Oldskriftsselskab» (1861) og ligesaa af «Foreningen for norske Dialekter og Folketraditioner» (1881), er Medlem af Bestyrelsen for «Den norske historiske Forening» (siden 1870) og af «Foreningen til norske Fortidsmindesmerkers Bevaring» (siden 1862) samt Medlem af den Letterstedtske Forenings norske Afdeling. Han er Medlem af Videnskabs-selskabet i Kristiania (1858, Vice-Præsæs 1884), af Videnskabernes selskab i Throndhjem (1865), af *Kgl. Vetenskaps-societeten* i Upsala (1872), af *Kgl. Vitterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien* i Stockholm (1881), af *Kgl. Vetenskapsakademien* i Stockholm (13 Marts 1878), af det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab i Kjøbenhavn (1870), af det Kgl. nordiske Oldskriftselskab (1865), af Det philologisk-historiske Samfund og af «Hit Íslenzka Bókmentafjelag», alle i Kjøbenhavn; af «Königl. Bair. Akad. d. Wissensch.» i München, af «Die gelehrte estn. Gesellschaft» i Dorpat,

af *La Société de Linguistique de Paris* (1878), af *De Maatschappij der Nederl. Letterkunde* i Leyden (1882); korresp. Medlem af *the Society of Antiquaries of Scotland* (1873) og af *Académie des inscr. et belles-lettres* (1882, indvalgt som Th. Benfey's Eftermand).

* 6 Juli 1869 *Karen Sophie Schreiner* (f. 25 April 1835), D. af Grosserer i Kristiania Peter Heinrich Schreiner (Portr. m. Biogr. i Ny ill. Tid. 1880, No. 30) og Andrea Wiborg.

Professor Dr. Sophus Bugge. En biografisk Skitsse af I. Undset. Chra. 1880. 4. 10 S. m. Portr. (Astryk i 50 Expl af Skill. Mag. 1880, No. 45 og 46); Portræt med Biografi [af J. B. Halvorsen med Bistand af Joh. Storm og I. Undset] i Ny ill. Tid. 1880, No. 44. Jfr. Storth.-Forh. 1865—66, I. 132—36 og VIII. 258; Upsala Universitets 400 Åars Jubelfest (Sthlm. 1879), S. 353 fg.; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I; Nord. Conv. Lex., 3 Udg., I.; Nord. Familjebok, utg. af N. Linder, II. 1302 fg.; de Gubernatis: Dizionario biografico, S. 216 fg. (m. Portr.)

Gamle norske Folkeviser, samlede og udgivne. Chra. 1858. 8. XII. 156 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 34; i Aftbl. s. A. No. 229).

Folkeviser fra øvre Thelemarken. (Særligt Astryk af «Folke» 1ste Bind). Kbhvn. 1859. 8. 23 S.

Forbindelsen mellem Grøgaldr og Fjölsvinnsmál oplyst ved Sammenligning med den dansk-svenske Folkeviser om Sveidal. «Astrykt af Videnskabselskabets Forhandl. for 1860». Chra. 1861. 8. 19 S. (Jfr. Svend Grundtvigs Danmarks gamle Folkeviser II. 667—73 og B.s Norroen Fornkvæði, S. 352—55 samt Lúnings Edda, S. 21—30).

Norrøne Skrifter af sagnhistorisk Indhold, udgivne. Første Hefte [Hálfs saga — Nornagests Þáttr.] Chra. 1864. 8. S. 1—80. — Andet Hefte. [Völsunga saga]. Chra. 1865. 8. S. 81—200. — Tredje Hefte. [Hervarar saga ok Heiðreks]. Chra. 1873. 8. S. 201—37. (O. m. Omslag-titel: *Det norske Oldskriftselskabs Samlinger*. VI, VIII og XVII).

Norroen Fornkvæði. Islandsk Samling af folkelige Oldtidsdigte om Nordens Guder og Heroer, almindelig kaldet Sæmundar Edda hins fróða. Udgiven af S. B. Chra. 1867. 8. 2 Bl., LXXX. 450 S. Med 1 Bl. Facsimile-Astryk. (Jfr. Th. Meibius' Nord. Lit.-Bericht i Zeitschr. f. d. Philologie I. (1869), S. 389—437 og Bugges «Efterslæt» i Aarb. f. nord. Oldkyndighed 1869, S. 243—276; jfr. fremdeles Svend Grundtvigs Haandudgave af Sæmunds Edda (Kjøbenhavn 1863), Fortalen, og en Anmeldelse af samme i danske «Fædrel.» 1868, No. 117 samt G. Vigfusson og F. York Powell's *Corpus poeticum boreale* (Ox'ord 1883), Introd. S. XCV. B.s Udgave blev iøvrigt anm. i Skill.-Mag. 1868, S. 442 [af P. Botten-Hansen]; i Aftenbl. s. A. No. 82 [af J. Aars]; i Fædrel. (Kbh.) No. 110).

T. Macci Plauti Mostellaria ælii Sophus Bugge. Plautus's Spøgelse-Komedie overført af Fr. Gjertsen. Tra. 1873. 8. 2 Bl. 114 S., 1 Pl. Udgaven og Overføttelsen fremkom nærmest som et Vejlighedsarbejde for at lette Stykkets almindelige Forstaaelse, da det blev opført ved den filologiske Forenings Felt for Prof. L. C. W. Aubert 16 April 1873. B.s Udgave er anm. af Aug. D. Fr. Boreuz i Phil. Anzeiger VII. No. 4, 188. S. 215—19).

Rune-Indskriften paa Ringen i Forsa Kirke i nordre Helsingland. Med 1 Pl. (Særskilt Aftryk af Christiania Universitets Festskrift i Anledning af Upsala Universitets Jubileum i September 1877). Chra. 1877. 4. 2 Bl. 58 S. (Anm. i Zeitschr. f. d. Philol. IX, 478—84 af Th. Möbius; i Lit. Centralbl. 1878, No. 34; i Krit. Vierteljahrsschrift N. F. I. H. 1, S. 146—48 af K. Maurer; i Vitterhets-Akad. Månadsblad 1877, S. 542—45 af Hans Hildbrand. Jfr. H. Hjärnes Forsøg paa Tydning af samme Indskrift i Nord. Tidsskr. f. Fil. N. R., V. 177—83; og Eirikur Magnússon's Artikel: «Hin elzta frumskrá úr norroenum kirkjulögum» i Kirkjutíðindi fyrir Island II. 57—65).

Altitalische Studien. Herausgegeben von der Gesellschaft der Wissenschaften zu Christiania. Chra. 1878. 8. 3 Bl. 88 S. (Anm. i [Letterstedtske] Nord. Tidsskr. II. 366 fg. af J. E. C[entervall]; i Lit. Centralbl. 1878, S. 1324 fg.)

Studier over de nordiske Gude- og Heltesagns Oprindelse. Første Række. §. 1—2. Chra. 1881. 8. S. 1—288. (Jfr. Art. A. C. Bang ovfr. S. 163 fg. Slutningen af 1ste Række indeholdende, foruden Tillæg og Rettelser, Afhandlingerne „Oden i Galgen“ og „Yggdrasels Aft“, er lagt under Pressen og kan ventes i Løbet af dette Aar).

Studien über die Entstehung der nordischen Götter- und Heldensagen. Vom Verfasser autorisirte und durchgelesene Übersetzung von O. Brenner. I Reihe. H 1—2. München 1881—82. 8. S. 1—288.

Endnu inden Forf. var begyndt at udgive disse «Studier», fremsatte han sine Ansøkelser i deres Hovedtræk i Kristiania Videnskabselskab 31 Oktbr. 1879, senere, for enkelte Punktets Vedkommende i mere udarbejdet Skikkelse, ved det nordiske Filologmøde i Kristiania Sommeren 1881. De i offentlige Blade givne Referater fremkaldte strax forskjellige dels polemiske Indsigelser, dels anerkjendende Udtalelser af Tilslutning til B.s Theorier. Blandt disse Indlæg nævnes her: Opl. Avis 1879 No. 137, hvortil Modbemærkninger i Fædrelandet 1880, No. 1; Lilleh. Tilsk. 1880, No. 44—45 (og Oplandenes Avis 1880, No. 95 og 96) af Matias Skard; Hamar Stiftstidende 1880, No. 98; Dagbladet 1881, No. 15, hvortil Svar i Oplandenes Avis No. 11 af O. Arvesen; Dannevirke (Elk-Horn, Atlantic, Iowa) I Aarg., 1880, No. 2 af O. L. Kirkeberg; Morgenbladet (Kbhvn.), 25 April 1880, af Gísli Brynjúlfsson; Aftenbladet 1880, 23—30 November samt 3 og 9 December af F. Sander; The Academy 1879, 29 Novbr. (af Henry Sweet), 1880, 3 Jan., 24 Jan. (af Alf. Nutt), 31 Jan., 7 Febr., 14 Febr. (af J. Rhys); Literarisches Centralblatt 1880, 10 Jan. (af A. Edzardi); Augsb. Allg. Zeit. 1879, No. 358, Beil. (af Oskar Brenner); Sitzungsberichte d. K. Bayr. Akad. d. Wissensch., 1879, II. 290—308 (af Konrad Maurer). Til dette Afsnit af Striden om B.s «Opdagelse» hører ogsaa den Tydning af Fremstillingerne paa Guldhornene og paa Guldrakteaterne, som J. J. A. Worsaae gav i det nordiske Oldskriftselskabs Møde den 23 Novbr. 1880 og hvoraf et udførligt Referat findes i dansk Dagbl. 1880, No. 276, jfr. Aftenbladet No. 27, samt i hans Skrift «Nordens Forhistorie» (Kbhvn. 1881), S. 161 fg.

Da Udgivelsen paa Norsk og Tysk var begyndt, blev de udkomne Hefter anm. i Mgbl. 1881, No. 74 A; i Fædrel. 1882, No. 1; i Opl. Avis 1882, No. 17 af Arne Vestrum og i No. 33 og 35 af —v; i Luth. Ugeskrift XI. (1882), S. 45—48 og 58—61 af Jonas Dahl; i Finsk Tidsskrift 1883 af E. v. Qvanten; i Lit. Centralbl. 1881, No. 15 af K. Maurer; Anglia IV, Anzeig. 87—88 af R. P. Wülcker; Deutsche Literaturzeitung 1881, No. 31 af K. Müllenhoff; Literaturbl. f. germ. u. rom. Phil. 1882,

No. 1 og 4 af A. Edzardi; Allg. Zeit. 1881, No. 127 Beil. og No. 128 af Werner Hahn; Grenzboten 1882, III. 295—303 af Rudolf Kögel; Theologisches Literaturblatt 1882, Sp. 107 fg. og 293 fg. af V. v. Strausz und Torney; American Journal of Philology II. 77—80 af W. H. Carpenter.

Til den Literatur, som B.s «Studier» har fremkaldt, hører videre følgende Stridskrifter eller polemiske Artikler: 1) Sibyllinerna och Völuspá af V. Rydberg i (Letterstedtske) Nord. Tidskrift 1881, S. 1—28 og 113—62, hvortil B.s Svar S. 163—72; 2) Revolutionære Studier over Nordens Gudelære i danske Dagbl. 1881, No. 102, 103, 104, 146, 147 og 1882, No. 181; 3) Guder og Gloser [af H. Vodskov] i Ill. Tid. (Kbh.) 1881, No. 1145 fg. (senere optrykt i Forf.s «Spredte Studier» (Kbhvn. 1884), S. 96—131; 4) Die Zerstörung der germanischen Mythologie durch Bang und Bugge af R. B. Anderson i «Daheim» XVII. No. 16; 5) Bulletin critique de la mythologie scandinave af E. Beauvois i Revue de l'histoire des religions II. 4. (1881); 6) Den nordiska mytologien och professor Bugge af H. Hildebrand i denne Forf.s «Från äldre tider» (Sthlm. 1882), S. 204—34; 7) Eddastudier af Fr. Sander (Sthlm. 1882); 8) Die Götterdämmerung und die Goldtafeln des Idafelds af G. A. B. Schierenberg (Detmold 1881); 9) Ursprung und Alter der nordischen Göttersagen i Das Ausland 1881, No. 5; 10) Norwegische Geschichtsklitterung af L. Laistner i Die Gegenwart 1882, 21; 11) Deutsche Alterthumskunde von Karl Müllenhoff, V. Abth. 1 (Berlin 1883), særlig S. 41—74 (S. 3—41 er væsentlig rettet mod Dr. A. C. Bang); 12) Eene revolutionaire theorie op het gebied der germaansche mythologie af B. Symons i «De Gids», 1883, Juli; 13) Et orientalsk mythologisk Motiv, der spiller en Rolle i de nyeste Undersøgelser om nordisk Mythologi af Jul. Lange i «Kort Udsigt over det phil.-hist. Samfunds Virksomhed 1880—82» (Kbh.), S. 13—14; 14) Ueber die Wasserweihe d. germ. Heidenthums af Konr. Maurer i «Abhandl. d. k. Bayer. Akad. d. Wiss. I. Cl. XV., III. Abth. (1880), særlig S. 176; 15) Professor S. Bugge's «Studier» on mythology shortly examined by G. Stephens (London 1883. 8).

Vaaren 1881 holdt Prof. G. Stephens ved Kjøbenhavns Universitet en Række Forelæsninger over B.s «Studier». Af disse Forelæsninger gaves Referater i de danske Blade «Fædrel.» og «Nationaltid.», hvorefter B. i Fædrel. 1881, No. 103, jfr. No. 105, offentliggjorde et aabent Brev til Prof. George Stephens med Opfordring til ham om at vedkjende sig Korrektheden af disse Referater. Senere har S. offentliggjort sine Forelæsninger paa Engelsk i «Mém. de la Soc. des antiquaires du Nord», N. S., 1882—83, S. 289—414 og efter denne engelske Formning igjen paa Dansk i Aarb. f. nord. Oldk. 1883, S. 215—363, hvortil et Tillæg i Aarb. f. nord. Oldk. 1884, S. 1—47.

Beiträge zur Erforschung der etruskischen Sprache. I Samml. Stuttgart 1883. 8. XIII. 265 S. (Udgjør H. 4 af «Etruskische Forschungen u. Studien, hrsg. v. Dr. W. Deecke». Rec. i Dagbladet 1884, No. 422 af I. Undset; i Lit. Centrabl. 1884, No. 6; i Wölfflin's Archiv f. lat. Lexikogr. u. Gram., H. 2, af C. Pauli; i Revue critique 1884, XVIII. No. 7 af Bréal. En Prøve af denne Bogs Resultater blev allerede meddelt af H. Sweet i The Academy 6 Maj 1882. Hertil knyttede Dr. Carl Pauli sin ironiske Opsats «Die Lösung der Etruskerfrage» i sine «Altitalische Studien» H. 2 (Hannover 1883). Jfr. Nordisk Revy 1883—84, Sp. 270 fg.)

§ Norsk Tidsskrift f. Vid. og Litt. V. 201—16: Om Consonant-Overgange i det norske Folkesprog. — VII. 102—21 og 192: Mythologiske Oplysninger til Draumefvædi.

I Chra. Vid. Selsk. Forhandl. 1860, S. 123—40: Om Forbindelsen mellem de norrøne Digt Grógaldr og Fjö:svinnsmál oplyst ved Sammenligning med den dansk-svenske Vise om Sveidal. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.). — *Aarg. 1862*, S. 40 fg.: Nogle Bemærkninger om den paa Island optegnede Saga om Kong Halv og hans Kjæmper. — *Aarg. 1864*, S. 216 fg.: Runeindskrift fra den gamle Kirke i Vinje. — *Aarg. 1872*, S. 310—32: To nyfundne norske Rune-Indskrifter fra den ældre Jernalder. M. i lith. Tavle. — *Aarg. 1873*, S. 485—87: Om Runeskriftens Oprindelse.

I (norsk) Historisk Tidsskrift, I Række I. 135—40: Tillægsbemærkning [til Karl Rygh's i s. Bd trykte Afhandling om Stedsnavnene i Helgeland, til hvilken B. ogsaa forøvrigt har meddelt mange Berigtigelser og Oplysninger] om Navnet Hálogaland, Helgeland; S. 385—88: Om Skæreid i Skiringssal; S. 403 en Anmærkning; S. 518 fg.: Et vers af Torbjørn Hornklove om Harald Haarfagre.

I Arkiv for nordisk Filologi I. (Kra. 1882—83), S. 1—20: Oplysninger om Nordens Oldtid hos Jordanes. I. Rosomonorum gens (jfr. K. Maurer i Literaturblatt 1883, S. 411); S. 20 fg.: Tillæg om det oldnorske Ord *hrosshvalr*; S. 270: Anm. 2: Om Odinsnavnet *Ómi*; S. 249—65 og 305—13 samt II. 116—23: Bemærkninger til norrøne Digte I. *Hynduljóð*. II. *Rigspula*. III. Rettelser til «SæmundarEdda» efter Haandskrift; II. S. 164—71: Oldsvenske Navne i Rusland; S. 207—53 og 287 fg.: Blandede sproghistoriske Bidrag.

I Aarsberetninger fra Foren. til norske Fortidsmindesmerkers Bevaring 1868, S. 30—38: Runeindskrifter fra Aardals Kirke i Sogn. — 1874, S. 175—79: Runeindskrift fra Førde.

I Aarbøger f. nord Oldkyndighed 1870, S. 187—216: Lidt om de ældste nordiske Runeindskrifter sproglige Stilling (jfr. 1869, S. 35—148 og 1871, S. 353—72 af Konr. Gislason). — 1871, S. 171—226: Bemærkninger om runeindskrifter paa guldracteater. (Overs. i Uddrag i «Mém. des Ant. du Nord»). — 1872, S. 192—96: Veblungsnæs-Indskriften. — 1873, S. 1—49: Bemærkninger om den i Skotland fundne latinske Norgeskrønike (jfr. G. Storms Afhdlg. «Norske Historieskrivere paa Kong Sverres Tid» i Aarb. f. n. Oldk. 1871, S. 410—31). — 1875, S. 209—46: Biskop Bjarne Kolbeinsson og Snorres Edda. — 1878, S. 59—72: En i Norge (Fonnaas) funden Spænde med Runeindskrift fra Mellemjernalderen (i Forening med O. Rygh). — 1884, S. 80—96: Runestenen fra Strand i Ryfylke.

I Tidsskrift f. Philologi og Pædagogik, af hvis norske Redaktionskommitte han har været Medlem siden 1866, Bd. V. 157—60 under Merket «Semibarbarus» Besvarelser af Madvigs konjunktural-kritiske Opgaver, fremsatte i samme Bind S. 13—26. — VI. 1—20: Til Plautus. Textkritiske Bemærkninger; 87—103 og 162: Sjældne Ord i norrøn Skaldskab, forklarede; 317—18: Guldhorn-Indskriften. (Anm. i Lit. Centralbl.) VII. 1—38: Til Plautus. Textkritiske Bemærkninger (jfr. Artiklen *Suum cuique* af L. Ussing i samme Tidsskr. VIII. 204—12); 211—52, 312—63 og VIII. 163—204: Bidrag til Tydning af de ældste Runeindskrifter (jfr. VIII. 307—9; Kuhns Zeitschrift VIII. 153—57 [af Th. Möbius]; Aarb. f. nord. Oldk. 1868, 14—28 af G. Stephens og denne Forfs «The old-northern runic monuments» I. S. LX—LXVI); 40—78 og 287—307: Spredte iagttagelser vedk. de oldengelske digte om Beowulf og Waldere (jfr. Zeitschrift f. d. Phil. III. 381 af Rieger og XII. 122 af Gering). — IX. 111—29 og 273—74: Etymologisk forklaring af nogle pronominer i Nordisk (1. denne; 2. nogen). — Ny Række, Bd. III. 258—75: Sproglige Oplysninger om Ord i gamle nordiske Love. I. Svenske Ord.

I Folke, udg. af F. Barfod I. (Kbh. 1860), S. 351—71: Folkeviser fra øvre Thelemarken. (Ogsaa særskilt aftr. i nogle faa Exemplarer, se ovfr.)

I Udsigt over det phil.-hist. Samfunds Virksomhed (Kbhvn.) 1876—78, S. 12 fg.: Om enkelte Grupper af svenske Runeindskrifter.

I Det phil.-hist. Samfunds Mindeskrift i Anl. af dets 25aarige Virksomhed (Kbh. 1879), S. 64—93: Bidrag til den nordiske Balladedigtning Historie. I. Marsk Stig. II. Holofernes. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle faa Expl. Kbh. 1879. 8. 29 S.)

I Beretning om forh. på det 1ste nord. Filologmøde 1876 (Kbh. 1879) S. 140—146: Nogle Bidrag til det norrøne sprogs og den norrøne digtnings historie, hentede fra verslæren. (Med Referat af den paafølgende Diskussion S. 146—49). — I Forh. paa andet Filologmøde 1881 (Kra. 1883), S. 1—3: Aabningstale; S. 218—38: Om enkelte nordiske Mythers Oprindelse (med Referat af Bemærkninger af Dr. Wimmer om dette Foredrag S. 238—45).

I Antikvarisk Tidsskrift för Sverige V. 1—18 og 211—15: Tolkning af runeindskriften på Rökstenen i Østergötland. Et bidrag til kundskab om svensk sprog, skrift og skaldekunst i oldtiden. M. 4 Pl. (Ogsaa særskilt aftrykt. Sthlm. 1874—78. 8. Anmeldt af Th. Møbius i Zeitschr. f. d. Philologie IX. 478 fg. Jfr. Ant. Tidsskr. f. Sv. V. 161—80 af G. Stephens og VI. H. 1 af L. F. Leffler; [Letterstedtske] Nord. Tidsskr. I. 165 fg. af L. F. Leffler; Arkiv f. nord. Fil. II. 177 fg. af G. Rundgren; C. Rosenberg: Nordboernes Aandsliv I. 100—103; Rydqvist: Svenska Språkets Lægar V. 246 fg.; samt Fr. Sanders Skrift: «Hvem var Sigurd Fafnesbane? Ett bidrag til frågans besvarande hemtadt från runskriften å Rökstenen». Stockholm 1883. 8).

I Kgl. Vitterhets Hist. och Ant. Akad. Månadsblad No. 43 (Juli 1875), S. 98—101: Runeskrifter på marmorlejonet från Piræus; No. 69—70 (Decbr. 1876): Reseberättelse [ang. en med Akademiets Understøttelse foretagen Rejse for at granske Runemindesmerker i Sverige].

I (Letterstedtske) Nordisk Tidsskrift IV. (1881), S. 163—72: Nogle Bemærkninger om Sibyllinerne og Völuspá.

I Zeitschrift f. vergl. Sprachforschung, II. 382—87: Zur Erklärung der oskischen Sprachdenkmäler. — III. 26—34: Altnordische Namen; 34—42: Umbrisches; 418—26: Zur bantynischen Tafel. — IV. 241—56: Die Formen der geschlechtslosen persönlichen Pronomina in den germanischen Sprachen. — V. 1—11: Oskisches; 59—61: Althochdeutsch und Gotisch. — VI. 20—3: Oskisches; 159 fg.: Umbrisches. — VIII. 31—45: Altitalisches. — XIX. 401—47 og XX. 1—50: Zur etymologischen Wortforschung; 134—47: Bemerkungen über den Ursprung der lateinischen suffixe clo, culo, cro; cla, cula, cra; cino, cinio; cundo (jfr. herom Osthoff: Forschungen im gebiete der indogermanischen nominalen stamm-bildung I. 5). — XXII. 385—466: Altitalische studien. — XXIII. 523: Das schwache germanische praeteritum.

I Zeitschrift f. deutsche Philologie IV. 192—224: Zum Beowulf. (Forts. af hans ovfr. nævnte Artikel i Tidsskr. f. Phil. VIII). — VII. 377—406: *Hamðismál*. Aus den Vorarbeiten zu einer neuen Ausgabe der sogen. Sæmundar-Edda.

I Bezzenbergers Beiträge zur Kunde d. indogerm. Sprachen III (1879), 97—121: Etymologische Beiträge aus dem Nordischen.

I Philologus XXX. S. 636 fg. og XXXI. S. 247—262: Beiträge zur texteskritik der plautinischen komödien.

I Neue Jahrbücher f. Philologie Bd. 106 (1872), S. 91—108: Altlateinische wörter und wortformen bei Festus und Paulus. Bd. 107 (1873), S. 401—19: Zu Plautus Truculentus (jfr. S. 772 af H. A. Koch).

I Opuscula phil. ad J. N. Madvigium a discipulis missa (1876), S. 153—92: Textkritiske Bemærkninger til Plautus's Komedier.

I G. Curtius's Studien zur griech. u. lat. grammatik, IV. (1871), S. 203—7: *Sons, insons*. Brief des herrn Prof. S. B. an den herausgeber; S. 325—54: Beiträge zur griechischen und lateinischen Etymologie.

I Beiträge zur vergl. sprachforschung, hersg. v. A. Kuhn u. A. Schleicher, I. (1858), S. 139—55: Vermischtes aus der sprache der Zigeuner.

I Jenaer Litteraturzeitung 1875, Art. 259: Anmeldelse af Corssens «Ueber die Sprache der Etrusker».

I Verhandlungen der gel. Estn. Gesellschaft zu Dorpat VIII. 2, S. 1—8: «Über die Runeninschrift von Ohlershof»; S. 9—13: Uebersicht über die Runenliteratur. (Jfr. ang. førstnævnte Afhdlg. H. 3, S. 85—92 af Leo Meyer og Sitzungsberichte vom Jahre 1873 S. 39).

I Romania III (1874), S. 145—63: Etymologies françaises et romanes; IV. S. 348—69: Etymologies romanes (jfr. Zeitschr. f. vergl. Sprachf. XXIV. 174).

Han har dernæst meddelt en Række Bidrag til følgende Skrifter:

Casparis Afhandling om en oldnorsk Udlæggelse af det apostoliske Symbolum i Theol. Tidsskrift VIII. — A. Noreen: Ordlista öfver Dalmålet [De svenska Landsmålen IV, 2. 1882 B. Sthlm. 1882], se Forord S. 7. — Uden Specifikation til A. Noreen: Altnordische Grammatik I. Altisländische und Altnorwegische Grammatik. Halle 1884. (No. 2V i W. Braune's Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialecte), se Vorwort 1, VII. — Til Svend Grundtvigs Danmarks gamle Folkeviser (Kjøbenhavn 1853—1884), foruden en stor Mængde mindre Bemærkninger og Tilføjelser, der findes paa snart sagt hvert Blad af det nævnte Værks «Tillæg og Rettelser» (fra 2det Bind af), følgende større eller betydeligere Bidrag og Meddelelser: I II. Bind (1856): S. 653 fg. og 667 fg.; i III. Bind (1862): S. 739, 754, 771, 773 fg., 783—87, 792—94, 798 fg., 801—3, 804 fg., 809—13, 817 fg., 819 fg., 821 fg., 824 fg., 828, 828—31, 831 fg., 837 fg., 839 fg., 840, 844 fg., 853 fg., 857 fg., 865—68, 877 fg., 889—91, 893 fg., 895 fg., 897 fg., 913 fg., 915 fg., 917 fg., 928 fg.; i IV. Bind (1883): S. 70—2, 134—6, 147 fg., 393 fg., 412, 449—52, 478 fg., 483 fg., 579, 595—600, 705—12, 732—6, 715 fg., 749, 752, 753 fg., 801, 809, 819, 839—901; i V. Bind (uafsluttet, 1877 fg.): S. 34—6, 126—8, 168—70, 218—20, 284—88, 297—301. — Old-Breton Glosses. Edited by Whitley Stokes. [Fifty copies privately printed.] Calcutta 1879. 8vo. (Se S. V: «For the fifty-seven Breton glosses I am indebted to Professor Sophus Bugge of Christiania. He accompanied them by a commentary in German, and, except as regards Nos. 3, 5, 11, 12, 23, 28, 29, 33, 37, 38, 44, 47, 48, 53, my notes on these glosses are little but a translation of his». Jfr. Hevsart de la Villemarqué «Nouvelles glosses bretonnes anciennes» i «Acad. d. inscr. et belles lettres. Comptes-rendues d. séances de l'année 1880; Bulletin d'Avril & Mai—Juin). — The Breton Glosses at Orleans. Edited by Whitley Stokes. [Fifty copies privately printed.] Calcutta 1880. (Trykt i senere Bearbejdelse i Zeitschr. f. vergl. Sprachf. XXVI. S. 427—497.) — Bemærkninger til «the Breton Glosses at Orleans» i «The Irish Passages in the Stowe Missal. Edited by Whitley Stokes. [Fifty copies privately printed.]

Calcutta 1881, S. 27 f. — Eddasprogets Syntax II. af M. Nygaard i Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Kristianssands Kathedralskole 1867, se navnlig S. 55, 58 f. — Volsunga- og Ragnars-Saga nebst der Geschichte von Normagast. Übersetzt von Friedrich Heinrich von der Hagen. Zweite Auflage. Völlig umgearbeitet von Dr. Anton Edzardi. Stuttgart 1880. S. II—III, XLV—XLVIII. — Den latinske Verbalflexion af Dr. L. C. M. Aubert. Christiania 1875; se Fortale S. XIII og flere Steder i Bogen. — Jömsvíkinga-saga i lat. Oversættelse af Arngrim Jonsson. Udg. af A. Gjessing. Kr.sand 1877. S. XII fg. — Norges Helgener. Af Ludvig Daae. Chra. 1879. S. 151—158. — Modersmaalets Grammatik til Skolebrug. Af Jakob Løkke. Se: Anden forbedr. Udg., 1866, Fortale S. VI, og Tredie forbedrede Udg., 1868, Fortale S. III. — The Old-Northern Runic Monuments. By George Stephens. Vol. I. II. S. LXIX fg. og mange andre Steder. — Oldnordisk Læsebog af Ludv. F. A. Wimmer. Anden omarbejdede Udgave. Kbh. 1877. Se Forord S. IV—V. — Fritzner's Ordbog over det gamle norske Sprog (1ste Udg.) Kra. 1867. Se Fortale S. III, IV. — Postola sögur, udg. af C. R. Unger. Chra. 1874. S. 932—936. — Gammel-norsk Homiliebog. Udg. af C. R. Unger. Chra. 1864. Se Fortale S. VIII og S. 220—222. — Morkinskinna. Udg. af C. R. Unger. Chra. 1867. Se Fortale S. II Anm. og IV. — Heimskringla. Udg. ved C. R. Unger. Chra. 1868. Se Fortale S. XXII. — Monumenta historica Norvegiæ ved Dr. Gustav Storm. Chra. 1880. Se S. XVI fg. — Samlede Skrifter af Peder Claussøn Friis. Ved Dr. Gustav Storm. Kra. 1881. Se Fortale S. LXXXII. — Petter Dass's Samlede Skrifter. Udgivne af A. E. Eriksen. Første Del. Kra. 1874. Se S. 366, 368 fg., 371, 384—388. — I. Undsets Afhdl. «Die Runenlanze von Torcello» i Zeitschrift für Ethnologie (Sitzung vom 15 Dec. 1883) og «Runeskriften ved Framvarden» i Aarsb. fra F. t. n. F. Bev. 1875, S. 106. — Lorange's Afhdl. i Chra. Vid.-Selsk. Forhandl. 1873 «Om Spor af romersk Cultur i Norges ældre Jernalder». — Upplands Fornminnesförenings Tidskrift III. Sthlm. 1873. S. 83. — Oscar Montelius: «Bohuslänska dopfuntar» i «Bidrag till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia», 1876 och 1877, S. 443 fg. — Martin von Bracara's Schrift *De Correctione Rusticorum* . . . von Dr. C. P. Caspari. Chra. 1883. S. CXXII. — Grundriss zur Geschichte der Angelsächsischen Litteratur von Dr. Richard Wülcker. Leipzig 1885. — Wölfflin's Archiv für lat. Lexikographie und Grammatik. — Mannhardt's Zeitschrift f. d. Mythologie IV. 432. — Kuniks Bemærkninger til «Caspia von B. Dorn». St. Petersburg 1875. S. 382 fg. — Prytz: En lustigh comoedia [De svenska länsmålen. 1882. C.] S. 69—76. — Norske Fornlevninger af N. Nicolaysen. Kra. 1862—1866 [om norske Runeindskrifter]. — Berggreens Udgave af norske Folkemelodier.

Bugge, Frederik Marius, Broder af nedennævnte Oluf Joachim B., blev født paa Tingvolds Prestegaard 29 Januar 1842, Student med Hånd fra Throndhjems Kathedralskole 1859 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1864. Han blev s. A. ansat som Timelærer ved Molde Skole og døde i denne Stilling 6 Marts 1869.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Molde Skole 1865, S. 5 og 1869, S. 56 og 73—79 samt S. 44 fg., hvor en Gravsang over ham af A. Brinchmann er trykt.

En liden Skolepsalmebog. Ifølge Kirkedepartementets Approbation indført ved Molde Værb- og Realskole. Molde 1868. 8. 61 S.

I Indbydelsesskrift fra Molde Skole 1868: 24 norske Udarbeidelser af Skolens Disciple.

Bugge, Frederik Moltke, Søn af efternævnte Biskop *Peter Olivarius B.*, blev født i Throndhjem 23 Septbr. 1806 og Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1823. Efter i Juni 1829 at have taget filologisk Embedsexamen med Udmerkelse og Indstilling, var han et Aars Tid bosat i Kristiania, beskæftiget med fortsatte filologiske Studier og med at give Privatundervisning. Vaaren 1831 blev han konstitueret som Overlærer ved Kristiania Kathedralskole og om Høsten s. A. ansat som Overlærer og Bestyrer af den lærde Skole i Stavanger. I 1833 blev han af det akademiske Kollegium opfordret til at melde sig til den da (efter hans Broder, den ndfr. nævnte S. B. B.) ledige Lektorpost i Latin, men han foretrak det samtidig ledige Rektorat ved Throndhjems Kathedralskole, til hvilket Embede han udnævntes 12 Septbr. 1833. Ved kgl. Res. 23 Juni 1836 blev det ham overdraget med Understøttelse af det Offentlige at foretage en Rejse til de preussiske og tyske Stater samt Frankrige for at gjøre sig bekendt med Skolevæsenets Tilstand i disse Lande og derefter at afgive Betænkning angaaende Anvendelsen af sine Undersøgelses Resultat paa Organisationen af Norges lærde og Almu-skolevæsen. Denne Rejse foretog han 1836—37 og var derefter et Aars Tid sysselsat med Affattelsen af sin Beretning (se ndfr.; jfr. Rigst. 1838, No. 169 og Dept. Tid. s. A. No. 47). 1840—42 opholdt han sig i Kristiania som Medlem af den til Revisjon af Rigets Undervisningsvæsen ved kgl. Res. 17 Oktober 1839 nedsatte Kommissjon. Han blev 1843 valgt til Medlem af Throndhjems Formandskab, hvis Ordfører han var 1844 og 1845. Han var Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem (30 December 1833) og sammes Præses 1838—184*. Han blev R. W. O. 1843. I 1840 havde han fra Kongen af Sachsen faaet sig tilstillet Guldmedaljen *Virtuti et ingenio* for den i hans Rejseberetning givne Behandling af det sachsiske Skolevæsen. Efter Ansøgning erholdt han Afsked med Pensjon 30 Juli 1851, hvorpaa han med Familie flyttede til Bergen, hvor han døde 9 Juni 1853.

* 16 September 1831 *Anne Marie Magelsen* (f. 5 Januar 1811, † 1 Marts 1874), D. af Farvermester Kristian M. i Kristiania og Anne Marie Gullichsen.

Portræt med Biografi i Portr. af mærkelige Nordmænd 1 R. H. 17, S. 181—86; Ill. Nyhedsbl. 1853, No. 26 af Jakob Løkke; *Nekrolog* i Bergens Stiftstidende 1853, No. 47, jfr. No. 48 og 51, hvor to Mindedigte over ham er trykte. Jfr. Karakteristik af hans Virksomhed i Morgbl. 1840, No. 322 Till.; Den Constitutionelle 1837, No. 122 (efter Allg. Zeit., April s. A.); Nordisk Familjebok II. 1302.

Det latinske Sprogs Kjønsregler, satte paa Niim. Thjem 1834. 8. 8 S. (Anonymt).

Om de Hindringer, der i vore Dage fornemmelig møde de lærde Skolers Virksomhed. Indbydelsesskrift. Thjem 1835. 4. 49 S. (Foranlediget ved nogle Ytringer af senere Statsraad H. Fosø paa Stortinget i 1833. Skriftet, der blev anm. i Morgbl. 1835, No. 248, fremtalde fra Fosø's Side et „Gjenmæle“ (Chra. 1836), som besvarede af B. i hans ndfr. nævnte „Blif i vor Tid“, hvorhos begge disse Skrifter foranledigede en langvarig Avisfejde, navnlig mellem A. Schweigaard og F. L. Vibe. Jfr. disse Artikler ndfr. samt Ebbe Hertzberg: Prof. Schweigaard i hans offentlige Virksomhed (Ara. 1883), S. 133—42).

Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Throndhjems Skole 1836, indeholdende: 1) Brudstykker af en hexametrisf Oversættelse af Iliadens 1ste og 2den Bog. 2) Skolefetterretninger. Thjem 1836. 4. 39 S. (Det sidste Afsnit er tillige aftrykt i Univ. og Skole-Annaler. 2 R. II. 381—410).

Blif i vor Tid med særdeles Hensyn til vort lærde Skolevæsen, indeholdende: 1) Om de Hindringer, der i vore Dage fornemlig møde de lærde Skolers Virksomhed. 2) Bemærkninger, fremtalte ved H. Fosø's „Gjenmæle“ i Anledning af mit Indbydelsesskrift 1835. Thjem. 1836. 8. IV. 231 S. (Anm. af A. Schweigaard i Den Const. 1836, No. 302; jfr. Protest herimod af F. L. Vibe i Morgbl. 1836, No. 354 og S.s „Svar til Lektor Vibe“ i Den Const. 1837, No. 16, 53 og 54).

Grundtræk af det lærde Skolevæsen i Kongeriget Würtemberg. Indbydelsesskrift. Thjem 1838. 4. 40 S.

Underviisningsplan for Throndhjems lærde Skole. Indbydelsesskrift. Thjem 1839. 4. 31 S.

Det offentlige Skolevæsens Forfatning i adskillige indiske Stater tilligemed Ibeer til en Reorganisation af det offentlige Skolevæsen i Kongeriget Norge. En Indberetning, afgiven til den Kgl. Norske Regjerings Departement for Kirke- og Underviisningsvæsenet, ifølge Kgl. naadigst Resolution af 23de Juni 1836. B. 1—3. Chra. 1839. 8. I. XIX. 348 S. II. VII. 377 S. III. XII. 419 S. (Hver Del ogsaa med særskilt Titel, se Norsk Bogfortegnelse 1814—47, S. 27. Anm. af C. A. Holmboe i Morgenbl. 1839, No. 195 Till. og 200; i Fædrel. [Kbhvn.] 1840, No. 141 og 149 af M. Hammerich; i Tidsskrift f. Lit. og Kritik III. 427—74 og IV. 54—88 af C. F. Jørgensen. Arbejdet blev ogsaa „omtalt med Berømmelse i flere tyske, danske og svenske Journaler og Blade“. Jfr. ogsaa den i Anledning af B.s Skrift offentliggjorte Afhandling af J. M. Hansteen „Norges Cultur“ i Morgbl. 1840 No. 244 og 264 og den herved fremtalde Polemik i No. 288 og 321. — Et Afsnit i 1ste Bind, S. 275—99: „Skolelærerseminariet i Weissenfels“ udtom i svensk Oversættelse ved H. J. C. Gramér i to forskjellige Udgaver: Wißby 1840 og Stockholm 1840, se Linnström's Svenskt Voklexikon I. 182).

Træk af Tragødiens ældste Historie og det græske Theatervæsen. En Sammenstilling og Bearbejdelse af de nyeste Forskningers Resultater paa dette Gebet. Indbydelsesskrift. Thjem 1847. 4. 49 S. (Anmeldt af H. J. Thue i Norsk Tidsskr. f. Vid. og Lit. I. 410—12).

Indbydelsesskrift . . . . . indeholdende: 1) Anthyninger til en summarisk rationel Oversigt over Sprogets, navnlig det latinskes, syntak

tiske Bygning, som Slutsteen for den grammatiske Underviisning i de lærde Skoler. Første Deel. 2) Skolefæretninger. Throndhjemms lærde Skoles Forsfatning og Historie i de 12 sidste Skoleaar. Thjem. 1848. 8. 3 Bl., 53 S. og 1 Tabel.

Sophoclis Philoctetes. Recognovit, brevi annotatione critica instruxit, observationes exegeticas lingua vernacula scholarum maxime in usum conscriptas ad calcem adjectit F. M. B. Nidarosix 1849. 8. 136 S. (Anmeldt [af H. Nissen] i Chr.posten 1850, No. 616).

Supplerende Tillæg til F. M. Bugges Udgave af Philoktet. Bergen 1853. 8. 16 S.

Den græske Tragedie. En Indledning til Studiet af de græske Tragi-
kere. Med et lith. Grundrids af Dionysos-Theatret i Athen. Thjem 1849. 3 Bl., 54 S. (En omarbejdet Udgave af Forsk. ovfr. nævnte Indbydelseskrift fra 1847).

Charakteristiske Træk af Biskop Dr. P. D. Bugges Liv og Virksom-
hed. Thjem 1851. 8. 2 Bl. 53 S. (Anonymt. Anm. af Aug. Holtz i Morgbl. 1851, No. 12; i Chr.posten s. A. No. 899).

Homers Iliades tre første Bøger, oversatte og i kortede Anmær-
ninger ophyste af F. M. B. 1ste Hæfte. 1—3 Bog. Bergen 1852. 8. XII. 58 S. [Text] og 50 S. (Anmeldt i Bergenske Blade 1852, No. 441—42; Illustreret Nyhedsblad s. A. No. 31; i Chra.posten s. A. No. 1502, 1503 og 1505 af F. L. Vibe, hvortil Antikritik' af N. N. Ostgaard i No. 1534, 37 og 38 med B.s Tilsvær i No. 1550 fg. Jfr. [A. Vibe's] Parodi paa B.s Overfættelse i Chra.posten 1852, 25 Novbr.)

Platons Kriton, udgiven og med Anmærkninger oplyst af F. M. B. Bergen 1852. 8. VIII. 58 S.

Konfirmationsgave til Vedfælgelse gennem Livet. Af Fr. Arndt. Overfat. Bergen 1854. 8. — Andet Dplag. Bergen 1859. 8. 205 S. — Tredie Dplag. Bergen 1868. 8. 186 S., 2 Bl.

I Det Norske Vid.- Selskabs Skrifter i det 19de Aarh. III. 101—27: Den constitutionelle Statsform, betragtet i dens Forhold til Samfundets høiere Interesser. (Tale, holden paa Kongens Fødselsdag den 26 Januar 1838).

I Norske Univ. og Skole-Annaler, 2den Række, I. 3—10: Om Oprettelsen af en Central-Autoritet for Opdragelses- og Underviisnings-Væsenet i Norge; 11—36: Udkast til en almindelig Plan for de lærde Skoler. (Begge Afhandlinger blev anm. i Den Const. 1841, No. 96, hvortil B. svarte i Mgbl. s. A. No. 106); 192—205: Udkast til Lovbestemmelser for de lærde Skolers Lærere. — III. 250—64: Motiveret Botum ang. Anordningen af Prøver for de lærde Skolers Lærere; 323—504: Underviisnings-Commissionen og dens Arbejder. — V. 341—78: Throndhjemms lærde Skole i de 12 sidste Skoleaar 18^{35/36}—18^{47/48}.

I Nordlyset III. No. 11 og 13: Tale paa Kongens Fødselsdag 26de Januar 1843 i Bidentabernes Selskab i Throndhjem.

I Christiania-Posten 1848, No. 67: Opfordring [i Anl. af Udgaver af norske Skolebøger].

I Morgenbladet findes forskjellige, mest anonyme, Artikler af ham, blandt hvilke merkes: i Marg. 1837, No. 79—82: Fragment af et Brev fra en reisende Nordmand. — 1840, No. 318, 328, 335 og 342: I Anledning af et i „Den Constitutionelle“ 1840, No. 310—11 indført „Brev til min Ven, Correspondenten i Augsb.

Allg. Zeit." — 1841, No. 106: Ang. den i No. 96 af „Den Const.“ indeholdte Recension af mine Meddelelser i *Soleannalerne*. — 1845, No. 85—88: Uddrag af et Brev fra en reisende Nordmand [dat. Berlin 31 August i. A. og ang. den religiøse Bevægelse paa det protestantiske og katolske Gebet]; No. 105—8: Ang. *H. Nisjens Bemærkninger ved nogle Punkter i Underviisnings-Commissionens Lovudkast*. — 1846, No. 145: *Om Almuedialekter*.

J Das Ausland 1839, No. 142—49: *Statistiske Forhold i Norge*.

Han var i flere Aar Korrespondent herfra til *Augsburger Allg. Zeitung*. En Beretning af ham til dette Blad i Anledning af Grev Wedel Jarlsbergs Død fremkaldte det ovennævnte Brev fra en Indsender i *Den Constitutionelle* 1840, No. 310—11, hvorpaa Bugge svarte i *Morgenbl.* s. A. No. 318—42. Denne Polemik førte derpaa til en skarp Fejde, hvori Indlæggene tra de forskjellige Sider findes i *Den Const.* 1840, No. 312, 323, 333, 334, 337, 344; og i *Mgbl.* s. A. No. 322 Till., 323 Till., 328, 335, jfr. ogsaa No. 75 og 77.

I *Schopenhauers Leben von W. Gwinner*, 2te Aufl. (Leipzig 1878) er S. 463—65 trykt et af B. som Præses i Thjems Videnskabselskab forfattet latinsk Brev til den berømte tyske Filosof.

Bugge, Frederik Wilhelm Klumpp, forannævntes Søn, er født i Throndhjem 20 Maj 1838, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1854 og theologisk Kandidat med Udmerkelse i December 1862. Han var af Wisconsin-Synoden tildelt et Stipendium for at uddanne sig som Professor ved Højskolen i Decorah, men han opgav snart, paa Grund af Synodens Forsøg paa Samvittighedstvang, denne Plan. I Aarene 1863—66 var han derefter Universitetsstipendiat i Theologi og 1865—66 tillige Notarius ved det theologiske Fakultet, hvorhos han samtidig var Lærer ved Aars's og Voss's Skole. Han udnævntes 10 Novbr. 1866 til Sogneprest i Holmestrand og 23 April 1870 til Professor i Theologi. I denne Stilling foretog han flere Rejser til Udlandet, fornemmelig Tyskland, hvoriblandt en længere i April—Septbr. 1872 med offentlig Stipendium «for at studere Tysklands theologiske og kirkelige Forholde». Efter Initiativ og Indbydelse fra Foreningen for indre Missjon i Kristiania og Forelæsningskommitteerne i flere af vore Byer har han oftere holdt populære Forelæsninger dels i Kristiania, dels i andre Stæder (Bergen, Throndhjem o. fl.) over Emner, hentede fra det Nye Testamente. (Efter en saadan Forelæsningsrække i Throndhjem udkom dersteds den anonyme polemiske Brochure: «Et tilbageblik paa professor Bugges foredrag over Paulus. Af en lægmand». Throndhjem 1880. 8.) Han har været 4de Repræsentant fra Kristiania paa Stortinget 1883—85 (Medlem af Budgetkommitteen) og Medlem af Kristiania Formandskab siden 1881. Han er Medlem af Videnskabselskabet i Kristiania siden 1872.

* 1863 *Edvardine Magdalene Margrethe Daae* (f. 10 April 1841), D. af Sogneprest til Harham, senere til Bø i Thelemarken, Jens Kobro D. og Nicoline Friis Daae.

Dr. Martin Luthers større Catechismus. Oversat efter den tydske Originaltext. Gjennemseet og ledsaget med et Forord af Prof. C. P. Caspari. Chra. 1860. 8. 198 S. (Anm. i Norst Kirketid. 1860, S. 361). — 2det Oplag Chra. 1860. 8. 198 S. — 3die Oplag. Chra. 1862. 8. 200 S. — 4de Oplag. Chra. 1865. 8. 198 S. — Sjette Oplag. Chra. 1872. 8. 200 S. — Envende Oplag. Kra. 1877. 8. 200 S.

Dr. Martin Luthers udførlige Forklaring over Pauli Brev til Galaterne. Oversat efter den tydske Text i J. G. Walchs Udgave. Chra. 1861. 8. 562 S. (Ogsaa med senere tilføjet Titel: Udvalgte Skrifter af Dr. M. Luther. Anm. i Norst Kirketid. 1861, S. 412; i Theol. Tidsskrift V. 146).

Udvalgte Skrifter af Dr. Martin Luther. Oversatte efter den tydske Text i Walchs Udgave. Bd. 1. 2. Chra. 1863—64. 8. I. 1090 S. II. 1247 S. (Ogsaa med særskilt Titel: M. Luthers udførlige Udlæggelse af første Mosebog. 1—2 Bind. Mere end disse to Bind udtom ikke. Anm. i Theol. Tidsskr. VI. 145; i Mgbl. 1864 [af M. J. Monrab]).

Den christelige Husstand. Prædikener af Dr. Fr. Ahlfeld. Oversat efter Originalens fjerde Oplag. Chra. 1866. 8. 2 Bl., 170 S., 1 Bl.

Prædikener over Kirkeaarets Evangelier af Fred. Ahlfeld. Oversatte efter Originalens 7de Udgave. Chra. 1866. 8. IV. 653 S., 1 Bl.

24 Sætninger angaaende Kirkeforfatnings-Spørgsmaalet. Opstillede som Grundlag for Forhandlingerne i det kirkelige Møde paa Sorten 3die Pintsedag 1869. Chra. 1869. 8. 16 S (Afrnt af Lutherst Kirketid. XII. 326—33. Jfr. B.s Artikel i Aftenbladet 1869, No. 127 og Referatet i Lutherst Kirketidende XII. 379—84).

Apostelen Paulus's Breve. Oversatte med Indledninger og udsørlig Fremstilling af Indhold og Tankegang. Bd. 1. 2. Chra. 1879—81. 8. I. 3 Bl., VI. 528 S. — II. 3 Bl., 563 S. (Anmeldt — foruden i mange andre norske, svenske og danske Blade og Tidsskrifter — af M. F[ærden] i Mgbl. 1879, No. 128 A og 133 A; af Pastor A. Gundersen i Dr.s Tid. 1879, No. 292 A og 1881, No. 296; i Aftenbladet 1880, No. 285 og 1881, No. 283 [af Th. Odland]; i Morgenbl. 1880, No. 328 A; i Fædrel. 1881, No. 101; i Lutherisk Ugeskrift 1879, I. 313—23 af Dr. A. Chr. Bang og steds. 1881, I. 13—16 og II. 355—58 af M. Færden). — Andet Oplag. Bd. 1. 2. Chra. 1880—81. 8. I. 3 Bl., VI. 528 S. — II. 3 Bl., 563 S.

«Apostlernes Gjæringer». Indledet, oversat og forklaret. Kra 1884. 8. V. 569 S. m. 1 Kart (Anm bl. a. af D. Thrap i Mejdells Norsk Maanedsskrift 1884, S. 553 fg; Berl. Tid. 1884, No. 291 af Professor ved Kjøbenhavns Universitet P. Madsen; i Nya dagl. Alleh. 1885, No. 23; i Fredriksstads Tilskuer 1884, No. 141). — Andet Oplag kan ventes i Løb.t af dette Aar.

I Theol. Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge — foruden en Del Anmeldelser af theologiske Skrifter — VII. 1—80: Nogle Ord om kirkelig Bekjendelse og kirkelige Bekjendelsesskrifter. — Ny Række II. 273—303: Exegetiske Studier. I. 1 Tim 3, 16. — IV. 193—235: Exegetiske Studier. II. 1 Cor. 14. 20—25.

I Lutherst Kirketidende, hvis Redaktør han var sammen med J. C. Heuch fra Juli 1875 til Udgangen af 1876, i Marg 1873, I. 145—54: En ny Form for Diafonisjetanten; 369—75, 385—94, 401—5 og II. 1—16: Indberetning til det akad. Kollegium om en i Aaret 1872 med offentlig Understøttelse foretagen Rejse til Tyskland. — 1874, II. 369—97 og 401—11: Søndagen og det tredje Bud

Af Luthersk Ugeskrift, som han grundlagde sammen med J. C. Heuch, var han Medudgiver fra Januar 1877 til Udløbet af 1880, da han frattraadte samme for mere udelukkende at hellige sig til sine videnskabelige og literære Arbejder. Saavel i de af dem redigerede Bind af «Luthersk Kirketidende» som i det nye Tidsskrift udtalte Redaktionen sig jevnlig om de paa Dagsordenen staaende kirkelige og religiøse Spørgsmaal i længere og kortere Artikler. Desuden har B. i Luth. Ugeskr. under Navn skrevet følgende: i Aarg 1879, I. 203—9, 219—27, 235—43 og 251—57: Menigheden i Korinth. (Af det den Gang endnu ikke udkomne Arbejde over Apostelen Paulus). — 1883, I. 33—39, 49—56, 69—77 og 85—93: «Apostlernes Gjerningers» Tendents, Plan og Anlæg. — 1885, I: Apostelen Petrus og hans første Sendebrev.

3 Skrifttæler af norske Geistlige. (Chra. 1868), S. 42—51: Nf. 130, 3. 4.

3 Forhandlinger ved det kirkelige Landsmøde 1873, S. 76—81 og 107 fg.: Foredrag ang. Konfirmationsordningen.

3 Morgenbladet skrev han mellem Maren 1868 og 1873 følgende Artikler: i Aarg. 1868, No. 258, 260 A, 267, 273, 278, 298, 303 A, 306, 316 C, 330, 347, 351: Det almindelige svenske Kirkemøde. — 1869: Embedsmænds Religionsfrihed. — 1872, No. 83 A, 87 A, 95 A: Søren Jaabæks Forhold til Christendom og Kirke. — 1873, No. 268 A og 273 A: Det 2det svenske Kirkemøde. — Desuden findes af ham i dette Blad 1879, No. 252, 257, 264 og 266: Et Besøg i Dalmatien og Montenegro.

I Kristiania Dagblade findes refereret Festsættaler af ham, f. Ex. i Mgbl. 1881, No. 3:5 A: Ved Borgermiddagen den 4 Novbr. s. A.

Bugge, Jens Ulrik Ferdinand, Søn af Provst og Sogneprest *Kjeld Andreas B.* og *Christine B.*, er født 9 Febr. 1838 i Justedalen, hvor Faderen den Gang var Sogneprest, underkastede sig, efter først at have været Handelsbetjent i Ekersund, 1855 Examen som Telegrafist med bedste Karakter og erholdt fra 10 August 1857 Ansættelse som Stationsbestyrer i Ekersund. Siden 1 Januar 1875 har han (med Bopæl i Kristiania) været ansat som Telegrafinspektør for Fredrikshalds Distrikt og for Grænsekorrespondancen. Han var norsk Jurymand ved den internationale elektriske Udstilling i Paris 1881 samt en af Norges Delegerede ved den dermed forbundne Kongres og blev ved den Lejlighed R. Fr. Æ. L. Han har været Telegrafdirektørens Assistent ved de internationale Telegrafkonferentser i London (1879) og i Berlin (1885).

* 1861 *Anne Hermine Bugge* (f. 10 Novbr. 1840), hans Søskenbarn og D. af Provst og Sogneprest til Surendalen Carl Nicolai B. og Anne Margrethe Stenbuch.

Telegraf-Taxt for Norge. Udg. efter Telegraf-Direktørens Foranstaltning ved F. B. Chra. 1876. 4. — 2den forøgede Udgave. Chra. 1877. 4. — 3die Udgave. Gjældende fra 1ste April 1880. Chra. 1880. 4. — 4de Udgave. Gjældende fra 1ste Januar 1883. Chra. 1883. 4. 30 S., 1 Tabel.

Instruktive Bestemmelser for den norske Stats-Telegraf, samlede af F. B. Chra. 1876. 4. VIII. 92 S. — Anden Udgave. Chra. 1884. 4. VIII. 127 S.

Taxter og Bestemmelser for inden- og udenrigsk Telegrafcorrespondance samt Fortegnelse over norske Telegrafstationer. Udarbejdet af F. B. (Kra.) Januar 1879, 1880, 1882, 1885. Patent.

I Militært Tidsskrift, 3 Række, IX. 323—26: Fotografiens Anvendelse til militære Øjemed i England.

I Almanaken har han siden 1882 hvert Aar skrevet et eller andet Smaastykke ang. Telegrafvæsenet.

§ Morgenbladet 1879, No. 171, 183, 192: Breve fra London. — 1881, No. 242, 243, 264, 289 og 297: Breve fra Paris.

§ Norsk Folketidning 1867, No. 39 og 41: Stuearbejde om Vinteren (Glas-maleri)

§ Stav. Amtstid. 1883, No. 137—233: Industri- og Kunststillingen i Kristiania (10 Artiller).

Bugge, Martin Johannes, Søn af Proprietær, senere Toldbetjent *Christian Severin Gabriel B* og *Johanne Cathrine Helsing*, er født i Værdalen 10 Oktbr. 1830, blev Student med Laud fra Thronhjems Kathedralskole 1847 og filologisk Kandidat med Haud i Juni 1853. Han var derefter til 1854 vikarierende Lærer ved Fredrikshalds Skole, udnævntes i November 1854 til Adjunkt ved Kongsbergs Middel- og Realskole og i Juni 1875 til Overlærer ved Aalesunds Latinskole.

* 1) 1861 *Marie Mjøen* († 1868).

* 2) 1873 *Christine Margrethe Pavels Støren*.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Aalesunds Skole 1876, S. 91.

I Indbydelsesskrift fra Kongsbergs Skole 1865, S. 1—35: Sophokles's Philoktetes, vv. 1—667 oversat og fortolket. — 1872: Prøver af en metrisk Oversættelse af Phædri Fabler.

I Turistforeningens Årbog 1879, S. 48—52: J. N. Prahm (Nekrolog. Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer).

§ Aales. S. og S. Tid. 1881, No. 38: Tale for Henrik Bergelands Minde 17 Maj. — 1884, No. 97: Prolog og Tale ved Holbergsfesten i Aalesund. — 1885, No. 6, 7, 8, 9, 14 og 15: Om Skolen og Dansen. (Polemiske Indlæg i en af Pastor Grimnæs vaft Bennesfejde om dette Spørgsmaal).

Bugge, Oluf Joachim, Søn af Sogneprest *Joachim Lund B.* (entl. 1851, † 1872) og *Olive Nannestad*, er født paa Thingvolds Prestegaard, Nordmøre, 7 April 1839, blev Student med Laud fra Thronhjems Kathedralskole 1858 og tog 1860 Andenexamen med samme Karakter. Han har senere levet, for det meste i Kristiania, som «privatiserende Literat og Videnskabsmand».

Billeder fra Fædrelandet. Chra. 1864. 8. 72 S.

§ Folkevennen XIII. (1864), S. 364—65: Baarvise (paa Landsmaal).

Bugge, Peter Olivarius, eneste Søn af *Søren B.* (f. 20 Marts 1721, † som Provst og Sogneprest til Øjestad 9 November 1794) og

Gidsken Røring († 1794), blev født paa Faderens Ejendomsgaard Solberg i Holts Sogn 2 December 1764. Til sit 11te Aar fik han Undervisning af sin Fader, blev derefter sendt til Bergen, hvor han i 4 Aar undervistes privat af Rektor Arentz, og afsluttede sin Skoledannelse hos Rektor Monrad i Kristianssand, som 1782 dimitterede ham til Universitetet. 30 Juli 1784 tog han med Laud den (mindre) filologiske Examen, i April 1786 den theologiske Attestats med samme Karakter og Vaaren 1787 Magistergraden. Den 24 April 1787 blev han udnævnt til personel Kapellan til Vanse, men tiltraadte ikke dette Embede, da han 8 Juni s. A. udnævntes til Sogneprest til Skullelev i Sjøland. Den 29 Oktbr. 1790 blev han udnævnt til sin Faders Eftermand som Sogneprest til Vanse og Hered. Under Opholdet her skrev han sin nedenfor nævnte Afhandling «*De perversitate humana morali*», for hvilken han kreeredes til *Doctor theologiæ* af Universitetet i Göttingen. Han udnævntes 19 Maj 1797 til Sogneprest til Eker, hvilket Embede han ikke modtog, 4 Januar 1799 til Sogneprest til Trinitatis Kirke i Fredericia og 30 Decbr. 1803 — imod B.s eget, men efter Kancellipræsident Moltkes Ønske og ved dennes Indflydelse — til Biskop i Throndhjems (da delte) Stift. Til dette Embede blev han indviet af Biskop Balle i Kjøbenhavn 10 Maj 1804 ved den store Bispeordination i Frue Kirke, samtidig med J. N. Brun, A. Birch, J. Bloch og M. B. Krogh. Fra Bispeembedet erholdt han efter Ansøgning «Afsked i Naade med Pensjon» den 8 Aug. 1842. Han levede derefter i Throndhjem til sin Død 6 December 1849. — Efterat B. allerede i nogen Tid havde staaet i fortrolig Brevvexling med Prins Christian Frederik, gjorde han dennes personlige Bekjendtskab under et Besøg, han, efter Prinsens Kaldelse i Decbr. 1813, aflagde i Kristiania i sidste Halvdel af Jan. 1814, da han havde «daglig Adgang til Prinsens Bord» (Pavels' Biografi og Dagbøger, S. 129). Efter al Sandsynlighed deltog ogsaa B. i den Sammenkomst, Prinsen havde i Carsten Ankers Hus paa Ejdsvold den 29 Januar 1814, da det i Prinsens Dagbog under denne Dato heder: «Jeg har ladet de to Biskoper [Bech og Bugge] gjøre Forslag om Texten til Prækenen, den Dag Edsaflæggelsen til den nye Konge finder Sted» (Christian VIII's Dagbog, S. 15). B. synes strax derefter at være rejst tilbage til Throndhjem, hvor han bl. a. skrev en af Sangene til Festlighederne i Anledning af Christian Frederiks Besøg deroppe 5—10 Febr. Efter dette sit Ophold i Throndhjem skjænkede Prinsen ved Res. af 18 April 1814 Biskopens Familie Brugen og Indkomsterne af den Kronen tilhørende Gaard nordre Lyng i Verdalen. I det bekjendte Møde paa Ejdsvold den 16 Februar deltog B. ikke, men derimod sees han i de sidste Dage af Marts atter at være i Kristiania for efter Prinsens Opfordring at følge med til Ejdsvold. Han befandt sig senere i Prinsregentens Følge under hele Rigsforsamlingen. Fra Throndhjem har han formentlig medbragt det Forfatningsudkast, som Christian Frederik i Brev af 17 Februar anmodede B. om at sende ham

og hvilket nu er trykt i Y. Niensens Bidrag I. 51 fg. (Christian VIII.s Dagbog, S. 39). Ved Rigmødets Sammentræden udgjorde han med Regeringsraad Sommerhjem og Biskop Bech den Komite, som gennemgik de valgte Repræsentanters Fuldmagter. Efter Rigmødets Slutning og Kongevalget paa Ejdsvold fulgte Bugge med til Kristiania. Forøvrigt vides lidet eller intet om hans Færd paa Ejdsvold; man var «ved Rigsforsamlingens Begyndelse og Ende lige klog paa, hvorfor Bugge egentlig var tilstede» (Wergelands Konst. Hist. II. 34). — Paa det første ordentlige Storthing 1815—16 mødte B. som 1ste Repræsentant fra Throndhjem og valgtes til Præsident i Odelstinget — alternerende med Christie og Weidemann — samt til Medlem af Valgkommitteen, hvorhos han var Medlem af Redaktionskommitteen, af 1ste Kommitte (Kirkekommitteen); af 7de Kommitte (der behandlede Rigsakts-Udkastet og Grundlovsspørgsmaal); af den i Mødet den 4 August 1815 nedsatte Protokolkommitte; af den i Mødet 4 Januar 1816 nedsatte specielle Kommitte angaaende Forhandlingsmaaden i samlet Storthing af Beslutninger, fattede under Uoverensstemmelse i Odelsting og Lagthing; af den kombinerede Kommitte angaaende Forslagene om et norsk Koffardiflag; af den specielle Kommitte angaaende Gejstlighedens Indtægter; af 3die Hjælpekommitte (angaaende Almuskolevæsenet paa Landet, Kapitulstaxternes Ansættelse med videre); og endelig af den kombinerede Kommitte angaaende Lovforslaget om Eftertryk. Ved Karl Johans Kroning i Throndhjems Domkirke 7 September 1818 udførte Bugge Salvingsakten, ligesom han ved denne Lejlighed holdt en Kroningstale, der vakte den største Opsigt i Samtiden og en Forargelse, som gav sig Udtryk i at «alle(?) Vinduer [i hans Hjem] mod Gaden sønderloges om Aftenen». (De la Gardiska Arkivet XIX. 224; jfr. Sønnens Biografi af B., S. 33—41. De i Hjelm's Alm. norsk Maanedsskrift III. 437—505 [af N. Tidemand i 1818 skrevne] offentliggjorte «Betragtninger over Nødvendigheden af Norges og Sveriges Forening» er dediceret til B. i Anledning af hans Kroningstale). — 1803—15 var han Vicepræsides i Videnskabernes Selskab i Throndhjem og 1815—20, da han frasagde sig Præsidiets, Selskabets Præsides. I 1820 blev han Medlem af «Gøteborgs Vitterhets- og Vetenskaps-Samhälle». Det i 1809 stiftede og i 1813 igjen opløste «Velgjørende Selskab» i Throndhjem var grundlagt af B., der var Formand i Bestyrelsen og for en væsentlig Del redigerede Selskabets neddenfor nævnte Organ i Pressen «Aurora». Han blev R. N. O. 24 Maj 1815 og K. (o: Storkors) N. O. 28 Januar 1817.

* 26 Oktbr. 1787 *Cathrine Magdalene Koch* (f. 29 Septbr. 1771, † i Throndhjem 14 Januar 1869), D. af Hans Peter K., Sogneprest til Horbelev paa Falster, og dennes anden Hustru Lucie Olsen fra Saxkjøbing.

Autobiografi i Fallesens Theologisk Maanedsskrift III. (1804), S. 670—73 og i C. F. Stæudlins Program «de patrum ecclesiæ doctrinæ morali» (Gøttingen 1796). *Charakteristiske Træk af Bugges Liv og Virksomhed* [af Sønnen F. M. B.] (Thjem. 1851). Jfr. D. Thrap: Bidrag til den norske Kirkes Hist. i 19 Aarh. I. 3, 30, 105, 255, 282, 295, 297, 300, 317, 331, 338, 339 (hvorhos en udførlig Skildring af B.s Liv og Virksomhed vil findes i det her nævnte Verks endnu ikke udkomne 2det Bind); L. Daae: Thronhjems Stifts gejstl. Historie, S. 206—16; Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed, S. 34—36; A. Faye: Bidrag til Holts Presters Hist., S. 60 fg.; A. Faye: Bidrag til Øjestads Presters Hist., S. 47; A. Faye: Christianssands Stifts Bispehistorie, S. 409, 420; Hundrup: Efterretn. om phil. Kandidater I. 53 fg. og II. 19; Barfod: Danmarks Gejstlighed, 1 Aarg., S. 233; Wiberg: Dansk Prestehistorie I. 385; Barfod: Den falsterske Gejstl. I. S. XVII. fg.; C. Flood: Listerlandet, S. 174—76; B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 40 fg.; Storth.-Efterretn. 1814—33, I. 1, 4, 210, 212, 228, 244, 257, 270, 282, 288, 290, 315 fg., 323, 363, 366, 374 fg., 377, 383, 408, 416, 429, 432, 450; Yngvar Nielsen: Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 6 fg., 21, 23, 99, 160, 327, 339, 340, 351, 353, 424; samme Forf.s Norges Historie efter 1814, I. fl. St.; Essens Breve, udgivet af Yngvar Nielsen, fl. St. (se Reg.); M. Birkeland: Bidrag til Norges nyere Historie, S. 3—7, 46—48 og 53 fg., foruden Bugges egne i denne Samling trykte Breve; (norsk) Hist. Tidsskrift 1ste R. I. 213 fg., II. 9, 39, 357, IV. 392; 395 og 2den R. III. 83; Kong Christian VIII's Dagbog (Kbh. 1883), S. 4, 15, 25, 27, 39, 40; Fr. Schmidts Dagbøger, S. 149 fg., 153, 167, 191, 194, 196; Aalls Erindringer 2 Udg., S. 342, 373, 387, 749; Pavels's Biografi og Dagbøger, S. 128 fg., 146, 165, 172, 179, 191, 200, og samme Forfatters Dagbogsoptegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.); (N. We geland:) Fortrolige Breve, S. 113; L. Daae: Det gamle Christiania, S. 319; M. Birkelands Afhdlg. «Norge 1815—16» i Morgbl. 1868, fl. St., No. 40, 68, 75; A. Faye: Norge i 1814, S. 19 fg. og S. 65; Wergelands Konstitutions-Historie H. I. 82, H. II. 33 fg.; Holsts Efterladte Optegnelser, S. 55, 152, 308 fg.; A. Chr. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid, S. 169, 200; A. Chr. Bang: Den norske Kirkes Hist. efter Reformationen, S. 133 fg.; Fr. T. Knudsens Levnetsbeskrivelse (Chra. 1867), S. 7; Chra. Intelligentsædler 1799, No. 19, 22, 25; Illustr. Nyhedsbl. 1858, No. 48; N. M. Petersens Bidrag til d. d. Lit. Hist., 2 Udg. (se Reg.); Fr. Hammerich: Et Levnetsløb, S. 14; L. v. Engestrøms Minnen, II. 283; Hafndlingar ur Brinckmannska Arkivet, I. 327; Wessel Bergs Rescripter IV. 675, jfr. Ræders Historie I. 415; Schwachs saml. Digte III. 127 fg.

Vikinjon og Vandrop, et Skuespil i fem Optræde, oversat paa Dansk efter Hr. Genr. Ferd. Möllers tydsk Original. Kbhvn. 1784. 8. 127 S. (Anonymt).

Betragtninger over de aarlige Søn- og Helligdags Evangelier tilligemed et Anhang af Passions-Betragtninger. Udg. til Opbyggelse og huiuslig Brug. D. 1. 2. Kbh. 1791. 8. 742 S. (Udkom anonymt og anmeldtes i S. Efterr. 1792, No 48). — 2det Oplag. Udg. af P. D. Bugge. Kbhvn. 1795. 8. — 3die Oplag. Udg. af P. D. Bugge. Kbh. 1808. 8. XX S., 851 S. (Anm. i Möllers Repertorium S. V. 131—58. I Ntherups og Krafts Literatur-Regikon anføres, at P. D. Bugges Navn ved en Fejltagelse kom til at staa paa Titelbladet af denne Bøstille, hvis egentlige Forfatter hans Fader skulde være, og paa Grundlag af denne Rilde har denne Tradition gaaet igjen i alle senere biografiske og bibliografiske Rildeskrifter, Biskop Bugge vedrørende, til og med i Bibl. Dan. I. 483 (jfr. L. Daae: Thjem's

Stifts gejstl. Hist., S. 209). Paa Titelbladet af de finste Oversættelser af Postillen anføres allerede fra 1804 af baade Faderens og Sønnens Navne som Forf. Ifølge Meddelelse fra Pastor D. Thyra maa det nu anses beviist, at Biskop B. er den eneste og rette Forfatter, om hvilket Spørgsmaal isærligt henvises til 2det Bind af L. ovenfor anførte Skrift. Det heder i Sønnens Biografi af B., at Postillen skal være udkommen, foruden paa Tytt og Finsk, ogsaa paa Svensk og Hollandsk, men herom findes ingen Oplysning i de tilgængelige Bibliografier eller Boglexika).

Betrachtungen über die jährlichen Sonn- und Festtags-Evangelien. Aus dem Dänischen übersezt [von Jacob Bischoff]. Th. 1. 2. Flensburg 1793. 8.

Postilla eli Ewangeljumillisia Tutkistelemuxia Juhla- ja Sunnuntai päiwäin Ewangeljumeista. Turusa [Åbo] 1804. 8. (Oversættelsen udgivet anonymt af Gustaf Rancken). — 2den og 3die Udgave. Åbo 180*—1830. — 4de Udgave. Helsingfors 1851. — 5te Udgave. H.fors 1866. (Jfr. V. Vasenius: La Littérature Finnoise, S. 23).

De perversitate humana morali eiusque origine et ratione universa. Diss. inaug. Gott. 1796. 4. (Anm. i Gött. Anzeig. 1796, S. 489; Malte Möllers Repertorium H. V. 158—76).

Jacobs Brev, oversat med Anmærkninger. Kbhvn. 1799. 8. (Anmeldt i Værde Efterretn. 1800, No. 12).

Pauli Brev til de Galater, oversat med Anmærkninger. Kbhvn. 1800. 8. (Anm. i L. Efterr. 1802, No. 33).

Prædiken holden paa Nytaarsdagen 1802 som Taksigelsesfest for Freden. Fredericia 1802. 8.

Chrth. Meiners's Betragtninger over Døden og de Gamles Trøstegrunde mod dens Rædsler. Overs. af Tydt Fredericia 1802. 8.

Pauli Breve til de Corinthier og Brevet til Ebærerne, oversat med Anmærkninger. Fredericia 1803. 8. (Anm. i L. Efterr. 1803, No. 50).

Johannes's Evangelium oversat med Anmærkninger. Fredericia 1803. 8. (Anm. i L. Efterr. 1803, No. 22).

Sørgetale over Arveprinds Frederik. Thjem. 1806. 8.

Trøstegrunde for Norges sande Venner, fremsatte i en Tale paa Kongens Fødselsdag 18 Septbr. 1814. Thjem. 1814. 8.

Forflag til en Lov angaaende de geistlige Embedsmænds Lønninger m. m. Thra. 1815. 8.

Indbydelse til Trondhjems Stifts Menigheder til værdeligen at høitideligholde den forestaaende Jubelfest. Thjem. 1817. 4. 4 S.

Indbydelse til Trondhjems Stifts Menigheder til værdigen at høitideligholde den anordnede Jubelfest i Anledning af den Lutherske Reformations Indførelse i Norge. Thjem. 1837. 4. 8 S.

Af Aurora et Blad, indeholdende Efterretninger om det Velgjørende Selskab i Trondhjem [etc.], udg. ved Selskabets Pleiekommisjon (Thjem. 1809—13. No. 1—6. 8. 179 S.) var han den egentlige Redaktør („besørger Korrekturen af Bladet“, heder det i „Aurora“, S. 58) og heri findes af ham: S. 3—12: Til Trondhjems Indvaanere, de Fattiges Forsørgelse angaaende; S. 13—17: [Ang. Planen for Selskabets

Birkfornhed]; S. 139—153: Fragment af hans Tale i det Belgjørende Selskabs Generalforsamling den 31te Mai 1810.

Efterretninger om Evangelii Fremgang i alle Verdens Dele. Aarg. 1. 2. Thjem. 1821—22. S. 384, 416 S. (Anonymt).

I Yngvar Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 51—61 er nu trykt hans i det danske Gehejmearkiv opbevarede ovfr. omtalte Udkast til en norsk Grundlov.

Breve fra ham er trykte i Bidrag til Norges nyere Historie, udg. af M. Birkeland (Christiania 1858), S. 14—30 og 33—46; i Udvalg af Breve til R. Nyerup, udg. af L. Daae, S. 85—95; i Breve fra Danske og Norske, udg. af L. Daae (Kbhvn. 1876), S. 212 fg. Et Brev fra ham er ogsaa trykt i Budbæreren (Kragere), 1884, No. 24.

Bugge, Søren Bruun, Søn af forannævnte Biskop *P. O. Bugge*, er født i Yanse Prestegaard 6 Febr. 1798, kom i Februar 1809 ind paa Thronhjems Kathedralskole, hvorfra han blev Student med Laud 1815, og underkastede sig i Marts 1820 med samme Karakter den filologiske Embedsexamen, som da første Gang afholdtes ved vort Universitet. Allerede før Examen var han 1817 bleven ansat som Protokollist og 1818 konst. som Sekretær ved Universitets-Bibliotheket. Den 2 Decbr. 1820 blev han, som Landets eneste filologiske Kandidat, udnævnt til Lektor i det latinske Sprog, hvorover han allerede før sin Udnævnelse havde holdt Forelæsninger ved Universitetet. Den 11 Oktbr. 1825 blev han udnævnt til Professor — som saadan var han med C. A. Holmboe Medbestyrer af Universitetets Mynt- og Medaljesamling —, blev 13 April 1833 udnævnt til Rektor ved Kristiania Kathedralskole, med hvilket Embede Stillingen som Bibliotheekar ved det Deichmann'ske Bibliothek den Tid var forenet. Han havde allerede tidlig følt Lyst til gejstlig Virksomhed og i Marts og April 1847 fremstillede han sig til theologisk Embedsexamen «for Examinatorer, som han i sin Tid selv havde examineret til Artium og anden Examen». Han erholdt Laud til saavel den theoretiske som praktiske Prøve og udnævntes derefter 29 Septbr. 1847 til Sogneprest til Gran, hvilket Embede han saa tiltraadte det følgende Aars Sommer. 1851 blev han beskikket til Provst i Hadelands, Ringerikes og Hallingdals Provsti og 27 Februar 1864, efter Hamar Bispedømmes Oprettelse, til Provst i Hadelands og Lands Provsti. Den 9 Oktbr. 1878 erholdt han efter Ansøgning Afsked med Pensjon og med Tilkjendegivende af «H. M. Kongens naadigste Tilfredshed med hans lange, nidkjære og betydningsfulde Virksomhed i Universitetets, det højere Skolevæsens og Kirkens Tjeneste». Efter erholdt Afsked tilbragte han endnu Naadensaaaret i Gran, hvorefter han i Oktober 1879 flyttede til Kristiania. Her har han senere boet, tildels sysselsat med Undervisning privat og paa Aars's og Voss's Skole. Han er Medlem af det kgl. Videnskabernes Selskab i Thronhjem, af Videnskabselskabet i Kristiania (1880) og af det

svenske Videnskabs-Selskab. Han blev 1843 R. N. O. og 23 August 1878 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 27 Decbr. 1821 *Karen Marthea Hals Ingier* (f. 1801, † 13 Maj 1870), D. af Major Christopher I. paa Maastad i Ullensaer († 1825) og Karen Schielderup Hals († 1843).

Portræt med Autobiografi i Skill.-Mag. 1881, No. 6, hvortil slutter sig hans supplerende autobiografiske Skitse foran hans «Prædikener»; Portræt med Biografi [af L. Daae] i Budstikken 1884, No. 144; jfr. Indbydelseskraft fra Kristiania Kathedralskole 1850, S. 69 fg.; Storth.-Forh. 1879, VI. S. 166; Morgenbladet 1847, No. 267; Rigstid. s. A. No. 217; Drammens Blad 1875, No. 56 (efter «Hadelændingen»). Hans Portræt, malet af Gorbitz og bekostet af Skolens Lærere, findes paa Kristiania Kathedralskole, hvor det afsløredes ved hans Embedsfratrædelse ved Aarsfesten 1848.

Causas nonnullas neglectæ apud Romanos comoediæ Græcorum veteris ac mediæ ex ipsa civitatis Romanæ forma eruere conatus est S. B. Chræ. 1823. 4. 12 S. (Universitetsprogram til Festen i Anledning af Kronprinsens Formæling).

Som Lærer i Latin havde han Forpligtelse til at forfatte to latinske Programmer hvert Aar til de to faste Universitetsfester — som afskaffedes 1845 — i Anledning af Kongens Fødselsdag og af Reformationen. Disse hans Programmer, der alle udkom i 4to, er følgende:

1825, 1.*) Observationes nonnullæ in primum Ciceronis Disputationum Tusculanarum librum. 27 S. — 1825, 2. Quo animo in sacris libris legendis verus Lutheranus versetur, brevier ostendere conatus est S. B. 24 S. — 1826, 1. Nonnulla de appellationibus imperatorum Romanorum. 14 S. — 1826, 2. [Nonnulla de ecclesia Christiana]. 18 S. — 1827, 1 og 2. De vi et usu Accusativi cum Infinitivo. Part. I. II, 15 S., 31 S. — 1828, 1. Hexametris prolusit S. B. 8 S. — 1828, 2. Observationes nonnullæ in secundum Ciceronis Disp. Tuscul. librum. 23 S. — 1829, 1. [Dissertatio de Genes. XLVII, 9.] 9 S. — 1829, 2. Duo loca Juvenalis, Sat. I, 88. 89. Sat. II, 72—74, illustrare conatus est S. B. 12 S. — 1830, 1. Interpretatio loci Terentiani, Phorm. V, 3. 15. 12 S. — 1830 [De solennibus, quibus, posita toga prætexta, virorum numero adolescentes adscribi solebant. 15 S. Univ.-Program i Anledning af Chr. Heibergs og J. J. Hjorts Doktorpromotion]. — 1830, 2. Observationes in Cic. Disp. Tusc. l. III. c. 1—5. 16 S. — 1831, 1. Observationes in Cic. Disp. Tusc. l. III. c. 5 & 8. 11 S. — 1833, 1. Observationes in Cic. Disp. Tusc. l. III. c. 11 & 14. 17 S.

Om den protestantiske Kirkes Forfald, med en Dedicationskrivelse til Dr. Røhr. Af Ludv. de Valenti. Oversat [af B. og G. Rielland] efter den tydske Original, udkommen i Leipzig 1821. Chra. 1824. 8. 100 S.

Bondemandens Datter, en sandfærdig og mærkelig Fortælling i fem Dele. Meddeelt af en engelsk Præst. Chra. 1825. 8. 64 S. [Overs. og udg. anonymt. 2det Oplag udkom, ligeledes anonymt, med efternævnte Titel:

En kristen Piges gudelige Liv og salige Endeligt. Forhen udkommet under Navn af „Bondemandens Datter“. Chra. 1826. 8. 64 S.

Veiledning til et gudeligt Liv efter kristelige Grundsetninger. Oversat fra det Tydske. Udg. ved Selskabet for kristelige Underviisnings- og Andagtsbøger

*) 1. betegner Festen i Anl. af Kongens Fødselsdag, 2. Reformationensfesten.

Udgivelse. Chra. 1826. 8. 77 S. — 2det Dplag. Chra. 1828. 8. 77 S. — 3die Dplag. Chra. 1832. 8. 68 S. (Alle anonyme).

En liden Bog for Søfolk. Oversat af Tjdhf. Udg. ved Selskabet for kristelige Underviisnings- og Andagts-Bøgers Udgivelse. Chra. 1827. 8. 79 S.

Praktisk latinisk Grammatik eller Anviisning til at lære sig selv det latiniske Sprog. Af E. G. Brøder. Med nogle Forandringer udg. af S. B. S. Chra. 1827. 8. XVI. 480 og 26 S.

Latinisk Læsebog for Begyndere, uddraget af Brøders *lectiones latinae*. Chra. 1827. 8. IV. 92 S. — 2det omarbejdede Dplag. Chra. 1838. 8. VIII. 104 S.

Livets sande Vei, aabnet for alle alvorligt Sægende i Jesu Christo, som er Veien, Sandheden og Livet. Genfoldige Betragtninger over alle Søn- og Fests-Dages Evangelier, for største Delen udarbejdede efter en i Sverige under ovenstaaende Titel udgiven Postille [af L. C. Regius]. Chra. 1828. 8. 639 S. (Udg. af S. B. S. i Forening med nogle andre, hvoriblandt hans Fader Biskop B.) — 2det Dpl. Chra. 1830. 8. 616 S. — 3die Dpl. Chra. 1832. 8. 616 S. — 7de Dpl. Chra. 1844. 8. 602 S. — 8de Dpl. Chra. 1848. 8. 602 S. — 11te Dpl. Chra. 1864. 8. 4 Bl. 598 S.

Prædikener af M. Ludv. Hofacker. Overs. af Tjdhf. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1830. 8. 72 S. (Anonymt).

Latinisk Grammatik til Brug ved Underviisningen i de lærde Skoler, fornemmelig udarbejdet efter Brøders, Ramsborns og Junpts latiniske Grammatiker. Chra. 1835. 8. XII. 562 og 18 S. (Anm. af M. C. Hansen i Morgenbladet 1836, No. 6).

Udtog af det latiniske Sprogs Grammatik til Brug for Begyndere. Chra. 1835. 8. IV. 287 S. — 2det omarbejdede Dplag. Chra. 1840. 8. VIII. 311 S.

Lærebog i de romerske Oldsager. Med fem Steentryk. Chra. 1837. 8. VIII. 396 S.

Q. Horatii Flacci Carminum libri IV in usum scholarum edidit S. B. B. Chra. 1842. 8. 112 S.

Veiledende Oplysninger til Horats's Ode, til Brug ved Selvfberedelse. Chra. 1842. 8. XXII. 142 S.

P. Virgilii Maronis Bucolicon liber. In usum scholarum ed. S. B. B. Chra. 1843. 8. 26 S.

Veiledende Oplysninger til Virgils Hyrdedigte, til Brug ved Selvfberedelse. Chra. 1843. 8. X. 53 S.

Principer for Underviisning og Disciplin ved Christianias Kathebrastkole. Indbydelseskrift. Chra. 1843. 4. 42 S. (Anmeldt i Univ- og Skole Annaler, 2 R. II. 627—33).

Betragtninger over Evangelierne paa 10de og 11te Sønd. efter Trefoldighed. Thjem. 1849. 8. 24 S.

Gottholds Sygeseng, Betragtninger i Anledning af en Sygdom af Mag. Chr. Scriber. Overs. fra Tjdhf. Chra. 1858. 8. 3 Bl., 218 S. (Anonymt).

Gottholds Seierseng. Betragtninger efter en overstaaet haard Sygdom af Mag. Chr. Scriber. Oversat fra Tjdhf. Chra. 1860. 8. 2 Bl., 178 S. (Anonymt).

Prædikener over Kirkeaarets Evangelier, holdte for en Menighed paa Landet i Marene 1848 til 1879. Med Forfatterens Portræt. Chra. 1882. 8. XXIII 480 S. (Anmeldt af D. Thrap i Morgbl. 1882, No. 349 og af Dr. Kallar i f. Bl. 1883, No. 285 A; i Luth. Ugefr. 1882, II. 400 fg).

Udvalgte Skrifter af Chrysostomus. Oversf. Chra. [1884—]85. 8 XIV. 485 S. (D. m. Titel: Bidnesblyd af Kirkefædrene X.)

Ignatius og Polycarpus Breve og Martyrium. Oversf. Chra. 1885. 8. (D. m. T: Bidnesblyd af Kirkefædrene XI. Under Presfen).

3 Indbydelseskrift fra Kristiania Kathedralsskole 1850, S. 71—85: Tale ved hans Fratrædelse som Rektor.

Foruden de ovennævnte Opbyggelsesskrifter har han ogsaa oversat nogle andre, mindre Traktater.

Bugge, Ulrik, Søn af Sogneprest til Stegen *Carl Nicolai B.* og *Anne Margrethe Steenbuch*, er født i Ejdanger 22 Februar 1843, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1860 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i December 1867. Efterat have fungeret som Kandidat først et halvt Aar paa Fødselsstiftelsen, derefter et Aar ved Rigshospitalets Hovedafdeling, har han siden Januar 1869 været bosat som privat praktiserende Læge i Ringsaker. I 1871 besøgte han i videnskabeligt Øjemed Udlandet og opholdt sig fornemmelig i Kjøbenhavn, Wien og Prag.

* 7 Oktbr. 1873 *Emma Borchgrevink* (f. i Vardal 17 December 1852), D. af resid. Kapellan til Ringsaker Hans Henrik Thaulow B. og Theodora Fredrikke Wilhelmine Raabe.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 64 og 560.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. — foruden nogle mindre Uddrag — i 2 Række XXIV. 368 fg.: Hymen imperforatum. — 3 Række III. 422—24: Nerveaffektion som Følge af Lyncild; 595—610: Anmeldelse af Spencer Wells: Diseases of the ovaries. — IV. 560 fg.: En partiel Luxation af Haanden. — VII. 475—79: Et nyt Profylaktikum mod Hundegalskab. — X. 896—904: Nogle Tilfælde af operativ Behandling ved Abscesser i Coecalregionen.

I Tidsskrift for praktisk Medicin I. (1881), No. 10: Et Bidrag til Diagnosen af Dilatatio ventriculi. — IV. (1884), No. 3: Fællesforskning.

I Forhandl. i det norske med. Selsk. 1875, S. 188 fg.: Et Brev ang. Vaccinationen. — 1879, S. 179—82: Om Diæten ved Diabetes mellitus.

Bull, Anders Berg, blev født 15 August 1813 i Tønsberg, hvor hans Forældre boede til han var 3 Aar gammel. I otte Aars Alderen begyndte han at fare tilsjøs. Efterat have ført Skib fra Vallø i en Række af Aar, bosatte han sig omkring Begyndelsen af 60-Aarene som Skibsreder og Værtsejer paa Fagerheim ved Tønsberg. I 1866 var han en af Indbyderne til Oprettelse af «Østlandske Skibsassuranceforening» og var den hele Tid til sin Død Direktionens Formand. I 1867 stillede han sig med flere i Spidsen for Oprettelsen af «Tønsbergs Søforsikringselskab»

og deltog omkring samme Tid i Stiftelsen af «Tønsbergs Fragtreguleringsbureau». Han var i flere Aar Medlem af Det norske Veritas's faste Komite og i mange Aar Ordfører i Nøterø Formandskab samt gjentagne Gange Valgmand m. m. Han døde 17 Juni 1877.

* *Mathea Freland.*

Nekrolog i Tunsbergereen og i Hortens Avis 20 Juni 1877.

Om *Sarløbergbanen*. (Till. til Tunsbergereen 1877, No. 16). Fol. 4 S.

Han deltog fra Begyndelsen af 60-Aarene af til sin Død hyppig i Dagspressens Diskussion af Spørgsmaal vedrørende Skibsfarten og skrev for det meste i Morgenbladet, af og til ogsaa i Dagbladet og i Tunsbergereen.

Bull, Anders Sandøe Ørsted, Søn af Justitiarius i Højesteret *Georg Jacob Bull* (f. 1 August 1785, † 12 Decbr. 1854) og *Barbara Albertine Ørsted* (f. 20 Oktbr. 1783, † 24 Maj 1865, en Søster af de berømte Brødre A. S. og H. C. Ørsted i Kjøbenhavn), er født i Bergen 13 September 1817, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1835 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Januar 1840. I 1837 ansattes han i Armee-Departementet, hvor han blev Fuldmægtig 10 Jan. 1846, Bureauchef 12 Juli 1850 og Expeditionssekretær 4 August 1854. Han udnævntes til Generalkrigskommissær for Land- og Søetaten 25 Februar 1860 fra 1 Marts s. A. I en Aarrække har han fungeret som extraordinær Assessor i Højesteret, hvorhos han ved flere Lejligheder har været konstitueret som Statsraad, ligesom han har været Medlem af forskellige kgl. Kommissjoner angaaende militære Forhold, senest Kommissjonen af 31 Juli 1884 angaaende de foreliggende Armeeorisationsforslag og Forslag til Forandringer i Værnepligtslovgivningen. I Aarene 1877 og 1878 var han Ordfører i Kristiania Kommunebestyrelse. Han blev 22 August 1864 R. St. O. O. og 19 Juli 1873 K.¹ St. O. O. «for fortjenstlig Embedsvirksomhed» samt 3 Maj 1870 K. N. O.

* 8 Maj 1848 *Caroline Elisabeth Dahl* (f. i Dresden 28 April 1822), Datter af nedennævnte Professor J. C. Dahl i hans 1ste Ægteskab.

Love, Anordninger, Kundgjørelser [o]v.] for Aarene 1850, 1851 og 1852 . . . udg. af Chr. Bull og And. Bull. Chra. 1852—54. 8. 877 S. (Udgjør 13de Bind af den saakaldte Bogt-Arnsenffe Lovsamling).

Bull, Andreas Christian, Søn af Sogneprest til Støren *Nils Rosing B.* (f. 22 April 1767, † 23 Maj 1842) og *Christiane Elisabeth Hansen* (f. 11 August 1775, † 6 Januar 1848), blev født i Aasnæs 7 Marts 1798, Student med Haud fra Thronhjems Kathedralskole 1819 og theologisk Kandidat med Udmerkelse i November 1823 (Haud til den praktiske Prøve). Han udnævntes 29 Marts 1824 til resid. Kapellan til Støren og 2 Marts 1837 til Professor i Theologi, men døde paa Righospitalet i Kristiania allerede 20 April s. A., før han endnu havde tiltraadt sit Embede ved Universitetet.

* 29 August 1828 *Pauline Emilie Bing* (f. 1 Mai 1803, † 2 September 1868), Datter af Grosserer i Throndhjem Fredrik B. og Gjertrud M. Breche.

Jfr. Erlandsen: Thjems. Stifts Geistlighed S. 198; Erindrings-Blade paa Storthingsmand Ingelbrecht Knudssøns Grav, S. 158; Den Constitutionelle 1837, No. 118, hvor Beretning om hans Begravelse og en ved samme afsungen [af A. Munch forfattet] Sang findes trykt.

I Forhandlinger ved Mag. Rector E. Boyes Jubilæum (Thjem. 1832), S. 9—39 er trykt en Tale af ham ved Anledningen [om den opvoxende Ungdoms Opdragelse].

Bull, Andreas Christian, Søn af nedennævnte Overlæge *Daniel Moldenhawer B.* og *Birgitte Lucie Sigholt*, er født i Bergen 29 Juni 1840, blev Student med Laud fra sammes Latinskole 1858 og tog i December 1866 medicinsk Embedsexamen med Haud. Til September 1867 var han derpaa Kandidat ved Rigshospitalet, nedsatte sig 1868 som privat praktiserende Læge i søndre Odalen og udnævntes 12 Juni 1873 til Distriktslæge i Evje.

* 29 Juni 1871 *Anne Cathrine Nicolaysen* (f. 1 Maj 1844), D. af Mægler i Bergen Lorentz N. og Karen Elise Sophie Aars.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 65.

I Norsk Mag. for Lægevidsk. 3 R., XII. 629—649: Trichinosis i Evje.
I Beretning om Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene i Norge 1874, S. 163—65: Hygieniske Forhold i Evje Distrikt.

Bull, August Theodor, Søn af *Rasmus Rosing B.* († som Kaptejn i Marinen 1833) og *Marie Cathrine Grønlund*, blev født i København 3 August 1809, Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1828 og theologisk Kandidat med Laud i Oktbr. 1836. Fra Sommeren 1837 til Aarets Udgang vikarierede han, under den ndfr. nævnte Pastor Jespersens Ophold i Udlandet, som Lærer ved Drammens lærde Skole, blev fra Begyndelsen af 1838 ansat som Kordegn i Arendal og Tredielærer ved Middel- og Realskolen dersteds, udnævntes 7 Juni 1845 til res. Kapellan til Stange, hvor han 6 April 1861 blev Sogneprest. Han beskikkedes 18 Maj 1867 til Provst i Hedemarkens Provsti. Efter Ansøgning erholdt han 28 Januar 1877 Afsked som Provst og 22 Marts 1879 som Prest. Han døde i Kristiania 27 Oktbr. 1882.

* 16 Maj 1839 *Theodora Regine Dorothea Madsen* (f. 13 April 1816, † 17 Maj 1852), D. af Kjøbmand i Arendal Thomas Toft M. og dennes 1ste Hustru Theodora Pettersen.

Jfr. G. S. Faye: Stange Menighed og dens Præster, S. 78—79; Storth.-Forh. 1880, VI. 170; B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 2, S. 1069.

Uddrag af E. Pontoppidans Forklaring med enkelte Forandringer, udarbejdet efter den af en Commission i Aaret 1844 udgivne Omarbejdelse. Arendal 1845. 12. 140 S. (Anm. i Morgbl. 1845, No. 151).

[En Prædiken. Thra. 185*. 8.]

Bull, Daniel Georg, efterfølgendes Søn, er født i Bergen 13 Oktober 1844, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1862 og theologisk Kandidat med samme Karakter i December 1867. Han blev 8 Oktober 1868 udnævnt til pers. Kapellan i Tune og 13 April 1871 ligesaa til Eker, 29 Juli 1872 Stiftskapellan i Bergens Stift, 3 Febr. 1874 Sogneprest til Bremanger og 2 Marts 1876 pers. Kapellan hos Sognepresten til Domkirken i Bergen.

* 23 April 1874 *Laura Benedikte Døscher* (f. i Bergen 4 Maj 1855), D. af Kjøbmand Lyder D. og Anna Martha Waage.

§ Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Edhoff, 1ste Saml. (Åra. 1880), S. 596—602: Prædiken paa 27 Sønd. e. Tref. over Matth. 17, 1—9. — § 2den Saml., S. 545—50: Prædiken paa 23 Sønd. e. Tref. over Jil. 3, 17—21.

§ Ny Lutherisk Kirketidende findes af ham enkelte Boganmeldelser og i Bergens Aftenblad enkelte mindre Opsatser og Referater af kirkelige Møder.

Bull, Daniel Moldenhawer, Broder af forannævnte Professor A. C. B., blev født i Thronhjelm 28 Maj 1802, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1824 og medicinsk Kandidat med Haud i September 1832. Han fungerede s. A. som konst. Eskadronskirurg og sendtes s. A. som Koleralæge til Grimstad, blev 1833 Reservelæge ved Bergens civile Sygehus, hvor han 1850 ansattes som Overlæge. Han udnævntes 26 Oktober 1843 til Korpslæge ved Sognske nationale Musketerkorps, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 10 April 1851. Han døde i Bergen 2 Juli 1863.

* 4 Juli 1833 *Birgitte Lucie Sigholt* (f. i Støren 13 Novbr. 1805, † i Kristiania 16 Januar 1872), D. af Kaptejn, senere Toldinspektør i Kristianssand Peter Lorentz Sidemann S. og Maren Anna Wittrup.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 65 fg.; Stamtavle over Familierne Lossius og Brandt, S. 56.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben, 2 Række, XIII. 712 fg.: Kejsersnit udført paa Bergens civile Sygehus.

§ Bergenske Blade 1849, No. 195: Nogle Bemærkninger i Anl. af Forhandlingerne om Bergens Mentalhøgehus (af D. Bull og D. Martens; jfr. Svar hertil af J. Bonnevie i No. 196 med Gjensvar fra Bull og M. i No. 198).

Bull, Edvard Isak Hambro, Søn af Korpslæge *Johan Randolph B.* og dennes første Hustru *Theodora Josephine Marie Hambro* (†. 5 Juli 1849), er født i Bergen 30 Juni 1845, blev Student med Laud

fra Bergens Kathedralskole 1862 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Juni 1868. Det følgende Aar var han fra 1ste April ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdelinger og fra Marts til Juni 1870 konst. Reservelæge ved sammes medicinske Afdelinger. Siden 1870 har han været privat praktiserende Læge i Kristiania, hvorhos han har været ansat fra 1 Septbr. 1873 til 31 Aug. 1876 som Reservelæge ved begge Rigshospitalets medicinske Afdelinger og siden 1 Oktbr. 1880 som Overlæge ved Rigshospitalets medicinske Afdeling B. Han blev 1875 kreeret til *Doctor medicinæ* efterat have forsvaret sin nedenfor nævnte Afhandling «Kliniske Studier over kronisk Morbus Brightii». I December 1879 og Jan. 1880 fik han Tilbud fra Upsala Universitet om at udnævnes til Professor dersteds i klinisk Medicin, hvilken Kaldelse han dog fandt at maatte afslaa. Han har oftere foretaget Rejser i Udlandet i videnskabeligt Øjemed, saaledes allerede som medicinsk Studerende i 1867 en længere Rejse gennem Mellem- og Syd-Europa; fra Sommeren 1868 til Vaaren 1869 besøgte han Stockholm, Kjøbenhavn, Würzburg, München, Prag, Wien og Berlin. Høsten 1876 foretog han med Stipendium af det Hjelmstjerne-Rosencrone'ske Legat en Rejse til Wien, München, Würzburg, Leipzig og Berlin; i 1881 og 1882 besøgte han flere tyske Hospitaler og Vaaren 1884 foretog han en Studierejse til Paris. Han deltog i de skandinaviske Naturforsker møder i Kristiania 1868 og i Stockholm 1880. I 1884 deltog han i den internationale Lægekongres i Kjøbenhavn og blev af denne — foruden at han var Medlem af den forberedende Bestyrelse for den laryngologiske Sektion — indvalgt som Repræsentant for Skandinavien i en nedsat international Komite for Fællesforskning; senere (Oktbr. 1884) er han, efterat Planen for denne Komites Virksomhed var udarbejdet, valgt til Formand for den af det norske medicinske Selskab i samme Øjemed nedsatte Komite. 1875—83 var han 1ste Sekretær i det norske medicinske Selskab og 1884 valgtes han til Æresmedlem af *Finska Läkare-Sällskapet*.

* 1) 31 Decbr. 1869 *Gine Falsen* (f. 6 Oktbr. 1846, † 18 Oktbr. 1879), D. af Løjtnant Christian F. og Hanne Elisabeth Møller.

* 2) 25 Novbr. 1880 *Ida Sophie Marie Paludan* (f. 25 Novbr. 1861), D. af Sogneprest til Vestenskov paa Laaland Hans Jacob Peter Dorph P. og Marie Louise P.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 66 og 484; Tidsskrift for praktisk Medicin IV. S. 447 fg.; Storth.-Forhandl. 1885, Sth.-Prp. No. 4 b, Bilag, S. 1—7.

Kliniske Studier over kronisk *Morbus Brightii*. Kra. 1875. 8. 1 Bl. 110 S. (Afhandling for Doktorgraden i Medicin. Anm. i Ny ill. Tid. 1875; i dansk Hospitals-Tidende 1875, S. 625 fg.; i Virchow's Archiv f. path. Anatomie. Jfr. Forf.s Referat i N. Mag. f. Lægevid., 3 R., V. 425—36 af Dr. S. Hoffmann's Bidrag til den genuine parenkymatøse Nefrits Terapi).

Om nyere mekaniske Behandlingsmetoder af Sygdomme i Mave og Tarmkanalen. To Foredrag, holdte i det medicinske Selskab den 28de Februar og den 14de Marts 1876. (Sep.-Aftr. af «N. Mag. f. Lægevid. [3 R. VII.] Uden særskilt Titelblad). Kra. [1877]. 8. 31 S.

Meddelelser om Larynxparalyser. Med 6 Figurer. Kra. [1878]. 8. 31 S. (Uden Titelbl. Særtryk af N. Mag. f. Lægevid. 3 R. VIII.)

En fremstilling af hovedtrækkene i de Bright'ske sygdommes behandling. Kra. 1883. 8. 2 Bl. 52 S. (Oprindeligt trykt paa Tysk i Heitlers «Centralblatt für die gesammte Therapie» I. se ndfr. Anm. af M. S[kjelderup] i Tidsskr. f. pr. Med. III. 153—56).

Om kunstige ernæringsmetoders anvendelse i terapien. Kra. 1885. 8. 81 S. (Samtidig offentliggjort paa Tysk i «Centralblatt f. d. ges. Therapie», se ndfr.)

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. — hvis Redaktør han var 1875—83 — 2 Række — foruden enkelte mindre Uddrag — XXII. (1868) 692—702: Fra Udanudet [Prag] (jfr Bemærkninger af Prof. Faye i XXIII. 109—24). — 3 Række. II. 132—37: En Iagttagelse af vasomotorisk Paralyse. — III. 695—97: Symmetrisk Gangræn i Extremiteterne. — IV. 75—85, 428—35, 701—4 Fra den medicinske Afdeling paa Rigshospitalet: Tarmokklusion. Manuel Rektalexploration. Laparotomi. Pylephlebitis suppurativa. Apoplexi. Ovarialabsces. Amyloide Nyrer. — V. 255—72: Fra Rigshospitalets med. Afd.: Det Cheyne-Stokes'ske Respirationsfænomen; 671—700: Om Indikationerne for operativ Behandling af Effusioner i Pleurahulerne. (Prøveforelæsning 15 September 1875 for Doktorgraden i Medicin over selvalgt Emne). — VI. 329—37 og 853—58: Fra Rigshospitalets med. Afd.: Tilfælde af Hyperpyrexi med Hjernesyntomer under akut Ledrheumatisme, helbredede ved kolde Bad. — VII. 317—34 og 437—49: Om nyere mekaniske Behandlingsmetoder af Sygdomme i Mave og Tarmkanalen. (To Foredrag i det med. Selskab); 890—95: Akut Hjerneaneurisma. — Okulomotoriusparalyse — Meningealoplexi; 910—28: Anmeldelse af I. W. Runeberg's Afhdlg. «Om Albuminurins patogenetiska Vilkor». — VIII. 161—91: Meddelelser om Larynxparalyser; 855—76: Et Tilfælde af Pseudoleukæmi. — X. 137—74: En Række Tilfælde af Morbus Basedowii, med nogle fragmentariske Bemærkninger om denne Sygdom. — XI. 229—43: Medicinsk Tænkning, Lære og Forfattervirksomhed. Et Gjen svar til Dr. M. Skjelderup [i «Tidsskrift f. prakt. Medicin» I. No. 1—6. Til B.s Artikel gav S. Svar i Mag. X. 401—12]; 725—43: To Tilfælde af Svalster i Centralnervesystemet; 956—59: Anmeldelse af A. Hertels Skrift «Om Sundhedsforholdene i de høiere Dreng- og Pigeskoler». — XIII. 439—61: Ogsaa om den antipyretiske og experimentelle Terapi (jfr. S. 422 fg. af Lochmann); 591—601: Et mindre almindeligt Tilfælde af Lungetæring med Empyem.

I Tidsskrift for praktisk Medicin I. (1881), No. 6: Nogle Bemærkninger fremkaldte ved Hr. Doktor M. Skjelderups Notits [i No. 4] om Behandling af kronisk Morbus Brightii (avortil Svar af S. i s. No.) — II. No. 13: Et Tilfælde af Angina kompliceret med akut Polyartrit og Erytem. — IV. No. 20: En klinisk Forelæsning over Perikardit; No. 22: Den internationale Fællesforskning.

I Klinisk Aarvog I. (Kra. 1884), af hvilken han er Medudgiver, findes af ham: Bidrag til Belysning af Arteriosklerosens kliniske Betydning. M. 3 Fig. 35 S.

I Forhandlinger i det norske medicinske Selskab, foruden en Del Referater, Anmeldelser og mindre Meddelelser, 1871: Afgang af invagineret

Tarmstykke — Helbredelse. — 1874: Om operativ Behandling af Emyem; Et Accouchementstilfælde med Perforation. — 1875: Om folia Jaborandi, Stenose af Arteria pulmonalis. To Tilfælde af Barseleklampsi. — 1877: Recidiverende Pneumotorax. Exstirpationer af Larynxpolyper. Cytisusforgiftning. Ruptura perinei centralis. Fjernelse af fremmed Legeme i Larynx. Eiendommeligt Tilfælde af Hæmoptyse. — 1878: Fortsat Meddelelse om Tilfælde af recidiverende Pneumotorax. Vagitus uterinus. Lungegangræn i Barnealderen. Epileptisk Sved. — 1879: Hydrorrhoea nasi unilateralis. Tilfælde af kronisk Hjernehindebetændelse. Fjernelse af fremmed Legeme i Næsesvælgerummet hos et lidet Barn. — 1880: 3 Tilfælde af sjældnere forekommende Halssygdomme. Eiendommeligt Tilfælde af Respirationskrampe. — 1881: Helbredet Krup-tilfælde. — Meningit ved Pneumoni. Kombination af diffus Peritonit efter Perforation af processus vermiformis med Perforation af Mavesaar. — 1882: Eklampsi hos et Barn fremkaldt ved Skrig. Et Tilfælde af Perityfilit behandlet med Operation. Om operativ Behandling af perityfittiske Abscesser. — 1883: Krupøs Pneumoni med Nefrit, behandlet antipyretisk med kolde Bad, Helbredelse. Skrumpnyre hos et 13-aarigt Barn. Typus inversus ved Tuberkulose. Om Kairin. To Tilfælde af diffus ensidig Lungeskrumpning. Om Fællesforskning. — 1884: Tilfælde af Kontusion af Underlivet. Sjældent Tilfælde af Svulst i Underlivet.

I Nord. med. Arkiv VIII. (1876), No. 2, S. 1—51: Kasuistiske Meddelelser om Emyemoperationer. — IX. No. 11, S. 1—7: Et Tilfælde af recidiverende diffus pneumothorax; to Gange Helbredelse. — X. No. 23, S. 1—32: Nogle kritiske Betragtninger over den amyloide Degeneration, særlig med Hensyn på dens Varighed og dens Forhold til den Bright'ske Retinit. — XI. No. 4, S. 1—22: Lette former af primær akut nyresygdom; No. 23, S. 1—25 og No. 28, S. 1—52: Om kombinerede Bright'ske sygdomme. — XII. No. 5, S. 4—8: Et sjældent eksempel paa hurtig udvikling af amyloiddegeneration. — XIII. No. 11, S. 1—47: Fragmentariske studier over Bright'ske sygdomme, særlig over svulne, glatte, ikke-amyloide nyrer; No. 17, S. 1—27: Bidrag til spørgsmålet om operative indgreb ved lungesygdomme. — XIV. No. 26, S. 1—22 og XV. No. 17, S. 1—18: Fortsatte bidrag til spørgsmålet om operative indgreb ved lungesygdomme.

I Centralblatt für die ges. Therapie (Wien 1883 fg.), hvilket udgives «unter Mitwirkung» bl. a. af B, er af ham: I. 105—19 og 157—73: Hauptzüge in der Behandlung der Bright'schen Krankheiten. — III. H. 2—3: Ueber die therapeutische Anwendung der Ernährung durch die Sonde, der Ueberernährung, und des Fleischpulvers.

I Berliner klinische Wochenschrift 1884, No. 42: Ueber operative Eröffnung von Lungencavernen. Vortrag, gehalten auf dem 8. internationalen Kongresse für die medicinischen Wissenschaften in Kopenhagen. (Anmeldt i Centralbl. f. d. ges. Therapie, 1884, S. 498; British med. Journal, 6 Septbr. 1884; Revue de Médecine 1884, S. 914; og La Semaine médicale s. A.)

Han er siden Nytaar 1885 korresponderende Medarbejder i Pariserjournalen «La Semaine médicale».

Han var Medudgiver af Samfundsblade, Uddrag af Studentersamfundets haandskrevne Blad (Kra. 1866), hvori bl. a. af ham S. 8 fg.: «Skirendet i Akersbakken». — Adskillige Studentervisere og Leilighedssange af ham findes særskilt trykte.

Bull, Hans Grøn, ældste Søn af daværende res. Kap. *Jens Lemvig B.* (f. 1727, † som Sogneprest til Kvernes 1799) og *Anna Johanne Grøn* († 1796), blev født i Kristianssund 28 Februar 1758, Student med Haud 1777 og theologisk Kandidat med samme Karakter 1780. Han blev Aaret efter pers. Kapellan hos Faderen i Kvernes, hvem han desuden 1798 adjungeredes som Provst i Provstiet. Efter Faderens Død blev han 1799 Sogneprest til Grib og res. Kap. til Kvernes og Kristianssund, udnævntes 10 November 1818 til Sogneprest til Tingvold og beskikkedes 20 Septbr. 1828 til Provst i Nordmøres Provsti, fra hvilket sidste Embede han erholdt Afsked 1831. Han døde 26 Januar 1833. Han var en lærd Mand, der samlede et stort Bibliothek og besad mange Kundskaber, fornemmelig i Sprog samt i Fædrelandets Historie og Topografi.

* 11 November 1784 *Anna Marie Kjestrup* (en Prestedatter fra Opdal, f. 1753, † 1790), Enke efter res. Kap. til Tingvold Gudmund A. Sørø.

Nekrolog af P. C. T. Holtermann i Norske Samlinger (4to) I. 564—66; jfr. Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed, S. 452; Holtermanns Erindringer fra Kværnæs Præstegjeld (Thjem 1879), fl. St., især S. 91 fg.

Tillæg og Rettelser til E. S. Wings Beskrivelse over Norge. Kbhvn. 1813. 4. 134 S. (Særskilt Aftryk af det Rgl. norske Videnskabs Selskabs Skrifter i det 19de Aarh. I. 33—167. Anmeldt af Steenbloch i Litteraturtid. 1814 No. 19—20).

I Topogr.-Stat. Samlinger, udg. af det lgl. Selsk. f. N. Vel, II. 2 S. 67—92: Noget om Qværnæs og Grib paa Nordmøre; S. 250—74: Et og andet om Eboe Præstegjeld paa Nordmøre.

Hans efterladte haandskrevne Samlinger i tre Kvartbind til Nordmøres Beskrivelse findes i Videnskabernes Selskabs Bibliothek i Thronhjelm. Hans ligeledes haandskrevne Fortsættelse af Provst Tønders Optegnelser om den nordenfjeldske Gejstlighed er benyttet af A. Erlandsen i dennes bekendte personalhistoriske Arbejde. Han har ogsaa samlet og nedskrevet sin Slægts Stamtavle, hvilken senere er suppleret og nu forberedes til Udgivelse af nedennævnte Sekretær N. R. Bull. Til Krafts topografisk-statistiske Beskrivelse over Norge leverede B. mange Bidrag ang. Nordmøres Fogderi.

Bull, Jacob Brøda, Søn af Sogneprest *Matthias B.* (f. 27 September 1815, † 1876) og *Henriette Margrethe Brøda*, er født i Rendalens Prestegjæld 28 Marts 1853, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1872 og theologisk Kandidat med Haud i Maj 1876. Han var derefter et Aars Tid Lærer ved Nickelsens Pigeskole i Kristiania, grundlagde i April 1878 Bladet «Dagen» og har senere levet som Journalist i Kristiania.

* 1) 29 Decbr. 1876 *Gunvor Sophie Rytterager* (f. 10 April 1843, † Nat til 23 Jan. 1882), D. af Proprietær Johannes R. i Hole paa Ringesø og dennes første Hustru Jakobine Lorentze Marie Hoffeldt.

* 2) 9 Jan. 1883 *Anna Maria Augusta Bergløf* (f. i Stockholm 15 Juli 1855), D. af Pianofabrikant A. Th. B.

Morgendæmring. En Samling Fortællinger og Digte af unge norske Forfattere. Udg. ved J. B. B. Chra. 1879. 8. 7 Bl. 312 S. Heri er af ham S. 1—160: Paa Grændsen, Fortælling (med et Dedikationsdigt til B. Bjørnson); S. 223—43: Digte.

Eventyrskatten ved Krydseren. [Aarg. 1—4]. Kra. 1880—83. 4. (Anonymt).

I *Dagen*, hvis navngivne Hovedredaktør han har været siden Bladets Grundlæggelse, har han, navnlig i tidligere Aar, skrevet de fleste originale Artikler, særlig ang. Theater, Musik og Literatur, mindre derimod de politiske Artikler.

Han er Udgiver af *Krydseren* (1879—85), i hvilket Ugeblad mange Bidrag paa Vers og Prosa af ham findes.

Bull, Johan Randulf, Søn af Kaptejn *Førgen Andreas B.* († i Stod 1765) og *Dorothea Catharina Wandal Randulf* († i Stod 1764), blev født paa Gaarden Rejn i Stod 29 April 1749. Da hans Fader i 1757 forflyttedes fra Stod til Bynesset, blev han som bestemt til Studeringer antagen til Undervisning i Huset hos sin Mosters Mand Wilhelm Ford, da residerende Kapellan i Fosnæs. Han blev Student fra Thronhjems Skole 1770 og juridisk Kandidat 1778; i 1780 var han juridisk Dekanus paa Kommunitetet. Han blev 30 Januar 1782 Justitssekretær ved Overhofretten i Norge (i Kristiania), 11 Februar 1791 Assessor ved samme Ret samt Lagmand i Fredriksstads og Tønsbergs Lagdømme, 14 Febr. 1794 Justitiarius i samme Ret, 15 Septbr. 1797 ved Overhofrettens Ophævelse (Frd. 11 Aug. s. A.) og Stiftsoverretternes Oprettelse Justitiarius i Akershus Stiftsoverret, 18 Juni 1802 (uden Ansøgning) Stiftamtmand i Bergens Stift og Amtmand i Søndre Bergenhus Amt samt ved Oprettelsen af Norges Højesteret 27 Septbr. 1814 den første Justitiarius i denne Ret. Fra dette Embede entledigedes han efter Ansøgning 24 Februar 1827 med Bevidnelse af Hs. Majestæts Tilfredshed med hans lange og vigtige Tjeneste. Han blev 28 Januar 1811 R. D. O., 19 Januar 1815 R. N. O. og ved Carl Johans Kroning 7 Septbr. 1818 K. (Storkors) N. O. Han døde i Laurvik 28 Febr. 1829.

* 1782 *Meta Johanne Colbjørnsen* (f. i Sørum 1754, † i Bergen 18 August 1810), Datter af Regimentskvartermester og Auditor Colbjørn Jakobsen Colbjørnsen og Anna Dorothea Røring, samt Søster af de berømte Jurister Jakob Edvard og Christian Colbjørnsen.

Jfr. *Den Norske Rigstidende*, 5 Marts 1827; *Morgenbladet* 1829, No. 79 og 111; Y. Nielsen: *Bergen fra de ældste Tider indtil Nutiden* S. 462—465; B. Moes *Tidskrift*, 1ste Række, S. 235; N. M. Petersens *Bidrag til d. danske Lit. Hist.*, 2 Udg., (se Reg.); *Pavels's Dagbogs-Optegnelser* 1815—16 (se Reg.); *Essens Breve*, udg. af Y. Nielsen, S. 115; *Statsraad Holsts Optegnelser*, S. 150, 188.

Diss. de cultu matheseos apud Romanos. Haun. 1771. 8.

Diss. de judiciis Romanorum part. Ima. Haun. 1772. 8. — Part. 2da. ibid. 1773. 8. — The . . . . . bid.

Bull, Nils Rosing, Broder af forannævnte Professor A. C. B., blev født i Størens Prestegaard 29 November 1804 og, privat dimitteret, Student med Haud 1823 samt theologisk Kandidat med Laud i September 1828. Han var 1829—31 konst. Overlærer og Bestyrer af Stavangers Skole, udnævntes 3 August 1832 til Sogneprest til Lærdal, 4 Decbr. 1843 til Sogneprest til Fet og 4 Febr. 1850 til Provst i nedre Romerikes Provsti. Han døde 25 Oktbr. 1857.

* 17 Oktober 1832 *Azora Laurette Wittrup* (f. 15 Decbr. 1810 † 30 Aug. 1879), D. af Overlærer i Kristiania Lorentz W.

Jfr. Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed, S. 194; B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 1, S. 12.

§ Christiania-Posten 1851, No. 891: Om et Rygte om Folkeurologheder paa Ndre Romerike og den paatænkte Dampfarts Indflydelse paa Arbejdernes Tilstand der i Egnen.

Bull, Nils Rosing, Søn af forannævnte Overlæge *D. M. B.*, er født i Bergen 11 Juli 1838, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1855 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1861. Han blev samme Aar edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriveren i søndre Østerdalen og ansattes 1 Oktober 1863 som Kopist i Indredepartementet, hvor han 10 Juli 1874 udnævntes til Fuldmægtig; som saadan havde han Tjenstfrihed fra 1 Oktbr. 1875, da han blev Bestyrer af et i Anledning af den almindelige Folketælling 31 December 1875 oprettet midlertidigt Kontor; han udnævntes 13 Juli 1878 til 2den Sekretær i det statistiske Bureau. I 1876 antoges han til Redaktør af den fra 1 Januar 1877 under Statssekretærens Overtilsyn aarlig udgivne Statskalender. Han blev 15 Maj 1879 R. W. O. og 28 September 1880 Kancellist ved St. Olafs Ordenen.

* 24 Septbr. 1868 *Fanny Reinhardt* (f. i Kristiania 18 Juli 1842), D. af Byfoged i Laurvik Eduard Hermann Casimir R. (f. 24 Aug. 1813, † 17 December 1871) og Emma Grüning (f. 14 September 1819, † 11 Marts 1849).

Norges Statskalender for Aaret 1873. Chra. 1873. 8. XLIII. 407 S. — Samme for 1875. ib. 1875. 8. XXXIX. 412 S.

Norges Statskalender for Aaret 1877. Efter offentlig Foranstaltning redigeret. Kra. (1876). 8. XXXII. 360 S. — Samme for 1878. ib. 1877. 8. XXXII. 380 S. — Samme for 1879. ib. 1878. 8. XXXIV. 390 S. † (Anhang: Uddrag af Sveriges Statskalender) XVIII S. — Samme for 1880. ib. 1879. 8. XXXIV. 390. XXIII S. — Samme for 1881. ib. 1880. 8. 3 Bl. XXXIV: 394, XXIII S. — Samme for 1882. ib. 1881. 8. 4 Bl. XXXVI. 392, XXIII S. — Samme for 1883. ib. 1882. 8. 12, XXXIX, 391, XXIII S. — Samme for 1884. ib. 1883. 8. 12, XXXIX, 389, XXIV S. — Samme for 1885. ib. 1884. 2. 12, XXXIX, 390, XXIV S.

Oversigt over Kongeriget Norges geistlige, civile og judicielle Inddeling med Angivelse af Folkemængde efter Folketællingen 31te Decbr. 1875. Udgivet af det statistiske Centralbureau. Udarbejdet ved N. R. B. Kra. 1883. 8. 60 S.

Kommunal Kalender for Norge for Aaret 1883. Udgiven. Kra. 1883. 8. 223 S.

Tillæg til Kommunal Kalender for Norge 1883. [Kra. 1884]. 8. 8 S. (Uden særskilt Titelblad).

I Bidrag til en norsk Befolkningsstatistik (1882) har han S. 205—24 meddelt Oplysninger angaaende Fremgangsmaaden ved de i Norge i Aarene 1769—1876 afholdte 9 almindelige Folketællinger.

Han assisterede ved Udgivelsen af Norges Hof- og Statskalender Aarene for 1866, 1867, 1869 og 1871. (Jfr. C. Ruge).

Bull, Ole Bornemann, ældste Søn af Apotheker *Johan Storm B.* og *Anna Dorothea Geelmuyden*, blev født i Bergen 5 Februar 1810, gik paa sin Fødebys Latinskole og undervistes privat for at forberedes til Studeringerne, medens han samtidig fra sit 8de Aar af nød Undervisning i Violinspil og Musik, først hos en danskfødt Kammermusikus Paulsen, senere (fra 1822) hos den svenskfødte Musiker Lundholm. I 1828 var han oppe til Examen artium, men strøg i latinsk Stil. Om Høsten s. A. blev han ved Waldemar Thranes Død dennes Efterfølger som Anfører for Kristiania Theaters Orkester, gjorde Sommeren 1829 et kort Besøg i Tyskland bl. a. for at høre Spohrs Dom om sine musikalske Evner, opholdt sig Vinteren 1829—30 atter i Kristiania, tiltraadte i Maj 1830 en Koncertrejse til Thronhjem og derfra til Bergen, hvorved han tjente saa mange Penge, at han i August 1831 kunde komme afsted til Paris. Efter mange Eventyr naaede han saa vidt, at han den 18 April 1832 kunde give sin første Koncert i Paris, assisteret af Ernst, Chopin o. fl. Gjennem Schweiz tiltraadte han derpaa samme Aars Høst en Studierejse til Italien, fik Lejlighed til at optræde i flere af dette Lands store Stæder og vendte i Maj 1835 tilbage til Paris, hvor han nu gav en Koncert i den store Opera. Fra det Øjeblik var hans Verdensry som Violinvirtuos grundlagt. Hans følgende Liv var delt mellem aarlange Rejser i Europa og Amerika og kortere eller længere Ophold i Fødelandet. Under et af disse Besøg i Hjemmet grundlagde han det norske Theater i Bergen, hvilket aabnedes 2 Januar 1850. Fra 1870 af var han fast bosat i Amerika, af hvis største Byer han tildels var Æresborger, men besøgte regelmæssig hver Sommer Norge. Vaaren 1880 blev han betænkelig syg, men trods Lægernes Indsigelser og alle Venners Raad satte han igjennem at blive ført hjem til Norge, til sin Villa paa Lysøen ved Bergen. Her døde han om Middagen 17 August 1880. Den følgende Mandag 23 August blev han med de største Æresbevisninger jordfæstet paa Kirkegaarden i sin Fødeby. Paa hans Fødselsdag det følgende Aar udstedtes af

Mænd fra alle Landets Egne en Indbydelse til en Nationalsubskription for at rejse en Statue af ham i hans Fødeby.

* 1) i Paris 19 Juli 1836 *Alexandrine Félicité Villemillot* (f. i Paris 12 Juli 1818, † i Kristiania 26 Febr. 1862), D. af Alexandre V., en militær Embedsmand, der havde været Page hos Napoleon I. og siden under hans spanske Krig *Commissaire de guerre*.

* 2) i Madison 6 Septbr. 1870 *Sara Thorp* (f. 1850), D. af Senator Joseph T. i Madison, Wisconsin. Hun lever nu som Enke i Cambridge, Mass.

Foruden til den vigtige Kilde til Ole Bulls Biografi, som indeholdes i hans «Breve» og den der forudskikkede Indledning, henvises her til følgende Hovedkilder: *Ole Bull. Eine biographische Skizze von H[ermann] B[iow]*. M. e. vom Verf. gez. u. lith. Bildn. Altona 1838. 4. — *Life of Ole Bull. By Mrs. Sara C. Bull.* Boston 1883. 8. — *Upartisk Dom over Ole Bulls* i Christiania 10 Decbr. 1842 givne *Concert*. Af *A. E. Pratté*. Chra. 1843. 8. — *Biografi af Henr. Wergeland* i «Portræter af mærkelige Nordmænd», 1 R. H. 8 (1844). — *Amerika, Ole Bull og det nye Norge*. Bergen 1852. 8. — *Træk af Ole Bulls Liv*. Ved *H. Winter-Hjelm* i Morgenbladet, Juni 1852. — Illustr. Tidende (Kbhvn.) I. 279 fg. — *Ole Bull, et Mindeblad*. Kra. 1880. 4. — M. Goldschmidt: Bland. Skrifter IV. 297—303; A. Blanche: Minnesbilder, S. 91—94; A. Grønvold: Norske Musikere, 1 R., S. 122—33; T. Blanc: Norges første nationale Scene, fl. St. (se Ref.); Morgbl. 1850, No. 60 af Rolf Olsen; samtlige Bergens Blade 24—26 August 1880, hvori Skildringer findes af Højtidelighederne ved hans Jordefærd og Taler ved denne Lejlighed af B. Bjørnson, Hersleb Walnum m. v.; jfr. Billeder og Text i Ny ill. Tid. 1880, No. 35—38; Bergensp. 1880, No. 264, 265 og 267, hvor en Oversættelse findes af en over B. i West-Kirken i Boston af Dr. Bartol holdt Mindeprædiken. Jfr. fremdeles Chr. Johnsen: Norsk Haandlexikon I. 244 fg.; Nord. Conv.-Lex. 3 Udg. I. 802 fg.; Nordisk Familjebok II. 1320 fg.; Mendel's Mus. Conv.-Lex. II. 225 fg.; Fétis: Biogr. univ. des Musiciens II. 107—9; Men of the Time, 8 ed., S. 161 fg.; Hoefers Nouv. Biogr. univ. VII. 763; Bernsdorfs Univ.-Lex. d. Tonkunst I. 470 fg. og 1ster Nachtrag, S. 93; Goldschmidts Nord og Syd 2 R. VI. 352 fg. — Hans sidste Sygdomshistorie er refereret af Dr. J. Wiesener i Tidsskr. f. praktisk Medicin I. No. 1 fg.

Ole Bulls Breve i Uddrag. Udgivne af hans Søn Alexander Bull. Med en Karakteristik og biografisk Skitse af Jonas Lie. Kbhvn. 1881. 8. 410 S.

§ III. Nyhedsblad 1862, No. 42: Et norsk Musikakademi („Sat i Pennen" af Jonas Lie „under B.s Inspiration", se „Breve" S. 127).

§ Morgenbladet 1865, No. 314: Om Kristiania Theaters Orkester.

Bull, Ole Bornemann, Søn af forannævnte Provst og Sogneprest *August Theodor B.*, er født i Arendal 31 August 1842, blev, privat dimitteret, Student 1859 og medicinsk Kandidat med Laud i December 1869. Han var det følgende Aar i nogle Maaneder Assistentlæge ved Gaustad Sindssygeasyl og derefter fra Oktbr. 1870 til April 1871 Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling. Efterat han Sommeren 1871 med Stipendium havde foretaget en Rejse til Bergen for at studere de

spedalske Øjensygdomme, bosatte han sig som privat praktiserende Læge i Kristiania. I Septbr. 1873 udvandrede han til Nord-Amerika, hvor han bosatte sig som praktiserende Læge i Minneapolis. Herfra vendte han imidlertid tilbage Vinteren 1876 og har senere atter boet i Kristiania som Specialist i Øjen- og Øresygdomme. 1878—81 var han Reservelæge ved Rigshospitalets Hudsyggeafdeling. Han kreeredes 1881 til *Doctor medicinae*, efterat han 29 April s. A. havde forsvaret sin for Doktorgraden forfattede, nedenfor nævnte, Afhandling om pathologiske Forandringer af Øjenbunden. I 1882 blev han ansat som Universitetsstipendiat i Ophthalmologi. Han deltog i de internationale Lægekongresser i London 1882 og i Kjøbenhavn 1884.

* 14 August 1871 *Marie Cathrine Lund* (f. 27 Maj 1843, † 24 Oktober 1884), D. af Toldbetjent Johan Henrik L. og Unni Charlotte Bull.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 68.

The leprous diseases of the eye. With 6 coloured plates. By Dr. O. B. B. and Dr. G. A. Hansen. Chra. 1873. 8. 1 Bl. 27 S. (Anmeldt af Joh. Hjort i N. Mag. f. Lægevidsk. 3 R. IV. 135—38).

Granulated Lids eller Øienhygdommen, dens Urfag og dens Behandling. Chicago, Ill. 1875. 8. 27 S. m. 2 Bl. Fig.

Den amerikanske Lægestand. (Sep.-Aftr. af N. Mag. f. Lægevid. 3 R. VII.) Chra. 1877. 8. 14 S.

De paa *lues* beroende pathologiske forandringer af øienbunden. Chra. 1880. 8. 104 S. (Afhdlg. for den medicinske Doktorgrad. Anm. af Cæsar Boeck i Tidsskr. f. pr. Med. I. 302—4).

Chromatoptometriske Tabeller. Chra. 1882. 4 S. Text, 2 Tabeller Imp. fol. (Text paa norsk, engelsk, tysk og fransk).

The Ophthalmoscope and Lues. Chra. 1884. 8. 2 Bl., 117 S., med 6 lith. Pl.

I Norsk Mag. f. Lægevidsk. 3 Række, IV. 705—10: Korrespondance fra Minnesota. — VII. 159—70: Den amerikanske Lægestand. (Ogsaa særsk. aftr. i nogle faa Expl.) — VIII. 244—52: Behandling af Otorrhoe; 333—36: Anmeldelse af Dr. Chr. Grønbold's Skrift: *The Effects of the Immigration on the Norwegian Immigrants*; 421—39: *Menière's Sygdom*. — XII. 740—55: Forekommer *Keratitis neuroparalytica* hos Spedalske?

I Forhandl. i det norske med. Selskab findes af ham nogle Foredrag samt en Del Referater og casuistiske Meddelelser.

I Nord. med. Arkiv III. (1871), No. 4, S. 18—22: Nogle foreløbige Meddelelser om Retinalaffektioner ved Syfilis. (M. 1 Tavle). — XV. (1883), No. 24, S. 1—32: Farvesans.

I Graefes Archiv für Ophthalmologie XVIII. S. 4 fg.: *Eigenthümliche Veränderungen in der Adventia der Netzhautgefässe*. — XXVII. S. 100 fg.: *Studien über Lichtsinn und Farbensinn*. — XXXIX. S. 45 fg.: *Bemerkungen über den Farbensinn unter verschiedenen physiologischen und pathologischen Verhältnissen*.

Norsk Forfatterlexikon 1814—1880.

35

I Transactions of the int. medical Congress, London 1882, S. 49 fg.:
A new method of examining and numerically expressing the colour perception.

I The Northwestern med. and surg. Journal (St. Paul and Minneap.),
Febr. 1874, S. 285—88: The Causes of Granular Conjunctivitis in the Northwest.

Bull, Ole Christian, Broder af forannævnte Hans Grøn B., blev født i Kristianssund 14 Februar 1762, tog juridisk Embedsexamen i Juli 1784, blev 30 Novbr. 1787 ansat som Prokurator, udnævntes 6 Marts 1793 til Toldkasserer paa Molde og 7 Decbr. 1796 til Foged i Søndmøre, fra hvilket Embede han paa Grund af Blindhed erholdt Afsked 7 Marts 1804. Han levede derefter som Pensjonist paa Molde, hvor han døde 26 August 1814.

* 22 Januar 1795 *Else Marie Bugge Bang* (f. i Bergen 12 Maj 1761, † 18 Decbr. 1821), Enke efter Skibsfører og Kjøbmand i Molde Frederik Nannestad Wiingard.

Jfr. P. C. T. Holtermann's Erindringer fra Kværnæs Præstegjeld, S. 81.

§ Topogr.-Stat. Samlinger, udg. af det kgl. Selsk. f. N. Vel, I, 1, S. 61—140: Adskilligt om Kjøbstaden Molde. (Jfr. Sverisen's Hvenste Tidender 1807, No. 8 og Sitteraturtid. 1812, No. 44).

Han var ifølge Holtermanns Meddelelse l. c. «Forfatter af tiltalende Lejligheds-sange».

Bull, Peter Ludvig Munthe, Broder af ovennævnte Provst Hans Grøn B., blev født i Kvernes 14 Oktbr. 1765, blev, efterat have taget juridisk Examen i Modersmaalet, 12 Febr. 1812 udnævnt til Foged i Røygdelaget, 26 Decbr. 1813 til Foged i Strinden og 14 Aug. 1818 i Romsdalen. Fra sidstnævnte Embede erholdt han efter Ansøgning Afsked 5 April 1834. Han var Storthingsrepræsentant fra søndre Thronhjems Amt 1818. Til Stortinget 1821 var han valgt som anden Repræsentant fra Romsdals Amt, men mødte ikke paa Grund af en mod ham verserende Justitsaktion i Anledning af «hans Forhold og Omgang med en af ham conciperet Ansøgning til Kongen af 7 Oktober 1811 vedkommende den da suspendede Sorenskriver Buch», hvorved Bulls Stemmeret antoges suspendedet. Sagens Udfald blev, at Bull ved Thronhjems Stiftsoverrets Dom af 11 Juli 1821 dømtes til at bøde til Fattiggassen 20 Spd. og til at betale alle af Sagen flydende Omkostninger. Paa det overordentlige Storting 1822 mødte B. ikke paa Grund af Sygdomsforfald. Han døde paa Røbek ved Molde 4 Oktbr. 1843.

* 14 Februar 1800 *Dorothea Zeline Lindeman* (f. paa Øje i Surendal 21 Januar 1772, † ved Molde 8 Februar 1862).

Jfr. Erlandsens Nordenfj. Gejstl., S. 465; (W. Brandt:) Stamtavle over Familien Sundt, S. 22; Storth.-Efterr. 1814—33, II. 2 fg.; 265 og 267, Anm.

Veiledning for Almuen i Raabøigdelauget til Jordens Dyrling, med videre Landhuusholdningen vedkommende. Chr.sand 1813.

Bull, Søren Christian Ørsted, Sønesøn af Justitiarius J. R. B. og Broder af forannævnte Generalkrigskommissær A. S. Ø. B., er født i Bergen 13 Juli 1810, blev Student med Haud ved Kjøbenhavns Universitet 1829 og juridisk Kandidat med Laud ved Kristiania Universitet i Juli 1839, efterat han havde været ansat som Kopist i Statssekretariatet siden 1835. Han blev Protokolsekretær i Højesteret 15 Septbr. 1849, Expeditionsssekretær i Armee-Departementet 4 April 1860, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 21 Decbr. 1878. Han har oftere været konstitueret som Statssekretær og er siden 1855 konst. Stempletpapirs-Kommissær. Han blev 19 Juli 1873 R. St. O. O. «for fortjenstlig Embedsvirksomhed».

Jfr. Storth.-Forhandl. 1879, VI. 58 fg.

Løve, Anordninger, Kundgjørelser [osv.] for Narene 1842—1849, udg. af C. Bull. Chra. 1844—51. 8. (Udgjør en Del af 10de samt 11te og 12te Bind af den saakaldte Bogt-Arnhøjste Lovsamling). — Samme for 1850—52, udg. af C. B. og [hans Broder] A. S. Ø. B. Chra. 1852—54. 8. 877 S. (Udgjør 13de Bind af samme Samling. Se foran S. 534).

Bull, Vincents Stoltenberg, Søn af Sogneprest til Botne, Provst *Christian B.* († 1803) og *Karen Stoltenberg*, blev født i Botne Prestegaard 13 Oktober 1768, blev Student med Laud fra Helsingørs Skole 1785 og theologisk Kandidat med Haud i Juli 1788. Fra 1790 til 1793 var han derefter Kateket i Kristiania og Lærer i Religion og Moral ved den matematiske Skole (Krigsskolen), udnævntes 25 Januar 1793 til res. Kapellan til Vang paa Hedemarken, 6 December 1799 til Sogneprest til Nes sammesteds, blev 1816 Provst og 24 November 1821 Sogneprest til nævnte Vang, hvor han døde 30 Decbr. 1836. Han blev 1818 gejstligt Medlem af W. O.

* 1) 25 Juni 1793 *Susanna Maar Dallas* (f. i Hamburg, † 10 Februar 1815), D. af Michael D. og Marie Hammond og Søster af ndfr. nævnte Proprietær Fr. Glads Hustru.

* 2) *Rebekka Schwabe* (f. 1794, † 25 Marts 1866), D. af Lagmand paa Oplandene Johan Fredrik S.

Jfr. Thaarups Magazin II. 187 fg.; B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to), II. 2, S. 986 fg. Hans Portræt, malet af Matthias Stoltenberg, findes i Vangs Kirke.

Vidensfabernes Fordele i den selvkøbelige Dmgang. En Tale (trykt for Benner). Chra. 1791. 8. (Optrykt i Rationalbladet XIII. 17 fg.)

Præfener over nogle af de sædvanlige Høimesse-Texter. Kbh. 1798. 8. 5 Bl. 157 S.

Catechisationer over nogle af de vigtigste Materier i de befalede Lærebøger, holdt paa en Visitation-Reise i Sommeren 1833. *Øhra*. 1833. 8. 67 S.

§ *Minerva* 1790, IV. 301 fg.: Om Videnskabernes Indflydelse paa den unge Aetiger.

§ *Hermøder* No. 1, S. 1—62: Generalkrigscommissair Prinds's Levnet (jfr. *Danff Militærbiibl.* 1 Marg. S. 282 og 3 Marg. S. 344). — IV. 1—17: *Roms Søder* (efter Gibbon). — VI. 55—68: De romerfle Straajunkere (overf. efter Mejerotto). — XV. 36—72: Sbar paa nogle af Stiftamtmand Naas fremfattede Spørgsmaal Skolevæsenets Forbedring i Norge vedkommende.

Busch, Carl Frøderik, blev født 1795 i Kristiania, hvor Faderen var Slotsudreder. 1812 blev han Officier og døde som Premierløjtnant i anden akershusiske Infanteribrigade 16 Decbr. 1837.

* 11 August 1831 *Dina Alette Nernst*, Enke efter Kjøbmand Wang.

Mindedigt over ham af H. Wergeland i *Bien* XIX, optrykt i *Wergelands Saml. Skrifter* I. 406—9.

Anviisning til Pianoforters Stemning, og Bemærkninger med Hensyn til deres Conservation, tilligemed Forklaring over Temperaturen. *Øhra*. 1834. 8.

Buschmann, Augustinus Ambrosius, Søn af Overtoldbetjent *Johan B.* (f. 1765, † 27 Januar 1820) og *Fergine Marie Holte* († 27 November 1838), blev født i Throndhjem 26 August 1803, tog i Januar 1821 Præliminærexamen og begyndte 1825 at studere Medicin. I Maj 1833 tog han, efter allerede siden 1828 at have været konst. dels som Kompagnikirurg, dels som Distriktslæge, norsk medicinsk Examen med anden Karakter. 27 Juli 1833 blev han udnævnt til Distriktslæge i øvre Thelemarken, 25 Oktober 1837 til Korpslæge ved throndhjemiske Jægerkorps, hvilket Embede han dog formedelst Sygdom ikke tiltraadte, stod fra 1840 surnumerær i Armeens Lægekorps, indtil han 5 April 1843 blev Korpslæge ved Oplandske ridende Jægerkorps. 5 Decbr. 1849 udnævntes han til Distriktslæge i Follo og døde i Drøbak 22 Marts 1852.

* omkr. 1835 *Sophie Marie Elisabeth Lagaard* († 20 Juni 1872), D. af Skibsfører og Thehandler Peder L.

Jfr. *Kiær*: *Norges Læger*, S. 69; O. G. Lundh: *Ætten Thams*, S. 20.

§ *Øhr* VIII. 233 fg.: En fjedlen Misbannelse af de mandlige Føbfetsbøle.

Buschmann, Peter Thams, foregaaendes Farbroder og Søn af Sogneprest *Augustinus B.* og *Anna Barbara Thams*, blev født paa Nesne Prestegaard 6 Decbr. 1762, Student med Haud fra Throndhjems Kathedralskole 1782 og theologisk Kandidat med Non 1787. Den 5 Oktober s. A. blev han udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen, som den

Gang var Sogneprest til Frosten, blev 12 Januar 1798 Sogneprest til Ulfsten paa Søndmøre, 8 Maj 1818 Provst i søndre Søndmøre og 1 August 1822 Sogneprest til Aure, hvor han døde 6 April 1845. Paa Stortinget i 1818 mødte han som Repræsentant fra Romsdals Amt, efterat den første af de valgte Repræsentanter, Amtmand H. M. Krogh, havde meldt Forfald, der godkendtes saavel af Valgmændene som senere af Stortinget. I August 1843 blev han sat under Tiltale for Provsteret for formentlig mislig Embedsførelse; han døde imidlertid, før Sagen var tilendebragt.

* 1) 10 Juni 1798 *Elen Johanna Buschmann*, hans Søskenbarn (f. 1780, † 6 Februar 1806), D. af Konsumtionsinspektør i Thronhjelm Søren B. og Mette Svaboe.

* 2) 1807 *Christine Schreuder* (f. 1780, † 1810), D. af Sogneprest til Vanelven Peter S. og Elisabeth Catharina Blumenthal.

* 3) i Septbr. 1812 *Barbara Henrike Wind* (f. 15 Maj 1793).

Jfr. B. Moes Efterretninger om Storthingsmænd, S 42; Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed, S. 420; O. G. Lundh: Ætten Thams, S. 19 fg.; Storth.-Efterr. 1814—33, I. 456, 506, 531, 555, 558, 593, 630, 672, 691.

Tale, holden for Edens Afleggelse af Ulfsteens og Hareids Menigheder paa den af Regentkabet i Kongeriget Norge befalede Vedebag. Eegjæt 1814. 8. (Saalebes angives Tittlen af Kraft og Lange. Det er maaste det samme Skrift, som i M. Nisjens Bogfortegnelse anføres med Tittlen: Tale, holden i Hareids Annekirke den 25de Martz 1814. Eegjæt 1814. 8.)

I Storthings-Forhandlinger 1815—16, Novbr., S. 280—82 er trykt en Betænkning fra 6te Kommite ang. en af B. til Odelstinget fremsendt Promemoria, betreffende hans Tanker om Medicinalvæsenet i Norge.

Bülow, Christian Wind.

Et Hefte tilskrevet „Aldrende Venner“. Chr.sand 1826. 8.

Bye, Bernt Martin, Søn af Husmand *Bernt Iversen B.* og *Anne Elisabeth Hansdatter*, blev født i Nærheden af Levanger 24 Jan. 1842 og fik i Oktober 1858 Ansættelse som Omgangsskolelærer i Levanger Landsogn. Tidlig paavirket i kristelig Retning, optraadte han allerede i 17 Aars Alderen offentlig som Lægprædikant. Den foran nævnte Sogneprest O. Berg blev opmærksom paa ham og tilskyndede ham til at studere. Han blev da sat istand til at rejse til Kristiania og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1862. Under Studietiden var han derefter 1 Aar vikarierende Førstelærer ved Levanger Borgerskole. I Juni 1868 blev han theologisk Kandidat med Laud og udnævntes 21 August 1869 til pers. Kapellan hos Sogneprest Selmer til Silgjord. I denne Stilling faldt det i hans Lod at skjænke de paa Lifjeld Natten mellem 25—26 Novbr. 1870 i Ballon fra det belejrede Paris strandede Luftskippere den første

Modtagelse og Pleje. Den 22 Marts 1875 udnævntes han til Sognepræst til Sunelven paa Søndmøre. Paa en Fodtur med sin 9 Aar gamle Søn i et af Fjeldene nær Prestegaarden deroppe omkom han den 29 Juli 1879 ved at styrte udover Fjeldet.

* 12 Septbr. 1869 *Elen Gurine Højem* (f. 18 Septbr. 1841).

Portrat med Biografi [af H. G. Heggteit] i «Hjemmet» 1882, S. 33—38; *Nekrolog* af P. R[ingdal] i Fædrelandet 1879, No. 63. Jfr. Mgbl. 1879, No. 264 A; Hans Utbø: Storm og Stille, S. 19, S. 161 fg.

Ludvig Hørm's Liv og Levnet. Efter det Tydste. Chra. 1869. 8. 3 Bl., 87 S.

Guldæbler i Sølvfaaler. Fortællinger af Ludvig Hørm's. Overjagt fra Tydft. Chra. 1869. 8. IV. 156 S. — Andet Dplag. Chra. 1873. 8. IV. 156 S. — Tredie Dplag. Chra. 1875. 8. IV. 156 S.

Sange og Salmer, ældre og nyere. Samlede og udgivne. Chra. 1873. 16. 144 S.

Afrika, Slavehandelen og David Livingstone. Et missionshistorisk Foredrag. (Stavanger) 1878. 8. 26 S.

Jerusalem, Jødefolket og Jødemissionen. Et missionshistorisk Foredrag. Vildehammer 1878. 8. 24 S.

Den hellige Familie eller Forældre og Børn. Prædiken paa 1 Søndag efter Helligtrekonger. Alesund 1878. 8. 16 S. (S. 15—16 udgjøres af en opbyggelig Sang af N. J. Saache).

Tolv Prædikener. Udgivne efter Forfatterens Død. Vildehammer 1882. 8. 2 Bl., 112 S.

J Lutherist Ugeskrift IV. (1878), S. 225—32 og 241—52: Bidt om Religionsundervisningen i vor Almuekole.

Bye, Frederik Nannestad, Søn af Stiftamtskriver i Throndhjem *Ole B.* (f. 1781, † 14 Maj 1862) og *Anne Cathrine Nannestad* (f. 1795, † 12 Novbr. 1854), blev født paa Storfosen Gaard paa Ørlandet 19 August 1818, var først Skibsfører, men efter et Forlis 1832 forlod han Søen og blev Kjøbmand og Boghandler i Throndhjem. Han døde 1862.

* 1848 *Hedevig Brøcker Nannestad*, hans Moster (f. 2 Februar 1818), D. af Overtoldbetjent Fredrik N. og dennes anden Hustru Lovise Christine N.

Jfr. Slægt-tavle over familien Nannestad.

Hovednøglen ved Indkjøb og Salg eller den hurtige Regne-
meister, hvorved man i et Dieblif kan vide hvormeget 1, 2, 3 indtil 13000 Pund, Men, Tønde osv. koster fra 1/4 P til 20 Spd., tilligemed Tabeller over Mynt, Maal og Vægt, samt Rentetabel og Agermaaling. Thjem. 1856. 8. 290 upag. S.

Bækken, Ole Olsen, var, da han udgav det ndfr. nævnte Skrift, «afskediget Skolelærer fra Mangensfjeldet i Næs» paa Romerike.

Zions Blomst eller Psalteret med ti Strengte. Ktra. 1876. 8. 16 S. (Trykt som Manuskript).

Bærbye, Ole Andersen, Gaardbruger i Vartejg.

* 1) *Anne Andersdatter*, † før 1847 (jfr. ndfr. nævnte Skrift, S. 22—24).

* 2) *Anne Eriksdatter*, † før 1847 (jfr. ssteds. S. 26 fg.)

Jfr. efternævnte Skrift, S. 87 fg.

Andelig Mindetrandø, eller Opbyggelige Sange, forfattede til og af-
sjungne ved forskjellige Anledninger, saasom Bryllupper, Begravelser samt andre ind-
trufne Leiligheder. Sørbørg 1860. 8. 2 Bl., 98 S., 1 Bl.

Bætzmann, Ernst Reinholdt, Søn af daværende Prokurator *Severin Samuel B.* (f. i Bergen 3 Juni 1800, † 5 August 1859 i Thron-
hjem, hvor han var Byfoged og Direktør ved Norges Bank, Storthings-
repræsentant 1854 og 1857) og *Christiane Fredrikke Schive* (f. 9 April
1810, † 11 Marts 1877), er født i Thronhjem 21 Maj 1834, blev Stu-
dent med Laud fra sammes Kathedralskole 1851, studerede efter Anden-
examen en Tid Medicin, men gik senere over til Lovkyndighed. Vinte-
ren 1859 til udpaa Vaaren 1860 opholdt han sig i Udlandet, fornemmel-
lig i Paris. 7 Decbr. 1866 tog han juridisk Embedsexamen med Laud.
1867—68 var han derefter Advokatfuldmægtig og 1869—76 Kopist i
Justitsdepartementet, hvorhos han samtidig i disse Aar var en søgt Ma-
nuduktør navnlig i Romerret. Siden 1877 har han været Redaktør af
«Norsk Lovtidende» og siden 1883 tillige af «Kundgjørelsestidende»,
hvorhos han siden 1872 har været Formand ved Stortingets Referent-
korps.

* 1865 *Caroline Nielsen* (f. i Fredrikshald 30 Decbr. 1838).

Kort Tid efter hans Udtræden af Justitsdepartementet blev det, paa Foranledning
af dets daværende Chef Statsraad Falsen, tilbudt ham at være Redaktør af den ved
Lov af 1 April 1876 anordnede Norsk Lovtidende. Efterat han i 1876 havde
bistaet ved de forberedende Arbejder for dens Udgivelse, har han siden 1877 været
dens Redaktør. — Efterat Loven af 19 Juni 1882 om Udgivelse af en offentlig Kund-
gjørelsestidende var emaneret, bistod han ved Forberedelserne til denne Lovs
Iværksættelse og har siden Begyndelsen af 1883 været Redaktør ogsaa af dette Blad.
Faa Foranledning af forskellige Bemærkninger i de offentlige Blade har han skrevet
nogle Redegjørelser ang. «Lovtidenden» i Aftenbl. 1877, No. 28, og 1881, No. 7 samt
i Morgbl. 1878, No. 43 B, og ang. «Kundgjørelsestidende» i Morgbl. 1883, No. 23 B,
i Verdens Gang 1883, No. 27, samt i Dagbl. 1884, No. 318.

I Blade fra Samfundet [H. 3], S. 323—27: Om Overvurdering af Sam-
fundslivets Betydning.

I Hovedstadens Blade findes forøvrigt et og andet af ham. Saaledes skrev han
i 50-Aarene forskellige Artikler om Gymnastik og Turnvæsen. Ligeledes findes for-
skjellige Artikler, bl. a. Theateranmeldelser, af ham i det af P. Hjelm Hansen redige-
rede Dagbladet. I Aftenp. 1879, No. 63 A: Om Flagsagen. I Dagbladet
1880, No. 64 og 65: Stortinget og Pressen. I Morgenbladet var han Storting-
referent 1871. Han har desuden leveret Referater af Forhandlinger ved en hel Del

offentlige Møder, hvilke dels er trykte i forskjellige Blade, dels særskilt udgivne, saaledes i «Forhandlinger ved Aarsmøderne i Foreningen til Diskussion af Landbrugets Anliggender» 1877—84, hvis Udgivelse han væsentlig har besørget.

Bætzmann, Samuel Frederik, foregaaendes Broder, er født i Throndhjem 16 Oktober 1841 og blev, efter privat Tentamen ved den derværende Kathedralskole, Student med Laud i 1858. I Begyndelsen af 1859 rejste han til Italien, det følgende Aar til England og Høsten 1860 atter til Italien, hvor han opholdt sig til 1863, for det meste bosat i Rom, hvor han studerede italiensk Literatur og Kunst og hvor han i det sidste Aars Tid gjorde Tjeneste som Bibliothekar ved den skandinaviske Forening. Efter sin Hjemkomst til Norge blev han i Maj 1864 ansat som Amanuensis ved Universitets-Bibliotheket, hvilken Post han opgav fra Udløbet af Aaret 1869, idet han var indtraadt i Redaktionen af «Aftenbladet», af hvilket Blad han havde været fast Medarbejder allerede siden Høsten 1867. Han forlod dette Blads Redaktion Sommeren 1871, hvorefter han fra 15 September 1871 var Medlem af «Dagbladets» Redaktion. I 1866 opholdt han sig nogle Maaneder i Kjøbenhavn og Stockholm, 1867 besøgte han i længere Tid Paris som «Aftenbladets» Korrespondent ved Verdensudstillingen, i Maj 1878 drog han atter til Paris som «Dagbladets» Korrespondent ved den daværende Verdensudstilling. Efter et kort Besøg i Hjemmet om Høsten vendte han i Oktober s. A. tilbage til Paris, hvor han nu bosatte sig med sin Familie. Efter Henvendelse herhjemmefra kom han i Begyndelsen af Januar 1883 tilbage til Kristiania og overtog (efter N. Grevstad) fra 16 Jan. som navngiven og ansvarhavende Redaktør Ledelsen af «Dagbladet», hvilken Stilling han igjen fratraadte den paafølgende 19 Februar, efterfulgt i Redaktionen af L. Holst. Beskjæftiget med journalistisk og literært Arbejde forblev han imidlertid i Kristiania til Septbr. 1884, da han atter bosatte sig i Paris. I 1878 deltog han i Stiftelsen af *Association internationale littéraire* og afgav Møde, tildels som Kirkedepartementets Repræsentant, ved dens Kongresser i London, Wien, Lissabon, Rom, Antwerpen og Brüssel. Høsten 1884 mødte han som den norske Regjerings Delegerede ved den i Bern afholdte diplomatiske Konferents ang. den internationale literære Ejendomsret. I «Den norske Journalistforening», hvis Stiftelse (24 Januar 1883) væsentligst skyldes ham, fungerede han som den først valgte Formand fra Stiftelsesdagen til sin Tilbagerejse til Paris. Han er *Off. Fr. d'Acad.* (1880) og K. Port. Chr. O.

* 16 Oktbr. 1867 *Karen Marie Fougner* (f. i Bergen 5 Jan. 1840), D. af Hattemagermester, senere Proprietær Johan Eilert F. og Alida Kathrine Brunfeldt. Før sit Ægteskab med B. havde hun været gift med Skuespiller Jakob Prom († 9 Marts 1865) og havde selv været ansat som Skuespillerinde ved Theatrene i Bergen, Throndhjem og Kristiania.

Jfr. Stamtavler over Fam. Breder, S. 27 fg.; Dagen 1884, No 159. Bidrag til hans literære og politiske Karakteristik findes i flere af Samtidens Blade, bl. a. i Morgenbladet 1868—69 fl. St.; N. Folkebl. 1871, S. 259 og 284; Verdens Gang 1883, No. 13 af G. Th. Mejdell, samt i flere af Kristianias og øvrige norske Blade i Januar og Februar 1883.

Hegevæsen og Troldskab i Norge. Meddelt til Læsning for Menigmand. Chra. 1865. 16. 80 S. (Anonymt).

Om Sprogbevægelsen i Norge. (Indlæg i Spørgsmaalet om de nordiske Sprogs Retskrivning). Kbhvn. 1867. 8. 47 S. (Et anonymt Optryk og Oversættelse, foranstaltet [af A. Larsen] uden Forf.s Vidende, af tre Artikler med Overskriften »Språkstræfvandena i Norge» i Aftenbladet 1866, No. 288, 289 og 295. Jfr. Forf.s Protest i Aftenbl. 1867, No. 84, hvortil Udg.s Svar i No. 92).

J. N. Pauliis politiske Randedstøber. Paany udgivet. Kbhvn. 1867. 8. 119 S. (Anmeldt i Aftenbl. 1867, No. 110; Skilf.-Mag. No. 20; „Vort Land“ No. 13; Berl. Tid. No. 132; Nl. Tid. No. 403 (VIII. 306); Fædrel.[Rbh.] No. 120, med Bemærkninger af B. i No. 126; Aftenbladet No. 126).

Sverige. Udbrag og Oversættelser af forskjellige Forfattere. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Andet Tillægshæfte til „Folkevennen“ 1869. Chra. 1869. 8. 2 Bl. 182 S.

Det kgl. Forslag til ny Foreningsakt. Dets Behandling ved den svenske Rigsdag i 1869. Kra. 1871. 8. 1 Bl. 63 S. (Anonymt).

Norge. Uddrag af ældre og nyere Forfatteres Skrifter. Samlet og udgivet. Kbhvn (1879—)1880. 8. V. 606 S. 1 Bl.

Synneuve Solbakken. Traduit du Norvégien avec l'autorisation de l'auteur par F. B. et Alphonse Pagès. Illustré par V. Peters, peintre norvégien. Paris 1880. 8. VIII. 1 Bl. 200 S.

Rigsrets-Efterretninger. Udgivne af F. B. I. [eneste]. Kra. 1883. 8. 2 Bl. 75 S.

J Dagens Strid. Kra 1883. 8. 2 Bl. 79 S. (De 4 første Afhnit tryktes først i Aftenposten 1883, se ndr.)

Norsk Ugeskrift. Udgivet af F. B. Januar—Marts 1884, 4. 412 Spalter. (Udkom med 13 No. i Tidsrummet fra 11 Decbr. 1883 til 22 Marts 1884. Alle Artikler uden Navn eller Mærke er af ham).

Ældre norsk Bygningskunst. Tegninger og andre Gjengivelser, samlede og udstillede efter Foranstaltning af Kristiania Kunstnerforening. Katalog. Kra. 1883. 8. 32 S. (Anonymt. Ordnet og udarbejdet af B. efter Materialier, samlede af H. M. Schirmer jr.)

Det udflyttede Norge. Udgivet af Folkekriftselskabet. Kra. 1884. 8. 48 S. (Anonymt).

J Norden, udg. af J. Lieblein, II. 420—441: Nogle Bemærkninger ved Chr. R. F. Molbechs Oversættelse af Dantes Guddommelige Komedie. — V. 138—157: Det sydfranske Maalstræv.

J Norsk Retstidende 1882, S. 113—35: Den internationale litterære Kongres i Lisabon 20—25 Septbr. 1880 (Indberetning af 28 November 1880 til Kirkedepartementet); S. 401—17: Den internationale litterære Kongres i Rom 21—27 Maj 1882 (Indberetning til Kirkedepartementet).

I Meddelelser fra Det stat. Centralbureau Bd. II. (1883), S. 45—52: Den norske Befolkning i Amerika. (Udvidet Omarbejdelse af en tidligere i «Aftenposten» i Aug. 1883 trykt Artikel).

I Stenstrups Danjsk Maanedsskrift 1865, II. 333 fg.: Leonardo da Vincis Madverbillede i Milano. (Jfr. Gjenmæle af Hønr. Scharling i samme Tidsskrift 1866, I. 283—92 og kritiske Bemærkninger ved begge Afhandlinger i Berf. Tid. 1866, No. 96).

I Nordisk Tidsskrift, udg. af Nordahl Rolfsen, *Aarg. 1876, II. 22—47*: Lionardo da Vinci. — *Aarg. 1877, I. 61—98*: Italienske Kunstnerhistorier. (Meddelt [efter Vasari]). — *II. 165—178*: Antonio Allegri fra Correggio. (Jfr. Nær og Fjern No. 228, S. 15 med Svar fra B. i No. 230, S. 13 fg.)

I Bulletin de l'Association littéraire internationale 1879: Om Istandbringelsen af et internationalt literært Tidsskrift. (Overs. i Dagbladet 1879, No. 33). — 1880, No. 9, S. 51—60: Mémoire concernant la traduction dans la législation de Danemark et Norvège.

I Revue universelle internationale (Paris 1884), No. 2: Henrik Wergeland; No. 17: Ludvig Holberg.

I Le Globe (Paris) 1881, 8—27 Juni: Le Visionnaire, par Jonas Lie. Traduit du Norwégien par F. B. et A. Pagès. (Traduction autorisée par l'auteur).

Han begyndte i meget ung Alder at skrive i Bladene her hjemme. Hans tidligste Avisartikler var en i Throndhjems Adressecontors Efterretninger 1859, No. 143, 144, 146, 147, 153, 157, og 1860, No. 9, 14, 34 og 35 Till. mod en dansk Skuespillertrup, som da gjæstede Byen, ført (anonym) Polemik, der endte med Oprettelsen af en norsk dramatisk Skole i Throndhjem, til hvilken han skrev en Indbydelse og i hvis Grundlæggelse han tog Del sammen med Kjøbmand Olaus Lysholm. (De denne Sag vedrørende Dokumenter findes nu i Thjems. Vid.-Selskabs Haandskriftsamling, Fol. No. 241). I samme Blad 1860, No. 17, 19 og 21 findes en Artikel, merket *F. B.*, om Malerskolen i Düsseldorf.

I Illustreret Nyhedsblad skrev han fra 1860 af. Han var Bladets navngivne Redaktør fra 1864, No. 15 til 1865, No. 26 og var derefter dets faste Medarbejder, indtil Bladet ophørte ved Udgangen af 1866. Blandt hans mangfoldige Artikler i dette Blad kan følgende merkes: 1860, No. 6: Det mamertinske Fængsel (En Rejseerindring fra Rom); No. 22, 23 og 25: Den nyere engelske Kunst; No. 39 og 41: Stillebensmaleren F. D. Bøe. — 1864, No. 3 og 5: Træstjærerarbejde i Norge (jfr. L. Dietrichsons Den norske Træstjærerkunst, Fortale, S. V); No. 8: Michelangelo og Pietro Aretino; No. 10 og 12: L. da Vinci; No. 50: Rafaels Brud og Grav. — 1865, No. 2: Biografi af Fru Laura Gundersen; No. 23, 24 og 25: Greb Wanderstrøm som diplomatisk Forfatter; No. 32, 34 og 35: En Bergensist Spectator fra forrige Aarhundrede [C. Fastings „Provincialblade“]; No. 43, 45 og 46: Norske Apostater. — 1866, No. 2 og 4: Norske Apostater; No. 4: Biografi af Ole Richter; No. 12 og 14: Biografi af Rektor Steen; No. 23 og 29: Svenske Litteraturforhold; No. 34, 36, 37 og 39: Skildringer af den svenske TidningspresSES Historie.

I Oktober 1867 blev han fast Medarbejder i Aftenbladet, til hvilket han allerede tidligere havde leveret adskillige Bidrag, saaledes: i *Aarg. 1860*, No. 141: Nationalgalleriet; No. 145: Foreningen for Fortidsmindesmærkers Bevaring; No. 181: Anmeldelse af (Magdalene Thoresens) «Digte af en Dame» (hvilken Anmeldelse fremkaldte en Polemik, hvis Indlæg findes i No. 185 af E. L., No. 190 af B., No. 196 af L. Dietrichson og No. 197 af E. L.) — 1861, No. 35, 47, 82, 99, 100, 139, 156.

157 og 1862, No. 141, 250, 289 og 290: Breve fra Italien (fra Rom og Orvieto). — 1867, No. 151, 156, 158, 165, 166, 168, 174, 175, 180, 181, 184 og 187: Breve fra Pariserudstillingen (jfr. No. 176 af de norske Kunstnere i Düsseldorf med B.s Tilsvar i No. 177 og Kunstnernes Gjensvar i No. 186). — Fra Oktober 1868 begyndte han at skrive ogsaa politiske Artikler i Bladet og deltog derefter indtil Sommeren 1871 for en væsentlig Del i Bladets Redaktion. Han skrev i denne Stilling om de fleste af de paa Dagsordenen i den Tid staaende politiske, sociale og literære Spørgsmaal, særlig deltog han i Bladets Diskussion om Unionsforslaget.

Høsten 1871 indtraadte han som Medarbejder i Dagbladet, i hvis Redaktion han tog en væsentlig Del til sin Afrejse til Paris Sommeren 1878. Af hans mangfoldige Artikler i forskjellig Retning i dette Blad skal her alene merkes: i *Aarg. 1875*: Karl Johans Politik. — *Aarg. 1877*: Karl Johan og hans Allierede.

Som nævnt ovfr., indehavde han under et nyt Ophold i Hjemmet Stillingen som Dagbladets ansvarshavende Redaktør fra 16 Januar til 19 Februar 1883.

Under sit fortsatte Ophold herhjemme 1883—84 arbejdede han i forskjellige Blade, fornemmelig i Aftenposten og i Christiania Intelligentssedler, dels som Referent af Storthings- og Rigsrets-Efterretninger, dels som Bidragsydende i andre Retninger. I førstnævnte Blad, til hvilket han fra Sommeren 1879 til sin Hjemkomst i 1883 havde leveret stadige «Breve fra Paris» — en Virksomhed, han har gjenoptaget fra Høsten 1884 af — findes fra denne Tid bl. a. følgende Artikler af ham: i *Aarg. 1883*, No. 60 A fg.: I Dagens Strid I—IV. (Senere optagen i hans særskilt udgivne Skrift med samme Titel); No. 149 A—266 A: Industriudstillingen i Kristiania, I—XXII; No. 177 A: Den norske Befolkning i Amerika; No. 256 A: Ned med Schrøder og op med Lindberg! No. 282 A og 284 A: Gamle Kristianaslægter; No. 288 A og 294 A: Kunstnernes Høstudstilling; No. 300 A: Goderaad til Kunstnernes Julebord. — *Aarg. 1884*, No. 68 A: Til Henrik Ibsens 56de Fødselsdag; No. 110 A og 111 A: Et norsk Presseanliggende; No. 114 A: Fra Tiaar til Tiaar, nogle Syttende-Maj-Billeder. — Af hans større Artikler i det andet af de ovfr. nævnte Blade kan merkes: i *Aarg. 1884*, No. 91 og 92: Det norske Statsraad 1814—84. (I betydning udvidet Skikkelse kan sidstrævnte Artikler snart ventes i Bogform).

I *Norj. Folketidning* findes forskjellige anonyme Bidrag af ham, bl. a. i *Aarg. 1867*, No. 25: Storthingsbygningen og dens Arkitekt. — 1868, No. 1—2: Biografi af Statsraad Stang.

I *Bergens Tidende* 1881, 1ste Halvaar: Norges Sag i det engelske Parlament 1813—14.

I *Morgenbladet* 1883, No. 134 A, 152 A og 153 A: De første Rigsretssjager.

Han var Kristiania-Korrespondent for Aftenbladet fra Sommeren 1865 til 1876. Foruden Breve fra Kristiania om literære og politiske Spørgsmaal for Dagen, har han til dette Blad leveret flere orienterende længere Artikler, Bidrag til Bladets Literaturidning osv. En af disse essayistiske Artikler er omtalt ovenfor; en anden, om de forenede Rigers Grænseforhold mod Rusland, nærmest skrevet i Anledning af de diplomatiske Forhandlinger ang. Sveriges paatænkte Annexion af Spitsbergen i 187*, blev oversat paa Fransk i *L'Indépendance Belge* og paa Tysk.

Fra Paris sendte han 1879—83 stadige Breve til *Nationaltidende* i København saavel som til *Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning*, *Norsk Familjeblad* og *Bergens Tidende*. Iøvrigt har han under sit Ophold i Ud-

landet saavel som tidligere givet Bidrag til forskjellige udenlandske Blade (Times, Köln. Zeit. m. fl.)

Under Fællestitlen *Fra spredte Felter* har han siden *Begyndelsen* af April 1884 leveret en Række ugentlige Artikler, som samtidig trykkes i en Flerhed af norske Provsinsblade: *Dagsposten*, *Drammens Tidende*, *Fredriksstads Tilskuer*, *Hamar Stiftstidende*, *Kristianssands Stiftsavis* og *Jarlsbergs* og *Laurviks Amtstidende*.

For Scenen har han oversat og bearbejdet *Sardou's «La papillonne»*, opført under Titlen «Sommerfuglen» paa Kristiania Theater 1ste Gang 21 Januar 1866 (anm. i Aftbl. s. A. No. 18 og i Mgbl. No. 27) og *Abrah. Dreyfus' «Un crâne sous une tempête»*, opført under Titlen «Tordenvejr» paa Kristiania Theater og under Titlen «Uvejr» paa Kjøbenhavns Folketheater, hvor det gik over Scenen 27 Gange fra 5 Septbr. 1880 til 29 August 1881.

Hans Hustru er den anonyme Forfatterinde af det utrykte, paa Kristiania Theater og flere andre norske Scener opførte Skuespil «Her skal Skabet staa!» samt af en i *Bergens Tidende* 187* trykt Fortælling «Gamlefruen i Prestegaarden».

Bø, Christian Peter Johansen, er født 22 August 1851, bestod 1874 i Tromsø Examen som Fisketelegrafist og var derefter konstitueret som Reservetelegrafist i Tromsø Distrikt fra 1 Juli til 30 Oktbr. 1875. Senere tjenstgjorde han i Svolvær under Fisket 1876—78.

Tabeller til Vættelse ved Handelen indeholdende praktisk Veiledning om Vigheden mellem Det gamle Længdemaal Alen og det nye Meter. Det gamle Hulmaal Potte og det nye Liter. Den gamle Vægtenhed Pund og den nye Gram. Svolvær [Tromsø?] 1877.

Bøbert, Karl Friederich, Søn af Bergmester i Neudorf «im Bernburgischen» *Carl Wilhelm B.* (f. 24 Septbr. 1768, † 30 Maj 1840) og *Charlotte Wilhelmine Schultze*, blev født i Hettstedt i Grevskabet Mannsfeld 19 Januar 1804, fik sin Fordannelse i Latinskolen i Bernburg, gennemgik i 3 Aar et praktisk Arbejds kursus ved forskjellige tyske Bergverker, studerede ved Bergskolen i Clausthal og senere ved Universitetet i Halle og ved Bergakademiet i Freiberg. I Halle var han Amanuensis ved de mineralogiske Samlinger og assisterede 1824 Professor Germar ved Udgivelsen af *Meineckes «Lehrbuch der Mineralogie»*, hvortil han ogsaa skrev Registret. For at gjøres fortrolig med den højere Administration ansattes han af Oberberghauptmand Friherre v. Herder som Auditor i det kgl. Bergamt i Freiberg. Mens han var i denne Stilling, kaldtes han til Bestyrer af Modums Blaafarveverk, som han tiltraadte i August 1827, efter først paa dettes Bekostning at have besøgt forskjellige Landes Bergverker. 23 Decbr. 1839 blev han udnævnt til 1ste Direktør ved Kongsberg Sølvverk, efterat han 1836—39 havde været Medlem af flere Kommissioner, nedsatte angaaende dettes Anliggender. Han gav Stødet til Oprettelsen af Kongsbergs Sølvverks Driftsfond. Han mødte som Kongsbergs Repræsentant paa Stortinget 1865—66 (Medlem af Næringskomiteen

No. 1) og deltog længe og virksomt i Kongsbergs kommunale Styre. I 1846 foretog han paa egen Bekostning en videnskabelig Rejse over Kjøbenhavn til Belgien, Frankrige, Schweitz, Tyskland og Sverige. Han var Medlem af det mineralogiske Societet i Jena og af Videnskabernes Selskab i Throndhjem (1843). Han blev R. St. O. O. 21 Aug. 1849. Han døde paa Kongsberg 11 Januar 1869.

* 1833 *Elisabeth Magdalene Abel* († i Kristiania 3 Maj 1873), Søster af Matematikeren N. H. Abel.

Nekrolog i Aftenbl. 1869, No 12; i Mgb. s. A. No. 18 (efter «Kbg. Adr.»); jfr. Schmidts Anhaltisches Schriftsteller-Lexikon; Poggendorffs Biograph-Lit. Handwörterbuch I. 219; Chra.-Posten 1851, No. 832.

Nogle Bemærkninger til Seres Fremstilling af Driften og Knæet paa Christian den 7des Stoll. (Christiania 1854). 4. 29 S. (Uden særskilt Titelblad. Ogsaa trykt i Storthings-Forhandlinger 1854, Dok. No. 14 B, S. 139—68).

I *Nyt Mag. f. Naturvidskb. V. I—32: Forsøg til en geognostisk-mineralogisk Beskrivelse over Modums Koboltgruber, samt nogle almindelige Betragtninger over Fahlbaand.*

I *Gæa Norvegica* — ved hvis Oversættelse paa Tysk han ifølge Forordet bistod Udgiveren — I. 127—37: Ueber Serpentinegebilde im Urgebirge auf Modum.

af *Karstens Archiv für Mineralogie und Bergbaukunde* var han fast Medarbejder fra 1826 af. Blandt hans Bidrag med og uden Navn til dette Tidsskrift mærkes følgende: 1826: Ueber den Anhalt-Bernburgischen Silberbergbau am Harze. — 1827: Ansichten und Erfahrungen aus dem practischen Bergmannsleben; Ueber die Lagerungsverhältnisse des Grünsteins am östlichen Vorharze; Ueber das Gebirgsverhalten am östlichen Vorharze. — 1832: Ansichten und Erfahrungen aus dem practischen Bergmannsleben II.; Ueber Grünsteinbildungen in Norwegen; Ueber die Analogie der Glanzkoboltlager bei Skutterud auf Modum mit denen bei Vena unweit Åkersund in Schweden. — 1836, 1838 og 1840: Metallproduktion in Schweden in den Jahren 1834—37. — 1838: Uebersicht über den Zustand der Bergwerken in Norwegen in 1835. — 1839: Ueber den Kongsberger Silberbergbau; Bericht über eine von Director P. Steenstrup construirte Wasserpumpenmaschine. — 1840: Ansichten und Erfahrungen a. d. practischen Bergmannsleben III. — 1847: Ueber das Modumer Blaufarbenwerk in Norwegen.

I *Anhaltisches Magazin* 1827: Authentische Nachrichten über das Salzwerk Wielizka in Polen; — Populäre Darstellung der mannigfachen Anwendung von Wasserdämpfen bei bergmännischen und technischen Anlagen; — Der Heckelmann, eine alte Sage; — Ein Besuch bei Goethe 1826. — I dette Tidsskrift findes desuden fra hans Pen adskillige Digte og andre æsthetiske Ungdomsarbejder.

I *Den Constitutionelle* 1836, No. 104: Historisk Notits om den dybe Georgs-Stoll paa Harzjældene i Tyffland; No. 143: Om Bergverksdirektioner. — 1837, No. 140, 142: Techniske Bemærkninger ved Bergværksdriften, med specielt Hensyn til Kongsbergs Sølvverk. — 1838, No. 67, 68 og 69: Historisk Overblik over Anvendelsen af varm Blæst ved Hytte- og Hammerverker; No. 74, 79 og 80: Mindesten nedlagt paa Bergmester S. C. Strøms Grav. — 1839, No. 182: Om Badeindretningen i Sandefjord.

I Morgenbladet 1845, No 152 Till.: Om Kongsberg Sølvverk; No. 163 Till.: Om Stanken i Armen Grube; No. 290, 297, 300, 315 og 1846, No. 1, 11, 43: Svar til Hr. Directeur Steenstrup [som i Aarg. 1845, No. 242 og 265 havde skrevet en Artikel: „Til Publikum!“ i Anledning af H.s Opsats om Kongsbergs Sølvverk i No. 152]; No. : Noget om Skydebomuld eller Bomuldskrudt. — 1850, No. 230: Svar paa Bergmeister Sezes Stykke i No. 221 [ang. Veirværling i Kongsbergs Gruber. Det var de første Indlæg i en aarlang, skarp Fejde mellem de to Forfattere angaaende Sølvverfets Anliggender. De vigtigste Artikler i denne Polemik findes i Mgbt. 1850, No. 312 (af S., jfr. Chra.posten No. 783), 1851, No. 40 og 41 (af S.), No. 51, 56, 58, 59 og 62 (af B.), No. 66, 151 Till. og 173 (af S.), No. 183 (af B.), No. 186 (af S., jfr. Chra.posten No. 832, 836, 871, 875, 877). — 1854, No. 224 Till.: Svar ang. Stollanlægget paa Kongsberg (jfr. No. 196 Till. og 214 af Seze); No. 228: Svar paa Sezes Opsats i No. 196.

I Aftenbladet 1856, No. 44 og 117: I Anledning af et Forslag til en Statteligningstabel.

I Kongsbergs Adresse 1849, No. 69: Om Communefattens Fordeling paa Kongsberg. — 1850, No. 58: Svar i Anledning af Sezes Erklæring i No. 47 ang. Veirværlingen; No 60: Om Statteligningen. — 1853, No. 32, Bilag: Om Forholdene mellem Kongsberg By og de offentlige Indretninger sammesteds. — 1855, No. 66: Om Christians Stolls Gjennemslag til Armen Grube. — 1856, No. 2 og 13: Statteligningen.

I Storthings-Forhandlinger 1865-66, IV. S No. 20, S. 57 fg.: Nogle Anhydninger til Underbjerg-Stollens fremtidige Benyttelse. — Desuden har han væsentlig Andel i de af Direktionen for Kongsberg Sølvverk afgivne og i Storthings-Forhandlinger trykte Dristberetninger for hele det Tidsrum, i hvilket han var ansat ved Sølvverket.

Til forskellige tyske Blade og Tidsskrifter leverede han, især før sin Bosættelse i Norge, ikke faa Bidrag af originale Opsatser, Digte, Oversættelser og Referater. Digte og skjønlitterære Bidrag af ham findes fornemmelig i Bernburger Wochenblatt, Anhaltisches Magazin og Kolbes Neues Bergreigen-Buch. — I Poggendorffs Annalen der Physik und Chemie Bd. XXVIII har han leveret en Oversættelse af Hansteens Afhandling i «Mag. f. Naturvidsk.», XI: Om Jordens magnetiske Intensitets-System.

Bøckmann, Eduard, Søn af Postmester D. . . B. og *Edvardine Dreier*, er født i østre Totens Prestegjeld 8 Marts 1849, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1867 og medicinsk Kandidat med Laud 1874. Han blev 20 Novbr. 1875 ansat som Underlæge ved Lungegaardshospitalet i Bergen og som Læge ved St. Jørgens Hospital sammesteds. I 1873 vandt han den Skjelderupske Guldmedalje for Besvarelse af den udsatte Prisopgave: «Om Tonsillerne i anatomisk, physiologisk og pathologisk Henseende» (jfr. Univ. Matr. f. 1873, S. 34 fg.) I 1882 blev han kreeret til *Doctor medicinae* efter den 2 Maj s. A. at have forsvaret sin ndfr. nævnte Afhandling for Doktorgraden «om Hornhindelidelsens Væsen og Aarsager». Høsten 1882 begav han sig paa en Rejse til de forenede Stater i Nordamerika, hvor han et Aars Tid praktiserede i de

skandinaviske Settlementer i Vesten. Vinteren 1884—85 befinder han sig paa et nyt Besøg i Nordamerika.

* *Sofie Gill*, D. af Oberstløjtnant John G.

Jfr. Bergens Aftbl. 27 Novbr. 1882.

Om den ved Trigemiusanæsthesi forekommende Hornhindelidelses Væsen og Aarsager. (Afhandling for Doctorgraden i Medicin). Bergen 1882. 8. 163 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. 3 Række. *VII.* 778—85: Om Brillebestemmelser efter det metriske Dioptrisystem. — *X.* 1020—47: Beretning om Undersøgelser af de Spedalskes Øjnelidelser. — *XI.* 209—17: Trakomer — Entropiumoperation — Kombinations-Brillekasse (jfr. *XII.* 16 fg. af I. Nannestad, hvortil Svar fra B. S. 229 fg.)

I Medicinsk Revue — af hvis 4 første Hefter han var Medudgiver — 1ste Aargang (1884), S. 2—8, 33—42, 97—104, 129—36, 258—64 og 289—92: Om den antitoniske Behandling af Sygdomme i Øjet; S. 104—15: Beretning om nogle væsentligst praktiske Fremskridt i Dermatologien i sidste Halvdel af 1883.

Bøckman, Marius Frimann Dahl, Søn af Provst og Sogneprest *Nils Christopher B.* (f. i Guldalen i Februar 1807, † i Volden 20 Maj 1873) og *Wencke Elisabeth Dietrichson* (f. i Holt 30 April 1808, † i Kristiania 15 Juni 1880), er født i Haaland paa Jæderen 23 Aug. 1846, blev Student med Udmerkelse fra Molde Skole 1864 — han var Skolens første Dimittend --- og medicinsk Kandidat med Udmerkelse i Maj 1871. Han var i nogle Maaneder, før han tog Embedsexamen, ansat som Kandidat paa Fødselsstiftelsen og derefter fra Høsten 1871 en Tid Kandidat ved Rigshospitalets Fovedafdeling, blev derefter Assistent hos sin Morbroder Distriktslæge i Levanger P. W. K. Dietrichson, opholdt sig 1874—75 i videnskabeligt Øjemed i Udlandet og nedsatte sig efter Hjemkomsten som privat praktiserende Læge i Throndhjem.

* 15 Juni 1877 *Wencke Elisabeth Dietrichson*, hans Kusine (f. i Skogn 23 Januar 1854), D. af Distriktslæge i Levanger Peter Wilhelm Krejdahl D. og Canuta Pauline Ditlevine Due.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 71; Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 13 og 15.

Øvires Æhnsmaader. Foredrag i Grundlovsforeningen i Throndhjem. Thjem. (1883). 8. 24 S. (D. m. T.: Fra Bestyrelsen for Grundlovsforeningen i Throndhjem. II)

Rigsrettens Dom. Thjem. (1884). 8. 8 S. (D. m. T.: Fra Bestyrelsen for Grundlovsforeningen i Throndhjem. VIII.)

I Tidsskrift for praktisk Medicin *I.* No. 2: To Tilfælde af spontan Pyæmi; No. 22: Et Tilfælde af kronisk, simpel Peritonit. — *III.* No. 21 og 22: Om Morbus Brighti. (En orienterende Oversigt).

I Thjem. s. Adr. Efterr. 1884, No. 106 fg.: Den politiske Situation efter Rigsretsdommene. (Foredrag i Grundlovsforeningen i Throndhjem 22 April 1884).

Bøckman, Peter Wilhelm Krøydahl, foregaaendes Broder, er født i Haaland 6 Aug. 1851, blev Student med Laud fra Molde Skole 1868 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Maj 1873. Han blev s. A. Bestyrer af Voldens Lærerskole, i hvilken Stilling han forblev, indtil han 26 Juni 1877 udnævntes til Stiftskapellan i Bergens Stift. Den 11 Januar 1879 blev han udnævnt til Sogneprest til Skonevik og 1882 til Provst i søndre Søndhordland.

* 9 Maj 1878 *Beata Fervell* (f. i Molde 3 December 1853), D. af Kjøbmand i Molde Klaus Steffensen J. († som Skibsmægler i Thronhjøm 1867) og Johanne Margrethe Hoffmann, der efter hendes første Mands Død nu er gift med Sogneprest til Onsó Joh. Roggen.

Jfr. Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 13.

§ *Bibnessblyrb* fra d. n. Kirke i *Bibellæsninger*, udg. af E. F. Edhoff, S. 51—67: Josef aabenbarer sig for sine Brødre.

§ *Lutherisk Ugeskrift* 1877, I. 17—22: Korrespondance fra *Württemberg*; 203—8 og 221—24: *Bad Boll*, Korresp. fra *Württemberg*.

I *Norsk Maanedsskrift*, udgivet af D. Meidell, I. 223—46: Der er ikke Øvrighed uden af Gud. (Jfr. «Forsvar fra en af de ved denne Artikel Anklagede» i s. Bd. S. 430—45 af B. M.)

§ *Morgenbladet* 1881 og 1882 førte han en Fejde med *Christopher Bruun* i Anledning af dennes Bog „Om Christensamfundets Synder“; *Bøckman's* Indlæg findes i *Aarg. 1881*, No. 342 og *1882*, No. 37, 140, 181 og 223 (jfr. foran S. 492).

— § *Aarg. 1883*, No. 132 B: *Ny Lov om vægte Børns Underholdning*

§ *Bergens Aftenblad* 1884, 28 April og 23 Maj findes af ham to polemiske Artikler mod *Pastor P. Lunde* ang. *Pastor Oftebals* Rejser og *Prædiken*.

§ *Bergensposten* 1882, No. 211: *Præsterne og Valgene*.

§ *Fædrelandet* 1885, No. 26 fg.: *Benstre og Siggheden*.

Bødtker, Christian Bernstorff, Søn af *Job Dischington B.* († 11 April 1829 som Sogneprest til Inderøen) og *Anne Kirstine Thulesius*, blev født i Kristiania 7 Decbr. 1794, blev Student med Laud fra Schouboes Institut i Kjøbenhavn 1813 og immatrikuleredes 1815 ved det norske Universitet, hvor han i Januar 1819 tog den theologiske Embedsexamen med Laud. Den 23 Juni 1820 blev han udnævnt til Sogneprest til Vanelven, 1824 ligesaa til Lexviken, 19 Februar 1833 til res. Kapellan ved Vor Frue Kirke i Thronhjøm og 30 August 1842 til Sogneprest til Støren. 1843—68 var han Provst i søndre Dalernes Provsti og i en Række af Aar Bestyrer af Størens Lærerskole. Han blev 30 Decbr. 1833 Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjøm, hvis Sekretær han var 1836—39. Han blev 12 August 1860 R. St. O. O. «for lang og nidkjær Embedsvirksomhed». Han døde 14 Decbr. 1874.

* 18 Juli 1822 *Christiane Charlotte Elster* (f. 15 Februar 1800), D. af Amtmand Christen E († 11 Marts 1833).

Nekrolog i Thj. Adr. Efterr. 1874, No. 293 og 1875, No. 2. Jfr. *Erlandsens Nordenfj. Gejstlighed*, S. 194 fg.

Dimis-Prædiken over Luc. 8, 4—15. Thra. 1819. 8. 20 S.

Prædikener. Thjem 1833. 8. 141 S. (Rec. af U. Daae i Vidar No. 73).

Instrug for Lærerne og Læremoderen i Frue Sogns Almueskole i Thron-
dhjem. Thjem 1838. 4.

Plan for Underviisningen og Disciplinen i Frue Sogns Almueskole.
Thjem 1838. 4.

Desuden skrev han en Plan for Sygehuses Anlæggelse og deltog i den offentlige Debat især om Kirkens og Almuskolevæsenets Anliggender ved flere længere Artikler i Morgenbladet og Christiania-Posten, blandt hvilke merkes:

I Morgenbladet 1850, No. 119: Om højere Almueskoler (jfr. No. 132); No. 350: Om Skolelærernes Uaffættelighed; No. 354: Om letfindege Egtefæder blandt Landalmuen. — 1851, No. 44: En Berigtigelse i Anl. af nogle Bemærkninger fra Romsdals Amts Skolelærerforening [i Mgbl. 1850, No. 337, 340 og 343]. — 1852, No. 174 og 176: Omgangsskolelærerne; No. 282: Bør Præsterne paa Landet være Ordførere i Fattigcommissionerne? — 1853, No. 213: Om Skoledvæjenet; No. 237: Om Skolebesøg. — 1855, No. 90: Flere Kirker og flere Præster (jfr. No. 162).

I Christiania-Posten 1850, No. 586 Till. og 588: Forslag til Lov om Almueskolevæjenet paa Landet med tilføjebe Bemærkninger af B. Holtermann og Wegtrup (jfr. Bemærkninger herved i No. 625 og 632, hvortil B.s Svar i No. 665); No. 695: Om de faste Skoler; No. 713: Om Arbejdshusenes Istandstættelse paa Præstegaardene.

I Throndhjems Adr.-Efterr. findes flere anonyme Opsatser af ham.

I Den Frimodige, udg. af A. Bang, førte han en langvarig Avisfejde med Ulgiveren i Aarg. 1849.

Bødtker, Christian Frederik, Søn af Kjøbmand *Jens Brun B.* og *Freia Nannestad*, er født paa Lillehammer 16 August 1829, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 12 Decbr. 1848 udnævnt til Sekondløjtnant i anden akershusiske Infanteribrigade, blev 16 April 1853 Premierløjtnant i Throndhjemse Infanteribrigade, underkastede sig 1855 Examen ved den militære Højskole, udnævntes 14 Maj 1864 til Kaptejn i Throndhjemse Brigade og 31 Juli 1882 til Oberstløjtnant og Chef for Indhereds Bataljon. Han var 1855—70 ansat dels som Assistent, dels som Arbejdsbestyrer i Vejvæsenets Tjeneste og 1870—82 som Stadsingeniør i Kristianssund. Han blev R. S. O. 1874.

* *Caroline Aline Trampe*, D. af fhv. Amtmand Greve Adam Frederik T. og Angelique Christiane Pihl († 1 Februar 1885, 84¹/₂ Aar gl.)

I Militært Tidsskrift XLI (1878), S. 522—40 og 549—67: Om vort officersbefals — specielt infanteriets — taktiske uddannelse.

Bødtker, Frederik Waldemar, Søn af forannævnte Provst *C. B. Bødtker*, er født i Vanelven 21 Novbr. 1824, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1843 og medicinsk Kandidat med Laud i Ok-

tober 1848. Efter i 1849 en kort Tid at have gjort Tjeneste som Kandidat paa Righospitalet og derpaa om Sommeren s. A. at have fungeret dels som konst. Eskadronskirurg, dels som Marinelæge, bosatte han sig 1850 som privat praktiserende Læge paa Røros. Siden 3 Juni 1854 har han senere været ansat som Bestyrer af Thronhjems Sindssygeasyl. Han er Medlem af Videnskabernes Selskab i Thronhjem (1856).

* 6 Januar 1852 *Sophie Jenssen* (f. i Mosviken 20 Decbr. 1830), D. af Proprietær Anton Petersen J. og Fredrikke Johanne Christiane Støren.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 71.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 2 Række, IV. 744—49: Et Tilfælde af Caries orbitæ. — XI. 150—61: Medicinalberetning vedkommende Thronhjems Sindssygeasyl i 1855.

I Beretning om Sundhedstilstanden i Norge i 1860, S. 146 fg.: Uddrag af Aarsberetning for Thronhjems Sindssygeasyl. — 1863, S. 149—52: Beretning fra samme for 1863.

Bødtker, Job Christian Dischington Elster, Søn af foranævnte Sogneprest *Christian Bernstorff B.*, er født i Vanelven 14 Maj 1823, blev Student med Laud fra Thronhjems Kathedralskole 1841 og filologisk Kandidat med samme Karakter i Maj 1847. Han blev 17 Maj 1848 konst. som og 23 Marts 1852 udnævnt til Adjunkt ved Skiens Skole, 28 Maj 1852 Adjunkt ved Kristiania Kathedralskole, 28 November (ikke 28 Maj) 1857 Overlærer sammesteds og 30 Marts 1864 Rektor ved den nyoprettede lærde og Realskole i Kristianssund.

* 15 August 1848 *Antonette Ulrikke von der Lippe* (f. 4 Marts 1811), Halvsøster af nedennævnte Biskop Jacob v. d. L.

Jfr. Personalhist. Efterretn. om Familien v. d. Lippe. S. 37; Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1865, S. 38.

M. Tullii Ciceronis pro A. Licinio Archia poeta oratio. Til Skolebrug udgiven. Chra. 1853. 8. 29 S.

Caji Julii Cæsaris de bello Gallico commentariorum libri VII. Til Skolebrug udgivne. Chra. 1857. 8. XIV. 251 S. (Anm. af V. Voss i Aftenbladet 1858, No. 32). — Anden Udgave. Kra. 1868. 8. V S., 1 Bl., 263 S. (Anm. af O. Fibiger i Tidsskr. f. Phil. og Pæd. VIII. 144 fg.)

Indbydelsesskrift til den offentlige Eksamen i Kristiania Kathedralskole 1857. Bør *examen artium* henlægges til Skolerne, og hvorvidt maa dette Spørgsmaal nu ansees modent til Afgjørelse? Kra. 1857. 8. 2 Bl. 105 S. (Anm. i Chra.-Posten 1857, No. 191; i Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 29 af L. Daae; i Tidsskrift för Sveriges läroverk 1859—60, S. 23—32 af C. W. Callerholm).

I Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1865: 1) Tvende Skoletaler; 2) Forhandlinger i Anledning af Skolens Oprettelse; 3) Skoleefterretninger 1864/66. — 1866: 1) Skolens Betænkning over den nu nedsatte Kommissjons Forslag

til en Forandring af vort højere Skolevæsen; 2) Brudstykker af et Par Skoletaler; 3) Skoleefterretninger 1868/69. — 1869: 1) Nogle Ord til Skoleungdommen og dennes Forældre; 2) Efterretninger for de 3 sidste Skoleaar. — 1870: Efterretninger for Skoleaaret 1869/70. — 1876: 1) Uddrag af hans Forslag af 12 Juni 1871 til den fremtidige Ordning af Kristianssunds Skole ovenover Middelskolen efter Lov af 17 Juni 1869; 2) Skoleefterretninger for 1874/75 og 1875/76. — 1878: 1) Tale ved Overlærer O. L. Boyes Baare; 2) Den endelige Afgjørelse af Spørgsmaalet om Kristianssunds Skoles Ordning ovenover Middelskolen; 3) Skoleefterretninger for 1876/77 og 1877/78.

I Norske Univ.- og Skole-Annaler 3 R. II. 1—29: Det svenske Undervisningsvæsen. (Efter en Afhdl. i «Tidskrift för Sveriges Läroverk»).

I Christiania-Posten 1851, No. 1054: Anmeldelse af A. Lasfens Værebog: „De mærkeligste Personers Levnetsbeskrivelser“, 4de Udgave [ved J. Odén]. — 1859, No. 42, 44, 49, 54, 59 og 67: Det nye Reglement for Examen artium.

I Morgenbladet enkelte anonyme Artikler. Under sit Navn skrev han i f. Bl. 1865, No. 101: Aftvungen Forklaring (hvortil Svar fra Rektor Steen i No. 130 og fra Ang. Holth i Aftenbl. f. A. No. 87; jfr. Morgbl. 1865, No. 85, 89 og 105).

I Romskdals Amtstidende forskjellige Opfatter, hvoribl. i Aarg. 1864, Novbr.: Tale ved Borgerfesten paa Foreningens 50-Aars-Dag den 4 Novbr.; Decbr.: Om Oprettelse af en Eftermiddagskole ved Kristianssunds Skole — Aarg. 1865, Febr.: Et Discipelbibliothek.

I Romskdalsposten 1876, 28 Juni og 1 Juli: Tale ved Festsiddagen for Atlanterhavserpebitionens Deltagere.

Bøe, Gunder Asbjørnsen, blev født i Bergen 21 Oktbr. 1819 og boede som Skomagermester i sin Fødeby til sin Død 4 Febr. 1850.

* *Christiane Isdahl.*

Sange og Digte. Forfattede af G. B. Bergen 1841. 8. VI. 48 S.

Digte, Sange og komiske Fortællinger paa Riim. 1ste Deel. Bergen 1841. 8.

Bøggild, Peder Top, blev født 1803 i Aalborg, hvor Faderen *Jens B.* døde som Byfoged 1812, gik en Tid i Randers lærde Skole, lagde sig senere efter Landbruget og kom 1835 op til Norge, hvor han i nogle Aar var Bestyrer af et Brændevinsbrænderi paa Borregaard i Smaalenene. Senere vendte han igjen tilbage til Danmark, blev 1846 Inspektør ved Klampenborg Bad ved Kjøbenhavn, var under Krigen i 1848 og følgende Aar Proviantforvalter til Orlogs og blev 1852 Forvalter og Kasserer ved Sindssyge-Anstalten ved Aarhus.

Jfr. Erslews Forf.-Lex., Suppl. I. 283.

I Morgenbladet 1840, No. 287 Tillæg: Til et retfindigt Publikum [i Anl. af en Sag med Borregaards Ejere; jfr. J. A. Hjelm's „Oplysninger ang. P. T. Bøggilds Panslet mod Pells & Co.“ i f. Bl. 1841, No. 38 og flg. No.]

I G. S. Raschmann's) Anviisning til at benytte Potatoes til Fodring (Chra. 1844), er af ham: Bemærkning om mæskede Kartofler.

Bøgh, Christopher Benedict, næstyingste Søn af Provst og Sogneprest til Kjerterminde *Niels Seidelin B.* († 1778) og hans anden Hustru *Mette Cathrine Birch*, blev født i Kjerterminde 1773 (døbt 5 Februar), blev fra Kopist i Rentekammeret 1804 forfremmet til Foged i Nordhordland og Voss og 181* Sorenskriver i Nordhordland. Han mødte som 1ste Repræsentant fra søndre Bergenhus Amt paa Storthinget 1815—16 (Medlem af Lagthinget og af Militærkommitteén). Han var ogsaa valgt som 1ste Repræsentant fra samme Valgkreds til Storthinget 1818, afgav Møde ved Thingets Sammentræden og indvalgte endog i Fuldmagtskommitteén, men blev af Storthinget, imod Kommitteéns Indstilling og imod den paa foregaaende Storthing for hans Vedkommende stedfundne Afgjørelse, afvist, fordi han var bosat udenfor sit Valgdistrikt (nlg. i Bergen). Han døde paa Bolstadøren (Voss) 5 Novbr. 1825.

* 180* *Andrea Friderikka Dorothea Eleonora Perbøl* (f. i Kjøbenhavn 26 Februar 1785, † ssteds. 1858), D. af Etatsraad Nils P. og Christiane Schultz.

Jfr. Lengnick: N. S. Bøghs Descendents; Storth Efterretn. 1814—33, I. 205, 288, 290, 322, 331, 424, 431, 453—55.

Forslag til en Anordning om Eiendommens Brug og Benyttelse i Norge, af C. M. Falsen og C. B. Bøgh. Chra. 1815. 8. 16 S. (Forslaget, der ogsaa er trykt i Storth. Forhandl. 1815—16, August, S. 431 fg., blev af Storthinget i Genhold til den i Storth. Forhandl. f. A., Oktober, S. 328 fg. trykte Indstilling, henlagt).

§ Storthings. Forhandlinger 1815—16 er flere Lovforslag af ham trykte.

Bøgh, Erik, Søn af *Hans Henrik B.*; senere Skolelærer, og *Maria Dorothea Møller*, er født i Kjøbenhavn 17 Januar 1822, blev 1841 dimitteret fra Jonstrup Seminarium og det følgende Aar Skolelærer i Fuglebjerg, men opgav 1844 denne Stilling og rejste til Sverige. Her var han først et halvt Aars Tid ansat ved Direktør Millers Skuespillerselskab, levede senere som Portrættegner og kom 1848 til Kristiania, hvor han opholdt sig til 1849, da han rejste tilbage til Danmark. Her har han 1855—60 været artistisk Direktør ved Casino Theater, 1860—77 Redaktør af «Folkets Avis», siden 1877 Medredaktør af «Dagens Nyheder» og er nu tillige Censor ved det kgl. Theater.

* 1850 *Andrea Schøyen*, D. af Kaptejn Aslak S. i Odalen.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. Suppl. I. 283—86; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., I; Nordisk Familjebok II. 1450 fg., foruden flere Kilder, hvoriblandt kan merkes hans autobiografiske Erindringer fra Kongsvinger og Kristiania, trykt blandt Bilag til H. Schulze's Udvalgte Skrifter, S. I—XII.

Af hans omfattende Virksomhed som dramatisk Forfatter, Kritiker og Journalist vedkommer alene følgende Norge:

Nytaarsaften 1848—49. Trykkesfarce med Sang i een Act. Chra. [3 Januar] 1849. 8 72 S. — 2det Oplag. Chra. [15 Januar] 1849. 8. 72 S. med 1 Musikbilag. (Opført paa Kristiania Theater 1ste Gang 31 December 1848. Anm. af M. F. Monrad i Norsk Tidsskrift III. 60—67; af A. D. Vinje i Mgbt. 1849, No. 10. Stykkets Opførelse fremkaldte isvrigt en Bibeconcert i Theatret og derefter en lang og hidlig Avisfejde, hvorom kan henvises til Mgbt. 1849, No. 3 (med Svar fra Bøgh i Christianiaposten s. A. No. 198), 9, 12 (af Politifuldmægtig W. N. Steen), 28, 34, 35, 37, 38, 40 fg., 46, 48; Chra.posten No. 217, 221, 225 (af A. Rosenkilde), 227, 229, 231, 241, 252 (af Bøgh); Knydseren 1849, No. 2; Paul Holmsen: Kristiania Politis Historie, S. 237 fg.)

Dit og Dat fra Norge. (Afskrift med Forfatterens specielle Tillæbelse. [Thjem. 1871]. 8. 62 S. (En Række Føljetonartikler, som fra „Folkets Avis“ optoges i „Thjems Stiftsavis“ og derefter udgaves særskilt af dette Blads Bogtrykker og Redaktør Georg E. Petersen).

I Christiania-Posten 1849, No. 228: Markeds-Skizzer, et Digt; No. 326: Et lidet Bidrag til Norgensbladets Characteristikk.

Under Opholdet i Kristiania 1848—49 skrev han sine første Vaudeviller: «Ægtemandens Repræsentant» (opført paa Kristiania Theater 1ste Gang 15 December 1848, senere udgivet i Trykken i flere Oplag), «Ingen Mandfolk med i Spillet» (opført paa Kristiania Theater 1ste Gang 9 April 1849) og «Theaternisserne», Vaudeville i 3 Acter.

Bøgh, Johan Wallace Hagesteen, Søn af nedennævnte Sorenskriver *Ole B.* i dennes 1ste Ægteskab, er født i Bergen 27 Maj 1848 og blev, privat dimitteret, Student 1869. Efterat have taget anden Examen 1870, foretog han i 1872 en længere Rejse i Tyskland og Italien, levede derefter et Aars Tid som Redaktør i Kristiania, opholdt sig 1874—75 i Kjøbenhavn og drev saa i nogle Aar Boghandel i Bergen. 1878—81 var han Medarbejder i «Bergens Tidende». Fra Høsten 1881 overtog han som Sceneinstruktør Ledelsen af Bergens nationale Scene, som væsentlig gjennem hans Initiativ blev gjenoprettet i 1875, fra hvilken Tid han stadig har været Medlem af Theaterbestyrelsen. Sommeren 1884 tog han Afsked som Sceneinstruktør og lever nu som Literat i Bergen.

* 26 Oktbr. 1875 *Wenche Gran* (f. i Bergen 18 Jan. 1852), D. af Kjøbmand og Konsul Christen Knagenhjelm G. og Constance Mowinckel.

Jfr. Personalhist. Efterretn om Familien v. d. Lippe, S. 36.

Digte. Bergen 1872 [c: 1871]. 12 2 Bl. 119 S. (Anm. i Bergensposten, Berg. Tid. og Berg. Adr. s. A.; i Aftenbl. 1871 [af Kr. Elster]; Skill.-Mag. No. 51 [af J. B. Halvorsen]).

Reisebilleder fra Italien fra Baaren og Sommeren 1872 i Breve til „Bergensposten“. Bergen 1872. 16. (Opriindelig offentliggjort som Føljetoner i „Bergensposten“, hvis Redaktion senere udgav dem samlet i Bogform).

Han var Redaktør af Illustreret Familjeblad. Et Maanedsskrift for Romanlitteratur, Reisebeskrivelser og Skizzer fra fremmede Lande. Aarg. 4. (Ara. 1873. 4.) Heri er bl. a. af ham: Biografi af Jonas Vie; Domkirken i Orvieto, et Rejseindtryk.

I Illustreret Tidende (Kbhvn.) XVI. 1874—75, No. 790.: Biografi af Jonas Lie.

I Dagbladet 1873 findes enkelte Artikler af ham.

I Ny illustreret Tidende 1877, No. 47 og 1879, No. 1, 2, 3: Vandre- dage (Digte). — 1878, No. 50: Biografi af Skuespillerinden Fru Fredrikke Nielsen.

I Bergensposten — foruden ovennævnte Brevbreve fra Italien — i Aarg. 1872, Novbr. og Decbr.: Om Gjenrejsningen af den norske Scene i Bergen. (En Række Artikler, der gav Stødet til Dannelsen af „Bergens Theaterforening“) — 1875, No. 227—30: Fra Trattoriet, Novelle-Stikse. — 1885, No. 12, 14, 20, 22, 30, 41, 46: Norske Malere, biografiske Skitser. 1. Vinc. St. Lerche. 2. J. F. Edersberg 3. Otto Sinding. 4. M. Grønvald.

I Bergens Tidende 1878, No 123 fg.: Adolf Tidemand og den norske Kunst 1880, No. 54 fg.: Om Madonna-Bælets Udvikling i Maleriet, Kibret i dets Hovedtræk; No 248—50: Maleren Frants Vøe, en biografisk Skitse — 1881: En Række Artikler om ældre norske Malere (Dahl, Fearnley, Munch, Gørbitz, Frich, Neusch og Edersberg); No. 146, 149, 151, 154, 157 og 158: Fra Kunststuderingen i Gøteborg. — I dette Blad har han desuden i en længere Række skrevet Artiklerne „Fra Kunstforeningen“ samt literære Anmeldelser.

Bøgh, Ole, Søn af forannævnte Sorenskriver *Christopher Benedict B.*, blev født paa Valestrand ved Bergen 24 Januar 1810, blev Student med Haud fra Bergens Kathedralskole 1827 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juli 1835. Han var derefter fra November Maa- ned i 7 Aar Fuldmægtig ved nordre Bergenhus Amtskontor og i denne Tid konst. i forskjellige Embeder i Bergen, som Assessor i Overretten, Byfoged, Byskriver, Justitssekretær og i omkring 5 Aar som Raadmand. Fra August 1843 til Maj 1845 var han konst. Politiajudutant i Bergen, til hvilket Embede han udnævntes 30 Septbr. 1845. Han blev 3 Oktbr. 1855 udnævnt til Sorenskriver i Nordhordland, i hvilket Embede han døde 19 Juli 1872.

* 1) 1836 *Anne Dorothea Sagen* (f. 24 April 1809, † 5 Novbr. 1850), D. af nedennævnte Overlærer Lyder S.

* 2) 28 Novbr 1865 *Laura Severine Hveding* (f. paa Lindaas 8 Novbr. 1837), D. af nedennævnte Provst og Sogneprest til Lindaas Jacob H.

Apostelen Paulus. Fem Taler af Adolph Monob. [Overs.] Bergen 1855. 8. XII. 139 S. (Anonymt. Anm. i Thj. Akr. 1856, No. 27). — Andet Opflag. S. 1. Bergen 1864. 8. 33 S. (Anonymt. Fortsættelsen udkom ikke).

Det kristelige Livs Lykke. Prædiken af A. Monob. [Overs.] Bergen 1855. 8. 24 S. (Anonymt).

Han var Redaktør, sammen med C. R. Hansson, C. St Platou og Albert Sagen, af Bergenske Blade fra disses Begyndelse den 1ste Januar 1848 til 31 December 1852. Blandt hans Bidrag til dette Blad merkes: I Aftandlingen «Bergen 1847», der fortsattes gennem hele 1ste Aargang, er de fleste Afsnit af ham.

I Bergensposten 1868: Tale ved Afsløringen den 17 Maj af B. F. S. Christies Statue.

